

Выходитъ во Львовѣ шо Среда и Субота (крѣмъ рускихъ святъ) о 4-ой годнѣ пополуни. Литерат. додатокъ „Библиотекѣ найзнам. повѣстей“ выходитъ по 2 печат. аркушѣ кожного 16-го и послѣдняго дня кожного мѣсяца.

Редакція, администрація и експедиція підъ Ч. 8 улича Академична.

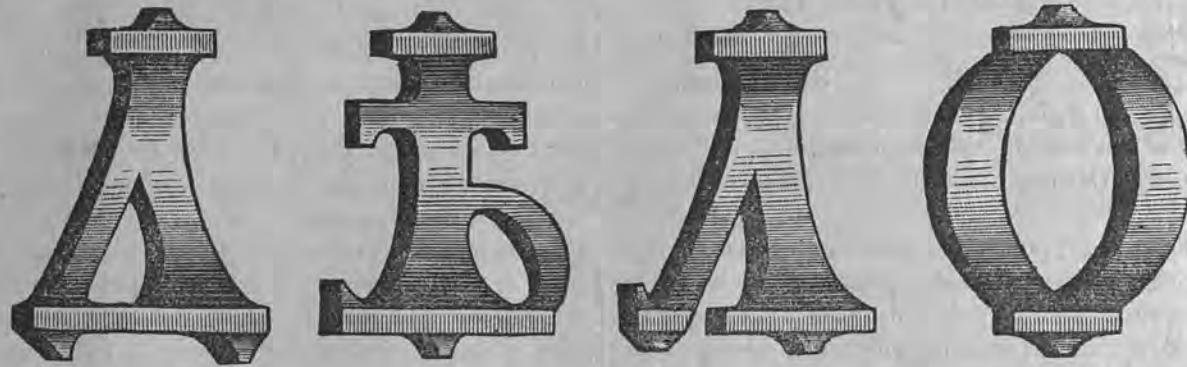
Всѣ листы, посылки и рекламаци иже лежить пересылати підъ адресомъ: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 8 ул. Академична.

Рукописи не звертаются только на попередне застереженіе.

Поодинокое число стоитъ 12 кр. а. в.

Оголошеня привинаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одної строчки печатной.

Рекламаци неопечатаи вѣдѣть отъ порта. Предплату належить пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи часопису „Дѣло“ ул. Академична Ч. 8.

Предплата на „Дѣло“ для Австріи:		Для Россіи	
на цѣлый рокъ . . .	8 ар.	на цѣлый рокъ . . .	8 рубл.
на пѣть рокъ . . .	4 ар.	на пѣть рокъ . . .	4 рубл.
на четверть рокъ . . .	2 ар.	на четверть рокъ . . .	2 рубл.
съ дол. „Библиотекѣ“:		съ дол. „Библиотекѣ“:	
на цѣлый рокъ . . .	12 ар.	на цѣлый рокъ . . .	12 рубл.
на пѣть рокъ . . .	6 ар.	на пѣть рокъ . . .	6 рубл.
на четверть рокъ . . .	3 ар.	на четверть рокъ . . .	3 рубл.
на самѣмъ додатокѣ:		на самѣмъ додатокѣ:	
на цѣлый рокъ . . .	ар. 5—	на цѣлый рокъ . . .	5 рубл.
на пѣть рокъ . . .	ар. 2:50	на пѣть рокъ . . .	2 р. 50к.
на четверть рокъ . . .	ар. 1:25		
Для Заграниччя, окрѣмъ Россіи:			
на цѣлый рокъ . . .	10 ар.		
на пѣть рокъ . . .	5 ар.		
на четверть рокъ . . .	2:50 ар.		
съ дол. „Библиотекѣ“:		на самѣмъ додатокѣ:	
на цѣлый рокъ . . .	14 ар.	на цѣлый рокъ . . .	6 ар.

ВН. Читателѣвъ въ Россіи просимо мати на увазѣ, що въ вымѣстѣ п=іі, ѓ, ѓ=і, и (въ серединѣ и на концѣ слѣвъ)=ы, и (на початку слѣвъ)=і, ѓ (на початку слѣвъ)=ві.

Съ днемъ 1 (13) цвітня розпочався другій кварталъ сегоднѣшного издавничества „Дѣла“. **ВН. Предплатники** нашихъ, котрі зложили предплату лишь за першу четверть року, просимъ, щоби завчасу посигнались съ присылкою дальшої предплати.

Выборча реформа.

II.
(Конецъ.)

Попереду показали мы практичне значеніе ухваленной реформы выборочной для группованія обохъ головныхъ партій: автономистовъ и централистовъ, якъ такожь и для имовѣрного перестрою складу рады державной въ будущности. Скоро автономична большѣсть добьется $\frac{2}{3}$ всѣхъ голосовъ въ радѣ державной та скоро правительство буде готове дальшимъ именованіемъ автономистичныхъ членовъ палаты пановъ такожь и въ томъ другѣмъ парламентарномъ тѣлѣ рѣвномерно скрѣпити автономистичну большѣсть, тогда буде могла рада державна приступити до конституційныхъ реформъ въ дусѣ розширенія автономіи и справедливого переведенія рѣвноправности всѣхъ народѣвъ. Чи такъ справдѣ станесе и чи скоро се станесе, се покаже недалека будущность.

Се однакожь можна вже и теперь сказати, що навѣтъ такъ обновлена рада державна не буде остаточною кристализаціею парламентарного представительства народныхъ интересовъ, а буде потребувати еще дальшихъ змѣнъ выборчихъ ординацій, щоби статися вповнѣ вѣрнымъ и засадѣ рѣвноправности каждой единицѣ отповѣдающимъ заступничствомъ народнымъ.

Ось тому мае ухвалена реформа выборочного права еще дальше, такъ сказати, принципіальне значеніе про будущность. Въ томъ именно взглядѣ були дѣла цѣковыми и характеристичными розправы, які велися въ радѣ державной надъ ухваленною реформою. Нѣкто

зъ бесѣдниковъ, навѣтъ зъ пожежи наибольше консервативныхъ, не ставая въ оборонѣ дотеперѣшного права выборочного, котре мае почивати на принципѣ заступничства „интересовъ“, а не на основѣ рѣвного права всѣхъ обывателей державы. На дѣлѣ однакожь показуеся, — якъ се признали всѣ бесѣдники — що се заступничество не есть навѣтъ заступничствомъ „интересовъ“, бо чи дивитись на тое парламентарне заступничество зъ становища поодинокихъ группъ „интересовъ“ с. е. великой посѣлости (давнѣйше шляхты), мѣстѣ и палатѣ торговельныхъ и малои посѣлости, чи дивитись на се заступничество зъ становища податковой силы тыхъ трехъ головныхъ группъ, чи наконецъ зъ становища поодинокихъ краѣвъ коронныхъ, ихъ податковой силы и числа людности, — всюду и все показуеся, що межи матеріальною силою поодинокихъ группъ „интересовъ“ а припадающимъ на тѣ группы числомъ посѣловъ, ба навѣтъ мѣжь силою „интересовъ“ поодинокихъ краѣвъ коронныхъ а числомъ посѣловъ, припадающимъ на поодинокій краѣвъ коронный, нема нѣякой розмѣрности и належной подѣльности, отповѣдающей дѣйствіи силъ и фактичному стосунку тыхъ мнимыхъ „интересовъ“, а все почиваетъ на засадѣ такъ званой опортунності, котра подаеся то въ сю то въ ту сторону, въ мѣру того, якъ одна або друга партія здужаетъ нахитити основы сего заступничства въ свою користь.

Найосновнѣйшу критику дотеперѣшного права выборочного подыбуемо въ бесѣдѣ посла дра Кронаветера, котрый, якъ звѣстно, бувъ своего часу поставивъ внесеніе, щоби приняти право загального голосованія за основу выборочного права. На вступѣ своєї бесѣды выказавъ др. Кронаветеръ, що р. 1848, с. е. въ першихъ проблесахъ конституційного житія, поднесено загально ту засаду, щоби выборче право опиралось на засадѣ права, а не на засадѣ опортунності, котра и до нынѣ творить подставу конституціи и рѣвно сильно пробиваетъ въ проектѣ реформы выборочного права такъ въ внесеніе большѣсти якъ и въ внесеніе меньшѣсти. Тутъ не пытаются про те, якъ стоитъ справа съ правомъ цѣлой людности, съ засадою рѣвноправности каждого обывателя (права, теоретично выразно узаного въ конституціи), а пытаются лишь про те, якъ ся або та партія выйде на новѣй реформѣ выборочного права. А предсѣ рѣчь ясна, що всѣ обыватели (горожане) австрійской державы мають рѣвное право на справедливое заступничество въ парламентѣ. Въ прирѣвнованіи до другихъ державъ право выборче въ Австріи есть дуже обмеженое. Такъ въ Франціи на 36,900.000 людности мае 9,448.000 управненихъ до выбору, отже на кождыхъ 100 людей припадае 25.6 управненихъ до выбору; въ Нѣмечинѣ на 42,700.000 людности мае 9,100.000 управненихъ до выбору, отже на кождыхъ 100 людей припадае 21.4 управненихъ до выбору; тымъ часомъ въ Австріи на 21,970.000 людности мае только 1,290.000 управненихъ до выбору, отже на кождыхъ 100 людей припадае 5.9 управненихъ до выбору. „Тыми цифрами пояснѣея само собою цѣле значеніе нашей конституціи“, — говоритъ дальше др. Кронаветеръ — „бо коли наша людность въ четверо меньше мае права на парламентарне заступничество, якъ людность въ Франціи и Нѣмечинѣ, то зъ того ясно выходитъ, що для такъ значно переважающей части нашей людности, неуправненой до выбору, а тымъ самымъ не мающей своего парламентарного заступничства, наша конституція въ четверо меньше мае вѣрности, якъ французская або нѣмецкая для тамошнихъ обывателей державы. Кто есть выключенный отъ выборочного права, кто не мае права избирати собѣ заступника нѣ въ одній куріи, анѣ въ куріи великихъ посѣлостей, анѣ въ куріи мѣстѣ, анѣ въ куріи сельскихъ громадъ, для такого человека есть конституція, котра ему нѣчого не дае, зовсѣмъ рѣвнодушна; онъ жежъ не набуваетъ черезъ неи нѣякого права, а она тожь не подае ему нѣякого права и въ загальнѣмъ нѣмъ.“

„Такъ отже наша людность есть що найменше въ четверо больше упослѣжена въ выконуваніи своихъ политическихъ правъ въ прирѣвнованіи до французского и нѣмецкого народа. Розширеніе выборочного права не есть отже нападѣнїе якого нового права, але черезъ то усуваеся лишь дотеперѣшное безправіе. И якъ жежъ то маея въ томъ взглядѣ съ нашою идеею еи теперѣшности и стремленіемъ до красной будущности. Разумѣея само собою, що такій поворотъ на дороги противный его дотеперѣшній дѣяльности не може зменшити а тымъ меньше зовсѣмъ того заперечити и зматати, що вже сталося исторіею, що перейшло въ духову жизнь народа, въ незаперечиму власность нашей словесности. А що дѣла человека не дадутся такъ легко отдѣлѣити отъ его особы, а добре набута слава все таки останеся славою и въ певной мѣрѣ авторитетомъ, хочѣбы еи самъ славенный здохтавъ ногами и якъ Петро выерса своего давняго я, то зовсѣмъ буде зрозумѣло, для чого голосъ такого мужа все таки мае большу вагу отъ голосу звичайного человека, хочъ въ добре знаютъ, що се вже не говорить той давний, добре знаный и загально поважаемый голосъ, котрый хочъ одними устами але силою устѣ миллионѣвъ говорить „едину, оборону“ правду народу. Ось чому годѣ мовчати, хочѣбы може въ иншѣмъ случаю мовчанье было наилучшою отповѣдею на подобій отзвѣвъ якъ „Крашанка“, ось чому публицистика почуваетъ въ собѣ обовязокъ поднѣити свой голосъ такъ зъ взгляду на того, кто насъ обдаровуе такою „Крашанкою“, якъ еще больше зъ взгляду на нашу честь и правду народу.

Коли появилась „Хуторная поэзія“ П. Кульши, мы здержались отъ болочной діагнозы сей поетичной абераціи, разъ для того, що въ „Хуторной поэзіи“ прозова часть, мимо гдѣякихъ недостатковъ, всежь таки въ цѣлости подала намъ немало цѣнныхъ поясненъ для исторіи нашего такъ мало еще розясненого словесного руху на Украинѣ въ 40-ыхъ рокахъ, а зазывъ до „украинской интеллигенціи“ бувъ справдѣ великимъ, а въ основныхъ идеяхъ добре выказаннымъ покликомъ закордонцю до закордоньской просвѣченой брати; а въ друге тому, що въ поэзіи, особливо въ поэзіи, котра надто видимо носитъ на собѣ пѣтано дивоглядныхъ суперечностей и поетичной путаницѣ, легче простити дивоглядну аберацію, котра и сама себе осужде и прозовою частіею самого автора до крытыхъ обезсиліе.

Можетъ бути, що самъ авторъ порозумѣвъ достаточно ту безсилность своей „поэзіи“, коли оттакъ узнавъ за потрібне, переложити значну еи часть на прозу въ „Крашанку“, поднесеной Русинамъ и Полякамъ на самѣмъ Великденѣ такъ не въ пору и такъ не до ладу, якъ сегоднѣшний снѣгъ великодный.

П. Кульшъ поднѣявъ въ своей „Крашанкѣ“ знамія згоды мѣжь Поляками а Русинами. Може оно выдаться дивнымъ, а навѣтъ неимовѣрнымъ, что се зрѣваетъ той самъ авторъ, котрого муза не такъ то и дуже давно снѣвала звѣтну апоптозу роздѣлу обохъ народѣвъ:

„Поки Россѣ зоветься Россіею,
Днѣпро въ море летѣе,
Поти сердце украиньске
Съ паньскими не зольется.“

Мы зовсѣмъ не хочемо тыкати той суперечности музы того самого автора. Якъ тыми отишками не зроблено большого продѣлу мѣжь „серцемъ украиньскимъ а паньскимъ“ понадъ той продѣлѣ, якій вже бувъ мѣжь тыми сердцами, выробленый исторіею и сѣгочасными обставинами, такъ зъ другой стороны нѣ „Хуторная поэзія“ нѣ еще меньше „Крашанка“ не наблизили нѣ троха близше до себе тыхъ справдѣ дои все еще роздѣданныхъ сердецъ. Мы хочемо только придвинуть, якъ ставляе п. Кульшъ се пытаніе межинарднои згоды, якою дорогою думае его провести и зрѣбати довершеннымъ дѣломъ? Такъ перше всемо мусѣмо замѣтити, що идея згоды обохъ народѣвъ зовсѣмъ не нова и не въ первый разъ поднесена. Уже не згадаймо прѣтѣ давній часы, коли нашу народѣвъ збѣдмачивъ противъ безладныхъ порядковъ старои Рѣчи-посполитой и противъ безпутныхъ починокъ „дрѣбныхъ королевачѣвъ“ все таки откликався: „Ляхѣвъ гудимо, але съ Ляхами будемо“; не згадаймо и про заходы козацкихъ гетманѣвъ, котрі почавши отъ самого Богдана Хмельницкого, якъ могли и разумѣли, старались дойти до ладу и въ мирѣ зажити съ Рѣчею-посполитою, а мимо того

дотеперѣшною конституціею? Сельская людность 17,744.000 мае только 1,080.000 выборѣвъ, котрі выбираютъ всего 131 посѣловъ; въ мѣстахъ мае 4,217.000 людности и 191.000 выборѣвъ, котрі выбираютъ 116 посѣловъ; наконецъ велика посѣлость, котра числитъ всего 4,768 головъ, выбирае 85 посѣловъ. Якажъ тутъ есть розмѣрность и справедливость въ заступничствѣ интересовъ? И щожъ то на дѣлѣ значить „заступничество интересовъ“? Правда, говорятъ, що якъ кождый человекъ, такъ и кожда группа людей мае свой интересъ. Най буде! Але я пытаюся, чи есть се справедливое заступничество интересовъ всѣхъ класѣвъ народу, если наша палата посѣловъ опираея на той основѣ выборчѣй, посѣла котрой на 100 людей припадае лишь 8 выборѣвъ? Чи тыхъ прочихъ 92 людей не мае нѣякихъ интересовъ и чи интересы тыхъ 92 самѣ про себе не мають бодѣй той самой вѣрности, якъ интересы тыхъ 8 людей? А предсѣ интересъ робѣтника есть для него такъ само важный, якъ интересъ кожного другого человека. У насъ отже нема нѣякого заступничства интересовъ.“

Дальше обговоруе др. Кронаветеръ становище великихъ посѣлостей и ихъ парламентарне заступничество. Онъ пригадуе, що становище великихъ посѣлостей въ нашей конституціи збѣстало теперь зовсѣмъ иначе уладжене, якъ се замѣрено р. 1848. Опортунность надала великимъ посѣлостямъ въ парламентарномъ заступничствѣ упривиліюване становище, котре не дастся оправдати правно а только опортунно. Але посѣла октройованой конституціи зъ 25 цвітня 1848 р. те упривиліюване становище великихъ посѣлостей мало найти свой выразъ только въ утвореніи сенату зъ членѣвъ сей группы великихъ посѣлостей, а палата посѣловъ мала складатися зъ представителей цѣлого народа, а почивати на заступствѣ всѣхъ обывательскихъ интересовъ посѣла числа людности. Др. Кронаветеръ пригадуе, що навѣтъ др. Іос. Унгеръ, бывшій министр а теперь членъ палаты пановъ, подписавъ 5 мая р. 1848 яко секретаръ петицію студентѣвъ до министра Пилерсдорфа, въ котрой жадало загального права голосо-

не могли дойти до конца и путѣ съ „дрѣбными королевачами“, котрі и вважали себе единими правными представителями всей „націи“ отъ моря до моря. Давній се часъ и давній дѣла, зъ котрыхъ хибѣ та одна наука, що съ тою „нацією дрѣбныхъ королевачѣвъ“, котра не хотѣла знати навѣтъ и своего польского а не то русского народа, годѣ було дойти до нового, отѣмного отъ прѣвавой и гнетучей минувшости, мирного житія въ одній державѣ и що подѣлъ Рѣчи-посполитой бувъ сумною, необходимою конечною. Мы поверѣмъ до новѣйшихъ и найновѣйшихъ часовъ, коли вже не только довершеный упадокъ Рѣчи-посполитой и колѣкоразовый безуспѣшный усиліи еи воздвигнѣны та сама безѣотраднѣ доля середѣ новыхъ порядковъ казали шукати новой дороги житія, выречиса гегемоньства надъ „народомъ нешляхотного роду“ и на принципѣхъ гуманности и братолюбія будувати новое житіе. Оттутъ, щоби не скривити правды, треба сказати, що зазывъ до мирного житія обохъ народѣвъ завсѣгда выходявъ зъ стороны Русинѣвъ, почавши отъ р. 1848, коли галицкія Поляки на тѣ голоса Русинѣвъ отповѣдали поклонкомъ „Niema Rusi“, а окончивши на найновѣйшихъ часахъ, коли на такій зазывъ зъ стороны Русинѣвъ галицкія шовинисты окрычали нашу Русь „Москвою“ и „стоголовою гидрою панславизму та социализму“. Та и самъ Т. Шевченко, сей, якъ кажутъ гдѣякія Поляки, непримиримый ворогъ „Ляхѣвъ“, а якъ п. Кульшъ въ своей „Крашанкѣ“ его называетъ, „возхвалятель (о соромъ!) импѣціи Великои Руины въ Уманьцѣхъ и Черкашинѣхъ“ (Гайдамачины), — онъ, яснѣйше отъ другихъ поетѣвъ, а вже незрѣвноно яснѣйше и доладнѣйше якъ авторъ „Крашанки“ и „Хуторной поэзіи“, выспѣвавъ ту идею, „щоби усь Славяне стали добрыми братами“, а въ самыхъ („о соромъ!“ якъ каже п. Кульшъ!) „Гайдамакахъ“, тожь немѣнее щиро высказавъ ту идею „братолюбія“. Се все нагадуемо на те, що бы показати, що сама наконецъ гадка „Крашанки“ — згоды мѣжь Русинами а Поляками зовсѣмъ не нова и не въ первый разъ поднесена, что Ру-

КРАШАНКА П. КУЛЬША

Русинамъ и Полякамъ на Великденѣ 1882 року.

Amicus Plato, sed magis amica veritas.

Тяжко приходится розставатись съ добрыми, дорогими споминками погѣднои, веселой молодости, тяжко розлучатись съ давними, добрыми друзьями, що не разъ-не два ставали намъ добрыми проводирами житія, щирыми опѣкунами въ нашѣмъ сирѣтѣтѣ, тяжко звертатись до рѣдного брата съ терпимымъ словомъ правды про его безпутный дѣла, тяжко розрывать свою власну рану и до лѣкарской діагнозы прикладати тѣ руки и тѣ уста, що доси складались только для однихъ оловѣ похвалы и почести, для высказу радости, одушевленія и вѣдичности. А всежь бувають такі случаи необходимости хочъ съ тяжкимъ, закрѣпавленнымъ сердцемъ сказати терпку правду старому другу или въ проводирѣви, розрвантѣ довогъ закрываву рану, щоби не дати еи розростись, а выльчѣити и отъ неи свободити свой организмъ.

Съ подобными чувствами беремося до отѣнки невеличкой книжочки п. з. „Крашанка Русинамъ и Полякамъ на Великденѣ 1882 року“ П. Кульши. Авторъ займае одно въ найвиднѣйшихъ мѣстѣ въ нашѣй дотеперѣшной литературѣ и мае незаперечиму заслугу и славу одного зъ пожежи найзамѣтнѣйшихъ представителей духового житія Украины. Однакожь рѣдко котрый мужъ самъ выключно и такъ много причиняея до уменьшенія своей доброй славы и до затемненія своихъ великихъ заслугъ, рѣдко кто такъ непотрѣбно а безпощадно самъ власною рукою обрѣываетъ лавры своего трудолюбивого житія, якъ авторъ „Крашанки“. Не есть се тайною, що вже отъ колькохъ лѣтъ, а именно отъ часу написана „Малованой Гайдамачынѣ“ и „Исторіи Возвѣдѣнія Руси“ п. Кульшъ постунае дорогою противною цѣлой своей минувшости, противною его власнымъ идеямъ словеснымъ и идеямъ нашей народности, еи историчной минувшости и проводнымъ

ДОПИСЬ.

36 Львова.

ванія и выбору членівъ теперѣшної палаты панівъ, р. 1848 першою палатою называвою, черезъ самъ народъ. „Нынѣ все то змінилось и не тільки, що палата панівъ складається зъ именованихъ, а не выбранихъ членівъ класы великихъ посѣдѣльцѣвъ, але надто еще и въ палатѣ посѣдѣльцѣвъ має велика посѣдѣльство зновъ еще своихъ заступниківъ и то въ той спосѣбѣ, що около 4.000 великихъ посѣдѣльцѣвъ вибирає цѣлу одну четверту часть посѣдѣльцѣвъ рады державної (палаты посѣдѣльцѣвъ). Чи такий станъ управлений? — пытає пос. др. Кронаветеръ. „Очевидно, що нѣ! Нѣ, бо въ загальнѣйшій привилей на свѣтѣ не має оправданія, а засада рѣвноправности єсть найприроднѣйшою, найрозумнѣйшою и найсправедливѣйшою.“

Се єсть найголовнѣйша часть бесѣды пос. дра Кронаветера, критикуючи дотеперѣшну систему выборчу въ Австрій. Нѣкто зъ другихъ бесѣдниківъ не посмѣвъ выступити противъ сеи зовсѣмъ справедливої критики, але мимо того, якъ знаємо, свого часу поперли внесенє пос. Кронаветера о введенє загального голосованія тільки одні молодеческія послы и се внесенє не прийшло навѣть підъ обрады рады державної. Якъ бачимо, дотеперѣшна рада державна неприхильна введеню загального права голосованія. Критика дотеперѣшної системи выборчого права, піднесена въ радѣ державній, мала тільки отже негативний результатъ. Але зъ уваги, що справедливѣсть сеи критики хочъ принципіально зостала признана всѣма, навѣть консервативними бесѣдниками, що аномальности сеи выборчої системи еще и на будуче мимо ухваленної реформи мусять проявитися, а зъ другої сторони, жаданье повного розширення выборчого права стаєся щоразъ ширшимъ и голоснѣйшимъ, — можна надѣятися, що реформа выборчого права въ дусѣ загального голосованія останеся на днѣшній порятокъ и разъ буде добитися свого осущєня. Теперъ ухвалена часткова реформа выборчого права єсть отже тільки вступомъ до дальшої реформи.

ины еи не цурались и не боялись, а противно, сколько могли еи своимъ надеющимся братьямъ-Славянамъ нагадували, что отже авторъ „Крашанки“, подносячи ту гадку, еще черезъ то не положили нѣякой заслуги и не воздвигли нѣякой новой проводной идеи для нашої народнои справы, а якъ побачимо дальше, переведенємъ той гадки у своѣй „Крашанцѣ“ еще больше еи затемнили и осквернили.

Авторы „Крашанки“ чомусьто здаєся, що неагода и вражда мѣжъ Русинами а Поляками єсть не чимъ иншимъ, якъ только плодомъ исторіографіи и то исторіографіи фальшованої нашими черчниками и латинскими ксѣндами, що она єсть плодомъ невѣрного розумѣнія нашої исторіи, що „тяжка и лихолѣва темрява окривляла нашу українскій (русскій) розумъ зъ давнихъ давнихъ, що до нашої народнои права, до нашої громадскои правды, до нашої отпѣчальности передъ судомъ культуры, сими праведными ареопагомъ народомъ“.

Поставивши оттакъ тезу, п. Кулѣшъ веде нашу и польску исторію передъ „судъ культуры“. Яка се та культура, се побачимо поспѣвше. Тількижъ страшно якъ поганю судити, — нѣ не судити, а просто лаяє насъ та „культура“ судейскими устами п. Кулѣша. Отоя „культура“ великодушна прощає, ба навѣть не чує, що въ другій половинѣ XIX вѣку, — вѣку толеранціи и загальнои поступовости та просвѣты О. О. Гузита въ своихъ Збараскихъ мисіяхъ проклинають „православного-охизматика“ гѣрше самого чорта, що въ тѣмъ самѣмъ часѣ вся галицка праса великихъ галицкихъ культурниківъ рада бѣ на розпѣтіе повести цѣлу громаду Гнилицкихъ селянъ нѣ за що иншого, якъ только за те, що она поспѣла заявити легально свою волю перейти на православіє, скоро еи не звольняти отъ конкурентнѣйшихъ тягарѣвъ на посторонну церковь. Сего не бачить „культурный судъ“ п. Кулѣша, але за то тыкає намъ преподобнымъ Теодозіємъ Печерскимъ, що задовго еще до татарского лихолѣтя, въ часы великой темрявы просвѣтної и есклюзивной правдоверности та першого, а тому и завязотого соперництва поодинокихъ вѣроисповѣданъ, посмѣвъ назвати латинякъ „непрощеномъ грѣшнымъ передъ Богомъ и людьми“ и тымъ, якъ думає п. Кулѣшъ, першій „вѣся илевели“ взаимного нашого ворогованія съ Поляками — нашою „бѣсноватою“ враждою. Пѣся „культурного суду“ п. Кулѣша не кто иншій посердливъ насъ съ Ляхами, якъ люди „богобоязливый, богоугодный, богоносный, богоподобный и мало-мало не богорѣвнѣй“, а посердливъ они насъ изъ-за „великого своего прихильности до нашихъ неписемныхъ предковъ“, се бѣ то до простыхъ людей, до того бѣдлашного народу у сєрмѣяхъ а не въ асємѣяхъ та золотымъ шитыхъ шовкахъ. Ось бачте, чимъ провинились нашъ „богоносный и богоподобный“ предки-писемный

(оо) („Kolo polityczne“). Недавно завязалось во Львовѣ майже рѣвночасно съ завязаньемъ „Oświaty ludowej“ зъ львовско-польскихъ политикѣвъ политичне товариство подъ навою „Kolo polityczne“. Въ многихъ случаяхъ дуже правдомовна „Strażnica polska“ замѣтила, что въ тѣмъ товариствѣ вѣбралось немало такихъ людей, що втеравши рѣжними „справками“ повагу у загалу, теперь бажали бѣ зновъ выплыти на верха и загорнути руководство политики кравой въ свои руки. Вступна промова Яна Добрянського, редактора Gazety Narod. показвала наглядно, что „Kolo polityczne“ головно вымѣрене противъ Русинѣвъ на политичнѣмъ поли, якъ „Oświata ludowa“ на поли народнои просвѣты. Редакторъ „Gazety“, вѣѣтвенной зъ своєї традиційной клеветливости, поднявсь „учити Русинѣвъ правды и щиро-русского патристизму“, — а забувъ попередъ вымести смѣтьє зъ передъ своего власного порога. Се одно доволѣ характеристичне для на- правленія и стремленія „Kola politycznego“. Вже жѣ и по самѣмъ складѣ выдѣлу сего „Kola“ було зъ разу видно, что тутъ ходять о то, чтобы ту бестолкову, въ кожѣмъ выдѣлѣ неконсеквентну, безпрограмную и только въ слѣпѣй враждѣ противъ Русинѣвъ агодливую политику львовскихъ газетъ польскихъ перенести въ житѣ. Чого можна було вже зъ початку сподѣятися, то и сталося. Одна лише филиппика Яна Добрянського противъ Русинѣвъ вышшла „гладко, якъ зъ платка“. Але якъ только „Kolo polityczne“ звернулось до своихъ власныхъ пытанъ, такъ заравъ показалося, что голова — то розумъ и гдѣ єсть двоѣхъ галицко-польскихъ шовинистѣвъ, тамъ єсть що найменше три программы и три партіи. Проф. дра Билиньского поручено рефератъ о тѣмъ: „Якѣ суть знамена политики Станчикѣвъ (кравѣвской партіи) и яке становище слѣдує заняти супротивъ нихъ?“ Проф. др. Билиньскій предложивъ на се пытанье просторонный елѣборатъ, въ котрѣмъ, хочъ не годится съ всенародною, высокою политикою Станчикѣвъ с. в. не годится съ ихъ засудомъ на реставраційный усилия Полякѣвъ, але признає, что ихъ

чернѣ та попы — „великою своею прихильностею до нашихъ неписемныхъ предковъ“! Мы и дивуємось, что тутъ не поставили п. Кулѣшъ своего оклику: — „о соромъ!“ — якъ се поставивъ передъ згадкою о „Гайдамакахъ“ — „возвращенныхъ — (о соромъ!) украинскою музою“ Т. Шевченка; за тожѣ досталися имъ у „Крашанцѣ“ иншій „благословный“ епитетъ, якъ „злословный предки“ съ „ехиднымъ подпаломъ брехнѣ“ (стор. 12), „апопостолы богословскои ненависти“ (стор. 9), чернѣй та поповскій подпалычъ „международного ворогованія“ (стор. 10), писемники „цекельной работы“ (стор. 12) и т. д. Правда, такъжѣ самѣй меньше- больше епитета достаются и латинскимъ прелатамъ и монахамъ, — толькожѣ они „просвѣщенъ далеко больше отъ нашихъ поповъ и чернѣвъ“ (стор. 12) и тому мабуть ласкавѣйшій до нихъ „культурный судъ“ п. Кулѣша за ихъ выдумки, „умствєнную темряву, безкритичность и ярмарковый балагъ и фабрикаціи суевѣрствъ“!

Отже тѣ нашѣ чернѣй та поповскій писемники, что пишущи въ своихъ келіяхъ свои лѣтописи навѣть не догадувались, что ихъ писема коли небудъ стануть передъ „культурнымъ судомъ“, а може навѣть не думали, что ихъ затишнѣй писаня коли небудъ побачать свѣтъ Божій, — оттѣ „злословный предки“ нашѣй и чернѣй писемники наварили всего лиха, надули весь свѣтъ неправдою, запалили сердца двоѣхъ народѣвъ „бѣсноватою враждою“; они то вмывали въ Русинѣвъ, что „Ляхи силомоцъ зрѣбли зъ руского княжества польске воеводство“, коли тымъ часомъ се „козакѣ змусили вдову кѣвского князя Симеона Олельковича благодати короля, щобъ онъ зъязъ собѣ певцѣвѣйный Кієвъ“! Мабуть и насильне заняты Галицкой землѣ черезъ короля Казимира В. мусить бути такъжѣ выдумкою тыхъ писемниковъ и певно се вина якихъ „козакѣвъ“, что Казимиръ В. „зъязъ собѣ“ Червону Русь!!! Тѣ самѣй чернѣй писемники выдумали „первого бунтовника противъ благочестивого пана“, — козачкого гетьмана Косиньского, и зрѣбли зъ него мученика зъ Варшавѣ; они то зрѣбли такъжѣ мученика зъ „другого бунтовника, Наливайка, що (— о crimen —) „чинивъ розбѣшадный похвалки на Краковѣ, на всю шляхту и на самого короля“ — они не хочутъ признати, что Наливайко, принявъ за олужену кару отъ катовой сожары въ Варшавѣ“, а роблять его мученикомъ „вѣры благочестивой“, та еще и здыгають нового „мученика“ яквизиторской лютоости Ляхѣвъ — зъ „мизерного лебѣдуха и зрадливого вѣбача“ — Остриянина чи Острияницѣ — сего напастника на „культурныхъ людей“! Тѣ самѣй чернѣй писемники „злословный предки у лѣтописи Величка переховали для легковѣрныхъ потомковъ универсалъ Острияницѣ про нелюдое тиранство“, котрый самъ п. Кулѣшъ перепечатывъ въ своихъ „Запискахъ о Южной Ру-

практична политика зовсѣмъ отповѣдна теперѣшному положению межнародному и что она влѣзєне здобула Полякамъ выплывъ въ австрійскѣмъ парламентѣ и поднесла значєньє Полякѣвъ въ Европѣ. Др. Билиньскій вносивъ остаточно, чтобы утворити нове сторонництво на подѣлѣвъ программы, котра змѣряє усторонити дуализмъ властей, а завести одно кравєе правительство отвѣчальне передъ соймомъ (якѣ се своего часу вносивъ др. Дунавскій), усторонити рѣжницю межи дворами а громадами черезъ справедливый роздѣлъ публичныхъ тягарѣвъ, ширити просвѣту и поднесити станъ сѣкономичный. — Отжежѣ надъ симъ рефератомъ дра Билиньского вывязалась упѣрна борба въ лонѣ „Kola“. О что влѣстиво розходилось спорачимъ, сего годѣ доси було до- вѣстися. Мабуть и самѣй спорачѣ сего не знаютъ, бо судячи по отзывать польскихъ газетъ тутъ кожѣй клеветѣ въ свое клеветало. Однѣ кричатъ, что др. Билиньскій тягне за Станчиками, другѣ, — что онъ все таки за остро- выступное противъ Станчикѣвъ, третій жалѣ- ся, что обвиняє Атенчикѣвъ (гр. Войц. Дѣдушицкий и товарищѣ) о самолюбнѣй цѣли, — словомъ, не йде тутъ о яку рѣчь самои программы, але о особистости, особистѣй и котерійни интересы и амбиціи. Др. Ев. Черкавскій вернувши зъ Вѣдны дѣлявъ олюбо до огню — и собѣ выступивъ противъ реферату дра Билиньского, удержуючи, что рефератъ дра Билиньского єсть „реабилитацією Станчикѣвъ“. Др. Билиньскій по колькатыждневѣй борбѣ выступивъ зъ „Kola politycznego“ — Огъ и цѣльнѣй образъ сеи политичной „коловасієву“. Не беремо за ало галицкимъ Полякамъ, что они хотѣтъ политично организуватися. Але власне фактична неможливѣсть якои небудъ путнѣи организаци и программы єсть наилучшимъ доказомъ того аномального розстрою, въ якѣй попали и въ якѣмъ повертаются нашѣ галицко-польскѣй шовинисты. Старчить имъ силы, чтобы кричати и клеветати на Русинѣвъ, але нема у нихъ силы и розуму здобу- тись на яку небудъ позитивну программу. Навѣть мѣжъ собою не можуть вывести конца и всюду выходятъ заравъ чвары и свары та особистѣй и кастовѣй амбиціи. Подносимо се лише для того, чтобы показати свѣтовѣ, якъ то тяжко пробѣтисъ зворѣвѣй гадѣцѣ середъ на-

си“. — „Благочестивѣйшѣ поны, забезпечуючи собѣ духовный хлѣбъ, нахилиють козачтво до подданства московскому царевѣ, — преподобный постники и святѣй мовчальники горнута до пьяного козачтва, не зважаючи на те, что ой защитники христіанской церкви воюючи Мусулманѣвъ, дерли христіанъ и за границу и дома больше нѣжѣ змогли въ купѣ Турки съ Татарамъ“ — якъ мавъ казати королевскій посолъ, котрому п. Кулѣшъ больше доймає вѣры, якъ вѣсѣмъ лѣтописцѣмъ на купѣ! Розпочались „бунты“ неписемныхъ предковъ нашихъ, настало козачтво и „отъ Кієва до Львова розходилось чутка, что на походахъ жовнѣры вытѣнають зустрѣчу Русъ у пень не за що инше (за що? — сего не каже п. Кулѣшъ), якъ только за те, что она — Русь и наступаютъ на Украину для того, чтобы вырѣзати благочестивыхъ до ноги по саму московку границу“, — а „зъ церковныхъ та монастырскихъ закутковъ ширится глухая пропаганда противъ лядского замаху на благочестіє“, — „по шинкахъ та ярмаркахъ за- пороскѣй чупундирѣ торочатъ готовымъ на все про наругу жидѣвъ, паньскихъ прислужниковъ, надъ благочестивымъ христіанствомъ“, — „сѣбѣ козачество спасаючи душу по монастыряхъ и пѣнствуючи съ козаками по шинкахъ складає думы про сю тяжку наругу, котрѣй (думы) й доси російска (чи только!) исторіографія, цураючисъ критики, пріймає à la lettre за историчный свѣдѣ- тельства“ — „и ширится по всей Руси крѣ- вѣла ненависть до лядского и до паньского имени ослѣпъ“! — „Козакѣ вербуютъ у свои купы молодѣжѣ, роздражєнну деспотствомъ непоряд- ныхъ батьковъ своихъ, выхвану на оередъ хаосу середньвѣкового громадского житя, отохнєну отъ „школьной чашѣ“ сѣ зловредною гѣркостью, зѣ- посовану въ ремесничныхъ цехахъ цеховою крив- дою и всякою розпустою“. — „Отже и сѣ бун- товники противъ домашнои, громадской и цер- ковной ошкѣ за все и про все виноватѣтъ въ одиѣй голосъ паньскѣй порядки, дарма что се були единый можєбнѣй порядки у тяжкихъ обстоятельствахъ украинской націи. Выдумуютъ они великий пань- скій противъ нихъ кривды, игноруючи свои дикѣй противъ панѣвъ выборы, малюючи паньскѣй по- бутъ на Украинѣ раємъ, а мужицкѣй некомпѣт.“ — „Украина колотится неугавушимъ колотомъ лядского бунту зъ одного боку, а вповажєнного поспо- литымъ правомъ розбѣю зъ другого.“ Ось до яко- го „культурного“ безпутя дѣйшли нашѣ „не- писемный“ предки забываячи, что выше всякого права чѣловѣка стоять „посолитымъ правомъ“ уповажєнный розбѣй“! — передъ котрымъ, зна- чить, треба покѣрно хилити голову!! — „При такихъ обстоятельствахъ наступила татаро-козачка чѣ козакѣ татарска Хмельничина, ведучи за со- бою рѣдну сестру татарского лихолѣтя — Велику Руину. — Козакѣ плѣндрували можєвѣдливѣзѣ

шихъ повинностей и чому то такъ тяжко до- вести межнароднѣй споры межи Русинами а Поляками до якого розумного уладжєня. Скоро навѣть въ самѣмъ лонѣ галицкихъ Полякѣвъ, именно Полякѣвъ вѣхѣднѣй Галичины, не може перебитисъ нѣяка позитивна програма, о сѣбѣ- кожѣ тяжше поладити имъ отношеня до Ру- синѣвъ, где треба и широкого политичного вразумѣнія и пѣваннѣ властивого добра краю и щирои прихильности для добра обоѣхъ наро- дѣвъ!

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Спѣльнѣй делегаціи), скликаній для ухваленія надзвичайного кредиту на войну въ Герцеговинѣ, збирается нынѣ на перше засѣданье въ Вѣднѣ. Позавчера отбула рада министровъ конференцію пѣдѣ проводомъ сѣмого цѣсаря и уложила про- ектъ кредитовѣй для спѣльнѣйхъ делегаціи. Зъ початку министрѣ войнѣ хотѣвъ зажадати кре- диту на цѣльнѣй рѣкъ въ квѣтѣ 35 миліонѣвъ, але противъ того були заявленѣ сумнѣваня, чи цѣла тѣя сума буде дѣйствѣно потрібна, оособиво, що вже теперъ одна третина войска може бути вы- цѣфана зъ оккупованныхъ кравѣвъ (теперъ стоить тамъ около 70.000 войска). Длѣтого згоджєнося зажадати отъ делегаціи ухваленя кредиту на кошта военнѣй лишь до конца жовтня с. р. а и- менно на удержанье войска черезъ цѣвъ року, на будову потрібныхъ зѣ вѣзглядѣвъ стратегич- ныхъ комуникаціи и на фортификаціи въ Герце- говинѣ и Кривѣшии. До жовтня с. р. буде пред- принята постепенна редукція войска а выплата додатковъ военныхъ войску буде застановлена съ концѣмъ мая. Тымъ чинѣмъ будутъ кошта о мно- го менше выносити и длѣтого знижєно квѣту предлагану министромъ войнѣ о 10 миліонѣвъ, значить правительственне предложение вымагає отъ делегаціи ухваленя 25 миліонѣвъ. Тутъ тре- ба замѣтити, что поспѣдѣ ухваленнѣй делегаціями кредитъ въ квѣтѣ 8 миліонѣвъ, зѣставъ доси весь вычерпанный, ба навѣть выдано о 2 миліоны больше.

(Повстанье въ Далмации и Герцеговинѣ). Ген. Дазєвъ допоситѣ днѣ 7 цѣвтя, что въ Ду- раковѣцѣ патруля выслана зъ Трѣновъ зладѣла одного зъ вождѣвъ повстанчихъ бега Гамєнча и 3 повстанцѣвъ зъ его отдѣлу. — Пѣслѣднѣй рухъ войска въ Герцеговинѣ переконали, что большѣйхъ отдѣловъ повстанцѣвъ въ околицахъ на лѣвѣмъ березѣ Дринѣ нема. Дѣлѣкѣ мѣщєвостѣй обсадили войско, чтобы перешкодити повстанцѣмъ утѣкати евобѣдно передъ напоромъ войска. Въ пѣслѣднихъ часахъ погибли два войка зъ 34 полку пѣхоты: Александрѣ Лазарѣ и Никола Вѣстранѣ а одиѣнъ

культурниковъ и колонизаторѣвъ Украины за одно съ дробнои шляхтою — козакѣ, пѣне гультай- ствомъ и дурнѣ мужицтвою — не знали оцѣняти той „великой культуры“, якою насъ дарила Рѣчь-по- сполита, они не знали и не умѣли чимъ „подѣку- вати панамъ Ляхамъ за розкѣнное пристановище и за ту волю волю въ купецтѣвъ, ремеслѣ, го- сподарствѣ и громадянствѣ, котра на залитѣй лядской и козачкой кровѣ землѣ выросла пѣ- шнобаривистѣй сѣвѣвѣй и танцюристѣй рай“!! Нѣ, сѣи вѣдѣчности не знали Русины отдати „па- намъ-Ляхамъ“ за той рай, „выхованный середно- вѣчнымъ хаосомъ громадского житя“, что отпѣ- хавъ нашу молодѣжѣ отъ „школьной чашѣ“, що напувавъ еи „зловредною гѣркостью“, что посувавъ еи въ ремесничныхъ цехахъ „цеховою кривдою и всякою розпустою“! Нѣ, нашѣ „неписемный пред- ки“ не пѣнались на той „богословнѣй культурѣ великихъ культурниковъ“ п. Кулѣша, — а за те „знюхались“ они съ Запорожцями, съ „дикими пастьрами душѣ“ и съ „мечтательною, завязотою по своѣй природѣ магою (народу)“, се бѣ то съ „пѣнянымъ гультайствомъ и дурнымъ мужицтвомъ“ — та „татарскимъ тероромъ“ завелѣла на украин- скихъ земляхъ „выкуленныхъ у Татарѣвъ най- благороднѣйшою польскою кровѣю“ — „выдуману Золотѣю Грамотѣю“ — Гайдамачину, — ту воз- хвалєну (о соромъ!) украинскою музою имитациѣй Великон Руины въ Уманщинѣй и Черкащинѣй. — А на лихо же и „проповѣдниками нашими були темнѣй на очи и на розумъ козачѣвъ, выкохѣнѣй въ коршмакахъ та въ козачкихъ кошахъ нашѣ Го- мерѣ“!

Ось бачте, якою явивъ намъ п. Кулѣшъ — „бѣдлашнѣй авторѣ мѣжъ Сцилаєю а Харибдою“ — цѣлу нашу историчну минувшѣсть“. Ось якѣй судъ выдѣє „культура“ п. Кулѣша на цѣлу нашу историчну минувшѣсть, — ось якимъ являєся нашѣ „зѣтитѣсь самохвалѣство въ виду культуры“ п. Кулѣша!! Не вѣжѣ чи не забарнєся вамъ, любѣй читатѣлѣ, прочитавши се все записѣнѣй разомъ съ „бѣдлашнымъ авторомъ „Хуторнои поезіи“ п. „Крашанки“ оды до „рѣдного народу“:

„Нарѣде безъ путя, безъ чєсти и поваги,
Бєзъ правды у завѣтахъ предковъ дикѣхъ,
Тѣ, что поставѣ зъ безъумнои отваги
Гѣркихъ пѣницѣ та розбѣшакѣ великихъ!“

(Хуторна поезія стр. 72.)

Отже жѣ може гдєто буде сподѣватисъ, що п. Кулѣшъ засѣвши до такого „культурного суду“ надъ нашою минувшѣстою, рѣвною мѣрою розеу- дитъ и Полякамъ ихъ историчну минувшѣсть та замѣсть воскресного „Alleluja!“ засѣвѣвъ имъ про минувше хочъ троха пѣдхожу ибѣсно до той, якою такъ безпѣщадно похристѣосувались съ ово- лѣмъ „рѣднымъ народомъ“. Такъ бѣ и здавалось, бо жѣ кажутъ „правда для воѣхъ однакова“.

напрямі в 14 полку зостав легко ранений. В полудневій часті Герцеговини і в Далмації будуть ще сего року збудовані численні доми бляковані і укріплені касарні, щоби можна в кожнім часі удержати порядок і спокій в тих краях. Вдвозж границь черногорської має бути установлений кордон військовий.

(Доповнення вибору одного посла) з більшості послов в Чехав на місці вніконституційного посла бар. Претиса, зложившого мандат, отбудеся в Празі ще на підставі до-тепершнього способу виборчого, бо проект Цайт-гамера прийнятий палатою послов, звідсто, ще не обов'язує. Партия автономистична властительств більшості послов чехів, прокладає партия вніконституційної компроміс, подбно як не-давно прокладала компроміс по смерті гр. Туна перед вибором кн. Лобковича. Партия вніконституційна не подала руки до компромісу, — а мимо того єи кандидати упав, а побивав кандидат автономистів. Симь разом автономісти прокладаючи компроміс годяться на те, щоби місце бар. Претиса заняв вніконституційний посол, хоч могли би вибрати, подбно як при недавніх виборі, посла автономистичного. Тимь предложень партия автономистична показала партия толерантно і консеквентно. Печать централістична зразу заговорила, щоби вніконституційні откинули, для заховання своєї поваги і для консеквенті з своєю стороною, предлаганий автономістами компроміс. Але найновіший вистіп з Праги доносить, що партия вніконституційна симь разом, коли противна сторона дає їй користне предложенье, не думає откидати компромісу...

(В справі чеського университету.) Цесарь позволил, щоби власти университету чеського у-конститутовалися на рік 1882/3 винятково вже в початку мая і щоби рівночасно вибрано про-ректора і проканцлерів университету.

(Противоцидильскі агітації) проявилися не-редь святами в Відні. Подобні они до агітацій в Берліні. На явних зборах робітники кри-чать: „прочь с жидами!“, прокладають резо-люції, обмежуючі права обывательства жидів і т. д. Гр. Таффе видає розказ ввіденьской ди-рекції поліції, щоби не позволяла на зборі с характером антижидовским.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Через святя зайшов для дипльо-матії європейкою дуже важний факт в Рос-сії. Царь Александр III звільнив кн. Гор-чакова з должности министра дѣл загра-ничных, а Гирса именував министром тояж теки. Гирс провадив дотепер дѣла загра-ничні вь заступстві кн. Горчакова, котрий з причини старости і слабого вже здоров'я майже

раз-на-разь отъ колькохъ лѣтъ пробував поза границами Россії, на купальнх на побережяхъ моря Середземного. Именованье Гирса, якъ ска-зано, має велике значенье зъ уваги на теперішню ситуацію політичну вь Европѣ і вь самій Рос-сії. Звѣсто, що за панованья теперішнього царя борются вь Россії два таборы о первенство вь впливѣ вь правительствѣ: се партия панславистовъ і партия либераловъ. Одна і друга партия стремитъ до того, щоби мала переважуючий впливъ якъ на внутрішній такъ і на внішню-политичній отношеня російской державы. Вь по-слѣднихъ часахъ, по провокаційныхъ бесѣдахъ ген. Скобелева, при военномъ настроѣ днєвни-ковъ панславистическихъ противъ Австрій, справ-дѣ дуже цѣкавою було рѣчене, котра сторона возьме верхъ вь дѣлахъ политики загра-ничной. Противъ себе стояли гр. Игнатъевъ і Гирс. Послѣдній, якъ бачимъ побивавъ. Гирс сто-итъ за политикою мира і бажає згоды Россії сь Австрією, якъ се неразъ заявлювавъ австрій-скому министрови дѣл загра-ничныхъ, гр. Каль-ноки. Длатьо того вся печать європейскоя, особли-во жь нѣмецка і австрійскоя, дуже прихильно при-няла вѣсть о именованью Гирса министромъ дѣл загра-ничныхъ. Урядова „Wiener Abendpost“ пише: „Именованье Гирса министромъ приняла праса вѣдєньска і больша часть загра-ничной сь задоволеньемъ, яко бажаний симптомъ политики російской, маючи на цѣли удержанье і у-тверждение мира“. Пѣвъярдовскій вѣдєнь-скій „Fremdenblatt“ пише: „Фактъ, що Игна-тьевъ не зостав именованный мини-стромъ дѣл загра-ничныхъ, очевидно больше причинитъ до скрѣпления довѣрія вь мирѣ євро-пейскій, якъ само именованье Гирса. Що впро-чѣмъ внутрішній станъ Россії зновъ нагнавъ яку высокими кругамъ петербургскимъ, о томъ свѣдѣть фактъ, що царь зрѣкою брати удѣлъ вь торжествѣ великоднѣмъ вь Петербургѣ і що не отбулося великодне приняты вь Гатчинѣ“. А бер-линская „Norddeutsche Allg. Ztg.“ пише: „Гирсъ має вь публичной опиніи Европы повагу яко ци-рль прихильникъ мира і поборникъ пріязныхъ отношенъ Россії сь сильными державами сусѣд-ними“. „Berliner Tagblatt“ оповѣдає, що вѣсть о именованью Гирса дуже зрадувала цѣсаря Виль-гельма. „Хвала Богу! — скликує оиъ — теперъ можна надѣятися довшого треванья мира, ко-ли удалося перевести вь Петербургѣ таку змѣну дипломатичну.“ Пѣвъярдовскій органъ „Jour-нал de St. Petersburg“ помѣтивъ обширну ста-тю о значеню именованья Гирса. Пѣвъярдовскій того днєвника, „именованье Гирса не поведе за собою жадной змѣны вь политикѣ загра-ничной Россії. Политикою правительства російского ясно назначенъ окружикъ подписанный Гирсомъ а ро-звѣршній днѣ 16 марта 1881 р., по вступленю на престолъ царя Александра III. Правительство держатся все той политики, і она якъ посли

вѣхъ признакъ можна заключати, довго еще остане програмою правительства. Вь окружикъ томъ сказано, що „политика загра-ничная Россії буде все шире мирною, що Россія остане вѣрною традиційной пріязни і симпатіи, а охороняючи свое становичье вь концертѣ державъ європей-скихъ, буде солидарною вь справѣ удержанья за-гального мира, полагающего на пошанованю трак-татѣвъ. Наконецъ пѣвъярдовскій днєвникъ под-носитъ, що дѣлами загра-ничными вь Россії че-резъ 75 лѣтъ управляли только два министры: гр. Несельроде і кн. Горчаковъ (послѣдній отъ 1856 до 1882); се есть доказомъ тревалости по-литики загра-ничной державы і певною порукою на будущее.“ — Зъ вѣхъ наведєныхъ отозвъ днєвникарскихъ о именованью Гирса видко, що именованье тоє уважаєся загално заявленымъ бажаньемъ царя, що Россія потребує і хоче ми-ра вь отношеню до державъ загра-ничныхъ, пе-редовѣсь до Австрій.

Либеральный днєвникъ, „Московский Теле-графъ“, зоставъ завѣщенный на 4 мѣсѣцѣ. „Мо-сковскій Телеграфъ“ есть безперечно однимъ зъ наилучшихъ днєвниковъ вь Россії; особенно прихильно относится оиъ до народа малорусского, вь нѣмъ найбільше буває звѣсто про житє-бутье вь російской Украинѣ.

Вь Кіевѣ предприняла полиція — якъ до-носятся до вѣдєньскихъ часописей — численній арештованья: мали арештувати до сто (?) особъ, особливо студентѣвъ а такожъ і урядникѣвъ. Мѣжъ ними мали арештувати сына якогось високого урядника.

Нигилисты послѣдними часами зновъ про-явили оживлену дѣяльність. Слѣдство вь справѣ арештованого вь Москвѣ Кобышева (Богдановича) выказало, що оиъ займався і вь Москвѣ козачьимъ новимъ миномъ. Щоби не вернуть уваги полиції, Кобышевъ заложивъ склепъ сь цѣвтами і выкопавъ землю вывозить вь вагонахъ. Одна-кожъ полиція звернула увагу на тоє, що цѣвты вь занадто богато вывозятся і дѣйшла до выкрытия мины. Мина була лагоджена на часть коронації царя. Рѣшенье, якъ доносить зъ Россії до загра-ничныхъ газетъ, мали откриты другу мину подъ дорогою желѣзною на стаціи николаевской желѣ-зницѣ подъ Москвою. И тая мина лагодилась на часть коронації царя вь Москвѣ. — Можна собі представити, яке враженье выкликали ти откры-тия вь высшихъ правительственныхъ сферахъ вь Петербургѣ і вь родинѣ царской вь Гатчинѣ. Догодуются, що коронація буде отложена. Многі выші урядники дѣстали отъ нигилистѣвъ засудъ на смерть, подбно якъ ген. Стрѣльниковъ, збиты недавно вь Одессѣ. Убийникѣвъ Стрѣльнико-ва по короткомъ судѣ повѣшено.

Англія. Днѣ 10 лѣт. цѣвтия, правительство выпустило Парнеля зъ вѣзницѣ на волю лишь на одинъ тѣждень. Парнель давъ слово чести, що по томъ рѣчинѣ поверне назадъ до вѣзницѣ. Пар-

нель просивъ о выпущеніи его на волю, щоби могъ отвѣдѣти сестру свою вь Парижѣ.

Сербія. Князь Миланъ выѣхавъ вь четвѣрь вь подорожъ по краю. — Амбасадоръ російскій вь Бѣлгородѣ, Персіанъ, выѣхавъ до Петербурга и, здаєсь, вже больше не поверне на свое стано-вище. — Уклады вь справѣ будовы сербскихъ желѣзницъ подписавъ вже сербскій министръ скарбу і повномочникъ французского банку.

Франція. Войска французскі вь Тунисѣ по-били начальника повстанцѣвъ Бу-Амему. Повстан-цѣ стрѣлили 52 убитыхъ, запасы военны і своі прапоры; отраты французѣвъ незначны. Битва то-чилась на границѣ Альгіра і Марока.

Испанія. Послѣднего разу доносили мы, що вь провинціи ишпанской Каталоніи прави-тельство было проголосило станъ облоги задля не-порядковъ, якъ проявились вь той провинціи а особливо вь мѣстѣ Барцельонѣ. Причиною тыхъ непорядковъ, якъ вже звѣсто, бувъ торговель-ный договоръ Ишпаніи сь Францією. Промыслов-цѣ каталонскі і робѣтняки убоялися конкурен-ціи французской і запротестовали гдєкуда навѣтъ грѣзными демонстраціями противъ заключенного договору. Правительство проголосило станъ обло-ги, котре вже дотеперъ і утихомирило КATALO-нью, бо, якъ голосятъ послѣдній вѣдомости зъ Ма-дриту, станъ облоги вь Каталоніи зоставъ вже знесенный.

Египтъ. Вь Каирѣ открито заговоръ про-тивъ Араби-беев. До заговору належали офи-церы зъ роду Черкесы. Зъ самого початку арешто-вано 16 офицерѣвъ. Зъ той причины запанувало вь Каирѣ велике роздраженье. Арештовані офи-церы Черкесы зобралися були на тайну раду і ухвалили подати петицію до беев, щоби откликано розказъ, котрый постановлявъ выслати ихъ до Судану. Одинъ зъ офицерѣвъ, присутныхъ на той радѣ, подѣсь вь рудѣ револьверъ і отгро-жуваєся Араби-бееви. Арештованье наступило на-чюсь денунціацию. Министръ войны для примѣ-ру укарає остро проявившихся офицерѣвъ.

НОВИНКИ.

— ВП. Александръ Огоновскій, докторъ правъ і философіи, дотеперъ называющийся профессоръ ав-стрійского права цивильного сь русскимъ язы-комъ выкладающимъ вь университетѣ львовскомъ, именованный черезъ цѣсаря звычайнымъ про-фессоромъ тогожъ предмету. Першій се разъ сь именованьемъ дра Алекс. Огоновского суть вь университетѣ львовскомъ двѣ русскі катедры сь звычайными профессорами (другимъ звычай-нымъ профессоромъ есть дръ Омелянъ Огоновскій). Новоионованный профессоръ дръ Александръ О-гоновскій, добився того пошанного становища дов-голѣтно і неутомимо працює. Имя дра Ал.

новники, яко воины святого креста“, они то, а не наші предки, оборонили на Украинѣ шляхец-кій, мѣщанскій ба і чернечій добробутъ отъ до-морского орды, они то узаконили польскимъ правомъ мужицтво і подданство дали Русинамъ „розкошине пристанище і волю волю вь ку-пецтвѣ, ремеслѣ, господарствѣ і громадянствѣ“ і такъ заневоливши „узаконено“, „дурне мужиц-тво“, поповство і козацтво „выросили пышно-образный, свѣвучій і танцюристый рай“, за ко-трымъ рускій народъ не только не гинуть, але еще і противъ сего „культурного раю“ палкою некрою здѣймоваєся і о оромъ! навѣтъ не пода-кувавъ за такий „рай“ „панамъ-Ляхамъ“.

Рускій народъ не має права на свою рѣдну, правѣчну землю, — нѣ, „бо се маєтності выку-плені у Татары наилучшимъ образомъ польскою кровью“, а коли рускій народъ не хотѣвъ сего розумѣти і посылѣвъ все таки вважати ту землю своею власною, власною силою обороною, то „Ляхи мусѣли метитися і метились надъ Ру-сею за свою надвержену славу, за свою погу-блену отчину, за своихъ батьковъ, матерей, братѣвъ, сестеръ, дѣтей, вучацѣвъ, на останокъ і за свои маєтності на Украинѣ!“ „Ляхамъ было зъ чого“, кончить п. Кулѣшъ свой „культурный“ судъ надъ старою Рѣчею-посполитою „поборитися лютыми пекельниками і Драконами судиями до вѣдывого кода руского!“

Ось вь якомъ свѣтѣ выставивъ п. Кулѣшъ исторію Руоу а исторію Польщи. Розумѣєся само собою, що мы вь отповѣдѣ на „культурный“ судъ п. Кулѣша надъ нашою і польскою исто-рією мусѣли бы хѣба цѣлу нашу і польскую исто-рію розказати по живій правдѣ, а не по якимъ то „соображеніямъ“ бѣдолашного эксцентричности. Толькожъ така праця вырослабы вь величезну кнугу. Мы для того мусимо обмежитися только на такъ званій „Stichproben“ историчной право-судности п. Кулѣша, а можемо се тымъ лекше зробити, що наша исторіографія выказує вже дуже поважне чоло працѣ, котри послужатъ наилучшою отповѣдею на голословну, нѣчынъ не-попѣрту фразеологию автора „Крашанки“, зъ другоюжъ стороны его исторіософичній теоріи вже сама собою выдаютъ доволъ ясны самосудъ на себе.

Та поки перейдемо до самыхъ историчныхъ фактовъ, мусимо попередъ розправитися сь тою „культурною“, вь имени котрой п. Кулѣшъ такъ безпощадно осквернивъ цѣлу историчну минув-шость руского народа.

Вже зъ тыхъ уступѣвъ „Крашанки“, якъ мы навели попередъ, могутъ читателѣ домыслю-ватися, що розумѣє п. Кулѣшъ подъ „культурною“. Пышнобарствитый, свѣвучій і танцюристый рай! вельможныхъ магнатѣвъ, те гуляще і ажъ до без-памятной розкоши „танцюристе“ житє „избран-

ныхъ народъ“ коштомъ усею посильства, засу-дженого посильнымъ правомъ на тяжку працю вь користи пануючихъ і розкошующихъ можно-владныхъ „культурниковъ“ — се идеаль той „культуры“ п. Кулѣша. Залюбки подноситъ п. Кулѣшъ „найблагороднѣйшу польскую кровь“, котрой капля, — розумѣй та бери на умъ, неба-городный Русине! — не має рѣвнои ваги навѣтъ вь цѣломъ морю крови цѣлыхъ миллионовъ „дур-ного мужицтва“! Чвары і свары, наѣзды і за-ѣзды „можновладныхъ культурниковъ“, ихъ не-пошанованье самыхъ основныхъ правъ людскости, ихъ непогамоуна саваода і бута супротивъ са-мого короля і найжизненнѣйшихъ интересовъ Рѣчи-посполитой — се все боля „культурного“ суду п. Кулѣша оправдуюєся и се были „единѣ можливѣ порядки“, а ты „дурне мужицтво“ не смѣй і усею моргнути, а не то руку подняти противъ тыхъ „узаконенныхъ“ порядковъ, бо quod licet Jovi non licet bovi! „Дурне мужицтво“, ко-зацтво і поповство най повертаєся вь поддан-ство, — се тожъ „культурно“, бо „польске право посилате узаконило подданство!“ „Смерть отъ сокиры катъ“ се только „добре заслужена кара“ для тыхъ, що важился наслѣдовать „вольне бу-ляне“ Острожский, Вишневецкихъ, Сапѣгъ, Чар-нецкихъ, Радзисевскихъ і т. п. „можновладныхъ культурниковъ“, бо для сихъ послѣднихъ есть вь „культурѣ“ п. Кулѣша не только право зане-волявати „дурне мужицтво“, козацтво і вѣхъ „неблагородной крови“, але есть еще і право „у-законеного розбою“ — вповаженое посильнымъ правомъ! „Культурнымъ“ идеаломъ європейского жита у п. Кулѣша есть такий станъ, „щобъ самі дѣдичѣ, сыны і внуки козацкихъ недобитѣвъ, сидѣчи въ Варшавѣ“ не знали, зъ отки набрався у нихъ несчислиматма грошей, золота та сѣрѣбла зъ той Украинѣ, ге они якъ євангельскі птицѣ небесной не орютъ, не обыютъ, а собирають, — нѣ, навѣтъ самі не збѣрають, а черезъ осадчихъ і губернаторѣвъ кажуть сѣбѣ подавати несчислимую силу золота та сѣрѣбла запрацѣваного руками „дур-ного мужицтва“. Єде яєвѣйше выповѣдає п. Кулѣшъ сей свой європейско-економичный иде-аль на стор. 20 про „спасенну асоціацию ка-питалу“ вь старѣй Рѣчи-посполитой, где, мо-влявъ, можновладне паньство, розпоряджаючыя по своей волѣ недвижимыми працєю, а загар-банными землями нашо Руоу, зложилось сь подданнымъ „можновладнымъ культурникамъ“ по-сылствомъ вь ту „спасенну асоціацию“ — паньского капитала с. є. землѣ, оголошеною власностю королевскою і паньскою — сь пра-цею посильства с. є. руского народа, — і „ро-боты розумовѣ“ у лѣжанкахъ „можновла-дныхъ культурниковъ“, сь „работою мускульною“ мужицтва і цѣлого неблагородного посильства. Ось яка асоціация капиталу сь працєю являєся

передъ „культурнымъ“ судомъ п. Кулѣша „спа-сенною“!! Яєвѣйше сказати та „спасенна“ асо-циация шляхотского капитала сь мужичою працею була така: „можновладный культурникъ“ провоз-гласили всю землю своєю и короля власностю и позволили мужикамъ та негербовавому посиль-ству жита на той землѣ и натягати свои муску-лы до працѣ надъ тою землею вь користи бла-городныхъ капиталистѣвъ, котри вважали за со-ромъ прикладати руки до працѣ. Посильство мало працювати на земляхъ благородныхъ капи-талистѣвъ вь ихъ користи и вь вѣдывѣ тымъ капиталистамъ за таку великодушну „подажъ капиталу“, — а благородный капиталисты-неробы мали за то „розумову працю вь пышнобарствитѣ, свѣвучѣмъ і танцюристѣмъ раю“, якъ бы то еще выгадати для себе новѣ свѣвы, танцѣ і роз-кошѣ вь томъ раю, а для посильства нову ве-ликодушну „подажъ капиталу“ на отробокъ! П. Кулѣшъ самъ у примѣтѣцѣ звертає увагу на сей свой идеаль „спасенной асоціации“ капиталу сь працєю, розумовою работы сь мускульною робо-тою, и каже се разумѣти вь политико-економич-номъ значеню, тожъ для повного зрозумѣня сего политико-економичного идеалу „спасенной асо-циация“, переложили мы его вь видѣтѣхъ формы, котри впрочѣмъ и теперъ еще, хочъ вь змодифи-кованѣмъ видѣ, находятъ иллюстрацію своєю „спа-сенности“ вь Ирландіи.

Посля такого розумѣня „культуры“ черезъ п. Кулѣша намъ зовѣмъ не диво, що оиъ такъ восторженно возхвалявъ своихъ „великихъ куль-турниковъ“ і порядки, а властиво непорядки старої Рѣчи-посполитой яко „пышнобарствитый рай“. Толькожъ кто такъ оймає культуру, якъ п. Кулѣшъ у своей „Крашанкѣ“, сей не має пра-ва не то засѣдати до культурного суда надъ якимъ небудь народомъ и его исторією, але і не має права говорити о правдѣвой культурѣ, котра здвигла зовѣмъ инші идеалы людского, народ-ного и європейско-економичного жита, отъ тыхъ на скрѣзь ретроградныхъ і перестарѣло середно-вѣчныхъ традицій і забавѣвъ, якими частує п. Кулѣшъ вь своей „Крашанкѣ“ Руоуновъ і По-ляковъ.

(К. б.)

В СЯ ЧИНА.

— М. Олифантъ звѣстный англійскій публицистъ прибывъ зъ Лондону до Галичины яко агентъ ан-глійского комитета, котрый завязавъ для запо-моги жидѣвъ, вызвандрувавшихъ зъ Росією а пере-бувающихъ теперь найбільше вь Бродяхъ (тамъ має ихъ бути до 12.000 душъ). М. Олифантъ про-ѣзджавъ сими дилми черезъ Львовъ, бувъ на ав-діенціи у намѣстника, а потѣмъ удаєся до Бро-дѣвъ. Оиъ везе сь собою велику суму грошей, котру оберне на кошта переселєния жидѣвъ рос-ійскихъ до Америки.

Огоновского звѣстие въ широкихъ кругахъ ученого правнического свѣта: былъ оголошувать отъ давна свои письменныя труды въ фаховыхъ правническихъ часописяхъ нѣмецкихъ, а окремими книжками вышли его творы: „Das Ehegüterrecht“ въ 2 томахъ и „Geschäftsführung ohne Auftrag“. Въ рускомъ языкѣ вышли литографованнымъ его „Системъ австрійскаго права гражданского“. Др. Александръ Огоновскій тѣшитса щирою оимпатією и поважаньемъ руской молодѣжи университетской и старшихъ Русинѣвъ, котры въ нѣмъ справедливо бачуть одну зъ первородныхъ рускихъ силъ правническихъ. Тоже не диво, що именованье его звычайнымъ професоромъ университетскимъ выкликало у всѣхъ Русинѣвъ жилищу и радѣтну спѣвучастъ.

— Въ среду сего тыждня выпустивъ львовскій судъ карный 6 Русинѣвъ, узвѣнненыхъ въ справѣ Ольги Грабаръ, а именно пп. Алексея Щербана, редактора „Науки“, чотырохъ селянъ: Тимка Васильского, Марка Малиновича, Григорія Глушку и Василя Вазулю и дѣка зъ Скалата Олексу Сою. Якъ зачуваемъ, слѣдчий судія еще въ пятницю минувшого тыждня виѣлъ бувъ, щобы выше наведеніи особы выпустити на свята. Але заступникъ президента, п. Лидль, мавъ заявити, що не видить потреби скликуваня надзвычайной сесіи комитаты радной для рѣшеня тои справы. И такъ комитата радная ухвалила ажъ во второкъ выпустити шѣстѣхъ узвѣнненыхъ на волю.

— Узвѣнненіа. Дня 8 л. цѣвтія приставлено до львовского суду карного селянина Юстияна Матла зъ Лошнева, повѣта тербовельского. Якъ завіряють польскіе газеты узвѣнненіе Матла стоить въ звязи съ процесомъ Ольги Грабаръ и товаришѣвъ. — Зъ Тысьменицъ пишутъ намъ: Одины мѣщанины провадивъ въ реставраціи розмову съ жандармомъ и мѣжъ иншимъ сказавъ, що Поляки Русинѣвъ утискають а Галичина то рускій край; жандармъ ему перечивъ, кажучи, що Галичина край польскій. Зъ того вызвала ся дальша суперечка, мѣщанины сказавъ, що Поляки вже кілька разѣвъ бунтувалися а Русины анѣ разу... Жандармъ арештувавъ мѣщанина, котрый просидѣвши два дни въ арештѣ зѣоставъ выпущеный. Тое дѣялось дня 21 л. лютого с. р.

— Ревизія. Зъ Товмацкаго пишутъ намъ: „Дня 16 марта с. р. предпринявъ комисаръ староства п. Высоцкій съ вахмаетромъ жандармеріи ревизію у панѣ Кинасевичевой въ домѣ о. Мелитона Лотоцкого, сотрудника въ Городенцѣ. Панѣ К. прибула въ гостѣ до сестры своей, п. Лотоцкой и на нещастіе взяла съ собою машину до шитя. Зъ Ворщева наспѣла швидко до городенецкого староства денунціяція, що панѣ К., агиторка, ѣздила зъ машиною по Коссовскому, Снятынскому и Коломыйскому и пропагандовала „православіе“, теперъ приѣхала до Городенки а потомъ ѣде въ Товмацке, где має другу сестру въ Корольцѣ. Ревизію перепровадивъ п. комисаръ дуже точно; насапередъ переосмотривъ всю одѣжъ, каждый рубецъ перемацавъ, потомъ перешукавъ лорнетку, оттакъ зигарокъ, — въ всѣхъ тыхъ рѣчахъ не знайдено нѣчого. Наконецъ перешукавъ пуделко съ капелюхомъ и тамъ знайшовъ якійсь листъ, записанный рускимъ письмомъ и забравъ его съ собою яко corpus delicti. Але той листъ не мѣстивъ въ собѣ нѣчого противозаконного: се бувъ приписъ на „бабы“! Разумѣемъ, що панѣ К. нѣчого злого не сталося. — Ше цѣкавейша була отъ яка ревизія. Недавно комисаръ финансовый зъ Городенки п. Ковачъ, приѣхавъ до Ясенова доведатися, чи въ селѣ будутъ тютюны садити. Заѣздитъ комисаръ на подворье до священника, а ктось зѣ службы вѣбѣръ до хаты и замельдувавъ, священникови, що ѣде „комисаръ“, а не додавъ я-

кій комисаръ. Коли незнаный лично священникови комисаръ увѣншовъ въ хату, розогралась комичная сцена, котру каждый легко собѣ въ свой уявъ представитъ... Конецъ концѣвъ п. комисаръ финансовый не воспѣвъ нѣякимъ чиномъ переконати переляканого священника, що былъ приѣхавъ въ справѣ тютюновой, а не задля полиційной ревизіи, котрой навѣтъ не має права переводити.

— П. Емилій Налитовскій, професоръ исторіи при гимназії нѣмецкой во Львовѣ, одержавъ степень доктора философіи по зложеню обохъ ригорозѣвъ въ университетѣ львовскомъ.

— Выбѣръ доповняющій двоухъ членѣвъ рады повѣтвой въ Долинѣ зъ группы громадъ селянскихъ отбудеся дня 16 л. мая а выбѣръ одного члена зъ группы громадъ мѣскихъ дня 17 с. р.

— Зъ Перемышля. Въ руско-народномъ театрѣ подѣ дирекцією п. Биберовича буде отограна во второкъ 6 (18) цѣвтія мѣлодрама „Монахъ“ на дохѣ руской Бурсы въ Перемышляхъ. — Початокъ о. год. 7½, вечеромъ въ сали „подѣ Провидѣніемъ“. Надѣятисъ, що благодарна цѣль представлѣня згромадитъ численну мѣщеву и позамѣщеву публику на вѣторѣвке представлѣнне.

— Зъ Бродѣвъ доносятъ намъ: Дня 15 (27) цѣвтія с. р. о. год. 11 передъ полуднемъ отбудеся зѣбѣръ филіи ім. Качковскаго въ Бродѣхъ. О. год. 10 отбудеся богослуженье въ церквѣ. Мѣще збору — сали рады повѣтвой.

— Провокація жидѣвская. Мы вже доносили недавно о бойцѣ мѣщанъ и селянъ съ жидами въ мѣстечку Тысьменици; бойка, якъ звѣстно, скончилась тымъ, що одинъ жидъ ударивъ ц. к. жандарма въ лице съ докоромъ, чому не стрѣлявъ въ христіяны! За таке оскорблѣние жандарма арештовано двоухъ жидѣвъ. Теперъ доносятъ зъ оттамъ, що жиды допускаются провокацій, котры очевидно, якъ всякій провокація, можуть повести за собою лихъ наслѣдствъ такъ для провокующей якъ и провокованой стороны. Такъ на торѣ въ Тысьменици пытавъ недавно жидъ селянина: „коли будете насъ рѣзати?“ — селянинъ отповѣвъ: „якъ пополю паски!“ Длѣтого тысьменицкій жиды були черезъ свята у великомъ страху.

— Арештованія за обманство. Своего часу подали мы звѣстку о судовѣй ревизіи у ливеранца мукни на хлѣбъ для войска, Мойсея Пулторака. На вносеніе ц. к. прокураторіи судъ карный арештувавъ Мойсея Пулторака и Игнатія Пешеля, старшого млынаря въ паровѣхъ млынѣхъ Домса, где Пулторакъ моловъ зѣбѣжъ, куколь и каштаны на хлѣбъ для войска.

— Зъ Подгаецъ пишутъ намъ: Сими днями умеръ въ нашѣхъ мѣстѣхъ мѣщанинъ Теодоръ Маркевичъ, членъ рады повѣтвой, старшій провизоръ церковный, щирый и щевный Русинъ, якихъ вже щоразъ менше въ Подгайцахъ. — Честъ памяти покойного!

— Баронъ Николай Ромашанъ, пожизненный членъ палаты панѣвъ, властитель добръ, умеръ дня 6 л. цѣвтія с. р. въ Станиславѣ.

— Великій пожаръ навѣстивъ мѣсто Змигродъ коло Ясла. Въ двоухъ годинахъ згорѣло 92 загородѣ, мѣжъ иншимъ почта, судъ, школа и антика. Школа выносить до 200.000 зр. Цѣсаръ удѣливъ погорѣльцамъ 2000 зр., цѣсаревичъ 1.200 зр., выдѣлъ краевый 200 зр.

— (Дрѣбнѣ вѣсти.) Въ Солотвинѣ, ботородчаньского повѣта, опорожнена посада нотаря; речинець до 28 л. цѣвтія с. р. — Сара Бернаръ повѣнчалась въ Лондонѣ съ акторомъ своей труппы Яковомъ д'Амала, котрый сѣтъ зъ роду Грекомъ. Мужъ знаменитой артистки не поѣдае жадного маекту. — Въ Пустомытахъ подѣ Львовомъ от-

крываеся дня 15 л. мая сезонъ купельный; Пустомытска вода есть сѣрчана и желѣзисто-боровинова (подобна до франценобадской). — Azienda Assicuratrice удѣлила с. р. „Народному Домови“ 571 зр. и 75 кр. титуломъ 5% провизіи отъ у-безпеченыхъ отъ огню будынкѣвъ на рускій полицѣ въ 1880 р.

Вѣсти епархіальныя.

Зъ АЕпархіи Львовской.

Посады душпастьскій одержали оо.: 1) Владиславъ Микитка, завѣдатель Подбережа получивъ завѣдательство Рожанки, дек. скѣльскаго. 2) Евгенийъ Кисѣлевскій, сотрудникъ зъ Заболотова получивъ завѣдательство въ Текучѣ, дек. пѣстыньскаго.

Въ душпастьскую посаду введенный о. Теодоръ Строцкий въ завѣдательство въ Чернихѣвахъ, дек. збарскаго.

Институцію каноничну получивъ о. Григорій Гуменный, парохъ зъ Рожанки, на парохію Подбережа, дек. болехѣвскаго.

Зъ Епархіи Перемышской.

На конкурсъ выставленъ съ речинцемъ до 17 червця с. р. слѣдующіи парохіи: 1) Дубровица, дек. ярославскаго; 2) Макова, дек. добромилскаго; 3) Деревня, дек. жовковскаго и 4) Капелянія Волошинова, дек. старосамбѣрскаго.

Каноничну институцію получили оо.: Генрикъ Ильницкій, капеляній зъ Волошиновой, на капелянію въ Унятичахъ, дек. дрогбычскаго; 2) Михаилъ Шелеметко, сотрудникъ зъ Медики дек. перемышскаго, на парохію въ Бутынахъ, дек. угнѣвскаго; 3) Іосифъ Ситницкій парохъ зъ Яблонки выжной дек. высочаньскаго, на парохію въ Кривцѣ тогожъ деканата.

Посады душпастьскій одержали оо.: 1) Александръ Полянскій, завѣдатель парохіи въ Хашовѣ, дек. жукотыньскаго, одержавъ завѣдательство парохіи въ Боберцѣ, деканата затварницкаго, 2) Маркиль Куновскій, завѣдатель парохіи въ Росохачи, дек. высочаньскаго, одержавъ завѣдательство пар. въ Яблонцѣ выжной, тогожъ деканата; 3) Іосифъ Шайдицкій, сотрудникъ въ Курлибѣцѣ, дек. каньчужскаго, одержавъ завѣдательство парохіи въ Дубнѣ тогожъ деканата.

Оригинальскіи комисаремъ для надзору науки религіи въ школахъ деканата каньчужскаго именованый о. Петръ Плешкевичъ, парохъ въ Лежайску.

Личный додатокъ 100 зр. на дальшій трѣ роки получатъ о. Іосифъ Юсю парохъ въ Стенятынѣ, дек. сокальскаго.

Въ послѣдній хвилѣ одержуемо слѣдующу вѣдомость:

Зъ Жовквы д. 1 (13) цѣвтія.

Нынѣшного дня въ нашѣхъ мѣстѣхъ Жовквы розбѣжился отъ раненька-рана тревожна вѣсть, що всѣ урядники нашего ц. к. повѣтвого суду — начавши отъ начальника тогожъ суду до послѣднаго вольного — розѣжались на надзвычайную ревизію до окрестныхъ селъ въ цѣли отгладаня небезпечныхъ „московскихъ агитаторѣвъ“. Вѣсть тая таки нынѣ оправдалася, бо въ самѣхъ дѣлѣхъ были въ протягу сего одного и тогожъ дня судовѣй ревизіи въ домахъ слѣдующихъ честныхъ Русинѣвъ: у жовковскаго декана о. Іоана Калитовскаго въ Ямочку, у 81-лѣтнего тяжко-недужнаго о. Игнатія Ванковича въ Смерекѣхъ, у о. Іоанн Крайчика на Вѣльцѣ Кунинскѣхъ, и нахо-

нець у бувшого редактора „Слова“ Богдана Дѣдицкого въ Жовквѣ. Актъ ревизіи отбудувався по всѣхъ тыхъ мѣсяцахъ „w skutek polecenia c. k. Sądu krajowego dla spraw karnych we Lwowie, jako Sądu śledczego z d. 8 kwietnia 1882 L. 6224 — w celu odszukania korespondencyj i innych papierów, dotyczących tajnej propagandy panslawistycznej w tutejszym kraju rozszerzonej, pozostającej w związku ze sprawą karną przeciw Oldze Hrabar i spółników o zbrodnię z §. 58 ust. c. u. k. — co do której pada podejrzenie, iż takowa (propaganda) w posiadaniu (выше помянутыхъ особъ ревидованныхъ) znachodzić się ma“.

Задля опѣданого часу, въ котромъ наспѣла допись, не можемо подати цѣлой дописи въ нынѣшномъ Ч.лѣ, лишаючи се до слѣдующаго Ч.ла. На теперъ додаемо лише, що предпринятъ ревизія, якъ можна було въ горы надѣятисъ, осталися зовсѣмъ безуспѣшны.

Переписка Редакціи и Администрации.

Вс. В. П. въ Посвѣцѣ. Грошѣ на пов. Іер. Ан. мы въ своемъ часѣ доручили; за высланье однакожъ не отвѣчаемъ, просимо удатися до Акад. Кружка.

Съ симъ числомъ розсылаемъ Вп. предплатникамъ „Библиот. найзн. повѣстей“ 19 аркушъ повѣсти Едварда „Стефанъ Лаврентій“ зъ англійскаго и 9 арк. повѣсти „Любовь убогого молодца“ Октава Фейлета зъ французскаго.

Курсъ львовскій зъ дня 13. л. цѣвтія 1882.

	платить жадають	
	австр. валютою	п. кр. р. кр.
1. Акции за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	313 —	317 —
„ Львов.-черн.-по. по 200 р.	161 25	175 —
Банку гни. галиц. по 200 р.	308 —	313 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	100 —	101 —
„ „ „ по 4% ав.	92 —	94 —
„ „ „ по 5% ав. період.	100 —	101 —
Банку гни. галиц. 6% ав.	101 65	102 65
Листы дов. гал. рует. банку п. 6%	100 50	102 50
3. Листы довѣжн. за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал.	95 —	98 —
и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ		
4. Облиги за 100 р.		
Индустриаліи галиц. 5% м. н.	99 —	100 —
Облиги коммунальн. Гал. банку руетик. 6%	100 —	101 50
Пожички кр. въ р. 1873 по 6%	101 —	102 50
5. Лосы мѣста Кракова	18 25	20 25
„ „ Станиславова	22 —	25 —
6. Монеты.		
Дукатъ голландскій	5 51	5 62
„ цѣсарскій	5 53	5 63
Наполеондоръ	9 45	9 55
Полимперіалъ	9 75	9 85
Рубель росіейскій орѣвный . .	1 52	1 62
„ паперовый	1 19½	1 21½
100 марокъ нѣмецкихъ	58 35	59 —
Серебро	— —	— —

У о. Теодора Коснерскаго въ Угриновѣ можна замовляти пѣсля цѣвника, оголошеного минувшого року: виноградинъ рослины закорѣненны, и то въ пруткахъ зъ 50 сортѣ; черехи цѣшайскій чорный; вишнѣ угорскій; щепы грушкѣхъ и яблѣхъ; порѣчки червонѣ и бѣлыя великоягодны; агресть англійскій; малины и полуницѣ (трускавки). (6—?)

Новооткрыта торговля
СЪМЕНЪ и ЦВѢТОВЪ
Е. Ф. РИДЛЯ
во Львовѣ, при Маріяцкомъ пляцу ч. 10, напротивъ готелю Ланга
поручае подѣ гаранцією за доброту
сѣмена ярины, сѣмена польный, цвѣтвой и льсовый,
рожѣ, дерева овочевы, корчѣ, шпараги и т. п.
Цѣнники на желанье франко. (5—6)

Зъ власной фабрики
ВОСКОВЫЙ СВѢЧКИ
церковный и столовый СТАВНИКИ
по 4, 5, 6, 7, 8 и 10 вѣдѣнскихъ фунтовъ,
бѣлы и крашеный,
Стеариновы свѣчки Аполло, церковный и столовый
бѣлы и крашеный, котры продаю толькы на вѣдѣнскую вагу.
Воскъ жовтый и бѣлый въ цеголкахъ
впловѣ чистый безъ всякихъ примѣшкѣхъ до воскованя помостѣвъ
въ торговли полотентъ и чаю
ФРИДРИХА ШУБУТА и СЫНА
во Львовѣ, съ Рынку, ч. 45.
Всякѣ порученія зъ провинціи выповняются найточнѣйше.

ОГОРКИ ВЕЛИКАНСКІИ,
три чверти лѣкты въ довжину а
мало не двѣ чверти завгрубки,
вытрывали до квшеня на зиму и
смачнѣ можна вабути по 15 кр.
за 20 грамѣвъ у Михайла Васи-
лина, мѣщанина въ Тысьменици.

ПОХОДЪ СОВЕСКОГО
подѣ Вѣдѣнь р. 1683.
Написавъ Стефанъ Качала.
Цѣна 20 кр.
Дѣстати можна въ адми-
нистраціи Дѣла.

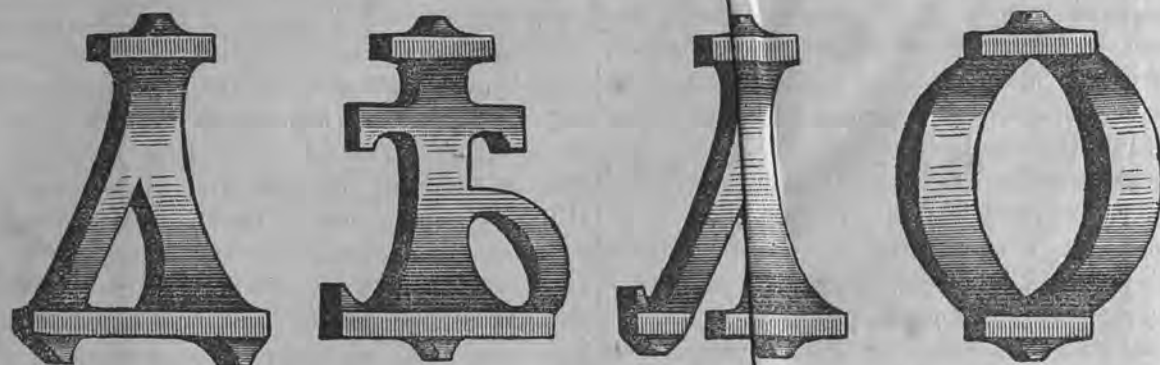
За порукою довѣрливой тревѣлости.
30 ОРБѢЛА
Выробы
а головно
Посула
столова
пѣ. походата
въ Бердирѣхъ обѣтъ вѣдн.
спроває по цѣнахъ фабричныхъ
Г. А. ХРИСТИЯНА
во Львовѣ, ул. Гетьманьска, ч. 2.

Закладъ огородничій
НИКОЛАЯ ВОЛИНСКОГО
во Львовѣ, улица Садѣвничя, ч. 13
поручае якъ наилучше насѣвѣ:
Буракѣвъ пастѣвныхъ великаньскихъ, жовтыхъ або
червоныхъ, по 1 зр. кильограмъ.
Люцерны французской-первостепенной, даючои 5 поко-
ѣвъ на рокъ, по 1 зр. 30 кр. за кильограмъ.
Райграсу волоскаго, вельми тревѣлого на зиму по 60
кр. за кильограмъ.
Конишныны бѣло-цвѣтной по 1 зр. 20 кр. за кильо-
грамъ.
Еспарзеты по 40 кр. за кильограмъ.
Мѣшанки травъ на мокру або суху землю по 1 зр.
за кильограмъ. (3—4)

ФАБРИКА ДЗВОНѢВЪ
Ивана и сына Антонія Серафинъ
въ Калущи (почта и стація желѣзницъ),
надѣлена сѣрбнымъ медалемъ заслуги и лѣстомъ по-
хвальнымъ за выставѣ рѣльничѣхъ, якъ такожъ призна-
ньемъ на выставѣ тов. им. Качковскаго въ Коломыйѣ
(якъ се повѣдчали и часописи), посѣдає на окладѣ
готовый дзвоны и вырабаєе якъ найкортше подѣ при-
ступнымъ условіямъ дзвоны вѣсякой ваги и обѣмъ,
ручаючи за тревѣлость матеріалу и гармонійный звукъ.
Вирѣп. и Всеч. оо. приходникѣвъ упрашають о
ласкавіи замовленя, котры выповняютъ якъ пайточнѣйше
съ глубокимъ поважаньемъ
(4—12) Иванъ и сынъ Антоній Серафинъ.

Предплату належитъ пересылати франко (наилучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи часописца „Дѣло“ ул. Академична Ч. 8.

Предплата на "Дѣло" для Австріи:		Для Россіи	
на пѣлый рокъ . . .	8 зр.	на пѣлый рокъ . . .	8 рубл.
на пѣвъ року . . .	4 зр.	на пѣвъ року . . .	4 рубл.
на четверт року . . .	2 зр.	на четверт року . . .	2 рубл.
съ дол. "Библиотеки":		съ дол. "Библиотеки":	
на пѣлый рокъ . . .	12 зр.	на пѣлый рокъ . . .	12 рубл.
на пѣвъ року . . .	6 зр.	на пѣвъ року . . .	6 рубл.
на четверт року . . .	3 зр.	на четверт року . . .	3 рубл.
на самѣхъ додаткахъ:		на самѣхъ додаткахъ:	
на пѣлый рокъ . . .	зр. 5-	на пѣлый рокъ . . .	5 рубл.
на пѣвъ року . . .	зр. 2-50	на пѣвъ року . . .	2 р. 50к.
на четверт року . . .	зр. 1-25		
Для Заграничи, окромѣ Россіи:			
на пѣлый рокъ . . .			10 зр.
на пѣвъ року . . .			5 зр.
на четверт року . . .			2-50 зр.
съ дол. "Библиотеки":		на самѣхъ додаткахъ:	
на пѣлый рокъ . . .	14 зр.	на пѣлый рокъ . . .	6 зр.

И въ часахъ татарского лихолѣтя мае

ворячи противъ „соображеній“ п. Кулѣша записанъ не только нимъ самымъ, аде и многими другими людьми, ба навѣтъ цитуются въ польскій лѣтописи Блѣхача?!

Та якимъ жежъ правомъ смѣете вы, п. Кулѣшъ, называти тихъ козарбѣвъ, справедливыхъ Гомеровъ нашихъ (именно такъ названныхъ вамъ въ „Запискахъ о Южнѣй Руси“) — „пьяницами“ и то брехливыми „пьяницами, выхохаными въ коршмакахъ“, вы, що самі перейняли отъ нихъ свою кельюто найкрасшу силу словесну, вы, що выховались ихъ мовою и думами, вы, що самі старались ихъ наслідувати, предовжати и поповнати у вашѣй поэмѣ „Украина“, выданѣй въ 40-выхъ рокахъ, вы, що оы аки слова прописали власною рукою въ „Запискахъ о Южнѣй Руси“ про тихъ же козарбѣвъ и ихъ думы: „Строгий характеръ исторической Малороссійской пѣсни вообще и этой (про Падѣя) въ особенности, не допускаетъ никакія украшій въ противорѣчій действительности. Исчисленіе вещей и предметовъ природы въ нашихъ пѣняхъ основано всегда на исторической истинѣ: фразеологія пѣвца свято се уважаетъ и это составляетъ одно изъ существенныхъ достоинствъ Малороссійскаго эпоса.“ — — А два способа душевного изліянія, религиозный и поэтический, взятые въ пѣніи и поставленные рядомъ, показываютъ, что бандура и пѣсня заступали въ старину второе мѣсто послѣ возношеній души къ Богу въ молитвѣ.“ (Томъ I, стор. 190 и 191.) Та глывте впрочѣмъ и на самѣ думы, розберѣтъ ихъ отъ слова до слова, згадайте такі думы, якъ про бурю на Чорнѣмъ морі, якъ дума о сестрѣ и братѣ, дума о побѣдѣ трехъ братѣвъ въ Азова, про омергъ Бандуриста, про Марусю Богуславску и такі инші не только высоко поетичні, але заравномъ и глубоко моральні, ажъ морализуючі думы та скажѣтъ про совѣсти,

чи могли такі думати п'яницѣ "теміи не тільки на оці, але й розумъ", "выховані въ коршмахъ"? Скажіть совѣсти и розуму, а не по "бѣдлошій" бѣгости "мѣжъ Сциллою и Харибдою", що даємъ право супроти признаню всего ученого вѣста и вашимъ власнымъ давнѣйшимъ словамъ "безистити тѣхъ нашихъ невѣдомыхъ" имени Гомеровъ? Herr Erindur, erklären Sie diese Zwiespalt der Natur.

Та дальше еще яка дивоглядна рѣчь въ исторіософичнихъ вѣдѣхъ п. Кулѣба. Онъ каже, що насъ посередъ съ Ляхами "богоязливый, богоподобный, богодній, богоносный" и т. д. лѣтосписецъ нашій, нашъосливій предки, черницѣ та пошы, що "фалшували лѣтосписи", "выгадували" на павовъ-Ляховъ "неоднѣй великій павській противъ нихъ кривды" и поили цѣлу Русь тими "тенденційнымъ выдумъ", — значитъ иншими словами: не будь на цѣ тѣхъ лѣтосписцевъ, тѣхъ "п'яныхъ кобзарѣ" сего фалшованого (?) универсалу Острияницѣ Хмельницкого, сей "Лѣвбесков Лѣтосписи" т. д. — то й нѣколи не булобы вражды мѣжъ лѣтосписцами и "панами Ляхами", не було бѣ булѣ, козацкихъ воєвъ, Хмельниччины, Великоуны, Гайдамаччины и т. д. — и були бѣ напередкѣ жили мирно и щасливо въ "пышнобарварствѣ, свѣучомѣ и танцористомѣ раю" с. е. вѣщій-посполитой — въ той "спасенной, щасливой ассоціаціи" паньского капиталу "великихъ кулѣбниковъ" съ мускульною працею руского народа. Уже поминувши те, якъ понижаюча, а для цѣлѣтуры" п. Кулѣба страшно компромітующа роля, до яко хоче бѣзъ понизити нашъ народъ ставляючи цѣлому рускому народови у вѣднѣ до другого народа ту "культуру" и "гуман" цѣль, мускульно працювати на другихъ, и они мали "пышно-

барвистий, свівучий и танцюристий рай" и не знали, зъ бтки у нихъ набираея бѣзлѣчь золота та сребла на „веселе гулянье", не загнувчи, кажемо, про ту образливу мизерію, справдѣ азійтицкою „культуры" п. Кулѣша, мы тѣлько спитаємо: п. Кулѣшь! чи вы не бачите, якъ страшно погано вы покaлѣчили тутъ саму найпростѣйшу логіку мыслей и фактѣвъ? Чи вѣсть про спаленне Наливайка повстала попередъ его повстання, чи „фалшованый" универсалъ Острияницѣ, винятый вами зъ лѣтописи Величка до „Записокъ о Южной Руси", ставъ звѣстнимъ „бунтовникамъ-товаришамъ" Острияницѣ еще передъ ихъ бунтомъ, и „злословію" наклонили ихъ до сего бунту, чи рускій народъ поднявся до повстання противъ Рѣчи-посполитої за часѣвъ Хмельницкого для того, що читавъ може „фалшовані" а тогды еще нѣкому незвѣстній лѣтописи, именно „Лѣтовску Лѣтопись", выдану крыл. Петрушевичемъ въ другій половинѣ XIX вѣку, або може для того, що слухавъ думы: „пняныхъ кобзарѣвъ" про батька Хмельницкого, складані доперва пѣсля подѣй а не передъ подѣями, а выпечатані тожъ доперва въ XIX вѣцѣ? Чи вы, п. Кулѣшь, не бачите, якъ у тѣй цѣлѣй вашѣй „бѣдолашнѣй" исторіософіи завогды наслѣдство попереджє причину на соромъ самимъ наибелементарнѣйшимъ правиламъ логіки мысли и факту? Пояснѣть намъ ту дивоважу, якъ акта и лѣтописи, побткрывані и напечатані доперва въ XIX вѣцѣ, могли затемнювати, „слѣсно враждою наливати" и „бунтувати" та сѣрдити цѣлѣй миліоны неписьменного люду въ XVI, XVII и XVIII вѣцѣ?

П. Кулѣшь представляє нашихъ предкѣвъ яко „бунтовниківъ противъ домашнои, громадськои и церковнои опѣки" и каже, що мы несправедливо винуватимъ въ одинъ голосъ „паньскій порядакъ" Рѣчи-посполитої, хочъ „се блу

ких місцевостей безпечними і догодними комунікаціями; всякі будови мусять довершуватись під військовою охороною. З того слідує, що для удержання війська і для переведення необхідно потрібних фортифікаційних і комунікаційних робіт потрібно дальших надзвичайних видатків. Спільне правління жадає на ту ціль делегації ухвалення кредиту в сумі 23,733.000 зр., обчислюючи, що стільки буде потрібно до кінця жовтня с. р., але під умовою, коли вже в початку серпня або бодай в початку осені буде можна число війська поступово зменшувати. З 23,733.000 зр. припадає на Передлітвію 70%, т. є. 16.280.838 зр. а на Залітвію 30%, т. є. 6.977.502 зр. Крім того з загальної суми кредиту стягнуто 2% т. є. 474.660 зр. на угорський скарб державний. З загальної суми кредиту 23,733.000 зр. призначено:

1) На плату войску	3,003.459 зр.
2) На харч для войска	10,379.251 "
3) На закупку коней	44.922 "
4) На озброєння	147.700 "
5) На фураж	43.466 "
6) На фортифікації і комунікації	5,949.000 "
7) На санітарію	945.147 "
8) На загальні видатки	1,448.941 "
Разом 23,733.000 зр.	

(Рада державна.) Вчора розпочалося на ново засіданні палати послів. Робота ради державної не буде йти зразу поспішно задля рівночасного тривання сесії опільних делегацій. Найважливішим предметом, який має бути ухвалений сесією, є нова тарифна цлова. Она прийде на денний порядок або вже в кінці цього тижня, або аж на другий тиждень. По ухваленню тарифу цлови придуть під дебату дрібніші питання, котрі належать до судовництва; закон о конгресу, всі проекти о желізницях і новела до закону о школах народних. Сесія, по думці дра Смольки, потреває на всякий спосіб до половини місяця липня.

(Повстання в Далмачії і Герцеговині.) Найновіші ввісти з театру війни твердять, що повстання вже сильно зломане; найбільш відділені повстанців вже нема. Найважливіша річ, що мужика людність повертає вже до своїх домів.

(Пос. Вальтерскірхен і сполучена лівниця.) При обрадах над реформою виборчого закону в сполученій лівниці пос. Вальтерскірхен для того, що сполучена лівниця в важкій справі реформи виборчої стала була на становищі безглядної опозиції навіть до внесення Ливбахера, жадаючи, як звичайно, розширення права виборчого на обивателів, платячих 5 зр. безпосередніх податків. Під час першої сесії опільних пос. Вальтерскірхен скликав своїх виборців, щоб вияснити їм причину свого виступлення. В промові до виборців Вальтерскірхен заявив, що подібна як програма давнішої партії вільноконституційної так і програма теперішньої сполученої лівниці не відповідає становищу і бажанням австрійських німців, бо сім, безглядна опозиція теперішньому правлінню навіть в справах для держави і для німецького народу користних підтримує повагу лівниці і заострює єе протилежність міжнародній в Австрії. Заявлення п. Вальтерскірхена викликало дуже пригнетачо на сполучену лівницю; она навіть видала якусь декларацію против Вальтерскірхена.

(При виборах до ради міської в Люблянці) перший раз одержали перевагу більшість словенців. І так радних словенців єсть в раді 16, а німців лише 13. З того удачі словенців в Краніж кожний Славянин повинен і мусить радуватися.

(Комісія дунайська) зложена з представителів держав європейських зберел при кінці сего місяця на наради, щоб рішити вже раз спір держав наддунайських. В перших днях

мая комісія буде розбирати проект французького правління, виготовлений Баррером, і з автором прозваний „проект Баррера“. Гр. Волькенштайт, іменованний посол австрійський для Петербурга, їздив в справі дунайській до Берліна і Парижа; в імені Австрії згодився на проект Баррера і пошукать ще до того проекту німеччини. Надіється, що і другі держави згодяться в засаді на пропозицію французького правління. Розходить лише о Румунію, котра головню інтересована в спорі о Дунай. Може бути, що сими разом удасться комісії європейській залагодити ту важку справу, котра бг часу берлінського трактату дожидає свого рішення.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. О нових арештованих доносять з Москви. Там мали арештувати 80 робітників, зайнятих при роботі в храм катедралий, где має відбутися коронація царя. Під храмом мали знайти дві мины; впадо підозріння, що мины мусять підложити якийсь один або кілька робітників в порозумінню з нігилістами. — В будинку вистави в Москві мав бути арештований один урядник, на ім'я Стефанович.

З Петербурга доносять до заграничних газет, що гр. Ігнатієв, міністер внутрішніх діл, подався до димісії. Єго місце мавби зайняти кн. Лобанов-Ростовський, теперішній посол в Лондоні. Димісія гр. Ігнатієва малаби безперечно далеко більше значення, як недавнє іменованнє Гирса міністром діл заграничних. Євентуальне уступленнє гр. Ігнатієва припускає загально виліт кн. Орлова, посла в Париж, котрий тепер пробуває в Гатчині. Кн. Лобанов, з переконання свого звістний як помірний прогресист, зостав завозваний до Петербурга. — Сими діями прибув до Петербурга колишній диктатор, гр. Лоріс-Меліков. Загранична печать удержує, що Лоріс-Меліков завозвано з заграниччя в той цілі, щоб він висказав свій суд о потрібних мірах острожности при коронації царя в Москві. — На місце Гирса зостав іменованний секретарем державним бар. Гомпін. Він був довірною особою кн. Горчакова, добре обзнаний з тайнами російської дипломатії, не репрезентує однак виразно жадної політичної партії.

Слѣдство в справі убиства ген. Стрѣльникова в Одесѣ виказало, що убійникъ назывався Желваковъ и бувъ студентомъ петербургскаго университета; другій злочинець, перебранный за погонича, бувъ мѣщанинъ Халтуринъ, котораго вже бгъ давно шукали, бо бгъ то свого часу підложивъ бувъ мину під салу бдальну в Зимовій Двѣрцѣ в Петербургѣ.

(Як поводиться жиди в Россії.) Розрухи противжидовскі в Україні повторилися при святах в кількох мѣсяцях. І так до „Голоса“ доносять з Одеси, що в мѣстечку Волегозуловъ (херсонской губ., азаньскаго пов.) в першій день свята били жидѣв. Трицять склепѣв і бѣдмѣсять домѣв жидѣвскихъ збурили народъ до землѣ. З Бендеръ, Николаева и Одеси выслано заразъ до того мѣстечка войско. — Погромъ жидѣвѣ відбувся такожъ в мѣстечку Мадарѣвка коло Одеси; народъ товкъ жидѣв, поруйнувавъ жидѣвскі домѣ, потѣмъ поливавъ націю паливѣ. — В Варшавѣ мали на великденъ по „резурекції“ бити жидѣв. Робітники по фабрикахъ о тѣмъ досыть голосно говорили. На мѣстѣ були порозѣшлювані плакаты, мѣжъ иншими такі:

„Na Boże Ciało nie się nie stało;
Na Narodzenie było tłuczenie;
A na Zmartwychwstanie będzie zabijanie!
Щобъ запобѣгти розрухамъ, полицмайстеръ Бу-

турлинъ наказавъ вѣ ночи вѣ велику патицію перевести облогу на волюжѣвѣ; выслано до 1000 осібъ и арештовано. На самый великденъ полиція и войско були наготовѣ: вѣ кождѣ дѣльницѣ було по двѣ роты пѣхоты съ оружіемъ, а два полки козакѣвъ мали заразъ вѣ случаѣ потребы выршати съ нагайками. Всѣ шинки черезъ свята мусѣли бути замкнені. — Якъ доносять „Новости“, министерство діл внутрішнихъ наказало воймъ дирекціямъ театровъ російскихъ, щобъ заразъ отдалили зъ товариствъ драматическихъ, оперовыхъ всѣхъ артистовъ и артистокъ жидѣвскаго роду. — Вѣ ночи на другій день свята великодныхъ выбухли розрухи противъ жидѣвѣ в мѣстѣ Балтѣ и тревали два дни. Мѣщане и докестрий сѣляне разбивали домѣ и крамы жидѣвскі; при тѣмъ — якъ доносять телеграмѣ зъ Одеси до заграничныхъ газетъ — мали навѣсти случитися по обохъ сторонахъ убійства и пораненія. До зворушеной Балты прибувъ зъ Брацлава батальонъ пѣхоты а зъ Проскурова двѣ сотні козакѣвъ, на рагуюнъ жидѣвѣ. На слѣдуючій день по розрухахъ прибувъ до Балты такожъ подѣльскій губернаторъ Милорадовичъ и заразъ выдавъ и казавъ порозѣшлювати по мѣстѣ слѣдуючю отозву, вызываючю жителѣвъ до порядку: 1) Заказує якъ жидѣвѣ такъ и християнѣвъ громадитися на публичныхъ мѣсяцяхъ. 2) На случай новыхъ неурядковъ выступити войско и вѣ остаточной потребѣ буде стрѣляти. 3) Особы, котрі не берутьъ участі вѣ розрухахъ, повинні на данный сигналъ барабаномъ заразъ хоронитися до домѣв. — На другій день по погромѣ жидѣвѣ в Балтѣ розпочалися розрухи вѣ сусѣднихъ повѣтовѣхъ мѣстѣ Латичевѣ, але тамъ скоро удалось войску и полиціи мѣсцевѣй привернути порядокъ. Войско не стрѣляло. Винныхъ арештовано.

Нѣмеччина. Нѣмцка рада державна скликана урядово на 27 л. с. м. На предстоячій сесіи нѣмцкой рады державной кн. Бисмаркъ внесє свои предложенія о „монополію тютюну“ и о „убезпеченіяхъ касакъ робѣтничихъ“. Особливо що до першого предложенія то можна напередъ вже знати, що борба вѣ радѣ державной за него буде велика и що остаточню побѣду откинѣнемъ Бисмаркова проекту. Противниковъ монополію тютюну єсть далеко больше, якъ прихильниковъ. Всѣ либералы, центрумъ и послы польскі будуть голосувати противъ монополію; навѣть по сторонѣ консервативовъ (партія правительственной) суть поодинокі послы противніи монополіи. Помимо того кн. Бисмаркъ не покидає свого наміренія и зновъ вносить свой проектъ, на котромъ, правда, єму дуже много залежить.

Франція. По цѣлковитѣмъ усешенію вѣ Туниѣ, французске правительство намірає стягати вже зъ оттѣмъ войска до Франціи.

Противъ ухвалення парламентомъ новыхъ уставѣ школьныхъ, выключившихъ науку религіи зъ народныхъ школъ французскихъ и поставившихъ вѣ загалѣ школу на становищі безконфессійне, выступили епископы французскі — якъ кажутъ, захоочені паномъ — и спільно съ партіями монархическими заложили товариство вѣ Парижѣ, маюче на цѣли ширити вѣ народѣ идею, що школа безконфессійна єсть лихомъ, ведучимъ до гибели моральной. Правительство, хотій не могло заборонити завязатися такому товариству, то бодай звертає бачну увагу на єго практичну бѣдность мѣжъ народомъ.

НОВИНКИ.

— Намѣстникъ гр. Альфредъ Поточій выбрався сегодня рано вѣ подорожъ люстратіи по руской часті Галичины, а именно обѣде повѣты: жовківскій, сокальскій, равакскій, ярославскій и тѣшановскій. Вѣ товариствѣ намѣстника выѣхавъ свѣтникъ двору Г. Лебѣ.

— Впреев. Митрополитъ выѣхавъ на короткій часъ до Перегінска. По поворотѣ буде отбывать каноничну визитацію вѣ деканатахъ кудринецкомъ, залѣщичкомъ и забараскомъ.

— Загальний збѣръ членѣвъ Ставропигійскаго Института для выбору сеніора, двоухъ вице-сеніорѣвъ, 12 выдѣловыхъ членѣвъ и контрольной комисіи на рѣкѣ отъ Томіиной недѣлѣ 1822 р. до такожъ недѣлѣ 1883 р., отбувся, послѣ давного звичаю вѣ минувшю Томіану недѣлю. Выбрано сеніоромъ сов. Ковальского; вице-сеніорами: сов. Децикевича и Гавришкевича; выдѣловыми пш.: Волоса, Гарапимовича, Геровского, Клементовича, дра Литынского, Полянского, дра Савицкого, Савчинского, Сивуляка, дра Сушкевича, дра Шараневича и сов. Яновского; до контрольной комисіи выбрано пш. Володимира Барвѣнского и Павенцкого. — На тѣмъ збѣрѣ, котораго нарады були оживлені, рѣшено такожъ кілька административныхъ питанъ, котрыхъ сповненє буде несомнѣнно для розвою „Института Ставропигійскаго“ дуже користнымъ. Звѣстна зъ своєї клеветливости „Gazeta Narodowa“ умѣстила вчера згадку о загальномъ збѣрѣ „Ставроп. Института“ и предтавила дѣяльність того Института вѣ дуже некористномъ свѣтлѣ. Не вдаючись вѣ ширшій розбѣръ клеветъ „Gazety Narodowej“ — бо се кривдилобы повагу и честъ рускаго Института и нашу, — скажемъ лишь коротко, що донесенія той газетѣ суть неправдиві. Впрочѣмъ мы до того степеня увѣрені о цѣлковитѣй и загальній стратѣ кредиту на вѣрѣдостность донесємъ „Gazety Nar.“ о галицнорускихъ дѣлахъ, що зовсѣмъ не боимось, щобъ кто зъ Русинѣвъ ба и зъ Поляковъ давъ вѣру той новій єй клеветѣ.

— Вѣ процесѣ Русинѣвъ придѣлено веденє розправы совѣтниками Бѣлоскурскому, а прокураторію буде заступати дрѣ Гиртеръ. Минувшого разу донесли мы о увѣреніи шѣстѣхъ арештованныхъ; слѣдство о зрадѣ державу противъ тыхъ лицъ вже зовсѣмъ застановлено. П. Щербанъ только має мати процесѣ прасовый за сконфисковану брошюру „Посланикъ св. Володимира“, выдану самымъ же п. Щербаномъ. Судія слѣдчій, сов. Самодельчѣ вѣнѣ бувъ вѣ комнатѣ раднѣй, щобъ занехано слѣдство противъ академика Лаголы и выпущено єго на волю, — але тому спротивився прокураторъ и рѣшенє вѣ той справѣ выдѣсть судъ вышій.

— Испыты устныхъ и письменныхъ на гимназіальныхъ катихѣтовъ отбудутся вѣ дни 9, 10 и 11 мая вѣ будинку святоюрскомъ.

— Ревизіи. Зъ Пѣдволочискъ пишуть намъ: Ревизіи за рускими книжками отбулися такожъ и вѣ нашихъ сторонахъ, а именно вѣ Заднишбѣчѣ и вѣ Старомѣщинѣ. Вѣ понедѣлокъ, дня 3 л. цѣтнія прибувъ жандармъ зъ Пѣдволочиска до Заднишѣвки и взявши съ собою тамошняго войта Ілька Масловскаго удався на ревизію до господаря Микитѣ Максимова, котрый подѣ той часъ бувъ у поля. Жандармъ вѣ неспрсутности господаря домогъ отомкнувъ самъ хату, а вѣ хатѣ скриню, забравъ зъ неѣ кільканадцять чиселъ „Науки“ и „Руской Рады“, два молитовники, книжку податкову, а вѣ той книжцѣ 2 зр. а. в. — и съ тымъ вѣмъ отойшовъ до дому. Микита Максимовъ ходивъ до жандарма упоминатися о зворотѣ книжокъ, а той єго отославъ до комисаря; комисаръ не хотѣвъ Максимову книжокъ звернути. Того самого дня отбувъ тойже жандармъ ревизію и вѣ Старомѣщинѣ у родичѣвъ Максимова съ тамошнымъ войтомъ Іваномъ Осадчукомъ и забравъ 2 примѣрники давной „Науки“. У родичѣвъ Максимова були ще книжочки отъ Бзуитѣвъ-мисіонерѣвъ, тыхъ однакѣ жандармъ не забравъ.

— Емиграція жидѣвъ російскихъ до Америки. Вѣ недѣлю переѣздивъ першій транспортъ жидѣвъ зъ Бродѣвъ до Америки коштомъ товариства англійскаго, а заходомъ єго агента, пробуваючого во Львовѣ, М. Олифанта. О год. 4 рано прибуло

зъ съ Татарами послѣ слѣвъ Grondskoro: Historia Belli Cosacco-Polonici (1676) говорить до козакѣвъ ось якъ: Sed etiam si daretur aliquod medium Tataros ad partes nostras trahendi, magnum hoc ponit obicem, quod sint Pagani: nobis autem negotium est cum Christianis. Hic deliberatione magna opus est), котрий послѣ вапой плѣсѣ мавъ розшачуватися съ Татарами українскими парубками, дѣвчатами и молодцями — для чого сей Хмельничій прославлений вѣ безчисленныхъ автентичныхъ пѣняхъ народныхъ „батькомъ“ — а єго имя, якъ вы самі признаєте, прославилось на Україні якъ Мойсеевъ? Чому вы, называючи самооборону „неписменныхъ“ людей „лютымъ розбшацтвомъ“, а рускій народъ „бѣдовитымъ кодомъ рускимъ“, забуваєте, що самъ король не бувъ вѣ оцѣ дати законной етисофакції за кривду, заподѣлану Хмельницкому черезъ Чаплинского, що выроки судѣвѣ оставались невышисленными задля браку законной силы и законного порядку вѣ Рѣчи-посполитѣй и що, значить, вѣ такѣмъ станѣ самооборона силы противъ насилья с. є. т. „бунтъ“ нашего народа були конечнымъ наслѣдствомъ безсилности сихъ порядковъ Рѣчи-посполитѣй? Чомъ вы забуваєте, що и Гайдамачина була плодомъ той безладности державной и що задвого еще до Залѣзняка и Гонтѣ, ваші „великі культурники“, а именно р. 1750 пріоръ Доминиканскаго Волшенского монастыря Томашъ Клаковский, а р. 1751 наны Юхновскі и т. п. робили гайдамачий нападъ? И кто побѣла вашого „культурного“ суду больше винуваты, чи „великі культурники“, що кидася вѣ свавольнє розбшацтво, чи „неписменні“ люди, що пригнетѣли „лютыми некальниками и драконами“ дармо чачицѣ справедливо-

сти и правды, кидаются наконецъ сами до власной обороны а вѣ лютымъ горю не разъ переступаютъ зъ обороны у помету!

Та доволѣ сего!

Мы думаємо, що вже тыхъ кілька прикладѣвъ достаточно выказує, що вѣ исторіософическихъ выводахъ п. Кулѣша не больше правды, якъ вѣ решетѣ воды. У отповѣдь п. Кулѣшеви можемо сказати народною пословицею: „Погана та птиця, що свѣсъ зѣтѣло калѣя!“

А теперъ еще одно слово про загальне питаннє згоды мѣжъ Русинами а Поляками. Незгода, а навѣть вѣ певній мѣрѣ вражда мѣжъ Русинами а Поляками має вправдѣ свою историчну минушсть, має жерело и вѣ давній давнишѣ, але теперѣшня незгода и вражда єсть головню плодомъ теперѣшнихъ отношенѣ и обогативѣ. Колибъ не тѣ теперѣшні причины незгоды и вражды, то исторична вражда була бѣ вже давно зѣйшла вѣ могилу. Мы зовсѣмъ не поймаємо исторіи такъ, якъ єи поймає п. Кулѣша, немовбы то она мала „словомъ мстятися надъ губителями нашихъ предковъ“ (Кришанка стор. 12); — исторія для насъ се выявленнє скѣлько можна объективной правды, поясненнє довершенихъ фактовъ, указаннє добрыхъ и злыхъ дѣл, а тымъ самымъ и наука будущности, що вырастаетъ на минушности. Мы зовсѣмъ не славословимо всѣхъ дѣл нашихъ предковъ, наша исторіографія, — ба и навѣть нашъ Шевченко — выказали много „тяжкихъ дѣл“ предковъ нашихъ, але мимо того наша исторична минушсть — наша исторія — єсть одною зъ найкраснѣйшъ, хочъ и найтрагичнѣйшъ картинъ всенародного стремленія рускаго народа до воли, правды и справедливости. Рѣдко котрый другій народъ може новелитися такою мину-

шостою, якъ нашъ рускій. Наша исторіографія выказувала и выказує намъ попри свѣтлѣй стороны минушности такожъ и блуды и похибы минушности, а задача теперѣшности: поправити тѣ блуды. Не менше, коли не больше выказує и польска исторія такихъ блудѣвъ и похибѣвъ по сторонѣ Поляковъ, тымъ тяжшихъ, що они були стороню верховодячою, управляючою — державною. Се все однакѣ єсть только, такъ сказати, комментариемъ до нашихъ теперѣшнихъ отношенѣ. Рѣшеннє и полагожденнє незгоды и вражды мѣжъ Русинами а Поляками мусять наступити на подѣвѣ теперѣшности, бо она єсть головню плодомъ и питаннємъ теперѣшности а не минушности. Може бути, що и по сторонѣ Русинѣвъ якъ и по сторонѣ Поляковъ гдѣкому може выдаватися хосеннымъ и спасеннымъ поддѣржаннє сѣи вражды. Се только рѣчь певна, що загалъ Русинѣвъ, якъ не выключувать той вражды, такъ и не бачить яткѣи спасенной будущности вѣ єи поддѣржаню, а противно разъ вѣ разъ выказувать и подносивъ шкодливѣсть той вражды. Програма жаданъ Русинѣвъ звѣстна добре Полакамъ такъ само якъ и намъ. Мы вже давно сказали Полякамъ: докажѣть намъ несправедливѣсть нашихъ жаданъ, а тогды и только тогды вы будете вѣ правѣ говорити о нашей непримиримости. Замѣсть дати на се отповѣдь, шовинистична праса польска чѣпаєся п. Кулѣша, якъ слѣпій плѣта, и думає, що найбѣлѣ рѣшеннє многоважноє справы руской. Се сумно и для розуму польской прасы дуже упокоряючю. Мы дивуємось надъ короткоглядностю сѣихъ польскихъ шовинистѣвъ, що не бачать, якъ тойже самъ п. Кулѣша стоить справдѣ мѣжъ Сциллею и Харибдою, не знаячи куда повернутися, и рѣвночасно съ „а не дѣлать казнами вѣ

честѣ „можновладныхъ культурниковъ“ цалить такий жѣ жертвенній огнѣ на славословіє лютыхъ деспотѣвъ, закрѣпостившихъ до крытыхъ нашъ народъ и тутже и вѣ „Хуторній поэзіи“ подлещуючись неправдою до „панѣвѣ-Ляхѣвѣ“ возхваляю на стор. 40 и 41 тенденцію „обрусѣніи“ Русинѣвъ и величає сѣ „блухами Царя небесного“ — Петра и Катерины — Дубельтомъ и Орловымъ et comp. задуманє и силую переведженє єдиньство айасъ вынародовленнє Русинѣвъ — „спасеннымъ для нашей будущности“!! Мы и чудуємось надъ тою безтолковою политикою, що чѣпаючисъ за полы сожальніи достойного сквернитѣля власного гнѣзда думає тымъ полагодити справы теперѣшности мѣжъ Русинами а Поляками, непамятна на те, що наша справа народна, якъ за давнихъ давентъ такъ и теперъ має своєю жизненну силу и рацію житя не вѣ особѣ сего або того чоловіка, а вѣ самѣй собѣ и вѣ народѣ, и що она нѣ усунєся, нѣ змѣнитѣся, нѣ тымъ менше упаде ототунитѣвѣмъ хочбы и якъ заслуженыхъ колишнихъ подвижниковъ сѣи справы. Справдѣ, се тяжка омана нашихъ шовинистѣвъ и мы зовсѣмъ не завидуємо имъ дружбы съ псалмопѣвцемъ „Єдиною царя и єдиною царицѣ“. Толькожъ еще нѣколи не постанла и не постане на свѣтѣ яка небудь згода черезъ безеченнє своєи народнои святинѣ. Згода, щира и праведна, — мусить бути передовѣмъ честною.

на дворець Кароля Людвика въ кѣльканайцати товарицхъ вагонахъ около 270 жидѣвъ, страшенно убогихъ и нужденныхъ. Наибольше число было жидѣвѣвъ и дѣтей, жидѣвъ-мужчинъ отъ-вѣдно было мало. Въ полудне дано подорожнымъ перекуску. Львовскихъ жидѣвъ збѣралось на дворѣ дже богато; они подавали эмигрантамъ да-рунки грѣшми и харчами. Львовскій рабинъ, дрѣ Левенштайнъ державъ на горѣку за перономъ по-тѣшаючу промову до эмигрантѣвъ. Англійскій комитетъ постарався о зниженъ цѣны бѣды на желѣзницѣхъ и на парохѣхъ, такъ що дорога од-ной особы зѣ Бродѣвъ до Нового Лорку буде коштувати 45 зр. а. в. О год. 5 1/2 жидѣ-эмигран-ты поѣхали дальше. Сими днями буде переѣздити черезъ Львѣвъ другій транспортъ жидѣвъ зѣ Бродѣвъ.

— „Agitacye rossyjskie“ въ школѣ Дублянскій. „Czas“, „Gazeta Narodowa“ и „Dziennik polski“ открыли въ низшій школѣ рѣльничѣй въ Дублянѣхъ „agitacye rossyjskie“. Шѣжъ се за агитаціи такіи страшніи, що о нихъ затрубили „Polizei! Polizei!“ ажъ три трубы: двѣ во Львѣвъ, а одна въ Кра-ковѣ? Якежъ не страшній, осуди ласкавый чи-тателю, коли у одного школяря отобрать „Kierow-wnik“ двѣ книжочки рускѣй, дозволенъ цензурою: „Дѣвоче сердце“, идиллю П. Кулѣша и „Наше поле“, выдане тов. Качковского, котрѣ то кни-жочки мали походити отъ руского священника зѣ Малехова. Kierownik школы мавъ зарядити слѣдство противъ виновникѣвъ; годилосьбы о ре-зультатѣ того слѣдства завѣдомити и ширшу пу-блику. Такіи то страшній агитаціи „россійскѣй“ та-ку „зраду стану“ вынайшли польскій шовинисты въ Дублянѣхъ! А треба знати, що въ Дублян-скій низшій школѣ есть третя часть ученикѣвъ руской народности, но большій части селянскихъ дѣтей, котрѣ мусѣтъ учитися религіи въ польскѣмъ языкѣ, мусѣтъ ходити до польского костела, а чтобы ихъ зовѣмъ вынароводити, то въ великій рускій свѣта кажутъ имъ робити на фольварку. Розумѣсь, що при такихъ отношенѣхъ въ Ду-блянскій школѣ, удержуваній рускими грѣшми, читанье ученикомъ хочбы найневиннѣйшомъ ру-скои книжки есть вже велике сѣмѣн у на-шихъ шовинистѣвъ, нѣбы щось въ родѣ „zdrady stanu“!...

— Жидѣвску шайку фальшбаникѣвъ рублѣвъ от-крыла полиція въ Чернѣвцѣхъ, але еи не выло-вила. До шайки належало пять жидѣвъ; ледво по-лиція выала на слѣдъ злочинства, злочинцѣ вже утекли. Полиція вѣдомо, що переѣзжали черезъ Триестъ; куда зѣ Триесту удались, не вѣстно.

— Гр. Генрикъ Стадницкій, о котораго арештованю въ Вѣднѣи мѣ свого часу звѣщали, збѣжавъ засу-дженный за обманство на 6 мѣсяцѣвъ строгонъ ви-зничѣвъ.

— (Дрѣбнѣй вѣсти.) На погорѣлцѣвъ Эмигродскихъ жертвовали: рада мѣста Львова 300 зр., архии. Альбрехтъ 300 зр., бар. Ротшильдъ зѣ Вѣднѣи 1000 зр. — Въ суботу умеръ во Львѣвъ Вартоломей Розвадовскій, дѣдичъ въ Бабинѣ, калуцкого повѣ-ту. — Зѣ Крыму выбирася лѣтомъ 300 родинѣвъ жидѣвскихъ на переселенъ до Палестины. — Двохъ фальшивникѣвъ банкнотѣвъ, жидѣвъ, арешто-вано минуш. тыждня въ Пештѣ, Они були въ звѣзѣ съ фальшивниками буковинскими, котрымъ завчасу удалось утечи зѣ Австрій. — Въ Поча-пахъ, пов. золочевского, згорѣла школа сѣ май-номъ учителя, Петришина.

— Въ Струсѣвъ, въ стайни 9 полку драгонѣвъ знайдено законану руку людску. Послѣ осуду лѣ-карѣвъ, рука не давно отгѣта. Власть судовѣи и политичнѣи взялись до рѣзѣдѣу загадочнои справы.

— Процѣсъ социалистичнѣи въ Празѣ скѣнчился сего понедѣлка, но цѣлѣотыждневѣи майже розпра-вѣ. Зѣ 23 обжалованныхъ судѣ увѣльнивъ 11 о-бѣвъ, а 13 засудивъ на арештѣ отъ 2—6 тыж-днѣвъ.

— Александръ Беринда Чайковскій, цѣсарскій со-вѣтникъ, выслуженный директоръ табулѣ краевой, членъ „Староиницкаго Института“ и „Наро-дного Дому“ упокоився во Львѣвъ по довѣдѣи и тяжкой слабости д. 5 (17) цѣвтѣня въ 76 роцѣ житѣ. — Михайлѣ Даниловичѣ, учитель народный зѣ Довницѣ коло Жидачева, упокоився въ 50 роцѣ житѣ а 32 роцѣ службы учительской. Вѣчная имъ память!

— Зѣ Золочева доносятъ намъ: Дня 12 о. м. у-покоився въ Горыдѣлѣхъ подѣ Золочевамъ Гарасимъ Сембай въ 62 роцѣ житѣ, котрый черезъ 29 лѣтъ бувъ вѣдѣтомъ и провизоромъ церковнымъ въ Го-родилохъ. Покѣйный бравъ горячу участь у вѣхъ народныхъ дѣлахъ, при выборѣхъ и въ радѣ по-вѣтовѣи все стоявъ за рускою справою. Село Городилохъ стратило въ покѣйномъ своего вѣрно-го проводника, бо за его правленѣа громада не платила нѣколи пѣоланца карного, не знала, що то екзекуція або жонѣвръ за податки, отъ мно-гихъ лѣтъ нѣкто судово не бувъ каранный; за тое покѣйный удостоився отъ цѣсѣря сѣбѣного креста заслуги. На построенье мурованѣи церкви зложивъ 2.000 зр. а въ кѣлька лѣтъ пѣанѣйше на позолоченѣе иконостаса зновъ давъ 2.000 зр., за що митр. Ординаріѣтъ надѣлѣвъ его двома похвальными грамотами. На его похоронѣи кромѣ мѣсѣчного парохѣа о. Пачовского прибули еще: о. деканъ Дольничскій зѣ Хильчицѣ, о. Чемерникъ зѣ Золочева и о. Гургалъ зѣ Золочева. Тѣло покѣйного зложено въ его власнѣмъ мурованѣмъ грѣбѣ. Вѣчна ему память!

— Польскій театръ въ Петербургѣ. На прихильне представленѣе министра гр. Игнатѣва царъ по-зволивъ оснѣвати въ столицѣ Россіи постоянный театръ польскій. Директорѣмъ того театру есть Феликсъ Весоловскій.

— Справозданъ зѣ дѣяльности „Кружка Правникѣвъ“ во Львѣвъ за часъ отъ падѣлиста 1881 р. до мар-та с. р. Минае поѣвъ року, якъ зложили мы нашъ кружокъ, котораго задачею поставлено: подѣ пра-поръ спѣльной науки права згорнути вѣхъ ру-скихъ правникѣвъ и въ той способѣ ширити зна-нѣе права межѣ Русинами. Завѣзучи нашъ кру-жокъ, мы числили передѣвѣмъ на свои власнѣи силы; мы отъзывались вправдѣ та запрошували вѣхъ Русинѣвъ-правникѣвъ, чтобы вступали до нашего кружка, — але нашъ дружный отъзѣвъ по большій части збѣжавъ безъ отгѣмону. Полишенъ отже самимъ собѣ, мы почали розвиватися вла-стными силами, хочъ молодыми тай слабыми. Мы охотились та обучались посполу, а нашъ ВП. Родимцѣи посѣщали намъ въ помѣщѣи своими да-рами. Зѣ обовѣзку нашего здаемъ справу зѣ на-шою дѣяльности за першій, недѣвгій часъ суще-ствования „Кружка“.

А) Отъ падѣлиста 1851 до марта 1882 р. отбулись въ кружокъ слѣдующіи выклады и спра-везданѣи: 1) О теоріи права; 2) О конечной оборо-нѣи послѣ права австрійского; 3) О негодности до наслѣдѣи послѣ права австрійского; 4) О коре-альности облигаційной въ правѣ австрійскомъ; 5) О усилюи злочинства послѣ права австрійского отъ порѣвнанъмъ проекту до нового закона карно-го; 6) О обывательствѣ въ правѣ австрійскомъ; 7) О „Правдѣ Руской“, яко першѣмъ збѣрнѣи правъ рускихъ (той отгѣтъ бувъ печатанный сего року въ „Зорѣ“); 8) Справозданъ зѣ працѣ проф. Эрнстовского: „Verjährung nach österreichischem Recht“.

Б.) „Кружокъ Правникѣвъ“ зложивъ для своихъ членѣвъ, котрыхъ вѣхъ есть 25, библио-теку, складающую до теперѣ зѣ 40 дѣлъ въ 43 томахъ и 5 примѣрникѣвъ скрпѣтѣвъ правни-чѣи або экономичного змѣсту.

В.) Станъ мѣсту „Кружка“:

Приходѣ: а) Вклады членѣвъ . 5 зр.
б) добровѣльни датки . 31 зр.

Разомъ 36 зр.

Розходѣ а) закупио книжокъ 13 зр. 67 кр.
б) иншѣи выдатки 17 „ 88 „

Разомъ 31 „ 55 „

Сѣ концѣмъ марта лишилось отже въ касѣ 4 зр. 45 кр.

Подаючи до вѣдомости се справозданъ ма-емъ надѣю, що ВП. Родимцѣи увѣглядѣтъ ласка-во нашу початкову дѣяльність и такожъ на буду-ще спѣрати будутъ розвоєви „Кружка Правникѣвъ“.

Львѣвъ, д. 20 марта 1882. — *Конст. Ле-вицкій*, голова; *О. М. Константинович*, секретаръ; *Евг. Олесницкій*, библиотечаръ.

Вѣсти епархіальны.

Зѣ АЕпархіи Львовской.

Презенту получали оо.: 1) Аполинаріи Гри-невскій, сотрудникъ зѣ Лисичѣхъ, на парохію Мелничъ, дек. перегибского; 2) Мих. Коляно-вскій, парохъ зѣ Радча, на парохію Чехи, дек. олеского.

Душпастарскій посады получили оо.: 1) Сте-фанъ Гапій, прив. сотрудничѣвъ въ Зарваницѣ, дек. теревовельского; 2) Іоанъ Волянскій оставъ на дальше сотрудничѣмъ въ Настасѣвъ, дек. теревовельского; 3) Теодоръ Прачукъ, завѣдѣтель зѣ Шуровичѣхъ, получивъ завѣдѣтельство Гарбузова, дек. залозецкого; 4) Корнилъ Воеводѣа одержавъ завѣдѣтельство Петранки, дек. калуцкого; 5) Титъ Войнаровскийъ получивъ прив. сотрудничѣвъ въ О-лещѣ, дек. товмацкого.

Митрополичѣа консисторія удалася до прези-дѣи ц. к. намѣстницѣа, чтобы згодилаея инстѣту-овати о. Юліана Войнаровского въ Горыдѣлахъ, дек. устѣцкого а о. Іосифѣа Левичского на парохію Сидорѣвъ, дек. гусѣтинского.

Упокоился оо.: 1) Іоанъ Стрѣльбицкій, ка-пельнѣвъ въ Текучѣй, дек. пѣстинского, упокоився дня 1 цѣвтѣня с. р. 2) Евдокій Романовскій, па-рохъ въ Сопѣвъ, дек. пѣстинского, упокоився дня 30 марта с. р. 3) Іосифъ Острожинскій, приходникъ зѣ Ясенова горѣшного, коссѣвского деканѣа, упокоився въ 74 роцѣ житѣ а 44 свѣ-щенства въ Коссовѣ, где прѣйхавши такъ тяжко заслабъ, що не мѣвъ вже до Ясенова повернути. Въ Коссовѣ таки дня 5 лѣт. цѣвтѣня его похоро-нено. — Вѣчная имъ память!

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— Зѣ друкарнѣи товариства имени Шевченка выйшла сими днями популярна книжочка, п. заг. „Лихѣа и законы противъ немъ“. Рѣчь дра Мелитона Бучиньского, держана на зборѣ филѣи товариства „Провѣтъ“ дня 9 жовтѣня 1881 въ Станиславѣвъ. Накладѣмъ автора. Книжочка обѣи-мае 21 сторѣвъ XVI-ки и коштуе 5 кр.

— Товариство „Провѣтъ“ кѣнчатъ друкувати книжочку „Рѣгата худѣа“ написану о. Іосифѣмъ Барвѣнскимъ. Въ текѣтѣ будутъ помѣщенѣи мно-гіи дѣтѣи иллюстраціи. Буде се одна зѣ найкрас-шихъ и найпожиточнѣйшихъ книжѣи тов. „Про-вѣтъ“. Сѣ пожиткомъ буде еи читати и зѣ неи учитися такъ господарѣ-селянинѣи якъ и господарѣ-сѣвѣнникѣи и учитель.

— Въ Кіевѣ появились сего року два збѣрни-ки „Малорусскихъ орнаментѣвъ“. Въ книжнѣмъ ма-газинѣ Луки Ильничкого можна набути „Сборникъ малороссійскихъ узоровъ“ А. и М. Михѣа, оздобне выданъ на 17 лѣстахъ; цѣна безъ пересылки 2

руб. 50 коп.“ а въ книжнѣмъ магазинѣ Болесла-ва Корейво „Южно-русскій орнаментъ“ А. Лы-сенка въ другѣмъ значно доповненѣмъ выданѣ; цѣна безъ пересылки такожъ 2 руб. 50 коп.

— „Звѣзды“ издаванѣи въ Лондонѣи п. Купчан-комъ одержали мы 1 число и, правду сказать, об-манулись въ нашихъ надѣхъ такъ на содержанѣе, котре нѣякимъ чиномъ не выдержитъ статочной критики, якъ и на языкѣ „Звѣзды“, котрый не есть анѣ малорусскій анѣ великорусскій, а якась дивоглядна мѣшанина. Мы надѣялись, що п. Куп-чанко, збѣравшій спорѣи томѣ пѣсѣны народныхъ зѣ Буковинской Руси и очевидно знающій языкъ народный, порозумѣе, що только на живѣмъ народ-номъ языкѣ можна съ успѣхомъ ширити про-свѣту въ народѣ, — тычасомъ п. Купчанко у-знавъ потрібнымъ сотворити для своей „Звѣзды“ зновъ новый штучный языкъ и доложити нову цеглину до того языкового „столпотворѣнѣа“, котре столько вже шкоды принесло розвоєви и роз-ростови просвѣты и науки въ галицко-русскѣмъ народѣ.

— „Кіевскіи Старинѣи“ книга III. (за мартѣ) мѣ-ститъ слѣдующіи статіи: 1) Тысячелѣтѣе Кіева. 2) Учебнѣи заклады въ русскихъ областяхъ Поль-щи въ періодъ еи роздѣлѣвъ (докѣнченъ); Е. Крижановского. 3) Люде старѣи Малороссіи: М. Лаврадовичѣи; А. Лаврадовичѣи. 4) Матеріалы для истѣрии кіевской духовной академіи: Писѣма И. И. И. 5) Описанѣе злидѣвъ, постигшихъ У-манъ и всю Украину въ 1768 р. 6) О Вондарен-ку послѣ народныхъ переказѣвъ. 7) Образѣи пашквильной литературы въ Малороссіи; П. Ефименка. 8) Библиографія. 9) Звѣстки и замѣт-ки: а) Историчѣе товариство Нестѣра-лѣтѣишнѣи въ 1881 р. б) Неосуществившѣи университетѣи въ Новгородѣ Сѣверскѣи. в) Старый способъ публи-

Курсъ збѣжа

зѣ дня 14 л. цѣвтѣня 1882.

Цѣна за 100 кильограмѣвъ.

	зр	кр.	зр	кр.
Пшеница червона . . .	9	70	10	50
„ бѣла . . .	—	—	—	—
„ жѣта . . .	—	—	—	—
„ оѣшница . . .	—	—	—	—
Жито . . .	6	—	6	50
Ячмѣвъ . . .	5	—	5	75
Грѣчка . . .	6	75	7	—
Овесъ . . .	5	50	6	25
Горохъ до варки . . .	7	—	9	—
„ паст . . .	5	50	6	50
Выка . . .	6	—	7	—
Кокорудѣа старѣа . . .	6	25	7	50
„ нова . . .	—	—	—	—
Рѣпѣакъ зимовый . . .	—	—	—	—
„ лѣтний . . .	—	—	—	—
Рѣпѣй (Лилѣка) . . .	—	—	—	—
Нѣзѣлье дѣланѣе . . .	—	—	—	—
Конюшина (передѣа) . . .	25	—	65	—
Кмѣнѣи . . .	—	—	—	—
Анѣжѣи . . .	—	—	—	—
„ плоскѣи . . .	—	—	—	—

„БЕСТАЛАННЕ СВАТАНЬЕ“

образѣкъ зѣ галицкого житѣ, написавъ Василь Барвѣнѣкъ стор. 356 въ 16-у. Цѣна 80 кр. сѣ пересылкою 90 кр.

Дѣстати можна въ адми-нистраціи „Дѣла“ або въ книгарнѣи Староиницкѣи.

„ДЫМЪ“

повѣсть Ив. Тургенѣва. Цѣ-на 1 зр. 50 кр., сѣ пересыл-кою 1 зр. 70 кр.

Дѣстати можна въ адми-нистраціи „Дѣла“ або въ книгарнѣи Староиницкѣи.

„МЕРТВѢИ ДУШѢИ“

повѣсть Миколая Гоголя съ портретѣмъ автора и „Сло-вомъ отъ Издавничѣа“ (278 сторѣвъ великомъ 8 ки).

Цѣна 1 зр. 80 кр.; сѣ пересылкою почтовою 2 зр. Дѣстати можна въ адми-нистраціи „Дѣла“ и въ кни-гарнѣи Староиницкѣи.

ПОХОДѢ СОБЕСКОГО

подѣ Вѣдѣнѣи р. 1683.

Написавъ Стефанъ Качала. Цѣна 20 кр.

Дѣстати можна въ адми-нистраціи „Дѣла“.

ОГОРКИ ВЕЛИКАНСКІИ,

три чверти лѣкта въ довжину а мало не двѣ чверти завглубшки, вытравѣи до квашѣна на зиму и емачнѣи можна набути по 15 кр. за 20 грамѣвъ у Михайла Васи-лика, мѣщанина въ Тысьменици.

каціи. г) Одинѣ зѣ протѣстувавшихъ. д) Выклю-ченъ Т. Г. Шевченка за самѣвольне отлученъея. е) Мѣсѣе рѣженѣа Семѣна Палѣя. ж) Легенда и гри пѣсни о Семѣнѣ Палѣю. з) Одѣске товариство истѣрии и старожитностей въ 1881 р.

Курсъ львовскій зѣ дня 17. л. цѣвтѣня 1882.

	платѣтъ	жадають
австр. валютою	зр.	кр.
1. Акціи за штуку.	313	— 317
Желѣзн. Кар. Людѣ. по 200 р.	171	— 174 50
Львѣв.-черн.-по. по 200 р.	314 50	320 —
Банку гни. галиц. по 200 р.		
2. Листѣи зѣст. за 100 р.		
Общ. кред. галиц. по 5% ав.	100	— 101
„ „ „ по 4% ав.	92	— 94
„ „ „ по 5% ав. період.	100	— 101
Банку гни. галиц. 6% ав.	101 65	102 65
Листѣи дов. гал. руст. бѣнку п. 6%.	101 50	103 —
3. Листѣи довѣжнѣи за 100 р.		
Общ. рѣль. кред. Завѣд. для Гал.	95	— 98
и Букѣв. 6% лѣсовъ, въ 15 лѣтъ		
4. Облиги за 100 р.		
Индѣмнѣизаціи галиц. 5% м. к.	99 25	100 25
Облиги комунальнѣи Гал. бѣнку		
рустѣи. 6%	100	— 101 50
Пожички кр. зѣ р. 1873 по 6%	101	— 102 50
5. Лѣсы мѣста Краковѣа . . .	18 25	20 25
Станиславѣа	22	— 25
6. Монѣты.		
Дукѣтъ голѣндѣерскѣи	5 52	5 63
„ цѣсарскѣи	5 53	5 63
Наполѣовѣорѣвъ	9 48	9 53
Пѣвѣмперѣиѣвъ	9 76	9 86
Рублѣи рѣоссійскѣи сѣрѣбнѣи . . .	1 52	1 62
„ паперѣовѣи	1 21 1/2	1 22 1/2
100 марѣкъ нѣмѣцкихъ	58 45	59 15
Сѣребро	—	—

Зѣ Народного Дому.

Ч. 172. Хвальне львѣвске заступництво товариства убѣзпечѣнъ ц. к. прив. Azienda Assicuratrice въ Триестѣ, доставило сего 1882 р. въ касу руско-народного инсти-тута „Народный Дѣмъ“ во Львѣвъ квѣту 571 зр. 75 кр. а. в., титуломъ 5% провизіи отъ убѣзпечѣнѣи отъ огню будынкѣвъ на рускѣи полицѣи и отъ рускихъ агентѣвъ за 1880 роѣкъ.

Подаючи се до загальномъ вѣдомости, руско-народный институтъ „Народный Дѣмъ“ уважае своимъ обовѣязкомъ заявити тому товариству прилюдно признательность и подѣку за тое, що Azienda Assicuratrice, одно зѣ першѣи и найстарѣишихъ того рода закладѣвъ въ Австрій, при-нявши на себе въ 1864 роѣвъ добровѣльне зѣобовѣзанъе давати на „Народный Дѣмъ“ выше означѣну провизію, выпѣнѣе туюжъ точно и вѣрно до сего часу.

Отъ руско-народного института „Народный Дѣмъ“.
Во Львѣвъ, 5 (17) марта, 1882.

Для сѣвѣлюбивыхъ Русинѣвъ

Запросѣи до предѣлаты на

„ЧОТЫРОГЛАСНИКИ“

на мужескѣи голоса. Творѣи Михайла Вербицкого.

Подѣ тѣмъ заголовкомъ будутъ выхѣдити квартѣты М. Вербицкого зѣ свѣтскихъ пѣсѣнъ въ выпускахъ по 4 аркушѣ (кож-дый голѣвъ окремо). Выпусѣкъ буде пять, отже цѣла дѣла обѣи-мѣи буде 20 аркушѣвъ анѣграфованныхъ на велѣновѣмъ паперѣи, въ форматѣ малѣи аркушѣвъ нотныхъ, лежачѣи. Предѣлата сѣ рѣчинѣмъ до 15 (27) цѣвтѣня с. р. выносѣтъ 2 зр. 25 кр. Предѣлату принимаютъ редакціи: „Дѣла“, „Зѣрѣ“, „Часѣишѣи Школьной“ и „Сѣвѣта“. По тѣмъ рѣчинѣи предѣлата до выхѣду цѣлаго дѣла буде стоѣти 2 зр. 50 кр., а по выхѣдѣ 3 зр.

Лука К., издавѣецъ.

Новѣоткрыта торговля СѢМЕНЪИ ЦВѢТѢВЪ Е. Ф. РИДЛѢИ

во Львѣвъ, при Марѣицѣмъ пляцу ч. 10, напротивъ готѣлю Ланга поручае подѣи сѣвѣрѣнцѣи за доброту

сѣмена ярины, сѣмена полнѣи, цѣвѣтовѣи и лѣсовѣи, роѣжѣ, дѣрева овѣчѣи, корѣжѣ, шпараги и т. п.

Цѣвиники на желѣно фѣранѣко. (6—6)

Закладъ огородничѣи НИКОЛАЯ ВОЛИНСКОГО во Львѣвъ, улицѣ Садовничѣа, ч. 13

поручае якъ наилучше насѣбно:

Бураѣвъ пѣстѣвнѣихъ великанскихъ, жѣвѣтыхъ або червѣныхъ, по 1 зр. кильограмъ.

Лѣопѣрѣи французско-червѣстенѣи, даѣишѣи 5 покѣ-сѣвъ на роѣкъ, по 1 зр. 30 кр. за кильограмъ.

Рѣйгрѣсу водѣского, велѣи травѣлого на зиму по 60 кр. за кильограмъ.

Выходитъ во Львовѣ що Среда и Субота (крѣмъ рускихъ святъ) о 4-ой годнѣ пополуни. Литерат. додатокъ „Библиотекѣ найзнам. повѣстей“ выходитъ по 2 печат. аркушѣ кожного 15-го и послѣдняго дня кожного мѣсяца.

Редакція, администрація и експедиція поль Ч. 8 улицы Академична.

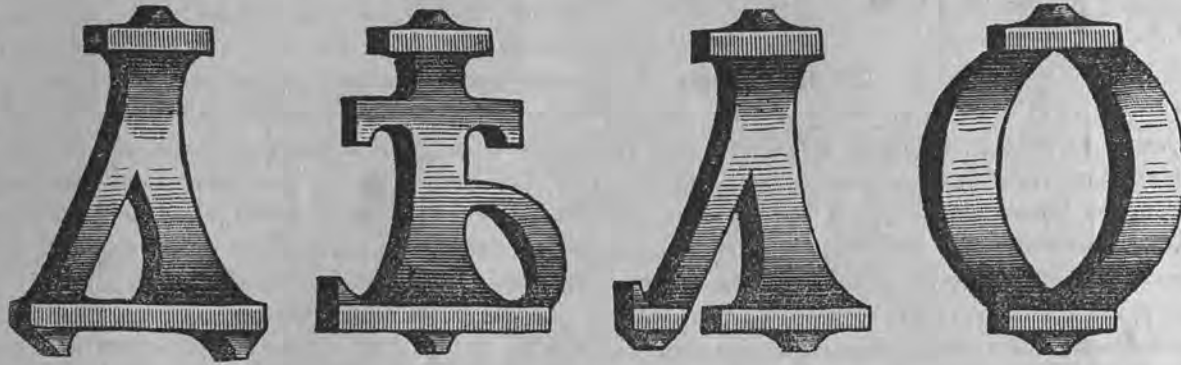
Всѣ листы, посланы и рекламации належить пересылать поль адресу: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 8 ул. Академична.

Рукописи не звортаються толькѣ на попередне застереженнѣ.

Поодинокое число стоить 12 кр. а. в. Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.

Рекламации неопечатаной вѣдѣ отъ порта.

Предплату належить пересылать франко (налучше почтовымъ переказомъ) до: Администрація часописи „Дѣло“ ул. Академична Ч. 8.

Предплатъ на „Дѣло“ для Австріи:		Для Россіи	
на цѣлый рокъ . . . 8 ар.	на цѣлый рокъ . . . 8 рубл.	на цѣлый рокъ . . . 8 ар.	на цѣлый рокъ . . . 8 рубл.
на полъ року . . . 4 ар.	на полъ року . . . 4 рубл.	на полъ року . . . 4 ар.	на полъ року . . . 4 рубл.
на чверть року . . . 2 ар.	на чверть року . . . 2 рубл.	на чверть року . . . 2 ар.	на чверть року . . . 2 рубл.
съ дод. „Библиотекѣ“:	съ дод. „Библиотекѣ“:	съ дод. „Библиотекѣ“:	съ дод. „Библиотекѣ“:
на цѣлый рокъ . . . 12 ар.	на цѣлый рокъ . . . 12 рубл.	на цѣлый рокъ . . . 12 ар.	на цѣлый рокъ . . . 12 рубл.
на полъ року . . . 6 ар.	на полъ року . . . 6 рубл.	на полъ року . . . 6 ар.	на полъ року . . . 6 рубл.
на чверть року . . . 3 ар.	на чверть року . . . 3 рубл.	на чверть року . . . 3 ар.	на чверть року . . . 3 рубл.
на самъ додатокъ:	на самъ додатокъ:	на самъ додатокъ:	на самъ додатокъ:
на цѣлый рокъ . . . 5 ар.	на цѣлый рокъ . . . 5 рубл.	на цѣлый рокъ . . . 5 ар.	на цѣлый рокъ . . . 5 рубл.
на полъ року . . . 2 ар.	на полъ року . . . 2 рубл.	на полъ року . . . 2 ар.	на полъ року . . . 2 рубл.
на чверть року . . . 1 ар.	на чверть року . . . 1 рубл.	на чверть року . . . 1 ар.	на чверть року . . . 1 рубл.
Для Заграничя, окрѣмъ Россіи:			
на цѣлый рокъ . . . 10 ар.	на цѣлый рокъ . . . 10 рубл.	на цѣлый рокъ . . . 10 ар.	на цѣлый рокъ . . . 10 рубл.
на полъ року . . . 5 ар.	на полъ року . . . 5 рубл.	на полъ року . . . 5 ар.	на полъ року . . . 5 рубл.
на чверть року . . . 2 ар.	на чверть року . . . 2 рубл.	на чверть року . . . 2 ар.	на чверть року . . . 2 рубл.
съ дод. „Библиотекѣ“:	съ дод. „Библиотекѣ“:	съ дод. „Библиотекѣ“:	съ дод. „Библиотекѣ“:
на цѣлый рокъ . . . 14 ар.	на цѣлый рокъ . . . 14 рубл.	на цѣлый рокъ . . . 14 ар.	на цѣлый рокъ . . . 14 рубл.

III. Читателѣвъ въ Россіи просимо мати на увазѣ, що въ вымовѣ *л=ji, ѓ, ѓ=i, и* (въ серединѣ и на концѣ слѣдѣтъ) *=и, и* (на початку слѣдѣтъ) *=i, ѓ* (на початку слѣдѣтъ) *=ви*.

Съ днемъ 1 (13) цвітня розпочався другій кварталъ сегоднѣшного видавництва „Дѣла“. III. Предплатники въ нашихъ, котрі зложили предплату лишь за першу чверть року, просимъ, щоби завчасу поспішили съ присылкою дальшої предплати.

Тысячилѣтъе Кієва.

О торжествѣ тысячилѣтъе Кієва редакція „Кієвской Старинѣ“ подае зъ своей стороны межѣ иными слѣдующій замѣтки:

„Надходяще тысячилѣтъе Кієва, тысячилѣтъе его несомнѣннаго историчнаго существованія и державнаго значенія належить до тѣхъ великихъ историчныхъ моментѣвъ нашего житія, що въ силѣ зъ глубины душѣ нашей подіяти и зворушити наше народне чувство. Натягнутый скептицизмъ, микроскопичный шуканины въ хронологіи лѣтописей не могутъ тутъ мати мѣста; якъ довго наукою не утвердженъ на нашій историчній дорожѣ нові хронологичні знаки, мы вправѣ посли старого числѣти наше историчне житѣ, а теперѣшний рокъ, якъ мы вже сказали, есть справдѣ тысячнимъ рокомъ житія Кієва якъ матери рускихъ городовъ.“ Редакція „Кієвской Старинѣ“ съ цѣлою теплою поддѣржуе гадку святкованія тысячилѣтъе Кієва, але зъ легко зрозумѣлыхъ причинъ не подае способу, въ якій се святкованье малобы отбутись. Тѣмъ же до часу сего святкованія пише дальше К. С. ось якъ: „Намъ здаеся, що мѣсяць вересень бувъ бы найдѣлѣтнѣйшою порою для сего святкованія. До того часу вже перемины и выставка и коронація (царя) и лѣтній провадки ученыхъ и горячія работы трудягося люду и всѣ подорожи и прогулки для розвеселенія. До того часу буде готовъ такъ довго ожидаемый памятникъ Богдана Хмельницкаго.“

Якъ устроить се святкованье, се безперечно передовсѣмъ рѣчь самихъ Кієвлянъ а именно тѣхъ, що подіали ту гадку и будутъ нею руководити. Черезъ то одинакожъ са справа не стаеся еще мѣсцевую, выключно толькѣ кієвскою. На святкованье тысячилѣтъе Кієва и на участь въ

тѣмъ святкованью мають право всѣ тѣ, котрымъ дорогий Кієвъ, яко столица Руси, яко матери рускихъ городовъ, яко тысячилѣтній осередокъ національнаго житія, яко — сердце Руси. А се суть передовсѣмъ — Русины, се есть та Русь, котрой столицею и духовымъ осередкомъ бувъ Кієвъ въ часы своей самостѣйности, котрой осередкомъ не переставъ бути Кієвъ и тогда, коли и ему самому и нашему народови судилася инша доля, отъ давной самостѣйности, доля тяжкихъ злиднѣвъ и тяжкой борьбы за свое существованье... — доля, высказана въ нашій историчній приповѣдѣ: „отъ Кієва до Кракова“) *всюда бѣда однакова*“, — въ пословицѣ, котрою нашъ народъ доволѣ ясно высказавъ якъ свою національную одностѣйность такъ и спѣльные почутѣ своей національной неволѣ. Тѣмъ то тысячилѣтъе Кієва немѣнше дороге для Галицкой Руси, якъ для Приднѣпряныны. Нашій старинный княжій городъ Галичъ, Львовъ, Перемышль и Терембля съ рѣвнымъ правомъ и рѣвнымъ чувствомъ витають святкованье тысячилѣтъе Кієва, якъ и вся закарпатская Русь полуднева. Чимъ була за давныхъ давнѣхъ державна звязъ нашихъ земель за Данила Галицкого, сполучившою нашу Русь въ одну державу, тѣмъ стала новѣйшими часами духовая звязъ тойже самой полудневой Руси черезъ нашу новоотрожденую словесность. Кієвъ має передовсѣмъ вагу для нашего народа яко осередокъ нашего духового житія народнаго. Всѣ наші лѣтописи, почавши отъ Нестора, всѣ наші письменніи памятники, цѣла старорусская словесность выплекала головню въ Кієвъ, есть наша оу власностею, власностею малорусского народа, котрого живе, до нынѣшного дня свято переховане слово вызначилося зъ поза книжного языка вже въ такъ старинныхъ памятникахъ, якъ „Слово Данила Заточника“ и „Слово о Полку Игоревѣ“, и въ загалѣ всѣхъ тогочасныхъ лѣтописей мимо церковныи надало неоспориме пятно своей питоменности южнорусской и тѣмъ ствердило, що тысячилѣтна жизнь Кієва — се тысячилѣтна жизнь нашего народа, того самого народа, що, обновляючи теперъ свое житѣ, все таки уважае

*) За часѣвъ козацкихъ военъ Русины покладали границу Руси ажъ по Вислу и тому то й Козаки переходились: „заженимо... Ляхѣвъ ажъ за Вислу“.

Кієвъ сердцемъ своего духового житія. Ось чому тысячилѣтъе Кієва має передовсѣмъ значенье для Русинѣвъ, бо толькѣ для нихъ має бѣ значение такъ въ минувшости, якъ и въ теперѣшности.

Въ „Кієвской Старинѣ“ сказано, що тысячилѣтъе Кієва має значенье такожъ и для цѣлой Россіи, а передовсѣмъ яко Ерусалимъ землѣ русской и яко осередокъ православія. Та мы не стрѣтили въ „Кієвской Старинѣ“ полныхъ доказѣвъ правды сихъ слѣдѣтъ. Ледви чѣ можна теперъ сказати, що Кієвъ есть осередкомъ православія, хочбы для самой Россіи, котра має безперечно где инде осередокъ православія. Велике дѣло св. Володимира важне тѣмъ, що онъ завѣвъ на нашій Руси христіанство на мѣсцѣ поганѣства и черезъ то розтворивъ нашему народови тѣ богатіи жерела духового житія, розвою и поступу, якій христіанство такъ своєю моральною высшестею надъ поганѣствомъ, якъ и своею тѣсною звязею съ тогдѣшною богатою культурою византийскаго щедро подавало своимъ исповѣдникамъ. Не тому, що се было православіе (за часѣвъ князя Володимира не было еще теперѣшного подѣлу „схизмы“ и „правосвѣрія“) але тому, що се было христіанство, тѣсно зязане съ тогдѣшною европейскою культурою, — крещенне Руси черезъ св. Володимира мало свою велику и то не толькѣ церковну, але передовсѣмъ культурну, цивилизаційну вагу для нашей Руси. — И пѣнѣйша борба Кієва за православіе не стѣлько тѣмъ важна для нашей исторіи, що тутъ ходило о оборону православія противъ латинства, якъ болѣе тѣмъ, що се була оборона религіи толеранціи противъ религіи насилия, оборона нашей народности противъ выпародовленія. Коли бѣ ся борба була мала толькѣ характеръ догматичнаго спору церковнаго, она не малабы того значенія для нашего народа, яке мала на дѣлѣ.

Мы знаемъ, що до Кієва приходятъ богатолици не толькѣ зъ нашей Руси, не толькѣ зъ цѣлой Россіи, але и зъ Болгаріи, Сербіи, Румелии, Греции, зъ Австро-Угорщины и т. д. Коли се брати за мѣру значенія Кієва, то тогда онъ має значенье далеко ширше, якъ для одной Россіи и тутъ заинтересованъ такъ само добре православій Россіи, якъ и Греки, Болгары, Сербы, австрійско-угорскій православій и т. д. Але чѣ въ тѣмъ есть сущность

историчнаго и теперѣшнаго значенія Кієва? Та впрѣдѣмъ се значенье Кієва святкуеся вже доси, бо не зважаючи на поднесену гадку святкованія тысячилѣтъе Кієва, и безъ того доси рокѣ-рочно йдуть десятки и сотки тысячѣвъ богомольцѣвъ, щоби въ Кієвъ помолитись, а тѣмъ и святкують они се вѣроисповѣдне торжество Кієва. Може бути, що въ тысячилѣтъе Кієва насѣе замѣсть 40.000 богомольцѣвъ — 60.000, — але чѣ се буде святкованье достойне правдивому историчному значенью тысячилѣтъе Кієва? Дуже сумнѣваемосъ.

Святкованье тысячилѣтъе Кієва — сказано дальше въ „К. Старинѣ“ — має мати такожъ державне значенье именно для Россіи. Коли святковано сѣмсотлѣтъе Москвы (р. 1847), тристлѣтъе Сибири (р. 1881), столѣтъе Петербурга и т. д. — то и Кієвъ не повиненъ бути лишній сей чести, а радше права, святкувати свое тысячилѣтъе. Се зовсѣмъ справедливо, але толькѣ що до права святкованія а не що до значенія сего святкованія. Мы не входимо въ то, чѣ нынѣшній Кієвъ має охоту и силу вступити въ соперничество съ Петербургомъ и Москвою: статися хочбы треторядною столицею. Фактомъ есть толькѣ то, що Кієвъ нѣ давнѣйше нѣ теперъ не мавъ и не має значенія столицѣ Россіи. Що до своего державнаго становища нынѣшній Кієвъ нѣчимъ не вырѣжнѣеся понадъ другі губернскі мѣста, якъ Одесса, Харьковъ и т. п. Исторія взросту и розвою Москвы и Петербурга показуе, що Кієвъ и въ минувшости не бувъ столицею Россіи; кромѣ того показуе та исторія еще стѣлько фактѣвъ соперничества, (коли не въ певной мѣрѣ навѣтъ и вражды), що послѣ тѣхъ фактѣвъ дуже понятно, для чего и Петербургъ и Москва еще й нынѣ глядѣтъ на Кієвъ завиднымъ, а навѣтъ недовѣрчивымъ окомъ и не радѣ бачити святкованія тысячилѣтъе Кієва. Мы разумѣемо, для чего стѣличный газеты неприхильно заговорили, або злобно мовчѣть о тысячилѣтъю Кієва. Кієвъ мусѣвъ цѣлкомъ забути на свою историчну минувшѣсть и еи вповнѣ выречися, и толькѣ тогда подѣйшовбы онъ подѣ ладъ тѣмъ газетамъ и ихъ прихильникамъ. Але тогда и толькѣ тогда переставбы онъ бути тѣмъ чимъ бувъ и есть для своего народа. Въ повнѣмъ зрозумѣннѣ историчнаго становища Кієва лежить зрозумѣннѣ правдиваго значенія Кієва и его

Картинка зъ солдатского житія. „На прокормленіи“.

(Уривокъ зъ роману „Хиба ревуть волю якъ ясла повнѣ“.)

Солдатске житѣ, хочъ про него часто згадуеся у нашихъ писателѣвъ, не найшло доси въ нашій белетристичной словесности ширшого представлення. Розкиненіи опоминки и згадки солдатскі не дають повного образу сего характеристичнаго, а у насъ майже зовсѣмъ незнакомаго житія. У романѣ „Хиба ревуть волю“ стрѣчаемо мѣжъ иными гарно выведенными образами такожъ кѣлька картинокъ солдатского житія. Одну такую картину п. в. „У Москаляхъ“ подали мы въ Ч. 23 и 24 „Дѣла“. Теперъ подаемо яко продовженье другу такую картину, котра розкрывае доси у насъ зовсѣмъ незнаму сторону солдатского житія.

Привыкъ Максимъ до такого житія. „Нѣ“, думавъ онъ, „Московщина далеко красша, нѣжъ родна сторона! Що тамъ? Степъ та й степъ, плуги та бороны та вѣтеръ по степу; а люде — кождый самъ собѣ... А тутъ, — чого душа вабжалася, все вѣ; а товаришѣ — братья родні: аа ними, якъ у Бога за дверми: и помогутъ и выручатъ... съ ними красше, нѣжъ съ батькомъ та матерею!“

Максимъ, якъ кажутъ, и горенько почитѣ! Одно толькѣ его мучило, одно адавалося горѣе печеной редьки, стало рубомъ въ горлѣ. Се — житѣ въ казармѣ: вонючій та вонючій фѣд! Хлѣбъ той чорнѣйшій землѣ съ остиаками, — та ще до того, якъ згадае Максимъ, глядячи на него, що онъ у шафлику ногами мѣшеный, то ажъ занудить... Капу-

ста — до носа не приводе; каша — съ рота верне...

— За все у васъ добре, хвалитеся разѣ Максимъ кацапамъ товаришамъ, — одно скверно: фѣти нѣчого!

— Подожди! откажутся, дождемо недѣлѣ, будемо проситись на пракармленіе. Колибъ толькѣ намъ подѣбеля задобрити, а то бѣ усе было гараздъ.

— Куда на прокармлиеніе? пытае Максимъ. — Да на міру прайтѣсь. Авось атищѣеа доброй челаекѣ... дасть свои заплаты салдатскія дыры заплатать!*)

Максими стало нѣяково. Однече онъ на те нѣчого не отказавъ. Дождалися недѣлѣ. Тѣмъ же что почало на свѣтѣ благословитися, — приѣбѣгають товаришѣ.

— Братѣ! а братѣ! будятѣ.

— Ну?

— Вставай, падьомъ къ ротному.

— Чого?

— Какъ чаво? разве забылъ?

Максимъ вставъ. За нимъ прокинулись

десякѣ другі; почалася товарииска розмова.

— Ну, што фельдфебелѣ? пытае одинъ.

— Сабака!

— Какъ?

— Да такъ... двадцѣть пять садралъ!

Зверѣ, братѣ, настаящій зверѣ! лаварѣтъ: калѣ дадѣтъ, братѣ, четвертную — скажу ротному; а не дадѣтъ, — не смей и рта разинуть!*)

*) (Та по свѣтѣ перейтѣсь. Ось стрѣнеся добрый челоуѣкъ, дасть свои заплаты, солдатскі дыры заплатать.)

*) (Та такъ... двайцѣть пять здрѣвъ! Зверѣ, брате, справдѣшний зверѣ. Кажѣ: якъ дасѣте

— Старова, братѣ, варобѣ на макѣне не йзловѣйшѣ! Онѣ, братѣ, знають дасканальна всю ешту механику! (старого горобѣца, брате, на макѣшку не зловѣйшѣ. Онѣ, братѣ, добре знае всю ту механику) — выслѣнивъ одинъ въ нихъ, поемоктучи люльку и спольнуючи на стѣло.

— Да вѣдѣ, паймѣ ты, Мѣтрѣчѣ: такъ вѣдѣ безобожна дратѣ! Ето вѣдѣ съ саво брата, а не съ чужова (Та се жѣ мабутъ безобожно, Дмитровичу, дерги! Се жѣ въ своего брата, а не въ чужого).

— Падѣ... Станетъ онѣ разбѣрѣтъ: где свой, где чужой... Ему дай! (Ходи!... Будѣ жѣ онѣ разбѣрѣтъ, де свѣй, а де чужій... Ему — дай).

— Ну, и не авѣръ лѣ?... Зверѣ и вѣтъ! (Ну, чижѣ не авѣръ?) Оттакъ розмовляли Москалѣ, поки Максимъ умивеся, убравеся. Пѣшли они въ трѣхъ до подѣльфебеля. Той заравъ же ихъ повѣвъ до ротнаго.

— Ну, што, Федасевичъ? пытае ротный.

— Всѣ благополучна?

— Всѣ, ваше б-родіе. Толькѣ адно худо...

— Што?

— Ребѣтамъ, ваше б-родіе, худо...

— Чѣмъ?

— Гѣтъ (фѣти) нечево, ваше б-родіе. Просѣеся на пракармлиеніе.

— Куда?... зачѣмъ? скрикнувъ ротный.

Я имъ дамъ пракармлиеніе!

— Гѣтъ нечево, ваше б-родіе — одно ему твердѣтъ подѣльфебелѣ.

— Гаварѣтъ: памрѣомъ съ голода. (Ка-жутъ: помрѣомъ съ голоду).

— Што ты вришь, старый хренъ?... четвертину, скажу ротному, а не дасѣте, не смѣй и рта разинѣтъ!)

Какъ есть нечево?... Верно ужѣ успѣлъ садратѣ. (Що ты брѣшѣшь, старый дурноу? Якъ то не ма что фѣти? Вѣже мабутъ добре надерѣтъ?)

— Нѣкакъ нетъ-съ, ваше б-родіе! Гаварѣтъ: четвертую часть за пазваленіе! (Нѣ, ваше б-родіе! Кажутъ: четвертую часть [дамо] за позволеніе!)

Ротный замовкѣ; крутивъ уса. — Кто идѣтъ? — спытавъ, помовчавши троха.

— Да вѣтъ: Ивановѣ, Гвѣпрасѣвъ, да хахолѣ — Максимѣ. — Падѣ сюда ребята! гукнувъ онѣ крѣвъ дверѣ въ сѣни.

Ребѣта вѣйшли въ хату, стали, вытягли-ся въ струночку, якъ верстыи на пляху. Ротный заравъ до Максима (любивъ таки „хохлака“):

— Што, братѣ, Максимѣ — худо жѣтъ? (Погано жѣтъ?)

— Худо, ваше б-родіе: фѣти нѣчого!

— На пракармлиеніе хатѣтъ? (Хочѣте йти на зарѣбокѣ?)

— Точно такъ, ваше б-родіе, — забелькѣтали разомъ Москалѣ.

— Развѣ пазволѣтъ, Федосевичъ? (Хиба позволѣтъ, Федосевичъ?) — пытае ротный ско-са погладяючи на подѣльфебеля. — Пазволѣтъ легко... Ну, а какъ пападѣтѣсь? (Позволѣтъ легко, але якъ пападѣтѣсь?)

— Нѣкакъ нетъ, ваше б-родіе, — зновѣ забелькѣтали всѣ въ одинъ голосѣ.

Ротный подумавъ ще.

— Ну, пазвалѣю... Толькѣ сматрѣтъ: па-падѣтѣсь, — васѣку! Слышѣ?... (Ну, позволѣю... Толькѣ глядѣтъ: пападѣтѣсь, — засѣчу! Чу-вѣшь...)

— Слышаемъ, ваше б-родіе!

— Ну съ Богомъ, братѣ... маршѣ!

— Благодарѣмъ пакорно, ваше б-родіе!

тысячилѣтнего торжества. Се повинно найти выразъ въ святкованіи тысячилѣтїа Кіева.

Святкованіе тысячилѣтїа Кіева повинно бути передовсьмъ національнѣмъ святомъ Русинѣвъ. Въ томъ, що Кіевъ ѡтъ тысяча лѣтъ бувъ и теперъ есть и на будуще хоче бути осередкомъ духового житїа народнаго всѣхъ Русинѣвъ, — въ томъ починає важность сего свята и его оправданье и только такъ зрозумѣе святкованье, тысячилѣтїа Кіева може числити на симпатію всѣхъ, а именно такожъ и австрійскихъ Русинѣвъ и стати ся актомъ достойнымъ историчной традиції Кіева. Въ противнѣмъ случаю Русины въ Австрії, хочъ съ глубокимъ жалемъ, мусѣлибы здержаться ѡтъ участи въ томъ святкованіи, не хочаючи прогнѣтити своѣй историчной минувшости, своѣй народности и тысячилѣтней традиції Кіева.

Въ ѡтповѣдь „Dziennik-owi polsk-omy“

на его напасти на „Дѣло“ и „Одескій Вѣстникъ“ задля критики брошюры „Крашанка“ П. Кулѣша мусимо хочъ коротенько заявити, що именно мы навели достовѣрный историчный жерела, свѣдоцтва и доказы, и то жерела польскіе, якъ Писецкого, Старовольского, Косовского, Гродского, и ин., выказующий неправду псевдоисторіософическихъ, нѣчимъ недоказанныхъ выводовъ „Крашанки“, тымъ часомъ коли П. Кулѣшъ не подавъ и въ якихъ доказѡвъ тыхъ своихъ выводовъ. Мы покликались на свѣдоцтва польскихъ историковъ, якъ К. Шайноха, Бобржинскій, Валевскій и ин., а тымъ, думаемо, дали мы найлучшій доказъ нашою безпристрастности. Най же намъ Dziennik Pol. выкаже свои, а взгляды „Крашанки“ доказы историчный и най намъ дасть ѡтповѣдь, чи можна на серію брати такого „исторіософа“, котрый въ „Исторіи Возсоединенія Руси“ и въ „Хуторной поезіи“ величае яко „едино спасеніе подклоненіе Руси подъ російское царство“ и розпылае въ похваляхъ надъ змищеніемъ автономіи Украины и надъ закрѣпостителями люду и бажае для Руси „еще другого Петра и третьей Катерины“, а въ „Крашанцѣ“ величае зновъ Рѣчь-посполиту и подклоненіе Руси подъ Польшу яко „едино спасенный рай“! Се говоритъ той самъ авторъ рѣвночасно! Гдѣже правда и чи се серіозна и честна правда? А въ концѣ, панове галицкіе Поляки, скажѣтъ разъ по щирости, чи вы справдѣ думаете такъ, якъ думаетъ П. Кулѣшъ, що мы „и а р ѡ д ѣ безъ чести, безъ путя, безъ правды у завѣтахъ предковъ дѣдичихъ, що поставъ зъ безумной ѡтваги горькихъ пѣсницъ та розбишакъ великихъ“, а коли вы такъ думаете, то чи можете вы честно и щиро мирити ся с т а к и м ѣ народомъ „розбишакъ, пѣсницъ и злодѣевъ — безъ путя и чести“? Скажѣтъ отверто и совѣстно.

ДОПИСЬ.

Зъ Буковины.

(Ив.) (Голосъ въ справѣ утворенія низшой гимназїи въ повѣт. мѣстечку Кѡцманіи.) Вже то, правду сказати, стало ся нашою непростимою слабостію лише нарѣкати и на другихъ, чи то противниковъ чи таки вороговъ, всю вину нашою недолѣ складати, а самі сидимо загнущи руки и покривавши на кривды вороговъ чи поплакавши троха, думаемо, що тымъ мы вже сповнили весь нашъ патріотичный довгъ. Та наша кривливість и плаксивість есть не только доказомъ нашої слабости, але она насъ заравномъ дуже деморализує и не позволяє намъ тверезо поглянути на нашъ власнй хибы, на нашъ провинны, та поправити ся и стати на нову дорогу дѣланя. А тымъ часомъ годилося бы намъ перше всего дивити ся на нашъ власнй дѣла и поступки, та разъ у разъ вести строгую контролю тыхъ нашихъ поступковъ, бо тутъ въ житіи народномъ оправдася больше, якъ гдѣ инде, пословица: „пѣдай себе — буде въ тебе“, и коли бы мы добре себе и свое положеніе, свои силы и права знали, то мы бы побачили, скѣлько то можемо робити, а не робимо, скѣлько працѣ жде нашихъ рукъ, а мы — сидимо и плачемъ, або подѣймаемо пустый крикъ.

Нашъ галицкій братъ може вже чути, що буковинскіе Русины ледви не ледви прочували ѡтъ довготривалого, твердого и вѣкового сна — ажъ гдѣсь тамъ коло 1865 року, та загадали по примѣру своихъ галицкихъ братьевъ хочъ який такий народный дѡмъ еще передъ 1870 рокомъ въ Черновцахъ выставити. Бувъ се добрый замѣръ, бо не только що малибы тамъ свой кутъ члены руской „Рады“ и „Бесѣды“, але по при нихъ моглибы еще и бурса для охороны ѡдѣвныхъ школяриковъ помѣстити ся. И подали заравъ до черновецкаго крайного правительства прошеніе, чтобы имъ позволено на такъ хорошу, спасенну и достохвальну цѣль складати и добровольныя жертвы по цѣлѡй Буковинѣ збирати. Се позволеніе справдѣ и надѣйшло и вже тѣшили ся проводники и воскресители сей идеи, що чей Богъ допоможе и буковинска Русь повеличає ся колись своимъ народнымъ домомъ.

И думаєшь, брате Галичанине, що такъ званный патріотъ занялся щиро-сердечно, совокупно сею такъ важною справою? Нѣ! Замѣсть спѣшити сполучеными силами до такъ красной цѣли, замѣсть держатися нерозлучно въ нерозрывной звязи, почали нашъ члены — окричавъ народолоубѣ, начальнѣйшій предстателѣ буковинской Руси, самі межю собою спорити, котрй зъ нихъ, чи православный, чи уніятый, мають сей народный дѡмъ будувати, ба навѣтъ до русскихъ товарищѣхъ належати и въ якіхъ будѣ справы вмѣшуватися. Православный говорилъ, що они до сего первѣйшій и особенно покликаій, що они тутъ на Буковинѣ ѡтвѣчній обыватель, а уніятый зайды и заволоки. Алежъ бо и уніятый не хотѣли бути

последними и боронили завзято свои права, хотяи слабшій, бо въ меншости, — та сильнѣйшій духомъ и любовію къ всему родному, и такъ розстрѣлалісь нашъ наилучшій заступники, се чоло Буковинской Руси, на два таборы, и та такъ жизненна справа нѣкого больше якъ насъ самыхъ живо дотыкающа, вложена до сей поры — ѡтъ десяти лѣтъ ad calendas, на тымъ большу радѡсть и утѣху нашихъ недруговъ, а на соромъ буковинской Руси.

Згадуемо о той справѣ для того, чтобы показати, що рѣшнй неудачѣ противности и перешкоды въ важнѣйшихъ пытанияхъ и справахъ народныхъ, — майже цѣлковитый застой нашого житїа маємо приписати въ головной части нашѡй безтактовности и непростимому раздору партій, нетолеранції, браку самопобранія и неѡцѣненно своихъ власныхъ силъ.

Ѳтъ кѡлькохъ лѣтъ постановило товариство „Руска Рада“ и много громадъ, тоже знатнѣйшихъ, о просвѣтѣ доновичихъ патріотѡвъ въ кѡцманьскѡмъ повѣтѣ, чтобы въ самѡмъ Кѡцманіи заведено хочъ низшо-реальну гимназію. Ту вѣсть повитали всѣ добромыслящій люде дуже радѡстно. Буковина числитъ зверхъ 600.000 жителейвъ, межю ними до 380.000 Русинѣвъ, и есть на 8 политичныхъ повѣтѡвъ (старостѡвъ), кромѣ головного мѣста Черновець, подѣленою, именно: Кѡцмань, Вижниця, Сторожинець, Черновѣцъ (для селъ), Серетъ, Радѡвѣцъ, Сучава и Довгополе (Кимполонгъ). Въ повѣтахъ Сучавѣ, Серетѣ, почасті Радѡвѣцѣхъ и Черновѣцѣхъ и Довгополю мешкають Румыны, помѣшаніи съ Русинами; въ повѣтахъ же Кѡцмань и Вижниця мешкають въ компактной масѣ самі лише Русины; въ перематгючѡмъ же числѣ въ сторожинецкѡмъ и черновецкѡмъ повѣтѣ мешкають также съ оазами Румыновъ. Зъ сего выходитъ, що вѡсѣдно-полуднева часть Буковины заселена по большѡй части Румынами — противно же цѣла заходна и пѡвнѡчна часть замешкана выключно Русинами. — Если возьмемо на увагу, що въ Сучавѣ есть вышша гимназія; въ Серетѣ низшо-реальна школа; а въ Радѡвѣцѣхъ повна гимназія державна, то зъ сего можна вносить, що полуднево-вѡсѣдна часть Буковины має достаточню середныхъ шкѡлъ. А зверѣмся на пѡвнѡчну часть Буковины, гдѣ проживає выключно сама руска люднѡсть, та спытаймо, чи и ту має народнѡсть руска ѡтповѣдне, а бодай приближающее число середныхъ шкѡлъ? Гдѣжъ тамъ! Въ повѣтахъ кѡцманьскѡмъ, вижницкѡмъ и сторожинецкѡмъ, гдѣ сама чисто-руска люднѡсть съ маленскимъ процентомъ Румыновъ, — не маемъ нѣ одной середной школы, кромѣ Черновець, гдѣ также есть лише одна вышша гимназія, такъ, що навѣтъ 8-ма класа на 2 ѡдѣлы подѣлена. Зъ сего отже можна познати, що по большѡй части Румынами заселеній повѣты мають ажъ три середнй школы; противно же рускй повѣты не мають кромѣ гимназїи черновецкой анѣ одной — а то чому? бо просвѣту для Румыновъ, а ихъ есть всего 190.000 душъ, подпомагає не только гр.-прав. конспиторія своими миллионными фондами, але и

своимъ краевымъ, гдѣ мають значне число своихъ послѡвъ, и рада державна.

Заходами румынскихъ послѡвъ заведено румынскій языкъ выкладовый въ Сучавскѡй гимназїи, а теперъ стараются о заведеніи румынского языка и на богословскѡмъ факультетѣ въ Черновѣцѣхъ. Мы Русины въ томъ вгладѣ о много менше щасливй и дѡбай. Потреба заведена хочъ одной середной школы съ рускимъ языкомъ выкладовымъ есть такъ наглядно, що о томъ злишно що богато говорити. Черновецка гимназія есть зъ двохъ причинъ неприступна и неотвѣтна для дѣтей руского народа: по перше для того, що тамъ выкладовый языкъ нѣмецкй и она служитъ головно для Нѣмцѡвъ и жидѡвъ, бо годѣ, чтобы руска дитина вже въ народной школы вынесла столько знаанй нѣмецкого языка, чтобы при вступнѡмъ испытѣ могла выдержати въ томъ вгладѣ конкуренцію съ нѣмецкою дитиною; — по друге для того, и се найважнѣйше, що мѣсто Черновѣцъ дуже дороге и рѣдко кто може посылати свою дитину въ Черновѣцѣхъ до школы. При такѡмъ станѣ рѣчей значна часть руского народа въ Буковинѣ зовѣмъ не може користати зъ середныхъ шкѡлъ и въ томъ то лежить причина, для чого доси все еще темнѡта пригнѣтає нашъ народъ. Буковинскіе Русины вже ѡтъ довшого часу старались, чтобы утворено хочъ одну середну школу на Буковинѣ, а именно въ Кѡцманіи, — але довгий часъ были тѣ старания и заходы безуспѣшны. Въ самѡмъ Кѡцманьскѡмъ повѣтѣ есть на 81.027 жителейвъ — 72.674 Русинѣвъ, а такожъ въ сусѣдующихъ повѣтахъ Вижницкѡмъ и Сторожинецкѡмъ есть число Русинѣвъ также перемагающее, що на другй народности припадає лише 2—3% всеи людности тыхъ повѣтѡвъ.

Коли р. 1880 Цѣсаръ зачитавъ на Буковину, подало 53 громадъ Цѣсареві петицію, подписану такожъ многими Русинами зъ свѣтской интеллигенції и православного духовенства, чтобы въ Кѡцманіи заведено низшо-реальну гимназію съ рускимъ языкомъ выкладовымъ. Цѣсаръ принявъ ту петицію дуже благоклонно и въ 14 день по цѣсарскѡй гостинѣ на Буковиньскѡй Руси прїйшло желане рѣшеніе, пѡсля которого низша реальна гимназія въ Кѡцманіи має завестися подъ условіемъ, чтобы такъ громада Кѡцманя, якъ и посторонній села постарались своимъ коштомъ о шкѡльный будынокъ, о опанѣ и обуладу для той гимназїи, а проче устрѡеніе гимназїи, а именно хемична лабораторія, устрѡеніе саль, закупно хемичныхъ инструментѡвъ, платня професорѡвъ и т. д. буде покрыте зъ державного фонду. И ѡтъ здавалосьбы, що пѡсля такого рѣшеня скоро дождѣмся своей гимназїи. Тымъ часомъ минає вже другй рѡкъ, а въ той справѣ нѣ чого не робится. Всѣ, здаєсь, забули на то, о що до не давна такъ добивались, чого такъ бажали и що есть для насъ пытаніемъ житїа, просвѣты и розвою. Чижъ се не доказъ нашої оспалости и бездѣльности? Чи се не соромъ? Чи и тутъ будемо вину складати на кого ин-

(дякуемо покѡрно) — выкрикнули Москаль на прощанье и вышли за дверь.

Скоро вся рѡта заворушилась. Ѳступили кругомъ зарѡбѡтчанъ*); розпытуютъ, куды тѣ йдуть, одинъ радѣть въ одно мѣсце, другй въ друге. Гудуть мовъ пчолы въ улію... А зарѡбѡтчане радѣ такй! Думка: хочъ тыждень у смакъ поживляєся: понождѣть мняса, а не гнѣлу хапугу та хлѣбъ съ осятками; побудуть на волѣ, а не въ казармѣ вонючѡй.

— Не худо бы (не зле бы было), братцы, — каже ктѡсь, — пайтй на купцамъ съ образками.

— А што?... Право (справдѣ), братцы, не худо! — промовили зарѡбѡтчане.

Побалакали оттакъ, порадились, зѡбрались — пошли. Надъ вечеръ зъ пѡвѡснѣмъ рублѣвъ несуть! Рѡта радѣ, гуртуеться... Присудили заравъ ѡтдати двайцѣть пѣть Федѡсѣвичу, а ѡстанный ѡтдали до сѡху старѡму унтерѡви.

Швидко зарѡбѡтчане зновъ пошли, а рѡта, спѡдѣваючысь на добру пѡживу, загуляла. У кого зѡсталася яка кѡнѣйка про чорный день, — той ту вытрусыває. Зѡжались гуртомъ, купили горѣвки; напились, сѣвѣвають, лѡются, вгадуютъ тогорѡчній пригоды, свои зарѡбѡтки, утраты... Горѣвка порозвѣзывала языки. Той журится въ голосъ за своими: якъ тамъ жѣнка, дѣти? Той розказує про радѡвнѣ дѣвчину, якъ днѣ ей коралѣ обѡрває; той хвалится коханьемъ своимъ... Каждый — своимъ!

Сонце вже спускалось, якъ вышли зарѡбѡтчане зъ города въ чистѡе поле. Пройшли верстовъ зъ пѣть... Передъ ними сосновый бѡрѣ стояє, якъ чорна стѣна, за ними мѣсто гвалтувань — невгадучій (невѣхающій) крикъ

*) Тыхъ, що йшли на „прѡкормленіе“.

та гомѡнъ доносился до нихъ. Зарѡбѡтчане все йшли та йшли... Вже й заходѣ сонця ставъ жѡвтѣти та блѣднѣти, нѡчь насовувала на вѣмлю; яєній зѡрѣ выблѣскували въ темному небѣ; морозъ дужшавъ; дорога рѣпѣла подѣ ступнями...

Зарѡбѡтчане йшли мѡвчки. Не доходячи до лѣсу, почули они жалѡбный скрипъ саней о мерзлу землю, важку ступню кѡнѣску и цмоканье людского голосу; незабаромъ показалася и саны, повно навантаженй. Зъ верху сидѣвъ здоровенный чоловѣкъ, у бородѣ, зѡдѡгнанный по кацански.

— Стой! крикнувъ одинъ зъ Москальѡвъ. Ивановъ перебѣгъ шляхъ и вхѡпивъ коня за удила. Кѡнь ставъ.

У Максима морозъ побѣгъ поза спиною. „Шожъ се оно будѣ?“ думавъ днѣ та ѡтѡйшовъ у ѡдѣ, подивитися. Другйй Москаль, Евпракѣевъ, поѡступивъ до купца.

— Здравѡ купецъ! А што, братъ, за таваръ везешь?

— А ты — што? Што ты, што я тебе стану атыгѣть давать? Падѣ прочѣ!.. (А ты што? шожъ я тобѣ дававъ ѡтповѣдь. Иди прочѣ!) Тай вѡстає зъ саней.

— Глаза имѣешь, — самъ вѣдѣшь! (Очи маєшь, самъ бачишь!) ѡтказавъ Евпракѣевъ.

— Да вѣжу, што — салдатъ... Но чавѡ тебе нужна? (Виджу, що салдатъ, та чого тобѣ треба?)

— А вотъ чавѡ, купецъ: вотъ ты таваръ везешь, а у тебя єво и безъ ѡставѡ многа, а у салдата нѣчево... у салдата, — самъ знаєшь, — и душа казенная... Пажертвуй, што твѡя милѡсть, на салдатѡво житѣ-бытьѡ!

— А ты аткѣлає такой? (А ты зъ ѡткѡль — рѣчь.)

— Да ушь аткѣлає, не тебя знатъ... Мы просѣмъ... Дашъ, — за тавѡ здарѡве выпѣть братъ-салдатъ, а не дашъ, — не надо (не треба)... правалѣвай!

— Правалѣвай? Ишь ты какой вѡстрой! (якій ѡстрый). А ты бы такъ и сказалъ... а то, вѣшь, лѡшадѣ останавлѣваєтъ, словно воръ какой... (а то, бачъ, коня задержує, немѡвъ який злодѣй).

— Да ведъ тебя, барада, не астанавѣ, — ѡбѡзавєсь зъ передѣ коня Ивановъ, — ты напѣво брата и слѡшать не ставѣшь... вотъ што!

— Дашъ? спрашиваю, — пристаєвавъ Евпракѣевъ.

— Во — на! ѡтмовивъ купецъ, показуючи кулака.

— Ну, Богъ съ тобой! Пуєтъ єво, братъ, (пусти его)—промовивъ до Иванѡва Евпракѣевъ.

Той пустивъ коня. Пѡдѡйшовъ до нихъ и Максимъ та разомъ и потягли лѣсомъ. Купецъ пыльно дивился въ слѣдъ имъ и шѡсь думавъ. А се якъ скрикнує:

— Е-ей, ты? Слышь?... какъ тебя?

— А што? пытає Евпракѣевъ повертаючысь до купца.

— Вавратѣсь! (Вернись.)

— Да чавѡ? Позвайай себе.

— Вавратѣсь, лаварю!

Москаль гуртомъ вернулисѣ.

— Вотъ вамъ, братцы, краснѣвѣкая... вѡспамѣнѣта раба Божїя Парамѡнта, — промовивъ купецъ, подаючи до рукъ десятирублеву бумажку.

— Спасѣба! купецъ. Не забудѣмъ. Парамѡнта, лаварїишъ?

— Парамѡнта, братцы, Парамѡнта!

— Ну, прайай. Счастлѣнаво путѣ! (Щасливѡй дороги!)

— Пращайте, братцы. А далѣче йдѡте? (Далеко идете?)

— Да на село.

— На пабывку?

— На пабывку.

— Памаѣть Богъ!

— Спасѣба. Пращай, батюшка.

Рѡвѡдѣшлись. Купецъ поѡхавъ у гѡродъ; Москаль пошли далѣ шляхомъ. Максимъ дѣнуваєсь. „Узявъ бы ты въ нашѡй сторонѣ!“ — думавъ днѣ. „Мають бы чѡрта сѣбѣ!“

— А добрый, братъ, купецъ, — ѡбѡрнувѣсь днѣ съ словѡмъ до товарищѡвъ.

— Што, братъ!... Купецъ, братъ, свой чѡлаєтъ. Онъ самъ знатѣтъ нужду салдатѡку, — всегда пасѡбѣтъ... Во — барїнъ (панъ), братъ! О, то вѡстрой шельма! У тавѡ просѣбой не возьмѣишь: духъ разавъ выпѣйбѣ... ну, тогда такъ! (У того просѣбою не возьмѣишь, хѣба душу выдѡсишь.)

Ѳттакъ розмѡвляючи мѣжъ собою, йшли зарѡбѡтчане борѡмъ. Вже до пѡвнѡчи дѡбрѡлѡсь, якъ они входили въ село, та прямо до шинку. Тамъ ще свѣтилось. Чутно было: пѣаными голосами тоненько бородачѣ выводи́ли „лучинущку“*)

Зарѡбѡтчане вѡйшли въ шинѡкъ; поскидали зъ плечей клунки; поєѣдали въ рядѣ на лавѣ.

— А дай-ка, хазяинъ, трѣ касушкѣ служѣлому брату... єво костѡчкѣ разагрѣтъ! промовивъ Ивановъ до шинкаря.

— А на што я дамъ?

— Какъ на што?

— А на то: денѣги (грошѣ) есть?

— На што те денѣги?... Разавъ ты зъ мїру

*) російска пѣснь народна.

шого? Нѣ! Ударюся въ груди — се наша власна, непростима вина! Тожъ отъязавсь до вѣхъ Буковинскихъ Русинѣвъ, до вѣхъ щирыхъ патріотѣвъ, щобъ не дали запропаститись тѣмъ спрамъ, щобъ щиро внялися за дѣло такъ важне, такъ справдѣ печуче. Saveant consules!

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Рада державна.) 221-ше засѣданье палаты пословъ отбулось дня 18 л. цѣтня. Президувавъ дрѣ Смолика. Правительство внесло проектъ о кредитахъ дополнительныхъ для министерства справъ внутрѣшнихъ на р. 1882. А именно правительство внесло кредитъ дополнительныхъ въ сумѣ 272.350 зр. на установление ревизорѣвъ художь и 14.000 на побѣдѣшене числа жандармѣвъ для контролѣ въ округахъ надграницныхъ Галицкихъ и Буковинныхъ. Выдатки тѣ, якъ сказано въ мотивахъ предложена, потрібнѣ для переведеня устаны о оредетвахъ противъ заразы на худобу.

Пос. Федоровичъ взявъ урлоушъ на 3 мѣсяцѣ, а и. Юсифъ Кшиштофовичъ на мѣсяцѣ.

Зъ порядку дневного отослано до коміоніи желѣзничонъ по першомъ читаню проектъ о кредитѣ транскверзальной. Дальше слѣдувало друге читанье правительственного проекта устаны о постоунованю при узнаваню и оголошуваню пропащихъ особѣ умершими. Ся устанъ розтагавъ на цѣлу Передативаю, а не лишь — якъ сего бажали внесодателѣ — на жертвы, погибші при катастрофѣ въ вѣденскомѣ Kingtheather-ѣ. При голосованю большостою правитѣ ухвалено перейти заразъ до дебятъ спеціальной надъ тымъ предметомъ и принято параграфъ за параграфомъ цѣлу устану. На тѣмъ скончено перше засѣданье по святахъ. — Вчера, въ пятницу, отбулось 222-ге засѣданье палаты пословъ.

(Спѣлнѣ делегаци.) Комисія бюджетова делегаци австрійской отбула наряду надъ проектомъ правительственнымъ, вымагающимъ кредиту надзвичайного въ сумѣ 23.733.000 зр. на цѣлковите згнетенье повстаня на полудни монархії. Референтъ Руссъ высказавъ думку, що середъ теперѣшнихъ отношенъ въ збунтованныхъ краяхъ треба задержати вѣс тамъ знаходящійся войска ажъ до серпня. Дальше Руссъ заинтересованъ правительствомъ: чи оно може дати прагматичный поглядъ на операци войсковой? — дальше: о скѣлько удалось пригнести повстанье и якій выливъ мали операци войсковой на станъ экономичный краю? — що правительство намѣряе чинити и якій средства осторожности предприняти по цѣлковитомъ згнетеню повстаня? Наконецъ жадае факхового выясненя дотично построения фортификацій. Министръ войнъ заявивъ, що въ тѣхъ хвилѣхъ будѣ могъ представити образъ операци войсковыхъ только на подставѣ урядовыхъ рапортѣвъ, публикованныхъ печатно и справдѣ давъ въ заглавнихъ начеркахъ поглядъ на початокъ и зарѣтокъ повстаня, закнѣхъ пришло еще помѣне войско до збунтованныхъ краѣвъ, тамошня залога обмежала свою дѣяльність на забезпечуванье стаций гарнизонныхъ и головныхъ артерій коммуникаційныхъ. Тая задача була сповнена съ успѣхомъ, бо войско не уступило анѣ въ одного гарнизону, анѣ коммуникаціи нѣчого не потеряла. Коли прийшла помѣчъ, розпочались операци, котрихъ остаточ-

но очистило теренъ повстанчій зъ большихъ и меншихъ отдѣловъ повстанчѣвъ, забезпечили коммуникаціи и довели до того, що теперъ зъ розбитыхъ отдѣловъ знаходяться лишь банды розбійничѣхъ. Въ послѣднихъ часахъ подчасъ рекогносированя околихъ въ Герцеговинѣ сконстантовано, що мужеска люднѣсть повертае вже до опущенныхъ домовѣвъ и береса до управы поля. Есть повна надѣя, що помяду будутъ приверненіи нормальніи отношеня въ цѣломъ краю. Послѣдній донесеня зъ Боснии констатуютъ, що спокѣй тамъ що-разъ больше утвердилось и можна уважати рѣчею певною, що рекрутациа будѣ могла бути передана безъ великихъ перешкодъ не лишь въ округахъ боснийскихъ, але и въ поодинокихъ сторонахъ Герцеговины. Рекрутациа мае розпочатись въ маю с. р., тревати будѣ шѣсть тыждѣвъ; черезъ чотыри тыждѣ по рекрутации треба будѣ обсерувати, чи не выключе она якихъ лихихъ наслѣдствъ, а коли нѣчого подобного не достережеться, то можна будѣ приступити до будовы фортификацій; сума жадаана въ кредитъ на фортификаціи мае выстати до кнѣца сего року; зъ той причины правительство не думаетъ сего року жадаати на фортификаціи жадного дальшого кредиту. По министрѣ войнъ забравъ голосъ министрѣ Сляви, щобъ отновѣсти на интерпелацию въ справѣ будущего постоунованя правительства въ окупованныхъ краяхъ. Сляви заявивъ, що правительство всеми силами будѣ старатись, чтобы администраційный устрѣй бувъ стисно приноврѣный до отношенъ мѣсцевыхъ и отновѣдавать матеріальнымъ потребамъ людности, бо на такой лишь дорожѣ можна сподѣватись, що въ окупованныхъ краяхъ занануе добротѣ. Запытаня до министра войнъ ставили еще ип. Грохольскій, Пленеръ, Магъ и Демель. Министръ войнъ заявивъ, що вѣс бюлетины зъ театру войнъ были подаваны до публичной вѣдомости, що близшихъ информаций о стратахъ повстанчѣвъ нема, що резервистѣвъ въ теперѣшній хвилѣхъ рознустити не можна и що министерство войнъ внесе на набѣлизишій сесіи делегаци проектъ такой реорганизаци арміи, чтобы въ случаю почастной тѣлмобилизаци резерва була пошанована. — По тѣмъ выношеню комисіи бюджетова приняла заразъ чотыри артикулы реферату и выбрала Русса референтомъ въ повной делегаци.

Делегациа угорска предложила проектъ правительственный комисіи. На засѣданю той комисіи предложили делегаты правительству богато пытанъ: о ставѣ дѣл въ южной Далмаци и въ окупованныхъ провинціяхъ, о доходахъ зъ тыхъ провинцій, о тѣмъ, що намѣряе правительство чинити съ окупованными краями по згнетеню повстаня, о рекрутаци въ Боснии и Герцеговинѣ, о отношеню народностей въ тыхъ краяхъ; пытаню дальше: Чи правда се, що Турки поволѣи эмигрируютъ зъ окупованныхъ краѣвъ; якъ заховувалася възглядомъ Австрії Сербія и Черногора; о скѣлько въ тѣхъ правдѣ, що до повстаня причинювались выливы російскіи и наконецъ: чи жадаемый кредитъ будѣ достаточный? Отновѣди на першій пытаня мусѣли бути больше-менше такіи самѣ, якъ въ делегаци австрійской. А на пытаня послѣдній отновѣвъ министрѣ дѣлъ заграничныхъ гр. Кальноки ось що: Що до Сербіи, то анѣ правительство сербске анѣ народъ не дали причины до якихъ небудь жалобъ зъ стороны Австрії. Зъ початку, якъ только выбухло повстанье, почали проявлятись агитаци въ Сербіи противъ Австрії, але агитаци тѣ не знайшли отгомону у народа сербского, а сербске правительство, признав Австрію, звернуло бачне око на тѣ агитаци и выразно дадо пѣзнати, що не може ихъ стерпѣти. Що до Черногоры, то отношеня еи до Австрії были далеко тяжшѣ и сложѣйшѣ, але и

тутъ гр. Кальноки мусѣли признати, що князь и правительство въ тяжкихъ обставинахъ робили все, що только было можно, чтобы отвѣсти на рѣдъ отъ всякого непріязного Австрії дѣлани. Правительство черногорское выставило на границѣ кордонъ, але въ многихъ случаяхъ годѣ было по-вдержати повстанчѣвъ, чтобы не хоронились на черногорску территорию и у жителѣвъ Черногоры не находили щирый пріютъ. Правительство черногорское все старалось залагодити рекламациа австрійского резидента (Темеля) въ Цетиніи. Для того Австрія не має нѣякого поводу жалуватись на князя и на правительство черногорское. Що до впливу Россіи заявивъ гр. Кальноки, що не може запевнити, чи подчасъ повстаня не являлись на территории повстанчѣхъ особы зъ Россіи, але слѣдовъ агитаци російской нѣгде не сконстатовано, а агентъ російскій въ мыслѣхъ инструкціи отъ своего правительства дораджувавъ еще повстанцямъ, чтобы не бунтовались противъ Австрії. Арештовано одного Англича корреспондента на жадаене суду за то, что бувъ въ звязи съ повстанцами и писавъ некористно для Австрії до газетъ заграничныхъ. Слѣдство въ тѣхъ справѣ ще не скончено. Больше не выкрыто жадныхъ агитаций чужоземныхъ. Въ загалѣ жъ констатуетъ гр. Кальноки, що отношеня Австрії до вѣхъ державъ суть теперъ якъ и впередъ въ повной задоволяющѣ. Наконецъ заявивъ гр. Кальноки, що отношеня окупованныхъ краѣвъ до Австрії позостане и на дальше такимъ самымъ, якъ есть теперъ, т. е. что Австрія уважаетъ тѣ краѣ окупованными а не намѣряе ихъ остаточно анектувати. На дотичне пытанье одного делегата заявивъ министрѣ Сляви, що въ повстаню брали участь лишь магометане и православныи, а католики держались спокѣйно. — На другій день велася въ комисіи угорской делегаци спеціальная дебата надъ проектомъ кредитовымъ. Три делегаты забравшии голосъ поднесли, що жадаана сума есть за высока, бо — непотрѣбно удержувати въ збунтованныхъ краяхъ войско въ дотеперѣшній силѣ, коли министрѣ войнъ самъ каже, що повстанье вже згнетене, а остали лишь банды розбійничѣхъ. При голосованю принято внесенье референта, чтобы призволили кредитъ не на 23,733.000, але на 21,700.000 зр., зъ чего мае бути ужито 5,699.000 зр. на фортификаціи и будову дорожѣ.

Зъ порѣвнаня засѣданъ комисіи делегаци австрійской и угорской бачимъ, що австрійскіи делегаты далеко больше склонны удѣлѣти жада-

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія.

(О погромѣ жидавъ на Украинѣ) подаемъ за „Одесскимъ Вѣстникомъ“ слѣдующій вѣдомости, котрый — якъ завірае — совѣстно збравъ вѣс факты: 1) Дня 2 лат. цѣтня, въ саму цѣтну недѣлю выбухъ погромъ жидавъ въ мѣстечку Велягоцѣлово подчасъ торгу о 2-гои години пополудни; погромъ треваетъ два дни. 30 оклеповъ и 88 домовъ жидавскихъ розбито; майно жидавское зничено и розграблено. Страта жидавска докладно еще не обчислена. Арештовано больше 50-ти особѣвъ. 2) Дня 3 и 4 лат. цѣтня отбуывався погромъ въ мѣстѣ Балтѣ. Майже вѣс жидавскіи дома и склены до крыхты зруйновано и жидавское майно зничено. Жида ставились до бойки и въ бойкахъ тыхъ дуже много особѣвъ раненыхъ. Арештовано больше якъ 100 людей. Войско и губернаторъ прибули рано 5-го цѣтня. Въ ночи на 5-го цѣтня отбулися такіи же неопорядки въ жидавской колоніи Абазовцѣ, недалеко Балты. Тамъ убито одного жида. Больше якъ 40 людей арештовано. 3) Дня 5 цѣтня

выбухъ погромъ жидавъ въ Летичевѣ. Зруйновано 10 жидавскихъ домовъ и арештовано до 40 людей. 4) Въ ночи на 6 цѣтня отбуывались неопорядки въ Дубосарахъ. Товпы повивали окна и порозбивали дверѣ въ жидавскихъ домахъ и зруйновали одинъ скленъ жидавскій. Въ бойкѣ ранено камѣнями 6 людей, одного жида ранено смертельно. Полиція тожъ еще ночи привернула порядокъ. Арештовано до 50 людей. 5) Дня 6 цѣтня выбухъ погромъ жидавъ въ Олександрѣ; розвалено жидавскіи дома и зничено часть жидавского майна. Убитѣвъ и рабункѣвъ не было. Привернено порядокъ того самого дня. 6) Въ дни 4 и 5 цѣтня отбуывались неопорядки въ селахъ Березнеговатѣмъ и въ Весуноукѣ; неопорядки не дойшли тутъ до большихъ розмѣровъ: въ 7-ми домахъ жидавскихъ выбито окна и по-отрывано рамы. Майна жидавского не нарушено. 7) Дня 6 цѣтня въ ночи въ селѣ Маморинѣ, александрѣвского повѣта, розбито 4 жидавскіи склены и розграблено часть товарѣвъ. 8) Дня 9 цѣтня выбухъ погромъ жидавъ въ Новѣй Празѣ. Вечеромъ товпа около 2000 людей уоружена въ колы, поруйновала жидавское майно. (Тутъ послѣ вѣдомостей до заграничныхъ газетъ мало бути богато убитыхъ и раненыхъ). У вѣсхъ вычисленныхъ случаяхъ — додае „Одесскій Вѣстникъ“, — удавалось досыть швидко привернути порядокъ. Воюда проводирѣ и головніи участники погромѣвъ арештованы и ведуться противъ нихъ судовій слѣдства.

„Новости“ звѣщаютъ, що головнымъ розпорядникомъ коронаціи царя въ Москвѣ будѣ назначенъ генераль Тренѣвъ, (той самъ, которого передъ кѣльками лѣтами ранила була Вѣра Засуличъ). Ему будуть на той часъ повѣреніи полицейскіи и жандармскіи команды.

Швеція.

Рознѣся слухъ по Европѣ, що Нѣмечина заключила съ Швецією зачѣпно-отпорный союзъ на случай войны съ Россією. Вѣсть тую подавъ шведскій консервативный дневникъ „Dagblad“, выходящій въ Штокгольмѣ. Вѣсть тая вызвала въ столицѣ Швеції великій несупокѣй; противъ такого союза выступили партіи либеральной. Они суть той думки, что географичне положенье Скандинавской державы наказыае їй держатись здалека отъ всякихъ межнародныхъ конфликтовъ, и что въ случаю войны Нѣмечины съ Россією, Швеція повинна бути неутраляною. Головный органъ народнои партіи разбираючи тую справу каже, что давно минули вже тѣ часы, коли Шведы были природными врагами Россіи. Ранѣ, котри завдала була Россія Швеції, вже загоились. Мирніи отношеня межи обома державами скрѣплялись черезъ многіи десятии лѣтъ. Шведско-норвегскій народъ бажаетъ жити въ незакаламученій мирѣ съ сусѣдами, хотѣи готовый на жертвы въ такомъ случаю, колибъ кто нарушивъ его права. Для того то — пише дальше народный органъ — неприятно народови чути такіи заявленя, що ось-то „Швеція — пріятелька Нѣмечины“, значитъ: больша пріятелька Нѣмечины, якъ Россія або якои иншого народа. А ще неприятѣйше принявбы народъ сюрпризъ голошенои пріязни Швеції съ Нѣмечиною, колибъ тая спеціальная пріязнь выродилася въ тѣсню звязъ съ тою державою, звязъ, котра моглабы втягнути Швецію до войны съ Россією або якою другою державою. Належитъ для того надѣятись, що правительство шведское просто заявить, що розглошений союзъ межи Швецією а Нѣмечиною не существуетъ. Природна роля Швеції — се повна неутраляность. Рѣвножъ органъ либеральнѣвъ въ Христианіи высказуеъ въ такомъ дусѣ и вызвае министра дѣлъ заграничныхъ, чтобы выношенемъ дѣла успокоить край.

не надраля? (Хибажъ ты не надеръ въ людей?)... Небось — нѣякво въ кабаке не было? (Хибажъ нѣкого не было въ шинку?)

— Ну дакъ што?... былѣ (були)... спасѣба, заходять добрыи людѣ!

— А то... анѣ вотъ и внесѣвъ свою капѣчку на салдацкую долю, (они внесли свою копѣйку на солдацкую частину) — обѣзавася Бвпракесевъ.

— Какъ бы не такъ? Держи карманъ!

— Да ужъ верна!

— Да верна... Только вотъ теперъ народъ, што-то забавалася: водки мало пѣють.

— Ну, не врѣ! (не брѣши.)

— Какъ же? Стану те врать...

— Ну — у! Давай... полна те!

— Да што — ты? Давай денѣгъ, — вотъ те и скажъ; у меня, вѣшь, вода не своя — купленная. (Та что се ты? Давай грошѣ — отъ менѣ и бесѣда; у мене, знай, горѣвка не своя, а куплена.)

— А мнѣ то што за дело, што купленная. Ты съ миру надерѣешь... А салдату гдѣ взять? Ты знайошь: — салдаты казѣнной челаекъ... (А менѣ што до того, што куплена. Ты зъ людей надерѣешь... А салдатови де взять? Ты знайошь: салдаты скарбѣвый челоуѣкъ.)

— Филѣйничъ! а Филѣйничъ! кричитъ на шинкара одинъ зъ пняныхъ кацаповѣвъ: дай ушь имѣ... право дело, — дай! Люблю салдата... Салдаты, братъ, казѣнной челаекъ... Не ровень часъ, завтра все пайдѣтъ... Вонъ, говорятъ, Турка-шеляма царя батюшка не слушаетъ... Дай!

— А ты, што-лѣ, мнѣ заплѣтѣшь? (А ты, што, чи ты менѣ заплѣтѣшь?)

— Будетъ, — заплѣчу... Дай!

— Какъ же? Съ тебѣ твоихъ не выдерѣшь, а ты еще и за дружѣхъ!

— Да што ты — не верѣшь на слово до-

броду челаеку? барада ты казѣнная! крикнувъ Бвпракесевъ и сунувъ до бороды.

— Да ты барада не, трождъ! отказавъ, отниаючи его руку шинкара. — Самъ бы насѣлъ, та небось — сѣрѣлъ... (Самъ бы носивъ, та не бойсь, оголили.)

— Сталь бы я твѣмъ казѣннымъ атродеъмъ свѣю благодѣнное лѣдо марать?!

— Да ты што такое?

— Разве не вѣдѣшь? мѣраеъдъ (людоѣдъ) ты етакѣй! Разве не вѣдѣшь, кто я?

— Да вѣдно, што салдаты. Ну, а што?

— Какъ: ну? Ты знайошь, што такое салдаты? Салдаты за тебѣ, дурака, грудъ свою подѣ непріятельскія пулѣ надставляють... кровъ (кровь) свою пралѣвають... Вотъ што салдаты!

— Таки слова розжалобили всю пяну бесѣду.

— Терѣхоа? а Терѣхоа! А правду, ведь, салдаты лаварятъ... У-ухъ! какую правду! Салдаты, — его, братъ, — беда! Салдаты — его, братъ, казѣнной челаекъ, слуга царской...

Его не то, што мы съ тобой! Онѣ братъ, свѣю грудъ подѣ непріятельскія пулѣ наставляють, кровъ за насъ пралѣвають...

Терѣхоа, якъ видно, лизнуетъ вже и геть-то, бо посѣвѣлыми очима мушно только дивился на своего товариша, хитаючи въ боку на бокъ головою, а слова не вѣдужавъ выговити.

Другіи кацапы и собѣ поднялии голосъ за Москалѣвъ: давай шинкара лажти, ганьбити; страшили, що больше въ него и чарки горѣвки не выпѣють. Шинкарь стоявъ за стѣйкою, мовъ не до него рѣчь, — только почеркѣвалъ, та, знай, отдымалася та гладивъ рукою свою широкую та густу бороду.

— Да што, братцы, на ево смѣреть? (та что на него дивитесь-ажакати), крикнувъ Бвпракесевъ до паницъ. — Тащѣ, калѣ такъ, цѣло ведро! (Бери, коли такъ, цѣло ведро) — тай кинувъ за перегородку до бочки.

— Только трѣнь... убо! (Тѣлько торкни-убо) закрычавъ сѣдѣвши зубы шинкарь и вхопѣвъ зоревенный обрубокъ въ руки, замахнувся... Паницѣ подскочили, выхопили въ руки обрубокъ.

— Дакъ ты еще на жизнь маю пасялаешь, барада ты казѣнная! закричавъ Бвпракесевъ, уплутавши пятѣрню въ шинкареку бороду... Шинкарь въ крикъ.

— Валѣ, братцы, ево! валѣ! Вотъ я ему задамъ салдацкѣхъ тесаковъ (штурханцѣвъ), штобы онѣ зналъ, мѣраеъдъ едакой, какъ вѣст, братцы, абдѣрять, да какъ съ салдатомъ ахадѣтѣся... Валѣ!

Кацапы равомъ кинулись. Та и шинкарь, видно при силѣ бувъ, бо только струхнувся, такъ вѣс и отскочили, якъ грушѣ. Шинкарь кинулся на москаля, зѣвивъ въ нѣгъ, якъ пулѣвка (яструбѣ) курча.

Жаль пронявъ Максима, якъ онѣ побачивъ, що своего бють.

Однимъ замахомъ кулака поналивъ онѣ шинкара на землю, изважи мѣжъ ноги его голову. Тымъ часомъ подскочивъ другій Москаль — и давай починати тесакомъ. Шинкарь не кричавъ, не пручався, а только стогнавъ. — Отдубасили (обтовкли) добре, пустили. Шинкарь плакавъ, лаявся...

— А што? теперъ дашъ по касушке? пытае вновь Москаль.

— Берѣ... пусть те удавятъ! кровъ слѣзы промовивъ шинкарь и подсовъ собѣ въ другу хату.

Паницѣ смѣялися. Москалѣ выпили по косушцѣ, зажали хлѣбомъ.

— Ну, теперъ намъ на время... Нада на работу паспѣвать... Працайте, честная кампанія! Працай и ты дядя! Не сердѣсь, да вперѣдъ умнее будѣ! (Не сердись, а будѣ вдруге розумѣйшій) промовили москалѣ до шинкаря,

поклонилися честной громадѣ и выйшли изъ хаты.

За ними деякіи пѣ паницѣ. Одного Москалѣ завербували съ собою и потягли на нѣчь до него, розпытючи: кто тутъ на селѣ богатырь и якъ кто поводитѣся съ людьми.

На ранокъ — чуть-то того, то другого обѣкрадено. Шинкарь, чухающийся, и свою пригороду розкаавъ. Покликали старосту, кинулись за Москалями... та ихъ уже и слѣдъ змело! У другого селѣ спродували те, що добули въ сему.

Повшвендяли зарѣбѣтчанѣ цѣлыи тыждѣнь. Вернувшись въ городъ несущи съ собою чималу силу грошей. Шо слѣдѣ, отдали ротному, а за останній загугали.

Таки походы хочъ въ першу и будили якось сумъ и острахъ въ душѣ Максимовой неправдою, крадѣжею, рабункомъ, а не честнымъ заработкомъ; отже при такому товариствѣ, при гульнѣ та выхвалкахъ одного передъ другимъ своєю силою, своєю вѣднѣстою, — стирали ту чорну думку. Максимъ швидко забувъ про неѣ. Все жъ таки для его непоседушѣи натуры се була робота, зъ котрой одному выходила користь, другому шкода...

— Не те, що нудна шѣденна муштра, котра, якъ думавъ Максимъ, нѣкого не знобитъ, не грѣе! И онѣ цѣломъ отдалъ тѣмъ работѣ... Нѣ одинъ случай не обходился безъ него. Тутъ онѣ высказувавъ свою силу и свой разумъ. Иногда и геть-то круто прійшлося, якобы не онѣ!

За те его рѣвнѣи любилѣ, якъ товариша, котрый нѣкому не поуститъ своего брата въ образъ; старшѣи любилѣ его, якъ добру дѣйну корову; а начальство любило якъ на все вѣднѣного, моторного москаля, которого не встыдѣ послати въ ординансѣ и на смотру передъ ще высшимъ начальствомъ показати. Неважкомъ Максима вробили унтер-офицеромъ.

Зъ друкариѣ Тов. им. Шевченка, по́ль зар. К. Беднарского

Выходить во Львовъ що Середы и Суботы (крѣмъ ру-
скаго свѣта) о 4-ой годниѣ пополуночи. Литерат. додатокъ
„Библиотека найзнам. повѣстей“ выходитъ по 2 печат. ар-
кушѣ кожного 15-го и послѣднего дня кожного мѣсяца.

Редакция, администрація и енциклопедія подл. Ч. 8 ул.ни
Академична.

Вѣст. листы, послышки и рекламации належитъ пересылать
подл. адресомъ: редакция и администрація „Дѣла“ Ч. 8 ул.
Академична.

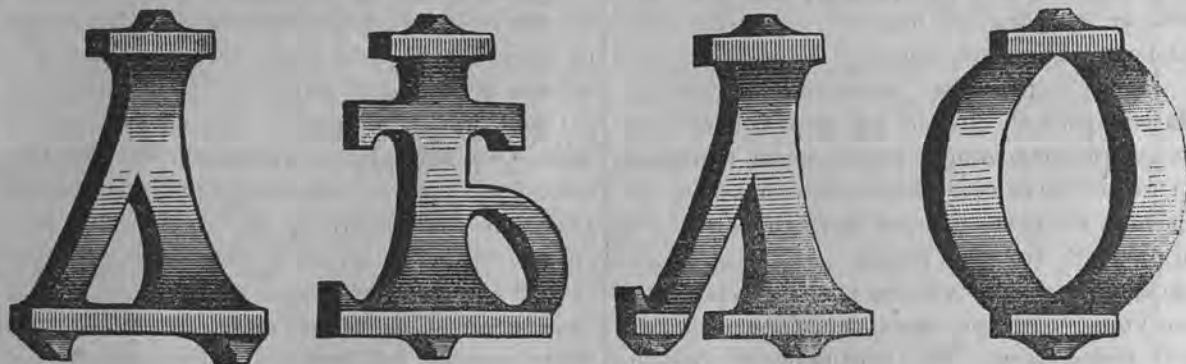
Рукописи не звертаються тільки на попередню застере-
женню.

Подорожков чило стоить 12 кр. а. в.

Оголошеня принимаються по цѣнѣ 6 кр. а. в. въ один
строчекъ печатно.

Рекламации неопечатаный вѣдѣль отъ порта.

Предплату належитъ пересылать франко (налучше
почтовымъ переводомъ) до: Администрація часописи „Дѣло“
ул. Академична Ч. 8.

Предплата на „Дѣло“ для Австрій: Для Россіи
на цѣлый рокъ . . . 8 ар. на цѣлый рокъ . . . 8 рубл.
на пѣть року . . . 4 ар. на пѣть року . . . 4 рубл.
на чверть року . . . 2 ар. на чверть року . . . 2 рубл.
съ дод. „Библиотеки“: съ дод. „Библиотеки“:
на цѣлый рокъ . . . 12 ар. на цѣлый рокъ . . . 12 рубл.
на пѣть року . . . 6 ар. на пѣть року . . . 6 рубл.
на чверть року . . . 3 ар. на чверть року . . . 3 рубл.
на самѣ додатокъ: на самѣ додатокъ:
на цѣлый рокъ . . . 5 ар. на цѣлый рокъ . . . 5 рубл.
на пѣть року . . . 2 ар. 50 на пѣть року . . . 2 р. 50к.
на чверть року . . . 1 ар. 25 на чверть року . . . 1 р. 25к.
Для Заграничя, окрѣмъ Россіи:
на цѣлый рокъ . . . 10 ар.
на пѣть року . . . 5 ар.
на чверть року . . . 2 ар. 50
съ дод. „Библиотеки“: на самѣ додатокъ:
на цѣлый рокъ . . . 14 ар. на цѣлый рокъ . . . 6 рубл.

ВП. Читателѣвъ въ Россіи просимо ма-
ти на увазѣ, що въ вымовѣ ѣ=ji, ѣ=i, и (въ
серединѣ и на концѣ слѣвъ)=ы, и (на початку
слѣвъ)=і, ѣ (на початку слѣвъ)=ві.

Съ днемъ 1 (13) цвѣтня розпочав-
ся другій кварталъ сегодѣшного выда-
вництва „Дѣла“. ВП. Предплатникѣвъ на-
шихъ, котрѣ зложили предплату лишь за
першу чверть року, просимъ, чтобы за-
вчасу посѣдѣли съ присылкою дальшій
предплату.

Справа — до пояснения.

Майже съ таеминою тишиною доверша-
ется важне дѣло, — важне для теперѣшности,
не менше важне и далеко сягающе для будуч-
ности нашої Руси. Кѣлькадесятлѣтній бажані
найширѣшихъ патріотѣвъ Руси, довголѣтній за-
ходы и труды, кѣлькадесятлѣтній щедрой жер-
твенности цѣлою нашою Руси — вже въ
недовѣдѣ чась мають прибрати виднѣй формы
довершеннаго дѣла. Пытанье выховуваня на-
шого молодого поколѣня — нашого будущаго
жѣноцтва — рѣшится въ видѣ институціи,
здвиженнаго въ самѣмъ осередку нашої Руси
силами цѣлою галицкою Руси.

Незадовго перенесеніе инокинѣ чину св.
Василія зъ Словиты до Львова станется вже
довершеннымъ фактомъ. Се перенесеніе есть
тѣлько средствомъ до осягненія цѣли: здвижен-
ня во Львовѣ выховуючого института руского
для дѣвчатъ — такъ званого руского дѣвчачаго
воспиталища.

Дни 7 листопада 1880 появилась ѣтѣзва
комитету, зложеного подл. проводомъ Впреосв.
еп. Сильв. Сембратовича, зывающа всѣхъ Руси-
нѣвъ до складокъ на тую цѣль. Загалъ Руси-
нѣвъ, зъ давень давна почувавши нагячу по-
требу здвиженія институту для выховуваня и
образованія рускихъ дѣвчатъ, радо посѣдѣвши
на сей голосъ съ щедрыми жертвами, въ твер-
дой надѣвѣ, що въ сей способѣ сповнитъ свѣдѣ
довѣгъ супротивъ своего власнаго народа, су-
противъ своего молодого поколѣня — своєю
будучности. Щедры жертвы скоро переросли
десятки тысячѣвъ и замѣренный плянь нынѣ
може вже перейти въ житіе.

Еще р. 1880 поднялись голоса зъ посе-
редѣ загалу Русинѣвъ, чтобы цѣла та справа
була основно обговорена и вповнѣ выяснена,
чтобы всѣ знали, на що жертвуютъ и до здви-
женія якого институту свои руки прикладываютъ.
Одинъ зъ такихъ голосѣвъ замѣщено въ ч. 100
„Дѣла“ зъ р. 1880 и также высказали мы
нашу надѣву, що якъ скоро збираніи складки
дойдуть до пожаданой высокости, потрібной
для здвиженія институту выхованя и образо-
ванія рускихъ дѣвчатъ, комитетъ, руководящій
сею справою, займется основнымъ и всесто-
роннымъ разъясненіемъ характеру и направ-
ленія сего института и подасть се до публич-
ной вѣдомости, чтобы въ той способѣ успо-
коити можливѣ обавы и ѣтѣвѣсти справедли-
вымъ жаданіемъ жертвователѣвъ.

Коли закуплено каменіи на оселю Сло-
витскихъ инокинѣ чину св. Василія во Львовѣ
при грошевой подмозѣ „Народного Дому“, —
совѣтъ сей послѣдній институціи мавъ собѣ
тоже само застереженіе певный впливъ на ха-
рактеръ и направленіе сего нового института
для выхованя и образованія рускихъ дѣв-
чатъ.

Теперь, коли цѣла та справа має вже
незадовго перейти въ довершене дѣло, настае,
думаемо, пора, чтобы она была въ повной
ясности доведена до вѣдомости загалу Руси-
нѣвъ, тымъ большѣ, що розходятся рѣжнѣ
приватнѣ вѣсти, котрѣ, чи правдивѣ чи нѣ,
все таки въ высокій мѣрѣ могутъ запнепо-
ити тыхъ, що съ повнымъ довѣріемъ и съ
налучшою вѣрою щедро жертвовали на здви-
женіе народнаго руского институту
для выхованя и образованія рускихъ дѣв-
чатъ. Въ протягу послѣднихъ двохъ лѣтъ

сподѣлялося стѣлько дражливыхъ фактѣвъ, роз-
буждающихъ рѣжпороднѣ обавы въ лонѣ Ру-
синѣвъ, що жаданье ясности въ такъ много-
важнѣй справѣ выдається намъ вповнѣ оправдан-
нымъ. Многочисленнымъ доносамъ и интерпе-
ляціямъ, якѣ доходятъ насъ въ тѣмъ взглядѣ
зъ рѣжнѣхъ сторѣнъ нашого краю, думаемо
налучше въ той способѣ ѣтѣвѣсти, если ту
справу публично поднесемо въ надѣвѣ, що
комитетъ не залишитъ въ той справѣ удѣлѣти
повнѣ выясненя, котрѣбы и успокоили обавы
и разъяснили цѣлу справу.

Голосы польскихъ газетъ о згодѣ межи Поляками а Русинами.

Маемо вже передъ собою ѣтѣзвы всѣхъ
галицко-польскихъ газетъ, вызванѣй „Крашан-
кою“ П. Кульша, — ѣтѣзвы, за котрѣ П.
Кульшъ посѣдѣнно подакувавъ вже другимъ
выданіемъ „Крашанки“ съ „послѣсловіемъ“,
вповнѣ гармонизующимъ съ духомъ своєю
„великоднѣй промовы безъ цитатъ и критич-
ныхъ аргументаціи“. Не въ выходѣ на
свѣтъ „Крашанки“, а въ тѣмъ, що еще разъ
цѣла галицко-польска праса якъбы на данный
знакъ заговорила о згодѣ межи Русинами а
Поляками, почивае важнѣсть сего ѣтѣзвы, ко-
трого не можемо мовчки пропустити.

Не разъ и не два подносили мы вже
безѣтѣраднѣсть и шкодливѣсть завзятой, ажъ
до крайнои пристрасти посушенои вражды ме-
жи Поляками а Русинами. Хотя та обѣдѣнна
вражда має свою исторію и въ певной мѣрѣ
навѣтъ историчну традицію, хотя она въ те-
перѣшнѣмъ своѣмъ видѣ есть плодомъ тепе-
рѣшнѣхъ національныхъ, политичныхъ и еко-
номичныхъ ѣтѣношенъ, то — Русины всего
менше заслужуютъ на замѣтъ, будьтобы они
нарочно въ собѣ плекали и подѣержували тую
вражду и бачили въ нѣй яку небудѣ хосен-
нѣсть. А не заслужуютъ они на той замѣтъ
уже задля того, що они суть лише ѣтѣпорною
стороною, котра тѣлько себе боронитъ, а не
наступае, коли тымъ часомъ Поляки суть сто-
роною агрессивною, наступающею и верхово-
дающею, ѣтѣе стороною, котра не тѣлько вы-
кликае ту борбу и надае ей той характеръ,
але также має силу и змогу, або цѣлкомъ
застановити ту борбу, або бодай змѣнити ей
характеръ и злагодити тѣ чувства, якѣ дѣте-
перѣшна борба въ сердцахъ Русинѣвъ вызывала.
Для того то мы й говорили, що змѣна
дѣтеперѣшнѣхъ ѣтѣношенъ межи Поляками а
Русинами повинна и може выйти лише ѣтѣ
Полякѣвъ, яко стороны верховодающеи и пере-
магающеи, а що Русины, хочъ и болѣютъ надѣ
дѣтеперѣшнѣмъ безѣтѣраднѣмъ станомъ, не въ
силѣ нѣчого зрѣбити, щобѣ его на лучше
перемѣнити. Розумѣеся, що сей станъ не
дасться аѣтѣ однимъ добрымъ словомъ аѣтѣ
одною хвилею змѣнити и направити, а що про-
тивно тутъ треба и часу и, що важнѣйше,
працѣ и то працѣ всесторонной, статочной и
огляднои. ѣтѣе сен працѣ, сего, такъ сказати,
мериторичного полагодженія ѣтѣношенъ межи
Русинами а Поляками, — можна еще ѣтѣрѣж-
нити вступну, приготавливаю працю и саму
методу трактованя такъ званою „рускою спра-
вою“. Чи и якъ скоро полагодится мериторично
справа ѣтѣношенъ Полякѣвъ и Русинѣвъ, се
въ значной части залежитъ ѣтѣе той вступной
працѣ, ѣтѣе методы трактованя цѣлои справы.

Якже жъ заявляеся галицко-польска праса
въ одномъ и другомъ взглядѣ?

Съ жалемъ треба сказати, що майже вся
галицко-польска праса не доросла тутъ до
своєи задачѣ. Не ма тутъ ясности не тѣлько
про те, якъ слѣдувалобы ѣтѣагостно полагодити
ту вражду и мериторично уладити такъ звану
„руску справу“, але навѣтъ про те, якъ и зъ
якого становища дивитись на ту справу и яку
методу приложити до ей трактованя, — нема нѣ
згоды нѣ яснѣго погляду.

Перша заговорила Gazeta narodowa. Мно-
гомовна въ напастяхъ, а мовчалива, загадочна
и вѣчно „ѣтѣориентуюча“ въ всѣхъ позитив-
ныхъ справахъ програмовыхъ, Gazeta nar.
збула цѣлу справу въ ѣтѣмохъ ляконичныхъ
стихахъ. Она перечитъ, що Поляки стараются
польонизувати Русъ и каже, що они дуже радѣ
подати руку до просвѣты темнаго народа.
„Але кто переведе ту згѣду“, кѣичитъ Gaz.
nar. „и по котрой сторонѣ есть щира охота
до ней?“ (Ч. 82.)

Dziennik polski въ статіи „Hasło zgody“
(Nr. 86) кѣичитъ свои выводы такими сло-
вами: „Почуваетъ (Поляки) до ѣтѣобязку по-
дѣлѣтисъ съ нею (Русею) нашими здобутками,
але заслѣпленъ ненавистею проводники рускѣ
перешкодуютъ подѣлову, бо все, що дѣста-
нуть въ свои руки, заразъ обертають противъ
намъ, а въ користъ явныхъ перевертнѣвъ.
Если однакожъ выльвови П. Кульша удасться
угасити того духа злости и негации, котрый
ѣдино проявляеся въ всѣхъ дѣланіяхъ прово-
дирѣвъ рускихъ всѣхъ ѣтѣтѣней, коли подѣ его
авспіціями усталися письменный языкъ и въ
тѣмъ взглядѣ счезне всякій сумнѣвъ, а пере-
вертнѣвъ разъ на все будутъ выкиненъ зъ ру-
ского табору; коли наконецъ въ наслѣдство
того устане причина ажъ надто оправданнаго
(?!!) недовѣрія, тогды нѣкто зъ Полякѣвъ не
буде противитись найдалше ѣтѣдучимъ CONCE-
сіямъ, якѣ требабы зрѣбити, и надѣйде ера
згоды“. Такъ ѣтѣе Dziennik pol. зовсѣмъ
не тыкае мериторичной стороны „рускою спра-
вы“, а тѣлько говоритъ о условіяхъ, подѣ якими
Поляки готовѣ приступити до трактованя згоды.
И тутъ то Dziennik pol. зовсѣмъ забуває на то,
що Русины суть стороною покривдженою, ѣ-
бороняющеюся, и кладе на нихъ такѣ ѣтѣобязки
(именно ѣтѣобязокъ угасити вражду), котрѣ по-
виннѣ и могутъ сповнити лише Поляки яко
стороны верховодающеи. Мы не знаемо, якими
то здобутками дѣлѣлись верховодащѣй галицкѣй По-
ляки съ Русинами, але се знаемо добре, що
все, що еще маемо, маемо не на основѣ я-
кихъ то концесіи и якого подѣлу здобуткѣвъ,
але передѣвсѣмъ силою самои конституціи, и
также высказанѣмъ рѣвноправности всѣхъ на-
родѣвъ. Зовсѣмъ блудно представляе Dziennik
pol. будьтобы Поляки боролись противъ Руси-
нѣвъ за конституційнѣй свободы. Борба йшла
и йде о тое, що Поляки хочутъ самѣ одинѣ
користуватись якъ найширѣшими правами, а не
признають тыхъ правъ Русинамъ, тымъ часомъ
коли Русины стоятъ за рѣвноуправленіемъ.
Повне рѣвноуправленіе не тѣлько Полякѣвъ
але и Русинѣвъ — се есть сущнѣсть згоды.
А тымъ часомъ Dziennik pol. говоритъ о я-
кихъхъ „концесіяхъ“ и тымъ самымъ вже надае
пытаню згоды непопулярне и ѣтѣразливѣ пятно
„ласки“. Цѣла акція угодова представляеся
подѣла повышшихъ слѣвъ Dziennika pol. такъ,
що Поляки мають съ заложенными руками жа-
дѣти, поки Русины не поправляеся подѣла ре-
ценцы Dziennika и не прѣйдутъ благи „ла-
скавыхъ концесіи“! Лишаемо на сторонѣ ди-
вогляднѣй жаданя „усталена письменнаго языка
подѣла авспіціями Кульша“ и усторонена „ажъ
надто оправданнаго недовѣрія“, а констатуемо
лише, що Dziennik pol. въ згаданѣй статіи
пѣймае угодову акцію яко зовсѣмъ пассивне
выжиданье Полякѣвъ на поправу Русинѣвъ въ
дусѣ стремленъ и бажанъ Полякѣвъ.

Черезъ короткѣй чась надумався Dziennik
pol. зовсѣмъ иначе и вже въ 91 ч. заявивъ,
що Поляки повиннѣ въ „справѣ руской“ вы-
йти зъ пассивности въ активнѣсть и що „pro-
trzebnе jest gorliwе z naszej strony
zajęcię się rzeczą ruską“. При тѣмъ робитъ
Dziennik pol. дуже важнѣй для насъ признаня,
котрыхъ доси бодай польска праса выпиралася.
Dz. pol. признае, що Поляки держатъ верхъ
надѣ галицкою Русею, що ихъ моральна и
матеріальна перевага надѣ сею Русею есть
пригнѣтающею (przewaga nasza pod względem
tak materyalnym jak i moralnym jest dla

niej pognebiającą). „Współ z żydami przed-
stawiamy tu cały kapitał (скѣлько—безъ жи-
дѣвъ? — сего не говоритъ Dz. pol.) i ogromnie
większą część skutecznej pracy; — przeszłość
i teraźniejszość tu nasza; przyszłości sobie
wydrzeć nie damy“. И щѣжъ бы въ думали,
слѣдуе за такъ категоричнымъ заявленіемъ? —
Великоднѣне заявленіе, що Поляки почува-
ются до ѣтѣобязку дѣлати для себе и для
Руси! Зъ ѣтѣки бересе наразъ така велико-
душнѣсть, се булобы для кожного загадкою,
колибъ все попередне було правдою. Тѣлькожъ
надто загально вѣдома рѣчь, що и моральна
и матеріальна сила мимо усега верховодства
щоразъ болѣше слабне по сторонѣ галицкихъ
Полякѣвъ и що есть еще третя сила, ко-
тра налучше выходитъ и безъустанѣ корѣ-
стае зъ ѣтѣобѣдѣной вражды Полякѣвъ а Руси-
нѣвъ. Замѣтъ признати сей фактъ и сказати,
що мирне житіе и спѣльне дѣланье Полякѣвъ
и Русинѣвъ лежить въ интересѣ цѣлого краю
и обохъ народѣвъ, Dziennik pol. ослонюеся
„шляхотною великоднѣшностею“ милосердія
надѣ Русинами, — милосердія и великоднѣш-
ности зарѣвно злишней якъ и нещирои и не-
правдивои. ѣтѣтакъ переходить Dziennik pol.
до „концесіи“, котрѣ готовѣ зрѣбити въ своѣй
великоднѣшности въ користъ Русинѣвъ. ѣтѣе
передѣвсѣмъ треба: 1) „уратувати языкъ люду
ѣтѣе грозячою ему заглади и охоронити самыхъ
себе ѣтѣе шкоды“, 2) утворенія катедры язы-
ка руского въ Краковѣ и 3) утворенія рады
(przez przybranie odpowiednich sił) „formal-
nej komisji z powag prawdziwie ruskich
złożonej“, котрабы пильнувала чистоты ру-
ского языка въ школахъ и уладахъ. Dziennik
pol. очевидно забувъ, що всѣ народнѣй и се-
реднѣй школы стоятъ подѣ управою и строгимъ
дозоромъ кр. рады школьной, окружныхъ радъ
и инспекторѣвъ, що ѣтѣе вже теперъ есть
ажъ надто достаточна контрола надѣ тыми
школами що до ихъ „благонадежности“; за-
бувъ дальше Dz. pol., що въ школахъ допу-
щенъ тѣлько такѣ рускѣ книжки, котрѣ за-
твердила кр. рада школьна, що ѣтѣе есть
достаточна сторожа на те, чтобы не прѣйшло
Полякамъ „płukać stopy w mętaхъ kacapskich,
sztucznie ukrytemi lub jawneиi kanałami do
nas sprowadzanych“. Коли наконецъ Dz. pol.
такъ дуже щиро радѣ розвоєви руского я-
зыка и рускою литературы, то по перше не
знаемо, чѣму такъ дуже противитъ заведеню
рускою школы народнои во Львовѣ, а частѣе
Русинѣвъ проблематично катедрою въ Кра-
ковѣ, и для чѣго дальше не прѣтѣстѣе, а бо-
дай не попирае прѣтѣстѣвъ рускихъ громадъ
противъ незаконному введеню польского языка
выкладового въ школахъ чисто-русскихъ гро-
мадъ? — Якъ бачимо, „концесіи“ Dz. pol.
суть не тѣлько не „najdalej idące“, але они
зовсѣмъ стоятъ на тѣмъ, що есть, и не хочутъ
знати того, що повинно бути вже по одной
справедливости. Та поминувши тѣ „концесіи“
Dz. pol., мы пытаемо, чи въ пытаню языко-
вѣдѣ, въ болѣшій або меншій чистотѣ языка,
почивае сущнѣсть справы рускою?

На подобнѣмъ становищу, якѣ Dziennik
pol., стоятъ и Gazeta krakowska и Reforma.
Gaz. krak. готова тожъ само на случай згоды
до „найдалше идущихъ концесіи“, але не го-
воритъ, якѣ тѣ концесіи и якѣ думае переве-
сти згѣду съ Русинами. Reforma ч. 87 увѣ-
ряе насъ, що Поляки „не хочутъ польонизу-
вати Руси, противно бажаютъ, чтобы Русъ
свобѣдно и успѣшно розвивала и виробляла
своѣй индивидуализмъ, бо та свобода есть го-
ловною подѣставою Уніи нашої!“ Такъ ѣтѣе
стѣпае Reforma вже на становище державне,
на становище Люблинскѣй уніи, и подѣ усло-
віемъ узнае сен уніи готова помиритись съ
Русинами. А яка та згода? „Zgoda z Ru-
sinami, walka z tymi co Ruś i Polskę zdrad-
zają.“ Ту свою фразу поясняе дальше Re-
forma въ той способѣ: „ширячи народну про-
свѣту на Руси за помѣщю народныхъ (людо-

выхъ) шкѣль съ рускимъ языкомъ выкладо-
вымъ и за помощью книжковъ, писанныхъ по
руски — пишущи чистоты руского языка
въ среднихъ школахъ, чтобы его не переро-
блювано на російскій, — даючи Русинамъ по-
ну свободу духового розвою, а навѣтъ по-
пираючи всѣ усилія, звернені до піднесенія
правдиво руской словесности, оставляючи якъ
доси (отже вже не повну!!) свободу ужива-
ня руского языка въ публичномъ житію: спов-
няемо доперва половину нашого обов'язку.
Друга половина сеи задачі єсть, жаль сказати,
— борба, консеквентна, рѣшуча, ведена
всѣми можливими легальними средствами про-
тивъ тыхъ, що зъ Руси... хотять зробити
Росцію". Се програма Реформу що до згоди
межи Поляками а Русинами.

Зъ всѣхъ польскихъ газетъ найхолод-
нѣйше повитавъ "Крашанку" краковскій Czas,
справедливо закидаючи єи недостатку ясности
и практичныхъ выводовъ. Звертаючи до пи-
танія згоди такъ пише Czas: "Противъ пере-
судовъ, пристрастей, клеветъ, темноты, треба
поставити правду, а сею правдою єсть, що
спасеніе Руси анѣ на Выходъ, анѣ на Пів-
ночи, але въ єи опертю о Заходъ, що въ тѣмъ
почиває порука єи быту и самостѣйности народ-
ной, отже и згоди съ Поляками, и що тѣлько
західна цивилизація може перемѣнити "два
львы, що роздирають теперь одинъ одному
груди до самого сердца" въ два народы, що
подадутъ собі руки.

Наведені отзвы галицко-польскихъ га-
зетъ показують, думамо, доволѣ наглядно,
скѣлько недорозумѣня, суперечностей и неяс-
ностей натовпилося въ польскій прасѣ не
тѣлько що до того, яка має бути згода и яке
уладженіе межинародныхъ отношенъ межи Ру-
синами а Поляками, але навѣтъ що до самого
понятія такъ званої "руской справы" и що
до методы єи трактованія.

(Дальше буде.)

ДОПИСЬ.

36 Львова.

(оо) (Macierz polska.) Сими днями обвѣ-
стили польскій дневники листъ фундаціонный
"Macierzy polskiej". Пѣсля сего листу фунда-
ціонного почиває цѣль "Macierzy" въ тѣмъ,
чтобы "ширити просвѣту народну (oświecie na-
rodowa) въ тыхъ верствахъ сусѣдственности, въ
котрыхъ єи потреба окажеться найпильнѣйшою."
Желѣнный капиталъ "Macierzy polskiej" выно-
ситъ 20.000 рублѣвъ, и має уважатися яко
ненарушимый желѣнный фондъ. Чистый
доходъ въ сего капиталу має обергаться "на
wydawnictwa ludowe w najobszerniejszymъ
znaczeniu tego słowa". До цѣлѣй фундації не на-
лежить выдаваніе политическихъ брошуръ.
Языкомъ издавництвъ "Macierzy" єсть языкъ
польскій, а зглядно рускій, якого уживає людъ
рускій въ вхідной Галичинѣ. Кураторомъ
фундації єсть Іосифъ Ігнатій Крашевскій.
Вѣдѣла фундація, а именно такожъ изда-
вництва, веде виконуюча рада въ ємѣхъ чле-
новъ именованыхъ черезъ куратора. Викону-
юча рада може собі добирати сталыхъ або
хвилевыхъ дорадниковъ. Надъ справами фун-
дації наглядаетъ надзорча рада, аложена въ трехъ
членовъ, первѣстно именованыхъ черезъ ку-
ратора. Мѣсцемъ пробуванія "Macierzy polskiej"
єсть мѣсто Львовѣ.

Галицко-польскій дневники дуже тымъ
огорчилися, що Русины недовѣрчиво, а на-
вѣтъ неприхильно повитали се адвигненіе "Ма-
cierzy polskiej" на Руси. Мы вновь дивуємось,
чому польскій дневники тымъ такъ дуже огор-
чились. Колибы отношенія межи Поляками а
Русинами були инші отъ дотеперѣшнихъ,
такъ дуже розъяреныхъ, колибы можна мати
хочъ слабу поруку на те, що фундаторамъ хо-
дитъ о правдиву просвѣту и науку, а не о
польонизацію Руси, коли бѣ можна повѣрити,
що тѣ фундаторы хотять справдѣ засадити
Русина хочъ на шарѣмъ кѣнци у стола евро-
пейской просвѣты и науки, — то певно что
иначе повитали бѣ мы адвигненіе сеи ин-
ституції. Правдива наука и просвѣта зарѣвно
дорога всѣмъ добромыслячимъ. Але въ тѣмъ
бѣда, що цѣла дотеперѣшна минувшѣсть, цѣле
дотеперѣшне поступованіе галицкихъ Поля-
ковъ вглядомъ Русинѣвъ, вѣдѣ отзвы ихъ
газетъ и ихъ легко здогадливы задушевные
планы выкавуютъ зовсѣмъ що иншого. Не за-
сидає тутъ Русинъ хочьбы й на шарѣмъ кѣнци

до богатого стола паньской просвѣты, а хо-
чуть его убраться въ паньску либерію, щобъ
пильно и вѣрно сторожить у паньского порога
за марні окрушны ласощѣвъ... Коли бѣ
"Macierz polska" стояла на миролюбивѣмъ по-
середнѣмъ становищу мѣжь обома народами,
она бѣ не звала себе выключно польскою, не
перечила бѣ существованія руского народа, не
загортала бѣ его підъ назвою "людъ" въ амаль-
гамуючій шляхотско-польскій котелъ Люблин-
ской униі. Може мы помыляємось, може за да-
леко посуваємось, але попарившись тысячу
разъ на горячихъ солодоцахъ, заманчиво по-
даваныхъ, досвѣдченый Русинъ недовѣрчиво
хухає въ тысячный и першій разъ на такіхъ
ласощѣхъ. Для чогожъ се "Macierz polska", коли
она має бути зарѣвно польскимъ якъ и ру-
скимъ россадникомъ науки и просвѣты, а не
тенденціонной польонизації? Що се значить
"oświecie narodowa" руского "людъ"? И чого
она має перекидаться въ версты до версты,
въ мѣсяца на мѣсяца — где "okaże się jej ro-
ztrzeba najpilniejszą"? Чи се не ясно сказано?
Мы знаємось не отъ нынѣ, а ново выданій черезъ
Поляковъ "русскій книжечки" показали вже
намъ дорогу, до чого се все простувъ. Отграва-
ти комедію — тутъ зовсѣмъ лишно. "Prze-
waga nazwa", сказавъ недавно Dziennik pol., "tak
pod względemъ materialnymъ jakъ moralnymъ (?)
jestъ dla niej (Rusi) pognebiająca. Чомужъ
не выступити съ "otwartą przylbicą", якъ при-
стоитъ на рицарѣвъ? Се булобы бодай гоно-
рово. Підступність, якъ въ приватномъ, такъ
и въ публичномъ житію, не може бути оправ-
дана, особливо коли она посягає на найвысше
добро народа: на его національне существо-
ваніе.

Торки.

(Святкованіе столѣтної рѣчницѣй знесенія не-
воль цѣсаремъ Іосифомъ II.) Въ селѣ Торки,
сокальскаго повѣта, где недавно заложена чи-
тальня дуже хорошо развивається, обходило се
товариство въ Томину недѣлю 4 с. м. музи-
кально-декламаторскимъ вечеромъ дуже тор-
жественно столѣтну рѣчницю знесенія неволь
6. п. цѣсаремъ Іосифомъ II. Програма на сей
вечеръ була слѣдуюча: 1. Привѣтъ, отограла
музыка. 2. Вступна бесѣда, отчитавъ Н. Б.,
предсѣдатель читальнѣ. 3. Имнѣ народный,
отспѣвавъ мѣшаный хоръ (хлопцѣвъ и дѣв-
чатъ) въ супроводѣ музыки. 4. Декламація
"Всѣмъ вамъ звѣтно", выголосивъ В. К.
5. "Станьмо дѣти руской славы", отспѣвавъ
хоръ. 6. "Ширимъ Русинамъ", декламація,
выголосивъ Н. Б. 7. "Дай дѣвчино намъ шам-
пана", отспѣвавъ хоръ. 8. "Иванъ Пѣдкова",
выголосивъ В. Н. 9. "Козакъ пана не знавъ
въ вѣка", отспѣвавъ хоръ. 10. "Русь въ роцѣ
1876", выголосивъ В. Н. 11. "Послухай гласъ",
хоръ. 12. Прощальне слово, выголосивъ В. К.

Вечеръ сей отбувся въ просторѣй кѣмнатѣ
читальнѣ въ домѣ ч. Василя Барановского,
котрый безплатно отступивъ одну кѣмнату на
читальню. Гостей прибуло на сей вечеръ дуже
численно. Кромѣ гостей въ свого села прибули
такжъ численно селяне въ сусѣдныхъ селѣхъ.
Видко було такожъ мѣщевого пароха о. Я.
Корчиньского съ родиною и начальство гро-
мады. Кѣмната була гарно пристроена цвѣтами
и ясно освѣчена. Устроеньемъ кѣмнаты якъ и
въ загалѣ цѣлого вечера занялась сама моло-
дѣжь, котра підчасъ самого вечера представляла
дуже гарный видъ. Вѣдѣ старшій и молодѣй
були въ святочныхъ одежахъ. Коло години 8
вечеромъ, коли цѣла кѣмната була переповне-
на, розпочала сельска музыка підма програмы
вечеръ, отогравши привѣтъ. Оттакъ высту-
пивъ предсѣдатель читальнѣ и управитель
хору Н. Барановскій, сынъ начальника грома-
ды и привитавъ короткою бесѣдою вѣдѣранныхъ,
выказавши цѣль сего торжественного вечера.
По тѣмъ отспѣвавъ хоръ, аложеній въ хлоп-
цѣвъ и дѣвчатъ, имнѣ народный. Треба знати,
що въ Торкахъ за стараньемъ о. Я. Корчинь-
ского вже отъ кѣлькохъ лѣтъ находится спѣвъ
музыкальный, котрого выучивъ п. Горекскій.
Молодѣжь тамошна такъ влюбилася въ сей
спѣвъ, що при помощи учителя п. Стасюка не-
устанно працює въ нѣмъ дальше и видко, що
уже хорошій поступъ зробила, коли єи хоръ
нынѣ вже навѣтъ труднѣй кусники музичнѣй
дуже удачно виконувъ. Кромѣ хорошего спѣву
звернувъ на себе еще увагу одинъ молодець
именемъ В. Крипякевичъ своими декламаціями.
В. К. сынъ тамошняго селянина, скѣнчивъ
початковѣй класы среднихъ шкѣль у Львовѣ,
а не маючи достаточного удержанія, мусѣвъ

вернути домѣвъ на господарство. Мимо того не
переставъ днѣ и духово образоватися. Въ власной
пильности присвойвъ собі багато вѣдомостей въ
читанія различныхъ книжковъ. Вѣдѣ свои плоды
духовой праці посвящає для своихъ грома-
данъ. Онѣ єсть душею читальнѣ. Посѣдає над-
звычайный даръ вымовы, красный голосъ,
дуже быстру память и въ загалѣ вѣдѣ най-
красшій свойства души и тѣла. Онѣ выголо-
сивъ въ сей вечеръ три декламаціи и про-
щальне слово на память такъ выразно, такъ
чисто и ясно, съ такою повагою и арозумѣ-
ньемъ рѣчи, що вѣдѣ присутній не могли на-
дивуватися такъ гарному его талантову.

Въ послѣдній бесѣдѣ высказавъ п. Крипяке-
вичъ заслуги и значеніе реформъ цѣсаря Іосифа
II, пояснивъ довгий станъ неволь, въ якѣмъ дов-
го народы стояли, ажъ доки часъ и смѣлы рефор-
маторы-чоловѣколюбѣ не скинули того ярма.
Зарѣвно съ великимъ натискомъ піднѣвъ К.
заслуги наслѣдниковъ Іосифа II, а именно Фер-
динанда Добротливого, котрый другій по Іоси-
фѣ II надѣлявъ насъ вже повною свободою а
наконецъ и заслуги теперѣшного цѣсаря Фр.
Іосифа, підъ котрого панованьемъ докѣнчено
реформы вызволенія селянъ и котрый своєю
щедрою рукою помагає нашому народову, ско-
ро тойже съ якою просьбою до него удасться.
Цѣлый сей вечеръ выпавъ дуже удачно. Ажъ
серце радувалося по такой милѣй и сердечной
забавѣ. Чуті було, якъ гостѣ въ сусѣдныхъ
селѣхъ говорили мѣжь собою: ахъ чому то у
насъ такъ нема, чому то у насъ не заводять
такихъ вечеровъ! Таки то такъ любо, такъ
весело ажъ душа радуєся, чуті такой спѣвъ,
такі пѣсенѣ та складанія, таку сердечну и дру-
жну забаву. Честь и слава вамъ Торчане нехай
буде отъ всѣхъ Русинѣвъ, що такъ красный
примѣръ даєте въ робудженю житія духового
мѣжь вашими громадами.

Громада Зубковѣ надѣлала слѣдуючу те-
леграму, подписану 22 господами:

Любевній Родимцѣ!

Дѣйшла насъ вѣдѣ, що постановили вы-
торжественно обходити память знесенія неволь
тѣлесной бл. п. 6. В. цѣсаремъ Іосифомъ II.
Честь и слава вамъ дорогі сусѣды, что не ща-
дилисье трудовъ нѣ выдѣтковъ, чтобы тѣлько
достойно почтити такъ намъ всѣмъ дорогу
памятку. Примѣръ ваш нехай буде свѣтиль-
никомъ многимъ нашимъ громадамъ, где еще
лучѣ науки не заблѣсли, а любовь къ Тому,
що привернувъ достоинство людске своимъ
народамъ нехай наповнитъ вѣдѣ рускій груди
и задрѣ сердца до спѣльной праці въ вытре-
валости въ просвѣтѣ народной. Бл. п. цѣсарь
Іосифъ II освободивъ насъ отъ неволь тѣле-
сной, за що ему вѣдѣчнѣ будемо, доки въ на-
шихъ грудяхъ сердце бити буде, но на насъ
тяжикъ ще одна неволя се єсть темнота, не-
воля духовая, нѣкто котрон насъ не може вже
безосередно нѣкто другій тѣлько мы самі
освободити. Отъ сеи темноты зможемо лишь
мы самі своими власными силами и неутоми-
мою працею увѣлитися. Працѣйможъ проте
дорогі братя и сестры въ сѣй цѣли побѣди
сѣловъ нашого монарха и соединеными силами
якъ сего вымагає добро загальне а особливо
добро нашего руского народа, чтобы мы оттакъ
скинувши зъ себе темноту, могли ще съ боль-
шимъ торжествомъ сей день обходити.

Прасовый процесъ карный

противъ о. Стефана Качалы и Володимира
Барвѣньского, яко редактора "Дѣла", выточе-
ный гр. della Scalla передъ львовскимъ судомъ
кравевымъ о образу чести, якобы повпону чезъ
умѣщеніе статей: "Справа православія въ
Гниличкахъ" въ Ч. 2 "Дѣла" и "Справа Гни-
лицка" въ Ч. 8 "Дѣла" умѣщеныхъ, — по-
сѣвъ вже о стѣлько напередъ, що высшій
судъ рѣшивъ рекурса внесеній противъ акту
обжалованія черезъ оо. Ст. Качалу, Малишев-
ского и др. Костецкого. Высшій судъ застано-
вивъ карне поступованіе противъ обжалова-
ныхъ гр. деля Скалею, о. Малишевского и дра
Костецкого и вылучивъ ихъ въ подѣ обжалова-
нія, а удержавъ актъ обжалованія въ силѣ
права противъ о. Ст. Качалы. Вол. Барвѣнь-
скій не вносилъ рекурсу противъ акту обжа-
лованія.

П. Кулѣшь выдавъ друге выданіе свои
"Крашанки" съ "Послѣсловіемъ". Сидячи не-
похитно на своемъ, мракою закрытомъ стѣль-
ци питійскомъ, п. Кулѣшь узнавъ за отповѣдне
удатись на поле лайки и на голоса статочной

критики въ стороны Русинѣвъ ("Дѣла" и
"Свѣта") отповѣсти не тѣлько некультурною,
але вже и въ Варваріи неприличною лайкою.
Мы, розумѣясь, не можемо послѣдувати на те
поле за п. Кулѣшемъ. Коли жъ п. Кулѣшь го-
ворить: "задаєся, чоловікъ, присидѣвши въ
библіотекахъ та въ архивахъ десятки роковъ,
и напечатавши оберемоукъ томѣвъ має право
промовити до добрыхъ людей на великденъ
безъ цитатъ и критичныхъ аргументацій. А
кто вы такі, що повываєте мене и въ роковѣ
свѣта на діалектичный судъ?" — то мы на се
отповѣмо: 1) Еще Тома а Кемписъ сказавъ па-
мятній слова: "слухай що говорить, а не кто
говорить". 2) Думаетъ се сумно, коли п. Кулѣшь
думаетъ, що на Великденъ можна говорити до
добрыхъ людей промовы не выдержуючій и
найпоблажливѣйшій критики, та що на Ве-
ликденъ пристойтъ статочному чоловікови
сквернити цѣлый свѣй народъ безъ всякой
пѣдставы и критичной аргументації и замѣтъ
крашанки посылати на "христосеуваніе" су-
мѣшку ганьблячихъ фразъ и горюжнихъ
блажманѣвъ о псевдо-"культурѣ", — похаживъ
хиба на — запортки, а не на крашанку. 3) Не
менше, коли не больше сумно, що чоловікъ,
пересидѣвшій десятки лѣтъ въ архивахъ и би-
бліотекахъ не знає наконецъ, куда повернутися
и не то що вдѣймаєся поблурвати всю исторію
графію голыми фразами, але еще въ додатокъ
самъ береся до Геростратовой работы надъ
тымъ оберемкомъ власныхъ томѣвъ, котрі,
вынявши "Исторію Возсоединенія Руси", "Ма-
ловану Гайдамаччину", "Хуторну поезію" и
"Крашанку", вѣдѣ якъ найбільше рѣшучо за-
дають неправду его великодній промовѣ. Боль-
ше говорити булобы лишнимъ, бо "политична
мисля" п. Кулѣша, думамо, вже скѣнчена се-
редъ Русинѣвъ, якъ незадовго скѣнчится и се-
редъ Поляковъ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Рада державная.) Дня 21 цвѣтня радили обѣ
палаты рады державной. Палата панѣвъ при-
няла конвенцію торговельную съ Францією и Сер-
бією, приняла до вѣдомости сирозоданые юри-
дичной комисіи въ справѣ проголошенія стану
облоги въ южной Далмаціи, наконецъ приняла
проектъ закона, чтобы часть переступствъ въ за-
кона о заразѣ худобы выняти зъ подѣ компетен-
ції судовъ окружныхъ, а отдати судамъ повѣто-
вымъ. Палата послѣвъ радила черезъ цѣле
майже засѣданіе надъ проектомъ закона, котрый
має заповѣсти тому, чтобы довжикъ не доу-
скался незаконныхъ манипуляцій съ засеквестро-
ванными рѣчами на некорысть вѣртелея. При спе-
ціальній дебатѣ, котра очевидно мала характеръ
стило юридичный, забравъ голосъ такожъ пос.
Ковальскій. Подѣ конецъ засѣданія выѣвъ пос.
Шенереръ интерпелляцію до президента палаты,
дра Смольки, слѣдуючого содержания: "Дня 5 мар-
та с. р. була сконфискована часопись "Stadt-
und Landboten" выходяча въ Штокеравъ, за до-
словие перенечатаніе мѣси бесѣды, державной
въ палатѣ послѣвъ дня 28 лютого с. р. Проку-
раторія въ Корнаибургѣ поставила внесеніе кон-
фискаты за тѣ именно уступки мои бесѣды, где
говорилось о тѣмъ, що власти въ многихъ случа-
яхъ безправно обходятся съ класою робѣтничою,
а судъ окружный въ Корнаибургѣ має тую
невѣроятну безчелѣвѣсть, що тое внесеніе
затвердитъ. Въ вырокъ тѣ судіи осмѣлили
сказати, що я въ мой бесѣдѣ ставивъ подбурю-
вати черезъ клеветы, неправдѣй дані и пере-
кручені факты. Такихъ обвинъ я не позволю
себѣ оказати нѣкому, такожъ нѣкому суду въ
Австрій. Поступованіе таке сиротивляєся я-
сенымъ постановамъ существующихъ
законѣвъ и длатого я мушу внести интерпе-
ляцію до президентѣ палаты. Не звертаюся до
министра правосудія (дра Пражака), котрый, якъ
звѣтно, назвавши разъ послѣвъ "переступниками
закона", до нынѣ не давъ отповѣди на дотычну
интерпелляцію". Дрѣ Смолька въ отповѣди на ин-
терпелляцію Шенерера зганивъ насампередъ
Шенерера за его выходи противъ судовъ, а от-
такъ заявивъ, що онъ не має права мѣшатися въ
такі дѣла, отсылає отже интерпелляцію до иншой
якой инстанції. Шенереръ отповѣтъ на тое: "То
дуже сумно! Коли президентѣ палаты не боро-
нитъ свободы слова, то мы можемъ вѣдѣ заразъ
розбитися. Я самъ, если такъ дальше пойдѣ, зложу
своѣй мандатъ хочьбы на радѣсть правитель-
ственной и жидовской партіи". — Интерпелляцію
Шенерера приняла правящая смѣхома, а отповѣдъ
дра Смольки оплесками (!!). Коли приглаше-
ное безосторонно тѣй справѣ, то побачимъ, що
Шенереръ — поминуши его непарламентарий
выходи — бувъ въ правѣ интерпеллювати пре-
зидента палаты за конфискату свои бесѣды, бо
тая конфиската противилася законамъ, именно §.
28 закона прасового, котрый выразно постано-
вляє: "За вѣрній справозданія зъ публичныхъ роз-
правъ рады державной и соймовъ кравевыхъ нѣкто
не може бути потяганий до отвѣчальности". Тая

постанова закона правогого «служить в користь праць, алеж и в користь парламенту и ланости его розправь, а ланость розправь — есть очевидно привилеє парламенту. Конфискація бесід посланського противитися не лишь закону (№ 28 зак. правогого), але и праву парламенту, его нетыкальностя, его привилеє. А правь парламенту боронити належить до его президи; так и бывало много разв в Англіи, що президент англійского парламенту добивався енергично пошанованя правь парламенту.

(Служб. делегация.) Дня 22 л. цвѣтня збралось обѣ делегация, австрійска и угорска, и рѣшено на нарады надъ 23-миліоновымъ кредитомъ. Австрійска делегация заравъ першого дня укончила дебати и дозволила майже безъ жадной позичи кредитъ въ сумѣ жаданой правительствомъ. Угорска делегация скончила першого дня только дебату генеральну а на другій день дебату спеціальну и ухвалила въ мыслѣ рѣшеня угорской комііи вычеркнути зъ сумы въ проектѣ бюджетовъ надъ 2 миліоны зр. Въ австрійской делегации выступили только одинъ п. Гайльсбергъ съ бесѣдою противъ кредиту. Бесѣдникъ въ теперѣшномъ станѣ на полудни монархіи бачить только одну свѣтлу точку, с. в. хорообрѣсть и вытравалость войскъ, — а впрочѣмъ всюду розотрѣй и неладь. Нынѣ еще есть правдоподобность, що кожда весна може принести вѣсть о новыхъ отдѣлахъ повстанцѣвъ. Належить навѣть бояться, щобы сирыва съ Боснією-Герцеговиною не скончилась такъ сумно якъ сирыва съ Шлезвигъ-Гольштейномъ. Окупация розбурала организацию войскову Австріи, а се рѣчь дуже небезпечна на олучай якои войны. Окупация выдирас державѣ що разв то большій матеріалъ жертвы а не дае нѣякихъ користей въ нѣякомъ взглядѣ. Колибъ була хочъ яка небудь порука, що державно-правній отношеня окупованныхъ краѣвъ будутъ на будущее упорядковані, що колисъ буде вже конецъ тымъ кредитамъ грошевымъ на окупацию, я голосувавымъ за кредитомъ, нынѣ однакъ того учинити не можу. П. Магъ складае всю вину на гр. Андранского, а усуправдливляе теперѣшныхъ министровъ. П. Плениеръ не вѣрить въ то, щобы повстанье було вже згнетено; що такъ не есть, се доказуютъ и найновѣйші бюлетины зъ театру войны, зъ Кривошину и Герцеговины. Колижъ правительство задуме еще и рекрутацию переводити, то справдѣ треба обавлятися дальшихъ розрухѣвъ. Нынѣшній кредитъ не есть послѣдній — не треба отдаватися иллюзіи. «Зъ багня, въ котромъ мы застрягли, нема майже нѣякого выходу». Цѣла администратія въ окупованныхъ краяхъ «снитъ». Аграрій отношеня тамъ доси не упорядковані. Тимчасомъ правительство все еще стоитъ на блудной дорогѣ що до администратии краю; наилучшимъ того доказомъ есть то, що оботае при рекрутации. Наслѣдкомъ такои политики правительства будутъ новы жертвы крови и гроша. Уже до теперѣ выдано на окупацию кругло 200 миліоновъ зр. Коли такой станъ потревае еще колька мѣсяцѣвъ, то справдѣ не буде можна его внести. На бесѣду Плениера отповѣдавъ министръ Сляви, — освободивъ на его замѣтъ, що администратія въ окупованныхъ краяхъ «снитъ». Дебаты въ австрійской делегации тревали коротко, лишь двѣ години. Якъ сказано, кромѣ п. Гайльсберга нѣкто больше не выступивъ противъ удѣленю кредиту въ повной жаданой сумѣ, хочъ гдѣякъ делегаты прим. Плениеръ дуже остро критиковали политику правительства въ окупованныхъ краяхъ. Далеко большу оппозицію, якъ вже сказано, стрѣтивъ проектъ кредиту въ угорской делегации. Оппозиційны послы, якъ Шляйгъ, Шеченъ и другіи выступили противъ всякого кредиту а прочіи делегаты обетали за обкромѣнемъ жаданой суммы о 2 миліоны. Такъ и ухвалила повна делегация угорска.

(Пос. дръ Кронаветеръ), о котрого бесѣдѣ въ радѣ державной при дебатѣ надъ реформою права выборного мы недавно досыть обширно говорили, ставявъ недавно передъ своимъ выборцами въ 8-мѣмъ округѣ выборкомъ Вѣднѣ, щобы задати передъ ними справу зъ своей дѣяльности, а еще больше для того, що мала частина неприятелихъ ему выборцѣвъ ухвалила була на своемъ зборѣ вѣтумъ недоверія Кронаветеру за его политику въ справѣ національно-нѣмецкой. Дръ Кронаветеръ все и всюду, вѣрный своей программѣ, выступавъ лишь въ интересѣ работничей версты т. зв. «четвертого стану» и зъ того своего становища консквентно относился до всѣхъ правъ въ радѣ державной. Кронаветеръ не развъ уже высказавъ въ палатѣ слово правды такъ теперѣшному авторитарному правительству, якъ и централистичному. Подобно и теперѣ, передъ выборцами, дръ Кронаветеръ рѣшучо назначивъ таке свое становище. «Часть вже, щобы споры о народности и збѣйшли на дальшій плянь, а то и зовсѣмъ пропали, а замѣсть того, щобы рада державна отаркала розвивати свою дѣяльність для добра народу всѣхъ національностей Австріи. Кожда народность въ державѣ має ровніи права и гегемонія нѣмца не має змысла». Выборцѣ ухвалили значною большостою удѣлити Кронаветеру вѣтумъ доверія.

(Корреспондентъ англійскій Еванс), котрый бувъ увязненъ въ Рагузѣ яко подозрѣнный о порозумѣннѣ съ повстанцами, збѣставъ выпущеный на волю, але мусѣвъ заравъ выхати зъ территории австрійской.

(Ген. Йовановичъ) має бути неавомъ именований генеральнымъ командантомъ Сараева и обѣимъ начальство въ администратіи Босніи и Герцеговины. Ген. Даленъ подавъ о димісію зъ причини слабывости.

(Повстанце въ Далмациі и Герцеговинѣ.) Ген. Йовановичъ донѣсъ о рекогносированю Криво-

шинъ слѣдующе: Въ дни 18 и 19 цвѣтня 47-ма дивизія зрекгносировала Кривошину въ рѣчныхъ направленьяхъ. Повстанцѣвъ всюду подыбано. Передъ карабиновымъ огнемъ уступали. Найзавѣтѣйша була битва подъ Питомна-Руна, где 1-шій баталіонъ стрѣльцѣвъ значивъ завдавъ страты повстанцямъ. Тамъ сконстатовано до 26 повстанцѣвъ убитыхъ и раненыхъ. Раненыхъ забирали съ собою на ношахъ. Страты зъ стороны войскъ: зъ 3-ого баталіону 43-го полку 1 воєкъ тяжело а 2 легко ранені; зъ 1-шого баталіону тирольскихъ стрѣльцѣвъ ранені 4 стрѣльцѣ, а зъ 10-го баталіону одинъ. Кромѣ того тяжко ранено одного слугу офицерского.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Царь выдавъ указъ, щобы особы, належачі до войска, не смѣли анѣ выголошувати публичныхъ бесѣдъ, анѣ выдавати брошуръ и книжкохъ политичного содержания.

Въ Петербургѣ выйшла недавно политична брошюра п. заг. «Нѣмцѣ и езуиты въ Россіи» написана Трубиновымъ, урядникомъ въ министерствѣ внутреннихъ дѣлъ. Въ той брошурѣ Трубиновъ представивъ Нѣмцѣвъ воротами Россіи и то представивъ въ способѣ дуже драстичный. Ген. Игнатѣвъ давъ Трубинову за написанье тои брошюры димісію съ утратою пенсіи 2000 зр.

Для розслѣдженя причинъ антижидовскихъ неурядковъ на Украинѣ командовано зъ Петербурга гр. Кутайсова.

«Голоосъ» доноситъ, що зъ Харкова выбра-лось 525 жидовскихъ родинъ на эмиграцію до Палестины.

Зъ Риму доносятъ до Берлина, що наслѣдствомъ переговоровъ Россіи съ Ватиканомъ буде вѣротно именованье постоянного русскаго посла при Ватиканѣ. Тую посаду объявивъ Мосоловъ, котрый бувъ однимъ зъ отпорушниковъ русскаго правительства при веденю переговоровъ. Пана зновъ зъ своей стороны вышле спеціальну миссию на коронацію царя до Москвы; на чолѣ тои мисіи стане кардиналъ Говардъ.

Царь наказавъ, щобы все справы о жидовскихъ погромахъ рѣшали суды мировой и звычайный заравъ, а не по черзѣ съ другими судовыми справками.

На жидовѣ, пострадавшихъ отъ погрому въ Балтѣ плынуть отъ капиталистовъ и комитетовъ жидовскихъ значивъ жертвы. Одинъ баронъ Гицбургъ пожертвовавъ 10.000 рублѣвъ, комитетъ кѣвскій 5000 руб. а комитетъ одескій 1000 рублѣвъ. Все дотеперѣшны жертвы однакъ не богато приносятъ користи на таке величезное опустошенье, яке зрываетъ народъ въ Балтѣ. Около 1000 жидовскихъ домовъ а 3000 оклеивѣвъ збурено. Въ Балтѣ на 13.000 жителѣвъ було 10.000 жидовѣ.

Нѣмеччина. Великій князь Володимиръ (братъ царя Александра III) въ подорожи своей (звѣстно бувъ у Вѣднѣ и въ Римѣ) посѣтитъ и Нѣмеччину. Въ Вноподенъ бачивъ съ цѣсаремъ Вильгельмомъ, а въ Берлинѣ съ наслѣдникомъ престола.

Новоименованный прусскій посолъ при Ватиканѣ, Шлецеръ, представляея минувшого тыжня панѣ, розмовлявъ съ нимъ о отношеняхъ Нѣмеччины до куріи римской. Пана заявивъ, що тѣшитися дуже зъ отновленя посольства прусского при Ватиканѣ и надѣся, що примиренье церкви съ державами выльне благотворно на розвѣй внутреннихъ отношенъ державныхъ.

Звязковій совѣтъ державъ нѣмецкихъ принявъ большостою голосѣвъ (36 противъ 22) законный проектъ кн. Бисмарка о монополю тютюну. Въ проектѣ поробивъ лишь малозначущій змѣны. Така ухвала звязкового совѣта — по думцѣ нѣмецкихъ либеральныхъ дневниковъ, не буде мати великого впливу на раду державну, въ котрой, задезь, и сямъ разомъ кн. Бисмаркъ не знайде большости для своего проекту о тютюневомъ монополю.

Сербія. Коронація Милана має отбутися дня 6 н. ст. серпня с. р. Дня 20 цвѣтня розпочавъ король подорожъ по краю въ товариствѣ королевой, престолонаслѣдника, министровъ и численной свиты. Королевска тая подорожъ має велике политичне значенье. Передовѣсь король хоче за певнитися въ вѣрности своей арміи; въ дни 23 и 24 марта король выдавъ два указы, котрыми поэмбывавъ командантовъ войсковыхъ, людей не надто довѣрочныхъ, людьми ему повновѣ преданными. Дальше король старася вымунити на народѣ передъ новыми выборами на мѣсе 57 пословъ радикальныхъ, зложившихъ свои мандаты. Король, яко добрый и зручный бесѣдникъ всюду буде самъ промовляти до народа. Подорожъ по краю потревае найменше 4 тыждѣ, потѣмъ отбудутся выб. до скупштинны. Гдѣякій прихильники династіи Обреновичѣвъ радили королевѣ розвязати теперѣшну скупштинну и розпочати новы выборы до цѣлой скупштинны. Але большѣсть министровъ була тому противна, не будучи певною успѣху въ теперѣшной ситуації политичной. Звѣстно, Сербія стратила подчасъ краху Union générale въ Парижѣ 24 миліоны динаровъ (франковъ). Тая страта, розношена и ярково плюострована оппозиційною пресою, мала великій впливъ на народѣ, и навѣть теперѣшня подорожъ короля по краю малабы безконечно большу користи для короля и правительства, коли бы не було тои черной точки въ дѣяльности правительства.

До «Polit. Corresp.» доносятъ зъ Бѣлгороду, що правительство сербске отбрало отипендіи тымъ студентамъ стипендіатамъ на заграничныхъ университетахъ, котры займаются политичнымъ. Ся

постанова выликана головно выступленьемъ сербскихъ студентѣвъ въ Парижѣ съ адресомъ до ген. Скобелева.

Англія. Отъ 1 цвѣтня с. р. выпущено на волю около 250 увязненыхъ Ирландцѣвъ. Парвель выпущеный на волю на короткий только часъ выхавъ бувъ до Парижа на похоронѣ дѣтяти своей сестры, а потѣмъ повернувъ до вѣзничѣ въ Кильмайнгамъ. Въ Парижѣ не принимавъ журналистовъ, котры до него натискалися, усуправдливляючись тымъ, що давъ слово чести, що подчасъ освобожденя не буде мѣшатися въ жадній дѣла политичный.

Болгарія. Сего тыжня мавъ выхати князь болгарскій incognito до Вѣднѣ, Берлина и Петербурга.

НОВИНКИ.

— Въ справѣ конфискации 22-го числа «Дѣла» одержали мы слѣдующе писемъ:

Въ имени 6. В. Цѣсаря! Ц. к. судъ краевый для справъ карныхъ во Львовѣ рѣшивъ на подѣставѣ §§. 489 и 493 п. к. и 37 зак. прасо, що основа артикулу, умѣщеного въ ч. 22 часописа «Дѣло» зъ дня 1-го цвѣтня 1892 подѣставъ написомъ: «Гдѣякъ уваги о Русинахъ зъ Австріи», въ уступкахъ отъ словъ «Униаты были» до словъ «царства Александромъ I» и отъ словъ «Ось головна причина» до словъ «позорами отбрасаея» — мѣститъ въ собѣ знамена злочинства зъ §. 65 з. к. и провинны зъ §. 302 з. к., що затымъ заряжена черезъ ц. к. прокуратора державного конфискація того числа часописа «Дѣло» есть усуправдливленою, розширенье того артикулу зборонено и що забраный накладъ має бути знищеный.

Поводы: Уступы инкриминавалъ яко представляющій въ фальшивѣмъ свѣтѣ положенье народности рускои, збѣбны суть розбудити взоруду противъ единости державной и несприязнь до народности польской, що становитъ знамена злочинства зъ §. 65 з. к. и провинны зъ §. 302 з. к. и затымъ застосовано повышій припномъ законный. Львовѣ, дня 5 цвѣтня 1892.

Lid.

Ц. к. Судъ краевый карный во Львовѣ. До Редакціи часописа «Дѣло» на руки отвѣчального редактора, п. Волод. Варвѣньского.

— Намѣстникъ, гр. Поточный подчасъ своей урядово-люстраційной подорожи бувъ принимаемый всюду овациями, особливожъ въ Любачевѣ, Гребенной, Белзѣ и въ Раѣ. Въ вторникъ съ полудня повернувъ до Львова.

— Противъ выбору гр. Тышковского, котрый отбувся недавно въ Перемышлѣ-Добромили-Мостискахъ, переслали многы рускыи выборцѣ протесты о президіи рады державной. Протесты тѣи долучено до актовъ верификаційныхъ.

— Розрвава судовая въ справѣ увязненыхъ Русинѣвъ отбудеся правдоподобно въ каденціи засѣданъ судѣвъ присяжныхъ, котра розпочнеся дня 15 л. мая. Актъ обжалованя еще не уложеный а все акта переданъ вже прокураторіи. Предсѣдателемъ трибуналу судейского въ тойже розправѣ буде сов. Будзінковский, а не Вилоскурскій, якъ выерѣдъ голошено. Увизненый селянинъ зъ Гниличокъ, п. Шпундеръ, отъ довшого часу хорувѣ. Адвокатъ дръ Добрянскій старася о выпущенье его на волю зъ причини слабости, але судъ не прихилився до того прошеня.

— Кільканадцять громадъ галицкихъ внесли до рады державной петиціи жаданой ухваленя уставы, щобы начальникамъ громадъ удѣлено права переводити пертракати селянскихъ спадщинъ до 300 зр. вартости. Петиціи тѣи отдало правительству до уважленя.

— Новы выборы рады повѣтовой въ Залѣщикахъ розписанъ въ мыслѣ §. 15 повѣтовой ординации выборчои на три речичѣ: дня 1 л. червця отбудутся выборы зъ группы громадъ сельскихъ (12 членѣвъ), 6 червця зъ группы громадъ мѣскихъ (4 членѣвъ) и 9 червця зъ группы большыхъ по лостей (10 членѣвъ).

— Зъ Гниличокъ пишуть намъ: До вѣсти поданои своего часу въ «Дѣлѣ» о рескриптѣ ц. к. намѣстничтва въ справѣ розвязаня рады громадской въ Гниличкахъ подаемъ слѣдуючій близшій выиеня: Рада справдѣ мала бути розвязана, а на начальника мавъ бути наданный зъ Збаражѣ якійсь нанюкъ (бувъ такожъ въ польскомъ повстаню) за деннымъ вынагородженьемъ 1 зр. а. в. Громада нажѣрила внести противъ рескрипту рекурсъ, але передъ внесеньемъ рекурсу отнеслася до ц. к. староства въ Збаражѣ, котре порозумѣвшись съ намѣстничтвомъ зарядило такъ, що лишило до тимчасового порядкованя въ сѣбѣ чотырьохъ членѣвъ розвязаню рады громадской, зъ помежи котрыхъ одинъ членъ, Герусъ, урядуетъ яко вѣтѣ, и прикроу громадѣ розписати якъ найскорше новыи выборы. Зъ тыхъ то взглядовъ и предвиджючи, що рекурсъ на довогъ протягнубыся, а тимчасомъ громада мусѣлабы платити наданого їй войта, узнала громада за користиѣйше — рекурсу понехати. Однакъ якъ зачуваемъ, чотыри увизненіи а теперѣ вже зовсѣмъ освобожденныи члены рады громадской мали бы бути — не знати, на якій законной подставѣ — выключеніи отъ голосованя, а тымъ самымъ и выбиральности. Якъ выпадѣ тая справа, не занекаемъ довести. — Отъ 22 цвѣтня мають въ Збараскомъ на ново розпочати на широку скалю свои мисіи патры Езуиты; того дня має прѣхати до Кошлякъ ажъ бѣсьмъ Езуитѣвъ.

— Руско-народный театръ подѣ дирекцію п. Биборовича дасть послѣдне представленье дня 15 (27) цвѣтня въ Перемышлѣ, а потѣмъ переѣде

до Тернополя, где въ недѣлю 18 (30) цвѣтня выступитъ съ першимъ представленьемъ. Сподѣваемось, що ВП. Публика такъ самого мѣста Тернополя якъ и зъ окрестностей повитае щиро нашъ театръ и нагородитъ ему щедро тѣи матеріалній страты, якы мавъ въ Перемышлѣ и Добромили.

— Зъ Залѣщичъ удаются до насъ съ прошеньемъ заявити, що корреспондентъ, умѣщена въ одной зъ львовскихъ часописей, представляюча о. Николая Сосенка зъ Лятача въ некористимъ свѣтѣ, а именно будыто бы о. Сосенко занебудувавъ свои душпаствырскыи обавязки, — не годится съ правдою.

— Цѣсарску санкцію одержала ухвала сойму галицкогго, щобы затыгнути пожичку 12.000 зр. на потребы школы рольничой и фольварку въ Дублянахъ.

— Совѣтскій посолъ. Одинъ зъ пословъ польскихъ (Кшиштофовичъ) въ радѣ державной взявъ на першомъ засѣданю розпочавшоеся сесіи урлюпъ на чотыри тыждѣ. Неодного се зачудуетъ, длячего онъ взявъ сямъ разомъ урлюпъ, коли звычайно безъ урлюпу черезъ цѣлый часъ сесіи сидѣвъ дома. «Gazeta Narod.» выисне сей фактъ такъ: Доси звычайно той и. посолъ чотыри сидѣвъ дома побиравъ діеты посольскы (по 10 зр. денно). И по послѣдней сесіи зголоосивъ черезъ повномочника о діеты за два мѣсяцѣ, котры пересидѣвъ, якъ звычайно, въ дома. Однакъже президентъ дръ Смолякъ засуспендувавъ выплату діетѣ и повномочникъ ихъ не одержавъ. Довѣдавшись о томъ п. посолъ прибывъ заравъ до Вѣднѣ и удався до дра Смоляка съ просьбою о выплату діетѣ. Дръ Смолякъ дався упросити, але подѣ условіемъ, що посолъ буде засѣдати въ палатѣ. Одержавши діеты посолъ той выхавъ безъ урлюпу до дому и вже не вернувъ, а боячись, щобы посла регулямину не стративъ мандату, просивъ о чотыро-тыжневый урлюпъ.

— Именованя учительскыи. Краева рада школьна именовала лѣйстными учителями школъ етатовыхъ: Михаила Слюзара въ Звенигородѣ, Станислава Левицкогго въ Ясени, Михаила Сіюка въ Ляпкахѣ мурованыхъ и Антонія Ференціа въ Подзамочку, а тимчасового учителя школы филиальной въ Ярычевѣ Іосифа Дильца дѣйствителънымъ управляющимъ учителемъ тойже школы.

— Зъ Уволя пишуть намъ: П. Михайлъ Медичкій, русскій властитель добръ Александрѣвскій, пов. подгалецкой, приславъ для бѣдныхъ села Уволя на сегорѣчю паху 2 корцѣ пшеницѣ и 2 корцѣ жита. Тойже добродѣй купишь для церкви увозныи красныи оправленые евангеліе за 60 зр. и тымъ приносно до звеличеня нашего обряду руского. — Тою своею щедростою и добросердечностю п. Медичкій позыскавъ собѣ щирю жилищавѣсть, вдячностъ и поважанье отъ селянъ Уволя и отъ всѣхъ доокрестныхъ селъ.

— Львовскій университетъ числивъ въ зимовомъ курсѣ сего року 1.059 слухачѣвъ. Зъ того загалного числа було: 335 теологовъ, 572 правниковъ и 152 философовъ. По народности було: 560 поляковъ разомъ съ жидами (жидѣвъ 85), 413 Русинѣвъ и 40 иншихъ народностей. До службы войковою належало 375 академикѣвъ, с. е. 35-41% загалной суммы.

— Комнаты лѣкарскыи. Въ палатѣ пословъ рады державной роздано посламъ готовый проектъ устроюваня комнатъ лѣкарскихъ, яко органѣвъ стану лѣкарского (се тое само, що комнаты адвокатскыи для стану адвокатского). Кождый практикуючій лѣкаръ буде мусѣвъ належати до комнаты лѣкарской.

— Кароль Робертъ Дарвинъ, умершій минувшого тыжня въ Англіи, уродивой дня 12 лютого 1809 въ Shrewburg. Першій науки побиравъ въ своемъ родинномъ мѣсцѣ; въ 16 роцѣ жита вступивъ на университетъ въ Едмбургу а скончивъ его въ Кембриджѣ въ 1831 р. съ степенемъ доктора. Тогожъ самого року мавъ случайность выбратися въ подорожъ наукову до Америки. Дня 27 грудня 1831 р. выхавши зидѣвъ Бразилію, тѣснину Магелана, побережа полуострова Америки и островы Тихого океана, и ажъ 2 жовтня 1836 р. повернувъ зъ подорожи до Англіи. Подчасъ подорожи призибравъ Дарвинъ много дуже важныхъ дослѣдовъ научныхъ, котры были головною основою его пѣзѣншыхъ теорій научныхъ. По поворотѣ зъ подорожи Дарвинъ поселился въ одной затишной вилѣ въ графствѣ Кентъ и тамъ въ спокою черезъ шѣсть лѣтъ працювавъ надъ выданьемъ своихъ дослѣдовъ въ подорожи. Отъ того часу выходила книга за книгою зъ подѣ его пера. Въ своихъ писемлахъ розвивавъ онъ науки природничій и геологичный. Въ 1842 р. напечатавъ важну свою працю о будовѣ и розширеню ракъ коралевыхъ, а потѣмъ о будовѣ геологичной полуострова Америки и о вулкнахъ въ Ирландіи. Многы его працѣ были мѣщеніи такожъ въ рѣчникахъ льондонского геологичного товариства. Все тѣя его творы були лишь вѣтунными студіями до епокового твору, надъ котрымъ Дарвинъ довгъ лѣта трудився а котрый выдавъ въ 1859 р. н. заг.: «On the origin of species by means of natural selection». Тутъ Дарвинъ выголосивъ засаду «доброру природного». Той трудъ Дарвина и другій выданный пѣзѣнше «The descent of man and selection in relation to Sex.» (Походженье чоловіка и добръ полѣвъ) выкликали велику сензацию въ свѣтѣ науковомъ и заробили автору много вороговъ. Дарвинъ доживъ пѣзѣного вѣку (73 року жита) въ витревалой працѣ; утворы зъ его послѣднихъ лѣтъ жита показуютъ, що хочъ онъ старѣвъ тѣломъ, але не старѣвъ умомъ и духомъ. Дарвинъ безперечно бувъ одинъ зъ найбільшихъ природознавцѣвъ мѣжъ людьми не лишь сучасными, але въ загалѣ въ исторіи. Творы его передоженіи на все майже языки европейскыи.

— Пожаръ. Въ Лышкахъ подъ Львовомъ згорѣли дня 24 л. цвѣтня о 2-й годѣ пополуночи у шість роднихъ селянскихъ хаты, шошны и стодолы; одна худоба уратована, котра на той часъ була въ поли. Зъ хатъ майже нѣчого не уратовано, а збѣже и сѣно згорѣло до останку. Шкода выносить до 3000 зр. Причина пожару еще невѣдома. — Въ той хвилѣ еще невѣдомо, але видѣно, згорѣло двое дѣтей. Нецасны погорѣльцѣ не мають навѣть где переночувати. Першу и головну помѣч до уташеня пожару подали: о. Скородинскому, приходникъ зъ Малехова, п. Турскій, инженеръ будуючий повѣтову дорогу на поляхъ лышкскихъ, п. Бажиковскій, робѣтникъ на той дорогѣ и п. Злотниці, головный агентъ той дороги. Они потрапили въ первой хвилѣ перервати лаву огню посуваючому въ глѣбѣ села, дальше прибули въ помѣч п. Паньковскій, посесоръ зъ Малехова, и цѣлый агрономичный закладъ зъ Дублянъ, котрый и сикавку свою и возы съ бочками прѣставивъ. Въ имени моихъ нещастныхъ парохіянъ складаю найперше щирю подаку п. Злотницкому, за зложенъ нимъ 20 зр. для поратовавня бѣдныхъ, оттакъ о. Скородинскому, п. Турскому, п. Паньковскому и закладови дублянскому за ихъ поднятѣ труды при уташеню огню. Спаси-Богъ Вамъ добрый людѣ!

П. Бажиковскій, приходникъ мѣстцевый.

— Процесъ обжалованыхъ въ справѣ пожару Ring-theatru розпочався въ понедѣлокъ, 24 л. цвѣтня и буде тягнутись досыть довго зъ причины множества свѣдѣнь, покликаныхъ до розправы. По окончѣню процесу не занехаемо подати его результаты.

— (Дрѣбный вѣсти.) Цѣсаръ удѣливъ громадѣ Венгерка, пов. ярославского, 100 зр. запомогти на будову школы. — Минувшю суботы, дня 22 л. цвѣтня, принадала столѣтня рѣчниця уродни Фридриха Фребля (Froebel) творця дѣтскихъ школокъ (т. зв. „Фребльскихъ“); круги учительскі у Вѣднѣ обходили тую рѣчницю. — Дня 21 л. мая буде урочисто открито желѣзница ов. Ротгарда.

— Комитетъ, займавшійся збираньемъ и роздѣломъ запомогти для жертвъ катастрофы въ вѣдѣнскомъ „Ring-theatru“, оголосивъ справданье зъ дотеперѣшню о своей дѣяльности. Персоналови театральному, позбавленому хлѣба, выплативъ 83.841 зр.; особамъ приватнымъ: выноружены за школу 4.656 зр., покарѣннымъ 4.641 зр., позбавленнымъ по жертвахъ 28.960 зр. запомогти а 95.791 зр. одноразовыхъ отправахъ. Зъ помѣжъ 309 спаленыхъ особъ, котрыхъ тожественъ оконотатовано, було 164 католикѣвъ, 138 жидѣвъ, 3 евангеликѣвъ, 2 греч. католикѣвъ и 2 безконфессійныхъ. Пѣсля стану: 1 адвокатъ съ женою, 16 урядникѣвъ съ 6 женами, 1 докторъ медицины, 3 професорѣвъ и 5 учителей, 11 студентѣвъ, 40 промисловцѣвъ, 10 агентѣвъ, 91 стану купецкого; 9 зецерѣвъ, 20 особъ занятыхъ при театрѣ и т. д. До складокъ причинилися: Вѣдѣнь 725.990 зр., Чехи 46.831, Галичина 5.772, Моравія 24.830, Австрія долѣшня 24.318, Залатавія 39.956, Нѣмеччина 187.700, Франція 159.496, Англія 21.294, Італія 30.132, Румунія 9.474, Африка 4.471, Америка 14.086, Азія 740 зр. и т. д.

— Визита у професора Гиртля „Allg. Wiener Medicin Ztg.“ розказуе о визитѣ студентѣвъ-медицѣвъ вѣдѣнскихъ у старенького славного анатома Гиртля, живучого въ отставѣ Перхтольдсдорфѣ, коло Вѣднѣ. Гиртль принявъ дуже щиро студентѣвъ, жалувалъ, що студенты, его найлучшій прѣятель, дуже рѣдко до него навѣдуются. Коли въ розмовѣ студенты титулували его „гофрамомъ“, то онъ просивъ ихъ, чтобы называли его „професоромъ“, бо „гофрамомъ“ може бути кто небудь, а „професоромъ“ не всякій. Гиртль тѣшитъ мимомъ старости наилучшимъ здоровьемъ, бо жѣе дуже правильно и просто. Живитъ головою ростиннымъ покармомъ и шо дня, чи погода чи не погода, колька годѣвъ огклада на прохѣдъ на свѣжѣмъ воздухѣ. Хоть на очи знемагае а працюе безъ перервы надъ творомъ „О старо-германскій анатомичный терминологія“, до котрой то працѣ ему збѣе въ сторѣвъ, навѣть зъ заграничныхъ библиотекъ досылають стародавній рукописи.

Вѣсти епархіальны.

Зъ АЕпархіи Львовской.

На конкурсъ розписана до ч. 2.874 капелянія Воля Гологорьска оъ прилученемъ Зашкѣвъ, деканата уѣвского, старосты золочѣвского, надана приватного. Речинець подавана до 6 лат. червня 1882 р.

Каноничну инитицію получивъ о. Іларій Курбасъ на парохію Нове Село, дек. абарского.

Душпастирскій посады получили оо.: 1) Евстахій Цурковскій завѣдательство Губина, дек. бучацкого; 2) Іоанъ Назаревичъ завѣдательство Ясенова, дек. косовского; 3) Корнилий Воевудка завѣдательство Петранки, дек. калуцкого.

Введенъ въ душпастирскій посады оо.: 1) Іоанъ Федюкъ въ сотрудиство въ Девятникахъ, дек. борщевского; 2) Іоанъ Дымушевскій въ сотрудиство въ Теревови, тогожъ имени деканата; 3) Андрей Тимусъ въ сотрудиство въ Пробожной, дек. гусятинского; 4) Николай Вѣлѣцкій въ сотрудиство въ Зарванцяхъ, дек. теревовельского; 5) Юстинъ Дворянинъ въ завѣдательство мѣстечка Бурштйна, дек. рогатинского; 6) Іосифъ Вандыра въ завѣдательство Поршны, дек. щирецкого; 7) Володимиръ Глинскій въ завѣдательство Стариокъ, дек. городецкого.

Упокоились оо.: Іосифъ Острожинскій въ Ясеновѣ, дек. косовского и Алексѣй Бубликъ парохъ въ мѣстечку Щарци.

ПОСМЕРТНІЙ ВѢСТИ.

† О. Алексѣй Бубликъ, парохъ зъ Щарця, членъ рады громадской, предѣдатель колькохъ радъ школьныхъ, делегатъ повѣтовый, бывшій комисаръ консисторіальный, упокоився дня 24 л. цвѣтня по короткой слабости въ 61 р. житя. Вѣчная ему память!

Переписка Редакціи и Администрации.

Всч. о. П. Баж-ий. Вашой довшой дописи не вопѣли мы вже умѣстити въ сѣмъ числѣ, бо получили ея надто вже за позно. — Всч. о. Ю. Ч. въ Терн. 19 жовтня 1881 одержали мы отъ Васъ 1 зр. для „Гал. Сіона“ и маемо поквитованье отъ о. Мѣльничкого, що мы ему передали. — Всч. о. И. П. въ Пшен. 15 сѣчня 1882 достали мы 1 зр. для „Bartn. postep.“ и маемо поквитованье, що передали, дальше отвѣчати не можемо, бо и такъ богато труду маемо съ присылками для чужихъ газетъ. — Пчт. ред. „Пролома“ во Львовѣ. Просимо прислати кого по грошѣ присланий на нашъ руки.

Черезъ редакцію „Дѣла“ прислали:

Дѣла тов. педагогичного: о. Д. Г. зъ Завалова 1 зр., о. И. Н. зъ Гологоръ 1 зр., о. І. К. зъ Марково 1 зр., о. Ю. Г. зъ Вербова 1 зр., о. Л. Я. зъ Новосѣлки 1 зр., о. И. С. зъ Вожинова 1 зр., о. Е. З. зъ Мозоловки 1 зр., о. М. З. зъ Дрышова 1 зр., о. І. Д. зъ Подгаецъ 1 зр., Т. Г. зъ Коломый 1 зр.; для Свѣта: С. Н. зъ Станиславова 1 зр., Т. Р. зъ Садогоры 1 зр.; для Школьной Часописи: о. Н. Л. зъ Коломый 2 зр.; для Слова: о. К. К. въ Д. Тузлѣ 3-50 зр., о. О. К. зъ Незвинокъ 3-50 зр., для тов. Качковского: В. Г. 1 зр., о. И. О. зъ Липовця 1 зр., Пчт. Чит. въ Побуку 1 зр., И. С. зъ Шишковецъ 1 зр., о. Т. Д. зъ Петрова 2 зр.; для Пролома: о. І. К. зъ Валавы 2 зр., о. Ю. О. зъ Сенечола 2 зр., В. Л. зъ Куликова 2 зр.; для уязненыхъ Русинѣвъ: о. В. П. зъ Глиньска 1 зр., о. Л. Л. зъ Пенякъ 1 зр.; на нов. Іер. Ам.: о. В. П. зъ Погѣвки 1-55 зр., Л. К. зъ Кривого 1-70 зр.; на Дѣлове вост. во Львовѣ: о. М. Шавала зъ Полтвы 1 зр., Чест. прихожане Полтвы 3-46 зр., о. И. Отто зъ Липовця 1 зр., П. Коляжинъ зъ Н. Градиокъ 2 зр.; для бѣдныхъ ученикѣвъ руской гимназіи: о. М. Соневицкій зъ Волковецъ 5 зр., о. В. Порождо зъ Глиньска 1 зр., о. Е. Бачинскій зъ Наново 1 зр.; на стипендію имени Шевченки: о. Е. Менцинскій зъ Новосѣлокъ 1 зр.

— Визитъ Всч. и Благ. П. Т. жертвователѣвъ на дѣлове воспиталище подъ зарядомъ Инокія чина св. Василия Вел. зъ Словиты, котрымъ за ихъ жертвы комитетъ заявляе свою щирѣшу подаку: (Дальше.)

Всч. о. Головацкій зъ Маняевъ отъ себе и церк. брацтва по 1 зр. Всч. о. Пиндусъ зъ Глевочина отъ церк. брацтва 2 зр. Всч. о. Галиковскій зъ Порогъ отъ себе 1 зр., отъ церк. брацтва 2 зр. Всч. о. Добрянскій зъ Раковѣя отъ себе 1 зр., отъ церк. брацтва въ Раковѣи и въ Кривчи по 2 зр. Всч. о. Гороцкій зъ Росѣльон отъ церк. брацтва 2 зр. Всч. о. Охримовичъ зъ Саджавы 1 зр. Всч. о. Головацкій зъ Солотвини 1 зр. Всч. о. Городинскій Михаилъ въ Старунѣ отъ себе 1 зр., отъ церк. брацтва 2 зр. Всч. о. Заричкій зъ Старунѣ 1 зр., — разомъ 67 зр. 72 кр.; 220) Всч. о. Губачъ, деканъ калуцкій, отъ о. Долынского зъ Подмихайля 3 зр., отъ парохіянъ тамже 9 зр., отъ парохіа въ Добровлянахъ 4 зр. — разомъ 16 зр.; 221) Ч. Редакція „Дѣла“ отъ о. Корженевича зъ Чехъ 1 зр., отъ парохіянъ тамже 4 зр. 3 кр., отъ о. Кочиркевича зъ Криво 1 зр., отъ о. Михалевича и отъ парохіянъ 10 зр. — разомъ 16 зр. 3 кр.; 222) Всч. о. Прокурниці, деканъ устѣцкій отъ Чч. парохіянъ въ Красевѣ 2 зр., въ Маріямполи 2 зр. — разомъ 4 зр.; 223) Достохъ. Магистратъ мѣста Тарнова 10 зр.; 224) Ч. Редакція „Галицкого Сіона“ отъ Ч. громады Зазуленской 54 зр. 73 кр., отъ о. Долыничкого зъ Зазуленецъ 5 зр. отъ о. Балицкого, сотр. въ Зазуленцахъ 3 зр. — разомъ 62 зр. 73 кр.

(Надѣслане.)

Выдѣлъ товариства Читальнѣ въ Тысьменици складае публичну подаку воімъ ВП. Панамъ, котрѣ библиотеку читальнѣ книжками обдарували, а въ особености ВП. н. Володимиръ Лукичу Левицкому и чч. тов. „Дружный Лихваръ“ у Львовѣ и „Сѣчь“ у Вѣднѣ. Библиотекы читальнѣ числять около 200 книжокъ. При той случайности простуеся донесенье, въ газетахъ помѣщене, будытобы въ люкалю нашой Читальнѣ предпринята была ревизія въ той опосѣбъ, що побѣла заповнення дотычного п. комисаря политичного тойже не предпринимавъ ревизіа, а только звычайну контролю прилогууючы выс. властямъ на подставѣ закона о стоваришеняхъ.

Выдѣлъ товариства Читальнѣ въ Тысьменици.

Подяка.

Дня 20 с. м. отбувся похоронъ наймолодшого брата, Александра, слухача правъ, упокоившогося во Львовѣ. Уважаю святымъ моимъ обовязкомъ зложити сердечну подаку: Свѣтл. о. дру Іосифу Левицкому, совѣтнику консисторскому, за его трогательне дружно-сердечно про-

щальне слово; Всч. оо. Іосифу Лопатынскому, Іларію Райтаровскому, Стефану Городецкому, Адольфу Василевскому и ЧЧ. пп. питомцамъ руской духовной семинаріи за благосклонну и безкорыстну участь въ похоронномъ обрядѣ. Такожъ щиро дякую Впов. п. дрови Леонардови Пентакову, ректору университетскому, Вп. п. І. Костецкому, професорови гимназіального, моимъ сродникамъ, друзьямъ, збравшимся численно для отдѣла послѣдней послуги Покойному. За Вашѣ труды, щирю участь и оказане свѣдѣчье прошу принять мое щиро-сердечное „Спаси-Богъ“!

Львовъ дня 13 (25) цвѣтня 1882.

Іоанъ Сюзаръ
гр. к. деканъ.

Отъ Турки.

Що дальше дѣлать? — Рада повѣтова турчаньска, выбрана еще року 1874, урядуе до теперъ безперерывно — а властиво майже бѣдша половина зъ тыхъ радныхъ вже на тамтѣмъ свѣтѣ — бо померли. Осталось только колькохъ и тѣ ту мають автономично трудитися за свѣтъ. Нововыбрану раду повѣтову 1877 непринушено до урядованя. Съ нововыбраною радою р. 1880 дѣсе до днесъ дня то само о. е. она не доущена еще до урядованя. Щобы тому конецъ положить, упоминалася выбрана рада 1877 у дотычныхъ властей о свои права на беззусѣйшно. Нововыбрана рада 1880, а властиво члены выбраны зъ группы меншихъ посѣлостей, упоминалися о своихъ правахъ дотеперъ такъ: 1) роблено представленье о той неправильности до Выдѣлу краевого разъ; 2) до п. к. Намѣстництва два разы; 3) до Гро Еко. гр. Поточского два разы; 4) до п. к. министровъ внутрѣшнихъ справъ разъ; 5) до Гро Бкп. гр. Таф-ого писемно разъ; 6) телеграфично разъ; 7) писано петицію въ томъ дѣлѣ до сойму краевого; 8) до думы державной; 9) представле-

Курсъ збѣжа

зъ дня 21 л. цвѣтня 1882.

Цѣна за 100 килограммѣвъ.

	зр.	кр.	зр.	кр.
Пшеница червона . . .	9	—	10	60
„ бѣла . . .	9	—	10	40
„ жовта . . .	—	—	—	—
„ осяйна . . .	—	—	—	—
Жито . . .	6	—	6	60
Ячмѣнь . . .	4	50	6	25
Гречка . . .	—	—	—	—
Овесъ . . .	5	—	6	—
Горохъ до варки . . .	—	—	—	—
„ паст. . .	—	—	—	—
Вика . . .	—	—	—	—
Конкорудъ стара . . .	—	—	—	—
„ нова . . .	—	—	—	—
Рѣпакъ зимовый . . .	—	—	—	—
„ лѣтний . . .	—	—	—	—
Ражъ (Лялька) . . .	—	—	—	—
Насѣныя лянне . . .	—	—	—	—
Коношина (передка) . . .	—	—	—	—
Кминъ . . .	—	—	—	—
Анижъ . . .	—	—	—	—
„ плоскій . . .	—	—	—	—

ТОРГОВЛЯ

МИХ. ДЫМѢТА
во Львовѣ,

подае до вѣдомости, що вже получила на окладъ образки для дѣтей съ рускими подписами по 1 зр. 50 кр. и 2 зр. 50 кр. за ото штутъ. (1—3)

ВСѢ РОДЫ

Водъ минеральныхъ
поруcae

КАРОЛЬ КЛИМОВИЧЪ
во Львовѣ

улиця валова ч. 11.

(1—5)

70 пнѣвъ пасѣки
на продажъ!

Пасѣка дуже добре выведена зъ зимы, складаеся зъ самыхъ джержѣновъ. Продаеся вразъ съ уліями або безъ уліевъ по дуже приотунои цѣнѣ.

Близшу вѣдомость можна заныти въ админ. „Дѣла“. (1-3)

Водъ минеральныхъ
всякій роды свѣжо наспѣли до головного склада

Виктора Гольдбави
во Львовѣ,

улиця Кароля-Людвика ч. 29. Дома перезѣдний до улицы Рейтана ч. 8.

но цѣлу ту справу „Радѣ руской“ во Львовѣ; 11) до послѣвъ нашихъ въ думѣ державной; 12) предложено всенижайше представленье коронѣ; 13) порушовано ту справу майже въ воіхъ рускихъ часописяхъ по колька разѣвъ; а 14) въ концѣ ооставлено публичну отзову до ц. к. властей правительственныхъ и властей автономичныхъ. Зъ того всего до нынѣ нема нѣякого наслѣдства и все остаеся по давному на шкоду автономіи. Не знаемо, що дальше дѣлать?

Курсъ львовскій зъ дня 24. л. цвѣтня 1882.

платити	жадають	австр.	валютою
зр.	кр.	зр.	кр.
1. Акции за штуку.			
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	307 50	811	—
„ Львов.-Черн.-лс. по 200 р.	170 50	174	—
Банку гнп. галиц. по 200 р.	315	—	321
2. Листы заст. за 100 р.			
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	100	—	101
„ „ „ по 4% ав.	92	—	94
„ „ „ по 5% ав. період.	100	—	101
Банку гнп. галиц. 6% ав.	101 70	—	102 70
Листы дов. гал. русг. банку п. 6%	101 50	—	103
3. Листы довѣжнѣ за 100 р.			
Общ. роль. кред. Завод. для Гал.	95	—	98
и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ			
4. Облиги за 100 р.			
Индустриализаціи галиц. 5% м. к.	99 65	—	100 65
Облиги коммунальнѣ Гал. банку русгик. 6%	100	—	101 50
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100	—	102 50
5. Лосы мѣста Кракова	18 50	—	20 50
„ Станиславова	22	—	25
6. Монеты.			
Дукаты голландскі . . .	5 52	—	5 62
„ цѣсарскі . . .	5 53	—	5 63
Нашолевондоръ . . .	9 48	—	9 58
Полнѣперіалъ . . .	9 76	—	9 86
Рубль росейскій орѣбный . . .	1 52	—	1 62
„ наперовый . . .	1 20 1/2	—	1 22 1/2
100 марокъ нѣмецкихъ . . .	58 40	—	59 15
Серебро . . .	—	—	—

„МЕРТВЫ ДУШѢ“

портретомъ автора и „Словомъ отъ Издавництва“ (278 сторѣвъ великой 8 кн.). Цѣна 1 зр. 80 кр.; съ пересылкою почтовою 2 зр. Достати можна въ администраціи „Дѣла“ и въ книгарни Ставропигійской.

„БЕСТАЛАННЕ СВАТАНЬ“

образокъ зъ галицкого житя, написавъ Василь Барвѣнокъ стор. 356 въ 16-у. Цѣна 80 кр., съ пересылкою 90 кр. Достати можна въ администраціи „Дѣла“ або въ книгарни Ставропигійской.

Для свѣлолюбивыхъ Русинѣвъ

Запросины до предплатъ на

„ЧОТЫРОГЛАСНИКИ“

на мужескій голосы. Творы Михаила Вербицкого.

Пѣдъ тымъ заголовкомъ будуть выхидити квартеты М. Вербицкого зъ свѣтскихъ пѣсень въ выпускахъ по 4 аркушѣ (кождый голосъ окремо). Выпусковъ буде пять, отже цѣле дѣло оббѣмъ буде 20 аркушѣвъ литографованыхъ на великовѣмъ паперѣ, въ форматѣ малыхъ аркушѣвъ нотныхъ, лажачихъ. Предплата съ речиньемъ до 15 (27) цвѣтня о. р. выносить 2 зр. 25 кр. Предплату принимаютъ редакціи: „Дѣла“, „Зорѣ“, „Часописи Школьной“ и „Свѣта“. По томъ речинци предплата до выхodu цѣлого дѣла буде стоять 2 зр. 50 кр., а по выходѣ 3 зр. (2—4)

Лука К., издавецъ.

Новооткрыта торговля

СѢМЕНЪ и ЦВѢТѢВЪ
Е. Ф. РИДЛЯ

во Львовѣ, при Маріямполѣ пляцу ч. 10, напротивъ готелю Липга поручае водъ сгаранцією за доброту

сѣмена ярины, сѣмена польнѣй, цвѣтовѣй и лѣсовѣй, рожѣ, дерева овочевѣй, корчѣ, шпараги и т. п.

Цѣниники на желанье франко. (6—6)

Выйшла власне зъ друку брошура

подъ заголовкомъ:

Uzdrowiska

над

MORZEM POŁNOŚNEM

огаз

PORADNIK

dla

leczących się kąpielami w ogóle.

Парадиннѣ той мѣстѣти:

(2—3)

О воздухѣ надъ моремъ Пѣвѣничнымъ. — Хоробы, въ котрыхъ купелѣ надъ моремъ Пѣвѣничнымъ особливо помагуютъ. — О лѣченю золзѣ. — О надморскихъ закладахъ для скрофуличныхъ. — О лѣченю сухотѣ. — Воды минеральны. — Жѣнщины. — Санаторія. — Климатъ пѣвѣнично-морскій. — О купеляхъ морскихъ. — О купеляхъ рѣчныхъ. — О уживаню и дѣланю купелей студеноыхъ въ засалѣ. — Купелѣ студенѣ въ ласин римской. — Купелѣ студенѣ въ ласин звычайной. — О купеляхъ пѣвѣнично-морскихъ въ особености. — О купеляхъ надбалтійскихъ. — Полорожѣ. — Кошта.

Цѣна примѣрника 50 крейцарѣвъ.

Набути можна: въ друкарни панѣ Анны Вайдовичевон, Ринокъ, ч. 9, во Львовѣ.

Виходить во Львові що Середи и Суботи (крімъ рускихъ свѣтъ) о 4-ой годній пополуни. Литерат. додатокъ „Библиотека найзнам. повѣстей“ виходить по 2 печат. аркуші кожного 15-го и послѣднього дня кожного мѣсяця.

Редакція, администрація и екопедія підъ Ч. 8 улиця Академична.

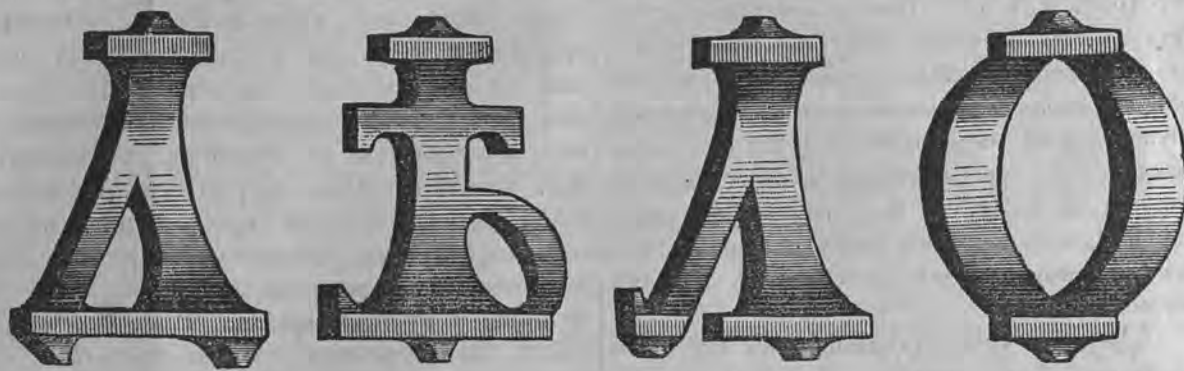
Всѣ листы, посилки и рекламациі належить пересылати підъ адресомъ: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 8 ул. Академична.

Рукописи не звертаються тільки на попередне застереження.

Подинокое число стоить 12 кр. а. в. Оголошенія привинаються по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одного строчки печатномъ.

Рекламациі неопечатаній вѣдѣть отъ порта.

Предплату належить пересылати франко (найлучше почтовимъ переказомъ) до: Администрація часопису „Дѣло“ ул. Академична Ч. 8.

Предплата на „Дѣло“ для Австрій:		Для Россіи	
на цѣлый рокъ . . .	8 ар.	на цѣлый рокъ . . .	8 рубл.
на пѣть року . . .	4 ар.	на пѣть року . . .	4 рубл.
на чверть року . . .	2 ар.	на чверть року . . .	2 рубл.
отъ дол. „Библиотеки“:		отъ дол. „Библиотеки“:	
на цѣлый рокъ . . .	12 ар.	на цѣлый рокъ . . .	12 рубл.
на пѣть року . . .	6 ар.	на пѣть року . . .	6 рубл.
на чверть року . . .	3 ар.	на чверть року . . .	3 рубл.
на самѣ додатокъ:		на самѣ додатокъ:	
на цѣлый рокъ . . .	ар. 5-	на цѣлый рокъ . . .	5 рубл.
на пѣть року . . .	ар. 2-50	на пѣть року . . .	2 р. 50ж.
на чверть року . . .	ар. 1-25		
Для Заграниччя, окрімъ Россіи:			
на цѣлый рокъ . . .	10 ар.		
на пѣть року . . .	5 ар.		
на чверть року . . .	2-50 ар.		
отъ дол. „Библиотеки“:		на самѣ додатокъ:	
на цѣлый рокъ . . .	14 ар.	на цѣлый рокъ . . .	6 ар.

ВП. Читателѣвъ въ Россіи просимо мати на увазѣ, що въ вимовѣ $n=ji, \delta, \acute{u}=i, u$ (въ оереднѣй и на кінці слівъ) $=y, u$ (на початку слівъ) $=i, \delta$ (на початку слівъ) $=vi$.

Съ днемъ 1 (13) цвітня розпочався другій кварталъ сегоднѣшного видавництва „Дѣла“. **ВП. Предплатникѣвъ** нашихъ, котрі зложили предплату лише за першу чверть року, просимъ, щоби завчасу поспішилися съ присылкою дальшої предплати.

Голосы польскихъ газетъ

о згодѣ межи Поляками а Русинами.

II.
Щожъ се такого та „руска справа“ підля тыхъ голосѣвъ галицко-польскихъ газетъ? Чи есть се справа межинародна, чи крава, чи политична, чи сусѣльна, чи религійна, чи може все те разомъ? Чи есть се пытанье двохъ народѣвъ, чи спѣръ мѣжь шляхтою а людомъ? На всѣ тѣ пытаня не ма не тільки нѣякои отповѣди въ наведенихъ газетахъ, але кожда зъ нихъ очевидно по своему розумѣ „руську справу“. Dziennik polski радъ только „уратувати рускій языкъ“ (чи шире се бажае? — се инша рѣчь) и готовъ кромѣ до-теперѣшнихъ высшихъ и низшихъ, бѣльшихъ и меншихъ сторожѣвъ установити еще особну комисію для чистоты руского языка. Для Dziennika pol. есть отже „руска справа“ лише пытаньемъ языковъ, для Gazet-ы паг. есть она пытаньемъ, здаеся, зовсѣмъ загадочнымъ и несквалиткованнымъ, а хотѣй дальше Czas, Reforma и Gazeta krakowska говорятъ о Руси, яко о цѣлости, то еще зъ того зовсѣмъ не знати, що они властиво розумѣють підъ сею Русею. Czas кладе вагу на те, щоби Русь опералася о Захѣдъ и о захѣдну культуру, однакѣжъ европейска культура, хочъ есть жереломъ и підмогою духового розвою народѣвъ, але власне для того, що есть такимъ спѣльнымъ добромъ в сѣхъ цивилизованныхъ народѣвъ, не есть еще нѣ мѣрою нѣ способомъ полагодженя межинародныхъ отношенъ межи Русинами а Поляками. Reforma, хочъ готова підпомагати успѣшний розвѣй индивидуальности рускои народности, всежъ таки пѣймае ту свободу розвою индивидуальности только черезъ призму Люблинской уній и представляе собѣ мирне житье Русинѣвъ съ Поляками не иначе, якъ

въ видѣ фантастичного одного рицаря „o dwóch prawicach i dwóch mieczach“. Хочѣмъ отже Русины навѣтъ хотѣли вѣрити въ щирѣсть и правду тыхъ голосѣвъ галицко-польскихъ газетъ, то все еще нѣякъ не могутъ навѣтъ въ приближеню догадаться, яке становище хотѣтъ чи хотѣлибы галицкі Поляки уступити Русинамъ побѣчъ себе въ нашѣмъ краю и якъ на дѣлѣ думалибы уладити се мирне житье и сибѣдѣланье обохъ народностей.

Щожъ отже розумѣють галицко-польскі газетѣ підъ „Русею“ и „справою рускою“? Чи се йде рѣчь про отношеня двохъ отрубныхъ и самостѣйныхъ народѣвъ, чи только про яку справу внутрѣшню-польску, про справу „людову“, або навѣтъ кастову, або про справу въ родѣ „жидѣвской“, котру тѣжъ самі газетѣ дуже часто ставятъ поручъ съ „справою рускою“?

А маємо тымъ бѣльшу підставу до такихъ сумнѣвѣвъ, що соймові послы Романовичъ и Меруновичъ, сибѣредакторы галицко-польскихъ газетъ (першій Reforma-ы, другій — Gazet-ы narodow-ой) еще не давно въ своихъ кандидатскихъ бесѣдахъ прилюдно заявили, що уважають „руську справу“ залагодженою черезъ Люблинскую уній. Щожъ отже значить пѣсля того те заявленье того самого п. Романовича въ Reforma-ѣ, що онъ теперь радъ бачити „свобѣдний розвѣй индивидуальности Руси“, и якъ розумѣти теперѣшний елюкубраціи п. Меруновича, котрый, якъ Марко по некажъ, товчесь по Gazet-ѣ пагод. съ „рускою справою“, котрой самъ не знае якъ окрестити и чи еи выставити яко „людову“, чи яко „жидѣвско-попѣвско-святоюрскую“, чи просто яко „интригу“?

А щожъ розумѣють підъ Русею политики Dziennik-a pol., скоро они думаютъ порѣшити „руську справу“ настановленьемъ языковской комисіи підъ авспіціями Кульша? Не вже жъ забули тѣ политики на Буковинску и Угорску Русь и на те, що за кордономъ есть до 15 миліонѣвъ Русинѣвъ и що се все есть именно та Русь, съ котрою повиненъ числитися кожій здоровомыслящій политикъ? А впрочѣмъ, чижъ навѣтъ въ самѣй Галичинѣ порѣшаеся „руска справа“ одною языковою справою?

А щожъ доперва сказати о загадочномъ „опертю Руси о Захѣдъ Czas-у?! Можемо

еще розумѣти, що думае Czas підъ пѣвночю, але щожъ значить отѣрвати Галицку Русь отъ національной звязи съ всходомъ, съ тымъ всходомъ, где на Украинѣ есть 15 миліонѣвъ Русинѣвъ, а на Буковинѣ 600.000 Руси? Чи може Галицка Русь вырѣкаться своего братерства и своей національной звязи съ стѣлою миліонами?

А спогляньмо теперь, яка то та дорога, котрою, пѣсля думки галицко-польскихъ газетъ, слѣдувалобы полагодити „руську справу“? Чи достаточный тутъ доказъ доброй волѣ, якъ се жадае Gazeta narodowa? И якій же то має бути той доказъ? Чи Русины мають зновъ разомъ съ Reforma-ою підъ хоругвою Люблинской уній выповѣсти войну Россіи? — чи прихилитися пѣсля здогадливои думки задумешной Czas-у до католицизму и вести борбу противъ православной бѣльшости руского народа? — чи наконецъ поддатися ареопажови филологической комисіи Dziennika pol. Кому и якъ тутъ догодити, и що остаточно мають зрѣбити Русины? А зъ другой стороны, щожъ мають зрѣбити Поляки, щоби вже та згода сталася разъ довершеномъ дѣломъ?

Ось на якій пытаня не стрѣчаемо нѣякои ясной отповѣди, а не стрѣчаемо сеи отповѣди для того, що у самыхъ редакціи галицко-польскихъ газетъ не ма ясного понятя и розумѣня такъ званой „русской справы“, отже й не може бути ясного и правдивого представленя сеи справы. Милозвучными фразами „braterstwa i równości“ — безъ дѣйственной рѣвности а навѣтъ безъ щирои любви, тысячъ разъ повтаряными а все еще не зрозумѣлыми окликами „wolni z wolnymi — równi z równymi“, або войновничими криками на тыхъ, „którzy Ruś zdradzają“ — на „zaprzaców“, на „świętojurców“ и „prowodyrów“ и т. д. — збуваеся „руска справа“ въ польскихъ дневникахъ и въ мѣру доброго або злого гумору выходить разъ доброю и навѣтъ для самыхъ Полякѣвъ дорогою, другій разъ злою и не то для однихъ Полякѣвъ, але и для самой Австрій шкодливою и т. п. Якъ на жидѣвску справу вынайдено фразу „uspołecznienie Żydów“, такъ и для мнимого полагодженя „русской справы“ кидаетъ та сама галицко-польска праса рѣжий фразы, котрі не только нѣчого не рѣшаютъ, але навѣтъ нѣчого не поясняютъ. Мимо всѣхъ тыхъ фразъ все еще мусятъ самі польскі дневники сказати о „русской справѣ“:

e pur si muove! Жидѣвска справа дѣдалася вже пильныхъ и широкихъ студій зъ стороны Полякѣвъ и въ томъ взглядъ можна вже указать на цѣлу литературу историчну, экономичну, національно-политичну, ба навѣтъ белегистичну. „Руска справа“ застрягла въ пучостословной фразеології и, безъ пересадки кажучи, представляеся для загалу Полякѣвъ якъ казка о жидѣвизмѣ вовку.

III.

Попереду сказали мы, що майже вся галицко-польска праса не доросла до своей задачь въ розясненю и рѣшеню отношенъ межи Поляками а Русинами. Майже вся, але — честь правдѣ — не вся! Зъ помежи диссонансу гадасуючихъ крикунѣвъ и фразеологѣвъ выбився одинъ статочный голосъ, вповнѣй достойный здоровомыслящихъ Полякѣвъ, хочъ не претендуючий на выключну аренду представительства прилюдной опиніи польской. Въ Ч. 2 Sztandar-у polsk-ого появилася вступна статья п. з. „Sprawa Polski i Rusi“.

„Отъываемъся яко „Поляки“ — пише Sztandar polski — „въ справѣ польскѣй и въ справѣ Руси, не рускѣй, бо въ томъ другѣмъ понятю есть богато помѣшанныхъ и затемненыхъ подрѣбностей, а мы бажаемо говорити ясно и отверто. Отже отъываемъся до умѣвъ твердыхъ и правыхъ сердецъ. Честній сердца часто сягаютъ тамъ, где не сягне обаламученный разумъ. Бажаемо, щоби надъ дѣломъ свободы могли справѣдъ працувати тѣ, що лучше розумѣются съ собою, якъ Полякъ съ Нѣмцемъ“.

„Выписуемо на нашѣй хоругвѣ давне гасло: „За нашу и вашу свободу!“ Але підъ вашою свободою розумѣемо безусловну свободу Руси съ поминеньемъ всякой переваги“.

„Перше однакѣжъ мусимо самі себе вырозумѣти и мусимо разъ на все выречися негѣдной забавки дражня (jatrzenia) Русинѣвъ. Аткежъ разъ на разъ говоримо и читаемо о „Braciach Rusinach“ такъ въ польскѣмъ товариствѣ, якъ и въ польскихъ часописяхъ. Въ братерствѣ почиваетъ заботкъ любви. А чижъ можна назвати любовию легковаженье або навѣтъ ображающе клеветливый отъывы о тыхъ людяхъ, котрыхъ называемо братьями? — Здаеся, що нѣ! и рѣшучо нѣ! Русины допускаются иншого блуду, хотѣй не поступаютъ якъ гипокриты. Розумѣеся честній Русины, що бо-

Кароль Дарвинъ.

Передъ кѣлькома днями (19 с. м.) въ малой вылазѣ въ Бекенгамъ графства Кентъ разнеслася и цѣлый свѣтъ облетѣла сумна вѣсть, що Кароль Дарвинъ закончивъ свою трудовую жизнь. По цѣломъ свѣтѣ разнеслася тая вѣстка, якъ цѣлый свѣтъ буйвъ предметомъ его дослѣдѣвъ. По цѣломъ свѣтѣ облетѣла, бо все, що хоче зачислиться до цивилизованого свѣту, живо займалася англійскимъ природоспытномъ, его працями и теорією, що носитъ его имя.

Важе его дѣдъ Ераамъ, родженый р. 1731 а помершій р. 1802 буйвъ непослѣдущимъ чоловѣкомъ. Лѣкаръ въ заводу, поетъ по натхненю, буйвъ днѣ рѣвночасно и глубокомыслиемъ. Перша его праця, поэма „Городъ ботаничний“ выдана р. 1781 складалася зъ двохъ частей: перша — дидактична о рослинномъ господарствѣ, друга — метафорична высновувала фантазию о любви рослинъ. Сю другу часть дуже дотепно спародіювавъ Каннингъ въ „Любоощахъ трикутникѣвъ“, та мимо того цѣлѣсть сеи поэмы звернула увагу публики на автора, котрого умъ вже отъ давна займалъ поазакѣвѣшій думки. Высказавъ днѣ ихъ въ дѣлѣ п. а. „Зоономія або правила органичного свѣту“ — выданомъ въ р. 1793—1796. Пѣсля него рослинны, звѣрята и чоловѣкъ складаются зъ живыхъ правливыхъ волоконъ малыхъ. Та вразливѣсть есть початкомъ чувствѣнности, що въ першѣмъ кружѣ обѣймае пѣйму (пониманье), память и мысленье. Тѣ блудній поглядъ збѣвъ по двохъ лѣтахъ пѣсля выходу сего дѣла Тома Бронни, профессоръ въ Единбургѣ, въ своихъ епоетерекансахъ. Та кромѣ сего буйвъ въ томъ дѣлѣ вправѣдъ маленкій але выжнѣнкій у-

ступъ, где розвѣралася пытанье про походженье родѣвъ.

Було се пытанье, що підъ конецъ минувшого вѣку займало найживѣйшій умы. Снувалася подобній думки по головахъ Вольфганга Гете въ Нѣмеччинѣ, а Лямарка въ Франціи. Але Гете не посвятивъ сему предмету особѣной працѣ. Только тутъ и тамъ кинувъ мысли, якъ авчачино ясно, высказуючы въ короткихъ словахъ великій правды.

Иванъ Креститель де Моне Лямаркъ, родженый р. 1744 умершій 1829, посвятивъ сему предмету особѣное дѣло: „Зоологична философія“, що выйшла р. 1809. Въ томъ дѣлѣ выстуупаетъ Лямаркъ передо вѣмъ противъ поглядѣвъ, будѣтобы родѣ рослинны чи звѣрята буйвъ сталый и невѣтнѣный. Такой поглядъ буля по той часѣ загално принятій, бо буля высказаній черезъ такую наукову повагу якъ Кароль Лямаркъ. За нимъ повторали то само вѣе натуралисты, зовсѣмъ не застановляючися надъ тымъ глубше. Зъ его стороны не буйвъ се такъ великій блудъ, бо днѣ высказавъ лише поглядъ и думку своего часу.

Не буйвъ се и для того такъ великій блудъ, що Лямаркъ утворивши собѣ штучну систему рослинъ, вѣставивъ побѣчъ себе творы съ собою зовсѣмъ непокрѣвній. Тожъ не маючи рослинъ, вѣставленныхъ пѣсля ихъ дѣйственной по-бѣности, не потребувавъ собѣ задавати пытаня, для чого существуютъ тѣ подобности. Для ясности вѣвѣмъ найпростѣйше порѣвнанье. Колибъ кто збиралъ почтовый марки вѣставивъ ихъ побѣчъ себе чи то пѣсля ихъ величины, чи пѣсля барвы, чи пѣсля вартости, яку представляють, то мавъ бы передъ собою рѣзно-родній марки рѣжнѣного походженя, угрупованій побѣчъ себе. Але найже кому прѣйде до головы

глубша мысль, уложити ихъ пѣсля знаківъ, якій выбѣтъ на тыхъ маркахъ, безъ взгляду на ихъ величину, барву и цѣну, то самъ муситъ себе спытати, для чого гдѣкотрі марки мають на собѣ той самѣ гербъ, с. е. той самѣ расунокъ, а тогда насунется ему найпростѣйша отповѣдь: для того, що походятъ зъ того самого краю.

Була еще одна причина, для чого Лямаркъ не застановився глубше надъ розясненьемъ сего пытаня. Въ тѣ часы еще не было палеонтології с. е. науки о останкахъ давно существовавшихъ истотъ рослинныхъ и звѣрѣныхъ, якій переходились въ покладѣхъ землѣ. Тожъ не было причины пояснѣти, въ якѣмъ отношеню и въ якѣй звязи остаются тѣ давнѣйшій типы до тѣпѣвъ нынѣ еще существующихъ. Не было такой потребности пояснѣния поправѣдъ только для тыхъ, що дивились на тѣ скаменѣлости якъ на якій высокій природы, думаячи, що се суть рѣчи чисто случайны. Але вже межи сучасниками Лямаркъа буйвъ одинъ чоловѣкъ, що иначе не то дивился. Буйвъ се Бенедиктъ де Майе, котрый въ книжцѣ п. а. „Entretiens d'un philosophe indien avec un missionnaire français sur la diminution de la mer“ (1748—1756) доказувавъ, що мушлѣ, находячыся въ многихъ мѣсцевостяхъ гѣрѣ, суть останками загнѣвшихъ звѣрѣтъ, що колись жили въ моряхъ, котрі собою закрывали тѣ нынѣшній выжины землѣ. Книжка дуже дивоглядна по своему содержанию, але вже займаеся космогонією и пытаньемъ походженя жѣвотныхъ истотъ та етавляе яко розвязку сего пытаня: чергою по собѣ наступаютъ потоппы, що было причиною, що земля въ рѣжнѣныхъ часахъ залюдновалася отѣвѣнными существами. Теорія повстаня родѣвъ есть фантастична и еи вы-

смѣнявъ Вольтеръ передо вѣмъ для того, що она говорила о потоппѣ а потонула въ непамяти.

Однакѣжъ кто знае, чи Лямаркъ не мавъ коли сего дѣла Майега въ своихъ рукахъ и чи не сталася она причиною, що днѣ въ вѣгаль завязея пытаньемъ походженя родѣвъ и що его рѣвно широко розвѣривъ. Божъ Лямаркъ сходитъ въ своей зоологичной философіи ажъ до самой сущности пытаня, прѣймае самородство, се есть понятие, що найнѣвѣйшій истоты могутъ повстати въ мертвой природы въ наслѣдокъ дѣланя элементарныхъ силъ. Зъ тыхъ, въ той способѣ повстанныхъ початкѣвъ мали въ прѣтягу часу вытворитися вѣе колѣсы существовавшихъ и нынѣ жѣвотныхъ рослинны и звѣрѣята. Лямаркъ есть отже творцемъ научковой теорії походженя (десценденціи). Се, що найважнѣйше въ его теорії, се высказанье гадки, що на поверхѣ нашой землѣ нѣколи не было насильныхъ, гвалтовныхъ перерѣвѣвъ, що тѣ неботычній верхі гѣрѣ, великанскі вулканы, нечеловѣчій валѣвы сухо-долѣвъ, вытворилися въ прѣтягу часу помало, бѣвъ гвалтовныхъ потрясенъ; що тѣ самі силы, котрі и нынѣ еще дѣлають, вытворили вѣе тѣ чудеса, що единнымъ ихъ рѣзѣбярѣмъ буйвъ часть. „Для природы“, говоритъ днѣ, „часть есть нѣчимъ, нѣколи не есть днѣ перешкодою: природа завѣдѣтъ мавъ часть на свои услуги, часть есть еи ередствомъ безъ обмеженя и силою сего ередства вытворѣе она наибѣльшій и наименшій рѣчи“. Се, що найслабше въ той теорії, се есть пояснѣенье, въ якѣй способѣ повстае въ одною роду отѣвѣнный, новый родъ, що рѣжнѣется посѣдѣаньемъ иншихъ орудѣй. Для Лямарка есть одною зъ головныхъ причинъ потреба певного орудія, котре мавъ бути жереломъ повстаня нового роду. Жирафа

ронять sprawy свободы, а не деспотизму московского. — Называют нас сущдами, а отъ якогось часу навѣтъ „валыми сущдами“. Се природно! Кто говорит о любви а плодитъ только оводъ ненависти, сей не може, — не має права ждати взаимно солодоши. Людми вѣсмы и по людски судѣмъ. Щобы за ненависть объявлювану справѣ Руси ждати прихильности для справы Польщѣ, се або божевольность, або припущенье, що маємо дѣло не съ людѣми, але съ ангелами“.

„Отже першимъ условіємъ вытвореня можности, котрабы дала намъ найти спѣльный грунтъ: отняти чашу горести (odjęcie kielicha goręczy). Друге условіе: не вышукывати мною и штучныхъ стѣговъ (штандарбѣ), бо маємо одинъ вѣковѣчный и для вѣсхъ зрозумѣлый: свобода. Третимъ условіємъ буде: не отгѣбувати давнихъ кривдъ и уразъ и не вытворювати новыхъ. Не нагадуємо навѣтъ давной любви, бо може розбудимо нову, сильнѣйшу а поважнѣйшу. Дѣлаймо безъ пересуду. — Кажемо: дѣлаймо, але вразомъ жичимо нашимъ землякамъ (Полякамъ), щобы добре и глубоко надумались надъ тымъ, що вже прочитали, нѣмъ значнутъ читати дальше“.

„Русины нѣмомъ могутъ смѣло читати и дальше прописанъ слова“.

„Якъ бажавмо спасти отъ злого Польщу, такъ само жававмо сего Русинамъ. Коли хочемо бути самостѣйными, то чомужь бы не мали того самого хотѣти Русины? — Умысено ставимо ту kwestію въ формѣ запытання, бо знаємо, что людѣ, не подѣляючи нашихъ пересѣдѣнь, — не знайдутъ отповѣди на се пытанье. А намъ зновѣ совѣсть и честность диктуютъ такую отповѣдь: народъ не бувбы достойнымъ жити, коли бѣ не почувъ въ собѣ бажання дѣйти до самостѣйности. Щожъ бы мы скавали о собѣ, коли бѣ насъ не оживлявало таке саме чувство вглядомъ Польщѣ? Що до почуту ставмо отже на рѣвнѣ, а чомужь бы такожь не на рѣвнѣ що до самой сущности, се есть — вольной Руси? — На се не жававмо отповѣди, бо учули бѣ мы не аргументъ честный, але якусь доктрину“.

„Поки дѣйдемо до начертаня спѣльной программы, мусимо перше прийняти безумовну рѣшительность. Говорючи яснѣйше значить се, працювати и не уставати въ працѣ надъ тымъ, щобы въ тыхъ условіяхъ, въ котрыхъ мы Поляки маємо въ Галичинѣ певный кругъ самоуправы (samozządu), такожь и Русины бы якъ найскорше одержали. — Чи значнемо отъ долу, се есть отъ просвѣты въ школахъ народныхъ, середныхъ и въ университетѣ, чи отъ властей автономичныхъ — се все одно. Але починаймо отъ фундаментѣвъ. Въ галицкихъ школахъ принято засаду и перевѣдено еи въ практицѣ, и то засаду педагогичну, що ди-

тина повинна учитися тѣлько въ матернѣмъ языкѣ. Тожъ въ вѣсхъ школахъ на Руси муситъ бути та засада совѣстно перевѣдена въ практицѣ. Такъ повинно бути въ школахъ народныхъ и середныхъ и въ университетѣ. Неупереджені людѣ скажутъ, що се справедливѣ. Съ упередженями и пересудами не вдаємося въ борбу, бо часы пересудѣвъ минають и мусѣть незадолго минути безповоротво. Мусѣть минути бодай въ справахъ ясныхъ якъ сонце“.

„Першій крокъ, здѣланный въ той цѣли черезъ польскихъ послѣдовъ, зробиць въ насъ „валыхъ сущды“ — добрыхъ сущды а остаточно братей, разумно стремящихъ до свободы“.

„Але не на томъ конецъ. Маємо предѣ больше, бо урядовый языкъ польскій. Коли въ тамтѣй справѣ ждали мы справедливости, то и въ той не жававмо нѣчого иншого якъ тѣлько справедливости. Одно се слово, перевѣдено въ дѣло, старчить за миллионы фразъ о братерствѣ, котре есть трупомъ, а радше можна скавати: отгнѣмъ натуральной ненависти Русинѣвъ до насъ“.

Се есть одинъ — одинокій голосъ зъ посередѣ галицко-польской прасы, що съ статочною отвертостью поставивъ цѣле пытанье ясно и для вѣсхъ зрозумѣло. Такъ звана „руска справа“, котру Sztandar справедливо называвъ справою Руси въ отношеніи до Поляковъ, стала тутъ въ небогато словахъ ясною такъ що до мериторичной якъ и що до формальной стороны. „Отняти чашу горести“ и перевести повне равноуправленіе Русинѣвъ — се въ короткихъ словахъ условіа мирного жита и розвою обохъ народѣвъ въ нашѣмъ краю. Доперва по сповненіи тыхъ условій стане можливою та для добра цѣлого краю и обохъ народѣвъ необходима и такъ дуже пожадана спѣльная дѣяльність“.

Отже съ великимъ жавемъ треба скавати, що сей голосъ Sztandar-y pol. есть доси одинокій въ цѣлой галицко-польской прасѣ. Высказаніи повисше погляды Sztandar-y суть зовѣмъ чужій прочій галицко-польской прасѣ и прилюдной опиніи польской. За тымъ голосомъ не стоятъ верховодящій партіи польскій и, якъ доси, має быти лише, такъ скавати, одно академичне значенье. Поки загаль Поляковъ не стане на томъ становищѣ, на котромъ тутъ ставъ Sztandar, поки сей голосъ не найде широкого послууху у вѣсхъ добромыслиахъ Поляковъ, поти отношеніа Поляковъ а Русинѣвъ останутся, якъ доси, неполадженными, безъотрадными, а въ своихъ наслѣдствахъ деструктивными. Колибъ галицко-польска праса серіозно глядѣла на ту справу, она бѣ давно повинна була поднести сей голосъ Sztandar-y pol. яко покликъ до Поля-

ковъ и тымъ була бѣ выдубалась зъ путаницѣ своихъ безцѣльной фразеологій и положила правдиву заслугу для добра загалу. А що такъ не сталося доси, що замѣсть того все еще тамъ спѣваеся стара пѣсенька и поновляються нові напасти на Русинѣвъ, се показуе намъ доволѣ наглядно, що руководящій и выпывающій галицко-польской прасѣ ходитъ не о саму справу и еи успѣшне полагадженіе, але о то, щобы ту справу закрыти або и забити — шумными а пустыми фразами. Розумѣеся само собою, що се не веде до нѣякого пути.

Рѣшеніе державного трибуналу въ справѣ узнаня и пошанованя руского письма черезъ власти,

— о котромъ згадуемо на иншѣмъ мѣсци, — вызвало вже въ львовскихъ газетахъ польскихъ безпамятній напасти не тѣлько на Русинѣвъ за то, що они посмѣли отнестись въ той справѣ до державного трибуналу, але навѣтъ и на самъ державный трибуналъ! Та саміи дневники, котріи недавно передъ тымъ, воячьсь съ „Крешанкою“, удавали передъ свѣтомъ, що готові „do najdalej idących koncesyj“ для Русинѣвъ, вынѣ якъ бѣшеніи шершунъ кидаются на Русинѣвъ и державный трибуналъ за то, що треба — не якою тамъ „концесією“ поступитись въ користь Русинѣвъ — нѣ! — а лише пошанувати одно зъ безспорныхъ и найвысшихъ судомъ державнымъ узнаныхъ правъ руской народности! Gazeta Narodowa, якъ се звывають у неї, забула въ своемъ русифицированнѣ на саму найпростѣйшу логику. Якъ вѣдомо, польскіи газеты слияются насильну латинизацію руского письма тымъ оправдывати, що теперѣшніе руске письмо, такъ звана гражданка — власность и творъ Русинѣвъ — есть „pismem moskiewskim“, котре, мовлями, отдѣляе Русь отъ заходной культуры! Те саме повторяе Gaz. nar. въ Ч. 98: „Rusini używają pisma tego samego, które Moskale u siebie zaprowadzili“, — а въ третѣмъ стиху по томъ пише дальше дословно: „Dr. Dobrzański po prostu zmyśla, jakoby ta pisana grażdanka miała cechę całkiem inną niż pismo polskie. Ma ona najzupełniej cechę pisma polskiego i w ogóle łacińskiego“. Пять стихѣвъ передъ тымъ пише Gaz. Nar. —: „W całej tej sprawie najciekawszem jest to, że pisma ruskiego wcale nie ma“! Скѣлько словъ, стѣлько нѣсеніи! Отже разъ „wcale nie ma ruskiego pisma“, а есть „polskie pismo“ и еще особѣ „łacińskie pismo“, а другій разъ есть вже руске письмо, бо „Rusini używają pisma tego samego, które Moskale u siebie (później) zaprowadzili“, але дальше „Dr. Dobrzański po prostu zmyśla, jakoby ta pisana grażdanka (отже тутъ вже „jest pismo

ruskie“) miała cechę inną niż pismo polskie“, бо „ma ona najzupełniej cechę pisma polskiego“! Отже „Moskale, Rusini i Polacy mają te same pismo“! Найже жъ тутъ кто выведе кѣнди. Та шкода заходу довше встановлять надъ симъ калѣцтвомъ логики Gazet-y narod.

Сумѣйше, що якъ Gazeta narod. такъ и Dziennik polski накипаются на державный трибуналъ. Gazeta narod. слияется выставити рѣшеніе державного трибуналу яко выплывъ гнѣву дра Унгера на гр. Тасфе, а Dziennik pol. просто безчеститъ державный трибуналъ: — „zdaje się, że trybunał, uchylając to rozporządzenie (namѣстничтва) nie miał przyzwoitego wyobrażenia o piśmie ruskim ani też o swojej kompetencji“ — а въ кѣнди вызывае просто до непошанованя рѣшеня трибуналу: „mniemamy tedy, że orzeczenie panów sędziów wiedeńskich będzie miało taką samą czysto teoretyczną doniosłość, jak jego znany wyrok o obowiązku gminy lwowskiej do utrzymania szkoły ludowej ruskiej“. Колибъ хочъ въ приближеніи щось подобного написала руска газета, чи не подпало бы се постановѣ §. 300 у. к.? А чи Gazet-y nar. и Dziennika не обовязуе той самѣ парագрафъ?

Впрочѣмъ дуже помиляеся Dziennik pol., бо именно министерство внутрѣшнихъ справъ и намѣстничтво, якъ въ загаль вѣ власти политичній, котрыхъ дотычить се рѣшеніе, суть вже ipso jure et facto обовязаніи пошанувати се рѣшеніе державного трибуналу и ему безпрекословно поддаться. Въ кождѣмъ случаю такъ поступованіе намѣстничтва и министерства внутрѣшнихъ справъ, якъ и рѣшеніе державного трибуналу и выше представлене безпамятне выстулѣніе львовскихъ газетъ польскихъ, суть дуже характеристичній для поясненя отношеня въ Галичинѣ.

ДОПИСЬ.

36 Львова.

(Справозданіе видѣлу „Руской Бесѣды“ о стать „руского театру народнаго“) Видѣль товариства „Руска Бесѣда“ уважавъ своимъ обовязкомъ подати до прилюдной вѣдомости справозданіе въ стану львовского народного театру за р. 1881.

Рускій народный театръ збѣтаванъ въ полѣднѣмъ родѣ подѣ дирекцію п. Бачиньского. Видѣль „Руской Бесѣды“ подѣисуючи контрактъ съ п. Бачиньскимъ и отдаючи ему дирекцію руского, субвенціонованого театру, бачивъ добре, що справа театру буде выматати великихъ заходѣвъ и немешной працѣ, поваякъ съ новою дирекцією треба на ново уладжувати все, що вже за давнѣйшой дирекціи, котра безперевѣрно черезъ 7 лѣтъ сляла въ контрактъ съ выдѣломъ, було доволѣ уладжене и тѣлько въ подробностяхъ улучшалось. Пред-

мае для того довгу шию, що вѣтря, отъ котрого жирафа вляла свой початокъ, вытягало свою шию, щобы дѣтати побиву въ дерева. Волѣ має роги задыя потребности, ними боронитися. Въ томъ вглядѣ ставъ дѣнь на становищѣ зовѣмъ суперечнымъ съ засадничими повятями о взаимномъ впливѣ силъ природы и сходятися съ Шпенглеромъ, котрый засаду вѣсхъ истѣтъ мѣститъ въ волѣ, що має тожь само моделювати постать истѣты.

Причина, для чого Лямаркъ не умѣвъ доказати теоріи походженя, лежить въ томъ, що въ его часахъ було еще замало збѣданныхъ вѣдомостей природничихъ. Але дѣнь безперечно утвердивъ мысль, що всяка животина нашої планеты має спѣльный початокъ и тымъ поставивъ зрозумѣлу и найпростѣйшу теорію, яка коли небудь могла бути и була поставлена.

По нѣмъ, найбільшій его противникъ Юрій Кувіеръ (родж. 1769 умер. 1832 р.), творецъ порівнюющей анатоміи и майже самой палеонтологіи вѣвѣрять, — розбираючи тѣ самі пытанія дѣйшовъ до вѣрствъ противныхъ выводовъ и понатій. Въ Recherches sur le ossement fossiles (Парижъ 1821—1824) остане Кувіеръ въ вѣгодѣ съ старою традицією о неамѣнности родѣвъ. Але у него есть вже богатый матеріалъ скаменѣлостей. Зъ нихъ знае дѣнь, що на скорушѣ нашої землѣ жили въ рѣжныхъ часахъ рѣжній вѣвѣрять и рослины, що чимъ до глубшихъ покладѣвъ вемлѣ снѣгемо, тымъ больше простыми становятся типы, се есть на самѣ передѣ счезаютъ сысакіи (сеучій вѣвѣрять), потѣмъ пахи, ажъ приходятъ веретвы, въ котрыхъ лѣдо що стрѣчаются шкелеты ящурѣвъ; еще дальше вже и тыхъ нема и наконецъ въ найглубшихъ и найдавнѣйшихъ стрѣчаются вже тѣлько кораллѣ, а еще глубше и ихъ вже нема. И се знае, что въ рѣжныхъ часахъ стрѣчаются побѣжъ новыхъ постатей гдѣкотріи въ такыхъ, що давнѣйше существовали. Яке се вытолкувати? Коли не прийняти теоріи походженя, то можна хіба опертись на тогочасной геологій, що припускае насильный перевороты, и опериручисъ на тыхъ переворотыхъ можна припускати, що на нашої землѣ

что певный часъ зъ вѣсѣмъ незнанныхъ причинъ повстае гвалтовна и нагла катастрофа, котра до крытыхъ нищитъ все, що колись було. По томъ залюднюеся земля новыми постатями жыючихъ истѣтъ и дивна рѣчь, — побѣжъ гдѣкотрыхъ давнихъ появляются новіи, довершеннѣйшіи, высшіи. Се треба признавати. Ся теорія катастрофъ була довгий часъ пануючою въ науцѣ, панувала и тогда, якъ Кароль Дарвинъ, внукъ Еразма, ходивъ на университетъ и пустился въ подорожъ наоколо свѣта. (Дальше буде.)

Пригробній спѣвы

въ руской духовной Семинаріи во Львовѣ въ велику пятницу.

Написавъ П. Бажанскій.

Чѣ. читатель за спѣвѣнье простятъ. Критика чи рѣцензія, якъ то кажутъ, безъ жовчи не тѣлько есть потрібна, але навѣтъ и користна. Переконавань маємо на критицѣ пригробныхъ спѣвѣвъ въ велику пятницу въ минувшого року. Приятельска ся критика отнесла явну користь, яку доглянули мы въ тыхъ спѣвахъ сего року. Чѣ. питомцѣ поступили сего року напередъ, разъ черезъ добре выступованіе куснѣвъ, по друге черезъ добрую программу въ чистѣмъ душѣ церковномъ. А се вже дуже богато, а есть вже то, чого отъ нихъ домагаеся. Они поступили собѣ сего року вже съ цѣлою свѣдомостею рѣчи. Чѣ. питомцѣ простятъ однакъ, що и сего року тѣлько зъ вглядомъ на рѣчь саму зробило еще гдѣкотрі уваги, котріи будуть до того змѣрять, щобы наші на всю Галичину ба навѣтъ и по за границѣ тѣмъ же знаніи, славеній рускій спѣвы на будуще еще лѣпше и съ всею точностею выводились.

Присимо на будуще программу спѣвѣвъ за вѣсѣмъ часописамаи обвѣстити. Се есть конце потрібне. Скрѣпѣть тутъ много шкодитъ.

Задовгий перестанки помежи куснями не добре выплывають на публику и для тыхъ, котріи не мають тѣлько часу, щобы цѣлу програму выслушати, довгий перестанки остаются уперѣкомъ. Бѣли программа за мало обширна, въ такѣмъ случаю можна першій куснѣвъ повторити безъ всякой жеванды, бо красній спѣвы были и будутъ все красными. Увѣрять тыхъ, що то отывиватися люблять „отъ оклепаній старіи рѣчи“, що хочъ мы все тѣ саміи куснѣвъ чуюмо, они для насъ разъ до року остаются все красными; доказомъ того такъ численна публика мимо святкованя разомъ съ латинниками, яку мы бачили въ семинарицкой церкви. Въ каплицѣ Папы въ Римѣ спѣвають въ великій тыждень вже отъ ста лѣтъ все тѣ саміи творы пригробній, а мимо того Римляне съ великимъ восторгомъ що року ихъ слушаютъ. Наші славній спѣвы, знаній отъ давна, прославились минувшого року далеко свѣтами и въ чужихъ земляхъ та краяхъ, позывали наші спѣвы. Моравяне, Чехи, Каринтія, Дальматинцѣ, Сербѣ, Болгары, оттакъ Греки, Нѣмцѣ, а особенно Италияне подивлялись нашій рускій спѣвы. Спѣвають и папскіи спѣваки хорошо, але они саміи признали тамъ намъ Русинамъ великій духъ музыкальный.

Що до самой программы, сегодѣшнихъ спѣвѣвъ, то примѣчу, що въ нѣй почули мы правдивого духа церковного. Театральныхъ спѣвѣвъ слушаемо въ театрѣ, а церковныхъ хочемо чути въ церквѣ. Одно лише запримѣчу. Цѣла программа обнимала куснѣвъ съ самыми повольными темпами (пр. Адажіо) — и то власне зробило монотонію. Душѣ людскій мучится однакимъ темпомъ, тому домагаеся дѣнь для своего оживленя доконче розмаитости, а то помежи Адажіо належитъ вложити и такий куснѣвъ, котрыхъ темпо буде скорше (пр. Аллегро), а тогда доперва стане программа добѣрною и въ цѣлости задовольною. Доказъ сего мали мы въ творѣ Гайдена, где по повольномъ темпѣ наступила часть и съ скорымъ темпомъ. Ухо и духъ нашъ мимоволѣ принявъ такую отгнѣну съ великимъ вдоволеніемъ.

То само разумѣти належитъ о „crescendo-decrescendo — piano- и forte. Знаємо, що куснѣвъ, якій чѣ. питомцѣ сего року спѣвали, не суть оригиналами въ руки композиторѣвъ, они суть переписуваніи, знаки опущеніи, тому есть рѣчею диригенса, отгадувати, котріи части скорше, а котріи повольнѣйше, тихше и голоснѣйше спѣвати належитъ. А щобы ту рѣчь диригенси увеличитити, то раджу, щобы передъ продукцією отбулися загальній пробы у самой церкви, гдѣбы диригенси въ отдаленя на долині собѣ вѣстувать, где який эффектъ такъ або иначе належитъ справити.

Понеже спѣвано и творы Гайдена, подѣ котрій рускій текстъ подложено, тожь упрасю звернути увагу на слѣдующій мѣсць. Въ „днѣсѣ со мною будещи въ раѣ“ — подложено подѣ высокій тонъ слово „будещи“, котрого самогласна „у“ дуже лихо выпадае. Раджу тутъ лише переключити слова, на мѣсцѣ „будещи“ положити „въ раѣ“ — а тогда „а“ выпаде добре. Таке саме „мой Боже“ замѣннити на „Боже мой“, а тогда акцентъ фалшивый поправится. Такожъ „поворице (свѣта)“ замѣннити на „страшнѣмъ поворици“, бо тов „о“ чули мы якъ „у“ (пуворици).

Важною рѣчею есть такожь добѣръ въ двухъ сольовыхъ голосахъ. Именно дуже развитъ ухо, коли одного солѣты тонъ округлый а другого острый. Въ супроводѣ чотырохъ голосѣвъ часто оба середній голоса за мало чути. Тому слушающе диригенса на долині при пробѣ есть користне, щобы тѣи недостатки поправивъ.

„Насѣ ради“ Лавровекого выпало найлѣпше. До церковныхъ творѣвъ бѣвъ покійникъ единый. За такъ добороу программу, за такъ точне выученіе куснѣвъ, якъ и за ихъ хороше выпроводженіе — сердечна вдяка чѣ. спѣвакамъ питомцамъ и диригенси.

Виходить во Львові що Середи і Суботи (крім рукописів святих) о 4-й годіні по полудні. Літерат. додатокъ „Бібліотекі найзнам. повістей“ виходить по 2 печат. аркуші кожного 15-го і останнього дня кожного місяця.

Редакція, адміністрація і експедиція підъ Ч. 8 улиця Академічна.

Всі листи, посилки і реклами належить пересылати підъ адресою: редакція і адміністрація „Дѣла“ Ч. 8 ул. Академічна.

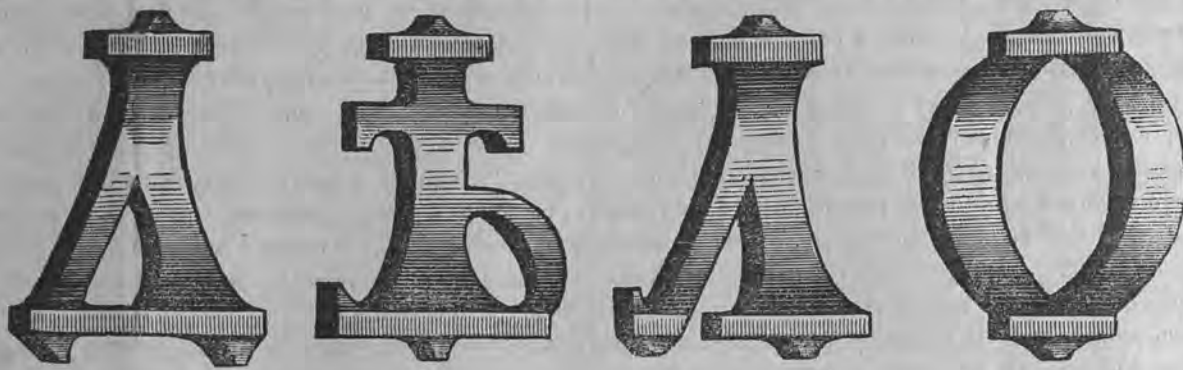
Рукописи не ввертаються тільки на попередню застереженню.

Поодинокі чиселі стоїть 12 кр. а. в.

Оголошення приймаються по цѣнѣ 6 кр. а. в. іть одвои строчки печатной.

Рекламація неопечатаній вѣдѣль бѣт порта.

Предплату належить пересылати франко (найлучше почтовими переказомъ) до: Адміністрації часопису „Дѣло“ ул. Академічна Ч. 8.

Предплата на „Дѣло“ для Австрій: Для Росій

на цілий рік . . . 8 зр.	на цілий рік . . . 8 рубл.
на пів рік . . . 4 зр.	на пів рік . . . 4 рубл.
на чверть року . . . 2 зр.	на чверть року . . . 2 рубл.

ст. дод. „Бібліотека“: ст. дод. „Бібліотека“:

на цілий рік . . . 12 зр.	на цілий рік . . . 12 рубл.
на пів рік . . . 6 зр.	на пів рік . . . 6 рубл.
на чверть року . . . 3 зр.	на чверть року . . . 3 рубл.

на самі додатокъ: на самі додатокъ:

на цілий рік . . . 5 зр.	на цілий рік . . . 5 рубл.
на пів рік . . . 2 зр.	на пів рік . . . 2 рубл.
на чверть року . . . 1 зр.	на чверть року . . . 1 рубл.

Для Закарпаття, окрім Росій:

на цілий рік . . . 10 зр.	на цілий рік . . . 10 рубл.
на пів рік . . . 5 зр.	на пів рік . . . 5 рубл.
на чверть року . . . 2 зр.	на чверть року . . . 2 рубл.

ст. дод. „Бібліотека“: на самі додатокъ:

на цілий рік . . . 14 зр.	на цілий рік . . . 14 рубл.
на пів рік . . . 7 зр.	на пів рік . . . 7 рубл.
на чверть року . . . 3 зр.	на чверть року . . . 3 рубл.

ВІІ. Читателівъ въ Росію просимо мати на увазі, що въ вимові $n = j, \delta, i = i, u$ (въ середині і на кінці слівъ) $= y, u$ (на початку слівъ) $= i, \delta$ (на початку слівъ) $= v, i$.

Съ днемъ 1 (13) п'ятня розпочався другий кварталъ сегоднечного видавництва „Дѣла“. ВІІ. Предплатниківъ нашихъ, котрі зложили предплату лише за першу чверть року, просимо, щоби за часомъ поспішилися съ присылкою дальшої предплати.

Противужидовскій розрухи на Украинѣ.

О погромахъ жидівъ на Украинѣ зновъ заговорили всѣ, не тільки російскій, але й иностронній часописи. Розумѣється само собою, що для насъ Русинівъ не може бути рвнудушнимъ такъ самъ фактъ погрому жидівъ на Украинѣ, якъ і те, що говорить про се чужостороння оцінка публічна. Самъ фактъ тому важний, що вінъ проявився на Украинѣ середъ нашого руского народа, а може мати наслідства і у насъ черезъ переселення російськихъ жидівъ зъ України до Галичини, чому зновъ ми зовсімъ не можемо радуватися. Фактъ погрому жидівъ на Украинѣ зовсімъ не новий — вінъ єсть лише повтореннємъ того, що було минушого року. По правді кажучи, — о скільки можна було доси прослѣдити, — розмѣри противужидовськихъ розрухъ, бодай до сего часу, навѣть не такъ широкі якъ минушого року, а їхъ характеръ однаковий: бурено доми, нищено всяке жидовське добро, — безъ розбоївъ, безъ крові, тільки гдєкуда виявлялася бійка, въ многихъ случаяхъ вызвана самими жидами. Тожъ на дѣлѣ нема ніякої причини зади нового погрому жидівъ підіймати більшого крику і шуму, якъ минушого року. Тимъ часомъ дѣється протилежно. Вже не згадуючи о галицько-польскій прасѣ, котра зновъ найшла пригожу случайність цѣлою пустою фразеологією зашумѣти о нечужанствѣ „barbarzyństwie Moskwy“, не зважаючи на те, що тутъ дѣло йде про самъ народъ а зовсімъ не про офіційну Росію, — навѣть такі, въ іншихъ случаяхъ поважні і утѣрковані газети, якъ „Presse“, розтрубили передъ свѣтомъ, що

на Украинѣ не тільки били жидівъ, але мордували, рѣзали — а навѣть „смажили на огні“! Та впрочімъ сему не дивниця, коли навѣть російскій газети, якъ ось „Биржевыя Вѣдомости“ не соромляться говорити про „обновлену гайдамачину“, про новихъ Гонтівъ і Залізничівъ!

Неменше якъ самъ фактъ такъ і выводы зъ сего факту выставлено въ пересаднѣмъ, яскравѣмъ — ажъ крѣвѣмъ свѣтлѣ. Прийнявши за правду такъ представлене самого факту якъ і починеніхъ выводівъ, можна хіба ще надъ тимъ дивуватися, чому та журналістика консеквентно не заговорила ще о якій птервенції а бодай европейскій конференції въ користи жидівъ, якъ свого часу говорила о такій конференції европейськихъ державъ зади Герцеговини і Кривоши?

За послѣдній часъ наслухалися ми ажъ до пересыту доволѣ фразъ о цивілізації і варварствѣ, о культурѣ і грубій силѣ і т. ин., однаковъ нѣ въ одиомъ днєвнику не стрѣтили ми хочъ троха приближеного до правды поясненія і розв'язаня такъ званого „жидовського питання“. Та, ми припеволені, хочъ съ жалемъ, сконстатувати, що тимъ всѣмъ днєвникамъ зовсімъ не ходять о розв'язаннє а бодай поясненнє сего питання. Майже кожда газета переслѣдує тутъ свою партійну а навѣть особисту цѣль. Що така Neue freie Presse, Tagblatt, стара Presse і инъ подібні підіймають страшний крикъ противъ „варварськихъ товнъ народа“ а въ оборонѣ жидівъ, се єще не велике диво, бо по перше не були бѣ они жидовськими газетами, якъ суть на дѣлѣ, коли бѣ писали инакше, а по друге, въ західній Европѣ зовсімъ нема „жидовського питання“ въ тій формѣ і въ такъ величезнихъ розмѣрахъ якъ у насъ і въ Росію. „Жидовська справа“ єсть питоменною справою виключно тихъ земель, котрі звѣстні К. Е. Французъ не безъ певної кривды правды назвавъ „Halbasien“. Треба знати ті землѣ, їхъ станъ і національно-економічній потреби і недотатки, щоби можна говорити о нихъ самихъ якъ і о „жидовскій справѣ“, имѣ питоменної. Сего знаня нема у пѣмеккихъ днєвниківъ, а за те єсть покренвѣсть съ жидами і традиційний нахилъ воювати либеральними, але пустими фразами і говорити о „варварськихъ не порядкахъ“ въ Росію.

Галицько-польска праса, хочъ може і по-

винна мати повне розумѣннє „жидовської справи“, котра предсѣ підгризає і самъ польскій корінь національний, рада зъ доброн нагоды погрому жидівъ въ Росію, що може зновъ розпливатися надъ „варварствомъ Росію“ і мимо дотеперѣшнихъ безуспѣшнихъ досвѣдівъ, залицатися солодкими словами до жидівъ, чи не схотять они „usposzcznić się“ с. є. замѣсть нѣмецкого жаргону прийняти польскій. Они зовсімъ тутъ забувають про суцність „жидовської справи“, нѣ словомъ не згадують про єи станъ въ Галичинѣ і виводять „темний людъ“ за погроми жидівъ съ такою строгостю і безпощадностю, мовъ-би они вже давно винайшли въ Галичинѣ камінь мудрости, котримъ вже полагодили „жидовську справу“.

Російскій днєвникъ въ родѣ „Голоса“ або „Биржевыя Вѣдомости“ тожъ само печуть свои печенѣ при чужомъ огні: они або шукають популярности въ милозвучнихъ либеральнихъ фразахъ, або докоряють мѣсцевій адміністрації за безпорядки, або, якъ „Бирж. Вѣдомости“ єще й готові викликати личного страху „українського сепаратизму“, що, мовляли, не запереть, а оживає „обновленою Гайдамачиною“! Отъ і накликають на полицію, радѣ, що можуть єи кликати на Украинну, а не на всю Росію.

Якъ бачимо, нѣ одинъ, нѣ другій, нѣ третій днєвникъ не тикають суцности справи, а використовують лише єи для своїхъ самолюбивихъ цѣлей. Чи се пристойть до лица поважному днєвникарству, — не будемо говорити. Въ кождомъ случаю булобъ дуже порядно, щоби такихъ слівъ, якъ „культура“, „цивілізація“, „либерализмъ“ не надуживано і не закрывано ними справъ, котрі ждуть свого полагодження і спасенного рѣшеня. Погроми жидівъ на Украинѣ суть безперечно сумнимъ об'явомъ грубої сили, але виплывомъ тихъ самихъ причинъ, які і у насъ єснують. Бєли у насъ народъ не йде тою самою дорогою, якъ на Украинѣ, то се єще не доказує, що у насъ „жидовська справа“ полагождена, але навѣть, що нашъ народъ культурно вище станувъ отъ своїхъ закордонськихъ братей. Треба бути гипокритомъ, щоби не сказати правды, що вѣсти о погромахъ жидівъ на Украинѣ витає у насъ не тільки загальнє людѣ, але і значна часть інтелігенції съ певного рода симпатією. Не можна жѣ нѣ про нашъ людъ,

нѣ тимъ більше про ту інтелігенцію сказати, щоби она вже втратила всяке почуттє справедливости, милосердія і правди, а загризла въ варварствѣ. Мимо своєї низької ученої просвѣты рускій народъ завсѣгды заявлявся і заявляється дуже миролюбивимъ, згѣдливимъ і толерантнимъ. Бєли вінъ підіймається до насильного чину, то вже мусѣла тутъ бути дуже сильна і приневолююча причина насилія, а радше насильної самооборони. І справдѣ, якъ нѣ рѣдкі суть у насъ вѣсти про закордонскій отношеня, именно про станъ народа і поведєннє жидівъ, а мимо того въ протягу одного року після тогорѣчного погрому жидівъ ставъ звѣстнимъ цѣлий рядъ фактівъ, котрі выставляють тамошнихъ жидівъ въ дуже некориснимъ свѣтлѣ. Вже не згадувати о численнихъ, ажъ до крайної смѣлости посуненыхъ розбійничихъ нападахъ, які лущалися сего року въ многихъ губерніяхъ, где завсѣгды являлись проводниками і участниками жиды; не будемо згадувати о єще численнѣшихъ крадѣжахъ; не згадуємо навѣть о тѣмъ, що въ саму хвилю погрому въ Балтѣ, стає звѣстнимъ розведєне въ півночнихъ уѣздахъ Бессарабіи, фалширство рублѣвъ і обманованнє ними „безграмотного народа“ — ведєне на велику скалю цѣлою шайкою, на котрой чолѣ стояли Шмилъ і Ихель Пелькєсъ, і що они мали своихъ жидовськихъ агентівъ въ многихъ мѣсцяхъ Украини. Ми тільки звернемо увагу на ту ненавистну для народа роллю цивильно-економічної експлуатації, яку отгравали і мимо погромівъ все єще отгравать жиды въ Росію, подібно якъ і у насъ, яко шинкарѣ, лихварѣ, арендаторы панської і мужицкої землѣ і т. д. Коли у насъ устава противъ лихвы і пиянства въ сполученю съ живою працею руского духовенства за отрезєненнємъ народа не могла убити тої цивильно-економічної експлуатації, то щоби доперва сказати про Украинну, где лихва не має законного обмеженя, где нема уставу противъ пиянства, где духовенство пасивно заховується супротивъ пиянства, а самъ народъ (якъ се сталося въ Верхній Бѣлозерцѣ Мелитопольского уѣзду, где сєляне жадали усторонєня 41 жидовськихъ шинківъ) надармо жадає усторонєня арендарѣвъ-жидівъ, а низькій станъ просвѣты не дає народови сили опертись і успішно боронитись противъ рабнєваного вызыскуваня? Що при такімъ станѣ

Кароль Дарвинъ.

(Дальше.)

Бразмъ Дарвинъ мавъ кількохъ синівъ, зъ тихъ одинъ, Кароль, дуже сподібний, отъзначився вже якъ студентъ університету въ Единбургѣ, одержавъ золотий медалъ, але умеръ въ молодімъ вѣці р. 1778. Другій синъ, Робертъ, освѣвъ въ Шрусбєри (Shrewsbury), где 12 лютого 1809 уродився єму синъ, котрому давъ имя Кароль Робертъ. Молодий хлопець уцащавъ насампередъ до школы родинного мѣста, а оттакъ по червѣ до університету въ Единбургѣ і до Christ College въ Кембриджѣ, где одержавъ першій стєпень науковий англійскій бакалєра (Bachelor of Arts). Було є р. 1831. Саме тогды выселано одинъ корабель королѣвскої маринарки въ подорожъ на околицѣ свѣта. Капітаномъ сего статусу, що звався Beagle (гольчій пєсє), бувъ Р. Фицъ Рой. Капітанъ самъ бувъ природникомъ і зацікавивъ охоту вѣсти съ собою одного натураліста, котрого готовъ бувъ примѣстити въ своїй власній каютѣ. Зголосився молодий Дарвинъ і єго прийнято підъ користними условіями: не тільки позволено єму підъ часъ подорожки укладати природничі збѣрки, але і по поверотѣ мали они отатися єго власностю. Корабель опустивъ Англію 27 грудня, — обілявъ Бразилію, вузину Магєляна, всхіднє побережє південної Америки, перепливъ поміжъ островами південного моря і після п'ятилѣтної подорожки вернувъ дня 22 жовтня 1836 р. назадъ до Англії.

Пять лѣтъ побуту середъ природи, щоразъ то нової, богатої, съ щоразъ новими вѣдѣностями, щоразъ отмітною одежою рослин-

ности, съ щоразъ новимъ свѣтомъ звѣривнємъ, може розвинути кождий талановитій умъ, а въ незвичайномъ талантѣ може отатися жереломъ знаменитихъ помислівъ. Такъ сталося і съ Дарвиномъ.

По поверотѣ до Англії оголосивъ днѣ свій днєвникъ подорожки, а збѣрки на подорожжє матеріали, оброблені при підмозѣ другихъ ученихъ, зложились въ спорє пятипомовє дѣло науковє. Та се все дробницѣ въ прирѣваню до того, що якъ самъ р. 1859 говорить: „Коли на підкладѣ Beagle, якъ природникъ, дѣтався я до південної Америки, въ високої мѣрѣ відчувавъ мене певній факта... Здалося менѣ, що ті факта... кидаютъ якєсь свѣтло на походженнє родівъ, на ту тайну тайнъ, якъ се сказавъ одинъ въ найбільшихъ нашихъ философівъ... По поверотѣ до дому, роздумуючи надъ тимъ глєбше, по пяти лѣтахъ зайнявся симъ питаннямъ основнѣйше і въ р. 1844 дійшовъ вже до певнихъ вислѣдківъ, — до вислѣдківъ, що мали Лямарка теорію походженя оперти на науковихъ основахъ і пояснити поглядами, котрі нинѣ несуть въ науковѣмъ свѣтѣ назву Дарвинизму.“

Дорога була вже улексєна черезъ загальний поступъ природничихъ наукъ, а особливо геології. Бєли въ рѣкѣ після єго вѣзду въ подорожжє по широкімъ свѣтлѣ, отже р. 1832 появилася въ Лондонѣ „Засады геології“ Кароля Лайалля. Тутъ доказано науково „правду“ пророцой думки Лямарка, що поверхня землѣ витворювалась повдольно, а не насильними, безпричинними переворотами. Навѣть найдивогляднѣйшій побѣти гѣрѣ, ихъ єрѣмкѣй шпилѣ, ихъ ємѣлѣ вѣстунѣ і безчисленні отноги, посередъ котрихъ долиною журчать потоки, все то повстає природною дорогою, все то витво-

рює той самъ рѣзбяръ, на котрого першій Лямаркъ звернувъ увагу, а котрий звєсє: частъ. Слова Лайбница: natura non facit saltum — „природа не робить скоківъ“, — о чѣмъ Кивє надармо хотѣвъ забути, ті слова зѣстали привернені до достоїнства правды въ границяхъ тихъ звѣдѣнь, які представляє собою землѣ, а що незадовго мало оправдаться і на тихъ живихъ тѣлахъ, що розмѣщені на поверхнѣ землѣ.

Дарвинъ, вернувши до краю і заставши такий станъ науки въ геології, мѣгъ безперечно набрати вѣри, що то, о чѣмъ снивъ єго дѣдъ, що дармо силувся выяснити Лямаркъ, дасться предсѣ оправдати.

Жиючи въ матеріальнихъ достаткахъ, Дарвинъ мѣгъ цѣлокомъ отдатися науковимъ працямъ въ домовій затишѣ. Р. 1839 женився єсть Ємою Веджвудъ, внучкою славного Іосіа В., освѣвъ р. 1842 въ Down, підъ Фернбурѣ і збравъ матеріали до свого по вѣки славного дѣла. Якъ сказано, вже р. 1844 виробивъ собѣ Дарвинъ певні свої погляды, але не отъзивався єъ ними до р. 1858 і навѣть въ ємѣ частѣ, після майже трийцятилѣтної працѣ, тільки принагленій своїми друзьями, оголосивъ першій разъ свою теорію. Було се дѣло, выданє въ Лондонѣ, п. а. „On the origin of species by means of natural selection or the preservation of favoured races in the struggle for life“, с. є. — о походженю родівъ підъ впливомъ природного добору або о удєржаню сильнѣйшихъ (фаворизованихъ) родівъ въ борѣ о єуществованє.

Дѣло о походженю родівъ зѣстало въ кількохъ рокахъ опѣсєла доповненє двома знаменитими працями. Перша зъ нихъ носить надписъ: „О звѣдѣности домовихъ рослинъ і звѣ-

рять“ (Лондонъ 1868) і єсть мовьбѣ збѣркикомъ документівъ. Друга же підъ заголовкомъ: „О походженю чоловіка і о родовѣмъ плотскѣмъ доборѣ пары (The descent of men and on selection in relation to sex London 1871) тягне зъ приєзбираныхъ даныхъ дальшій выводъ. Въ книгахъ сихъ зложена цѣла теорія, котра становить єуцність такъ званого „дарвинизму“.

Якъ Лямаркъ въ своїй теорії розвою обнимавъ широкій виднокругъ, такъ Дарвинъ, приймаючи єи въ засадѣ, обмежився на меншу задачу. Заразъ на початку завяєла днѣ, що не гадає днѣ зовсімъ слѣдити за „першимъ початкомъ збѣдѣностей умственихъ єуцествъ, анѣ за жереломъ житя“. Въ противуположности до свого попередника не приймає днѣ теорії самородженя, се бѣ то погляду, що єще і нинѣ зъ мертвої природи повстають безпосередно найнижшій живучій єуцества. Єго задачею єсть розв'язати питання о витворюваню породъ.

Въ єбій цѣлѣ глядять днѣ уважно і слѣдять тільки за способомъ, въ який повстають нові види звѣрять і рослинъ, годованихъ черезъ чоловіка.

Вже досвѣды, здѣлані на голубѣхъ, подають єму вадливий фактъ. Въ Англії, где годівлю голубівъ займаються на велику скалю, доставлено єму 150 рѣзнихъ родівъ. Дарвинъ доказавъ, що євѣ они походять отъ одного, первоначального типу, а помімо того такъ рѣзняється межи собою, що козлѣбъ найдено ихъ въ дикѣмъ станѣ, не знаючи ихъ походженя, то певно уважано єи за окремі пороуди. Сей вислѣдъ такъ важний, що єго значєннє уналі і найповажнѣйшій протівникъ Дарвина, якъ примѣромъ Катрѣажъ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Димисія министра Славя.) Министръ общаго финансовъ державы и начальникъ администрации политичной въ окупованныхъ провинціяхъ подався до димисіи заразы по ухвалѣ бужетового выдѣлу угорской делегации, который, какъ вѣстно, окроивъ жадану суму общаго министерства на 2 миліоны ар. Черезъ кілька днѣвъ димисія министра Славя была держана въ тайнѣ для того, чтобы не мала нѣкого выливу на обрады делегаций; ажъ коли делегация скончила сею, димисія поступила и до ширшой вѣдомости. Димисія министра общаго финансовъ выликала въ обѣхъ половинѣхъ державы велику сензацию. Все заваляютъ собою и разбираютъ чытанье, зады яко причины Славя зложивъ свой урядъ, якъ наследства той факты буде мати на будущее, кто буде наследникомъ въ томъ урядѣ, и т. д. Що до причины димисіи Славя, то все годится на то, что причинойъ были послѣдній поступокъ угорской делегации, которая не призволила цѣлого кредиту на довершеніе пацификаціи збунтованныхъ краѣвъ, але окроила его на 2 миліоны. Тымъ самымъ дала она вогнутъ недовѣрія министрови общаго финансовъ и начальникови администрации окупованныхъ краѣвъ. Въ обѣхъ делегацияхъ, особливо въ угорской выступили бесѣдники съ критикою администрации въ Босніи и Герцеговинѣ, за котру отвѣчалъ Славя. Що администрація въ тыхъ краяхъ богато має блудити, се рѣчь такъ певна, что нѣкто не зажити ей заперечити; але на сколько тому виненъ Славя, се не легко рѣшити. На закиды, чиней ему въ делегацияхъ, отвѣдавъ бы, что по перше, поки юбіна недела въ Герцеговинѣ, не може бути мовы о реформахъ администрации въ окупованныхъ краяхъ („inter arma silent leges“), а по друге, общае министерство финансовъ має лишь контролю, а сама администрація знаходится въ Сараевѣ. Славя, якъ доносить Pester Lloyd, отъ довшого часу вже бажавъ зложити свой урядъ власне задля утяжливости администрации въ окупованныхъ краяхъ, а чекавъ лише сесіи делегаций, чтобы тамъ зложити доказы вѣрности своимъ обовязкамъ и своимъ моральнымъ отвѣти. Кто буде наследникомъ Славя въ его тяжкомъ урядѣ, дои еще не вѣстно; дивняки вычисляють цѣлый рядъ кандидатовъ, жѣ въ нихъ Калія (шефа секціи при австрійскомъ мин. дѣлѣ заграничныхъ). Уступившій министръ Іосифъ Славя бувъ сыномъ австрійскаго майора, урод. 1818 въ Рабѣ. Передъ угорскою революцію дойшовъ до степеня секретаря при министерствѣ финансовъ. Подчасъ революціи бувъ угорскимъ комиссаромъ въ Банатѣ. По революціи ставленый передъ оудъ военный въ Темешварѣ бувъ зазуденный на 5 лѣтъ взынцѣ въ твердинѣ, отсидѣвъ однакожъ только два роки въ Оломуцѣ, бо доставъ уласкавленный. Въ 1867 р. выбрано его въ сгарекимъ комитатѣ (где Славя мавъ свое село) посломъ до рады державной и въ томъ же році гр. Андраши, творчи угорске министерство, покликавъ его на секретаря державного. Въ министерствѣ гр. Андраши обнявъ Славя теку министра торговлѣ. Въ 1872 р. ставъ Славя президентомъ угорскаго министерства. Поймѣше бувъ председателемъ палаты пословъ. Онъ бувъ завязанымъ противникомъ окупации Босніи и Герцеговины; онъ бувъ главнымъ моторомъ адресы угорской рады державной вымѣреной противъ окупации и въ той справѣ выголошавъ бувъ знамениту бесѣду въ палатѣ въ ноябрѣ 1878 р. Однакожъ Славя мимо того, что бувъ противникомъ окупации, обнявъ въ 1880 р., по уступленю Гофмана, теку общаго мини-

стерства финансовъ а такожъ и верховне веденіе справъ Босніи и Герцеговины; на томъ становищі пробувавъ дои.

(Президентъ министровъ, гр. Таaffe) вылихавъ быть съ концемъ минувшого тѣжня на похоронѣхъ намѣстника шлезкого, бар. Суммера, до Опава. Очевидно, что не выключно для того поѣхавъ быть гр. Таaffe до Шлезка, чтобы бути на похоронѣхъ намѣстника, але головно для того, чтобы роздѣлитись на мѣсяцъ, якъ отиошена пануютъ на Шлезку, якого належало бы тамъ поставити нового намѣстника и на сколько можна тамъ перепроводити равноуправленіе языкове трехъ народностей замешкуючихъ Шлезк. Гр. Таaffe приймавъ въ Опавѣ выдѣлъ краевый, репрезентации рады мѣской и комитаты торговельной и высказавъ оное и цѣлорече вдовольне зъ дотепершней администрации Шлезка. Поляки и Чехи дуже вбываються за тымъ, чтобы намѣстникомъ не бувъ Нѣмецъ; Чехи радѣли, чтобы бувъ Полякъ або Чехъ, а Поляки же больше егостично глядѣли на обсажденные намѣстництва въ Шлезку, бо хотѣли, чтобы намѣстникомъ не бувъ анѣ Нѣмецъ анѣ Чехъ, а доконечно Полякъ. Кореспондентъ вѣдѣньскій до „Gazet-y Narodow-on“ выразно каже, что для польскои справы бубы зарбывъ небезпечный намѣстникъ Чехъ якъ и Нѣмецъ. Польско коло выбрало кн. Чарторыского и Грохольского, чтобы въ справѣ равноуправленія народностей въ Шлезку — и разумѣе само собою, въ справѣ именования нового намѣстника — вели переговоры съ гр. Таaffe. Польскіе дивняки говорятъ вже на пень, что на намѣстника Шлезка буде покликаны вице-президентъ львовскаго намѣстництва, п. Филиппъ Залескій, але догадуются, что бы правдоподобно той посады не примѣ. Въ польскихъ газетахъ подыбали мы еще другого польскаго кандидата на намѣстника Шлезка, а именно гр. Ваденьго въ Кракова, сына члена галицкаго выдѣлу краевого.

(Повстаніе въ Далмаци и Герцеговинѣ.) Генералъ Даленъ доносить для 29 цвѣтня вечеромъ: На Местровацъ-Планинѣ и Вучево-Брдо мають еще знаходиться поодинокіе отдѣлы повстанцѣвъ въ числѣ отъ 100 до 200 людей; однакожъ они не могутъ нѣчого починати, бо граница чорногорска обсаждена. Повторяются еще напады и дробныи стычки съ поодинокими патрулями, и именно въ округахъ Фочѣ и въ долинахъ Наренты. Противъ дробныхъ отдѣловъ повстанцѣвъ зарядили команды стаціи дуже энергичнѣ мѣры; густыи патрули пересматриваютъ разнаразъ подозрѣній околицѣ. Отъ 25 до 27 с. м. залогъ въ Кайшицѣ и Тарцина предприняли скоблявану выправу до Велемица, Умоляни и Зеленой Угвы; подчасъ той выправы отдѣлъ войска на Вѣланица-Планинѣ цѣлу годину бився съ повъ сотнею повстанцѣвъ, поки еи не разбѣвъ. При поворотѣ войска зъ выправы была стычка на Радополю.

Командантъ стаціи въ Фочѣ доносить, что 26 цвѣтня въ Мазовицѣ кѣлькадесять повстанцѣвъ забрали 300 овецъ и 60 воловъ. Выслано заразы на злогонъ войска, котрому й удалось розогнати повстанцѣвъ и худобу отогнати.

(Новоименованый австрійскій амбасадоръ) въ Петербургѣ, гр. Волькенштейнъ, выдѣдѣтъ сими днями до Петербурга обнати свою посаду.

ЗАГРАНИЦА.

Россія. Министръ справъ внутрѣшнихъ гр. Игнатьевъ, заперечуе урядоу ширенъ въ дивняковѣхъ вѣстохъ, будтобы напады на жидовъ были наслѣдствомъ бездѣльности властей. Непорядки большаго значенія зашли властью лишь въ Балтѣ и то зъ вини самыхъ жидовъ, бо они самі сировали на

великыи розмѣры дробну бойку, повставшу черезъ прозваніе жидовъ одною христіанскою дитиною. Въ нинѣшнѣхъ мѣсяцѣхъ власти съ энергіею выступили отъ разу противъ розрухамъ и перерывамъ непорядки. И на будущее власти равнѣжъ енергично будутъ выступать. Праса жѣ замѣсть ширити таку вѣсть, котрой подпалюють еще больше антагонизмъ мѣжи жидами а христіанами, повинна радше успокоювати страсти, а тымъ чинѣмъ принеслабы далеко большу прислугу. — Телеграма зъ Петербурга зъ д. 29 л. цвѣтня доноси, что царъ выдѣвъ указъ, котрымъ наказуе властямъ, чтобы еще енергичнѣше, якъ дотеперъ, старались удержати порядокъ въ провинціяхъ южной Россіи, где столько вже было нападовъ на жидовъ.

Зъ Николаева телеграфуютъ, что въ губерніи ярославской товны народа напали на колонію нѣмецку Сагадовку надъ Днѣпромъ и допустили такого погрому Нѣмцѣвъ, якбы жидовъ.

Въ натицію минувшого тѣжня почали жиды, выгнаны зъ Кіева, опускати мѣсто. На самѣй дѣльниці кіевской „Подолъ“ оцалѣло до 600 мешканѣхъ пороженныхъ.

Petersb. Herald доносить, что въ Петербургѣ ходятъ по рукамъ карточки, вызывающіе жидовъ, чтобы лучились съ нигилистами (?).

Министерство войны убѣдило проектъ фортификаціи мѣстъ Варшавы и Ковна. Фортификація буде дуже сильна и коштвна. Работы будутъ тревати 10 лѣтъ и будутъ коштувати 10 миліоновъ рублѣвъ.

Зъ початкомъ мая дворъ царскій має перенестись въ Гатчину до Петергофу.

Вѣдѣньскіе дивняки одержуютъ сензационныи вѣдомости зъ Россіи о открытѣ рожныхъ приговоруванъ нигилистовъ въ Москвѣ на часѣ коронаціи царя. До Москвы прибувъ вже ген. Треповъ, котрому, якъ вѣстно, поручено дбати о безопасности царя подчасъ коронаціи. Арештованые Кобызевъ, котораго правдиве имя естъ Богдановичъ, навело полицію на важныи открыты. Кобызевъ мавъ старатись подложити мины подъ Кремль, чтобы подчасъ коронаціи царя высадити его въ воздухъ. Въ мешканю Кобызевъ мали знайти шапки хлоцкой, наповненныи выбухающимъ матеріаломъ. Тѣ шапки мали бути киданіи передъ царемъ, нѣбы на ознаку радости, а тымъ часомъ бомбы мали пукати и выбухати. По Кобызевѣ арештовано еще сотки нигилистовъ.

„Правительственный Вѣстникъ“ оголосивъ уставу о полиціи мѣстъ надзорѣ. Постановъ той уставы суть слѣдующіи: 1) У поднадзорного отбираются документы о его станѣ и паспортѣ, а выдаеъ ему особне свидѣтельство. 2) Поднадзорный може переноситись зъ своего постоянного мѣста проживанія только за позволеніемъ властей; тогда поднадзорный достане проходное свидѣтельство и маршрутъ безъ права останавливаться по дорогѣ. 3) Поднадзорный муситъ явиться въ полицію, скоро только его заовзвуть. 4) Полиція може каждой хвилѣ входить въ квартиру и робити ревизіи. 5) Поднадзорный не можетъ бути на державной або общественной службѣ, а только министръ внутрѣшнихъ дѣлъ може имъ позволить заниматись якою небудь платною письменною работою. 6) Поднадзорный не можетъ зовѣмъ належати до частныхъ товариствъ, а опѣкунами могутъ бути лишь зъ дозвола министра. 7) Поднадзорнымъ запрещено бути учителями, держати отчаты, бути на засѣданіяхъ ученыхъ товариствъ, бути актерами, держати библиотеки, дружи и фотографіи и бути въ службѣ при нихъ, удерживати трактирныи и продавати напой, бути адвокатами, докторами, акушерами и фармацевтами; позволити заниматись тымъ дѣлами може лишь министръ внутрѣшнихъ дѣлъ; однакожъ мѣсяцѣй губернаторъ може заказати поднадзорному заниматись и

другими дѣлами, если узнаеть, что занятіе поднадзорного небезпечно для публичнаго порядку и покою. 8) Министръ внутрѣшнихъ дѣлъ може заказати поднадзорному доставати и посылати кореспонденціи; въ такомъ случаю листы до и отъ поднадзорного буде перечитувати власть мѣстова. 9) На представленіе губернатора поднадзорный може бути освобожденный за добре поведење отъ гдѣякихъ заостренѣ. 10) Невыповненіе вышешихъ приписовъ веде за собою арештъ по розпорядженю а) министра внутрѣшнихъ дѣлъ — на мѣсяць, б) губернатора — на тѣждень, и в) мѣстоваго начальства — на три днѣ. 11) Поднадзорный, не мающій средствъ до удержанія, и родины поднадзорныхъ доставати будутъ зъ казны заимоу (яку?). Подъ надзоромъ може пробувати особа пять лѣтъ, разумѣе, что коли покажется потреба, то постановленый буде надзоръ на другихъ пять лѣтъ. — Якъ бачимъ, надзоръ полиціи въ Россіи буде отъ теперь далеко острѣйшій, нѣжъ бувъ дои.

Англія. Вицекороль Ирландіи, Куперъ, подався до димисіи, котра зѣстала принята. На его мѣсто именовано министра Спенсера. Новый вицекороль має ступити на становище отиѣне отъ того, на якѣмъ стоявъ Куперъ. Въ загалѣ жѣ треба сконстатувати, что въ послѣднѣмъ часѣ зашли важныи змѣны въ поглядѣ англійскаго правительства на станъ въ Ирландіи.

Отъ 1835 р. пробувало англійске законодательство уладити отиошенія въ Ирландіи, вышювъ не одинъ билль ирландскій, але практична нужда оцалась въ Ирландіи доси та сама, такъ что теперь приходится старѣ дѣры зновѣ латати. Послѣдній билль зъ р. 1880 не змѣнивъ отану рѣчей. Онъ давъ теоретично чиншникамъ можливість судовою охороны супротивъ лордовъ и такожъ можливість закупки на неуправляногои грунту, але практичныи наслѣдки права сего равныи нулѣ. Лорды и ихъ комисарѣ забезпечились доволѣтными контрактами, а достати куснѣкъ грунту було для ирландскихъ чиншниковъ, лишенихъ всехъ средствъ къ сему, чистою неможливостею, поминаючи вже анархію въ прійскихъ отиошеніяхъ, котра зовѣмъ не спонукѣ до управлюванія запущенныхъ обшарѣвъ.

Теперь иде о нову пробу направи зла; послѣдки ограниченои вже въ части власти лордовъ мають упасти. До сего стремитъ поставлене въ англійскомъ парламентѣ внесеніе Смита, колишнаго члена послѣднаго министерства Биконсфилда. Смитъ вѣнѣтъ: закупити за державныи грошѣ, котры лишь можна, фѣльварки (посѣлости оѣльскіе) и передати ихъ подъ умѣренными условіями чиншникамъ. Кажуть, что правительство не противне сему внесенію, хочѣ оно вышло отъ оппозиціи. Равночасно однакожъ хоче воѣма силами придавити ирландскихъ террористѣвъ: Гладстонъ жадае въ той цѣли значныхъ сумъ на полицію въ Ирландіи и много новыхъ вынѣтковыхъ уставѣ. Друга рѣчь, чи направитъ се отиошенія ирландскіе. Уже неразъ здавалось, что до того не далеко, неода многонадѣйна устава вже завела. Замѣтна при томъ щоразъ дальше идуча уступчивѣсть Англіи взглядамъ Ирландіи; а еще не знати, чи не останется конецъ-концѣвъ одна лише послѣдняя дорога привернення ладу въ Ирландіи, а именно: удѣленіе тѣй такъ довго жаданой автономіи, якъ се такожъ зажадала ухвалена недавно резолюціи въ парламентѣ Канады. Не входячи ближе въ сю справу, ствердимо лишь фактъ, что боротьба, котра отъ вѣковъ точитъ въ Ирландіи, хилится къ концѣви и то зовѣмъ не на користъ гнобителѣвъ. Чимъ дальше — тымъ больша надѣя побѣды для Ирландіи. Воѣ народы, что ведуть такожъ свою „боротьбу о житѣ“, щиро симпатизуютъ еманципации Ирландіи.

Франція. Комисія войскова парламенту французскаго приняла остаточно въ новѣмъ проектѣ закона войскового засаду, что служба войскова въ линіи має тревати три роки. Гамбета, котрый естъ председателемъ комисіи войсковои, выступивъ дуже завзято противъ институтуи однорѣчныхъ охотниковъ, доказуючи, что черезъ институтуи однорѣчной службы французска армія позбавляеся силъ нигилигентныхъ, а се може бути для неи лишь шкодливѣ.

Гамбета и его прихильники старались закупити въ Парижѣ богато дивняковъ на свою власнѣсть, чтобы мати больше, якъ доси, своихъ органоу, котры въ ихъ дуѣхъ выливались на народѣ. Тое однакожъ не удалось гамбетистамъ, отже починають закладати новѣ дивняки. Сими днями почавъ выходить новѣ великій дивнякъ Riforme подъ редакціею пріятеля Гамбеты и бувшого министра дѣлъ внутрѣшнихъ въ его кабинетѣ, Валдека-Руссо.

Сербія. Въ Бѣлгородѣ арештовано минувшого тѣжня двоухъ Россіянъ и одного студента — Сербя яко подозрѣныхъ о агитаціи нигилистичной.

Туреччина. До Константинополя прибываютъ нѣмецкыи высшійи офицеры, котры мають перевести задачу реорганизацию турецкои арміи.

НОВИНКИ.

— Галицкій соймъ, якъ доведѣуемось, має бути скликанныи въ червци.

— Ко. Станиславъ Исаковичъ зъ Состаниславова зѣставъ именованныи брменскимъ архіепископомъ во Львовѣ. Именованіе тое оголошено вже въ урядовѣй „Wiener Ztg.“

— Мѣсточно Тысьменица, якъ намъ пишуть, страшно погорѣло для 1 лѣт. мая передъ вечеромъ.

зъ однихъ породѣ другѣ, зъ тыхъ слѣдуючи и такъ чимъ разѣ отѣмнѣйшій, ажъ наконецъ рожныи стаютъ чимъ разѣ большій и могли споводувати въ невѣрно довгѣмъ тягу часѣвъ всеи рослинныи и звѣрчій.

Если нынѣ принимаемо за рѣчь несумѣвну и недивуемую цѣлѣмъ тому, что яка Ломница або Монѣ-Планъ повстали въ насѣдокѣ дѣланы тыхъ силъ природы, котры ще и нынѣ насъ окружають, дѣланы повдѣльного але трѣваючого цѣлыи тысячки роковъ, то чому жѣ мали бы мы дивуватись, что тѣ самыи силы вильваючи на иншѣ зложеныи матеріи могли вытворити въ равнѣ довгѣмъ часѣ якусь невѣрноаю меншу форму рослинныи або звѣрчій? тымъ болѣе, что бачимо, якъ и въ нинѣшнѣхъ огородничествѣ и годовѣла вытворють что разѣ новѣ.

Только такую дорожю можемо впрочѣмъ погодити зъявнѣща жѣющаго свѣта съ законами повстанія шкорупы земекон и укряваючихся въ еи лонѣхъ останковъ рослинныхъ и звѣрчій. Земля не дѣлавала насильныхъ разрывѣхъ, переворотѣвъ, въ котрыхъ гинулабы цѣла тварь якъ припусекавъ (Кивіе) Кувіеръ. Шкорупа землѣ перетворювалася авѣльна, постепенно змѣняючи свой видѣ и размѣщеніе суши, а равнѣчасно змѣнювалася складѣ воздуха и его температура. Тому то равнѣобно съ змѣною условій жизни подлягали змѣны и существа покрывающіи поверхность землѣ и въ насѣдокѣ борьбы о существованіе и природного добору пріетосовувались до новыхъ условій.

Дарвинъ припускае, что цѣлыи звѣрчій ентѣ походитъ отъ 4 до 5 первоначальныхъ найпрощѣйшихъ тѣловъ, а свѣтъ рослинныхъ отъ такого або еще меншого числа рослинныхъ первовидѣвъ. „Аналогія“ каже бытѣ „веде ме-

не еще дальше, значить до пересѣдченя, что всеи звѣрчїа и рослинныи походятъ отъ одного первоначального тѣлу; але аналогія може бути злымъ проводникомъ“. И въ нинѣшнѣхъ мѣсяцѣхъ, а именно подѣ конецъ своии книжкии готовитъ бытѣ: „И дѣйно естъ се высокая мыслѣ, что сотворитель дунувъ зародокъ всеи жизни, котра насъ оточѣе, лишь въ немногѣ або въ одно только существо, а что подчасъ коли наша планета кружилъ послѣ строгихъ законѣвъ тяжести, зъ такъ прѣстѣго початку развивуеся и все еще развиваеся безконечныйи рядѣ найчынѣйшихъ и найчудовѣйшихъ существъ“.

Такимъ естъ въ найзагалѣйшихъ чертахъ такъ званый „Дарвинизмъ“. Якъ въ сказаного бачимо, принявъ Дарвинъ одну часть лямарковои теоріи и развивавъ еи. Только дорожа въ толкованю повстанія видѣвъ существъ, естъ межѣ Лямаркомъ и Дарвиномъ въ васадѣ рожнои. Возьмѣмъ знову тѣ самыи примѣры — жирафу и вола. Пѣсля Дарвина повстаніе жирафы можна бы объяснить въ сей способѣ, что колисъ тамъ, зъ причины може невзачайной посухи, звѣрчїа еи были змущены глядѣти поживы въ листьяхъ деревъ; очевидно, что въ такомъ случаю удержались зъ помощи всехъ лише тѣ, что мали найдовшу шію и могли такъ высоко сягати, иншѣ же выгнули. Много разѣвъ сѣ подѣвъ повторалася, то за кождымъ разомъ размножувались только одинѣцъ съ довшими шіями и съ часомъ черезъ такий природный добѣръ повставали звѣрчїа съ шіею невѣрноаю довжину отъ своего прѣототипа. Воли же боронятся ударяючи чоломъ. Тѣ, котры мали на чолѣ рогаиыи наросты, могли лучше боронитись противъ напасниковъ якъ ихъ брата съ плоскими чоломи. Тому выгибали еи послѣдній болѣе якъ рогаиыи. И зновѣ въ тѣ-

гу вѣковъ сѣ дообилѣвъ, пожиточна звѣрѣви въ его борѣбѣ о существованіе чимъ разѣ болѣе докончались, бо зъ помощи всехъ рогаиыи волѣвъ могли найлучше боронитись отже и найдовше жити и мати найчисленнѣйше потомство тѣ, котрыхъ роги булы довгѣ и острѣ. Съ часомъ отже зробилося зъ вола, немаючого арау рогаиыи, звѣрчїа рогаиыи.

Чого однакожъ Дарвинъ не объяснивъ, то пытаня, чому вытѣрѣющіеся новѣи тѣпыи булы завѣсѣды докончальшѣ отъ давныхъ. Дарвинъ незаперечно приписуеъ занадѣ велику вагу вильвови борѣбѣ о существованіе, яко головному модуляторуи живучихъ существъ. Виравѣдъ згадуе бытѣ и о иншихъ спѣдѣйствующихъ факторахъ, але признае имъ только дуже невидну ролю. Походитъ се отси, что пишучи свою книгу, переважна часть матеріалу, якимъ розпоряджавъ, отиошлася до звѣрчїа и то перѣдовѣмъ до вышешихъ хребтовѣвъ. У тыхъ справѣхъ, якъ и въ еусѣдѣности людскѣй, где подѣлъ працѣ естъ великій и борѣба о существованіе живнѣйша, має она очевидно перѣважне значеніе. Але коли войдемъ до существъ низшихъ, до тыхъ, котрыхъ природа майже равнѣеся природѣ рослинной, то побачимо, что въ нихъ борѣба о существованіе грае неарѣвноаю меншу ролю.

Що Дарвинъ не сказавъ послѣднѣго слова въ пытаніяхъ нимъ порушенныхъ, о тѣмъ нѣтъ и говорити. Уже Негели (Nägeli) въ засадничѣй способѣ змѣнивъ точку выходу. Всежѣ таки біологія въ насѣдокѣ его открытыи о змѣнѣности породыи зробила такий крокъ напередъ, якъ цѣла космологія черезъ открытыи Коперника. Невдвоуъ зявляеся певно и біологичный Галилей, бо дорожа для него вже устелена черезъ Дарвина. (Концѣ будѣ.)

Огонь повставъ въ серединѣ мѣста зъ малого жидовскаго дому. Въ короткомъ часѣ пошло съ огнемъ сто кѣльяхъ домовъ; згорѣвъ также дахъ будынокъ судовыхъ. Шкода велика. Много несчастныхъ родитъ осталось безъ хлѣба и даху. Причиною огню мало бути недальность жидовске.

Испыты конкурсовъ отбудутся въ дни 29 и 30 лат. червца с. р. Священники, котри намѣряютъ податися испытову, мають съ рѣшенемъ призывающимъ складати испыты явитися о год. 9 рано 29-го червца въ митрополитчій консисторію.

Нова читальня заложена въ Миколаевѣ, селѣ бобречкогю повѣту.

Изъ Перемышля: Дня 6 (18) цѣтня отограло драматичне товариство руско-народного театру подъ дирекцію п. И. Вибериюча въ користо "Бурю" для двѣхъ въ Перемышлѣ мелюдраму "Монахъ". Половина чистого доходу зъ вечера въ сумѣ 40 зр. доручено касіеру бурю. Выдѣлъ Бурю складае оимъ сердечну подаку за ласкаві труды дост. дирекціи театру, якъ такожъ всѣмъ П. Т. членамъ драматичного товариства, що брали участь въ представленіи сего вечера.

Перемышль дня 16 (28) цѣтня 1882. — Отъ Выдѣлу Бурю для двѣхъ.

Въ память Маріана Шашкевича устроили ученики руской гимназіи въ недѣлю дня 18 (30) цѣтня музыкально-декламаторскій вечеръ въ забуваню гимназіяльнѣмъ. На вечері були присутній директоръ и всѣ профессору гимназіи. Программа вечера была слѣдуюча: 1) Ветугне слово М. К.; 2) Шашкевич-Вербицкий "Ой мой спѣваочи" — хоръ мѣшаний; 3) Grünberg: Терцеты на скрипки Е. Г., А. Н. и М. С.; 4) Вѣняцкій: Вальсъ на фортепьяно, Д. Л.; 5) Шашкевич: "Побратимови" С. Ю.; 6) а. Вербицкий: "Корона золотая" б. Вахилинъ "Гей милый Боже" хоръ мужск.; 7) Монюшко: "Козакъ" скрипки съ форт. А. З.; 8) Думка и шумки, — Оркестра гимназіяльнѣ; 9) Шашкевич-Вахилинъ "Незгасайте ясні зорѣ", слова М. Шашкевича — хоръ мѣшаний. Программа вечера была выконана дуже удачно. При концѣ вечера директоръ сов. Ильницькій промовивъ до молодежи и въ горячихъ словахъ завывавъ ей до неутомимой праці.

Урядова "Gazeta Lwowska" оглономъ зъ галицко-польскихъ дневниковъ не подала до вѣдомости своихъ читателей — а еи читателямъ, урядникъ, найскорше годилосьбы о томъ знати, — що трибуналъ державный въ Вѣднѣ выдавъ передъ двома тижнями вырокъ, що галицкій урядъ обовязанъ писати въ свои отозвы, рѣшенія и т. д. рускою скорописею, а не польскимъ шрифтомъ. Не вѣжъ урядова "Gazeta Lwowska" еще больше має легковажити ц. к. трибуналъ державный, анѣжъ се показали прочі польскіе дневники? Не вѣжъ для урядовой "Gazety lw." больше значенія має "Polityczne koło polskie" во Львовѣ, о котрого засѣданяхъ съ необычайною точностю такъ часто завѣдомляе, анѣжъ ц. к. трибуналъ державный во Вѣднѣ, о котрого рѣшенію, такъ дуже важномъ для всѣхъ галицкихъ властей, зовѣмъ промовчуе?!

Сезуто-польска напасть. Во Львовѣ умеръ минувшого тижня ко. Кароль Старкевичъ, холмскій эмигрантъ. Умеръ ко. Кароль Старкевичъ и поховали его польскій ксендзы; ко. Стояловскій привѣзъ навѣтъ въ рабочий день кѣлька фѣръ селянъ зъ Куликова, чтобы галицко-русскій "Ludek" бувъ на похоронѣ холмского эмигранта и выслушавъ на Лычаковскѣмъ цвинтарі кѣлька проповѣдей... На похоронѣ не было анѣ одного руского священника, хочъ его яко греко-униата, умершого въ головѣмъ шпиталю львовскѣмъ, повиненъ бувъ поховати священникъ зъ руской парохіи св. Петра и Павла. "Dziennik polski" (ч. 97) першій обрушився на той фактъ и сказавъ, що рускій священникъ поуступилъ собѣ такъ, якъ колибъ иже нынѣ бул "pod rządami knia carskiego", бо — о згоза! — "nie przejdzie nawet zwłok do cerkwi!" И нужъ дальше прозынати руске духовенство, "reprezentami, zarządcami" и т. д. Але зъ "Dziennik-омъ pol." сталося такъ, якъ то кажуть: "носивъ вѣкъ — понесли и вѣкъ". Редакторъ "Sztandar-u polsk-ого", якъ каже (въ ч. 3 стор. 4) знаючи зъ довідку, що "oszołomieni gazami gorzałczanymi reporterzy Timsów nadpeltwialskich a w szczególności 'Dziennika pol.' допускаются 'napaści, niegodziwości, infamii, obydneho kłamstwa i szoznaci, bezczelności" и т. д. — не хотѣвъ похвалити на слово "Dziennik-ови pol." и лично удався до парохіи св. Петра и Павла и отъ о. Юл. Сембратовича до вѣдѣла зовѣмъ що нього, а именно, що "organ eksploatacyjnego handlu" (сѣбѣ то "Dziennik pol.") пустивъ собѣ "szmermel patrytycznego oburzenia", чтобы покрыти свою правду въ вѣдѣлу. Редакторъ "Sztandar-u" до вѣдѣла, що ко. Стояловскій и братъ пок. Старкевича такожъ эмигрантъ холмскій, котрый есть латинскимъ сотрудникомъ при костелѣ въ Белзѣ, не завѣдомляи навѣтъ парохіа отъ св. Петра и Павла о похоронѣ (хочъ того wymaga уставъ), не постарались навѣтъ о подлинѣ парохіа на картцѣ, безъ котрого гробареві не вѣдѣло навѣтъ поховати тѣла. Сотрудникъ парохіи св. П. и П. о. Василевскій, такожъ эмигрантъ холмскій, хотѣвъ навѣтъ занятися похорономъ, зарядивъ, що потрібно въ шпиталѣ, але ко. Стояловскій написавъ до него, що "похорономъ займеея кто иншій" именно оны самъ. Тѣло пок. Старкевича замѣстъ до церкви спровадити, спровадили до лат. костела "sw. Antoniego". Ино причину, длячю такъ поступлено, подае ко. Стояловскій (Dzienn. р. ч. 98) тое, що о. Дециневичъ, рускій парохъ Куликова не хотѣвъ прияти отъ него грошей на "rodzownicę". Якъ колибъ ко. Старкевичъ, належавъ до руской па-

рохіи куликовской або хочъ умеръ въ Куликовѣ, а не во Львовѣ, и якъ колибъ по ко. Старкевичу мали дзвонити мовы по якомъ митрополитѣ по всѣхъ галицко-русскихъ церквахъ! То — каже ко. Стояловскій — було поводомъ, що тѣло покійника перенесено зъ шпиталю до костела "sw. Antoniego", а не до парохіяльной церкви. Що за логика! А що найцѣкавейше, ко. Стояловскій въ "Dzienn. pol." чинить закладъ рускому духовенству, що оно не за вѣдомлене о похоронѣ, не прибуло до костела "sw. Antoniego" odprawiać nabożeństwo! — Ось взорецъ напасті ко. Стояловского и галицко-польской працы.

25-те засѣданье центрального выдѣлу товариства имени Мих. Качковского отбулося въ четвертъ 14 (27) цѣтня с. р. подъ проводомъ о. кр. Павликова. На томъ засѣданіи: 1) прочитано письмо п. Решетилевича зъ Коломыи съ присылкою 15 зр. 40 кр. отъ тамошней филіи и съ донесеніемъ о застою запанувавшемъ въ филіи; 2) прочитано письмо отъ филіи Сокальской съ присылкою 52 зр. 20 кр. и съ завѣдомленіемъ, що загалный зборъ филіи отбудутся 24 руск. мая (5 лат. червня); 3) принято до вѣдомости о Желиховского зъ Перемышля, що тамошній книгари Шварцъ оттягася отъ принимана книжочекъ товариства въ коміе; 4) редакційный комитетъ предложивъ начертъ завѣзваню до членовъ, чтобы платили кромѣ вкладки еще "вписове". На внесеніе комитету рѣшено въ томъ взглядѣ розслати письмо до филіи округ. 5) Почтено память умершого члена Ивана Рачинского зъ Корчмына черезъ повстанье зъ мѣсць и 6) принято 6 новыхъ членовъ.

Именованье учителей. Краева рада школьна именувала дѣйствыми учителями школъ штатовыхъ: Франца Познаньского въ Болшѣви, Феликса Гдулю въ Сосновѣ, Антонія Петрини въ Лышкахъ королевскихъ, Михайла Грушку въ Чорнушовичахъ и Стефана Трача въ Черниховцахъ, а тымчасову учительку Анну Бучакъ дѣйственно учителькою въ Новѣмъ Калущи.

Нове товариство асеккураціе повстало минувшого тижня подъ дирекцію нашего земляка п. Діониза Сѣнкевича и дра Іосифа Кляйна. Поситъ оно назву "Австрійско-Француске товариство обезпеченъ отъ выпадѣвъ элементарныхъ".

(Дробный вѣсти.) Ви. профессоръ др. Исидоръ Шараневичъ выхавъ въ понедѣлокъ до Кракова на засѣданье тамошней академіи наукъ, а поверне въ пятницу сего тижня. — Въ Грацу умеръ сими днями Іосифъ бар. Кальхбергъ въ 82 році житя. Онъ бувъ за министерства Шмерлинга министромъ торговлѣ; отъ р. 1852 бувъ черезъ шѣсть лѣтъ вице-президентомъ львовского наместничства. — Выдѣлъ краевый удѣливъ 2000 зр. запомогти зъ фонду краевого п. Янковскому въ Менцинѣ, копальневы нацты. — Першій итальянскій черешшъ появили въ Вѣднѣ въ продажѣ вже минувшого тижня.

Вѣсти епархіяльнѣ.

Зъ АЕпархіи Львовской.

Душпастирскіе посады получили оо.: 1) Адольфъ Василевскій завѣдатель пар. Петра и Павла во Львовѣ; 2) Петро Мандзикъ сотрудничство въ Горохилинѣ, дек. богородчаньского; 3) Волод. Прокуринскій сотрудничство въ Добрянкахъ, дек. городецкого; 4) Порф. Ступинскій завѣдательство въ Голешовѣ, дек. журавеньского; 5) Іоанъ Назаревичъ завѣдательство въ Ясеновѣ, дек. косовского; 6) Іосифъ Варжевскій завѣдательство въ Соповѣ, дек. пѣтеньского; 7) Лонгинъ Валличскій завѣдательство Соколовки, дек. косовского.

Каноничну институцію получили оо.: 1) Ем. Вербицкий на пар. Доброводы дек. збараского; 2) Юл. Сембратовичъ на пар. въ Черновцахъ; 3) Юл. Войнаровский на пар. Горыглыды дек. уотского; 4) Мако. Струминскій на пар. Ставчанъ, дек. ширецкого. — Взглядомъ позволения на каноничну институцію отнесеное до президіи наместничства для оо.: 1) Евг. Сабата на пар. Тысьменичана, дек. тысьменичского; 2) Іоана Коцюбы на пар. Городекъ дек. заѣщицкого; 3) Іоана Жегалевича на кан. Тростянецъ, дек. залозецкого.

ПОСМЕРТНІ ВѢСТИ.

† О. Николай Ганиевичъ, парохъ въ Настасовѣ, дек. тернопольского, упокоився въ 78 році житя а 31 р. священства. Вѣчная ему память!

† О. Корнилий Климеичъ, приходникъ въ Перепельничкахъ, збровского, деканату, упокоився въ 75-омъ році житя а въ 47-омъ священства. Вѣчная ему память!

† О. Александръ Михалевичъ, сотрудникъ въ мѣстѣ Чортковѣ, упокоився дня 1 лат. мая въ 40-році житя, а 11-омъ священства. Вѣчная ему память!

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

Въ Парижѣ вышла съ ино книжка подъ заголовкомъ: "La lumière électrique, par Boulevard et Alglave. Didot, Paris 1882. Въ томъ дѣлѣ разбераютъ авторы: исторію, продукцію и уютость свѣтла электричного. Межи иншими подають они цѣкаві опостереженія чимъ оно може статися для развитія цивилизаціи. Розновоюденіе дѣланъ электричныхъ — кажутъ они — не може ограничитися лише на тыхъ користяхъ, якъ въ нихъ припадуть промышленови: Далеко больше есть значеніе еусильяе сихъ здобутковъ науки. Нѣкто

сегодня и догадаться не може, о сколько оно може выплунути на змѣну обставинъ экономичныхъ нынѣшного часу. Скупленіе праці промышленови въ великихъ фабрикахъ паровыхъ, где робѣтники трагитъ цѣлу свою индивидуальность и силу промышленности, се сумный а конечный наслѣдокъ великихъ моторовъ механичныхъ, бо малі моторы суть за дорогі и для того праця въ варотатахъ домовыхъ есть невозможно. Насупротивъ: электричность, може бути застосованю безъ великого накладу, и до маленького уютку; може бути впроваженою и на поддѣше найбѣднѣйшого ремесника черезъ одностайность силы (unité de force), майже за ту саму цѣну, поручати такъ добре наймешю машиною до шты, якъ найбѣднѣйшою машиною фабричною. Въ кожѣй хвилѣ за порушеніемъ корка можна буде достати отповѣдно — потребу сколькои силы, або и дѣлане силы застановити, и то все безъ жадной страты для нѣкого. Авторы думаютъ, що загалне розновоюденіе силы электричной есть только пытаніемъ часу, допуская, что будуче поколѣнне, буде насъ жалувати, что мы обходатися мусѣли паромъ и газомъ, якъ мы жалуюмо нашихъ предковъ, что они не знали иншого свѣтла якъ свѣчки и иначе вѣдати не потрафили якъ возами почтовыми.

ПОДАКА.

Вир. о. Куиловскій Юліанъ, гр. к. парохъ зъ Руского Села, подарувавъ серебряну, грубо золочену чашу вартости около 130 зр. — до церкви въ Конюшкахъ королевскихъ, — родичномъ мѣсць о. Куиловского. За той щедрый даръ складае комитетъ Вир. о. Куиловскому циро-сердечну подяку.

Отъ комитету руской церкви въ Конюшкахъ королевскихъ.

70 пѣтѣвъ пасѣки на продажѣ!

Пасѣка дуже добре выведена зъ зимы, складаея зъ самыхъ джерзонѣвъ. Продаея вразъ съ улими або безъ уливъ по дуже пристоупній цѣнѣ.

Близшу вѣдомость можна засягнути въ админ. "Дѣла". (3-3)

Екстрактъ Орѣховый

до фарбованя сивого волоса вынайшовъ першумеръ А. Мачускій во Вѣднѣ, Kärtnerstrasse, 26.

Ц. к. выключно управил. средство тое до фарбованя волоса, надяче сивому волосу тревалу барву чорну, брунатну або блондъ, вытворене лишь зъ субстанціи рослинной, т. е. зъ лунныи зеленыхъ орѣховъ, не есть при томъ нѣ крытыи шкѣднымъ анѣ здоровлю, анѣ волосю, и фарбуе волосъ въ протягу 15 минутъ хороши и тревало на чорно, брунатно а бо блондъ, такъ что навѣтъ при умываню фарба не оходитъ.

1 флаконъ экстракта орѣхового цѣны 3 зр. 3-60
1 пучилокъ съ 6 пробными фл. " 3-60
1 флаконъ орѣхового молока на отбѣтъ волоса " 3-
1 флаконъ орѣховой помады для нафарбованя волоса " 2-
1 флак. орѣховой оливы для тон цѣли, якъ выше " 2-
1/2 фл. орѣховой оливы ditto " 1-
Въ правдивѣмъ гатунку набуты можна въ парфюмеріи Мачуского въ Вѣднѣ, Kärtnerstrasse, 26.

Во Львовѣ у Зиг. Рукера, антигари, такожъ у кушчѣвъ: Камилла Стенжовского, Мартина Миллера и Леона Седяка. (1-30)

ТЕОФИЛЬ КОПЫСТИНСКІЙ

артистъ-маляръ,

образовавшийся за границею, зѣбстный зъ краен. выставъ штукъ красныхъ, выконуе портреты, якъ такожъ религіиыи образы рѣжонъ величинами.

Поручаючисъ ласкавымъ взглядомъ, проситъ о заготовленіи адресу: Теофиль Копыстинскій во Львовѣ, ул. Краковска, ч. 20. (1-10)

ТОРГОВЛЯ

МИХ. ДЫМЕТА

во Львовѣ,

подае до вѣдомости, что вже получила на складѣ образки для дѣтей съ рускими подписами по 1 зр. 50 кр. и 2 зр. 50 кр. за сто штукъ. (2-3)

— Жертвы влывнувшіи на руску Бурю въ Тернополи отъ дня 1 лютого до 9 цѣтня 1882. 1) Пр. о. К. Лукасевичъ зъ Коляды 3 зр., 2) Ред. "Дѣла" отъ Н. Танчаковского 2 зр., 3) о. Ив. Навроцкий вкладку членскоу 2 зр., 4) о. Игн. Левинскій вкл. чл. 1 зр., 5) о. І. Витошинскій вкл. чл. 10 зр., 6) о. Е. Грабовичъ отъ брацтва церк. въ Мѣльниці 1 зр., отъ сестриць 1 зр. (К. 6.)

Курсъ львовскій зъ дня 1. л. мая 1882.

ПЛАТИТЬ	ЖАДАЮТЬ	ПАТІТЬ	ЖАДАЮТЬ
австр. валюту	австр. валюту	Р. кр.	Р. кр.
1. Акции за штуку.			
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	307 — 310 50		
Льв.-ч.-ч.-по 200 р.	172 — 175 —		
Банку гни. галл. по 200 р.	317 — 322 —		
2. Листы заст. за 100 р.			
Общ. кредит. галл. по 5 1/2 ав.	100 — 101 —		
" " " " по 4 1/2 ав.	92 — 94 —		
" " " " по 5 1/2 ав. період.	100 — 101 —		
Банку гни. галл. 6 1/2 ав.	101 75 102 75		
Листы дов. гал. руск. банку п. 6 1/2	101 50 103 —		
3. Листы дов. гал. руск. банку п. 6 1/2			
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6 1/2 лосов. въ 15 лѣтъ	96 — 98 —		
4. Облиги за 100 р.			
Индустриализ. галл. 5 1/2 м. к.	100 50 101 50		
Облиги коммунальн. Гал. банку руск. 6 1/2	100 — 101 50		
Пожички кр. въ р. 1873 по 6 1/2	101 — 103 50		
5. Лосы мѣста Кракова	18 50 20 50		
" " " " Станиславова	22 50 24 50		
6. Монеты.			
Дукатъ голландскій	5 54 5 68		
" " " " цѣсарскій	5 55 5 65		
Наполеондоръ	9 60 9 60		
Полнимперіалъ	9 77 9 87		
Рубль російскій сѣребный	1 52 1 62		
" " " " панероный	1 20 1 22 1/2		
100 марокъ нѣмецкихъ	58 35 59 10		
Серебро	— — — —		

„ВЪ ОБОРОНѢ ЧЕСТИ“, Любовь

повѣсть Г. Раймунда въ трехъ частяхъ. Цѣна 2 зр. 50 кр., съ пересылкою 2 зр. 70 кр. (Повѣсть тая стоить въ оригиналѣ нѣмецкомъ 8 зр. 40 кр.)

Достати можна въ администраціи „Дѣла“ або въ книгарни Ставропигійской.

УБОГОГО МОЛОДЦА,

повѣсть Октава Фейлета, зъ французского. Цѣна 1 зр. 20 кр., съ пересылкою 1 зр. 40 кр.

Достати можна въ администраціи „Дѣла“ або въ книгарни Ставропигійской.

„МЕРТВЫ ДУШѢ“,

портретомъ автора и „Словомъ отъ Выдавицтва“ (278 сторѣвъ великомъ 8 кн.).

Цѣна 1 зр. 80 кр.; съ пересылкою почтовою 2 зр.

Достати можна въ администраціи „Дѣла“ и въ книгарни Ставропигійской.

(3-5)

Закладъ огородничій

НИКОЛАЯ ВОЛИНЬСКОГО

во Львовѣ, улица Садовнича, ч. 13

поручас якъ наилучше насѣвъ:

Буряковъ пастѣнныхъ великанскихъ, жовтыхъ або червонихъ, по 1 зр. килограммъ.

Людцыны французско-первостепенной, дяючи 5 поко- сѣвъ на рокъ, по 1 зр. 30 кр. за килограммъ.

Райграуъ волосского, вельми тревалого на зиму по 60 кр. за килограммъ.

Конюшины было цѣтнѣи по 1 зр. 20 кв. за килограммъ.

Еспарзеты по 40 кр. за килограммъ.

Мѣшанки травъ на мокру або суху землю по 1 зр. за килограммъ.

(2-2)

„СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ“,

повѣсть знаменитого англійского писателя К. Дикенса.

Цѣна 30 кр., съ пересылкою 35 кр.

Достати можна въ администраціи „Дѣла“ або въ книгарни Ставропигійской.

„ДЫМЪ“,

повѣсть Ив. Тургенева. Цѣна 1 зр. 50 кр., съ пересылкою 1 зр. 70 кр.

Достати можна въ администраціи „Дѣла“ або въ книгарни Ставропигійской.

Для спѣволюбивыхъ Русинѣвъ

Запросины до предплаты на

„ЧОТЫРОГЛАСНИКИ“,

на мужескій голоса. Творы Михаила Вербицкого.

Подъ тымъ заголовкомъ будутъ выходити квартеты М. Вербицкого зъ свѣтскихъ пѣсень въ выпискахъ по 4 аркушѣ (кож- дыи голосъ окремо). Выпусковъ буде пять, отже цѣла дѣло обій- мати буде 20 аркушѣвъ литографованныхъ на волнобѣмъ паперѣ, въ форматѣ малыхъ аркушѣвъ нотныхъ, лежачихъ. Предплата съ речинцемъ до 15 (27) цѣтня с. р. выноситъ 2 зр. 25 кр. Предплату принимаютъ редакціи: „Дѣла“, „Зорѣ“, „Часописи Школьной“ и „Свѣта“. По томъ речинца предплата до выходу цѣлого дѣла буде стоить 2 зр. 50 кр., а по выходѣ 3 зр. (3-4)

Лука К., издавецъ.

Выходитъ во Львовѣ що Среда и Субота (крѣмъ рускихъ свѣтъ) о 4-ой годнѣ пополуни. Литерат. додатокъ „Библиотека найзнам. повѣстей“ выходитъ по 2 печат. аркушѣ кожного 15-го и послѣдняго дня кожного мѣсяца.

Редакція, администрація и экспедиція подл Ч. 8 улицы Академична.

Вѣд. листы, послышки и рекламаци належить пересылати подл адресою: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 8 ул. Академична.

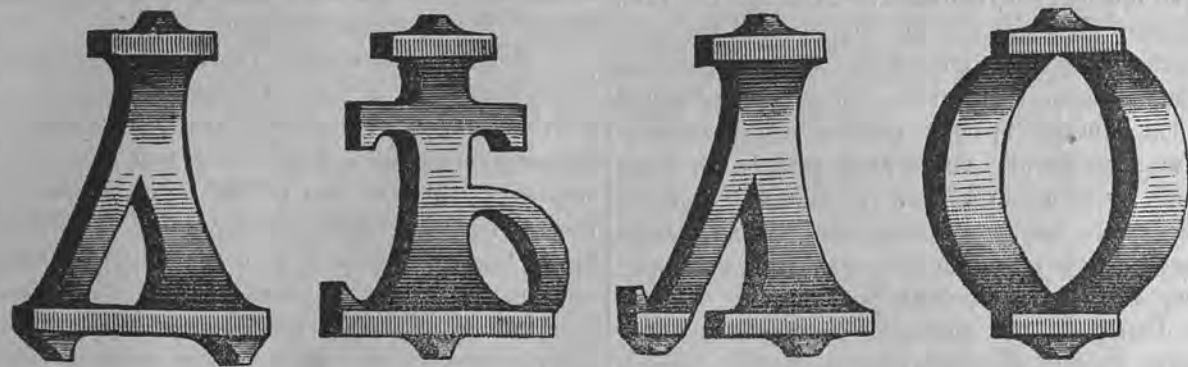
Рукописи не вертаються тѣлько на попередне застереженне.

Поодинокое число стоить 12 кр. а. в.

Оголошеня припинаються по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одной строчки печатан.

Рекламаци неопечатаный вѣдѣль отъ порта.

Предплату належить пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрація часопису „Дѣла“ ул. Академична Ч. 8.

Предплата на „Дѣло“ для Австрій: Для России

на цѣлый рокъ . . . 8 ар.	на цѣлый рокъ . . . 8 рубл.
на полъ року . . . 4 ар.	на полъ року . . . 4 рубл.
на четверть року . . . 2 ар.	на четверть року . . . 2 рубл.

съ дод. „Библиотеки“: съ дод. „Библиотеки“:

на цѣлый рокъ . . . 12 ар.	на цѣлый рокъ . . . 12 рубл.
на полъ року . . . 6 ар.	на полъ року . . . 6 рубл.
на четверть року . . . 3 ар.	на четверть року . . . 3 рубл.

на самъ додатокъ: на самъ додатокъ:

на цѣлый рокъ . . . ар. 5-	на цѣлый рокъ . . . 5 рубл.
на полъ року . . . ар. 2-50	на полъ року . . . 2 р. 50к.
на четверть року . . . ар. 1-25	

Для Заграничя, окрѣмъ России:

на цѣлый рокъ 10 ар.
на полъ року 5 ар.
на четверть року 2-50 ар.

съ дод. „Библиотеки“: на самъ додатокъ:

на цѣлый рокъ . . . 14 ар.	на цѣлый рокъ . . . 6 ар.
----------------------------	---------------------------

ВП. Читателѣвъ въ Россіи просимо мати на увазѣ, що въ вимовѣ $n=ji$, δ , $\delta=i$, u (въ серединѣ и на концѣ слѣвъ) $=y$, u (на початку слѣвъ) $=i$, δ (на початку слѣвъ) $=vi$.

Звертавъ увагу ВП. Предплатникѣвъ „Библиотеки найзнаменитѣйшихъ повѣстей“, щоби не дойшовши ихъ аркушѣ завчасно рекламували, бо по скінченню друку кождый томъ повѣсти брошуруея а поодинокі аркушѣ звичайно не лишаються.

Полиційно-духовный надзоръ настоятельствъ двѣрскихъ общарѣвъ надъ рускимъ духовенствомъ.

„На похиле дерево и козы скачутъ“, говоритъ народна пословица. А що намъ вже перазъ въ нашѣмъ житіи народномъ довелось досвідчити правды сей пословицѣ, що и самъ народъ якъ и наше духовенство бували вже перазъ предметомъ такихъ „скоковъ брыкливыхъ козъ“, — се може послужити найлучшимъ доказомъ нашої добродушности и „похилости“, та що мы зовсѣмъ не такі рабулистично-революційні, за якихъ выставлють насъ галицко-польскі шовинисты. Показуеся однакѣ, що и надѣрна похилость и податливѣсть не иде намъ на добре и за певною границею переходить въ сервилизмъ, а зъ другой стороны розсылае пущеныхъ до насъ чи посередъ насъ ажъ до той упертой вѣзливости, котра намъ зновъ нагадуе правду другой народнои пословицѣ, на стѣлько загально знаной, що мы не потребуемо ей тутъ наводити.

Тымъ хотѣли бы мы звернути увагу на одну слабѣсть нашої интеллигенціи, на слабѣсть надѣрної, ажъ до слабодушности по-суненои податливости и пассивности навѣтъ въ наибѣльше разыхъ случаяхъ покривденія и наступчивости всякихъ шовинистичныхъ вередниковѣвъ. Та слабѣсть ставея майже загальною. Если оттакъ смѣлѣсть напастниковѣвъ ставея безграничною, если задля нашої податливости и надѣрної уступчивости перазъ вже не тѣлько урядамъ парохіальнымъ и деканальнымъ, але навѣтъ самой верховной власти духовной прійшлось дѣзнати рѣжныхъ неприяностей, конфликтѣвъ и незаслуженого упокоренія, — то головной причины сего треба глядати и

менно въ той нашѣй слабѣсти. Та тяжкій до-свѣдъ повинни насъ наклонити до поправки зла, до выкорѣненія слабѣсти, що обезсилюе нашу енергію, а перазъ навѣтъ подрывае нашу по-вагу и честь. „Щаслива середина“ межъ надѣрною податливостею а рабулистичнымъ бори-тельствомъ була бъ тутъ дуже порада и на-мѣсти. Тѣлько такою умѣренностею межъ двома крайностями можемо зберегти здорову енергію и непобориму силу для нашої обо-роны и уратуванія зарѣвно отъ шкодливой бурливости, якъ и отъ понижающей пассивности.

Таке статочне становище слѣдувало бы за-плати нашою духовности супротивъ най-повѣйшого поступку п. Богуша, котрый не-давно выдавъ до двѣрскихъ общарѣвъ слѣ-дуючій циркуляръ:

L. 59/pr. — Do wszystkich P. P. Przełożonych obszarów dworskich! — „Gazeta Lwowska“ przyniosła w numerze 84 dosłowne tłumaczenie dwóch listów pasterskich, wydanych przez J. Exc. ks. Metropolite Sembratowicza, z których pierwszy występuje przeciw zmianom w cerkiewnych obrządkach, a drugi zawiera przepisy o ubiorze duchownych. Wzywam Pana, abyś mnie wspierał i z całą pilnością czuwał, ażeby grecko-katol. duchowieństwo zastosowało się ściśle do wyrażonych w tych kurendach przepisów i poleceń tak pod względem ubioru, jako też liturgicznych obrzędów. O wszystkich dostrzeżonych tym względzie wykroczeniach, masz Pan niezwłocznie mnie zawiadomić.

Tłumacz, dnia 22 kwietnia 1882.

C. k. starosta: Bogusz, m. p.

Мы не входимо въ разбѣръ почестности той роли, яку п. Богушъ вкладаетъ тутъ на „Przełożonych obszarów dworskich“, межъ котрыми кромѣ звичайныхъ управителейъ, еконо-мѣвъ и писарѣвъ, пайдєся такожъ немало графѣвъ и панѣвъ. Лишаемо имъ до осуду, чи роли „czuwania“ и „zawładania“ по церквахъ и то въ часѣ литургичныхъ отправъ, яку п. Б. вкладаетъ на представителѣвъ и потомковѣвъ колишнихъ каштеляновѣвъ, гетманѣвъ, старо-ствѣвъ и т. п. дасться погодити съ ихъ обы-вательствакою честею и родовою повагою. Въ кождѣмъ случаю нѣ троха не завидуемо имъ сей роль. — Инша рѣчь, чи п. Богушъ по-ступивъ собѣ тутъ законно? Отже намъ зда-еся, що екзекуторомъ розпоряджена духовной власти есть сама власть духовна, що Митро-

полить и митрополитальна консисторія, якъ зъ одной стороны зовсѣмъ не потребуе вѣзливыхъ а непокидаемыхъ менторѣвъ въ родѣ „Czas“—у, „Gazet-ы nar.“, „Dziennik-a pol.“ etc., такъ зъ другой стороны має своихъ деканѣвъ, совѣтниківъ и комисарѣвъ, котрі едины покликаны и едины управненіи бути екзе-куторами розпорядженъ своей верховной вла-сти, и що було бъ се нечуваннымъ уближеніемъ самой религии и нашего духовенства, если бы нашъ священники мали власне въ часѣ своего священодѣйствія въ церквѣ стояти подл поли-цейскимъ дозоромъ якихъ небудъ агентѣвъ, а именно „przełożonych obszarów dworskich“. Мы не знаемо на якѣй подставѣ выдавъ п. Богушъ сей циркуляръ, и кто ему надавъ власть мѣнятися въ такі справи. Обрядъ, а именно заховуванне певныхъ обрядовыхъ уста-новъ и чисто церковныхъ приписѣвъ духовной власти зовсѣмъ не належить до круга дѣянія полиційной власти державной въ загалѣ, а въ тымъ менше до полиційной власти старосты и настоятеля двѣрского общару. Кромѣ того п. Богушъ повиненъ знати, що общары двѣрскі анѣ покликаны анѣ управленіи сповняти поли-ційной повинности въ церквѣ, котра зовсѣмъ неналежитъ до двѣрского общару, и що уста-новленіи въ томъ циркулярѣ церковно-литур-гичный надзоръ полиційный нѣякъ не дасться оправдати анѣ зѣ взгляду на §. 27 устави громадской, анѣ зѣ взгляду на §. 27 устави о общарахъ двѣрскихъ, що отже такъ зъ того взгляду якъ и по своей погрѣшности про-тивъ компетенціи власти духовной представля-еся яко зовсѣмъ противузаконный. П. Богушъ покликуюся на Nr. 84 Gazet-ы lwow-ской, але на ей часть неурядову. Отже если и часть неурядова Gazet-ы lwow. есть такъ строго ифральнойю для п. Богуша, що днѣ пріймае ей за подставу своихъ урядовыхъ чин-ностей и розпорядженъ, то консеквентно мо-жемо дождатися еще и того, що резолюціи „Politycznego koła“ и всякихъ польскихъ „komitetów narodowych“, ухвалы „Macierzy polskiej“ и т. п., тожъ само станутся пред-метомъ урядовой печальности п. Богуша и его колѣговѣвъ, бо о томъ всѣмъ тожъ само пишєся въ Gazet-ѣ lwow. съ всеможливю польско-патриотичною точностею, и одного дня дѣста-нутъ громадскі и двѣрскі начальники поруче-нєъ „z całą pilnością czuwać“ надъ пере-веденіемъ по рускихъ громадахъ всего того,

що задумують зрѣбити польскі шовинисты, агитаційні комитеты, „Polityczne koło“, „Macierz polska“ и т. д.! Се буде безперечно сповненіемъ горячаго бажаня нашихъ шови-нистовѣвъ, але до чего се все доведе?

Надъ симъ пытаемъ повинна застано-витися передовсѣмъ сама верховная власть по-литична.

Що высше наведеный циркуляръ п. Бо-гуша може вызвать цѣлый рядъ непорозумѣнъ и сумныхъ конфликтѣвъ, що фальшива роль полиційского надзора надъ церковными обря-дами и одежою духовныхъ, надана настоятелямъ общарѣвъ двѣрскихъ, анѣ компетентныхъ анѣ разумѣющихъ судити въ тыхъ чисто духовныхъ справахъ, станєся жереломъ новыхъ секатуръ нашего духовенства и внесе новый розстрѣй въ нашу суспѣльность, що сей злочасный примѣръ може найти послѣдователѣвъ и въ иншихъ повѣтахъ Галичины и тымъ фактично довести до поставленія цѣлого руского духо-венства подл надзоръ полиційный, и вызвати цѣлый рядъ зарѣвно злосливыхъ, якъ непра-вильныхъ и деморализующихъ денунціаций, — се все ажъ надто ясно. Тожъ пора такъ нашою духовности якъ передовсѣмъ нашѣй вер-ховной власти духовной зайняти супротивъ сего факту и его возможныхъ наслѣдѣвъ вчасно ясно и рѣшуче становище, пора зажадати у приналежныхъ властей поясненія и усторонєня тыхъ аберацій непокидаемыхъ и неуправленыхъ екзекуторѣвъ церковныхъ розпорядженъ, — пора заложити свое veto и съ цѣлою пова-жною енергією станути въ оборонѣ своего до-стоинства и законности.

Противужидѣвскій розрухи на Украинѣ.

II.

Мы не можемо на томъ мѣсти входить въ то, чи и якими способами може бути по-лагоджена „жидѣвская справа“ на Украинѣ и въ Галичинѣ. Есть се пытанье, котре не дасться основно выяснити и рѣшити въ днє-никарскихъ статьяхъ. Кромѣ того заходитъ ве-лика рѣжница межъ станомъ „жидѣвской спра-вы“ на Украинѣ а въ Галичинѣ именно подл взглядомъ самого законодательства. Повна рѣвно-правность жидѣвъ въ Галичинѣ есть вже за-конно узнана и поручена. Тутъ мы и бачимо,

Кароль Дарвинъ.

(Конецъ.)

Кромѣ агаданныхъ праць печатавъ Дар-винъ, що колька рокѣвъ все нові труды, котрі — говоримо безъ пересады — майже заведѣды приводили въ зачудованье ученый свѣтъ.

„Строй и размѣщенєе коралевыхъ лавъ; анаряды, за помощью котрыхъ насѣкомцѣвъ за-полняютъ аэаулицы (рослины Orchideae); о выражѣ чувствъ у людей и вѣвратъ; росли-ны комахожерны; рухи и обычаи спинающихся рослинъ; рѣжнородны виды у рослинъ одна-кового роду; вилывъ запыленя черезъ крижо-панье и самозапыленєе; о способности самопо-рушеня у рослинъ; о вытворюваню почвы“ — такъ звучать надписы найважѣйшихъ его творѣвъ. Не одинъ въ нихъ для менше трудо-любивого и не такъ быстроумного таланту выставилъ бы на задачу майже цѣлого життя. Нема въ томъ сказаню нѣчо пересадного.

Кожда въ сихъ праць поважна, якъ все, що выходило въ подл пера сего глубокого зна-вца природы. Майже до кождой збиравъ днѣ материалы черезъ цѣлый рядъ повныхъ трудо-рокѣвъ и нагромаджувавъ хоть обмежене але все таки величавєе число данныхъ; въ сѣмъ вглядѣ бувъ днѣ неутомимый. Коли годъ вже было иначе, то вывѣдувався письменно, ча-сами въ рѣжныхъ сторонахъ свѣта про по-дрѣбницѣ гдєколи дуже на позѣръ незначный. Не легко представити собѣ, много то перазъ праць и немнѣрной терпеливости треба бу-ло до поставленія высѣдѣ, що дае высказатися въ колькохъ стрѣчкахъ. Точнѣсть въ выраже-нню и яснѣсть въ выводахъ съ характеристична цѣха его способу писаня. Само представлєнєе

предмету сухе, але не запутане. Читанье вы-магае заведѣды скупленя уваги, треба крокъ за крокомъ поступати за авторомъ, збирати мысли и не можна нѣчо перескакувати анѣ пропускати. Иногда нагромаджєнєе данныхъ такъ значае, що починае утомлювати; та дар-ма, треба вытравити до конця родѣду, тамъ, ввычайню, а по крайной мѣрѣ дуже часто, на-ходится коротке вѣдѣлєнєе предмету. Такожъ и на концѣ кождой праць находится родѣвъ посвященный обговорєню высѣдѣвъ цѣлости. Кто его напередъ прочтае, мѣгбы вже и тымъ вдоволившись, дае бо днѣ загальный поглядъ на предметъ, но предметъ самъ есть такъ цѣка-вый для кождого поважнѣйшого читателя, що самыи поглядомъ днѣ не вдоволяеся.

Въ трехъ працяхъ, що дѣлєтся до теоріи походженя, видно, що авторъ есть вправдѣ природникомъ, але передовсѣмъ зоологомъ. Чувъ се самъ Дарвинъ и очевидно для розши-реня своихъ вѣдомостей, вернувся днѣ одєла до менше вѣдѣного собѣ рослинного свѣта. Зъ повыше наведеныхъ заголовковѣвъ его дѣль видно, якъ широкій, але рѣвночасно и реальный ставляеъ собѣ Дарвинъ задачѣ, тыкающєея майже заведѣды физиології; тожъ здобувъ днѣ собѣ славу не лишєню яко творецъ наванои поєла его имени теоріи, але такожъ и славу знаменитого ботаника.

Книга о походженю родѣвъ вѣстала пере-ведена майже на все европейскі языки. Жадна бо праця не выликала стѣлько одушевленя, стѣлько спорѣвъ, не була жереломъ такъ мно-гихъ и такъ знаменитыхъ дѣль, писаныхъ про и contra, якъ власне ся одна. На теперъ исторія всѣхъ наукъ не знае подобного примѣру.

Томуто можемо сказати, що нова теорія перейшла вже огнєву пробу и выйшла зъ неи

побѣдоносно. Би тверду подставу не змѣгъ до-теперъ повалити нѣ одинъ противникъ. Най-бѣльшій зъ нихъ Агасизъ въ своемъ „Плянѣ сотворѣнія“ ставляе тѣлько голословно тверде-нєе и признаея самъ до того подл конецъ праць. „Моглобы здаватися“, каже днѣ, „що поставивъ я тутъ твердеженєе безъ принале-жныхъ доказѣвъ. И справдѣ обмеженый часъ замусивъ мене обмежитися на загальні уваги и не бувъ я въ силѣ навести вамъ сего мно-жества примѣровѣвъ, якѣ тиснутєя менѣ до мысли“.

Загаломъ всеъ, що старалися опровергати Дарвина, не ужили одногокого въ такѣмъ слу-чаю рѣшающего оружя, значить не поставили иншой теоріи, котра объяснялабы звѣтний до-теперъ факта въ способѣ простѣйшій и природ-нѣйшій. Що сего не здѣлано, то се тому, що такой теоріи годѣ поставити, та що Кивєрова теорія катастрофѣвъ, котра въ свѣдѣ чась сопер-ничала щасливо съ Лямаркомъ, теперъ вже повалилась безповоротно задля поступѣвъ въ геології.

Въ Англии тѣшився Дарвинъ загальнымъ уваженіемъ, все знаменитѣе а радше быстрѣй-шій природники станули по его сторонѣ. Имен-но два голосны и заслуженны ботаники: Йосифъ Дальтонъ Гукеръ, директоръ славного ботаничного огорода въ Кью подл Лондономъ и его помощникъ при монументальной праць: Genera plantarum П. Г. Бентгемъ прилучились до него, що вчинивъ такожъ и многочисленны звѣтнѣй зоологъ Т. Г. Гекелъ.

Тажъ не лишєня Дарвинъ безъ заохоты и почестей всякого роду а именно посы-палася на него медалѣ удѣлюваный рѣжними учеными инстиутіями. Его письма будили въ Англии таку цѣкавѣсть, що примѣромъ его

„Expression of the emotions in men and animals“ заразъ въ першій дєнь по появленю розпродано въ Лондонѣ въ бѣльше якъ въ 5000 примѣр-никахъ.

Що найшлися такожъ и заплѣ противни-ки, се рѣчь ажъ надто природна. Значной ча-сти англійской суспѣльности, а передовсѣмъ сторонникомъ пануючюй церкви дуже не злю-билися надто посѣпно высунуті консеквенціи „дарвинизма“ що до походженя физичной при-роды чѣловѣка. Однакъ здоровый змыселъ на-учавъ Англичанъ, що въ борѣ годѣ посува-тися за далеко, бо може прійти часть, коли все, що теперъ выдаея ложнымъ и невозможнымъ, покажеся правдою, котру доконче треба буде признати. Примѣръ съ теорією Коперника, котра по двоухъ столѣтяхъ помимѣ всякого вы-смѣваня и заплѣсти противниковѣвъ наконецъ таки побѣдила на цѣлой линіи, та що важнѣй-ше, побѣдила не напѣвши шкоды правосѣрью, якъ сего боялись релігійный фанатики, сей примѣръ бувъ за надто свѣжій, — щѣбъ можна було его забути. Такожъ и инші примѣры въ новѣйшой англійской исторіи, а именно загда, якъ то згнѣбляла себе скрайна ортодоксія сего краю въ своей смѣшной борѣ противъ тѣоту, та противъ ескпелатации камѣнного ву-гля (мнимого топлива чорта, въ котрѣмъ-то смажєся душѣ грѣшниковѣвъ) були пересторо-гою, щѣбы повздєржувати свою загоиность въ борѣ противъ новой идеи. До того самъ авторъ тѣшився такимъ поважаніемъ у вели-кой масы англійского народа, такъ что его противники не хотѣли попасти въ непопуляр-ность, мусѣли радѣ не радѣ мончати. И власне не кто иншій, якъ органъ партіи консервати-стовъ Standard, скоро тѣлько розѣйшлася вѣсть о смерти Дарвина, першій зажадавъ прилюдно,

що голый либерализмъ съ своєю засадою: laissez faire, laissez aller не то, що не полагавъ „жидовскою справу“, але навѣть утруднивъ ен успѣшне рѣшенне, придаючи той справѣ новій слабій сторонѣ, надъ котрыхъ вывѣченнѣмъ доси на дармо силятся законодателѣ.

Силою що ино згаданой засады безграничной свободы вызыскуваня розростаєся у насъ те вызыскуванне щоразъ дальше, щоразъ въ новыхъ формахъ и поступає щоразъ новыми дорогами. „Жидовска справа“ переростає повысше нашихъ головъ, ставляє насъ въ безвыходне становище, и треба хіба дуже поверховно глядѣти на станъ Галичини, щобы голоса галицко-польской прасы, выставляючі „справу жидовску“ яко пытанье невинне и легке до полагодженя, приняты за щирю правду, а не за доказъ немощности успѣшного и окончательного рѣшеня сей справы.

Въ иншомъ положенно находится Россія и Украина. Тамъ еще не высказана въ справѣ жидовской засада безгранично-либерального laissez faire, laissez aller, — засада теоретичной рѣвноправности а практичного поддана слабшого на ласку и неласку сильнѣйшого. Тожъ Россія може еще приступити до основного рѣшеня жидовской справы съ повною свободою и не нарушаючи такъ званныхъ „набутихъ правъ“, на котрѣ у насъ жиды покликуются. De lege ferenda стоить Украина а Галичина на дуже отъинномъ становищу и если нашъ народъ на Украинѣ съ цѣлою рѣшимостею выступає противъ заведеня такого правного стану жидовъ, якъ у насъ, то мы поученіи нашимъ власнымъ досвѣдомъ всего меньше маємо право докоряти за се нашимъ закордонскимъ братьямъ и разомъ съ приклонниками Neue freie Presse подгати жалобну пѣсню о „нечуваномъ варварствѣ мотлоху.“

Наша найпыльнѣйша и найближша задача въ теперѣшній хвилѣ, застановитись надъ тымъ, якѣ наслѣдства мають для насъ Галичанъ погромы жидовъ на Украинѣ? Бѣтъ вже явною тайною, що цѣль Броды переповнені жидовскими эмигрантами, що цѣль тысячи жидовъ зъ Россіи наїшли до Галичины и то жидовъ, такъ сказати, „наипослѣднѣйшого сорта“ безъ всякихъ матеріальныхъ засобовъ, до крайности нужденныхъ або бодай такими выдающихся, а тымъ самымъ подъ взглядомъ публичного спокою и безпеченства зовсѣмъ не „безпечныхъ“. День въ день прибувають нові жидовскіе эмигранты. Що такъ великій наплывъ такихъ элементовъ не только не есть користный для нашего краю, але може вызвати дуже живій обавы, а навѣть статися небезпечнымъ для публичного спокою, — се, думаємо, есть яснѣе для каждого. Не хочемо збольшувати тыхъ complicationъ, якѣ „жидовска справа“ вже сама собою доси у насъ представляє, не хо-

щобы мощи великого объяснителя таємничой книги природы зложити на вѣчный супокѣй тамъ, где спочиває окраса и слава британской нації, то есть, щобы похоронити его въ англійскомъ Пантеонѣ, въ славной Вестминстерской святинѣ.

Въ Нѣмеччинѣ поклоуство для „дарвинизму“ было еще больше, якъ въ Англіи и майже безгранично. Духъ сего народу склонный до спекуляціи, тожъ найшовъ собѣ широкѣ и вѣдчѣе поле высновувати на тѣхъ позитивныхъ фактовъ и поважныхъ выводовъ Дарвина не лише смѣлѣ але и слабѣй гипотезы, такъ що невдовѣгъ почали гдѣякѣ Нѣмцѣ накидувати авторови мысли, котрѣ сему нѣколи и въ голову не приходили. Именно видна часть нѣмецкой публицистики, находящаяся въ рукахъ жидовскихъ, а отначаяющаяся платностею и цинизмомъ, подхопила сѣ нѣбыто дарвиновѣ теоріи и воювала та еще и теперь воює нами тамъ, где только можна симъ блискучимъ хоть тупымъ оружіемъ дати „гоймамъ“ штовханця (apen Setz). Хоть се оружіє звертаєся зарѣвно и противъ жидовства, та самѣ пильмакамъ иде передовѣмъ о хвильный эффектъ, о „либеральну“ позу, а що найважнѣйше о подѣржанье якої бѣ то нѣ было этичной системы, бо имъ добре только тамъ, где о сѣй рѣчи нѣкому и не снится. Такъ отже, якъ сказано, Нѣмеччина показавалась въ цѣлости больше дарвинистичною, нѣжъ самѣ Дарвинѣ. Навѣть найшовалась тутъ меньше поважныхъ критиковъ, якъ се для выясненя такъ многихъ и важныхъ пытанъ, порушенныхъ черевъ Дарвина, булобы пожаданнымъ. До сего безграничного и майже смѣлого энтузіазму причинилася наконецъ немало и ся обстановка, що Дарвинѣ буть Англичаниномъ, отже належавъ до германьского племени. Звѣтливо, що и Шекспира величаютъ Нѣмцѣ въ значной части передовѣмъ для того, що онъ „Германецъ“, якъ величали на концѣ минувшого столѣтя Шведа

чемо приросту сусѣльного подпалу для такъ дражливого пытаня и не розумѣемо, для чого власнѣ Галичина має бути пристановищемъ безпріютного жидовства. Тожъ въ интересъ добра нашего краю и нашего народа подносимо тую справу для зрѣлой розваги такъ нашей сусѣльности, якъ и самыхъ властей. Поступокъ повѣтрової рады въ Рудкахъ, котра днеслась съ петиціею до правительства противъ наплыву и оселеня російскихъ жидовъ въ Галичинѣ не повиненъ остатися единичнымъ. Вчасно повинний мы порозумѣти грозяче намъ небезпеченство и старатися всѣма законными способами отвернути отъ нашего краю всѣ можливѣ наслѣдства наплыву жидовъ зъ Россіи. Цѣлый край повиненъ поднести свѣй голосъ въ той справѣ, щобы оттакъ не было за późно. Численній петиціи до правительства ащеже найдуть послухъ у нашихъ властей... Тожъ caveat consules!...

Гадка святкованя тысячилѣтя Кієва

— справы такъ важной для духового обьяву жита нашей Руси — не принала, жаль сказать, до впадоу гдѣякамъ російскимъ газетамъ. Колибъ се были лише петербурскіе або московскіе газеты, мы еще розумѣлибы ихъ неприхильность и оппозицію. Не можемо однакжъ нѣякъ порозумѣти сѣй оппозиціи у одной кіевской газеты. Бодай аргументы, якѣ вывела доси та газета противъ сего святкованя, выдалися намъ не только неоправданными, але навѣть дивоглядными, коли не просто смѣшными. Кіевская газета вдарила передовѣмъ о „карманъ“ Кієвлянъ, що ось то комує, захотѣлося „коштомъ“ Кієвлянъ погуляти и побенкетувати! Кієвлянѣмъ, говоритъ дальше газета, нѣкуда тратити грошей на бенкеты и пиршества, а есть серіознѣйшій потребы! — Що сказати на такѣ пониманье святкованя тысячилѣтя Кієва? Не вжежъ думає кіевская газета, що святкованье тысячилѣтя Кієва починає въ бенкетахъ и пирахъ?! Чи се той достойный способъ, якого додумався органъ Кієва и Южной Руси, щобы святкувати всенародно тысячилѣтѣ Кієва — матери русскихъ городовъ? Такъ! Кієвъ має серіознѣйшій задачь, безперечно — се: канализация, пометка улицъ, и — удержанье полиции! Се послѣднѣе именно далеко важнѣйше здаєся въ очахъ сѣй газеты, бо и грошей Кієвлянѣ иде на се богато и „общественная польза“ въ сего мабуть дуже велика! „На святкованье тысячилѣтя Кієва“, говоритъ кіевская газета: „Кієвляне и копѣйки не дадутъ!“ Ну, противъ такихъ поглядовъ нѣчого спорити. Кто думає, що для малорусского народа и для самого Кієва важнѣйша канализация и полиція Кієва якъ его тысячи-

Линне больше за его національность якъ за наукову заслугу.

Инакше маєся дѣло въ Франціи. Тамъ въ своѣмъ часѣ Линне не зробивъ нѣякого враженя; принято отъ него се, що было выравнымъ поступкомъ: означенне растений двома именами, — и на томъ конецъ. Нѣколи французскій дѣти не были примуженіи твердити на память штучной системы геніального Шведа и въ наслѣдокъ того справдѣшний поступъ науки буть далеко швидшій и свободнѣйшій якъ въ Нѣмеччинѣ. Французскій характеръ має сѣю особливостъ, що каждая новѣсть его рѣвночасно надить и оттручає; отъ наибольшого энтузіазму переходитъ Французъ въ одной хвилѣ до великого холоду. Проганяє, якъ ктоє дотепно замѣтивъ, кождоу нову теорію черевъ дверь, щобы ѣй тымъ пильнѣйше приглядатися черевъ окна. Въ научныхъ пытаняхъ есть сѣя примета дуже користною, бо она позволяє пріймати лише те, що заслугує на приватѣ. Праць Дарвина вѣстали майже вѣсь переложеніи на французскій языкъ. Теорія же здобувалась собѣ лишь звольна, та за те постѣйно прихильниковъ и то не только межи учеными, але и въ прилюдной опиніи. До сего послѣднего причиняєся немало праса, що навывла шанувати науку и не мѣшався легкодушно въ справы, котрѣ только строга наука въ поважный способъ може порѣшити.

Щожъ бы еще сказати о насъ, о нашомъ отношенно до Дарвина? Колибъ судити въ внѣшнихъ признакахъ, то можнабы смѣло сказати, що Дарвинѣ не маюбы причины жалуватися и на насъ. По крайной мѣрѣ его имя голоное и въ галицкой землѣ и майже не ма у насъ лишь троха больше образованой людины, котра не зналабы хоть гдѣ-що про теорію Дарвина. Але въ сущности рѣчи знаємо мы про Дарвина дуже небогато, а що горше знаємо переважно лише те, що розголосили про него его вороги. „Чоловѣкъ походитъ отъ

лѣтна исторія, съ тымъ мы не въ силѣ спорити... Вѣшайтесь полицію!...

Мабуть сама кіевская газета понавала дивогляднѣсть, коли не соромливѣсть такихъ аргументовъ и незадовго вывела другій аргументъ. Покликуячись на всѣякихъ историковъ, она старалась показати, що р. 882 не може вважатися рокомъ настаня князя Олега въ Кієвъ, що се часы митичный и т. п. Та на се алишно было силитися газетѣ, бо сежъ было и сказано, хочъ иншими словами, въ „Кіевскій Старинѣ“. Чому однакжъ не подала газета неоспоримого початку „матери русскихъ городовъ“? Повѣсть о кн. Олѣгѣ може бути правдива, або и неправдива, але и при строгѣмъ численю часу и розглядѣ историчного розвою Кієва не доказала газетѣ, що р. 882 Кієвъ не буть „матерью русскихъ городовъ“. Строго исторично доказаніи часы знаютъ вже Кієвъ яко княжу столицю и яко „матерью русскихъ городовъ“, а скоро початокъ сего становища Кієва впадає въ часы исторично нерозвѣсянимъ, скоро жадѣть повнѣйшій рѣкъ не може бути принятый яко певный початокъ сего историчного становища и значеня Кієва для нашей Руси, то не ма причины откидати сказочного вправдѣ, але все даного початку и въ лѣтописи зазначеного р. 882. Справдѣ тутъ булобы всякѣ скептичній выводъ неумѣстный, скоро они не въ силѣ намъ выказати, що р. 882 еще Кієва не было и що доперва повнѣйше онъ невзначай на свѣтъ народився. Откидати въ той причинѣ святкованье тысячилѣтя Кієва значилобы столько, якъ обороняти столѣтнему старцу свиткованя своихъ родинѣ для того, що у него нема метрики уродженя.

Если только въ тыхъ аргументахъ мѣстится причина оппозиціи противъ святкованя тысячилѣтя Кієва, то мы не только не можемо ихъ понять, але мусимо надъ ними щиро жалѣти. Нѣ въ одной столицѣ и нѣ въ одной краю не отъывались еще съ такими голосами противъ святкованя. Оригинальность тутъ неоспорима по сторонѣ кіевской газеты, чи однакжъ та оригинальность достойна Кієвлянъ и Южной Руси — се кождый легко може рѣшити.

Можѣ буть, что есть якѣ иншіи причины. Мы жѣ самѣ въ нашѣй статіи указали тѣ естественности, въ котрыхъ бодай Галицка Русь мусѣлабы откатиться отъ участя въ святкованно. Наданье святкованю характеру, противного нашѣй историчной минувшости и народнымъ стремлєнямъ Русинѣвъ, булобы зовсѣмъ не пригоже для сего обходу. Исторія Кієва и нашей Руси має свою правду, котрой не можна фалшувати. Руководство псевдославистовъ тутъ зовсѣмъ не на мѣсці, а скоро они накидаются Кієву съ своимъ пофѣдающимъ покровительствомъ, слѣдує розкрыти непокликаныхъ и дѣло взяти въ свои руки. А скоро заходятъ такіи обавы, то слѣдує выявити тѣ причины

малпы“, ось майже и все, що въ нѣбы то дарвиновской теоріи залѣтѣло ажъ и до насъ. Та годѣ сему дивуватися. Отъ нашихъ „культурниковъ“ мы еще нѣчого путнѣго не навчилися, бо они заняты чимъ иншимъ, а только не наукою. Катедры философіи на своихъ всеучилищахъ обсаджуютъ они бумажными карликами, товариство природниковъ (Коперника) мусѣть закладувати имъ нашѣ люди и колибы не Конгрессѣнка, то науковий поступъ въ природознавствѣ, якъ и майже въ кождой иншой галузи науки буюбы у нихъ лѣдоу що замѣтний. Загалъ нашой интеллигенціи не дуже еще заподаливый за науковыми студіями серіозными, — наука и любовь до науки часто кончается и перерываєся у насъ съ убѣдченнѣмъ университета. Тымъ то и попытъ за науковыми працами у насъ взглядно дуже маленькій, въ певной мѣрѣ майже нѣякий. Наукова литература задала браку матеріальной подпоры въ стороны интеллигенціи все еще не може у насъ розвиватися. Правда, и взгляде убѣдженно матеріальне нашой интеллигенціи есть по значной части причиною сего.

Та якобы тамъ нѣ было, всежѣ таки относятся и до насъ слова профессора Süssa написавъ до Neue freie Presse невдовѣгъ по одержаню вѣсти про смерть Дарвина: Хоть сумна то вѣсть, — каже проф. Зисъ — то прѣдѣль для загалного поступу констатувѣ она дуже потѣшачой фактъ, а то той, що нема вже мѣсця на кулѣ земскѣй, гдѣбы сѣ вѣсть не выкликала справдѣшного жалѣ. И справдѣ такожъ и на нашѣй „некультурной“ Руси зацѣмѣли хоть не миллионы то хотя бодай сотни вѣдчанныхъ сердце отъ правдивого жалѣ, якъ 19 цвѣтня бѣжучого року рознеслась мѣжъ нами сумна вѣсть про смерть такого борца за свѣтло и правду, якимъ буть Кароль Дарвинѣ.

и поддати ихъ подъ судъ загалу Русинѣвъ, а не молчать, або закрывати цѣлу справу немѣрдайними мотивами.

ДО ПИСЬ.

Коломыя.

(Загалный зборы задаткового товариства. Нетолеранція тутешныхъ польскихъ шовинистовъ и ея наслѣдства.) Дня 16 л. цвѣтня отбулися у насъ въ сали казина ресурсы загалный зборы товариства задаткового (валичковаго). Товариство се завязане заходомъ бующего сотрудника руского приходу о. Шупковскаго, котрый въ наплѣмъ мѣстѣ межи мѣщанами свою рѣдню має. Палаючий великою любовью для мѣщанъ коломыйскихъ, постарався сѣй щирый патриотъ о заведенье товариства, котребы подало матеріальну помѣчь тутешнымъ мѣщанамъ и выдвинуло ихъ тымъ способомъ въ недоуль, въ котру черевъ жидовску лихну попали. Товариство справдѣ повстало и поволило на певныхъ основахъ розвивалося. Приступали члены съ меньшими и большими капиталами на удѣль, Русины, Поляки и Нѣмцѣ. Въ початку до рады завѣдуючої або дирекціи хоть почастіи выбирано представителей въ поменѣ Русинѣвъ, Поляковъ и Нѣмцѣвъ. Такъ въ радѣ завѣдуючої было по крайной мѣрѣ двоухъ Русинѣвъ остатного року! Урядникѣвъ поставлено дуже честныхъ, совѣстныхъ и працевитыхъ людей, котрѣ цѣломъ вѣрно свою задачу сповняли, тожъ Русины за такъ совѣстныхъ и справедливыхъ зарядѣ отплачувалясь повнымъ довѣрѣмъ и умѣстия въ товариствѣ на удѣль, около трийцѣть тысячъ вѣр. а. в. капиталу. Думавъ кождый бессторонний чоловікъ, невначай нашихъ нещасныхъ галицкихъ межианродныхъ отвошенъ, що такъ и дальше повинно было буть, что по крайной мѣрѣ на поли финансовѣвъ повинна згода панувати и вѣсь народъ до сѣбного интересу загрѣвати. Дарма, такъ дальше не могло буть. Той Русинамъ до живого допѣкаючий и всякой терпеливости повбавляючий галицко-польскій повиннымъ сполученый съ нетерпимостею національному мусѣвъ и тутъ выявитися и зруйнувати спасенне дѣло. Ось якъ се сталося. Приступлено на згаданныхъ выше загалныхъ зборахъ до выбору цѣлой рады завѣдуючої. Русины поставили на своихъ карткахъ явно 3 Русинѣвъ и прочихъ 6 Поляковъ, отже на 9 одну третину своихъ. Думаєте, що се подобалося нашимъ повинностямъ? Где тамъ! — славная нетолеранція шовинистовъ дойшла до своихъ цѣли — обдурено, обтуманено нашихъ еще темныхъ мѣщанъ, повтикано имъ еще передъ зборами, гдѣкотрымъ день або два напередъ, картки противны, а въ выборѣвъ не вышпѣвъ аніи одинъ Русинѣвъ, лишь самѣ Поляки. Отъ новыи доказъ голошенои шовинистами фарисейской любви до братнѣго народу! Чижъ можуть тѣ панове припускати, що Русины буютъ такъ неровважными и неосторожными, щобы свои грошѣ лишали подъ зарядомъ людей, котрѣ несовѣстно выбѣръ до рады завѣдуючої перевели? Трийцѣть тысячъ лишити легкодушности перемагаючої деструктивной теперѣшной большости въ радѣ завѣдуючої булобы въ стороны руской дуже неровсудно а навѣть непростимо. Такъ великимъ капиталомъ, якѣй мають въ теперѣшномъ задатковомъ товариствѣ можуть свое власнѣе чисторуске товариство оснувати. Якъ зачуваємъ Русины, маючы большій капиталы въ томъ товариствѣ, порѣшили свои грошѣ въ оттамъ выщѣфати, тымчасомъ зложити до касы рѣльнично-кредитового заведеня а оттакъ оснувати свое чисторуске задаткове товариство. Нехай адровомыслячѣ Поляки обдумаютъ тую естественность, чи выпаде она не кажу вже на загалну корысть, але хотѣбы на корысть самыхъ Поляковъ, котрѣ на удѣль лѣдѣи шѣсть тысячъ зложили. Русины на той нетолеранціи не много выскають вправдѣ финансово, але національно скористають, бо амушенъ конечностею, завяжугъ новѣе руске товариство и то дуже для насъ важне, бо финансовѣ, а тая сторона нашего жита народного еще мало розвинена.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Рада державна.) На 225-томъ засѣданно палаты пословъ дня 28 цвѣтня розпочалась деба-

та надъ тарифою цдвою. Въ розправѣ генеральной забирало голосъ богато бесѣдникъ за и противъ цѣлости тарифа въ интересъ краѣвъ, котры они заступають. Такъ п. пр. пос. Монти промовлявъ противъ тарифа, бо она некористна для Далмачи, накладючи цдо на заграничне збѣже, котрого Далмачи и Герцеговина конче потребуютъ, не продукуючи его дома. Другй послы въ лѣвнцѣ выступали противъ тарифа длатого, що она въ загалѣ далеко больше користна для Угорь, нѣжъ для Австрій. Зъ стороны полскихъ послѣвъ промовлявъ въ генеральной дебать гр. Войц. Дѣдушицкй и спровадивъ дебату на поле политичне. Зъ стороны лѣвнцѣ найлучше промовлявъ п. Пленеръ. При концѣ спрваъ голосъ и мн. Дунавской. Переходъ до спеціальной дебаты ухвалено бѣльшостою 27 голосѣвъ; съ бѣльшостою голосували и все три рускй послы. О новѣй тарифѣ цдвой и о спеціальной дебать поговоримъ обширѣйше слѣдующимъ разомъ.

(*Выдѣлъ войсковой рады державиною*) раднѣ дня 2 мая надъ петиціями о запомогу роднѣ по покляканыхъ и убитыхъ въ Герцеговинѣ резервистахъ. Комисія ухвалила завѣзвати правительство, чтобы вдовамъ и сиротамъ по убитыхъ въ Герцеговинѣ и Кришовой резервистахъ признати запомогу поки що на 6 мѣсѣвъ, поки тымчасомъ дотычний законъ не переведену переговорѣвъ съ Угрями, буде урегульований.

(*Справа обсажденя опорожненой посады на- жтѣстника Шлезка*) по смерти бар. Суммера еще не залагоджена. Яко кандидатѣвъ называютъ газеты: вице-президента львовского намѣстництва Филипа Залеского, старосту краковскаго гр. Баденього, сов. двору Лебля зѣ Львова и соавтника двору Роткого. На всякй случай гр. Таффе подѣ напоромъ Чехѣвъ и Польскѣвъ заименуе намѣстникомъ Шлезка Славянина.

(*Голосъ дра Фишгофа въ справѣ згоды Нѣмцевъ съ Славянами въ Австрій.*) Читателямъ „Дѣла“ вѣдомо вже о выступленіяхъ нѣмецкихъ послѣвъ Вальтерскрихена и Кронаветера въ бесѣдахъ передъ своими выборами противъ политики партіи централистичной, або, якъ теперь она называеся, „союзной лѣвнцѣ“. Оба они дуже справедливо заявили, що слѣпа опозиція централистѣвъ противъ равноуравненю славянскихъ народѣвъ съ нѣмецкимъ въ Австрій есть просто шкѣдливо для державы и народа нѣмецкаго; въ повседневной засѣданной борбѣ о національній першества спускаеся зовѣмъ зъ ока важѣйшй, экономичный и социальній справы важный для вѣсѣхъ народѣвъ державы. П. Кронаветеръ сказавъ: Вѣдѣнь не есть столицей австрійскихъ Нѣмцѣвъ, аде цѣлоя Австрія, а выборы, Нѣмцѣвъ осымо вѣденского округа похвалила тѣ слова. Въ томъ самѣмъ дусѣ заговоривъ п. знаменитый писатель нѣмецкй дръ Фишгофъ, котрый 1848 року борова за свободу и мѣжъ Нѣмцами мае велику повагу. Дръ Фишгофъ въ писемѣ овыбѣ, умѣщенѣмъ въ Wiener Allgem. Ztg. рѣшучо засуджуе тую безвзглядну опозицію нѣмцѣвъ централистѣвъ, а промовляе за поеднаньемъ и порозумѣньемъ. Откликуючи до недавнихъ звѣстныхъ погрозъ Скобелева дръ Фишгофъ выказуе свое перовѣдѣнье, що вдовольне Славянъ австрійскихъ есть наивѣрѣйшимъ оредствомъ противъ панславизму. Нѣмцѣвъ повинно передовѣсть ходити о помирненѣ съ славянскими народами въ Австрій, аде оно только тогда поведеся, коли вѣзванье до згоды выйде отъ Нѣмцѣвъ, бо они мусятъ починати уступства. Що до правъ языковыхъ, то Славянамъ належитъ удѣлѣти все то, что дастся погодити съ условіями быту державы и арт. 19 конституція о равноуравненіи языковѣвъ. Черезъ переведѣнье въ жѣтѣ арт. 19 ого державного зак. оновного языкъ нѣмецкй нѣчого не стратитъ, бо народы славянскй навѣтъ найдалѣе поосуаючыся въ своихъ національныхъ жаданяхъ, стоятъ за наукою языка нѣмецкаго въ школахъ. Отъ, языкъ французскй безъ жадного натиску здобувъ собі становиче языка мѣжнародного; чижбы языкъ нѣмецкй потребувавъ конче насильствъ здобувати собі въ Австрій переважаче становище? Вирѣчьмъ уживанье иншихъ языковъ краевыхъ въ Австрій буде зарасомъ и скрѣпленьемъ Нѣмцѣвъ, бо чимъ лѣьше розвѣются народныя свойства, тымъ богатѣйшъ буде скарбъ языковй Славянъ австрійскихъ, тымъ невѣрѣйше опутѣю они всякимъ покусамъ панславистичнымъ.

(*Рѣшунуравненіе Словенцевъ.*) Якъ звѣстно, черезъ недавне розпорядженіе министра справедливости, выдане до краевого суду вышого въ Грацу, языкъ словенскй дѣстать рѣвно право отъ нѣмецкимъ въ Краинѣ, Каринтіи и Стирїи, въ загалѣ вѣвода, где Словенцѣвъ жьютъ або въ компактной масѣ або помѣшано съ другими народностями, именно отъ Нѣмцами и Италианями. Высшій судъ краевый въ Грацу выдѣвъ вже дотычне розпорядженіе до подвладныхъ ему судовъ низшихъ. Однакожъ рѣвно право въ судѣвничѣйшъ есть только одна частинна языкового равноуравненія народу словенского. Словенцѣвъ не мають доси рѣвного права въ школьничѣйшъ. Бѣтъ однакожъ надѣвъ, що и въ томъ взглядѣ небавомъ буде залагоджена справа въ користъ Словенцѣвъ. На засѣданю выдѣлу шкѣльного въ днѣ 29 цѣтня здавалъ справозданѣе пос. Квнчала съ петицій словенскихъ въ справѣ равноуравненія языка словенского въ школьничѣйшъ. Выдѣлъ ухваливъ резолюцію вызывающую правительство, чтобы въ существующихъ вже школахъ середнихъ въ областяхъ замѣстныхъ Словенцами вводило языкъ словенскй яко выкладочный, а дальше, чтобы въ Люблянѣ заложило нову самостоятельную словенскую гимназію. Дальше резолюція вызвае правительство,

чтобы въ семинаріяхъ учительскихъ отъ р. шкѣльного 1882/83 завели въ ширшѣмъ объемѣ языкъ словенскй, яко выкладочный.

(*Въ справѣ организации Боснии и Герцеговины.*) Въ герцеговинскихъ округахъ вздохъ границы черногорской, именно въ областяхъ на полуни отъ Фочѣ на Гацко, Корито, Бѣлект до Требинье, политична администрація позбѣстане на нѣтъ по цѣловитѣмъ знѣтеню руху постанковъ въ рукахъ войсковыхъ командъ стайчныхъ. Се буде тревати два до три роки: въ прочихъ округахъ Боснии и Герцеговины буде администрація цивильна. Вѣсти отже, будѣтѣбы правительство намѣрѣло утворити въ окупованныхъ краѣвъ новѣ „пограничѣе войсковѣ“, не оправдуюся. Треба замѣтити, що по димисіи сиѣльного министра, Слѣви, угорскй и централистичный нѣмецкй газеты розголосили, що Слѣви мѣжъ иншимъ такожъ длатого подава до димисіи, бо въ правительствѣ австрійскѣмъ въ справѣ администраціи Боснии и Герцеговины взяла верхъ „партія войска“, котра бажаетъ завести въ тыхъ краяхъ войсковый абсолютизмъ и зрѣбити зъ нихъ пограничѣе войсковѣ. Але офиціозный газеты заперечили тому, а австрійско-славянска праса оособляеъ чѣска, выступила заразъ дуже энергично противъ мнѣмъ такой организации окупованныхъ краѣвъ.

(*Повстаніе въ Далмачи и Герцеговинѣ.*) Ген. Іовановичъ доноситъ урадово днѣ 1 мая, что днѣ 29 цѣтня отбула коротка битва на рѣвни нѣ Драгалійской. Въ битвѣ той брали удѣлъ три баталіоны стрѣльцѣвъ. Повстанцѣвъ отцѣрто; зъ стороны войска одинъ стрѣлецъ легко раненый.

ЗАГРАНИЦА.

Россія. Зъ Кіева доносятъ, что минувшого тыждня выѣхало зъ оттамъ до 1500 выгнанныхъ роднѣ жидѣвскихъ, зъ котрыхъ много удаеся до Америки.

(*Погромъ жидѣвъ въ Конгресѣвѣ.*) Зъ Варшавы пишуть днѣ 3 мая до краковскаго „Сзаси“: Въ Гомбинѣ, мѣстечку полскѣмъ, числячѣмъ 3000 мешканцѣвъ, выбухи розружы противъ жидѣвъ. Мѣщане завѣзавши до помочи, подобно, якъ се було въ Валтѣ, доокрестныхъ полскихъ селянъ, збурили жидѣвскй дома и склепы и зрабували все до крытыхъ. Жиды бороилися запекло; по обохъ сторонахъ есть кѣльканацѣвъ раненыхъ. Гомбинѣвъ представляе видъ руины. Въ Варшавѣ такожъ кипѣтъ; чути грозыбы не лишь жидамъ, але и Нѣмцямъ, вызначено напередъ дѣль, коли мають розпочатися рабунки. Мѣжъ жителями Варшавы запанувавъ великй острахъ, навѣтъ мѣжъ заможѣйшими Пѣлаками. Днѣ 1 мая народъ перелякаеъ однимъ простымъ случаемъ: вѣзъ на дорожъ перевернувся и миръ крещеный, якъ звѣчайнѣ, почавъ товѣтитися доволѣа воза. Полиція демонстраційно впадае до домѣвъ и наказуе замыкати склепы. Кто мѣтъ еще сумѣвѣватися о томъ, що въ Конгресѣвѣ наступлять такй самй погромъ жидѣвъ якъ на Украинѣ, той певно вже не сумѣваеся; Гомбинѣвъ пошовъ вже слѣдомъ Валты. „Щобы лишь на томъ скѣдчилось!“ — каже варшавскй дописуватель „Сзаси-у“. Пѣсла пѣформаций, якй одержала „Gazeta Narodowa“, причиною до погрому жидѣвъ въ Гомбинѣ, бувъ простый случай: жидъ бивъ христіянина, розпочавъ крикъ „bija puszyci“ и нѣжъ христіяне розпочинали бѣйку и руйнованье на велику скалю. Варшавскимъ газетамъ полскимъ не позволила цензура писати о погромѣ въ Гомбинѣ.

Своего часу мы доносили, что російске министерство просвѣты позволило утворити въ Варшавѣ катедру полской литературы и заасигнувало доценту Хмелевскому 3000 рублѣвъ рѣчноя пенсіи. Здавалося, що справа вже скѣнчена, але зайшла нова перепона. Выдѣлъ философичный университету варшавского ухваливъ, що Хмелевскй мае выклады литературу полскую въ російскѣмъ языкѣ. Кураторъ варшавского округа Апухтинъ выѣхавъ до Петербурга съ справозданьемъ о той ухвалѣ. Колибъ министерство подтвердило ухвалу варшавского выдѣлу философичного, то Хмелевскй, здаеся, зрезигнувавъ бы катедры полской литературы.

Франція. Днѣ 2 мая розпочавъ французскй парламентъ на ново свои засѣданя. Министеръ финансовъ, Сей, предложивъ палатѣ заключену конвенцію съ товариствомъ желѣзницѣвъ орлеанской, на подставѣ котрой желѣзница мае звернути державѣ данѣй залѣчки. Звѣстно, что министр Сей есть противникомъ закупки частныхъ желѣзницѣвъ черезъ державу, — и часть дефициту, котру малибъ покрыты желѣзницѣ, закупленъ на власнѣотъ державу (якъ се бажавъ Гамбета), пѣсла предложѣния Сей покрыть желѣзницѣвъ зворотомъ державныхъ залѣчекъ, а за тое достали поруку, что черезъ 15 лѣтъ правительство не буде закупувати желѣзницѣвъ частныхъ на власнѣотъ державу. — На томъ же першѣмъ засѣданю парламенту вѣбѣ министр правосудія Гумбертъ проектъ закона маючого на цѣли придушити выдаванье такихъ часописѣвъ, книжокъ и образѣвъ, въ загалѣ всякихъ публикацій, котры ширять неморальнѣотъ мѣжъ народамъ. Такого рода публикацій выходить особливо въ Парижѣ и въ великихъ мѣстахъ французскихъ велике множество и очевидно подкѣпуютъ моральнѣотъ народну.

Англія. Въ послѣднѣмъ числѣ говорячи о отношеніяхъ въ Ирландіи зазначили мы той фактъ, що правительство англиске устѣгнало неволь передъ жадалями Ирландіи. На подтвержденье того факту мы осымо нынѣ въ станѣ подати дальшй доказы зъ найновѣйшихъ часѣвъ. Днѣ 2 мая заявивъ лордъ Гранвилъ въ палатѣ лордѣвъ на до-

тычну интерпеляцію лорда Салисбури, что генеральный секретарь для Ирландіи въ министерствѣ англискѣмъ Форстеръ подава до димисіи зъ той причины, що не хотѣвъ брати на себе отвѣчальнѣотъ за новыи зворотѣ политики правительствѣа взглядѣмъ Ирландіи. Правительство постановило выпустити зъ вѣзницѣ въ Кильмангаймъ послѣвъ ирландскихъ до парламенту: Парнелъ, Дилъона и О'Келлѣ; рѣвножъ постановило правительство розѣбрати основно справы прочихъ увязненыхъ Ирландцѣвъ и по возможности уволюити. Правительство не думаетъ запроважувати въ Ирландіи закону вынаткового, бо се не зарадилѣбы але ще бѣльшй спровадилѣбы непорядкѣ въ краю; однакожъ правительство обдумаетъ и примѣнитъ способѣ охорѣны житя и власности въ Ирландіи. Того самого днѣ самъ Гладстонъ заявивъ въ палатѣ низшѣй парламенту, что выслать до Ирландіи розказъ выпустити трѣхъ увязненыхъ послѣвъ на волю. Заявленье Гранвила и Гладстона выкликали въ палатѣ лордѣвъ велику сензацію. Димисія Форстера, освобожденные увязненыхъ и занеханье оголошѣти станѣ вынатковѣ въ Ирландіи, каже надѣятися, що Гладстонъ мае на примѣтѣ якѣсь важѣйшй реформы въ Ирландіи. — На мѣсе Форстера предлагалъ яко кандидатѣвъ Шамберлена и Шавъ-Лефевра. — Освобожденный Парнелъ прибѣвъ днѣ 3 мая до Дублина и уникать всякихъ публичныхъ демонстрацій. Праса опозиційна Гладстону ганитъ такъ нагле освобожденье Парнелѣа.

НОВИНКИ.

— Вп. Тадей Федоровичъ, властитель Клебанѣвки, обнявши отъ выдѣлу краевого державу сусѣдного села Яцовецъ, выгнавъ зъ аренды тамошней корчмы жидѣ, черезъ что не мало прилужився до добра села, зваживши, что корчма въ рукахъ жидѣвскихъ есть ключѣмъ до лихвы и каменѣмъ угольнымъ до розоселѣна жидѣвъ въ селѣ. — При недавнихъ выборахъ до рады громадской въ Клебанѣвцѣ и Федоровичъ зѣставъ выбранныи членѣмъ тоиже рады. П. Тадей Федоровичъ, звѣстный въ цѣлой окрестности яко найлучшй постоуный гонодаръ спровадивъ недавно до Клебанѣвки дуже хорѣй оказы рогатѣмъ худѣбы зъ стайнѣ кн. Шварценберга зъ Праги, а шѣтъ штукъ просто зъ Швайцаріи. Оказы тѣи, въ окрестности дои невиданй, много подѣбѣтвувати могутъ на змѣну худѣбы у дрѣбныхъ нашихъ господарѣвъ, що оособливо теперь, при замкненю границъ російской для ввозу худѣбы, есть рѣчею великою досяглости.

(О) Читальнѣ громадскй на Буковинѣ. Черновецке намѣстництво подтвердило статисти читальнѣ громадской въ Неполобѣвцѣхъ, а сими днѣями подали села: Варѣбѣвцѣ, Васѣбѣвцѣ и мѣстечко Кѣцманѣа статисти читальнѣ до подтвержденя. Старанье громадъ заводити у себе читальнѣ радуе вѣсѣхъ буковинскихъ Русинѣвъ, бажаячѣхъ розвоу просвѣты руского народа на Буковинѣ. Дай Боже, чтобы за примѣромъ выше наведеныхъ громадъ пошли все рускй громады на Буковинѣ!

(И) Черновецкй комитетъ центральный для основаня низшой руской гимназіи въ Кѣцмани рѣшивъ устроити на тую цѣль огородову забѣву въ мѣсѣмъ огородѣ днѣ 18 н. ст. мая т. е. на Вознесеніе. Магистратъ мѣскй отступивъ комитетѣмъ огорода на днѣ 18, евентуально на 21 мая. Если 18 мая буде погода, то розпочеся забѣва о 4 годнѣ пополуноди при участіи войсковой музыки зѣ Львова, академичного товариства „Союзъ“, котрый постараетъ о сѣбѣ, и нашего земляка п. Сперяча, котрый займѣеся урядженьемъ штукъ огнѣвъ. — Слѣдующого днѣ въ пятницю, евентуально въ субботу, дане буде руске аматорске театральне представлѣнье въ мѣсѣмъ театрѣ. На случай непогоды въ днѣ 18 мая, замѣстъ огородовой забѣвы дастъ войскава музыка въ мѣсѣмъ театральнѣмъ салѣ концертъ. Еслиже непогода на днѣ 18 мая предвидѣтѣа, то отбудеся забѣва днѣ 21 мая въ недѣлю в театральне представлѣнье въ поведѣлокъ.

— Жидѣвъ-утѣнчѣвъ зъ Россіи наплывае до Галичины шо-разъ бѣльше, оособливожъ до мѣстъ Бродѣвъ и Львова. Сего тыждня отѣхали на кошѣ англиского товариства два транспорты пересѣчно по 250 жидѣвъ на Гамбургъ до Америки. Олифантъ выѣхавъ зѣ Львова на Чернѣвцѣ и Яссы до Константинополя, чтобы тамъ просити султана о позволѣнии эмиграцій жидѣвъ до Палестины. Другй два агенты англиского товариства, пробывавшй во Львовѣ, гр. Монтатъ и дръ Ашеръ выѣхали до Пешту, чтобы тамъ постаратися о завязанье якогѣ комитету запомогового. Се однакожъ, здаеся, имъ не удаеся, бо въ Угряхъ боится, чтобы пролетаріатъ російско-жидѣвскй не наплывавъ такъ до Угорщины, якъ наплывае до Галичины... А то въ Галичинѣ, здаеся, лишѣтѣа немало жидѣвъ, — тажко, чтобы комитеты вѣсѣхъ жидѣвъ вытранспортивали до Америки чи до Палестины.

(И) Зъ Черновецѣ доносятъ намъ: Въ салѣ товариства „Руской Вѣсѣды“ дано до теперь три аматорскй театральнѣ представлѣня, именно 1) „Заздрѣстна жѣнка“, 2) „Наталка-Полтавка“ и 3) „Лѣвы на мужа“. Все представлѣня выпали хорѣшо; салѣ була повна публикѣ.

— Зъ Горѣкъ пишуть намъ: Въ недѣлю Тѣмну отбувся въ нашѣй читальнѣ другй музыкально-декаматорскй вечеръ въ память 100-лѣтнѣо рѣчнѣи знесеня неволь цѣе. Іосифѣмъ П. Комната була пристроена смѣреками, вѣнцями, науками и рѣсно освѣтлена. Програма вечера була слѣдующа: 1) „Привѣтъ“ — отограла музыка. 2) „Вступленье слово“ — выголосилъ Н. Б. 3) „Имѣя народный“ — отѣнчѣвавъ мѣшанныи хоръ въ супровѣдѣ музыки. 4) „Вѣсѣмъ намъ звѣстно“ стихъ Гуша

левича — отѣклямувавъ В. К. 5) „Станѣмо дѣти руской славы“ — отѣнчѣвавъ мѣшанныи хоръ въ супровѣдѣ музыки. 6) „Щирѣмъ Русинамъ“ — стихъ Корнила Устѣяновича, — отѣклямувавъ Н. Б. 7) „Дай дѣвчѣно намъ шамѣана“ — отѣнчѣвавъ мѣшанныи хоръ. 8) „Иванъ Пѣдкова“, стихъ Т. Шевченка, — отѣклямувавъ В. К. 9) „Козакъ пана не знавъ зъ вѣка“ — отѣнчѣвавъ мѣшанныи хоръ. 10) „Спамятайтѣся Русины“, стихъ Д. Третьяка — отѣклямувавъ Н. Б. 11) „Ой часъ, братѣ“ отихъ тогожъ автора, — отѣклямувавъ Из. Гр. 12) „Послухай гласъ“ — отѣнчѣвавъ мѣшанныи хоръ и т. д. „Послѣдне слово“ выголосилъ В. К. Бѣсѣдникъ представивъ заслуги цѣе. Іосифѣ П. для галицкой Руси, указавъ на необходимость просвѣщеня народного и на велику хосейнѣотъ читалѣнь громадскихъ. Присутныхъ гостей було до 130 були и доокрестнѣ селяне. Вечеръ удався дуже хорѣшо и все были дуже вдоволѣны. Селяне зѣ сусѣдного села Зубкова прислали на вечеръ поздравленье письмо съ 22 подпѣсами. П. к. староство прислало на той вечеръ двоухъ жандармѣвъ.

— Жидѣвскй обманѣства по галицкихъ мѣстечкахъ. До „Газ. Нар.“ доносятъ зѣ Подѣля слѣдующй два цѣкавы факты: Въ Терѣбовлѣ на однѣмъ зѣ недавнихъ торѣвѣвъ бѣдна якась вдовѣца, мати кѣлькѣро дѣтей, вывела на торѣ корову. Жиды отѣргували корову за 45 зр. Коли прѣшло платѣти, жиды потрафѣли такъ отуманити жѣнку, що замѣстъ 45 зр. дали їй 25 зр., выовивши въ бѣдну жѣнку, що одна десятка мае подѣвѣну вартѣсть, бо по обохъ сторонахъ мае однаковй малюпки. Бѣдна жѣнка, котра новою десятику доси въ рукахъ не мала, увѣрила жидамъ и ажъ коли вернула въ село, розвѣдали тѣ людѣ, що еи бесѣтѣвъ жиды обманули на 20 зр. — Другѣ обманѣство лучилѣе въ Грималѣвъ. Коваль скарѣбовый зѣ Хѣбѣова прѣйшовъ до Грималѣова змѣнѣти пятьдесятку. Жиды вмовили въ него, что банкѣтъ фальшивый и давали ему за пятьдесятку аразу 25 зр. а на конецъ добили торѣ за 40 зр. Коваль вернувши до дому и довѣдавшѣе отъ другѣхъ бачившихъ тую пятьдесятку, що зѣставъ жидами обманѣный, такъ собѣ страту десяти зр. звавъ до сердѣ, що ажъ сильно захорувавъ. До тыхъ двоухъ фактѣвъ корреспѣдентъ „Gazet-y Nar.“ таку додае увагу: „Можнабы думати, що по громадахъ жидѣвъ въ Россіи и въ Нѣмеччинѣ, нашй жиды повиннй стати хочъ троха смирѣйшимъ; тымчасомъ противно, они роблятья що разъ бѣльше беззѣлымъ и формально бавлятья въ панѣвъ ситуацию и краю“.

— Одинъ зѣ способѣвъ жидѣвского надѣжжѣа. Селяне на свѣта великоднй купуютъ звѣчайнѣ въ спѣлѣ безрогѣ, рѣжуть и дѣлѣтъ мясомъ. Жиды, котры арендуютъ акцизу, ходѣтъ по сѣлахъ и допытуютѣа дѣтей, чи ихъ роднѣи не мають на продажѣ цѣтѣны, а вывѣдавшѣе о вѣсѣмъ, напѣдають на селянина и кажутъ ему оплатуватися дорожѣ, представляючи дѣло такъ, що ослѣне купно и зарѣвъ безроги есть продаженѣ мяса, общѣсѣною на зыскъ. Очевидно, что таке толкованье есть чистою напѣстою и власти повиннй такй надѣжжѣа карати. „Dziennik-owi pol.“ доносятъ о чѣтырохъ такихъ случаяхъ жидѣвской напасти въ Зубрѣ подѣ Львовѣмъ.

— „Macierz polska“ въ Выдѣлѣ краевѣмъ. Выдѣлъ краевый, котрый вѣсѣхъ бюрѣ своихъ не може помѣстити въ своемъ будынку, отступивъ безплатно лѣкаль „Macierz polskiej“. Не великй буде страхъ, якъ яке одно бюро выдѣлу выпровѣдитѣа въ будынку, але за тое „Macierz polska“ буде въ Выдѣлѣ краевѣмъ и очевидно буде мати характеръ „krajowo-urzędowy“. Не ручимо, чи Выдѣлъ кр. не отступитъ еще яке бюро „Kola politycznemu“ — и тогда ажъ буде въ купѣ цѣльнѣй „Rząd moralny“!

(О) Рускй театръ въ Тернополи. Минувшой субѣты загоствѣвъ до насъ рускй театръ подѣ дирекцію п. Бибѣровича на 10 представлѣнь, а въ недѣлю давъ на перше представлѣнье Шевченкова Назара Отодѣлоу. Не будѣмо вдаватися въ розѣбѣр самого теору драматичного, бо обговорѣно его вже до волѣ въ нашихъ часѣписѣхъ, а скажемо кѣлькѣа слѣвъ о грѣ акторѣвъ. Въ загалѣ сказати треба, что роляъ булѣ отнѣвѣдно роздѣлѣнѣа, а акторы вызвалися дуже зѣ своиѣ задачѣ, котра була трудѣйша въ томъ случаю, бо гроу своею мусѣлои допѣвнѣти недостатѣ Шевченковаго фрагменту. Именно вызначилѣа п-ѣ Бибѣровичѣа въ роляѣ сотникѣвъ, п. Гринѣвѣцкй (сотникъ) и п. Бибѣровичъ (Назаръ); отѣтакъ п. Даниловичъ (козѣръ) своимъ сѣвѣвомъ, котрый все есть есть наислабѣшою стороною нашего театру. П. Стефѣуракъ (другъ Назара) понадавъ у своей розважливѣи и посмѣховѣй роляѣ гдѣкуды въ юродливѣотѣ, неотнѣвѣдну и въ томъ творѣ неумѣстну. За те п-ѣ Стефѣуракова (ключѣница) зрозумѣла и отдала свою ролю належитѣо. П. Подѣвѣосѣцкй (старшй староста) забувъ на самѣ передѣ о томъ, що онъ повинѣнъ бувъ держати „хлѣбъ свѣтый“ въ рукахъ, а не его товаришъ тай не нести хлѣба голѣручѣа на кружку закрытѣмъ скатѣртію; прѣйшовши же у хату и поклонившѣся, треба було хлѣбъ на столѣ покласть. А вжежъ зѣосѣбѣмъ незрозумѣвъ п. П. своей роляѣ, выголѣшючи „Законне слово“. Не бачилисьмо передѣ оособѣ поважного отѣчного старостѣа, а якогѣсь баландѣ, що своимъ несприроднымъ гуканьемъ хоче розѣмѣшити и торжѣственне дѣйстви въ жартѣ обернути. П-ѣ Моленѣца (хѣзѣлика на вечерѣнѣяхъ) безъ потреби неустѣнно корѣчилѣа. — Слѣвы выпали слабо, зѣ вынаткомъ сѣвѣву козѣря (п. Даниловичѣа), котрый однакъ повинѣнъбы явитѣся съ бандурою, а не скрипѣкою. Думаемъ, что дирекція и „Руска Вѣсѣда“ въ интересѣ розвоу нашѣо народной оцѣны повинна конечно придѣбати хочъ гдѣкай красшй

силы спбвочі, тымъ бльше, що театръ нашъ переважно їздить по мбсцяхъ мшаной людности, на котру спбвъ найкорше и найспбвнйше зможе подбйствовати. Шире признание належитося „Руской Бесбдѣ“ за придбане гарныхъ костюмв и отповднхъ декорацій, а се чи мало поднесло вартбстѣ недблной выставки театралной (разили тблько новомоднй фотелѣ и крбсла установлені въ козацкій комнатѣ). — На конецъ представлено „Апотеозу на могилѣ Т. Шевченка“ т. е. живу групу зъ головныхъ лицъ, представленныхъ постомъ въ его краснихъ творахъ. Шкода лишь, що дирекція не має красшого портрету, коли вже не бюту Т. Шевченка. — Участь публики була досыть значна, именно же добре була заступлена наша молодбжа, а почасті и мбчанство. Не бачилисьмо однакъ нашихъ представителв духовенства, якъ загаломъ нбкого зъ села! Родимцѣ мбсцеві и замбсцеві! Не цураймося сеп святнѣ нашого рбдного слова, а горнбмося численно и радо, чей тутъ покрбпится нашъ духъ нембчний и почутье народне, а такою громадною участю зможе двигнутись наша народна сцена.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— Где лежать старорусскій княжій городъ Галичъ? Нашимъ Ви. читателямъ буде знаною розправа нашего многозаслуженного и неутомимого историка проф. *Дра Изидора Шараневича* п. з.: „Старорусскій княжій городъ Галичъ“ — выдана р. 1880, въ котрой Ви. авторъ на подставѣ быструмныхъ выводовъ историчныхъ указавъ мбсце, где въ померклій старинѣ стоявъ нашъ княжій городъ Галичъ. Рбдко коли убнчались историчнй дослбды такъ свбдлымъ успбхомъ оправдани, якъ се сталося съ сено працею Ви. дра И. Шараневича. Всч. о. Левъ Лаврецькй, великій любитель нашей историчной бубальщины поднявся на подставѣ выше згаданой праці проф. дра Шараневича шукати слбдбвъ старинного Галича, и справдѣ на томъ самбмъ мбсци, на котре указавъ проф. дра И. Шараневичъ въ той своей розправѣ откопавъ фундамента церкви Спаса старого Галича, котра була тамъ вже р. 1151. Фундаменты указуютъ, що та церковь збудована зовбмъ на взбръ найстаршихъ церквей въ Кіевѣ — матери рускихъ городбвъ. Вббст о откопаню тыхъ фундаментбвъ о. державъ проф. дра Шараневичъ саме передъ выбздомъ до Кракова на рбчне засбданье тамошной Академіи наукъ. Проф. дра Шараневичъ, котрый бувъ єдинимъ представителемъ Русинбвъ на сегорбчнбмъ засбданю, удблнвъ тую вбдомбсть Академіи наукъ. Та для каждого любителя нашей исторіи и старинностей такъ дорожбнна, а для исторично-археологичныхъ дослбдбвъ проф. дра Шараневича такъ почестна вбдомбсть вызвала глибоке враженье на членахъ краковской Академіи наукъ. Надбмося, що и нашй Ви. Читателѣ повитають тую вбдомбсть съ повною радостю. Подносячй великй заслуги Ви. проф. дра Шараневича около откритія мбсца положена нашего княжого города Галича, не можемо мовчки поминути такожъ и всякого признана достойныхъ трудбвъ и заходбвъ Всч. о. Льва Лаврецького, котрый власнымъ коштомъ и трудомъ поднявся откопувати землею засыпанныхъ и заглаженныхъ останкбвъ старинного Галича. Розкопуванье продовжаея далше и мы маемо надбю, що тутъ прйде вже цблнй нашъ край въ помбчъ матеріальну для цблковитого откопаня и консервованя старинныхъ забыткбвъ Галича.

— Выказъ жертвъ и членскихъ вкладовъ на бурсу для дбчати рус. кат. обр. въ Перемышлѣ, за котрой П. Т. Дателямъ сердечне „Спаси-Ббгъ“ заявляемъ: Всч. оо. дек. куликбвского 70 зр., оо. дек. яво-

рбвского 93 зр., оо. дек. добромилського 26 зр., оо. декан. балгородского 21 зр. (Прим. Грошѣ приосланй були безъ поименного выказу жертвовавшихъ.), Ч. мбчане олешицкй на руки о. Игн. Малика 3 зр. 50 кр., именно И. Яремчакъ 30 кр., В. Сбрыкъ, А. Гонтарскй, И. Голичокъ, Г. Н. Милещакъ, И. С. Козбй, І. Галазъ, С. Огрызло по 20 кр., М. Виневиць, М. І. Огрызло, Г. Галазъ, М. Калина, Г. І. П. Грендовичъ, М. Козбй по 10 кр., о. И. Маликъ 50 кр., Ч. Мих. и Мар. Устрицкй 1 зр., Ви. п. И. Биберовичъ директоръ рус. нар. театру изъ представления мелбдрамы „Монахъ“ въ користо Бурсы 40 зр., за три при-мбрники „О выхованю“ 90 кр. Разомъ 255 зр. 40 кр. — На рахунокъ членскихъ вкладокъ зложили: Ви. сов. драм. Яновскй 50 зр., п. Лисенецькй 25 зр., оо. Е. Козакевичъ, А. Котысь, В. Скобелбкй, И. Созанскй по 3 зр., Н. Котысь 2 зр., И. Колтунюкъ 2 зр., драм. Н. Анто-невичъ 3 зр., І. Лукашевичъ изъ Сббля 6.3 зр., А. Леонтовичъ 75 кр., о. Г. Полянскй 27 кр., о. З. Подлашецкй 75 кр. Въ на рокъ 1882. О. драм. М. Людевичъ 3 зр. за р. 1881. п-мъ М. Деревіонска 2 зр. (за р. 1881 доплачено 1 зр. — на р. 1882 1 зр.) Разомъ 104 зр. 77 кр. При той спбсббности пригадуемося ласкавой памяти прочихъ П. Т. Членбвъ съ вкладкою на р. 1882. — Надто жертвовали: о. дек. Іос. Лозинскй 50 прим. проповбдей своихъ п. з. „Науки церковны на меншихъ празники“ такожъ „Бесбды случайны и похоронны“ Львбвъ 1872 и о. Ив. Негребецкй 12 прим. книжки „О выхованю“ подручникъ для рускихъ женщинъ по цбнѣ 30 кр. Вебхъ проповбдей въ книжѣ о. дек. І. Лоз. 33. Книгарска ихъ цбна 1 зр. Авторъ зняжае при спродажѣ тыхъ примбрниковъ цбну на 50 кр. Велика стбйбсть обохъ сихъ книгъ и цблѣ жертвы най стануть заохотою до ихъ закупки.

Въ Перемышлѣ, дня 27 н. с. лютого 1882. — Отъ Выбдлу руской Бурсы для дбчати.
Левъ Кордасевичъ, председатель.
Зах. Подлашецкй, Кучерябъ.
секретарь, касиеръ.

Переписка Редакціи и Администрации.

Ч. П. Г. въ Б. Нарбдѣ, що живо боронитъ своєю честю, вже тымъ самымъ доказуе овою живеннбсть. Що вся наша Русь обурлася „Крашанкою“, се ажъ надто загально збббно. Та мы думаемо, що шкода довше застановлятьсѣ надъ аберацією „ббдлашного“ автора сеп злощастной брошюры. Стоячи за нашою честюю народною му-симо заразомъ щиро и позитивно працювати, щобъ будучнбсть стала красшою отъ минувшости. Тожъ думаемо, що умбщуванье протестбвъ противъ „Крашанки“ сталося вже злишнимъ и що годится намъ далше йти нашою дорогою и зайняты сеп-розбнйшимъ пытаньями. Ч. П. Мирославъ. Стихъ „Погодбтся!“ звертаемо поблау указаной адресы. Впр. А. въ Я. съ поглядомъ „Нового Временя“ на политику Глядстона не можемо згодитись. Политика Глядстона не есть анѣ такъ демократична, анѣ такъ всесторонно на масахъ народа оперта, якъ думае „Новое Времѣ“. Впрбчѣмъ отношеня Англіи а нашй надто суть отбмбннй, чтобы одинъ другимъ служили за примбръ. Впрбчѣмъ подбляемо вновь Вашу гадку, що сила починае въ народѣ; для того стремимо до того, чтобы довести ту масу народа до повной свбдомости и чтобы наша интеллигенція приняла покликъ „Впередъ съ народомъ“ (а не назадъ) яко знамя своєю дблн-ности. Зъ тыхъ причинъ не можемо мбстити надбсланой дописи, а передамо ея Пр. Ч. Дописо-вателеви зъ Ренжж. Съ такими фактами радимо завбсгди удаватись до компетентной власти, бо сама дошевъ ледво чи що поможе.

МБСЦЕ

практиканта антикарского
може одержати ученикъ, скбнчив-шій 4 гимн. класу, намбтрающй вступити на выдблѣ фармацевти-чнй и посвятитись званию анти-карскому — въ мбстечку полу-дневной части краю. Интересова-нй ученики зволють бднбситись до о. Стефановича у Львбвѣ, ули-ца Руска, ч. 3.

Вышла зъ друку брошюра
подъ заголовкомъ:
„OGRODNICTWO LAOSWE
czyli
NOWA KORALNIA ZŁOTA.“

Содержанье: Вступъ. — О лбсббмъ хмелю. — О малинахъ. — О лбнцнхъ и сн орбхахъ. — О деравахъ овочевыхъ въ лбсахъ. — О закладаню винищъ въ лбсахъ. — О грибахъ. — Додатковй uwagi.

Длѣце тов. дужо займачо, о 44 сторонахъ, безбсмыслно зацбканивъ каж-дого ВП. читателя. Вбруючи въ тов. о-смыслаемоъ поручити его всбмъ п. платителемъ добръ, лбснчнмъ, огоро-дникамъ и т. под.

Цбна дужо умбренна лишь 35 кр., съ пересылкою почтовой 40 кр.

Набути можна лишь
въ друкарнѣ Анны Вайдовиче-вой (передъ тымъ Перемышлѣ), Ринюнь ч. 9 во Львбвѣ.

Такжъ въ той друкарнѣ можна набути:
„Uzdrowiska nad morzem połączonym
z morzem“
„PORADNIK DLA LEZĄCYCH SIĘ
KARPIELAMI W OGOLE.“
Цбна 50 крейпарбвъ. 1—2

Цбс.
выключно

корол.
упривил.

Екстрактъ Орбховый

до фарбованя сивого волоса
вынайшовъ перфумеръ
А. Мачускй
во Вбди и, Kärntnerstrasse, 26.

Ц. к. выключно упривил. сред-ство тов. до фарбованя волоса, на-дающе оному вологу тревалу бар-ву чорну, брунатну або блбндъ, вытворенье лишь зъ субстанціи рослинной, т. е. зъ дупины зеле-ныхъ орбхбвъ, не есть при томъ нѣ крыхты шкбднымъ анѣ здоро-влю, анѣ вологу, и фарбуе волосъ въ протягу 15 минутъ хорошо и тревало на чорно, брунатно а-бо блбндъ, такъ що навбтъ при умываню фарба не сходитъ.

1 флаконъ екстракту орбхового
плынного . . . зр. 3—
1 пуделочко съ 6 пробными фла- . . . 3/50
1 флаконъ орбхового молока на
отрбтъ волоса . . . 3—
1 флаконъ орбховой помады для
нафарбованя волоса . . . 2—
1 флаконъ орбховой оливы для тон-
цблы, якъ выше . . . 2—
1/2 флаконъ орбховой оливы ditto . . . 1—

Въ правдбмъ гатунку набути можна
въ парфумернѣ Мачуского
въ Вбди и, Kärntnerstrasse, 26.

Во Львбвѣ у Зиг. Рукера, анти-каря, такжъ у купцбвъ: Каміля Стн-жовского, Мартіна Миллера и Леона Седляка. (2—30)

ВСѢ РОДЫ

Водъ минеральныхъ
поруцае

КАРОЛЬ КЛИМОВИЧЪ

во Львбвѣ

улиця валова ч. 11.

(4—5)

Нарня покоева

належито уладжена, съ паровымъ мбданнымъ котломъ, куплена пере-дѣ кблкомъ роками за 300 зр. есть теперь на продажъ лишь за 100 зр. у вдовы по свбщеннику, Тересіи Лавицкой въ Сажать, по-чта Богородчань. (1—3)

„СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ“

повбсть знаменитого англій-ского писателя К. Дикенса. Цбна 30 кр., съ пересыл-кою 35 кр.

Дбстати можна въ адми-нистраціи „Дбля“ або въ книгарни Ставропигійскбй.

„ЗОРА“

ПИСЬМО ЛИТЕРАТУРНО-НАУКОВЕ
для рускихъ родинъ

выходить во Львбвѣ два разы на мбсць, кожде число най-менше въ два аркушѣ друку и коштуе рбчно 5 зр., повбрчно 2 ар. 50 кр. (на велиновбмъ паперѣ рбчно 6 зр., повбрчно 3 зр.). Адресъ: Редакція „Зорѣ“, ул. Галицка ч. 18.

Въ редакціи „Зорѣ“

можно набути слбдуючй книжки власного накладу:

1. Повбсти Марна Вовча, три томы, въ цбнѣ 1 зр.
2. Повбсти Николая Устыановича въ цбнѣ 70 кр. (на лучшбмъ паперѣ 85 кр.)
3. Страстнй Четвертъ, оповбдане Николая Устыановича, въ цбнѣ 38 кр. (на лучшбмъ паперѣ 45 кр.)
4. Местъ Верхонинца, оповбдане Николая Устыановича, въ цбнѣ 32 кр. (на лучшбмъ паперѣ 40 кр.)
5. Оповбданя Николая Гоголя, въ цбнѣ 35 кр.
6. Свбты (образаць зъ галицко-руцкого житія) написавъ Денисъ, въ цбнѣ 28 кр.
7. Гальшина, княгиня Острожска, оповбдане историчне Дра Из. Шарановича, въ цбнѣ 1 зр.
8. Старорусскій княжій городъ Галичъ, критичне студіюмъ Дра Из. Шарановича, въ цбнѣ 32 кр.
9. „Зора“ зъ року 1880: на вычайнбмъ паперѣ 3 зр., на велиновбмъ 3 ар. 60 кр.
10. Марта Боревца, оповбдане историчне, въ цбнѣ 32 кр.
11. О выхованю (подручникъ для рускихъ женщинъ), въ цбнѣ 30 кр.
12. Надельмаеръ, апостолъ свободы (цбкала исторія зъ жити баламута-соціалиста) въ цбнѣ 10 кр.
13. „Газета Школьна“ зъ р. 1878 (оправлена) по зниженбй цбнѣ 1 зр.
14. „Газета Школьна“ зъ р. 1879 (оправл.) по зниженбй цбнѣ 1 зр.
15. Провбднй идеъ въ письмахъ Тараса Шевченка, въ цбнѣ 35 кр. (правописъ фонетична).
16. Завбщане Тараса Шевченка, зъ музыкою М. Вербнцского, въ цбнѣ 35 кр.
17. (Фотографіи Тараса Шевченка, въ форматѣ книжковбмъ, въ цбнѣ 50 кр.)

При закупнѣ котрого-небудь зъ тыхъ выданъ бере редак-ція всю оплату почтовую на себе. (6—6)

для

дому

есть машина до шитя въ кождбмъ случаю наилуч-шбйшою и найпожиточнй-шою помбчницею, если есть простою въ застоосованю, тревалою и для каждой ро-дамскихъ стрбвъ, выробу плащбвъ, горсбтбвъ и парасолбвъ. Найлучше промовляе въ ихъ користо той фактъ, що мин. року спродано ихъ бльше якъ пбвъ миліона штукъ. Оригинальнй машины Сингера продаются за повною порукою при малбмъ задатку безъ подвысшена цбны на тижневй силаты по 1 зр. и удбляея основною науки. Щобы запоббгчи помылкамъ съ машинами, продаваемыми подъ назвою Сингера, то треба ува-жати, що оригинальнй машины суть заосмотренй повною фирмою „The Singer Manu-facturing Co.“ на луку машины, а надто мають фирмову марку на горбшнбй части стблца. Для кравцбвъ, шевцбвъ, сбдлярбвъ, капелюшникбвъ, нитролигаторбвъ, фабрикантибвъ мбховъ и т. д. суть спеціальный машины до шитя Singer-a Co.

The Singer Manufacturing Company New-York.

(1—?) Во Львбвѣ, Плѣцъ Галицкй ч. 3.

„СЛАВІЯ“, банкъ взаимныхъ обезпеченій въ Празѣ.

Запрошенье
на четверте звичайне загальне зббранье

стоваришеня емеритального заступникбвъ банку „Славія“, котре бббудеся дня 17 мая о 10 годинѣ передъ полуднемъ въ власнбмъ домѣ банку „Славія“ въ Празѣ на плану Снбвоажнбмъ ч. н. 978—II

ПРОГРАМА.

1. Справозданье за рокъ 1881.
1. Выборы: а) шбстохъ членбвъ выдбла управлюющого, б) шбстохъ заступникбвъ тыхже.

Вытягъ зъ статутбвъ стоваришеня емеритального.

Арт. 15. Выдблѣ управлюющй стоваришеня емеритального заступникбвъ „Славія“.

Безпосереднй зарядъ фонду емеритального провадитъ особнй выдблѣ, що складаеся:

- а) зъ одного члена рады управлюющой, котрого выбераетъ тѣлѣ зъ помбжи себе;
- б) зъ директора урядуючого и генерального секретаря;
- в) зъ шбстохъ, черезъ участникбвъ фонда емеритального зъ помбжи себе выбравшихъ му-жблѣ доврѣи.

Кромѣ того выбераетъ заступника для каждого мужа доврѣи, такжъ шбстохъ, котрѣ въ Празѣ або въ наблбжайшй околицѣ мешкають.

Ббблвы членъ не мбгъ особно лѣтитись на зббраню, запрошеного его заступника.

Выборы мужбвъ доврѣи бббуваюются всегда на одинъ рокъ при загальнбмъ зббраню участникбвъ, въ торжествево св. Іоана; выббръ члена совбта управлю-щего бббуваея всегда на одинъ рокъ при уставленюся рады завбдуючой.

Въ Празѣ дня 29 цвбтня 1882.

Совбтъ управлюющй

банку взаимныхъ обезпеченій „СЛАВІЯ“ въ Празѣ.

Запросины.

Заступництво для Галичины и Буковины во Львбвѣ

п. к. прив.

Аціенда Ассикуратриче въ Триестѣ

зъ закладовымъ фондомъ 4,000,000 зр. а. в.

мас честь просити воіхъ, желающихъ обезпечитись отъ гра-ду, до численного приступленя съ обезпеченями посередниц-твомъ заступництва або сн рускихъ агентбвъ по провинціи.

Убезпеченя пріймають побла дуже приступныхъ пре-мій; полисы выготовляются въ рускомъ языкѣ; отшкодованя выплачуется совббно и скоро.

Заступництво во Львбвѣ

п. к. прив. Аціенда Ассикуратриче въ Триестѣ.

ВАС. ТОВАРИЩКОГО НАСЛБД.

(Стахевичъ и Абрисовскй)

Львбвъ, Рынокъ ч. 32

поруцають въ наибблбшбмъ выборѣ наймбднйшй

Матеріи вовняный,

Барижѣ, Сатины,

Фуляры и Кретоны.

(1—3)

Пробы высылаемо на жаданье!

Виходить во Львові що Среда и Субота (крімъ рукавъ сшити) о 4-хъ годнѣхъ пошлудни. Литерат. додатокъ „Библиотека найзнам. повѣстей“ виходить по 2 печат. аркуші кожного 15-го и послѣдняго дня кожного мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція полѣ Ч. 8 улиця Академична.

Всѣ листы, посылки и рекламации належить пересылать по адресу: редакція и администрація „Дѣло“ Ч. 8 ул. Академична.

Рукописи не ввертаются только на попередне застереженіе.

Подписное число стоитъ 12 кр. а. в. Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.

Рекламации неопечатаній вѣдѣній отъ порта.

Предплату належить пересылать франко (найлучше почтовымъ порекомендомъ) до: Администрація часопису „Дѣло“ ул. Академична Ч. 8.

VII. Читателѣвъ въ Россіи просимо мати на увазѣ, що въ вымовѣ $л = j, i, \delta, \alpha = i, u$ (въ серединѣ и на концѣ слѣдъ) $= y, u$ (на початку слѣдъ) $= i, \delta$ (на початку слѣдъ) $= v, i$.

Опѣка надъ нашими опѣкунами.

Въ нашихъ рукахъ находится предѣланный листокъ величавого паперу, печатанный съ датою 10 цвѣт. 1880, с. е. менше-больше под той частъ, якъ отбывались у кн. Сапѣжны зборы 59 дамъ опѣкующихся интерн. оо. Змартвухвстанцѣвъ, о чѣмъ мы своего часу въ „Дѣлѣ“ згадували. Сей листъ представляе справозданіе зъ дѣяльности, дотеперѣшнихъ успѣховъ и зъ организациі оо. Змартвухвстанцѣвъ и зъ установленіи надъ ними опѣки, а такъ тымъ, якъ и многимъ инымъ есть для насъ дуже цѣкавымъ документомъ.

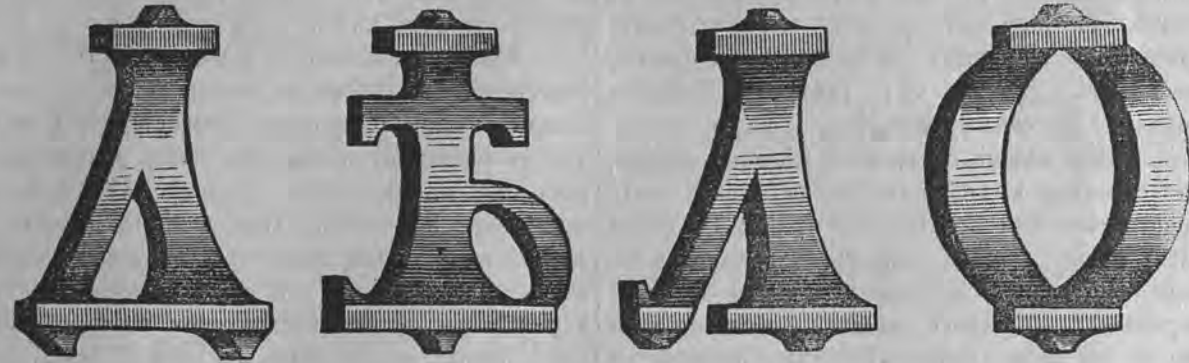
И такъ дознаемъ зъ него, що оо. Змартвухвстанцѣвъ окрѣмъ иныхъ опѣкъ, о которыхъ буде мова понизше, постаралась еще и о „народову“ опѣку подъ фирмою: Stowarzyszenie opieki nad Internatem ruskim XX. Zmartwychwstańców we Lwowie. Члены сего стоваришненія, зобовязуются до двохъ рѣчей: Przrzekają bowiem a) odmówić codziennie na intencję zakładu wychowawczego XX. Zmartwychwstańców we Lwowie jedno *Zdrowaś Marya* i jedno *wezwanie*: Sw. Józefacie i S. Kazimierzu módlcie się za nami; b) płacić corocznie przynajmniej *dziesięć florenów* austr. Членѣвъ збирають „opiekunowie lub opiekunki“ стоваришненія, стараючись мати ихъ по десятихъ въ своемъ кружку: отбирають отъ нихъ датки грошей передъ 1 груднемъ кожного року и пересылають ихъ на руки *Prezesowej* Stowarzyszenia. Стоваришненіе „опѣки надъ интерн. оо. Змартвухвстанцѣвъ“ дѣлится на два отдѣлы: львовскій и краковскій. „Суть двѣ предсѣдательни (Prezesowe)“ — сказано далше въ справозданіи, „во Львовѣ кн. Адамова Сапѣжина, — въ Краковѣ кн. Марцелина Чарторыска, котрі мають до помочи секретарки, — а спѣльнымъ предсѣдателемъ есть настоятель интернату оо. Змартвухвстанцѣвъ“ (к.с. Калинка), — але кромѣ того, показується, що есть еще и двохъ предсѣдательвъ лат. еписк. Моравскій и лат. еп. Дунаевскій. Такъ отже кожда Презесова має кромѣ секретарки еще и своего адлатуса-презеса.

Товариство выбрало собѣ якъ вже зъ

Початки православной акціи въ колишній уніатскій епархіи Холмскій по р. 1863.

Исторія оправославленія Холмщины, хочъ такъ важна и цѣкава для насъ не только въ взглядѣ религіозномъ але и національномъ, досе еще дуже мало що звана у насъ. Головнѣйшою став она у насъ доперва тогды, коли крѣвава борба селянъ съ солдатами задла обрядъ справедливо обурюе сердца всѣхъ цивилизованныхъ людей. Але початки сего тяжкого дѣла, ея роизиды, а навѣтъ самыя причины, во-всѣмъ не явны у насъ. Тымъ часомъ именно самъ початокъ сего сумной исторіи и станъ холмской епархіи до часѣвъ повстанія, показуе ясно, що якъ въ одной стороны холмскій латинизаторы мусѣтъ признаться до спѣвныи въ пѣвнѣйше вызваномъ проливѣ крови безвинного народа, а не складати сего въ выключену вину самыхъ православныхъ, такъ вновь въ другой стороны, что тымъ латинизаторамъ ходило не только о ватрату гр. кат. обряду, але и о ватрату руской народности. Дуже цѣкавый историчный очеркъ сего сумной исторіи, списанный очевидцемъ, замѣшчу пѣтербургскій церковный журналъ „Странникъ“. Хочъ авторъ стоитъ на становищу православія, а все къ его представленію на стѣлко безпристрастне, що *tutatis mutandis* може послужити достовѣрнымъ представленьемъ сподѣяныхъ фактѣвъ. Тожъ подаемо поки що першу частину сего исторіи.

Зъ помѣжки всѣхъ, колисьто намеренныхъ на унию малорускихъ епархіи давной Польщи вѣсталося по отновленію православія въ заходно-

наведеного „wezwania“ догадуемъ, за покровительствъ святаго Юсафата и св. Казимира, и отбывае два загалый зборы: одинъ во Львовѣ а другій въ Краковѣ. Сегоднѣшній загалый зборъ во Львовѣ отбывся подъ проводомъ епископа Моравского, а въ Краковѣ еп. Дунаевского.

Кромѣ выше згаданого дознаемъ зъ сего справозданія еще где-то про успѣхи интернату оо. Змартвухвстанцѣвъ. И такъ числивъ сей интернатъ съ початкомъ 1881 р. *uścisłych* учениковъ, а теперь має ихъ 14, зъ которыхъ молодой приготавливаются дома до приватного испиту зъ першої класы, старшіе же ходять до руской гимназіи. Въ огородахъ коло монастырскаго будынку ставится теперь окремый дѣмъ для интернату, котрый буде мѣгъ помѣстити 120 учениковъ и — *jeżeli Bóg pozwoli* — сказано въ справозданіи — еще въ протягу бѣжучаго лѣта буде укінченый. — Молодѣжъ, що вже учить въ интернатѣ або зголошуеся до него (надъ 90 kandydatów obrządku grecko-katolickiego i narodowości ruskiej zgłosiło się do obecnej chwili) належить до класъ убожнихъ; суть „synowie księży ruskich, nauczycieli wiejskich i włóscian. Obawa więc, że Internatowi zabraknie pierwszego warunku istnienia, to jest uczniów grecko-katolickiego obrządku, stanowczo dziś usunięta.“

Отъ и все важнѣйше, що мы дотично самого предмету вычитали зъ сего, очевидно только для наибольше повѣреныхъ назначеного справозданія.

Якъ бачимо, огородились оо. Змартвухвстанцѣвъ скѣлько можна сильною и вливною опѣкою, а що найважнѣйше — опѣкою не только латинскихъ епископовъ, але передо-всѣмъ опѣкою женьщинъ, що вже въ неоидій справѣ доказали того, чего не въ силѣ доказати и наибольше влиовой мужъ. Въ свой прворности оо. Змартвухвстанцѣвъ если не о цѣлу голову перевышуютъ оо. Езунтовъ, то напевно имъ вповнѣ дорвнуютъ. Алежъ зновъ зъ другой стороны тутъ найлучше выказуеся, якъ оправданымъ було недовѣріе и подозрѣніе, и якъ оправданомъ есть дотеперѣшня неприхильность загалу Русинѣвъ сууротивъ починковъ оо. Змартвухвстанцѣвъ. Скоро интернатъ и самъ чинъ оо. Змартвухвстанцѣвъ має, якъ голошено передъ людьми, добро Руси и руской церкви на оцѣ, скоро оо. Змартвух-

встанцѣвъ, якъ завѣряють, хочуть лише въ чистотѣ удержати а не съ латинствомъ зовсѣмъ збѣжати греко-католицкій обрядъ, то каждого безсторонного мусить вдарити въ очи, что за задачу має въ такомъ дѣлѣ краковскій отдѣлъ опѣкунѣвъ, яку ролю и дѣячого мають тутъ грати женьщины. безперечно яко польскій патриоткѣ знаній и за те Поляками поважаний, але зовсѣмъ чужий справамъ нашего обряду и нашей народности, якъ и той задачі: научати насъ австрійскаго патриотизму, яку ставляють собѣ про forma оо. Змартвухвстанцѣвъ? Каждый безсторонный мусить зачудуватися, чому то власне тутъ недопущено нѣ одного рускаго духовнаго достойника, скоро ходитъ о гр. к. обрядъ, и чому не допущено нѣ одного Русина, скоро ходитъ о руску народность? Чижъ цѣла та организациія можновладной опѣки надъ оо. Змартвухвстанцѣвами не показуе яснѣйше отъ всѣхъ доказѣвъ и аргументѣвъ, що тутъ иде дѣло зовсѣмъ о що иншого, якъ о чистоту гр. кат. обряду и добро руской народности?!

Та наконецъ мы спытаемо, якимъ правомъ покликуются — а навѣтъ просто надъживають тѣ „опѣкуны“ рускаго народа въ своемъ справозданіи авторитету напы и цѣсаря для такихъ замысловъ оо. Змартвухвстанцѣвъ и якимъ правомъ хвалятся: „Z rozkazu (!) Ojca św. i za miłościwem pozwoleniem (!!) N. Pana stanął we Lwowie zakład wychowawczy оо. Zmartwychwstańców“? Чи не вѣдомо оо. Змартвухвстанцѣвамъ, що въ конституціи державѣ не можна вѣдати особы цѣсаря въ партиину и межинародну борбу и що се зовсѣмъ неприлично въ неоправданный способъ покрывати особою цѣсаря свои власні дѣла? Цѣсарь стоитъ повыше всѣхъ партій и межинародныхъ спорѣвъ, а если оо. Змартвухвстанцѣвъ подѣ „rozwoleńiem N. Pana“ думаютъ даръ 500 зр., котрі цѣсарь жертвувать на интернатъ, то Русины моглибы съ незрѣвною большимъ правомъ указуючи на „Народный Дѣмъ“ покликаться въ свою користь а противъ оо. Змартвухвстанцѣвъ на сей авторитетъ.

Въ кождѣмъ случаю выше згадане справозданіе останеся дуже цѣкавымъ документомъ. Оо. Змартвухвстанцѣвъ троха за скоро розкрыли свои замыслы, але наша Русь не одно вже перебула и не одно еще перебуде. Поки що, наша верховна власть духовна буде мати зо-

Предплата на „Дѣло“ для Австрій:		Для Россіи	
на цѣлый рокъ . . .	8 зр.	на цѣлый рокъ . . .	8 рубл.
на полъ року . . .	4 зр.	на полъ року . . .	4 рубл.
на четверть року . . .	2 зр.	на четверть року . . .	2 рубл.
съ дод. „Библиотеки“ . . .	съ дод. „Библиотеки“ . . .	съ дод. „Библиотеки“ . . .	съ дод. „Библиотеки“ . . .
на цѣлый рокъ . . .	12 зр.	на цѣлый рокъ . . .	12 рубл.
на полъ року . . .	6 зр.	на полъ року . . .	6 рубл.
на четверть року . . .	3 зр.	на четверть року . . .	3 рубл.
на самъ додатокъ . . .	на самъ додатокъ . . .	на самъ додатокъ . . .	на самъ додатокъ . . .
на цѣлый рокъ . . .	зр. 5	на цѣлый рокъ . . .	5 рубл.
на полъ року . . .	зр. 2.50	на полъ року . . .	2 р. 50к.
на четверть року . . .	зр. 1.25	на полъ року . . .	2 р. 50к.
Для Заграничъ, окрѣмъ Россіи:			
на цѣлый рокъ . . .	10 зр.	на цѣлый рокъ . . .	10 зр.
на полъ року . . .	5 зр.	на полъ року . . .	5 зр.
на четверть року . . .	2.50 зр.	на четверть року . . .	2.50 зр.
съ дод. „Библиотеки“ . . .	съ дод. „Библиотеки“ . . .	съ дод. „Библиотеки“ . . .	съ дод. „Библиотеки“ . . .
на цѣлый рокъ . . .	14 зр.	на цѣлый рокъ . . .	6 зр.

всѣмъ справедливую причину, въ своемъ часѣ такъ въ интересѣ самой вѣры и обряду, якъ и въ интересѣ нашего народа добре застановитися надъ тымъ, чи въ такомъ дѣлѣ, подъ такою опѣкою и въ такихъ замыслахъ задушенихъ выплеканій выхванцѣвъ интернату оо. Змартвухвстанцѣвъ будутъ могли бути допущеніи до духовной семинаріи и въ кандидатурѣ гр. кат. духовныхъ? Прийде часъ надъ тымъ глубоко застановитися, а митрополитальна кописторія має тутъ повне право самостѣйно рѣшати....

Задачі руской интеллигенціи на Украинѣ.

I.

Що думае руска интеллигенція на Украинѣ? Що починае якимъ духомъ жие сей духовный цвѣтъ нашего народа? Якои помочи для розвою и поступу може дожидати маса просвѣщенныхъ миллионѣвъ отъ сего свѣтильника, поставленого на чолѣ народного подвигу культурного? Чого можемо и мы, Галичане, надѣяться и чого дожидати отъ духовного жита Украины? Не вѣже пятнайцѣть миллионѣвъ нашего народа съ цѣлыми тысячами интеллигенціи не має мати нѣякои ваги и навѣтъ нѣякои участи въ нашѣмъ народномъ розвою?

Ось якъ питаня задае собѣ мало що не каждый Русинъ галицкій бачучи навкруги себе тяжкій бурѣ и тучѣ и середѣ тыхъ злиднѣвъ розглядаючись по своей рѣднѣй краинѣ, кѣлько еще лишаеся твердаго простору, безпечного для нашей народности, кѣлько еще силъ незановоленихъ и непотраченныхъ, кѣлько надѣй незнидѣлыхъ, неповаленныхъ и необдертыхъ зъ своей молодечой свѣжости, весняной чаровитости, буйной жизненности. Здаеся, що народъ, числѣній мало що не цѣлыхъ два десятки миллионѣвъ головъ, оселеный на найкраснѣйшихъ земляхъ Европы, природно обдареный въ богатѣ таланты и свойства, котрыхъ намъ не только не одинъ вже посторонный народъ не разъ позавидувать, але и ними користувався и въ силу и славу вбивався, — здаеся, що такой народъ не повиненъ лякаться о свою будучность и не вянути сердцемъ та упадати духомъ, коли на его просторѣмъ небосклонѣ збѣймсея чорна хмарка, коли на его землѣ тутъ и тамъ прокинеся шайка непрошенихъ

цѣлѣй громады на латинскій обрядъ; по нашихъ церквахъ заводились органы, спѣвались литаніи и *godzinki* а духовенство было больше польске, якъ Поляки самѣ. Именно Василине войшли нѣвнѣмъ; больша ихъ часть была латинского обряду а польскою народности. Межи свѣтскимъ духовенствомъ хочъ гдѣ-то на селахъ давалося еще почути руске слово; але по монастыряхъ нѣколи. Самѣ монахи правили службы божѣ далеко частѣйше по латинскихъ костелахъ, якъ въ власныхъ церквахъ на славянскѣмъ языкѣ. А що находилося въ ихъ рукахъ завѣдательство многихъ уніатскихъ приходѣвъ, то въ дѣлѣ латинизаціи уніатѣвъ они не уступали ровнюющимъ въ дня на день латинникамъ. Такъ стояли рѣчи ажъ до часѣвъ польского повстанія въ р. 1863.

Въ наслѣдокъ сего повстанія явился въ Варшавѣ князь Черкасскій яко предсѣдатель „учреждительного комитета“ и директоръ духовныхъ дѣлъ. Будучи горячимъ славянофиломъ и яко такой ворогомъ Польщи, вмѣркувавъ онъ скоро найслабшу сторону своихъ политическихъ противниковъ. Онъ пересвѣдчився, що Ахилева пята у Поляковъ, се Русины (Малороссы), нехотѣя нѣ защо въ свѣтѣ стати Поляками. И давая приуготовити до нихъ межи иншими такожъ и въ сего боку. Якъ колись Стадѣонъ въ Галичинѣ такъ теперь Черкасскій въ Холмщинѣ „открывае“ Малороссовъ и звачуи, що Польшѣ не столько ненавистный великорусскій кулакъ, якъ „хохолскій“ чубъ, не лаяеся онъ, хочъ самъ славянофилъ, значить славянскій униформистъ, навѣтъ малорусины, а выдвигая еи противъ Поляковъ. Иными словами Черкасскій познакомляеся скоро съ тогдѣшнимъ (мало)русскимъ

національнымъ и обрядовымъ рухомъ въ Галичинѣ и задумуе его перенести „во что бы ни стало“ межи конгрессовыхъ хохлахъ-уніатѣвъ.

Приглянувшись троха обрядовому и національному рухови въ Галичинѣ, чѣмъ-то дѣлъ холмского номината-епископа Калинского. Жадая отъ него на разѣ небогато, бо только про повѣдѣ въ (мало)-рускомъ языкѣ по церквахъ звачуи, що фанатичный „płat“ и на то не пристане. Такъ справдѣ и сталося. Калинскій отказуеся отъ выповнення дѣйствно скромного и справедливого жаданія, та еще ропнѣе о томъ въ острѣхъ по польскіи писаныхъ листахъ пастырейскихъ, забувачуи, що подае сими противниками только оружіе противъ себе. Тожъ князь Черкасскій не довго надумуючись рѣшився усунути Калинского въ владычного престола. Сей на повѣрѣ надъ рѣшѣй поступокъ не буетъ такъ неможливымъ, коли звачимо, що Калинскій не буетъ еще дѣйствнымъ епископомъ, затвержденнымъ въ Римѣ, а доперва поминатомъ, такъ що духовный кандидаты холмской епархіи мусѣтъ для рукоположенія ѣздити въ Галичину.

Ишло отже князю Черкасскому передо-вѣмъ о отповѣдного кандидата на вступника Калинского. Хочъ межи свѣтскимъ духовенствомъ холмской епархіи была партія недоволенныхъ въ Калинского, але годѣ было межи нею найти отповѣдного наслѣдника для Калинского. Князь Черкасскій не давая снѣмъ отстрашити отъ своего замѣру вырвати холмскихъ Русинѣвъ въ рукъ полонизаціи та зрѣбити въ нихъ осудѣ противъ реставраціонныхъ замѣровъ Поляковъ, онъ не только закуповуе въ Перемышлѣ кѣлько тысячѣхъ печатанныхъ тамже проповѣдѣй въ рускомъ языкѣ, щобъ роздати ихъ по церквахъ холмской епархіи, але вы-

(правица) цдо отъ кавы ухвалила. Що до цда отъ збѣжа, то правительству не зовѣмъ пощастилось. Послы полудневыхъ провинцій належали до правѣцъ голосовали за внесеніемъ Галъвѣха, чтобы отъ цда збѣжевого увѣлѣнны майже цѣлу полудневу границу монархіи. Въ томъ одномъ лишь взглядъ правительству не пощастилось, але и се богато значить, бо правительство австрійске муситъ теперь або на ново переговоры вести съ правительствомъ угорскимъ (а Угры здаеъ на таку ухвалу нѣкимъ чиномъ не згодатся), або старатись, чтобы палата панѣвъ ухвалу внесеня Галъвѣха откинула и щобъ тымъ чиномъ та ухвала еще разъ прѣшла подъ обряды палаты. Правдоподобно правительство рѣшится за тымъ другимъ способомъ; муситъ однакожъ постаратись позыскати посѣловъ полудневыхъ. Але ухвала Галъвѣхова внесена буде мати еще друге важне наслѣдство, а именно, що по сватахъ зеленыхъ рада державна буде мусѣла збратись на коротку сесію, а черезъ то не зможуть бути часно скликані краеві соймы. Дебата надъ тарифою цловою скѣнчится вѣроятно въ пятницу.

(Новый клубъ въ радѣ державной) подъ проводомъ гр. Коронинъ, о котромъ отъ давна говорено, почалъ вже формуватись. Дня 6 мая, якъ доносить нѣвурядовый Fremdenblatt, отбулося скликане графомъ Коронинъ збрѣне посѣловъ либеральныхъ зъ Триесту, Истрии, Гориции и кѣлькихъ посѣловъ большой посѣлости изъ Моравіи. Гр. Коронинъ предложивъ програму экономичну и политичну, на подставѣ котрой має утворитись нова парламентарна партія. Програма политична основуея головно на томъ, що въ всѣхъ управленыхъ жаданяхъ національныхъ належитъ поступати за засадою правды и справедливости. По довшій дискусіи, въ котрой въ загалѣ дуже прихильно принято програму Коронинъ, рѣшено уорганизувати новый клубъ, але доперва съ початкомъ о сѣнной сесіи рады державной, а тимчасомъ старатись придати собѣ якъ наибольшіе членѣвъ зѣ всѣхъ партій парламентарныхъ. — Гр. Коронинъ бувъ передъ Сильокою президентомъ палаты посѣловъ; отъ славится чоловѣкомъ съ великимъ тактомъ политичнымъ и независимымъ характеромъ. Теперь не належитъ до жадного клубу а голосуе при всѣхъ справахъ послѣ своего пересвѣдченя. По димисіи Славя зъ министра всѣдѣльныхъ финансовъ има графа Коронинъ называютъ газеты мѣжъ кандидатами на ту посаду.

(Справа рѣшеноуправленя въ Шлезку.) Коло польске въ Вѣдн черезъ два засѣданя радило надъ справою шлезкою. Коло ухвалило ось якъ жаданя на подставѣ §. 19. закона основного: а) чтобы власти судовой и административной въ Шлезку прѣймали поданя польскіе и отпѣвѣдали по польски; б) чтобы языкъ польскій бувъ выкладовый въ тыхъ громадахъ, котрі того жадають; в) чтобы языкъ польскій бувъ выкладовый въ семинаріи учительской въ Цѣшынѣ; г) чтобы инспекторомъ народныхъ школъ въ Цѣшынскомъ княжествѣ могъ бути именованый только той, кто умѣе по польски и д) чтобы парохами въ польской части Шлезки могли бути лишь такі духовніи, котрі умѣють по польски.

(Внесене п. Рознера о отшкодованю несправедливо засужденныхъ) разбравъ минувшого тыдня подкомитетъ комисіи правичной. П. Рознеръ жадавъ, чтобы зъ державной касы давати отшкодоване не лашъ несправедливо засужденнымъ, але и несправедливо державнымъ въ арештѣ слѣдчѣмъ. Правительство згодилося лишь на першу часть внесеня Рознерова, а що до другой части замѣтило, що законодательно не можна того урегулювати, поки докладно не будутъ обчислені финансовы наслѣдства такой постановы.

(Банкъ краевій для Галичины.) Цѣсарь санкціонувавъ вже ухвалу соймову о гарантіи краю за листы заставны „Банку краєвого“ и уставу, уповажнюю выдѣл краевій затягнуты пожичку въ квѣтѣ 1,025,000 зр. на введеніе въ житіе той институціи. Рѣвнчасно министерство затвердило статутъ банку. Теперь вже лишь соймъ и выдѣл краевій мають свое снованіе, а именно: выбрати раду надзоруку, именувати директора и цѣлый персоналъ урядничій.

(Повстаніе въ Далмациі и Герцеговинѣ.) Донесеня урядовой. Ген. Іовановичъ доносить дня 4 мая: Дня 1 мая збѣрился передъ касарнею жандармеріи 50 — 60 зъ громады Выше Пѣбори въ Далмациі и заявили, що не дадутъ рекрута до обороны краевой. Командантъ пострѣнку жандармеріи розказавъ збѣраннымъ розбѣгтися, виновныхъ увѣзны, потомъ громаду Выше Пѣбори розоружено.

Жандармерія и одинъ отдѣлъ баталіону отрѣдѣвъ сточили дня 2 мая битву зъ повстанцами на хребтѣ Колозуна; въ битвѣ 7 повстанцѣвъ тяжело ранено. По сторонѣ войска раненыи одинъ надюрочинскій, бар. Коръ и одинъ отрѣдѣвъ.

Дня 5 мая доносить ген. Іовановичъ: Колозну маюра Калитовы, котра вже 2 мая по дуже тяжкомъ марши заняла позицію межі Колозуновъ и Голосницъ, сточила дня 3 о. м. битву зъ повстанцами укрытыми на повнѣ Станевича. Повстанцѣвъ розбѣгнано; зъ стороны войска одинъ отрѣдѣвъ тяжело раненый.

Зъ Вѣдн телеграфуютъ до урядовой „Газеты Львовской“: Въ южной Далмациі положеніе трудное, особливо въ Пѣбори, где выслано кѣлька компаній отрѣдѣвъ. Донесеня зъ Фочи (въ Герцеговинѣ) суть удовлетворителны. Жители повертають до своихъ домовъ и забираются до праці.

Зъ наведенныхъ урядовыхъ справозданъ и вѣстей видко, що повстаніе анѣ въ Далмациі анѣ въ Герцеговинѣ еще зовѣмъ не згнечено; войско то ту то тамъ сточуе битвы зъ повстан-

цами. Замѣтка еще тая рѣчь, що отъ якогось часу самі лишь отдѣлы стрѣлцѣвъ бувають высыланы противъ повстанцѣвъ.

ЗАГРАНИЦА.

Россия. Гр. Игнатъевъ предложивъ комитетови министровъ проектъ, складуючийся зъ шести точекъ, котрыбъ мали урегулювати становяще жидѣвъ въ Россіи. Комитетъ министровъ принявъ зъ проекту только три точки, а именно: 1) чтобы жидамъ заказати купувати на власнѣсть и брати въ аренду недвижимости; 2) чтобы имъ заказати оселатися на селахъ безъ позволенія громады и 3) чтобы жидамъ не вѣльно было провадити торговлю горѣлкою. Але комитетъ министровъ принявъ тѣ три точки только съ тымъ застереженіемъ, що тѣ постановленія будутъ обвязувати только на будущее, а не будутъ мати влыву на права набуты въ минушости; значитъ тѣ постановы, не будутъ дотыкати жидѣвъ осѣвшихъ вже на селахъ, посѣдающихъ землѣ и торгующихъ вже отъ давнѣйше горѣлкою. На всякій способъ треба признати, що гр. Игнатъеву не повелоса съ его проектомъ въ справѣ жидѣвской; бачимъ, що комитетъ три точки зовѣмъ откинувъ а прочіи три принявъ зъ важнымъ обмеженіемъ. Зъ того факту вносять заграничній часописъ, що выплывъ гр. Игнатъева по именованю Гареа подупавъ.

Погромы жидѣвъ выбухли въ послѣднихъ часахъ окрѣмъ въ Гомбинѣ, польскомъ мѣстечкѣ уѣзда гостинского, еще такожъ въ Александровску, уѣздамъ мѣстѣ Ярославской губерніи. После донесеня до берлинскихъ дневниковъ народъ порушывавъ въ Александровску жидѣвскіе склепы и краны.

Купцѣ московскій намѣряють подати до министра торговлѣ меморіалъ, въ котромъ мають выказати страты, які поноситъ росейска торговля въ наслѣдство переслѣдованя жидѣвъ.

Генералъ-губернаторомъ въ Харьковѣ має бути именованый на мѣсце кн. Мирского генералъ Радецкий.

Кн. Александеръ болгарскій прибывъ въ половинѣ минувшого тыжня до Петербурга, где пробуде до десяти днѣвъ. По прѣздѣ отвѣдавъ царя въ Гатчинѣ; бувъ тамъ дуже широко приняты.

Пана выдѣвъ енцикликку до епископовъ католическихъ въ Россіи, чтобы вышлалы въ народъ своихъ діецевъ любовь ближнего и старались о томъ, чтобы жаденъ католикъ не бравъ удѣлу въ переслѣдованю жидѣвъ.

Англія. Въ послѣднихъ числѣ „Дѣла“ доносили мы, що Форетеръ, министеръ секретарства для Ирландіи, зъ причины змѣны Гладстона новой политики взглядомъ Ирландіи, подався до димисіи, и що на его мѣсто небавомъ мало наступити именованіе нового министра для Ирландіи. Въ хвилѣ, коли мы о томъ писали, не бувъ еще зѣбѣтній наступникъ Форетера, и ажъ на другой день добѣдали мы зъ телеграмъ, що министромъ секретарствъ стану для справъ ирландскихъ именовано лорда Фридриха Кевендиша. Нынѣ доперва отже можемъ оповѣстити о новомъ именованю, а заравномъ и о томъ, що новоме-нованый министеръ лордъ Кевендишъ и под-секретаръ стану Тома Бурке зѣстали замордованы въ Дублинѣ, столичномъ мѣстѣ Ирландіи. Телеграмы описуютъ такъ фактъ и наслѣдства мордерства обѣхъ достойниковъ ирландскихъ: „Лордъ Кевендишъ и подсекретаръ стану Бурке проходжующисъ вечеромъ по парку „Рхоеліхъ“ въ Дублинѣ, були нападены черезъ двоухъ людей, котрі злѣзали съ повозы, и замордовали штилетомъ. Злочинцѣ завдали обѣмъ достойникамъ смертоносныя раны въ груди и въ шію. По слѣдахъ видко, що нападены ставили сильныи оубѣры убійникамъ. Злочинцѣ заразъ утекли, покинувши трушы въ крови. Въ Дублинѣ запанувало велике возмущеніе. До нещлѣ рана не открыто злочинцѣвъ. Всѣ стациі полиційній завѣдомлено о основномъ мордерствѣ. Надъ отплывающими кораблями зарядило правительство пильну контролю. Причина мордерства мусѣла бути очевидно политична. Злочинцѣ не забрали анѣ грошей анѣ драгоценностей анѣ паперѣвъ. При входѣ до палаты видеокороля (новомеенованого, Спенсера) поставлено сильну сторожу; такъ само поставлено сторожу при входѣ до „Рхоеліхъ“-парку. Гладстонъ заразъ въ суботу завѣдомивъ королеву о мордерствѣ. Въ недѣлю отбулася зъ новоду мордерства рада министровъ и тревала двѣ години. Члены послѣднего торисовского (Баконсфильдового) кабинету рѣшили выказати правительству свою симпатію и ипрече сильну номѣхъ до придушеня урганізованой системы окрытоубійствъ въ Ирландіи, если правительство ступитъ на таку политику. Передъ тою ухвалою Гладстонъ мавъ конференцію съ Норткотомъ. Дуже имовѣрно здаеъ рѣчь, що кабинетъ Гладстона попертый консерватистами, предложитъ парламентови острій мѣры для иприверненя ладу въ Ирландіи. Якъ жадать вѣсти, мала въ Дублинѣ кѣлькихъ людей арештувати.“ — Якъ жежъ до окрытоубійства Кевендиша и Бурке относятся проводницѣ ирландской лиги аграрной? На тое дають намъ першій вѣдомости телеграмы: „Парнелъ, Диллонъ и Девиъ оповѣстили въ имени лиги манифестъ до ирландского народу, въ котромъ выказуютъ признаніе народовой ирландскому и всѣмъ тымъ, що въ послѣднихъ часахъ авернуло до политикѣ умѣренности и погодженя. По случаю атентату на Кевендиша и Бурке лига думѣе, що народъ ирландскій чиномъ докаже, що гордитъ мордерствомъ. Имя Ирландіи буде слиямлене актомъ „трусливости“, поки окры-

тоубійцѣ не будутъ отданы въ руки правосудія“. Дальше звѣщае телеграмма, що Ирландіи намѣряють скликати великій зѣбрѣ народный, чтобы засудити мордерство.

Якъ вже зъ телеграмъ бачимъ, мордерство Кевендиша и Бурке буде мати для Ирландіи дуже злы наслѣдства. Безперечно Гладстонъ заведе тамъ ставѣ облоги и знесѣ суды присяжній. Але той фактъ може навѣтъ бути причиною упадку кабинету Гладстона а отдати правленіе въ руки торисѣвъ. На всякій случай мордерство было дуже не на часѣ. Звѣстно, що Гладстонъ якъ разъ передъ тымъ змѣнявъ свою политику взглядомъ Ирландіи: выпустивъ зъ вязницѣ верховодѣвъ лиги аграрной и думавъ залагодити справы аграрны въ Ирландіи въ користь ирландскихъ чиншѣвниковъ.

Болгарія. Магометане опускають княжество болгарске и эмигрируютъ або до Турціи европейской або до посѣлостей турецкихъ въ Азіи. Зъ той причины особливо гдѣякъ стороны Болгаріи тратятъ значну часть житѣльв.

НОВИНКИ.

— Митрополитъ ординаріатъ выдѣвъ подъ ч. 3513 куренду слѣдуючого содержания: Понезе газеты: Gazeta Narodowa, Dziennik Polski, Przegląd Lwow-ski, издаваны во Львовѣ, также Czas, Gazeta Krakowska, Reforma, издаваны въ Краковѣ, Przegląd kościelny, Kurier Poznański, издаваны въ Познаніи, не заважачи собѣ труда, чтобы добре посвѣдомитися и переконатися о правдѣ, въ дусѣ неприязни выступаютъ противъ Декрета S. Congregationis de Propaganda Fide pro negotiis ritus Orientalis dtdo 6 Octobris 1863, такъ званой **Конкордіи**, а безчестью ерархичне и душпастирске наше духовенство, а навѣтъ посягаютъ на духовну, ординаріатску юрисдикцію, — по той причинѣ Мы находимъ для занѣбженя симъ соблазнамъ остеречи всецѣстно архидіецезальне духовенство, чтобы помянутымъ газетамъ не довѣрало, и при данѣй способности въ такихъ разлахъ Архидіецезанамъ Намъ повѣреннымъ полоненя потрібны давало. Львовѣ дня 27 цѣтня 1882. Отъ Митрополитальнаго гр. кат. Ординаріата. *Iosifъ*. Митрополитъ.

— Высыла жидѣвъ росейскихъ до Америки отбуватисъ буде вже лишь зъ Бродѣвъ; на границѣхъ буде строга урядова контроля надъ прѣѣзжими зъ Россіи. М. Олфанта въѣхавъ зѣ Львова черезъ Ромунию до Константинополя, просити оу-таня, щобъ дозволивъ жидамъ осѣдати въ Палестинѣ а два прочіи делегаты англійского комитета були въ Пештѣ а теперь въ Вѣдн проєкти правительствѣ, щобъ дозволило росейскими жидами колонизувати Боснію и Герцеговину!

— На посаду руского катихита при гимназіи высѣшій въ Золочевѣ розписуе краева рада школьна конкурсъ. Реченцѣ подаваны до 21 л. мая с. р.

— Дополненій выборъ одного члена рады повѣтвой въ Гусятинѣ зъ группы громадъ сельскихъ розписаны на день 5 л. червня с. р.

— Испыты письменный квалізуировъ для кандидатѣвъ на учительствѣ гимназіальныхъ розпѣчнутся 20 л. мая с. р.; оубѣла отбудутся испыты устны.

— Зъ Репушинецѣ, села въ городенскомъ повѣтѣ, пишутъ намъ, что тамашна рада громадска ухвалила выслати до Снятинской рады шк. окружной депутацію съ письменною жалобою на всякій разный надужиты тамашной учительки, панны Людмилѣ Рогожевской. Дня 26 цѣтня удалисъ до Снятина вѣйтъ, старшій провизоръ церковный и касіеръ громадскій и вручили инспекторови школьному письменну жалобу, котру подписали кромѣ рады громадской такожъ мѣщевый обыватель и священникъ. Факты надужиты и неактовности учительки, описали въ жалобѣ, мусѣтъ оклонити раду школьную перевести противъ учительки слѣдство и сповинити волю громадѣвъ...

— Проф. львовского университета дръ Гризецкій належитъ несомнѣнно до найпопулярѣйшихъ и найгуманитарѣйшихъ профессоровъ нашой алма матер. Не одно его гуманитарне дѣло для потребѣ юныхъ помочи студентѣвъ университету моглобы было бути поднесено приаудно на его хвалу. Однакожъ доперва найновѣйшій чинъ проф. дры Гризецкого добывѣвъ въ печати до ширшой вѣдомости и выкликавъ всюду глубоке для него признаніе. Студентъ Лагола сидѣтъ въ вязницѣ обжалованый о панславистичну пропаганду. Лагола має стипендію, а чтобы ен зъ касы получить, мусѣтъ зъ каждого курсу предложити свѣдоцтво зъ colloquium. Проф. Гризецкій. Полякъ, удаеъ до карного суду и студента обжалованого о панславистичну пропаганду пытае colloquium, выдае добре свѣдоцтво и тымъ чиномъ дае ему змогу получить рату стипендію! Справдѣ, за такой гуманитарный учинокъ проф. Гризецкому належитъ наибольшіе признаніе!

— Конкурсъ товариства „Руска Бесѣда“ на творы драматичны. На сегодѣнный конкурсъ драматичный, розписаныи товариствомъ „Руска Бесѣда“ во Львовѣ насѣло дванадцать творѣвъ, основанныхъ майже выключно на житіи и исторіи народѣй, якъ свѣдѣтъ заголовки: 1) Федько Острогскій, драма исторична въ 5 дѣяхъ а 8 отсѣлонахъ; 2) Панѣ-молода зъ Босніи, народна оперета въ 3 дѣяхъ; 3) Соціалисты, драма сучасна въ 4 дѣяхъ; 4) Сыны Семена, народна мелодрама въ 5 отсѣлонахъ; 5) Сусѣды, комедія въ 5 дѣяхъ; 6) Тарасъ Шевченко, картина драматична зъ житя поэта; 7) Любовь студентска, драма въ 4 дѣяхъ; 8) 9) и 10) Руско-народне весѣлье (представленіе комедійно-мелодійно-трагедичны) въ 3 частяхъ; 11) Закоханье въ комнѣ, комедія въ 2 дѣ-

яхъ; 12) Роздобары обрахункѣвъ, ком.-оп. въ 5 д. Комисія рецензіи, зложена зъ пп. д-ра Омеляна Огоновского, профессора университета и Остапа Левицкого, профессора реальной школы въ Станиславѣ (а до твору „Федько Острогскій“ еще зъ пп. Евгения Желеховского и д-ра Омеляна Калитовского, профессорѣвъ гимназіальныхъ) узнала за наилучшій творы: „Федько Острогскій“, Омеляна Огоновского и „Панѣ-молода зъ Босніи“ Данила Млаки. На той подставѣ преміювавъ выдѣлъ „Рускомъ Бесѣдѣ“ оба творы першою нагородою по 200 зр. а. в. Кромѣ того поручила комисія драму „Соціалисты“ за для ен доброй драматичной основы отдати авторови до переробленя, — а прочіи звернути властителѣмъ.

— Отъ Ходорова. (Нашъ цивилизаторъ.) Недавно отбувся въ дворѣ поближкого отъ Ходорова села зѣвѣдъ обыватѣльв большой посѣлости повѣта бобрѣцкого. На томъ зѣбрѣ обговорювалася справа: „Якъ повинны отнѣситься дѣдѣцѣ-обыватѣль до взымающогося шо-разъ большѣ напорѣ до отвѣреня, уморальненя, просвѣченя и подвигненя люду зъ матеріальнаго упадку?“ Одинъ зъ присутныхъ дѣдѣцѣвъ забравъ голосъ и высказавъ свое переконаніе, що обыватѣль повинны лучитися и воєми силами воспрати апостолѣвъ тверезости, моральности, освѣты и доброты сельчанъ, а се принесѣ користи и обыватѣлямъ и селянамъ. Але прочіи присутныи обыватѣль его закричали и не дали докончити бесѣды, а натомѣсть доказували въ своихъ промовахъ ось що: „Просвѣта, отвѣреніе и т. д. нѣякъ не дадутъ погодити съ интересами большой посѣлости, бо „хлопъ“ тверезый и просвѣченный швидко збогатится, а живучи въ достатку, не буде стояти о ласку двора, не поѣде за тѣмъ грошѣ на роботу до двора, — а черезъ тое велика посѣлость мусѣлабы унасти. — Зъ того слѣдуе, что интересомъ властитѣльв великихъ посѣлостей есть — старатись всѣми силами дѣлати противъ тымъ погубнымъ бажанямъ вороговъ „właściwego obywatelstwa“ (шляхты). Передовѣмъ треба учинити „нешкодними“ священникѣвъ и учителей, а се дастся осягнути черезъ противдѣланіе на селянина двѣрскихъ официалистовъ, экономѣвъ, лѣсничихъ, писарѣвъ громадскихъ, арендарѣвъ двѣрскихъ корчемъ и въ загалѣ людей отъ двора зависимыхъ. Они мають старатися вѣщити въ селянина недоверіе до священника и учителя, а коли тое имъ удасться, тогды хлопъ буде нѣти двѣрску горѣвку, не поспѣшитъ полати дитину до школы, въ загалѣ все буде такъ, якъ за добрыхъ давнихъ часѣвъ. Просвѣта и добротѣ матеріальныи люду довели бъ велику посѣлость до нехибной руины — а темнота и убожество люду забезпечать бытъ обыватѣльв и Польцѣ“. Такъ и тымъ по добній промовѣ выголосували на своѣмъ зѣбрѣ „ясны паны-культурники“ бобрѣцкого повѣта и воѣ, кромѣ одного, згодились на таку высше показану програму.

(Р. З.) Львовске товариство охороны звѣрѣтъ оповнило важну мою для охороны людей при слѣдуючѣмъ случаю: Купецъ въ Бродѣхъ жидъ Моисе Ваумъ спровадивъ въ марцо с. р. зъ Лондону 750 кильо рыбацон трукти, званон у насъ „трутка на рыбу“. Отъ той трукти больша рыба оаморучеюся, а менша гине, отже такимъ троємъ вынищесе дробну рыбу на школу въ господавствѣ рыбѣмъ а подруге троєна рыба есть шкѣдлива для здоровя людского. Такъ два важны мотива стали причиною, що товариство подало до намѣстництва прошеніе, чтобы крамарѣ по мѣстечкахъ не продавали трукти на рыбу, бо право тогды имъ не дозволяе, и при томъ завѣдомило товариство, що той жидъ бродскій закупивъ ажъ 750 кильо рыбацон трукти. — На то поданіе одержало товариство слѣдуючій рескриптъ отъ п. намѣстника: „Завѣдомляю Ви. товариство, що рѣвночасно выдаю приказъ до всѣхъ ц. к. старостѣвъ, въ котромъ пригадуючи обѣщаніе ц. к. намѣстництва зъ дня 30 сѣчня 1881 г. 53420, взываю ихъ до точного выконуваня приповѣвъ рѣшеня манистерского зъ дня 21 цѣтня 1876 Нр. 60 Дн. з. д. и до контролѣ надъ крамарами и склепниками, чтобы въ нихъ подѣ жаднымъ позоромъ не продавано нѣякой отруты анѣ трукти на рыбу. Точне выконуваніе приповѣвъ загаданого министр. рескрипту зможе на цѣвѣ добре запобѣгти надужитямъ и отвернути небеспеченіе, грозяче такъ здоровлю людскому, якъ такожъ рыболовству. Дотычно пересылаю, что зъ Лондону надѣйшла до Бродѣвъ и мала 750 кильо рыбацон трукти, выдавъ а такожъ препорученіе ц. к. старостѣ тамашному, чтобы дослѣдывъ въ какой цѣли Моисе Ваумъ насѣнь то спровадивъ и чи бѣтъ має позволеніе продавати труктины.“ — Не може бути, чтобы ажъ 750 кильо трукти, бо знаємо, що до одноразового троєна рыбы потрібно лишь кѣлька зеренъ (горѣшкѣвъ). Жиды звичайно спроваджують трукту не на рыбу, а до пива; затроєне труктоу пиво бѣльше задуреъ и заморочуе. Маємо право такъ догадуватисъ, бо торѣничю року мы доносили за урядовою „Gazet-owlwowsk-ю“, що самі уряды выслѣдили, що шинкарѣ додаютъ до пива тои отруты. — Рыбача трукта есть то овочъ, що росте на корчахъ въ вѣсхѣдній Индіи, а заключае въ собѣ дуже велику отруту звану никротокиномъ або кокулиномъ, — въ дѣлѣняхъ она похожа на стрихнину (Lewin). Synopsis der Botanik стр. 718.) — Коли отже шинкарѣ-жиды такъ затрокуютъ пиво, такъ нѣчо нишого не вынаде робити, якъ хѣба старатися, кому на томъ залежитъ, чтобы въ христіанскихъ склепникахъ сельскихъ продавалося такожъ и пиво.

— Отъ Теревѣль. Дня 1 л. мая с. р. розсталася наша сторона съ многоповѣжанымъ чоловѣкомъ,

стариком ювилатом бл. п. о. Николаем Ганкевичем, парохомъ въ Настасова, на похороны которого съѣхалось численно духовенство съ цѣлою окрестности и съ великимъ жальемъ отпривадило тѣлныя мощи до могилы. Се было хорошимъ и справедливымъ проявленіемъ признанія высокаго чести, якими оіавъ покійникъ въ затишю свѣта яко душастырь, отецъ родины, обыватель краю и правдиво христіанскій чоловіколюбецъ. Осколко потрафивъ Покійникъ утримати повагу обряду свого при другомъ обрядѣ, который въ Настасовѣ має свѣдѣть о двухъ священицѣхъ, свѣдѣть якъ найлучше недавній случай, коли дѣдичъ Настасова, гр. Станиславъ Яблоновскій занепаши въ тяжку недугу не желавъ обѣи принамати сповѣди отъ кого иного, якъ только отъ покійного и тестаментарно постановивъ, похороныма бути не черезъ кого иного, якъ выключно черезъ Покійного. Кромѣ ревности въ церквѣ бувъ Покійникъ добрымъ отцемъ для прихожанъ своихъ и гордымъ народолоубомъ. Съѣзжавши собѣ довіріе прихожанъ бувъ найпершимъ порадникомъ для нихъ и сказатибъ одинокимъ судією въ дробныхъ спорахъ и мало яка справа выносила по за село. Уважаючи просвѣту яко першу підвалину лучшій будущности нашего народу, бувъ Покійникъ въ Теробовельскѣмъ першій, що зарывавъ въ насъ школу и причинивъ до дотаци тожъ жертвованні зъ своей стороны до кѣнца жита чотыри морги поля. — Яко найкрасшій памятникъ поставивъ собѣ Покійникъ тымъ, що будучи черезъ 15 лѣтъ надзирателемъ школьнымъ, въ бувшѣмъ обрубѣ его навѣтъ и приоблака нема безъ школы. Просвѣта выдала свои плоды: выборцѣ Покійника не оспоровилибъ нѣколи своему народови и щобы дати добрый привѣдъ народови, не отказавъ Покійникъ при послѣднихъ выборахъ, хочъ вже знемагавъ, принайти на себе обовязокъ выборца. Для родины жъ цѣлою страта его не отжалована. Много зъ родины въ великихъ пригодахъ знаходили у Покійного не только все ширій притулокъ, але и щедру руку, дѣлывъ съ сиротами и потребующими помощи не лишъ хлѣбомъ-солею, але и майномъ своимъ, и то не разъ навѣтъ понадъ свои силы. Услугу свою сповнявъ съ удивляющею пріятноостю и не далося чути въ дому его нѣчи оирѣстоу або безѣграднѣмъ вдовитцѣ. Взглядомъ дѣтей своихъ бувъ найлучшимъ батькомъ, а дрѣ Климъ Ганкевичъ сынъ его есть звѣстный въ ширшихъ кругахъ нашої оубольности. Покійникъ бувши черезъ 10 лѣтъ деканомъ а 15 лѣтъ надзирателемъ школьнымъ потрафивъ собѣ прихилити сердца підчиненныхъ и тому то имя его стало въ окрестности невычайно популярнымъ. Бувъ се оправдъ патріархъ въ окрестности нашої и нехай сихъ, оловѣ кѣлька послужитъ на записанѣ незатертихъ оловѣдѣ жита его и на доказъ, якъ и въ затишю свѣтовѣмъ можна много при ширѣй волѣ для добра народного здѣлати!

— **Выставка перемыска.** До 15 л. цѣлѣня зголошалося до комитету занимающаго выставку перемыскаго такъ много охочихъ взяти участь въ выставѣ, що комитетъ бувъ змушений объемъ выставки розширити. Зголошени выставителѣвъ еще теперь принимае.

— **(Дробнѣ вѣсти.)** Цѣсаръ удѣливъ громадѣ Венгерка въ пов. ярославскѣмъ 100 зр. запомиги на будову школы, громадѣ Ляшки гостинцевѣ въ пов. мостискѣмъ 100 зр. на реставрацію церкви а громадѣ Смаржѣвъ въ повѣтѣ бродскѣмъ 100 зр. на будову церкви. — Слѣдство судове въ справѣ пожару костела въ Станиславовѣ выказало, що причиною пожара була неосторожность робѣтниківъ; пять винныхъ за-суждено на кару арешту отъ 3 до 5 днѣвъ. — Цѣсаръ выѣхавъ дня 4 мая до Пешту.

— 26-те засѣданіе центрального выдѣлу тов. им. Качковского отбулося минувшого тыждня. На томъ засѣданніи 1) отчитано писма отъ агентуры станиславовской, филіи самброкской и драгобычской и ухвалено желанія ихъ сповнити; 2) Принято до вѣдомости писмо филіи бродской о отбѣтѣ за-галымъ зборѣ и выборѣ нового выдѣлу и рѣшено выслати 10 книжечекъ на руки о. Сѣрка для роздачи даромъ; 3) На писмо филіи сокальской рѣшено отвѣтити, що а) змѣняти статуты нема потреби, б) оновѣтку о зборѣ напечатати въ газетахъ и в) статутъ нехай сама филія предложитъ старостѣ; 4) На просьбу читальнѣ въ Теробовѣ рѣшено послати давнѣйшій книжочка за половину цѣны на руки о. Вѣрцковскаго; 5) Прочитано писмо отъ о. Ружицкаго съ присылкою 16 зр. 75 кр., и рѣшено ему подякувати а стаетку его „О борахъ“ передати комитетови редакціонному; 6) Принято 35 новыхъ членѣвъ; 7) закупити выдана гдѣякихъ законѣвъ для пересылки о. Гальцѣ, который ему потребнѣ до писмѣвъ для товариства. — **Отъ Выдѣлу товариства им. Качковского.**

(о) **Рускій театръ въ Тернополѣ.** Въ субботу (6 л. мая) представлено комичну оперетку 3-актовую „Золотый Моисѣ“ нашего поэта Д. Млаки (И. Воробкевича), который чимало прислужився рускѣй народнѣй оцѣнѣ, збогачуючи ея репертоаръ цѣлою новыми творами драматическими и музыкальными. „Золотый Моисѣ“ належитъ до ряду лекшихъ творѣвъ драматическихъ, а хочъ малюся въ нѣмъ доволѣ чуже намъ житіе нѣмецкихъ буршѣвъ, всежъ таки оперетка та буде довго держатися на нашої оцѣнѣ, именно задля гарныхъ ея свѣтовѣвъ. Буццѣвалъ и Парацельсѣ, академики вѣдѣньскіе, пропустивши свои грошевыя засобы до посылѣнаго „оболѣ“, описались въ крайню критичнѣмъ положенію. Позаякъ не стало и хаты чимъ заплатити, прогнане ихъ референдаръ Бонифацій Гимпель, мимо слѣзъ и просьбъ донки его Пачуціи и поковѣвъ Маріянны. Зъ той критичной

ситуаціи выдубуваються они шасливѣмъ случаемъ, купивши на лицитаціи выханаго монса за 40 кр. найденыхъ мѣжъ облизною, находятъ въ нѣмъ не только повно доброго тютюню, за котрымъ вже три днѣ окупали, але въ долатку 5000 зр. Отживавъ въ нихъ наово веселѣсть и буйнѣсть академическаго жита. Розплатившись щедро зъ референдарѣмъ, покидають съ обуеньемъ свою хату („буду“), хочъ вже не только Пачуція и Маріянна, але и самъ Гимпель благае ихъ, збѣстѣвъ тутъ дальше. Выправляются они у Васбандѣ, где въ житю веселѣмъ скоро розквитався круглый грѣбъ, такъ що показалась потреба вертати домѣвъ. Однако и нема чимъ заплатити въ готелю, тай на дорогу нема анѣ „сестерціи анѣ оболѣ“. Зъ того повного критичнаго положенія выдубуваються пожичкою 150 зр. у легковѣрной прачки. Выбираются въ подорожъ, однакъ и тутъ стрѣтила ихъ лиха приключка: на стаціи губитъ Парацельсѣ гроши и такъ пѣшки приходять до давной „буды“, де ихъ весело витають Пачуція и Маріянна и Гимпель. Парацельсѣ освѣдчаеся Пачуціи, щобъ выдубитися зъ матеріальной нужды и дѣстае на разѣ на ригороза задатокъ, за который можна було уладити на заручины бенкетъ для товаришѣвъ. За ними однакъ являеся небавомъ прачка Граціела, щобъ отобрати свой довѣтъ. Ситуація зновъ стае хлопотливою, але щастѣе усьмѣхаеся опять нашимъ академкамъ. Надходитъ акціонаръ и заявляе, що лихваръ Шльома Гольштайнъ бажавъ откупити монса, бо підѣла найденого тестаменту покійной вѣдѣтельки, має онъ бути похованый съ нею разомъ. Являеся самъ Шльома и по короткомъ торѣзъ зъбувають академики „золотого монса“ за 2000 зр., розплатуються съ прачкою и выправляются гучнѣ заручины, а кожи выхидитъ на яву, що Шльома не зрѣбавъ нѣкаго „гешетту“ закупивши монса, ситуація стае ще комичнѣйшою. Веселѣ танцѣ зъ свѣтами кѣнчатъ сей займающій образецъ.

Артистичне выполненіе оперетки выпало дуже хорошо, а старанна и удачна игра нашихъ артистовъ и артистокъ немало причинилась до поднесенія вартости сего твору. Мило намъ тутъ сконстатувати, що гарнѣ свѣтъ сев оперетки были отпѣваннѣ зовѣмъ поправно, хоры выпали дуже гармоніино, такъ що и та сторона нашої оцѣны представляеся зовѣмъ користою. Съ пріемноостю отже простую нашу замѣтку зроблену зъ поводу представлѣня Назаря Стодолѣ. Именно же хорошо оывзвизались зъ своей ролю п. Гриневецкій (Буцифалъ) и Даниловичъ (Парацельсѣ). Въ п-нѣ Пясецкай придбавъ нашъ театръ многоядѣйну артистку-спѣвачку и бажамъ ей щирою повождѣня на нашої оцѣнѣ. Панѣ П. має милый, звучный и сильный голосъ сопрановый, широкую скалку и смѣло выступавъ на сценѣ, а при стараннѣй працѣ зможе довести до дуже хорошихъ успѣховѣвъ. Позволимо собѣ однакъ замѣтити, щобъ въ мѣстѣ вытерѣгалась психологическаго выголосованія. П-нѣ Виберевичева (Пачуція) мала неоповѣдну для себе ролю, однакъ же выпало такъ задля малочисленнаго персонажу женскаго нашої оцѣны. П-нѣ Стефуракова отдала дуже добре ролю прачки и гарно отпѣвала свои партіи; именно же въ низкихъ тонахъ має милый и звучный голосъ. Дobre были выконаннѣ ролю референдара (п. Плосшевскій), акціонара (п. Стефуракъ) и Шльома (п. Санацкій), хочъ въ сѣбѣ послѣдній не добачились такого справедливого тѣну жидѣвскаго, якъ намъ своего часу представляли п. Гарасимовичъ и пок. Моленцкій. Сала була доволѣ заповнена мѣстоцевою публикою. Порабѣ и сельскѣй интеллигенці показати, що не глядитъ равнодушно на розвѣй нашего народнаго театру, бо вже лишъ на пять представлѣнь остае нашъ театръ въ Тернополѣ. — Поправка: въ попередній рецензіи треба поправити замѣсть п-нѣ Пясецка п-нѣ Моленца.

Вѣсти епархіальны.

Зъ АЕпархіи Львовской.

На конкурсъ розписанъ: 1) парохія Коосмеринъ, съ прилучеными Рублина и Новѣ-Млынскіе дек. бобрѣцкаго, наданія ординаріатскаго, и 2) парохія Сѣпѣвъ съ прилуч. Киданѣ дек. пѣстыньскаго, наданія приватнаго. Речницѣ до вношенія поданъ на обѣтъ опорожненнѣ парохіи до 20 лѣт. липця 1882.

Душастырьскіе посады получили оо.: 1) Петръ Мандзигъ завѣдѣтельство капеланнѣ Губинъ дек. буцацкаго; 2) Евстахій Цурковскій завѣдѣтельство пар. Настасовѣ, дек. теробовельскаго; 3) Лонгинъ Валіцкій завѣдѣтельство Сопова дек. пѣстыньскаго; 4) Макс. Артымовичъ завѣдѣтельство пар. Ширецъ; 5) Тадей Кончевичъ завѣдѣтельство пар. Перепельникъ дек. зборовскаго.

Деканами поставленъ оо.: 1) крм. Юліанъ Сембратовичъ, парохъ Черновець, буковинскимъ; 2) крм. Яковъ Шведицкій львовскимъ; 3) Мих. Кульматійскій парохъ Повѣтна, городецкимъ; 4) Кирилъ Пачовскій, парохъ въ Богородчаныхъ, мѣсто-деканомъ богородчанскимъ.

Зъ Епархіи Перемыска.

Каноничну институцію получили оо.: 1) Григорій Войтовичъ, зав. парохіи въ Яворцѣ дек. багиргородскаго получивъ вынатыковѣмъ оспособомъ кан. институцію на туюжъ парохію; 2) Альбинъ Федоровичъ, самоотдѣльный сотрудникъ въ Яблонцѣ рускѣй дек. бѣрѣцкаго, на капеланію въ Баховѣ, тожѣ деканата.

Пасады душастырьскіе получили оо.: 1) Николай Колтунюкъ, новопоставленнѣ пресвитеръ, получивъ сотрудничество въ Мостяхъ Великихъ, дек. угнѣвскаго; 2) Левъ Воляньскій, новопоста-

вленный пресвитеръ, получивъ сотрудничество въ Добромилѣ, тожѣ деканата.

Посады катихитѣвъ одержали оо.: 1) Димитрій Кучербы, сповѣдникъ при престольнѣй церквѣ въ Перемышлѣ, ставъ катихитомъ при 3-класовой школѣ народнѣй на передѣлѣстю львовскимъ Болоню; 2) Іоанъ Кобринъ, сотрудникъ въ Перемышлѣ, поставленнѣ катихитомъ въ Охронцѣ; 3) Левъ Воляньскій, сотрудникъ въ Добромилѣ, ставъ катихитомъ при 4-класовой етатовѣй мужескѣй и 3-класовой етатовѣй женскѣй школѣ въ Добромилѣ.

Поминальнѣ богослуженіе за упокой душѣ бл. п. митр. Григорія Яхимовича отпривалось дня 1 мая с. р. въ перемыскай престольнѣмъ храмѣ.

Зъ О. Николай Урицкій, парохъ въ Глибѣкѣ коло Черновець, завѣдѣтель деканата буковинскаго, оовѣтчикъ конвенторскій, членъ „Народнаго Дому“, упоковѣвъ въ субботу въ ночь дня 6 с. м. въ 72 роцѣ жита а 47 священства. Похоронѣвъ мавѣ отбѣтѣвъ вчера. Зѣ Львова выѣхавъ на похоронѣ крыл. Жуковский.

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— „Стоваришенѣ емеритальнѣ заступникѣвъ банку „Славія“ въ Празѣ“. Наколи банкъ „Славія“ укѣнчивъ въ роцѣ 1879 перше десятилѣтьѣе своего истинстванія, и веденнѣй чувствомъ поважанія и вѣдчаности для заслугъ своихъ заступникѣвъ, заложивъ стоваришенѣ емеритальнѣ, и тая великая мыслѣ збѣстала зъ радостю принятая, хотѣй зъ рѣжныхъ, особливо асекураціонныхъ сторѣвъ сомнѣвались о томъ, що институція тая буде въ повнѣй силѣ до жита — для браку фондѣвъ до заосмотрѣня потребнѣныхъ емеритурѣвъ, и всказували на фактъ той, що урядники закладѣвъ асекураціонныхъ, хотѣй кѣлька разъ вже зъ цѣлою силою замышляли заложити свою власну институцію емеритальну, всегда мусѣли поперестати на простѣй воли до перепровадженія аналогичной той идеи.

Отъ заложѣня стоваришенія емеритальнаго заступникѣвъ банку „Славія“ минуло вже 3 лѣта и якъ намъ иѣдомо, дойшовъ маетокъ того стоваришенія въ томъ короткомъ часѣ, а то до 30 цѣвтія 1882 до значной высоты 25072 зр. 51 кр., заложеной изъятно лише зъ $\frac{1}{10}$ части провизіи заступникѣвъ.

Сума тая улькована есть по части въ вартучинѣхъ папѣрахъ, по части въ касахъ заличковѣхъ, але выказують щорѣннѣй бѣлымъ, цѣлкомъ отдѣльно о маетку того фонда проваждѣннѣй.

Подяка.

Въ жалю и смутку позбѣстала родина упокованнаго въ Черѣвѣцяхъ бл. п. Ераста Грушевича ц. к. адъюнкта судового получавѣя до обовязку зложити на сѣмъ мѣсці щиро-сердечну подяку Веч. отцѣмъ, профессорѣмъ и совѣтникамъ конвенторскому Шанковскому, сотрудникамъ Кушику, приходникѣмъ Григорѣвичу зъ Садагоры и лат. катехитѣ Фишеру зъ Черновець за безинтересовну отприву чинѣвъ церковныхъ при трогоубѣхъ походѣ похоронѣмъ; немѣнѣе щиро-сердечно дякуемъ рускимъ товариствамъ: „Союзъ“, „Руска Рада“ и „Руска Вѣсѣда“ такъ за отдѣльные почести Покойному черезъ зложѣнне вѣнцѣвъ, якъ и за супровѣдъ тѣлнѣныхъ остатковѣвъ на кладовище; особенножъ дякуемъ найсердечнѣйше товариству „Союзъ“ за подновѣчій духа свѣтъ печальныхъ иѣбенъ такъ при похоронѣмъ походѣ, якъ и на мѣсці вѣчнаго отпочинку. Такожъ найсердечнѣйше дякуемъ другѣмъ Покойника ВП. п. судѣи Михалюку такъ за зложѣннѣй дружннѣй вѣнцѣвъ, якъ и за весь его трудъ и много добро, я-

ке здѣлавъ оставшимъ сиротамъ и ихъ матери, доказуючи тымъ, что его дружба правдива и сѣгае навѣтъ поза гробову дошку. — Въ кѣнци дякуемъ всѣмъ колегамъ, друзьямъ и знакомымъ Покойника, котрѣ брали удѣлъ при похоронѣмъ походѣ. Нехай нагородитъ Всѣхъ Господъ Богъ за тое добро!

Олга Грушевичъ, именовъ власнымъ и дѣтей Анны, Зеновіи, Максимиліана, Тита и Воходимара. — **Савина Грушевичъ**, замужна Скворонска, сестра. — **Клементина Грушевичъ**, замужна Алексѣевичъ, сестра. — **Неоніла Грушевичъ**, оvd. Кайзеръ, сестра. — **Лонгинъ Грушевичъ**, братъ. — **Юлія Грушевичъ**. — **Анатоль Грушевичъ**.

Вдова по бл. п. Маркіянѣ Шашкевичу

Юлія Шашкевичева

остаюча теперь безъ всякаго удѣржанія, радабы знайти въ якѣмъ рускомъ домѣ примѣщеніе по няти чѣи зарѣдъ дому, чи доглядѣ дѣтей. Сподѣваемъ, що на галицкѣй Руси знайдѣся якійсь рускій домъ, который дастъ пріютъ вдовѣ по незабѣтѣмъ нашимъ поетѣ, Маркіянѣ Шашкевичу.

Посередництво въ той справѣ радо пріймае на себе Администрація „Дѣла“.

Запрошеніе до спробованія шаста

при великомъ, державою загварантованомъ тягненіи Гамбургскихъ грошевыхъ лѣосѣвъ, въ котромъ

8 миліонѣвъ 634,275 марокъ

мусѣтъ бути выгравнѣ.

Тое наибѣйшѣе грошеве лѣосѣванѣ складаеся зъ 7 клѣвъ и мѣститъ **93,500** оригинальныхъ лѣосѣвъ, въ котрыхъ **47,600** — отже надѣ половина — мусѣтъ выграти.

Найвышѣе выграна выносите:

400,000 марокъ.

Въ особѣности выгравнѣ подѣлавъ, якъ слѣдѣ:

Премія	А. М.	250,000	3	Выгр.	А. М.	8,000
1	Выграна	150,000	3	„	„	6,000
1	„	100,000	54	„	„	5,000
1	„	60,000	5	„	„	4,000
1	„	50,000	108	„	„	3,000
2	„	40,000	264	„	„	2,000
3	„	30,000	10	„	„	1,500
4	„	25,000	3	„	„	1,200
2	„	20,000	530	„	„	1,000
2	„	15,000	1073	„	„	500
1	„	12,000	101	„	„	300
24	„	10,000	27,069	„	„	145

etc. etc.

Тягненія выгравнѣхъ установленъ урядою подѣла.

Для наибѣйшого першого тягненія выгравнѣхъ того великаго грошевого лѣосѣванія коштуе цѣлѣй оригинальнѣ лѣосѣвъ 6 марокъ абор. а въ 3-50 цѣлѣй „лѣосѣвъ“ 3 „ „ „ 175 „ „ „ 1 1/2 „ „ „ 90

и ти державою загварантованнѣй оригинальнѣ лѣосѣвъ мы, по одержанію нажезности въ банкѣвахъ або почтовою оплатою, розсылаемъ франсо и въ надалѣйшій сторѣны. Малѣ квоты можѣтъ бути наделѣны такожъ въ почтовыхъ маркахъ.

Домъ **Wohling & Co.** выдѣлавъ въ короткомъ часѣ своимъ кліентамъ великій выгравнѣ по мрк. 15,000, много по 30,000, 5,000 и т. д. и черезъ тое причинионо вѣлмы до шастѣ численнѣхъ роднѣхъ.

Каждый участникъ одержѣе на замовленіе ованціальный планъ, который выказѣе такъ розположеніе выгравнѣхъ, якъ и укладѣ поодинокіи клѣвъ. Выплата выгравнѣхъ послѣдѣе все дуже скоро подѣ гваранціею державы.

Вѣроятно можна на повно числѣти на дуже жинѣу участь въ томъ на **солоднѣй основѣ** заложѣнѣмъ предпріятію, и далѣтого, щобы можна було вѣтъ препоручѣня вышпѣннѣи, просимъ замовленія **якѣ** **наискорѣе** а на всякій случай передѣ намѣ надѣслати.

31 Маемъ

(1—5)

Wohling & Co.,
Haupt-Lotterie-Comptoir,
HAMBURG.

Цѣо. выключно корол. упривн.

Екстрактъ Орѣховый

до фарбованія сивого волоса

вынайшовъ первоумеръ

А. Мачускій

во Вѣднѣ и, Kärntnerstrasse, 26.

Ц. к. выключно упривн. сред-ство тое до фарбованія волоса, на-дающе сивому волосу тревалу барву черну, брутатну або блондѣ, вытвореніе лишъ съ субстанціи рослинной, т. е. зъ душины зеле-ныхъ орѣховѣвъ, не есть при томъ нѣ крытыхъ шкѣдливѣмъ анѣ здоро-влю, анѣ волосу, и фарбуе волосъ въ протягу 15 минутъ хорошо и тревало на черно, брутатно а-бо блондѣ, такъ що навѣтъ при умываніи фарба не сходитъ.

1 флаконъ екстракту орѣхового плынного . . . зр. 3—
1 пуделочко съ 6 пробными фл. „ 3-50
1 флаконъ орѣхового молока на отрѣбѣтъ волоса . . . „ 3—
1 флаконъ орѣхового помады для нафарбованія волоса . . . „ 2—
1 флак. орѣховой оливы для тоу цѣли, якъ выше . . . „ 2—
1/2 фл. орѣховой оливы dtto . . . 1—

Въ правнѣмъ гатунку набути можна въ парфумеріи **Мачускаго** въ Вѣднѣ и, Kärntnerstrasse, 26.

Во Львовѣ у Зиг. Рукера, апти-гари, такожъ у купцѣвъ: Каміла Стѣпановскаго, Мартина Миллера и Леона Седяка. (3—30)

Теофилъ Копыстинскій

артистѣ-малѣрь,

образовавшійся за границею, звѣ-стный зъ красв. выставѣ штутѣ красныхъ, выконуе портреты, якъ такожъ религіинѣ образы рѣжнои величины.

Поручаючисъ ласкавымъ взгля-дамъ, просимъ о занотганіе а-дресу: **Теофилъ Копыстинскій** во Львовѣ, ул. Краковска, ч. 20. (2—10)

Нарія покоева

належито уладжена, съ паровымъ мѣдѣянымъ котломъ, куплена пер-едъ кѣльма роками за 300 зр. есть теперь на продажѣ лишъ за 100 зр. у вдовы по священнику, **Терестѣ Левичицѣ** въ Сажавѣ, по-чѣта Богородчанъ. (2—3)

ВСѢ РОДЫ

Водѣ минеральныхъ

поруцае

КАРОЛЬ КЛИМОВИЧЪ

во Львовѣ

улицѣ валова ч. 11.

(5—5)

„БЕЗТАЛАННЕ СВАТАНЬЕ“

образокъ зъ галицкаго жита, написавъ Василь Барвѣнскъ стор. 356 въ 16-у. Цѣна 80 кр. съ пересылкою 90 кр.

Дѣстати можна въ адми-нистраціи „Дѣла“ або въ книгарни Ставроингіейскѣй.

„МЕРТВѢЙ ДУШѢ“

повѣсть Миколая Гоголя съ портретомъ автора и „Сло-вомъ отъ Выдавництва“ (278 сторѣвъ великой 8-ки).

Цѣна 1 зр. 80 кр.; съ пересылкою почтовою 2 зр.

Дѣстати можна въ адми-нистраціи „Дѣла“ и въ кни-гарни Ставроингіейскѣй.

ТОРГОВЛЯ

МИХ. ДЫМЕТА

во Львовѣ,

подае до вѣдомости, що вже по-лучила на складѣ образни для дѣтей съ рускими подѣсами по 1 зр. 50 кр. и 2 зр. 50 кр. за ото штутѣ. (3—3)

Выходитъ во Львовѣ по Среде и Суботе (кроме русскихъ святыхъ) о 4-ой годинѣ пополудни. Литерат. додатокъ „Библиотечна найзнам. повѣстей“ выходитъ по 2 печат. аркушъ каждого 15-го и послѣдняго дня каждого мѣсяца.

Редакция, администрація и экспедиція по въ Ч. 8 улицы Академична.

Всѣ листы, послышки и рекламныя належитъ пересылать по дѣл. адресамъ: редакция и администрація „Дѣла“ Ч. 8 ул. Академична.

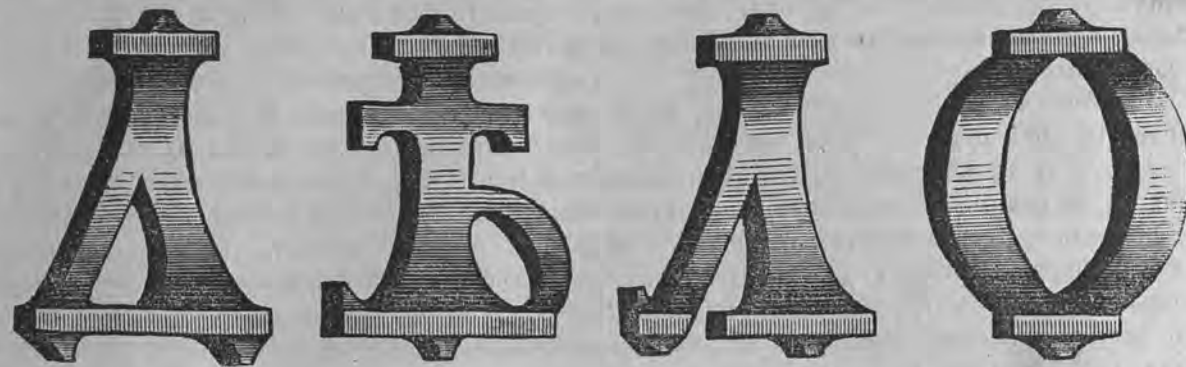
Рукописи не возвращаются только на попередию застереженно.

Полноценное число стоитъ 12 кр. а. в.

Оглашенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.

Рекламныя неопечатанной вѣдѣ отъ порта.

Предплату належитъ пересылать франко (наилучше почтовымъ переводомъ) до: Администрація часопису „Дѣло“ ул. Академична Ч. 8.

ВП. Читатель въ Россіи просимо мати на увазѣ, що въ вимовѣ $n=ji$, δ , $\dot{u}=i$, u (въ серединѣ) и на конці оловъ) $=y$, u (на початку оловъ) $=i$, δ (на початку оловъ) $=vi$.

Pro memoria

кому слѣдуетъ.

- I. Мимо вырочу державного Трибуналу зъ дня 21 сѣчня 1880 въ справѣ жаданя львовскихъ Русинѣвъ утворена во Львовѣ пародной школы съ русскимъ языкомъ выкладовымъ, доси все еще не заведено сепи школы, а рѣшенія громадской рады мѣста Львова зъ 12 сѣчня 1877, ц. к. краевой Рады школьной зъ 6 липня 1877 Ч. 3.000 и ц. к. министерства просвѣты зъ 6 червця 1879 Ч. 11.255, — узнаній тымъ вырочомъ державного Трибуналу яко противній Арт. XIX основныхъ законѣвъ зъ 21 грудня 1867, остаются доси въ силѣ обовязующой. Справа же своего полагодженія болѣе якъ два лѣтъ.
- II. Отъ р. 1879 ожидаютъ численній громады Калужского повѣта отъ ц. к. краевой рады школьной отповѣди на свои петиціи, чтобы въ ихъ школахъ, яко школахъ чисторускихъ громадъ въ мыслѣ арт. XIX основныхъ законѣвъ зъ 21 грудня 1867 и арт. 3 кр. уставы зъ 22 червця 1868 о языкѣ выкладовомъ въ народныхъ школахъ, — усторонено незаконно заведеню обовязкову науку языка польского. Справа же своего полагодженія болѣе якъ три лѣтъ.
- III. Отъ р. 1880 повѣтова рада турчаньска, выбрана въ болѣшности зъ Русинѣвъ, не допускается до уконституованія и урядованія. Справа же своего полагодженія болѣе якъ два лѣтъ.
- IV. Отъ р. 1880 повѣтова рада жовковска, выбрана въ болѣшности зъ Русинѣвъ, не допущена еще до урядованія. Справа же своего полагодженія болѣе якъ два лѣтъ.
- V. Р. 1881 рѣшивъ ц. к. найвысшій Трибуналъ судебный въ Вѣднѣ, що ухвалы, вырочы и письма судовъ на рускомъ языкѣ веденныхъ, мають выдаваться ц. к. судами не только въ рускомъ языкѣ, якъ уставы приписуютъ, але такожъ и рускимъ письмомъ. До нынѣ выдае ц.

к. львовскій судъ краевой для справъ карныхъ и прасовыхъ свои ухвалы и рѣшенія на рускомъ поданіи и розправы въ рускомъ языкѣ веден — письмомъ латинскимъ. (Дальше буде.)

Неуспокоюче успокоенье.

Численній обавы, якѣ объявились въ нашомъ краю задля великого наплыву жидѣвъ за кордону и межѣ иншимъ наплыи выразъ такожь и въ нашой часописи, наклонили остаточно урядову Газету lwow. выступити въ свои стоничной мовчальности съ заявленіемъ, очевидно обчисленнымъ на те, чтобы успокоити широко возбужденій обавы. Признаемъсь однакожь, что та статья зовѣмъ насъ не успокоила, а скорше еще болѣе занепокоила и что она болѣе похожа на статіи, писаніи въ гумористичномъ „Figaro“ подъ заголовкомъ „Beschwichtigungshofrath“, якъ на повязке поясе — многоважнѣе справы, якого годится ожидать отъ урядовой гаветы.

Пригляньмось только близше сему „успокоенью“.

Gazeta lwowska признае, что наплывъ жидѣвъ въ Россіи до Галичины вѣрѣ до такихъ размѣровъ, что навѣтъ самѣ власти начали обавляться, „чтобы въ того не вышли для нашего краю прикрѣпъ насѣдствъ“. Замѣтъ однакожь пояснити намъ правдивій размѣръ сего наплыву жидѣвъ и ясно указать тѣ „отповѣдніи средства“, котріи не лише гдѣкому „выдаются — бодай доси — отповѣдными“, але справдѣ могутъ нашъ край охоронити отъ „прикрыхъ насѣдствъ“, — урядова Gazeta lwowska потѣша насъ то таемничимъ закрываніемъ правдивого числа завандрованныхъ жидѣвъ, то зновъ прикрашеніемъ признаваніемъ дотеперѣшнѣе бездѣльности администраціи, то наконецъ благими надѣями на помѣчь „англійскихъ и иншихъ комитетѣвъ“.

Нѣкто не може дознатися въ Gazet-ы lwow., скѣлько на дѣлѣ прибуло російскихъ жидѣвъ до Галичины, а колибъ взяли статью Gazet-ы lwow. за урядовый комунікатъ, можнабы не безъ основы припускати, что навѣтъ самѣ власти краевы не знаютъ правдивого числа тыхъ жидѣвъ. Въ урядовой газетѣ говорится вправдѣ о „tak znacznej liczbie“, о 3000 жидѣвъ въ

Бродяхъ, о 1500 жидѣвъ переселенныхъ въ Львовъ навадѣ до Бродѣвъ, (отже вже 4500 жидѣвъ въ Бродяхъ!), „doniesienia władz potwierdziły zniszczenia napływ żydów rosyjskich“, говоритъ наконецъ, что жиды утѣкаютъ въ Россію не только на Броды и Подволочиска, але и иншими дорогами, — однакожь при томъ вѣмъ навѣтъ въ приближеніи не указано, яке есть число завандрувавшихъ до насъ жидѣвъ російскихъ. Зъ статіи Gaz. lwow. можна догадыватись, что число тыхъ жидѣвъ незначе самымъ властямъ, бо они, якъ признае Gaz. lwow., звернули увагу на наплывъ жидѣвъ доперва тогды, якъ онѣ вже прибравъ великій размѣры и коли вже повсюду обудилась обавы „прикрыхъ насѣдствъ“. А стверженіе правдивого числа тыхъ завандрувавшихъ жидѣвъ былобъ въ загалъного успокоенія и обдуманія „отповѣдныхъ средствъ“ зарады тымъ болѣе потрѣбне, что незначе сего числа есть не только перешкодою успѣшнѣе зарады, але и причиною можливого преувѣличенія и збольшенія тревоги. Въ хвилѣ, коли Gazeta lwow. говоритъ о 3—4.000 жидѣвъ, доходятъ до насъ вѣсти отъ самыхъ же такъ тугешиныхъ якъ и профѣжжѣ жидѣвъ, что число російскихъ жидѣвъ, привандрувавшихъ рѣжными дорогами до Галичины, доходитъ вже до 30.000. Вѣсти, якѣ доходятъ до насъ въ рѣжныхъ пограничныхъ мѣстѣхъ и селѣхъ, а навѣтъ вже и въ внутрѣ краю про небувалый наплывъ жидѣвъ, не позволяють намъ сумнѣваться о правдѣ сего числа російскихъ выселенцевъ въ Россію. А при такомъ станѣ рѣчей „возможный прикрѣпъ насѣдствъ“ и „отповѣдніи средства“ зарады и загалъного безпеченьства представляются вже въ значно отпѣднѣмъ свѣтлѣ, якъ бачить ихъ Gazeta lwowska. Впрочемъ еще и теперь день въ день приходятъ вѣсти о безперестанномъ наплывѣ жидѣвъ въ Россію, а коли розвучи противъ жидѣвъ за кордономъ еще не устали, то можна и на будущее надѣяться если не болѣе того бодай рѣвного наплыву жидѣвскихъ выселенцевъ.

Щожь робится супротивъ того всего? Gazeta lwowska успокоюе насъ въ слѣдующій способъ: 1) краева власть (наместничство) въ звала „właściwe organa (якѣ?) do wywarcia stosownego wpływu na zawiązane komitety rosyjskie“, чтобы не только заосмотрели выселенцевъ въ живнѣ, але надто свѣшно выслали ихъ въ дальшу дорогу; а коли наплывъ

Предплата на „Дѣло“ для Австріи:		Для Россіи	
на цѣлый рокъ . . . 8 зр.	на цѣлый рокъ . . . 8 рубл.	на цѣлый рокъ . . . 8 зр.	на цѣлый рокъ . . . 8 рубл.
на полъ року . . . 4 зр.	на полъ року . . . 4 рубл.	на полъ року . . . 4 зр.	на полъ року . . . 4 рубл.
на четверть року . . . 2 зр.	на четверть року . . . 2 рубл.	на четверть року . . . 2 зр.	на четверть року . . . 2 рубл.
отъ дол. „Библиотеки“ . . . 2 зр.	отъ дол. „Библиотеки“ . . . 2 рубл.	отъ дол. „Библиотеки“ . . . 2 зр.	отъ дол. „Библиотеки“ . . . 2 рубл.
на цѣлый рокъ . . . 12 зр.	на цѣлый рокъ . . . 12 рубл.	на цѣлый рокъ . . . 12 зр.	на цѣлый рокъ . . . 12 рубл.
на полъ року . . . 6 зр.	на полъ року . . . 6 рубл.	на полъ року . . . 6 зр.	на полъ року . . . 6 рубл.
на четверть року . . . 3 зр.	на четверть року . . . 3 рубл.	на четверть року . . . 3 зр.	на четверть року . . . 3 рубл.
на самъ додатокъ . . . 5 зр.	на самъ додатокъ . . . 5 рубл.	на самъ додатокъ . . . 5 зр.	на самъ додатокъ . . . 5 рубл.
на цѣлый рокъ . . . 5 зр.	на цѣлый рокъ . . . 5 рубл.	на цѣлый рокъ . . . 5 зр.	на цѣлый рокъ . . . 5 рубл.
на полъ року . . . 2 зр.	на полъ року . . . 2 рубл.	на полъ року . . . 2 зр.	на полъ року . . . 2 рубл.
на четверть року . . . 1 зр.	на четверть року . . . 1 рубл.	на четверть року . . . 1 зр.	на четверть року . . . 1 рубл.
отъ дол. „Библиотеки“ . . . 2 зр.	отъ дол. „Библиотеки“ . . . 2 рубл.	отъ дол. „Библиотеки“ . . . 2 зр.	отъ дол. „Библиотеки“ . . . 2 рубл.
на цѣлый рокъ . . . 14 зр.	на цѣлый рокъ . . . 14 рубл.	на цѣлый рокъ . . . 14 зр.	на цѣлый рокъ . . . 14 рубл.

на цѣлый рокъ . . . 14 зр. на цѣлый рокъ . . . 14 рубл.

Початки православной акціи

въ колишней униатской епархіи Холмской по р. 1863.

(Конецъ.)

Откликанье князя Черкаского не только что не утихомирило возбужденныхъ страстей, але противно погнѣрило еще о много цѣлу справу. Веденіе униатскихъ дѣлъ дѣталось теперь номинально гр. Бергови, яко наместничковъ „царства польского“, але рѣвночасно оставъ выслаанный до Холма бушпій комисаръ „по крестьянскимъ дѣламъ“ О. Кокоскинъ въ роль новотворенной „чиновника особыхъ порученій министра“, значить министра народно просвѣты, графа Толстого. Кроме вгаданныхъ двухъ особъ мали теперь право такожъ и губернаторы униатскихъ губерній съ своими уѣздными (повѣтовыми) начальниками и другими чиновниками мѣшались до униатскихъ дѣлъ и каждый робивъ се на свою руку.

Новы дѣловодѣ старались переважно насѣдывать кн. Черкаского, але не маючи до того нѣ его вѣручности нѣ еуслѣбного становища нѣ наконецъ власти, зупиняли они радше перевѣденіе его гадокъ, нѣмъ ему помогали. Але були межѣ ними и такі, що попались скоро въ сѣти неусыпающей въ такихъ случаяхъ польской интриги и стали еи орудіемъ чи-то неспѣдому, чи навѣтъ по просту — за грошъ. Такъ отже наиблизшимъ насѣдкомъ уступленія кн. Черкаского була цѣлковита путаница; мѣсце системы — доброй чи злой — заступила гола безсметельность, и якъ то вичайно въ такихъ случаяхъ бывае: грѣхи старшихъ пометились на молодшихъ: на невинномъ простоліудю.

Мѣсцеве униатское духовенство скоро только почуло неспѣдность твердой руки Черкаского, подняло головы и стало смѣливейше и живѣйше выплывати на народѣ, очевидно въ своемъ интересѣ. Тому же легко встали выдобриться въ вѣзницѣ арештованій въ Сѣлцяхъ священники, а вже многіи въ нихъ и иншіи попались зновъ до тюрьмы або навѣтъ на ссылку; многимъ подтнмано приходы. Се послѣднее лучалось найчастѣйше въ Соколовскомъ и Радимскомъ уѣздѣ сѣлцедкой губерніи. На мѣсцѣ отдаленныхъ спроваджувано постепенно новыхъ священниковъ въ Галичину, але сѣ послѣдній введеніи до парашѣ посередъ разоруженъ народа и не иначе, якъ при помощи войскъ, вже задля той одной причины не могли мати найменшого впливу на своихъ прихожанъ. До того переважна ихъ часть приносила съ собою болѣе національного фанатизма, якъ се було потрѣбно, а тымъ менше пожадане для такъ дразливого дѣла, а такожъ и не конче отзначалась тактомъ. Томуто сама ихъ присутність подпалювала страсти, замѣтъ подѣйствуваніи успокоючо на взволнованій умы.

Весною р. 1867 занепокоеніе народа и мѣсцевъ явнѣ розвучи розпростерлися по цѣлѣ сѣлцедкой губерніи. Непорядки звертались головнѣ до того, чтобы присилувати священниковъ отпраляти службу богу при органахъ. Коли однакъ се було заказано и дяки, обавляющіе отвѣдальности не хотѣли грати и утѣкали та ховались, то товпа женщинъ не надумуясь бралась грати на нихъ, якъ Богъ дасть, такъ что выходила мало что не котляча музыка и все то дѣялось при великомъ звнѣ народъ, который по цѣлымъ тыжднямъ днемъ и ночью залагавъ церкви и кладбища доволка церквей. Але не конче на томъ. Коли начали

выпускати священниковъ въ вѣзницѣ, то ся сама товпа народа кидалась бити выпущенныхъ, подоврѣвляючи ихъ, что еслибы они стояли за органами и за другими обрядами униатской церкви, то бубилъ ихъ певно не выпустили на волю. Разъ зновъ лучилося ось что: треба було боронити отъ напасти люду священника въ Ломавыхъ, о. Калиновского. Выслаано сюды 12 мая 1867 сѣлцедкой вице-губернатора Друкарта, котрый и прибувъ на мѣсцѣ въ супровѣдѣ 45 полиціантовъ. Скоро Друкартъ явился, 3000 народу окружило его и онѣ мушкетѣрѣ бутіи свѣдомъ, якъ при его оцахъ запалено хату дячка, что не хотѣвъ грати на органахъ и якъ въ его оцахъ творено много иншихъ безпорядковъ. Шо Друкартъ нѣ навговорювался, грозивъ и просивъ, разлучена товпа не дала ему рушиться въ мѣсцѣ, ажъ поки по цѣлымъ 24 годинахъ сего неспѣдного положенія не отобрало ему цѣлкомъ голосъ, почтѣмъ его вже выпущено. Въ иншихъ мѣсцевостяхъ а именно по мѣстечкахъ народъ такожъ воружився. Забравши ключѣ отъ церквей стоявъ онѣ товпами вколо нихъ на сторожи, не выпускаючи до нихъ священниковъ и не разходясь по цѣлымъ тыжднямъ, хочъ въ поли стояла власне пекуча весняна работа.

На веснѣ тогожь самого 1867 року выслаано по першій разъ до мѣстечокъ и селъ сѣлцедкой губерніи войска, особливо козацкіи сотнѣ. Головною задачею войска було розганяти людей, что топились коло церквей. Хочъ до сего не уживано оружія, а только нагайки, то помимо того не обійшлося безъ жертвъ; такъ въ с. Кодиѣ адѣтаетъ забытый одинъ селянинъ, а въ Пищанцѣ агинула дитина на рукахъ матери, что стояла въ товпѣ, отъ удару нагайки.

Зъ причины, что выслае войско удѣржувалось коштомъ народа, внѣшній порядокъ скоро привернуло; але до успокоенія умѣвъ съ каждымъ днемъ збольшалось розъяреніе, а то тому, что не только солдаты, але и ихъ команданты, а навѣтъ самѣ повѣтовіи начальники розвучкали поголосоку, будѣтобы „по Высочайшей волѣ униаты должны были православными“. „Купи водки!“ говоривъ козакъ женщину, стрѣтивши еи коло коршмы. „А, за то, что бѣшь, еще тобѣ горѣвки куповати?“ — „Что, матушка, подѣлаешь: какъ прикажутъ?“ — родного батьку (sic) будешь бити, — аты все таки держись своего; вѣдь и насъ тоже хотѣли... а мы все таки остались при старой вѣрѣ!“ Такъ и подобнѣ разговоры солдатиковъ, котрымъ жилося выгодно на мужицкой стравѣ, бували не рѣдки. Гдѣкотрѣ въ начальниковъ въ свои стороны толкували народови: что въ православныхъ церквахъ нема органовъ, и другіи рѣвно дразливей рѣчи.

Привернувши „порядокъ и спокойствіе“, губернаторъ Громека покористався присутностію войскъ, чтобы остаточно повѣстити органы. Отъ церкви до церкви отпралялись роты або сотнѣ, чтобы разбирати органы, пакувати на фѣры и везти ихъ до повѣтовыхъ мѣстѣхъ — где они лежать до сегодня.

Але навѣтъ при такомъ радикальномъ общипуваніи обряду не було одной думки у властей! Въ Люблинскій губерніи, где бувъ губернаторомъ Буцковский, губувалась та сама справа значно спокойнѣйше, хоть повѣднѣйше. Органѣвъ не выкидывано тамъ насильно при помощи войскъ, а усевуано ихъ помалу и, что найважнѣйше, безъ удѣлу свѣтскихъ властей; очищеніе обряду було тутъ полищено духовной власти и духовенству. Не такъ однакожь

ны.*) Супротив того всі вище згадані прикази що до надвору і контролю суть зовсім безсилні зарадити „прикрим наслідствам“, бо, як сама Gazeta lwow. признає, мимо тих приказів наплавляли і наплавають російські жида не тільки до пограничних м'єцевостей, але до цілої східної Галичини (а після новітніх в'єстей вже і до західної Галичини); зам'єнений вивід жидів тиждєвно по 600 людей, (коли б нав'єть був правильно ведений — на що знов нема н'якої поруки) нав'єть при дотепершньому status quo ледво в двох м'єсяцях вистарчивби до того, щоб вивести всіх виселенців. А вваживши, що сей наплив російських жидів не тільки не зменшаєся, але в дні на день варстає, то і ся посл'єдня над'єя оказуєся зовсім марною.

При такому стані р'єчей ми н'як не можемо успокоїтис оптимістичними але зовсім неуспокійливими успокоєннями Gazet-ы lwow. і для того с'є цілою серйозностю еще раз звертаємо увагу дотичащих властей і наших інтересованих кругів на ту важну справу, щоб оттак не прийшлося скавати: „за поано!“ З'є цілого кравого дневника ретвєта ми перш отверго піднесли тую справу і не думаємо покинути єї неполагдєною, бо вважаємо добро кравої людности повисше всяких посторонних і але зрозум'єлих ц'єлей. Нин'є, хоч єще не зовсім см'єло, прилучилися до нашого голосу і другі часописи, а факт, що стаття Gazet-ы lwow. не найшла одобрєня н'є в одній кравій часописи, най послужить доказом, що загальна опинія зовсім не єсть успокоєна дотепершньою пасивностю.... Тож єще раз: caveant consules...

Задачі рускої інтелігенції на Україні.

II.

Сумна доля рускої народности заставила нашого трудолюбивого ветерана-історика проречи своє слово про єї теперішнє положєнє і про єї найближчу будучність та при

*) Що поміч комітетів зовсім недостаточна показують сл'єдуючі факти: як зв'єщає N. fr. Presse треба на само прокормлєнє зовсім незаосмотрєних (отже тільки одної часті) російських жидів-виселенців тиждєвно 3.000 зр., а лондонскій комітет визначив на се лише 600 зр. тиждєвно! Після обчислєня львівського комітету помічї требаби зб'єглядів санитарних і гуманитарних тиждєвно вислати по 1000 осіб, а досі комітети мають лише по 400 карт тиждєвно до розпорядимости. Reforma зв'єщає: „наплив жидів до Бродів страшно збільшаєся. Комітет має труднощі в'є в'є вислано до Гамбурга задля браку кораблів до дальшої висылки. Американскій комітет заявив, що може приймати тиждєвно лише 500 осіб“.

д'єлялося в'є Об'єцях. Горячий Громека поспував ц'єлком по военному, і мовби нарочно оминав сповідь духовенства. Хотя значна часть сего духовенства зовсім не обносилаєся неприязню до єго починів, то губернатор полагався тільки на своїх чиновників. Ті говорили народови о православію, толкували єму тайни в'єри, і щоб народ н'єб'єло успокоїти, запевняли єго, що тільки органи будуть усунєні, а прочє лишитєся все по старому. Ся посл'єдня обстановка викликала обєсє дуже серйозні зам'єшєня именнє в'є Константиновскім и Радимскім у'єзд'є. Одним словом Громека надто рано почав про'євляти головну ц'єль релігійних новацій в'є своїй губернії, вилуюючиєся заравом з єї солідарности в'є поступованю с'є своїми сповід'єтелями. Став називати себе жартобливо уніятским митрополитом и поступав справд'є якби такий: кого з єв'єщєніків хот'єв'є віддалити, сего не тільки віддалювано в'є приходу, але и вислано за єго впливом на сєсылку; кому хот'єв'є дати приход, той и дєстав єго от послухного Войцїцкоєго. Духовнє власти в'є єю пору немовби то и не було, в'є сущности управлєв'є Громека духовними уніятскими д'єлами так само, як и своєю губернією. Тож и безпорядки и неспокой, що настали за єго часів в'є єв'єдєцкй губернії, трєвали безперервно аж до початку заведєня православія в'є р. 1875.

Як в'є вище сказано, поступав губернатор Люблинскй губернії Будковскй, чоловік спокійний характеру, зовсім инакше як єго товариш Громека. Р'єжниця в'є поступованю двох очевидно однаково уповномочєних достойників імперії стала причиною дальших неспокоїв в'є єв'єдєцкй губернії. Тільки уступились войсєка з єї, а в'єже народ почав говорити: „Громека веде д'єло сам, так як єму хочєся; царь о том н'єчо не знає“. Ся и тым подібні поговірєки стали ширитєся чим раз голоєніиє межі

тєм озватис и до самої інтелігенції о задачах тих заходів и трудів, що хочє с'є часом мають довести наш народ до лучшої долі.

„Лєдво чи єсть на св'єт'є народ, нещаслив'єйшй от руского“*) — пише М. Костомаров в'є своїй статі. „В'єки проминали одні за другими; всі признавали, що на св'єт'є сущєствє рускй народ и говоритє своєю мовою; царь зверталис до сего народа с'є своїми грамотами и царскє слово именовало єго „малоросійским народом“, а для знєшєня с'є Русинами и розум'єня их'є языка були в'є Москв'є при посольскім приказ'є особні перєводчєки. Н'єкому не приходило до голови сум'єватис о том, що такий народ с'є своїм питомим языком сущєствє. Однак'є от не дуже то єще й давного часу сєй стан д'єуже значно зм'єниєся. Короткогидий, недоучєний або и просто злонам'єренй лєдє почали п'єдозр'євати самостійний розв'єд руского народа, почали оспориувати єго язык и національну отрубность, посуджувати єго д'єятєл'єв'є о якис закриті и небезпечні ц'єли, ба и в'є самім сущєстваню руского народа добачати щось велми небезпечного для Россії. Історія, филологія, етнографія и наконец само сущєстванє рускої так уст'єнон як и письменної словєсности — все тє зап'єзнавалось и вповн'є игнорувалось тими короткогидними недоуками и злонам'єрєними ворогами рускої народности, а на силу и с'є вышуканую злобу накалилось на руску народность пятно державної неблагонадєжности и небезпечного страшилища. Наконец доведєно до того, що наложено заказ не тільки на руску письменность, але нав'єть на ноты руских п'єсєн и узнано недозволеным и шкодливим, устроувати концерты с'є рускими сп'євами и театральні предствєлєня с'є рускими творами сценичними.“

В'є кожій суспільній про'єв'є можна отшукати історичну причину в'є минушій житю суспільности и народа — пише дальше М. Костомаров. Яку ж'є отзначаючу про'єву зам'єчаємо ми в'є протягу рускої історії? Ту, що інтелігентна суспільность, котра завс'єгда творила меншость, к'єлька разів отрывалась от народа, а нав'єть ставала против него ворожою. Інтелігенція майже завс'єгда обмежалась на одну упривиліовану верству (класу): сє впрот'єм було так не тільки у нас, але и в'є ц'єлій європейскй історії. Такою упривиліованою класою на Руси були колисьєто землєв'є, що обєсє, при т'єсн'єйшій звязі с'є

*) М. Костомаров в'єсю єживає термину „малоросійскй“. Застуваючи сєй термин єживаным у нас „рускй“ потребуємо лишє для наших закордонських Читатєл'єв'є додати, що в'є нашій часописи, як и в'є ц'єлій Галичині „рускй“ означає тє саме, що „малоросійскй“, а не тє що російскй або великорускй.

простым людям, коли нараз в'є у'єзднм м'єстечку Влодав'є, Єв'єдєцкй губернії появилася „пророчица“, до котрої горнуєся народ ц'єлыми тисячами. Та „пророчица“, именнє Анна Ковальчук, побачила и розказувала оттак народови сон, котрий п'єсля записок єв'єдєланой комісії єсь якого був роду. „Бачила я“, розказувала старуха — „раз у єн'є п'євночи, як передо мною стєять: в'є сєрєдин'є Матерь Божєя, по правій сторон'є Ісусь Христос, а по л'євій наш найєв'єйшй пан и „круль“ Александр. Я упала на кол'єна и чую таку розмову. Матерь Божєя пытає нашого найєсє пана: „Як тє см'єв'є выкинути органи з'є уніятских церков?“ — „Господи мене храни, каже найєсє пан, — оть и Господь наш Ісусь Христос знає, нехай дн'є скаже, — я о н'єч'єм не знаю.“ — „То зроби губернатор Громека без єго в'єдома“, сказав Ісусь Христос. „Оть и все що я вид'єла и чула; сє я и розказую людям“. Зробили протокол, комісія роз'єхалась, а актє выселєно до губернатора.

Зарав п'єсля перших рухів в'є єв'єдєцкй губернії в'є декотрих, а именнє в'є більшє влатинєнних у'єздах єв'єдєцкй губернії, и так в'є пов'єтах Соколовскім, Радомскім и в'є части Константиновскєго, почавєся новий рух, але зовсім от'ємний от руху в'є инших пов'єтах. Коли там протєстував народ в'є одинь або другй спосіб проти розпоряджєня власти и товнє жєнщинь отбирали оть єв'єщєніків к'єч'є оть церковь, не впуєсєючи их'є до церковь, або добувшись до олтаря розд'єляли и отд'єляли єв'єщєніків и змуєшували их'є служити по євоєму, в'є згаданых нами у'єздах почав народ громадами покидати єв'є церкви и переходити на латинсьє. Польща ликувала а власть мовчала, бо була рада, що не має неспорядків, отже все „благополучно“. Впрот'єм н'єкому було опиратис єєму. Єв'єщєніків в'є єих пов'єтах було мало, більшость дєсталась на сєсылку, а нових

Польщєю, прозвалиєся шляхтою або шляхєтством. Польща була ближє західної Європи, з'є отки выходила просв'єта, тож руска шляхта перєймаючи ту просв'єту через Польщу, почала перєимати також и польскй язык а задля итчимє неспинєной пропаганды єзуитів — и польску с. є. римско-католицку в'єру. Сє вчинило межє рускою шляхтою а прочим народом страшно пропасть, в'є котру провалиєся привиліована клєса руского народа, задля того що стала ворогом сего народа, и за то понєсєла от него кару. Народ нищив шляхту, проганяв, хот'єв'є єї стерти з'є своєї земл'є и сє нав'єть удалос єму до певної м'єри. В'є немалій часті рускої земл'є не стало шляхты; єї м'єсє заступило вольнє козачтво, що поповнялось з'є народної товнє и в'є початку виявляло в'є соб'є більшє зародків єднєности як'є р'єжнєности с'є прочим народом. Та сєрєд того самого козачтва вид'єтнуєлись козацкй старшини и войсковй товариш: они положили зарод новон упривиліованой клєсы в'є своїм крає. Займаючи высй уряды в'є козачт'є, набували они земл'є на власность, утверждували их'є за собою и за своїми потомками подарними царскими грамотами и такими робом стали богатыми и впливовыми панами. Російскє правительство перетворило их'є в'є дворянство и по значєню зр'євнєло их'є с'є дворянством прочих частєй російскєй державы. Оно зробило их'є панами невольників, отдавши им'є в'є кр'єпостє п'єдданьство в'єже перед тым безземельнє п'єдд'єство (мужиків), що сєлилось на землєх, отданих на власность нововывтєрєного дворянства. Ось сє рускє (українсьє) дворянство творило упривиліовану а заравом и інтелігентну клєсу на Україні. З'єднєнившись в'є одинь державний стан с'є російским дворянством, присвоило оно соб'є признаки и зв'єч'є властивй посл'єдному. Оно стало покидати язык, котрым говорили єго предки и перєймало язык російскй. Сл'єдом за російским дворянством рускє дворянство почуло недостаточность домашних средств для просв'єты и стало перєиматис західною чужоземщиною. Словом рускє дворянство п'єшло такою самою дорогою, якою п'єшли перед тым рускй землєв'є и шляхтич, що пром'єняли свою руску національность на польску, с'є тою тільки р'єжницєю, що землєв'є и шляхты присвоєючи соб'є польскй язык, в'єр'єкалиєся не тільки своєї народности але и своєї давнєї в'єри. Новє дворянство в'є том'є в'єзгляд'є не було в'є таких умов'єх и не могло так само поступити як давн'єше, по перше для того, що у него була та сама в'єра, що и у російскй дворянства, а по другє для того, що перєх'єд на иншу в'єру з'є православія був заборонєний законом. Такий поворот знов'є в'єтворив межє упривиліовану клєсою а прочим народом про-

пасть и тільки єднєсть в'єри не допустила розширитис т'єй пропасти до того стєпени, як'є сє сталоєся давн'єше межє ополєченною шляхтою а козаками. Задля того єднєства в'єри почало також и духовєнство похилитис на ту саму сторону, що и дворянство, и п'єдучєний попovich старався бути похжим на дворянина и так само як и дворянин, хочє повольн'єше и не так р'єзко, отдалєєся от народа. Таким то чином перєставав в'єже дворянин належати до руского народа. Руска народность скупилась выключно в'є одинь так званм простм народ.

Хочє и не можемо вповн'є згодитис с'є засудом М. Костомарова, будьтоб'є ц'єлє українсьє дворянство зовсім и отчужилось оть свого народа, хочє з'є посєрєд українського дворянства маємо так знаменитого писателя, як'є Григорій Кв'єтка-Оснєвяєнєко и много поменших писатєл'єв'є як'є Кухарєнєко, Грєб'єнка, В. Гоголя и ин., хочє моглиб'є ми назвати єще и тепєрь много дворянских родин на Україні, що с'є цілою ширєстєю относилис и отноєсьє до отроджєня рускої народности и зовсім єї не в'єр'єкаютьєся, а тільки п'єд напором независимых от них обєставнов'є держатєся в'є пассивности, то все жє таки в'є голови д'єр'єч годимосєя с'є повисшими поглядами М. Костомарова, що українсьє дворянство д'єуже значно отчужилось оть свого народа и майже выпародовилось, а тым самим полнило наш народ без интелігентного пров'єду, без котрого народний усилєя довгй час мус'єть оставатис безусп'єшными, слабыми, неодн'єц'єльными, а пераз и сходить на шкодливй ман'єв'єц, тым більшє, що при браку власных, см'єлых, своєї ц'єли єв'єдомых, інтелігентных а независимых заступників и п'єд'єр'є ворогів народности ставєся см'єл'єйшим, насильн'єйшим и більшє безощадным. В'є том'є повторим отчужєню найвысшєї клєсы народа оть масы народной, в'є том'є, так сказати, поновлєнм виданю отступництва новон рускої шляхты почиває та „історична“ причина сумної долі руского народа, єго безсилности в'є дотепершних єго здужанях и повольности єго поступу и розвою. Як'є Україна так и Галичина чут'є сумний наслідствє отчужєня найвысшєї версты народа оть народної масы, а хочє тут у нас руска шляхта стала польською, а там подалася на сторону великорущины, то однак'є наслідствє сего як'є тут так и там однаковй. Не думаємо нав'єть, щоб православія в'єра, сп'єльна на Україні зар'євно дворянству як'є и самому народови, змєнишєла пропасть м'єж обєма сторонами, по перше для того, що наш народ довол'є р'євнодушний на теологичні тонкости и р'єжницє, скоро тільки они не перєх'єдєть в'є нетолєранцію и перєсл'єдованє, а по другє для того, що на Україні тепєрь штудизм починєє при-

год'є було набрати подостатком. Інструкції наєсланй оть губернатора до нечисленних духовных були такого роду и писанй в'є такой форм'є, що и розумий, см'єлй, посвящєний для справ м'єжє ними мус'єли опускати руки. На м'єсєцях, гдє власнє треба було найруч'єн'єйших мисіонерів, виявляєся д'єятєлями церкви земскй стражники и загальнє низша полицейсєка власть. Громека в'євєнивши сєбє довір'єм в'є министерств'є, не выносив н'єяких чужих гадок и во в'єсьм, що тычилиєся уніи, с'є ним спорило було неможливим не тільки поодиноким єв'єщєнікам або безсилному администратору, але нав'єть, як'є обєсєла показалоєся, и самому ун. єп. Куємєскому, хотя той був поставлєний оть самого царя.

До якого нерозуму дох'єдали розпоряджєня Громеки, нехай послужат єще два факта. В'є гор. Б'єл'є в'є повасиліанськй церков'є находєтьєся мощи блж. Іосафата Кунєв'єича, высокопочитанй д'є народа, котрий оть 100 л'єт нав'єть в'є далєких губерніях сп'єшив єсєю для отдаваня им'є поклону. Власнє в'є той час, коли р. 1867 наступила в'є Рим кан'єзєция и повєдєньє Іосафата в'є ряд єв'єщєтєл'єв'є и в'єсьє от том'є розв'єгласа по уніятских губерніях, выслав Громека як'є приходника до сего м'єста одного из найдостов'єренн'єйших соб'є людей, а при том и чоловік даровитого.

Очевидно, що було сє розумно и добре зроблєнє. Та що з'є того? Коли д'єнаєся губернатор, що народ в'єбирає сего року д'єуже численно на богот'єбє до Б'єл'є, закаує дн'є б'єл'єскому приходникови не тільки в'є будни и в'є св'єта але нав'єть в'є храмовий празник Іосафата, 16 верєсєня правити богослужєнє перед олтарем с'є мощами. Народ очевидно, ам'єркованй д'єло перєстав ходити до церковь, и єв'єщєнік правив єв'єї пропов'єди чиновникам, жандармам и єв'єщєнікам, котрй являєся в'є церкви, щоб бачити чи єв'єщєнік добре отираєє службю: „исполняєєся-ли в'є точности воля начальства.“

Другй жє факт, посв'єдчаючий єще лучшє безголовіє Громеки лучшє, коли граф Берг зажадав оть него конєчного успокоєня ум'єв'є єго губернії. Громека заклопотавєся але ратуюч'є для него найшовєся скоро. Зє поручєня учебноєго начальства в'єстав'є высланный до Львова одинь з'є директорів, щоб постаратис там о учитєл'єв'є для новых греко-уніятских гимназий. Сєй директор находит в'є Народнм Дом'є случайно книжочку писану на початку нин'єшнього стол'єтя в'є церковнм явч'є п'єд надписом: „Народв'єщєніє“. В'є книжочц'є на одній в'є перших стор'єн вычитує директор сл'єдуючє: *Вопрос*: Ачє убо л'єтъ єсть в'є церков'єх Божих ут'єрєблєтє музикн, с'є р'єчє органи? — *Отв'єт*: Накакоє: Самь бо Ісусь Христос и апостолы Г'єо и т. д. Удрованй такою гадкою о „музикн“ директор хоче прислужитис євоєму губернаторскому органоклєст'є и доносит єму о єбй чудовй книжочц'є. Зарав наш „уніятскй митрополит“ велитє stante pede печатати у Львов'є к'єлька тєсєч'єв'є сєї богумилой книжочки и розкидєє єї по своїй губернії. Та що выйшло з'є того? Ст'єд'є для православных, в'є котрых именнє выступав самованєц, а рад'єсть для Польщи. В'є книжочц'є бо єтєло на инш'єм м'єсєц и то зарав за „музикн“ д'єуже немилє для Громеки м'єсєц, котрого н'є єго директор н'є дн'є перед розд'єв'єм книжки не бачил. *Вопрос*: „Ачє убо возможно спасти душу, не повинувєся глав'є церковь кєволичєскй св'єт'єйшєму пап'є римєскому? — *Отв'єт*. Накакоє: Самь бо Господь наш Ісусь Христос рече: ты єєи Петр и на камєни сєм'є и т. д.!!

Оть и в'є як'є то руки попалоєся ведєнє справ'є таких, як'є спокійн'єчна борба межє церковью єв'єдєчною и церковью западною! И що то мус'єло д'єятис с'є б'єдним народом, котрому нав'єть самй пров'єдир'є православія акції в'є такий безглуздй спосіб морочили голови?!

бирати так широкий розмір, що вже і тепер тільки cum grano salis можна говорити о єдності віври на Україні. Стань отже однаковий як тут так і там, а надь отчуженієм найвищих вершків народа оть цѣлости народа можуть радуватися тільки короткоглядий политики, котрі не знають цѣны такої народної сили, якою єсть независима, интелігентна і добре вихована кляса народна. Мы вповнѣ прихилиємось до погляду М. Костомарова, що тут починає одна з головних причинь „историчных“ нашої малоуспѣшности народної.

Упадокъ чина св. Василя.

Передъ кількома днями рознесли львівскі часописи о анекдоті для реорганізації чина св. Василя вѣсти, котрі, о скільки наші інформації сягають, не вповнѣ годяться съ правдою. Передовсімъ блудно представлено, будтобы гадка реорганізації чина св. Василя вийшла оть о. Сарницікого. О. Сарницікий єсть вправдѣ провинціаломъ чина св. Василя, однакж доси звѣстна єго дѣяльність тільки въ надто частого перебуваня въ Рясній, а не въ якихъ небудь подвиговъ і заходівъ около реорганізації підъупавшого чину св. Василя. Доперва Г. Е. Митрополитъ Іосифъ, якъ всюгда стараний о добро церкви і священства, такъ і тутъ завернувъ свою увагу на сожальніа достойний станъ подь провинціалствомъ о. Сарницікого і видававъ минушого року всѣ монастирѣ, мѣжъ иншими такожъ і львівскій монастирь, где, якъ носять вѣсти, мавъ наткнути на певного рода неохоту въ предложеню і поясненю правдивого стану монастиря. Чи єя послѣднѣ вѣсти въ блышихъ чи меншихъ розмѣрахъ правдива, въ кождомъ случаю дѣйствий станъ перейшовъ навѣть самі пессимистичній обавы, а Г. Е. Митрополитъ въ своій отцѣвскій дѣлости о добро чина починивъ скоро по тѣмъ отповѣдній представленя до Риму ваглядомъ необходимої реорганізації чина св. Василя, котрой успѣшности такъ довго не можна надѣятися, якъ довго чинъ св. Василя останеся въ своій дотепершній безконтрольній організації, а радше дезорганізації, — и не буде підкленений подь надзоръ Митрополита. Доперва гостина Г. Е. Митрополита выдвинула о. провинціала зъ пассивности. Можна було надѣятися, що о. провинціалъ съ цѣлою радостю прихилится до тыхъ отцѣвскихъ старанъ Г. Е. Митрополита, зреорганізувати єдиний чинъ нашого обряду. Однакж о. Сарницікий пѣйшовъ иншою дорогою і удався на самъ передъ до оо. Змартвхвѣстанцѣвъ, а по одержанімъ тымчасовымъ откавъ до оо. Гауитѣвъ о опѣку і руководство надъ новіціатамъ чина св. Василя і предложивъ дотычацій євдй проектъ до Риму. Не входить въ тов, чи о. Сарницікий хотѣвъ тымъ способомъ себе покрити а обезсилити заходы Г. Е. Митрополита, чи хотѣвъ тымъ приподобити оо. Гауитамъ, ваглядно оо. Змартвхвѣстанцямъ, — чи може мавъ яку иншу цѣль. Се тільки певно, що така „реформа“ не дастся погодити анѣ съ добромъ самого чину св. Василя, анѣ съ добромъ нашого обряду, а може бути сумнымъ закнченіємъ того упадку, въ якомъ вже доси чинъ св. Василя находится. Цѣла та справа дѣсталася черезъ вѣднѣську нунціатуру до ц. к. намѣстництва во Львовѣ, почѣмъ скликано анкету, въ котрой складъ входили: Г. Е. Митрополитъ Іосифъ, Виреосв. еп. Ступницікий, лат. еписк. Моравскій і провинціалъ о. Сарницікий.

Тутъ не тільки Г. Е. Митрополитъ і Виреосв. еп. Ступницікий высказались противъ проекту „реформы“ о. Сарницікого, але і самъ лат. епископъ Моравскій зовѣмъ не одобрилъ сєй двогадної „реформы“ і звернувъ увагу, що предѣвъ Русины мають всего на всего лише той єдиний чинъ, а скоро отдадутъ єго въ руки Гауитѣвъ, то будуть мати Гауитѣвъ а не оо. Василянѣвъ. Блуднымъ єсть отже донесеніє львівскихъ часописей, будтобы Г. Е. Митрополитъ одобрилъ планъ „реформы“ о. Сарницікого, а раддѣть польскихъ дневникѣвъ тымъ бѣльше не на мѣсці, що по перше о. Сарницікий єсть Полякомъ а не Русинѣмъ, отже сѣ дѣло ихъ „rodaka“ а не Русинѣвъ, по друге що тою рѣдостоє найлучше доказують, якыи були радѣ глядѣти въ лица землѣ навѣть той єдиний, вже не тільки не „русофилствующій“ але навѣть Поляками управляний чинъ св. Василя! Охъ якже не вѣрити словамъ тыхъ самыхъ дневникѣвъ, голошенныхъ якъ

каже Sztandar pol. подь „gorzalczanym sorpuchem“ — „Nie chcemy niszczyć Rusi, ale chcemy rozwoju jej indywidualności narodowej, ochrony unickiego obrządku!“

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Рада державна.) Дебата надъ тарифомъ цѣлово велася цѣлый сѣй тыждень. Всѣ позиції тарифы бѣлышѣсть ухвалювала подь предложєня правительственного. На засѣданю дня 10 мая внесли послы Зисъ і Томащукъ интерпеляцію до цѣлого кабинету, поперу черезъ 100 послѣвъ слѣдуючого содержания: „Чи правительство не думаетъ въ дуѣхъ справедливости і людскости ужити своєю вилу въ интересъ переслѣдованыхъ жидѣвъ на граници австрійско-россійскій, особливо зважыши, що держава австрійска наражена на трудности черезъ наплывъ численныхъ эмигрантовъ?“ Интерпеляція таи очевидно не має жадного значєня, бо Австрія не схоже дипломатично относиться до Россіи въ справѣ жидѣвскій. — Такожъ пос. Шенереръ виѣвъ бувъ въ палатѣ послѣвъ петицію въ справѣ жидѣвскій; петиція мала характеръ антисемитскій; мѣжъ иншимъ жадала, щобы жидѣвъ россійскихъ не выпускали въ граници Австрій. Але петиція тои навѣть не поперло достаточне число послѣвъ.

(Справа именованія намѣстника для Шлезка) вже залагоджена. Намѣстникомъ не именованый анѣ Полякъ анѣ Чехъ, але Нѣмецъ, совѣтникъ намѣстництва въ Линцу, маркграфъ Бакегемъ (Bacquehem), дальшій своаякъ гр. Таффе. Рѣвночасно съ именованіємъ на намѣстника одержавъ достойнство тайного совѣтника. Мюн. Бакегемъ єсть передовсімъ бюрократъ, чи оказати бѣ словами побурядовыхъ дневникѣвъ „знаменитымъ урядникомъ административнымъ“ і стоить поза всякими партійными спорами. Цѣлу своєю дотепершню карієру отбувъ у бюрахъ; впрочѣмъ єсть еще надто молодымъ чоловікомъ, бо числитъ доперва 35 лѣтъ. Черезъ довшій часъ бувъ урядникомъ при староставахъ въ Чехахъ і Моравіи, пѣзнѣше черезъ три роки начальникомъ президіального бюро правительства краєвого въ Сераевѣ. Въ 1881 р. перенѣся на посаду совѣтника намѣстництва до Линцу. Бакегемъ родився і виховувався въ Цѣшині і знає кѣлька языковъ славянскихъ. — Именованіє Бакегема приняла Чехи прихильно, — сѣ видко бѣдай зъ отъыву праскопъ „Politik“; органъ Ригера каже, що выбѣръ выпавъ часливо і що новий намѣстникъ не схоже кривдити чєску і польску народнѣсть въ користъ нѣмцєкѣвъ, якъ сѣ доси бувало. Поляки зновъ недоволены, бо они конечно хотѣли бачити намѣстникомъ Шлезка Поляка, а не Нѣмця, а навѣть не Чеха. „Gazeta Narodowa“ выразно предѣвъ писала: „якъ Нѣмецъ такъ і Чехъ булѣвъ небезпечай для польскихъ интересѣвъ на посадѣ намѣстника въ Олавѣ“. А теперь по именованю ише: „выбѣръ не мѣгъ горше выпасти і за абсолютистичныхъ часѣвъ въ Австріи“. До тогжъ газеты доносили дописователъ зъ Вѣднѣ, що Чехи не хотѣли бачити намѣстникомъ въ Шлезку Поляка. Чехи очевидно дуже добре знаютъ своихъ союзникѣвъ і бачуть, що дѣєсь въ Галичинѣ при верховодствѣ Поляковъ надъ Русинами. Конечъ-кѣнцѣвъ сталося і сѣмъ разомъ такъ, що, молявъ, duobus libantibus tertius gaudet. Графа Таффе зновъ можна оправдати за єго выбѣръ кандидата на губернатора въ Шлезку, бо бѣтъ оправдѣвъ бувъ въ критичномъ положєню при антагонизмѣ Поляковъ съ Чехами і зъ уваги на тов, що въ Шлезку жѣс окрѣмъ тыхъ двоухъ народностей еще і третя — нѣмецка, котра такожъ має претенсію на намѣстника Нѣмця. Заслуга гр. Таффе въ тѣмъ, що выбравъ чоловіка, якъ признає сама „Politik“, котрый буде рѣвно справедливый для всѣхъ народностей; а мы вѣрѣмъ, що справедливый, совѣтний Нѣмецъ може бути далеко лучшимъ управителемъ краю съ мѣшаними народностями славянскими, якъ н. пр. шовинистъ Полякъ, — щобъ не далеко шукати, мы моглѣвъ товъ выречєнє подтвердить фактами зъ исторіи Галичины оть 1848 року.

(Новый министръ спѣльного скарбу), на мѣсцѣ подавшогося до димісії Сляви, еще не именованый; якъ пѣвочасийный „Fremdenblatt“ доносить, еще навѣть доси не порѣшено, кто має бути наступникомъ Сляви. Министеръ дѣлъ заграничныхъ гр. Кальноки ѣздѣвъ до Пешту, где теперь пробуєъ цѣсарь, власне въ справѣ того именованія, однакж повернувъ съ нѣчимъ. Гр. Кальноки має еще разъ поѣхати до Пешту, але вже не самъ а разомъ съ гр. Таффе і министромъ войны гр. Вильандомъ. Тамъ має отбуться конференція въ справѣ урегульованя обєлгу дѣланя министра спѣльного скарбу въ справахъ боснійско-герцеговинскихъ. Теперь, якъ звѣстѣно, за администрацію окупованыхъ краѣвъ отповѣдає министръ спѣльного скарбу. Противъ того подѣєсно гдєкай зѣмѣты на послѣдній сєсїи угорскої делегации. На предтоячѣй конференції отже справа тая буде рѣшена і ажъ тогды наступитъ децїзія въ справѣ именованя. Отъываються голосы, що може Сляви дастся наклонити позѣстати на дальше министромъ.

(Повстаніє въ Далмаціи и Герцеговинѣ.) Донесєня урядовъ. Ген. Далєвъ одержавъ донесєня, що сляный отдѣлы повстанцѣвъ появились въ околикахъ Умотіє-Ракитици, на Рудополу на пѣвнѣхъ оть Коницѣвъ, въ долиахъ Чернарка, на Гребакъ і Корєнь-планинѣ, подь Мокра і Блєдцѣ. Розпоряджено заразъ спатрлювати і обсадити

тїи мѣсцевости. Показалося, що донесєня о величій отдѣловъ були приблѣшєны. — Коменда стацийна зъ Коницѣвъ донєсла 3 мая о слѣдуючихъ стѣчкахъ съ повстанцами: Патроль подь Цуговичами стрѣлѣвъ 20 повстанцѣвъ; въ стѣчкѣ два повстанцѣ убиты, а вождѣ ихъ Магазиневичъ попался въ неволю. — Подь Мокрою патруль такожъ здыбавъ 20 повстанцѣвъ; одинъ тяжко ранений дѣстався въ руки войску. — Дня 4 мая патруль подь Орасѣ-Дзендовлюка розбивъ отдѣлъ повстанцѣвъ зъ 50 людей, повстанцѣ стратили 10 людей раненыхъ і убитыхъ. Дня 6 с. м. донесєно, що межѣ Гораздою а Чайницею показався отдѣлъ повстанцѣвъ. Войско выслано заразъ знайшло по дорожѣ трупы замордованыхъ канцєлиста повѣтового Вавмана і „кади“ (судїи) зъ Чайницѣвъ.

Ген. Іовановичъ доносить: Дня 6 мая вечеромъ отпочвъ постерунокъ жандармерїи зъ Санъ-Николо і отдѣлъ 14-го полку цѣхоты битву съ повстанцами на пѣвнѣхъ оть Ораговаца. Повстанцѣ стратили 5 людей убитыхъ і раненыхъ. — Дня 7 мая перевєдено реконсєсанъ зъ Санъ-Николо до Велєсєло; повстанцѣ ту і тамъ стрѣлѣли, але войско не мало жадной страты. Передъ полуднемъ стрѣляли повстанцѣ межѣ Бѣлкомъ а Корытомъ на ьскорту проводячу транспортъ съ харчами до Артоваца. Въ помѣчь ьскортѣ насѣли зъ Корыта новї двѣ компанїи войска і переслѣдували повстанцѣвъ; до битвы не прїйшло; повстанцѣ, котрыхъ було до 100 людей вернулись до Давидовичъ. По сторонѣ войска не було жадной страты. — Надѣйшли донесєня, що повстанцѣ громадаются на пѣвнѣхъ Зеленой Горы межѣ Тлєншито а Трескованъ-планиною. Дано отповѣдній росказы. — До Politische Correspondenz доносятъ, що замордованый канцєлистъ повѣтовый Вавманъ і єго товаришъ, кади, самї сталися виновниками своєи смерти. Староста наказувавъ имъ, щобы ѣхали съ ьскортою поштовою, але они не послушали, поѣхали самї і погibli зъ руки повстанцѣвъ.

ЗАГРАНИЦА.

Россія. „Голосъ“ подає гдєкай статистичній данї зъ погрому жидѣвъ въ Балтѣ. Тамъ збурєно 976 домѣвъ, 253 будѣ і 34 шинковѣ. Шкода выносить пѣвтора мїліона рублѣвъ. Ранєно 211 обѣвъ, зъ помежи тыхъ 39 тяжко; умерло 8 обѣвъ.

Амбасадоръ австрійскій гр. Волькенштайнъ днѣ 9 л. мая зложивъ першу визиту министрови справъ заграничныхъ, Гирсови.

Цензуру въ Россіи заострено въ тѣмъ направлєню, що навѣть карты визитовѣ, запрошеня шлюбий, картки посмертїи, всякій печатній плякаты і рахунки мають ити до цензуры.

Небавомъ розпѣчєно въ Петербургѣ великій процесъ 200 людей обжалованыхъ о дефравдациі подчасъ россійско-турецкой войны.

Гр. Толстой, бувшій министръ народної просвѣты, именованый предѣвателемъ академіи наукъ въ Петербургѣ.

„Голосъ“ доносить, що харкѣвске генералъ-губернаторство буде знесєно, а губернія буде прилучена до якоисъ другѣвъ.

Нѣмеччина. Парламентъ нѣмцѣкій розпочавъ днѣ 10 мая наряды надъ монополємъ тютюну. Подсекретаръ отану Шольцъ выказувавъ въ бѣсѣдѣ, що дотепершій посередній податки не выстають на покрьтєє всѣхъ конечныхъ потребъ державы зъ причины урегульованя податковъ і поднесєня платнѣ урядникѣвъ; дальше выказувавъ труднїя отношеня финансовїи поодинокихъ краѣвъ і великій тягарѣ громадскїи. Шольцъ збывавъ неправдливѣ закиды, будтобы правительство хотѣло черезъ монополъ тютюну мати натїєкъ политичный на робѣтникѣвъ занятыхъ въ фабрикахъ тютюну і на дрѣбныхъ продавецѣвъ тютюну. Наконецъ Шольцъ выказувавъ, що монополъ тютюну принесе державѣ значній доходы і подѣ конєцъ заявлявъ, що правительство вынужає на пендемпизацию загальну суму въ квѣтѣ 260 мїліонѣвъ.

Англія. О замордованю министра Кевендиша і Бурке въ Дублинѣ насѣли новї подрѣбности. Въ понедѣлокъ вечеромъ арештовано въ мѣсточку коло Дублина чоловіка именемъ Тому Мура яко пѣдозрѣного участника въ скрытоубїєствѣ Кевендиша, і привезєно єго до Дублина. Пѣдозрѣный повернувъ доперва день передъ тымъ зъ Америки. Впрочѣмъ сѣ лишь пѣдозрѣный, певности нема; а впрочѣмъ убїѣдѣвъ було кѣлькохъ, одинъ кажуть, що двоухъ, другї одержують, що ажъ чотырохъ. Доносить дальше, що подчасъ вѣзду нового вице-короля і министра Кевендиша до Дублина звернули на себе увагу полицїи два люди, выпытующїи, котрый зъ двоухъ, ѣдучихъ въ поѣздѣ, єсть Кевендиш. Люде тї посля опису подобнѣ до отѣхавшихъ скрытоубїицѣвъ. Много обѣвъ, а навѣть самъ вице-король гр. Спенсеръ, бачили зъ далека, якъ кѣлька людей шаматалося, але думали, що сѣ звычайна яка битка; вице-король хотѣвъ навѣть туда ити, але товаришѣ єго одержали. Трупы замордованыхъ першїи подѣбали одинъ полковникъ і капитанъ; зъ недалека якийсь чоловікъ крикнувъ „мѣрдество!“ і утѣкъ. Кевендишъ живѣ еще кѣлька минутъ. Онъ мавъ обѣмъ ранъ, самыхъ тяжкихъ, Бурке одинацѣтъ ранъ майже такихъ самыхъ якъ Кевендишъ: по кѣлька ранъ въ грудяхъ і въ плєчєхъ. Посля ранъ можна осудити, що злочинцѣ напали зъ задѣ і поразєно коло своихъ жертвъ штилетами, а радше американскими ножами, бо права рука Кевендиша була майже зовѣмъ отѣята. Въ загалѣ нанує перєсѣдѣчєнє, що мѣрдество спѣвовни Американцѣвъ, сѣбѣ-то Ирландцѣвъ проживаючїи въ Америкѣ.

Times доносить, що именованіє лѣорда Кевендиша выкликало було въ Ирландїи зачудованьє, бо загально надѣялись тамъ именованя Шамберлана. Тойже дневникъ доносить, що въ день освѣбѣдженя посѣловъ Парнєла, Дильона і О'Кєллѣ отбывся въ Дублинѣ похѣдъ съ факлами але прѣтѣмъ народѣ допускаясь рѣжныхъ ексєсѣвъ: полицію обкидувано камѣнями, напастовано войско, въ загалѣ столиця Ирландїи була дуже збурєна. — Лѣордъ Кевендишъ отѣѣздячи до Дублина выдавъ бувъ до своихъ выбѣрѣвъ письмо, въ котромъ выказувавъ свою надѣю на получение долѣ Зеленого Острова. Загально нанує думка, що скрытоубїєство вышло не отъ лиги аграрной, але отъ „Фєніѣвъ“, котрї остаточному своєму задачєю ставлять цѣлковите отѣорванє Ирландїи отъ Англіи. Лондонскій корєспѣндєнтъ до „Kölnische Zig.“ пише въ тѣмъ дѣлѣ: „Хѣвъ вже навѣть непримиримый Михаилъ Давитъ подає Англіи руку до згоды, то однакъ фєніянѣвъ не думаетъ спѣчнѣти дѣти, доки не порѣве всѣхъ звязєй межѣ Англією а Ирландїєю. Велика пропасть роздѣлає сторонникѣвъ руху политичного (фєніянскєго) отъ руху аграрного, хотїи сила политики фєніянѣвъ опираєся головно на вызысканю социальныхъ отношеня. Длєтого то черезъ реформы социальнїи въ Ирландїи вырвалосѣбы фєніянѣвъ зъ рукъ ихъ оружіє“.

На мѣсцѣ замордованого Кевендиша зѣставъ именованый министрѣвъ-секретарємъ отану дѣл справъ ирландскихъ Тревєлянъ і принявъ товѣ достойнство.

Въ наслѣдство трагичной смерти Кевендиша і Бурке обѣ палаты парламенту англїйского зѣстали на якийсь часъ замкнєны.

Глѣдѣотѣвъ має внести слѣдуючїи ередѣтѣвъ репрєсѣсий въ Ирландїи: 1) оголошити станѣвъ облоги въ гдєкотрыхъ повѣтахъ, 2) заѣбѣити суды присяжныхъ і 3) постановити, що громада, въ котрѣй було євновнє мѣрдество, має платити отѣшкодованьє.

Найновѣйшїи вѣсти доносятъ, що узвєзаного Тому Мура і всѣхъ доси арештованыхъ увѣловнєно. Злочинцѣвъ доси не выслѣдѣно.

Правительство вызначило 10.000 фунтѣвъ штерлинговъ (100.000 зр. а. в.) нагороды для того, кто залаєъ злочинцѣвъ, а 1000 фунт. штер. для того, кто подаєтъ близій данї, по котрыхъ можнѣвъ дѣйти до вылапѣаня злочинцѣвъ.

Египѣтъ. Ситуация въ Египѣтъ незвычайно дражлива; край знаходится въ станѣ революціи. Министрѣство, не оглядаючися на кєдѣва, хѣче скликати парламентъ і зложити кєдѣва зъ трѣну. Кєдѣвъ думаетъ опєртисѣ жаданю министрѣства і числитъ на помѣчь Англіи і Франціи.

НОВИНКИ.

— Въ комнатахъ товариства „Руска Бєсѣда“ отбудєся сєгодня о 7 год. вечеромъ отѣчитъ дра Юліяна Цєлєвича. Читати будє „О Добушу“.

— Цѣсарь удѣлитъ зъ галицкого фонду религїйного вѣдовамъ по священникѣвъ рѣчну запомогу: Агрипинѣ Балько 80 зр.; Юліи Лоушаньскѣй, Марїи Черкавскѣй, Марїи Грицакєвичъ, Марїи Грицикєвичъ, Александрѣ Вѣльницькѣй і Марїи Лавровскѣй по 70 зр.; Саломѣи Ганкевичъ, Емилиі Владычинѣ, Глицєріи Розлуцкѣй, Леонтиѣ Сохацкѣй, Аннѣ Шпытко, Альбинѣ Гузарѣ, Марїи Яновичъ, Магдєлинѣ Конашовскѣй і Неонилѣ Габрусєвичъ по 60 зр.; Аннѣ Петрасєвичъ, Іосѣфѣ Чарнявскѣй, Емилиі Лукасєвичъ, Домїцєлі Вархольякѣ, Тєкли Проскурницкѣй і Аннѣ Венгриновичъ по 50 зр. а Анастасїи Котѣвичъ 40 зр. рѣчно.

— Впр. Митрополитъ повернувъ днѣ 10 л. мая зъ Унева до Львова. Нынѣ выѣздитъ митрополитъ на консєкрацію латиньского епископа Солєцкого, котра отбудєся завтра. Актъ консєкраціи выповнѣтъ папскїи нунціи зъ Вѣднѣ, Ванутєллѣ. Въ тѣмъ торжєствѣ возмѣуть участь такожъ всѣ три рускїи архїєрєи.

— Пос. Іосѣфъ Кишищѣвичъ зложивъ мандатъ. Кишищѣвичѣвъ заступаєтъ въ радѣ державной поспѣлости сєлянскѣй округа выбѣрѣного: Барєжаны-Пѣдгайцѣвъ-Рѣгатынѣвъ і найчастѣйше не бравъ участїи въ засѣданяхъ палаты посѣловъ, але просїдувавъ дома. Президентъ палаты др. Смолька, якъ мы недавно доносили, не хотѣвъ повномѣщичѣво п. Кишищѣвича вылатити посполскихъ дѣтє, а казавъ вылатити ихъ ажъ тогды, коли самъ посѣлъ прибувъ до Вѣднѣ і обѣцявъ, що буде вже учащати на засѣданя. Але п. Кишищѣвичѣвъ забравши грошѣвъ поѣхавъ назадъ до дому. Польскїи і рускїи газеты описали той фактъ, — і здєсь въ наслѣдство того п. Кишищѣвичѣвъ зложивъ сєго тыждня своїи мандатъ. Такъ отже громада барєжаньского, пѣдгаецкого і рѣгатыньского повѣта будуть выбирати сѣбѣ сєго року нового заступника. Русины тыхъ повѣтѣвъ повиннїи чинѣть скорше выглѣдѣти сѣбѣ кандидата, котрый гѣдно заступаєтъ ихъ интєресы, і завчасѣу приготѣвлятисѣ до выбѣрѣвъ борьбы съ противною стороною, котра несомнѣнно схоє і тепєрь накинѣти рускимъ округамъ польского кандидата.

— Дрѣ мед. Николай Наумовичъ і студєнтъ университету Лагода зѣстали выпущєны въ сєредѣ сєго тыждня на волю; ц. к. прокураторїя не могла знайти подѣставы до ихъ обжалованя. Просїдѣли въ слѣдѣмѣ арєштѣ не довше, якъ тринацѣтъ тыжднѣвъ съ накладомъ.

— Судѣва розправа въ дѣлѣ узвєзаныхъ Русинѣвъ отбудєся передъ судїями присяжными або съ кѣнцємъ малъ або сѣ початкомъ червня. Актъ обжалованя вже слясаный въ нѣмєцкѣмъ языкѣ, обѣймає около 80 аркушѣвъ письма; обжалованымъ небавомъ вже будє дѣручєный. Чи актъ обжалованя будє перевєдєный на рускїи і польскїи я-

Выходить во Львовъ що Среда и Субота (крѣмъ ру-
кописныхъ свѣтъ) о 4-ой годниѣ пополуни. Литерат. додатокъ
„Библиотекѣ найзнам. повѣстей“ выходить по 2 печат. ар-
кушѣ каждого 15-го и послѣдняго дня каждого мѣсяца.

Редакція, администрація и екопедіяція польз Ч. 8 улича
Академична.

Вѣд. листы, посылки и рекламация належить пересылать
польз адресую: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 8 ул.
Академична.

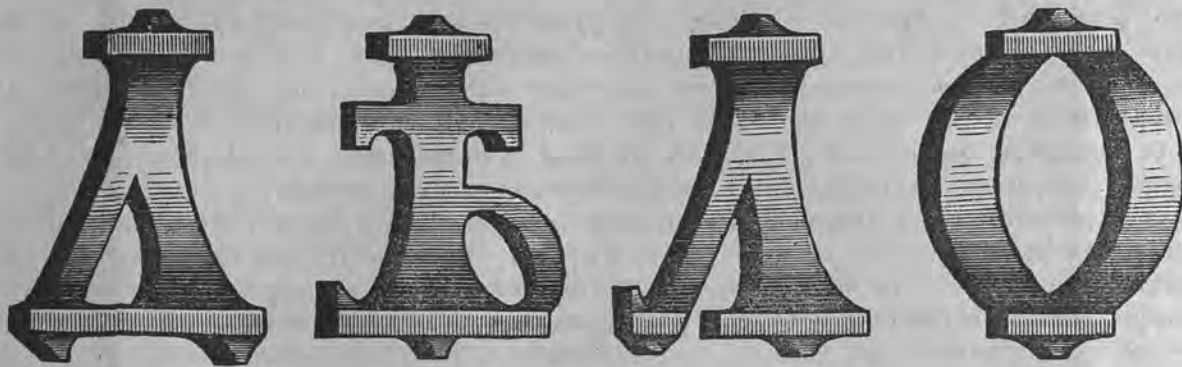
Рукописи не звертаются только на попередне застере-
женіе.

Подписокѣ число стоитъ 12 кр. а. в.

Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одной
отрочки печатной.

Рекламация неоплаченной ильнѣ отъ порта.

Предплату належить пересылать франко (наилучше
почтовымъ переводомъ) до: Администрація часописи „Дѣло“
ул. Академична Ч. 8.

Предплата на „Дѣло“ для Австріи:		Для Россіи	
на цѣлый рокъ . . .	8 ар.	на цѣлый рокъ . . .	8 рубл.
на полъ року . . .	4 ар.	на полъ року . . .	4 рубл.
на четверть року . . .	2 ар.	на четверть року . . .	2 рубл.
отъ дод. „Библиотекѣ“:		отъ дод. „Библиотекѣ“:	
на цѣлый рокъ . . .	12 ар.	на цѣлый рокъ . . .	12 рубл.
на полъ року . . .	6 ар.	на полъ року . . .	6 рубл.
на четверть року . . .	3 ар.	на четверть року . . .	3 рубл.
на самъ додатокъ:		на самъ додатокъ:	
на цѣлый рокъ . . .	5 ар.	на цѣлый рокъ . . .	5 рубл.
на полъ року . . .	2 ар.	на полъ року . . .	2 р. 50к.
на четверть року . . .	1 ар.	на четверть року . . .	1 р. 25к.
Для Заграничя, окрѣмъ Россіи:		Для Заграничя, окрѣмъ Россіи:	
на цѣлый рокъ . . .	10 ар.	на цѣлый рокъ . . .	10 ар.
на полъ року . . .	5 ар.	на полъ року . . .	5 ар.
на четверть року . . .	2 ар.	на четверть року . . .	2 ар.
отъ дод. „Библиотекѣ“:		отъ дод. „Библиотекѣ“:	
на цѣлый рокъ . . .	14 ар.	на цѣлый рокъ . . .	6 ар.

ВП. Читателѣвъ въ Россіи просимо ма-
ти на увазѣ, що въ вымовѣ $\pi = j, i, u$ (въ
серединѣ и на концѣ слѣвъ) $= y, u$ (на початку
слѣвъ) $= i, u$ (на початку слѣвъ) $= vi$.

Pro memoria кому слѣдуетъ.

- I. Мимо вырочу державного Трибуналу зъ
дня 21 сѣчня 1880 въ справѣ жадана
львовскихъ Русинѣвъ утворена во Львовѣ
пародной школы съ рускимъ языкомъ вы-
кладовымъ, доси все еще не заведено сѣи
школы, а рѣшенія громадской рады мѣста
Львова зъ 12 цѣвтя 1877, ц. к. крає-
вой Рады школьной зъ 6 лица 1877
Ч. 3.000 и ц. к. министерства просвѣты
зъ 6 червця 1879 Ч. 11.255, — узнанъ
тымъ вырочомъ державного Трибуналу
яко противный Арт. XIX основныхъ за-
конѣвъ зъ 21 грудня 1867, остаются
доси въ силѣ обовязующей. Справа же
свого полагодженія больше якъ два лѣтъ.
- II. Отъ р. 1879 ожидаютъ численныя громады
Калуского повѣта отъ ц. к. краевой рады
школьной отповѣди на свои петиціи,
щобы въ ихъ школахъ, яко школахъ чи-
сторускихъ громадъ въ мыслѣ арт. XIX
основныхъ законѣвъ зъ 21 грудня 1867
и арт. 3 кр. уставы зъ 22 червця 1868
о языкѣ выкладовымъ въ пародныхъ шко-
лахъ, — усторонено незаконно заве-
дену обовязкову науку языка польского.
Справа же своего полагодженія больше
якъ три лѣтъ.
- III. Хотѣвъ въ мыслѣ министеріальныхъ роз-
поряджень учительскій семинаріи, заведенъ
въ Галичинѣ еще р. 1871, а именно
мужескій семинаріи во Львовѣ, Станисла-
вовѣ и Тернополѣ. и женскія семинаріи
во Львовѣ — мали бути утравивистичны
с. е. одна часть научныхъ предметѣвъ
повинна выкладатись по руски а друга
часть по польски, — то мимо того
суть тѣи семинаріи до нынѣшняго дня
школами лише съ польскимъ языкомъ вы-
кладовымъ (съ дуже недостаточнымъ у-
взгляданьемъ руской терминологіи) а не
школами утравивистичными, якъ приписы-
ють министеріальны розпорядженія. Справа
же своего полагодженія больше якъ оди-
найцять лѣтъ.

IV. Противъ выразной постановы уставы кра-
евои зъ 22 червця 1867 Ч. V Д. у.
краев. — отже незаконно — заведено въ
многихъ школахъ пародныхъ пере-
важно або и выключно рускихъ громадъ
выкладовый языкъ польскій, за-
мѣсть языка руского — безъ волѣ а
навѣтъ противъ выразной волѣ тыхже
громадъ. Справа же своего полагодженія
отъ многихъ лѣтъ.

V. Отъ р. 1880 повѣтова рада турчаньска,
выбрана въ болѣшности зъ Русинѣвъ, не
допускается до уконституована и урядо-
ванія. Справа же своего полагодженія болѣ-
ше якъ два лѣтъ.

VI. Отъ р. 1880 повѣтова рада жовковска,
выбрана въ болѣшности зъ Русинѣвъ, не
допущена еще до урядованія. Справа же
свого полагодженія больше якъ два лѣтъ.

VII. Отъ р. 1880 повѣтова рада богородчань-
ска, зложена въ меншости зъ Поляковъ,
недопущена еще до урядованія. Справа
же своего полагодженія больше якъ два
лѣтъ.

VIII. Р. 1881 рѣшивъ ц. к. найвысшій Три-
буналъ судовый въ Вѣднѣ, що ухвалы,
вырочки и письма судовы на рускій подана
и въ справахъ передъ судомъ въ рускомъ
языкѣ веденыхъ, мають выдаватись ц. к.
судами не только въ рускомъ языкѣ, якъ
уставы приписують, але такожъ и ру-
скимъ писемомъ. До нынѣ выдае ц.
к. львовскій судъ краевый для справъ
карныхъ и прасовыхъ свои ухвалы и рѣ-
шенія на рускій подана и розправы въ
рускомъ языкѣ веденъ — писемомъ
латинскимъ.

(Дальше буде.)

Задачѣ руской интеллигенціи на Украинѣ.

III.

Яка школа выходитъ зъ того, що цѣла
найвысшая кляса — та знать народу, сей его
„цѣвтъ“, — та „сметанка“, якъ кажутъ самі
про себе, — отчужилася отъ своего народа?
Школа выходитъ такъ для самой клясы якъ
и для народа.

Та высшая кляса, богата маеткомъ и
интеллигенціею, отчужившись отъ своего народа,
перестаетъ бути его членомъ, его „цѣвтомъ“ и

прилучается до чужого организму національ-
ного; може тамъ найти меньше-болѣше тѣ
самы привилегіи и выгоды матеріальны, але нѣ-
коли не може тамъ обнять національного про-
водництва и тому сходить въ подрядну ролю
„причепъ“.

Школа выходитъ и для самого народа,
бо въ отступничествѣ цѣлой найвысшей версты
своей тратитъ онъ важну, — въ многихъ
взглядахъ може и найважнѣйшу свою силу, цѣлу
громаду людей независимыхъ, могучихъ, смѣлыхъ
и впыловыхъ, съ великими родовыми tradi-
ціями чести и славы и всего того, що мѣ-
стится въ многоважномъ сказаніи: noblesse
oblige.... Народъ тратитъ въ нихъ не только
великій капиталъ матеріальный, але и дуже
велику часть силы моральной, и она сама со-
бою дѣлае и новы силы зъ народа выкликае,
ихъ плакае, охороняе, развивае и на видне
мѣсце выдвигаетъ. Навѣтъ колибъ мы не знали,
що за дѣла двигала и двигаетъ та сила у дру-
гихъ народѣвъ; колибъ мы навѣтъ могли за-
бути, що се бувъ графъ Мирабо, що вдаривъ
въ голосный дзвѣвъ высвободженія третого
стану, що се вивокъ (вицеграфъ) де Ноайль
поставилъ вънесеніе, щобы знесеню права феодаль-
наго, що се графъ де Орлеанъ ажъ до са-
мого шафоту йшовъ разомъ съ революціею
твердо стоячи за свободу людску, що се баронъ
Штайнъ вызволивъ нѣмецкого хлопа зъ
неволѣ, що графъ Сень-Симонъ стае своего
часу на чолѣ гуманныхъ порывѣвъ и здужанъ
людской мысли; навѣтъ колибъ мы не бачили,
що значать для моральной силы польского на-
рода такій институтъ Оссолинскихъ, Дѣду-
шичскихъ, Любомирскихъ, Красинскихъ, За-
мойскихъ и мн. ин.; — колибъ мы навѣтъ
могли забути въ исторіи нашего культурного
розвою такій имена якъ въ давнихъ часахъ
ки. Остромскій, Петро Могила, а за новѣйше
часѣвъ Основяненка-Квѣтку, Кухаренка, Гре-
бѣнку, Лисенка и мн. др. и забули тыхъ у-
краинскихъ дворянъ, що хочъ матеріально
подпомагали розвѣй руской словесности; —
колибъ мы навѣтъ на все те не памятали, то
и тогда еще чулибъ мы ту велику страту,
яку приписотъ народовой отчуженіе его най-
высшой версты. У нашѣй тяжкой борбѣ за
наше народное существованіе разъ наразъ при-
ходится намъ натягати все наши силы и тогда
то, въ самыхъ найкритичнѣйшихъ хвильяхъ,
наилучше чуемо, якъ намъ не стае той силы,

котру могли бѣ мы съ успѣхомъ выставити
противъ верховной силы нашихъ противникѣвъ,
що творится и громадится противъ насъ не
только зъ чужой намъ „сметанки“ нашихъ
національныхъ противникѣвъ, але и зъ колиш-
ного, а теперъ отчуженного „цѣвту“ нашего
власного народа. Се не только втрата власной
силы, але и скрѣпленіе ворожой силы нашою
питоменною силою. Посередъ насъ и надъ
нами вырастаютъ пресильны прихильники и со-
юзники нашихъ противникѣвъ и помагаютъ
имъ нашу народность поборювати. Се есть та
сумна „исторична причина“ сумной долѣ на-
шого народа, о котрой говорить М. Косто-
марѣвъ.

„Чижъ станемо обвинять руске дворян-
ство за такѣ отступничество?“ пытае М. К.
„Зовсімъ нѣтъ; еще меньше якъ его ополченыхъ
и окатоличеныхъ предкѣвъ“. Мы тожъ само не
думаемо обвинять въ томъ руского дворянства,
але зовсімъ не зъ тыхъ причинъ, якъ наво-
дитъ М. Костомарѣвъ. М. Костомарѣвъ гово-
ритъ, що каждый дворянинъ, взятый поодинокю,
не могъ удержатись противъ силы высшой
культуры и образованности; що рускій дво-
рянинъ червонѣвся, коли забувшисъ выговлявъ
руске слово, незрозумѣе и смѣшно для уха
его товариша — російского дворянина; що
рускій дворянинъ гордился успѣхами своихъ
сынѣвъ и дочокъ, що збѣзумѣли зложити кѣлька
„фразъ въ французскѣй и нѣмецкомъ діалек-
тѣ“ — и що за все те тымъ меньше можна
винити дворянство, що болѣше даровитъ дво-
рянскій дѣти навчившись тыхъ языковъ могли
читати книжки и зъ тыхъ книжокъ знакомитись
съ болѣше гуманными идеалами, що стояли
незмѣрно выше идеалѣвъ ихъ предкѣвъ, вой-
сковыхъ товариштѣвъ.

Толькожъ мы маемо важныя причины сум-
нѣватись о томъ, щобы сей процесъ отчу-
женія украинского дворянства отъ своего на-
рода бувъ выключно або хочъ въ переважной
части дѣломъ высшой культуры и „гуманныхъ
идеалѣвъ“. А сумнѣваемось о томъ вже для
того, що украинскій паны (с. е. старшина
козацка и еи потомки) почали отхилитись и
отчужуватись отъ своего народа еще тогда,
коли Украина культурно стояла безперечно
выше Россіи, коли наши люде вносили свѣ-
тло науки и „гуманный идеалъ“ въ російскую
сусѣбность, коли украинскій паны, выплека-
ный захѣдною культурою и образованностею

Про Олексу Довбушука

и его попередникѣвъ и наслѣдникѣвъ.

Отчитъ

проф. дра Юл. Целевича.

Тихо и глухо теперъ въ нашихъ полони-
нахъ. Неоспоримо держитъ еще тутъ дика
природа свой скепетръ, тая гѣрека царица, об-
горѣнна дикими скалами-бѣлитами, а опоясана
темными, глубокими дѣбрами та неахѣднымъ
пѣльсами. Навѣтъ лѣтомъ, коли широкой по-
лонины вкрываютъ буйною травою та дробнымъ
цѣвтомъ, залаяе ихъ нѣма тишина, непрерыв-
вана нѣчимъ, хѣба шумомъ буйного вѣтру и
пѣнопотомъ вапѣвныхъ быстрицъ або иногда
пѣсенею бѣвчарика, що идучи за бѣвчариками —
ще може и жидѣвскими, заведе часомъ на фуяръ
сумной, та „сѣе свои пѣсѣвочки на шуварѣ
довгими нивами“, бо якъ каже:

„...Муть туды бѣвчарика съ бѣвчариками ходити,
Бутуть тѣи пѣсѣвочки любѣи находити,
Муть за ними бѣвчарика тай овечки пасти
Будуть тѣи пѣсѣвочки за капелюхъ класти“.*

Впрочѣмъ не полоштитъ тутъ нѣкто тыхъ пи-
томыхъ орады карпатскихъ, ихъ нѣмого гу-
ляня не турбуе навѣтъ свистъ численныхъ па-
ровыхъ тартакѣвъ, що ихъ нынѣ спекуляцій-
ный духъ чоловіка на Подгірѣ такъ много
позакладавъ.

Инакше тутъ было передъ 150 лѣтами.
Скромъ далеко и широко лунавъ тутъ голосный
гамѣръ, глушавъ часомъ навѣтъ брѣвѣнѣтъ

оружа а иногда разлагався и гукъ стрѣльный
въ дѣйствныхъ битвахъ. Були се опрышки, тѣ
бездомны очайдухи, що для нихъ не было вже
третьего выходу, хѣба шибениця, або жита до
смерти житьемъ дикимъ и разбѣйничимъ, якъ
кажее въ пѣснѣ, „на каменѣ спати, въ торбѣ
хлѣбомъ жити и въ скалы воду пити“. Шежъ,
коли удався якій розбѣй и впала въ руки бо-
гата добыча, то накладалися ватры, билосѣ
бѣвъ або яловки, одно мясе пеклося на рѣжнѣ,
а друге варилось въ котлахъ, була и горѣвка
въ боклагахъ и солонина въ тайстрахъ и тю-
тунѣ папушами: товариство мало сутый пиръ.
Весело сходили тогда хвилѣ; оповѣдали тогда
собоу лѣдѣвъ свои пригоды, укладывали дальшѣ
планы, брѣвѣли фуярки и лунали далеко ве-
селѣй пѣвны — часомъ заводилася и бѣйка, але
гдеколи... облизалася чорна зрада... Опрышки
не мали нѣколи покою, нѣколи не были без-
печны. Коли ихъ вытравлювали смольяки*),
треба було разъ въ разъ мѣсеце побѣту змѣняти
и небезпечно было навѣтъ сходить до сѣль.
Тогда витавъ до товариства другій страшный
гѣстъ: голодъ. Доводилося въ такѣмъ случаю,
якъ стоять въ одной болгарскѣй пѣснѣ про
тамошнихъ опрышковъ, званыхъ тамъ гайду-
тинами „дѣти зорну землю и въ листья воду
пити“. Товариштѣ добирали собу отже звичай-
но таке мѣсце на спочинокъ, зъ отки разла-
гався на вѣтѣ боки далекий видъ, щобы ихъ
смольяки нечаянно зъ которого боку не напали;
до сну розходилися по 3 або 4, по хаткахъ и

печерахъ, щобы навѣтъ одинъ про другихъ и
не знали, а Довбушъ добиралъ собу звичайно
завсѣмъ окреме мѣсце до спочинку, съ котрымъ
не звѣрювался жадному товаришеви. Всежъ
таки часто случалосѣ опрышкамъ, що ихъ смо-
ляки несподѣвано заскочили и тогда заводил-
ся горячій стычки, а коли не было способу
утечѣю ратуватися, а перевага була по сторонѣ
смольяковъ, тогда дѣвалъ каждый про себе а бо-
дай продававъ свое житѣе якъ можна было
найдорожше, бо молявъ, „чи вмереть, чи по-
вишенеть, разъ мати родила“*). Каждый опры-
шокъ бувъ убрѣванный отъ ногъ до головы и
носивъ на собу цѣлый арсеналъ. Олекса Жо-
лубъ, добрый знакомый Довбуша, пытаный
передъ судомъ станиславѣвскимъ, яку зброю
носитъ Довбушъ и его лѣдѣвъ, отповѣвъ, що
самъ ватагъ носивъ ружницю черезъ плечѣ,
при боку мавъ мечъ, за поясомъ топорѣвъ и
дѣвъ пары пистолѣтѣвъ, въ руцѣ рогатину а въ
поясѣ высѣвъ ножъ, званый чепеликомъ. Вѣтъ
прочіи опрышки были такъ само убрѣваны ли-
ше про не мали мечѣвъ. Коли якій розхору-
вался и не было для него надѣвъ выходу, то
его забивали, або вѣставляли на мѣсцѣ, липив-
ши ему троха харчу и тютюну. Про ихъ жи-
тѣе на свободѣ знаемъ загально дуже мало, бо
ставленый передъ судомъ, мимо вѣсялыхъ тор-
туръ, не хотѣли нѣчого вѣдѣвати; каждый
зъ нихъ отпирался, або казавъ просто, що нѣ-
чего не чувъ и не знае, що дѣвъ бувъ между
опрышками лише кѣлька дѣвъ и що его о-
прышки на силу межи себе затягнули. Для
того мало що о томъ знаемъ, въ якій день,
где и на чѣй приказъ они съ весны сходилися,
коли и съ якимъ постановленьемъ въ осени

*) Такъ называлось меншій або болѣшій, на
войсковой ладъ зъорганизованный ровты, звичайно
подъ проводомъ офицера крѣпости станиславѣв-
ской; сторожа уганялася безъ перестанку за о-
прышками.

*) Тамже: Думы гайдамацкіи. 14.

розходилися, чи вызначували собу день и мѣ-
сце, подобно, якъ болгарскій гайдутины, члены
„верной и сговорной дружины“, або сербскій
гайдуки, котріи въ весны на Джурджевъ день
(св. Юра) въ означѣнѣмъ мѣсци сходилися а
въ осени на Крестѣвъ день (Воздвиж. Ч. Кре-
ста) розходилися, закопавши впередъ въ землю
свое оружіе*). Чи и наши опрышки такъ ро-
били, чи иначе, годѣ дойти; гдѣякъ, хотѣ
недокладнѣ вѣсти про се подамо низше. Рѣвножъ
не хотѣвъ жаденъ передъ судомъ вѣдѣвати, где
зимувалъ, зъ отки брало товариство харчу,
кто и въ котрыхъ селахъ ихъ переховувалъ,
где приходили и забавлялися на весѣляхъ и
игралкахъ та вечеринкахъ.

Опрышки повстали въ утѣкатѣвъ, а до
утѣкъ змушувала гѣрскій народъ люта неволя
и надѣужитѣ, нѣкихъ на селянахъ допускалися
экономы, званіи подстаростами**) и атаманы
— дальше убожество, голодъ и порывъ гу-
цѣвского и волосского народа въ XVIII вѣкѣ до
свободы. Зъ чогожъ мавъ утѣкачъ жити, якъ
не въ робѣю? До того прійшла: жажда пом-
сты. Розбѣйникъ, що звертавъ свой крѣвъ або
пѣдносивъ свою балу на эконома, або на жидѣ,
або въ помѣты на своего брата чи на иного
своеяка, що его чимъ не будь скривдивъ, що
подпалювалъ хату и забивавъ вѣдѣлика, грома-
дянина, котрый помагавъ смольякамъ его вы-
травлювати, такій отже розбѣйникъ, що ста-
валъ въ оборонѣ свои и чужой правды и чи-

*) Geschichte der Bulgaren v. Constantin
Jirecek, Prag, 1876.

**) Саміи паны не сидѣли тогда въ своихъ
подгірскихъ добрахъ, але долѣвъ, въ беспечнѣй-
шихъ и богатѣйшихъ добрахъ на Подгірѣ, Волиню
и Украинѣ.

*) Народныя пѣсни галицкой и угорской
Руси собраныя Я. О. Головацкимъ, Ч. I. Москва
1878. Думы господарскія и скотарскія. Ч. 60.

пересажено на нашу Русь не тільки не потребували червонитися з сорому, але сміло могли гордитися своєю високою культурою і освітленістю перед російськими боярами, думними дяками і воеводами. Що ж оттягало їх вже тоді від свого народу? Що втворювало вже тоді пропасть між ними і народом? Ничого іншого, як захланність за почесними, отзнаками, титулами та ордерами; нічого іншого, як запопадливість за високою властею і великими маєтками, як охота, заблизнути у блискучій, але „культурно і освітленістю“ зовсім не високій, за те в відношенні до низших своєвольній, в відношенні до рівних несправедливо протегованій, в відношенні до двора милуваній, обдаровуваній і ласканій кляс світлої свити.

Можна се назвати „високою культурою і освітленістю“, але не по правді, а по дуже виглядному і ледво чи вірному оціненню. Се ж була та сама слабкість, якій підлягає лад, що наслідок свого пана в строю, в ході і мові, а однак ніколи йому не дорівнює. Се та сама слабкість, що каже селянинові проміняти батьківську свиту на лакейську ліберію, що каже підпанкові маєтково до нащадку руйнуватися задля малопанова великого пана, розмалювати на своєму повозі чужі герби і присвоювати собі небували титули; — та сама слабкість, що і нині ще тягне убогого слугу, віддавати послідний, тяжко запрацьований гроб на панський фаталашки і цацики, а сурдутовому, підданому селянинові каже встидитися свого батька і своєї матери в „простій“ сукмані і в „простих манерах“. Се та сама слабкість, що і нині ще тягне всяку аристокрацію в ту сторону, де она чує силу, власть, почесність, вигідне життя і легку наживу; та сама слабкість, що і нині потягає десятки тисяч людей туди, де блищить багатство, де світиться легке життя, суто заставлений стіл, легка кар'єра, незаслужена почесність, безжурне життя і т. д. Більше ж се справді та „висока культура і освітленість“ і „гуманні ідеали“? Коли б так, тоді культура і освітленість були б справді лише пустими словами, а не виразом найвищих духових скарбів людскости. В наших очах єсть се деморалізація, що і досі не перестала прокидатися між людьми.

Отчуження українського дворянства від народу було наслідком такої деморалізації, втвореної злочасними обставинами і впливами сторонніми, іменню впливами тих, під котрих „протекцію“ і заступу була віддалась Україна, застерігаючи собі свої права, а котрі замість „протекції“ і заступу про нічо більше так не думали, як про те, щоб їй собі зовсім підкорити, як опанувати, а всі зароди самостійного життя убити, всіх вольнодумних людей розорвати і обез-

силити, як з народом так і поміж собою роз'єднати — словом — здеморалізувати. Справді треба було дуже сильного духа, щоб міг був встояти против сепаратизму, а вже треба було хитрої гени, щоб опам'ятав безпам'ятних, освітив незрячих, справив на добру дорогу заблуканих і роз'єднаних і загавив дальній наплив деморалізації. Що се було тяжко, а навіть неможливо, — се покаже нам наша історія. Павло Полуботок і Семен Палій, — щоб не згадувати про інших, — свідчать якими світилами в нашій історії. А що з ними сталося? Их трагічна історія показує наглядно, яка се „культура і освітленість“ роздирає наш народ, втворювала між його синами глибоку пропасть, обезсилювала нашу народність і отчужувала українське дворянство від народного дла.

Ми не будемо, та ми і не в праві, винити українське дворянство за те, що було твором і наслідком рожнових а в значній частині від сего дворянства мало або і зовсім незалежних причин. Ми не хочемо винити сего дворянства за отчуження від народу також і для того, що се вже факт довершений, історичний, над котрим нічого не може жаліти або обурюватися, а котрий слідувало б пояснити в науку так самого дворянства як і тих, що заходять коло подвигів нашої народності.

Отже недобро прислугу, думаємо, роблять, що підносячи сей факт отчуження дворянства від своєї народності хотять його оправдати культурою, освітленістю і гуманними ідеалами. Не вже ж правдива культура, освітленість і гуманні ідеали могли виробити пропасть між дворянством і народом, навчити дворянина погорджувати мужиком, стидатися своєї мови і своєї народності? Чи ж власне культура і гуманні ідеї не видвинули закріпощеного мужика до достоїнства чоловіка, чи не силою правдивої культури і то навіть нашої питомої культури додумався наконці кожний інтелектуальний чоловік, що „простодушний мужик“ — такий же чоловік, як і дворянин? Чи ж се не український дворянин Основ'яненко-Квітка розкрив нам пребогатий скарб нашої рідної мови, котрої не тільки не маємо встидатися, але котрою сміло перед „культурниками“ можна величатися і гордитися? Чи ж се не український дворянин Основ'яненко-Квітка вивів перед культурним світом ті живі, правдиві а так праведні типи українського „простого“ народу, що навіть сама високорідна дворянка (як справді виразилась одна дворянка) не постыдалася уцілювати руки такого Наума і такої Насті, і сама не забала б бути так душевно гарною, так непорочно праведною і сердечною та доброю як Квітка Маруся? Чи ж се

не наш „простий“ народ, що в своїй устній словесності, втворює так високо норовливий ідей, такі поетичні твори, що они — як каже М. Костомаров — поневоле заставляють нас поклонитися перед природною духовою силою сего народу, ще петропунтою високою наукою?

Тож хоч і не засуджуємо дворянства за его отчуження від народу в минулому, то все ж таки і не оправдуємо сего отступництва, а вже що найменше можемо его оправдати „культурно і освітленістю“. Було се блуд і то тяжкий блуд так перед лицем народу, як і перед власними інтересами, — блуд, котрий годилося б познати і направити. Правдива і щира інтелігенція повинна указати дорогу поправы...

ДОПИСЬ.

От Турки.

(Лабиринт в автономі.) Дивоглядна справа повітової ради турчанської зайшла в лабиринт, в котрого вже не вийде. А в сьому в своїм роді щось так оригінального, а при тому поучаючого, що дійсно велика шкода сталася, якби сего не подано до загальної відомості. Надіємося, що ч. Читателі „Діла“ ознайомлені з ходом справи турчанської ради повітової. Тож не повторюючи давнього, подаємо до відомості, що рекер, внесений до міністерства п. Михайлом Мазуром властителям Явору против рішення ч. к. намісництва, отримавшого входить до ради пов. без вибору на підставі §. 2 і §. 3 орд. виб. пов., ч. к. міністерство — не уважало. Рекер внесено в сьому жовтня 1881 — а рішення надіслано в другій половині червня 1882. Не ходять нам тепер о те, чи се рішення міністерства єсть цілком вигідне з уставою виб. пов., — а поднесемо йому справу. Ще в марці 1881 по довгих коровадах уконституовалась нововибрана рада пов. а то на підставі §. 29 уставу виб. пов. Тоді увано вибори всіх 26 членів ради пов. одноголосно за важки. Уконституована рада після §. 29 орд. виб. пов. приступила на підставі §. 30 уст. виб. пов. до вибору преемника, его заступника і виділу. Понеже той вибір не випав по волі гдаких повинностей-панків, внесено против сего вибору преемств і то з трояких поводів: 1) що не голосовано картками тільки устно, 2) що о. Ясеницький заступник оо. Василян не може бути вибраним на преемника і 3) що повномочники 4 з більшості посольств без вибору до ради пов. входить не можуть. Сей преемств уважалося і вибір преемника і виділу уважалося. Після васади здорової логіки і сущностю уставу повинні були тепер дотичні власті заважати уконституовану раду до нового вибору преемника, его заступника і виділу. У наших кількох панків не було надії, перепроводити сей вибір після своєї гадки. Тож вибори (преемника, заступника і виділу) відложено, а постановлено насам-

перед підприємати доповнюючий вибір 4 членів з більшості посольств. Против виборів 22 членів нововибраної ради не вносили нічого жадного преемств і ти 22 членів творять раду пов. на підставі §. 29, іде врівно стоїть: „Скоро вибори більшості членів ради встануть справджені, рада уважася за уконституовану.“ Більше вибори 4 або 5 членів встали через внесення преемств заквештовані, то то не могло преемств після сущностю уставу вдержувати вибору преемника, его заступника і виділу через 22 членів, достаточних після уставу (§. 29) до уконституованої ради. В уставі преемств не стоїть, що при виборі преемника, его заступника і виділу мусить бути всіх 26 членів присутніх — тільки рада, уконституована і безважально більшостю — отже і 14 радних, — може приступити до вибору преемника, его заступника і виділу. По у нас десь інакше. Тих 22 членів, котрих вибори вже давно верифіковані, котрі отже після §. 29 орд. виб. мають уважатися за уконституовану раду і мають право приступити до вибору виділу, мусить чекати, аж справа вибору тих 4 членів заквештованих не рішиться. По довгих коровадах надіслано і послідне рішення міністерства о п. М. Мазурі ще в половині червня і всі в повіті вижидали вже в першій половині жовтня від дотичної власті до вибору преемника, его заступника і виділу. Але надія завела. Фатум хоче, що один член з більшості посольств М. Высочанський в марці с. р. умирає. Ч. к. намісництво розписує на его місце новий вибір на 31 мая с. р. і в старості турчанськ постановляють доти не заважати уконституовану раду, аложено тепер вже в 25 членів, до вибору преемника і виділу, аж доки той доповнюючий вибір одного члена дня 31 мая с. р. не буде переведений і чотиринедільний річниця до внесення преемств против того вибору не мине. Тепер же против тому вибору певно внесе кої який преемств, хочби так для впадобы — а ням той рекер рішиться, мине, як звичайно, рік і такий до вибору преемника, его заступника і виділу не прийде — а кількох членів з перестарілої ради, вибраної ще 1874, будуть дальше автономично мучитися. А чи буде коли тому лабиринтові кінець? Отповідаємо, що ніколи кінця не буде. Дуже ясно після дотепершньої практики з тою радою пов. турчанськ виразився один панков. На питання, як властиво тая справа з радою пов. турчанськ скінчиться, відповідає так: „Та ви Русини гадаєте, що в раді пов. возьмете верх? О! ніколи! План у нас вже уладжений. Против доповнюючого вибору дня 31 мая внесе кої преемств, ням буде і вовесть безпідставний, а ням преемств рішиться, то тимчасом або котрийсь з членів нової ради умре — а як не умре, то кої з нас умысно аложит мандат і знов ропишуть доповнюючий вибір і знов буде преемств — і так буде ити in infinitum“. Той план сущностю дійсно у наших повинностей. На заявленні, що подібне поступованє єсть оригінальною комедією, відповідають многи: Наш teraz wszystko wolno! Га най і так буде — але правда, що то щось оригінального!

нився місцевим своїм і чужим кривд, не був в очах народу ровбінником, але опришком в найгіршій значенні сего слова. Як довго опришки, — звані в ті сьняж іноді „чорними хлопцями“, вповняли сю ваду, так довго відносився до них народ з правдивим привязанєм і симпатією і прощав їм навіть роби і вади, бо одно і друге було актом помсти.

До скорого розвитку ровбінства в першій половині тамтого віку причинилися ще дві сприяючі йому обставини, с. в. політичний стан тодішньої Польщі, Угорщини і Волощини і відношення географічні нашої гучульщини. Нинішня Буковина належала тоді до Волощини. Польща була в початках тамтого віку ровдрана усобицею між Августом II і внісеном на польський престол через Кароля XII в часі великого повночного війни Стан. Лещинським; повночно Угорщину заколотило було в високому степені ракованське повстанє, а Волощина, що перебувала тяжкий внутрішній заворушення, мусіла вверх того разом з Турцією против Росії також в повночний війн узяти участь. В мру отже, як в краях, докола Чорногорі положених, тмився щораз більше політичний виднокруг, як обоа польські сторони кинулися на себе з шаленим завзятєм на бій-зай, як Раковане, побиті раз, другий і десятый, своїх охотників і наємних жовтрів без перестанку до вербували, то розпущали, мусіло і ровбінство в горах множитися і вкорінятися, бо ровбиті а часом і незапачені наємники не радо верталися до плуга а часто опинювалися на полонинах між опришками. Вовода ківський і пань на Станиславові, Іосиф Поточкий, до котрого належала спора половина нинішнього станиславівського і коломиєського Покуття, був ревним прихильником Лещинського, і не отступив его навіть по битві під Полтавою, коли було вже речею

певною, що справа сего антикороля на все пропала. Край наш перетягали тоді два війська, одно коронне, під проводом воеводи Поточкого, сь котрим був на якийсь час полчише шведський генерал Крассав, а друге Августове під проводом гетьмана Снявського, скріпленого 20.000 військом російським під проводом ген. Гольца. Снявський взяв в кінці приступу в р. 1712 сильно укріплений Станиславів і змусив Поточкого до ачад.

В повнішій, вже добушевій період, в сорокових роках XVIII віку сприяла ровбінству на польських бої Карпатів анархія в Польщі за Августа III, а по другім бої гора гора війни по причині другої війни турецької Кароля VI і австрійської сукцесійної війни сь обома першими плевіками війнами. До тих неспокоїв прилучилося ще одно нещастє: появлявся часто помір, як н. пр. в р. 1704, що тривав сь короткими перервами до р. 1710 і забирав особливо численні жертви на Покутті. Затревожений і сполошений народ ровбінгався по світ, і також в ти причини не один ледь оперся на полонинах між опришками.

Великої ваги для ровво ровбінства були в кінці і географічні відношення нашої гучульщини. Велике і широке гніздо Чорногорі, сягаюче від межиріччя обох Черемошів аж по Густу в Мармароші, а роввинене на потрібній границі тодішньої Польщі, Угорщини і Волощини, не дуже віддалене і від Семігороду (Арделю) сь своїми просторами і незлічними полонинами, глибокими і незаходними дебрами, недоступними пралісами, сь своїми незаходними скалами і глибокими та темними печерами подавало безпечний захист і охорону опришкам і було колиською ровбінства! Затревожений і ровбиті смольками на польських бої, переходили опришки на бок угорський і воїнали там гденебудь в означеній мѣсці,

а коли і тут уже наброили та увагу панду, рив на себе стагнули, ровбінгалися, та вирінали гдєсь опісля в Волощину, а оттак знов переходили на польський бок. Розумієся, само собою, що о якійсь небудє скомбінованій ділянці против них, о витроновану з трьох сторін в тих часах і бесіди не було. Коли ж до того возьмемо на увагу, що сам народ по найбільшій частині держав їх сторону, що мав їх за хороших і діяльних але і чесних молодців і їх, о кілько змога, покрывав, а навіть уважав їх за сміливіх своїх кривд, мовби за тую сему, за тайний суд; коли ж дальше вважимо, що корупція була тоді загальною і великою, що опришки мали чі мало тайних союзників і помічників між людьми всіх станів, то не будемо зовсім дивуватися, що ровбінство мимоту тортує, шибені і палів не то що не угасало, але що раз більше роввивалося, а за Довбуша дійшло до такого варосту, що вѣсти про опришків ровнесились по далекій Україні, мѣж-тим, коли він сам будив в своїх „чорних горах“ на всьх сторони у одних подив, а у других пострах і сум.

Коли до тих всьх причин, що, як ми казали, вироили і виплекали ровбінство, був ще прійшов якийсь спосіб фанатизм релігійний, колиби н. пр. були тоді над нашим Покутьєм панували Турки, а тим самим, колиби були опришки прибрали характер войнів і мучеників за віру, було б їм безперечно довелось перейти ще на одну пробу „сквоєв огонь і воду“, але хто знав, чи не була б замѣнилась балта в руках котрого отважного ватаги в княжу булаву, а який Космач або Жаба чи бы не було для руської Чорногорі тим, чим стала Петиня для албанської чи там сербської Чорногорі, де в тих самих часах (1697) і серед подібних обставин, розумієся, однак при релігійній фанатизмі, що міг

там ровбудитися, обняв Данило Негуш преемств князівства чорногорського.

Історичні вѣсти про Довбуша і інших опришків XVIII віку черпали ми з двох книг актів кримінальних мѣста Станиславова, в котрих перша сягає від року 1703—1723, а друга від 1738—1751. В обох знаходяться порозкидані протоколи списані при сѣдѣтв сь поодинокими опришками, котрих ставляно перед суд мѣсний. Жаль дуже, що середній книги, котра безперечно обнімала 15 літній період від р. 1723—1738 вовесть нема, так як також не ма актів з преемств р. 1703 а по р. 1751. Безперечно мусіла також списуватися протоколи судові в менших підгрісках мѣстечках, в котрих як певно знаємо, також суджено і трачено опришків, як н. пр. в Куті, Коломиї, Надворній, Галичі і інших. Бути може, що і они колись винайдуться, почмь бы безперечно далеко яснійшою стала історія роввини ровбінства в наших горах, а тим самим роввинилося бы ще гдєщо, що тѣсно звязанє сь історією нашого краю. Покійний Август Бельовіцький, котрий ті дві книги дарував бібліотечі ім. Осесіанським, повирав в них вѣсти про опришків, і помістив їх під заголовком „Rokicie“ в мѣсцянім часописі „Czas“ за р. 1857*). Ми доповнили їх тут ще гдєчим. (Д. б.)

*) „Czas“ mieścielnik, rok II. T. IV. Zeszyt 18, za czerwiec, Kraków, 1857. Ся розправа появилася оттак в руській переводі в Лвові за р. 1861 стор. 57—70.

— В військових замітках в Австрії буде сь початком сѣдуючого року школьного опорожнених 300 мѣсць для синів офіцерів і урядників військових і цивільних. Подана належит вносити до доповнюючої коменди 30-го полку во Львові до 28 л. мал с. р. Ближній об'ясненія уділяє дотичне бюро львівського магистрату.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Рада державна.) Палата пословъ уковчила вже съ концемъ минувшаго тыждня дебатъ надъ тарифою цловою. Кромѣ позиціи о цѣлѣ на збѣже, при котрій принято звѣстну поправку п. Гальвиха, цѣла тарифа ухвалена палатою пословъ по мысли предложена правительственнаго. Въ понедѣлокъ сего тыждня ухвалена въ палатѣ пословъ тарифа перейшла вже подъ обрядъ комисіи палаты вышней; комисія правдоподобно окончитъ рефератъ тарифа еще въ сѣмъ тыждни. Въ понедѣлокъ слѣдующаго тыждня палата канонъ ухвалитъ тарифу, надѣются, цѣлкомъ побѣда предложена правительственнаго, значитъ, откине поправку Гальвиха. Въ такыи случаю тарифа поверне еще разъ до палаты пословъ и симъ разомъ, якъ завіряють, буде вже зовсѣмъ поспѣшно предложена правительственнаго принята, на всякій способъ передъ Зелеными святами. Fremdenblatt и Budapest Corresp. завіряють, що нова тарифа цлова по чне обовязувати вже съ днемъ 1 червця с. р. Се здаєсь зовсѣмъ вѣрнымъ и оправданымъ, бо въ томъ власне часѣ кончилися репиченя, до котораго має обовязуючу силу провизорична тарифа цлова, т. зв. „Sperrgesetz“, ухвалена съ початкомъ сего року. Колибъ нова тарифа цлова не почала еще обовязувати 1 червня, то правительство мусѣло бы внести въ радѣ державній провизоричну тарифу „Sperrgesetz“.

Палата пословъ отрочена на сѣмъ днѣхъ. Коли на ново збереса, буде выбирати членовъ до общинныхъ делегаций. Сей выборъ буде цѣкавыи именно зъ взгляду на пословъ въ Чехъ; до си все выходили съ выбору до делегаций Нѣмцъ-централисты, теперь може бути надѣя на выборъ народныхъ пословъ, бо централисты нѣмцы въ Чехъ мають лишь о два голоса больше; легко могло быти, що при неприсутности колькохъ пословъ централистичныхъ народий послы могли бы выбирати своихъ членовъ до делегаций.

(Доповняющій выборъ одного посла изъ общинныхъ пословъ въ Чехославію) отбувся д. 15 мая. Вѣрноконституційный вѣдѣхъ отъ голосованья не будучи певными побѣды. Выбрано 124 голоса народнаго кандидата Надгерного. На 92 пословъ въ Чехъ має теперь уже народна партія 45 пословъ, а партія централистична сильнѣйша лишь о 2 голоса.

(Конференція министровъ въ Пештѣ.) Въ пятницу минувшаго тыждня выѣхали въ Вѣдну до Пешты министры гр. Таффе, гр. Кальноки, министръ войны Биянды Райдтъ и министръ обороны краевой бар. Вельзергаймъ, а въ субботу выѣхавъ также и др. Дунаевскій на общинную конференцію министровъ подъ проводомъ цѣсаря. На той конференціи мала рѣшитися справа боснійско-герцеговинской администраціи. Въ нарадахъ участвовали также дотеперѣшній министръ общинаго окарбу, Сляни; его голосъ буде очевидно мати велику вагу въ рѣшеніи питанья администраціи въ окупованныхъ краяхъ. До перва по рѣшенію самой справы буде мѣгъ бути рѣшеный выборъ нового министра общинаго окарбу на мѣсто подавшего до димисіи Сляни.

(Справа дунайская.) Якъ вѣстно, французскій делегатъ заграничнаго министерства Барреръ выготинивъ проектъ порѣшеня спору дунайского, котрый тягнесь вже такъ довго, еще отъ часу берлинского трактату, а не може бути поладженый задля оппозиціи Румыніи противъ того, чтобы въ комисіи приданайскихъ державъ австрійскій делегатъ мавъ рѣшающій голосъ. Барреръ предложивъ, чтобы въ „мѣшаной комисіи“, въ котрій засѣдаютъ делегаты приданайскихъ державъ, т. е. Австрія, Румынія, Сербія и Болгарія, засѣдалъ также одинъ членъ выделегованый отъ „европейской дунайской комисіи“, такимъ способомъ въ „мѣшаной“ комисіи було бы пять голосовъ, а такимъ чиномъ усторонялось бы значеніе голоса председателя въ случаю равенства голосовъ. Але Румыніи, знаючи добре, что и мимо такого складу комисіи Австрія якъ велика держава буде все таки грати першу ролю въ „мѣшаной“ комисіи, не годится и на проектъ Баррера, а намерѣе предложити свой проектъ. Вѣденска „Presse“ пише, что за проектомъ Баррера отойтъ державы: Франція, Англія, Австрія, Нѣмеччина, Італія и Сербія; противъ проекту Румыніи, Болгарія и Россія. Россія, по словамъ „Presse“, хоче статися повновластною напекъ дольшаго Дуная и для того непрахильна анѣ комисіи мѣшаной анѣ европейской, котрой мандатъ въ сѣмъ роцѣ кончится. Россія хотѣла бы розбити дунайскую комисію европейскую, а колибъ їй то не удалось, тогда она забяже также мати голосъ при комисіи „мѣшаной“.

(Регуляція рѣкъ галицкихъ.) Коло польское въ Вѣднѣ выпрацьовало меморіалъ о регуляціи рѣкъ въ Галичинѣ и доручитъ его черезъ особну депутацию президенту кабинету, гр. Таффе. Меморіалъ той — якъ доноситъ вѣденска Tribune — выказуе на подставѣ дати статистичныхъ, якъ великышкы рѣкъ рѣчно поноситъ Галичина черезъ выливы рѣкъ и домагається тому лиху зарадити черезъ рациональну регуляцію. Меморіалъ предлагае жаданя въ тыхъ чотырохъ точкахъ: 1) чтобы все регуляціи были получены въ одинъ рефератъ; 2) чтобы при регуляціи державно одностайно, рационально системно; 3) чтобы о сколько можно не роздроблювати фондъ назначенныхъ на тую цѣль; и 4) чтобы правительство звернуло пильну увагу на средства забезпеченія отъ выливовъ рѣкъ.

(Рекрутация въ краяхъ окупованныхъ.) Зъ Пешту телеграфують до вѣденскаго Fremdenblatt-у, що вступивъ працѣ до переведеня рекрутациі въ окупованныхъ провинціяхъ вже уконченъ. Небагато має бути обвѣщене урядомъ розпоряджене, що асентерунокъ въ Боснію вызначеный на 24 мая с. р.

ЗАГРАНИЦА.

Россія. Царска родина опустела вже Гатчинно, где пробувала больше, якъ рѣкъ, и перенеслася до другой резиденціи въ Петергофѣ. Передъ выѣздомъ царской родины до Петергофа предпринято также отповѣдны ередства осторожности. „Новое Время“ обговариваючи запанувавшу въ Австріи обаву передъ наплывомъ російскихъ жидовъ до краѣвъ австрійскихъ, замѣчае, что спобавчье заходной Европы для російскихъ жидовъ не треба уважати щирымъ; зовсѣмъ нѣ, агитация загранична має лишь цѣль черезъ транспортъ жидовъ до Америки отвернути эмиграцію зненавидѣнныхъ жидовъ на Захѣдъ. Товариства асекюрацій не хотять выплачувати асекюраційныхъ сумъ за дома, сналений подчасъ погромовъ жидовскихъ, кажучи, впрочѣмъ сираведливо, что они выплачуютъ лишь страты черезъ нещастя элементарны, а погромы жидовъ годѣ уважати нещастиями элементарными.

О димисіи гр. Игнатъева все еще удержуются поголовски; теперь говорятъ, что наступникомъ Игнатъева маббы бути именованный покликанный недавно до Гатчина генералъ-губернаторъ варшавскій, кн. Альбединскій. Также на ново выплыла правдоподобна вѣсть о димисіи министра коммуникацій, Пассиета; мѣсце его маббы заняты сенаторъ Половцевъ, братъ того сенатора, что отбувають ревизію въ губ. кievской.

Якъ доноситъ „Новое Время“ съ концемъ мая збереса въ Петербургѣ подъ проводомъ совѣтника Дурново комисія, котра має ухвалити проектъ, чтобы пѣнство было каране яко окреме преступство.

Гр. Игнатъевъ мимо многократныхъ просьбъ не позволявъ збирати въ Россіи склады на погромныхъ жидовъ.

Зъ Вѣлгостокъ доносятъ до Petersburg Ztg., что тамъ боится погрому жидовъ, бо перебранны агитаторы наволяютъ народъ до погрому. Жиды удались о опѣку до начальника полиціи; той перебрался за жebraка и удався на жидовскую дѣльницу мѣста. Коли въ нощи замаскованный люде почали збиратися, начальникъ перебранный за жebraка давъ сигналъ и полиція окружила напастниковъ. Проводниковъ ихъ здерла полиція маску съ лица и показалося, что се бувъ урядникъ, товаришъ начальника полиціи.

Амбасадоръ австрійскій гр. Волькенштайнъ явился дня 11 мая на авденцію у царя въ Гатчинно и вручивъ ему свои уѣздительны листы. Царь принявъ нового австрійскаго амбасадора дуже сердечно.

Англія. Зъ Лондону телеграфуютъ дня 13 мая, что полиція тамошня открыла дня 12 мая вечеромъ коробку съ запертымъ льонтомъ подъ штахетами въ Mansion-House, въ резиденціи лондонскаго лорда-мэора. Правительство одержало донесеніе, что „феіане“ намерѣють вымордувати важны личности въ Лондонѣ. Всѣмъ министрамъ и князю Валинъ придѣлено сторожу для личного безпеченства.

Убийствъ Кевендиша и Бурке доси не открыто. Вѣзны розслѣды кажуть догадыватись, что до замаху належало наименше десять особъ.

Низша палата парламенту англійскаго ухвалила большеютею 327 голосовъ противъ 22 (голосамъ пріаждныхъ пословъ) билъ предложеный Гаркурму для придушеня замаховъ въ Ирландіи. Знесено суды присяжныхъ на злочинствя аграрны; полиція буде мати право арештувати, робити ревизію домовъ и выгнати подозрѣлыхъ чужоземцевъ. Вицекороль має мати право розвязувати тайны товариства и недовольны зборы а навѣтъ закаузати выдаване газетъ. Той билъ має обовязувати три роки. Парнелъ и Дилъхъ выступали противъ билъ, заявляючи, что бнѣ надто отрогий и хибитъ свои цѣли.

Нѣмеччина. Парламентъ нѣмцкій ухваливъ въ субботу минувшаго тыждня 162 голосами противъ 121 отослати проектъ о монополю тютюну до комисіи, зложенной зъ 28 членовъ. Въ дебатѣ генеральній надъ проектомъ забирали голосъ найзнаменитѣйшій представникъ поодинокихъ партій парламентарныхъ. Въ имени партіи національ-либеральной промовалъ Гобрехтъ, бывшій министръ финансовъ, противъ монополю. Онъ оказывае, что националь-либералы противны монополеви передовѣсьмъ зъ взглядовъ социальныхъ и господарскихъ; теперь при вырѣбѣ тютюну есть занятыхъ около 300.000 робѣтниковъ, а въ фабрикахъ правительственныхъ таке число робѣтниковъ певно не знайде заняты. Дальше Гобрехтъ думае, что монополю не принесе сподѣваныхъ доходѣвъ и опровердитъ велику нужду на робѣтниковъ. Провѣдникъ партіи центра, п. Виндгорстъ заявляе, что центрумъ мабже однодушно противне монополеви. Центрумъ не хоче тымъ дати вотумъ недоверія, бо годится на найновѣйшу политику господарску кн. Бисмарка, о сколько она не нарушае его власныхъ засадъ. Противъ монополю буде голосувати центрумъ длотого, бо не хоче, чтобы въ такыхъ тяжкихъ часахъ знищено промыслъ цѣлущій и засудити на нужду тысячъ робѣтниковъ родивъ. Виндгорстъ противникъ всѣхъ

кого монополю, але вже менше бубны противны монополеви цукру зъ буряковъ, бо той промыслъ не такъ глубоко занутивъ корѣнье середѣ народу, якъ промыслъ тютюневый. Дальше Виндгорстъ боится монополю тютюну также зъ взглядовъ политичныхъ, а именно для того, что тымъ чиномъ затербыся характеръ союзный нѣмецкаго звязку краѣвъ, — а тому треба опертись. Впрочѣмъ боится также Виндгорстъ, что правительство може выкористати монополю при выборахъ для своихъ цѣлей. Бесѣду Виндгорста приняли также партіи либеральны дуже прихильно. Партіи демократична и социальне-демократична высказались рѣвно противъ монополю. Социальность Фольмаръ сказывае, что кн. Бисмаркъ зближася шибкимъ крокомъ до цѣлей социалистичныхъ, але социальность выступаютъ противъ Бисмарка, бо онъ зачинае „не зъ добраго конца“, а сумы зъ монополю тютюну будутъ оберней на цѣли войсковы, а не на пожитокъ робѣтниковъ. За монополемъ промовали лишь консерватисты и то не все. Остаточню въ поименномъ голосованіи отослано проектъ до комисіи.

К. Бисмаркъ недужій, не може вставати зъ лѣжка, не мѣгъ отже взяти участіи въ парламентской дебатѣ надъ монополемъ тютюну.

Франція. Въ палатѣ пословъ выѣзъ депутатъ Рошъ, чтобы добра належачи до стоваришенъ релігійныхъ, семинарій и парохій секуляризувати и отлучити зовсѣмъ церковь отъ державы. Палата взяла тоє внесеніе подъ розвагу.

Правительство предложило палатѣ зміну закона о выгнаніи зъ краю чужоземцевъ. После нового закона може бути выгнанный чужоземецъ только на ухвалу комитету министровъ. Инакшій внесеніе пословъ унали.

Египтъ. Вся печать европейска займаєсь теперь дуже небезпечнымъ станомъ въ Каирѣ. Мы вже доносили, что межъ Кедивомъ а его министрами запанувало сильне непорозумѣніе и что министры хотять зложити Кедива съ трону, а посадити его малолѣтняго сына и придати ему отповѣдныи регентовъ. Станомъ въ Каирѣ интересуются зъ одной стороны Франція и Англія, а зъ другой Туреччина. Англія и Франція хотять удержати на тронѣ генерѣшного Кедива (вицекороля), а Туреччина протестуетъ противъ збройной интервенціи тыхъ оныхъ державъ, кажучи, что лишь она до того управлена. Формально рѣчь взывши, Кедивъ справдѣ зависимый отъ султана, але фактично судитъ зновъ больше зависимый отъ европейскихъ державъ, якъ Кедивъ отъ него. Тому перечать очевидно Англія и Франція, котры стережуть бачно своихъ интересовъ на Востокѣ и котры анархію запанувавшу въ Египтѣ уважають справою европейскою. Що въ загалѣ державы узнали справу египтскую справою европейскою, о томъ свидѣнъ той фактъ, что все державы заинтересовались ходомъ дѣла въ Каирѣ. Кн. Бисмаркъ, котрый не любитъ мѣшатись тамъ, где не уважае отповѣднымъ, забравъ голосъ въ справѣ египтской и то въ користь Порты, котра перша покликана завести ладъ въ Египтѣ. Але ледви чи Порты зможе сего доказати. Англія и Франція идуть рука въ руку и рѣшили выслати военный корабль до Каира. Порты противъ того запротестовала до державъ европейскихъ. Якъ справа окончится, побачимо. Замѣтимъ однакожь, что послѣдній телеграмъ зъ Каира суть болѣе успокоющій, кажуть, что може прійти до порозумѣня мѣжъ Кедивомъ и министрами.

НОВИНКИ.

Отъ дра Ивана Добрянскаго одержали мы слѣдующе письмо: „Въ цѣли выслушаня оправданья зъ моеи посольской дѣятельности маю честь запросити вѣхъ ВП. Выборчивъ округа выборного Станиславовъ-Галичъ на збранье, котре отбудесе въ четверть дня 13 (25) мал с. р. о 11 годинѣ передъ полуднемъ въ Станиславовѣ въ сали театральній. Львовъ дня 1 (13) мая, 1882. — Др. Иванъ Добрянскій, посолъ на соймъ краевый“.

— Поминальнѣе богослуженіе за бл. п. митрополита Григорія Яхимовича отбудесе заходомъ „Академическаго Кружка“ дня 8 н. ст. червня.

— Въ Стрию отбудесе въ недѣлю Зеленыхъ Святъ концертъ товариства „Львовскій хоръ мужескій“, зъ котораго чистый доходъ назначеный въ части на побольшеніе фондѣвъ „Руской Бурсы“ въ Стрию. Программа концерту слѣдующа: 1) *Вальсеръ* „Хоръ богомольцевъ“ зъ оперы „Тангаверъ“ 2) *Кельнеръ*, серенада, сольо теноромъ, съ сопровадомъ хору. 3) *Монюшко* „Чаты“ и каватина зъ оперы „Мазепа“ барона Фитенгофа, отспѣває п. Борковскій, артистъ оперы въ Кіевѣ. 4) Сольо фортепиано. 5) *Отто* „Тиха нѣчь“. 6) *Василинъ* „Наша жизнь“. 7) Сольо виолончелью. 8) *Рейнбергеръ* „Виттекиндъ“, баллада на голосы соловый, хоръ мужескій и фортепиано. — Сподѣваемосъ, что для благородной цѣли нашъ родимцѣ зъ окрестности Стрыи прібудутъ на концертъ численно. Хоръ мужескій львовскій складаєсь зъ 60 членовъ.

— Испыты зрѣлости въ руской (академичной) гимназій во Львовѣ отбудутъ: писемный отъ 5 до 10 лат. червня, а устный значнее 1 л. липня.

— Митрополитій ординаріатъ подавъ до президіи ц. к. наместничства протестъ противъ звѣстнаго „okólnika do przełożonych obszaru dworskiego“ п. Богуша, старости въ Товмачи.

— Ис. Семененко, генералъ закону оо. Эмартыхъ-востанцевъ, пріѣде неавомъ зъ Риму до Львова, чтобы отвѣдати законъ львовскихъ Эмартыхъ-востанцевъ.

— ВП. д-рови Олександрови Огоновскому по случаю его именованя дѣйствитымъ профессоромъ университету доручила дня 8 мая депутация товариства русскихъ академикѣвъ „Дружный Лихварь“ адресъ съ до стѣ подписами, яко бывшему членови и председателю згаданаго товариства. ВП. др. О. Огоновскій бувъ оимъ объявомъ симпатіи зъ стороны руской академичной молодежи глубоко зрушений и дякуючи депутации сердечными словами заявивъ, что довѣріе и признаніе у руской молодежи академичной есть для него найкрасшою нагородою за его дотеперѣшній труды и заохотою до дальшихъ трудовъ.

— Ц. н. краєва рада школьна надѣслала львовскій митрополитій конисторіи слѣдующе завідомленіе: „Для збудженя и поддержаня релігійнаго духа въ молодежи школьной, позволяе кр. рада школьна на подставѣ розпорядженя министерства просвѣты и вѣроповѣданъ зъ дня 13 липця 1880 ч. 9946, чтобы катихиты, где лишь отношеня а особенно обовязковъ ихъ заняты на тоє позволяють, отбывали въ школахъ выдѣловыхъ и въ школахъ звичайныхъ съ чотырма або больше класами рекленціи пасійны або велікодніи для учениковъ и въ недѣлю цѣтну, и въ понедѣлокъ та вѣвторокъ страстнаго тыждня; въ тѣи днѣ лекціи школьный отнадалибъ“.

— Трехъ фальшивиковъ одноренсковыхъ банкнотѣвъ, розпущенныхъ по Львовѣ, выслѣдила полиція и узявила. Фальшували: Войхецъ Ляновичъ, властитель литографіи при ул. Скарбковской, друкаръ Янъ Гендрихъ и дереворитникъ Григ. Манъ. Два послѣдній передъ тымъ фальшували грошѣ въ Перемышлѣ.

— Проф. А. Баверъ, ц. к. правительственный комисаръ, пріѣхавъ до Галичины въ справѣ школѣ фавовыхъ и домашнаго промыслу. Зѣ Львова має удатись до Коломыѣ осмотрити тамошну гончарскую школу.

— Зъ Черновца. Комитетъ, займающійся устроєніемъ забавы въ мѣсцѣмъ огородѣ въ доходъ на гимназію въ Кіцманинѣ подае до вѣдомости, что забава отбудесе рѣшучо въ недѣлю дня 21-го н. ст. мая а театральне представленіе въ мѣсцѣмъ театрѣ въ понедѣлокъ дня 22-го мая.

— Справа колонизаціи жидами російскими Босніи и Герцеговины. Мы вже доносили, что зѣ Львова выѣхали були делегаты англійскаго комитету „Mansion-House“, бар. Монтаръ и др. Ашеръ до Пешты, чтобы просити президента угорского министерства Тиссоу, о позволеніи колонизувати російскими жидами Боснію и Герцеговину. Додамо еще ѣ те, что делегаты доручили Тиссоу ластъ рекомендаційный отъ наместника гр. Поточаго. Тиссоу порадивъ делегатамъ звернутись съ тымъ прошеніемъ до общинаго министерства, але заявивъ, что навѣтъ колибъ общинное министерство и позволило на тоє, то жиды не богато скорысталибы на такой колонизаціи, бо безпеченство майна и житя въ окупованныхъ краяхъ не представляєсь о много лучше якъ въ Россіи, а комитеты панславистичный можуть такъ само легко въ Босніи якъ и въ Россіи выкликати погромы жидовъ. „Кромѣ того — сказывъ Тиссоу — Австро-Угорщина мусѣлабы безпачастно слухати нарѣканъ христіанъ въ Босніи, что їй наслано на каркъ жидовъ“. Оба делегаты не страшили однакожь надѣѣ и выѣхали въ той справѣ до Вѣдны.

— Самборскій жиды эмигрируютъ до Америки. Минувшаго року одинъ чи два жиды вынеслись зѣ Самбора до Америки, а сего року выѣхало вже надъ тридцать, по наибольшой части ремѣсниковъ, полишивши въ Самборѣ жѣнокъ и дѣтей безъ удержаня.

— Помѣчь эмигрирующимъ російскимъ жидамъ. Въ многихъ мѣстахъ Австріи позавязувались комитеты, котры збирають жертвы на эмиграцію жидовъ зъ Россіи. Наибольше такихъ комитетѣвъ творити въ мѣстахъ на-пѣвъ нѣмецкихъ провинцій, а особливо тамъ, где живе до волѣ жидовъ банкировъ, до того еще централистѣвъ. Такой комитеты заявлялись, о сколько намъ звѣстно, въ Празѣ, Пильнѣ, въ Чернѣвцѣхъ и въ Вѣднѣ. Въ Вѣднѣ творятъ ажъ два комитеты. Одинъ подъ проводомъ капиталиста Лийтенбергера складаєсь зъ самыхъ централистѣвъ; той комитетъ выдаєть вже отзову и посѣдає 25.000 зр. И въ Галичинѣ есть колька такихъ комитетѣвъ; звѣстній намъ комитетъ: во Львовѣ, въ Краковѣ, въ Станиславовѣ и, здаєсь, въ многихъ другихъ мѣстахъ. — Рада мѣста Вѣдны одноголосно ухвалила назначити на запомогу эмиграціи жидовъ отповѣдну квоту. Высокобѣсть квоты вызначитъ секція финансовъ рады мѣской.

— Эмиграція російскихъ жидовъ до Америки. Послѣдними днями выѣхали зъ Галичины два транспорты російскихъ жидовъ на Гамбургъ до Америки. Першимъ транспортомъ ѣхало зѣ Бродѣвъ надъ 280 жидовъ убогихъ на коштъ англійскаго комитету, другимъ зѣ Львова сто кольконацати жидовъ переважно студентѣвъ на коштъ власный. Отъ теперь транспортанье жидовъ зъ Галичины на коштъ англійскаго комитету буде отбыватись лишь зъ одного мѣста, с. е. зѣ Бродѣвъ. Жиды, котры пробывали во Львовѣ, дѣстали грошѣ на дорогу до Бродѣвъ. До того мѣста наплывають щоразъ новыи эмигранты: менше ихъ пріѣбувае желѣзницею, больше часть перекрадаєсь черезъ кордонъ. Сими днями перебралось черезъ кордонъ навѣтъ до двадцати жидовъ-салдатѣвъ; гдѣкотры, належачи до російской кѣноты, навѣтъ съ кѣнѣми. Намѣстничство львовское выслало до Бродѣвъ своего комисаря, чтобы тамъ розсмотрѣвъ станъ эмигрантовъ. Понеже въ газетахъ появились вѣсти зѣ Бродѣвъ, что жиды російскій розпложують епидеміи въ Бродѣхъ, тожь першою рѣчею комисаря було зревндувати ихъ мешканя.

— Руске академичное товариство „Дружный Лихварь“ постановило выдати сего року „Антологію народ-

Выходить во Львовъ що Среда и Субота (крѣмъ рускихъ святъ) о 4-ой годнѣ пополуни. Литерат. додатокъ „Библиотекѣ найзнам. повѣстѣй“ выходитъ по 2 печат. аркушѣ каждого 15-го и послѣдняго дня каждого мѣсяца.

Редакція, администрація и енциклопедія польска Ч. 8 улицы Академична.

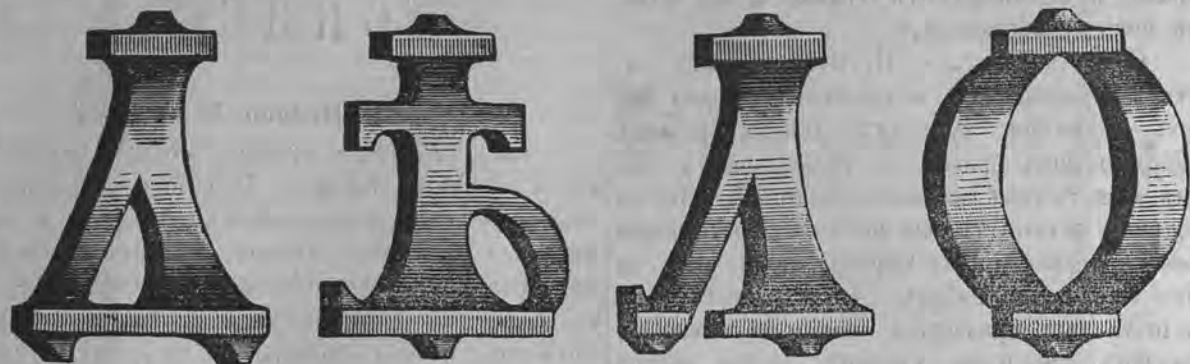
Всѣ листы, посылки и рекламации належить пересылать по адресу: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 8 ул. Академична.

Рукописи не возвращаются только на попередне застереженіе.

Подинокое число стоитъ 12 кр. а. в. Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одного строчки печатанія.

Рекламации неопечатанной вѣдѣ отъ порта.

Предплату належить пересылать франко (наилучше почтовымъ переводомъ) до: Администрація часопису „Дѣло“ ул. Академична Ч. 8.

Предплата на „Дѣло“ для Австріи:		Для Россіи	
на полъ рокъ . . . 8 ар.	на полъ рокъ . . . 8 рубл.	на полъ рокъ . . . 4 ар.	на полъ рокъ . . . 4 рубл.
на полъ рокъ . . . 2 ар.	на полъ рокъ . . . 2 рубл.	на полъ рокъ . . . 2 ар.	на полъ рокъ . . . 2 рубл.
на полъ рокъ . . . 12 ар.	на полъ рокъ . . . 12 рубл.	на полъ рокъ . . . 6 ар.	на полъ рокъ . . . 6 рубл.
на полъ рокъ . . . 3 ар.	на полъ рокъ . . . 3 рубл.	на полъ рокъ . . . 3 ар.	на полъ рокъ . . . 3 рубл.
на полъ рокъ . . . 5 ар.	на полъ рокъ . . . 5 рубл.	на полъ рокъ . . . 2 ар.	на полъ рокъ . . . 2 рубл.
на полъ рокъ . . . 1 ар.	на полъ рокъ . . . 1 рубл.	на полъ рокъ . . . 1 ар.	на полъ рокъ . . . 1 рубл.
на полъ рокъ . . . 1 ар.	на полъ рокъ . . . 1 рубл.	на полъ рокъ . . . 1 ар.	на полъ рокъ . . . 1 рубл.

ВН. Читатель въ Россіи просимо мати на увазѣ, що въ вымовѣ $n=j, \delta, \dot{u}=i$, и (въ серединѣ и на концѣ словъ) $=y$, и (на початку словъ) $=i, \delta$ (на початку словъ) $=vi$.

Чи се послѣднее слово?

Новицїятъ чину св. Василия въ Добромили отданы подъ выключну опѣку и управу и единое руководство патрѣвъ Езуитѣвъ. Новицїятъ чину св. Василия Великого перетворены въ новицїятъ св. Юсафата Кунцевича и Великиа Рудкого. III. Езуиты настановлены учителями оо. Василия. Дотеперѣшня самоуправа чину св. Василия зломана и подклонена подъ постороннїу управу автократичну. Не галицїй Митрополитъ и галицїй епископы, знанїи зъ своєю нѣкимъ неподозрѣваної правотѣрности католикомъ мають наглядати надъ чинимъ св. Василия, а congregatio de propaganda fide переймае въ свои руки сей надзоръ и сама именуетъ протогугмена оо. Василия. III. Езуиты мають выховать нове поколѣнїе — якъ каже Gazeta nar. — „krzepkich, dziarskich i licznych bazylianów“. Зъ того поколѣнїя нового мають набиратися новї крылошане, ректоры дух. семинаріи, катихиты и учителя молодѣжи, словомъ всѣ достойники нашої церкви, а навѣтъ епископы и митрополиты.

Се въ короткихъ словахъ те перетворенїе чину св. Василия, яке въ найближшїмъ часѣ має перевестися, „aby położyć stanowczo koniec zamachom świętojurców... jednym słowem zbrodnictwem usiłowaniam o to, by spełnić moralny rozbiór Polski, odrzucając od niej Ruś całą i dwa bratnie szczepy w jeden naród zrosłe obrócić jeden przesiw drugiemu“ — с. е. иншими словами, чтобы убити самостоятельный развѣдъ Руси а довершити ей цѣлковиту польонизацію.

Не хочемо говорити о значенію и досяглости такъ задуманого поборова Руси черезъ Езуитизмъ. Чувства каждого мыслящего широго Русина тутъ однаковы; а рѣвно однакова постановка, яка родится въ русскихъ грудяхъ на такое вызванїе. Только на силу можемъ здержаться, щобъ не высказати тыхъ чувствъ загаду Русинѣвъ и не возвѣстити тої постановы, яку муситъ выкликати такое вызванїе до борбы... Не суть се чувства страха и тревоги! Русины вже въ силѣ подняти кинену ру-

кавицію, на вызванїе отповѣсти вызванїемъ и безъ трепету станути до обороны своєї народности, своєї вѣры, своєї чести... Але власне для того, що чуємо ту силу, що знаємо неподатливѣсть Русина въ своѣй самооборонѣ, не податливѣсть посуену ажъ до пожертвованїа житїа, що знаємо сумнїи и нѣчимъ неумолимїи наслѣдства розъяреного и въ найдорожшїмъ добрѣ загроженого борца и его неперебѣрчивѣсть въ средствахъ, — власне для того здержуємо нашї слова и пытаємо: чи се вже послѣднее слово? Не хочемо стѣгати на нашу Русь отвѣчалности за всѣ тї наслѣдства, які мусятъ собою вызвати тї мѣры, обчисленїи — не послѣ нашої инсинуації, але послѣ самопризнанїа нашихъ противникѣвъ — на цѣлковиту польонизацію Руси. Маємо тверду надѣву, що такъ нашъ ВПреосв. Митрополитъ якъ и цѣле наше духовенство — заинтересованїи тутъ непосредно въ першїй линїи — доложитъ всѣхъ старанїи, представлень и заходѣвъ, чтобы наклонити Римъ до змѣны сей постановы. Якъ зачуваємо мае ВПреосв. Митрополитъ въ той цѣти удатися до Риму, а не сумнѣваемось, що и цѣле наше духовенство, именное нашъ Преосвящ. Епископъ перемысльскїй, который вже въ анкетѣ высказавъ свою гадку о тѣмъ проектѣ, единодушно и наглядно а для папского престола понятно попрутъ усилїа своего архипастыря. Настѣла пора до дѣла для нашего духовенства. Наша Русь поки що хоче еще выжидати концїа тыхъ благородныхъ и якъ для добра католической церкви певно широкорыхъ такъ зарѣвно и добро народа увзглядающихъ послѣднихъ усилїи ВПреосв. Митрополита. Найжежъ поки еще часть, дотычащїи сферы добре и наново розважати цѣлу ту справу и всѣ можливїи наслѣдства злочасныхъ реформъ, передъ котрыми то наслѣдствами муситъ здорѣнутися сердце каждого здоровомыслящего чловека, каждого друга народа и церкви... Най розважати, поки часть. Мы ждемо, поки рѣшимось — остаточно!

Злощаснїи союзники Полякѣвъ.

Дѣтямъ все понадобится нова лялька, лихимъ политикамъ — новый экспериментъ або нова „качка“, безпамятнымъ шовинистамъ — нова фраза. И всѣ радї, веселїи и здаеся на-

вѣтъ — щасливїи — якъ Ивасъ въ щастїю! Для дѣтей — се до лицїа, для поважныхъ людей соромъ.

Жїємо въ добѣ тоаствѣ печатаныхъ а не говореныхъ, говореныхъ а не печатаныхъ, наконецъ и говореныхъ и печатаныхъ разомъ. Правда и разумъ сховались подъ стѣлѣ и замовкли заглушенїи криками, а политика попала въ руки „тоастовичѣвъ“. Дивна одна рѣчь при тѣмъ всѣмъ. При всѣхъ тыхъ безчисленныхъ тоаствахъ и промовахъ о „згодѣ“, „братерствѣ“ и „рѣвности“ еще нѣ разу не оправдалась латинська пословица: in vino veritas! Нѣкто зъ „тоастовичѣвъ“ не сказавъ еще правды! Чому? Або вино фальшоване, або слова фальшивїи, або одно и друге.

Передъ нашими очима отбуваеся дивогляда трагикомедїа. Мимо сумныхъ досвѣдѣвъ нашїхъ галицїй шовинисты, якъ непосидущїи дѣти, гаяются за шорзѣвъ новыми лялками. Бувъ въ сороковыхъ рокахъ Домбчанскїй; бувъ въ пятидесятихъ рокахъ Плятонъ Костецкїй, що „во имя Отца и Сына“ крестивъ Русь на Польшу; були въ шестидесятихъ рокахъ Евзеб. Черкавскїй и Зигм. Савчинскїй; бувъ въ сѣмидесятихъ рокахъ Юлій Черкавскїй съ своимъ славнымъ „прирѣкою“; наставъ съ початкомъ сѣмидесятихъ рокѣвъ и Теофилъ Меруновичъ, незаперечимый поповичъ. Все то були „prawdziwi Rusini“ и съ ними носились нашї шовинисты якъ дѣти съ шорзѣвъ новыми лялками. Якъ дѣти думаютъ, що ихъ ляльки справдѣ живїи, а не творы зле наслѣдуючи штуки, такъ и нашї шовинисты радувались и думали, що се справдѣ въ тыхъ gente Ruthen-ахъ natione Polon-ахъ прилинула до нихъ цѣла жива Русь и доброхѣтъ замкнулась въ клятву Люблинской униї, та що ось, значитися, они вже схопили синицю въ кулакѣ. А тутъ за каждымъ разомъ выходило сумне розварованїе. Про Домбчанского вже нѣкто й не згадае; струны тридцїиной музы Плятона Костецкого звенятъ вже только при тоаствахъ и пѣрахъ, але й тамъ не одушевляють нѣкого, а вже наименше Русинѣвъ; Евз. Черкавскїй и З. Савчинскїй отжили вже вѣкъ своихъ трїюмфѣвъ и на старѣсть мусятъ отбиватися противъ нападѣвъ своихъ колѣсныхъ патронѣвъ: першїй отъ Dziennika polsk. и Reform-ы, другїй отъ Czas-у. Юлія Черкавского поборовъ родовитый Полякъ Lamm, а Теофилъ Меруновичъ муситъ въ самѣй Га-

zet-ѣ narod. слухати отъ шляхты и нешляхты докорѣвъ за свои неудачнїи пробы экономичной балакливости. Словомъ, старїи ляльки збужались, наприкрились и пошли въ кутъ на добре заслуженнїи хлѣбъ политическихъ инвалидѣвъ.

Треба новой ляльки. И лялька пайшлася — лялька на самѣ Великенѣ та еще й съ „Крашанкою“. Старѣсть не радѣсть — каже наша пословица, правдивѣйша отъ латинской: in vino veritas. Не каждый може бути Тьеромъ и двигаючи осьмыи десяткомъ лѣтъ на своихъ плечахъ съ молодецкимъ огнемъ а мужескимъ разумомъ ратувати свою отчину, якъ ратувавъ Францію нестарѣющей старикъ-патріотъ! Старенькїи кн. Горчаковъ, хочъ здаеся вже цѣлый зрѣсся съ дипломатичною рутїною, уступивъ, боячисъ на старости лѣтъ поганити свою славу якими дѣтячими поступками. Не такъ лѣтъ, якъ непонятнїи геростратизмъ Пантелеймона Кулѣша самъ собою казавъ зачислити его, бодай яко политика и мужа національного проводу, до людей „отжилыхъ“, якъ кажутъ Россїине, до людей, „що пережили себе“, якъ кажутъ Русины. Се було ясно каждому, кто бувъ очевидцемъ сего сожалѣнїа достойного геростратизму. Якъ цѣла австрїйска Русь повила та „Крашанку“ и въ загалѣ цѣлу „политичну мисїю“ П. Кулѣша, про се, здаеся не потребуемо говорити. Доволь буде констатувати, що не найшовся нѣ одинъ голосъ мѣжъ Русинами, который хочъ троха прихилился бы до злочасного „отгуку“ П. Кулѣша. Тымъ, здаеся намъ, скѣнчена роль П. Кулѣша мѣжъ галицкими Русинами разъ на все.

Цѣкавымъ може бути только еще одно пытанїе: якъ отнеслася Украина до сей манифестації П. Кулѣша и его самозванной роли?

Отже и въ тѣмъ взглядѣ можемъ констатувати повну згуду мѣжъ нашими поглядами а думками нашихъ закордонскихъ братьевъ. Своего часу навели мы отъзвъ „Одесского Вѣстника“, зовсѣмъ схожїи съ становищемъ, яке заняло „Дѣло“ супротивъ „политичной мисїи“ и политическихъ манифестацій П. Кулѣша. Кїевска газета „Трудъ“, котра рѣвно якъ и „Од. Вѣстникъ“ относится до справъ русского народа съ всеможиною у тамошнихъ отношенїяхъ прихильностею и свѣдомостею, подала въ ч. 46 головне содержанїе нашихъ статей о „Крашанцѣ“, а отмовляючи зъ своєї стороны тѣи брошурѣ всякого серїозного зна-

Про Олексу Довбушука и его попередникѣвъ и наслѣдникѣвъ.

Отчитъ

проф. дра Юл. Целевича.

(Дальше.)

Першимъ ватажкою, що добився въ початку XVIII-го вѣку широкой славы на нашѣмъ Покутїи, бувъ Иванъ Пискливыи, родомъ зъ Довгополя руского надъ Черемошнѣмъ. Отъ р. 1703, отже отъ часу першихъ неповодженъ конфедерації Ракочанской на Угорщинѣ, коли безперечно въ разбитыхъ войскахъ повстанчїихъ потворилось множество узброенныхъ дружинъ, повтарялися разѣвъ на гудульскѣмъ Покутїи рокѣ за рокомъ ажъ до 1712. Въ дружинѣ Пискливого було много Волохѣвъ, були тамъ и Бойки отъ Перегїнїи-ска, але наибольше мусѣло таки бути Гудульцѣвъ; они мали навѣтъ власного подвѣтажку Федѣ Жолубѣ. Въ р. 1703 напали тѣ опрышки на Отынїю, где зрабували жидѣвъ, оттакъ на добрѣ въ Березовѣ, где вѣбили якогось Гольнїи-ского, забрали въ Миклушинѣ атамана Гната и покарѣвали его слугу Микиту Тимшака, може за то, що помагали отщипувати и ловити опрышкѣвъ. Рѣвночасно були разѣвъ въ Невѣскашѣ и Воронѣ, где зрабували Василия Мельника а Костя Корковича подпавили и пекли. Нападъ на Заболотѣвъ бувъ предпрїятнїи на большїи размѣры. Опрышкѣвъ збралосъ ажъ 30; были тамъ три Миклушинѣ, Семанѣ, Иванѣ и Гарасимѣ, дальше Хабараки, подѣлавїи зъ Дѣтковецѣ, Бойки отъ Перегїнїи-ска, Иванѣ, Василѣ, Федѣрѣ и иншїи, въ Ронгурѣ три Жолубѣ, Гринѣ, Ивасѣ и Федѣрѣ, Дмитрѣ зъ Дѣтковецѣ, Федѣрѣ зъ Ключева

долѣшного, зъ Ямного зятѣ Шепитчикѣвъ и Прокѣвъ Ковбаса зъ Цудилова, который все то передъ судомъ вѣзнавъ. Половина молодѣвъ належала до ватажка Ивана Пискливого. Душею выправы бувъ однакожъ самогѣвскїи арендаръ Абрамко; онъ достарчивъ опрышкамъ боклагу горѣвки, 10 фунтѣвъ пороку, олова на кулѣ, сукно и харчѣ; каждый лѣдѣвъ мавъ стрѣльбу и топорѣвъ. Вечеромъ подступили опрышки подъ Коломыю и хотѣли на мѣсто ударити, та на якѣмъ Мендѣлю кривду отомстити. Абрамко отравивъ имъ однакожъ сего и завернувъ ихъ на Заболотѣвъ. „Ночью напали мы“, — каже передъ судомъ Прокѣвъ — „и обрабували жидѣвскїи дома; колько? не вѣяю. Забрали мы лише фанты а не грошѣ. Менѣ припало въ здобычи, коли мы въ лѣсѣ подѣ Дебеславцями паювались, двѣ жидѣвскїи бекешѣ, одна сорочка и прочїихъ дробныхъ рѣчей гдѣшо. Все то откупивъ у мене оттакъ Абрамко за 20 золотыхъ. Той жидѣвъ пыталъ насъ за грошѣ, а коли мы сказали, що не маемъ, полаявъ насъ: „Лихо вы шукали, коли грошѣ не брали“. Треба знати, що самъ Прокѣвъ Ковбаса бувъ жонатымъ и замужнымъ гавдою въ Верѣвжѣ, мавъ 4 вола, 5 коровъ и всего иншого до волѣ.

Еще больше постраху ровѣщавъ вже въ р. 1704 ватагъ Пинта; навѣтъ самъ Пискливыи подчинився ему. Добра Косѣвъ державъ тогда въ арендѣ богатый жидѣвъ Гедалия, до которого такожъ належала аренда въ Кутахъ и Яблонѣвъ. Жаденъ жидѣвъ на цѣломъ гудульскѣмъ Подгѣрїю не мавъ только достаткѣвъ, що Гедалия, жадна жидѣвочка не выстроивалася въ шабасъ такъ блескучо и богато, якъ Гедалиха и ви дочка. Нове щастье завитало до щасливого отця, его дочку посватавъ якїсь

жидокъ, а старшїи вырѣдѣвъ дитинѣ хасины, якїхъ и найстаршїи жиды не тѣмили. Цѣлыми хмарами зѣхалася жидова въ гостѣ, мужичны въ сѣбѣныхъ поясахъ и въ дорогахъ катанахъ*) съ золотыми гузиками, а жѣнѣ и дѣвчата ажъ угиналися подѣ тѣгаремъ золотыхъ ланцухѣвъ, заушницѣ, напѣйникѣвъ, ковтокѣ, коралѣвъ и перелѣ. Обрядъ отбувався полая припису, музыки не уставали грати, веселїи танцѣ ишли одинъ за другимъ, а крикъ гомонѣвъ на цѣле мѣсто. На подвѣрїю и по подѣ бѣнами топилися хлопцѣ и дѣтвора, выбалувивши очи на веселїи танцѣ и блескучїи клейноты. Нѣкто и не догадувався, що веселїи обрядъ заковичеся похоронами. Межи цѣкавыми, що приглядались жидѣвскимъ хасинамъ, бувъ такожъ знаный намъ вже Федѣ Жолубѣ, дальше Харабаръ зъ Шешорѣ и Маквей зъ Печенѣжина. До мѣста доходило тымъ часомъ цѣле товариство подѣ проводомъ ватага Пинты и Ивана Пискливого; зъ самыхъ Угорѣ було тамъ ажъ 80 товаришѣвъ, кромѣ Бойкѣвъ и Гудульцѣвъ; Волохи мали надѣгнуты въ веходу и такожъ мали съ ними получитися. Пинта съ своими припочивъ бувъ трохи въ Мышинѣ, где ихъ побратимъ арендаръ Юрѣ частувавъ горѣвкою, а зъ отси поїшовъ просто на Косѣвъ. Теперь прїишовъ для непрощенныхъ дружѣвъ часть до дѣла: першїи выступивъ Федѣ Жолубѣ на середину, представивъ, кто онъ такий и надѣставивъ порожну тайстру. Въ одній хвилѣ посѣпалася до неї ланцухи, перлы, коралѣ, ковтки, напѣйники, грошѣ, сѣрѣбнїи поевы, жупаны и катанащѣ зъ золотыми гузиками. Зобравши все те, казавъ опрышокъ отворити скринѣ — и забравъ зъ оттамъ

грубїи грошѣ. Тымъ часомъ ввали Маруенкъ и Грицѣ Кочеракъ до жидѣвской школы, где велика часть гостей була на молитвахъ и почали тамъ стрѣляти. На брамѣ лишили на сторожѣ уаэровного въ пистолеты Ивана Терунтака. Въ мѣстѣ учинився тымъ часомъ крикъ, уаэровна громада надѣбѣла и ровнѣчалася бой. Полягло оебѣвъ 17, опрышки уступились зъ мѣста, забравши двоухъ раненыхъ товаришѣвъ съ собою до Пѣстыня. Они задумували пѣметитися и дожидали тої ночи въ дубѣвъ надъ Ключевомъ своихъ товаришѣвъ Волохѣвъ, але ої помѣркували небезпеченство и не надѣшли. Такъ отже подѣлилися они тутъ богатою здобычею и поспѣшили навадъ до Угорщинѣ, але по дорѣвъ ихъ разбито. Гдѣякихъ половлено и скарано смертею, иншїи гдѣсь посезали, а не одинъ припичнувъ тихо въ хатѣ и ставъ гавдою або поїшовъ съ бѣцями та бивъ бриндзю въ бербеницѣ.

Около р. 1712 впадѣвъ зновъ якїсь Иванъ Панишинъ съ двома Волохами и 6 Гудулами до Коломыѣ та зрабувавъ жидѣ Маїюрка. До того мавъ его намовити арендаръ зъ Саджавки, Абрамко; але нападъ не удався, бо таки заравъ обокочивъ ихъ поручникъ Соновскїй съ смолками и выловивъ всѣхъ. При протоколахъ, які съ ними списано, выстѣпаетъ имена впрѣчѣмъ не знанїи, н. пр. якогось ватага Верѣбы, що мавъ розбивати въ околицѣ Кутѣ, Шпугура зъ Текучи, Тутѣкѣвъ зъ Довгополя и т. д., але вѣ они розбивали, якъ здаеся, гдѣсь въ Волошинѣ або на Уграхъ, бо кромѣ тої глухой вѣсти не було чути о нихъ на нашѣмъ боївъ зовѣмъ нѣчого. Тогда зловлено и Ивана Пискливого. Передъ судомъ признавъ онъ вѣдѣдо до гдѣшого; коли еще бувъ молодымъ, нежонатымъ, мали его

*) катанкахъ = контушахъ = кафтаныхъ.

сего ввѣрця вносити свои петиції будь до рады державной будь до самого правительства, — про се не моя рѣчь говорить.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Слѣдний конференціи министерствъ) отбулися въ Пештѣ дня 14 и 15 мая подѣ проводомъ цѣсара. На тыхъ конференціяхъ розбрани станъ Боснія и Герцеговины. *Fremdenblatt* пише, що положеніе дѣлъ въ провинціяхъ окупованныхъ обговорено основно, потѣмъ взято подѣ обряду такожъ важній питання администраційн. Подчасъ конференціи показалося, що во вѣхъ важѣйшихъ точкахъ панувала згѣдність поглядѣвъ межъ общими министрами и правительствами обохъ половинъ монархій. О обсежденіи уряду общаго министра скарбу не було мовы на конференціяхъ министерствъ; але нема сумнѣву, що Славя тревае такъ при своѣмъ намѣрѣ зложити урядъ министра, годѣ будуче его наклонити до задержанія теки министерствъ. Хочъ до сего поры нѣчого не рѣшено, кто буде его наслѣдникомъ, то однакъ здаеся, що конечно нимъ буде якийсь угорскій дипломатъ. Угорскія газеты вычисляють яко кандидата на министра общаго скарбу Людвика Тиссу (брата министра президента), гр. Геау Шапари и гр. Юсифа Зичи.

(Надвычайный кредитъ изъ угорскѣмъ соймъ.)

Съ початкомъ сего тыждня розпочалася въ угорскѣмъ соймѣ дебата надѣ кредитомъ ухваленнымъ общими делегациями на придрушеніе повстанія въ Герцеговинѣ и Далмаци. Дебата мала характеръ незвычайно пристрасный, доходило до подемки дуже завитой. нарушующей навѣтъ честь личну министра-президента Тиссы. Мѣжъ иншими промовлявъ противъ кредиту пос. М. Полтъ. Онъ доказувавъ, что справа боснійска есть лишь вступомъ до остаточной розвязки питанія воходного и что окупация была дѣломъ политики австрійской, противнымъ интересамъ Угоръ. — Мы маемъ — говоривъ Полтъ — шѣсть мѣсяцѣвъ войну; але о скѣлько я тѣ народы знаю, вѣсьмъ пересвѣдченый, что они скорше дадутся вырѣзати, анѣжъ дадутся нагнути подѣ австрійскоу политику. Бесѣдникъ бачитъ, что политика австрійска есть вступомъ до войны съ Россією, котра то война теперь далеко горѣйш мае шансы, нѣжъ въ р. 1877; малѣ Боснія може нарушити спокой Европы. Задачею угорского правительства повинно бути старатися о симпатіи у балканскихъ Славянъ, бо се любѣе користе для ея интересѣвъ. Дальше Полтъ удерживъ, что другимъ головнымъ „каменемъ преткновенія“ для Австро-Угорщины въ отношеніяхъ боснійскихъ, есть пытаніе аграрне; Австрія не може его залагодити, бо не мае грошей на переведеніе выкупу земель и знесеніе крепачства. Колибъ мѣжъ Россією а Австрією и Нѣмеччиною розгѣралася война, то якъ либуудъ она скѣлится, Нѣмцѣ анѣ Славяне не утерпятъ, але можуть утерпѣти Угры. Министръ-президентъ Тисса отповѣвъ Политову, что метою теперѣшней политики угорского правительства не есть война съ Россією. На придрушеніе бунту въ окупованныхъ краяхъ понесла Австро-Угорщина, правда, много жертвъ, але се було конче потребно; оустити жъ Боснію и Герцеговину годѣ, бо тымъ чиномъ подкпанобы до вѣрѣи въ силу австрійско-угорской монархії. Въ дальшій дебатѣ пос. Неметъ зъ скрайной лѣвицѣ вытупивъ противъ мин. президента Тиссы съ обжалованіями, что днѣ допустився колькокъ несовѣстныхъ чинѣвъ для цѣлей политическихъ, а именно своихъ политическихъ пріятельѣвъ нагороджувать державными грѣшми. Неметъ зажадавъ выбрати комисію парламентарну, котра перевѣлабъ слѣдство, бо „чоловѣкъ, допустившійся такихъ беззаконныхъ поступковъ, не достойный довѣрїя цѣсара“.

(Проектъ о организаціи войскъ боснійско-герцеговинскихъ) оголошеный въ „Дневнику розпоряджень для арміи“. Присяга, яку будутъ окладати рекруты, звучатъ: „Присягаю Всемог. Богу, що доховая вѣрности цѣсарю и королеви Фр. Юсифу, що буду послушный вѣсьмъ росказамъ моихъ наставниковъ, навѣтъ, колибъ се було ополучене съ небезпечечствомъ житя.“ Воѣ боснійско-герцеговинскій компаніи позбавнутъ поки что въ окрѣзѣ генеральномъ поменды сераевской. Для жовѣрѣвъ-магометанъ будутъ устанавленъ два духовники войсковы. Жовѣры и офицеры будутъ накрывати головы фезами.

(Желѣзница изъ Задрѣ до Подгавцѣ.) Министрство торговлѣ позволяло гр. Романову Потоцкому и Илярію Третеру, яко репрезентантамъ окремого консорціумъ, перевести вступный роботы техничній на проектированной локальной линіи въ стациі желѣзницѣ Кароля Людвика, Задрѣ на Перемышляны и Бережаны до Подгавцѣ. Позволеніе удѣлено на 6 мѣсяцѣвъ.

(Жидѣвъ російскихъ що-разъ больше наплывае до Галичини.) Въ самыхъ лишь Бродѣхъ есть теперь надѣ 12,000 эмигрантовъ жидѣвъ. Дома ажъ по крышу заповненъ жидами; новымъ эмигрантамъ дано умѣщеніе въ порожній придѣлн при дворѣ желѣзницѣ. Въ одномъ магазинѣ той придѣлн мѣстится ажъ 935 душъ всякого возраста и пола; все то опитъ разомъ въ тѣмъ одномъ магазинѣ, удержуеся дуже нехазно, лихо бѣтъ, — не диво отже, что выбухла тамъ епидемія и буде ширитися по цѣломъ мѣстѣ. А тымчасомъ съ кождымъ днемъ що-разъ больше жидѣвъ набѣздитъ. Вышрива до Америки иде поволы, сего тыждня

выправлено лишь 240 душъ и ажъ сегодня поѣде новый транспортъ. Не диво, что въ Бродѣхъ и въ краю цѣломъ запапувала боязнь, что велика часть жидѣвского пролетаріату остане таки въ Галичинѣ. Вся праса галицка въ одинъ голосъ взывае правительство, чтобы розпорядило якъ найскорше энергичн средства обезпеченія Галичины передъ повѣною жидѣвскою. Въ Бродѣхъ больша дорожня, якъ у Вѣднѣ. — Головный комитетъ австрійскій приславъ комитетѣу берлинскому 100,000 марокъ на запомогу жидѣвъ російскихъ, котрі эмигрируютъ до Америки на Нѣмеччину. Зъ Берлина мае выѣздити що дня 500 жидѣвъ.

ЗАГРАНИЦА.

Россія. Телеграмы изъ Петербурга приносятъ намъ новы сензационны вѣсти о арестованныхъ политично-подозрѣнныхъ людей. Телеграмма изъ 17 мая донесла, что ген. Гурко казавъ арестувати трехъ офицѣровъ артилеріи; два прочі офицеры дождавшись, что мають бути арестованы, отобрали собѣ житыя. Телеграмма изъ 19 мая доноситъ, что на политехничѣ въ Рязѣ арестовано громаду студентѣвъ за ширеніе бунтовничихъ прокламаций. Провѣдникъ арестованныхъ студентѣвъ называеся Клянцъ. Цѣкаве такожъ донесеніе изъ Петербурга, что партія умѣркованныхъ нигилистѣвъ, партія „Черного Передѣла“ получила съ партией террористѣвъ, котрыхъ дѣломъ суть политичный убійства, мѣжъ иншими такожъ убійство царя Александра III.

Погромъ жидѣвъ приготавливали робѣтники въ Петербургѣ. Дѣло выкрылось случайнымъ способомъ. Одинъ майстеръ кравецкій, жидъ Капунъ, справлявъ пиръ для своихъ 40 челядникѣвъ; челядники заявили ему, что подчасъ недалекого погрому жидѣвъ Капунъови вѣчного злого не станесе, бо онъ обходится совѣстно съ своею челядею. Министръ полиціи дождався о томъ и заравъ розказавъ перевести слѣдство, зъ котораго оправдѣ показалося, что колько тысячъ робѣтничѣвъ були вже въ змовѣ выкликати антижидѣвскій неурядокъ въ столицѣ царства. Полиція знашла навѣтъ силѣсъ дождѣвъ богатыхъ жидѣвъ.

Генераль-губернаторъ Туркестану, Кавфманъ, умеръ.

Нѣмеччина. Нѣмецка рада державна по генеральной дебатѣ надѣ проектомъ закона о монополю тютюну перервала свои засѣданія до 6 лат. червня. Черезъ той часъ будутъ радити двѣ комисіи: одна надѣ монополемъ тютюну, друга надѣ проектомъ Бисмарка о обезпеченіи робѣтничѣвъ на случай нещасливыхъ вынаждѣвъ. Проектъ о монополю тютюну безсмысленно упаде въ комисіи.

Франція. Депутованный скрайной лѣвицѣ, Рошъ, поставивъ въ парламентѣ внесеніе, чтобы секуляризувати добра духовны и отдѣлѣти зовѣмъ церкву отъ державы. Въ дебатѣ надѣ тымъ внесеніемъ завыивъ епископъ Фрепелъ, что се буюбы замахомъ на власнѣсть и воззавъ министра, чтобы высказавъ свой поглядъ на тую справу. Министръ отповѣвъ, что секуляризаціи добръ духовныхъ и правительство буде противне, бо внесеніе Роша мае на цѣли оторвати правно набуту власнѣсть; але на всякій способъ треба надѣ тую справу застановитися, може якимъ справедливымъ способомъ удасться ея залагодити, длятого министръ стоить за отосланіемъ внесенія Роша до комисіи. Що до другого внесенія, т. е. отлученія церквы отъ державы, то правительство сему не противне. — Внесеніе Роша отослано 289 голосами противъ 139 до комисіи конкордатовой.

Англія. Въ Ливерпулю арестовано на покладѣ корабля десять людей, яко подозрѣнныхъ о мордерство министра Кавендиша и секретаря Бурке въ Дублинѣ. Арестованы хотѣли отплыти до Нового Йорку. Два изъ нихъ суть Американе, два Ирландцѣ, а прочі моряки, належачі до партіи „Фениантъ“.

Въ послѣднѣмъ числѣ мы вже донесли о биліу внесенѣмъ черезъ Норткота и ухваленѣмъ значною болѣеюстью послѣбъ низшой палаты о средотвахъ вынатковыхъ для Ирландіи. Небавомъ побѣйше виѣбъ Гладстонъ другій билъ о уреглованю залеглыхъ ратѣ чиншыхъ въ Ирландіи. Першій билъ мае задачу отрогостею урядовыхъ мѣръ придрушити всякій незаконній агитациі и убійства; другій билъ мае задачу заспокоити хочъ въ части справедливый потребности краю. Билъ о урегулованю залеглыхъ ратѣ чиншыхъ постановляе: Коли чиншовникъ не зможе властители земли заплатити всего чиншу, то въ близше означенныхъ случаяхъ платитъ за него держава; чиншовникъ однакожъ муать доказати, что не може заплатити. Промежу помѣжъ державна на сплату чиншыхъ довѣбъ буде черпана изъ надвышюкъ ирландского фонду религиознаго, а коли се не выстане, то и зъ иншихъ средотѣвъ державныхъ. — Билъ той приняла низша палата въ першѣмъ читаню безъ голосованія.

Египтъ. Зъ причины неурядковъ въ Канрѣ Франція и Англія выслали сполучену ескадру до Египту. Дня 17 мая флотъ отплыла изъ Креты. Передѣ отосланіемъ англійской французской ескадры Порты выдала циркуляръ до своихъ представитѣвъ при европейскыхъ державахъ, въ котромъ запрогестувала противъ французско-англійской демонстраціи флотъ въ Египтѣ, бо лишь султанъ мае право удержати status quo въ Египтѣ и поаву вышкорова. Коли интересы Франціи и Англіи угрожены, то Порты порозумѣеся радо съ вѣсьми державами, якъ тому зарадити. Циркуляръ Порты однакожъ не выдержавъ выслава ескадры до Египту, хотѣй зновъ Англія и Фран-

ція упустили Порту, что залого кораблѣвъ не выступитъ на берегъ, впрочѣмъ не буде того потребно, бо кедивъ (вицекороль) бодай на теперь болѣе вже безпечный, позаякъ министры покорились ему. Россія и Италия равнѣжъ выступили противъ того, чтобы лишь Франція и Англія мали рѣшати справу египтоку; рѣшеніе египтоку справы належитъ, по думцѣ Россіи и Италиі до концерту европейскыхъ державъ. Такою самою засады боронять такожъ Австрія и Нѣмеччина.

НОВИНКИ.

— „Руска Рада“ во Львовѣ выдала отозву до Русинѣвъ, чтобы пильнували своихъ правъ языковыхъ, а именно опираючись на рѣшеніе державного трибунала, жадали отъ всякихъ всаестей лишь руского письма и сами писали до властей лишь по руски. Зъ причины, что тую отозву до ршено намъ доперва сегодня, напечатаніи еи ажъ въ слѣдуючѣмъ числѣ.

— Процѣс о забуреніе публичного спокою. Дня 17 мая отбулася въ львовскѣмъ судѣ карнѣмъ розправа передѣ присяжными противъ п. Романа Роздѣльскаго, студента львовского университета, сына о. крылошанина Николая Роздѣльскаго зъ Сокала. Романа Роздѣльскаго обжаловано на подѣставѣ §. 65 а евинтуально §. 300 зак. карного, т. е. о злочинство а взгляду о провину забуренія публичного спокою, бо обжалованный мавъ въ якѣмъ публичномъ льокалю говорити о правительствѣ австрійскомъ безъ належного пошанованія и мавъ голосно высказувати свои симпатіи для правительства російского и православнаго. Розправа отбулася при дверяхъ замкненыхъ. Яко свѣдѣки фигурували два децуніаціи. При свѣдѣніи на перше пытанье что до §. 65 отповѣли одностолсно: „нѣ“, а на друге что до §. 300 — 8 голосами „нѣ“, 4 „такѣ“. Судъ отже увѣльнявъ п. Ром. Роздѣльскаго.

— Вырокъ въ процѣсѣ вѣденскѣмъ о пожарѣ Ring-театру. Во второкъ сего тыждня оголошено вырокъ въ справѣ пожару Ring-театру. Судъ узнавъ винными: директора театру Явнера, машиниста Нитше и инспектора Герингера, прочіхъ обжалованныхъ увѣльнявъ. Явнера засуджено на 4 мѣсяцѣ простого арешту. Герингера на 4 мѣсяцѣ строгого арешту съ одностолнымъ постомъ что мѣсяца, а Нитша на 8 мѣсяцѣвъ строгого арешту съ одностолнымъ постомъ разѣ въ мѣсяцѣ. Кромѣ того всѣ три збѣтали засудженъ на отшкодованіе рѣжныхъ претенсій въ загалной сумѣ 5587 зр. Иншій претенціи, именно товариства асекураціиного отославъ судъ на дорогу цивильну. Судъ карный признавъ лишь тѣ отшкодованія, котрі уважавъ безвзглядно справедливыми.

— Новы два Эмартыхвстанцѣ мають прѣхати до Львова на постоянный побитъ. Одинъ ко. Вонковскій, холмскій эмигрантъ, укѣнчившій новіцятѣ въ Римѣ прѣбуде до помочи ко. Калинки въ интернатѣ львовскѣмъ, а другій ко. Орпиевскій, родомъ зъ Краковскаго, эмартыхвстанецъ обряду латиньского. Наѣздитъ до руской части Галичины множество эзунтовъ та эмартыхвстанцѣвъ, — видно, зачула въ той нещасной руской крайнѣ добру пошину!..

— Устий испиты дозрѣлости въ школахъ середнихъ отбудутъ сего року: Въ гимназіяхъ 1) въ Бродѣхъ 27 л. линія; 2) въ Бережанахъ 7 линія; 3) въ Дрогобычи 5 червня; 4) въ Хелѣ 1 червня; 5) въ Коломыѣ 12 червня; 6) въ руской гимназіи во Львовѣ 1 линія; 7) въ П. (нѣмецкой) гимназіи во Львовѣ 6 линія; 8) въ гимназіи Францъ Юсифа во Львовѣ 23 червня; 9) въ гимназіи IV. по Львовѣ 28 червня; 10) въ гимназіи въ Перемышлѣ 5 линія; 11) въ Решовѣ 5 червня; 12) въ Самборѣ 17 линія; 13) въ Станиславовѣ 23 червня; 14) въ Тернополѣ 14 линія; 15) въ Золочевѣ 22 линія. II. Въ школахъ реальныхъ: 1) въ Ярославѣ 1 червня; 2) во Львовѣ 19 червня; 4) въ Станиславовѣ 19 червня; 4) въ Стрыю 9 червня.

— Вчера отбувся похороны единой дочки нашего загално поважаного патриѣта дра Корнила Сухевича, Людмилѣ-Юанны, погашеной въ 2-той веснѣ своего житя. При численній участии другѣвъ, знакомыхъ и вѣхъ сочувствующихъ тяжко дѣтченыхъ сего отратою родичамъ отпированно тѣло покійной при хорѣмѣмъ свѣѣмъ питомцѣвъ Ставропигійской Вурсы на кладбище Лычаковскѣ.

— Зъ Долины одержуеъ слѣдуючу звѣстку: Сегодня 16 л. мая, отбувся выбѣръ до рады повѣтовой изъ группы громадъ сельскихъ. Выбранъ: п. Юліанъ Селъскій адъюнктъ судовый зъ Болехова майже одностолсно и Александръ Бачиньскій, рускій священникъ зъ Болехова.

— Зъ Черновѣцъ. Въ понедѣлокъ, дня 10 (22) мая с. р. отбулося на доходѣ фонду для збудованія гимназіи въ Кѣцмани въ свѣѣмъ мѣскомъ театру аматорскѣ представлѣнне. Даніи будутъ: „Средство выдѣлати двѣчата“, комедія въ 1 актѣ и „Миланна языкѣвъ французского съ молдавскимъ“, комедія въ 1 актѣ. Паизы выповнѣтъ музыка. Початокъ о год. 7 вечеромъ. Карть вступныхъ можна дѣбати въ товариствахъ „Руска Бесѣда“ и „Союзъ“.

— Отъ Топорова пишуть намъ, что въ селѣ Турѣмъ, повѣта бродского, где чередъ колькома лѣтами цѣло цѣльство, теперь запанували красны порядки: народъ отзерезивъ и починае братисъ до науки. Велика заслуга въ томъ дѣлѣ належитъ о. Корецкому, тамошному парохови.

— Громада Кошибѣцѣ вылучена отъ дня 1 сѣчня 1883 зъ округа репрезентациі повѣтовой въ Чортковѣ а приѣдлена до округа въ Залѣцкихъ.

— Рѣжній войсковой декораціи за ѣтѣченіе и хоробрѣсть въ войнѣ съ повстанцами въ Герцеговинѣ и Кривошѣн одержали сими днями много офицеры и воики зъ галицкихъ полковъ, бравшихъ участь въ кампаніи, а именно зъ полковъ: 9-го (стрѣльскаго), 77-го (самбѣрского) и 80-го (золѣвского).

— Зъ Бродѣвъ пишуть намъ: Въ нашѣмъ мѣстѣ маемъ реальну п. к. гимназію съ языкомъ выкладовымъ нѣмецкимъ. Учащае до сего гимназіи много молодежи Израилѣ, суть и Русины и Поляки; а таки для 60 Русинѣвъ гимназіи не ма того права, чтобы кто учивъ ихъ родной мовѣ руской попри польску, хочѣбы поѣвъ години тыжднево, хочѣбы въ сабашѣ, котрой тутъ такожъ святкуеся! Въ мѣстѣ нашѣмъ скрѣзъ чути лишь жидѣвску мову, але мѣщане-христіане говорятъ за те чудною мовою руско-волынською, що ажъ слухати любо. Скѣлько то прибулобъ молодежи гимназіальной въ Бродѣхъ отъ Русинѣвъ, колибъ имъ дана була спосѣбнѣсть учитися тутъ матерной бесѣды и свѣву руского? Всего того у насъ нема, хотъ маемъ катихтиа и учительѣвъ Русинѣвъ; ажъ сумно слухати, якъ ученики высшой гимназіи загикуютъ въ руской бесѣдѣ, навѣтъ въ розмовѣ нею владати не могутъ; сумно, что наша молодѣжь зъ природы свѣвуча не знае руского свѣву! Скѣлько то добра прибулобъ краеви и обрядови нашому, колибъ тую аномалию зъ гимназіи бродской уоунути черезъ выклады руского языка и черезъ науку руского свѣву! Нехай не гнѣваюся пп. учитель за сказаніе, але они малибъ велике „спаси бога“ отъ родичей и молодежи гимназіальной, колибъ, поки никакъ не наступитъ, бодай добровѣдно стали въ приватныхъ наукахъ подпомогати нашу молоденку Русѣ въ Бродѣхъ, особливо зволѣтъ ласкаво Всей о. катихтиі занятии сямъ дѣломъ, а дасть Богъ, ученики гимназіальны запомогаютъ въ мѣстѣ и свѣвъ такъ якъ нынѣшній вымоги свѣтовой сего бажаютъ. — *Русинъ бродскій.*

— Справозданіе въ двѣхъ послѣднихъ засѣданъ центр. Выдѣлу товариства „Просвѣта“ (24 цѣвтія и 15 мая.)

1) Ухвалено повоздержати выконаніе давѣйшій ухвалы, дотычающа оголошенія на книжочкахъ выдана „Просвѣты“ рескрипту краев. рады шк., котрымъ тѣмъ книжочки зѣбѣтали порученіи до ужитку библиотекъ шкѣлъ нагорныхъ и на надгроды, ажъ доки филіи не высказутъ своихъ думки про необходимость такого оголошенія. — 2) До выготовленія портрету Вир. о. Стефана Качалы ухвалено причинитися такимъ даткомъ грошевымъ, який окачеся потребнымъ, чтобы довершити складку тов. „Руской Бесѣды“ тов. им. Шевченка и зъ добровѣльныхъ датковъ поодинокихъ особѣ, до сумы потребной на покытѣе коштѣвъ самого портрету, якъ и на справленіе рамъ отпозѣдныхъ. Заразомъ зостерѣгае собѣ Выдѣлу право власности до того портрету и пригадуе при той спосѣбности также саме право до портрету пок. сов. Лавровского, умѣщеного въ комнатѣ „Руской Бесѣды“. — 3) Залажено справу ремунираціи за выготовленіе книжочки „Рогата худоба“, назначено цѣну одного примѣрника на 35 кр. и поручено розѣблати туюжъ вѣсьмъ членамъ товариства. — 4) Принято до вѣдомости и одобрено справозданіе рахунковъ касіера. — 5) На численній прошеніи читальнѣ будьто о дарованіи книжочекъ Просвѣтнихъ, будьто о обниженіи цѣны тыхже ухвалено яко засаду, что: а) только тѣ читальнѣ отримать гдѣякій книжочки даромъ, котрі впишутся пошердно въ члены „Просвѣты“ пересылаючи вкладку членскую 1 зр. а. в. б) выславае даромъ читальнымъ на ихъ выразну просьбу примѣрники такихъ книжочекъ давѣйшого выдана товариства котрыхъ есть еще недостаткомъ на складѣ. в) прочіхъ книжочекъ цѣны заховуеся неизмѣннѣ. — 6) Ухвалено завѣзвати остаточну особу, котра до теперь еще не сипатила товариству отъ давня залеглыхъ довѣбъ, чтобы тѣмъ заплаати подѣ загрозѣю позву. — 7) Зъ справозданія касіера принято до вѣдомости, что на могилу Тараса Шевченка есть доси зложеныхъ 100 зр., а на стипендію им. Шевченка 150 зр. 3 кр. — 8) Передано до друку третю за сей рокъ книжочку „Просвѣты“: „Житѣе св. Пантелеймона“. — 9) Залажено справу дотычно выготовленія календаря на рокъ 1883. — 10) Принято 15 новыхъ членѣвъ. *Отъ Выдѣлу тов. „Просвѣта“.*

— 27-ме засѣданіе товариства им. Качковского отбулось 4 л. мая. Рѣшено: 1) Поручити филіи сокальской удѣлати читальнѣ въ Торкахъ выдана товариства даромъ. 2) Отчитано отвѣтъ на рекурсы выдѣлу въ справѣ розвязанной краминцѣ въ Станиславовѣ. Отвѣтъ ц. к. старосты въ Станиславовѣ написаный латинскими буквами рѣшено звернути и домагатися руского письма. 3) Филія яворѣска зѣщае, что вычеркнула 13 членѣвъ за неплаченіе вкладокъ; рѣшено поручити филіи, чтобы еще разѣ упоминалася о заплату вкладокъ. 4) Читальня въ Деревлянѣхъ просить о книжки даромъ; рѣшено занятии мѣщевого священника о близшій даніи про тую читальню. 5) П. Чиньскій, фабрикантъ медѣвничѣвъ въ Ярославѣ просить, чтобы товариство спроважувае его вырѣбы до краминцѣ; рѣшено запитати его о близшій условія.

(о) Рускій театръ въ Тернополѣ. Въ недѣлю (7 л. мая) представлено б-актову народу мелѣодрому Т. III. съ музыкою В. Матюка п. з. „Капраля Тамко або Що о насъ губитъ“. Не вдаеся въ основный ро бѣръ сего твору, а зробимо лишь колько замѣтокъ, на скѣлько се позволяютъ рамы „Дѣла“. Основа згадаею мелѣодромы есть религійно-моральна и мае на цѣли представити народѣу наглядно тѣ хыбы, котрі ведутъ его до морального и матеріальнаго упадку, чтобы тымъ заставити его призадуматися надѣ своею долею и завчасу охаменути. Танасъ Нагорный, гзда въ бережаньскѣмъ селѣ, марнуе черезъ пильность свое майно, коли дочка его, Оля, пропадае за любимымъ

Василемъ, котораго бѣдали въ жовѣры и загнали въ далеку чужину. Мати Олѣ, Гали, тяжко страдала, поглядывая на тугу Олѣ и розграту майна черезъ налобъ Танаса. Мѣжъ тымъ Василь вертае зъ войска съ товарищемъ своимъ зъ того жъ села, Тимкови, которій дослуживъ капралства. Сердечно стрѣчаютъ ихъ парубки и дѣвчата въ селѣ, а наибольше любя его Оля и склопотана ея мати. Тимкови-капралеви, которій доси глузувавъ зъ любви Василя, впаде Оля въ око, въ нѣмъ будится зависть и родится гадка, обѣсти Василю вѣрну дѣвчину. Его заходи однакъ остають безусишній, тымъ болѣе, що й инши парубки и дѣвчата сторонять отъ него задля его капралскои бутѣ. Зависть доводитъ Тимка до того, що онъ входить въ тайну змову съ арендаремъ, которій съ подмогую писаря Скоричного умѣвъ у Нагѣрного выдурити за дробну суму продажъ хаты и газдовства. Арендаръ Гершъ укладае планъ Тимкови, щобъ онъ обкрадъ войта Прокопа и подложивъ дещо зъ краденыхъ рѣчей въ хатѣ Василя, коли сей выбереть на ярмарокъ до мѣста. Тимко спершу вагаєсь допускатися такого подвѣного злочинства, але коли Василя прилюдно вылавъ его за те, що позволивъ собі кепкувати зъ присяги и всякихъ святошей, рѣшаєся помстити на Василю. Планъ Герша удаєся, Василя невинно попадаєть у вѣзницю, а Гершко проганяє Нагѣрныхъ зъ обѣсти, безуспѣшно стараєсь наклонити Галию, щобъ бѣжала доныку за Тимка-капрала и такъ найшла собі приютъ. Оля не може повѣрити, щобъ Василя ставъ злочинцемъ и покладає въ Божѣ надѣю, що его невинность выявится. И справдѣ, коли оттакъ Тимко, вступивши разъ на ослику дорожку, умалевъ на тайныхъ сходинахъ въ лѣсѣ съ писаремъ Скоричнымъ обокрасти дворъ, подолухе цѣлу ихъ розмову Оля, котра не мавши пристановища пробувала въ лѣсѣ саме въ ту пору. Оля дознавшись, що Василя доставля до вѣзницѣ черезъ подступъ Тимка, кидаетъ зъ розуки до него съ докоромъ, писарь утѣкає, а коло Тимка забираєсь удосити Олю, надбѣгаютъ на ся крикъ парубки и мати. Тимко пускаєсь на вѣткача и попадає въ пропасть, находить заслужену смерть. Саме въ святочну урочистость, коли старѣй и молодѣй весело забавляються, вертає Василя вызволенный зъ вѣзницѣ. Выявлена невинность ще болѣе одушевляє парубковъ и дѣвчатъ до забавы и танцѣвъ. — Перевѣдене сего твору досить удачне, характеристика особъ вѣрна, лишь акція трохи за слаба, до чого не мало причиняются предовгѣ сѣбѣ. Хоть музыка сего твору гарна, належалобъ однакожъ скоротити пѣсню Василя въ I дѣѣ „Рѣдний мой крау“, дуєтъ Василя и Олѣ при концѣ I дѣѣ и опѣванку Танаса про горѣвку въ II дѣѣ, а черезъ те утворѣ не бубны такъ розглаголюють, акція булабъ трохи живѣйша. Утворѣ сей має въ многихъ мѣстахъ цѣху морализуючу, проповѣдничу. Мораль повинна выплывати зъ ситуацѣи и провиватись въ дѣйствѣхъ выстуканыхъ лицъ; отже и въ томъ взглядѣ належалобъ сей творѣ справити. Именно неоправдане морализованье вложено въ уста Василя „о чистотѣ языка“, що можна бѣ обминути, складаючи насмѣшки въ уста особѣ стрѣчающихся Тимка и Василя при поворотѣ въ село. Такожъ ослабляє акцію и вражене драмы проповѣдничу промову Василя въ V дѣѣ до збранныхъ въ недѣлю на забаву парубковъ и дѣвчатъ. Представлене выпало въ загалѣ дуже добре, а роль булѣ отповѣдно роздѣленъ. П. Гриневецкѣй булѣ невѣрнаний въ роль Тимка-капрала, п. Стефуракъ дуже удачно отогравъ арендара, а п. Пасецкѣй дуже добре держався въ роль Нагѣрного. Сѣбѣ были выконанъ зосѣмъ поправно съ выняткомъ дуету въ I дѣѣ, въ котромъ п. Даниловичъ (Василь) спавъ зъ тону. П-ѣ Пасецка (Оля) звернула на себе увагу своимъ мелодійнымъ голосомъ, а особливо гарно отпѣвала „Молитву“ въ V дѣѣ. Дуже отповѣдно отпѣвава п. Пасецкѣй пѣсню „Безъ синухи годѣ жити“, а хоръ при концѣ зробивъ дуже миле вражене. — Сала була занята численною публикою, по части такожъ замѣсцовою.

Зъ села пишуть намъ: „Нѣкто не виненъ, сама я, сама я, щомъ полюбила — Ляшенька, Ляшенька!“ — розпочати бѣ менѣ трошки стравестновою народною пѣсню нынѣшню мою дописъ. Жалуюсь, плачемъ на свою горку долю, заносимо скарги на нашихъ недруговъ, а що самъ неразъ робимо — соромъ признатися! На пытанье, кто нашъ языкъ и письмо понижає — отповѣсти бѣ: насампередъ мы самѣ а потомъ, розумѣсь, и Поляки. Маю ось въ рукахъ актъ выданный рускою независимою (се треба памятити!) институціею „Общественнаго кредитоваго Засѣденія для Галичины и Буковины“, актъ выданный тою рускою институціею для приватной руской стороны не лишь абесцѣлѣомъ, але и въ польскои языкѣ! Ось той актъ: „L. 4647. Deklaracya. W dziale dawnychъ cięgarówъ realności w W. pod lk. 268 i 67 położonej w księdziej gruntowej dla gminy katastralnej W. w wykazie hip. pod l. 120 w całości a pod l. 153 w połowie na imię Ewy Jurków (sic!) zapisane za zainstalowaniem zostało na mocy uchwały s. k. sądu powiatowego w Janowie z dnia 28 grudnia 1880 l. 6903 prawo zastawu dla sumy pożyczkowej 150 złr. w. a. z p. na rzecz Ogólnego rolniczego kredytowego Zakładu dla Galicyi i Bukowiny, товариства зарегистрированного зъ неограниченною порѣка въ Львовѣ. — — — Мериновъ м.р. Микошко м.р. Той самой стороны выдавъ рускѣй Банкъ ствержене контрактъ такожъ польскимъ письмомъ и языкомъ. Чижъ не маѣтъ певной рації сказати одинъ панокъ въ судѣ побачивши такой дивоглядъ: „Dziwne rzeczy dzieją się w świecie! Czego Rusini sami się wstydzają (русского языка и письма), то nam Polakom, każą kochać! To sązusta komedia!“ Ще разъ кажу, що „Deklaracya“ выдана рускимъ Банкомъ не для стороны, замешкалоя гдѣсь на Мазурахъ, але для руской стороны замешкалоя зъ дѣла-прадѣла въ чисто-рускомъ селѣ. Deklaracya тая охована въ руской скрини на памятку для потомости. Але вже й теперь родичѣ сварятъ своего сына-школяря, що не умѣе Deklaracy руского Банку отчитати. Не можо скончити не поставивши внесеня: „Дирекція руского Банку поручитъ д-рови Добрянскому внести жалобу до выс. Трибуналу державного въ Вѣднѣ, чтобы дирекція руского Банку во Львовѣ не смѣла выдавати рускимъ сторонамъ письма не лишь писаныхъ польскимъ алфавитомъ и польскою правописею, але и польскимъ языкомъ“. (Примѣтка Редакціи. Мы догадуємось, що дръ Добрянскѣй, которій належить такожъ до дирекціи руского Банку, не має о томъ вѣдомости, що Банкъ выдає рускимъ сторонамъ польскѣй письма, въ противномъ случаю бубны до того не допустивъ.)

— **Нападъ на дорожѣ.** Въ ночи на 16 мая громада сельскихъ парубковъ зъ Колендѣнъ и зъ Шманковичъ въ пов. Чортковскѣй, вертаючи подохочена зъ весѣля, нападла жидовъ бѣдучихъ на ярмарокъ до Хоросткова. Тымъ чинномъ нападено за чергою 10 возовъ. Староста чортковскѣй заразъ удавося на мѣсте нападу въ асистенціи жандармовъ. Арештовано тринадцать парубковъ и вытчено имъ судове слѣдство.

— **(Дробнѣй вѣсти.)** Генералъ-губернаторъ Туркестану, Кавказу, умеръ сего тыждня. — Цѣсаръ дарувавъ громадѣ Волянецъ, пов. жовковскѣй, 100 зр. запомоги на будову школы. — Епископъ подольскѣй Маркѣль Попель именованый, актъ доносите пѣтерб. „Странникъ“, епископомъ полоцкимъ. — Войцѣхъ Шеновскѣй-Шеновизе, полковникъ 9 (стрѣльбного) полку пѣхоты перенесеный на власне прошене въ станъ спочинку. — Замѣтнѣе сонца (часткове) дня 17 мая не могло бути въ Галичинѣ обсервоване зъ причины хмарного неба. — Въ Серевѣ дня 14 и 15 мая була невычайная слѣгова заверхоха при 2^о морозу и начинила много шкоды въ огородахъ и на поляхъ. — Намѣстникъ гр. Потоцкѣй и маршалокъ краєвий дръ Зыблѣвскѣй выѣхали до Вѣднѣ. — Знаменитый повѣстеписатель французскѣй Октавъ Фейлетъ, небезпечно занедужавъ. — Въ мѣстѣ Смѣлѣ, (губ. кѣвскѣй), згорѣло до 300 домовъ жидовскихъ и скелѣвъ. Огонь день по дню повторялся пять разовъ. Загальна думка така, що все ктось подпалювавъ.

Вѣсти епархіальныя.

Зъ АЕпархіи Львовской.

Душпастирскѣй посады получили: 1) Тадей Конечевскѣй, завѣдательство въ Церепельникахъ, дек. зборѣвскѣй; 2) Іоанъ Дымшевскѣй, сотруд. въ Чортковѣ.

Запрошеніе до спробованя щастя

при великомъ, державномъ загварантованомъ тигненіи Гамбургскихъ грошевыхъ лѣсѣвъ, въ котромъ

8 миллионѣвъ 634,275 марокъ

мусять бути выиграны.

Тое найвыѣйше грошево лѣсѣванье складаетъ въ 7 класѣхъ и мѣстѣхъ 93,500 оригинальныхъ лѣсѣвъ, зъ котрыхъ 47,600 — отже надѣ половина — мусять выиграти.

Найвыѣйша выиграна вынесеть:

400,000 марокъ.

Въ особенности выигранъ подѣлей, актъ слѣдує:

1 Премія а М. 250,000	3 Выгр. а М. 8,000
1 Выиграла а „ 150,000	3 „ а „ 6,000
1 „ а „ 100,000	54 „ а „ 5,000
1 „ а „ 60,000	5 „ а „ 4,000
1 „ а „ 50,000	108 „ а „ 3,000
2 „ а „ 40,000	264 „ а „ 2,000
3 „ а „ 30,000	10 „ а „ 1,500
4 „ а „ 25,000	3 „ а „ 1,200
2 „ а „ 20,000	530 „ а „ 1,000
2 „ а „ 15,000	1073 „ а „ 500
1 „ а „ 12,000	101 „ а „ 300
24 „ а „ 10,000	27,069 „ а „ 145

etc. etc.

Тягненя выигранныхъ установленъ урядово посли плану.

Для найблизшого першого тягненя выигранныхъ того великого грошевого лѣсѣваня конштує цѣлый оригн. лѣсѣвъ лишь 6 марокъ або зр. а в 3-50 повѣ „ лѣсѣву „ 3 „ „ „ 1-75 четверть „ „ „ 1 1/2 „ „ „ —90 и тѣ державомъ загварантованый оригинальный лѣсѣвъ мы, по одержаню надежности въ банкнотахъ або почтовою платою, розсылаємъ франко и въ найблизшій стороны. Малѣ квоты можуть бути надсланы такожъ въ почтовыхъ маркахъ.

Домъ Wehling & Co. выплачивъ въ короткомъ часѣ своимъ клиентамъ великѣй выигранъ по мрк. 150,000, много по 30,000, 5,000 и т. д. и черезъ тое причинивъ вельми до щастя численныхъ родичѣхъ.

Каждый участникъ одержує на замовленіе оенціальный планъ, который выказує такъ разположене выигранныхъ, актъ и укладъ подчиненныхъ класѣхъ.

Выплата выигранныхъ послѣдствъ все дуже скоро подѣ гваранціею державы.

Вѣроятно можна на полнои чредити на дуже живу участь въ томъ на **солідной основѣ** заложеномъ предпріятію, и дѣлать, чтобы можна було все препоручене вышесказанъ, просятъ замовленя **якѣ найкороче а на всякій случай** передѣ намъ надбѣлати.

31 Маємъ
Wehling & Co.,
Haupt-Lotterie-Comptoir,
HAMBURG.

(4—5)

Въ пропозицію приняты: I. на кап. Г о р о д и щ е, дек. тернопольского оо.: 1) Бородайкевичъ Теофанъ, завѣдатель Городища; 2) Іосифъ Гаванскѣй, сотрудникъ въ Долгомъ. II. На С у х о д ѣ л ь, дек. бобреевского оо.: 1) Мих. Величко, сотрудникъ въ Книгинцахъ; 2) Іоанъ Яримовичъ, завѣдатель Глѣбовичъ великихъ.

Зъ Епархіи Перемыской.

На опорожненіи душпастирскѣй посады поданы: На парохію Воютичъ, дек. старосамбурского поданы слѣдующіи кандидаты: Теофиль Левицкѣй, Іоанъ Гинилевскѣй, Іоанъ Низовскѣй, Емилій Бачинскѣй, Левъ Мацускѣй, Алексей Ивасѣвка, Іосифъ Подлукскѣй, Кирилянъ Ясеницкѣй, Емилій Менцинскѣй, Андрей Тимкевичъ, Іоанъ Татомиръ, Михаилъ Кокуревичъ, Антоній Волощакъ, Іоанъ Мацѣвичъ, Іосифъ Гамерскѣй, Александръ Филевичъ, Николай Коляжанинъ, Іоанъ Подлукскѣй, Іоанъ Сѣлецкѣй, Болеславъ Калужникскѣй, Теофиль Глушкевичъ, Кириль Рудавскѣй, Владиславъ Головацкѣй, Іоанъ Дашкевичъ, Аполоній Цѣпановскѣй. 2) На парохію Луцицъ, дек. сокальского: Юліянъ Низовскѣй, Емилій Заремба, Володимиръ Подолинскѣй, Іоанъ Козакъ, Іоанъ Спротинскѣй, Володимиръ Левицкѣй, Петръ Гасовскѣй, Александръ Филевичъ, Николай Коляжанинъ, Николай Боберскѣй, Викторъ Решетывичъ, Викторъ Мазуркевичъ, Петръ Яремкевичъ.

3) На парохію Райске, дек. затварницкого поданы лишь о. Николай Котисъ. 4) На парохію Милникъ, дек. мушницкого, поданы лишь о. Іосифъ Копытинскѣй. 5) На капелянцію Борятинъ, дек. судовищенского, поданы кандидаты: Іоанъ Отто, Василій Мацюракъ, Корнелій Гинилевскѣй, Григорій Левъ и Михаилъ Кручковскѣй.

— Жертвы влинувшій на руску Бурсу въ Тернополи (Конечъ). 2) Воя. о. Антоній Чемеринскѣй 4 корѣцъ бараболъ; 3) Начальникъ громады п. Харитонъ Хомихъ отъ громады Шельпаки 82 килгр. гречки, 47 килгр. гороху, 5 килгр. фасолѣ; 4) о. І. Боцюрковъ 1/2 корѣцъ бараболъ; 5) о. І. Студинскѣй 3/4 корѣцъ бараболъ. Для Вибліотеки бурсы Св. Матицы гал. руск. „Указателя“ Лешкого. Отъ Выдѣлу руской Бурсы. Въ Тернополи дня 10 цѣвтя 1882. Дръ В. Дукачовскѣй.

(Надбѣслане.)

Звертаємъ увагу интересующихся закупуваньемъ лѣсѣвъ на оповѣстку Гамбургскихъ лѣсѣвъ Wehling & Co., котріи добре надаются догры лѣсѣвѣриномъ.

Любовь
УБОГОГО МОЛОДЦА,
повѣсть Октава Фейлета, зъ французского. Цѣна 1 ар. 20 кр., съ пересылкою 1 ар. 40 кр.
Дѣстати можна въ администраціи „Дѣла“ або въ книгарни Ставропигійскѣй.

Цѣс. выключно **корол. упривил.**
Екстрактъ Орѣховый
до фарбованя сивого волоса
вынайшовъ перфумеръ
А. Мацускѣй
во Вѣднѣ, Kärntnerstrasse, 26.

Ц. к. выключно упривил. **средство** тое до фарбованя волоса, на дающее сивому волосу тревалу барву **корну, брутатну** або **блондну**, вытворенье лишь зъ субстанціи рослинной, т. е. зъ душины зеленыхъ орѣховъ, не есть при томъ нѣхъ крыхты шкѣднимъ анѣ здоровью, анѣ волосу, и фарбує волосъ въ протягу **15 минутъ** хорошо и тревало на черно, брутатно або блондъ, такъ що на нѣтъ при умываню фарба не сходитъ.

1 флаконъ екстрактъ орѣхового плинного . . . 3-
1 пуделочко съ 6 пробными фла. . . 3-50
1 флаконъ орѣхового молока на брутѣтъ волоса . . . 3-
1 флаконъ орѣховой помады для нафарбованя волоса . . . 2-
1 флаконъ орѣховой оливы для том цѣли, актъ выше . . . 2-
1/2 флаконъ оливы dto . . . 1-
Въ правдѣмъ гатунку набути можна въ парфумеріи Мацуского
Во Вѣднѣ, Kärntnerstrasse, 26.

Во Львовѣ у Зиг. Рукера, антикаріа, такожъ у купцѣвъ: Камила Стинжовского, Мартина Миллера и Леона Седляка. (6—30)

Курсъ збѣжа
зъ дня 6 л. мая 1882.

Цѣна за 100 кильграммѣвъ.		
	ар. кр.	зр. кр.
Пшеница червона . . .	9 75	10 85
„ бѣла . . .	—	—
„ жовта . . .	—	—
„ оєвѣна . . .	—	—
Жито . . .	6 50	6 50
Ячмѣнь . . .	4 80	6 60
Гречка . . .	6 50	7 —
Овесъ . . .	5 60	6 25
Горохъ до варки . . .	6 50	9 —
„ паст. . .	5 —	5 85
Выка . . .	5 —	6 50
Кокорудза стара . . .	6 75	7 25
„ нова . . .	6 25	6 70
Рѣпакъ зимовый . . .	12 —	12 50
„ лѣтний . . .	10 75	11 —
Рѣпъ (Лянка) . . .	10 —	10 90
Нашѣе льне . . .	10 50	10 75
Копюшина (передна) . . .	25 —	60 —
Кмѣнь . . .	21 —	22 —
Анѣжъ . . .	22 —	22 —
„ плоскѣй . . .	23 —	26 50

„ДЫМЪ“
повѣсть Ів. Тургенева. Цѣна 1 ар. 50 кр., съ пересылкою 1 ар. 70 кр.
Дѣстати можна въ администраціи „Дѣла“ або въ книгарни Ставропигійскѣй.

ВАС. ТОВАРИЩКОГО НАСЛѢД.
(Стахевичъ и Абрѣсовскѣй)
Львовѣ, Рынокъ ч. 32
поручаютъ въ наибольшомъ выборѣ наймоднѣйшій
Матеріи вовняныя,
Барѣжѣ, Сатины,
Фуляры и Кретоны.
Пробы высылаемо на жадане! (3—3)

есть машина до шитья въ кождомъ случаю найпильнѣйшю и найпожиточнѣйшю помѣщницею, если есть простою въ застосованю, тревалою и для кождою дамскихъ стрѣвъ, выробу плащѣвъ, горсетѣвъ и нарасолѣвъ. Найлучше промовляє въ ихъ користѣ той фактъ, що мин. року опродано ихъ болѣе якъ повѣ миллионъ штукъ. Оригинальнѣй машины Сингера продаются за новою порукою при малѣмъ задатку безъ подвысѣнѣ цѣны на тыждневѣй сплаты по 1 ар. и удѣляєся основною науки. Щобы запобѣгти помылкамъ съ машинами, продаваемыми подѣ назвою Сингера, то треба уважати, що оригинальнѣй машины суть заосмотренѣ повною фирмою „The Singer Manufacturing Co.“ на дуку машины, а надто мають фирмову марку на горѣшній части стѣлѣця. Для краєвѣвъ, шевцѣвъ, сѣдларѣвъ, кашелюшникѣвъ, интролигаторѣвъ, фабрикаторѣвъ мѣховъ и т. д. суть спеціальнѣй машины до шитья Singer-a Co.

The Singer Manufacturing Company New-York.
(3—2) **Во Львовѣ, Пляцъ Галицкѣй ч. 3.**

Выходить во Львовъ що Среда и Субота (крѣмъ рускихъ святъ) о 4-й годнѣ пополуни. Литерат. додатокъ „Библиотека найнам. повѣстей“ выходитъ по 2 печат. аркушѣ кожного 15-го и послѣдняго дня кожного мѣсяца.

Редакция, администрация и экспедиция поль Ч. 8 улицы Академична.

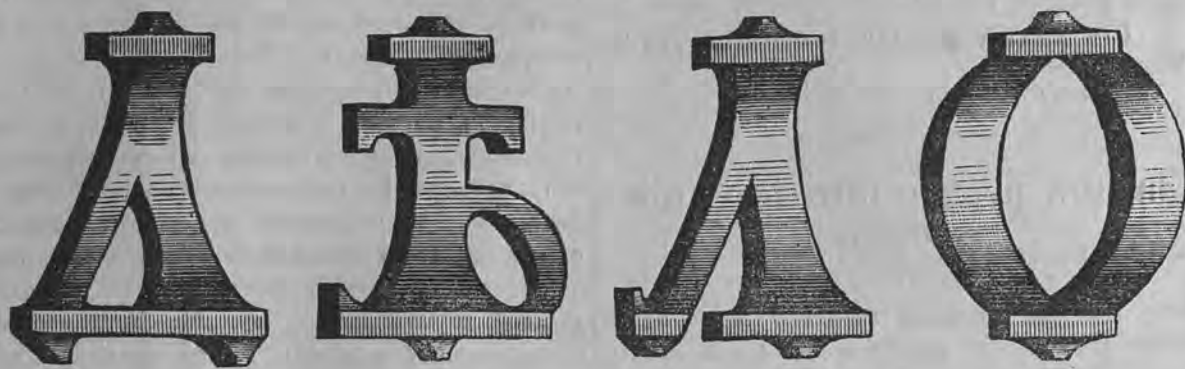
Всѣ листы, послышки и рекламации належить пересылать по адресу: редакция и администрация „Дѣла“ Ч. 8 ул. Академична.

Рукописи не возвращаются только на попередне застереженно.

Подинокое число стоитъ 12 кр. а. в. Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.

Рекламации неопечатанной вѣдѣ отъ порта.

Предплату належить пересылать франко (налучше почтовымъ перекладомъ) до: Администрации часописи „Дѣло“ ул. Академична Ч. 8.

Предплата на „Дѣло“ для Австрій:		Для Россіи	
на пѣлый рокъ . . .	8 ар.	на пѣлый рокъ . . .	8 рубл.
на пѣлый рокъ . . .	4 ар.	на пѣлый рокъ . . .	4 рубл.
на чверть року . . .	2 ар.	на чверть року . . .	2 рубл.
отъ дол. „Библиотеки“:		отъ дол. „Библиотеки“:	
на пѣлый рокъ . . .	12 ар.	на пѣлый рокъ . . .	12 рубл.
на пѣлый рокъ . . .	6 ар.	на пѣлый рокъ . . .	6 рубл.
на чверть року . . .	3 ар.	на чверть року . . .	3 рубл.
на самѣ додатокъ:		на самѣ додатокъ:	
на пѣлый рокъ . . .	5 ар.	на пѣлый рокъ . . .	5 рубл.
на пѣлый рокъ . . .	2 ар.	на пѣлый рокъ . . .	2 р. 50к.
на чверть року . . .	1 ар.	на чверть року . . .	1 ар.
Для Заграничя, окрѣмъ Россіи:		на самѣ додатокъ:	
на пѣлый рокъ . . .	10 ар.		
на пѣлый рокъ . . .	5 ар.		
на чверть року . . .	2 ар.		
отъ дол. „Библиотеки“:		на самѣ додатокъ:	
на пѣлый рокъ . . .	14 ар.	на пѣлый рокъ . . .	6 ар.

III. Читателѣвъ въ Россіи просимо мати на уважѣ, що въ вымовѣ $m = j$, δ , $i = i$, u (въ серединѣ и на кѣнци слѣвъ) — u , i (на початку слѣвъ) — i , δ (на початку слѣвъ) — u .

Найновѣйша

„szlachetna“ денунціяція.

Подъ такою надписею мѣстятъ Strażnica polska въ ч. 4 зъ дня 20 мая цѣкаву допись зъ Перемышля, котру подаемо тутъ въ дословномъ перекладѣ. Допись ся звучитъ:

„Отбывая тутъ рукоположеніе Преосв. епископа Солецкаго. Щоденныя газеты подали уже описъ сего торжества и проте не думаю заниматься нимъ ближе, а только хочу звернуть Вашу увагу на фактъ великой политической ваги, якъ-то заступники „шляхотной“ денунціяція, надбуживаючи закондѣв гостинности достойного еп. Сolecькаго найшми собѣ догѣдну способность до езуитскихъ наущенъ.

Лучилися тутъ такъ подѣвъ, що мусимо дивуватися ангельскѣй терпеливости рускихъ епископѣвъ и уваємо вповнѣ великій ихъ тактъ, що съ цѣлымъ достоинствомъ перенесли они напасть и не оставили бенкетъ заравъ въ першій хвилѣ, въ чого не моглибы мы навѣтъ учинити имъ найменшого заиду.

Ото подчасъ цѣлою гостини одинъ вѣстный львовскій амбасадоръ езуитско-краковскій (stańczykowski), стоячи за кресломъ нунція забавлявъ его безъ перерывы выгадками и подущуваньемъ на Русинѣвъ передъ лицомъ самыхъ рускихъ епископѣвъ. Не легко бы то было списати Вамъ все натягнуты доказы, маючи въ очахъ папского посланника понижити Русинѣвъ, обругати ихъ унию, называменувати ихъ яко шизматикѣвъ, вѣроломныхъ и т. д., але колибъ Вы и на подрѣбницѣхъ были цѣкавы то пытайте про се рускихъ святительствъ, а достовѣрность ихъ архіерейского слова доповнитъ и подтвердить сказане мною.

Однакъ, щобъ Вамъ дати маленьку пробу сихъ напастей, згадаю лише, що напечатано тамъ, будтобы во Львовѣ за богато було рускихъ парафій, бо Русинѣвъ тамъ надто мало (тутъ посыпались даты езуитской статистики), що навѣтъ самъ св. Юрѣ пустками свѣтитъ. Выходило загаломъ на те, немовбы домоганося внесеня рускихъ церквей во Львовѣ и очевидно забраня доходѣвъ тыхже для себе на

амартныхъ вѣстанскій интернаты або по крайнѣй мѣрѣ на „Петрѣвъ грѣшъ“.

По сихъ подшептахъ забирае на конецъ кн. Сапѣга голосъ и говоритъ о згодѣ обохъ обрядѣвъ и народностей Галичины. Русины слушаютъ отже рѣвночасно подбурюваня и мовы про згоду!

Отъ кого же выходитъ сей покликъ до згоды? Чижъ бесѣдникъ однимъ фактомъ зазначивъ сю згоду? Чижъ „kochany ruski ludek“ не есть высказанный и розпоуованный черезъ жидаевскихъ лихварскихъ арендаторѣвъ добръ его? Такій покликъ приѣме хита лише той, кто бере за добрый грѣшъ его славу комедію въ львовского „мѣйского“ городу (повзутиско-го), коли-то сей князь прилюдно гостивъ селянъ передъ кѣлькома роками. Такого поклику не пошануе навѣтъ нѣкто зъ поважныхъ Поляковъ.

Малижъ Русины отповѣдати на таке и правити такъ о згодѣ?

Та куда тамъ! напомнимъ вѣчливымъ заступникамъ „гостинной“ Польши не ходило навѣтъ о отповѣдъ Русинѣвъ! Противно зумѣли они такъ зручно зашахувати ихъ, що сѣ, колибъ були и хотѣли, то не змогли були отповѣсти, черезъ що зложеный зѣставъ передъ нунціемъ „наглядный“ доказъ, що нема мѣжъ ними духа згоды анъ униі церковной съ Поляками!

Але еще дальше посуналася езуитска переротность. Той самъ фарисей, который передъ хвилиною обвинявъ Русинѣвъ передъ ихъ очима, звертаеся до рускихъ епископѣвъ и проситъ ихъ съ бѣгчальною иронією, чтобы „z serga rżerzeźnionego zгода“, сходили отповѣсти въ имени Русинѣвъ. — Честь и слава Русинамъ! перенесли они и сю наругу съ достоинствомъ.

Чи розумѣете теперь, чому Русины не подносили жадного тоасту на згоду?

Добре учинили, що не отповѣдали, бо моглибы только казати неправду. При такихъ даныхъ не ма и не буде згоды нѣколи! Таку згоду нехай донче каждый честный Полякъ и Русинъ!

Чи такимъ наущуваньемъ, клеветами и секатурами не працуютъ самѣ езуитскі фарисѣи надъ тымъ, чтобы отбѣхнути Русинѣвъ отъ униі? Бѣтъ се попросту гоненье униі а не еи оборона. Якъ симонія, моральна гниль и переротность середновѣчного духовенства

мусѣли накликати реформацію, такъ подобне гоненье униі мусѣтъ пхнути ихъ въ рамена протестантизму, исламу, фетишизму, всюда, где лишень найдутъ спокѣй.

Конецъ денунціяціи, конецъ шпионству!

Нунцій, якъ доносила телеграма „Dziennika polskiego“ лишился дошевѣ въ Перемышля, чтобы познаться съ положеньемъ униітской церкви. Мы же додаемо, въ наслѣдокъ найновѣйшихъ денунціяцій.

Посылаются отже вновь зъ Риму новы мѣры для давленя Русинѣвъ! Отдали вже Василіанѣвъ Гауитама до выхованя, теперь може зработать якого езуиту митрополитомъ и цѣлу капитулу обезаать езуитами! Гауиты и безъ того заедно направляютъ Унию своими „missyami“, подчасъ котрыхъ моглибы хита самѣ вчитися честности отъ простого люду и закиненя своего ремесла.

Подъ конецъ статьи пытае дописуватель „Strażnicy polskiej“ ks. E. Podolskiego, „który tak umie szanować Unię“, чого то днѣ въ р. 1864 вѣтъ въ Конгрессѣвъ и якій то засуды Rządu Narodowego тычилися его особы.

Сей голосъ польской газеты, думаемо, достаточно ясно характеризуетъ тѣ блудныя дорожки, якими блукае у насъ голошена на словахъ, а дѣлами совсѣмъ негована згода Поляковъ съ Русинами. Сей отъзвъ польской газеты показуе такожъ, кто стася виновникомъ сего сумнои комедіи, и для чого Русины мусѣтъ що найменше заховатися пассивно. Розумѣея само собою, що нѣкому не приѣде на гадку брати за одно выступленіе кн. Сапѣги съ поступованьемъ такихъ Едзѣвъ Подольскихъ и Сомр. Не маемо причины кн. Сапѣгѣ отмовляти доброй волѣ, але инша рѣчь чи и при наилучшій волѣ его поступокъ мѣгъ числитися на якій небудь успѣхъ политичный.

Поминувши вже нещасливый обставины и сумны а правдивый згодѣ противный факта, сподѣяны послѣдними часами, и дисгармоніююще, а навѣтъ просто обурююще поступованье такихъ Подольскихъ и Сомр. — мусимо пригадати нашъ вже неразъ подѣишый слова, що тоастами, промовами и завѣрюванями не можна полагодити такъ многоважно и такъ скомпликованой справы, яко отношеня Поляковъ до Русинѣвъ. До сего треба не только доброй волѣ, але и щирои серіозной працѣ и добрыхъ дѣлъ. Що такихъ дѣлъ и такои працѣ зовсѣмъ нема доси у галицкихъ Поляковъ верховода-

чихъ — се ажъ надто ясно. Але що больше, нема навѣтъ доброй волѣ, якъ мы се вже неразъ доказали, основно подѣнати обопѣльный отношеня, а заслѣпленье иде до того, що польскій газетѣ, якъ пр. перемыска газетка San съ гнѣвомъ накидаеся на кн. Сапѣгу — за що? — за то, що днѣ смѣвъ признати существованье двухъ народностей: польской и руской. „Ks. Sapieha niewiedzieć na jakiej podstawie (неукама San-у очевидно не знано то, що знано цѣлому свѣтови) i zapominając o tem, że każdy prawdziwy Rusin jest tylko gente Ruthenus sed nazione Polonus, czyli że Rusini i Polacy to tylko dwa szczepy jednego narodu, powiedział, iż tu u nas dwie spotykają się narodowości.“ — Те саме менше-больше сказала недавно Gazeta Narod. говорючи о папской булѣ, котра мае получить „dwa szczepy tego samego narodu“. А се все говорятъ тѣ самыя люде, що недавно христосуючися лицемѣрно съ П. Кулѣшемъ заклиналися, що они зъ душѣ-серця радѣ бачити успѣшныи розвѣй руской народности! Ось чому повиненъ кн. Сапѣга зрозумѣти, що при такѣмъ ставѣ рѣчей зовсѣмъ недостаточный голѣ слова, высказаны може бути въ наилучшій вѣрѣ, а що тутъ треба попередъ дѣлъ, змѣны фактичного поступованя и то имено зъ стороны тыхъ, що хотять щиро а не лицемѣрно голосити згоду и що доперва сповненій добрый дѣла можна довершити добрымъ словомъ, а не на отворотѣ. Ось чому мовчанье нашихъ достойникѣвъ церковныхъ було не только зовсѣмъ коректне, але и дже вымовне для каждого, кто поглядае ясными очима на все те, що мимо фразъ, гарныхъ слѣвъ и тоастѣвъ у насъ на дѣлѣ дѣеся.

Въ субботу дня 8 (20) с. м. вечеромъ до-ручено актъ оскарженя узвѣнченымъ: 1) Ольгѣ Грабарѣ, 2) Адольфу Добрянскому, 3) Юсифови Маркови, 4) Венедикту Площанскому, 5) Ивану Наумовичови, 6) Миколоу Наумовичови (академикѣ), 7) о. Миколоу Огоновскому, 8) Изидору Трембицкому, 9) Аполонѣвичу Ничавѣ, 10) Иванѣ Шпундерѣ и 11) Олексе Залускому.

Всѣ обвиняются о злочинство зрады стану посяга §. 58 бук. с. кар. уставы. До розправы вѣзвано 47 свѣдѣвъ.

Про Олексу Довбушука и его попередникѣвъ и наслѣдникѣвъ.

Отчитъ

проф. дра Юл. Целевича.

(Дальше.)

Найбольше даеся Довбушъ въ знаки жидамъ. Мусѣвъ онъ имъ вже добре навкучити та нагнати страху, коли приходили съ дарами до старого Василя та просили, щобъ за ними вѣтався у сына. Одного разу явился у старого Василя арендаръ зъ Лючѣ, Іосѣ: поклонився равъ и другій, поздоровивъ та поклавъ передъ него великій бутель горѣвки. „Скажѣтъ своимъ сынамъ“, благовѣ Іосѣ, „чтобы мене не рабували“. Василь утѣшився, що дочекался такихъ сыновъ та такои чести, приймивъ бутель, вмѣривъ жидѣ очима та скававъ: „Не бѣйся жидѣ, а коли до тебе придутъ, дай имъ ѣсти и пити, а колибы такъ хотѣли чинити яку сваволу, то полай ихъ грѣвно а дадутъ тобѣ покой“. Іосѣ утѣшився доброю радою и вернувъ до дому. Старый Василь користавъ и одѣла зъ своєю поваги. Въ тыждень потѣмъ прикликавъ онъ своего двчарика Олексу Жолуба и каже до него: „Возьми рогатину и иди до Іосѣ, нехай дастъ горѣвки. Кажы ему, що я, отецъ Довбушукѣвъ, тебе посылаю, а рогатину даю на знакъ“. Незадовго вернувъ Жолубъ и принѣсъ съ собою три кварта горѣвки и два бохонцѣ хлѣба; рогатину принѣсъ такожъ навадѣ, бо жидѣ не хотѣвъ нѣ грошей нѣ астау.

Все то збававъ передъ судомъ станиславѣвскимъ 20 липня 1739 самъ Олекса Жолубъ и другій Олекса, родомъ зъ Бариза, слуга Твердука, у котрого старый Довбушъ мѣшкавъ

въ комѣрниѣ. Жаль лише, що не говорили дальше до протоколу, чи Довбушукъ приходили до Іосѣ, чи нѣ, а коли приходили, чи ихъ дѣйствию лагавъ трусливый жидокъ, набундюжившись, чи може забувъ языка въ ротѣ?

Черезъ якіебъ часъ отбиджували Довбушукъ ночами своихъ старыхъ родичѣвъ. Прийдутъ було въ ночи подѣ окна, запукуютъ и выходятъ до нихъ мати, та розмовляе зъ ними по кѣлько годнѣ. До хаты не входили, бо боялися якои зрады, а отходячи лишали старымъ грошѣ на прожитокъ и на горѣвку. Зразу старались двѣрѣкъ урядники лагоднымъ способомъ опамятати опрышкѣвъ. Станиславъ Кривокольскій, ловчій нурскій и комисаръ добръ покутекихъ, казавъ до старого Василя: „Нехай твои сыны перестанутъ ровивати, нехай вертають до дому и не боятеся нѣчого“. Та годѣ. Они вже занадто розлюбувалися въ гайдамацѣвъ, почувлися собою, та нѣкакъ имъ вже було покинути рушничѣ та подоланья, а ити съ косяю на паньску сѣножать, чтобы лютый атаманъ праживъ ихъ плечѣ. Розбивали отже дальше, та мало-мало що не впади одного разу въ руки справедливости и то таки въ самыхъ початкахъ своего ровивацтва. Було то въ саму великодну субботу, якъ здаеся р. 1739. Пришли они до старыхъ до Печенѣжины, та почали въ корчмѣхъ пити. Сивуха запоморчила имъ головы, настала сварка и то жвава, ба навѣтъ пришло до такои бійки, що одного товарища порубали на смерть. При тѣй нагодѣ затывъ молодшій Довбушукъ Иванъ старшого брата Олексу такъ сильно въ ногу, что нѣколи вже просто не ходивъ, та тому то и въ пѣсни стоить:

„Тай на ножку налягае,

Топорѣмъ ся подтирае.“

Пяні опрышки лежали довшій часъ безъ памяти; саме тогды пережджавъ туды подѣста Рушель, а жидѣвка шепнула ему, що теперь и дитина повязалабы опрышкѣвъ. На то отповѣвъ подѣстароста: „За щожъ маю ихъ вязати, чи они менѣ що винны?“ Здаеся, що той панокъ бувъ съ опрышками въ порозумѣннѣ и що судѣи самѣ его о тоѣ подѣрвнали, коли въ слѣдуючѣмъ року (1740) пытали до протоколу Мельника, одного зъ Довбушовыхъ хлопцѣвъ, мѣжъ иншимъ, чи знавъ Рушель что небудь про тоѣ, що опрышки забали двѣрѣцкого урядника Лошака и що днѣ, Мельникъ, знае про ту табакерку, що ѣ опрышки дарували Рушелеви? Були и инші подѣланки въ змовѣ съ опрышками якъ н. пр. подѣстаросты або економы зъ Ославѣ Мушинскій и Лентецкій, котрѣ въ поли или съ опрышками и имъ достарчали „ad victum“, якъ стоить въ протоколѣ, дальше попадае зъ Сапогова, що була ихъ екарѣничкою и заставляла имъ столы, якіебъ панъ Михайловскій, котрый отъ нихъ дѣставъ накроплованный и гроностоями подѣшитый контушъ и рулянокъ дукатѣвъ, дальше панъ Михайловскъ, що дѣстала десять шнурѣвъ коралѣвъ и панна Михайловскѣ дже же щиро нѣмѣ обдарована, бо дѣстала повну жемню, та ще й десять шнурѣвъ перель.

По тѣй великодній субѣтѣ ровѣдшыся оба браты, якъ здаеся на завсѣгды, бо Ивана нѣколи вже не бачимъ въ дружинѣ Олексы. Олекса лишился на Гуцульщинѣ и ровѣзавъ тутъ и на Покутѣ, а про Ивана долѣтали глухѣ вѣсти въ Войковѣ, отъ Волехова та зъ Самѣрекого а навѣтъ зъ Сяночкиого. Тамъ днѣ и умеръ; умерючи отказавъ свой ровивацкій ножи церквѣ въ Бенявѣ. Той ножи перейшовъ дѣтати на власность родины Товарищскихъ во

Львовѣ а нынѣ мае знаходитися въ краковскѣмъ музею. Бѣтъ то простой ножи зроблений зъ рѣзакѣ, широкий и небычастый; коротка его ручка мае оправу мосяжну, закінчену въ видѣ коньского копыта. По одной сторонѣ выжолобленій слѣдуючій слова:

„Иванъ Довбушукъ, славный збойникъ Гѣрскій передъ смертею смертею (sic!) своего Зложивъ той рѣзакъ въ церквѣ Беняшки.“

Зъ другой стороны вырѣты слова:

„Отъ того рѣзакѣ загибъ зъ рукъ До(бош)ука.“

Слѣдуюча стрѣчка, где стало безперечно имя жертвы, есть такъ дже вытерте, що заледво подѣнати слѣдъ буквѣ.

Про ровѣвъ, доконаній Олексою, посыпались теперь вѣсти правдивымъ градомъ, одна страшнѣйша отъ другой. Въ короткѣмъ часѣ забали опрышки Лошака, урядника зъ Текучи, при чѣмъ его паперы спалено (се здаеся була подѣста), въ Ланчинѣ забито жупника и зработано одного жидѣ, дальше были еще ровѣвъ въ Уторопахъ, въ Товмачику, Добровѣвъ, Устерѣвахъ, въ Ясени, где жидѣ зработано и въ Перегиньску. Иншимъ разомъ ударивъ бувъ Довбушъ на чолѣ Угровѣвъ на Молотѣвъ. Съ Уграми и Гуцулами впавъ бувъ отгакъ до Верѣжа на двѣрѣ Доброѣвльского и зработавъ его за намовою двухъ опрышкѣвъ Джемиджукѣвъ, котрѣ мали за щося залѣсть на того панка. Кромѣ тыхъ двухъ бувъ зъ ними еще Орѣбнарчукъ зъ Ясенева, Федѣръ Никоракъ зъ Микуличина и одинъ зъ найудачнѣйшихъ Довбушевыхъ хлопцѣвъ, Василь Палѣвъ, такожъ зъ Ясенева, котрый погнѣвався бувъ съ своимъ отцемъ за якіебъ лавы и пристаеъ до Довбуша. Дальше зработано двѣрѣ якогось Ру-

Резионецъ розправы еще не вызначеный. Вѣсть, що розправу розпочнесь 20 червця, починав лише на здогадахъ. (Гл. Новинки).

Всѣ обжалованіи вкресли права рекурсу противъ актови оскарженя. При розправѣ має отчитатися 220 протоколѣвъ, листѣвъ, писемъ, газетъ и всякихъ документѣвъ. Самъ актъ оскарженя обймає 39 (а не 100) писаныхъ аркуштѣвъ. Розправа розложена що найменше на двѣ недѣли. Що до оборонцѣвъ доси еще тожъ само не знати нѣчого певного. Адв. др. Добрянскій не може выступати яко оборонця, бо єсть завѣзваний до розправы яко свѣдокъ. Межи кандидатами на оборонцѣвъ вымѣняють ся львовскихъ адвокатѣвъ дра Поледа, дра Гелеса, а въ повальдовскихъ дра Пекрицкого въ Сянока.

Содержаня самого акту оскарженя не можемо задля приписѣвъ устави такъ довго обвѣдати, доки не буде отчитаный въ судѣ при розправѣ.

Отзвѣ.

Не отъ нынѣ то приходится намъ бороться о наші права природны, а навѣтъ о права законно намъ признаны.

Отъ недавна начали гдѣяки власти въ краю напѣмъ уживати въ рускихъ рѣшеняхъ буквъ польскихихъ.

Руско-народный институтъ „Дѣмъ Народный“ у Львовѣ вѣсть въ той причины жалобу до Найвысшего Трибунала державного, а Трибуналъ той выдавъ по перевѣдѣній розправѣ вырокъ дня 20 цвѣтня е. р., въ котромъ задекретувавъ, що уживанье буквъ латинскихихъ въ рѣшеняхъ рускихъ єсть нарушенемъ закона, а именно нарушенемъ права арт. XIX. закона основн. народности руской заповушеного. Законы основн. суть найважнѣйшою подставою конституціи нашої державы.

Каждый урядникъ аложивъ присягу, що законы основн. хоронити буде и нѣкогда не поважится ихъ нарушити.

Бєли жъ Трибуналъ державный рѣшивъ, що уживанье буквъ латинскихихъ або польскихихъ въ рѣшеняхъ рускихъ єсть нарушенемъ закона основн., то тымъ самымъ высказавъ, що каждый урядникъ, котрый выдаючи рѣшенье руске казавъбы его выговорити буквами нерускими, але латинскими або польскими, нарушивъбы законъ основн., а тымъ самымъ аломавъбы присягу на констатцію аложену.

Высвѣдѣвъ протѣ всѣхъ и каждого, кому дорожю народность и его матерне слово, чтобысьте въ всѣхъ поданыхъ и прошеныхъ до всякихъ властей лише руского уживали языка, а еслибы кто нибудь дѣставъ рѣшенье руске написане буквами польскими, нехай заравъ его зверне той власти, отъ котрой оно вышло, съ жадаемъ выговору емо буквами рускими, покликуючись на арт. XIX. закона основн. отъ дня 21 грудня 1867 Ч. 142 В. зак. державныхъ и на вырокъ Трибунала державного въ Вѣднѣ отъ дня 25 цвѣтня 1882 ч. 54.

Jura vigilantibus! Стережѣмъ, братья, правъ нашихъ и не допускаймо, чтобы кто небудь неприкловный подпавъ ногами права, котры постановили предствителѣ всѣхъ краѣвъ державы и котры власноручно подтвердѣвъ Найсвѣтѣйшій нашъ Монархъ, шануймо и выполняймо ихъ свято, бо лишь тогда заслужимъ собѣ на честь и признание другихъ народѣвъ.

Тожъ еще разъ высвѣдѣвъ Васъ, Родимцѣ, пишѣмъ лишь по руски и жадаймо отъ всѣхъ

кыхъ властей лишь руского письма и рускои буквы!

Отъ Выдѣлу политич. товариства „Руска Рада“.

Львовъ дня 3 (15) мая 1882.

Задачѣ руской интеллигенціи на Украинѣ.

IV.

Отже оглянувшись назадъ у нашу историчну минуищность доглядѣлись мы той „историчной причины“ нашої народнои недоли, нашої слабости въ оборонѣ и розвою питоной народности, а що разъ завязѣйшою напѣрливости нашихъ ворогѣвъ. Мы познали, яку страту понесла и поноситъ наша народность черезъ отчужденье своей найвысшей версты — руской шляхты и руского дворянства — и яка шкода выходитъ зъ той пропасти, що роздѣляе собою складовъ части того самого національного организма. Украиньске дворянство и вся интеллигенція наша двигає на собѣ тягаръ тыхъ „тяжкихъ дѣлъ дѣдовъ нашихъ“, котрыхъ щобъ забути Шевченко бувъ готовъ отдати половину своего найкрасшого вѣку. Наша интеллигенція познає сей свѣдъ блудъ передъ лицемъ своего рѣдного народа, — она, здаєсь, готова направити свѣдъ блудъ, свою вину передъ народомъ. Сего бодай треба бажати, коли бажаето лучшою долѣ для нашего народа и коли руска интеллигенція має бути справдѣ интеллигенцією и интеллектуальнымъ проводникомъ своего народа, а не клясою упривилѣванныхъ пасѣжитѣвъ.

Якоужъ дорожю може се статись? М. Костомарѣвъ звертає увагу на потребу розвою руской литературы. „Єсть двѣ дороги — говоритъ М. Костомарѣвъ, — котрыми може она выказати свою дѣяльність. Перша дорога — знакомиши интеллигентну сусѣбность такъ черезъ чисто науковъ якъ и черезъ артистично-науковъ творы съ пароднымъ житемъ у всѣхъ его проявахъ. Друга дорога — подносити умственный виднокругъ самого народа, подаючи ему въ приступной для него формѣ загалнолюдеке знанье. Мы уважалибы дуже важнымъ дѣломъ въ теперѣшну пору — выданье доброго руского словаря и грамматики, чтобы дати языкови тревалу означеность и твердо подставу, и популярно зложене поясненье вѣдомостей о вѣрѣ, сельскомъ господарствѣ и законахъ, подѣ котрыми жиє народъ. Оттакъ покажутъ обстанову, що треба буде дальше писати“. Хочъ М. Костомарѣвъ дальше и говоритъ, що „вповнѣ подѣляе бажанье, видѣти рускій языкъ развитымъ до такого степня, чтобы симъ языкомъ безъ патганя можна передавати всѣ скарбы культурного языка“ и навѣтъ заохочує стрѣмѣти до сєи цѣли *festina lente*, — однакжъ все такъ головну вагу кладе на розвѣй популярной литературы и на знакомиенье интеллигентной сусѣбности съ народнымъ житемъ.

Про задачѣ литературной працѣ поговоримо еще пѣзнѣйше и тамъ покажемъ, чи можна намъ безъ великой шкоды для нашої на-

родности поперестати на тыхъ найблизшихъ цѣляхъ, якъ зазначивъ М. Костомарѣвъ нашѣй литературной працѣ. Мы поглянемо теперъ только на те становище, яке назичає М. Костомарѣвъ руской, а именно украиньской интеллигенціи. Сконстатувавши, що значна часть сєи интеллигенціи (именно дворянство) отчужилась отъ своего народа, що одинъ сподячился, другій зрусификовалсь, третій зпѣмчилсь а четвертій навѣтъ и змадрщилсь (а пятій, додамъ, зрумунившись), — М. Костомарѣвъ такъ говоритъ дальше: „вызвати ихъ и заохочувати ихъ, чтобы они назадъ привернулись до народности своихъ предковъ, булобы по найменше неумѣстно. Се булобы похоже на заохоту до такогжъ докишництва (!), до якого заохочуютъ російскихъ дворянъ московскій славянофилы указуючи имъ идеалы минувшого жита Московского государства XVI и XVII вѣку. Нѣ, мы лишѣмъ ихъ такими, какими они стали и то при томъ не по своей винѣ. Мы ограничимъ только на бажанье, чтобы они не показывали вражды до руской литературной дѣяльности“. Се все, чего жадає М. Костомарѣвъ отъ того найвысшого „культурного общества интеллигентного“, — се становище, яке назичає руской интеллигенціи на Украинѣ.

Отже таке становище видаєсь намъ не только недостаточнымъ, але навѣтъ блуднымъ и якъ для нашего народа такъ и для самой той интеллигенціи шкодливымъ. Якъ жежъ се? Та найвысша, высококультурна кляса має оstattись зовсѣмъ пассивною, зовсѣмъ бездѣльною въ жито своего власного народа и своего питоного краю? Она має бути только такъ „самоотверженною и великодушною“, не отнѣсѣти съ враждою до литературной, значить *par excellence* культурной працѣ своего рѣдного народа, и за те вже має бути высокопочтеною, величаною и до верховодства превозношеною та на почестный мѣсяца саженою, — а жадати отъ неї чого больше, жадати позитивной працѣ для своего народа, котрой повиненъ поднятись каждый справдѣ культурный човѣкъ вже зъ обовязку и повинности для самой культуры, — се має бути вже „що найменше неумѣстнимъ докишництвомъ“?!

Мы дуже сумнѣваемъ, чи такою дорожю загатится бодай та страшна пропасть межи интеллигенцією а народомъ, яка пѣсля словъ М. Костомарѣва вже и досѣ существуетъ и єсть головнымъ жереломъ нашої народнои недоли. Мы сумнѣваемъ, чи така роля „пассивной невзрачности“ може бути достойною найвысшой клясы интеллигентныхъ, высококультурныхъ людей. А колибъ такужъ саму задачу мала поставити собѣ цѣла наша интеллигенція, то мы не знаемъ навѣтъ, чи и кто мѣгъбы переводити навѣтъ ту найблизшу роботу, працю популярной литературы и знакомиенья интеллигенціи съ житемъ народа и кто мавъбы „розвивати нашъ языкъ до того степня, щобъ въ нѣмъ можна передавати всѣ скарбы культуры“?

Таке становище руской интеллигенціи „пассивной невзрачности“, а навѣтъ пассивной прихильности для своего народа, булобы справдѣ лише дилетантичнымъ аматорствомъ, менше

больше хвилевымъ забавомъ, примхою въ родѣ аматорства въ коняхъ, псахъ и всякихъ пишнихъ пальскихъ страстяхъ, але нѣколи не булобы достойнымъ справдѣ высокои клясы народнои интеллигенціи. Єсть се власне та блудна дорога, котрою доси воджено нашу народну справу не помѣчаючи всєи безцѣльности и шкодливости такой путанины. Здавалосьбы, що боимось признати себе справдѣшнымъ народомъ, що має повне право на питоме жите и питомый розвѣй, а навѣтъ нашъ найширшій, найгуманнѣйшій замѣръ закрываємо „выкованными“ фразами. Такою фразою єсть слово „украинофильство“, що має означати національный стремленя руского народа. Замѣсть назвати правдиве имя, замѣсть сказати, що єсьмо народомъ и хочемо нимъ бути и маємо право нимъ бути, выдвигаетъ у насъ фраза якъ зъ одной стороны зовсѣмъ фальшива такъ зъ другой немѣнше шкодлива а при томъ и смѣшина. Чижъ не булобы се смѣшино, колибъ пр. Поляки звали себе не Поляками а польонофилами, Нѣмцы — германофилами, Чехи — чехофилами? Мы розумѣємо, що Великороссѣ, Нѣмцѣ, Полякѣ, Чехѣ и т. д. може бути украинофиломъ, але русинофильство чи украинофильство въ устахъ Русины єсть не только смѣшинымъ але и недостойнымъ пустомельствомъ, а въ наилучшомъ случаю неяснымъ зрозумѣнемъ своей національности. Пора вже разъ перестати бавитись, а часъ серіозно поглянути на справу своего народа и не дати обаламучуватись итучно выкованными терминами, котры якъ зъ одной стороны затѣмлюють нашу справу, такъ зъ другой подають ворогамъ нашої народности пригожу спосѣбность подсувати нашимъ народнымъ стремлениямъ всеможливый „неблагонадежный“, „злонамеренный“, „противугосударственный“ и т. п. „филіства“. Єсьмо Русиными и яко такий маємо неоспориме право жита. Яко Русины, яко рускій народъ — маємо все, що має и може мати живой народъ, маємо всѣ права, котрыхъ осушєня можемо домагатись остаточно хочѣмъ лише передъ трибуналомъ людскости; — яко украинофилы маємо лише поле певеныхъ симпатій и антипатій, поле фантазій и чувствъ. Яко Русинъ каждый членъ нашої народности а тымъ больше каждый интеллигентный човѣкъ, культурный членъ найвысшой клясы сего народа — має свѣтый обовязокъ пѣсля своихъ силъ трудитись для добра своего народа, для его національного розвою, для его культурного поступу. Украиньске дворянство повинно познати, що доси не сповнило сего обовязку и тымъ погрѣшило не только передъ народомъ але и передъ культурою. Интеллигенція, вповнѣ свѣдома своей руской національности, повинна уготовити и облегчити дорогу, котрою моглибы се дворянство не только привернутись до своего народа, але и стати его живымъ, дѣльнымъ членомъ. Сеи працѣ не жахався и не встыдався нѣ одинъ народъ, котрый хотѣвъ успѣшно поступати на поли культурного розвою. Цѣла громада найталантливѣйшихъ писателѣвъ нѣмецкихъ другой половины XVIII и першої XIX вѣку працювала всѣма силами, чтобы такъ найвысшій клясы народа якъ и цѣле

щица въ Воскресѣнцѣ, подпалено атамана въ Ясєнева, а въ Микуличинѣ*) забрано комусь двѣцъ, а въ концѣ забито коло Микуличина на угорекѣмъ шляху кѣлькохъ Орменѣвъ, купцѣвъ въ Кутѣ. Тѣ купцѣ мали при собѣ для обороны людей въ Микуличина и бороились дуже отважно, бо навѣтъ положили трупомъ двоухъ опрышкѣвъ, одного Василя въ Незавизова, а другого Волоха въ Путыль, але улагли въ концѣ большой силѣ, бо опрышкѣвъ было 23, якъ абнавъ передъ судомъ самъ Палѣвъ, участникъ того нападу. Вправдѣ не признаєсь онъ зовсѣмъ до участи въ томъ нападѣ, и мавъ тогда бути сдєинде, але взявъ таки свою пайку въ добычи. Ему припало 10 мѣткѣвъ шовку, котры гдєсь въ лѣсѣ закопавъ, гдє они и возгнали; подобно поховали и инші побратимы свои пайки по лѣсахъ. Про добычу, яка припала була опрышкамъ въ дворѣ въ Верѣбжѣ, гдє, якъ мы вже говорили, зработано Добросѣльскаго, каже Палѣвъ, що була богата и що ему въ неї припало 6 битыхъ талѣрѣвъ, дальше кармазиновыи жупанѣ, котрый онъ опѣсѣл спродавъ жидами въ Брустурахъ за 8 волотыхъ и инші рѣчи. Коло Скиту малявскаго подыбали були опрышки въ лѣсѣ одного черця. Схорѣлымъ, постами та безосныными на молитвѣ проведенными ногами ослабѣлымъ монахъ вышійшовъ бувъ може на рыжки або за сѣтникомъ на кошики, коли наразъ побачивъ навкруги цѣлу банду Довбушовыхъ опрышкѣвъ, въ котрыхъ каждый мавъ на собѣ

цѣлый арсеналъ. Чернець збѣдѣвъ, почавъ дрожати, аложивъ руки и розплакавсь. Довбушъ давъ знать и чотыри хлопцѣ взяли переляканого черця и отпровадили въ наибольшѣмъ спокою до монастыря. — У Вушица въ Воскресѣнцѣ, на котрого напало было 8 хлопцѣвъ, межи тыми Довбушъ и Палѣвъ, забрали були 3 пары пистолетѣвъ, 2 ружницѣвъ, 4 шаблѣ, 2 партеры, дальше богато полотна, 18 полумискѣвъ, порохъ, олово, полатѣ солонныи, грошѣ и инше. Зъ того дѣсталося Палѣвѣ, якъ самъ каже, одинъ пистолетъ, три талѣры и цѣнова миска, котру побѣдѣше дарувавъ до Скиту. За тѣ три талѣры откупивъ собѣ у Довбуша пару пистолетѣвъ въ его паю. Нападъ на Устерѣкѣ доконали чотыри опрышки: Палѣвъ, якийсь Туняковъ и два хлопцѣ въ угорского Ясєнева; тамъ дѣсталося имъ въ руки трохи грошей — (Палѣву припало въ того 3 вол. и 1 талѣръ), горѣвка, лулѣ и много полотна, въ чого Палѣвъ дѣставъ лишь одинъ кусникъ на сорочку.

Власти подвоили теперъ свою енергію; старого Василя Довбуша потягнуло до отвѣчальности и онъ вырѣкся сына тай заказавъ ему, чтобы нѣколи не заглядѣвъ нѣ до его хаты, нѣ до колыбы въ полонинѣ. За самыи опрышками пустивъ въ горы звинный и дуже меткѣй полковникъ Пржедулѣй на чолѣ великой роты смолякѣвъ. Опрышки мусѣли не разъ мѣряться съ неприятелемъ. Одного разу засѣвъ бувъ на нихъ Довбушъ съ побратимами на буковецкой полонинѣ въ укритѣмъ мѣсцѣ, а коли долиною смоляки натгали и каждый опрышокъ взявъ бувъ уже своего на цѣль, давъ Довбушъ знать, чтобы не стрѣляли, бо

ему було жалъ, що они мають жѣнки и дѣти. Въ протоколѣ стоить: „...i już byli każdy do swego wymierzyli, ale Dobosz znnow nie kazał ich gubić, że żalił się, że żony mają i dzieci.“*)

Въ концѣ высѣдѣжено ихъ головне мѣсце на Стовѣ, гдє Довбушъ въ несны вербувавъ побратимѣвъ, гдє по розбояхъ, коли грозило небезпеченство, хоронились и зъ отки розоидилсь пѣдъ зиму. Тутъ нападъ на нихъ одной ночи Пржедулѣй и одныхъ выловивъ на мѣсцѣ а другихъ повбивавъ. Довбушъ мѣркувавъ, що тутъ ходитъ наибольше о него самого, тожъ подвоивъ еще свою осторожнѣсть, змѣнявъ разъ въ разъ мѣсце своего пробутку, появляясь разъ на Черногорѣ, то въ Волощанѣ, то на Уграхъ, то зновъ на Покутѣ, добувавъ харчъ для своей дружины лише по ночахъ, а коли ишовъ на спочинокъ, то выбиралъ собѣ окреме далеке мѣсце, съ котрымъ не звѣривъ навѣтъ жадному побратимови. Въ день выбравъ собѣ звычайно такій мѣсць, въ отки розлягався на всѣ боки далекой видѣ. Тымъ то и було, що мѣжъ тымъ, коли много вже побратимѣвъ впало было въ руки справедливости, якъ н. пр. Палѣвъ, Срѣбарчукъ, Мельникъ, онъ самъ завсѣгды вымывався.

Розумѣясь, що кары, на які засуджувано пѣдманыхъ опрышкѣвъ, були, отповѣдно до звычайѣвъ 18 вѣку, дуже тяжкѣ и жорстоки. При протоколахъ бито ихъ, палено сѣвѣками и розвѣченными шинами, бито въ тѣло дѣхями а кару смерти выконувано або черезъ отрубѣ-

нє головы, або, якъ часомъ, черезъ четвергованье живого тѣла, по чѣмъ кавалки трупа вѣсивано на пальѣ и умѣщувано для постраху по горахъ и шляхахъ. Мимо того, а можевласне для того не хотѣли увязненіи побратимы передъ судомъ нѣчого зраджувати, хибѣ гдє-коли ушло яке словѣце. Жадѣнь не признаєсь, що добровѣльно притѣгавъ до Довбуша, каждого втягнуено примусомъ, а на питанья, въ отки брали харчъ, кто имъ достарчавъ всего, гдє ходили на играшки та вечерницѣ межи парубкѣвъ та дѣвчатъ и молодичѣ, на тѣ вѣсь питанья отповѣдали, що не знаютъ. Много въ нихъ страчено таки заравъ въ Кутахъ, за що ихъ побратимы отгрожувались, що подѣлають мѣсто на чотырохъ рогахъ, иншихъ карано смертею въ Станиславѣвъ або четверговано въ якомъ иншѣмъ мѣсцѣ на Подѣбрю, гдє пѣсля засуду мала бути голова на пальѣ вѣбѣта, а еще иншихъ держано ажъ въ Галичи. Срѣбарчукъ, котрого вправъ съ Палѣвымъ аловлено въ р. 1741, згинувъ такъ въ руцѣ власныхъ побратимѣвъ. Коли его отпроваджувано въ Галичу до станиславѣвского суда, утягъ ему голову на дорожѣ Грицѣ Данилюкъ, первый братъ и атаманъ въ Ясєнева и хотѣвъ то учинити еще и Палѣву, але той сховався. Здаєсь, що гдєяки Ясєнѣвъ анализъ съ опрышками, та боялися, чтобы судъ при протоколахъ не дѣзнавсь гдєчого о ихъ винѣ.

(Дальше буде.)

*) Въ тѣ мѣсцевости лежать въ Коломыйщинѣ, въ горахъ або на Покутѣ.

*) Acta II, стор. 130.

національне життя виврати з оков чужоземщини, именно французини. Тож само робили Поляки и Угры, а Чехи оть першого початку свого національного отродження посвятили не мало своих наилучших сил, чтобы виврати свою интеллигенцію а именно свою шляхту з оков германизму. Такою ж дорогою слѣдует поступати и Русинамъ.

ДОПИСЬ.

Зъ Сянока.

Коли тутешнымъ окружнымъ школьнымъ инспекторомъ бувъ польскій ksiądz Biega въ Загбѣ, а представителемъ нашего ординаріату въ радѣ школьной окружной, значно отъ Сянока отдаленный деканъ ольховецкій, знесено самовольно въ тутешной 4 кл. двѣнадцатой школѣ науку руского языка, (однакже свята нашѣ обходятся въ тойже школѣ, якъ давнѣйше). Околичні Русины отстрашені тымъ выключеньемъ рѣдного языка, не дають своихъ доньокъ до тутешной школы, але посылають ихъ до школъ, хоть далеко отдаленныхъ, але въ которыхъ не забулибъ свои матерной бесѣды и въ нѣй образовались. Для того то число ученицъ — Русенокъ въ тутешной школѣ ограничався майже только на мѣщанскѣ рускомъ населеи. Все таки всѣхъ Русенокъ въ 4 классахъ есть двѣдцать колька, що при загалномъ, мѣрномъ числѣ ученицъ творить значный процентъ. Понемѣ школа на Русинскѣ руского языка, цѣлкомъ не отповѣдає своей цѣли и есть вопіющимъ покривдженіемъ и игнорованіемъ нашей народности и правъ законно їй признанныхъ, внесли родичѣ и опікуны тутешныхъ ученицъ, Русины а навѣтъ Поляки, прошенне до тутешной рады школьной мѣщевской, чтобы тая постаралася, якъ найборше науку руского языка въ тутешной двѣнадцатой школѣ назадъ впровадити. Рада школьна мѣщевская, при тутешныхъ стосункахъ школьныхъ, едина компетентна власть рѣшати о мѣщевскихъ школахъ, ухвалила справедливому домашню петицію задосить учинити и отнеслася въ томъ взглядѣ до рады школьной окружной. Але тутъ то петиція тая „застрягла“, а въ двѣнадцатой школѣ все однаково! Звертаемъ на се увагу властей компетентныхъ, особливо упрасяемо почт. Товариство педагогичне руске, чтобы вполнило тою справою занятися, чтобы хоть съ слѣдующимъ школьнымъ рокомъ языкъ рускій въ всѣхъ классахъ тутешной двѣнадцатой школы бувъ впровадженый и тымъ способомъ, чтобы устала у насъ такъ разяча аномалія. Въ тутешной почтѣ выдаются на письма по руски адресовані польскіе друксортѣ, и только на усиленне жаданье пишущего ти строка дано ему рускій реценіе. Упрасяемо руску публику мѣщевскую и околичну, заведѣды жадати рускихъ друксортѣвъ, а иншихъ не принимати, бо ти суть на почтѣ, а хочъ ихъ не радо выдають, то всежъ таки обстаючи при нашомъ правѣ постійно и единодушно, можемо съ часомъ добитись повного пошанованя.

Тутешна залага войскова не обходитъ рускихъ святи. Бѣли вже старшина войскова думає, що жовѣтры нашего обряду суть выняті отъ християньского обоняку сповняти церковный заповѣди, то найже по крайній мѣрѣ не соблазняє и не спинає насиліемъ християнь идучихъ на богослуженье до церкви, уряджючи въ нашѣ нарочитѣ свята стрѣлянины до „шайбы“ якъ то на пр. було минулого року на наше Благовѣщенне. Того чейже выматати можѣмо, да впроисновиданье, державою узане!..

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Рада державная.) По осьмидневной перервѣ палата послѣвъ розпочала на ново свои обряды. Президентъ кабинету пр. Таффе приславъ до президіи палаты письмо взыбающе до выбору делегаций. Министеръ скарбу предложивъ проекты законѣвъ о продажи добръ нерухомихъ державныхъ и о убѣльщеніи отъ наложностей скарбовыхъ галицкой пощички краевой, котору має видѣтъ краевій затагнути въ сумѣ 1,100,000 зр. и 1,919,400 зр. Министеръ обороны краевой вибѣвъ проектъ закона о доповненіи кредитѣвъ на будову дорогъ и касарь въ южной Далмаци. Зъ сего выходитъ, що правительство таки хоче кочче добстати цѣлу суму, яку ждало отъ делегаций; делегаций, якъ вѣдѣно, обкрило жадану суму, отже

министерство вѣины жадає теперь потрібного додѣтку отъ самой Передативы. — Пос. Шенеръ вноситъ разнаразъ петицій противъ эмиграції руссійскихъ жидѣвъ до Австрій, палата все откидає его жаданье, чтобы петицій ти долучувало до протоколѣвъ въ засѣданъ палаты. — Палата приняла кредитъ додатковий на удержанье помноженого числа надграницныхъ ревизорѣвъ и жандармеріи въ Галичинѣ и Буковинѣ. — Петицію діурнистовъ отступлено правительству съ порученьемъ, чтобы предложило палатѣ проектъ уставы, которѣ постановляла можность авансована діурнистовъ на сталіе посады. — Министеръ рѣшничества заявилъ, що правительство внесе на слѣдующій сесіи проектъ уставы о рыболовствѣ. Тутъ загадаемъ, що цѣсарь отмовивъ санкціи ухваленной соймомъ галицкимъ уставѣ о рыболовствѣ. Министерство хоче выдати уставу державу для всѣхъ краѣвъ, и въ той цѣли запытало всѣхъ намѣстничства о потреби краевій въ той справѣ. — Гденкѣ послы сполученой лѣвничѣ внесли до правительства интерпелляцію зъ причины розпорядженя о уживаніи языка словенского въ судахъ. — Важне внесенне поставили послы Томацукъ, Хлюмецкій, Гербоцъ, Копъ и Штурмъ (всѣ централисты), въ справѣ зміны §. 28 уставы прасовой, именно жадають, чтобы въ томъ §-ѣ выразно було сказано, що вѣрне подаванье бесѣдъ въ радѣ державной и сойбѣ не може бути конфисковано. Звѣстно, що одинъ судъ окружный скончискувавъ бесѣду п. Шенерера въ радѣ державной, а вышій судъ краевій во Вѣднѣ конфискуату подтвердѣвъ. — Правительство обѣцяло, що въ осени внесе проектъ о оподаткованіи глады. Палата наповѣ ухвалила таріфу цлову посяла предложена правительственного; таріфа прийдѣ сими днями еще разъ до палаты послѣвъ. Доси еще не можна знати, чи послы полудней будуть и на сей разъ обставати при поправѣ Гальвяха, чи зробляти уступку правительству. До суботы дѣло буде рѣшено.

(Въ выборахъ до еднѣныхъ делегаций), котрі отбываются, якъ вѣдѣно, послѣ краѣвъ коронныхъ, делегатами зъ Чехъ выбранъ самъ вѣрноконституційный, бо они мають о колька голосѣвъ большѣсть; въ жадній компромисъ съ народными чехскими послами не хотѣли входить. Мѣжъ выбранными делегатами зъ Галичины знаходится такожъ першій разъ пос. Гавзеръ.

(Повстаніе въ Далмаци и Герцеговинѣ.) Донеосенне урядѣ. Дня 20 л. мая сильна громада повстанцѣвъ напала отдѣлъ 11 го полку пѣхоты подѣ командою поручника на загбѣру на повнѣвъ отъ Кленуаку а на полудневый вѣходѣ отъ Невесиня. Войско отперло повстанцѣвъ, котрі стратили до 30 убитыхъ и раненыхъ. По оторонѣ войскъ одинъ капралъ убитый а три воляки раненіи.

ЗАГРАНИЦА.

Россія. Коронація царя Александра III вызначена вже рѣшучо на 5 лѣт. вересня. Министеръ дѣуръ заведѣмавъ о томъ урядничѣвъ двѣрскихъ. Торжество коронаційне буде тревати два тыждѣ.

Выстава въ Москвѣ буде отворена 29 сего мѣсяца.

Кн. болгарскій Александръ зъ Петербурга выѣхавъ бувъ въ четверть мин. тыждя до Москвы въ товариствѣ московского генералъ-губернатора кн. Долгорукова.

Гр. Львовскій-Меликовъ прибувъ зъ заграницѣ до Петербурга.

По погромѣ жидѣвъ и по охотѣ бити Нѣмцѣвъ случився вже одинъ случай погрому Татаръ въ Рыбинску, ярославской губерніи. Кіевска „Заря“ описує той погромъ. Погромъ пошѣвъ зъ звичайной шинковой обійки и продолжався двѣ години. Полиція не хотѣла выступати съ оружіемъ, але заливала бочихся водою зъ пожарной сивавки. Въ обійцѣ були чотыри особы тяжко раненіи. Много одѣвъ арештовано.

Зъ Ростовѣ надъ Дономъ доносятъ до „Зарѣ“, що тамошній жиды выѣзжаютъ до Палестины и Америки.

„Правительственный Вѣстникъ“ огласивъ вже розпорядженье, що полтавска губернія подчиняется кіевскому губернаторови.

Въ Воронѣжи знесено малый станѣ облоги, т. з. „усиленную охрану“.

Франція. Вѣдѣныя телеграммы зъ Парижа принесли намъ вѣдомѣсть, що министръ финансовъ, Сей, подавъ до димисіи. Причиною було те, що палата послѣвъ приняла внесенне убѣльшити отъ податку вино и пиво а оподаткувати горѣлку. Сей бувъ тому внесенно противный.

Французскій войско сточили минувшого тыждя зновъ одну щасливую битву съ отдѣломъ повстанцѣвъ племені Benquils. Повстанцѣвъ въ числѣ 800 людей мали 70 убитыхъ. Войско французске мало 3 убитыхъ и 5 раненыхъ.

Англія. Вѣдѣныя ирландскій Норткота о станѣ облоги въ Ирландіи збѣтавъ принятый въ палатѣ вышній такожъ въ другій читаню переважно большѣстою голосѣвъ; противъ білю голосували послы ирландскій. Народъ ирландскій протестує на своихъ зборахъ противъ того билы; зборамъ проводятъ навѣтъ ирландскій послы. Фенисты ирландскій отбываются, что высадятъ въ воздухъ магазинъ оружія охотничихъ подѣвъ ирландскихъ. Зъ той причины правительство маєє дуже на бачности. — Убійцѣвъ Кавендиша и Бурке мимѣ вызначеной щедрою нагородѣ доси нѣкто не выдѣтъ ани не выхѣдѣвъ. Войскѣ дотепершій арештованы были безпѣдѣстѣвъ. Правительство ирландске выдало прокламацию съ остереженіемъ,

чтобы нѣкто не пріймѣвъ въ своиѣхъ домѣхъ убійничѣвъ. Доносятъ, котрый заведѣмливый урядъ о особѣ переховуючій злочинцѣвъ, дѣстане отъ правительства 5000 зр. нагородѣ.

Заразъ по вышнѣномъ Парнелѣ и другихъ проводничѣвъ лиги аграрной зъ вязницѣвъ въ Кильмангайтѣ розойдѣлась поголовскъ, що Гладстонъ заключивъ угоду съ Парнелемъ. Въ той справѣ заинтерпелювавъ Норткотъ (проводникъ оппозиції) правительство. Парнелъ предложивъ конію листу, якій цесавъ въ той справѣ не до самого Гладстона, але до одного зъ автономистичныхъ послѣвъ. Въ листѣ томъ Парнелъ высказавъ жаданья лиги аграрной и заявилъ, что коли правительство згодится на ті жаданья, то Парнелъ ручитъ за опокій въ Ирландіи — и послы ирландскій будутъ поспирати политику либеральную (Гладстона). Гладстонъ отповѣвъ отъ себе, что отъ убѣльнивъ Парнелѣ зовѣмъ зъ своей власной волѣ а не подѣ натпскомъ листу Парнелѣ. Жаденъ членъ министерства не має конференціи съ Парнелемъ.

Сербія. Король Милиякъ повернувъ въ подорожи по краю до Вѣлгороду. Въ столиціи народъ (розумѣеь, не весь) витавъ короля илюминаціею и походомъ съ факлами. Король промѣлявъ до народа, и въ промовѣ своей загадавъ о одиномъ фактѣ, котрый случився въ вѣлгородскѣмъ театрѣ подѣчасъ неприсутности короля. Въ театрѣ давали представленье штуки Сарду „Rabagas“. Тую штуку намѣрило выставити правительство длѣтого, що въ нѣй дала акція оппозиції, чи радше осуждена тамъ оппозиція королевѣ. На представленье зобралось множество народа всякого стану и вѣку. Послѣ однихъ вѣдомостей мала бути на представленье и королевѣ. Въ самѣмъ початку першого акту, коли одна особа на сценѣ сказала, что если король злый, то народъ нехай его нажене, роздалось въ сали театру громовой демонстративный оплески. А коли зновъ познійше король на сценѣ почавъ говорити о народѣ еи савилле, почала публика нескати, кричати, свистати. Явились жандармы и полиція въ театрѣ. Публика до всѣхъ сторонъ закричала. „Прочь съ полицією!“ Полиція почала битись съ публикою, выняла навѣтъ шаблѣ. Теперь повставъ неописаный заколотъ. Женщины омиѣвали, мужчины кричали и дерлись съ полицією и жандармами. Министеръ полиції сидѣвъ спокійно въ ложѣ. Успокоилось троха ажъ тогда, якъ поднесено куртину и заявлено, что представленье нерерване. Передъ театромъ зобралось тоныи народа и камѣнемъ кидали въ окна театру и на кариты; кариту одной панѣ, котору взято за королеву, розбито камѣнями а паню ѣхавшу въ каритѣ и дочку еи поранено въ лице и голову. Жандармы пошлѣ битись съ товнами, надосѣвъ и отдѣлъ кѣнныи жандармеріи съ голыми шаблями, познійше прибула и шкадрона кавалеріи. Раненыхъ було 12 людей зъ публики а 8 жандармѣвъ. О той то оцѣнѣ загадавъ король витавшому его народѣви и заявивъ, что такіе демонстрації не склоняютъ его покинути свою дотепершню политику.

Египтъ. Криза въ Канѣ вже минула. Кедивъ (вицекороль) остає зовѣмъ вже безпечный на своихъ становищи. Франціи и Англіи можуть вже откликати свои военныи кораблѣ зъ побережъ Египту; надѣяться, что небавомъ се учиняетъ. Обѣти державы завіряють, что они не мали иншого намѣру, высылаючи кораблѣ, якъ лишь чтобы обезпечити кедива и задержати его на становищи.

НОВИНКИ.

— Розправа судовѣ въ процесѣ увязненыхъ Русинѣвъ назначена вже рѣшучо на 12-го червня.

— О розважаніи читальни народной въ Черхавѣ, одной зъ найкрасшихъ рускихъ читальне сельскихъ, нахѣдимъ слѣдующе урядѣе обвѣщенье въ Gazet-ѣ Lwowsk-ой. „Существующе въ Черхавѣ, повѣтъ самбѣрского, товариство „Читальны“ збѣтало правосильнымъ рѣшеніемъ ц. к. президіи намѣстничства зъ дня 16 июля с. р. ч. 1620 розважане и всяка дальша дѣльнѣсть того товариства вздержана. Се подѣсь нынѣ въ мыслѣ §. 27 уставы о стоваришеняхъ до публичной вѣдомости съ тымъ додаткомъ, что выгладѣтъ маєтку загаданого товариства выдѣно отпѣловѣй зарѣжена, увзгладивши постановы §. 22 статутѣвъ розважаной читальни. — Зъ Президіи ц. к. Намѣстничства. Львовѣ 16 мая 1882“.

— Кс. Исаковичъ, новоименованный архіепископъ орменскій, буде консекруватисъ при конціи червня во Львовѣ.

— Намѣстничество позволило львовскому комитетови жидѣвскому збирати въ цѣлой Галичинѣ добровѣльный складки на эмиграцію руссійскихъ жидѣвъ до Америки.

— Зъ Бережанъ доносятъ намъ: Тутешній Поляки не дуже довольный зъ того, что посолъ Іосифъ Кишищѣвичъ зложивъ мандатъ, бо боялся, чтобы новыи ихъ кандидатъ сими разомъ не упавъ при выборѣ. Есть мѣжъ Поляками партія, котора жадѣ, чтобы І. Кишищѣвичъ на ново принѣвъ мандатъ. Крѣмъ того заговорено доси вже о двохъ новыхъ кандидатахъ; одинъ кандидатъ: пр. Станиславъ Красный зъ Стратына, — его кандидатуру подносятъ Поляки рогагыньского новѣта — другой п. Леонъ Рошкевичъ, судія новѣтовый зъ Подгаицѣ. Першій Полякъ, другой Русинъ, — оба доси не брали участи въ житіи политичномъ.

— Въ Пильзѣ выкрыто конференцію социалистѣвъ; дѣймъ людей, а именно одного агитатора зъ Саксоніи и сѣмохъ горничѣвъ зъ Ниршанъ, арештовано и отдано судѣви.

— Въ ново заложеной читальни въ селѣ Серафинцахъ подѣ Городенкою обходжено дня 3 мая дѣво торжественне свѣто въ память знесеня панцины и

знесеня подданства черезъ Іосифа II. День сей позбѣстане на довго въ памяти громады сѣрафинскихъ. Рано отъ 4 год. ажъ до 7-ой переходила музыка всѣма улицами выгравуючи дуже красивый народній аріи. Цѣле село зворушилось, каждый сѣшивъ за музыку до церкви. О годнѣ 8-ой отпраздѣно торжественне богослуженье, подѣчасъ которого промовѣвъ сердечно до численно згромадженыхъ о. Романъ Литвиновичъ и вытолкувавъ значенье вышнѣшого праздника. Въ вечерѣ мали отбѣтуси вечерницѣ въ читальни. Отъ 6 год. до 8-ой вечерѣмъ выгравала музыка на майданѣ середѣ села. Ту примѣчно, что село Серафинцѣ має свою оркестру, славу въ цѣлой окрестности, котора зъ нѣтъ найкрасшій уступы дуже докладно и гарно выграє. О год. 8-ой розпочалоса вечерницѣ. Въ биткомъ повнѣй великой комнатѣ було до 400 людей; ба и зъ надѣору стояло множество народа, не могучи въ сали помѣститисъ. Въ красѣ освѣтленой комнатѣ точно о 8-ой годнѣ вступивъ на естраду предѣдѣтель читальни о. Романъ Литвиновичъ и отворивъ вечерницѣ довшой бесѣдою, въ котрой представивъ заслуги громады батька руского народу цѣсаря Іосифа II. черезъ знесенне подданства и инши дуже важныи для Русинѣвъ постановѣ и заведеня. Бесѣду свою утѣвавъ бесѣдникъ многими гуманитарными прикладами зъ житя цѣсаря Іосифа II. Такожъ подѣбѣвъ бесѣдникъ велику вагу торжества знесеня панцины и добродѣйства науучного цѣсаря Фр. Іосифа. Бесѣдникъ закончивъ свою бесѣду завѣщаніемъ до праці для поднесеня народному добробуту и выказанію, что ани правдивыи добродѣтелѣ ани добрыи законы не охороняютъ насъ отъ упадку, коли сами не будемъ ратуватися и дѣлати про себе. Збѣбранъ взнесъ окликъ въ честь цѣсаря а хоръ отпѣвѣвъ инѣй народный въ супровѣдѣ оркестри. — Дальша програма вечерка була слѣдующа: „Миръ Вамъ брати“, отпѣвѣвъ хоръ. — Выкладѣ о. Романа Литвиновича о зѣмѣтно сонці, полоненный рѣзунками на таблиці. — „Коломыйка“, отгравала оркестра. — „Дай намъ Боже добрый часъ“, отпѣвѣвъ хоръ. — „Думка (Дойна) буковинскихъ Русинѣвъ“, отгравала оркестра. — „Щастѣ намъ Боже, щастѣ намъ, щастѣ“, отпѣвѣвъ хоръ. — Промова на законченье вечерка, о. Р. Литвиновича. — Цѣла програма була дуже удачно выконана, а за те належитѣе признанье пану В. Б., котрый завадѣвъ собѣ труду выучити хоръ всѣхъ отпѣвѣвъ. Народъ бувъ дуже розрадованный, чого доказомъ есть те, что зарѣзъ по вечерницѣхъ згослѣдѣло до 30 новыхъ членѣвъ до читальни, а многіи зъ сѣлянь заявили велику охоту, чтобы такіи вечерницѣ якъ найчастѣйше отбывались. Зъ великимъ одушевленіемъ розойдѣлись до дому около 11-ой години. При томъ доношу, что наша читальня дуже красно розвиваєсь. Членѣвъ вже есть 100 а чимъ разъ большѣе прибуває. Члены сходять дуже точно, читають розривають помежи себе газеты и книжки. Съ великимъ одушевленіемъ приняли подану Вами и „Батьківщиною“ вѣдомѣсть о малѣмъ отбѣтусѣ народномъ вѣчу и поставили выслати 2 делегатѣвъ, а еслибы вѣче ся не отбѣтало, то постановили написати проаматне письмо послѣ поданныхъ въ „Батьківщинѣ“ точокъ. Членъ Читальни Серафинецкоу.

— Торжественна мисія духовна для заведеня тверезости, побожности, працѣвѣности и оцадности межи народомъ на Подоліи буде отбывающийся въ княжѣмъ городѣ Терѣбовлѣ отъ дня 27 мая до 5 лѣт. червня с. р. Высокопреосвященній нашъ Митрополитъ киръ Іосифъ зволил рѣшеніемъ своимъ зъ дня 17 мая 1882 ч. 4193 надати власть участвующимъ въ оѣй мисіи сновѣдникамъ розрѣшати и отъ грѣхѣвъ удержанныхъ а до того надати повный отпѣустъ съ апостольскимъ благословеніемъ послѣ архіерейского Послания зъ 6 цѣвтія 1878 ч. 7628. На тую то мисію прибуде до Терѣбовлѣ такожъ Преосв. епископъ Сильвестеръ съ Вир. крылошаниномъ І. Величкомъ и ухѣлять всѣмъ вѣрнымъ тоє апостольское благословеніе. Подѣчасъ мисіи будутъ що дня проповѣдати до збѣбраного народу зъ рана три проповѣди а зъ полудня одну проповѣдь и одну науку практичну катихизаційну отгличный проповѣдники такъ терѣбовельского якъ и сусѣднихъ деканатѣвъ; а Всѣхъ сусѣднихъ душпаствѣвъ прибудутъ съ своими парохіянами при сиріянѣмъ погодѣ съ походомъ церковнымъ. Подписанныи має честь подати тоє до загалной вѣдомости и запросити Всѣхъ Духовенство до помощи духовной а всѣхъ вѣрныхъ до участи въ оѣй мисіи для блага духовного. Іосифъ Залуцкій, деканъ и парохъ Терѣбовлѣ.

— Зъ Бѣбрики пишутъ намъ: Въ лѣбѣ подманыстырѣмъ папаліи рано два недослѣдженый злодѣй жида идучого дорѣжкою зъ Бѣбрики до Глѣбовичѣ. Жидъ має при собѣ 100 зр. Злодѣй показѣчли жидѣви лице и голову, але грошей таки не могли взяти ему зъ кешенѣ, бо жидъ той дуже сильный. На крикъ жида надѣбѣли съ часомъ и пастухи, злодѣй утѣкли.

— Выливы рѣкъ галицкихъ и буковинскихъ. Въ наслѣдство довгихъ дощѣвъ выливъ съ концѣмъ минувшого тыждя Прутъ. Зъ Черновѣцѣ доносятъ, что Прутъ заливъ передѣбѣе Калѣчанку и низше положеніи части мѣста. Въ 30 домахъ мешканцѣ мусѣли выпорожнити мешканя партерѣвъ. — Зъ Снятына доносятъ, что Прутъ и Черемошъ залили околичныи села. — Зъ Станиславѣа доносятъ, что въ ночи зъ пятницѣ на субботу минувшого тыждя вылила обѣ Быстрыцѣ. — Зъ Зѣлѣцкихъ телеграфують, что въ ночи зъ суботы на недѣлю вода збрвала мѣстѣ на Днѣстрѣ. Днѣстеръ прибувъ дуже значно; подѣла водокашу въ Галичи прибувъ на 3 метры; въ многихъ мѣсяцѣхъ выстѣпывъ зъ береговъ. — Такожъ прибула значно рѣка Лѣмница, бо на 2 1/2 метра.

— Пятый межинародный конгрессъ литературный откритый въ недѣлю 21 с. м. въ Римѣ, а въ по-

почтовымъ переказомъ) до: Администраціи Часовниен „Дело-
ул. Академична Ч. 8.

„Я служивъ“, каже Пилипакъ, „въ Трибушанахъ на Угорщинѣ, рѣкъ у wykреста Василя, а у Бориса Ивановаго мало скончались на маковѣхъ пущенье девять лѣтъ. Але мене взяли въ оттамъ Головачъ, связавъ мене и водивъ три дни по полонинѣ и казавъ менѣ присягати на стрѣльбѣ, по ихъ не покину. Сей Головачъ бувъ доперва самосемей, коли мене связавъ. И такъ почалися до него сходити то по два, то по три, то въ одной, то въ другой го-

коментаря. Суть в них и „страхи на Ляховъ“ и выраженный гнев отступства.“ Се подсувание замѣру переходу на православіе есть дуже характеристичне для политики партіи „Czas“-у и въ загалѣ всѣхъ галицкихъ шовинистовъ. Нѣкто не мѣгъ въ нашей статіи вычитати сего замѣру; за те знаємо дуже добре, що есть горячимъ бажаньемъ галицко-польскихъ шовинистовъ, чтобы Русины кинулись больше громадно до переходу на православіе, бо тогда доперва наслабы для нихъ пригожа спосібности на всѣ заставки и при помочи всѣхъ возможныхъ властей и всѣхъ насилья кинутися „навертати“ галицку Русь вже не на унию, але просто на латинскій обрядъ, а заравомъ довершити цѣлковиту колонизацію краю. Се есть горяче бажанье польскихъ шовинистовъ! Не только руска народность, але вже навѣтъ сама униа и цѣлый нашъ обрядъ угроженъ патрами Сауитами и польскими шовинистами.

Отже жъ мы можемо впевнити „Czas“, що грубо перерахувався въ своихъ надѣяхъ. Уже не разъ выказуваши мы еще того и съ початкомъ сего року, що узнаємо православному пропаганду всевъсѣмъ неоправданною и только для нашихъ противниковъ пригожою. Се мусимо повторити еще въ большій мѣрѣ въ те перѣшній хвилѣ, коли то нашъ противники читають на всяку случайность, чтобы выкористати ея для себе а въ некористь Руси хочбы навѣтъ силою оружа, и навѣтъ провокують до сего Русинѣвъ. Мимо всего обурения, яке вызывае така справдѣ сауитска политика, будемо знати, захвати холодно кровь и здоровый разумъ въ нашомъ дѣланіи и поступованіи. Неустрашимо подѣймаемъ оборону нашей угроженной народности, але не православною пропагандою, якъ радить „Czas“, а иными средствами. Що въ той борбѣ мы будемо сильнѣйши, сего може дознатися „Czas“ хочбы въ статіи „Труда“, котру подаємо нынѣ. Перебули мы религійной гонения въ XVI, XVII и XVIII вѣдѣхъ, въ вѣкахъ темноты и безпопачного отданія на ласку польской рѣчи посполитой, перебудемъ ея тымъ лекше въ вѣдѣхъ просвѣты, науки и національной свѣдомости нашей массы народной. Будемо дѣлати строго законно и въ томъ наша сила. Выстерѣгаемъ только сауитскихъ подшестовъ и нероважныхъ порывѣвъ....

Задачі руской интеллигенціи на Украинѣ.

V.

Становище „невраждебной“ бездѣльности або й „невраждебной“ але все таки пассивной прихильности, яке назначаетъ п. М. Костомарѣвъ рускому дворянству, а то и цѣлой высшій интеллигенціи руской на Украинѣ, не дае навѣтъ людяно взятися до той найблизшой задачі, яку самъ М. Костомарѣвъ ставляетъ въ теперѣшну пору нашей духовной праці народнои. „Выданье доброго руского словаря и грамматики и популярно зложене поясненіе въ домостроевъ о вѣрѣ, сельскомъ господарствѣ и законахъ, подѣ котрыми жие нашъ народъ“ —

ры и напряталося насъ за три днѣ сорокъ и трѣхъ, коло великой горы, що завеса Стѣгъ при польской и угорской границѣ. Довбушъ мавъ насъ бракувати: котрого бы собѣ подобавъ, того бы взятъ, а котрый бы не вподобався, тыхъ лѣднѣвъ бубны выбракувавъ и перегнавъ отъ кущи. И такъ при той горѣ клялося насъ на вѣчѣхъ по кѣлькахъ. Я ночувавъ тамъ въ Головачевѣ при огни самочетвертый. Мы мали сирѣ, овцѣ яловы, та били, пекали и ѣли, и тутъ розбѣвъ насъ панъ Пшицкскій съ смоляками на томъ вѣчѣхъ. Се видѣвъ я власныи очима, що Головача були смоляки приѣхали, але не знаю, чи его забали, чи нѣ; только видѣвъ я, що зброю отъ него забрали, рушницю, пистолеты и рогатину.“

Палѣвъъ же въ иншомъ мѣсці: „Мы роздѣлилися коло Стога въ полонинахъ. Тамъ казавъ намъ Довбушъ: „Коли вызимуемъ до вѣдѣмъся вновь. Але, где думавъ зимувати, того не говоривъ жадентъ въ насъ одинъ другому.“

Якъ тяжкою и страшною була балта въ рукахъ Довбуша, коли ея подѣвъ для помѣсты, се показуе спосѣбъ, въ який днѣ розправився въ Довгополи съ атаманомъ Миколою Дѣдушкомъ, р. 1743. Дѣдушко бувъ першимъ богачемъ на цѣлу Косовщину, може то и той самый, котрого еще р. 1719 потягали до суда за рабунѣкъ подѣ часъ всѣлая у Гедалихъ, хочъ въ кѣнды выпущено его тогда на волю, бо не було иншихъ ошакъ, лише та, що знайдено у него Гедалеви талары. Довбушъ бувъ отже до него побѣлавъ одного разу чепеликъ та зажадавъ тирхъ сыра; думный атаманъ не лише

се та найблизша задача попри знакомленіе интеллигентной суспѣльности съ народнымъ житемъ.

Такъ пытаемо, ктожъ то подѣймется сего праці, кто стане тымъ питомымъ просвѣтителемъ народа и кто поможе широко розстирати плоды сего праці мѣжъ массы народу, скоро интеллигенція и то власне интеллигенція найбогатѣша, найбільше независима, найбільше вилывова отчужаеся всякой участи въ той праці и только буде ласкава не отнositись ворожо до розвою нашей литературы? Чи може интеллигенція, що отчужилась отъ своего народа, що не має нѣякого почутія своей народности, не знае своего рѣдного языка, що выховалась въ чужомъ душѣ и говорить чужимъ для народа языкомъ, а рѣдного языка не только не знае але и его встыдаеся, — чижъ може така интеллигенція бути просвѣтителемъ своего народа?

Намъ здаеся, що треба перше интеллигенцію вывести зъ ея блудного становища, поки вложится на неа задача народнои провѣду и народнои просвѣты; що перше муситъ интеллигенція освѣдомитися съ своими народными обовязками и своимъ послаництвомъ, та приспособитися до него и познати тѣ догматы, котрыми повинна ступати напередъ въ користь народа и цѣлой людскости, — инакше въ праці буде марнымъ дилетантизмомъ безъ пути и успѣху. Интеллигенція, що не умѣе говорити своимъ рѣднымъ языкомъ, а муситъ его „сочиняти“ за зеленымъ столикомъ при помочи словарѣвъ и граматикъ, не може являтися живымъ проповѣдникомъ просвѣты среди народа и тому то такъ часто литературный праці такихъ письменниковъ носять на собѣ печать интучности и хибной „ковки“ слѣвъ, що вражае собою навѣтъ письменного чловека. Интеллигенція, що не знае пошанувати своей рѣдной народности въ своемъ власномъ родинномъ и товарискомъ житіи, що въ своей мовѣ, въ своихъ звѣчкахъ а навѣтъ въ способѣ мысленія являеся всевъсѣмъ чужеземнымъ элементомъ и сама не визнае и не робитъ того, чого хотѣлабы навчити свой народъ, така интеллигенція не може бути подвижникомъ своей народности. При неясности провѣднои идеѣ муситъ бути неясною и сама дѣяльність, а мимо наилучшой воли навѣтъ наилучшии силы будутъ роздроблюватися, на противной стороны разрываться и себе взаимно обезсилювати.

Тому то одною зъ пайпершихъ задачъ нашихъ муситъ бути переобразование руской интеллигенціи въ свѣдому интеллигенцію національную. Руска интеллигенція повинна не только хотѣти, але и умѣти служити своему народови и ему вести передъ въ его культурномъ поступѣ. Она повинна статися свѣдомою національною интеллигенцією рускою и porozумѣти, що нашъ народъ можемо только тогда найскорше оживити и довести до культурной праці, коли будемо розвивати нашу народность съ всѣма ея талантами и душевными богатствами, що вже по своей природѣ такъ значно способлять ея для сего праці культурной, а не тогда, якъ при псевдокультури

не давъ сыра, а еще переказавъ, что его голову отдасть до Станиславова, та звѣнявъ цѣлый села, чтобы его зловити, и обѣщавъ панамъ повну шапку червонныхъ за голову за тажки. Про помѣсту Довбуша на Дѣдушку оповѣдае Семенъ Волошукъ, родомъ изъ Лучи въ подѣ Шинѣхъ на Угорщину: днѣ бунъ вѣтъкъ въ часѣ голоду и повѣтря на Покутьѣ, та ставъ на службу у Дѣдушка. Онъ оповѣдае такъ:

„Будучи на торѣхъ въ Косовѣ, здыбавъ мене Киндеша, мой вуйко изъ за горы, що вѣже кѣлька лѣтъ служивъ у Дѣдушка. И почавъ менѣ казати: нарую тобѣ службу у Дѣдушка, днѣ чловекъ добрый. И я таки зъ отѣмъ пойдѣвъ до Дѣдушка и ставъ у него на службу на двѣ недѣлы передъ тымъ, нѣмъ его Довбушъ забивъ. Еще и по томъ служивъ я двѣ недѣлы у его сына, та помагавъ збирати въ поелу кости Дѣдушка, бо в его самого спалили. Було то такъ: Мы дошли подѣ вечеръ передъ заходомъ сонца двѣхъ, и Дѣдушковъ сынъ Иванъ доишь съ нами; ажъ въ томъ надѣбѣтъ одинъ опрышокъ та каже: „лишайте молоко съ дѣйничками, та идѣтъ до хаты.“ И ударивъ Рабчука Павла, найстаршого наймита Дѣдушкова, що тогда набѣлъ прѣтатъ, а Дѣдушкова сына звать за потилицю, та пытаеся: „где отецъ?“; той отвѣтъ: „не знаю чѣ въ Кутахъ чи на селѣ“. Опрышокъ крикнувъ на тѣ слова: „Що ты брѣшешь! де твой отецъ? Гадаешь, что я не знаю? Я отъ рана на васъ чату.“ и ударивъ его балтою по голове, такъ, что той ледво за годину очунавъ. Потѣмъ загнавъ насъ пятѣхъ въ копары до хаты и захавъ насъ подѣ лану. А оттакъ

туриѣи оманѣ будемо приготовляти упадокъ и загалу сего народности. Мы жъ повинны не только переиняться дотеперъ вытворенными скарбами чужой культуры, але якъ добре, плодотворно дерево и свою пайку культурной праці внести въ загално людску культуру. Се цѣль достойна нашей народности, але она возможна только тогда, коли мы будемо розвивати нашу народность, а не затрачувати ея отдаючи въ нашъ лучший силы, що подѣймутся до виднокруга интеллигенціи, въ чужу користь, а що горше въ услугу чужой бесцѣльной деморализации. Себе свѣдома, широко національна интеллигенція повинна статися кристаллизацией осередкомъ, органичною силою нашей народности, ея всесторонного розвою и поступу.

Ту „пайблизшу“ задачу, о котрой говорить М. Костомарѣвъ, стараеся Галицка Русь по своимъ силахъ сповняти. Але власне въ той праці почуваетъ дуже ясно, якъ конечно потребна тутъ интеллигенція — національно вновѣвъ свѣдома, независима, материально сильная, неустрашимая и жертволюбная. Бракъ такой интеллигенціи спинае ту нашу работу и не дае розвинути ея въ полныхъ размѣрахъ. Литературная праця все еще есть у насъ самопожертвованьемъ не только безъ всякой нагорды, але часто еще й сполучена съ материальными стратами. Задаю литературная праця есть доси все еще только „побѣчнымъ“ а черезъ те й почастію только дилетантичнымъ занятьемъ. Питомая наука не має своихъ меценасѣвъ, а навѣтъ пристановища. Только надзвычайнымъ трудомъ удаеся хочъ отъ часу до часу выдѣти въ свѣтъ такіи праці якъ „Studien auf dem Gebiete der ruthenischen Sprache“, „Слово о Полку Игоревѣ“, „Знакомство“, „Поименная книга“ и т. п. А коли нынѣ по доволѣтнихъ трудахъ неутомимый проф. Е. Желеховскій выготавивъ вже великій „русскій словарь“, зновъ приходится съ невывольнымъ жалемъ и смуткомъ ждати и думати, кто дасть фонды на напечатанье сего такъ многоаждной, такъ довго и нетерпеливо выжиданой праці и чи не прійдется ея перележати дармо еще до вѣй части на нашу наибольшую нѣкуду?

Такъ само дѣеся на всѣхъ иншихъ поляхъ нашего народнои житія. Ближе познание галицкихъ отнѣшенъ моглобы статися дуже поучающимъ для руской интеллигенціи на Украинѣ и тутъ наглядно показалосябы каждому, що въ праці надъ національнымъ отрожденьемъ не можна занедбувати зарѣвно массы народа якъ и самой интеллигенціи а що тутъ et hoc faciendum et illud non omittendum.

Клопотливе мовчанье.

Наплывъ російскихъ жидѣвъ до Галичины прибрѣвъ вже тѣ застрашавшій размѣры, що справдѣ вже грозятъ великимъ небезпеченствомъ для нашего краю. „Слова Газет-ы Івновъ“, що „zarządzenia, które poczyniły władze, powinny wystarczyć do usunięcia z wielu stron wyrażonej obawy“ оказалися всевъсѣмъ пустыми успокоениями, — бавьками мыльными заклопотаного Beschwichthungshofrath-a Газет-ы Івновъ,

зловивъ дѣвку, та такъ ея ударивъ, что мусѣлъ признатися, что Дѣдушко коло огня, где стригли овцѣхъ. Туды побѣлали они одного опрышка, а той пойдѣвъ до него, та и каже: „Иди до пана, твой панъ приѣхавъ изъ Кутѣхъ.“ Дѣдушко отвѣтъ: „Та иди собѣ, або менѣ панъ дивный? Немаю часу.“ Сей каже зновъ: „Та бо иди конечно“. А Дѣдушко почавъ его лаяти, а той ударивъ тогда Дѣдушка балтою сокирою въ голову, ажъ Дѣдушко заточился а оттакъ вхопивъ опрышка по подѣ силы и крикнувъ на слугу: „не дай мене“. Слуга вхопивъ бунъ опрышка за руку, а опрышокъ вдаривъ и наймита балтою въ плечѣ. Наймитъ побачивъ, что то не переливки тай вѣтъкъ. А опрышокъ взявъ Дѣдушка и приволадивъ до хаты. И лише его припровадивъ, а Довбушъ привитавъ его лайкою та згѣрднымъ словомъ: „Чи ты ту пане Дѣду! А я тобѣ не присылавъ на знакъ чепелика, чтобы ты менѣ давъ тирхъ сыра; а ты казавъ, что мою голову даси до Станиславова?“ И ударивъ его балтою въ груди, та каже: „рознаешь ты мене, Олекеу? Отже рубай мою голову! Ты звѣнявъ села, чтобы мене лапали и обѣщавъ панамъ шапку червонныхъ, чтобы мене имали? А отъ я тебе имивъ.“ И ударивъ его другой разъ, такъ что той повалился и сконавъ. Одинъ опрышокъ чорный, низкій, припавъ съ пистолетомъ та хотѣвъ еще до Дѣдушка стрѣляти, але Довбушъ не давъ задалъ гуку. Дѣдушка звязали съ сыномъ плечима до кущи и такъ подѣймивъ ихъ Довбушъ одною рукою обохъ высоко въ гору и каже: „отъ такъ то вяже Довбушъ, пане Дѣдушку!“ А той, что хотѣвъ стрѣляти, бинъ трупа, что ему ажъ поломанъ

якъ и цѣла статья урядовой газетѣ о размѣрахъ наплыву жидѣвъ, о дѣяльности комитета помощи, о надѣяхъ на ихъ грошеву подмогу, о точности вывозу жидѣвъ до Гамбурга, о мнимой строгости контролѣ надъ жидѣми наплывающими въ Россію и т. п. — оказалась въ всѣхъ точкахъ недостовѣрною и неправдивою.

Вѣденская Івновъская Presse малюе станъ наплыву жидѣвъ въ Россію до Галичины въ дуже сумныхъ, майже десперацийныхъ краскахъ. Дня 23 мая телеграфуютъ до Presse ад Львова: „Дорогою кравою на Жовку (отже вже не желѣзницею на Броды або Подволочиска!) прибуло сюда пять возѣвъ жидѣвскихъ выселенцѣвъ. Кажуть, что и тыхъ выселенцѣвъ перешлютъ до Бродѣвъ. Намѣстничество не знае собѣ рады дати (ist vollkommen rathlos), а до того еще тутешный комитетъ силится закрыти и прикрасити правдивый станъ рѣчи, котрого нѣкто тутъ не знае. Двохъ-трѣхъ делегатѣвъ приѣздитъ разъ въ тыждень на двѣ-три години до Бродѣвъ, огляне одинъ लोकаль, выдаеъ два зеленного стола кѣлька приказѣвъ, и таятъ опѣсля страшно, просто беззачетствомъ грозяче положеніе. Бродскій староста представивъ цѣле положеніе вѣрно и просивъ намѣстничество о якъ наискорѣйшу пораду и помѣчь“. Така сама Presse въ дописѣ въ Бродѣвъ малюе цѣле положеніе въ дуже сумныхъ барвахъ. Новѣ жиды разъ на разъ наплывають въ Россію. Россійскихъ жидѣвъ опанувала магия эмиграційна. На Украинѣ потворилися жидѣвскіи комитеты подѣ провождѣмъ рабинѣвъ, що вѣсма силами подпомагають тамошнымъ жидѣмъ выселоватися въ Россію до Австріи, именно до Галичины. Тѣ жиды, що вже доси прибули до Галичины (а ихъ есть больше якъ 30.000), се, якъ говорятъ, доперва початокъ эмиграцій, а сама головная сила має еще прибути. Въ Бродѣвахъ есть вже около 15.000 російскихъ жидѣвъ и всѣ они въ страшной нуждѣ: не мають где примѣтитися, що ѣсти и за що дальше ѣхати. Комитетъ помощи дае тыжднево только 2.000 зр. на выживание жидѣвскихъ выселенцѣвъ въ Россію, тымчасомъ коли на се треба тыжднево що найменше 9.000 зр., такъ що 7.000 зр. не дѣстае. Можнакъ собѣ подумати, якъ жие та по пивницяхъ, понахъ, магазинахъ и всякихъ дѣрахъ въ брудѣ, голодѣ и нечистѣмъ воздухѣ натовплена юрба жидѣвскихъ выселенцѣвъ. Навѣтъ той, що хотѣвъ пересѣдѣтитися о правдивѣмъ станѣ, не въ силѣ всего побачити и всего дослѣдити. Плямистый тифусъ мавъ вже проявиться и треба обавлятися, что недовѣвъ выбухне страшна епидемія.

Коли такой голосы дуже оправданно обавы доходятъ ажъ до вѣденскихъ газетъ, нашъ галицкій дневникъ мовчавъ о той справѣ и одна лише Reforma и Gazeta Krakowska звертають теперь увагу на грозяче небезпеченство. Reforma выказуе цѣлу дотеперѣшну бездѣльность дотычающихся органовъ, велику вину ихъ дотеперѣшной непорядности и жадае замкнѣня границѣ для дальшого наплыву жидѣвъ, бо прокормленіе и вывозъ вже дотеперъ прибув-

руки, ноги и всѣ кости. А потѣмъ почавъ говорить Довбушъкъ до сына Дѣдушкова: „Де конѣ? Менѣ треба тутъ заразъ дати пару коней.“ Сынъ Дѣдушковъ каже, что гдѣ мають бути въ царинкахъ. А Довбушъкъ каже: „Де слуги? посылай за коньми!“ И крикнувъ до мельника: „Иди за коньми.“ Мельникъ каже на те: „Я мельникъ, а не слуга.“ Довбушъкъ ударивъ за се мельника, что той ажъ повалился на землю. Мельника почала кричати, а днѣ и ея ударивъ, что такожъ повалилась. Потѣмъ крикнувъ на мене и на Павла Рабчука, чтобы мы ишли за коньми. И мы пойдѣли за ними, та не знайшли, бо были въ стайни. Онъ побачивъ, что насъ нема съ коньми, казавъ палити домѣство. Пойшли палити стайню и тамъ знайшли коней. Взяли пару коней, запрягли, забрали съ собою Дѣдушкова сына и пойдѣли. Якъ мы зобачили, что горитъ, побѣгли мы тамъ, але не застали вже вѣткого. Коли мы еще были въ хатѣ подѣ лавою, напоминавъ Довбушъ не лише сына, але и насъ всѣхъ: „Щобъ вы за мною не гонили и не казѣтъ нѣкому, что я тутъ бувъ.“ А сынови казавъ: „Якъ ты будешь атаманомъ, чтобысь за мною не ходивъ.“ Якъ запалили хату згорѣла тамъ и моя одѣжа а потѣмъ въ двѣ недѣлы давъ менѣ Дѣдушковъ сынъ сорочку, холошнѣ и шапку и я пойдѣвъ отъ него.“

(Далше буде.)

ших жидовъ буде коштівати Австрію більше якъ свого часу прокормленіє боснійськихъ выселенцівъ с. е. больше якъ 10 миллионівъ. А щожъ скавати про сторону моральну, санитарну и въ вѣдѣніяхъ про публичне безпеченство? На все те мовити теперъ урядова Gazeta lwowska якъ замурована, а замѣсть подати, якъ стоить дѣло съ такъ важною и всѣхъ непокоючою справою, урядова Gazeta lwowska клопочея про оо. Василянъ и ихъ подклоненіе подъ Гауитовъ!

Справдѣ не треба большой ироніи для характеристики нашої политично-судбно-народной путаницы въ краю!

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Рада державна.) Обѣ палаты рады державной були сего тиждня незвичайно заняты. Палата послѣвъ ухвалила другимъ поворотомъ тарифу цлову подля предложена правительственного. За внесеніемъ Гальвиха голосовало (поименомъ) 150 послѣвъ а противъ внесена 160. Зъ рускихъ послѣвъ лишь пос. Озаркевичъ голосувавъ съ правящею противъ внесена Гальвиха, послы Ковальскій и Кулачковскій зовѣмъ не брали участіа въ голосованіи. Черезъ принятіе внесена Гальвиха осконстатовано подъ конецъ сесіи солидарность правницъ и занебжежно кризъ министериальной, яка могла була наступити, колыбъ внесене Гальвиха було и симъ разомъ приняте. Въ палатѣ павдѣвъ принято реформу выборчу, такъ якъ ухвалила палата послѣвъ; принято такожъ и многіи иншія предложения ухваленіи палатою послѣвъ. При обиди сесіи въ палатѣ послѣвъ залагоджено множество всякихъ петицій, мѣжъ иншими такожъ петицію жителей повѣта Турки, щобы правительство зарадило аномалии, що тамошна рада по-нѣтова- вже надъ 6½ лѣтъ незаконно урядую. Справа та звѣстна читателямъ „Дѣла“, бо о нѣй вже не разъ писалося. При тѣхъ петиціяхъ сов. Ковальскій забравъ голосъ и по довшій промовѣ, въ котрій представивъ въ яскравомъ овітѣ тую аномалию, поставивъ внесеніе, щобы петицію жителей турчаньского повѣта отступити правительству. Внесеніе тоя поперто. Въ четверть палата послѣвъ залагодила всею своєю працѣ и президентъ дръ Смолика замкнувъ сесію, заявивши, що для слѣдующого засѣданія не може означити. Теперь пора на соймы краевы. Соймъ стирійскій скликаный на 14 червня. Въ черни зберутся такожъ соймы тирольскій и горичійскій, — а може и галиційскій.

(Сполучена лѣвица выдала манифестъ) до австрійско-нѣмецкого народу. Гдѣякій автономистичный газеты догадуются, що сполучена лѣвица выдала свѣй манифестъ зъ обавы передъ заходомъ Фишгофа, Вальтерскирхена и другихъ сотворити нову нѣмецку партію народную. На початку манифесту лѣвица констатую, що въ ен лонѣ пануе якъ наилучша солидарность для одной цѣли. Се однакожъ не зовѣмъ правда; при реформѣ выборчій и при дебатѣ цловій выламувалися члены лѣвицы зъ подъ солидарности, а не кто лишій якъ бувшій членъ лѣвицы пос. Вальтерскирхенъ закладае съ другими нову партію, котра буде противна сполученой лѣвицы. Въ манифестѣ своѣмъ лѣвица далше нарѣкае на теперѣшнее правительство, що наложило тяжкій податки на народъ, що розширило право выборче, що утискае азыкъ нѣмецкій и т. д. Що до податковъ, то правда що теперѣшнее правительство черезъ новый податокъ грунтовый, черезъ нову тарифу цлову наложило большій тягаръ на убожшій народъ, але мы пытаемо, колыбъ правительство було въ рукахъ централистовъ, чи они такъ само не подвысилилибъ тягаръ народови, якъ теперѣшнее автономистичное? Звѣстна предѣсь рѣчь, що дръ Дунаевскій, нашъ министръ скарбу, въ всѣхъ справахъ финансовыхъ иде дорогою утертою черезъ 20 лѣтъ передъ нимъ министерствомъ централистичнымъ. Що теперѣшнее правительство перевело реформу закона выборчого въ Чехахъ подля внесена Цайтгамера, се очевидно централистамъ не на руку, бо она страгати тамъ большѣе, котру доси мали jure sacro, але дивно выгладяе, длячого централисты кидаютъ громы на правительство за розширеніе права выборчого на обывательствѣ цлатыхъ 5 зр. податку. Въ манифестѣ они называютъ тую реформу „реакційною“. Що она не есть либеральная, се певно, се выказавъ пос. Кронаветеръ въ своѣй знаменитой бесѣдѣ въ радѣ державной. Алежъ централисты за своего двадцатилѣтнего панования и такой реформы не перевели. Що до ихъ жалобы на утиски азыка нѣмецкого въ Австріи, то мы скажемъ, що дай Боже каждому азыкови въ Австріи такого утиску, який має нѣмецкій. Дай Боже, щобы рускій азыкъ бувъ подъ такимъ утискомъ, якъ нѣмецкій, а тогды певно не булобъ того чуда, що въ вѣхдній Галичинѣ, въ краю рускомъ булабъ лише одна гимназія, а нѣмецкихъ двѣ! Манифестъ сполученой лѣвицы кончитья въззаваніемъ, щобы народъ нѣмецкій воспринявъ ен въ дальшій борбѣ съ теперѣшнимъ правительствомъ.

(О твореніи новой партіи въ радѣ державной) мы вже згадували своего часу, коли говорили о пьесѣ д-ра Фишгофа, уміщеній въ Wiener Allgemeine Ztg., и о справозданіяхъ посольскихъ Вальтерскирхена и Кронаветера. Згадували мы о зборѣ, який отбувалъ у п. Коронинѣ (проводника

творячоюся партіи), и що на томъ зборѣ постановлено. Теперь можемъ подати дальшій перебѣгъ той справы. До Вѣдья прибывъ зъ Емердорфа самъ дръ Фишгофъ и лично позавязувавъ переговоры съ проводниками рѣжныхъ партій и то вариететъ и съ поодинокими важными личностями и староемъ позыскати якъ наибольше прихильниковъ и участниковъ до новой партіи политичной подъ назвою „австрійска партія народна“. Програма той партіи має заключати въ собѣ слѣдующіи точки: усунути репрезентацию интересовъ; розширити право выборче; получить все либеральный элементъ Австріи безъ взгляду на народность. Минувшого тиждня отбувалъ въ домѣ д-ра Фишгофа зборъ доверочныхъ людей, въ котромъ взяло участіа колыканцятъ послѣвъ рады державной, межъ иншими: гр. Коронини, Кронаветеръ, Вальтерскирхенъ и Вурмбрандъ, далше много мужѣвъ доверія зъ поодинокихъ округѣвъ Вѣдья, колыка радныхъ мѣста Вѣдья съ бывшимъ бурмистромъ д-ромъ Невальдомъ. Зборъ ухваливъ скликати въ Вѣдья публичне вѣче и на томъ вѣчу поднести утвореніе „австрійско-партія народная“.

(Гр. Байста), австрійскій посолъ при французской ренубликѣ, має наважытъ пойти на пенсію, а его мѣсто має заняты гр. Виллифенъ, теперѣшній посолъ въ Римѣ. Тая зміна дипломатѣвъ, зъ уваги на теперѣшню ситуацию политичну въ Европѣ и на отношенія Австріи до Франціи, очевидно не має значенія политичного.

(Ассентунокъ въ мѣстѣ Сераевѣ) скончившея въ спокою и ладѣ. Ассентуновано 20 людей; мѣжъ тими 8 магомеданѣвъ, 5 православныхъ, 4 католиковъ и 3 жидѣвъ; кромѣ того 4 охотничковъ.

(Повстаніе въ Далмаціи и Герцеговинѣ.) Донесеніе урядове. Ген. Даленъ, комендантъ Боснии, доносить днѣ 22 мая: Довній побѣты войскѣвъ долинахъ Чернареки и Ракитицы подѣйствовувать користо на отношенія въ тыхъ околицяхъ. Въ повѣтѣ Фочи очевидячки шо-разъ большѣе успокоеніе. Ген. Даленъ перепровадивъ въ порозумѣнію съ ген. Іовановичемъ сконцентрированный реконесансъ въ окрестности горѣшной Нарецты; для 19 мая одинъ отдѣлъ войска надбавъ громадку повстанцівъ, числуу 25 людей. Войско побѣло повстанцівъ; они розбѣглися оставивши на побѣвищи 2 убитыхъ и 3 раненыхъ. — Днѣ 24 мая насѣвъ до Вѣдья слѣдующій бюлетень урядовый зъ Герцеговины: Зъ Мостару доносить 18 дивизія, що для 23 мая рано отдѣлъ войска въ Гань-Зимѣ сточитъ битву съ 100 повстанцами. Битва тревала до 11 години передъ полуднемъ. Повстанці розбиты стратили шо наймѣнше 12 убитыхъ. Зъ стороны войска легко раненый одинъ инфантеристъ зъ 3-ого пѣхотного полку. — Ген. Іовановичъ доносить днѣ 24 мая: Въ Кривошій появились вновь отдѣлы повстанцівъ. Днѣ 20 с. м. выгужила 49-та дивизія поперта отдѣлами 44-той дивизіи до Бедогоры; 44-та дивизія заняла мѣстечности Оріентъ и Вучизубъ. Въ Паауѣ надобано 15 повстанцівъ. Тымчасомъ 21 с. м. надѣшло зъ Цетинія отоліцъ Черногоры, заведомленіе, шо въ ночи на 21-го с. м. повстанці зъ Кривошій, Леденицѣ, Ублѣ, а въ ночи 25 с. м. такожъ и зъ Ораговаца перейшли на территорию черногорску, где здохли роззброеный и отпривадженый до Никонича. Такъ само поступлено и зъ повстанцами зъ Зубицѣвъ и Крушевицѣвъ, котры днѣ 22 мая перейшли на территорию черногорску.

ЗАГРАНИЦА.

Россия. Якъ зъ Петербурга доносятъ, коронація царя отложена на цѣлый рікъ, бо до мая 1883. Въ четверть, въ свято Вознесенія, мали зѣхатися до Петергофу все члены царской родины на раду родинну; на той радѣ бувъ присутный такожъ министръ двору Воронцовъ-Дашковъ. Царъ предложивъ радѣ фамилійной пытаніе, коли и якъ належало бѣ отбути коронацію, а такожъ завозвавъ Воронцова-Дашкова, щобы здавъ справу зъ теперѣшнюю ситуацию. Воронцовъ-Дашковъ выложивъ станъ рѣчи у внутрѣ державы и розказавъ о рухахъ и приготовленияхъ нигилистовъ и террористѣвъ за границу. Зъ доверочныхъ донесенъ полиціи державной въ Лондонѣ, Парижѣ и Берлинѣ вышло, шо нигилисты задумують спровадити якусь злощасну катастрофу подля коронаціи царя. Въ Москвѣ же подчасъ коронація годѣ булобы удержати порядокъ и безпеченство хочбы и не знати при якихъ усяліхъ полиціи, бо сегорѣчна вѣроссийска выставка въ Москвѣ стягне до того мѣста множество всякого народа. Выслушавши тое справозданіе царска родина згодилася на тое, щобы коронацію отложити до мая 1883 р.

Въ „Правительственномъ Вѣстнику“ находимъ царскій указъ въ справѣ жидѣвской слѣдующого содержания: „Высочайше повелѣно: 1) Заключить укрѣпленіе загалыйный пересмотръ закона о жидкахъ, заказуеся имъ поселатися по за мѣстами и мѣстечками; зъ того правила выключаютъ лишь жидѣвскій земледѣльчій колыоніи. 2) Заказуеся жидамъ на свое имя кукувати и брати въ аренду недвижности поза мѣстами и мѣстечками; анѣ не вѣльно жидамъ бути управителями недвижныхъ маетковъ. 3) Заказуеся жидамъ торговати въ христіянскій празники. Правила ты мають бути примѣнены въ мѣстахъ, где жиды постоянно оселены.“

Другій указъ царскій оповѣщенный въ „Правительственномъ Вѣстнику“ розпоряджае, що на силѣ твореній жидамъ, будутъ переселѣваны урядами; урядники же, котры не будутъ старатися о удержаніи порядковъ, будутъ суспендованы. Той указъ має бути прочитаный на волостныхъ зборахъ и вывѣшеный въ мѣстахъ и мѣстечкахъ на явныхъ мѣстахъ.

Харківскій генералъ-губернаторъ Мирскій, одержавъ на власне жаданіе, димією.

Редакціямъ петербургскихъ дневниковъ заказано подъ угрозою вѣдѣвшихъ каръ, подавати вѣдомости о работахъ фортификаційныхъ на границахъ державы. Рѣвножъ заказано имъ шо воѣ гр. Игнатѣва подавати описы и справозданія зъ погромѣвъ жидѣвскихъ и толкувати о тыхъ погромахъ.

Въ Петербургѣ отбувалъ догдѣй а великимъ сензацийный процесъ передъ военно-морскимъ судомъ. Яко обжалованый стававъ докторъ генерального штабу морского Бушъ, котрый при помощи двоухъ доверенныхъ подчиненныхъ продавалъ посады лѣкарскій при флотѣ; слѣдство и розправа выказали, шо дръ Бушъ набравъ множество „взятковъ“. Судъ засудивъ Буша на отнятіе гдѣ-лякихъ правъ и на ссылку въ Томску губернію. Андреева въ Архангельску, а Парфенова на отдаленіе зъ службы и на гривну 200 рублѣвъ.

Всероссійска выставка въ Москвѣ буде открыта — якъ царскій указъ постановляе — 1-го лат. червня с. р.

Франція. Въ послѣднѣмъ числѣ донесли мы, шо министръ финансовъ, Леонъ Сей, подавъ бувъ до димісії и тымъ чинѣмъ спровадивъ бувъ кризу въ министерствѣ Фрейссинѣ. Днѣ 23 мая на отбутѣй конференціи министровъ все члены министерства одностойно заявили желаніе, щобы непорозумѣніе мѣжъ Сеємъ а палатою послѣвъ було залагоджено. На другій день на засѣданіи палаты послѣвъ выиснула комісія финансовъ, шо ухвала, щобы взяти подъ розвагу проектъ о податку отъ алкоголя, котрый заступивъ податокъ отъ пива и вина, не була вымѣрена противъ министра скарбу. Палата большѣею 302 противъ 36 голосѣвъ ухвалила вѣтумъ доверія министрови скарбу. Тымъ чинѣмъ криза здохла залагоджена, Сей цѣнувавъ свою димісію.

Сербія. Днѣ 27 мая мали розпочатися въ Сербіи допавляющіи выборы до окупштинъ. Выбранныхъ має бути 50 послѣвъ на мѣсте тыхъ радикальныхъ послѣвъ, котры своего часу зложили наразъ свои мандаты и эдекомилетуваы палату. Обѣ партіи, правительственная и радикальная ведуть завзяты агитаціи выборчій; правительство надѣеся побѣдити при тыхъ выборахъ; чи се ему удасться, наважытъ побачимо.

Египтъ. Зъ Каира надходять зновъ грѣзны вѣсти. Межъ кабинетомъ а кедивомъ зайшли зновъ непорозумѣнія; а Араби бей, проводиръ партіи національной, котрой околкомъ есть „Египтъ для Египтянъ“ заходится мабутъ зновъ зъ думкою детронизувати кедива. Длятого адаеся таки державы европейскій будутъ мусли дозволяти Туреччинѣ силою збройною интервенцію въ Египтъ. За тымъ стоятъ державы: Нѣмечина, Австрія, Россія и Италія. Франція и Англія вагаются, не знаючи на яку сторону ступити. Демонстрація французско-англіиской флоты, якъ се можна було предвидѣти, нѣчого не помогла.

НОВИНКИ.

Въ послѣдній хвилѣ доведѣуемо, шо монастырь оо. Василянъ въ Бучачу вылавъ до Риму протестъ противъ инсинуаціи, мовбы то самъ оо. Василяне просили були о поддѣше ихъ подъ управу и отѣку нн. Езуитѣвъ и о порученіе имъ веденя новиціату. Такъжъ саміи протесты высылаютъ, якъ зачуваемо, все иншіи галиційскіи монастырь оо. Василянъ. Тожъ само и свѣтске духовенство руске буде обговорювати ту справу на декаляныхъ соборчыхъ и вѣсє зъ своей стороны такъжъ протесты противъ загроженія униі черезъ нн. Езуитѣвъ и нарушенія маетковъ фундаційныхъ чину св. Василя. Мусимо бо зъ нашої стороны замѣтити, шо отданіе маетку добромилыского монастыря въ зарѣдъ нн. Езуитѣвъ супротивляеся воѣмъ фундаціонѣмъ сего монастыря и самѣй цѣли фундаціи, а дозволеніе приймати въ новиціатъ чину св. Василя исповѣдниковъ латинского обряду противитися сущности таѣхъ регулы оо. Василянъ, якъ и заповученому черезъ римскій престолъ узнаню немыслимости греч. кат. обряду. Дотычній протесты подамо въ найближшихъ числахъ „Дѣла“.

— Пос. дръ Иванъ Добрянскій стававъ въ четверть днѣ 25 с. м. передъ своими выборцами въ Станиславѣвъ и здавъ имъ справу зъ своей посольской дѣльности въ соймѣ. Выборцѣвъ збралося до 300; селянѣ надъ 250. Дописъ нашего корреспондента зъ Станиславова подамо въ слѣдующѣмъ числѣ, бо дошла насть доперва сегоднѣ.

— Знамените вынайденіе электрической лампы безпечности профессора д-ра Ивана Пулюя, нашего неутимо трудящегося земляка, знайшло собѣ повне узнаніе не лишь въ свѣтѣ наукѣмъ, але и въ кругахъ практичныхъ предпріемцівъ промысловыхъ. Якъ зачуваемо подають вже д-рови Пулюевъ за уступку вынайденю лампы для практичного ен примѣненія ото тысячъ зр. Есть ен наилучшій доказъ великой ваги вынайденія нашою земляка.

— Розправа судовъ въ процесѣ правосѣмъ о образу чести гр. дѣла Скальскій противъ о. Стефана Качалы и Володимира Барвѣнського, редактора „Дѣла“, вызначена на 28 червня с. р.

— Для розправы въ процесѣ Ольги Грабаръ и товаришѣвъ, котра отбудеся 12 лат. червня, вызначеный вже складъ трибуналу. Посля урядовой „Gazety Lwow-sk-on“ проводити розправѣ буде сов. Левъ Будзьяновскій а яко ассесоры будутъ засѣдати совѣтники Дрдацкій и Бушакъ; судія Литвинювичъ признаный на заступника ассесора. Прокураторию буде заступати П. Гиртлеръ. Розправа має оканчитися найдалше до 28 червня, бо на той день призначена инша розправа (гл. выше). Помежѣ 46 свѣдками, шо мають бути переслуханый въ процесѣ Ольги Грабаръ и товаришѣвъ, знаходимъ овященіковъ: Малиновского, Глинського и Гарасимовича зъ Скалату, Книгиничкого зъ Зальчикъ, А. Стефановича и Митрофановича (православного) зъ Львова, Андрейчука (правосл.) зъ Буковины; свѣтскихъ людей: пола Кулачовского, д-ра Ивана Добрянского, д-ра мед. Миновича зъ Ходорова, Богдана Дѣдицкого, Н. Являка, М. Клемертовича, заступника редактора и Дуду экспедитора „Слова“, академикѣвъ: Грабинського, Лаголу, Курбаса Кульчицкого; зъ же иншіи лишь двѣ: п. Площаньска и Трембичка. Селянѣ и мѣщанѣ зъ Скалата, Гнилицы и Збаража покликано колыканцятъ. Обжалованныхъ боронити будутъ три адвокаты: Искрицкий зъ Залюка; о. Наумовича и его сына, Шпундера и Залюскаго; Дудемба: Ничая и Трембичкого а Лубяньскій: сов. Добрянского и его дочку Ольгу Грабаръ. Прочіи обжалованый доси не прибралы собѣ адвокатѣвъ.

— На реставрацію могилы Т. Шевченка прислано зъ Тернополя на руки редакціи „Дѣла“ 68 зр. 27 кр. Зъ представленія театрального половиня чистого доходу 62 зр. 27 кр.; дръ Лучаковский жертвувавъ 3 зр., філія „Просвѣты“ въ Тернополі 2 зр., о. Ів. Чиревскій зъ Ходачкова 1 зр., — разомъ 68 зр. 27 кр.

— „Братъ брата судити не може!“ — сказавъ одинъ судія присяжный Полякъ на розправѣ Романа Роздѣльскаго, коли предѣдатель трибуналу судейского пыталъ присяжныхъ, чи не ма у кого зъ судѣйвъ присяжныхъ яко перешкоды прим. личной злобы до подсудного. „Братъ брата (Полякъ Русина) судити не може!“ — сказавъ присяжный п. Ликендорфъ, властитель варагату римарского во Львовѣ и просивъ выключити его отъ засѣданія на той розправѣ. Прокураторъ спротививъ важности той перешкоды, але предѣдатель трибуналу узнавъ ен важность и увольнивъ п. Ликендорфа отъ засѣданія на той розправѣ. Сей фактъ на всякій способъ характеристичный, а то тымъ большѣе, шо лучшєе на розправѣ, котра — якъ писала одна краковска газета — мала бути прологомъ до процесу Ольги Грабаръ и товаришѣвъ. Зъ польскихъ газетъ одна лишь „Strażnica polska“ высказалае омпатично о томъ фактѣ, констатуючи, шо енъ свѣдчить, шо межъ Поляками суть люди котры идею патриотизму и братерства съ Русинами понимаютъ иначе, якъ польскій шовинисты (додамо отъ Gazety Narodow-on, Dziennik-a, Czas-y, Reform-y, и т. др.). „Strażnica polska“, коли похвалила поступокъ п. Ликендорфа, то безперечно мала на увазѣ характеръ процесу Романа Роздѣльскаго и шовинизмъ патриотичный галицко-польской и збаламученной есубольности. Процесъ Роздѣльскаго бувъ выликанный денунціациою двоухъ товаришѣвъ отъ шклянки... Газеты польскій говорячи о томъ процесѣ замовчуваы его причину, а нымымъ злочинствомъ заденунціанованого Русина и постановою наараграфѣвъ карныхъ за дотычне злочинство закрываы причину процесу. Польскимъ газетамъ очевидно ходитъ именно о моральну пресію на судѣвъ присяжныхъ...

— Звѣстна зъ своей насветливости „Gazeta Narodowa“ нападе на „Дѣло“ за тое, що мовбы то въ „Дѣлѣ“ коли небудь було сказано, шо польскій аныѣс журналыть донѣсь полиціи о збраніи товаришѣвъ „Академического Кружка“ въ реставраціи за жовковскаго рогаткою. Се чиста клевета и напасть! Въ „Дѣлѣ“ анѣ о збраніи за жовковскаго рогаткою анѣ о якомъ небудь доносѣ и згадки не було. „Nie-szej potwarz“! допущитася отже и симъ разомъ таки сама „Gazeta Narodowa“!

— Зъ Черновець. Зъ причинъ непогоды не мѣгъ отбутися фестинъ огородовый днѣ 21 мая. Длятого комитетъ подае до вѣдомости П. Т. Публичности, шо фестинъ отбудеся на Зеленой свята, днѣ 28 лат. мая.

— Велика фундація. Панѣ Чарковска зъ дому Голѣвска, проживаюча въ Парижѣ, зложила въ Выдѣлѣ краевѣмъ суму 100.000 зр. въ 5% ластахъ гипотечныхъ на фундацію ен имени для рукодѣльничѣвъ и промысловѣвъ, Поляковъ зъ роду. Половина доходу зъ той фундаціи признана на стипендіи для учениковъ шкѣлъ рольныхъ и промысловыхъ а друга половина на запомогу для закладаня варагѣтѣвъ. Фундація має вѣйти въ житѣ доперва по смерти фундаторки, котра побѣръ купѣнѣвъ застерегла собѣ ажъ до смерти. П. Чарковска есть властительскою добръ: Волковѣвъ, Высучка, Вершинковѣвъ, Пищатинѣвъ и части Стрѣльковѣвъ въ повѣтѣ борщѣвскомъ.

— Киду оголошено днѣ 23 с. м. Шимонъ Фрайндъ, властитель млына царового въ Станиславѣвъ. Пасива мають сягати до 280.000 зр. а актива мало шо большѣе надъ 100 зр.

— Змѣны въ продажи тютюну и цигарѣ. Отъ 1 лия с. р. будутъ пороблены гдѣякіи змѣны въ продажи тютюну, цигарѣ и табаки. Анѣ тютюнъ анѣ цигарета не будутъ продаваны приватнымъ особамъ по цѣнахъ гуртовныхъ. Введеніи будутъ новы роды тютюну и цигарѣтъ а натомиѣтъ гдѣякіи роды тютюну, табаки, цигарѣтъ и правдній цигара гаванскій будутъ оскосаван. Межъ новыми родами тютюну буде „echter Herzegowiner“ а улюбленый тютюнъ до файки „Drei König“ буде

Выходить во Львовъ що Среда и Субота (крѣмъ рускихъ святъ) о 4-й годѣ пополуни. Литерат. додатокъ „Библиотекѣ найзнам. повѣстей“ выходить по 2 печат. аркушѣ кождо 15-го и послѣдняго дня кождо мѣсяца.

Редакція, администрація и экспедиція поль Ч. 8 улицы Академична.

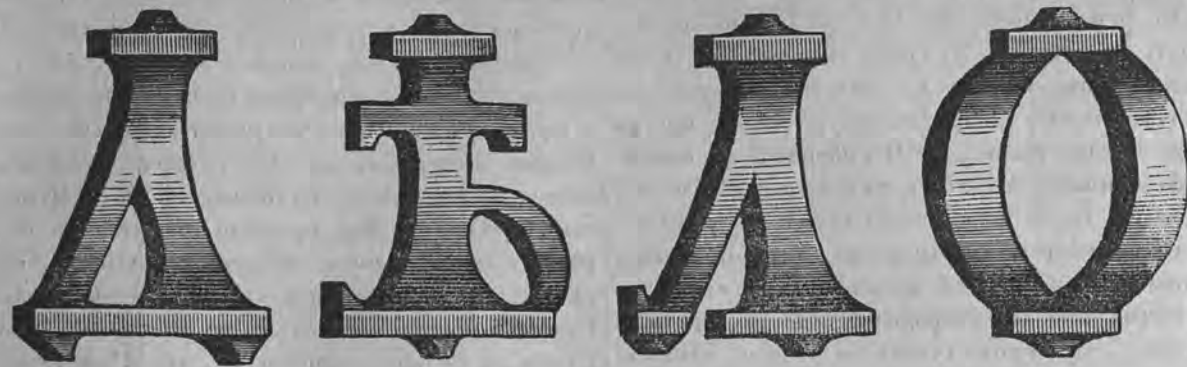
Всѣ листы, послы и рекламаци належитъ пересылати поль адресомъ: редакция и администрация „Дѣла“ Ч. 8 ул. Академична.

Рукописи не возвращаются только на попереди застереженіе.

Подинокъ число стоить 12 кр. а. в. Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.

Рекламаци неопечатаніи вѣдѣтъ отъ порта.

Предплату належитъ пересылати франко (наилучше почтовымъ переказомъ) до: Администрации часописи „Дѣло“ ул. Академична Ч. 8.

Предплата на „Дѣло“ для Австрій: Для Россіи
на цѣлый рокъ . . . 8 ар. на цѣлый рокъ . . . 8 рубл.
на полъ року . . . 4 ар. на полъ року . . . 4 рубл.
на четверть року . . . 2 ар. на четверть року . . . 2 рубл.
съ дод. „Библиотекѣ“ . . . съ дод. „Библиотекѣ“ . . .
на цѣлый рокъ . . . 12 ар. на цѣлый рокъ . . . 12 рубл.
на полъ року . . . 6 ар. на полъ року . . . 6 рубл.
на четверть року . . . 3 ар. на четверть року . . . 3 рубл.
на самѣ додатоки: на самѣ додатоки:
на цѣлый рокъ . . . ар. 5- на цѣлый рокъ . . . 5 рубл.
на полъ року . . . ар. 2-50 на полъ року . . . 2 р. 50к.
на четверть року . . . ар. 1-25 на четверть року . . . 1-25
Для Заграничъ, окрѣмъ Россіи:
на цѣлый рокъ . . . 10 ар.
на полъ року . . . 5 ар.
на четверть року . . . 2-50 ар.
съ дод. „Библиотекѣ“ . . . на самѣ додатоки:
на цѣлый рокъ . . . 14 ар. на цѣлый рокъ . . . 6 ар.

ВП. Читателѣвъ въ Россіи просимо мати на увазѣ, що въ вымовѣ $\text{л}=\text{ji}$, $\text{д}=\text{di}$, $\text{и}=\text{yi}$ (въ серединѣ и на концѣ слѣвъ) $\text{и}=\text{yi}$, и (на початку слѣвъ) $\text{и}=\text{yi}$, и (на початку слѣвъ) $\text{и}=\text{yi}$.

Нове сторонництво?

Въ таборѣ австрійскихъ Нѣмцѣвъ, а именно середѣ такъ званой вѣрноконституційной партіи вже отъ довгого часу варится и кипитъ. Розкладъ количество сильной вѣрноконституційной партіи ставея вже надто явнымъ и очевиднымъ, щобъ можна его заперечити. Кронаветтеръ, Коронини, Шмерлингъ, Пленеръ, Вальтерскирхенъ — всѣ они съ большою або меншою свѣдѣмостью причинились до разрыву централистичнаго табору. „Сполученіи лѣвѣ“ не долѣла збѣднати розвѣдывающихъ и очевидныхъ, щобъ можна его заперечити. Кронаветтеръ, Коронини, Шмерлингъ, Пленеръ, Вальтерскирхенъ — всѣ они съ большою або меншою свѣдѣмостью причинились до разрыву централистичнаго табору. „Сполученіи лѣвѣ“ не долѣла збѣднати розвѣдывающихъ и очевидныхъ, щобъ можна его заперечити.

Кронаветтеръ, Коронини и Вальтерскирхенъ, — каждый про себе стараясь и доси еще старающаяся ступати новою дорогою и на новѣй дорожѣ шукати обновы и организациі недовѣдывающихъ количина вѣрноконституційной партіи. Доси были ихъ усилія безуспѣшны. Больше якъ отъ мѣсяца являея Wiener Allgemeine Zeitung проповѣдницею потребности программовой амьны и партійной обновы нѣмецкихъ централистѣвъ. Нова гадка була така, щобъ Нѣмцѣ-централисты покинули свое дотеперѣшное становище выключно негативной оппозиціи, а выставили нову программу позитивну. Хочъ W. All. Zeitung только дуже загално зазначила такую программу, то всежъ вже сама гадка, ступити на нову дорожку, вызвала непримиримый голоса майже въ цѣлѣй вѣдѣньскѣй прасѣ нѣмецкѣй. Дотеперѣ выступленіе бар. Вальтерскирхена противъ сполученіи лѣвѣ и его

повновный выбѣръ переломали почасті сей майже единодушный опѣръ централистичной прасѣ противъ поднесенной гадки реформы нѣмецкаго сторонництва.

Найважнѣйшу жъ помѣчь для осущенія сей гадки принѣсь звѣстный и загално поважанный федералистъ Фишгофъ, коли цѣлымъ своимъ авторитетомъ поперѣ гадку W. All. Zeitung, а надто надавъ новѣй программѣ хочъ загално але мимо того вже видну и вѣдѣмъ арозумѣлу форму. Дѣло иде тутъ и правдѣ про утвореніе „нѣмецкаго сторонництва народнаго“, однакожъ программа являея на столько широко, что може стати основой державнаго сторонництва.

Нове сторонництво малобы бути о столько національно-нѣмецкимъ, что хоче удержати нѣмецкій языкъ яко державный (Staats-sprache) въ всѣхъ для Долитави спѣльныхъ справахъ. Позаякъ однакожъ нѣмецкій языкъ вже доси на дѣлѣ мае въ Австріи такое значеніе державнаго языка и нѣкто й не думаетъ выпирати нѣмецкій языкъ зъ того становища державнаго, то съ точки программы новозамѣреннаго сторонництва всежъ не надае сему сторонництву національной выключности нѣмецкой. Противно, съ программа, обвѣщена передъ кѣлькомъ днями въ W. All. Zeitung выказуея за переведеніемъ повного рѣвноуправленія всѣхъ народностей по мысли Арт. XIX осн. зак., за поручаея розвѣдъ кождо народности и ви языка, а що важнѣйше — жадае ухваленія закона о народностяхъ и обезпеченія національныхъ меньшостей противъ маіоризаціи. Однимъ словомъ, новое сторонництво малобы разѣ на все полагодити и въ дневного порядку усунути споры межинародный и тымъ довести до того, чтобы народы Австріи могли въ агодѣ працювати надъ державными справами и надъ своимъ власнымъ поступкомъ культурнымъ.

Программа новозамѣреннаго сторонництва высказуея противъ до теперѣ существующаго заступничтва интересѣвъ (Interessenvertretung), а вступаея за сколько можна широкою участію всеи людности въ конституційномъ житіи на подставѣ загалнаго права голосованія. Тожъ само высказуея программа новозамѣреннаго сторонництва противъ дотеперѣ практиковаго обмеженія свободы стоваришенъ, слова и прасѣ, и жадае въ томъ взглядѣ повной свободы, якъ се выказано въ основныхъ законахъ, але доси

на дѣлѣ не переведено. При такой свободѣ и при такъ розширенѣй участи людности въ публичномъ житіи зможе Австрія успѣшно поступати дорогою своего культурнаго и экономичнаго розвою и стати ся сильною, одноцѣльною, але и для своихъ народѣвъ справедливою державою.

Якъ нѣ загално являея та программа, а все жъ таки годится признати, что цѣла ви основа дуже щасливо обдумана. Полагодити межинародный претенсіи и споры всѣхъ австрійскихъ народностей, обезпечити національную меньшости противъ насильной маіоризаціи (черезъ установленіе национальныхъ курій, котры бы рѣшали о чисто национальныхъ справахъ) и въ той способѣ усторонити въ парламентарнаго порядку дневного разѣ на все столько заматанъ, розвѣрюющъ и утяжливъ споры межинародный, — се задача, котру муситъ розвѣзати австрійскій мужъ державный балажачый выдвинуты Австрію зъ дотеперѣшного заматану. Сеи задачѣ поднѣея также и гр. Таффе, ви розвѣзати подѣймаясь своего часу гр. Гогенварта, — але кто ви рѣшитъ на дѣлѣ, сей дотеперѣ докаже свою силу успѣшно руководити внутрѣшню державною политикою. Коли бъ се удалося новозамѣренному сторонництву, то тымъ сталосябы оно не только живымъ, але и животворнымъ сторонництвомъ державнымъ.

Не менше важна печальность о свободу стоваришенъ, збѣранъ, слова и прасѣ супротивъ незаперечимыхъ реакційныхъ усилій значной части теперѣшной большости парламенту вѣдѣньскѣй, якъ также дуже важна точка розширенія участи людности въ конституційномъ житіи на подставѣ загалнаго права голосованія. Кто пыльно слѣдитъ дотеперѣшныя обьявы нашого публичнаго житія, якобы обвѣщанъ якимъ замогильнымъ духомъ зъ часѣвъ передъ 1848 р., — сей вповнѣ оцѣнитъ вагу такой программы и потребу такого справдѣ либеральнаго сторонництва.

Переведеніе сеи программы и утвореніе такого „нового“ сторонництва може бути только спасеннымъ для внутрѣшнего житія Австріи.

Ина рѣчь, чи зможе на дѣлѣ вытворити се сторонництво и чи бодай не здеморализована и не обаламучена часть количина вѣрноконституційныхъ хоче приложити свою руку до сего дѣла? Дотеперѣшныя отзѣвы нѣмецкихъ дневниковъ корятъ вправдѣ передъ авторитетомъ Фишгофа, але все еще держатся

зъ далека. Незадовго мае Фишгофъ прибути до Вѣднѣ и самѣ взяти починѣ въ утвореніи нового сторонництва. Недалека будущность покаже, чи здорова идея поборе супротивности и чи натхне новымъ житіемъ и новою силою обезсиленныхъ десперантѣвъ.

ДОПИСИ.

Зъ Черновѣць.

(У.) (Отложенье фѣстину. Рускій аматорскій театръ. Скандалъ румунскихъ академикѣвъ. Новый приключѣ до межинародныхъ отключень въ Буковинѣ.) Великій дощѣ и зливы, якъ настѣ послѣдняго тыждня навѣстили, не дали Русинамъ змоги выповнити обвѣщену газетамъ программу народнаго фѣстину, наваженнаго на 21 и 22 мая, зъ котораго чистый доходъ призначено на основаніе гимназіи въ Кѣдмани, а колибы до сего прійти не мало, на яку иншу добротину цѣль. Комитетъ нараженный черезъ то на страты, бувъ змушений змѣнити программу о столько, что першу его часть с. в. огорозову забаву отложивъ на 28 л. мая, а аматорске представленіе лишивъ, якъ було, на 22 мая. И такъ отбулося аматорске представленіе въ тугейшомъ мѣстѣкомъ театрѣ при великомъ здвизѣ мѣской якъ и доокрестной интеллигенціи такъ руской якъ и иншихъ народностей (о чѣмъ вже было згадано въ „Дѣлѣ“ ч. 34). Помимо того всего не обѣшлось и безъ великой непріемности. Якійсь дуже великій румунскій патриѣтъ одушевленный псевдокультурною мисією своего народа на рускѣй земли, збѣравъ, якъ говорятъ, въ городѣ броваря и Гебля кѣльканайцѣвъ академикѣвъ-Румунѣвъ, и пожертвувавши на добре дѣло patria si nasciunt кѣлька шклянокъ пива, и такъ натхнувъ ихъ еще духомъ отваги для святой справы, давъ имъ еще въ додатокъ 12 ар. на билеты на руске аматорске представленіе и очевидно не лишивъ ихъ безъ дотычныхъ инструкцій и отцѣвского благословенія. — Яку бурду выправили тѣ румунскіе академики — се вже вѣдомо читателямъ „Дѣла“. Для доповненія подамъ еще только коротко змѣстѣ штуки „Мѣшанина языковѣ“, при котрѣй то екедентѣы почали свою галабурду. Штука сама собою була такъ невинна, якъ рѣдко яка друга. Ото еманципованный мѣшанинъ, хотячи отъ другихъ мѣшанъ отнати

Про Олексу Довбушука и его попередниковъ и наследниковъ.

Отчитъ

проф. д-ра Юл. Целевича.

(Дальше.)

Подносимо нарокомъ сю обетавину, що Довбушъ зовѣмъ удовольсѣея пѣмѣтою на Дѣдушку, правда что дуже дикою и нелюдокою, и що послѣа тыхъ слѣвъ наймита, выповѣдающихъ съ наибольшою простотою и вѣрностью, зовѣмъ не рабувавъ Дѣдушкова майна, не шукавъ навѣтъ тыхъ червѣнцѣвъ, що ихъ сей его ворогъ мусѣвъ мати, коли ихъ обѣщавъ повну шапку панамъ дати за его голову. Щобъ повнати характеръ Довбушука, треба порѣвнати той характеристичный поступокъ съ другимъ, что намъ заховавъ въ своихъ памятникѣхъ поетъ Карпинскій, авторъ пѣсенокъ „Kiedy ranne wstają zorze“. До р. 1741 оповѣдае бѣтъ, якъ Довбушукъ, идучи отъ границъ Волощины до Хоросны, наваетъ по дорожѣ съ своими побратимами 4 жовтня на двѣрь его отця Андѣя Карпиньского въ Голосковѣ. Ось его оповѣданіе: „Въ томъ дни лучилася въ дому моихъ родитѣвъ особлива пригода. Съсѣдъ и приятель моего отця, Козловскій, перестѣрѣвъ его на кѣлька годѣвъ передъ тымъ, коли а мавъ прійти на свѣтъ, что славный на цѣле Покутьѣ опрышокъ Олекса Довбушукъ, котрый въ тыхъ сторонахъ не троха доказувавъ, мавъ напасти на домъ моихъ родитѣвъ для рабунку съ 12 молодцами. Въ тажкихъ боляхъ лежала вже моя мати на постели, а отецъ покинутъ хату въ обавѣ, чтобы не страшивъ жити, забравъ на борѣ съ собою все, что

мѣтъ и скоронивъ въ поблизкомъ лѣсѣ, на казавши передъ отходомъ своимъ, чтобы тому страшному гостеву и его товаришамъ заставити судо столько хлѣбомъ, сырѣмъ и горѣвкою. Може въ годину по моѣмъ народженію прійшовъ до двора Довбушукъ съ своими; заставъ лише въ цѣлѣмъ домѣ мою матѣрь въ постели и бабу, що мене умыла и на рукахъ держала, — больше не було нѣкого. Моя мати не могла говорити зъ болѣвъ и переляку, але баба приступила до Довбушука зъ мною на рукахъ и каже: „ото година якъ дитинка прійшла на свѣтъ, памятай на Бога и на хору матѣрь и на немовлятокъ; не чина тутъ жадной шкоды, коли тебе пріймаемо якъ добраго гостя“. Тѣ слова тронули сердце опрышка; бѣтъ наказавъ своимъ молодцамъ, чтобы заховалися скромно и застѣвъ съ ними до фды и до горѣвки, котрой було досыть. Бабѣ давъ потѣмъ три золоты червѣны на мою матѣрь просивъ, чтобы дала дѣтинѣ на памятку, что бѣтъ тамъ бувъ, его имя Олексы — бо такъ зваея Довбушукъ — и отѣйшовъ съ своими, не учинивши нѣкакой шкоды. Его просьба что до имени Олексы не сповнилася.“

Смерть постигла Довбушука въ Космачѣ досѣтъ 24 сѣрпня р. 1745. Въ пѣснѣй народнѣй про Довбушука, котру рускій народъ въ всѣхъ закуткахъ Галичины знае, стоить, что Олекса прійшовъ вечеромъ подѣ хату Стефана Дзвѣнки, а коли ему Стефаниха, его любовница, дверей отчинити не хотѣла, ставъ плечима „дверѣ тисови поднажувати.“ Вже бувъ высидѣвъ одинъ дверѣ сильно подсадившись, вже наперѣ и на другѣй, и ухиливъ ихъ,

„Та на гору не дивися,
А паятъ Дзвѣнка зъ пода стрѣливъ,
Добошѣвъ въ сердце вѣдѣливъ,

Не такъ въ сердце, — въ правѣ плече
А зъ лѣвого кровця тече“.

Умирающаго ватага окружили молодѣвъ и жажуть до него въ смутку и ропцѣвъ:

Ой Довбушу, ты пане нашъ,
Велика пригода на настѣ,
Ой куды мы лишь бували,
То мы зрады не видали,
Теперъ зрада тай надъ нами
Молодыми лѣдѣнями“.

Ватага выголосивъ до нихъ въ послѣднѣе свое завѣщаніе:

Ой вы хлопцѣ, вы молодѣвъ,
Возьмѣтъ мене на топорѣвъ,
Приблизѣтъ ближе дѣмѣвъ
Ой якъ же тяженько менѣ!
Ты Иване Салагорскій
Бери мене по лѣдѣньски
Занеси мя въ синѣ горы
До нашої ба й коморы!
Въ Черногорѣ занесѣтъ мя
На drobный макъ посѣчѣтъ мя,
Най ся Ляхи не збѣткуютъ
Мое тѣло не четвертуютъ!
Срѣбломъ, золотомъ подѣлѣтъся
А самѣ вже розходѣтся,
Але не йдѣтъ розбивати
Идѣтъ до дому газдувати,
И топорѣвъ занежайте
Кровцѣвъ вже не проливайте:
Людска кровця не водица,
Розливати не годится.

Ся народна пѣсня розказуе досытъ вѣрно тѣ обетавинѣ, що спроводила смерть ватага въ хатѣ Дзвѣнки, та лише причина, за-для котрой Довбушъ приходитъ до хаты Дзвѣнки, прикрашена романтично, мѣжъ тымъ коли не

любовъ до Стефанихи спроводила его на се нещасливѣе мѣсце, але просто те, что вмѣшався въ спѣръ Стефана съ мечовникомъ, тестемъ тогожъ по первѣй жѣнцѣ, котрому Стефанъ вѣна отдати не хотѣвъ. Четвертого дня по смерти Довбуша стававъ Дзвѣнка передъ судомъ въ ратуши станицлавѣськомѣй и тамъ списано съ нимъ ось який протоколъ:*)

Dzielo się na Ratuszu Miejskim Stanisławowskim die 27 Augusti Anno 1745. Przed obopólnych urzędów sławetnymi panami: Szymonem Gaczkowskiem wójtem jurysdykcyi polskiej, N. W. J. P. Michałem Amirowiczem wójtem jurysdykcyi ormiańskiej, W. J. O. Semionem Nowosielskim, rajcą jurysdykcyi polskiej, K. J. P. Konstantym Sołtanowiczem, rajcą jurysdykcyi ormiańskiej, R. J. O. Sewerynem Manusiewiczem Ławnikiem jurysdykcyi ormiańskiej.

Z Woli Jaśnie Wielmożnego Józefa Potockiego H. W. K. a Pana Naszego Miłościwego był stawiany przed obopólne Urzędy pracowity Stefan Dzwinezuk dla wysłuchania indagacyi o zabicie Doboszczuka-Opryszka. Pytany zkad jest rodem, odpowiedział, iż z dziadów pradziadów jest rodzic Kosmacki poddany Jaśnie W. Jej Mości Pani Chorażynej Koronnej a terażniejszego possessora J. W. Mści Pana Jnstygatorowi koronnego; pytany jakim sposobem zabił Doboszczuka, odpowiedział, iż miał żonę z Kryworowni, córkę Mieczownika, który siedzi teraz w karcerze tu w Stanisławowie, tedy ta żona Mieczownika córka pomarła a potomstwa żadnego nie zostawiła się po niej, iam sobie inszo żonę poioł a mieczowniczka

*) Protokół seu liber variarum actionum etc. kn. II str. 222—224. Обѣ тѣ книги (рукописи) знаходяться въ бібліотекѣ Оссолинскихъ и суть означенъ ЧЧ. 1350 и 1351.

тиса, забавляв конечно навчити свою доньку французского языка. Знаходитъ днѣ одного молодого чоловіка, що дуже залюбився въ той дівчинѣ, и хотяи самъ нѣ слова по французски не знае, а лише по румунски, такъ выдае днѣ себе за французского учителя, щоби лише до дівчини зблизитися. Онъ учить еи по румунски, а каже, що по французски, и яко учитель має вступити до дому своєї милої. Старый дуже радъ въ поступу въ французинѣ своєї доньки, и по часѣ оповѣщае учителя, що має прійти небажко еи кривнякъ, що пробувае въ Франції, и еще одинъ — таки правдивый Французъ, и днѣ тѣшитъ, що еи донька зможе съ ними по французски розмовитися. Учитель въ клопотѣ, боится, що тымъ открывеся еи обманство. Та и тутъ не тратить духа. Приходить кривнякъ, але и сей по французски не знае, бо днѣ Франції не видѣвъ, а лише старого обмануи. Учитель открывае ему всю свою тайну, кривнякъ обѣщае ему передъ Французомъ помагати и такъ дѣло передъ старымъ попровадити, що не они, але Французъ по французски не умѣе. Приходить Французъ, Старый просить свою доньку, щоби съ нимъ розмовилася. Французъ пытае — выпытае, дівчина отповѣдае, але — по румунски. Не розумѣются, каже старый до помочи учителя. Учитель отважно говорить по румунски нѣбы то по французски; Французъ показуе, що не розумѣе; тогда учитель и кривнякъ смѣются въ Француза, що днѣ не знае по французски, а лишь бляхманить ои. Оттакъ вѣсь разомъ виганяють нѣбы за обманство Француза въ хаты. Учитель потому просить старого о руку еи дочки, мѣщанинъ годится и то лише даятого, щоби днѣ и дальше учить еи по французски; благословить — и конецъ. — Въ сего можна видѣти, що тутъ нема и слова вымѣреного противъ Румунѣвъ або ихъ языка, противно, що тутъ поставлено румунскій языкъ рядомъ съ французскимъ, яко два братнѣ языки одной вѣтвы. Однакомъ Румунамъ-академикамъ було досыть пару слѣвъ румунскихъ на рускомъ представленю, щоби свѣдѣнныи поступокъ нѣбы оправдати. Скоро выголосивъ учитель тѣ грѣбні слова до Француза по румунски: „я е профессоромъ французского языка для сѣи дѣвчины, а ты нѣчого не знаешъ“, заразъ загудѣли на галеріи ногами, пальцами и т. п. академики-Румуны, а кѣлькохъ въ нихъ свиснуло у пальцѣ. Се тревало до 15 секундъ, але досыть для неприємного враженья и заколоту!

Кѣлькохъ екедентѣвъ арештувала полиція. Цѣле мѣсто обурилося противъ сѣи внолочи, и каждый выражае якъ найгорячѣйшій симпатію до Русинѣвъ. Комитетъ донѣсъ цѣлу справу акад. сенатови, а академики цѣлого университета выставили меморандумъ до сенату, обговоряючи сѣю справу и просячи, щоби для охорони академичной чести згадавшихъ екедентѣвъ потягнуто до отвѣчальности.

Прочитавши се, читатель запитае: Для чогожъ силувалися тѣ румунскі академики выкликати скандалъ? Чи має се мати значенне цѣлкомъ маловажне, отъ якбы якихъ уличниковъ найнижшаго веретвы народа, чи може яке соціальне або навѣть и политиче? И одно и

друге насуваеся читателю, а то тымъ болѣе, коли переконаеся, що 1) штука дана на користь добродѣтели, 2) грана дилетантами, отже людьми, що свои труды безъ власной користи для загальнаго добра жертвують, 3) що ви вже болѣе развѣ въ Чернівцѣхъ съ симпатією принято, 4) що въ нѣй анѣ слова не подыбаеся, гдѣбы румунскій языкъ або румунська народность були нарушені, 5) що противно, ставляеся румунскій языкъ рядомъ съ французскимъ яко два спорѣдненнѣ языки. Противъ чогожъ отже протестували, и то еще такимъ, въ цивилизованѣмъ свѣтѣ нечуванимъ способомъ? Чи противъ основаня гимназіи и ширеня просвѣты межи нашимъ народомъ, чи противъ дилетантѣвъ, котрымъ за гру нѣкто нѣчого закинути не може, чи може противъ спорѣдненя румунского языка съ французскимъ? — Нѣ противъ одного, нѣ другого, а противъ розвоєви руской народности! И якежъ дѣло Румунамъ до розвоєви руской народности? Тажъ они можуть розвивати свою народность, а чужо повинны лишити въ спокою. Такъ бы мало бути; але у насъ, въ православной Буковинѣ, водится иначе! Румуны болѣе дбають о Русинѣвъ, щоби ихъ еиняты въ культуру и просвѣтъ, и не допускали до болѣшого ровноу, якъ про те, щоби розвивати свою народность наукою и просвѣтою. Отчуждали гдѣякій права съ покритиженемъ руской народности, але чи богато они симъ досягнули? На поли церкви, але лише тутъ, досягнули Румуны найболѣе: бо выставили цѣлый гьерархичный апаратъ румунизаційный въ людѣхъ, що готовѣ каждый хилѣтъ свои найвѣтѣйшій переконаня за лѣвнѣй мѣсца и уряды промѣняти. Але чи се доведе до чого? Чи удержатся мисіонеры румунской цивилизацій — священники-Румуны — межи рускимъ народомъ? Нашъ народъ приходитъ до чимъ разъ болѣшого самопобаваня, противъ него пороже выступати, буде для румунскихъ священниковъ дуже небезпечно — а для авторитету церкви навѣть непригожо.

Тогда идея румунизацій Русинѣвъ перенесеся въ можебности въ баченность. Мѣжъ свѣтскою интеллигенцію рѣдко подыбати якихъ ширыхъ румунскихъ патріотѣвъ, съ яеными програмами для своєї народности: такъ дѣлѣтъ лише именемъ признаются до Румунѣвъ, а въ дома они нѣмцами, Поляками та Русинами и говорити по румунски не умѣють, а якъ умѣють, то хитае говорятъ на великденъ при пасцѣ, щоби показати, що они старого значаю еще не забули. Румунскій урядники се космополиты, що боронять румунщины лише тогда, коли мають выбирати рущину або румунщину. А що екажемъ о простѣмъ народѣ румунскомъ? Сей окруженный рѣжними чужими элементами, вынаровдываеся рѣжнѣ, до него нема жадной культурной пѣжкы отъ своєї интеллигенції, бо ся цураеся нимъ: паны по примѣру молдавскихъ бояръ, уважають еи за якийсь матеріалъ неспособный до жадной культуры. И якъ жежъ ему не облизатися до руского народа и не пріймати отъ него то, чого самъ не має? Треба бути при ровправѣхъ судовыхъ, щоби видѣти, які элементы подыбляються въ чисто румунскихъ

селахъ: при одной и той самой ровправѣ подыбуемо межи румунами Русинѣвъ, Поляковъ и нѣмцевъ. Майже каждый въ нихъ умѣе по руски; Румунъ хочъ криво говорить по руски, а все силуеся болѣе по руски говорити, якъ Русинъ по румунски. Съ рускимъ языкомъ можна зйти цѣлу Буковину, а съ румунскимъ нѣразъ. Якъ простый румунскій народъ вынаровдываеся можуть послужити сѣ факты, що конскрипція въ року 1870, коли Румуны менше агитували, на Буковинѣ було Русинѣвъ болѣе лише о 2% якъ Румунѣвъ, а послѣдней конскрипції, помимъ великой агитацій румунизаторѣвъ, вже маемо 5% болѣе Русинѣвъ якъ Румунѣвъ. Колишній чисто румунскій села якъ Раранче, Магала, Кучурѣвъ, Чаторъ, Ропче и др. майже цѣлкомъ зручилися. А спытаемо: чи багато маемо Румунѣвъ, щоби не умѣли по руски? Навѣть найзавѣтѣйшій патріоты, самѣ неразъ мусѣтъ того языка уживати. Въ чѣмъ же лежить причина сего всего, якъ не въ вѣковѣмъ впливѣ нашої культуры, на румунску цивилизацію, въ чѣмъ иншѣмъ якъ не въ нашої культурной вышности и въ нашої згодливости такъ въ минувшости якъ и теперѣшности? Зачавши отъ церкви, дипломатіи и наукъ а екѣнчивши на житю просто народѣмъ, видимо слѣды нашого культурного впливу на румунскій народъ. Книги церковны, акта державны, письмо для рѣдной мовы — все се руске було. А народна мовѣ еще й теперъ показуе впливы руской культуры; слова якъ: *podcova, cosa, sicea*, (сѣчка), *grebla* — граблѣ, *pleva* — полѣна и т. и. не мають навѣть въ румунскѣй мовѣ власного выраженья. Се отже малибы бути тѣ причины, що подбуряють Румунѣвъ противъ Русинѣвъ? У насъ рѣдко знайдеся яке село, щоби не було тамъ якои руской книжки або газеты, хочъ мы ледво 1870 року зачали болѣе дбати о просвѣту народну. Мы не подносимъ нашъ народъ кривою румунскою народѣ, але позитивною працею, звертаючися безпосередно до просвѣты народной. Ктожъ виненъ, що нашъ дѣла хотъ якъ на видѣ малѣ и невиднѣ, далеко болѣшій и важнѣйшій якъ румунскій? Нашѣ румунизаторы замѣтъ взятыя до працѣ силуются рускѣ книжки въ Галичины представити за якіе нечистѣ, бо уніатскѣ, отже небезпечнѣ и думаютъ, що еиняючи народъ въ читаню рускихъ книжокъ, тымъ своему народови помогутъ. Але й то не помагае, бо всякій рускѣ письма розвоєвдують ся по разъ болѣе. Звязъ народна Буковины и Галичины дозволяе, що всяке духовне житѣ Галичанъ заходитъ и до Буковины: такъ газеты, книжки и т. п., а театръ дае свои представленя навѣть въ Сучавѣ на молдавскѣй границі! Румуны сего всего не мають. Се робить, що поступъ ихъ народа дуже утрудненый, а найболѣе теперъ, коли запровадили латинскѣй буквы и правописъ, котру народъ, учившійся на рускѣй кириллицѣ, цѣлкомъ читати не може.

Се суть рѣчи, котры може дѣкто въ румунской интеллигенції и добачае, та до якихъ же то мѣръ берутся Румуны, щоби сему всему запѣжчи? Отъ бачилисье: до демонстрацій и якихъ ще неумѣстныхъ и наивныхъ демонстрацій! Вы бачите, що тутъ не йде дѣло scienskies Duszy potrzebuiesz spowiedzi pragniesz przyjąć Najswiętszy Sakrament Odpowiedział też ja Sakramentowawsia u Spowiadawcia w tot czas w kotory postupywem na tui dorohu, pytany o skarby gdzieby się znajdowały Odpowiedział w Połonie w Czarnohorach Bug wi, ja wim Ziemia to korzystawo będzie nie ludzie; Moderunek zas i Strzelba iego iako to pistolety Czeszyinka, iego zabrali Opryszkowie na tenczas kiedy był postrzelony gdyż sam swoich pobratymow o to prosił aby mu w iego Słabosci ulżenie Uczynili iakoż u Zabrali Pytany Doboszezcuk z kadyby u kogo miał z sobo Opryszkow powieidział ieden Wasyl Bajurak a drugi Pawel Orfeniuk a ten ma być siostrzyniec iego a niepowieidział z kturych Wsiow tylko z powieidział ludzkiej Stefan Dzwiniczuk wyznaje że Wasyl Bajurak ze wsi Dory a Pawel Orfeniuk ze Wsi Jamney być maia, w tym czasie będąc konaiącym Doboszezcuk we Wsi Kosmaczu nadiechał Im. Pan Kolendowski Gubernator Jabłonowski u w prędkim momencie tenże Doboszezcuk przy nim i przy ludziach gromady Kosmackiej Skonał po Smierci wzięto Ciało na Wuz wieziono po Wsiach obwoływano u publikowano całemu rozpultwu u w Miescie Kołomyi w Ratuszu toż Ciało lokowano.

(Конецъ буде.)

съ народомъ свѣдомымъ своєї народной силы, але съ фантастами, готовыми ногами и кулаками здобувати европейску культуру! Мы не протестуемо противъ румунской гимназіи въ Сучавѣ, хотяи и маемо до сего право, якъ Румуны до протесту противъ руской гимназіи въ Кѣдмани. Въ сучавскѣмъ округѣ суть Русины якъ и Румуны а въ кѣдманскѣмъ анѣ одного Румуна, а до того сучавска гимназіи удержуеся не чисто румунскимъ але спѣльно и рускимъ фондомъ религіинымъ. Бачитеся, що мы бажаемо ровною румунской народности. Але екажыбы ктося, якъ можемо судити цѣлу румунску интеллигенцію по поступованю ихъ молодежи. Правда — алежъ отки придать та молодѣжъ, той цѣлѣ румунскій, до такихъ отважныхъ, такихъ рѣшучихъ планѣвъ, коли не въ наученя старшой братіи? Ктожъ выплекае ту молодѣжъ, ктожъ защебивъ тѣй тѣ благородній идеѣ: игнорвати все що руске и тѣтити, и тымъ Румунію будувати, якъ не тѣй що называеся „старшимъ“? Щожъ иншого есть высивстанье руского слова въ сцены румунской молодежи, якъ не *mutatis mutandis* высивстаньемъ руского слова въ церкви митрополитомъ и духовенствомъ? Ктожъ защебивъ ту вражду народну, якъ не румунске духовенство, що творить всякі можливі криды рускому слову и народности? Чи ихъ сыны мають лѣвшими бути? Куды се запровадити, увидимо. Мы съ Румунами нѣколи такъ не поступали а нашѣ предки все повождали съ ними по братерски.

Зъ Станиславова.

(Посолъ дръ Иванъ Добрянскій передъ своимъ выборцами въ Станиславоѣ.) Выбранный въ округа Станиславоѣ-Галичъ въ лютомъ м. р. посломъ до сойму краєвого дръ Иванъ Добрянскій, позапрошувавъ окремыми листами своихъ выборцѣвъ на день 25 мая с. р., щоби адати справу въ своєї дѣльности. Бже рано тогожъ дня видно було господарѣвъ що поприбували и въ подальшихъ сторѣнъ а сая театральна була скоро цѣла занята, такъ що коли о 11 годинѣ явился дръ Добрянскій, вставъ вже зобранныхъ надъ 300 особѣ, по найболѣшій части нашихъ що найзначнѣйшихъ господарѣвъ-патріотѣвъ въ вѣсѣхъ хотѣбы и найдальшихъ сѣлѣ, и нашихъ мѣщанъ-патріотѣвъ въ Галичи и Буполя, а все ще приходили новѣ. Посолъ повитавъ зобранныхъ и предложивъ выбрати предѣдателямъ о. К. Церкевича, а секретарями дра М. Вучиньского и о. Т. Петрушевича, котрыхъ и выбрано черезъ акламацію. Представителемъ власти бувъ ц. к. комисаръ Покинскій. Приступачи до справованя, посолъ дякуе выборцамъ за голосы пересвѣдченнѣ, що они подали на него свои голосы въ почутю, що выбирають Русина, що яене почутѣ своєї народности ихъ до того спонукало; оттакъ завважаль, що выбору еи не затвердиль еще соймѣ, що противна сторона внесла протестъ, а соймѣ маѣтъ пильнѣйшій справы и не могъ тымъ занятися; выложивъ дальше, якъ нараджаются послы въ клябахъ, — якъ и послы Русины надъ каждою справою застаналялись, а говорити въ соймѣ одного назначували, выложивъ, якъ справы приготавливаются въ комисіяхъ; дальше пояснѣвъ, що складъ послѣвъ есть черезъ те дуже неотповѣднѣй, що вступниками малою посѣлости въ соймѣ суть болѣшій властители, що болѣшій властители пильнують лише, щоби имъ все на добре выходило, а справами селянъ и маломѣщанъ займатися не могутъ. Важнѣйшій справы, що приходили подъ обраду, були слѣдующі: Реформа администраційна с. в. змѣна устрою краю. Посолъ якъ и прочі рускѣ послы были противъ того, щоби селскѣ громады лутчи съ общарами двѣрскими, булобы въ того богатого колоту и непорядковъ а народъ нѣякъ не могъбы въ того бути доволеннымъ, и теперъ хотъ вольно, не лутчае громады съ дворами, — и въ Пруссахъ, гдѣ есть добрый порядки, того не заводять; воорѣвъ громады, гдѣбы кѣлька селъ було залученыхъ въ одну громаду, таковыи нѣ до чого не припаднѣ, и села далеко розкиненнѣ и коштѣвъ въ того булобы богато, бо требабы оплачувати начальниковъ и писарѣвъ воорѣвныхъ громадъ, а тогда булобы ажъ чотыри уряды: рада громадека, зборна громада, рада повѣтова и выдѣлъ краевый, тягання урядова булобы еще довша, а хочъ радъ повѣтовыхъ булобы и менше, то все таки кошта булобы далеко болѣшій и даятого посолъ тому противился. Въ тѣй справѣ не доведено въ соймѣ до нѣякого рѣшеня. Другою такою справою було отворенне бурсы краєвой при семинаріи учительской у Львовѣ, для кандидатѣвъ на учительскѣй народныхъ. Въ семинаріи учительской есть учениковъ около 250, а до бурсы мають принимати лише 60, а грошей жадали на ту бурсу 25.000 ар. Выхованье въ тѣй бурсѣ буде въ дуѣхъ польско-патріотичнымъ. Посолъ якъ и прочі рускѣ послы противились тому и казали, що вже лѣпше роздѣлити тѣ грошѣ на вѣсѣхъ учениковъ семинаріи ровню, але Поляки переголосували по своему. — Бачъ краевый маѣтъ бути заложеныи на те, щоби селянъ въ довѣтъ выплатувати. Та выдѣлъ краевый предложивъ такъ внесены подѣ

przeszła Teszeza moja upominając się o Wiano, które mi dała była za córko iam oney za Swoie koszta zatrzymał pare wołów u krowe iedne, ona zawziowşy się zato na mie udała mie przed Doboszezcukiem, że ia za nim chodze chcąc onego zabić u On z tego miał zawziętość na mie (y zeszedszy w przeşszy Poniedziadek w Noc z Wiecezora) kiedy przeszłego Poniedziadku przyszedł ia z robocizny z pola a Oyciec moy czynił mi relacye że Doboszezcuk zabił Człeka na Mykuliczynie u powiedział którego, iam się prawda zdziwił że tego Człeka zabił u mówiłem że musiał zdrado ześć na niego a Oyciec u mie poczoł muwić żebym się u ia niebezpieczył na Swoie broń za co u połajał mie że m odpowiedział iak Pan Bog da, aż w tym Momęcie zaraz pies poczoł utyskować u Oni zaraz przypadli do Okien a ia siedząc na Chałupnym progu skończyłem u zamknół sienne drzwi, Oni kazali się puścić do Chałupy a iam się nieodzywał, tylko Zona moja u Matka odzywali się do niego niechcąc go puscic miwili niewimy kto ty iezdeś a Męza niemaż w Domu gdzieś na Kosowicy w polu oni rzuciwszy się do Drzwi u naupierwszy On wziowszy drag zawazywszy drzwi trocha odworzył a potom sam sobo poczoł się cisnąć u lizé do Sieni a iam go wtenczas postrzelil, a on tylo mie zalał u kolegom kazal palce chałupne oni poczelil krzesać ognia nie mogli zaraz zkrzesać a potom Doboszezcuk kazal im żeby zehrli z niego Moderunek muwiąc iezcze ia z tad mogę puść, ci zabrawszy z niego Moderunek wziowszy go z Sobą poszli w las a moy pies

ieszcze na onych utyskuiac poszed za nimi sobie w Las, ia obawiając się więcej Opryszków Uszedem na Wiesz szukając pomocy przypadszy do iednego gospodarza u do drugiego niezastalem onych w Domu ażem tylko Białogłowy, będąc gospodarze na Kosowicy Dworskiej u Ataman z nimi tak ia iako Moy Oyciec Matka przez całe Noc nieżebyśmy Spali aliśmy się po Chwastach po Burzanach kryli iednak że przytym poszedłem do karczmy iezeli niezastane dla Swego Sukursu ludzi alem nie zastał tylko trzech na Warcie przydaney Arędarzowi iako iest zwyczaj tego, ci trzech ludzi od karczmy odstąpić nie mogli a tymczasem Pan Bóg dnia Szczęśliwego dał się doczekać to iest die 24 Augusti Anno praesenti a Samego Festu S. Bartłomieia Apostoła Męcennika, dzien Szczęśliwy Otworzywszy się ludzi z Gromady zszedszy się tudzież Duchowni tamteysi Kosmacey u Arędar Szukacieśmy po wsi po Sianożęciach po Chaszczach poczelil na Odgłos psa mego trafiłszy na to Mieysce na hony dobre Ruskie odwsi w Chaszczu pod Drzewem Swierkowym naleziłszy iezcze żywego Olexe Doboszezcuka Guglo zadubiono w Sieraku takowymże w koszułi w oliwie załuszczonej u w Smole umoczoney gałęziem przykrytego; u pieniędzy tyfnow jedenaście przy nim pytałszy onego coś by miał za sprawe coś miał za racyo na moie życie u na Moy Dom nachodzić iezeli Cie kto nie namuwił na mie, odpowiedział Doboszezcuk czy mie kto namawiał czy nie namawiał taka mi Smierć przyszła, pytali się Duchowni co Należy do Chrze-

оброуду, то можь було вже в разу побнати, що то сей банк кр. селянамъ нѣ мѣщанамъ нѣ-чого не поможе. Пожичку на основаніе банку 1 миліонъ має затыгнути край на свою отвѣ-чальность, банкъ не зможе дати пожички на малый процентъ, бо самъ буде платити значный процента отъ пожички, а урядники банку и цѣле веденіе есть дуже дороге; банкъ буде займатися справами вексельными и иншими банковыми дѣлами, въ которыхъ для селянъ не буде нѣякого хѣсна нѣ помочи; банкъ не буде пожичати менше якъ 100 зр., а селянамъ треба найбільше малыхъ пожичокъ по 15 зр., 20 и т. п.; нѣмъ выдадутъ грошъ, треба буде довго ждати, а кошта при томъ великія. Этъ тыхъ то причинъ посоль якъ и прочіи рускі послы, бувъ противъ того банку и въ той справѣ въ соймѣ промаивавъ (Дѣло въ р. 1881) и то все подносилъ, однакжъ хоть ще и гдѣ-які Поляки були противъ банку, таки ухва-лено въ соймѣ, утворити кр. банкъ. Дуже обходила всѣхъ русскихъ посоль въ справу ин-тернату оо. Змартвыхъ встанцѣвъ. Змартвыхъ-встанцѣ освѣщи во Львовѣ, подали до сойму о запомогу 10.000 на заложенье бурсы для русскихъ дѣтей. Русскі послы противилися и отговаривали въ той справѣ вымовными устами Вир. о. Качалы. О. Качала выкаивавъ, що тутъ ходять о инші дѣлы, якъ о выхованье ру-скихъ дѣтей; хотять отвернути нашѣ дѣти отъ нашей вѣры и отъ нашей народности. Чому нема бурсы для выхованя Поляковъ въ дѣтѣ згоды? — Кожду въ повысшихъ справъ выписивъ посоль основно и всесторонно на подѣлѣ дѣтъ и выказовъ достовѣрныхъ (именно датами естатистичными и бюджетными справками). Въ концѣ подѣлѣ, що голо-сѣвъ русскихъ посоль было замало, чтобы до-вести до якого успѣшного результату, а болѣ-шѣтъ польска не переголосовувала по сойму.

О. Ал. Заклинскій (младшій) пытаея, чи посоль буде отповѣдати на выспитаня; — по-соль отповѣдавъ, що се розумѣея само собою. О. К. Харкевичъ выказывае подяку посоль за его прихильность до народа. О. И. Марди-ровичъ запитуе, що дѣвса въ законѣмъ о удѣ-ржаню дорѣбъ, що еще походить въ часѣмъ пан-цины и такъ тяжкій для громадъ и вноситъ, чтобы посоль подѣлѣть то въ соймѣ. Посоль отповѣдавъ, покинувшись на свою попередну бѣсѣду, що законъ той и днѣ унаже а дуже несправедливый и для народа утяжливый, що и сей законъ такжъ и въ выконуваню недо-гдний бо темный и двозначный, и длатого дав случай до суперечокъ и рекуредъ; посоль прирѣкае, що поднесе ту справу въ соймѣ, чтобы вже разъ выдати справедливый законъ о дорогахъ. О. Ал. Заклинскій (мол.) вноситъ, чтобы послови Пузынь удѣлѣти вотумъ недо-вѣрія, однакжъ на жданье ц. к. комисаря ту справу усеуено въ порядку дневного. О. Ал. Заклинскій (старшій) вноситъ, чтобы послови дати вотумъ довѣрія, а збѣранъ выборѣвъ вы-казують свое признание послови гучными оплесаками и окликаками „слава“. Господаръ Гринъ Гойсакъ въ Викторова жадае, чтобы посоль вынесъ въ соймѣ, чтобы соль для лю-дей и худобы була болѣе доступна, бо хочъ маемъ ви у себе, але забороняють намъ ви уживати; — дальше чтобы надѣлѣть надъ шко-лами поручено священникамъ. Посоль отповѣ-давъ, що справы тѣ належать до рады держав-ной. Господаръ Василь Савчакъ въ Ямницѣ подносилъ, що въ урядовѣй газетѣ львовскѣй есть письмо папы римского, где папа приказуе, что монастырями отъ теперь анѣ Пр. епископъ, анѣ самъ ВПр. Митрополитъ не буде орудо-увати, лише конгрегация пропаганды въ Ри-мѣ и та буде надавати протопгумена, — и что русскі монастыри въ Добромилѣ мають нашѣ черницѣ Василіане зовѣмъ отдати Гауитамъ. Дальше говорить бесѣдникъ, що се русскі вельможы и князѣ основували монастыри у вѣчѣдѣтъ для Василіанъ, и що у насъ есть досѣтъ высоко ученыхъ священниковъ якъ пр. и самъ ВПр. Митрополитъ и Пр. епископы, что были профессорами на университетѣ, чтобы мо-гли руску молодѣжь на черницѣвъ выучувати и не треба до того ажъ Гауитѣвъ; вконцѣ пытае, что самъ посоль о томъ думае, и что аробитъ въ соймѣ съ тою справою. Посоль за-являе, что днѣ самъ якъ и всѣ Руины ува-жае той приказъ папы яко дуже тяжкій ударъ, что до сойму та справа не належить, але Ру-ины и въ иншій способъ тою справою займутъ-ся и вызывае, чтобы приняти ту вѣсть спокойно и поступати роважно. Гауиты хотѣли згубили Польшу, але Руси не згублятъ, бо тверда Русь и се перебуде. Предсѣдатель дякуе по-слови за его усилія и труды, а збѣрѣвъ повстае въ мѣсць дякуючи. Ту забравъ посоль еще разъ голосъ, вызывае до едноты, чтобы заяву-нати читальнѣ, касы пожичковъ и иншій то-варшества, чтобы выписуватися до товариства им. Качковского и Просвѣты, бо просвѣта дае си-лу, а якъ будемо сильнѣ, то не будемъ потре-бували варѣжати, что насъ мало въ соймѣ и радѣ державной; такъ само якъ Чехи, что ма-ючи у себе 2.500 рѣжныхъ товариствъ, че-резъ просвѣтъ такъ скрѣпились, что нынѣ трясуть майже цѣлою державою; — наконецъ обѣщавъ, что буде старався зновъ якъ найкор-пше съ выборѣми бачитися. Съ тымъ попрѣ-щавъ съ выборѣми и засѣданье замкнуло о 4 год. Выборѣвъ были въ справозданя и вы-голошеныхъ промовъ посоль вельми задоволенъ, что заявляли сердечными подѣлками и живыми окликаками „многая лѣта“. Всѣ вернули одуше-

вленъ домѣвъ. Величавый и порывающій бувъ образъ збѣраныхъ кѣлкасотъ господарѣвъ, са-мыхъ свѣтлыхъ, честныхъ, поважныхъ му-жѣвъ, независимыхъ людей працѣ, что повасѣ-дали довгими рядами въ окомъ яснѣющимъ любовію до Руси уважно выслушали справо-здания и прочіихъ промовъ.

Станиславѣвъ 25 мая 1882.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(О послѣдней сесіи рады державной) разпо-суются всѣ газеты разбираючи ея дѣятельность и констатируютъ, что тая сесія была дуже плодна. Самъ цѣсаръ выразилъ кѣлька разѣвъ, что не памятае сесіи, которая такъ много и столько ко-рыстного учинила, якъ услышавъ сесія. Съ важ-нѣйшихъ ухвалъ задаемъ мы: торговельну кон-венцію съ Франціею; змѣну въ поборѣ рекрутѣвъ на р. 1882 въ наслѣдство послѣдней конскрипціи; законъ о податку домохѣвъ; законъ о оподатко-ваню нафты; бюджетъ на р. 1882; законъ о че-сѣмъ университетѣ въ Празѣ; законъ о заведеню стану облоги въ Далмаци; тымчасова тарифа цлова (Sperrgesetz); законъ о придрушеніи 8-миліо-нового надзвычайного кредиту на придрушеніе повстанія въ Герцеговинѣ; конвенція съ Сербіею; законъ о почтовыхъ касахъ шадичныхъ; змѣна судового поступованія при переступствахъ под-часъ заразы худобы; законъ о обмеженю экзе-куціи на пенсію урядниковъ; тарифа цлова; законъ о покрытѣ другого надзвычайного кре-диту на придрушеніе повстанія въ Герцеговинѣ; законъ о ударемію на секвестраціи; законъ о удѣленю галицкому банку праву права по-литичной экзекуціи и о увольненю отъ належи-тостей окарбовныхъ двухъ галицкихъ великихъ пожичковъ; законъ о регуляціи Дунаю и т. д. Подчасъ цѣлои сесіи правяща майже заведѣды мала болѣшѣтъ и правительство не мало великого труда переводити въ радѣ державной свои про-екты. Одинъ разъ только при тарифѣ цловѣй не было солидарности въ правяща, именно вне-сене Гальвиха, змѣняющее постанову прави-тельственного проекта о цѣхъ збожехѣмъ, знаи-шло собѣ было болѣшѣтъ въ налатѣ посоль, че-резъ то, что часть центра (клубъ Липбахера и Лихтенштайна) голосовала за внесеніемъ Галь-виха. Графовъ Таффе пріишла въ помѣчь налата цанѣвъ принявши проектъ правительственный, а коли тарифа вернула до палаты посоль, то и тамъ вже другимъ разомъ мала болѣшѣтъ о 10 голосѣвъ. Кромѣ того одного случая правитель-ство не мало болѣе нѣколи клопоту съ прави-цею, на котрой опираея. Передовѣмъ слѣпо по-пирала грава Таффе Поляки, чтобы Чехи и клубъ Гогенварта, а наиболѣе клопоту причинявъ клубъ центра. Съ русскихъ посоль о. Озаркевичъ все и всюда голосовавъ съ правящею, а ин. Коваль-скій и Кулачковскій часомъ съ правящею, часомъ съ лѣвицею. Русинамъ оціенно послѣдняя сесія не принеся ніякой користи.

(Справа руского языка выкладового) въ на-родныхъ школахъ по селахъ чисто-русскихъ мала пріићи подѣлы обряды комисіи школьной 23 я. мая, але не пріишла зъ той причины, что комисія не збѣралася въ комплектъ, именно не пріибули на засѣданье члены зъ лѣвицѣ. Комисіи придѣлено много петицій галицко русскихъ громадъ, котрі протестуютъ противъ того, что въ ихъ школахъ заведено противозаконно языкъ польскій, яко вы-кладовый. Рефератъ зъ русскихъ петицій придѣ-лено чешскому послови Квицалѣ. Онъ намѣрѣвъ поставити въ комисіи внесеніе, чтобы петицій тѣ отступити правительству до розрѣзженія и по-ступленія посоль обязующихъ законодѣвъ.

(Выборы делегаций.) Першій се разъ отъ-чае, якъ осуществея институтъ делегаций, цен-тральности при послѣднѣмъ выборѣ не вышли въ переважній болѣшѣтъ. Вправдѣ они мають о од-някъ голосѣ болѣе отъ автономистѣвъ (28 вѣр-ноконституціонныхъ а 27 автономистѣвъ), але есть и кѣлька такихъ посоль, котрі не належать до жадной зъ тыхъ двухъ партій, т. з. „дикій“ по-соль; тѣ вывѣчно голосуютъ съ автономистами. Зъ Галичинъ выбраны делегатами: Чайковский, Еве. Черкавскій, Грохольскій, Яворскій, Смолька, Хшановскій и Гавзеръ. Автономистичный делега-ты хотять передатити выборѣ д-ра Смольки на президента делегаций.

(Амбасадоромъ австрійскимъ въ Римѣ) име-нованъ гр. Людолѣвъ.

(Гр. Таффе) мавъ дня 24 мая довшу про-мову въ палатѣ паноу подчасъ дебаты надъ ре-формою выборочю. Гр. Таффе заявляе, что правительство усердно поипрае проектъ реформы въ цѣлости, такъ дотычно змѣны выборѣвъ въ куріи болѣшихъ посольствъ въ Чехахъ якъ и до-тычно розширена права до выбору на оплачу-ющихъ 5 зр. податку. Цѣль проекту дасться осян-нути черезъ змѣну ординаціи выборѣмъ. Якъ внесеніе Цайтгамера такъ и внесеніе Лихтен-штайна має за подставу — справедливость.

(Ассентуровъ въ Босніи) иде въ порядку. Въ округѣ Сераева ас. нтеровано 13 людей, въ округѣ Банялюкѣ 73 людей а въ округахъ Дольной Тузлѣ 38 людей. Майже всюда попи-совъ появились въ повномъ числѣ передъ коми-сіею ассентуровкою.

(Гр. Фридрихъ Байста) одержавъ вже ди-мисію зъ своей посады посла австрійского при републикѣ французской въ Парижѣ. Цѣсаръ по-читивъ вступающего въ станъ спочивку гр. Байста

отручнымъ письмомъ, въ котромъ высказуе ему свою признательность за доволѣтну вѣрну службу. Гр. Байста старый вже чоловікъ, чюлѣтъ теперь 73 лѣтъ; 16 лѣтъ жита посвятивъ службѣ ав-стрійской монархіи, передъ тымъ бувъ онъ са-соньскимъ министромъ. Въ 1866 дня 30 жовтня бувъ именованъ австрійскимъ министромъ дѣлъ заграничныхъ. Въ той порѣ, по нещасливѣй для Австрій войны, Байста бувъ паномъ цѣлого ми-нистерства, у все мѣшався и на все розтагавъ свой впливъ, яко министръ дѣлъ заграничныхъ днѣ взявъ въ свои руки и внутрѣшній устрѣй державы. Онъ бувъ прихильникомъ нѣмцѣвъ цен-тральности и домогѣтъ имъ дойти до пануючого становнища въ Австрій. Онъ такжъ есть творцемъ австрійско-угорского дуализму. Познѣйше збѣ-ставъ Байста именованъ канцлеромъ держав-нымъ. Въ загалѣ гр. Байста державъ правитель-ство въ Австрій отъ 1866 до 1871 р.

ЗАГРАНИЦА.

Россія. Гр. Лорисъ Меликовъ пріибувъ ми-нувшего тыждня до Петербурга. Его отѣвдували многіи высокіи достойники державной, мѣжъ инши-ми такжъ гр. Игнатѣвъ. Дня 25 мая отѣв-хавъ гр. Меликовъ до Петергофу, на авдѣн-цію до царя Заграничнѣй газеты высовуютъ зъ того догадку, что гр. Лорисъ Меликовъ буде по-кликаный зновъ на якое важне становище въ Россіи; гдѣякъ навѣтъ догадуются, что буде на-ступникомъ гр. Игнатѣва, о котрого димисіи вже отъ такъ давно говорятъ. Гр. Лорисъ-Меликовъ, звѣстно, має въ Россіи велику повагу. Подчасъ его пробуваня въ Петербургѣ справлявъ коми-тетъ товариства для спомоги рускойго промы-слу и торговлѣ, рѣчный торжественный паръ. На томъ парѣ вѣсѣсь предѣдатель товариства кн. Демидовъ Санъ Донато тоастъ въ честь пріибу-шого въ столицю Россіи Лорисъ-Меликова. Той тоастъ пріишла въ пріисутіи съ энтузіазмомъ и вы-сказалъ Лорисъ-Меликову пріветну телеграму.

Кіевской „Зарѣ“ доносятъ зъ Петербурга, что процесъ Кобызѣва, — звѣстного зъ под-кону при улицѣ Садовой въ Петербургѣ а охо-пленного при приготавливахъ атентату на царя подчасъ коронаціи въ Москвѣ, — отбудея не скорше, якъ ажъ въ осени сего року. Процесъ сей одного зъ найдѣятельнѣйшихъ террористѣвъ буде дуже цѣкавый.

Россійскіи агенты дипломатичный въ Бол-гаріи Хитрово збѣставъ откликанный въ своей посады и отѣвхавъ черезъ Вѣдѣнь до Петербурга.

Испанія. Зъ Мадридъ доносятъ, что въ окрестности Барселоны показалося кѣлька отдѣ-ловъ повстанцѣвъ. Войска кѣлька разъ побили повстанцѣвъ.

Сербія. Выборы въ Сербіи выпали въ за-галѣ користо для радикальной, оппозиціонной пар-тіи. Правительство побѣдило лишь въ кѣлькохъ мѣсцахъ.

Египтъ. Справа египска що разъ болѣе запутуея. Кедивъ (Тевфикъ-паша) давъ димисію министрови войны и презесови кабинету Араби-пашы. Тымчасомъ духовенство, вельможы и ин-телигенція египска стоятъ за Араби-пашею и за-жадали отъ кедива, чтобы онъ назадъ отдавъ теку министровѣ войны и президію министе-рства Араби-пашы. Англія вже прістае на интер-венцію Порты въ Египтъ. Порты приготавлие вже швидко военный корабль, котрі мають отплы-сти до Египту и намѣрѣе такжъ выслати тамъ своихъ комисарѣвъ.

НОВИНКИ.

— Намѣстникъ гр. Поточій має удалитъ до Бро-довъ въ справѣ эмиграціи жидѣвъ.

— Испытъ конкурсовый на душпастырскі посады отбудея въ Перемышлѣ въ дни 27, 28 и 29 лат. червня с. р. Кождый, кто желеа поддѣтисъ тому испытю, має найменше на три днѣ передъ 27 л. червнемъ завѣдомити о томъ въ Перемышлѣ, а пріибувши на испытъ мати съ собою книги св. писма.

— Конкурсы стипендіи. Совѣтъ „Народного Дому“ разписуе два конкурсы: одинъ на стипендію о. Мелетія Романовского зъ Живачева на 60 зр. рѣчно, другій на стипендію имени Ку-земецкого на 50 зр. рѣчно. Стипендія Романов-ского назначена лишь для гимназистѣвъ Русинѣвъ, гр. обряду, убогихъ, добрыхъ учениковъ; першенство мають свояки фундатора, а колибъ не було, то ученики гимназій католической ма-юуть першенство. Стипендія имени Куземецкого назначена для студентѣвъ университета, по-литехники и гимназій, Русинѣвъ, греч. обряду и отличныхъ въ наукахъ. Речинець вношена поданъ на обѣ тѣ стипендіи вызначенъ до 3 (15) червня 1882. Подана маютья вносити черезъ дотычній настоятельства школьной до совѣта „Народного Дому“.

— „Sztandar polski“ взывае въ послѣднѣмъ числѣ Поляковъ, чтобы сильно съ Русинами запрете-с-твали противъ отданъ новіцятѣ василіанского въ руки Гауитѣвъ.

— Вчера отбудея похоронъ жены п. Гневоша, ре-дактора „Sztandar-u и Strażnic-ы“ при участіи руского и польского духовенства и при хоро-шомъ спѣвѣ питомцѣвъ руской духовной семинаріи.

— „Карпатъ“, одинока руска газета на цѣлу Русь угорску, котра лывае себе: „общественная, цер-ковная и литературная газета“, перестала вже зовѣмъ бути рускою. Послѣдній ея числа кромѣ рускихъ титуловъ не мѣстятъ ніякого болѣе русо-

кого, — всѣ статіи писаніи по мадярскі, навѣтъ новинки!!

— Въ справѣ руского письма на почтахъ одержуея слѣдуючу важну дописъ отъ Вир. крм. Якова Шведзичкого во Львовѣ: „Дня 1 мая 1882 вы-сказъ подпосаный чинъ парохіальный двѣ урядовъ дописъ до урядѣвъ парох. въ Товмачи и въ До-брѣ и получивъ реченіе въправдѣ рускѣ, але пи-саный польскими литератами: „Uziad parochialny w...“ Противъ того вѣсѣсь я заразъ 2-го мая до ц. к. Дирекціи почтъ жалобу съ прошеніемъ, чтобы на подсавѣ §. 19 законѣвъ основныхъ и рѣшеня ц. к. трибуналу державного зъ 25 цѣвтя 1882 зволюла поучити свои подвластныи уряды, чтобы они поступали по закону. На ту жалобу полу-чивъ я нынѣ отъ Дирекціи почтъ слѣдуючу до-писъ, написану въ рускомъ языкѣ и рускимъ письмомъ: „Ч. 8268. До 6-го Высочайшеподобія Якова Шведзичкого — я проч. На внесену жа-лобу п. д. 2 мая с. р. завѣдомляея Ваше Высочайшеподобіе при зворотѣ залучниковъ, что нака-зано тутешному урядови почтовому, чтобы на рускѣ письмамъ только рускѣ рецензіи выдавалъ и рускими буквами писанъ были. Львовъ 13 (25) мая 1882. Шифрера.“ — Такъ нехай буде высказана на сѣмъ мѣсць повна признательность ц. к. Дирекціи почтъ и ея ВП. шефови, что перестерѣгае зако-ны, а Русинамъ заохота, чтобы своими правами дорожили а въ случаяхъ покривденія о нихъ у-поминалися. Jura vigilantibus! — Львовъ дня 18 (30) мая 1882. Отъ урядѣвъ парох. св. Параскеви во Львовѣ. Яковъ Шведзичкий.

— Надзвычайнымъ профессоромъ географіи въ уни-верситетѣ львовскомъ именованъ д-ръ Антоній Реманъ, доцентъ въ Кракова.

— Зъ Тернопольа пишуть намъ: Минувшого тыж-дня отбудуея въ судѣ тернопольскомъ двѣ роз-правы противъ священниковъ о переступленіе за-кона зъ 29 лютого 1880. Одной предѣдѣвъ совѣ-тникъ Nemethy, а ц. к. прокураторію заступаеъ п. Логинскій. Обжалованный о. Григорій Чуба-тый, парохъ въ Ступокѣ, отповѣдавъ на розпра-вѣ лишь по руски, а въ наслѣдство того цѣла розправа ведеа въ рускомъ языкѣ: прокураторъ оскажывъ по руски а предѣдатель сов. Nemethy выголосивъ увѣльняющій засудъ по руск. Другой розправѣ предѣдѣвъ совѣтникъ Villame а прокураторію заступаеъ п. Veserik. Обжалова-ный о. Игнатій Левицкій сотрудничъ зъ Терно-поля говоривъ на розправѣ лишь по польскі (!), тожъ очевидно и розправа мусла вестися въ поль-скомъ языкѣ и закончилась за судженіемъ о обжалованого на кару грошеву (1 зр.). Не помогла польска бесѣда.

— Зъ Збаражчина пишуть: Гдѣякъ села збараж-скогого почты, якъ: Шельпакы, Лисичинцѣ, Шилы, Суховцѣ, Гнилицѣ, казали выбити софѣ, замѣсть давной печати громадской „dominium“, печать руску. Власть политична очевидно недоволена зъ того, бо жандармы нагадуютъ за зачинщиками того — „злочинства“; — власть политична ка-же, что печатокъ громадскихъ не можна змѣняти, бо они вже позатыганъ въ архивахъ во Львовѣ. Однакжъ лишь одинъ войтъ въ Лисичинцѣ, не запытавши рады громадской, змѣнивъ руску печатку на польску.

— Въ селѣ Серафинцахъ, якъ намъ доносятъ, от-крыто татарске кладбище. При розкопцѣ знайдено монету татарскую, зашиты въ шкѣрѣ.

— Убыто лѣсничого, Іоана Горюдского, въ Коблѣ старѣмъ, старомѣскогого повѣта. Подозрѣнье упало на побережника, котрого и уязнено.

— Въ Гниличнахъ сталося при выборѣ до рады громадской дѣйстви такъ, якъ дописуватель „Дѣла“ предвиджувавъ. На выборѣ бувъ присутный ко-мисаръ ц. к. староства. Члены громады гнилицкой, котрі были уязненъ и потѣмъ зовѣмъ увѣленъ-ный, не были допущенъ анѣ до выбору анѣ до вы-бираемости. — Для сотрудника, котрый мешкае таки въ самыхъ Гниличнахъ, постановила грома-да зъ власной охоты поставити помешканье вразъ съ будинками; на зиму вже буде готове. Въ за-галѣ громада для своего священника есть дуже щира и услужлиа.

— Зъ Скалатчины. Гауитскіи мисіи приносятъ вже свои плоды: роздоръ межъ Русинами греческого и латинскогого обряду. Въ одномъ селѣ жили до теперь вѣрныи обохъ обрядѣвъ въ найкрасѣйшій згодѣ: разомъ приступали до братства стремельности, разомъ складывали на будову новои мурованой церкви, безъ рѣжницѣ обряду до своей церкви у-чащали и безъ рѣжницѣ обряду посылали фѣру до матерного села по священника, словомъ, якъ въ дѣлахъ церковныхъ такъ и въ громадскихъ ишли вѣрныи обохъ обрядѣвъ рука въ руку. Доти бувъ гараздъ и любовь братна въ селѣ, поки не за-гостили Гауиты съ своими мисіями. По мисіи по-вѣявъ зовѣмъ иншій духъ. Коли пріишло недав-но до выборѣвъ рады громадской, то вже селяне латинскогого обряду стали ворожить табормомъ про-тивъ братѣвъ и сусѣдѣвъ своихъ греческогого об-ряду. Селянѣ греч. обряду выбрали лишь трехъ; тѣ внесли рекурсъ, котрый бувъ пріиный; повтор-ный выборѣ вышавъ вже користнѣйше для грома-дѣвъ греч. обряду. Така сама вражда проявилася и въ дѣлахъ церковныхъ; латинники отдѣ-люются отъ братства церковного, не хотять вже посылати фѣры по священника, и т. д. Се одинъ образецъ наслѣдства святокоихъ мисій. Консисто-рія вправдѣ выдала обѣщаніе, чтобы руске духо-венство пожалуваюсь ординаріатови, колибъ до-знавало якои кривды, але се зовѣмъ не есть сред-ствомъ зарадчимъ, бо звѣстно, зуситъ не высту-пае явно, въ проповѣдяхъ, але тайно — именно при сповѣди.

— Въ селѣ Побуцѣ коло Сколѣго заложено неда-вно читальню, котра приносить вже свои красны

плоды. Громадяне побуківські постановили не лише не пити жаднихъ горячихъ напѣтківъ въ коршмѣ, але навѣть порога коршми не переступати. По-неже коршмаръ удержує такожъ гдѣякі конче потрібні въ господарствѣ рѣчи, то громадяне рѣшили заложити свій оклѣпъ христіанскій; на туку цѣль мають вже грошѣ, лише не мають еще позволенія. Честь мѣсцевому священникови учителеви и новому войтови, Стефанови Сеичишньому, и всѣмъ другимъ, котрі заохотили и дѣломъ вводити такі спасенні порядки въ Побуцѣ!

(Дз.) Зъ Рогатина пишуть намъ: Дня 25 мая заразъ по пѣвочи выбухъ у насъ въ гарбарни Иванъ Клеца на пожаръ и въ одинъ мигъ обнявъ кератъ, шопу съ складомъ коры и стайню. Заслуга, що огонь бувъ скоро зьлокализований, належитъ ротмистрови улановъ п. Шведцикому; подъ его проводомъ уланы гасили дуже успѣшно огонь, особливожъ вызначився капралъ Вѣлиньскій. Якъ-разъ противъ гарбарнѣ есть церковь св. Духа, деревляна. Цѣла сила огню тионула на тую церковь: углѣ зъ коры гарбарекон обсыпували церковь. Зъ одной стороны на церквѣ пробилися поломѣнь, але угаюивъ ея мельникъ Данило Той; за хвилию показалася поломѣнь на другомъ боцѣ, тогды той самъ мельникъ дивною силою двигнувъ самъ драбину вылѣзъ на церковь а не маючи въ рукахъ жадного приладу до гашеня, шанкою пришивъ поломѣнь; потѣмъ наспѣли вже и другі мѣщане и уратували церковь.

— (о) Русский театр в Тернополи. В субботу 1 (13) мая отыграно на доходъ тутовойи музыки мѣйкои 5-актую комедію „Ревизоръ“ зъ Петербурга“, одинъ зъ найкрасшихъ творбъ М. В. Гоголя. Бетъ то артистичный образъ дробнои суспѣлности провинціальной и знаменитый взоръ комедіи. Идея, розвѣй дѣйство, займачий ситуаціи, артистична повнота характербъ, все то заповнило *Ревизорови* тревалии и щасливый успѣхъ на сценѣ. — Представленые сценичне Ревизора, звѣстного добре нашимъ братьямъ-Украинцямъ, якъ и въ большій части тутешнымъ нашимъ землякамъ, удалосъ якъ не можъ лучше. Такъ знамените выконанье сценичне уможливяе незвычайна пильность нашихъ артистбъ, а зъ другой стороны велика дѣлѣсть и совѣстнѣсть режисера п. Гриневецкого, за що належится имъ щире признанье. За совѣстный трудъ вынагородила публика щедро нашихъ артистбъ, бо сая була набита (выключно мѣсцевыми) гѣстми.

— Въ справѣ рецензій на мелюдраму „Капраль Тимко“ умѣщено недавно въ „Дѣлѣ“ въ дописи зъ Тернополя, одержали мы слѣдующее письмо отъ Вп. автора: „Перечитавши въ ч. 35 „Дѣла“ рецензію зъ Тернополя дотычно представленія мелюдрамы „Капраль Тимко“ не могу сдержатись, щобъ на ню хоть кѣмъко словами не бтовѣсти. Признаюсь до гдекотрыхъ похибокъ въ сѣй дописи замѣненыхъ, особливо справедливый замѣтъ о тыхъ мѣсяцяхъ сего твору, що мають „цѣху морализуючу и проповѣдану“ — такъ якъ утворѣ сей походить зъ лѣтъ молодецкихъ (на первомъ роцѣ студ. академ.) — а у молодця форма така звичайна. И коли въ недавномъ часѣ доставо менѣ экземпляръ подѣ руки, звернувъ я заразъ на се увагу и хотѣвъ навѣтъ реченій мѣсяца справити въ дубѣ черезъ П. Дописователя представленомъ. Однакожъ по довшій ровзвѣ скончилиось лишь на змѣнѣй болѣше разнѣхъ похибокъ — а гадку дальшого перетворенія мусѣвъ покинути, позаякъ се лишь черезъ змѣну цѣлого твору въ цѣлой его основѣ можливимъ менѣ представилось. Нѣякъ однакожъ не могу згодитись зъ П. Дописователемъ подѣ взглядомъ замѣту — будытобы пѣснѣи були предовгѣи и дѣлали сей утворѣ розтяглымъ. Разъ

вже для того, що пісня, хотібы и якъ довга, — коли лишь гарна, штуцѣ шкодити не може, а потѣмъ що такъ пісня „Родимый краѹ“ якъ и „Арендарю батьку мой“ на котрыхъ довготу П. Дописователь такъ ударея, (а котрі — мимоходомъ кажучи — суть подѣ взглядомъ музичнымъ найудатѣйшій зъ вѣсхъ пісень сеи мелѣдрамы) не можна навѣтъ довгимъ назвати. — бо такъ перша якъ и друга мѣститъ въ собѣ всего лише по 3 зворотки. — Тожъ понятно, що годѣ ихъ еще больше скоротити. — Отже не въ довготѣ пісень лежить зло, а въ ихъ описѣваніи. И дѣйстно; особливо пісня „Родимый краѹ“ потребуе до збѣлани правдивого враженя конечно, щобъ сѣйвакъ си понявъ и отповѣдно до неи настроився, а тогдѣ хотѣбы буза ще разъ такъ довга не наскучитися. Отъ гдѣ вѣдай лежить зѣла хлѣба: п. Даниловичъ, що гравъ ролю Василя хотѣй незгѣршій має голосъ — и въ легкихъ куплетахъ нѣмецкихъ та французскихъ навѣтъ вражене выкликае — не будучи самъ Русинѹмъ — не въ силѣ такожъ и рускою піснею перенятися. — Тожъ и не дивниця, що пісня та представилась такъ безбарвною, що ажъ хочешъ си скоротити. Нехай лише рускій театръ постараетъся о добрыхъ

въ продолженіи минутъ хоронитъ и третью на чорно, брываетъ а то бо болондѣ, такіе шо набѣтъ при умываніи фаръ не сходитъ.

1 фарингъ ехулату орхоную
цанноу ар. 3-
1 цундолоу съ 6 пробини ф. . . 3-ф.
1 фарингъ орхоную колотъ на . . . 3-
1 брѣтъ волоу " 3-
1 стоуи орхонъ подалъ для
навариванъ волоу " 2-
1 фар. орхонъ оленъ для тоу
цѣли, атъ выше " 2-
1/2 ф. орхонъ оленъ дѣтѣ . . . " 1-

Въ преддѣлѣхъ глугуи набѣтъ кожнѣ

Въ паруретри Маучукоу

Во Урочи, Катмезикассѣ, 26.

Во Дьмонѣ у Зир. Ругера, агин
кери, такоуи у кугдѣхъ: Казиви Спин
ковесоч, Мартина Миллера и Леончи
Солдики.

(9—30)

співавокъ, котрыхъ бракъ дуже даєся чути, а тогды не будемо жалуватись на розтягбость пісень задля предовгихъ пісень та и самъ театр на томъ скористає, бо піснюкъ поднеса морально и матеріально⁴.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— „Am Tscheremus! *Gedichte eines Uzuken*“. Підъ такимъ заголовкомъ вийшовъ въ Чернівцяхъ накладомъ тамошньої фірми кнгарської п. Г. Пардінъ збірникъ нѣмецкихъ поезій; збірникъ містить 45 поезій на 126 сторонахъ. Всѣ ті поезії — се прехорошій переспівъ рускихъ поезій (печатанихъ и непечатанихъ) нашего буковинського поета *Іосифа Юрія Федьковича*. Очевидно свої рускї поетичні утвори переспівавъ по нѣмцки самъ поетъ, — и то якъ переспівавъ? Певно, жадентъ Нѣмецъ родовитий не вспівавъ такъ хорошо и такъ нїжно переспівати. Найбольша часть поезій оспівує и звеличує историчні подѣї и перекази гуцульскї и звеличує природу буковинську; єсть тамъ такожъ клька пісень въ волицкого жита, єсть клька переспівовъ малорускихъ пісень народнихъ, єсть звѣтна поезія „Празникъ въ Таковѣ“ („Das Palmenfest zu Takow“), єсть въ збірнику и пречудні пісні лиричні правдивї перли поетичні. Для примѣру, якъ нашъ улюблений поетъ Федьковичъ складає свої пісні по нѣмцки, наводимъ три найкоротшієго пісні лиричні:

Sängers Stern.
Auf dem höchsten Himmelsbogen,
Von der Erde himmelfern,
Vom Gewolke schwarz umzogen,
Steht ein armer, kleiner Stern...
Ganz allein!...
Ganz vergessen! ohne Schein!...
Wenn die Sterne nicht gelogen —
Muss er eines Sängers sein!...
Mein Urbild.

Wie harmlos walt der Dniester
Dem Schwarzen Meere zu,
Ein Bild des Seelenfriedens,
Ein Bild der Seelenruh'. —
Doch mich, mich zieht der Tscher'musch,
Der wilde Waldgeist, nur an!
O Tscher'musch du, mein Urbild!
Unlösbar ist dein Bann...

Uzulenständchen.
's will schon dunkeln, Sterne funkeln,
Liebchen, thu' mir auf!
Bring' ein Ringlein mit Karfunkeln,
Billig ist 's zu Kauf.
Riecken weiden unter Rosen
In des Mondes Licht,
Und wir werden küssen, kosen,
Bis die Rose bricht. —
Sieh, schon fällt der Than hernieder,
Rosten wird der Lauf.
Feucht wird Hut und sein Gefieder,
Liebchen, thu' doch auf!
Schau, schon huschen die Gespenster,
Grausig ist es hier.
O so thu' doch auf das Fenster,
Schau, ich zitt're schier!
Oder fürchtest, süßes Schützchen,
Du die Nachbarin?
O da weiss ich uns ein Plätzchen,
Wo die Flieder blüh'n. —
Also komm nur in's Gehege
Dort zu mir heraus.
Ach, sonst geh' ich meiner Wege, —
Gleich in's nächste Haus. —

Во всѣхъ поэзіяхъ ровно хороша форма и добрый языкъ, чутье ровно горяче, предметъ все занимающій, особливо для Русина. Сей збѣрникъ своихъ поэзій п. Федьковичъ посвятивъ Ернстови Рудольфови Найбаверови. Выданье дуже хорошо, а коштуе лишь 50 крейцарѣвъ. Набуди можна у п. Г. Пардильнъ въ Чернівцяхъ.

(Надѣслане.)

ТРИСТЕНЬСКА
Льотерія Виставова
1000 вигранихъ = зр. 213,550.
ГОЛОВНА ВИГРАНА 50.000 зр.
Одинъ льось 50 крейцарѳвъ

Кто хоче принять продажъ лѣтосѣвъ
нехай удасться заразъ до **лѣтотерійного**
отдѣлу Триѣстеньской Выставы, Piazza
Granda Nr. 2. въ ТРИЄСТѢ. (1—3)

Име.
Вышло

всего Л.
упривит.

Бисерактъ, Ореховый
до Фарбоваия сивото волоса
выдвигать перукаръ
А. Мачускй
во Вѣд и, Кинтестассе, 26.

П. к. выключено упривит. *сред.*
ство тое до *фидовия* волоса, на-
дающе сивото *волосе* тренуау фар-
бу *вору*, *брунату* *адо* *стоиотъ*,
вытпоренне динь зъ *оубостанин*
роосиннов, т. е. зъ *хупинъ* *зед-*
ныхъ *орехотъ*, не есть при *тоде*
нѣ *крытыхъ* *нбидивитъ* *анѣ* *зоро-*
вдо, *анѣ* *волосе*, и фарбуе *волосотъ*.

УКОНЧЕНА СЕМИНАРИСТКА, РУСИНКА,
 жалае по приступно́й цѣнѣ́ дѣста-
 ти мѣсце въ священничѣмъ домѣ́
 до науки дѣтей. На желанье у-
 дѣляе такожь науки языка нѣмец-
 кого, французскаго и gry на фор-
 телянѣ́.

Близша вѣдомость у І. Х.
въ Соколѣвцѣ, почта Коссовъ.
(1—3)

НА
СНѢДАНІЯ
поручае
торговля корѣнна
НОВИЦКОГО
ул. Галицка, ч. 52
(2—4)

БРИНДЗЮ
СЫРЬ:
ЕМЕНТАЛЬСКИЙ
ЦЕШИНСКИЙ
ГОЛЕНДЕРСКИЙ
ГОРГОНЗОЛЯ
Оседать почт.
ПИВО
ГОРЬВКИ

ПИНКУ
ПОЛЯВЩИЮ
КОВБАСУ
КАВЯРЬ
САРДИНКИ
ТУНЧИКА
ПОРТЕРЬ
ВИНА
КОНЯЖЬ

**ЦѢНЫ ТАИП.
УСЛУГА ШВИДКА.**

Ц. к. уприв. Товариство Львівсько-Черновецько-Яської залізниць
(австрійської лінії).

ОТВОРЕНИЕ

пристанкѡвъ

Новосѣлцѣ, Голоскѣ и Матіѣвцѣ

для
перевозу особъ и пакунковъ подорожныхъ.

Съ днемъ 15 червня 1882 будутъ отворені пристанки:

Новосѣльцѣ, межи Бортниками а Букачѡвцями,
Голоскѡвѣ, межи Отынією а Коршовомѣ,
Матієвцѣ межи Коломыею а Заболотовомѣ,

для перевозу осббъ и пакункбъ подорожныхъ, въ котрой то цѣли будутъ задерживаться одну минуту мѣшаний (особово-тягаровъ потяги №г. 3, 4, 5 и 6 пбсла понизше умѣшеного порядку вѣзды для приниманя и высаджуваня подорожныхъ и ихъ пакункбъ въ выше поименованыхъ пристапкахъ шодня въ обохъ направленьяхъ.

Подорожнимъ, всѣдающимъ въ **Новостьяхъ, Голосовъ и Матѣвцяхъ**, выдаванъ будутъ билеты до всѣхъ 3 класъ вагоновыхъ, якъ такожь билеты войсковы, однакожь лишь до ближайшой въ направленію идущаго поѣзду лежащей стціи, где на случай дальшой ѣзды мають заосмотритися въ потребны до того билеты.

Также на ôтворотъ подорожнымъ, котрй удаются до **Новоселець, Голоскова и Ма-
тієвиць**, будуть непосредно выдавані билеты лишь до стайці, лежачои найблизше до пристан-
кôвъ, где належить купити билеты потрѣбніи до дальшої ѣзды до поименованныхъ пристанкôвъ.

Подорожній пакунки осіб всьдаючихъ въ Новосельцяхъ, Голосковѣ и Матієвцяхъ, отбрати буде кондукторъ пакунковый дотычного поѣзду, однакожь безъ якои небудь гаранціи зъ стороны Закладу коліевого. Властиве (колієво-урядове) надаванье пакунку для перевозу до стаціи призначена залагодити має самъ подорожній на найблизній стаціи при способності купна билету до дальшої вѣзды.

Пакунки призначей до Новоселець, Голоскова и Матієвець будуть на всѣхъ станціяхъ просторони Львѡвъ - Сучава непосредно до поименованныхъ пристанковъ высылаи и на тыхже выдавані.

Належитость за вѣзду выписана на цѣнникахъ, умѣщенныхъ въ пристанкахъ.

Порядок ѳзды.

Пристанокъ	Потягъ мѣшаный №.															
	3*)				4**)				5*)				6**)			
	прѣздъ		отѣздъ		прѣздъ		отѣздъ		прѣздъ		отѣздъ		прѣздъ		отѣздъ	
	год.	мин.	год.	мин.	год.	мин.	год.	мин.	год.	мин.	год.	мин.	год.	мин.	год.	мин.
Новосельцѣ	3	19	3	20	12	10	12	11	—	.	—	.	—	.	—	—
Голосковѣ	8	10	8	11	7	58	7	59	—	.	—	.	—	.	—	—
Матѣевцѣ	—	—	—	—	—	—	—	—	9	1	9	2	6	.	6	1

Поданій години ôтносятся до полудника пештеньского.
 Години нѣчній ѳтъ 6 год. въ вечерь до 5 год. 59 минутъ рано суть докола обведени.

*) Потяги № 3 и 5 идутъ въ направленію зб Львова до Сучавы.
**) Потяги № 4 и 6 идутъ въ направленію зб Сучавы до Львова

Въ Вѣднѣ, въ маю 1882.

Завѣдуюча рада

Выходить во Львовъ що Среда и Субота (крѣмъ рукописныхъ свѣтъ) 4-й годъ пополуночи. Литерат. додатокъ „Библиотека найзнам. повѣстей“ выходитъ по 2 печат. аркушъ кожного 15-го и послѣдняго дня кожного мѣсяца.

Редакция, администрация и экспедиция подъ Ч. 8 улича Академична.

Всѣ дѣловыя, посылки и рекламации належить пересылать подъ адресомъ: редакция и администрация „Дѣло“ Ч. 8 ул. Академична.

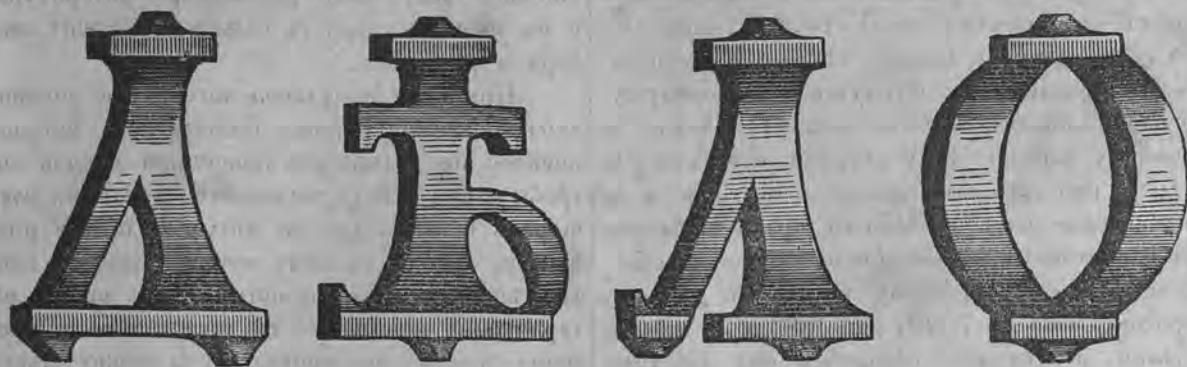
Рукописи не возвращаются только на попереднее застереженіе.

Подписное число стоитъ 12 кр. а. в.

Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.

Рекламации неопечатанной вѣдѣ отъ порта.

Предплату належить пересылать франкомъ (налучше почтовымъ перекладомъ) до: Администраціи часописи „Дѣло“ ул. Академична Ч. 8.

Предплата на „Дѣло“ для Австріи:		Для России:	
на цѣлый рокъ . . . 8 ар.	на цѣлый рокъ . . . 8 рубл.	на цѣлый рокъ . . . 8 ар.	на цѣлый рокъ . . . 8 рубл.
на полъ року . . . 4 ар.	на полъ року . . . 4 рубл.	на полъ року . . . 4 ар.	на полъ року . . . 4 рубл.
на четверть року . . . 2 ар.	на четверть року . . . 2 рубл.	на четверть року . . . 2 ар.	на четверть року . . . 2 рубл.
отъ дол. „Библиотеки“:	отъ дол. „Библиотеки“:	отъ дол. „Библиотеки“:	отъ дол. „Библиотеки“:
на цѣлый рокъ . . . 12 ар.	на цѣлый рокъ . . . 12 рубл.	на цѣлый рокъ . . . 12 ар.	на цѣлый рокъ . . . 12 рубл.
на полъ року . . . 6 ар.	на полъ року . . . 6 рубл.	на полъ року . . . 6 ар.	на полъ року . . . 6 рубл.
на четверть року . . . 3 ар.	на четверть року . . . 3 рубл.	на четверть року . . . 3 ар.	на четверть року . . . 3 рубл.
на самъ додатокъ:	на самъ додатокъ:	на самъ додатокъ:	на самъ додатокъ:
на цѣлый рокъ . . . 5 ар.	на цѣлый рокъ . . . 5 рубл.	на цѣлый рокъ . . . 5 ар.	на цѣлый рокъ . . . 5 рубл.
на полъ року . . . 2 ар.	на полъ року . . . 2 рубл.	на полъ року . . . 2 ар.	на полъ року . . . 2 рубл.
на четверть року . . . 1 ар.	на четверть року . . . 1 рубл.	на четверть року . . . 1 ар.	на четверть року . . . 1 рубл.
Для Заграничя, окрѣмъ России:		Для Заграничя, окрѣмъ России:	
на цѣлый рокъ . . . 10 ар.	на цѣлый рокъ . . . 10 рубл.	на цѣлый рокъ . . . 10 ар.	на цѣлый рокъ . . . 10 рубл.
на полъ року . . . 5 ар.	на полъ року . . . 5 рубл.	на полъ року . . . 5 ар.	на полъ року . . . 5 рубл.
на четверть року . . . 2 ар.	на четверть року . . . 2 рубл.	на четверть року . . . 2 ар.	на четверть року . . . 2 рубл.
отъ дол. „Библиотеки“:	отъ дол. „Библиотеки“:	отъ дол. „Библиотеки“:	отъ дол. „Библиотеки“:
на цѣлый рокъ . . . 14 ар.	на цѣлый рокъ . . . 14 рубл.	на цѣлый рокъ . . . 14 ар.	на цѣлый рокъ . . . 14 рубл.

В.П. Читателѣвъ въ Россіи просимо мати на увазѣ, що въ вымовѣ $\text{л}=\text{ji}$, $\text{д}=\text{i}$, $\text{и}=\text{i}$, и (въ серединѣ и на концѣ слѣвъ)= ы , и (на початку слѣвъ)= i , д (на початку слѣвъ)= vi .

Комментаторамъ „конституцій“ о реформѣ оо. Василиянь.

Краковскій Czas, сповняющій службу езуитского „пафара“, съ езуитскою печальностью хлопчется теперь дуже пыльно о добро чину св. Василия В. Нашу статью „Чи се послѣднее слово?“ назвавъ Czas въ почутіи всемогущести патрѣвъ Езуитѣвъ „страхами на Ляхѣвъ“, але вже черезъ нѣчкѣ падувався инакше и въ Ч. 120 посвятить цѣлу вступну статью тымъ „страхамъ“, силуючись отограти ролю езуитского Beschwichthigungshofratha. Дуже не сподобалось Czas-ови, що мы, здержуючись отъ власной интерпретаціи папской конституціи, покликались на слова Gazet-ы Narodow-oni. Отмѣляючи Gazet-ѣ Narod. всякою компетенціи „komentatora w rzeczach życia zakonnego i postanowień stolicy św.“ — Czas переймае на себе ту ролю комментатора папской конституціи и увѣрае, що тутъ не ходитъ о нѣякій замѣры политичный, але що тутъ римска столица „balsamem wspólnej wiary niszczy zarody nienawiści szczerowych i złowrogich namiętności“. Отже въ отповѣдь на сей „компетентный“ комментаръ Czas-у мусимо сказати, що онъ зовсѣмъ идентичный съ комментаремъ Gazet-ы nar. Зваживши, що подъ „wspólną wiarą“ такъ Czas якъ и всѣ Поляки розумѣють латинство и латинизацію (черезъ заведеніе римско-кат. обряду), що подъ „zarodami nienawiści szczerowych“ розумѣется идея національной отрубности Русинѣвъ отъ Поляковъ, або якъ Gazeta nar. окрестила „zbrodnicze zamiary rozerwania dwóch bratnich szczerów w jeden naród zrosłych“, — а що подъ „złowrogimi namiętnościami“ треба розумѣти стремленіе Русинѣвъ осущити свои народий права, — зваживши все те бачимо, що и интерпретація „компетентного“ комментатора „конституціи“ зовсѣмъ схожа съ интерпретаціею Gazet-ы Nar.: „balsamem krzewienia łacińskiego obrządku (wspólnej wiary) na Rusi niszczyć zamiary odłączenia Rusi od Polski — rozerwania dwóch bratnich szczerów w jeden naród zrosłych“ (= nienawiści szczerowych i złowrogich namiętności)!! От-

же показується, що краковскій Isydorus и львовскій Pseudo-Isydorus до слова годяться въ интерпретаціи, бо оба не узнають національной отрубности руского народа, а называютъ его „szczerem“ польского народа и оба признають замѣры „нищенія“ національныхъ усилій Русинѣвъ самостѣйно и отрубно розвиватись отъ польского народа.

Супротивъ такъ ясного комментаря мы съ нашей стороны не потребуемо объяснати „конституціи“ о мнимой реформѣ оо. Василиянь.

Дальше силится краковскій Czas оправдати отданіе Добромильскаго монастыря въ руки езуитѣвъ, але и тутъ розиннувся не только съ правдою, але навѣтъ съ тымъ, що въ самой римской „конституціи“ написано. Если именно „Czas“ мотивуе реформу черезъ езуитѣвъ тымъ, что они суть „першими въ паудѣ и ревности“, то мусимо пригадати Czas-ови, что патры езуиты були и суть „першими“, что вызвали у насъ религіи споры, что разъ въ разъ настаивали на знищеніе уніи черезъ цѣлковиту латинизацію, что разъ наразъ нарушували папскіи приписы о ненарушимости нашего обряду и нынѣ еще выступаютъ яко посягатель на права нашей церкви, запорученій въ папскихъ бумагахъ и на синодахъ. Если дальше „Czas“ мотивуе реформу черезъ езуитѣвъ тымъ, что така гадка мала выйти зъ лона оо. Василиянь и что чинъ св. Василия В. „z wielką szkodą dla cerkwi i Rusi od stu lat podupadł i stracił dawną swą wziętość, powagę i światłość“, то что до першого указуемо на низше умѣщенный протестъ, который доводно висказуе подступу „крамолу“ К. Сарницкого, бунтующагося противъ найльпшихъ, такъ для чину оо. Василиянь, якъ и самой церкви спасенныхъ замѣрѣвъ и предложенъ нашего Митрополита, а что до другой точки о „сто лѣтъ упадку“, то мусимо поручити Czas-ови еще разъ прочитати папску „конституцію“. Тамъ онъ доведаетъ, что еще р. 1822 папа Пій VII, а р. 1867 папа Пій IX „вынуждѣ“ чинъ св. Василия В. „найсвѣтлѣйшими свѣдѣнцями и похвалами“ за дѣяльність оо. Василиянь, что отже хотай вже числимо больше якъ сто лѣтъ отъ „упадку“ Польщѣ, то не числимо еще „сто лѣтъ упадку“ оо. Василиянь, а датуемо его доперва отъ часѣвъ Клеменса Сарницкого, который свою „обитель“ въ Рясной думаетъ покрыти накликаньемъ патрѣвъ езуитѣвъ. Се есть вправдѣ

дуже сумный а навѣтъ шкандаличный обьявъ, але се еще не оправдѣе приложени въ практицѣ до чину оо. Василиянь пословицъ „квалъ завинивъ, а слюсаря повѣсили“ такъ само, якъ задля памятки всѣмъ карной розправы о крадѣжѣ противъ доминиканина Н. во Львовѣ римска курія не видѣла причины отдати закону оо. Доминиканѣвъ въ руки езуитѣвъ, а нѣ навѣтъ перевести якои небудь новаторской реформы, а зновъ задля звѣстнаго сумнаго случая бунного латинского викарога въ Галичѣ нѣкому не прійшло на гадку, заступати всѣхъ латинскихъ викарьхъ патрами езуитами „яко першими въ паудѣ и ревности“. Въ загалѣ, если ходитъ о примѣщеніе патрѣвъ езуитѣвъ, то они найшлибы еще дуже богато мѣсяца и поля до „попису“ середъ латинского священства и латинскихъ законѣвъ, котріи не менше потребують реформы отъ чину оо. Василиянь. Если жъ Czas говоритъ а навѣтъ увѣрае насъ о печальности латиникѣвъ надъ рускою церквою, то дивно намъ, чому тѣмъ самъ „попечитель“ не поклонотались доси е полученіе дотаций руского духовенства, безперечно потрібнаго для успѣваня руской церкви; чому тѣмъ „попечитель“ все противились зрѣванню нашего обряду съ латинскимъ и выставляють свой обрядъ все яко „praestantior“, чому они нѣколи не заховували конкордіи и для чего до нынѣ еписк. Лобосъ веде латинизацію, такъ зване „душехвѣтство“ въ такъ широкихъ размѣрахъ, что справедливо можна обавлятися о будучность уніатской епархіи перемыской? Ось где и въ чѣмъ слѣдувалобы показати свою „печальность о добро руской церкви.“

Если наконецъ Czas въ ч. 124 нападаетъ на Всеч. оо. Василиянь въ Бучаху за ихъ мужественный, достойный и глубокимъ почутіемъ добра нашей церкви и чину св. Василия В. zagrożеного патрами езуитами, и называетъ сей голосъ „niekarnością“, „wezwaniem do buntu“, то мусимо троха отверезити „Czas“ зъ сего езуитского самодурства и тои несовѣстной напастливости. Зволитъ „Czas“ заглянути до исторіи, а тамъ поучится въ томъ взглядѣ дуже много цѣкавого и пересвѣдчитъ, что вже давно а давно латиняне, а именно латинскіи епископы научили насъ того „бунту“ и показали намъ дорогу, котрою теперь, коли zagrożений або и нарушеній нашъ добре набутіи права, можнабы ачеже и намъ поступати.

Папа Урбанъ VIII выдавъ 7 лютого 1624 декретъ конгрегации де propaganda fide, що безъ призову Апостольской столицѣ не можна Русинамъ переходити на латинскій обрядъ; — але польскій король Жигмонтъ III оперся публикаціи сего декрету въ Польщѣ и выдѣлавъ его змѣну въ декретъ зъ 7 липця 1624. Такъ само папа Бенедиктъ XIV въ breve до рускихъ епископѣвъ „Vestrae ad nos“ зъ 18 вересня 1751 обьявлявъ замѣръ зборонити свѣтскимъ Русинамъ переходити на латинскій обрядъ безъ папской диспензы або уповаженія пунціи, — але польскій епископъ збравшись въ Гроднѣ р. 1752 рѣшило запротестували противъ сего волю папы и уничтожили сей замѣръ. До перва подъ австрійскимъ правительствомъ и то зновъ мимо протестѣвъ латинскихъ епископѣвъ отновивъ папа Пій VII декретомъ зъ 13 червця 1802 декретъ папы Урбана VIII зъ 7 лютого 1624, але и се обезсилено черезъ заходы латинского духовенства.

Така дорога здається дуже ясна, хочъ тутъ латиняне-Подляки не мали права мѣшатись до нашей церкви. Мы теперь боронимо нашъ права, нашу народность, тожъ можна намъ уживати легальныхъ средствъ и мы не потребуемо бути ажъ „бунтовниками“, щобъ удержатись при нашѣмъ правѣ.

Протестъ оо. Василиянь Бучацкого монастыря.

До Всечестѣйшихъ оо. игуменѣвъ и прочихъ Всечест. оо. и братьевъ въ Василияньскихъ монастыряхъ Галичины!

Курендою зъ 7 (19) мая 1882 р. Ч. 250, полученною отъ Всеч. о. протоигумена дра Сарницкого съ додаткомъ буллѣ Бго Святейши Папы Льва XIII, жадае тойже о. протоигуменъ, чтобы оо. Василияне бучацкого монастыря свою подяку Бго Святейши Папѣ за получену „конституцію“ на особнѣмъ листѣ власноручными подписами по латинскіи скрѣпили и тойже листѣ ему, о. протоигумену, отослали. Збраний отцѣ и брати бучацкого монастыря по уважнѣмъ прочтаню и глубокой ровнавъ повышеной протоигуменской куренды урадили и рѣшили 11 (23) мая 1882 р., что не мають нѣякихъ причинъ Святейшому Отцѣ Папѣ римскому Льву XIII свои подяки выражати, а тымъ менше ви письменно скрѣпи-

Про Олексу Довбушука

и его попередникѣвъ и наслѣдникѣвъ.

Отчитъ

проф. дра Юл. Целевича.

(Конецъ.)

Съ смертею Довбушука не ввелись еще опрышки та не знали, чи тѣ новы шайки, якъ зновъ въ полонинѣхъ потворились, повѣтали подъ начальствомъ Довбушевыхъ побратимѣвъ, чи то може появились зовсѣмъ новы хлопцѣ. Пржелускій съ своими смоляками пустился зновъ за ними и аловивъ въ р. 1751 ажъ 40 лѣдѣвъ, въ котрыхъ одинаковоже пустивъ на волю 33 а 7 винныхъ приставивъ до Станиславова; ватагою ихъ, бувъ Гнатъ Баюракъ, при котрѣмъ бувъ и сынъ его Василь и сестричнѣкъ, такожъ Василь на имя. Здається, що банду его була досить численна, бо коли одного разу его опрышки посварились и одна часть — числомъ 8 — пошла подъ проводомъ Грина Мартиньчука родомъ зъ Ясена угорского розбивати на Угорщину, повѣвъ Баюракъ другу банду на Волощину. Мартиньчукъ вравувавъ съ своими 7 товаришами, т. е. власне тыми, що ихъ Пржелускій спровадивъ на станиславскій ратушѣ, двѣрь въ Бичковѣ коло Сиготу на Угорщинѣ, при чѣмъ опрышки вавили двоухъ Нѣмцѣвъ и одну Нѣмкиню. Здобычъ складалася зъ 400 таларѣвъ, 4 флантъ, троухъ паръ пистолеетѣвъ и кѣлькохъ шпадѣ; каждый дѣставаъ по 50 таларѣвъ. Самого Мартиньчука, якъ здається, не имали, бо передъ судѣмъ стаяло лише 7 его побратимѣвъ, с. е. Петра Степука зъ Довгополя, Ивана Бойка зъ Радловець зъ подъ Самбора, Якова Орденчука зъ Жабѣго, Ивана Полика зъ Будванова, Дми-

тра Онисковъ зъ Крички, Гриця Бабчука зъ Ямной и Гната Керинчука зъ Жабѣго, что бувъ убитъ съ Баюракомъ одного жидъа въ Рожновѣ, а оттакъ довгий часъ проживавъ въ Волощинѣ, где другой разъ оженився и загосподарювався, хочъ въ Жабѣго его жила права, перша жѣнка. Передъ тымъ, закимъ его вмили, вернувся онъ до першохъ жѣнокъ назадъ, лишивши свойхъ товарищѣвъ въ Волощинѣ велике гадѣство и много достатковъ. Кожного зъ тыхъ сѣмохъ опрышкѣвъ пытано, чи знавъ Довбуша, чи бувъ котрый съ нимъ, але всѣ отповѣли, что его не знали и не бачили.

На томъ урываютъ нашъ вѣсти, черпаниъ зъ актовъ криминальныхъ станицьскихъ. Поетъ Карпинскій пише въ своей автобіографіи, что будучи ученикомъ въ Станиславѣ, бачивъ р. 1751, якъ Гната Баюрака вели на страчение. Идучи подъ гнати Баюрака, казавъ собѣ дати фуярку и загравъ щось дуже сумного и тужливого.*

*) Хотя мы не мали и не маемъ замѣру подавати якъ небудь лише на переказахъ оертѣ вѣсти про Довбушука и нинѣшнихъ ватаговъ, а ограничили въ сѣй розправѣ на вѣсти историчный, всежъ таки помѣстимъ тутъ два цѣкавыя переказы про самого Олексу Довбушука, бо они розкрываютъ передъ нами ту аврелю, якою пристроили собѣ Гуцулы мятичну постать своего Гераклеса зъ тамтого вѣка. Такъ оповѣдають, что Олекса бувъ нисемненнымъ и набожнымъ, что обдаровувавъ щедро церкви и что часто сповѣдался. Часомъ змушувавъ священника, коли якого подѣбавъ въ горской пустыни, чтобы его выповѣдавъ, та чтобы простивъ ему грѣхи и очистивъ совѣсть, бо и розбѣйникъ „мае душу“. Кажуть, что паукъ (любо-теръ), что виситъ передъ иконостасомъ церкви

Що ровѣщаство еще и потѣмъ не устало, видно зъ того, что станицславскіи Ормены звали въ оттамъ забиратись около р. 1770, (бо всака торговля съ Угорщиною мусѣла черезъ

парохіальную въ Делятинѣ, має бути даромъ Олексы. Въ половинѣ дороги межъ Манявою (надъ Манявою, доплывомъ Быстрицѣ солотвинской) и межъ Зеленою (надъ Быстрицею тысяченикою) показують середъ просторонъ полонини корчѣ и хатѣ; зъ нихъ робивъ собѣ бувало Довбушукъ рѣдъ престолу, коли его дорога туды вела, и читавъ своему товариству въ голосъ акафисты, а молодѣе его отповѣдали крѣлосомъ на тѣ молитвы. — При нападахъ на коршмы забирали опрышки только горѣвки, кѣлько могли, але не лишали живи нѣколи той отруѣ, бо рѣшту выточували на двѣрѣ и розбивали бочки. — Додаемо на сѣмъ мѣсци, что не можемо нѣякъ повѣрити, чтобы друга „думка“ о Довбушѣ, подана въ „Львовянинѣ“ за 1861 ст. 70—72, була дѣйстно народна. Есть то неудачна злѣпанка пустыхъ рѣфлексѣй, конгломератъ мало знаныхъ гуцульскихъ слѣвъ, котрыми авторъ хотѣвъ, якъ бачатся, надолужити то, что ѣй недостае, чтобы могла бути дѣйстно народною лиричною пѣсней. А ѣй дѣйстно всего недостае; на пробу подаемъ одинъ уступъ зъ неи:

„Глянь по тамъ Максиме
До Кедровой Кѣлти,
Тамъ де порошницю кладуть;
Тамъ въ ташѣ два тысячѣ
Жидѣвскихъ червонныхъ —
Тѣи най на барду будутъ!“

Возьми собѣ тридцать
За красну роботу,
Але накружляй файно въ три ряды!
Бо сме видавъ маемъ

опрышкѣвъ устаты), и что ихъ успокоило доперва занятѣе Галичины черезъ Австрію, по котрѣй можна було сподѣватись, что прикоротитъ ровѣщаство и зробить конецъ анархії. И дѣйстно наступивъ скоро аврорѣ на лѣшпе. Австрійскій урядъ заобѣщавъ всѣми способами ширеню ровѣщаства и то съ добрымъ успѣхомъ, караючи въ одной стороны всѣхъ винныхъ и усеваючи въ другой стороны причины, что вытворювали той аномальный станъ. До того аврору на лѣшпе причинилося безперечно наибольше знесеніе неволѣ черезъ Иосифа П. Дружини опрышкѣвъ ставалися по разъ меншими, ровѣбѣ и напады були по разъ рѣдшѣ, а въ концѣ выродились опрышки въ простѣхъ ровѣбѣйникѣвъ, противъ котрыхъ вже и сама людность повставала, бо не держала ихъ вже за своихъ местниковъ, понавъ они нападали вже зовѣрно на хлопа якъ и на жидъа. Що таке просте ровѣбѣйничество непокоило еще довгий часъ наше Подѣре, доказомъ того тѣ численныя розпорядженія львовской губерніи въ початку сего

Завтра въ сѣлѣ праздникъ —
Схочемъ погуляти красно.

Тымъ самымъ отпадають и прочіи выводы п. М. К., оертѣ на той „думцѣ“, мовъ бы то Довбуша були гдесь смоляки розбили и мовъ бы то онъ по той нещасливой пригодѣ, нападъ бувъ на хату Дзвѣнки, маючи при боку лише еще двоухъ побратимѣвъ.

Говорено намъ такожъ, что въ горахъ сяноцкихъ и самбѣрскихъ есть дуже много переказѣвъ про Ивана Довбушука; въ одномъ сѣлѣ середъ горъ и лѣсовъ мають жити потомки его а село „Любохора“ въ Самбѣрщинѣ має мати имя зъ отцѣ, что тамъ лежала „люба“ Иванова „хорошо“.

ляти, бо они не просили Его Святости о ту конституцію, ані не уповномочили до сего Всеч. о. игумена Ч. св. Василя В. Просьбу о наданні конституції і о переведенні реформы в Чині, за співдільством патрїотів єзуїтів, подав до римської курії лише самъ протоигуменъ Всеч. отцївъ Чина Всеч. о. Климентій Сарницікій, не будучи до того уповномоченимъ аббатомъ на капитулѣ Всеч. отцями Чину; такимъ отже самовольнымъ поступкомъ Всеч. о. Климентій Сарницікій віддав дуже погубный для нашого Чина поступокъ, бо, якъ въ надісланій намъ папській буллѣ показується, віддавъ днѣ хитрымъ способомъ, безъ вѣдомости и уповномоченія цѣлого нашого Чину, Добромильскій монастирь съ вѣсьма его привабливими движимими и недвижимими маєтностями въ беззусловне уживанье и управленье на часъ неозначений патрамъ єзуїтамъ, підъ котрихъ руководствомъ має бути на будучнсть такожъ и новиціятъ, — а що дивнѣйше, що Всеч. настоятельство Чину св. Василя В. не мало бы мати нѣякого надвору ані впливу на сей новиціятъ!

Отцѣ и братя буцацкаго монастиря ршучо спротивляються и протестують противъ такого самовольного управленія монастирями Чину св. Василя В. тепершнімъ о. протоигуменомъ и якимъ справа реформи нашихъ монастирѣвъ прийдѣ підъ розвагу и децизію на сего року отбутись маючої капитулѣ, заявляють они на теперъ слѣдующе:

1. На підставѣ принципу, що кожде товариство такъ въ церквѣ якъ и въ державѣ само собою постановляє правила, котрі высшій власти тільки до вѣдомости або подтвержденія предкладаються, протестують оо. Василяне въ Буцачу противъ всякого нахизданія имъ небувалыхъ у нихъ правилъ.

2. Отцѣ Василяне не желали и не желаютъ собою бути винятими зъ підъ юрисдикції свого Митрополита въ нѣякій мѣрѣ.

3. Реформу, яка мала бы перевестися въ нашѣмъ Чинѣ, желаютъ собою оо. Василяне, щоби перевѣвъ тільки нашъ рускій митрополитъ разомъ съ нами безъ найменшої участі патрїотівъ єзуїтівъ.

4. Твердо спротивляються оо. Василяне отнятію, після словѣ агаданомъ буллѣ, отъ давня прислугующаго оо. игуменамъ и директорамъ школъ свободнаго права: що чотыри роки выбирати собою нового протоигумена и консулторѣвъ Чину а желаютъ и на будучнсть тыми самими правами и привилегіями мирно и безъ чужого вмѣшанія користуватися.

5. Підъ нѣякимъ условіємъ не годяться оо. Василяне и братя въ Буцацкій обитель и не підписуватся: — отдати монастирь въ Добромильскій патрамъ єзуїтамъ, бо Всеч. о. Климентій Сарницікій вѣвъ римську курію въ блудъ, якобы вѣсь отцѣ и братя Чину св. Василя В. о то просили и на то згодились, що єсть безвѣстнаго ложнаго.

Отцѣ и братя Буцацкаго монастиря про-

сятъ сегодня про то и Васѣ Всеч. отцѣ и братя вѣсьхъ монастирѣвъ въ Галичинѣ, щоби вы на свою власну и цѣлого нашого Чину погубель за повѣстшу „конституцію“, надіслану курією нашимъ Всеч. о. протоигуменомъ, за реформу нашого Чину патрами єзуїтами, за віддачу имъ Добромильскаго монастиря и за позбавленье насъ свободнаго права выбирати собою протоигумена — нѣкому подяки не складали, ані свого правову не давали, курієндо протоигумена въ 7 (19) мая 1882 р. не підписували и нѣякихъ підписѣвъ ему въ тѣмъ вагладѣ не посылали, а тільки благосклонно ожидали протесту (якій за кілька днѣвъ выготівити и вѣсьма нами підписеся), на котрѣмъ зволѣте и вы вѣсь безъ винятку для добра нашого Чину підписатися, а проче уладити на капитулѣ.

Въ надѣѣ Вашой благосклонности и Вашой згоды въ тѣмъ такъ важной для нашого Чину справѣ остаемясь съ глубокимъ поважаемъ Вами вои Христія братами.

Въ Буцацкій обитель Ч. св. Василя В. 11 (23) мая 1882 р. Б.

(Слѣдуютъ подписи и печать.)

Задачі руской интеллигенції на Украинѣ.

VI.

Литература и штука, а передовѣсьмъ литература — єсть выразомъ — зеркаломъ духового житя народа. Яке духове житє народа, така и литература — и на отворотѣ. Одно условіє друге, вытворює, оживляє и поповняє себе взаимно, щоби въ неустойчій звязи обопольной вытворювати що разъ нове житє, нові стремленія, нові плоды духовой жизненности и добротворности.

Тожъ говорячи о руской интеллигенції справедливо ставляє М. Костомарѣвъ пытанье: Якою має бути руска литература, якій ей задачі и якій она має выбрати дороги? Отъ того, яку отповѣдь дамо на ті пытанья, въ значной мѣрѣ залежить и отповѣдь про задачі и становище руской интеллигенції. Якъ наша литература буде стояти понизше задачъ и становища нашої интеллигенції, якъ не буде оживляти, прочищувати и вдовольати та дальше розвивати єи духовыхъ потребъ, то интеллигенція поневоля буде мусѣла марити и не зможе сповнити назначеної собою задачъ и удержатися на своѣмъ становищу народнаго проводництва. Литература єсть школою вихованія интеллигенції, тожъ и вѣсь народы живо заходяться коло того, щоби розвивати скільки можна широко питому литературу.

Якъ вже попередъ сказано, и М. Костомарѣвъ бажає для нашої литературы скільки можна широкого и скорого розвою, щоби въ нѣй передавались вѣсь скарбы культуры. Тѣлькожъ у переведеню сєи гадки повертаєся оттакъ майже выключно лише до популярной,

або якъ гдєкто каже „мужицкой“ литературы, а въ прочѣмъ говорить тільки о потребѣ словаря и грамматики.

Що наша популярна литература повинна скільки можна широко розвиватися, що она повинна не тільки вѣсь тепершній духовій потреби нашого люду заспокоїти, але й въ людѣ щоразъ бѣльше духове житє будити и розвивати, — що въ тѣмъ починає одна зъ найважнѣйшихъ и найблизшихъ задачъ нашої литературной працѣ, — се такъ загальне признана правда, що противъ неї певно пѣкто не може спорити. Можна єще хибѣ бажати, щоби за тыми добрыми гадками и словами послѣдували зарѣвно добріи и видимі дѣла.

Инакше однакѣ рѣчь, чи така задача, поставлена нашої литературѣ, може вже вважатися достаточною для цѣлого нашого духового житя народнаго? Мимоволѣ насуваєся пытанье: а щожъ станєся съ нашою интеллигенцією, чимъ буде она жити и гдє має глѣдати духовой пожыи и силы, щоби людяно сповнити свою народну задачу? Чи зможе у насъ вытворитися здоровомысляча, національно свѣдома, трудолюбива и для народу услужна интеллигенція, скоро не буде мати своего питомого, народнаго корму духового? Чи зможе она стати національною безъ національной литературы? Чи и при наилучшій волѣ не буде она подлагати чужимъ, оттягающимъ влияньямъ, и чи не буде збиватися зъ своєї дороги, чи не стратить зъ очей своєї народнои задачѣ, скоро для вѣсьхъ тыхъ думокъ своихъ, для цѣлой своєї працѣ духовой не найде выразу, отповѣди, поясненія и заохоты у питомѣй литературѣ?

На вѣсь ті пытанья мусѣли мы вже попередъ отповѣсти заперечаючо, а тымъ бѣльше єще мусимо заперечаючо отповѣсти на пытанье, чи наша литература має бути только популярно народною? Нѣ! она має справдѣ йти до того, щоби, якъ каже М. Костомарѣвъ, у нѣй передавались вѣсь скарбы культуры, щоби у нѣй, якъ въ зеркалѣ, отбѣивалось цѣле житє нашего рускаго народа, навѣтъ нашої найвысшой интеллигенції, а не лише самого люду. Мы розумѣємо, для чого М. Костомарѣвъ относится до сего пытанья съ певною резервою, а навѣтъ, можна сказати, съ певнымъ холодомъ, не мовѣ бы то мы не потребували спѣшитися съ розвоємъ нашої литературы для интеллигенції. Не маючи права на свои школы, не только высшій, але и низшій, а навѣтъ и на самій народній; не маючи права розвою питомой науки въ своихъ институтахъ и товариствахъ; не выведеній на поле публичнаго свободнаго житя, украинскій Русины може й не почувуютъ такъ живо сєи потребности широкаго литературно-научнаго розвою въ своѣмъ питомѣмъ языкѣ, якъ се чуємо мы галицкій Русины. А всежъ и про Украину не можна сказати, щоби и тамъ навѣтъ и въ тепершнѣмъ станѣ не було потреби, и то потреби нагальнои, скільки можна широко роз-

вивати свою питому литературу. Дотепершняя оспалость переважнои части руской интеллигенції на Украинѣ и єи отчуженье отъ народа, єи безучастность въ движению своего народа зъ темноты и недолѣ, єи бездѣльность въ культурной працѣ — все те єсть въ значной части наслѣдствомъ недостатка питомой литературы для интеллигенції, — литературы, въ котрѣй украинська интеллигенція могла бы побачити не только вѣрный образъ самого люду, але и себе саму, свою національность въ єи минулости и тепершности, и свои задачѣ, гдє бы могла почути себе рѣднымъ братомъ „меншихъ братѣвъ“ и одноцѣльною съ цѣлымъ народомъ, гдє бы могла не только побачити красу своєї рѣднои мовы, але й почути єи силы и знадобу для культурной працѣ, для просвѣты себе самои и своего народа.

Нѣчого блуднѣйшого и шкодливѣйшого, якъ рѣвнодушно дивитися на розвѣй питомой литературы, пригожои для интеллигенції, и надѣятися, що знанье французскаго, англійскаго, нѣмецкаго и російскаго чи польскаго языка заступитъ для нашої интеллигенції недостачу питомой науковои и высоко художничои литературы и що чужій литературы приближатъ нашу интеллигенцію до народа, перетворять єи въ національно интеллигенцію, способну до народнои працѣ и до проводу нашої народности. Наука давно вже перестала замыкатися на одній лише кабинетѣ ученыхъ, интеллигенція не менше отъ самого народа повинна находити въ своѣй литературѣ по можности вѣсь скарбы и здобутки науки и словесности, инакше она повернеся въ ту сторону, гдє найде сєи кормъ духовой и разъ у разъ буде отчужуватися отъ своего народа, а перейнявши чужій языкъ, не сповнить вже нѣякою просвѣтнои мисіи середъ своего народа. Примѣръ М. Гоголя показує наглядно, що навѣтъ найбільшій талантъ много теряє на своѣй силѣ отлучаючись отъ рѣднои родины, и при вѣсьй своѣй высокій художничѣй стѣйности наноситъ немало шкоды своему народови оттягаючи значну часть интеллигенції отъ працѣ для своего народа. Для просвѣты нашего народа дулобъ безперечно о много хосеннѣйше, колибъ многоважній историчній працѣ М. Костомарѣва були выданіи на нашѣй мовѣ, бо тогды не одну зъ нихъ мѣгбы читати навѣтъ самъ народъ; а доси ті працѣ приступній навѣтъ и не для всєи интеллигенції нашої. Многій працѣ Штейна, Шевлѣго, Смайльса, Спенсера, Жевонса и мн. др. могло бы бути съ великою користею поданій такъ для нашої интеллигенції якъ и для нашего народа въ нашѣмъ языкѣ, хочъ они не подходить въ „найблизшу“ програму, яку ставляє М. Костомарѣвъ для нашої популярной литературы, — а то остаются они майже зовсѣмъ незнайоміи навѣтъ для самои интеллигенції нашої. А щожъ доперва сказати про потребу и велику хосенность подаванія на рѣднои мовѣ такихъ класичныхъ творѣвъ, якъ Гомера, Шекспира, Гетого, Шилера и мн. др.?

столѣтя, котрі мали священники въ церквахъ голосити, а въ котрыхъ мѣстѣхъ перестороги и приписи, стремлячи до того, щоби усунути розбѣшанство разъ на все.

Въ р. 1818 нападъ бувъ якийсь Глонка на чолѣ шайки розбѣшанковъ на дѣмъ посесора въ Криворѣвнѣ Горьцкаго, але той нападъ не удаєся ему, бо Горьцкій стаивъ ему сильнѣй опѣръ на чолѣ своихъ пушкарѣвъ и гайдукѣвъ, зловивъ его и віддавъ до суду.*)

*) Одинъ зъ поміжи свѣтлыхъ нашихъ земляковъ подає намъ зъ Коломыщины гдєякій вѣсти про пушкарѣвъ (що ихъ часомъ звали такожъ отрядами). Подаємо ихъ дословно: „Кромѣ смольковъ або смольяръвъ була єще друга сторожа противъ опрышківъ: се були пушкарѣ, ровты зложеніи зъ самыхъ же Гуцуловъ, неразъ бывшихъ опрышківъ та розбѣшакъ, котрі отгакъ зъ сякихъ або такихъ причинъ покинули опрышкунати, та пішли підъ руку властей. Таки ровты удержувались при кождѣй доминѣ въ гуцульщинѣ, а проводъ надъ ними мавъ мѣсцевый мандаторъ. Дѣло пушкарѣвъ було не лише выловлювати опрышківъ та боронити двѣри передъ ихъ нападами; они мали бути такожъ мѣсцевею полицією безпеченства. Загаломъ давалися они въ знаки не лише опрышкамъ але и вѣсьмъ селянамъ навѣтъ оупокѣйнымъ овчарамъ. Та зволѣвъ нападала неразъ на колыбы, немовъ бы шукаючи опрышківъ, выбѣдала та забирала вѣсь запасы овчарскіи, а часомъ забирали пушкарѣ и цѣлый салашъ овецъ, не мовѣ бы тому, що они зараженіи, и дѣлялися потому здобичею межѣ собою. Звѣстна рѣчь, мандаторъ, що бувъ начальникомъ пушкарѣвъ, не ходивъ съ ними въ горы; для проводу въ тыхъ своихъ военно-розбѣшакскихъ походахъ, пушкарѣ мали ватажка, котрого выбирали собою зъ поміжъ себе. Все, що пушкарѣ роздобули въ своихъ походахъ, мусѣли доставляти до рукъ мандатора.

Передъ 15 лѣтами показавъ менѣ бувъ въ Микулчинѣ Вп. о. Гар. въ мѣсцевѣй метрицѣ умершихъ послѣдній слѣдъ опрышківъ въ сторонахъ надирутскихъ. Суть тамъ до р. 1830 чи 1831 доданіи въ рубрицѣ: Рѣдъ смерти (Qualitas morbi) одному недѣшкови слова: „a latronibus occisus“.

Въ пѣсняхъ народныхъ споминаются гдєякі опрышки, котрыхъ тождность (идентичность) съ котрымъ небудъ въ вышєе наведеныхъ не дасться довести.

Межи Гуцулами живишь по собою сумну память бывшій мандаторъ въ Устерѣхъ, Гердичка, котрый на чолѣ великой шайки пушкарѣвъ тяжко пересѣдувавъ опрышківъ и тыхъ, що ихъ о то відварѣвавъ. Кажуть, що часомъ и самъ перебранный появляєся межѣ ними, прилучуваєся до нихъ а отгакъ віддає ихъ радно въ руки пушкарѣвъ. Въ Устерѣхъ показують ще до нынѣ знаменіа льоху, гдє днѣ мавъ взынати и карати опрышківъ, а на камѣнныхъ стѣнахъ того льоху мають ще до нынѣ бути слѣды крови. Про Гердичку зложили були навѣтъ Гуцулы приповѣдку — прокладъ: „не минула бы ты неволя Гердичкова.“

Память про пушкарѣвъ жива єще въ народѣ, що бѣльше, живѣ єще навѣтъ дєякій бывшій пушкарѣ. Институтція та тревала декуды, якъ кажуть, ажъ до пятидесятихъ рокѣвъ нашего столѣтя безъ вѣдомости вышшихъ властей. Въ тыхъ часахъ до вѣдалася губернія о томъ, що єще пушкарѣ декуды були, и то зъ одной реліиі староства кутского, зарѣджено дослѣды и скасовано до решты тую феодальну полицію. Послѣдній ватажокъ пушкарѣвъ бувъ звѣстній Гуцуль Чирущъ, убитый 1876 р., за котре то убийство поиманъ въ р. 1877 въ Коломѣ послѣдній гуцульскій опрышка Драгарюка. Про того Драгарюка суть уже и пѣснѣ народній зложеніи.*

Гердичка умеръ въ Ясєневѣ бѣдный и забутый.

Въ думахъ гайдамацкихъ Головацкаго находимъ впрѣчѣмъ имена невяныхъ намъ опрышківъ, якъ н. пр. Пилипакъ, Насѣяно, Бойчукъ, Романъ, Маруєвскъ, Василь, Марчай, Данько, Яничъ, Пелехъ, Петро Боднарчукъ и инші. Бути може, що підъ гдєякими въ нихъ крѣсье котрый въ тыхъ опрышківъ, що мы ихъ познали, якъ н. пр. може бути Яничъ, идентичный въ Ивановѣ Добушукѣ.*)

Суть въ тыхъ думахъ наведеніи гдєякі трочаючіи пригоды, анахронизмы въ нихъ и причины, задѣя котрыхъ лѣдѣній ходили въ опрышки и вѣсь тамъ такожъ высказано, що и якъ народъ судить о опрышкахъ и за якихъ ихъ державъ. До найкраєшихъ належить пѣсєня про грабѣвску попаду Маруєво, що втекла отъ мунца и пѣнула съ опрышкомъ Маруєвомъ въ полонинѣ. Скорєнько обнявъ єи гѣркій жалъ и стала тужити та й ридати:

„Не навчила я ся корчма ходити,
Зъ звѣра воду пити, зъ торбы хлѣбомъ жити,
Зъ торбы хлѣбомъ жити, на каменѣ спати,
Покинулажъ бо я попа молодого,
Попа молодого, та ще недужого,
Дитинку малєньку, та розновитєньку
Коровки дойній, та слуги вѣрній.
Попонько читає, мене опоминає,
Дитину купаютъ, мене опоминають,
Коровки ревуть, волосѣнько мечуть,
Дитинька плаче, сердєнько врынає,
Менѣ молодєнькой все жалю додає.“

А днѣ, злѣдний опрышокъ, дорѣкає їй ще бѣльше, та докоряє:

„Понаде Маруєво, камѣнная душа,
Не слухатижъ було шептєня моего

*) Народныя пѣсєни галицкой и угорской Руси, собраныя Я. О. Головацкимъ, Часть I. Москва, 1878. IV. „Думы гайдамацкіи“.

Не лишатижъ було попонька своего
Мое шептанєчко долѣзъ рѣчковъ плыне,
Твоя неславонька на вѣки не згине.“

И дѣвчина, що присягла була опрышкамъ, счунялася и пѣзнала свою неславу:

„Закувала зазуленька, та на перелѣтѣ,
Присягала дѣвчинька, та на пистолетѣ,
Присягала, присягала, гадочку гадала,
Щоби того пистолетку куля розметала,
Та що я такъ молодєнька на нѣмъ присягала.“

И причину, котра выродила гѣрке гайдамацтво, пѣзнавъ народъ, и ктожъ мѣгъ лѣпше єи знати, якъ не днѣ самъ, въ котрого опрышки выйшли? Въ одной коломыцѣ сѣвѣваєся:

„На щожъ тобѣ пане брате торбану двигати,
Лѣшишь тобѣ пане брате людей розбивати.“

Народъ крѣпъ опрышківъ, подпомагавъ ихъ тайкомъ, а въ пѣсняхъ своихъ величавъ ихъ юнацтво и отвагу славить хоробрѣть и замилованье до житя на свободѣ повнѣй и дѣкой, а плаканье и туживъ надъ недолею зловленыхъ и каравыхъ побратимѣвъ.

Тому то зложивъ днѣ про опрышка (Пилипакъ), котрого тратили (въ Надворній), таку пѣсєню:

Они єго та губили за топорєцъ ясный,
А люде ся дивовали, якій же днѣ краснѣй,
Ой люде ся дивовали, якій днѣ хоршій,
А ланы ся дивовали, кѣлько має грошій!

Лише жѣночє сердце не дивилось на то, чѣ єя причина загнала мужа або сына въ опрышки, чи инша; жѣнка чи матѣрь гидилася кровю, закипѣлоу на рукахъ, страхомъ переймалася на гадку, що днѣ людеи забиває и свою душу губить, та що єго чєкає шибєнница. Лємкинѣ плаче, що єи мужъ:

„Нѣчковъ пойдє, нѣчковъ прийдє,
Всє кєрєваый мечъ принєсє.“

Только тою дорогою навчаться наша интеллигенція цінити свій языкъ, въ нѣмъ думати и духовно працювати, а переробивши въ своїй духовій роботѣ скарбы загальною культуры вытворювати зъ нихъ и при ихъ помощи нові плоды для свого народа а посередно для всен людскости.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Розв'язання головної квартири въ Рагузъ.) Головна квартира для южн. Далмації и Герцеговини въ Рагузѣ розв'язана. Ген. Іовановичъ отъїхавъ съ штабомъ до Зары а съ оттамъ має удатись до Відня адати цесареві справу зъ придушення повстанія. Войска окупаційні осягнуть доси таки на збунтованій території, поки не буде скінчений асентерунокъ въ Герцеговині. Потомъ будуть поволи резервисти отпускані додому.

(Спільнимъ міністромъ скарбу) на мѣсце уступаючого Сляви, має бути вже незабаромъ именованій Калій, шефъ секцій въ министерствѣ дѣлъ заграничнихъ.

(Склякання едиктівъ сойма) Урадова Wiener Ztg. оголосила цесарскій патентъ, скликаючий сойми въ Стірію, Тиролю, Горицію и Градицію на 12 лат. червня с. р.

(Дивизія законбъ державнихъ) оголосивъ послѣдними днями санкціоновані закони о тарифѣ цловѣй, о заведенню почтовыхъ касъ ощадности въ Австрію, о разразѣ худобы и о цѣлѣ та податку отъ нафты.

(Письмо гр. Таффе до дра Смоляки.) Министеръ-президентъ гр. Таффе написавъ ластъ до президента палаты посольствъ дра Смоляки, въ котрѣмъ въ имени своїмъ и другихъ министрѣвъ высказуе ему горячу подяку за енергичне, тактовне и нестороничне проводництво въ палатѣ и жєлає ему, щоби ще довгі лѣта позбавивъ на важномъ становищі президента палаты. Др. Смоляка въ отповѣдь подякувавъ графови Таффе за признание завѣряючи, що въ мѣру силъ своихъ все буде поширати єдино добру и спасенну для державы политичну гр. Таффе.

(Повстання въ Далмації и Герцеговині.) Въ Герцеговині відбувались въ послѣднихъ десяти дняхъ мѣсяця мая рекогносированія околиць. И такъ: 21 и 22 мая спатрольовану цѣлу околицю межі Трусиню, Луквацомъ, Ріокою и Гателі; войска нѣгде не здыбались съ повстанцями. Отъ 23 до 26 мая спатрольовано Чорну Гору и Червону Планину. Подъ Прейскою опостережено повстанцѣвъ, але они швидко утѣкли передъ войскомъ. Дня 23 мая залюга Градины напала на зближающийся отдѣлъ повстанцѣвъ и роздгнала его. Отъ 18 до 25 мая колюмна генерала Секулаха пересмотріла територію Червоня Планины, долину надъ высокою Нарентою, Лелію Планину, Зелену Гору, долины Ябусицѣ и Бєляви; колюмна разбѣвъ подыбано дрбній отдѣлъ повстанцѣвъ, отъ 5 до 10 человекъ. До битвы пришло лишь разъ подъ Катормою: отдѣлы 51 полку пѣхоты отперли повстанцѣвъ, котрі пошили на побєвщи 5 людей убитыхъ и раненыхъ. Впрочѣмъ патрольованье рѣжнихъ околиць Герцеговини відбуваєсь безъ перерыву. Войска только въ той спосѣбъ може вынщити повстанцѣвъ.

для того то она

Своего сына колыхала,
И такъ ему засѣвала:
„Люлю, люлю, малый хлопєцъ,
Жебсь не бывать, якъ твѣй отецъ
Доразъ бьмъ ты розторгала,
Крукамъ, вранамъ розметала.“*)

Чимъ красній надѣвъ мати плакала, по-вираючи на достояючого сына-лєдѣника, тымъ гірше кровавилось ей сердце, коли онъ покинувъ ей и домѣвство — уже на все, —

„Мати сына лєдѣла
Потѣхи ся надѣла,
Потѣхи ся надѣла,
Потѣхи ся не дождала.“**)

Тожъ просить ова его и благає, грозить и страшить, щоби не ишовъ, ей не покидавъ, — каже, що его тамъ вовки вѣдѣять, колька скоре, быстра вода забере, пожаръ спалить! Та дарма; онъ їй отповѣдає, що передъ нимъ и вовки вѣдѣкають и колька утѣкає, вода передъ нимъ розступавсь, а пожаръ угасає. Его сердце уже застигло для матери, а отдалось ватазѣ, тожъ и отрубувъ їй:

„Возъ си мати пѣску въ жєню,
Посѣй ты го на каменю,
Якъ же той пѣсокъ изійде,
Тогда твѣй сынъ домѣвъ ирїйде,
Тогда го ся сподѣвайте
Въ гостинючку виизирѣте.“**)

Нема по надѣ вѣжне, материнське сердце; то оно, тоє многострадалне и закровавлене сердце матери опрышка зложило тѣ красній слова:

„Не йди сынку розбивати,
Чужу кровцю розливати,
Чужа кровця не водица,
Розливати не годиться!“***)

*) Головацкий, loco cit. Ч. 25.

**) Ibidem, Ч. 11.

*) Ibidem, Ч. 23. **) Ibidem, Ч. 11.

ЗАГРАНИЦА.

Россия. Дня 29 л. мая царь приїхавъ буть зъ Петергофу до Петербурга на торжество измалюемого полку гвардіи.

Найновѣйшія телеграммы доносятъ, що приїдѣтъ гр. Льорисъ-Мєликова до Петербурга не має значенія политичного. Авдієнція его у царя въ Петергофѣ трєвала дуже коротко, бо лишь 10 минутъ, хочъ впрочѣмъ царь повитавъ сердечно бужшого диктатора.

Варшава достала сими днями нового генералъ-губернатора въ особѣ звѣстного генерала Тодлебєна. Дотеперѣшній варшавскій генералъ-губернаторъ кн. Альбєднискій признанечный на якєсь инше становище — на яке, доси на певно не звѣстно. Поляки варшавскій очевидно дуже недоволенъ зъ такою змѣною губернатора; кн. Альбєднискій бувъ для нихъ вєльми прихильнымъ. Така змѣна єсть тымъ болѣе важна еще зъ той причины, що, якъ доносятъ до заграничныхъ газетъ, въ польскихъ губерніяхъ мають бути переведені реформы въ администрація и то реформы не надто корыстны для національных интересовъ Поляковъ. Треба тутъ сказати, що мановистичній російскій газетѣ якъ Каткова „Московскій Вѣдомості“, Аксєкова „Русь“, Суворина „Новое Время“ въ послѣднихъ часахъ почали зновъ дуже відносити голосъ противъ „грамолы“ польской въ Царствѣ польскомъ, а особливо на Литвѣ.

„Правительственный Вѣстникъ“ оголосивъ указъ царскій, щоби що року въ день 19 руск. лютого, т. е. въ день знесенія крепостца покійнымъ царемъ Александромъ II (19 лютого 1861), була отиравлювана зауюночна литургия в папєхидѣ за покойного царя въ вєсѣхъ приходскихъ церквахъ; священники мають поучити своихъ прихожанъ, що въ день той треба молитися за покойного царя и не пити водки.

Вєросойска выставка въ Москвѣ вже открыта. На открьтє выставки прибувъ до Москвы великій князь Володимиръ, князь Лйхтенбергскій и другі достойники.

Сербія. Скупштина сербска зберєся по довгѣй перервѣ на нарады дня 21 червня с. р. Правительствомъ побѣдило при выборѣ 50 посольствъ только въ 6 округахъ выборчихъ.

Египтъ. Въ заграничной политикѣ стоитъ теперь на первомъ планѣ справа египтска. На розвѣзѣ справы египтской залежитъ теперь вже не лишь Турція, котра має права суверенны надъ Египтомъ, анѣ лишь Англія та Франція, котрі мають найбільшій матеріальні интересы въ Египтѣ, — але цѣлѣй Европѣ; коротко сказавши справа египтска сталась вже сивакою європейскою. Анѣ Порты на свою руку, анѣ Англія та Франція на свою не можуть нічого вчинити въ Египтѣ, не придбавши собѣ згоды концерту європейскихъ державъ. Дѣла въ Египтѣ стоятъ въ теперѣшній хвилі дуже недобре. Теперѣшній кєдивъ (вицекороль) Тєвфика-паша отративъ зовсѣмъ власть въ краю. Се видно зъ найновѣйшихъ фактовъ. Мы доносили вже о томъ, що кєдивъ давъ димісію министерству, котре, якъ звѣстно, постановило було зложити кєдива зъ трону; вразъ съ цѣлымъ министерствомъ доставъ очевидно димісію такожъ министрѣ войны, Араби-паша, провѣдникъ партіи противной Тєвфикови-пашѣ за те, що онъ султанови въ Константинополѣ признає суверенность надъ Египтомъ и занатдо улагає впливами Англіи и Франції на Египтъ, розумѣєсь на шкоду краю. Араби-паша выголосивъ за саду „Египтъ для Египтянъ!“ — и не диво що має дуже сильну въ краю партію у вєсѣхъ станѣвъ народа. Коли, якъ сказано, кєдивъ давъ димісію и Араби-пашѣ, то народъ запротестувавъ противъ того и домагавсь отъ кєдива, щоби назады отдавъ теку министерства войны Араби-пашѣ. На околькѣ становище кєдива не сильне, видко ось зъ того, що онъ хотя не хотѣ мусѣвъ поддѣтись воли оппозиціи и замєнувавъ Араби-пашу на ново министрѣмъ войны. И такъ теперь въ Египтѣ цѣле министерство репрєзентує лишь одинъ министрѣ войны, Араби-паша, болѣе министровъ кєдивъ доси не именовавъ. Дальше о зломъ положенію кєдива свѣдѣтитъ и сей фактъ: онъ выдавъ розпорядженье застановити наборъ войска; Араби-паша домагавсь рѣшучо, щоби онъ откликавъ тоє свое розпорядженье и щоби наборъ войска ишовъ звычайнымъ порядкомъ. Впрочѣмъ Араби-паша зовсѣмъ не таятъ съ своимъ замѣромъ и голосить, що онъ хоче здетронизувати Тєвфика-пашу, а на престолъ посадити Галима-пашу. Якъ Порты относятся до сего намѣру Араби-пашѣ, на вѣрно не звѣстно. Араби-паша и его прихильники голосить, що султанъ хоче детронизаціи Тєвфика-пашѣ. Намъ здаєсь, що се не лежало въ интересѣ Порты, бо треба зважити, що въ случаю детронизаціи Тєвфика, узнаючого суверенность султана, приїшла бъ до цѣлковитого верховодства въ краю партія національна Араби-пашѣ, а тая партія якъ зъ одной стороны операсьбы великою впливою Англіи и Франції на Египтъ, такъ зъ другой стороны не хотѣла бъ узнавати суверенности султана. Англія же и Франція стоятъ рѣшучо за status quo въ Египтѣ, с. е. за удержаньемъ Тєвфика-пашѣ на тронѣ вицекорольскѣмъ. Въ протѣгу внутрѣшнихъ заколотѣвъ въ Египтѣ бачили мы, що зъ самого початку до недавня велася газетна и дипломатична борба Порты зъ одного боку а Франції и Англіи зъ другого боку о право интервенціи въ Египтѣ. Порты опиралась на свое право суверенности, признанє їй трактатами, а Англія и Франція опирались на своихъ интересахъ въ Египтѣ. Прочі європейскі державы признали право Порты. Англія и Франція мимо того выслали на побережя Египту свои корабли военны; они безперечно мали надѣю, що

демонстрація ихъ флотъ буде мати корыстныи впливы на отношенія египтскі. Тымчасѣмъ тая демонстрація флотъ пробіла такє флѣко якъ своего часу демонстрація флотъ подъ Дульцино. Войско египтское не устращилось тыхъ флотѣ, а впрочѣмъ было переобѣдчене, что Франція и Англія безъ згоды прочихъ європейскихъ державъ не зажутєся на свою руку робити зъ военныхъ кораблѣвъ ужитку. Оно такъ и сталося. Обѣ тѣ державы мусѣли наконецъ подѣ притискомъ оппозиціи другихъ європейскихъ державъ признати Порты право интервенціи въ Египтѣ. Порты выслала туды свое войско и має выслати своего комисара, котрый має по волѣ султана привернути ладъ въ Египтѣ. Послѣ найновѣйшихъ телеграмъ тымъ комисаремъ має бути именованій адъютантъ султана. — Дня 31 мая удалось посоль въ Константинополѣ: англійскій Дифференъ и французскій Ноайль до султана и предложили ему слѣдуючі жадаия своихъ правительствъ: 1) щоби султанъ заявилъ, що бажаетъ удержати на тронѣ кєдива Тєвфика; 2) щоби султанъ заявилъ, що кєдивъ, давши димісію министерству и обравши собѣ политичну предложеню ему французскимъ и англійскимъ дипломатичными агентами, не учинивъ того противъ бажаній султана; 3) щоби султанъ зарѣкся Араби-пашу и другихъ войсковыхъ шефовъ до Константинополя, где они оправдались зъ своихъ поступковъ. Отповѣди на тѣ жадаия султанъ еще не давъ. Тымчасѣмъ єсть вже рѣшено певною, що Франція уложила проектъ європейского конгрессу въ Константинополѣ для рѣшенія египтской справы и роздѣлає его державамъ; Англія на конгрессѣ гадитє, — чи згодится и прочі державы, а коли згодится, чи буде зъ него яка корысть, покаже будущность. Сими днями справа египтска була предметѣмъ дебѣтъ въ парламентахъ французскомъ и англійскомъ. Въ обохъ парламентахъ были поставлены дотычній интерпелляціи, и на нихъ отповѣдали ту и тамъ президенты министерствъ. Глядѣ отонъ заявилъ, що Англія постуває въ згодѣ съ Францією, що кораблѣ выслала до Египту для охоронны жителей англійскихъ и що Англія залежитъ на удержанію кєдива Тєвфика на тронѣ, котрого Араби-паша хоче детронизувати; впрочѣмъ Англія гадитєся на интервенцію Порты въ Египтѣ. Въ парламентѣ французскомъ Фрейсине заявилъ передовѣмъ, що Франція не може сама на свою руку, хочьбы и въ згодѣ съ Англією, оружіємъ интервенціовати въ Египтѣ; се належитъ до концерту європейскихъ державъ. Противъ закладу одного посла, дячого Франція подучилась съ Англією, выступивъ дуже рѣшучо Фрейсине и сказавъ, що союзъ съ Англією въ той справѣ єсть дуже корыстныи для Франції; обѣ державы мають тѣ самы интересы. Въ дебѣтѣ промовлявъ и Гамбета, запротестувавши противъ того, щоби французске войско безу оснований не мѣло вѣйти выступити оружно въ Египтѣ. Фрейсине объяснивъ, що се може статись, але въ крайню конечной потребѣ и то за згодою державъ. Перевѣла болѣесть посольствъ ухвалила вѣтумъ довѣрія правительству. — Що въ Египтѣ панують теперь такъ напруженій отношенія, що каждый хвилѣ може прийти до революціи, се видно зъ того, що жители європейскі выѣзжаютъ цѣлыми громадами зъ Каира до Александрии. Навѣтъ американскій Сполученій Державы прислали два кораблѣ военны до Александрии для обороны американскихъ подданныхъ.

НОВИНКИ.

— Протєсты противъ бѣдана Добромилського монастыря патрамъ єзуитамъ подписано вже шість монастырскихъ Висолиянскихъ. — Такіжъ протєсты доручили вчорашного дня Вир. Митрополитъ два го-сподарѣ зъ Добромилъ Кароль Генікъ и Михайлѣ Кошкандъ отъ нѣтѣхъ громадъ, Добромилъ и околечныхъ. Дня 31 мая ухвалили священники Любачѣвского деканату на соборничу протєстъ въ тойже самой оравѣ. Вѣста о дальшихъ протєстахъ доходить до насъ зъ рѣжнихъ сторѣвъ Руси, о чѣмъ подамо близій вѣдомости позѣйше.

— Пятьохъ настоятельствъ дєврикѣхъ обшарѣвъ товмачного посту, Benjamin Krieger, David Margulies, Ester Stein et Comp. внесли до лѣвѣ. митр. консисторіи просьбу, въ котрой поклакующься на „okólnik“ п. Богуща просятъ о информаций, якъ они яко „bracia mojej ewangelicznej wzniosła“ мають за-стосуватись до порушеного имъ надзору надъ богослужєбными отпущеніи по церквахъ и надъ туалетою рускихъ священниковъ. Що до першого протєста, щоби консисторія поновила для нихъ свою попередъ выдану курєнду, поклакуну въ „okólnik“ у, поясненьемъ литургіи и вєсѣхъ церковныхъ отпущѣвъ, а вгладно выдала отповѣдній комментарий, припущный для „przełożonych obsz. dw. mojej ewangelicznej wzniosła“ и признала навѣтъ и неискитымъ ексекуторамъ „okólnika“ п. Богуща каждочасне право вступу до церкви и елиминувала зъ литургіи слова „оглашеніи изйдѣте“, бо се єсть бунтовниче завѣзванье „zur gewaltthätigen Missandlung“ урядовыхъ ексекуторѣвъ, подпадаюче що наимєнше карѣ зъ 312 уст. кар. Що до другого петенту въ дошлѣмъ выводѣ карѣ досытъ наглядно зрозумѣти, що буюды дуже пожадано, щоби выдано „Modeljournal“ о строяхъ рускихъ священниковъ и священничихъ жѣнокъ и дочокъ, бо буюаютъ случаи, що и єй послѣдній берутъ участь въ подѣлѣ „приносѣвъ“ церковныхъ, участвуютъ отже въ церковныхъ функціяхъ, надъ котрыми петентамъ „mojej ewangelicznej wzniosła“ прислугує безперечне право надзору. Выданы „Modeljournal“ у о священничихъ строяхъ єсть отже необходимо для усѣбной контролѣ че-

резѣ „przełożonych“. — Ось до якихъ... результѣвъ довѣвъ „okólnik“ п. Богуща. Мы дуже цѣкави, що зробить Консисторія и Намѣстничество съ тымъ „фантомъ“, нагадуючимъ дуже живо часы XVII вѣку, коли то жиды були въ посѣданно ключей отъ рускихъ церкѣвъ?!

— На протєстѣ митрополитальномъ гр. к. консисторіи противъ звѣстного „okólnika“ товмачного старосты п. Богуща, внесенный до п. к. Намѣстництва, отповѣло Намѣстничество, що узнає сей поступокъ п. Богуща противозаконнымъ, якъ се було пред-ставлено въ протєстѣ, и що удѣлило ему за то на гану, а заравомъ възвало всѣ старосты, щоби подобныхъ окружниковъ не выдавали и въ контролю обряду не мѣшались.

— Львєвскій рабинъ др. Левенштайнъ бувъ на авдієнціи у гр. Таффе и гр. Калыноки въ справѣ ємиграціи жидѣвъ російскихъ. Потѣмъ бувъ на авдієнціи у цєсаря: дякувавъ монархѣ за его дотеперѣшну ласку для жидѣвъ-ємигрантовъ и просивъ о ласку на будущее. Цєсарь отповѣвъ, що о околькѣ се буде можна, правительство буде помагати жидамъ.

— Въ Бродѣхъ послѣ урядовой конскрипціи про-буває теперь 12.467 жидѣвъ. Що-день прибувають нові. У Львѣвъ выказала конскрипція близько тысячь ємигрантовъ.

— До рогагынской рады повѣстовоі выбраній при до-повняючихъ выборахъ: зъ грушы громадъ сельскихъ п. Северинѣ Баньковский, п. к. комисаръ повѣтѣвъ; зъ грушы мѣстъ п. Ант. Шефєръ, бурмистрѣ Рогатына; зъ грушы болѣшихъ посѣ-достей дѣлѣвъ п. Фєликсѣ Букѣвскій.

— Выливы рѣкъ: Днѣстра, Лѣмниці и Чорной та Золотой Быстрицѣ въ пов. станиславскомъ не натворили болѣшихъ шкодъ, кромѣ хлѣба въ селахъ Хомаковѣ и Вовчячїи. Въ Зарѣчу въ повѣтѣ надворьянскомъ, вода збрала мѣстѣ, що лунитъ комуникацію межі Дєлятинѣмъ а Яблѣновѣмъ. Заряджено заравъ будувати нового моста. Въ Дєлятинѣ потѣкъ Любизна збрывъ одинъ домъ жидѣвскій цѣлкомъ, а другій ушкодивъ. Шкода 1200 зр.

— Зѣѣздъ лѣмарѣвъ и природознавцѣвъ въ Празѣ отвореній 27 л. мая. На зѣѣздѣ той выѣхало много лѣмарѣвъ и природознавцѣвъ польскихъ. Вєсѣдники зъ стороны чєской и польской говорили дуже богато о згодѣ и єднѣсти обохъ народѣвъ. Звѣстно, нынѣ wymagaє того политика!

— Що намъ за корысть зъ рѣшенія трибуналу державного? — такъ пытає нашъ Дописуватель зъ Тернополя надеєляючи намъ доносъ дотыкаючу лично его самого. „Нынѣ мавъ я терминъ въ тернопольскомъ мѣско-делєгованѣмъ судѣ въ справѣ багательной. Позывъ вѣсѣвъ я по руски, — възване-нє до пересправы пришло по польски. На терминѣ пришло до загоды, але коли я зажадавъ, щоби она була списана по руски, то судія не маючи писаря, котрый умѣвъ по руски, побавѣвъ до начальника суда, свѣтѣника Пѣнтковського по отѣвѣтѣ писаря. Начальникъ однакожь отповѣвъ, що такого писаря нема и судія мусѣвъ списати загоду по польскій. Я зажадавъ лишь занотованія моего несомненной волѣ въ дотычномъ протоколѣ“.

— Рускій театръ народный подѣвъ заравомъ И. Вибєровича давъ въ четвергъ 1. л. червня послѣднє (XVIII) представлєнє въ Тернополѣ, а оттакъ перѣхавъ на колька гостинныхъ представлєній до Збаража. Въ часѣ короткого побыту своего въ Тернополѣ здобувъ собѣ нашъ театръ народный ширєе признание и поважанье въ ширшихъ кругахъ сусѣльности и лишеа по собѣ милу споминку у Тернопольцѣвъ. Розстаючись сердечно съ нашимъ милымъ гостемъ, идемо давнымъ славянскимъ обычаємъ и отдаємъ его наиблизшимъ сусѣдамъ въ Збаражчинѣ въ надѣи, що тамъ приймутъ его съ старославянскою гостинностєю и заявлятъ се громадною участєю; бо лишь тымъ спосѣбомъ зможе наша народна сцена дигнутись до ширшого розвою и розцвѣту. Въ недѣлю дня 4. лат. червня на перше представлєнє є отгорає наше драматичне товариство характеристичну комєдію п. з. „Ксантина зъ надѣ Полтвы“ въ 3 актахъ съ сѣйвами и танцами. — Тернопольцѣвъ.

(X.) Зъ Черновєцѣ. (Народный фєстивѣ.) Задля неюгоды отбывєся народный фєстивѣ замѣстѣ въ недѣлю — въ понедѣлокъ 29-го мая. Хотѣя еще рано погода не конче красно показувала, одна-кожь до полудня такъ выногодилось, що програма фєстиву могла бути въ своей цѣлости точно выповнена. Велике множество народу насѣло до огорода, мѣжъ нимъ дуже добріа интеллигенція мѣска и доокрестная вѣсѣхъ народностей. Такожъ велике число доокрестныхъ мѣщанъ и сєлянъ якъ и подалєкой руской интеллигенціи прибуло на се народне торжество. При торжествѣ бачили мы президента п. бар. Алєзанього съ жєною, гофрата п. Гаммерѣ, сов. высш. кр. суду п. Ульго, бурмистра мѣского п. Климєша и много другихъ личностей; такожъ много гостей зъ Коломыѣ, Дєлятинѣ, межі ними много польской интеллигенціи. Замѣтити мусимо, що тутєшна „Читальня польска“ явилась на фєстивѣ итє соргоє, чимъ доказала, що тутєшній Поляки инакше розумѣють згоду и братєрство, якъ галицкій Поляки. Городъ бувъ красно освѣтлєнный лампіонами. Фєстивъ за-начєвъ о 3 ѣй годинѣ, а трєвавъ ажъ до 10-ѣй въ ночи. Музыка грала найновѣйшіи творы музичній, межі ними путіурій уложєне въ народныхъ пѣсєнѣ. Мѣжъ 7 а 8 годинѣю отпѣвѣвъ хоръ „Сюзанъ“: „Кто за нами, Богъ за нами“, „На горахъ, на горахъ“, и путіурій изъ народныхъ пѣсєнъ. Дуже отзначивєся того дня нашъ землякъ п. Сигєричъ. Заравъ около 7-ѣй години пустивъ 5 великихъ балѣонѣвъ; около 1/2 9 години про-дукувавєся штучными огнями, котрі єму дуже красно удалось. Наиболѣе убавили публику т. зв. „телеграфъ“ и „лїлїи“. Вєличєсєне освѣтлєнє

ронда бенгальскими огнями якъ и спаленіе троихъ великихъ въ видѣ звѣздъ зложеныхъ фазерверковъ, при чѣмъ музыка отограла народный имѣ. Вся публика была дуже задоволена зъ сего вечера. Тутъ мушу еще донести, що того самого дня, удалася була депутація селянъ зъ Кіцманьского округа до барона Алезанго и дѣкувала ему за его помѣчь въ сирѣвѣ Кіцманьской гимназії а заравномъ просила, чтобы бытъ, яко посолъ выбранный ими зъ Кіцманьского округа до сейму краєвого, заступавъ якъ найревнѣйше справу гимназії въ буковинскомъ оймаѣ. Президентъ обѣцявъ все зрѣбити, що лишь въ его силахъ буде, чтобы Русинами зачатѣ дѣло довершити.

Загальний збѣръ членѣвъ филі общества им. Качковського въ Соколі отбудеся дня 24 мая (5 червня) 1882 о год. Зъ по полудни въ сали радной мѣста Соколя. Рано о 1/9 год. буде отслужена служба Божа. Порядокъ дневной: 1) отвореніе збору и выбѣръ предсѣдателя, заступника и 2 секретарѣвъ; 2) оправданіе зъ дѣльности уступлючого выдѣлу; 3) выбѣръ контрольной комисіи; 4) внесеніе уступ. выдѣлу; 5) выбѣръ нового выдѣлу; 6) внесеніе членѣвъ.

Въ Поморнѣ починаеся дня 1 червня строити нова церковь, камѣнна, на взорецъ бѣланецкой съ тремя купулами. Будова має скончатися до трехъ лѣтъ. Жерты въ грошахъ вже збѣбраны, а матеріялъ такожъ готовый. Мѣщане поморнѣйскі отзначаються рѣдкою жертвовальностью; одинъ старенкій мѣщанинъ, Даніилъ Стасюкъ, жертвовавъ на будову новой церкви 1000 зр.

Погорѣльцѣмъ громады Тарнавця лѣсна, въ повѣтъ надвѣрнѣйшомъ, удѣливъ цѣсарь 500 зр. замоги. Неустрашимый злодѣй. Въ Книгинѣ, селѣ туй подѣ Станиславомъ, арештувавъ полиціантъ злодѣя и замкнувъ до арешту. Въ почтѣ злодѣй не только здужавъ утѣчи, але ще въ додатку забравъ съ собою чоботы, котрі стягнувъ зъ нѣгъ спячому полиціанови.

ПОСЛѢДНА ТЕЛЕГРАМА.

Римъ 3 червня. Гарибальди умеръ вчера о 1/27 год. вечеромъ на островѣ Капрера.

ГОСПОДАРСТВО И ТОРГОВЛЯ.

Сегорѣчний урожай (пѣсла справозданъ товариства господарского зъ 23 л. мая). По довгѣй посухѣ, лѣхой для господарствъ, настали отъ 9 мая дощѣ, студѣны, а такожъ дробный градъ, декуды и снѣгъ. Градъ не наробивъ великой шкоды, але отъ острѣхъ приморозковъ утерпѣли дуже въ многихъ мѣсяцяхъ жита, бараболя, бураки, кукурудза и цѣвѣтѣ садовныи. Найменше утерпѣла отъ студени пшеница; дуже добра пшеница на Подѣлю въ Тернопольщинѣ, подѣ Бродами и въ Перемысломъ. Жита ранній утерпѣли дуже, цѣвѣтѣ перемѣрае, колосѣ побѣлѣвъ; декуды скошено ранне жито на пашу; надѣя на пѣзнійшій жита; найгѣршій жита коло Балигороду, въ Коломыйщинѣ надѣ Прутомъ и на цѣломъ Покутѣ, навѣтъ на Подѣлю коло Кончинѣ, где богато жита мѣсяцами переорано. Рѣпка утерпѣвъ дуже. Ячмѣнь ранній еще добрый, пѣзнійшій зничила посуха, такъ що въ многихъ сторонахъ навѣтъ не зѣйшовъ; въ загалѣ сего року ячмѣнь не добрый, а до того ще ницѣтъ его медведюхи. Овся раи добрый, пѣзній зѣй. Горохъ и бѣбѣ добрый; раній лучший, якъ пѣзній. Гречка рана змерзла. Кукурудза эле сходила, зашкодили їй приморозки. Бараболя особливо рана и бураки всюду утерпѣли отъ морозу; Капустяну розсаду зничивъ морозъ. Сады дуже утерпѣли отъ студени и дощѣвъ; садовныи буде сего року мало; ще наилучше заховали цѣвѣтѣ черешнѣ.

Вѣсти епархіяльны.

Зъ АЕпархії Львовской.

Въ протоцію прийнятъ на Уторопы, дек. пѣстыньского: 1) Іоанъ Кобринскій; 2) Николай Саврасевичъ, капеланъ зъ Цѣневы; 3) Іоанъ Ивановичъ, капеланъ зъ Пуца.

До испиту конкурсного приуспенъ оо.: 1) Теофиль Корчинскій; 2) Вас. Небыловецъ; 3) Іоанъ Боднаръ; 4) Стефанъ Петрушевчъ; 5) Николай Сенишинъ; 6) Іоанъ Чиревскій; 7) Владиславъ Юзичинскій; 8) Михайлъ Винникий; 9) Володимиръ Озаркевичъ; 10) Лука Яримовичъ; 11) Максимілянъ Артимовичъ и 12) Іоанъ Билинкевичъ.

Зъ Епархії Перемыской. Конкурсы. Опорожена посада настоятеля ризницѣ при перемыской гр. к. престольной парохіи, съ котрою получена зъ фондѣвъ бл. п. епископа Снѣгурского плата рѣчныхъ 262 зр. 50 кр. а. в. съ надзвычайнымъ додаткомъ рѣчныхъ 37 зр. 50 кр. зъ рентъ капитульныхъ и помешканьемъ. Хотѣи убѣгаться о тую посаду, повинны за посредствомъ своего деканального уряду предложити прошеніе, заосмотрѣне дотычными прилогами, до 20 червня 1882.

НАУКА, ШУКА И ЛИТЕРАТУРА.

Слѣдъ третей церкви старорусского княжого города Галича откритъ въ сѣреду по Зеленыхъ свѣтахъ проф. дръ Исидоръ Шараневичъ въ сурпроводѣ гр. к. пароха зъ Залуквы о. Льва Лаврецького. Церковь тая зъ того самого часу, що и Спаска, котрой руины теперь откопуются, стояла въ равнѣмъ отдаленіи отъ церкви св. Спаса и отъ св. Пантелеймона (майже о одинъ километръ), а пасупротивъ (въ простѣйшій линіи) поля прованого Церквѣ въ Подгродю (въ отдаленіи о 1 1/2 километра отъ того поля). Уточнено

той третей церкви старорусского княжого города Галича лежитъ посередѣ отвортого поля прованого Карияца або Карповый гай або Сады, хотѣи нынѣ тамъ анѣ садовъ анѣ гаю нема, понизше дороги горѣйшой, провадочой зъ Спаского до Дубровы, на пѣвнѣвѣ Карайма зъ Галича и на прилежащихъ або сусѣдныхъ мужичихъ нивахъ. Доказы того суть: а) могилка, котрой край отъ пѣвнѣи не есть еще заоранный; б) той самъ матеріялъ на той могилѣ и наоколо ней, що и въ руинѣ св. Спаса, а то: даховки малѣванѣ (поливанѣ) — одна чотыроугольная даховка дуже хорошо захована и дуже много отломковъ, — той самъ туфѣ, отломки пѣсковца, та сама рѣнь, той самъ вапнякъ и мертель; в) нива тая была колѣсь ерекціональною и звалася „цментарице“; г) отломки того камѣнного будувця и даховокъ дуже ходять на могилѣ и на якихъ 30—40 кроковъ на околѣ той могилки, дальше ихъ нема нѣчо а нѣчо, такъ що нема и не було тяглости мѣжъ руиною св. Спаса а будувцемъ той могилки; д) могилка тая лежитъ на похилости горы, такъ що наплывова верства (бо зъ горы ей зносило) буде ту грубша, якъ въ руинѣ св. Спаса, отже и откопка буде трудѣйша. Надѣятисъ проте, що руина той третей церкви глубоко втопалася въ землю и що въ наслѣдство того лучше еще заховалася, но и тое бути може, що плугъ ей болѣше надисувавъ, якъ надисована есть руина Спаска, бо надѣ руиною церкви св. Спаса плуга нѣколи не було и тую руину плугъ пероравъ съ вынѣткомъ пѣвнѣиного ей крайца. Verderemo!

— Дуже въ пору появилася зъ печати брошура О. Обачного подѣ заголовкомъ: „Правдѣй причины, для якихъ упаде у насъ чинъ монашій св. Василія“. Накладомъ редакціи „Батьківщини“. Авторъ обговорює визитацію Виреосъ. Митрополитомъ галицко-рускихъ монастырѣвъ василіанскихъ, характеризуетъ унадокъ оо. Василіанъ и высказує свои погляды на средства подвизненія того единого нашего чину монашого. До найновѣйшого факту отданія новиціату василіанского и Добромилского монастыря пп. езуитамъ авторъ высказує свой удачній и смѣлй замѣтки. Въ одномъ мѣсяцѣ каже: „... проводѣ новиціату послѣ якогогъ новозмайстрованого правила св. Іосафата, о котромъ самъ св. Іосафатъ, дарма, що бувъ горѣйшій католикъ, нѣчого не знавъ, має достатися езуитамъ — св. Василію, хочъ и Великій, иде въ „отставку“ — звѣстно, вже старѣй, за старѣй католикъ!“ О. Сарницімъ — каже проницый авторъ брошуры — належитъ велике спасѣнь за его подвизъ, бо „онъ своимъ заявленіемъ, що нашъ Василіане не могутъ регенеруватися по мысли Римской церкви власными силами, задекретувавъ, що наша Церковь, нашъ народъ неспособій такихъ выхувати монаховъ, якихъ потреба Римови“. Дальше каже авторъ: „Поправдѣ Римъ має фатальныхъ испираторѣвъ. А консеквенціи могутъ ему гѣрше бути не милѣ, якъ тѣ, якихъ онъ добиває въ Франції...“ На концѣ авторъ накликує наше священство обохъ епархій, чтобы зажадало отъ своихъ ординаріятѣвъ якъ наискорше окликания синоду. Брошура коштує 20 кр., съ пересылкою 22 кр.

О т о з в а.

Минушого року отбудеся дня 6 го червня въ Ланчинѣ, повѣта Надвѣрнѣйского, у емерт. ц. к. надлѣсничого Г. Чорни, знаменитого пчоларя и помолога, вандрующе збѣранне членѣвъ товариства пчѣльничого-огородничого отдѣлу Коломыйского. Кромѣ членѣвъ зъ интеллигенціи: священниковъ, учителей и другихъ прибувшихъ о кѣлка миль, чтобы взяти удѣлъ въ томъ збѣраннѣ, прибули селяне зъ Микулчина, Печенѣжина и Красной, и учитель школы мѣсцевой въ Красной, п. Янелъ, съ своими старшими учениками. Понеже такій вандрующій збѣрання могутъ много причинитися до розбудженія замислованя до пчѣльництва, садѣвництва и огородничства, то ухвалило загальне збѣранне членѣвъ Товариства пчѣльничого-огородничого отдѣлу Коломыйского, отбудеся дня 9 го марта 1882 въ Коломыѣ, чтобы въ сѣмъ роцѣ устроити два такі збѣрання вандрующі: одно въ червню або лїпню, друге въ вересню и поручило своему Выдѣлову зарядити въ томъ взглядѣ все, що потрібно. О сѣмъ зачуваемъ, Выдѣлъ товариства пчѣльничого-огородничого отдѣлу Коломыйского до теперь до переведенія той ухвалы нѣчого не предпринявъ, длятого осмѣляємось пригладити Хвалѣному Выдѣлову више наведену ухвалу и о якъ наискорше выполненіе такъ спасительной и пожиточной ухвалы просити.

Членъ товариства пчѣльничого-огородничого отдѣлу Коломыйского.

(Надѣслано.)

ТРИЕСТЕНСКА Льотерія Виставова

1000 выгнанныхъ = зр. 213,550.

ГОЛОВНА ВЫГНАНА 50.000 зр.

Одинъ льосъ 50 крейцарѣвъ.

Кто хоче приняти продажъ льосѣвъ нехай удасться заравъ до льотеріиного отдѣлу Триестенской Виставы, Piazza Grande Nr. 2. въ ТРИЕСТѢ. (2—3)

Курсъ збѣжа

зъ дня 30 л. мая 1882.

Цѣна за 100 кильограмѣвъ.

	зр.	кр.	зр.	кр.
Пшеница червона . . .	10	—	10	65
„ бѣла . . .	9	75	10	10
„ жовта . . .	9	25	9	60
„ оебѣна . . .	8	75	—	20
Жито . . .	5	75	6	—
Ячмѣнь . . .	4	80	5	30
Гречка . . .	—	—	—	—
Овесъ . . .	5	65	—	90
Горохъ до варки . . .	6	50	7	50
„ паст. . .	5	25	5	50
Вѣна . . .	6	—	6	25
Кокорудза стара . . .	6	80	7	—
„ нова . . .	—	—	—	—
Рѣпакъ зимовый . . .	11	—	11	50
„ лѣтній . . .	11	50	—	—
Рѣпѣ (Лянка) . . .	—	—	—	—
Насѣнье лїне . . .	—	—	—	—
Конопина (передна) . . .	—	—	—	—
Кминъ . . .	21	—	22	50
Анижъ . . .	—	—	—	—
„ плоскій . . .	25	—	26	25

ПОХОДЪ СОВЕСКОГО

пѣдѣ Вѣдѣнь р. 1683.

Написавъ Стефанъ Качала.

Цѣна 20 кр.

Дѣстати можна въ администраціи Дѣла.

„СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ“

повѣсть знаменитого англійского писателя К. Дикенса. Цѣна 30 кр., съ пересылкою 35 кр.

Дѣстати можна въ администраціи „Дѣла“ або въ книгарни Ставропигійской.

НА СНѢДАНЯ

поручає
торговля корѣнна

НОВИЦКОГО

ул. Галицка, ч. 52

(3—4)

БРИДЗЮ
СЫРЫ:
ЕМЕНТАЛЬСКИЙ
ЦѢПНИКОВСКИЙ
ГОЛЕНДЕРСКИЙ
ГОРНОГОЛЫ
Беладѣй потч.
ПШО
ГОРѢВКИ

цѣны танѣ.
услуга швидка.

Учителька

съ кѣлкалѣтнюю практикою, знающа языкъ французскій, польскій и посѣдающа основне знанье музыки глядитъ умѣщеня на селѣ.
Адресъ: М. О. poste restante, Львѣвъ. (2—2)

„МЕРТВЫ ДУШѢ“,

повѣсть Николая Гоголя съ портретомъ автора и „Словомъ отъ Выдавнѣцтва“ (278 сторѣвъ великой 8 к.).

Цѣна 1 зр. 80 кр.; съ пересылкою почтовою 2 зр.

Дѣстати можна въ администраціи „Дѣла“ и въ книгарни Ставропигійской.

Теофиль Копытинскій

артистъ-маляръ,

образовавшийся за границею, звѣстный зъ краєв. выставѣ штукъ красныхъ, выконує портреты, якъ такожъ религіійны образы рѣжной величныи.

Поручаючисъ ласкавымъ взглядомъ, проситъ о занотованье адресу: Теофиль Копытинскій во Львовѣ, ул. Краковска, ч. 20. (6—10)

ФУТРА на перехо-

резъ лѣто прїймаются въ окленѣ кушѣра

Г. ИВАХОВА

въ Ринку, ч. 40

по цѣнахъ надумѣреннѣйшихъ

Также переробляють футра въ лѣтній портъ танѣе и докладѣйше якъ въ зѣмѣ.

Поручаючисъ ласкавымъ взглядомъ, ВПовѣжаной Публики и пишує съ глубокимъ поважаньемъ

(2—3) Г. ИВАХОВЪ.

ОСНОВАННО

ОСНОВАННО

Цѣс. выключно корол. упривил.

Екстрактъ Орѣховый

до фарбованія сивого волоса

вынайшовъ перфумеръ

А. Мачускій

во Вѣдѣи, Kärntnerstrasse, 26.

Ц. к. выключно упривил. сред-

ство тоє до фарбованія волоса, на-

дакоче сивому волосу тревалу бар-

ву чорну, брунатну або блондъ,

вытвореніе лишь зъ субстанціи

рослинной, т. е. зъ лунныи зеле-

ныхъ орѣховъ, не есть при томъ

нѣ крѣпкыи шкѣднымъ анѣ здоро-

влю, анѣ волосу, и фарбує волосу

въ протягу 15 минутъ хорошо

и тревало на чорно, брунатно а-

бо блондъ, такъ що навѣтъ при

умываню фарба не сходитъ.

1 флаконъ екстракту орѣхового

плынного . . . зр. 3—

1 пуделочко съ 6 пробными фла.

1 флаконъ орѣхового молока на

отрѣбѣтѣ волосѣ . . . „ 3—

1 слонкѣ орѣховой помады для

нафарбованія волосѣ . . . „ 2—

1 флак. орѣховой оливы для тои

цѣли, якъ выше . . . „ 2—

1/2 фла орѣховой оливы ditto . . . „ 1—

Въ правдивѣмъ гатунку набути можь

въ парфумеріи Мачуского

Во Вѣдѣи, Kärntnerstrasse, 26.

Во Львовѣ у Зиг. Рукера, апте-

каря, такожъ у купцѣвъ: Камила Стши-

жовского, Мартина Миллера и Леона

Седяка. (10—30)

ТРИЕСТЕНСКА ВЫСТАВОВА ЛЬОТЕРІЯ.

1000 выгнанныхъ въ варт. 213.550 гульд.

Перша головна выграна въ зол. або готовыми зр. 50.000 а. в.

Друга головна выграна въ зол. або готовыми зр. 20.000 а. в.

Дальше всякій выграній по гульденѣвъ 10.000, дальше

по гульденѣвъ 5.000, 3.000, 1.000, 500, 300, 200, 100,

50 и 25.

Каждый льосъ лишь 50 крейцарѣвъ.

Льосы можна набути въ каждой конторѣ вымѣны, ц. к. трафикахъ тютюну, въ коллекціяхъ льотеріиныхъ и т. д. и т. д. австр. уг. монархії — и при отдѣлѣ льотеріиномъ Триестенской выставки (Piazza Grande Nr. 2) въ ТРИЕСТѢ, где такожъ мають удаватися всѣ тѣ особы, котрі хотять занятиє продажею тыхъ льосѣвъ.

Закладъ огородничій

НИКОЛАЯ ВОЛИНЬСКОГО

во Львовѣ, улица Садовнича, ч. 13

поручає

2—3

Рѣпу естернянку кильогр. 1 зр.

Рѣпу пасну (Туриянскъ англійскій) кльгр. 1 зр. 20 кр.

ДЛЯ

ДОМУ

есть машина до шитя въ каждомъ случаю наилучшійшою и наилучшійшою помѣщеницею, если есть простото въ застосованю, тревалою и для каждой родамскихъ строѣвъ, выробу плащѣвъ, горѣетѣвъ и парасолѣвъ. Оригинальнѣ машины Сингера продаются за новою порукою при малѣмъ задатку безъ подвысѣния цѣны на тыждней еилаты по 1 зр. и удѣляеся основною науку. Чтобы запобѣгти помылкамъ съ машинами, продаваными подѣ назвою Сингера, то треба уважати, що оригинальнѣ машины суть заосмотрѣны новою фирмою „The Singer Manufacturing Co.“ на луку машины, а надто мають фирмову марку на горѣйшій части столѣди. Для кравицѣвъ, шевцѣвъ, сѣдларѣвъ, капелюшниковъ, нитроигаторѣвъ, фабрикантѣвъ мѣховъ и т. д. суть спеціалнѣ машины до шитя Singer-a Co.

The Singer Manufacturing Company New-York.

Во Львовѣ, Пляцъ Галицкій ч. 3.

(4—2)

Выходить во Львовъ що Среда и Суботы (крѣмъ рускихъ святъ) о 4-ой годниѣ пополуни. Литерат. додатокъ „Библиотекѣ найзнам. повѣстей“ выходить по 2 печат. аркушѣ кожного 15-го и послѣднего дня кожного мѣсяца.

Редація, администрація и енепедія подлѣ Ч. 8 улицы Академична.

Всѣ листы, посылки и рекламации належить пересылать подлѣ адресу: редація и администрація „Дѣла“ Ч. 8 ул. Академична.

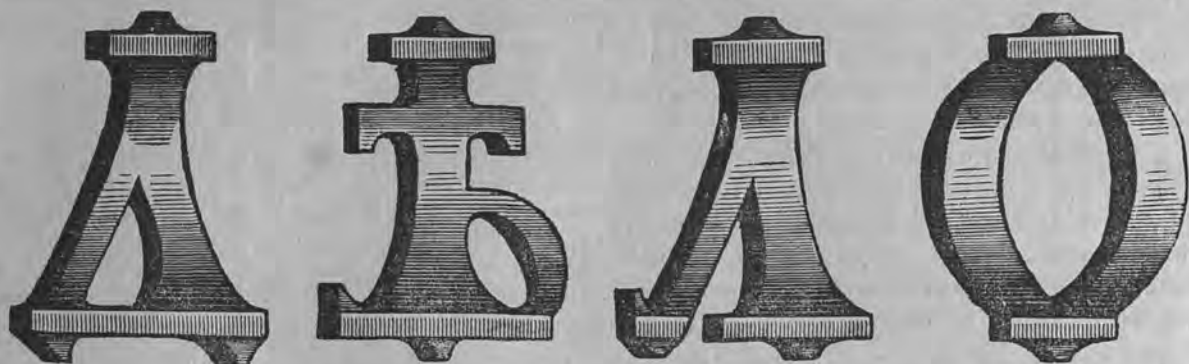
Руконис не звертаются только на попередню застережень.

Подписокъ чило стоитъ 12 кр. а. л.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. л. отъ одной строчки печатной.

Рекламации неопечатаный вѣдѣть отъ порта.

Предплату належить пересылать франко (наилучше почтовымъ переказомъ) до: Администрація часописи „Дѣло“ ул. Академична Ч. 8.

Предплата на „Дѣло“ для Австріи: Для России

на цѣлый рокъ . . . 8 ар.	на цѣлый рокъ . . . 8 рубл.
на полъ року . . . 4 ар.	на полъ року . . . 4 рубл.
на четверть року . . . 2 ар.	на четверть року . . . 2 рубл.

съ дол. „Библиотекѣ“: съ дол. „Библиотекѣ“:

на цѣлый рокъ . . . 12 ар.	на цѣлый рокъ . . . 12 рубл.
на полъ року . . . 6 ар.	на полъ року . . . 6 рубл.
на четверть року . . . 3 ар.	на четверть року . . . 3 рубл.

на самъ додатокъ: на самъ додатокъ:

на цѣлый рокъ . . . ар. 5—	на цѣлый рокъ . . . 5 рубл.
на полъ року . . . ар. 2-50	на полъ року . . . 2 р. 50к.
на четверть року . . . ар. 1-25	

Для Заграничя, окрѣмъ России:

на цѣлый рокъ 10 ар.
на полъ року 5 ар.
на четверть року 2-50 ар.

съ дол. „Библиотекѣ“: на самъ додатокъ:

на цѣлый рокъ . . . 14 ар.	на цѣлый рокъ . . . 6 ар.
----------------------------	---------------------------

ВН. Читателѣвъ въ Россіи просимо мати на увазѣ, що въ вымовѣ $n=ji$, $o=i$, u (въ серединѣ и на концѣ слѣвъ) $=и$, u (на початку слѣвъ) $=і$, o (на початку слѣвъ) $=ві$.

Загналися!

Безпамятна нагѣнка за Русинами доходить свого краю. Моральный и матеріальный секвестръ, наложеный галицко-польскими шовинистами на все, що руске, на нашу народность, на нашъ языкъ, на нашу вѣру, — выдае оводъ морального банкруцтва и навѣтъ середъ здоровомысличой части польской суспѣльности вызываетъ голосный оклики обуренія.

Поляки, скѣлько небудь знаючи исторію минувшости, не можуть забути тыхъ тяжкихъ ударѣвъ, якѣ задали патры езуиты своего часу польской рѣчи-посполитѣй. Тожъ и не диво, що середъ тыхъ Поляковъ повстала гадка, зъ своей стороны рѣвночасно съ Русинами внести протестъ противъ езуитской опѣки и управы надъ оо. Василиянами а посередню надъ цѣлою Русею. Польскій протестъ, якъ зачуваемо, вже готовый, а подписѣвъ збирается досыть поважное число. Многозначнымъ было въ томъ взглядъ дотепершнее мовчанье краковской „Reform“-ы и львовского „Dziennika pol.“ Оно показывало наглядно, що навѣтъ и тымъ, безперечно дуже шовинистичнымъ дневникамъ, не дуже припала до вподобы „здобувача“ политика съ смартовывающей и езуитской авангардою. „Dziennik pol.“ въ ч. 127 перерывъ се мовчанье и такъ отзывается о ѣданю оо. Василиявъ въ опѣку и науку патрѣвъ езуитѣвъ и о цѣлой дотыкающей политикѣ: „Показуется въ загадѣ, що надто рубашине напоминанье и менторованье дуже часто розминается съ своею цѣлюю. Унятске духовенство пр. а особенно оо. Василияне не були бы неприступными для реформъ, але надто радикальное поступованье римской курии выкидало недовольство навѣтъ у найумѣреннѣйшихъ людей, коли тымъ часомъ вороги вѣры и краю съ явною радостью дивятся на той станъ облоги, которого переведенье поручено патрамъ езуитамъ. Чи жъ поза тымъ орденомъ, сираведливо чи несправедливо такъ зненавидѣннымъ, чи впрочѣмъ въ лонѣ самой

уніи нема вже священникѣвъ, котрымъ можнабы поручити дѣло реформы? Чи не лучше може заняться реформою вихованья?“

„Reform“, хочъ дусится съ своимъ либерализмомъ въ душнѣй атмосферѣ краковской и задля того не має ѣтваги выступити явно противъ езуитизму, всежъ таки хочъ посередню, своимъ вымовнымъ мовчаньемъ о римской „конституції“ (котрой навѣтъ не подала) дае розумѣти свое недовольство, а въ ч. 127 згадуячи о злощаснѣмъ циркулярѣ п. Богуша и о петиції товмацкихъ обывателѣвъ „możeszowego wuzpania“ вже выразно вытыкае ту блудну политику и старается вицу сего „блуду“ зложити выключно на „папѣвъ-старостѣвъ“. Одинъ лише „Czas“ и „Gazeta nar.“ обрадовались езуитскою политикою, а побачивши теперь, що „лихо лихо родить“, пѣнятся зъ гнѣву на Русинѣвъ и руске духовенство.

Такъ отже починае наша справедлива самооборона народна хочъ въ одной части польской суспѣльности єднати собѣ симпатію, а блуды противникѣвъ нашихъ стають имъ самымъ на завадѣ. Тѣмъ не годится намъ попереставати на добрыхъ початкахъ. Не мало-важно собѣ грозачого небезпеченства и дѣлаймо дальше. Добромилскій монастырь, чинѣ оо. Василиявъ, цѣле наше духовенство zagrożений въ свой будучности мусять станути до обороны уніи. Добромилскій монастырь має повне право непустиити до себе непрошенихъ гостей-секвестраторѣвъ и правно удержатись въ спокойнѣмъ посѣданю и управѣ фундації, котра великодушными фундаторами зѣстала выключно оо. Василиянамъ а не патрамъ езуитамъ дарована и ѣдана и для нихъ выключно и безъ всякого обмеженя призначена. Наше духовенство повинно представити въ Римъ тѣ обавы и небезпеченства для уніи, якими грозять у насъ патры езуиты и ихъ подступный приверженцѣ бажаючи знищити унію, а римскій престолъ познавши тѣ небезпеченства и ту подступность прихилился до єдинодушного голосу духовенства нашего и здержитъ „вовкѣвъ въ овечьихъ шкурахъ“. Тожъ до дѣла, поки часть. Най и тутъ рѣшаютъ трибуналы справедливости.

ДОПИСИ.

Зъ Галича.

(Открытие руинъ старорусского княжого города Галича.) Профессоръ дръ Исидоръ Шараневичъ удався въ понедѣлокъ Зеленьхъ Святѣ до Галича, чтобы оглянути открытыя руины церкви св. Спаса надъ Лѣмницею, на выжинѣ Залукѣвской, больше-менше о одинъ километръ ѣддаленой отъ церкви св. Пантелеймона (костела св. Станислава). За щиропривѣтнымъ спѣвудѣломъ гр. к. пароха въ Залукѣвъ отца Льва Лаврецкого продовжалось ѣткупованье агаданой руины черезъ вторникъ и среду. Около 40 людей працювало рикалемъ, тачками, сверлами и прочими желѣзными знарядями отъ 10 години въ рана до вечера. Роботы тѣ стосувались до попереднихъ робѣтъ зготовленыхъ трудами и коштомъ отца Льва Лаврецкого.

Ѣткупаны въ вѣхъ сторѣвъ прехорошій и величавый фундаментъ церкви, будованный въ романско-византийскѣмъ стилѣ вѣхъ на взѣръ давнѣйшихъ церквей кѣвскихъ. Ѣткупано такожъ въ внутрь (въ середины церкви) вже попередше три абсиды або заокругленя, а въ двору одинъ угольный пиластеръ, при крайнихъ абсидахъ значно выстающей ѣткупано на внѣ правѣ ажъ въ самого споду, а другій пиластеръ припирающей до противной абсиды ѣткрыто въ внѣ рѣвдемъ не дуже глубокимъ.

Такъже ѣткрыто въ внутрь церкви фундаменты отъ фронту и гдекотрѣ уступы фундаментѣвъ обохъ внутреннѣхъ.

Спостережена на ѣдѣставѣ тыхъ дослѣдѣвъ суть коротко зѣбравши слѣдующій:

1) Фундамента збудованы въ рѣвнякъ, втѣпленныхъ въ мертель, котрый складается въ напна, гипсу, товченой цеглы, пѣску, а правдоподобно такожъ въ сыра и молока. Товчена цегла въ мертлю есть доказомъ, що фундаменты суть кладены въ 11 вѣдѣ вже 800 лѣтъ назадъ, бо знавцѣ исторіи штуки будѣвництва на певно утврѣждаютъ, що такий рѣдъ зготовленя мертлю съ товченою цеглою есть властивымъ до конца 11 столѣтя. Маса тѣа скаменѣла черезъ довгѣ часы дуже твердо въ одну цѣлѣсть, котру тяжко навѣтъ желѣзомъ перелупати и въ котрой нема навѣтъ найменшой щелины.

2) Стѣны того Божого храму были будо-

ваны въ тесаного пѣсковца накладаного въ внутрь туфомъ, котрый ѣтгагнено накидомъ въ гипсу и вапна, а ѣттакъ ѣтмаловано алфреско (т. е. на свѣжѣмъ вапнѣ) жовтою, синѣю и червоною фарбою (краскою).

3) Въ стѣнахъ мабутъ межѣ туфомъ а пѣсковымъ камнемъ були умѣщѣны голосники с. в. горшки порожній для рефлексу голоса, якъ тов численній черепы въ горнятъ межѣ румовискомъ указують.

4) Тѣа церковь упала и копулы завалились въ наслѣдство якоисъ катастрофы, якъ се доказують численній дахѣвки и гвимсы, що глубоко вгрявали въ землю внутрь фундаментѣвъ, а перѣдѣвѣмъ при пеніи фундаментѣвъ положеныхъ при переднѣмъ входѣ. Дахѣвки триугольні, такъ що и теперь можна ихъ зложити въ хорошу копулу, зубчатѣ въ гвимсѣвъ арабской формы, поливанѣ дорожѣвною фарбою жовтою, бронзовою, червонявою и т. п.

5) Стѣны розѣбрано и на инше мѣсце перевезено и, правдоподобно до иншихъ будѣвъ ужито, такъ що нынѣ лише осталися фундаменты, гдѣщо тесаного пѣсковца, ѣтламы туфу, часто ѣттеаного и помалѣваного, плиты въ опѣки, въ вапника и румовиско.

6) Ту церковь уже передъ вѣками добре перешукано и вынесено въ неи все а все, що малобы яку вартѣсть грошеву або историчну. Але не много такого найдено, бо лише бѣлшій и меншій двѣхъ желѣзній, мѣднѣй крестѣки византийского крою, якѣсь ѣтдѣбы малѣ въ оправы якоисъ книжочки, мѣднѣй монеты въ польскихъ часѣвъ, двѣ желѣзній копіи до агнца, почти вже рѣжою зѣдѣженѣ, ѣтломѣкъ цѣвного порфиру (Porfido verde antico — anti-ker grüner Porphyr), котрый може походить въ плиты престольной и есть кусникомъ мозаики и т. п.

7) Крѣмъ фундаментѣвъ входовыхъ, где имовѣрно була пивница, а котра очевидно завалилася, бо на томъ мѣсці дахѣвки найглубше позападали, внутрь церкви не вѣстало рушене, съ выняткомъ одного камѣнного пиластру, якъ се доказуе гипсова веретва, котрою землю подъ ѣдлогою помѣщено, а котра то веретва подъ престоломъ має до 1½ цѣля грубѣости.

8) Такъ на румовиску внутрь церкви, якъ и подъ румовискомъ находятъ людскѣ кости. За то костетрупы людей находятъ въ цѣлости при обохъ убочныхъ пиластрахъ; есть

ПАМЯТИ наилучшего друга.

„Хиба самому написать
Таки посланіе до себе
Та все до чиста розказать,
Усе, що треба, що и не треба.
А то не дождеся ѣго
Того посланія святого,
Святой правды нѣ ѣтъ кого.

Нѣхто и не гавкне, не лайне,
Нѣначе и не було мене!

Мѣнѣ було ажъ сердце млѣло
Мѣй Боже милый, якъ хотѣлось,
Щобъ хто небудь мѣнѣ оказавъ
Хочъ слово мудре; щобъ я знавъ,
Для кого я пишу, для чого,
За що я Вкраину люблю,
Чи вартѣ она огня святого?

Т. Шевченко.

I.

Ще бачу ѣго якъ живого! Бачу те добре, спокойне, смагляве лице, съ умѣхомъ щирости и правды вѣколо тонкихъ устѣ; бачу тѣ добры, предобры сивѣ очи, що и спокойно и весело и привѣтно и жартобливо глядѣтъ крѣвъ острѣ окуляры; бачу те широко, гладке чоло, гарне якъ чоло Великого Наполеона, — и нѣсъ тонко зарисованный, керпантѣнкій, скаваги бѣ, орлиный — онаяка, калкутъ, бѣстрога, меткого и ясного уму; бачу ту постать высокую, тонку якъ ялиця, съ плечима троха въ гору ѣднатыми, съ довгими руками нѣначе крыла

розмашными; — живо ще бачу ту постать молодую а статочну, марну а поважну, замѣтну, потягающую — люблю! Се лице — оно не бѣле, не вынѣжнѣне якъ у паньского панича, не розмалѣване живымъ румянцемъ, не выпеченное нѣжною рукою, — оно смагляве, протягле, марне, обгорѣле, нѣначе бѣ важка праця и ще важша думка-журба вже въ роду наслѣла на нѣмъ якоисъ темною, порошнѣвою поволокою. Се сказати бѣ, типовое лице — тогочасного руского молодца-академика; але нѣ! оно и оригинальное, своєродное, якѣи якого философа-стоика, або якого нашего нового Сково-роды, а при томъ и типовое, типовое для вѣхъ тыхъ, що, зѣдѣся, вже въ маленьку въ потѣ чола, въ голодѣ и холодѣ заправлялись до твердой науки, до важкой працѣ, до непевного житя, що на своѣмъ чистѣмъ чолѣ терпеливо перенесли глумливѣ докеры ѣднанкуватыхъ профессорѣвъ и гординоу товаришѣвъ-паничѣвъ, а въ сердце заховали несканную любовь всего доброго, всего неправдою кривдѣженного, неволею невольного, всего рѣдного — рѣдного народу.

Ще бачу ѣго якъ живого середъ живон громады живого цѣвту руской молодѣжи. Се позѣвѣвались орлы-соколы въ вѣхъ концѣвъ нашої галицкой краины. Було се р. 1867. На дворѣ стояла гарна ѣсѣвна погода. Ѣсѣвне сонце веснянымъ тепломъ и весняными надѣями провожало рѣжными шляхами руску молодѣу Львѣвъ на академичнѣ науки. Тернопольцѣ, Станиславѣвъцѣ, Березанцѣвъ и др. якъ трудящѣя полѣа зѣлѣтались до „старинного города князя Льва“, котрого портретъ въ тяжкокованѣмъ панцирѣ, въ жовтосинѣмъ цѣвѣтѣ, въ золотѣй коронѣ, съ грѣзнымъ лицемъ, а важкою булавою въ рукахъ, не знати кимъ и въ якого перво-

взору малованный, висѣвъ на стѣнахъ „Руской Бѣсѣды“ въ „Нарѣдѣмъ Домѣ“, — неприступной для тыхъ молодыхъ орѣдѣвъ-соколовъ. Въ старѣмъ княжѣмъ городѣ скрѣвъ гомонѣла нѣмецка и польска мова, а въ тыхъ малолѣдныхъ оазахъ, въ тыхъ немногихъ твердиняхъ руцины — въ „Нарѣдѣмъ Домѣ“, въ „Старо-ропинѣ“, на горѣ въ Юра, въ „Бѣсѣдѣ“, въ „Гал. рус. Матѣцѣ“ вже були на добре розгорѣлись страшной огнѣ партійныхъ страстей и партійной вражды и широкими половеями ѣтгорнули вѣтъ тѣ оазы, тѣ твердинѣ, тѣ пристанища руского духа. Галицка Русь мала вже своихъ проскрибуемыхъ и проскрибуемыхъ. Мабутъ чи не въ старой Польщѣ перѣяняли мы сей звѣчай. Тамъ „баниція“ кидалась на непокорливыхъ, неслухняныхъ, бурливыхъ, — на вѣхъ тыхъ, що не хотѣли пошанувати сенаторскихъ повагъ и повагъ старыхъ порядкѣвъ, повагъ ясновѣлможностей и всякихъ можновладностей. Прокрибуваны „баниты“ шукали собѣ простору „на kresach“, на украинахъ, „дикихъ поляхъ“, середъ вольного степу, за Дѣвировыми порогамы. Може бути, що тѣ „баниты“ не въ ѣднѣмъ прогрѣшлись: въ великого переезѣ за свою кривду заскоро палкимъ половедемъ снахнули, горячимъ кипяткомъ закипѣли, нероважно до вѣройного опору-борбы порывались, въ свойѣ моладѣцѣй горячѣ мѣры у своихъ починкахъ не знали. Але була велика, дуже велика шкода тыхъ „баниціѣвъ“ въ рѣдного краю и рѣдноу суспѣльности прѣгнанныхъ силъ здоровыхъ, молодыхъ, дѣвальныхъ, невогмонныхъ, що для правды и ѣдмсты кривды знали выречѣсь своихъ добѣръ, ба навѣтъ часами и рѣдноу родины — батька-матери, що за правду готовѣ были на смерть, а за добре дѣло, за оборону свои

батьковщины несли въ жертву свое житѣе — не надумуючись! — а середъ вольныхъ степѣвъ, на Дѣвировыхъ порогахъ, на безлюдныхъ земляхъ, якъ знали, умѣли и могли, заходились покладати основы нового товариства вольного, правдою и рѣвнымъ правомъ правленого, правдою и любовью въ одну семью, въ одну суспѣльность для обороны своего народа и своего краю сполученного.

Не навчила насъ исторія забути давнихъ усобицъ, що погубили нашу Русь; не навчила насъ наша исторія понехати лютой вражды, що ѣтъ Богдана*) до Ивана**) разѣ въ разѣ дѣлала нашѣ силы, розкидала ихъ у чужу послугу, только не на службу рѣдного краю и народа, що у нѣщо повернула найкрасѣшѣ порывы до самостоятельности народной; не навчила насъ наша исторія дорожити всякою нашою силою, єднати и разомъ зѣбирати вѣтъ нашѣ силы и „ѣдностайно и єдинодушно“ стати на лютого врага въ оборону рѣдного краины. Нѣ! мало, дуже мало, а може и нѣчого не навчила насъ наша многострадальна исторія.

Усобицѣ и „баниціѣ“ поновились въ новой формѣ середъ нового житя. Прокрибувано и выклинуто! И що наилучшѣй силы молодѣи, силы надѣвнѣи, талантливѣи, робѣчи, щирѣсердечнѣи, самоотверженѣи, жертволюбнѣи — опинились проскрибуваными поза тѣми оазами и твердинами руцины Галицкой Руси. Поза ними зѣбирались у товариство тѣ проскрибуванѣи „орлы-соколы“, поза тѣми твердинами снували свое гнѣздо и, якъ давнѣй козаки-молѣдѣи, шукали собѣ простору и скрѣпленя духа на широкой Украинѣ, на руинахъ запорожской Сѣчи, тамъ, де колись „наша воля выросла“,

*) Хмельницкого. **) Мазепы.

их там много, уложені одні на другихъ, верхній досить плавно положені, руки на вхрестъ, головами на західъ, ногами на вхрестъ до престолу. Довжина тихъ костетрупоу въносить дѣл рамені до стѣпъ 1 метеръ 52 сантиметръ (не вчисляючи шиі и головы). Тѣ костетрупы подѣ церквою лежать подѣ руковискомъ.

9) Фундаменты мають глибокости 60"=1'58 сант., а широкость ихъ не однакова дѣл 1'—1'28 сант. Найширші суть они въ абсидахъ при углахъ входовихъ фундаменту 1' 28" — 1' 18", внутрішній фундаменты суть лише 1' — 1' 8" широкі.

10) Церковь будована чотыриугольно съ абсидами дѣл входу, выносить 9 сажнівъ ширины, а 10 сажнівъ довжини.

(Списано підля устного оповіданя проф. д-ра Шараневича.)

Зъ богородчаньского Пдбгря.

(Уконтитуованье Рады повѣт. — Выборъ маршалка, заступника, выдѣловыхъ и заступниковъ.) Еще д. 6 червня 1881 зованій були збори рады богородчаньской въ цѣли уконтитуованія, але задля нетактовного поступку одного члена не удалось тогда уконтитуовати рады, — а понеже директоръ екарбу графа Р. Стадіона вибѣл протестъ противъ выборовъ въ болѣшихъ посѣлостей ажь до найвысшихъ властей въ Вѣднѣ, въ отки акта выборовъ безъ успѣху доперва въ цѣлтю с. р. звернено, — отже скликано збори въ цѣли уконтитуованія доперва на д. 1 червня 1882. — Вже передомъ на два тыжднѣ, стали нашѣ противники оглядаться за маршалкомъ и заступникомъ, — але по спблнмъ порозумѣню стала згода на то, чтобы данный маршалокъ и дальше проводить въ радѣ, а на заступника выбрати Русина.

Привнати треба, що задля своихъ парламентарныхъ збѣностей и рутини, насувався кандидатъ о. А. Заклинскій, на другомъ мѣбѣ ставлено званою ажь до твердого характера, сильной волѣ и патриотизму, о. Кир. Пачовского яко контръ-кандидата, але що такъ одинъ и другій а особенно другій „солею въ очахъ“ нашихъ загорѣлыхъ противниковъ, тожъ Поляки шукають, пишуть листы, пропонують устно, обѣщуютъ святощами, и находятъ третьего кандидата (о. І. М. зъ Б.) и запевняють тогожъ, що все голосы противній получить, только най стараея межи Русинами гдекотрыхъ за собою потягнути.

Були то чистого подступно обдумані маневры нашихъ польскихъ шовинистовъ, абы спарализувати успѣхъ русскихъ выборовъ, и черезъ росстрѣленные голосы нанести ударъ рускій справѣ — вывескати все дѣла себе — и смѣяться въ кулакъ и попенкувати собѣ, що такихъ Русиновъ съ такою солидарностею сельска курія собѣ выбрала. Але рускій выборы (а тымъ разомъ и о. І. М. зъ Б.) пѣналися на льстиво обдуманныхъ планахъ нашихъ антагонистовъ, а пѣнавши „новковъ въ овечихъ шкурахъ“, все 11 (бо 12-ый о. М.

Струтинскій умеръ) солидарно порозумѣвшись съ 2 скарбовыми урядниками, котрі и теперь разомъ съ Русинами звязались словомъ чести, солидарно голосувати, переступили пороги самѣ выборовъ и ожидали початку акціи.

Въ саль выборовъ явился ц. к. староста и комисаръ правительственный Гонсевичъ. Председатель открывъ засѣданье а вскавывая цѣль збѣраня, завѣщая до выбору комисіи. На предложенье одного члена, выбрано найстаршого въкомъ на председателя К. Калика, емеритованого поборцю, — дальше Т. Шветера директора екарбу графа Стадіона и Пр. о. Влад. Паука. Рѣшено голосувати устно. А результатъ выборовъ бувъ слѣдующій:

Председателемъ выбрано: п. К. Калика, мѣстопредседателемъ Всч. о. А. Заклинского, бывшего посла до сойму и рады державной, до выдѣлу ажь болѣшихъ посѣлостей п. І. Шелѣнского обывателя, а группы меншихъ посѣлостей Всч. о. К. Пачовского, мѣсто-декана и пареха Богородчанъ, а въ цѣлои рады выбрано Всч. о. Влад. Паука сотруд. Богородчанъ, и п. Т. Шветера директора екарбу графа Р. Стадіона.

На заступниковъ выбрано ке. П. Санойца пшеора доминикановъ ажь болѣшихъ посѣлостей, Генига Саламона въ мѣбѣ, Олексу Барабана ажь старыхъ Богородчанъ, М. Марцинука въ Марковнѣ (оба Русины), и Іоана Reicharda ажь цѣлои рады.

А такъ сполучеными силами побѣдилеся.

Бѣтъ протѣ сильна надѣя, що новый складъ рады а именно выдѣлу повѣтового, въ котрый входятъ новы интеллигентны силы, будутъ свои силы жертвувати на то, чтобы ладъ и порядокъ моральный и материальный добробытъ въ повѣтѣ поднести, дороги, касы покаяковъ, справы шпихлѣрѣвъ, надобѣ надѣ маетками громадекими, мѣсами совѣтно провадити, а такимъ дѣломъ и вытравалою працею зможуть собѣ заслужити на довѣрѣ въ повѣтѣ, честь и славу въ народѣ! Тожъ до працѣ и до дѣла!

Зъ надѣ Серета.

(Изъ Весел.) Нашъ галицко-русскій народъ удержуея майже выключно въ рѣльничствѣ, тожъ цѣломъ природно, повиненъ бѣтъ такъи такъи мати свои власны институціи, котрыхъ цѣлю былобы закуповувати и спродавати вселяки продукты рѣльнично-господарскі, черезъ что не потребували бѣ мы збогачувати пасожитовъ, що кормляея рускими соками. Коли бѣ обчислити все то колосальну торговлю, яку ведутъ у насъ майже выключно жиды нашими сырыми плодами, мы пересѣдчили бы скѣлько то доходѣвъ добробытъ отдаемо въ ихъ руки, а при томъ еще и самі поносимо немало стратъ и невыгодъ, ба навѣтъ неравъ мусимо отдаѣти на ласку-неласку тыхъ чужихъ торговельниковъ, хочъ тутъ якъ разъ поле до успѣшного дѣланя, до економичной еманципаци и до вытравленя своего власного стану купецкого.

И дивно, що доси нѣтъ въ Русиновъ не пріймився за дѣло основанія такой торговлѣ. Доперва „общее рѣльнично-кредитовое Завѣденье“, звернуло увагу на ту галузъ торговельну и прійшло въ помѣчь нашимъ хлѣборобамъ, осну-

вавши въ Тернополи филию, що мае вести торговлю вселякими рѣльнично-господарскими плодами. Каждый щирый Русинъ, мусѣвъ на ту вѣсть урадуватися. Теперь тѣя филия въ Тернополи зачинае прорывъ болѣе разивчатися и все Подолье ажь найдалѣшихъ окрестностей горнуетъ до неї; тому повинно бѣтъ горячимъ стараньемъ каждого щирого патриота, всеми силами причинятися до еи розвою и скрѣпленя, а такъ мало-помалу зачемя и на поли торговлѣ и промыслу оказувати болѣе жита, и высвобожуватися дѣл многотрудной чужої опѣки и наскучливости.

Іосифъ Гарибальди.

сынъ моряка, уродился въ Ницѣ 4 липня 1807 р. Въ молодомъ вѣтѣ вступивъ до службы въ сардинскій флотъ. Въ 1834 р. належавъ въ Генуи до заговору Мадзинѣго; засуджений заочно на смерть онъ утѣкъ до Марсели въ Франціи и тамъ удержуея ажь лекціи математическихъ. Зъ Марсели удаея до Туниса въ Африкѣ и пробуеъ тамъ кѣлька мѣсѣцѣвъ яко офицеръ флоты. Въ 1836 р. удаея до южной Америки и вступивъ до службы морской въ республѣ уругвайской; въ войнѣ Уругвай съ Буенос-Айресъ отзачився яко комендантъ ескадры. Въ 1848 р., коли въ Италиі змѣнилось на лучше, вернувъ Гарибальди до отчины. Съ собою земляковъ онъ отплывъ ажь Монтевидео кораблемъ вывѣсивши трицѣтне знамя Италиі. Въ червні появився въ Туринѣ. Піемонтске правительство прійняло его дуже холодно; тогды Гарибальди удаея до Медіолану и предложивъ свои услуги тычасовому правительству. Тамъ сформувавъ баталіонъ и въ южнѣмъ Тироли прилучивъ до Карола Альберта противъ Австрійцѣвъ. По капитуляціи Медіолану Гарибальди послѣдній зложивъ оружіе. Потѣмъ бувъ выбранъ до піемонтского парламенту и тамъ бувъ найзавѣтѣйшимъ противникомъ короля. Въ 1849 р. Гарибальди посѣтивъ съ своимъ легиономъ до Риму, боронити дѣл Французѣвъ проголошену тамъ республѣ. Дня 30 цѣтня онъ отперъ коритъ французскій выслаанный генераломъ Удино противъ Риму. Гарибальди съ 3000 людей побивъ дѣткливо 5000 неаполитанцѣвъ. При Велетри бувъ раненый. Зъ початку червня Французы облягли Римъ. По 30-дневной завѣтѣй борбѣ Гарибальди отмовивъ оборону Риму, бо не прійнято его предложенье, чтобы обкопачиася въ замку св. Ангела. Дня 3 липня Гарибальди пробився съ 4000 пѣхоты и 400 кавалеристами черезъ ряды неаполитанской облоги и удаея до Санта-Маріи. Тутъ мусѣвъ розпустити свое войско а самъ лишь съ 200 найвѣрѣйшими товарищами доспѣвъ до Адриатика и отплывъ до Генуи. Подчасъ той утечи онъ страдивъ першу жѣнку, зъ роду Креольку, котра всюда и въ Америкѣ и въ Италиі була при нѣмъ и дѣлала его небезпечностью. Гарибальди вернувъ зновъ до Америки въ 1851 р. Черезъ лѣтѣе часъ працювавъ зъ Нью-Йорку въ фабрикѣ мыла и свѣчокъ, пѣзвѣйше перенѣсся до Калифорніи а наконецъ до Перу. Яко капитанъ корабля посѣтивъ Тихій Океанъ. Въ 1854 р. доставъ позволеніе вернути до Сардиніи. Рѣкъ перебувъ въ своемъ родинѣмъ мѣстѣ, а потѣмъ купивъ собѣ землю на островѣ Капрера и тамъ господарювавъ. Отъ липца 1856 р. бувъ членомъ народного збору и разомъ съ гр. Кавуромъ почавъ працювати надѣ сполученьемъ Италиі подѣ скиптромъ Саваданской династіи. Въ 1859 р. передъ самымъ выбухомъ войны піемонтскій король именовавъ его генералъ-майоромъ. Гарибальди швидко зборганізувавъ легионъ „альпейскихъ охотниковъ“, першій вступивъ на льомбардску територію и хоробро почавъ выступати зачѣно

противъ Австрій. Онъ занявъ Комо, побивъ Австрійцѣвъ подѣ Вареза и Санъ-Фермо и т. д. и откинувъ австрійскій войско до Медіолану. На Гарибальдого звернула увагу все Европа. Миръ въ Вилля-Франка змусивъ его зложити оружіе. Онъ отпривався въ май княжества и тамъ подѣржувавъ розочавшійся рухъ до сполученя Италиі. Народъ всюда стрѣчавъ его съ энтузіазмомъ, особливо въ Моденѣ, где герцога Санъ-Донато супроводивъ его яко простый адъютантъ. Гарибальди старався выкликати повстанье въ царствѣ павскѣмъ, въ Неаполи и Венеціи; коли однакже правительство піемонтеке на то не згодилося, то Гарибальди усунуея на якѣсь часть на Капреру. Весною 1860 р. Гарибальди запротестувавъ противъ прилученя Сабавдіи и Ницѣ, его родинного мѣста, до Франціи, зложивъ мандатъ децутованого и выступивъ зъ войскою. Незабавомъ выбухнуло повстанье въ Сицилиі противъ Неаполитанцѣвъ. Гарибальди, при помощи розиснанныхъ складокъ грошевыхъ въ рѣжныхъ державахъ, зорганізувавъ експедицію до Сицилиі въ помѣчь повстанцѣмъ. На двоохъ корабляхъ трансатлантійского товариства прибувъ Гарибальди 12 мая до Марсали съ 1000 отважныхъ охотниковъ и провинтомъ. До него прилучились повстанціи и при ихъ помощи онъ розбивъ королевскій войско подѣ Каталифми. Потѣмъ облягъ Палермо, здобувъ его 27 мая а съ початкомъ червня цѣла Сицилиі була въ его рукахъ, кромѣ Мессины, котра небавомъ мусѣла такожъ здатися ему по кровавой битвѣ коло Миллицы. Среди великихъ заколотѣвъ у внутрѣшней политикѣ, среди беззастѣнливыхъ змѣнъ министерствъ и запутаныхъ дипломатическихъ отношенъ такъ съ Піемонтомъ якъ и съ европейскими державами, Гарибальди прійнявъ диктатуру въ Сицилиі и приготувавъ до выправы въ Италиі. Прибувши до королевства Обоихъ Сицилій онъ майже не встрѣтивъ жадного супротивленя. Край, армія и администраціи немѣло дожидали его. Торжественный вѣздъ Гарибальдого до Неаполя отбувся дня 8 вересня въ наиболѣшомъ спокое и після уложеной напередъ программы. Король днѣмъ впередъ опустивъ Неаполь и отступивъ до Кануи съ остатками своихъ войскъ и съ малымъ числомъ иностранныхъ солдатѣвъ. Гарибальди побивъ войско королевскі подѣ Капуа и надѣ Вольтурнонъ. Тымъ чиномъ Гарибальди ставъ диктаторомъ южной Италиі. Его ждала нова робота. Радикальная партія: Мадзини, Кристини и др. спонукували его довершити сполученье Италиі, атакувати Римъ и пойти на Венецію; піемонтске зновъ партія ждала прилученя королевства Обоихъ Сицилій до Піемонту. Верхъ взяло жаданье партіи піемонтской, до чого головню причинилась лична преданность Гарибальдого Виктору-Емануелю и тое, що парламентъ туринскій поддержавъ политику Кавура. Дня 21 жовтня диктаторъ Гарибальди устроивъ плебисцитъ, котрымъ Обѣ Сициліи були прилучені до королевства италійского подѣ скиптромъ Виктора-Емануела. Небавомъ після того Гарибальди освѣтъ на Капрерѣ и агитувавъ за освобожденіемъ Риму дѣл панования папы а Венеціи отъ Австрій. Але зъ початку заявлявъ, що намѣряе вступити до Риму не иначе, якъ съ Викторомъ Емануеломъ. Однакже мало по малу поппувъ таку умѣренну политику. Въ червні 1862 удаея повторно до Палермо и облягъ начальство надѣ експедицію до Риму, чтобы отобрати его папѣ а прилучити до королевства италійского. Дня 18 серпня вступивъ съ невеликимъ отдѣломъ охотниковъ до Катаны. Але тутъ стрѣтивъ въ народѣ мало симпатіи а помощі Угрѣвъ ждавъ на дармо; генералъ Клянка просто отрѣкозъ его. Опустивши Катану Гарибальди высѣвъ въ Калабриі съ 2000 людей и бувъ атакованный полковникомъ Паллаичини при Аспромонте. Въ той битвѣ Га-

де голосно ще лунала воскресна пѣсня Тараса и всеи Украины..

Живымъ образомъ стоить ще передъ нами очима та молода громада новочасныхъ „банинговъ“ русскихъ. Се були тѣ молодѣ, що твердо надѣялись на свою силу молодцу, на свою волю незломну, смѣло подѣняли въ свой глотъ знамя своей правды. Всея скѣлько небудь здоровомысляча, щиропатріотична, идеальна молодѣжь Галицкой Руси, побачивши ажь се знамя народной правды, волѣ и силы, народнои самостоятельности, розвою нашої питомой на родности, выпадае, къ вжѣ, якъ имъ здавалося, навѣтъ выпало зъ „старшихъ“ рукъ, — вся та молодѣжь заворушилась, загомѣла про свой дорогой идеалъ, такъ гарно выпѣванный Тарасомъ, и після упадку „Меты“ и „Нивы“ озвалася за новымъ словеснымъ органомъ, пытагдѣ послѣдній грѣшь и поставила литературне писмо „Правду“. Щиросердечна руска молодѣжь академична явилася антерпренеромъ и громадекимъ редакторомъ сего литературного органа. И ось теперь після ваканціи злѣтались молоді „орлы-соколы“ на раду у свой спблный курѣнь, до своей спблной працѣ словесной. По темныхъ, брудныхъ, спадистыхъ сходахъ, тяжко, якъ по неприступныхъ днѣ провухъ порогахъ у Очѣ, треба було ажь на третій поверхъ драпатися у той малоприсутній курѣнь. Молодѣ не знали сего труда, — злѣтались якъ быстры соколы. Кровъ бѣла темной кѣмнаты долѣтавъ зъ долу якъ голосный шумъ быстрыхъ филъ клеотливой Словоутидѣ гамѣры крикливого народу, що чорною коматнею обѣдавъ цѣлый рынокъ львовскій и торгуючи на все заставки гукавъ, кричавъ, верещавъ, проклиная и лаяея за каждый крейцаръ, за кождо крупну, за кождый листочекъ „зеленины“. Въ оковъ высокого поверху

видѣвся высокий замокъ съ обваленою стѣною замковою (тогдѣ ще не сыпано кѣнца любиньского уніи), зеленѣеяще до бѣлыхъ пѣсьмомъ свѣтилися угѣрѣ Львова, синѣло широко, блакитне небо и поривало собою думки далеко, далеко на нашу рѣдну, а такъ далеку Украину и мимоволѣ выривало ажь молодечой груди важке зѣдханье: „Ой нема, нема нѣ вѣтру нѣ хвилѣ пѣвъ нашої Украины..“

Любо и горко згадувати тѣ часы. Любо згадати, що у такихъ малодоступныхъ вертепахъ, среди гамору и галасу буденного самолюбного жита збиралися у купу молоді сердца високой думки патриотичной, идеальныхъ поривѣвъ и нѣкимъ не званій, нѣкимъ не хвалѣній, нѣкимъ не заохочуваній, а навѣтъ проскрибований и „банинничѣ“ обложений думали-радили не про себе, а про найвысше добро своего народа, про духовый розвѣтъ своей крайины, про еи лучшу будучность, въ волю.. Але й горко згадати, — бо мимо волѣ красея сердце зъ болѣю, жовчею находить, а зъ устѣ такъ и на силу рвутся важкія докеры — проклятоны. О! галицка Русе! якже жъ ты тяжко на собѣ самой провинилася, якъ ты свой найкрашій цѣвъ зъ себе здрала, звалала, и его и себе ногами здохтала! Нѣколи не мала ты краешой молодѣжи, — молодѣжи здоровшой, съ горячѣйшимъ сердцемъ а быстрѣйшимъ умомъ, съ щиршою и болѣшою охотою до невсмысленой працѣ для своего народа, жертволюбнѣйшой, такъ высоко идеальной. Нѣколи не мала ты у себе такого справдѣ золотого цѣвту молодого, якій бувъ ровдивися тогды въ 60-тыхъ рокахъ! Не знала ты цѣны своего дорогого екарбу, нескрушимой поруки своей будущности, бо нѣ въ одномъ народѣ такъ не понавѣряно своей молодѣжи, не отгороджувано дѣл себе такими неприступными загородами,

не кидано во имя патриотизму такой „банинничѣ“ на найгорячѣйшихъ патриотѣвъ, правда — молодѣжь, але якже честныхъ, якъ щирыхъ, якъ многонадѣйныхъ! Не имѣла наша еуспѣльнѣсть пригорнути до себе сего самородного цѣвту, не знала съ нимъ сплотитися и зъ неї живу твердиню нашей Руси утворити; батько отцурася сына, и братъ брата и „свой своихъ не познаша“, а на щирѣ покляки молодого патриотизму була одна отповѣдь: погордливѣ мѣчанье, або злослива проскрипціи. А коли нынѣ не маємо вже той молодѣжи, коли фатальность злочасного поступку родитъ свои злочасніи наслѣдки и кинена деморализаціи обдираня всякихъ идеальнѣ буйныхъ бурьяномъ розрослася и занедбана а навѣтъ оттручена молодѣжь колись то такъ патриотична не мае своихъ ешаговѣвъ, — то ударея Галицка Русе въ груди, бо тутъ вжѣ не только вороги, але и ты сама виновата, що замикала той молодѣжи вступъ у народній святинѣ и казала еи тынваться по чужихъ закуткахъ, маршѣти безъ слова узнавая и заохоты, безъ проводу и порады, въ голодѣ и холодѣ та ще еи пятномъ злосливо накиненой продажности..

Та верѣмся до своего! Въ ненадо просторій кѣмнаты — въ томъ громадѣмъ куреню — повно молодыхъ людей ажь тѣмъ. Жива розмова якъ искрами сыплется. Радять раду, — сказати бѣ по парламентарному — ведутъ живу дискусію. Про что? Годѣ й сказати однимъ словомъ. Головна рѣчь иде про скѣлько можна широку працю литературну, про найблизшій матеріалъ для молодого органа литературного, про его направление, его ровдѣи и будучность. Живо иде рѣчь про те, куда повертаея литературне стремленье проскрибуемыхъ и проскрибуемыхъ: старыхъ и молодыхъ. Приносятъ вѣсти

дѣл нашихъ Буковинскихъ спѣваковъ Федьковича и Д. Млаки, радуются новыми оповѣданьями народными Федьковича; говорятъ про труды молодѣжи по гимназіяхъ, звѣщають, где и якъ чытея та молодѣжь свои литературны, свои истеріи, своего рѣдного живого языка, та радять, якъ и где запомотчи бѣ книжками, порадою, наукою и заохотою. Якъ добрі браты и покровители гимназіальной молодѣжи клопочутся они про еи долю. Справа выдвигаетъ за справою, якъ вода бѣвъ въ поного жерела, розкладаются вселяки пляны-вадѣвъ, настановляются программы. Чутіи грѣмкій и палкій голосъ Андруша Бевноженка, практичну раду Соколика, нуркотливый голосъ любого Комахи, горячій покликъ Музика, тихе притаканье Непогоды — все говорятъ, спѣвають напередъ якъ быстра вода, все у нихъ вжѣ готовѣ и зрѣленѣ, все муситъ статися по ихъ думцѣ, бо горяча кровь не бачитъ перепонъ и перешкодъ, — они горять зъ нетерпѣякии молодечой, якъ палкій огонь, далеко бѣжати думками на передъ за свѣтланнымъ маревомъ далекой будучности. Ажъ ось все крикнули: „Бузько, Бузько — мая голосъ!“ И въ тыхъ окликахъ чутіи вжѣ якусь щирую любовь, глибоку симпатію и етаточно повагу для того „Бузька“, знати, що его и радо слушають и вагу кладуть на его слово. И ось въ повѣствѣла выступае высокая постать „Бузька“ на тонкихъ догжихъ ногахъ, съ поддвинутыми въ гору плечима, съ смалываемъ лицемъ, съ блыскучими окулярами и высокимъ чоломъ. Правую рукою починае покручувати свою борѣдку, що ледѣю що засѣялась рѣдкими волосками, а зъ тонкихъ устъ выринае тиха мова — тиха, спокѣйна, часами уривана, але така певна, така логична, така неоспорима, що еи не нѣ силѣ заколотити и тѣ товарискій жарты, що

рибальди був ранений кулею в ногу і мусів піддатися єму всім своїм войскам. Їго пере-вели в Спеццію сь ємномъ, Менотти. Рана була дуже тяжка, ледво спасли єго лѣкарѣ отъ ампу-тації ноги. Выздоровѣвши вернувся на Капреру. Король дарував єму амністію, але днѣ си не приймав, кажучи, що днѣ нѣ в чомъ не прови-нявся. Вѣ цѣтні 1864 р. днѣ отбувъ подорож до Англіи, где єго всюду витали сь великимъ энтузіазмомъ. Вѣ 1866 король Викторъ-Емануель отдав єму начальство надъ 20 баталіонами охо-тиникѣвъ; але вѣ бѣтѣ надъ озеромъ Гарда не пощастилося Гарибальду. Тимъ знеохочений у-суновся зъ театру войны и вернувъ на Капреру. Вѣ р. 1867 спробував зновъ Гарибальди выр-вати Римъ зъ рукъ папы. Італійске правитель-ство швидко арештувало єго на натискъ Нано-леона III. и осадило на Капрерѣ. Але Гарибаль-ду удалось утѣчи и вѣ Флоренціи зъоргани-зував нову выправу на Римъ. Овъ сь своими повстанцами вступивъ вѣ территорию папску, по-бивавъ папскі войска, але швидко явилася фран-цуска армія уоружена вѣ нововынайденій караби-ны системы Шаспѣ, побиває єго при Ментанѣ и присиливали здатися генералови Рикотти. Гари-бальдого уведили вѣ форѣ Вариньяно, але скоро отпустили на Капреру. Подчасъ француско-пру-скои войны 1870 роѣ по проголошенію реублики францускою удався Гарибальди до Туръ и бувъ назначений вѣначальникомъ отдѣловъ охотничихъ. Сь собою мавъ Гарибальди двоихъ своихъ синѣвъ, Менотти и Риччотти. Мимо отважныхъ нападовъ на войска прускѣ не мѣгъ Гарибальди повздери-жати полудневою армію прускою перейти черезъ Котъ-д'Орѣ. По заключенію мира Гарибальди вернувъ вже на завѣгды на Капреру, зъ отки отъ часу до часу отъязався о политичномъ жи-тїи Італіи и Европы горячимъ словомъ и пись-момъ. Отъ кѣлькихъ лѣтъ тяжко хорувавъ, але кѣлька разѣвъ приѣздивъ зъ Капреру на контин-ентъ Італіи. Кѣждий приѣздъ єго бувъ торже-ствомъ для народу италійского, такъ якъ теперъ смерть єго покрыває цѣлый край глубокою жа-лобою.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Новый спѣлный министръ скарбу) урядова „Wiener Ztg.“ обвѣстила вже, что цѣсаръ имену-вавъ спѣлнымъ министромъ скарбу и админи-страторомъ оккупованныхъ краѣвъ п. Каляя, шефа секціи вѣ министерствѣ дѣлъ заграничныхъ. П. Каляя числитъ дочеря 43 лѣтъ, походитъ зъ старои угорскои родинѣ. Укѣнчивши права вы-чивши ориентальныхъ языкѣвъ, сербского та рос-сійского и отбувъ подорожѣ по Ориентѣ. Гр. Ан-драши именувавъ єго консулемъ вѣ Бѣлгородѣ, где пробувъ 6 лѣтъ. Потѣмъ выбранный до сейму угорского належавъ до фракціи консервативной и боронивъ политики Андрашого. Гр. Андраша кѣлька разѣвъ поручавъ єму рѣшній мисіи: об-ѣздивъ Боснію и Герцеговину, бувъ высланный до Константинополя вѣ справѣ конвенціи сь Ав-стрією и належавъ до вѣсточно-румелійской коми-сії. Вѣ 1879 р. покликано єго на другого шефа секціи вѣ министерствѣ дѣлъ заграничныхъ а по именованію бар. Калісе амбасадоромъ вѣ Кон-стантинополи, днѣ зѣставъ именованный першимъ шефомъ. По смерти Гаймерле днѣ провадивъ урядъ министра. Каляя чоловікъ працѣвитый, розважний и енергичный. Отдавався такожъ ли-тературѣ: днѣ выдавъ „Исторію Сербіи“ вѣ двоухъ томахъ и дробнѣйшіи письма публицистичны. Пе-редъ остаточнымъ именованіемъ Каляя мини-стромъ, днѣ предложивъ свой меморіаль вѣ справѣ администраціи Босніи и Герцеговины.

самъ або тамъ озвуче вѣ устѣ якого смѣхуна. Тиха, спокойна мова „Бузька“ ставъ щоразъ живѣйшою и навѣтъ голоснѣйшою, рука по-кидає крутити борѣдку, складается вѣ кулакѣ, простягає великій палець до горы, оттакъ дру-гий, третій и т. д. — се вже йде та неоспо-рима аргументація, точка за точкою, аргу-ментъ за аргументомъ, якъ у научный систе-мѣ. Нѣкто не спорить, всѣ слушаютъ, бо хочъ всѣ стѣлько и такъ голосно говорили, такъ нѣкто ще не звернувъ бѣгачности на те, що до-глянули добрі тихі очі зъ подѣ того высо-кого чола, заа тихъ острѣхъ окулярѣвъ. „Бузько горо!“ не сидю вымовы, а силою аргу-ментѣвъ переплѣтанныхъ быстроумными дотепами, ироничными парадоксами против-ныхъ выводовъ, атикою солю!.. „Бузько“ до-грунту зглубивъ справу, выставивъ єи вѣ всѣхъ бѣкѣвъ и вывѣзъ на праву дорогу. И вся молода громада послухала єго голосу, пошла за єго радою.

Се була та симпатична, вѣзма такъ лю-блена и поважана постать, се бувъ той „Бузь-ко“, що за нимъ ланула вся добромисляча, єсердечна молодѣжь академична, се бувъ той молодець, що сразу, зъ першого погляду и першого слова очарувавъ мѣ сердце, се бувъ колишный редакторъ Станиславской „Зѣрки“ школярекою, що выдавалась у писаныхъ вы-пускахъ (рукою Остапа Т.) станиславскою молодежью.

Се бувъ Володимиръ Навроцкій — ака-демикъ.

(Далше буде.)

Той меморіаль приняла рада министровъ подѣ проводомъ самого цѣсаря одоголосно.

(Три новоименованіи послѣ) при загранич-ныхъ дворахъ. Урядова „Wiener Ztg.“ оголосила именована: гр. Феликса Вимпѣна посломъ вѣ Парижѣ, гр. Емануэла Людольфа посломъ вѣ Римѣ и гр. Викторъ Дубского посломъ вѣ Ма-дритѣ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Дня 1 лат. червня отбулося тор-жественне отвореніе всероссийской выставки вѣ Москвѣ. Вѣ томѣ торжествѣ взяли участь: вел. князь Володимиръ Александровичъ (братъ царя), князь Ляйтенбергскій, министръ справъ ин-тѣрнѣхъ гр. Игнатѣвъ, министръ войны ген. Ванновскій, генералиціи и иншіи достойники. Ми-трополитъ отпразднѣвъ богослуженіе, а потѣмъ ге-нераль-губернаторъ Москвы, кн. Долгоруковъ, мавъ промову инаугураційну. При торжествѣ була предпринята велика острогожність.

На границяхъ австрійской и нѣмецкой Рос-сіи намѣрила побудувати желѣзній дороги, котрі улекшувалибы швидку концентрацію войска. Гдѣ-лѣй липш желѣзницѣ почалися вже будувати. Правительство заказало газетамъ подавати вѣсти о будовахъ всякихъ фортификацій и желѣзницѣ, назначенныхъ до цѣлей милитарныхъ.

До Dziennik'a розпайск-ого доносятъ зъ Мос-квы, що 31 л. мая открито мину межи улицями Миньскою и Покровскою. Генераль-губернаторъ кн. Долгоруковъ має податися до димісії, не хо-тячи бути отвѣчальнымъ за можливу яку ката-строфу. Вѣ Москвѣ мавъ бути арештованный од-нѣвъ офицеръ за те, що пророкувавъ атентатъ на царя.

Правительство російске намѣряє наложити высоке цѣло на всякій заграничній друки, входячій до Россіи. Вынятіи будутъ только ті друки, котрі служатъ до науки школьной.

Нѣмеччина. Правительство пруске намѣ-ряє зложити министеріальну комисію для обду-манія зарадчихъ средствъ противъ великому на-пльвови жидѣвъ російскихъ до Нѣмеччины осо-бливо вѣ надграничній провинціи. Показалось, що богато жидѣвъ эмигрує зъ Россіи не зъ ко-нечной потребности, але щобы вѣ сусѣднихъ краяхъ робити „гешефты“.

Франція. На засѣданіи парламенту дня 3 червня отбулися дуже бурливѣ сценѣ зъ при-чины внесена Боріліоне, пошла зъ Ниццы, щобы по поводу смерти Гарибальдого замкнути заѣз-данье. Правила (бонапартисты, клерикалы) под-несла страшный гармидеръ и кричала: „Що насѣ-тоє обходить, что умеръ лѣйсѣ Італіи! Овъ воювавъ папу!“ Зъ лѣвѣхъ зновъ кричали: „Овъ бувъ такожъ Французомъ.“ Овъ боронивъ Фран-цію! Овъ репрезентувавъ мѣсто Парижъ на пер-шѣмъ зѣбрѣ републиканскѣмъ!“ Наконецъ при-ступлено до голосованя картками; министры не голосовали. Результатъ голосованя бувъ такий: за замкненіемъ засѣданя було 301 голосѣвъ, про-тивъ замкненія 147 голосѣвъ. При окликахъ „Най-жѣ република!“ послы розлилися.

Италія. Смерть Гарибальдого выклала велике враженіе вѣ Італіи. Умеръ лѣцаръ на-родный, славный борецъ за свободу и сполученіе Італіи. На вѣстѣ о єго наглѣй смерти цѣла Італія покрылася жалобою. Вѣ всѣхъ мѣстахъ заразъ позамыкали склепы а во всѣхъ портахъ морскихъ выставлено жалобный фаны. Король вы-славъ заразъ телеграму кондольнійну до родины умершого; такъ телеграммы насипли зъ всѣхъ мѣстъ италійскихъ. Рада мѣста Риму выдала прокламацію, вѣ котрой зѣвѣстила о всенародной печали; прокламація кончалася словами: „Гѣ-го нѣя буде вѣ Римѣ святе для всѣхъ любящихъ отчину!“ Вѣ парламентѣ президентъ Фарини державъ промову вѣ честь помершого; всѣ ми-nistры и послы выслушали єи повстанши зъ мѣсѣ. Президентъ нахикувавъ житѣ покойного, выложивъ проектъ торжества похоронного и вѣѣѣ, щобы на мѣсѣ, где сидѣвъ Гарибальди вѣ па-латѣ, умѣстити написъ на вѣчну памятку. Потѣмъ вѣѣѣѣ Дефретисъ проектъ закона, щобы парла-ментъ ухвадивъ удѣлитъ вдовѣ и пятымъ дѣ-тямъ Гарибальдого по 10.000 франковъ дожи-вотной рѣчнои пенсіи. Комисіа бюджетова заразъ ухвалила той проектъ. Рада мѣста Риму ухвалила дати 80.000 франковъ на памятникъ Гарибаль-дого, котрый буде поставлений вѣ Римѣ. Пос. Джованьоли поставивъ вѣ парламентѣ внесеніе, щобы тѣло Гарибальдого перевезти до Риму и зложити вѣ Пантеонѣ. Здѣсь однако, що такъ не станеє, бо Гарибальди вѣ тестаментѣ выразно зажадавъ, щобы єго тѣло спалено и вѣ урнѣ зложено вѣ родиннѣмъ грѣбѣ такъ на Капрерѣ. Парламентъ выславъ на Капреру комисію на похоронѣ. Парламентъ замкнений до 12 червня а и визначена 2-мѣсѣчна жалоба вѣ цѣлѣмъ краю.

Сербія. Король сербскій принимаетъ на тригодинной авдіенціи радикальныхъ посѣловъ окупшныи дуже ласкаво. Король старався на-клонити радикальныхъ посѣловъ, щобы на будуще не декомилетували окупшныи. За тое мають бути дані радикальнѣмъ гдѣдѣй дробній уступства.

Египтъ. Всѣ державы европейскі згодилися на французскій проектъ конференціи вѣ Кон-стантинополи для залагодженя египтской справы. Кромѣ Туреччины, котра не лишъ не приняла запрошенія на конгрессъ, але еще стара-ласъ проектъ конференціи спарализувати черезъ посиленіе выслане євоныхъ комисарѣвъ до Егип-ту, щобы тымъ чинномъ заманифестувати свою суверенность. Порта зѣвѣдомила державы о вы-сланіи комисарѣвъ вже ажъ тогды, якъ они були

уже вѣ дорогѣ до Египту. Именно турецкій ми-нистеръ справъ заграничныхъ обвѣстивъ 3 черв-ня амбасадорамъ, что Порта на подѣставѣ суверен-ности султана надъ Египтомъ выслала комисію до Каиру сь мисією привернути порядокъ, уде-ржати status quo и утвердити власть кедива. То-гожъ самого дня амбасадоры французскій Ноайль и англійскій Диференъ запросили Порту до удѣ-лу вѣ конференціи. Мандатъ конференціи обймає слѣдующій точки: 1) „предпринятье средствъ по-тѣбныхъ для удержаня правъ султана и кедива; 2) подтвержденіе межнародныхъ договорѣвъ и обовязковъ, які зъ нихъ vyplывають для Фран-ціи и Англіи и вѣ загалѣ для европейскихъ дер-жавъ; 3) розвѣій институты египтскихъ черезъ удержаніе свободъ, заповненыхъ вѣ фирманахъ“. Порта отповѣла на запрошеніе до конференціи, что она не бачитъ потребности конференціи, бо вы-слала до Египту свою комисію, котра має при-вернути порядокъ. Отмова Порты обѣзнить зѣ-браніе конференціи, бо впередъ треба буде поро-зумѣтися сь нею. На всякій способъ можна на-дѣятися, что державы не отдадутъ справу египтску выключно вѣ руки Порты.

Араби-паша почавъ бувъ чинити пригото-ваня до войны, почавъ сыпати валы, фортифику-вати Александрию и портъ зоружувати канонами. Англія и Франція отнеслись вѣ той справѣ до Порты и она выслала до кедива росказъ, щобы наказать Араби-паша занехати войскъ фортифи-кацій и вѣ загалѣ приготовить военныи. Араби-паша отповѣвъ кедивови, що днѣ починавъ лишъ потѣбній напавы, щобы успокоити египтянъ, роздразненныхъ грѣзною поставою чужеземной во-енной флоты.

НОВИНКИ.

— Протесты противъ отданію оо. Василіанъ патрамъ езуитамъ. Последняго разу донесли мы, что про-тестъ оо. Василіанъ вѣ Бучачи подписало 6 мо-настырѣвъ; теперь можемъ донести о 3 дальшихъ монастыряхъ (вѣ Краснопущи, Золочевѣ и Под-гѣрцахъ), котрі протестъ подписали. Львовскій монастырь такожъ годится на протестъ, але под-писъ последний. Доси нема вѣстѣй еще зъ мо-настырѣвъ вѣ Улашкѣвцахъ, Креховѣ, Кристини-поли и вѣ Жовквѣ. Впр. консульторы вѣ Гомелѣ, Дрогобычи и Добромилі, оо. Мадѣвскій, Неми-ловичъ и Телишевскій горячо поперли честный крокъ оо. Василіанъ вѣ Бучачи. Последнимъ разомъ донесли мы такожъ, что противъ „наше-ствію иноплеменичѣвъ“ на Русь и русскі мо-настырѣ протестуютъ такожъ русскі громады и ру-ске свѣтске духовенство. За любячѣвскимъ де-канатомъ пойдешъ вже деканатъ старомѣскій. Ра-дѣстнымъ для каждого буде той фактъ, что руска молодѣжь университетѣвъ львовского, черновец-кого и вѣдѣнского такожъ протестуетъ.

— Ц. к. намѣстництво галицѣ на наказъ министр-ства, розказало вже старостѣ вѣ Добромилі уло-жити инвентаръ монастырскаго маєтку.

— Загальний зѣбръ деканатѣвъ фонда вдовичо-сир-отиньского архієпархіи Львовской отбулося 27 лат. червня. При сѣбъ случайности мають деканы зложити присягу на свой урядъ деканаль-ный, бо доси сповняли они свой урядъ деканаль-ный безъ зложеня присяги.

— Впресов. Митрополитъ вернувъ вѣ пятницу зъ Вѣднѣ и выѣхавъ нинѣ на осмотръ каноничный вѣ Збараскѣ; зъ оттамъ верне при концѣ сего мѣсѣца на загальный зѣбръ делегатѣвъ фонда вдовичого.

— Градъ великий навѣстивъ 31 л. мая Поморяны и околицю. Градъ бувъ завѣльшки голубячого яйця; вытовкѣ все на поли, убивавъ навѣтъ до-машню птицю.

— „Главное управление по дѣламъ печати“ вѣ Пе-тербурѣ дозволило продавати русскій перекладъ „Фауста“ Ів. Франка вѣ Россіи.

— Именованя и перенесенія судовыхъ урядникѣвъ. 1) Совѣтниками суду краєвого именованіи: судіи повѣтовый зъ Дрогобыча дръ Едвардъ Вавжъ и судіа повѣт. зъ Бережанъ Отокаръ Ансіонѣ, о-ба до Золочева. 2) Судіями повѣтовыми име-нованіи адъюнкты: Генр. Топольничій вѣ Ходо-ровѣ; Петро Жукотинскій вѣ Комарнѣ; Андрей Алексєвичъ вѣ Старѣмъ Мѣстѣ; Сильверій Дзе-ржинскій вѣ Тереволѣ. 3) Адъюнктами су-довыми именованіи адъюнкты повѣтовы: Іосифъ Сойка зъ Бурштына и Володимиръ Прокопчицъ зъ Чорткова во Львовѣ; Кароль Подлинецкій вѣ Золочевѣ; Юліанъ Добрянскій зъ Риманова вѣ Перемисли и аскултантъ Володимиръ Вилке придѣлений при судѣ окружномъ вѣ Золочевѣ. 4) Адъюнктами повѣтовыми именованіи авокультанты: Миронъ Мальчевскій вѣ Виснѣв-ку; Юліанъ Германовичъ вѣ Бурштынѣ; Богданъ Богусєвичъ вѣ Городку; Гуго Гаруєвъ вѣ Рима-новѣ; Иполитъ Копытєвскій, Густавъ Єликєвъ, Владысл. Высєнянскій вѣ Обертыні; Володим. Аргасиєвскій вѣ Зборовѣ и Іонасъ Сокаль вѣ Чорт-ковѣ. 5) Церенесеніи: сов. суду краєвого вѣ Золочевѣ Аполінарій Шабєнєкѣ до Львова; судіа рѣ Зигмунтъ Навратиль зъ Комарна до Бро-дѣвъ; судіа конет. Старосольскій зъ Ходорова до Болехова; судіа дръ Емилъ Гилбріхтъ зъ Тере-бовлѣ до Бережанъ; адъюнкты Викт. Пивецкій зъ Луки до Янова.

— Министерске розпорядженіе о ваканціяхъ. Дня 1 л. червня с. р. выдавъ министръ просвѣты роз-порядженіе, щобы почавши отъ сего року школы нормальны и школы выдѣловъ вѣ стѣличныхъ мѣ-стахъ поодинокихъ краѣвъ коронныхъ кон-чили и розпочинали рокъ школьный рѣвночасно сь школами середними. Власти краєви однакжъ уноажений розпорядженіе тоє розгланути такожъ

на другій мѣста зѣ взглядѣвъ санитарныхъ и лю-бительныхъ. Где таке продовженіе ваканціи буде за-ведено, тамъ за тоє треба по возможности обмежити число дѣтѣвъ ферійныхъ подчасъ року школьного.

— До Бродѣвъ разнаразъ прибувають новіи жи-ды-эмигранты вѣ Россіи. Нужда мѣжъ эмигранта-ми вѣ Бродяхъ страшна. Межи жидѣятами вы-бухла дифтеритисъ. Для удержаня порядка вѣ мѣ-стѣ додано до помочи полиціи 50 войковѣ. Вѣстѣ, будѣтѣбы австрійске правительство намѣряло по-ставити кордонъ войсковый на границѣ Россіи, дементує урядова Газета Львовска.

— Зъ подѣ Бродѣвъ пишуть намъ: Ц. к. старо-ство вѣ Бродяхъ арештувало дня 24 марта с. р. двоухъ урядникѣвъ громадскихъ: Андруха Рудка, заступника войта и Петра Кирика, асєсора, зъ села Переволочної. Зразу думано, что они нале-жали до спѣлки сь узвєзненными Русинами у Льво-вѣ, але на подѣставѣ зѣзнанъ Антона Косцюшки и учителя Цѣвѣчинского, котрі донесли на нихъ жандармамъ, не отослано арештованныхъ до Льво-ва, але до суду окружного вѣ Золочевѣ. Вѣ Бро-дахъ пересидѣли оба вѣ арештѣ 9 днѣвъ. Вѣ Золочевѣ выточено имъ слѣдство о §§. 300 и 302 зак. карного. Переслухано 17 свѣдѣковъ, на котрыхъ узвєзненіи поклялись, и пересвѣд-ченосѣ, что анѣ Рудка анѣ Кирикъ не були винны, а стались только жертвою доносу. Про-тивно, показалоє зѣзнаня свѣдѣковъ, что самъ Косцюшко провинився противъ §. 308 закона карного, и зѣставъ засужденый на три мѣсѣцѣ острого арешту. Такъ то правда вышла на верхъ, якъ олива. Староста бродскій, гр. Ру-соєскій, засуспендувавъ бувъ отъ урядованя о-бохъ узвєзненыхъ урядникѣвъ громадскихъ; хо-тяй они давно вже оправданіи, то однакъ громада до сего часу не знає, чи суспензіа знята зъ нихъ, чи нѣ. На дѣтѣчне зажаленіе зверхности громад-ской староство не дало жадной вѣдомости.

— Руской театрѣ вѣ Тернополи. Дня 4 (16) мая вы-вело наше товариство драматичне на 10-те зъ чер-ги представленіе зѣвѣстныхъ добре русскій публичѣй образѣвъ зъ чѣсѣвъ козацкихъ Стороженка „Гарку-ша“. На законченіе представлено при магнєзіо-вѣмъ освѣтленіи образѣвъ зъ живыхъ особѣвъ, зобра-жающихъ апотеозу на могилѣ Т. Шевченка, зъ ве-ликимъ портретомъ нашего безсмертного козака рисунку и-нѣ Барвѣнської, а при томѣ мѣшанный хоръ нашихъ артистѣвъ отпѣввавъ „Зѣвѣщаніе“ Шевченковѣ композиціи М. Вербицкого. Хороша гра нашихъ артистѣвъ, гарный костюмы козацкіи, гармонійный, трогательный хоръ — все те зло-жилося, щобы тому вечерѣи надати торжествен-ной величавости. И справдѣ день сѣй бувъ заразѣ торжествомъ народнымъ, бо се представле-ніе було дане вѣ той цѣли, щобы зъ доходу по-множити фондъ на реставрацію могилы Т. Шев-ченка. Гадка та, кинена нашою патріотичною мо-лодѣжью, а переведена комитетомъ утвореннымъ зъ старшихъ Русинѣвъ Тернопольскихъ, доставила намъ новый доказъ, що не погасъ у насъ духъ патріотичный и що патріотизмъ у насъ не єсть пустою фразою а обявляєся дѣлами. Выявилося се наглядно и на томѣ вечерѣ. Сѣля була набита выключно майже рускою публикою, численно я-вилось окрестне духовенство и мѣсѣцева руска интеллигенція, а партнеръ бувъ сильно заповненный нашою сердечною молодежью школьною, сѣлянami и мѣщанами. Тожъ гарный доходъ принесло се представлєніе, бо на реставрацію могилы Т. Шев-ченка вилынуло 62 зр. 27 кр., яко половина чи-стого приходу.

— Зъ подѣ Коссова пишуть намъ: „Вѣ дни 30 и 31 лат. мая с. р. отбулася вѣ Коломыйѣ конфе-ренція учительѣвъ округа коломыйского. Межи многими справами школьными прійшло такожъ на порядокъ дневный внесеніе слѣдующей основы: „Zgromadzenie naucowycieli okręgu kołomyjskiego uznaje za nader korzystne używanie liter łacińskich przy nauczaniu języka ruskiego w szkołach ludowych“. Внесеніе тоє було концѣмъ приняте учителями по многихъ прєсѣяхъ зѣ сто-роны начальства. Хотя и я, подѣ такими обстоя-тельствами за тымъ голосувавъ, то однакъ те-перъ будучи свободнымъ и хотѣя позбутися мукъ совѣсти, яко правый сынъ народа и Русин, откли-кую свой голосъ явно и публично. Учитель гор-скій“.

— Самоубійство зъ нужды. Во Львовѣ строився дня 31 л. мая 16-лѣтний Іосифъ Рудыньскій, у-ченикъ 5-тои класѣ IV-тои гимназії. Рудыньскій учився добре, мавъ 6 лѣтокацію, але терпѣвъ стра-шенну нужду и се, якъ самъ подавъ вѣ оставле-нѣй записѣ, було причиною єго самоубійства.

— Зъ Зборовѣ доносятъ до львовскихъ газетъ, що староство вѣ Золочевѣ покрывало всякій надѣ-ужити зѣрѣвского лѣкаря-хирурга, Маєра На-ггера. Наггеръ казавъ собѣ заллѣтити одному се-лянниновѣ зъ Ярчовець 5 зр. за оглядныи погіб-шой худобины, а яко лѣкаръ мѣскій отъ кѣлькихъ лѣтъ побиравъ отъ жидѣвъ-рѣзникѣвъ „лапового“ 22 кр. отъ штуки и за фунтъ мяса плативъ 6 кр. танше, якъ кто другій. — Такихъ лѣкарѣвъ буває и больше по Галичинѣ!

— Зъ Болехова пишуть намъ, що тамошний почмайстеръ п. Гелчинскій не стараєсь навчитися читати и писати по руски, не выдає на рускѣ письма рускихъ реценсіѣвъ, бо каже: „шу піє drukujemy ruskich blankietów“, а коли одинъ на-давецъ зажадавъ на рускѣй переказъ почтовый руского реценсію, то днѣ просто отпразднѣвъ єго зъ почты. На п. Гелчинского вѣѣѣ покриваже-ный п. Ф. скаргу до ц. к. дирекціи почтъ.

— (Дробнѣ вѣсти.) Цѣсаръ дарувавъ громадѣ Ва-рчинѣ Перекоты, пов. сокальского 100 зр. запомоги на будову школы. — Вѣ купельномъ мѣсѣи Кры-нини открито на сезонъ купельный стацию теле-графичну. — Труппа театральна п. Ем. Бачинь-

ского буде через лѣто давати представлени въ купельныхъ мѣстахъ: въ Крыніи и въ Ивоничу. — Въ Чернівцяхъ пробывае теперь надъ 500 эмигрантовъ-жидовъ въ Россіи. — Въ р. 1881 вымигрировало до Америки 247.347 нѣмцевъ. Эмиграція въ Нѣмечину росте съ каждымъ рокомъ. — Князь болгарскій Александръ приготовилъ царя на коронацію подарункъ въ вартости 40.000 рублѣвъ. Буде се статуя въ шляхотного металлу, представляюща хату болгарску на скалѣ; надъ хатою умѣняющій буде Россіянинъ, ослоняющійся щитомъ. — Маршалокъ краевый, дръ Зыбликевичъ, повернувъ лѣ першихъ днѣхъ сего тыждня въ Вѣднѣ до Львова. — Въ Колоднѣ умеръ 22 лѣт. мая въ 39 р. жита Іосифъ Кмицикевичъ, инженеръ желѣзницъ Кароля-Людвика. — Въ Куликовѣ умерла въ 64 роцѣ жита матѣрь тамошняго руского приходника, бл. п. Катерина Декиевичева, вдова по священнику въ Баттичахъ. — Цѣсаръ подарувать громадѣ Быковѣ, пов. самборского, 50 зр. запомоги на будову школы. — Въ р. 1881 перевезла желѣзница Кароля-Людвика 158 миліонѣвъ лѣвъ въ Галичины, Буковины, Россіи и Румуніи до Вѣднѣ, Нѣмечины, Швайцаріи и Англіи. — Въ Петербургѣ почне выходить ътъ дня 1 лѣт. лѣшня польска газета „Kraj“ подъ редакцію Пильца. — Въ Дрезднѣ умеръ знаменитый писатель Германъ Гетнеръ, авторъ славного твору „Literaturgeschichte des achtzehnten Jahrhunderts“. — Коло Гайдельберга въ Нѣмечинѣ зѣткнулись въ нощи два поѣзды особовъ съ такою силою, що много вагонѣвъ покрушилось на кавалки; въ пассажирѣвъ было 6 трупѣвъ, 65 тяжко раненыхъ а много легко раненыхъ. — Въ селѣ Стриховатію обобрали злодѣй тамошняго мельника на 100 зр. — Дня 31 л. мая умерла во Львовѣ Антонина зѣ Лещинскихъ Витошнянска, вдова по священнику, въ 60 роцѣ жита. — Цѣсаръ вынѣсь въ станѣ шляхотскій Игнатіа Зборовского, совѣтника высшого краевского суду во Львовѣ. — Сегоднѣшний конгрессъ литературный въ Римѣ именуванъ королевю румунскоу Блѣсавету своимъ почетнымъ членомъ. — Цѣсаръ затвердиль выборъ п. Артура Глогговского на презеса рады поѣтвой въ Жовквѣ. — О. Тома Польскій директоръ гимназіи перемыской одержавъ почестіе обывательство мѣста Перемышля.

— Фундація бл. п. Стефана Жуковского мѣщанина въ Угровѣ. Въ бурѣ имени Ст. Жуковского въ Угровѣ выхуеся теперь 8 учениковъ. Кромѣ того дѣстають еще стипендіи запомоги зѣ фундаціи Жуковского 5 учениковъ, приготовляющихъ таки въ Угровѣ до вступного испиту гимназіального и 4 ученики 1-шой класъ во Львовѣ. Треба замѣтити, що администрація фундаціи Жуковского мѣсца зѣ початку принимати менше число учениковъ до бурѣ и зменшити стипендіи длатого, щобы вырѣвати доходы и розходы фундаціи; коли однакъжъ тое наступитъ, то и въ бурѣ буде болѣе цитомѣвъ и стипендіи будутъ болѣе. Питомцѣ бурѣ ходять до мѣсцевой двокласовой школы, а кромѣ того учать еще въ дома спѣву зѣ нощъ подъ проводомъ директора бурѣ, п. Федьковского. Прочіи фундаціи Жуковского администрують послѣ статутѣвъ. Вѣднѣмъ, вдовамъ и калѣкамъ роздаеся рѣчно 180 до 200 зр. Кждорѣчний биланъ доходѣвъ и расходѣвъ фундаціи Жуковского предадаеся до вѣдомости перемыской Конисторіи.

— Обще рольничко-кредитове Заведеніе для Галичины и Буковины оснудаво въ Тернополіи своєю самоотбійноу філію, запропоковану въ торговельномъ судѣ, котра має задачу заиматися торговелью господарскими продуктами всякого рода якъ на овій власный рахунокъ, такъ и въ дорожѣ комисовѣй. Дирекція згаданого Заведенія розсала до галичко-рускихъ господарѣвъ и промышленовцѣвъ писема, завѣдомляющіи о ѡткрытіи філіи въ Тернополіи.

— Острый вырокъ запавъ недавно у Вѣднѣ на 30-лѣтняго шевца Рихтера. Онъ давъ до друку брошюру социалистичну и замовивъ 20.000 примѣрниковъ. Директоръ друкарнѣ заденуцивавъ Рихтера до полици и его арештовано. Мимо того, що брошюры тѣ не були надруковані засудивъ Рихтера на подѣставѣ вердикту присяжныхъ на 12 лѣтъ тяжкой вѣзничѣ за злочинство головной зрады.

— Въ Перемышлѣ ѡтбулася дня 17 мая розправа судова передъ присяжными въ процесѣ Николая Казимира Домагальского, касіера мѣского зѣ Моствискѣ, обжалованого о дефравдаціи громадской касы. Здефравдувавъ 1.028 зр. 46 1/2 кр. Судіи присяжніи потвердили 8 голосами вину Домагальского а трибуналъ выдавъ вырокъ: 1 1/2 року тяжкой вѣзничѣ заостреной постомъ разъ въ мѣсяцъ.

— Шимонъ Фрайндъ, властитель мына парового въ Станиславѣ за провину зѣ §. 335 зак. карного (т. е. за заведѣніе средствъ безпеченства при машинѣ, черезъ что машина здрухотала машиниста) бувъ засуджений на 14 днѣвъ острого арешту и на вынагородженіе вдовѣ и дѣтѣмъ по погибѣмъ машинистѣ. П. Фрайндъ вынѣсь зажаленіе неважности. Трибуналъ кассационный у Вѣднѣ не лишъ ѡткнувъ тое зажаленіе, але подѣйсъ еще кару зѣ 14 днѣвъ на мѣсць острого арешту съ постомъ одного дня въ кждѣмъ тыжднѣ.

Вѣсти епархіальны.

Зѣ АЕпархіи Львовской.

Душпастьскіи посады получили: 1) Іоанъ Воляньскій сотрудничтво въ Теробовлі; 2) Тадей

Галайчукъ завѣдательство Глинки; 3) Евг. Андроновичъ, завѣдательство въ Довгобѣ; 4) Титъ Войнаровский, сотрудничтво въ Колодѣвцѣ; 5) Іоанъ Стеблецкій сотрудничтво въ Березовѣ; 6) Володимиръ Лукаевичъ, сотрудничтво въ Короши. Въ душпастьскіи посады введены оо. 1) Володимиръ Проскурницькій въ сотрудничтво въ Довбостанахъ; 2) Лонгинъ Балицкій въ завѣдательство Сопова; 3) Тадей Концевичъ въ завѣдательство Перепельникъ; 4) Мако. Артимвичъ въ завѣдательство Ширца и 5) Іоанъ Назаревичъ въ завѣдательство Ясенова.

Зѣ Епархіи Перемыской.

Каноничну институцію на парохію въ Боберцѣ, дек. затварницкого, получивъ о. Алекс. Полянскій тамошній завѣдатель.

Платно зѣ фонду религіи одержавъ о. Александръ Вихавскій, прив. сотрудникъ въ Новѣмъ Селѣ, дек. Куликовскаго.

Школьнымъ ординаріатскимъ комисаремъ въ половинѣ деканата мокрянского именованый о. Петръ Полянскій, парохъ въ Лужку дольномъ.

Личный додатокъ 100 зр. рѣчно на 3 роки зѣ фонду религіи получилъ о. Симеонъ Русянякъ, парохъ въ Мысцовѣй, дек. дуковскаго.

Отпустку до АЕпархіи львовской получилъ о. Левъ Луцкій, прив. сотрудникъ въ Рѣвничѣхъ, дек. драгобычского.

Душпастьскіи посады получилъ о. Теодозій Лихицкій, доставивъ завѣдательство капеляни въ Белзці.

ПОСМЕРТНІЙ ВѢСТИ.

† О. Іоанъ Аудкевичъ, совѣтникъ консисторскій, деканъ Городецкій и парохъ въ Любни, умеръ дня 4 л. червня въ 72 роцѣ жита а 48 р. священства.

† О. Антоній Депутовичъ, капелянъ въ Глинкахъ, надворьянского деканата, умеръ 6 (18) мая въ 58 роцѣ жита а на 31 р. священства.

† Пресвященный епископъ прѣславскій Николай Товтъ, дръ теологій, членъ теологичного факультету при всеучилищѣ въ Будапѣштѣ, упокоився 21 л. мая о. р. въ 48 роцѣ жита а 6-тѣмъ епископства. Похоронъ ѡтбувся 24 л. мая въ Пришевѣ. Вѣчная ему память!

— Для бѣдныхъ учениковъ рускомъ гимназіи при-савъ о. Чарнецкій зѣ Мѣснѣхъ приходѣ зѣбраный зѣ акафисту въ квотѣ 3 зр. и 50 кр. — Спа-си-Богъ.

— Для бѣдныхъ учениковъ рускомъ гимназіи при-савъ о. Барусевичъ, протопгументъ оо. Василіанъ, яко доходъ зѣ акафисту, ѡтѣпѣваного въ день праздника св. Николая (перенесенія мощей), квоту 10 зр. 60 кр. За сей датокъ складаю въ имени бѣдной учащій молодѣжи щиро-руке „Спаси-Богъ“.

(Надѣслано.)

ТРИЕСТЕНСКА Льотерія Выставова

1000 выигранныхъ = зр. 213,550.

ГОЛОВНА ВЫГРАНА 50.000 зр.

Одинъ лѣсъ 50 крейцарѣвъ.

Кто хоче принять продажъ лѣсовѣ нехай удесться варазъ до льотерійного ѡтдѣлу Триестенской Выставы, Piazza Granda Nr. 2. въ ТРИЕСТѢ. (3—3)

Подяка.

Не маючі силъ, выявити чувства вѣдчаности въ иншій способъ, складаю публично на сѣмъ мѣсць сердечну подяку воіъмъ Вп. П. надостоятели, коллегамъ и пріятелямъ покойного моего мужа, Алексѣя Зафѣовскаго, ц. к. концептиста при ц. к. дирекціи скарбу въ Серавѣ, котрі въ часѣ его тяжкой хоробы не лише шо не опускали его и мене съ моими дѣточками и старались подати намъ всяку польгу та загрѣти сердца, повніи розпуки, словами ѡтрады, але такожъ стали менѣ за родину, не щадячи нѣ трудѣвъ нѣ жертвъ, коли я побачила 14 мая о. р. съ моими дробными сирѣтками одинокою вдовицею на гробѣ найдорожшого моего мужа и ѡтца моихъ дѣтей, на далекой чужинѣ безъ всякихъ средствъ до повороту до рѣднои землѣ. Складаю ѡтже сердечну подяку Вп. п. дру Конаржевскому, Фишеру, Вальчевскому, Файнгольдовѣ а передовѣмъ Вп. п. дру Вилинскому за ихъ пожертвованія и заходы при ратунку хорого, рѣвножъ Вп. п. Гайлинговіи, Иличовіи и Гоѣмановіи, шо сами цѣлкомъ занялись похоронами, якъ такожъ Вп. п. президентови Христови за ласкаве и скорѣ удѣленіе запомоги зѣ ц. к. касы рядовой, а въ кѣнци Вп. презесови прокуратори Зубрицкому, другимъ П. П. Зубрицкимъ и Вп. Дягому, шо занялись складкою якъ такожъ и воіъмъ Добродѣямъ за ихъ щедрю помѣчъ котроу не только покрыто кошта похорону, але и улегшено менѣ поворотъ до рѣднои краю. Кромѣ того звертаюсь еще съ словами сердечной подяки до Вп. Дзеровича за щирю ѡімку, якою мене и мои дробніи дѣточки ѡточивъ въ часѣ хоробы с. п. моего мужа, а ѡттакъ по смерти покойника ажъ до моего ѡтѣзду зѣ Серава. Спасибѣгъ Вамъ благородній люде, нехай выслушае Всевишній молитвъ вдовицѣ и сирѣтѣ, нехай хоронитъ Васъ и родину Вашѣ ѡтъ подобноу навѣту и нехай насылае Вамъ всюды и вѣсѣгды на стрѣчу

людей съ такимижъ благородными, християньскими сердцами, якъ Вашѣ!

Глинаны, 5 червня 1882.

Целина зѣ Лотоцкихъ Зафѣовска въ имени своемъ и своихъ двое дробныхъ сирѣтъ.

Подяка.

Подобалося Всевишнему покликати до Себе найдорожшого мужа моего, бл. п. Василія Недѣльскаго, ц. к. судію поѣтвого въ Бурштинѣ. Той наиболѣстѣйшій ударъ погрузивъ мене и всю родину въ глубокой смутѣ. Но и въ томъ горю не лишавъ насъ Господь безъ всякой потѣхи, бо велике число духовенства обоихъ обрядѣвъ и множество народа зѣбраного на сумный обрядъ похоронный були для насъ выразомъ сирѣчати и вымывнымъ доказомъ, шо тяжкій жалъ нашего сердца подѣляютъ съ нами многіи. Почуваюся про то до святого обовязку зложити симъ найщиршу подяку Всев. крылошанамъ: дру проф. Костекови зѣ Львова, и Адольфу Штелецкому въ Галича; Всч. оо. деканамъ: Медвецкому, Кернякевичу и Макоговскому; мѣсцевымъ и воіъмъ такъ численно зѣбравшимся Всч. душпастьскіи обоихъ обрядѣвъ; такожъ воіъмъ Вп. коллегамъ судовымъ,

знакомымъ и пріятелямъ покойного, ВП. интеллигенціи мѣсцевой и окрестной, братствамъ, представителямъ мѣстѣ и громадѣ сельскихъ и цѣлѣй П. Т. публичѣ за ласкаво пожертвованій трудовъ и ѡтданіе послѣдней прислуги покойному. А особенно дякую сердечну Всев. дрови Костекови и Всч. о. Ю. Дворянину за ихъ трогачій, ѡтъ сердца выголошеній бесѣды прощальній надъ могилою; немение и Всч. о. Винницкому зѣ Залѣся за щирю пріязнь оказану подѣстѣ слабости покойного; въ кѣнци пп. лѣкарямъ за ихъ старанну ѡімку надъ хорымъ, передовѣмъ ВП. дрови Миновичу зѣ Ходорова, котрий съ цѣлымъ самопожертвованіемъ не ѡтступавъ ложа хорого до послѣднихъ хвилъ его жита.

Бурштинъ 1 червня 1882.

Марія Недѣльска съ цѣлою родинюю.

Въ Кутѣ Золотницкомъ або Буркановѣ есть реальность до вынаиму: 80 морговъ рѣлѣ съ вѣсми господарскими будинками, помешканіемъ, 3 1/2 морга огорода и до польв морга саду за 800 гульдѣнѣ а. в., о мильо ѡтъ гостиницы мур. зѣ Тернополя до Бучача. — Близша вѣдомость у власти-телики подѣ адресоу: Е. Т. въ Буркановѣ п. Золотники. (3—3)

НА
СНѢДАНІЯ
поручае
торговля корѣнна
НОВИЦКОГО
ул. Галицка, ч. 52
(4—4)

БРИДЦЮ
СЫРЫ:
ЕМЕНТАЛЬСКИЙ
ЦЕПНИНСКИЙ
ГОЛЕНДЕРСКИЙ
ГОРГОВОЗІА
ОБСЕДѢТЪ ПОТ.
ПІВНО
ГОРѢВКИ

ШИНКУ
ПОЛЯВНИЦЮ
КОВБАСУ
КАВІАРЪ
САРИНКИ
ТУНЧИКА
ПОРТЕРЪ
ВИНА
КОНЯКЪ

**ЦѢНЫ ТАИЙ.
УСЛУГА ШВИДКА.**

ФУТРА на перехо-
ванѣе че-
резъ лѣто пріймаются
въ складѣ кушнѣра
Г. ИВАХОВА
въ Ринку, ч. 40
по цѣнахъ найумѣренѣйшихъ
Такъжъ переробляються футра въ
лѣтній порѣ танше и докладѣйше якъ
въ зимѣ.
Поручаюми ласкавымъ взглядамъ
ВШоважаноу Публичу и пишу съ гл-
бокимъ поваженіемъ
(3—3) **Г. ИВАХОВЪ.**

Екстрактъ Орѣховый
до ѡдѣрванія сивого волоса
вынайшовъ перфумьеръ
А. Маучускій
во Вѣднѣ, Kärntnerstrasse, 26.
Ц. к. выкаточну управил. пред-
ство тое до ѡдѣрванія волоса, на-
дѣлае епному волосу тревалу бар-
ву чорну, бруднѣщу або блѣдну,
вытвореніе лишь зѣ сѣбѣстѣи
росянничи, т. е. зѣ лупины зеле-
ныхъ орѣховъ, не вѣтъ при томъ
нѣ крахмалъ, нѣ аніи зѣдору-
ваню, аніи волосу, и ѡдѣрбуе волосъ
въ протягу 15 минутъ хорошо
и тревало на чорно, бруднѣщу а-
бо блѣднѣ, такъ шо навѣтъ при
умываніи ѡдѣрба не сходитъ.
1 флаконъ екстракту орѣхового
пачиноу зѣ 6 пробирками ф. л. 3-50
1 флаконъ орѣхового молока на
ѡдѣрбуе волосъ. 3-
1 флаконъ орѣхового молока для
нѣверѣбанаго волоса 2-
1 флаконъ орѣхового молока для тон-
нѣлѣи, якъ вышѣ 2-
1/2 флаконъ орѣхового молока ditto 1-
Въ парфумеріи Маучуского
въ Вѣднѣ, Kärntnerstrasse, 26.
Во Львовѣ у Зиг. Рукера, анти-
каря, такожъ у кушнѣра: Каміла Стѣ-
жановского, Мартина Мизлера и Леона
Селлика. (11—30)

ОБЪЯВЛЕНІЕ.
ФИЛИЯ
общего
РѢЛНИЧО-КРЕДИТОВОГО ЗАВЕДЕНІЯ
для Галичины и Буковины,
зарѣестрованного общества съ неограниченою порукою
въ ТЕРНОПОЛІИ,
подае сѣмъ до публичной вѣдомости,
шо принимае и выплачуе грошевіи вклады:
а) на книжки щадничіи ѡтъ 1 зр. зверхъ по 6%,
б) на бѣжущій рахунокъ (conto corrente) ѡтъ 100 зр. начавши:
за 15-дневнымъ выповѣдженіемъ по 5%
за 30 " " " 5 1/2 %
за 60 " " " 6 %
за 90 " " " 6 1/2 %
Звыжъ сего принимае капиталы и на довшій часъ за ѡпроцентованіемъ на
подѣставѣ особныхъ условій.
Бюро Фили въ ринку, дѣмъ п. Гарфайна на I. поверсъ, н-рѣ д. 178
Тернополь, дня 25. мая 1882.

Коли насѣе часть повдѣймати заслону въ такихъ привизекъ, якъ Соколикъ, Комаха, Будилю, Неподога и др., тогдѣ ѣ побачимо, якъ вже замолоду наші академики анали и пильнувати академичныхъ наукъ и заправлятиє до службы народнои. Не цуралась сеи народнои службы такожъ и гимназіяльна молодѣжь тихъ часѣвъ. Требажъ паматати, що въ 60-тыхъ рокахъ по гимназіяхъ рускои Галичины и съ свѣскою въ рукахъ тяжко було найти доброго учителя руского языка и рускои литературы, хочъ се бувъ тогдѣ обовязковий предметъ науки для рускои молодѣжи. Найважнѣйшій, найдѣяннѣйшій творцы нашої словесности на Украинѣ ледво що переходили въ тѣ часы кровъ кордонѣ до Галичины, — та ѣ то ледво що въ кількохъ примѣрникахъ. На всю Галичину було не больше якъ по два примѣрники петербургскои „Основы“ а Шевченковѣ

во Львові і сими днями почнеся їх печатання.

Що єдинця могла зробити, се зроблено. Тепер наспівав пора, щоб загаль Русинів уможливити і скільки можна приспівити видання сего дѣла. Отъ численної участі і підмоги загалу зависить довершення такъ многоважного дѣла. Невдовзі буде розписана предплата. Знаючи однакжъ въ досвіді, якъ пияво поступавъ у насъ всяке видання въ дорожъ предплати, ми не можемо не звернути уваги нашихъ патріотичныхъ земляківъ на потребу чимъ скоріше і якъ найбільшою підмоги грошевою навѣть і поза пренумераційною дорогою. Надѣяємось, що видання такъ многоважного, бо першого „Руского Словаря“ повинно найти щиросердечну підмогу въ сторони нашихъ братей-Українцівъ, тымъ більше, що словарь буде печатаний фонетичною правописною загальною прийатою на Украинѣ і въ значній часті і въ Галичинѣ. Наспівала пора для нашихъ закордоньскихъ братей дѣломъ показати передъ свѣтомъ, що дорожачи своєю рідною мовою, що въ серця-душѣ радѣ бачити широкій і скорий розвій нашої рідної словесности, що готові підмоги видання першого і такъ горячо вѣдома вижданого „Словаря“ рідного языка. Булобы влишнімъ, а по части і кривдячимъ, додати більше слобъ захохоты.

ДОПИСИ.

Зъ Вѣднѣ.

(М.) (Автономична крутанина передъ радою державною.) Читателямъ „Дѣла“ вже добре вѣдѣта справа ославленої, „мѣчної“ і безконечной турчаньской рады повѣтрової. Бѣть се свого роду „сербуба безъ кінця“, а при тѣмъ і уникати въ житю автономичномъ. Зъ турчаньской дописи „Що дальше робити?“ знають читателѣ „Дѣла“, скільки то і до кѣлько рѣжнихъ а рѣжнихъ дверей надукалися члени нововибраной рады не дождавшисъ въ тѣмъ случаю оправданя евангельскихъ слобъ: „толците а отверзается.“ Запукали нашѣ неутомимі і неустранимі товчачѣ такжъ і до дверей рады державной вносячи передъ ѣи трибуналь петицію, щобы рада державна положила вже разъ конецъ старої повѣтрової радѣ, котра хочъ правно (de jure) умерла еще р. 1877, однакжъ і досѣ еще якъ казочный „опыръ“ не уступає въ свого домѣства і въ черги вже другу нововибрану раду повѣтровою отгання отъ сего домѣства, не даючи ѣи приступу нѣ до свого господарства, нѣ до урядованя. Зъ тыхъ причинъ просили члени нововибраной (р. 1879) турчаньской рады повѣтрової въ своѣй петиції, щобы рада державна вже разъ усторила ту аномалію.

Дня 22 (10) мая с. р. задававъ въ радѣ державной пос. Славиньскій справу о тѣй петиції і мабуть задля политичного спорѣдненя съ турчаньско-польскими повинностями вносивъ, щобы надъ сею петицією перейти до дневного

кого. Онъ повертаєся тутъ на зовѣмъ нове, досі у насъ нѣкымъ не управлене, а навѣть неване поле статистично-економичныхъ студій нашего краю. Се той зворотъ, що вивѣтъ Навроцкого на нашего першого статистика і економиста. „Познанье фактичного стану Галичины у всѣхъ найживотнѣйшихъ отношеняхъ сего краю“, — пише самъ Навроцкій въ своѣй офіциѣ на працю Рапацкого — „була рѣчь, котрою ажъ до найновѣйшихъ часѣвъ займалася хіба тільки „ляска Божья“; бо въ нашихъ людей, администраторѣвъ, литератѣвъ, ученыхъ — нѣкто. — Найкрасѣй теоретичный погляды, найблагороднѣйшія замѣры, найвысша политика, найяснѣйшія фразы на трибунѣ, на професорской катедрѣ і въ урядовыхъ рескриптахъ безъ основного знаня краю, о котрѣмъ рѣшався, нѣчого тутъ не вѣдють; бѣть сего мало до чого здаєся навѣть і найбільша абстрактна ерудиція, котрої (екававши мимолетомъ) вѣсьмъ намъ, і Русинамъ і Полякамъ, дай Боже, бо ѣи у насъ „даєтъ Богъ“.

Ось якъ здорові думки зродились у Навроцкого при розглядѣ працѣ Рапацкого о „любовности Галичины“. Быстрый умъ помітивъ головну причину путаницѣ і непроглядности нашихъ кравьыхъ отношенъ, якъ і причину нашої непорядности.

Онъ станувъ на нову дорогу, піднявсь тяжкихъ, широкихъ студій — і розкрывъ намъ правдиві образы нашего краю, указавъ правдиву і непохибну дорогу нашего стремленя въ нашѣмъ кравѣмъ житю политично-сусѣбномъ.

(Дальше буде.)

порядку. Въ отвѣдѣ пос. Славиньскому забравъ голосъ пос. сов. Ковальскій і указуючи на аномалію урядованя а радше сидженя тої самої рады майже черезъ 7 лѣтъ і на содержанье петиції, выказуючи насмѣхъ на сеи противузаконной аномальности, піднѣвъ, що черезъ то тяжко покривджено конституційне право населеня цѣлого повѣту. Больше якъ 100 громадъ жалуются на ту кривду передъ палатою рады державной і просятъ вызволити ихъ отъ такихъ противузаконныхъ безпорядковъ, а рада державна малабы на то отвѣстити: „надъ сею петицією переходите до дневного порядку!“ Тутъ иде рѣчь о конституційне право і не лише о то одно право, але і о то, що рада повѣтова въ р. 1874 до нынѣ еще урядувъ безъ контролѣ, що отъ дѣсьмохъ лѣтъ господарувъ безъ контролѣ горстка людей, до того не управленыхъ, бо теперъ не выбранныхъ, людей, котрыхъ мандатъ вже давно погасъ. Тожъ, думає бесѣдникъ, буде зовѣмъ справедливымъ, щобы правительство занялось основно тою петицією і зарядило, що садыме, і для того вносити бесѣдникъ, щобы палата пословъ не приняла внесеня пос. Славиньского, а переказала петицію правительству. Се внесенє пос. Ковальского приняла рада державна, значить, петицію переказано правительству. Чи черезъ то однакжъ залагоджена справа? Дуже сумнѣваюся. Звѣстна рѣчь, що правительство має вже у себе такжъ саму петицію, бо турчаньская рада сама отнеслась съ такоюжъ петицією межъ иншими такжъ впроєтъ до правительства, але досі нема пожаданого успѣха. Сов. Ковальскій поставивъ внесенє переказати петицію правительству, але безъ додатку „до уваженя“, такъ, що принятє сего внесеня еще не обовязує правительство, прихилити до просьбы петиції. Сов. Ковальскій мусѣвъ мати певні причины, длячого забираючи два разы голосъ въ тѣй справѣ, не піднѣвъ сеи такъ якравой исторіи злочасной і досі непоконченої путаницѣ при выборѣ выдѣлу рады повѣтрової, яка була свого часу всесторонно выяснена такъ въ меморіалахъ, якъ і въ дописяхъ „Дѣла“. Широка рада державна не дѣбалася сеи сумноі а такъ оригинальной исторіи о тѣй „крутанинѣ безъ кінця“. Внесенє, прийняте въ радѣ державной, оставая і на дальше цѣлу справу волѣ министерства, а будучность покаже, чи дѣйдеся вже разъ до кінця сеи автономичной крутанины. Пѣсля мови гадки, не булобъ зашкодило, розкрити повный образъ цѣлой исторіи турчаньской.

Доповненє до дописи зъ Галича о розкопаню руины церкви св. Спаса.

На запытанье многихъ Вп. Земляковъ, о скільки речена руина а радше сказавши ѣи фундаменты адетали откопані, подаємо до вѣдомости:

Та церковь была чотыриугольна — регулярный квадратъ, съ выступающими на вѣсѣдъ трема заокругленями (абсидами). Черезъ довжину церкви, отъ пунктоѣвъ, где стыкаются заокругленя (абсиды), ишли два внутренніи фундаменты. При пунктахъ, где стыкаются абсиды і при краяхъ двохъ скрайныхъ абсидѣвъ адвигалися пилестры, всего чотыри: два крайніи, а два середніи. Много такихъ пилестровѣвъ етъ еще въ церквѣ, не знати, бо середніи фундаменты еще не откопані. Фундаменты каждого пилестра ватоплені глубоко въ землю, якбы коренѣ великого дерева. Откопано фундаментъ рѣвцемъ на округѣ. Фундаментъ одного вѣшного пилестра дослѣджено до самого споду въ вѣтъ, а въ серединѣ откопано всѣ три абсиды і гдекотрі уступы фундаментѣвъ внутреннихъ. Именно откопано въ вѣтъ навѣтъ глубше фундаментѣвъ землю запалого фундаменту, где була якась то яма, въ котру найглубше повпадала дахѣвѣ і стовпы въ копулы. Тая яма здаєся походити зъ еклепного гробѣвца, але сей гробѣвецъ очевидно розѣбрано еще передъ упадкомъ церкви.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Эмиграція жиждѣвъ на конференціи министровъ і въ угорскѣмъ соймѣ.) Подчасъ конференціи угорского министра-президента Тиссы съ министрами Татфе і Кальнякомъ въ Вѣднѣ порушено такжъ справу громадной эмиграції жиждѣвъ російскихъ до Австро-Угорщины. Дневники не подають докладныхъ справоздадѣвъ, якъ глядять министры на эмиграцію жиждѣвъ, а отвер-

джають лишь загально фактъ, що репрезентанты угорского і австрійского правительства суть въ тѣмъ дѣлѣ зовѣмъ згѣдно думки. Оба кабинеты, австрійскій і угорскій, уважають эмиграцію жиждѣвъ сибыльнымъ дѣломъ, значить, що колибъ держава мала понести якъ выдатки на эмиграцію жиждѣвъ, то тѣ выдатки будутъ належати до сибыльного скарбу Передатаві і Залитаві. И справдѣ вже на тѣй конференціи порѣшено, щобы держава на случай потребы удѣлила потребныхъ фондѣвъ на вытранспортованье зъ границъ Австро-Угорщины эмигрировавшихъ жиждѣвъ. Правдоподобно до того прійде, що держава буде такъ мусѣла понести тую жертву. — Одинъ зъ угорскихъ комитатѣвъ, именно комитатъ шатмарскій вѣнѣтъ до сойму петицію, щобы правительство угорске залобило напильвови жиждѣвъ російскихъ до краѣвъ угорскихъ. Внесенє тое отступлено до розгладу комисіи. Комисія ухвалила, що въ засадѣ жидамъ не можна зборонити хоронитися на території угорской. Той рефератъ закамъ має прійти до повной палаты будѣ розбираний впередъ въ клубѣ наисильнѣйшой партіи консервативной. Подчасъ дебаты пос. Добрянскій заявлявъ надѣю, що коли взгляды гуманитарны не позволяютъ заказати жидамъ російскимъ хоронитися на территории угорской, то правительство повинно постаратися бодай о тое, щобы анѣ одинъ чужій жидъ не лишився въ краю. Министръ Тисса заявлявъ, що нема чого боятися, щобы жида цѣлыми масами напильвали до краѣвъ угорскихъ (розумѣсь, имѣя лучше въ Галичинѣ та Вуковинѣ), а дальше Тисса выложилъ планъ угорского правительства, якъ то оно думаетъ погладити гуманитарность съ безпеченьствомъ краю. Тисса очевидно мусѣвъ сказати тое, що рѣшено на конференціи министровъ въ Вѣднѣ, т. е. що на случай потребы сибыльный скарбъ удѣлитъ фондѣвъ на вывѣзъ жиждѣвъ-эмигрантовъ зъ границъ Австро-Угорщины до Америки.

(Именоване Калія сибыльнымъ министромъ скарбу) повятала якъ австрійска такъ і угорска праса симпатично, всѣ признають, що выборъ будѣ еще найяснѣйшій середъ теперѣшнихъ отишено. Угры задоволені, що на мѣще Угра именовано зновъ Угра министромъ, а Нѣмцѣмъ симъ разомъ не проявилъ противъ того такой неохоты, якъ се бывало впередъ, при именованіи Славиньского; впрочѣмъ новонименованный министръ бумши еще посломъ въ угорскѣмъ соймѣ все показувався ярымъ сторонникомъ консервативной партіи, теперѣшной партіи Тиссы. Зъ той самой причины і заграница приняла симпатично именоване Калія сибыльнымъ министромъ скарбу і администраторомъ Босніи і Герцеговины; звѣстно, окупация Австрійско тыхъ краѣвъ на довго еще позстане одною зъ дражливыхъ точекъ пытаня вѣсѣдного. Заграница отже надѣсь, що Калія, яко консерватистъ, не схочетъ змѣняти дотеперѣшного отношеня окупованныхъ краѣвъ до австро-угорской монархіи, а буде шанувати постанову берлинского трактату. Въ російскихъ лишь газетахъ дочитуюсь недобрѣ до политики Калія, именно російскіи газеты обавляються, щобы Калія не стремѣвъ до окѣченного прилученя Босніи і Герцеговины до Австро-Угорщины. Калія выпрацювавъ самъ планъ реформы отношенъ въ окупованныхъ краяхъ. Пѣсля офіціозного Fremdenblatt-у, буде Калія старатися упростити администрацію внутрю краю. Цѣлковитый роздѣлъ мѣжъ администрацією, а судомъ має бути взятъ подъ розвагу пытанье индѣмнизации. Генералъ Даленъ зѣстане і на дальше военнымъ і цивильнымъ начальникомъ краю, але ему до помочи въ справѣхъ административныхъ буде доданыи урядники цивильный. Всѣ тѣ реформы мають бути переведені еще сего року.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Пѣсля найновѣйшихъ вѣстей, якъ одержує кѣска „Заря“ въ Петербургѣ, генералъ-губернаторство въ варшавскѣ має бути вѣнесено. Генералъ гр. Тодлебенъ именованныи лишь командантомъ войскъ варшавского округа, а головно надзирателемъ фортификационныхъ будѣвъ въ царствѣ польскѣмъ. Дотеперѣшный генералъ-губернаторъ Варшавы, гр. Альбедьнскій має бути именованныи посломъ въ Парижѣ. — Пѣслѣдними часами було кѣлька змѣнъ губернаторствъ. Мѣжъ иншими ген. Черняевъ именованныи генералъ-губернаторомъ Туркестану, а ген. Колпаковский стѣннымъ ген.-губернаторомъ.

Вѣсть о отложеніи коронаціи царя на слѣдующій рокъ не справджуєся. Коронація має такъ отбутися 7 вересня. Въ Россіи надѣются, що царъ выдѣстъ манифѣстъ коронаціи заповѣдающей охлѣканье „земского собору“, о котрый теперъ борьба иде въ російской печати; згадаємъ тутъ, що Катковъ противный охлѣканю собора, а Аксаковъ стѣтъ за соборомъ. Щобы царъ надавъ конституцію, того нѣкто не сподѣяєся.

До нѣмецкихъ газетъ доносятся зъ Вильны, що въ окрестности выбухнули зновъ погромы жиждѣвъ; 25 корчемъ збурено. Рухъ аграрный мѣжъ народомъ възматѣся.

„Новости“ доносятъ, що число жиждѣвъ лѣкарѣвъ въ арміи ограничено лишь на 5% всего лѣкарского персонала.

„Петербургскій Вѣдомости“ доносятъ, що гр. Игнатѣвъ намѣряетъ зменшити число жидѣвскихъ синагогъ, бо въ нихъ крыются вороги державы.

Англія. Въ Ирландіи застрѣлили заговорщика одного властителя добръ і драгона, котрый ему товаришѣвъ.

Италія. Похоронѣвъ Гарибальдого отбувся дня 9 с. м. при величезномъ здвизѣ народа і участіи сотокъ товариствъ.

Египтъ. Порты, якъ се мы вже доносли, откинула проектъ французскій, щобы охлѣкати европейскую конференцію для залагодженя справы египтской, а выслала на власну руку своихъ комисарѣвъ для привернення ладу въ Египтѣ і тымъ рѣшучо зазначила свое право суверенитетъ надъ Нилемъ. Порты знає, що сей еи крокъ не спровадитъ для неї войны анѣ съ Франціей, анѣ съ Англіей, анѣ съ другою якою державою. Минувъ часть, коли Англія і Франція могли на власну руку залагоджувати справу египтскую. Се могло дѣятися доти, доки въ Берлинѣ рѣвнодушно глядѣли на хѣдъ дѣлъ въ царствѣ пирамидъ надъ Нилемъ. Теперъ дѣла змѣнились. Теперъ Нѣмеччина а съ нею і Австрія противныи тому, щобы Египтъ въ якѣй небудь формѣ дѣтѣся подѣ выключный вилывъ Франціи і Англіи, подобно якъ суть противныи выключному вилывови російскому на повѣстровѣ балканьскѣмъ; одно і друге противится интересамъ Нѣмеччины і Австрій. При такѣмъ станѣ дѣлъ, при антагонизмѣ державъ, Египтъ не мѣгъ въ послѣднихъ часахъ статися жертвою егоистичной политики якось одной державы, а Туреччина черезъ розпочату акцію пацификаційну може не лишь утвердити своѣй суверенный вилывъ въ Египтѣ, але і зрегабилитуватися яко держава въ очахъ Европы. Въ такѣмъ случаю зъ одной стороны на довгій часъ усеулобьсы небезпеченство новой кризисъ въ Египтѣ, а зъ другой стороны і на повѣстровѣ балканьскѣмъ булабы больша гваранція спокою. Чи комисарѣ Порты здужають синовити свою задачу въ Египтѣ, се головне пытанье, на котре всѣ дуже цѣкави. Одинъ зъ комисарѣвъ именно Дервишъ-паша має вже разъ подобну мисію і вызваєся зъ неѣ добре: именно при пацификаціи альбаньской лиги, котра не лишь не слухала султана, але не зважала і на волю Европы. Дервишъ-паша зломавъ силу альбаньской лиги: однихъ начальниковъ еи подкунивъ интратными уладами, другихъ звабивъ до своего намѣту і увязнивъ, а сторонниковъ лиги умѣвъ такъ стероризувати, що остаточно пересѣвъ пацификацію. Бѣтъ надѣвъ, що мимо протесту Порты такъ прійде до конференціи европейской въ справѣ египтской. Порты, якъ звѣстно, каже, що конференція не потрібна для того, що она выслала свою комисію до Египту, котра въ загалѣ має такую задачу, яку малабы і конференція; однакжъ годится на конференцію въ случаю, колибъ комисія не змогла успѣшно залагодити дѣла. Англія і Франція однакжъ упираются при жаданю, щобы конференція зѣбралася якъ найскорше, не чекаючи результатовъ комисіи. Россія, якъ видко зъ отыву Journal de St. Petersburg такжъ стѣтъ за конференцією. Згадана часомъ пише: „Колѣбъ навѣтъ удалося повномочникамъ турецкимъ привести до послуху египтскихъ бунтовниковъ, то все еще треба буде обдумати средства запѣбѣгающей на будуще подобнымъ выпадамъ і ближе опредѣлти межъинародне становище Египту, — а се муситъ бути полишене рѣшеню державъ въ европейскѣхъ.“ Того самого жадаетъ Нѣмеччина і Австрія.

НОВИНКИ.

— Розправа судовъ въ процесѣ графа дѣля Скалѣ противъ о. Стефана Качалы і Володимира Барѣньского, редактора „Дѣла“, о провину зъ §§. 487, 488 і 491 зак. карного, отбудеся дня 28 лѣт. червня с. р. о 9 годній рано передъ судомъ присяжныхъ. Складъ трибуналу судейского слѣдующій: президентъ — сов. Маевскій; вѣтаны — сов. Бялоскурскій і секретарь п. Криговъ-айзентъ.

— Процѣсъ Ольги Грабаръ і товариствъ має розпочатися вже позавтра, въ понедѣлокъ 12 лѣт. червня. Розправа имѣвноро буде явна. Вступъ до судової салѣ дозволений лишь за билетами, котры роздаєвъ симъ разомъ самъ президентъ кравевого суду карного, п. Лидль. Розправа назначена на 30 дѣвъ. Дня 28 червня розправа буде перервана на два дѣвъ. Подчасъ тої перервы отбудеся розправа въ процесѣ гр. дѣля Скалѣ противъ о. Качалы і редактора „Дѣла“.

— П. Ольга Грабаръ захорувала такъ сильно, що мусѣла еи умѣстити въ карномъ шпиталѣ т. з. Маріи Магдалены. Колибъ до понедѣлка п. Ольга Грабаръ на столько не поздоровѣла, щобы могла бути присутною при розправѣ, то може и такъ статися, що розправа булабъ отложена.

— Точне і вѣрне справозданье зъ розправы Ольги Грабаръ і товариствъ будемъ подавати въ „Дѣлѣ“ почавши отъ слѣдующего числа. Щобы справозданье було якъ найповнѣйше, здержимосъ на часть процесу съ умѣщываньемъ статей і дописей съ выплаткомъ наибольше наглядныхъ; кромѣ того будемъ подавати окреміи додатки до „Дѣла“ і цѣле „Дѣло“ будемъ печатати дробнымъ письмомъ.

— Краевыи судъ карный во Львовѣ выдѣстъ листъ гѣнчій, що „1) Мирославъ Добрянскій, около 35-лѣтний, сынъ Адольфа Добрянского, російскій урядникъ при министерствѣ дѣлъ внутреннихъ въ Петербургѣ; 2) Лука Цыбыкъ, священникъ православыи въ Варшавѣ; 3) Антоній Будиловичъ, профессоръ въ Варшавѣ; 4) Иванъ Соколовъ, доцентъ университету въ Петербургѣ; 5) Володимиръ Терлецкій, дръ теологій і медицинъ, проживающий теперъ въ Житомири; 6) Софія Леонтіева-Левница, вдова по російскѣмъ генералѣ, замешкала въ Варшавѣ, звѣстна яко писателька подѣ псевдонимомъ „Салдатка“; 7) Иванъ Пальмовъ, доцентъ университету въ Петербургѣ — обжакованъ о злочинство зрады отапу, мають бути, коли выявятся въ границахъ Австро-Угорщины, увязнені і отданыи суду“.

стно для того краю не малі покласти заслуги. Спомінаючи о тій, подають деякі англійські і французькі дивні біографію великого того поета, при чім напроваджують деякі незнані ще до тепер про него вѣсти. Одну з них подає нашій читателям. Плуви одного разу судном по Рені, мав бѣти оригинальну розмову съ італійськимъ поетомъ Полидори (Polidori), котрий не могочи знести висоти Байрона, доказувавъ, що все того годенъ зробити, що и бѣти (Байронъ). Той отповѣвъ на ті перехвалки: Ты мене змушуєшъ сказати, що єсть три рѣчи, котрихъ ты нѣколи не годинъ зробити, а я ихъ уже и зробивъ, та и ще зробю, т. є., не переппишешъ вилати Рену, не згаєши свѣчки кулею на 20 кроківъ и не напишешъ поемату, котрого бы 14.000 примѣрниківъ спродало одного дня.

О. Павелъ Жегестовскій, священникъ ювялять въ Тиснѣ, дек. балгородского, еп. перемыской, упокоився 24 лат. малъ въ 80 роцѣ житя а 50-тѣмъ священства. Вѣчна ему память!

Переписка Редакції и Администраціи.

ВН. Дописователю зъ піддъ Горобенки. У насъ була вже подбна допись про торжество 3 мая въ Серафинцахъ. Веч. Т. С. зъ Шолом. Дня 17 мая дѣстали мы отъ Васъ 4 зр. съ тыхъ 2 зр. на дѣло отъ Васъ дальше отъ и. П. Овчара для Провѣты 1 зу. а для тов. Качк. 1 зр. після сего мы и передали грошѣ. Веч. К. Л. зъ С. Не можемо безъ попередно заняти або бодай замовленя, бо ключаєсь такъ, що опісля не хоче адресатъ платити, звиняючишъ тымъ, що не замавлявъ, а мы поносимо страты. ВН. Дописователю „Руски Голова“: Просимо платити намъ якъ найскорше свою адресу, бо мусимо еще въ гдѣмъ порозумѣти, що до надбавлено статіи. Ч. П. Верб. зъ Вломи. Въ той справѣ не можемо бути посередникомъ, бо маємо о много важнійшій дѣла. Удайтеся до якої антикваріи, або поинформуйтеся въ видѣлѣ тов. „Провѣта“. Веч. О. Р. зъ П. Зъ нынѣшної зѣтки о словарѣ до вѣдаєть, що се єсть справдѣ першій, серіозно опрацьований словарь. Проф. Жел. використавъ всѣхъ рускихъ авторѣвъ и цѣлу дови печатно выдану устну словесность народну, а крѣмъ того користавъ такожъ такъ зъ печатаныхъ, якъ и рукописныхъ зборниківъ словъ ему надєсланыхъ. Коли у Васъ єсть якъ матеріялы до словаря, то перешліть ихъ проф. Жел. въ Стан. Субскрипціи не можемо безъ позволенія Нам. отверати, але можемо пріймати евентуально данки на выданье словаря. Веч. І. Л. зъ Е. Заданого писма зъ 29 мая мы не одержали, тожъ не знаємо про який се фактъ йде рѣчь. Просимо надбавляти. Вн. О. Р. Л. Ваша цѣнна допись буде уміщена, але позаякъ она не єсть наглядча и мы хотѣлибъ додати до неї еще и правничій уваги, чтобы предметъ всесторонно пояснити, то мусимо єи уміщенє отложити на позѣйше, бо теперъ надходять справозданя зъ судовыхъ розправъ. Вн. К. зъ К. Розбѣръ книжки „Оповѣданя про комахъ“ подамо въ „Дѣла“ якъ найскорше. Впр. о. К. Представленя и протесты въ справѣ оо. Василианъ найлучше высылати просто до Риму, а не до консисторіи, щобъ наши противники не говорили, якъ се єже пишуть польскіе газеты, що агитація иде зъ горы черезъ пресію. Що тутъ не ма нѣ-

якои пресіи зъ горы, се вѣдомо загально. Але дѣлаймо самі поки частъ, бо прійдеся оттакъ жалувати недобальства. Чимъ болѣше похиле дерево, тымъ болѣше скачуть козы, и вже теперъ Дз. роі. хочъ въ формѣ ложной вѣсти, подаетъ гадку заименованя гзуп. kat. карпапа рускимъ митрополитомъ!! Ось Вамъ доказъ, куда то вже радий бѣ скакати нашій галицкій козы, скоро будемо хилитишъ и мовчати.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— Выйшовъ вже зъ друку першій томъ Шекспировыхъ творѣвъ въ перекладѣ и. Пантелеймона Куліша. Повный заголовокъ „Шекспировы творы зъ мовы британской мовою украинською поперекладавъ П. А. Кулішъ. Томъ первый: „Отелло“, „Троиль та Кресида“ и „Комедія помылокъ“. Зъ друкарні товариства имени Шевченка. 1882. Той першій томъ обнимає 418 сторѣвъ тексту, друкъ дуже чистый и гарный, папѣръ пышный, грубо-велиновыи. Въ текстѣ всѣ слова акцентовані. Цѣна першого тому 3 зр. Всѣхъ томѣвъ має бути девять, въ кождѣмъ три Шекспировы творы.

Съ симъ числомъ розсылаєся Вп. предплатникамъ „Библиот. найзн. повѣстей“ 3 и 4 аркушъ повѣстки Диккенса „Поворѣчній Дзвонъ“.

(Надбавленє.)

До М. Спожарского у Львовѣ. Книжку получивъ я и дякую за точне надбавленє. Я вповнѣ задоволеный зъ прекрасной работы и та естетична праця заслуге, чтобы Ваша слава въ якъ найширшихъ кругахъ была знакома.

Съ поважаньемъ Е. Давидовичъ, ук. б. въ Блажовѣ.

Курсъ львовскій зъ дня 7. л. червня 1882.

платитъ	жадають	платитъ	жадають
австр. валютѣю	п. кр.	п. кр.	п. кр.
1. Акція за штуку.			
Желѣз. Кар. Людв. по 200 р.	316 75	320 —	
„ Львов.-черн.-лв. по 200 р.	171 —	174 50	
Банку галл. по 200 р.	319 —	324 50	
2. Листы заст. за 100 р.			
Общ. кредит. галл. по 5% ав.	99 85	100 85	
„ „ „ по 4% ав.	92 —	94 —	
„ „ „ по 5% ав. період.	99 85	100 85	
Банку галл. по 6% ав.	102 —	103 —	
Листы дов. гал. рует. банку п. 6%	101 50	103 —	
3. Листы дов. за 100 р.			
Общ. роль. кред. Завед. для Гал.	96 —	98 —	
и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ			
4. Облиги за 100 р.			
Индустриал. галл. 5% м. к.	100 —	101 —	
Облиги коммунальн. Гал. банку			
рустик. 6%	100 —	101 50	
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	101 —	102 50	
5. Лосы мѣста Кракова	18 75	20 50	
Станиславова	22 50	24 50	
6. Монеты.			
Дукать голландскій	5 56	5 66	
„ цѣсарскій	5 57	5 68	
Наполеондоръ	9 47	9 54	
Полнмперіаль	9 77	9 87	
Рубль росейскій орѣвный . . .	1 52	1 62	
„ панеровый	1 19 1/4	1 21 1/4	
100 марокъ нѣмецкихъ	58 25	59 —	
Серебро	— —	— —	

„МЕРТВІ ДУШѢ“

повѣсть Миколая Гоголя съ портретомъ автора и „Словомъ отъ Выдаицтва“ (278 сторѣвъ великой 8-ки). Цѣна 1 зр. 80 кр.; съ пересылкою почтовою 2 зр. Дѣстати можна въ администраціи „Дѣла“ и въ книгарни Ставропигійской.

Теофилъ Копытинскій

артпегъ-маляръ,

образовавшійся за границею, звѣстный зъ красѣ. выставъ штукъ красныхъ, выконує портреты, якъ такожъ религіійні образы рѣжнои величини.

Поручаючись ласкавымъ взглядомъ, просить о занотованье адресу: Теофилъ Копытинскій во Львовѣ, ул. Краковска, ч. 20. (7—10)

Учителька

єть кѣлькалѣтнюю практикою, знающа лзыкъ французскій, польскій и пообѣдающа основне знанье музыки глядитъ уміщени на селѣ.

Близша вѣдомость въ администраціи „Дѣла“. (3—?)

ДЛЯ

ДОМУ

єсть машина до шити въ кождѣмъ случаю найнѣйшюю и найпожиточнѣйшою помѣщницею, если єсть простою въ застосованю, тревалою и для каждой родамскихъ стрѣвъ, вырѣбу плащѣвъ, горестѣвъ и парасолѣвъ. Найлучше промовляє ихъ користь той фактъ, що мин. року спродано ихъ болѣше якъ повѣ миллион штукъ. Оригинальнѣ машины Сингера продаются за повною порукою при малѣмъ задатку безъ подвысешени цѣны на тыженеві сплаты по 1 зр. и удѣляєся основнои науки. Щобы запобѣгти помылкамъ съ машинами, продаваными подъ назвою Сингера, то треба уважати, що оригинальнѣ машины суть заосмотрені повною фирмою „The Singer Manufacturing Co.“ на луку машины, а надто мають фирмову марку на горѣшній части отѣдця. Для кравцѣвъ, шевцѣвъ, сѣдлярѣвъ, капелюшникѣвъ, интролигаторѣвъ, фабрикантѣвъ мѣховъ и т. д. суть спеціальнѣ машины до шитя Singer-a Co.

боты придатною. Оригинальнѣ машины до шитя Singer Manufacturing Co., New York, суть найлучшій и найцѣннѣйшій для всякой работы, а именно до шитя бѣла, боты придатною. Оригинальнѣ машины до шитя Singer Manufacturing Co., New York, суть найлучшій и найцѣннѣйшій для всякой работы, а именно до шитя бѣла,

The Singer Manufacturing Company New-York.

Во Львовѣ, Пляцъ Галицкій ч. 3.

(5—?)

ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ ЗАВЕДЕНЬЕ МИХАИЛА СПОЖАРСКОГО

во Львовѣ, въ домѣ Ставропигійского Института,

котре вже 19-тый роцъ существуетъ и придбало собѣ черезъ той часъ розголоєть не только въ Галичинѣ, але и по за ви границями, котрого вырѣбы на рускѣй выставѣ удостоились навѣтъ ласкавой уваги и похвалы Его Величества цѣсаря нашого,

принимаетъ до переплету:

напрестольный евангелія, почавши отъ найскромнѣйшихъ ажъ до найвеличавѣйшихъ; служебники и всѣ иншіе церковныи книги для богатѣйшихъ и небогатѣйшихъ церквей; молитвословы для священникѣвъ; молитвословы для женщинъ, дуже хорошо оправленіи, не уступающіи анѣ парискимъ анѣ липскимъ; молитвословы въ скромныхъ але хорошихъ переплетяхъ, всякой величини; книги тверезости (отъ 3 до 10 зр.); книги пропаметій (альбумы), прим. для основателѣвъ або двигателѣвъ церквей и т. и.; книги метрикальнѣ, протоколы и т. и.; книги купецкѣ, для домовыхъ записокъ и т. и.; прехорошій теки на адресы, дипломы и т. и., и т. и.

Такожъ принимаетъ до переплету книжки школьнѣ, цѣлѣй библиотеки публичнѣй и приватнѣй, дальше брошюрованы книжокъ всякой величини и числа, всякіи книжки канцелярїйнѣй и въ загалѣ все, що входить въ кругъ переплетничей работнѣй. Старіи металевіи украшения Евангелій обновляються, позолочуються або поєрѣбляються подѣ надзоромѣ.

Всякій замовленя принимаються устно або листовно. Работа совѣстна, тревала, хороша и солидна, а

цѣны зовсѣмъ низкѣй

навѣтъ для бѣдныхъ особѣвъ або корпорацій приступнѣй.

Сими днями замовило заведенье зъ Липска, Парижа и Гамбурга рѣжнорѣднѣй найновѣйшійи украшения для Евангелій и молитвословѣвъ.

(1—?)

Для свѣтлолюбивыхъ Русинѣвъ

Запросины до предплаты на

„ЧОТЫРОГЛАСНИКИ“

на мужескїи голоса. Творы Михаиля Вербицкого.

Подѣ тымъ заголовкомъ будуть выхидити квартеты М. Вербицкого зъ свѣтскихъ пѣсень въ выпускахъ по 4 аркушѣ (кождый голосъ окремо). Выпусковъ буде пять, отже цѣла дѣла обьяматъ буде 20 аркушѣвъ литографованыхъ на велиновѣмъ паперѣ, въ форматѣ малыхъ аркушѣвъ нотныхъ, лежачихъ. Предплата зъ речинчѣмъ до 30 рус. цѣбтъ с. р. выноєить 2 зр. 25 кр. Предплату принимаютъ редакціи: „Дѣла“, „Зорѣ“, „Часописи Школьной“ и „Свѣта“. По тѣмъ речинчи предплата до выхиду цѣлого дѣла буде єтати 2 зр. 50 кр., а по выхидѣ 3 зр.

Пята часть чистого дохода предназначена на рускїи Бурмы во Львовѣ и въ Перемышлѣ.

Лука Кошка, выдавецъ.

Цѣс. выключно

корол. упривил.

Екстрактъ Орѣховый

до фарбованя сивого волоса

вынайшовъ перфумеръ

А. Мачускїи

во Вѣднѣ, Kärtnerstrasse, 26.

Ц. к. выключно упривил. средство тое до фарбованя волоса, надающее сивому волосу тревалу барву корну, брутатну або блондъ, вытворенєе лишь зъ субстанціи рослинной, т. є. зъ луцины зеленыхъ орѣховъ, не єсть при тѣмъ нѣ крыхты шкѣднѣмъ анѣ здоровью, анѣ волосу, и фарбує волосъ въ протягу 15 минутъ хорошо и тревало на черно, брутатно або блондъ, такъ що навѣтъ при умываню фарба не сходитъ.

- 1 флаконъ екстракту орѣхового пльничного зр. 3—
- 1 пуделочко съ 6 пробными фл. „ 3-ѣ0
- 1 флаконъ орѣхового молока на отбѣсть волоса „ 3—
- 1 флаконъ орѣховой помады для нафарбованя волоса „ 2—
- 1 флаконъ орѣховой оливы для тон цѣли, якъ выше „ 2—
- 1/2 фл. орѣховой оливы dto „ 1—

Въ правдивѣмъ гатунку набути можна

въ парфумеріи Мачуского

Во Вѣднѣ, Kärtnerstrasse, 26.

Во Львовѣ у Зиг. Рукера, антикваря, такожъ у купцѣвъ: Камила Отшижовского, Мартина Миллера и Леона Седляка. (12—30)

ОБЪЯВЛЕНІЕ.

ФИЛИЯ

общего

РОЛЬНИЧО-КРЕДИТОВОГО ЗАВЕДЕНІЯ

для Галичины и Буковины,

зарєєстрованого общества съ неограниченою порукою

ВЪ ТЕРНОПОЛИ,

подає симъ до публичной вѣдомости,

що принимаетъ и выплачує грошѣвъ вкладки:

- а) на книжки щадничѣ отъ 1 зр. зверхъ по 6% ,
- б) на бѣжущїи рахунокъ (conto corrente) отъ 100 зр. почавши:
 - за 15-дневнымъ выповѣдженьемъ по 5% ,
 - за 30 „ „ „ 5 1/2 % ,
 - за 60 „ „ „ 6% ,
 - за 90 „ „ „ 6 1/2 % .

Звыжъ сего принимаетъ капиталы и на довїий часть за опроцентованьемъ на подставѣ особнѣхъ условїи.

Бюро Фили въ ринку, дѣмъ п. Гарфайна на І. поверсь, н-рѣ д. 178.

Тернопѣль, дня 25. мая 1882.

(2—3)

уже доспів до чину і викрылося в слѣдствѣ. Однако зъ горы треба сказати, що заговоръ обжалованныхъ змѣряючій до головної зрады бувъ перерваний вчаснимъ вмѣшаньемъ власти, що отже і не мавъ еще достаточного часу доспѣти до дальше йдущихъ наслѣдствъ, — але що вже і дотепершій почин обжалованныхъ після мысли §. 58 lit. c. зак. к. представляются яко довершене злочинство головною зрадою.

Въ головныхъ зарискахъ выказує переведене слѣдство слѣдуюче:

Адольтъ рц. Добрянскій, звѣстный достаточно яко панславистичный проводаръ мѣжъ Славянами пѣвнѣиной Угорщины, веде зъ Чертежа, своего жметку лежачого на самой галицкой границѣ, отъ довшихъ лѣтъ съ успѣхомъ пропаганду въ дуехъ российскыхъ панславистовъ;

его сынъ Мирославъ р. Добрянскій, который отъ дошого часу находится въ Россіи въ службѣ цѣло, российскаго министерства для справъ внутреннихъ, пріѣздить въ линию 1881 року черезъ Скалатъ (где завязує съ о. Иваномъ Наумовичемъ отъоины) и черезъ Львовъ, (где онъ, якъ се доказано, вже зносился съ Осиномъ Марковымъ) до Чертежа;

тамъ пріѣздить также зять Адольфа р. Добрянскаго: Антонъ Будиловичъ, профессоръ въ Варшавѣ, Осиинъ Марковъ збъ Львова и Володимиръ Наумовичъ (сынъ о. Ивана Наумовича); все они суть панслависты и выступали въ томъ направлении вже давнѣйше, — отже и безъ сумнѣву было имъ звѣстие черезъ дотепершій пылмы вытворене положене Славянъ въ Австріи — и меншо въ пѣвнѣиной Угорщинѣ, Галичинѣ и Буковинѣ; не могли имъ бути также незвѣстай выкиданый вже симпатіи для панславистичныхъ идей.

Такъ се, якъ и та обстановка, що Мирославъ р. Добрянскій, яко знаменитый членъ славянофильскаго комитета въ Ст. Петербургѣ, заразъ по пріѣздѣ до Скалата и Львова въ линию 1881 р., ясно давъ спознати, що его два мѣсяцѣ тренача подорожъ, а именно его пробуванье въ Австріи має политичну мислю, — выкинууть узагаданне подозрѣнье, що вже въ часѣ отъ лини по концевъ вересня 1881 въ Чертежи выше наведенъ особы, до которыхъ прилучилась и донька Адольфа р. Добрянскаго, Ольга Грабаръ, пригитовили въ собѣиномъ сполученю головною радниче предриятые и порѣшили въ тѣиже самой мысли выкористати повыше пояснене положене полая плану, пригитованого черезъ Погодина и Фадѣева, а черезъ славянофильскій комитетъ въ Ст. Петербургѣ за посередничствомъ Мирослава Добрянскаго и емисарѣвъ принятого плану, розпочати далеко сягачую пропагандорску акцію безпосередно въ Галичинѣ; збъ Львова, яко оосередка, чтобы остаточно дойти до конечной цѣли панславизму.

Що се тверждение не безъосновное и згѣдно съ правдивымъ, черезъ слѣдство доказаннымъ станомъ рѣчей, побачимо зъ дѣльности, яку вже дѣйство все обжалованый собѣио розпочали.

И такъ:

I) Мирославъ р. Добрянскій ѣздитъ дѣйстно въ томъ часѣ по пѣвнѣиной Угорщинѣ, Галичинѣ и Буковинѣ, входитъ въ зносыны съ значѣйшими, найчастѣйше платными агентами, котры творятъ першъ высуненый етапы панславистовъ на кождомъ поли литературного, еусибильного, церковного и политичного жита рускаго населения въ Галичинѣ, пѣвн. Угорщинѣ и Буковинѣ. Та агенты дѣлають въ томъ дуехъ и мають увѣдомляти его о своихъ успѣхахъ за посередничствомъ Ольги Грабаръ, а взглядо проживающего въ Вѣднѣ Мирослава Франциши, одержуючи заразомъ отъ того же дальшій информации и поручениа.

II) Наразъ переселюясь Адольтъ р. Добрянскій съ своимъ дономъ Ольгомъ Грабаръ — безъ всякой иншой разумной причины въ вересни 1881 до Львова, стаетъ тутъ дѣйстно на чолѣ панславистичнаго рускаго сторонництва и яко голова „Рускаго Касина“ знакомило съ весьма значѣйшими рускими людьми. Подъ его егидію починають редакторы русскихъ часописей а взглядо писателѣ вѣснѣиной въ тѣ до зрады стану змѣряючій замѣры, якъ Венедиктъ Площанскій, Осиинъ Марковъ, о. Иванъ Наумовичъ, о. Никола Огоновскій, Изидоръ Трѣмбичко, Аполоонтъ Ичай въ русофильскѣмъ рускомъ дневникарствѣ, котрому рѣвночасно черезъ Адольфа р. Добрянскаго, Ольгу Грабаръ и Мирослава р. Добрянскаго отирается почтовый дебѣт до Россіи, — ширити далеко ланѣйше и съ болѣйшимъ натискомъ панславистичный иѣдѣ. Консеквентно проповѣдуютъ они ненависть протѣ другихъ народностей, а навѣтъ протавъ существующихъ въ Австріи державныхъ законѣвъ, аказують рѣвночасно не мнимо щепотливѣйшій отъносыны въ Россіи, и голосятъ идею національного, церковного и литературного единства съ Великороссіею, та стараются предрияти той лѣдѣ приклонниковъ въ масѣ народу черезъ нѣмца въ такѣмъ дуехъ педагогавѣ.

III) Подъ егидію Адольфа р. Добрянскаго, подъ его бокомъ, въ его домѣ, починає его донька Ольга Грабаръ сейчасъ потайне посередничство дуже оживленой, тасмичной переписки помежи Мирославомъ р. Добрянскимъ а поодинокими обжалованными и другими особами добѣрѣ. Рѣвночасно завязує оживлена переписка межи поодинокими обжалованными, якъ также съ заграничними, панславистично уснобленными и въ томъ змыслѣ дѣлающими особами, котра переписка має цѣху панславистичныхъ воружень и объявляе взаимно злоочуванье отремѣти до тѣхъ конечныхъ цѣлей.

IV) Рѣвночасно пригитовлює о. Иванъ Наумовичъ при сполучасти обжалованныхъ Олексы Залуцкого и Ивана Шундера, втигченыхъ до на-

конечныхъ замѣровъ зрады стану, заховуючи наибѣйшу тайну — отпаденне громады Гнилички отъ гр. кат. вѣры до православія, оттакъ переводитъ его за вѣдомостею Венедикта Площанскаго въ томъ замѣрѣ, чтобы черезъ се чисто политична агагитационне средство не матоуче наименшой звязи съ якимъ религійнымъ переконаньемъ, также и другій громады у вѣхнѣиной Галичинѣ довести до православія и приспособляти тою дорогою терренъ для дальшихъ панславистичныхъ цѣлей каноническихъ.

V) Въ концѣ Адольтъ Добрянскій при сполучасти обжалованныхъ Ослпа Маркова и о. Ивана Наумовича вывѣдуєся про укрѣплениа подѣ Залѣщиками и положене Залѣщикъ въ цѣли головної зрады.

Ся дѣяльнѣсть обжалованныхъ вже сама собою подѣлає безъ сумнѣву подѣ означенне понята злочинства головної зрады зъ §. 58 с. уст. к.

Ad. I.

Адольтъ р. Добрянскій має, якъ самъ признає, при безцѣречно высокомъ интелегентномъ образованю бурливую политичну минувшѣсть за собою. Онъ уридуєся яко цѣло, австрийскій комисаръ арміи въ р. 1849., коли российскій войска вступали до Угорщины. Познѣйше отпаденный ордеромъ желѣзной короны III класъ, российскимъ ордеромъ Анны II класъ и Володимиръ III класъ — уридуєся въ р. 1862, яко совѣтникъ двору при кр. угорскій придворной канцеляріи, тогда то заступавъ онъ, якъ самъ подає, народный интересы угорскихъ Славянъ, немѣтъ отже тому и освѣтлѣю съ змѣненнымъ державно-правнымъ становищемъ Угорщины до Австріи, выступавъ противъ дуализма, ставая остаточно неможливимъ на соѣмъ урядѣ, и пошовъ яко совѣтникъ двору р. 1867 въ пенсію. Онъ увѣрає, що яко посолъ до угорскаго рады державной, познѣйше яко голова товариства св. Василия въ Унгварѣ стараясь заведѣти охоронити угорскихъ Славянъ передъ мадьяризационными забагами и що по той причанѣ такъ онъ, якъ и его сынъ Мирославъ р. Добрянскій подѣнає переслѣдованю и мусѣвъ въ концѣ отдѣтисъ приватному житу на своихъ добрахъ въ Чертежи. Зъ такого оправданія выхолодилобы, что Адольтъ р. Добрянскій заведѣтъ бывъ льоальнымъ австрийскимъ патриотомъ, а поимомъ того безъ причины бывъ гонимый.

Але зовѣмъ противне выхолодитъ зъ дотичного заявленія кр. угорскаго министерства внутреннихъ справъ зъ 11 марта 1882 ч. 333 (Д. 202); ту сказано, что Адольтъ р. Добрянскій бывъ зъ давня загорѣлымъ русофилкомъ, що за услуги отданъ Россіи въ р. 1849 кромѣ ордеру Анны доставъ еще значну суму грошей, що за российскій рублѣ кунивъ добра Чертежъ и навѣтъ самъ тымъ довѣй часть величався; що познѣйше зведнѣвъ своимъ вильмовѣ цѣле руске духовенство для своихъ русофильскихъ воружень (Ustiebe). За его посередничствомъ доставали рускй церкви, школы и священники заломги и церковный наряды зъ Россіи; онъ бывъ до р. 1861 паномъ ситуациі, добродѣемъ и божищемъ российскіхъ уснобленыхъ Русинѣвъ, черезъ него вироваджувано российскій брошурки и книжки до Угорщинъ; руске священство, колѣсь-то патриотичне збѣстало черезъ него здеморализоване, почало носяти бороды; прпняло форму российскаго креста. — Отъ р. 1861 не важился Адольтъ р. Добрянскій прилюдно агитувати, але за те умѣвъ онъ черезъ частіи побѣдки въ гостѣ скрѣпляти руске священство въ русофильскомъ дуехъ, и черезъ подорожъ своего сына Мирослава р. Добрянскаго и своего зятя Емануила Грабаря розвивати ширску дѣяльнѣсть въ томъ направленю.

Все знамена якъ и прилюдна гадка вказує на те, что Адольтъ р. Добрянскій есть въ российскій службѣ и найдѣяльнѣйшимъ агентомъ панславистичнаго сторонництва.

Що се дѣйстно правда, посвѣдчає биографія оголошена печатно его найщиршимъ другомъ, Володимиромъ Терлецкимъ, у котрой А. Добр. представлює панславистичному свѣтову якъ найгорѣйшій защитникъ его интересовъ. Адольтъ р. Добрянскій признає, что онъ збѣтаєвъ въ отъношеняхъ съ гонимымъ за панславистичный воружень Володимиромъ Терлецкимъ въ Житомири, съ Головацкимъ, съ Самаринъ Лебединцевымъ, а навѣтъ съ Побѣдоносцевымъ, котрый 6 або 6 лѣтъ тому назадъ присвѣтивъ ему навѣтъ свое дѣло „О положеніи крѣпачства въ Россіи“. Коли на концевъ зважимо, что при ревизіи знайдены у него концентры вѣмечекъ и российскыхъ часописныхъ дописей мѣстятъ въ соѣбѣ, хочъ въ приукрашенѣмъ видѣ знамена панславистичныхъ тенденцій, то стѣе ясно, что правдана политична тенденція и дѣяльнѣсть Адольфа р. Добрянскаго була ажъ до часу послѣднихъ подѣй чисто панславистична, а позалѣкъ его тепершій приватный мастрѣкъ такъ значимый, что онъ нѣлѣкъ не мѣтъ его заощадити въ своей урядовой платѣ, то есть подѣзрѣнье узасадненымъ, что Адольтъ р. Добрянскій есть сирадѣ платнымъ агентомъ панславистичнаго сторонництва.

Характеристичное свѣтло на Адольфа р. Добрянскаго кидаютъ также его родный отъоины.

Его зять Антонъ Будиловичъ, профессоръ въ Варшавѣ, котрый часто пріѣздитъ до Чертежа и Львова, выказує въ своихъ литературныхъ працахъ (якъ „Литературное единство Славянъ“) и въ поодинокихъ розниравахъ, печатныхъ въ „Славянскомъ Сборникѣ“ зъ 1875—1877 р. очевидный панславистичный стремленіа. Его зять, Емануилъ Грабаръ, колишній адвокатъ и посолъ до сойму въ Пештѣ, а опѣлая за зло-

чинство обманства заасудженый утѣкає зъ краю, гонимый листами гонимия пробуєся отъ р. 1871 въ Россіи на державной службѣ. Вправдѣ удержуютъ Адольтъ р. Добрянскій и Ольга Грабаръ, что онъ счезъ безъ вѣсти, однако поодинокій дані (якъ збѣзаны Белѣ Грабаръ, найдена у Ольги Грабаръ почтова реценсія съ адресою: „Грабаровъ въ Бѣлорѣшѣ“) доказують, что мѣсце его пробуванья есть имъ звѣстне и що его особу окружає лѣкась тайна. Ольга Грабаръ, жѣнка Емануила Грабаря а донька Адольфа р. Добрянскаго, проживає въ домѣ отца, а си два сыны жѣють въ Россіи и ходять на российскій державный кошъ та до школы; Ольга Грабаръ признає, что послѣдними роками ѣздила частѣйше до Россіи, була и въ Петербургѣ и безъ достаточной причины провела тамъ кѣлька мѣсяцѣвъ, — за послѣднимъ разомъ повернула доперва въ маю 1881 а навѣтъ, якъ се въ иншѣмъ мѣсци она говоритъ, доперва въ осени 1881.

Коли вже выше сказане кидаетъ якусь своєродну тѣнь на панславистичный тенденціи особѣ зъ наибѣйшого окруженія Адольфа р. Добрянскаго, что не може не отбитисъ и на его особѣ, то еще ласкравѣйше малюєся его постать, коли придивитисъ особѣ его сына.

Мирославъ р. Добрянскій пошовъ за прикладомъ своего отца въ политичныхъ поглядѣхъ и дѣяльностяхъ. Мимо своего образования не глядає онъ и не находить примѣщенія въ своей отчинѣ — Угорщинѣ; бурливого характера захохотъ съ угорскими гонѣдами въ суиеречку и бойку, — допускаєся при томъ злочинствомъ образъ маєстату, опѣлая въ Галичинѣ злочинства публичнаго насилія — за что бывъ потягнѣный до судовой отѣвѣльности, въ концѣ ц. к. судѣ въ Перемышляи шукає его гончими листами, онъ утѣкає 2 або 3 роки тому назадъ — до Россіи. Адольтъ р. Добрянскій признає самъ, что онъ своего сына препоручивъ протекціи Побѣдоносцева, и тому то вильмовѣ треба приписати, что Мирославъ Добрянскій, хочъ чужинець, скоро займѣтъ тамъ значне становленіе. Онъ выступаетъ въ Россіи напередъ яко публицистъ, стаетъ звѣстнымъ яко сотрудникъ панславистичныхъ часописей, удержує тяглу звязъ съ своими знакомыми, якъ съ о. Раковскимъ и др., а вже р. 1880 починає звертатисъ до тутешныхъ проводирѣвъ панславизму, якъ до Венедикта Площанскаго.

Его поглядъ и его тамошну дѣяльнѣсть, можна познати зъ двохъ его лѣстовъ до Венедикта Площанскаго, найденныхъ у сего послѣднего, хочъ они въ цѣлости осторожно писані. Въ лѣствѣ зъ 13. червня 1880 признаєся Мир. Добр. что есть членомъ и горячимъ прихильникомъ славянофильскаго комитета въ Петербургѣ, до котрого належитъ и Побѣдоносцевъ. Онъ выказує свое невдоволенье съ направлення часописи „Востокъ“, котра въ своей ненависти до славянофильскихъ кружѣвъ Россіи, хоче отъ нихъ отвернати симпатіи Галичинѣ; Побѣдоносцевъ предрицаний для справы Галичанъ и есть готовъ повести сю справу къ цѣлковитому вдоволеню славянофильствъ. Треба, чтобы Площанскій наклонивъ своихъ земляковъ въ Холмщанѣ, приступити до сего „славянофильскаго комитета“. Въ лѣствѣ зъ 23. листопада 1880 выказує Мирославъ Добрянскій, что его программю есть передовѣмъ боронити въ российскій печати и въ товариствѣ справы угорскихъ Русинѣвъ; а попри томъ также и галицко-рускаго народа (котры мають своимъ органомъ „Слово“) и то на подѣставѣ информаций, якъ ему буде подавати Площанскій; выказує дальше, что онъ яко членъ славянофильскаго комитета въ Петербургѣ має тамъ рефератъ запомогъ для галицкихъ часописей. Дальше выходитъ ясно зъ корреспондентной карты, знайденой у о. Ивана Раковского (звѣстного угорскаго панслависта), а также зъ лѣстовъ Мирослава Добрянскаго, зъ 25 грудня 1880, 8 жовтня 1881, 4 листопада 1881, дальше зъ лѣсту Александра Митрака до о. Раковского зъ 17 сѣчня 1882., что Мирославъ Добрянскій, яко членъ славянофильскаго комитета въ Петербургѣ, готовъ постаратисъ о запомоги для товариства св. Василия въ Унгварѣ, и для поодинокихъ особѣ, и що тѣ запомоги будутъ пересылатисъ въ наибѣйшій тайнѣ черезъ его сестру Ольгу Грабаръ до довѣренной особы, котру въ своихъ частѣ означитъ. Рѣкъ або поворота року тому, якъ Мирославъ Добрянскій збѣтаєвъ колежскимъ секретаремъ въ цѣло, российск. министерствѣ внутреннихъ справъ („по особымъ порученіямъ“) и на томъ становищѣ получалъ, мабуть значно, его матеріалѣйшій отъношенія, бо онъ присылає грошей запомогъ своей сестрѣ, Ольгѣ Грабаръ, и своему братови, Борисови Добрянскому, общѣе и на дальше промыслати, замѣшкую вилью близъ Петербурга, и отбуває въ коневъ великій подорожъ.

Що его нѣе становлѣе есть значне, видко зъ того, что онъ для 4 лютого 1882 лѣстово проситъ одну тутешню польскую редакцію, чтобы переслала ему правильно свою часописъ на руки генералгубернатора въ Кієвѣ, Дрентелена. Уже те его урядове становлѣе мусѣло надати его заходамъ яко члена славянофильскаго комитета въ Ст. Петербургѣ болѣе ваги, а объявляє его дѣяльнѣсть, яка понизше тутъ представитъ, скрѣпляє еще болѣе подѣзрѣнье, что Мирославъ Добрянскій на своей послѣдней подорожѣ, якъ и въ загалѣ въ послѣднихъ часахъ выступавъ яко высланный сего панславистичнаго комитета. Не зважаючи на цущеный противъ нему гончій листъ, появляєся Мирославъ р. Добрянскій вже р. 1880 въ домѣ своихъ родичѣвъ въ Чертежи, где съ нимъ познакомлюєся

Осиинъ Марковъ, котрого запросивъ тамъ зять Адольфа р. Добрянскаго, Юліанъ Геровскій.

Венедиктъ Площанскій вправдѣ выпираєся, что онъ въ р. 1880 знаєвъ вже Мирослава Добрянскаго, але коли пригадаємо собѣ повыше наведенъ два листы и замѣтку въ лѣствѣ зъ 13 червня 1880 „что се повѣдомленье есть тайне“, то здаєся майже певнымъ, что Мирославъ Добрянскій вже передъ тымъ бувъ во Львовѣ и зносился съ Площанскимъ.

Въ наслѣдство сего стрѣчь, котрой подробнѣости, якъ также подробнѣости тогдѣшней дѣяльнѣости Мирослава Добрянскаго не могли бути сконстатованъ, здаєся почавъ Осиинъ Марковъ съ днемъ 1. сѣчня 1881. выдавати нову руску часописъ „Проломъ“, котра, коли не острѣйше, то певно не лагоднѣйше пропагує российскій панславизмъ.

Въ р. 1881 появляєся Мирославъ р. Добрянскій зновъ въ Австріи. Хочъ о. Иванъ Наумовичъ зъ Скалату (близко российскою границѣ) зъ початку рѣшучо заправѣся особистого знакомства и переписки съ Мирославомъ Добрянскимъ, то однако зъ збѣзаны Осины Маркова вильшло на яву, что Мирославъ Добрянскій въ своей подорожѣ вступавъ и до Скалата, отѣдѣвъ тамъ о. Ивана Наумовича, оттакъ что сей послѣдній писавъ о томъ до Осины Маркова и замѣтивъ, что онъ есть дуже зѣобязанный Мирославу за якусь стипендію, котру сей выробивъ для его молодшого сына (Володимира Наумовича).

Доперва подѣ напоромъ сихъ отккрытѣ, выказавъ о. Иванъ Наумовичъ протоколорно 7. марта 1882., что Мирославъ Добрянскій въ лѣствѣ 1881 р. въ часѣ, коли Володимиръ Наумовичъ еще въ Скалатѣ пробуєвъ (отже въ линію 1881, подѣкає своей першой подорожѣ) отѣдѣвъ его особисто въ Скалатѣ — якъ каже, только въ той цѣли, чтобы наклонити о. Ивана Наумовича до выслѣджуваня и нагляджуваня нигилистѣвъ и ихъ заходѣвъ и змаганъ въ томъ краю — хочъ такихъ нигилистѣвъ, якъ самъ о. Иванъ Наумовичъ признає, тутъ зовѣмъ не було; что Мирославъ Добрянскій просивъ его тогда зъ базни передъ терроризмомъ нигилистѣвъ держати въ якъ наибѣйшій тайнѣ сей цѣлый разговоръ и се его посланнѣство — и що лише для того о. Наумовичъ ажъ до сѣи хвилѣ о той стрѣчѣ мовчавъ. Забавивши кѣлька годины, и не бачившій навѣтъ съ Володимиромъ Наумовичемъ, навѣтъ Мирославъ Добрянскій оттакъ отѣхати зъ Скалата.

Зъ отси выринає Мирославъ Добрянскій при концѣ липца 1881 во Львовѣ; — Осиинъ Марковъ промовчавъ зъ початку сю обставину, доперва коли у Изидора Трѣмбичаго въ Коломыѣ знайдено кореспондентный карту, котру писавъ Осиинъ Марковъ 27. липца 1881 до него, и въ котрой онъ именемъ Мирослава Добрянскаго завязує Изидора Трѣмбичаго, чтобы сей въ дуже важайбій спраѣвъ, поспѣшнымъ потягомъ прѣхавъ безъ проволки до Львова на разговоръ, а кошъта подорожѣ ему звернутъся — доперва тогда признає Осиинъ Марковъ ту обставину и казавъ, что уложена конференція не отбулася и что Мирославъ Добрянскій отѣхавъ заразъ до Чертежа.

Въ Чертежи заставъ Мирославъ Добрянскій кромѣ Адольфа Добрянскаго и Ольги Грабаръ еще своего швагря Антона Будиловича (что стверждаєся его листомъ до Маркова ч. 28). Свое пробуванье въ Чертежи уживъ Мирославъ Добрянскій до того, чтобы зносился збъ всѣма своими знакомыми въ Угорщинѣ, что стверждаєся картой кореспондентной, знайденою у о. Ивана Раковского и збѣзаными поодинокихъ свѣдѣковъ; свѣдѣкъ Геѣа de Моссагу каже навѣтъ, что онъ пробовавъ и его наклонити глядати за нигилистами и социалистами въ Угорщинѣ и подавати ему вѣсти о осигнѣныхъ выслѣдахъ за посередничствомъ Ольги Грабаръ, чтобы прѣма переписка не звернула уваги. Тутъ въ Чертежи отже уложено здаєся предриятые головної зрады.

Въ вересню 1881. р. являєся и Осиинъ Марковъ, а также и Володимиръ Наумовичъ, имѣючи яко отпоручникъ своего отца о. Ивана Наумовича, въ Чертежи въ домѣ Адольфа Добрянскаго, на довший часъ — въ гостину. Хотя Осиинъ Марковъ отираєся отъ себе всякій звязъ змѣряючій до головної зрады (hochverräterische Verbindung), то однакъ не може онъ заперечити, что мисля Мирослава Добрянскаго мала рѣшучо политичну цѣху и цѣль. Онъ признає, что Мирославъ Добрянскій выказавъ тамъ подѣзрѣнье, бытѣбы въ Галичинѣ крыкуєся российскій нигилисты, котры зъ отси переходять до Россіи; что онъ протѣ и Маркова просивъ глядати тутъ въ краю за нигилистами и повѣдомляти его о выслѣдахъ; — що въ концѣ Мирославъ Добрянскій заявлявъ готовѣсть выплатити заразъ напередъ зъ горы Маркову грошеву запомогъ, что се зачудовало Маркова, а мисля Мирослава Добрянскаго выдаєся ему подѣзрѣлюю и длитого не хотѣвъ онъ входити въ жаднй близшій зношенія съ Мирославомъ Добрянскимъ.

Володимиръ Наумовичъ, котрый вже отбуєвъ одну часть наукъ въ Москвѣ за покровительствомъ о. Володимира Терлецкаго и книгнѣй Катерины Черкасской, и остаточно рѣшившѣя обѣратѣ карьеру российскою дипломатіи, признаєвъ заразъ зъ початку, что въ Чертежи стрѣтисъ бувъ съ Мирославомъ Добрянскимъ, але перечивъ велку дальшу съ нимъ звязъ и переписку.

Доперва подѣ напоромъ знайденого при ревизіи матеріалу доводного признає, что Мирославъ Добрянскій намовивъ его въ Чертежи за мѣсячне вынагородженье 50 рублѣвъ въ доносити ему о змаганяхъ нигилистѣвъ и социалистѣвъ. Признаєвъ дальше, что въ Вѣднѣ писавъ

до Мирослава Добрянського, — що був посередником в переписці Мирослава Добрянського з Ольгою Грабарь, Денисом Кулачковим і другими, і що доставляв гонорар за 3 місяці (вересень, жовтень, листопад 1881) по 50 рублів; він каже, що се все діяв він в найбільшій тайні навіть перед своїм отцем, бо звязав до того словом чести перед Мирославом Добрянським. Мирослав Добрянський явився опісля в Відні, в вересні 1881 року. Тут сходилося він з своїм давнім товаришем, медиком Милошлавом Францісци, і як видно з заявлених Милошлава Францісци, і з кореспонденцій, знайдених у него, замовляв і его на агента до вислідження нигилистичних змагань і посередництва в переписці. Францісци повідомляв его в тих справах 2 чи 3 разів, пославши ему одну кореспонденцію з Угорщини, і одну кореспонденцію Ізидора Трембіцкого з Коломьї; та признає накінець, що така переписка крутою дорогою вдалася і ему самому підозрюючи, хоч еи содержание було ему не відоме.

З того, що висказав Володимир Наумович і з листу, який до него писав був Мирослав Добрянський dttto Петербургу 14. жовтня 1881, виходить, що той останній мав в Відні еще другого, так само як Володимир Наумович, платного агента, іменем Рязевогоского, і що ему послав гроші.

Слідство показало, що Мирослав Добрянський був і в Кракові; Денис Кулачковський каже, що він его відвідував в дні 1881. в Кракові і що его просив о ті числа тамошніх газет, іменом „Слав-у“, котрі писали о краківському процесі соціалістів. Кулачковський приобщив се, але не додержав обіцянки поміти письмовного упомину в Мр. Добр. Сь концем вересня 1881 був Мирослав Добрянський в Львові і хоч Адольф Добрянський утверджує, що він (Мр.) тут лише кілька годин забавив, щоб се ним попрацювати, то однак виходить з відома поодиноких свідків, що Мирослав Добрянський бував в містах Львові по часті в товаристві свого отця, по часті сам, у значніших личностей рускої народності і старався завязати з ними знайомство.

Оттак виринає Мирослав Добрянський на своїй таємничій подорожі через Австрію — в Чернівцях.

Хоч о. Миколай Огоновський з початку перечисляв всяке знайомство і всяку переписку з Мирославом Добрянським, — то в кінці признає, що Мирослав Добрянський, хоч нб. було до того часу ему зовсім незнайомий, вглядає его 2 жовтня 1881, представивши ему як члена академічного товариства „Кружок“ в Львові, і о нб. більше не згадуєти про сь, щоб показати ему особливості міста Чернівців. Коли однак о. Миколай Огоновський слуцхайно не мав часу і відказався від сего, то він попрацював і більше не прийшов.

З того, що побільше прийде, побачимо, що се оправдане о. М. Огоновського єсть ложне, і що его зв'язки з Мирославом Добрянським представляються також як панславистична агітація.

З Черновців їде Мирослав Добрянський до Коломьї, явився наперед в друкарні Михала Вільоуса, а оттак удає до Ізидора Трембіцкого. В неприємності Із. Трембіцкого каже він его жінці, що прибуває з Відні і має сь ним в важній справі поговорити; — лише від Осипа Маркова запечатаний білет, загадочного содержания, сь 5 зр. і сь препорученням, щоб І. Трембіцкий зараз прибув жінкою до Станіслава і глядає его там на дворі жінки. І. Трембіцкий мовчить з початку навіть перед своєю жінкою о цілі сєї подорожі, — але в кінці признає, що він повинувся зараз сему таємничому і на кождий случай незвичайному завованню, що товариш Мр. Добрянському в подорожі з Станіславом до Львова, що М. Добрянський зробив і его також агентом для висліджування нигилистів, і що зараз тоді крім сьх 5 зр. доставив еще 20 зр. як зворот коштів подорожі. Побільше доставив він Ольги Грабарь з нб. значущим, нигилистичним змагань дотичай і через Милошлава Францісци пересланий листи, — за надолість 1881 еще 25 зр. — і поквартивав Францісциому нх одержань.

М. Добрянський був і в Станіславо-ві, зійшовся тут з Аполлоном Нічаєм, до чого сєй в кінці признає, і визнає, що М. Добр. також поставив его платним агентом до вислідження нигилистів, та що він (Ничай) писав опісля в той спр. до Мр. Добр. на руки Ольги Грабарь. Адольф Добрянський і Ольга Грабарь виправд. кажуть, що ціла їзда Мр. Добрянського, его більше як двомісячно пробування в Австрії, его ціла подорож по Австрії, була чисто приватного характеру. Але неправду сего доказує відома Осипа Маркова, о. Івана Наумовича, Володимира Наумовича, Аполлона Ничая, Ізидора Трембіцкого, Милошлава Францісци і Геза де Мосагу, бо всі они що найменше о скілько приписують Мр. Добрянському політичну місію, що подають за его задачу висліджувати нигилистів і соціалістів. Що однак таке оправдане єсть ложне, видно вже з того, що Мр. Добрянський не був за для такої цілі піднімався так далеко і коштовною подорожжю, тривав тільки часу, видавав так великий грош, не був удержуваний так багато платних, підплатних агентів; тым більше, що в Австрії, іменом же в сторонах, для котрих

ті агенти були наняті (як Скалат, Станіславів і північна Угорщина) зовсім нема нигилистів, згідно соціалістів, бодай не розінули они там жадної акції. Не заходила отже зовсім потреба так економизованого тайного апарату агентів, тайного посередництва в переписці, не було потреба так великих коштів, щоб висліджувати соціалістів і нигилистів в Скалаті і Чернівцях. Боли отже не зовсім вдумане, то бодай що найменше дуже підірвано наги єсть то, чим закриваються обжаловані для своєї оборони. Вже та обставина, що всі обжаловані з початку випираються своєю знешнє сь Мр. Добрянським, і доперва аж по дошлїм слідстві до того признають, стверджає підозрінє, що Мр. Добрянський і тї его протайні агенти мали далеко важніший панславистичний ціл на оці, тым більше, коли уважимо з одной стороны видне становище і панславистичний тенденції Мр. Добрянського, а з другой стороны нх власний панславистичний настрої і нх дотеперішню діяльність.

Хоч о. Іван Наумович і Вол. Наумович подають, що нх зносини сь Мр. Добрянським лише длатого мусіли бути удержувані в тайні, щоб сєй послідний був особито безпечний перед тероризмом яких нигилистів, то се єсть лише незручний викрут. Вол. Наумович каже, що его отец нб. не знає о тым, за що він доставляв місячно по 50 рублів в Мр. Добрянському — а о. Іван Наумович подає знов, що чув вт. Волод. Наумовича, що се достав єсть як гонорар за дописи до часописів.

Висліджено, що Вол. Наумович, котрий мав спосібність вже в вересні 1881 в Чертежі, а перед тым еще в Москві познайомився з панславистичними ідеями — був в посіданню, крім других такого рода кореспонденцій, дуже революційної і головно-зрадничої поемі „Пророк“; висліджено далше, що він одержав меж 31 жовтнем а 19 груднем 1881 в Відні 10 рекомендованих листів з Петербурга; він сам ззнає, що виставляв кілька кореспонденцій до Мр. Добрянського (одну навіть через посередника Н. Андрієвича в Варшаві), що доставляв кілька листів до передачі для Ольги Грабарь, для Дениса Кулачкова, а також на зворот кілька листів Мр. Добрянського за посередництвом Ольги Грабарь.

Все те вже само собою доказує, що ціла та переписка велася тайно, що отже еи содержание було кардотойне. Се почуте кардотойности такої переписки і еи содержание виявляється в листі Мр. Добрянського з 26 счня 1881 писанім до Вол. Наумовича. В сьм листі вказує Мр. Добрянський своє задоволення задля неспівності що до одержання двох листів і замічає, що також лист з Варшави не цілком єго задоволює.

Цей лист єсть черв'я скорочення і мистичний спосіб писання дуже загадочний і підозріний; Вол. Наумович признає се сам, але не в силі его відгадати, і каже, що він сам его не розуміє.

Повыше підозрінє еще більше стверджує ся, коли оттак еще зв'язимо, що Мр. Добрянський в своїм листі з 14. Жовтня 1881. его визнає, щоб служив ему по змозі як найлучше і робить ему за те надбав на дуже світлу будучність; коли далше уважимо, що сєй (В. Наум.) справд. мов в Відні меж славіянського молодежю академічною — а на ваканціях на селі в Скалаті віддати гідний услуги обжалованим і Мр. Добрянському; коли звернемо увагу на то, що его власні концепти кореспонденцій на то указують, що він справд. подавав відомости о тугешних відношеннях, котрі стоять в зв'язі з російськими справами; — то висказане підозрінє еще більше скріплюється.

Що до о. Миколая Огоновського, — то передовсім треба зазначити, що він єсть, як сє і Евгений Желеховський (Д. 106) посвѣдає, русофил, — що сєе своє переконавня зливив як редактор рускої часописи „Родимый Листок“, отворив стовиці своєї часописи на крок панславистично уособленому о. Івану Наумовичу, що також переписувався сь Осипом Марковим, і що одержав для своєї часописи почтовий дебіт до Росії, — певно лише задля сьх своїх змагань. Его отже знали певно як такого і поручили Мр. Добрянському, — так що сєй підприємств нарочно подорож до Черновців, щоб сь ним лично зійтися. А що о. Миколай Огоновський дає тепер дотично побуту Мр. Добрянського в Чернівцях таке немилітне поясненє, то чинить він се певно лише в почуті своєї вини. Коли далше зв'язимо, що він зразу зовсім не признає до знайомства і переписки сь Мр. Добрянським і Ольгою Грабарь, — а опісля тільки признає, що доставив два листи буцїмто сь повідомленєм о почтовім дебіті; коли зв'язимо, що противно нашлось у Ольги Грабарь 6 рецензій на рекомендовані листи, виставлені їм до о. Миколая Огоновського 19. Листопада, 22. Листопада, 16. Грудня р. 1881. і 6. Счня, 8. Счня, 13. Счня р. 1882., а котрі він, як стверджує ц. к. уряд почтовий в Чернівцях, дійсно одержав, що о. Огоновський не може нб. сєи суперечности, ані цілі і содержания так живої переписки пояснити: — то стверджує підозрінє, що о. Огоновський в порозуміню сь Мр. Добрянським і Ольгою Грабарь удержував сь сєю послідною переписку, головно-зрадничу, за чим промавав і та обставина, що при ревізії не знайдено нб. одного

з тих листів, що предс. мусіло було наступити, колиб нх содержание було невинне; впрочім тї листи мусіли певно бути важні, скоро були рекомендовані. Рішучого же доказу достарчують: лист Мр. Добрянського до Ольги Грабарь з 23. Грудня 1881. і 5. Счня 1882., а також і з 24. Грудня 1881., в котрїй він еи просить „виставити долучені листи і переслати его до Черновців“ — бо хотіли о. Огоновського там не згадуєти, але по тым, зь выше сказаного, та зь вгляда на тых 6 рецензій, годі сумніватися, що й сєй лист був для него призначений — тым більше, що після знайденого у Ольги Грабарь рецензії она дійсно 6. Счня 1872. якісь листи до о. Огоновського виставила.

Що до Ізидора Трембіцкого, то фактами самим признаний, стверджує підозрінє, що він удержував потайну, кардотойну, переписку сь Мр. Добрянським. Се підозрінє стверджує ся більше, коли зв'язимо, що він після ззнання свідків, Миколая Чернишева і Антона Голлендера, виступав як явний панславист, редагував в тым напрямку свою часопис „Приятели детей“ і доставляв з той причини також почтовий дебіт до Росії, далше, що сє був вт., котрого запрошив Осип Марков в 27. Листопада 1881. на важні наради сь Мр. Добрянським. Коли у него вт. дома відбулася ревізія, хотів він сховати книжочку, вт. котрїй були записані адреси Ольги Грабарь, о. Евзея Андрієвича, Милошлава Францісци і якогось Зосямова Якова в Петербурзі; еще в р. 1880. доставляв він, після ззнання Петра Ниновського грошей за помочи вт. Леонтієвої-Ленинської з Варшави для сего послідного, і переславляв нх в найстрашній тайні Ниновському; а сєчас по відбувшій у него ревізії писав він до Осипа Маркова о тым замѣчаючи: „що не знайшов у него жадних листів з Росії“. Се все еще більше стверджує згадане підозрінє.

Против обжалованого Аполлона Ничая говорять те, що, як він сам ззнає, зносини сь Мр. Добрянським, що прийняв подавати ему за грош, як его агент, вт. що дійсно 9. Листопада і 13. Счня 1882. Ольга Грабарь виставила до него листи, надійшовши від него вт. Мр. Добрянського, як посвѣдчують і листи сего послідного з 30. Грудня і 24. Грудня 1881.; — що він сам називає сєе відношенє до М. Добрянського і его переписку підозрюючи, та що він загально ослаблений панславизмом.

Коли повише наведені обставини сполучимо сь доказаною місією Мр. Добрянського, і сь діяльністю прочих обжалованих і нх накінець цілями представляючи сущність головної зради, то покажемо оправдані підозрінє, що тї тайні агенти, позначені безпосередно Мр. Добрянським для кардотойного підприємств, агітували тут в краю, кождий в своїм суспільнім кружку, словом і письмом, в душі панславистичних тенденцій, одержували в тым направленні інформації і директиви вт. Мр. Добрянського, доносили ему тайною дорогою і переважно за грош о уніху своєї пропаганди, і ширили таким чином головно-зрадничу панславистичну пропаганду, до чого мали достаточну спосібність, іменом о. Наумович, о. Огоновський, Трембіцкий і Ничай як редактори руских часописів — два перші також еще як священики, Ничай же як настоятель бурей в Станіславів — а в кінці і Володимир Наумович як академік, меж селянством, одною частю інтелігенції і шкільною молодежю.

Ad II.

Коли Мирослав Добрянський еще в Чертежі пробував, опускає Адольф Добрянський вже в початку вересня 1881. свое ставе мешканє в Чертежі і переселився до Львова.

Се сталося так дуже скоро, що він мусів якийсь час мешкати у свого зятя Юліана Героковського і доперва 15. вересня 1881 вийняв собі мешканє — где вт. кінця жовтня 1881 его донька Ольга Грабарь сь ним замешкала. Зь его листу dttto Львову 4. Листопада до жінки Елеонори в Чертежі, видно, що він виїхав з Чертежі, неурядкувавши навіть, як слів, своїх домових і господарських справ, і лишив сє урядковане вже на свою жінку, а навіть мусів побільше їздити еще два разів до Львова до Чертежі, щоб остаточно се до ладу довести.

А. Добрянський посідає маєток Чертеж сь просторами приналежностями — він веде там господарство на свою руку, — та признає, що приходив нераз сь тым маєтком у грошеві клопоти.

Коли сє зв'язимо та уважимо, що постійне житє во Львові отримує сь великими видатками, — то так нагла переїзда мешкання викликає велике підозрінє.

А. Добрянський розуміє досадність того, і понає сє зараз при переселенні тым, що він хотів на старості лїт ухилитися від численних, томлячих, та дорогих гостинь сьх вт. Чертежі, а ту во Львові вести спокійне житє і бути близько своєї доньки Алекс Героковської.

Але сє поясненє стоїть в суперечности сь тою обставиною, котру він сам ззнає і стверджує всі обжаловані і свідки, що він сєчас по своїм приїзді, коли еще мешкав у Юліана Героковського, найчастіше вт. ордерях, відвідував всіх значніших, бодай лише сьх становив зьвістних людей рускої на-

родности, що віддавав нх визити, щоб лише удержати стичність з ними.

Як же погодити его новіше поясненє сь тою обставиною, що его вибирають головою „Руского Касна“ во Львові, що бувають у него Марков, Венедикт Площанський, Володимир Наумович, — навіть три рази о. Іван Наумович з Скалату — російський панславистичний висланики Іван Соколов і Іван Пальмов, — що навіть молодий студент Василь Лагод 2 рази був вт. его дом; — тым більше, що тяжко знайти причини, оправдуючи всі тї визити?

З того, що до тепер сказано, сь уважним вглядом того, що саме вт. его дом концентрувався вся переписка обжалованих і нх мужів довір'я, виходить, що він, щоб так сказати, став осередком інаугурованої агітації, і був для неї покровоном і сильною підпорою. — В сьлїдуючім еще більше оправдає сє сказанє.

А. Добрянський входить сєчас в живі відношеня сь редакторами Венедиктом Площанським і Осипом Марковим, котрих особиті політичні погляди виявлені в редактованих нми часописях „Слово“ і „Прометей“, безперечно мають панславистичну цїху.

Хоч А. Добрянський перечить, щоб він мав особитий вплив на тї та другі часописи, і щоб удержувати нх директивні, а тільки збїзати, щоб підмагати рускі, во Львові виходячі часописи дописями, то однак зь ззнань Осипа Маркова виходить, що А. Добрянський вт. цілі приїхав до Львова, щоб стати на чолі руского сторонництва, привести вт. діло руских часописів; заснувати на нх мб. що денну часопис і так надати рускій прасі одно направленє.

Венедикт Площанський замѣчає до того, що появленє А. Добрянського во Львові виглядало надб., що він возьме справу Русинів вт. свои руки, і поведе нх після своєї програми.

Тї заявлєня мають, здаєсь, далше бдуче значенє, — а іменом що А. Добрянський нб. своїм дотеперішнім панславистичнім діяльністю, хотів надати рускій русофільській прасі вт. найбільше панславистичне направленє.

Площанський збїзав се посередно говорячи, що сторонництво Адольфа Добрянського, до котрого належить Марков, далше йшло у своїх національних жаданях, як Площанський.

Та ціл мала перед війв приготувитися тым, що через вплив А. Добрянського, а посередництвом Ольги Грабарь і М. Добрянського постаранос о почтовий дебіт для русофільських панславистичних часописів, як „Прометей“, „Наука“, „Віче“, „Родимый Листок“, „Приятели детей“ і др.

Хоч Осип Марков каже, що він вже перед тым лично довідувався у Антона Вудиловича, чї вт. який спосіб можнаб достати почтовий дебіт в Росію для „Промета“ — то всеж таки признає в кінці, що А. Добрянський вт. листопад 1881 р. велів ему постаратися о поодинокі рочки сьх часописів, відслав нх опісля до Пободоносца, і що далше признає посередництвом Мирослава Добрянського сьм часописам почтовий дебіт. Дотичає сего розпорядженє російської влади показує сь Адольф Добрянський, а Ольга Грабарь повідомля о тым всім редакторів.

Помимо того ззнання каже А. Добрянський, що о тым всім нб. не знає, і тым самим скріплює підозрінє, що та діяльність була вт. зв'язі з якимсь кардотойним підприємством.

Часописи, для котрих постаранос о почтовий дебіт, сьт всі редактовані вт. душі панславистично, а щоб вт. нх змаганя в далших наслідствах еще острїше могли визначитися — то треба нм було не лише грошевої підмоги через збільшенє числа предплатників, але і моральної підмоги вт. панславистичних кружків вт. Росії о стільки, щоб тї послідні переконалися о прихильних нх тенденціях сьх часописів, — мали відомості о поступках панславистичної пропаганди в Австрії, і щоб були заохочені до дальшої самостійної діяльності вт. душі панславизму.

А. Добрянський, приїртий до стїни ззнаннями Осипа Маркова і Венедикта Площанського, признає вт. кінці, що він хотів свою присутність во Львові до того ужити, щоб оба тутешні, ворожо против себе стоячі сторонники, українськї і русофільскї, злучити, — роздробленє сил народних усути, і поманючи всяку високу політику, через усуненє спорів лизкових скріпити моральні і національні розвій оркестру; та що его заходи вт. тым направлено розбіглися.

А хоч ані Марков ані Площанський не хотять приписувати А. Добрянському дальше йдучої діяльності вт. тым направлено, то всеж признає Площанський, що А. Добрянський сь часом викликав недобрїє через усилування впровадити вт. уживанє язик церковний.

Вже та обставина вт. зв'язі сь минулою А. Добрянського вказує на то, що він уживав народне сполученє (згоду) лише як орудє до скріпленя панславистичної пропаганди.

Вже повише згадане, що Венедикт Площанський як головний редактор часописи „Слово“ вт. р. 1866 надав їй рішучо панславистичне направленє.

Тут відносимо до виходів артикулу, поміщеного в 4. ч. „Сіона“ зр. р. 1880 як і до перепечатаної там дописи „Московських Відомостей“ (о котрій авторство обвиняє Площанський).

скій) — а при тьмъ зазначаємо о притискомъ, що вже личне поступованье Площанського — его минульшій — викликає не мале підозріння, що він вже живив сь панславистичними ідеями и агитаціями.

Зъ листу якогось Вишека писаного въ р. 1875 до Площанського видко, що Площанський (а також и Марковъ) вже тогды належали до тайного спонсуючого комітету для Славянъ въ Босніи и Герцеговинѣ. Нимъ редактована часопись „Слово“ заявила такъ въ языцѣ якъ въ тенденціяхъ таке руссофильско-панславистичне направленье, що навіть о. Наумовичъ въ листѣ до Маркова пише: „Слово“ має свою исторію, оно есть страшнымъ оружіемъ противъ нашихъ враговъ.“

Отъ довшого часу ходили поговори, що „Слово“ має зъ заграницѣ субвенцію, а за тымъ промалює и та обставина, що кошта видавництва сего часописьма суть о много большій, якъ приходы.

Вѣдомостъ „Московскихъ Вѣдомостей“ въ р. 1880 стверджує сь підозріння.

Площанський признає въ концѣ самъ, що він стоявъ въ звязи сь славянофильскимъ комитетомъ въ Києві, и пару лѣтъ тому назадъ до-стававъ отъ того комітету 300 рублівъ річної заемоги, — а що побѣдише для того лише за-становлено ему ту заемогу, що въ прилюдній оцінці сь могло єще большє пошкодити, якъ по-могчи. Дальше признає Площанський, що послѣдними часами достававъ черезъ Дра Ивана Добрянського, адвоката во Львовѣ 100 рублівъ въ Холму.

Площанський выславъ до славянського комітета въ Москві на якеє народне торжество телеграму: „котра мала подати доказъ духо-вого єдинства сь великорускимъ народомъ.“

Хочъ чужій кореспонденціи не можуть бути безпосередню точкою обжалованя, то предѣ сь випадає въ очи, що о. Иванъ Наумовичъ посылалъ ему дописъ до его часописи, пише: „сей артикулъ буде розкошеленый, — сь єсть ударъ, — выцѣленый въ само сердце Рима и Поляковъ — „Россия будетъ тымъ тѣшитися — нашой ледво, дыхающей Руси потрібній такого рода гальваничній струѣ, чтобы она воскресла.“

У дописи, знайденой у Площанського — підъ заголовкомъ „Славянскій вопросъ,“ при-ходить слѣдуючий уступъ:

„Въ будуще утворимо велику славянську родину, — 120 миліонівъ Славянъ — сь сильною державою на чолѣ будемо ступати въ щаслившу будучиность; до того часу сьмо галузкою киненою въ чужій руки. Нашимъ покликомъ єсть „єдність“ — смѣло напередъ, где насъ сильна рука прийме.“

Що большє, два листи о. Емиліи Левицкой зъ 31 грудня 1877 и зъ 31 грудня 1879 выслані до редакціи „Слова“ содержатъ такі уступы:

„Поляки нарушили черезъ введеніе церков-ной униі свободу нашей совѣсти, — Россия старає сь направити — галицка Русь була и буде завѣгда православною, „Слово“ мусить въ тѣмъ дуѣ редактоватися, чтобы защищало въ Русинъ любовь до православной церкви, чтобы онъ бувъ готовый, жертвуватися за руссоію народность.“

Сему послѣдному зазыву посѣдувало „Слово“ дѣйстно, бо уже Мирославъ Добрянскій признає въ своемъ листѣ зъ дня 23 падолиста 1880, що ин-тересы галицко-русского (руссоіекого) народа суть въ „Словѣ“ заступлені.

Послѣдній доказъ того подають (кромѣ сконфискованихъ) оголошеній вступній артикулы „Слова“ въ р. 1881 въ чч. 24, 33, 44, 45, 47, 48, 50, 52, 53, 54, 55, 58, 66, 103, 117, 133, 135, 137, 138, 142, а особливо въ ч. 134, въ котромъ высказуєся панславистична програма цѣлкомъ ясно.

Адольфъ и Мирославъ Добрянскій найшли тому въ Площанськомъ, котрый яко секретарь „Рады руской“ и членъ „общества Качковского“ посередъ руской интеллигенціи видне займавъ ста-новиско, важне орудіе до своего зраднического предпріемства.

Площанський бувъ предѣ тымъ, що сто-явъ сь Антономъ Будилевичемъ и о. Володимиромъ Терлецкимъ зъ Житомира въ кореспонден-ціи и зносинахъ; — він намірявъ посѣтити о. Володимира Терлецкого въ Житомирі, — сего явного панслависта, котрый въ своемъ листѣ до Ольги Грабаръ (F. VII) зъ 17 (29) листопада 1881 пише:

„Ваші Маляры суть дикі люди — они не-навильгъ Россиянъ, бо чувствуютъ, что мусять колѣса потонуть въ славянськомъ моріи; они хо-тѣли для того выгнуги цѣлый свѣтъ противъ тому колѣсови, котрыйбы сь ними самими справ-лился скоренько, мовъ сь карляками, — сь сьмихъ послѣдній смертій судороги. Не только Ма-ляры, але и цѣла Австрія существуютъ лишь тому, бо такъ Бисмаркъ и Германъ хотять, — прійде часъ, коли Бисмаркъ або его наслѣдникъ вытгиче свою руку за нѣмецкими провинціями Австріи, — тогды мусить Австрія розпасти.“

Если до того звачимо, що звѣтна и дѣ-ятельна панславистка Леонтьева Левицка зъ Вар-шавы, и о. Володимиръ Терлецкій поддѣржували Бенедикта Площанського рѣжними газетными артикулами, що Мирославъ Добрянскій въ ово-ѣмъ листѣ до Ольги Грабаръ зъ 6 сѣчня 1882 (F. VI) згадує навіть выразно о програмѣ для „Слова“, — то окрѣпляєсь ще большє підозріння противъ Площанському.

Уже Осипъ Марковъ визнає, що Площан-скій вѣдывъ частѣйше до Россіи; въ концѣ при-знає сь самъ Площанський, що мимо прикрого матеріального стану передъ самымъ концемъ

року, въ грудню 1881, отбывъ двонедѣльную по-дорожъ черезъ Варшаву до Петербурга; сь доро-гоа подала предметъ до кореспонденціи межі Ольгою Грабаръ, Антономъ Будилевичемъ, Лу-кою Цыбыкомъ, о. Иваномъ Наумовичемъ, Оси-помъ Марковымъ, Леонтьевою Левицкою, — и бу-дуть уже тымъ самымъ глубшій интересъ та підозріння — тымъ большє, що такожъ Адольфъ До-брянскій знавъ о подорожѣ, а навіть передавъ Площанському листъ до Терлецкого въ Жито-мирі.

Площанський конферувавъ въ Петербургѣ сь княземъ Виземскимъ яко шефомъ руссоіекого прасового департаменту, сь надпрокуроромъ гр. ориенталь. синода, а въ концѣ сь Мирославомъ Добрянскимъ, — одержавъ отъ сего запомогу на покрьтєе коштѣвъ повороту, и признаєся, що мавъ гадку вернувши оголосити въ часописи „Слово“ пару артикулѣвъ, котрі бы злагоджу-вали дражливість руссоіекихъ мѣрдаиныхъ кру-говъ.

Площанський стараєся виправдѣ закрыти сь по-дорожъ рѣжними позорами — если однакѣмъ вѣзьмомо підъ розвагу, що предпринявъ він сь по-дорожъ саме въ такѣмъ часѣ, коли зрадничій предпринятъ обжалованихъ уже розпочалися, коли и о. Иванъ Наумовичъ загадувавъ сь ѣхати въ Россію, чтобы конферувати сь Мирославомъ Добрянскимъ о важныхъ предметахъ, — если дальше звачимо, що дорога Площанського тре-вала цѣлыхъ 2 тиждѣ, причину чого він не може вытолковать, — то насуваєся підозріння, що сь по-дорожъ и переговоры сь Мирославомъ Добрянскимъ, яко начальникомъ заговору, мали на цѣли, засягнути інформаціи для дальшой пан-славистичной пропаганды у жерела, то єсть у Мирослава Добрянського и у тамошного пансла-вистичного комітету, — роздобути грошевіи сред-ства и субвенціи, чтобы въ концѣ при шоденныхъ зносинахъ сь Адольфомъ Добрянскимъ во Львовѣ використати новыи інформаціи въ часописи „Слово“.

Що сь и дѣйсно сталося, доказують на-глядно выше наведеніи артикулы „Слова“, не згадуючи вже о дѣяльности Площанського на-полю церковной пропаганды.

Въ подобній, еще навіть выдѣтѣйшій спо-сѣбъ заявляє Осипъ Марковъ свою дѣяльність. Осипъ Марковъ вступивъ по укѣнченію на-укъ — въ недостатку всякого удержанія — еще передъ 10 роками на поле публицистики яко со-трудникъ „Слова“.

Якъ зъ одной стороны тревалый особистый впливъ головного редактора Площанського, и цѣле направленье сего часописи не могли не зро-бити своего впечатлѣнія на молодецкую душу Мар-кова, такъ знова зъ другой стороны збѣмъвъ безъ сумнѣву не одинъ артикулъ Маркова умѣ-щенный въ „Словѣ“ посукути панславистичну тен-денцію той часописи еще дальше.

Площанський самъ замѣтивъ, що Марковъ побывъ въ тѣмъ направленіи дальше, — що він робивъ закиды „Слову“, що оно все еще за сла-бо выстуче, — и що въ концѣ Марковъ его задлятого покинувъ, чтобы основати нову часопись „Проломъ“, котра бы сь большою энергією пере-водила панславистичній тенденціи. Марковъ, ко-трый знає Адольфа Добрянського уже отъ року 1872 признаєся, що посѣщавъ его въ роцѣ 1880 два разы въ Чертежи въ цѣли, чтобы его склонити до зложенія кавціи для новой часописи. — Сь предположеніемъ не оуощаєся тогды, вѣроятно сь браку матеріальныхъ средствъ, бо остаточно по-явился „Проломъ“ сь 1 сѣчнемъ 1881 не яко щоденне, але тиждєне письмо. Марковъ визнає, що намірявъ тымъ письмомъ станути по надѣ партіи украиньфильствъ и руссофильствъ и привести ихъ до примиренія. Его програмою було засту-пати своимъ письмомъ интересы руского народа въ Галичинѣ, на Буковинѣ и зъ тамтои стороны Карпатъ, чтобы его охоронити отъ вынородовленія.

Що однакѣмъ Марковъ при сѣй програмѣ не оставъ, що він побывъ далеко по за єи гра-ницѣ, а навіть заявляє поборникомъ панслави-стичной партіи, доказують поодинокіи артикулы „Пролома“, якъ чч. 1, 7, 8, 10, 11, зъ р. 1881, и рѣвночасно редактованої нимъ часописи „Вѣче“, якъ чч. 4, 6, 7, 10, 11, 14, 18, 23, 26 зъ р. 1881 (не згадуючи вже про сконфискованихъ въ р. 1881 шѣсть чиселъ сѣхъ часописей). Зваживши, що немало примѣрниківъ сѣхъ часописей розсыладо безцѣльно и кошта выда-вництва ледво чи покрьвалися приходами насу-ваєся и тутки підозріння, що и тѣ часописи по-бѣрали заграничну заемогу, тымъ большє, що о. Иванъ Наумовичъ въ своемъ листѣ до Маркова зъ 28 жовтня 1881 згадує о запомогахъ для „Пролома“.

Часопись „Проломъ“ була вскорѣ радо чи-таемою. — Марковъ визнає підъ днемъ 24 цѣт-ня 1881 въ листѣ до о. Наумовича:

„Куличковскій мовить, что вѣѣ радуются „Проломомъ“ и „Вѣчемъ“, и жадають частѣйшого выдаванія тѣхъ газетъ, — иначе грозятъ нашой партіи упадокъ“.

Личній поглядъ Маркова находятъ такожъ незбитый доказъ въ его власноручномъ концептѣ листу до о. Головацкого въ Вильнѣ, въ котромъ він признає, что єсть звѣстнымъ руссофильомъ и не може тутъ дѣляго въ краю одержати нѣякомъ посады; — ба навіть въ листѣ писаномъ до о. Наумовича зъ дня 3 марта 1881 (F. VIII) зая-вляє він, „что єсть щиро преданнымъ право-славію“.

Въ загалѣ доказує забрана у него кореспон-денціи, що він бувъ звѣстный яко панславистъ, и дѣлятого высылался до него кореспонденціи, котрі були характеристичній такими заявленіями, якъ:

„Рускій народъ єсть готовый до всякихъ жертвъ, — народъ той єсть розъяреный (wiltend) на Австрію, и чекає той хвилѣ, чтобы єи въ куснѣ розбѣрвати“.

„Русины будутъ въ концѣ примушеніи ими-тисъ крайною средотвѣ, — bellum gerendum, ut sine injuria in pace vivatur“.

Марковъ отже, маючи таку минульшѣсть и зазнаменувавши въ такий способъ, збѣшовся вже въ лѣтню 1881 сь Миросл. Добрянскимъ у Львовѣ, котрого такъ урядове и сусѣльные стано-вище, якъ и политичне направленье было ему вѣ-доме. Уже тогды познакомивъ его мабуть Мир. Добрянскій сь своими замѣрами,

бо помимо того, що Марковъ уважавъ его мисію підозрѣлю и дѣляго бущѣмъ-то не хо-тѣвъ входить сь нимъ въ нѣякій близкій зношеня, зыває він підъ днемъ 27 липця 1881 Изидора Трембицкого зъ Коломый до Львова до дуже важ-ной конференціи сь Мирославомъ Добрянскимъ, за зверненіемъ ему навіть коштѣвъ подорожѣ.

Въ вересню 1881 удаєся він до Чертежа, где побѣла всякомъ имовѣрности (якъ мы вже выше сказали) стало уложено зрадниче предпріе-мство; опѣла передає він Миросл. Добрянскому препоручающую карту, загадочного содержания до Изидора Трембицкого а позаякъ сь о. Миколаємъ Огоновскимъ и Анолономъ Ничаємъ бувъ знако-мый и стоявъ въ кореспонденціи, то поручивъ він мабуть тѣхъ Миросл. Добрянскому яко способ-ныхъ агентовъ; він вступивъ заразъ сь Адоль-фомъ Добрянскимъ у Львовѣ въ шоденій, тѣсній отнѣсины, посѣщає его дѣмъ въ товариствѣ Пло-щанського и о. Ивана Наумовича, и вводитъ ту-ды академика Василя Лаголу, котрого він въ кружѣ руской академичной молодѣжи, а опѣла въ оноѣмъ лѣтѣ до о. Наумовича называє рускимъ Петромъ зъ Амієну;

він зноситься сь панславистичными емиса-рами Иваномъ Соколовымъ и Иваномъ Пальмо-вымъ, — зайдѣмомо о. Наумовича въ мистичной формѣ о мѣсци пробуванія Ів. Ів. т. е. Ивана Соколова въ Чертежи; він посередничать підъ егидію Адольфа Добрянського въ выробленію поч-тового дебиту для тутѣйшихъ панславистичныхъ рускихъ часописей, — признаєся, что одержавъ отъ Антона Будилевича начеркъ петиціи до цѣс. руссоіекого министерства внутрѣшнихъ дѣлъ; признаєся, что стоявъ сь Мирославомъ Добрян-скимъ въ кореспонденціи, котрой содержания и цѣли не означує и не оправдує; він предлагає по-принципъ наѣренного выѣзду о. Наумовича въ Рос-сію посередничство Миросл. Добрянського въ спра-вѣ узвѣсканія подорожного пасу;

о Марковѣ згадує Мирославъ Добрянскій въ способѣ загадочный въ листахъ писаныхъ до Ольги Грабаръ.

Вѣѣ тѣ обставини указують на тѣснє, всѣлѣ-не, а заразомъ и таємничє дѣланье сь прочими обжалованными, котрыхъ заходы уже суть доказан-іи, — дѣланье, котре въ получено сь его пан-славистичными агитаціями на полю литератур-номъ и политичномъ, заявленными рѣше въ тѣмъ часѣ въ „Проломѣ“ и „Вѣчу“ — оправдує подне-сєне противъ нему підозріння участи въ зрадни-чихъ цѣляхъ.

Безпосередно сь тими обжалованными стає рядомъ особа о. Ивана Наумовича.

Якъ Адольфъ рѣцаръ Добрянскій ажъ до послѣднего часу ухиливъ и дѣлавъ яко голова руссоіекихъ панславистѣвъ въ побѣнчій Угор-щанѣ, также сьмо становиско занимає о. Иванъ Наумовичъ въ Галичинѣ и на Буковинѣ.

О. Иванъ Наумовичъ признаєся самъ, что єсть щирымъ поклонникомъ Россіи підъ взгля-домъ этнографично-литературнымъ, а въ концѣ признаєся навіть, что має такий саміи симпатіи для Россіи и підъ взглядомъ церковнымъ словами: „греко-ориентальна вѣра и руска (russische) народность суть сь собою такъ тѣсно сполучені, что одна безъ другой не може стоять“.

Осипъ Марковъ утверждає, что сь было ідѣе-ѣе о. Наумовича, котру він часто такъ рѣзко высказувавъ въ поодинокихъ прилюдныхъ арти-кулахъ, что навіть дѣтничій редакторы (Марковъ, Щербанъ, Огоновскій, Площанскій) мусѣли опу-скати дѣякіи уступы, чтобы не выставили часо-писи на конфискацію.

Що повисше признанье о. Наумовича за-ключає посередно признанье, что він преданный руссоіекому панславизмови такожъ и підъ взгля-домъ политичнымъ, не потребує, здаєся, жадного доказу; бо кто ставитъ своимъ симпатіямъ для Россіи такъ широкій границѣ, той отбавитися та-кожъ и на послѣдній крокъ и ступити на поле политики, чтобы здужати до тѣхъ идей сполучєна сь Россією.

И дѣйстно здѣлавъ сь о. Наумовичъ.

Поминувши его заходы на полю церковномъ (котрі при обговореніи религійного переходу въ Галичинахъ будутъ близше представлені), показує сь сѣлѣства, что отъ часу якихъ 8 роківъ, отъ коли о. Наумовичъ ставъ парохомъ въ Ска-латѣ, на самой руссоіекой границѣ, він такъ на мѣсци якъ и въ окрестности стараєся позыскати собѣ сѣльскій народъ тымъ, що дававъ пожички въ грошахъ и натуральнихъ, удѣлявъ поодинокимъ особамъ лѣкарску порадѣ, закладавъ чи-тальнѣ, стараєся для нихъ якъ и для поодинокихъ людей о безцѣлній часописи и брошюры, роздававъ ихъ самъ, и вѣдывъ сь своимъ сыномъ

д-ромъ Николаємъ Наумовичемъ цѣліи милѣ, чтобы фотографувати сѣлянъ отбѣначающихся интеллиген-цією и патриотизмомъ, такъ что въ концѣ горну-лися сѣляне товпами до о. Наумовича въ Скалатѣ.

Дѣйстно, не ревностю въ повнєню обяза-кѣвъ аніи любовію ближнего руководився він при-томъ; він робивъ сь тому, чтобы на кождѣмъ кроку выоквати въ сѣлянъ власній политичній по-

глядъ, поддѣхувати національну ненависть до Поляковъ и Жидѣвъ, и безнастаннымъ указова-нїемъ на руссоіекой отнѣсины позыскувати межі сѣлянами окрестности симпатіи для Россіи, и роз-просторювати неохоту до тутѣшнихъ политичныхъ установъ и до униі церковной. Доказомъ служатъ збѣзанія Филипа Варабаша и Лейбы Френкля, зъ котрыхъ першій твердитъ, что ажъ отъ настая о. Наумовича появились въ Скалатѣ національній вражды; — свѣдоцтво Исаака Кона, котрый отъ Петра Сороки такий слова чувъ:

„Отецъ Наумовичъ правду казавъ, что всѣхъ Жидѣвъ требабы выбѣзати“.

Ся агитація велієся осторожно, — він на-дававъ собѣ навіть на вѣѣ видѣ льюальности, а въ тайнѣ агитувавъ тымъ певнѣйше въ повис-шѣмъ направлєню.

Свѣдоцъ Титъ Весоловскій потверджує, что о. Наумовичъ не лаяєся явно вызнєвати, что єсть поклонникомъ Россіи, что тамъ нема нѣя-кого гнєту, — что навіть увѣряє, что за 2 роки займе Россію Галичину ажъ по Сянѣ, бо суще-ствование Руси безъ Россіи єсть химерою, без-мысломъ.

О. Наумовичъ оголосивъ въ р. 1875 въ Пе-тербургѣмъ рѣчнику „Славянскій Сборникъ“ ар-тикулъ, котрый (на стор. 74) гласить:

„Отъ часу именования гр. Голуховского на-мѣстникомъ Галичины Русь чимъ разъ большє утѣснена; она утратила уже всяку надѣю на спра-ведливѣсть зѣ стороны австрійского правительства, и поднесла свой отчаянный кликъ за національ-ною и литературною єдностію сь прочимъ рос-соіекимъ свѣтомъ“.

Впрѣчѣмъ, щожъ могло далекоюягу поли-тичну дѣяльність о. Наумовича яскравѣйше вы-явити, якъ другій его публикаціи, именно „Кате-хизмъ историческій“ и „Посланикъ Владимира Великого“, котрі успѣвали панславистичній зрад-ничій идеѣ зацѣпити въ сѣльскѣмъ народѣ. Зна-ченє тѣхъ выданъ оцѣняє добре о. Наумовичъ, если якъ вже сказано, увѣряє: „такими брошу-рами обернемо мы все до горы ногами“.

Навіть найденій у него начерки газет-ныхъ политичныхъ артикулѣвъ, навіть поодинокіи артикулы редактованої нимъ фактично руской ча-сописи „Наука“, якъ чч. 3, 5, 7, 8, 9, 11, ука-зують недовѣрчиво на то, що о. Наумовичъ осу-щавъ свои руссофильскіи тенденціи такожъ на по-литичномъ полю.

Найдений у Володимира Наумовича и о. На-умовича кореспонденціи Леонтьевою Левицкой и о. Володимира Терлецкого, котрыхъ содержание о. Наумовичъ не въ силѣ достовѣрно выяснити, ука-зують, що він стоячи сь тими панславистичными особистостями въ тайнѣй звязи бувъ вѣзванный черезъ нихъ до оосторожного, але смѣлого дѣла-ня, — и що Леонтьева Левицка отдала ему на-тую цѣль значну грошеву суму до розпорядженія.

Особистѣсть така, почитана у вѣсѣхъ пан-славистичныхъ кругахъ, сь такъ численною пар-тією межі сѣлянами и одною частію гр. кат. клира въ Галичинѣ и Буковинѣ, — не могла очевидно уйти увазъ Адольфа и Мирослава Добрянскихъ, и мусѣла бути позысканою до цѣлѣй головной зрады, если тѣ цѣли мали досягнути.

Сему прійшла въ помѣчь сѣ обставина, что о. Наумовичъ и Адольфъ Добрянскій уже отъ мно-гихъ лѣтъ лично були сь собою знакоміи.

Мирославъ Добрянскій звертаєся тому на-передъ до Скалату и входить ту въ звязи сь о. Наумовичемъ. Уже тая обставина, що о. Наумо-вичъ такъ старанно укрывавъ сь посѣщенє ажъ до послѣдній хвилѣ, заперечувавъ всяке личне знакомство и всякую кореспонденцію сь Миросла-вомъ Добрянскимъ, — доказує его почутье ви-ны и тоє, что сь посѣщенє мало далеко сягаю-чу цѣль.

Оправданье его (наведено уже повисше) до-тычно предмету и цѣли сего посѣщенія выказало-ся безосновнымъ и ложнымъ; противно все про-мѣлає за тымъ, що Мирославъ Добрянскій спов-нявъ у него таку саму мисію якъ и у другихъ и позыскавъ его такожъ для неѣ.

Невдовѣз опѣла являєся Володимиръ Нау-мовичъ въ Чертежи, выступає въ Вѣдн яко пла-тний агентъ Мир. Добрянського, и то за вѣдо-мостєю своего отця о. Наумовича.

Сей послѣдній підѣмає въ короткѣмъ ча-сѣ, отъ вересня 1881 до сѣчня 1882, три разы коштовну дорогу до Львова, посѣщає ту за ко-ждымъ разомъ въ товариствѣ Осины Маркова дѣмъ Адольфа Добрянського, бере участъ въ запроекто-ванѣмъ Адольфомъ Добрянскимъ сполучєню ру-сскихъ часописей, — а редактована нимъ часопись „Наука“ одержує почтовый дебитъ до Россіи; Марковъ завязує сь нимъ живу переписку, и звачає конечнымъ познакомити его сь академикомъ Василемъ Лаголомъ.

О. Наумовичъ, котрый (якъ самъ признавъ) нѣколи въ Россіи не бувъ, рѣшаєся мимо пѣзно-го вѣку, зблизжучихся овѣтъ и поры зимовой ѣхати въ Россію, чтобы нѣбы то свою дѣньку въ Вар-шавѣ отбѣдати.

Ся причина єсть однакѣмъ лишь позоромъ; противно показуєся зъ слѣдства, что тая, опѣла перешкоджена подорожъ мала политичну цѣль и змѣрѣла побѣла всякомъ имовѣрности до того, чтобы збѣтисѣ сь руссоіекими панславистами, якъ Ле-онтьевою Левицкою, о. Терлецкимъ, Антономъ Будилевичемъ, и сь Мир. Добрянскимъ а на-віть обговорити сь сѣмъ послѣднимъ дальшій мѣры.

За сѣмъ промѣлає сѣ обставина, что тая по-дорожъ сталаєя предметомъ переписки межі об-жалованными Адольфомъ Добрянскимъ, Ольгою Грабаръ, Осиномъ Марковымъ и о. Огоновскимъ, и межі заграничными особами Левицкою, Цы-быкомъ и Терлецкимъ, — и что нею занима-

лися в способ дужо удариючий Ольга Грабарь и Мир. Добрянский.

Во вже Осипъ Марковъ згадує в своїмъ листѣ до него зъ дня 9 (21) грудня 1881:

„Що до нашпорту, то ваша правда; о сѣмъ „писати не було бы порадою, — вороги могли бы „се переловити; если конечно потребуете паса, „то телеграфуйте до Мирослава в Петербургъ, „а онъ прикажетъ консулеви телеграфично, щобъ „вамъ визовавъ пастъ“.

Такъ само видимо мы се изъ забраного у Ольги Грабарь начерку еи листу до о. Наумовича:

„Братъ одержавъ Вашъ листъ, справа иде „дуже добре — но Бога ради не чинѣть нічого „рѣшучого, поки не одержите отъ него вѣсти. И „мовѣрно завожде онъ васъ вкорѣ, щобы выбѣхали „на его коштъ; о пастъ не потребуете журитися, „справа та залагодиться такъ, якъ се звичайно „буває, — тамъ можете все обговорити а опѣ „оля назадъ вернути“.

Коли зважимо, що о. Наумовичъ и Ольга Грабарь не в силѣ той такъ важный листъ выдѣлити, що и Мирославъ Добрянскій згадує о той подорожѣ в своїмъ листѣ до Ольги Грабарь и обидвоє всяку помѣчь зб своєї стороны, — коли зважимо, що о. Наумовичъ заготовавъ собѣ адресу Мирослава Добрянского дуже таємничо на однімъ листѣ мало-що виднимъ письмомъ, а опѣсля дѣйстно съ Мир. Добрянскимъ переписувався, и рѣвночасно черезъ Ольгу Грабарь (якъ се дотичный реценписъ почтовой доказують) одержувавъ отъ него листы, — то стане ясно, що тая подорожъ и цѣла звязъ межѣ о. Наумовичемъ, Ольгою Грабарь, Мирославомъ Добрянскимъ мала за основу предметъ дуже тайный и карыдостойный.

Не безъ значѣня есть такожъ и листъ Маркова зъ 5 грудня 1881, который — держаний таємничо якъ и всѣ листы — подає о. Наумовичевъ в скороченомъ адресу Ивана Соколова, и который о. Наумовичъ не може выдѣлити, хочъ зъ содержания его видно, що просивъ онъ Маркова о сѣю адресу.

Найинтереснѣйшій однакжъ доказъ подають власноручный листы о. Наумовича забраный у Осипа Маркова.

Въ листѣ зъ 28 жовтня признаєся онъ: „що всѣ его мысли и злужаня посвященъ отъчизнѣ — великой національной идеѣ.“

дальше (въ листѣ ч. 5) хвалить онъ направленные „Пролома“, жалуетъ, що Марковъ не выпечатать одной присланой поемы, и вызываетъ его, щобы россросторонивъ тую поему въ гр. кат. семинаріи.

въ листѣ ч. 7. вызываетъ Маркова, подати о Перемышляхъ (дуже правдоподобно дотично придержаня російскихъ шпіонѣвъ) вѣсти в „Проломъ“ и „Вѣчу“, бо се „додає духа“.

въ листѣ ч. 12 пише онъ:

„Для насъ головная рѣчь единѣсть съ панъ „славизмомъ — мы желаємо, щобы нашъ, правъ „диво рускою идеєю одушевленъ, якъ найкорше „отдѣлился отъ Поляковъ такожъ въ письмѣ, и „приняли церковне письмо и російскій языкъ — „теперь часъ, не вертатися на радѣсть Польщи, „але ступати напередъ на радѣсть панславизму.“

Въ листѣ ч. 15. обговорює онъ наміреніи в Россіи обмеженя правъ и свободы Жидѣвъ, — вызываетъ Маркова, звѣстити о сѣмъ в своей часописи, — „бо се нашъ народъ радо слухаетъ“.

Въ листѣ ч. 16. переає онъ оповѣдаторови Орестови Авдыковскому рукописъ своей брошюры „Противъ воровѣвъ гр. оріентальной церкви“ съ порученемъ, щобы еи печатавъ при найстрожѣмъ замовчаню его особы, и вивѣняє, що „она повалитъ всѣхъ панисѣвъ и эмартвѣхотанѣвъ, и выкличе борбу подобну до Гусовой. Россія розхонитъ тысячѣ примѣрниковъ той брошюры, онъ писавъ уже о сѣмъ до Россіи, тамъ выйдутъ еи съ нетерпеливою.“

Въ картѣ корреспонденційной ч. 77. згадує онъ о томъ, що Жиды записуются при конскрипції яко Русины (Russen) и доає примѣтку, що они „мають може добрый нѣсть, очевидно надѣются приходу Россіянъ“.

Всѣ тѣ выходы вказують недвѣзначно на тоє, що о. Наумовичъ ширивъ политичный російскій панславизмъ письмомъ и друкомъ, позыскувавъ для него близкій собѣ особы и дальшій круги красной сослѣбности, и ставъ тымъ чиномъ ревнымъ поборникомъ (Förderer) зрадничого предпріянія.

Що о. Наумовичъ бувъ переконаный о виновности своего дѣлани, показуєся такожъ зъ его листу писаного до Маркова, вь котромъ онъ доносячи о отбуготу у него ревизіи обавляєся, щобы забраный у него корреспонденціи не стягнули якихъ несприятныхъ наслідковъ.

Ad. III.

Коли вже повыше представлена дѣяльність дои обговоренныхъ обжалованныхъ оправдують подѣржѣныє поднесене в актѣ обжалованя, то се подѣржѣныє еще болѣе скрѣпилось дѣяльностью обжалованой Ольги Грабарь. Ольга Грабарь, — котрой особистый отношеня родный вже выше были ближе поясненъ и особю характеристичный образъ представляють, — опускає съ концемъ мѣсяца жовтня Чертежъ и переѣздитъ въ слѣдъ за своимъ отцемъ Ад. Добрянскимъ до Львова, на постѣйное пробуванье при отци. Та ледво що сюда прибула, розпочинає дуже живу переписку съ Россією, Галичиною, Вуковиною и Угорщиною, переписку, котра вже своєю надѣржѣностью будить подѣржѣныє а то тымъ болѣе, що не ма

видной причины еи переносеня зъ Чертежа до Львова.

Ся обставина вь полученю съ звѣстною вже политичною минушостою Ад. Добрянского опонукала Дирекцію ц. к. полиціи до вмѣшательства (Einschreiten) тѣмъ болѣе, що было можна подѣржѣвати, що гончими листами пошукваный Мирославъ Добрянскій перебуває вь домѣ отци Адольфа Добрянского.

22. Сѣчня 1882 являєся вь мѣшканю Ад. Добрянского ц. к. комисаръ полиціи Кароль Бляймъ и подчасъ коли онъ розпытуєся про мѣсто пробуваня Мирослава Добрянского и съ Ад. Добрянскимъ розговорює, усилює Ольга Грабарь пачку листѣвъ смалити вь печи, але сему запобѣгає вчасна интервенція детектива Юліана Терлецкого, который вырываетъ ихъ вь болѣшой части не ушкоджеными зъ огню. И показуєся, що се власне были листы Мирослава Добрянского, що сноводує ц. к. комисаря полиціи Бляйма до домового ревизіи у Ольги Грабарь, позаякъ перехоленый листы новыи тайныи наводили на гадку якогось тайного карыдостойного порозумѣня. Перенятый вь той способъ письма были причиной послѣдующаго слѣдства. Сконстатовано передъ всѣмъ, що Ольга Грабарь поминувши листы не рекомендованый вь короткомъ часѣ отъ 1. листопада 1881 до 19. сѣчня 1882 что найменше 107 рекомендованныхъ листѣвъ вь тугѣшномъ ц. к. урядѣ почтовомъ надала, помѣжь тымъ:

38 листѣвъ до Мир. Добрянского вь Петербургѣ	3 листы „ Ивана Раковского вь Угорщинѣ
8 „ „ Геза де Мочари „ „	8 „ „ Ник. Огоновского вь Чернибѣяхъ
3 „ „ Наумовича — Скалатъ	3 „ „ Трембицкого вь Коломыйѣ
2 „ „ Ничая вь Станиславѣ	1 „ „ Кулачковского вь Вѣднѣ
2 „ „ Будиловича вь Варшавѣ	6 „ „ Вейнбергера вь Петербургѣ
1 „ „ Побѣдоносцева вь Петербургѣ;	

сконстатовано дальше, що зновъ она вь томъ самѣмъ часѣ одержала что найменше 48 рекомендованныхъ листѣвъ а то 37 зъ Россіи, Петербурга и Кіева, 1 зъ Вѣднѣ, 1 зъ Коломыйѣ, прочіи зъ Угорщинѣ, не вчислюючи очевидно тыхъ, котрыхъ реценписы дотеперь не вынайденъ.

Зъ збѣнаня слуги Григорія Барановского и листонѣшѣвъ выходитъ, що Ольга Грабарь писала дуже много листѣвъ, сама листы отбирала, при запертыхъ дверяхъ отчитувала и ихъ подѣлючь ховала, дальше що поболѣшой части сама свои листы на почту подавала, и то за реценписами рекомендовала завождѣ и что тѣ еи письма головнио йшли до Россіи и зъ Россіи.

Хотяи отже вь порѣвнаню до числа дорученныхъ еи листѣвъ только мале число сеп переписки перенято, то всежъ згадана выше надѣржѣно жива переписка будуть справедливе подѣржѣныє.

Се заравъ добачала Ольга Грабарь сама и вь почтую свои вѣны старалася тымъ оправдати, що есть дописовательскою заграничныхъ часописей; опѣсля признаєся, что была посередникомъ въ перепискѣ Мирослава Добрянского съ многими еи по части знакомыми, части не знакомыми, особами, але что до содержания тыхъ листѣвъ не хотѣла подати ніякого поясненя. Рѣвно отмовила всякого поясненя что до именъ адресатѣвъ, о гдѣякихъ перепискахъ и особахъ заявляла лише, что поясненіи ихъ подѣль условіємъ наиболѣшой тайны урядовой, бо они великой политичной ваги. Все то очевидно не усунуло подѣржѣныє — противно збѣдѣшию его еще болѣе.

Вже самы имена адресатѣвъ, что майже всѣ звѣстныи яко панслависты, зъ котрыхъ болѣша часть обжалована нынѣ о злочинство головной аравды, обличає (beinzichtigt) ингеренцію Ольги Грабарь. Въ свѣдѣствѣ вѣтуніомъ не хотѣла и не могла она подати ніякого поясненя, що бы бодай вь части усторонило выше згадане подѣржѣныє; вь концѣ признаєся она лише до того, что она не знаючи содержания переписки той (корреспонденціи), только для того посередничала вь той перепискѣ, что не одинъ не радо приймає листы зъ Россіи, коли противно еи переписка съ еи братомъ не повинна была ніякого подѣржѣны будити.

Вѣзъ сумнѣву отже була та переписка тайною, и важного содержания, тымъ болѣе що Ольга Грабарь заштыує гдѣякихъ адресатѣвъ якъ Гезу де Мочари, Діонизія Кулачковского, чи одержали они высланыи имъ листы Мирослава Добрянского чи нѣ.

Якъ зъ одной стороны отмова Ольги Грабарь дати яке небуть поясненне своей переписки, такъ зъ другой стороны ся обставина, что всѣ обжалованый, котрымъ вь той способѣ доручувано листы, съ початку вышпирались и не признавались до ніякого переписки съ Мирославомъ Добрянскимъ и Ольгою Грабарь, свѣдчатъ о самопознаню обжалованныхъ карыдостойности той взаимной звязи, а хотяи переписка перенята у Ольги Грабарь не подає ніякого близшого поясненя той карыдостойной взаимной звязи вь такой мѣрѣ, щобы зъ того можна переглянути дѣяльностью обжалованныхъ вь цѣломъ еи обемѣ, — то всежъ таки зъ того выходитъ, что они стояли вь звязи съ головной-зрадничою миссією Мирослава Добрянского.

Переловленый у Ольги Грабарь листы Ивана Соколова и Ивана Раковского доказують, что они уживали посередничства Ольги Грабарь вь перепискѣ съ Мирославомъ Добрянскимъ тому, бо гдѣякихъ ихъ листы давѣйше важного содержания почастіи попропадали, почастіи были розпечатанъ, что очевидно для нихъ дуже неспри

ятно. До сего здаєся относитися и увага о. Ивана Раковского, который пише, что его непоконитъ змѣна мѣшканя Мирослава Добрянского.

Антѣтъ Будиловичъ згадує вь своїмъ листѣ, что онъ сповнявъ порученя Ольги Грабарь. Що болѣе: зъ передовленыхъ листѣвъ Мир. Добрянского, вь котрыхъ имена поодинокыхъ особѣ подає лише початковыми буквами, можна переконатися, что Ольга Грабарь знала о всѣмъ томъ заговорѣ головной зрады и своимъ посередничствомъ его умысли и свѣдомо поспирала. Доводомъ сего буде короткій вытискъ съ тыхъ листѣвъ, котры вь части надпаленъ не можна вь цѣлости отчитати.

Листъ д. 6. сѣчня 1882 (I)

— згадує о подорожѣ Мирослава Добрянского до Варшавы, котру за для попереднихъ великихъ выдатковъ доверва 1-го надѣва отбуготи.

Другій листъ д. 23. грудня (5/1) 1881.

„Залученый листъ прошу отгати и выслати до Черновца“.

Третій листъ д. 24. грудня (6/1) 1881.

„Твой листы зъ 20, 21. грудня одержавъ, „будъ спокойна. Справа М. неважымъ залагодитися; коли не за довго знова буду высылати грошѣ до дому, то гдѣшо зъ того „затримую и пошлю тобѣ особно. Такъ буде добре „и справедливо; маю еще одну гадку, пошлю „для М. о добре мѣсце вь Кіевѣ або Одессѣ, „тамъ дадутъ вамъ достаточное число годины еще „и часъ службы вчислятъ. Але ты мусишь „мною листовною перепискою... правильно все... „коли съ тымъ годишя, могу легко переверти... „Гадаю, что ты мене розумѣла, вы малибы за „печенну сильну протекцію, на всякій случай „я тебе вь томъ мѣсци добре представлю. Вь „залученю посылало тобѣ листъ, который менѣ до „ручено съ желанемъ на Рождество. Стало „ся се правдоподобно зъ тайного порученя Гр. — „Дай... най се... Нычай... справитъ. Еще „лучше было бы, якыи Н. показавъ дотичному листу и ты его до Черновца отослала. „бо еще Марковъ скаже „я... дѣстаетъ“ и А. а „менѣ по крайній мѣрѣ не зашкодитъ, якъ они „будутъ думать, что я имъ выробивъ дебитъ, до „того еще по цѣнахъ подвысоженныхъ.

„Ч. 2. Пролома я одержавъ, Марковъ вконецъ еще жде, чтобы я пренумерувавъ?! Скажи „Марковови мою адресу, онъ пише все на Невскій.

IV-й листъ 24. грудня (6/1) 1881.

„Залученый листы належатъ одинъ для Гушаевна, дригий для Изи. Сѣгодня не дѣстаетъ „я жадной „наградной“, я лише придѣленный, най „графъ стараєся за мене; такъ пропали для мене „тѣ красныи еотки, хотяи я два разы только працюю. За то обскували мене рѣжнѣ куріеры до „чиста.

V. листъ 12. сѣчня 1882.

„Третій день вже не маю листу отъ тебе — „сѣмъ тому дуже неспокойный; залученый листъ „належитъ до Г. М. въ У.

VI. листъ 12. сѣчня 1882.

„Твой листъ зъ 25. грудня я одержавъ — „прошу залученый отослати по адресѣ до С. „Листъ до С. В. надѣшювъ такожъ, Варшавскій „еще нѣ. До С. В. якъ найменше адресовати, „лучше посылати черезъ Елену. Листъ до С. В. „на котрого (буква не до прочитаня) гнѣваєся, „подамъ при способности, теперь не годится. „Жиды... съ вынатокомъ залученого роз... не „достанутъ ніякого болѣе, хйба что дуже важно „го донесутъ, — дуже несприятно се менѣ, але „самъ собѣ винни.

VII. листъ безъ даты.

„Твой листъ якъ и два С. В. я одержавъ. „Будиловичъ писавъ менѣ такожъ о 2 С. В. Не „понимаю, что зъ Варшавы можна було предѣ „просто, вже бы я бувъ мавъ теперь въ рукахъ, „а такъ ты и дуже заматана процедура. Писала „ты о якѣй програмѣ для Сл. Не было ніякого „залучено, невны ты забула. Рѣчи не такъ сумно стоять, якъ я писавъ вь послѣднемъ листѣ. „Я бувъ самъ зажуреный и для того видѣвъ все „чорно. Наумовичевъ телеграфувавъ я до Варшавы на руки Цыбыка, онъ писавъ до мене „зъ Ска — что вже въ дорожѣ и чтобы я ему „на руки... отговѣвъ. Если онъ еще тамъ, то „скажи ему, что онъ не потребує... отъ генерал „губернатора. Залучену картку пошлю В. Нау., „другій С. В. передамъ Поб... Съ першимъ не „ма что зачинати. Буду доволенъ, если тѣ... „зликвидую; о болѣе нема что думать“.

Коли отже зважимо, что Ольга Грабарь пробувала зничити власне тѣ листы, котрыхъ содержание нехоче пояснити, — коли зважимо, что кромѣ того знайшли еи у неѣ двѣ корреспонденціи, относяи еи безъ сумнѣву до выслѣджуваня Залѣцкихъ укрьплѣны, что она (якъ збѣнає Изидоръ Трембицкій) одержувала отъ Мир. Добрянского грошѣ, щобъ ихъ передавати опѣсля сему платному агенту, — что она такъ вь Чертежѣ якъ и во Львовѣ съ поодинокими обжалованными лично зносилася — то тѣ обставины оправдуютъ достаточно подѣржѣныє вь выше означенѣмъ направленю. А знайденыи у неѣ концентъ листу до о. Наумовича, вь котрымъ обговорюєся его подорожъ до Россіи вь якѣйсь важной справѣ коштомъ Мир. Добрянского и вь котромъ она покликує о. Наумовича до себе, щобъ по переду порозумѣтисъ, — вже само собою великой ваги, подає такъ за для еи дуже неимѣвѣрнои обороны якъ и задля того, що о. Наумовичъ всего вышпиралася, рѣшучи доказъ дѣяльности знаменуючюю головну зраду.

Тое тѣмъ посередничство вь корреспонденціяхъ и письмахъ Ольги Грабарь кидаетъ очевидно такожъ темне свѣтло и на тыхъ обжалованныхъ, котрыхъ письма она вь выше сказаный способъ передавала; бо если бы ихъ листы и зно-

шеня отъ Мир. Добрянскимъ не были кары достойныи и небезпечны — она не бумили и малѣ тыхъ коштовныхъ и богато чаю потребующихъ манѣвъ для вымысли своихъ взаимныхъ повѣренъ. Ба навѣтъ власне то, що посередничкомъ той тайной корреспонденціи бувъ не кто иншій лише дочка Адольфа Добрянского, отверажає подѣржѣныє высказане выше противъ Адольфа Добрянского.

Адольфъ Добрянскій признаєся, что знавъ о той живой корреспонденціи своей дочки и что еи вымывалъ се за для великихъ почтовыхъ выдатковъ, але застерѣгаєся, что о основѣ той переписки нічого не знавъ. Але коли розважимо, что помѣжь реценписами перенатыми у Ольги Грабарь всежъ таки найшовся бодай одинъ зъ листѣвъ Адольфа Добрянского до Побѣдоносцева, до котрого и онъ самъ признаєся, не можна того иначе пояснити якъ только тымъ, что Ольга Грабарь була рѣвно посередничкою такожъ и корреспонденціи своего отци, божъ зъ отки иначе зваєся реценписъ батька помѣжь еи паперами? Если до того зважиться збѣнаня Осипа Маркова и свѣдка Корнилія Меруновича, котры посвѣдчають, что Адольфъ Добрянскій дѣйстно переписуваєся съ Мир. Добрянскимъ за посередничствомъ своей дочки, то легко можна догадаться, что мѣжь ними була фактична умова и что Адольфъ Добрянскій маскувавъ свое кары достойное поступованье, щобъ личною корреспонденцією не звертати на себе уваги.

Якъ далеко сягала та зрадничая пропаганда, и якъ она вь рѣжнѣродныхъ направленяхъ розтягалася, видно такожъ зъ того, что навѣтъ справы церковный подходили вь еи програму.

Мѣсто Збаражъ, положене надъ границею російскою, близко отпущетового мѣстца Почаева подавало рускимъ мѣшканцямъ часту способность познакомляти ся съ православною церковю и російскими отношенями. Въ олѣствѣ показалося, что особаю Олекса Залускій (тамошний швецъ, своякъ и приятель о. Ивана Наумовича, который его часто величалъ „патріотомъ“ та запоминавъ его грѣшми и натуральными) часто сходился съ почтаевскимъ гр. правосл. священникомъ, отъ давна вже величалъ передъ своими земляками російскій отношеня, пропагуючи вь той способѣ для нихъ симпатіи.

О. Геропимъ Костецкій зъ Збаража посвѣдчає, что та агитація принималася мѣжь жителями, что чимъ разъ болѣе людей горнулось до Почаева, до тамошней церкви.

Противъ того выступає часто о. Костецкій вь проповѣдяхъ, и се заравъ вызвало антагонизмъ мѣжь Ол. Залускимъ а о. Костецкимъ. Тожъ коли о. Костецкій вь послѣднихъ рокахъ зажадавъ отъ громады отновленя и поставленя гдѣякихъ будынокѣвъ парохіальныхъ въ дорожѣ конкуренційной, повстали негодованя помѣжь членами Збараской громады, зъ чего скориставъ Олекса Залускій, порозумѣвся съ парохіянами Павломъ Савчучинскимъ и Стефаномъ Ванкевичемъ и удавоя до Тернополя по раду. А коли имъ тутъ пораджено удалитъ до Львова и до о. Ивана Наумовича, ѣздили р. 1879 Олекса Залускій, Павло Савчучинскій, гезр. Осипъ Ванкевичъ и Францъ Гартулинскій 3 разы разъ по разѣ до Львова.

Зъ збѣнаня Осипа Ванкевича и Олексы Залуского выходитъ, что о. Иванъ Наумовичъ увѣдомленый о спорѣ о. Костецкого съ своею громадою завѣзавъ ихъ, чтобы намовили збараску громаду до переходу на православіє, говорячи: „что вѣра православна есть вѣрою „ихъ батьковъ, что вь Россіи народъ має „болѣе свободы якъ тутъ, где его угнетаютъ“. Ба навѣтъ коли его Залускій опѣсля запытавъ, чи така агитація не есть кары достойна, успокоювавъ его о. Наумовичъ словами: „я васъ обороню, не бойтеся, всѣ Русины станутъ за вами“. Залускій признаєся, что ѣздивъ такожъ и до Львова, где его редакторъ „Слова“ Венедиктъ Площанскій вь той самѣй способѣ заохочувавъ, ба навѣтъ что Площанскій его переконувавъ, что переходъ Збараской громады зъ вѣры греко-католицион на православіє есть необходимо конечнымъ, что той самыи Площанскій казавъ заравъ вь своемъ редакційномъ бюрѣ уложити отповѣдныи письмо, котре Залускій до Збаража привѣзъ.

Залускій признає дальше згѣдно съ премногими свѣдками, что отповѣдно до порученя о. Наумовича и Венедикта Площанского завывавъ жителей Збараскихъ до переходу на православіє и что вже 26 особѣ повыше письмо подінали, и что только вчасне выступленне противъ того гр. кат. пароха о. Костецкого и гр. кат. митр. Консисторію во Львовѣ успокоила остаточно роздражненый умы и положили конецъ цѣлой той справѣ.

О. Костецкій заявляє, что вь той несчастной агитаціи добачивъ заравъ „чуужу руку“, до чого Залускій передъ нимъ самъ признаєся говорячи, что власне вь томъ горячѣмъ часѣ одержавъ 3 листы зъ Львова, вь котрыхъ его заохочувано:

„най не тратить отваги а только смѣло береся до дѣла.“

До поясненя всѣхъ повысшихъ справъ якъ и поступованя Наумовича и Венедикта Площанского може еще послужити и то, что, якъ збѣнає Олекса Залускій они оба его завѣзвали, щобъ имъ доносить о каждочасовѣмъ настрою и услобѣно Збараскихъ жителей, о всякихъ случаяхъ, примѣромъ переслѣдованыхъ рускои народности, что боа ему посылали много рускахъ брошюрь, щобъ розкидати ихъ пожеме народѣ, что пересылали ему бесплатно часописма якъ: „Слово“, „Проломъ“, „Наука“, „Вѣче“ и показували тѣи брошюры и газеты читати и пояснати другимъ. Все то сповнявъ Залускій и то съ явного панславистичною тенденцією, котру умѣвъ такъ передѣ

всім манифестувати, що его загально називали „Москалем“. Оце ж же і сам признався до того, коли збінає, що читає селянам найбільше такі уступи в газети і брошури, котрі обговорювали гарні і щасливі відношення в Росії.

Премію свідки, особливо ж Юліан Опольскій, Михайло Добровір, Стефан Ванкевич, Андрей Павасюк, Блажій Трач, Лука Титуняк і інші пообіцяють, що Залуский доперва б'є часу, коли зачав їздити до Львова, в'їздя як панславист, проповідуючи явну свою любов до Росії, і єдиної з Росією, голосячи церкву православному як єдино-народну, що всюди і при кожній нагоді славословить російській відношення „що там ліпше“, ба навіть гдєких людей (як оповідає Блажій Трач) хотів вести до православного священика, і що часто читаючи газети повторив:

„буде нам краще, не будуть вже Русини так перекорювати.“

Ще годилося згадати, що Олекса Залуский добре знав о кардовостійності своєї агітації, бо як признають свідки Ігнатій Фрей, Василь Добровір, Юліан Фрей, мав б'є сам перед своїм арештуванням висказати с'є страхом, що правдоподібно буде арештованим, але коли его не обороняє ти, що его намовили, то б'є їх всіх видасть. Характеристичні с'є також слова жінки Олекси Залускої, котра після пообіцяння свідка Генрика Цинсера мала по арештованню мужа сказати:

„Що ми хотіли, такий станеша колись. За гроші зроблять все.“

Сі слова як і збізнання самого Залуского, що ему о. Наумович давав гроші до 250 злр. і натуралі, здаються показувати, що Залуский був платним агітатором, що в часті виходити і з'є его свідчення маєткового і свідчення моральності.

Як Залуский признає до зробленого ему закиду, так знов о. Наумович і Венедикт Площанський випирають б'є волюю намови і впливу на Залуского в справі наміреного переходу Збараскої громади на православіє; але наконці признають, що знали о т'єм, признають далі, що Залуский приходив до них в той справі на пораду і що они ему ту справу як законно дозволену представляли. Площанський признає навіть до того, що радив Залускому т'єм н'єб'є переходом Збараскої громади на православіє настрашити метрополітальну консисторію, щоби она т'єм скорше о. Костецкого віддала і цілий с'єбір залагодила. Але та об'єрона не годиться з бізнаннями Олекси Залуского, котрі потверджують еще і т'єм, що оп'єб'є сталося.

Дня 25. геср. 26. Грудня 1881 надійшли до гр. кт. Метр. Консисторії в Львові, єпископ. гр. орієнтальних консисторій в Чернівцях і ц. к. староства в Збаржжя заяви с'є підписами 150 громадян парохії Гнилички малі, котріми тіжє громадяне завідомили власти о своім переході на православіє.

Позаяк с'є справа оп'єб'єлася цілком несподівано, бо о приготуваннях до неї не було найменшої чутки, позаяк зараз'є поняті є політичну досвідість, то зараз'є заряджено слідство з'є сторони політичних властей, щоби сконстатувати, чи той перехід вишшов'є дійсно з'є релігійного пересвідчення підписаних, чи єсть лише наслідком якої тайної кары достойної політичної агітації.

Але вже се одно, що єще в часі слідства, бо дня 11. с'єчня 1882 вої на т'ємх заявленях підписані відкликали свій перехід, доводити, що в'є н'єм не було правдивого релігійного пересвідчення, противно вже само слідство будило підозрінє, що єх викликав Іван Шпундер, за оп'єб'єдлом Олекси Залуского і їх помічників: Гриця Глушко, Марка Малиновича, Тимка Вашевського і Василя Зазуля, і що перехід той мав'є служити до інших цілей.

Хоч Іван Шпундер, Олекса Залуский і згадані їх помічники в карім'є слідстві заперились, що їх н'єхто не намаляв'є і причину цілої справи звалювали на локальні відношення і непорозуміння, признали однак в'є кінці іменно Іван Шпундер і Олекса Залуский, що також признало і много інших свідків, що се був о. Іван Наумович, котрий користуючи з'є м'єб'єцевих непорозумінь між громадою а священиком о. Іваном Герасимовичем, перевів с'єй перехід на православіє при посередництві Івана Шпундера і Олекси Залуского.

Іван Шпундер був б'є давня в'є приязні з'є о. Наумовичем, останній славив'є его русским патріотом і знамагав'є значними сумами до 250 зр. а. в. — Шпундер збінає, що читаючи рускі газети подобав'є собі православну в'єру, т'єм більше, що о. Наумович скільки разів Шпундер до него прийшов, указував'є ему на православну церкву як єдино-народну. Коли отже в'є Гниличках об'єявили с'є новішні спори м'єб'єцеві, прийшов б'є до о. Наумовича на пораду; с'єй в'єзвав'є его зараз'є, намовити Гниличку громаду до переходу на православіє, показав'є ему, як користі з'є того будуть мати і заручив, що в'є своїм часі громада одержить матеріальну поміч з'є православного фонду релігійного на Буковині, ба навіть з'є Росії, ба що навіть кт'єсь з'є Львова дасть на ту ціль 50 рублів.

Щоби его еще більше привязати до того діла, об'єяв'є о. Наумович, що і сам покине в'єру греко-католицьку і стане на чолі с'єй новол православної парохії в'є Гниличках.

Іван Шпундер признає, що о. Наумович подав'є ему і концент до того письмового

заявленія переходу на православіє і то в'є найбільшій тайні і с'є т'ємх застереженням, щоби той концепт Олекси Залуского на чисто переписав, а оп'єб'єла знищив.

Той сам признає далі, що б'є сповнив'є с'є поручення, що оп'єб'єла потайно збірав'є підписи до переходу на православіє а в'є кінці выслать підписане заявленє там, где треба.

Олекса Залуский з'є своєї сторони знов признає також, що згаданий концепт відписав, що через Шпундера в'є пляні о. Наумовича і цілу справу втягнений і згадане письмо написане на чисто оп'єб'єла Шпундеру потайно відослав.

Як показалося з'є слідства, годі було 150 членів Гниличанської громади потягати до карної відповідальності, позаяк они були лише орудієм, невідомим поспільно ціли с'єй зміни в'єри, в'є руках згаданих агітаторів.

Так само поступлено і с'є Грицьком Глушко, Василем Зазуля, Марком Малиновичем і Тимком Вашевським, котрі заохочували поодиноких членів громади до зміни в'єри і збірали підписи. Всі однак вказали на Івана Шпундера як того, котрий зворушив'є цілу громаду, славив'є церкву православному правдиво-народною, виповняв'є шкоди, як нанесла церковна унія, і висказував'є користи, як зробить перехід на православіє, чим'є всім і доконав'є в'є кінці свого діла.

Шпундер і Залуский визнають, що они самі зверталися о пораду до о. Наумовича єще в'є часі політичного слідства і що б'є їх тоді потішував, що им'є н'єхто статися не може, що бере відповідальність на себе, нехай лише стояти при своїм замір'є, а за час'є можливого уявлення будуть уже відшкодовані.

Ба, листи писані о. Наумовичем до Ів. Шпундера, тайна мисія д'єка Андрія С'єб серед'є ночі до Гниличок, завізвання, щоби Шпундер не упадав на духу, бо вже і инші громади зм'єблюють в'є слід за ними в'єру — все те доводить, як дуже займався тою справою о. Наумович. О. Наумович отвергає з'є раз'є волюю участі в'є справі того переходу.

Оце отарєєє уже в'є часі політичного слідства вынунити наперед'є свого сына дра мед. Николая Наумовича, доводити до того, що его сын Николай Н. освідчає, буд'єт'є б'є уложив'є на письмі освідченє що до переходу, і що сам оголошує в'є голосний спосіб своїй перехід до гр. орієнт. церкви, щоби лише відця закрити; ба навіть пригладєєє с'є оуноком'є его увязненню.

Доперва 13. марта 1882 по більше як'є одном'єсячнім увязненню, доперва під'є тягаром'є нагромадженого против'є него доводового матеріалу визнає б'є, що его сын др'є мед. Николай Н. в'є ціл'єм ділі жадної участі не мав, що то б'є сам с'є писемне об'єяв'єє переходу уложив'є і передав'є Ів. Шпундеру, щоби той же дав'є его переписати Олекі Шпундеру, а відтак, щоби его оп'єлав'є — що через т'єм же наклонив'є громаду Гнилички до зміни в'єри, хот'єй сам казав'є до Шпундера:

„що той почин'є єсть небезпечний і що може неприємності за собою опроводити.“

Оце каже, що відтак жалував'є с'єго кроку, але немог'є его уже відкликати, але тому опротивляєєсь уже обставина, що потім признаєєсь, що згадані листи до Шпундера писав'є уже в'є часі політичного слідства, що оп'єб'єла д'єка Андрія С'єб до Гниличок, ба навіть що уложив'є ярку допис для „Слова“ і приладити єп до відослання.

По т'єм, що выше наведено, насуваєєсь питання мимох'єд'є: Чи приготувано зм'єна в'єри виплила з'є релігійного пересвідчення дотичних громадян, чи може она в'єроділаєєсь з'є політичних агітацій с'є заміром'є допуститися головної зради? Хот'єй о. Наумович помімо священичої харизми каже перед'є Титом Весоловським, „що релігій єсть дурняцє (Unsin), коли не служити за средство до політичних цілей“, всеж'є такі буде релігій і в'єра святынею, котрої не можна нарушати безкарно, котру не годиться над'єжити безкарно до політичних або яких'є инших партійних цілей. С'єю протв'єрену правду узанано с'є поступом'є часу загально і то через'є правне забезпеченє свободи сумлін'є і в'єри кожного поодинокого об'єяателя як і поодиноких в'єроисповіданій.

І австрійскі основні закони забезпечують с'єю свободу. Але рідко коли лучєєсь, щоби більше людей або цілі громади зм'єняли нараз'є свою в'єру. Где таке має м'єб'єце, там'є можна майже з'є певністю утверждувати, що такі об'єяви с'єуть выливом'є політичних агітацій поодиноких людей або цілих сторонниць.

На кожний спосіб мають'є власти повин'єд'єти глядіти за причинами таких'є почин'єв, щоби повдержати агітації, небезпечні для держави. Се сталося і в'є пред'єжащім случаю, а результат'є с'єго слідства збінає достаточн'є т'єм в'є останніх часах'є розоб'єзані закиди, буд'єт'є бы правительств'єні власти в'є т'єм случаю ограничили свободу в'єри і сумлін'є.

Колиби справа збараска і гниличка була повстала лише з'є чисто м'єб'єцевих відношен'є, в'є так'єм разі можнабы еще дійсно припустити, що с'є нею не лучєєсь жадній політичній замір'є. Але коли в'ємішана в'є т'єм рука о. Наумовича і Вен. Площанського, явних'є побороків'є російского панславизму, коли с'є оба грають тут'є головну ролу, б'є них'є в'єх'єд'єти початок, то вже те саме будить'є підозрінє, що справа переходу виплила з'є чисто політичних причин.

О. Наум, котрий своїй діяльності ум'єв'є надати цілу панславистичних'є цілей, зм'єблює

чих'є до головної зради, прийняв'є і поборокував'є той сам засади уже б'є давних'є л'єт'є також і на полі церкви і в'єри.

Як показуєєсь з'є его кореспонденцій з'є Леонтьєвою Левикією, о. Волод. Терлецьким, Іос. Марковом, Н. Авдиковським, з'є его публично голошених'є засад'є в'є брошур'є: „Посланик'є Владимира Вел.“ і в'є инших'є численних'є часописях'є і брошурах'є, як'є т'єе потверджують численні свідки, прим'єром'є Тит'є Весоловскій, Агатов'є З'єневич і инші, і як'є в'є кінці о. Наумович сам признаєєсь, поборокував'є б'є от'є давних'є вже л'єт'є ревн'є і словом'є і пером'є єдиної всіх'є Славян'є також на полі церковнон'єм, добуваєєсь лише в'є прийнят'є греко-католицької в'єри оп'єб'єла Славян'є, — особливож'є Славян'є австрійських, — проповідав'є православіє, — хочє розпочати борбу а'єа Русь; в'є однім'є листі до Н. Авдиковского (котрому б'є власне переславєєсь брошуру таког'єж'є содержания, щоби той же подав'є єп тайно до друку), визнаєєсь, що Росія розкоп'єєсь с'єю брошурою тисячами прим'єрників, що як'є з'є оттам'є пишуть, виждають'є єп там'є не терпеливо, що Русини австрійскі уважають'є себе зав'єб'єд'є помімо церковної унії за царьких'є прихильників'є гр. орієнт. церкви, котра т'єсно зв'єязана з'є русскою (російською) народністю.

О. Наумович виражає с'є своє переконанє в'є уложен'єм'є ним'є освідчен'єм'є переходу громади гниличкої, де виразно каже: „вертаєм'є назад'є до в'єри наших'є отців, бо римско-кат. церк'є, гноб'єла б'є давн'є-давня нашу гречку в'єру; за унією церковною, котра ваш'є край оп'єлонизувала, поїшло таке, що наш'є маетки „присвоїла собі польска шляхта і польске духовенство, тепер'є знаєм, що унію церковну накин'єли нам'є баг'єти і їх'є коварства і що „нам'є навіть і тепер'є в'є т'єй самій цілі накин'єдають'є орден'є Змартв'єхстанців; Рим'є в'єступає неприємно против'є нашої церкви, нам'є в'єб'єльно наше слово відкликати, відлучитися б'єт'є „Гиму і статис'є православними, такими, якими „с'єуть наш'є отці в'є Буковині, Волощині і за „Галицею.“

Колиби мав'є бути ще який сумнів'є в'є т'єм'є взгляді, то і той уоує власноручна допис, приладжена для часописи „Слово“ через'є о. Наумовича уже по справі гниличкої. Тут'є освідчає о. Наумович, звертаючис'є власне до зміни релігії: „С'єя громада далаєсь в'є т'єм ділі пововодати національно-релігійному инстинкту, треба було уже давно взятися добре до р'єчи, як'є т'єе учинила громада Гниличок, але чи тою гниличкою справою діло вже скінчєно? Залєдо! Русь не зречеєсь так'є легко своєї истинної минувшости — церковна унія а польонизація, то одно і те саме, антидот'є єсть православіє; що зробимо, коли цілий народ, пововодуючис'є своему національно-релігійному инстинкту, зажадає в'єри православної? — Слава громаді Гниличок, що не вагалас'є підняти ідею російську. — С'єа ідея не зганє, жадна зємска сила не годна єп сипинити в'є єп поступі, скорше або познійше мусити ціла Русь аж до Татри статис'є православною.“

Чи треба по-при так'єм'є манифесті ще инших'є доказів'є що до останніх'є цілей о. Наумовича?

А тепер'є зважимо, що каже Іван Шпундер, Василь Зазуля, і то оба однаково; оба потверджують, що о. Наумович, пытаний б'є них'є в'є часі політичного слідства о зраду, виразно казав'є: „Можете вернутися назад'є до унії, православіє прийде само з'є себе, уже тепер'є зб'єймають'є російскі инжинири в'є наш'єм'є краю п'єляни; власне ин'єщо зловлено таких'є коло Перемышля. Росія забере с'єй край.“

Супроти таких'є бесід, котрі свідка Василь Зазуля страхом'є наповнилі, буд'єт'є злишнім, опровергати оборону о. Наумовича, буд'єт'є б'є пред'єриним'є цілу т'єту агітацію лише як'є демонстрацію против'є латинизаційних'є заб'єб'єг'є ордену баг'єти і Змартв'єхстанців і против'є польскої народности, щоби звернути увагу римского престолу на небезпеченєства, як'є моглибы спроводити дальш'є х'єд'є на т'єй дорозі, — те саме можна сказати і о всіх'є его фразах'є до его иним'є л'єб'єзности.

З'є всего выше наведеного в'єх'єд'єти, що о. Наумович викликав'є справу збараску і гниличку с'є т'єм заміром'є і в'є т'єй цілі, щоби з'є одной сторони в'єпроводити „ідею“ російского панславизму в'є Австрії також і на полі церковне і через'є той приклад'є заохотити також і инші громади рускої народности до подібних'є кроків, а з'є другой сторони щоби піддауючи ненавист'є против'є другим'є народностям'є краю і вказуючи на єдиної Славян'є Австрії також і на полі церковнон'єм, приготувати т'єм спосіб'єм'є основу до їх'є політичного сполучен'єа на заграничній підставі; що і сам Іос. Марков'є припускає та признає, що дальш'є поступує на дорозі апостазії буд'єт'є для Австрії небезпечний, бо т'єм уелкшилось лише діло для Росії. Що т'єе пред'єрїєство було в'є певній зв'єязі с'є діяльністю проч'єх'є об'єяованих'є, можнабы з'є того познати, що справу зміни исповідан'єа громади гниличкої приготувано і довершено доперва поб'єла того, коли появил'єсь в'є Галичині Адольф'є і Мирослав'є Добрянскій. В'єпрот'єм'є брав'є в'є т'єм ділі не малу участь також і Вен. Площанський, як'є т'єе вже показуєєсь з'є наведеного повисєє.

Коли зважимо, що після сл'єв'є Ів. Шпундера і Марка Малиновича о. Наумович мав'є об'єяати б'єт'є ког'єсь з'є Львова 50 рублів'є за поміги — як'є Малинович каже, б'є редактора Площанського, коли зважимо, що редактор „Слова“ бере зараз'є в'є спосіб'є в'єдалочій'є в'є очі

в'є оборону с'єю зм'єну исповідан'єа громади гниличкої (як'є с'є видко з'є І. Ч. „Слова“ р. 1882), що о. Наумович приладжує так'є р'єзку (scharf) допис в'є т'єй справі і то власне для „Слова“; даліє, що Іос. Марков'є старас'є цілу справу оправдати, а Ольга Грабар'є доносить о т'єм'є о. Володимир'є Терлецькому ще перед'є 25 грудня 1881, — що в'є кінці Ад. Добрянскій в'є концепт'є одной дописи, як'є подає, приладженою до часописи „Neue freie Presse“ а затитулованою „der Ausnahmzustand in Galizien“, говор'єючи про с'єю справу, робить увагу: „Чиж'є б'єлоб'є с'є дивне, колиби народ, що борєєсь серед'є таких'є сумних'є обставин, з'є агресивною польонизацією за своє существованє... правом'є самооборони пх'єнут'є до крайности полав'є в'є кінці в'є розпущу і на бездорож'є, з'є чого моглибы в'єйти для монархії великі клопоти і зло, котре вже може і не далось'є направити“ — то буде р'єчею ясною, що також і с'є пред'єрїєство лежало в'є пляні с'єго заговору, і що об'єяований доконав'є его в'є цілі головної зради.

Так'є отже і діяльність, яку в'є т'єм'є пред'єрїєстю розвивали Ів. Шпундер і Ол. Залуский, мусит'є збудити оправданє підозрінє, що они були в'є руках'є о. Наумовича і Вен. Площанського не лише сл'єпими, остаточних'є цілей невідомими орудіями, котрі виш'єбувалиєсь лише наслідком'є м'єб'єцевих відношен'є; оба не пос'єдають'є маетку, задля котрого моглибы бути потягнені так'є як'є инші громадяне до оплат'є конкурційних; не можна також у обох'є припустити дійсного переконан'єа що до в'єри; б'єт'є давня були оба зап'єязнені с'є о. Наумовичем, доставали б'єт'є него незвичайно високий грошевий запомог, ух'єдили загалом'є за его агентів, котрі ширили між селянами панславистичні ідеї, псували селян, указуючи на користійшій відношен'єа в'є Росії, і збуджуючи симпатії для єдиности с'є Росією, задля чого о. Наумович ставляв'є їх'є другим'є за зв'єр'є твердых'є руссках'є (російських) патріотів.

Все т'єе, як'є також і с'єя обставина, що они мають'є яке-таке образованє, що приготували переход'є в'є найбільшій тайні і були свідомими кардовостійности пред'єрїєн'єа, указує, що о. Наумович познакомив'є був'є також і т'єх'є об'єяованих'є с'є своїми остаточними цілями, зм'єблюючи до головної зради, до чого подавали достаточну нагоду часті їх'є гостини о. Наумовича в'є тогож'є х'єт'є.

Коли бы помімо выше наведених'є доказів'є мав'є бути еще який сумнів'є що до правдивих'є остаточних'є цілей пред'єрїєн'єа, заміреного через'є об'єяованих'є, то і с'єй упаде під'є тягарем'є того, що даліє буде наведено.

При домовій ревизії, пред'єрїєній 22 с'єчня 1882 р. у Ольги Грабар'є знайдено між єи кореспонденціями також'є два листи, з'є котрих'є одєє, як'є потім'є показалося, був'є б'єт'є гр. кат. парох'єа з'є Заліщик, о. Книгиницко, м'єж'є т'єм, коли на друг'єм'є єсть ум'єщєний підпис о. Евсевія Андрійчука, гр. орієнт. приходника з'є Дорошівцє на Буковині.

Першій лист'є починаєєсь тими словами: „Доокола Заліщик знаходиться 40 земляних'є „шанців'є з'є р. 1850 на простороні 1/2—1 милі. „Іх'є відкупили селяне і д'єдичі. Нав'єт'є австрійскі офіцери признали, що єй земляні шанці „мало бы принесли х'єсна супротив'є нинішнього далеко оягачуючого оруж'єа...“

Другій лист'є, писаний напушисто, а навіть мистично, був'є, як'є з'є его цілого содержания видко, уложений на т'єе, щоби описати в'є закритій формі Заліщани і околицю.

Запытана о т'єе, не хот'єла Ольга Грабар'є сразу дати н'єякого выиснен'єа, а коли їй ті листи показано, випералас'є всякою знаком'єєст'є с'є о. Книгиницким'є і Андрійчуком, зм'єшалося, не ум'єла дати в'єр'єдостойного выиснен'єа, з'є відки ті листи в'єздило і чому їх'є держала в'є своїм'є пул'єт'є під'є замком'є.

Адольф'є Добрянскій, пытаний о т'єе, не ум'єв'є того також'є розтолкувати і каже, що о т'єх'є листах'є зовсім'є н'єхто не знає.

Доперва Іос. Марков'є мав'є подати ключ до розв'єзання тої тайни; б'єт'є отже каже, що в'є вересню 1881 одержав'є був'є безим'єнний лист з'є Заліщани, в'є котр'єм'є его, після его сл'єв'є, ув'єдомлено, що там'є ув'єязено 8 селян і 2 священиків'є за ш'єв'єг'єнство заліщанських'є укр'єплєнь; б'єт'є мав'є зараз'є той лист'є выслати до одной єму знаком'єє, неопименованої особи, щоби переконати, о кілько єсть в'є т'єй в'єсті правди, а то т'єм'є більше, що єго до того заохочував'є Адольф'є Добрянскій, котрому б'єт'є той лист'є показав'є; колиж'є не одержав'є на т'єе відп'єв'єд'є, удаєсь с'є запытанєм'є в'є т'єй справі, як'є каже, до о. Ал. Книгиницко, і мав'є лише з'є ц'єкавости додати еще питання, чи м'єсть коло Заліщани еще статити, чи б'єт'є укр'єплєний і чи дійсно робить'є що коло укр'єплєнь; але що о. Книгиницкій не відп'єв'єє єму зараз'є, то б'єт'є писав'є в'є т'єй справі до о. Наумовича з'є просьбою, щоби наклонив'є о. Книгиницко до відп'єсу; потім'є мав'є о. Наумович, перев'єдавш'єся у одного декана, здементувати повыш'єу в'єсть як'є безпідставну а зараз'є оп'єб'єла мав'є о. Книгиницкій выслати згаданий лист'є в'є формі кореспонденції, той лист'є мав'є читати Ад. Добрянскій і взяти до себе, але єму і Маркову не була в'єдома ціля того листу.

Вже с'є дивне, що о. Книгиницкій не споминає в'є своїм'є листі ав'є словом'є про мнєє ув'єязненє кількох'є осіб'є за ш'єв'єг'єнство, а еще дивнійшим'є єсть т'єе, що Адольф'є Добрянскій не ум'є дати на повышєє збізнанє Осипа Маркова н'єякого выиснен'єа, а нав'єт'є все т'єе просто заперече. Мож'є листами, забраними у о. Наумовича, знайшов'єся дійсно один'є лист'є Осипа

Маркова з 5 грудня 1881, в котрому тойже пише:

„Відома справа єсть єще до тепер не рѣшена — Ів. Ів. мешкає в Чертежи у Адольфа Добрянського, прошу Вас, шийте зараз до о. Книгиницького з Залѣщикъ, щоби мене увѣдомити, якій укрѣплені тамъ вносять? Чи мѣст укрѣпленій? Чи такъ, чи нѣ? — Я писавъ до него, але бѣн не отписує, здаєся тому, що мене не знає. Менѣ доконечно треба тое знати.“

О. Наумовичъ, питаний про той листъ, освѣдчає, що не звертавъ на него нѣякой уваги и що не писавъ в той справѣ анѣ до о. Книгиницького, анѣ до кого иншого. Доперва коли предложено о. Наумовичу листъ Осипа Маркова з 9 (21) грудня 1881: „о. Книгиницькій писавъ до мене, показалося, що деканъ говорить правду —“ доперва тогды о. Наумовичъ мовъ бы пригадавъ собі, що показувавъ згаданий листъ Маркова з 5 грудня 1881 деканови о. Глинському и що той давъ заперечуючу отповѣдь.

Переуслуханий в той справѣ о. Глинський перечивъ при своїмъ першомъ судовомъ переуслуханні згаданий збѣзана о. Наумовича, доперва повѣстише зголосився и подтвердивъ ихъ.

Збъ взгляду на тую суперечность в его власныхъ збѣзанахъ не заслужуютъ тѣмъ на повну вѣру.

О. Александръ Книгиницькій утверждає однакожъ, що Осипъ Марковъ просивъ его, щоби ему в сей часъ зворотномъ почтою донѣс менше болѣе тое: чи то дѣйствя правда, що коло Залѣщикъ вносять укрѣпленя, але що Марковъ анѣ згадувавъ о мнѣмъ вѣсти що-до увѣзненя кѣлькохъ особъ за для якогось подозрѣня о шпѣгунствѣ тыхъ укрѣпленихъ. О. Книгиницькій збѣзана, що бѣн показувавъ той листъ свой жѣнцѣ; а коли ся замѣтила, „що прѣцѣнъ ту нема нѣчо заказаного“, побавъ бѣн его (на выразне жада- нье Осипа Маркова) за реценсіомъ.

Коли звачимо, що після подання свѣдка Григорія Жуковогото не було вѣ окрестности Залѣщикъ случаю приарештованя кѣлькохъ особъ за шпѣгунство, — коли звачимо, що після заявле- ня ц. к. генеральномъ коменды во Львовѣ з 8 марта 1882 ч. 233, давѣйшими роками докола Залѣщикъ на болѣйшій розмѣры збудованій укрѣпленя теперъ же истнують, а хочъ не суть удержувані, то же заведѣдѣи можуть бути вь взгля- до короткомъ часѣ до успешной обороны припо- соблені, а що окрестность Залѣщикъ на случаі войны противъ Россіи подѣ кожымъ взглядомъ має яку-такую милитарну вагу, а и вь деякихъ случаяхъ може навѣтъ осягнути дуже выдѣтне милитарне значеніе; коли дальше звачимо, що оправданье Осипа Маркова доточно фактичного поводу згаданныхъ выслѣдженъ про тѣ укрѣпленя єсть по просту неимовѣрно, противорѣчить само собі, збѣзнаніемъ свѣдѣствъ и содержанию листѣвъ; — коли же звачимо, що обжаловані Адольфъ р. Добрянскій, Ольга Грабаръ, о. Наумовичъ самі здражуютъ черезъ способъ обороны що до сеп- точки свѣдомѣствъ ваги и карыгодности тыхъ выслѣдженъ — то стане ясно, що тутъ шло о злочинне выслѣдженіе предметѣвъ, относ- чихся до военной силы державы и до ея мил- тарной обороны.

Тое подозрѣніе скрѣпляєся впрочѣмъ ще и тѣмъ, що о. Наумовичъ достаточно признає, що бѣн доставъ другій повыше згаданий загадочный листъ о. Евзеія Андрѣйчука до него писанный, але не пояснѣвъ достовѣрно якъ и вь какой цѣли сей листъ достався вь руки Ольги Грабаръ, котра вже мала одинъ такий листъ о. Книгиницького. Взвѣвши на увагу цѣлый, головну зраду знаменуючій починъ обжалованныхъ, бачимо оправ- даніемъ такожъ подозрѣніе, що и повыше опи- санные злочинске выслѣдженіе было актомъ ихъ дѣльности, знаменуючій головну зраду.

Зъ наведеного выше, специального пред- ставленія утвержденного предлежащимъ слѣдствомъ стану рѣчей и объему противодержавной агита- ции, стѣе достаточно ясною законченна цѣль, котроу руководивши поодинокі обжаловані при до- казаний имъ дѣльности вь предлежащѣмъ починѣ.

Але рѣвночасно виходить такожъ, що вѣсѣ обявы карыгодной дѣльности обжалованныхъ сто- ять вь тѣсной связи збъ собою, що суть выплывомъ одного и того самого, добре обдуманого и заложенного плану, который веденій Мирослава р. Добрянскимъ, а переводеній вь дѣлѣ голов- ными наустителями и зачинщиками Адольфомъ р. Добрянскимъ и о. Иваномъ Наумовичемъ, бѣвъ подмаганій чинно прочими обжалованными, яко безпосередними опбучающимися. Цѣльѣстъ вы- вленен дѣльности обжалованныхъ вь своей связи докажу, що вѣсѣ концѣ (Fäden) предпріятыя вы- ходили безпосередно зъ рукъ Адольфа р. До- брянского и о. Ивана Наумовича, и вь нихъ знова сходилися у своихъ конвенцияхъ, щоби побирали достаточно вь дорожѣ потайной коррес- понденции отъ Мирослава р. Добрянского вь Ст. Петербургѣ дальші директивы.

Сли теперъ звачимо зъ одной стороны ста- новиско Мирослава р. Добрянского яко члена панславистичного комитета вь Ст. Петербургѣ, зъ другой стороны ою обставину, що дѣльность поодинокіхъ обжалованныхъ безпременно заявляє чистю панславистичній змагані, то виходить зъ того ясно, що згадане предпріятыє мало на цѣли опбучити сполученіе вѣсѣхъ австрій- скихъ Славянъ съ прочими Славянами вь окремишну державу по за границами Австрій, яко законченну цѣль російского, политичного пансла- визму — за посредствомъ программы, такъ отверго Погодиномъ и Фадѣевымъ выгодошеною, а приня- тою славянофильскими комитетами вь Россіи.

А позаякъ ся законченна цѣль безпосередно загрожуетъ всецѣлѣстѣ и нѣтыкальнѣстѣ (Integrität)

державы и земельного объему австрійской монар- хии, то се предпріятыє стѣеє злочинствомъ головной зрады, хоть ся законченна цѣль, яко сточка вь далекій будучній, не була освѣжена заложенымъ предпріятыемъ.

Щоби однако освѣженіе сѣи цѣли пригото- вити, намѣтали обжаловані „збѣднувати прихиль- никовъ для той панславистичной законченной цѣ- ли“ черезъ взаимну себе доповняющую дѣльность „на кождѣмъ поли народного житя Славянъ Га- личины, Буковины и пѣвнѣчной Угорщины, и змагались утоварити дорогу тѣмъ идеямъ, щоби збудилося пожеми австрійскими Славянами стрем- лѣние до политичного сполученія съ Славянами жинчими по за монархію и щоби оно поддер- жуване черезъ неусыпающую пропаганду вь дуѣхъ панславизму, накланало остаточно вь своихъ по- слѣдствахъ повстаніе або домашню войну (Eh- rörung Bürgerkrieg) у внутри державы, щоби виро- вадити державу вь небезпечность изъ вѣнъ, а остаточно загрозити всецѣлѣстѣ и нѣтыкальнѣстѣ монархій.“

Львовѣ 20. мая 1882.

Ц. к. прокураторъ
Шимановичъ в. р.

Ч. 1123 зъ 1882.

Першій день розиравы

дня 12 Червня 1882 (по полудни.)

Початокъ о 4-й год. Переслуханье обжа- лованныхъ розничавъ сов. Будзыновскій отъ об- жала. о. Миколая Огоновского. Коли обжалованій почавъ на питанія предѣдателя суда отповѣдати по руски, дался зъ лавы присяжныхъ чутіи чи- сленній голосъ, що не розумѣють и просить, щоби обжалованій отповѣдавъ по польски. Сов. Будзыновскій пояснѣе обжалованому, що має повне право, говорити передъ судомъ по руски, позаякъ однакожъ много присяжныхъ не розу- мѣе сего языка, отже мусѣвъ бы имъ вѣсѣ отпо- вѣди обжалованого толкувати на польске, черезъ що розправа значно протягласьбы. Вь наслѣд- ствѣ того заявляє обжалованій, що буде отповѣ- дати по польски.

На питанье, що має сказати на отчитанный актъ обжалованія отповѣдає о. М. Огоновскій. На сей актъ маю то одновѣсти, що не чуюсь виннымъ и що мое пятимѣсячне увѣзненіе єсть кривдою вопіющею до неба... Вь актѣ сказано, що я належу до панславистѣвъ и до тыхъ, що мають якѣсь ворожій замѣры противъ Австрій и що я допустивъ головну зраду. Яко священ- никъ и яко войсковый капелланъ складавъ я при- сягу вѣрности Найлас. Панови и Австрій и не мѣгъ я перенести на собѣ того, щоби коли мои уста щоденъ вь литургіи посылають молитвы до Бога за цѣсаря, вь моѣмъ оерці крылися противній замѣры. Тогды буряи я недовѣрности носили сѣи священничой шаты и волѣвъ еи ски- нуті, якъ догосъ подобного допустивъ. Я по- ступивъ и поводивъ вѣсѣмъ львономъ. Жіно на Буковинѣ. Буковина єсть такъ казати, Австрій єсть вь мініатурѣ, бо тамъ жіють разомъ сѣи со- бою рѣжній народности и не ма тамъ жадного поля анѣ причины до якихъ заговорѣвъ. Россія и Панслависты не мають нѣякихъ аспирацій до Буковины. Вь актѣ обжалованія отчитано рѣжній отъвыи рѣжнихъ панславистѣвъ російскихъ, однакожъ нѣ вь одномъ зъ нихъ нема нѣ най- меншой згадки и Буковинѣ. На Буковинѣ єсть болѣе якъ 260.000 Русинѣвъ, зъ тыхъ лише около 16.000 уніятѣвъ, прочій православній. Рѣчь очевидна, що православна пропаганда не має тутъ поля, а именно не може мати того значенія, яке еи приносує актъ обжалованія. Требажъ еще зна- ти, що мы уніяти, до котрыхъ я належу дуже не радо видѣний вь Буковинѣ, бо мы єсмы про- повѣдниками уніи. Унія щоразъ болѣе ширится на Буковинѣ, число уніятѣвъ зъ дня на день збѣльшаєся, а навѣтъ вь Чернѣвцахъ єсть нынѣ вже болѣе бо надъ 6.000, уніятѣвъ якъ право- славныхъ. На Буковинѣ єсть 16 уніятѣвхъ ка- пелланъ, а вѣсѣ они менше-болѣе находяться вь мѣшанныхъ мѣсцевостяхъ т. є. вь мѣсцевостяхъ сѣи людностею рускою и румынскою. Тожъ ясно рѣчь, що уніяти не можуть тутъ являтися про- повѣдниками панславизму чи наирусизму, бо вѣсѣ тѣ мѣсцевѣи отношенія не подаютъ нѣякого поля для подобной пропаганды. Шо уніяти не мають симпатіи загаду, на те може послужити яко до- казъ ось сѣи фактъ, що зъ товариства „Руска Бесѣда“ вь Чернѣвцахъ выключено уніятѣвъ и що ухвалено змѣну статутѣвъ вь томъ дуѣхъ, щоби только православній могли бути членами сего товариства. Якжежъ отже при такомъ станѣ рѣчей може уніяти вести вь Буковинѣ пропа- ганду панславистичну?!

Тожъ рѣшучо отперѣа учиненій менѣ за- мѣтъ панславистичныхъ тенденцій. Вь актѣ обжалованія сказано, що я вь моѣй часописи „Родимый Листокъ“ давъ выразъ тѣмъ тенден- ціямъ и отворивъ стовицѣ сѣи часописи для пан- славистичныхъ тенденцій о. Наумовича. Я прошу св. Прокураторію указать менѣ тѣ мѣсяца. — (Предс. Будзыновскій замѣчає, що будуть цѣ- нѣйше отчитані.) Мое писмо єсть литературне и яко таке зовѣсѣмъ далеке отъ политики. Єще будучи вь Станиславѣвъ мавъ я гадку выдавати литературну часописъ, бо тогды такой не було у насъ. Однакожъ задля браку отповѣднихъ силъ не мѣгъ я вь Станиславѣвъ розпочати та- кого издавничества. Доперва вь Чернѣвцахъ по- чавъ я выдавати „Родимый Листокъ“, бо вь Чер- нѣвцахъ єсть по тому отповѣдній силы; тамъ проживає двѣхъ нашихъ поствѣвъ Д. Млака и

Федьковичъ, суть профессеры и т. д. Часописъ мой була редактована вь львономъ дуѣхъ и не одинъ разъ дававъ я вь нѣй выразъ лѣальности для Найлас. Цѣсаря, и цѣсарского Дому и Австрій. Такъ на торжественно оръбномъ весѣлѣ, на приѣздѣ Цѣсаря до Буковины, на весѣлье Арки, Рудольфа сѣи Архки. Стефанію — умищувавъ я статіи львономъ и повнѣ широго патриотизму австрій- ского. Однимъ словомъ маю ажъ надто доказѣвъ, що я бѣвъ завѣсѣмъ вѣрнымъ и львономъ ав- стрійскимъ подданымъ.

На питанье предѣдателя о Мир. Добрян- скѣмъ отповѣдає о. М. Огоновскій:

Мирослава Добрянского не знаю и о нѣмъ довѣдаєся я доперва зъ акту обжалованія. Не- правдо єсть, будьтобы я признавъ вь слѣдствѣ, якъ се говорится вь актѣ обжалованія, що у мене бѣвъ Мир. Добрянскій. Адольфа Добрянского анавъ я отъ давна, але только зъ имени. Бѣвъ бѣн предпатникомъ моеи часописи, а предпату приславъ черезъ редакцію „Слова“ або „Про- лома“. Мою часописъ выславъ я ему до Чер- тежа и навѣтъ незнавъ я, що бѣн єсть во Львовѣ. А що до мнѣмъ визиты Мирослава Добрянского у мене, то такъ было. Була то недѣля дня 1. жовтня 1881. Около 1/2 11 год. передъ пол. вернувъ я до дому и заставъ я молодого чело- вѣка, котрый менѣ представился яко Добрянскій — юриста и членъ „Академичного Кружка“. Онъ хвалѣвъ мою часописъ и сказавъ менѣ, що хотѣвъ познати Чернѣвцѣ, а именню митропо- личій резиденцію и просивъ мене, щоби я бѣвъ такъ добрый его опровадити по мѣстѣ. Я сего не мѣгъ учинити, бо тогдожъ самого дня припадало юбилейне торжественно 30 лѣтній службы директора Вольфа, до котрого я выбирався сѣи гостинною. Добрянскій розпрошавъ и отбѣишъ, бо тогдожъ самого дня мавъ отѣхати. Только всего бачився я сѣи Добрянскимъ. Мирослава Добрянского якъ кажу, не знаю. (Предѣдатель показує фотографію М. Добрянского; о. М. Огоновскій заявляє, що Добрянскій, котрый представился ему яко ака- демикъ выглядавъ никакше якъ сѣи на фото- графій.)

На дотычащій питанія отповѣдає обжалова- ній дальше: Ольги Грабаръ я не знавъ нѣколи и довѣдаєся о нѣй доперва зъ акту обжалованія. До неи не писавъ я нѣякихъ листѣвъ. Збъ Львова одержувавъ я часто листы безыменній, листы сѣи стихами, сѣи похвалами моеи часописи, сѣи за- охотами и т. д. Безыменній листы звычайно были нищеній, хотѣи мимо того при ревизіи забравъ у мене около 200 листѣвъ. Сѣи Марковѣмъ и Пло- щанскимъ переписуваєся я хѣба только що до умѣщенія инсерату.

Межи листами, якій доходили мене збъ Льво- ва, одержавъ я такожъ два безыменній листы до- тычащій дебиту „Р. Листка“ вь Россіи; кажу безыменній, бо о скѣлькохъ особъ пригаду, бѣвъ на нихъ только якѣсь закрутъ перомъ. Вь пер- шѣмъ листѣ писано о томъ, що львономъ часописи рускій подали коллективне поданіе о дебитѣ до Россіи черезъ Добрянского. Я не знавъ, що Ад- ольфъ Добрянскій єсть во Львовѣ, отже думавъ я, що сѣи редакціи удался невно до адв. Дра И- вана Добрянского, щоби уложивъ таке поданіе. Вь другѣмъ листѣ завѣдомлено мене, що моя ча- сописъ одержала дебитъ вь Россіи. Сѣи писмо було тожъ безъ подпису, на чвертцѣ наперу, безъ всякого урядового знаку, безъ якои тамъ урядо- вой печати.

Понеже актъ обжалованія робить менѣ за- кидъ и зъ того, що моя часописъ одержала де- битъ, тожъ мушу передовѣсѣмъ поднести, що де- битъ не єсть нѣякого преступного, що пр. „Дѣло“ достало еще передъ тѣмъ дебитъ. Я самъ не ста- рался о дебитѣ. Минушого року одержавъ я вѣз- ваніе, здаєся, отъ редакціи „Пролому“, щоби при- слати одинъ рочникъ „Р. Листка“ для высылки за границу. Я выславъ сѣи рочникъ не жадаючи за те жадной заплати. Я хотѣвъ самъ поста- тись о дебитѣ, але нѣмъ се збѣишъ, вѣсѣ завѣдомлено мене згаданнымъ листомъ що моя ча- сописъ одержала дебитъ.

Предсѣдатель: Після реценсіѣвъ знай- деныхъ у О. Грабаръ высала она до Васъ 6 ре- комендованныхъ листѣвъ, а після свѣдоцтва Чер- новецкой почты доручено Вамъ тѣи листы. Шо було вь тыхъ листахъ?

Обж. М. Огоновскій: Я не доставъ жадного листу отъ Ольги Грабаръ, а якъ я вѣсѣ сказавъ, одержувавъ я рекомендованій листы збъ Львова, але безыменній. О двѣхъ такихъ листахъ доточно дебиту сказавъ я вѣсѣ попередку.

Предсѣд.: А що було вь другихъ ли- стахъ?

Обж. Огоновскій: Не знаю и не могу знати, що було вь рѣжнихъ листахъ. Але анѣ отъ Ольги Грабаръ, анѣ отъ М. Добрянского я не мавъ жадного листу.

Предс.: Вь одномъ листѣ М. Добрянского знайденомъ у его сестры стоить выразно допи- ска: „рѣтотни долученій листъ и пошли до Чер- новецъ“. Се очевидно относилось до одного зъ тыхъ листѣвъ выславыхъ до Васъ Ольгою Гра- баръ?

Обж. а.: Я не одержавъ отъ Мирослава жадного листу.

Предс.: Се дивно, що у Васъ власне не знайдено жадного зъ 6 листѣвъ О. Грабаръ, хотъ они были Вамъ дорученій и очевидно важній, бо рекомендованій.

Обж. а.: Я противно думаю, що не му- сѣли бути важній, бо я бѣувы ихъ переховавъ, скоро у мене найдено болѣе якъ 200 иншихъ листѣвъ.

На дотычащій питанія предѣдателя отповѣ- дає обжалованій дальше:

Колибъ я вѣсѣ навѣтъ мавъ якій замѣры

вѣстувати вь якій связи съ Россією, то на щожъ яконсь побѣчною, далекою дорожю? Предсѣ вь Чер- нѣвцахъ єсть російскій конзулъ! А се, що я его навѣтъ не знаю, єсть найлучшимъ доказомъ без- лѣдственности обвиненія мене о связи съ Россією. Впрочѣмъ покинукою на свѣдоцтва полиціи и дирекціи гим. вь Чернѣвцахъ що до моего поведѣнія. Я черезъ кѣлька лѣтъ учивъ я народной школѣ религіи зовѣсѣмъ бесплатно, хочъ не мавъ часу, я учивъ молодѣжь, котра передъ тѣмъ мусѣла хо- дити на науку религіи разомъ съ православными, — а сего не збѣишъ жаденъ руссофилъ!

Вь актѣ обжалованія сказано, що проф. Же- леховскій зъ Станислава збѣзавъ протоколярно, що я руссофилъ. Я руссофиломъ не бѣвъ и не єсмы и рѣшучо отпираю сѣи замѣтъ. Проф. Же- леховского я знаю только зъ видѣнія, сѣи нѣмъ нѣколи не говоривъ я, а бѣн має злѣсть на мене за те, що разъ впустившись зо мною вь литера- турно-рел. полемикѣ (вь Сіонѣ) дѣставъ отъ мене до- бру отпираву. Я покинукою на свѣдоцтво станню бурмистра Каминского — Поляка, — котрый навѣтъ старався для мене о презенту, на тепе- рѣшного ормен. епис. Исаковича и на инспек. Болеслава Барановского — най они поствѣдчатъ, чи я руссофилъ?

Вь актѣ обжалованія робиться закидъ, що коли у насъ почали повставати такъ званій укра- инофильскій писма, то и число руссофильскихъ почало збѣльшатись и до сихъ послѣднихъ зачи- слѣєся „Р. Листокъ“. Не знаю поѣла чого маяє розрѣжнати украиню- а руссофильскій часописи, бо вѣсѣ нашій часописи мають на оцѣ добро нашего народа; але коли подѣ украинфильскими малисъ бы розумѣти навѣтъ такі, якъ „Зоря“ и „Дѣло“, то мушу сказати, що „Р. Листокъ“ почавъ вы- ходити р. 1879 отже передъ „Дѣломъ“ и „Зо- рею“. Впрочѣмъ рѣжничѣ тутъ нема пѣйкою, бо пр. мѣжъ „Р. Листкомъ“ а „Зорею“ єсть хаба та рѣжничія, що „Р. Листокъ“ єсть болѣе еги- мологиичный. О „Р. Листку“ высказувались по- хвално и польскій газеты, якъ Dziennik Polski и варшавскій Кіосу.

О. Ивана Наумовича знаю и поважаю яко одного зъ нашихъ найпершихъ галицкихъ писа- тельѣвъ. Вь актѣ сказано, що я отворивъ вь „Р. Листку“ стовицѣ для панславистичныхъ елюку- брацій о. Наумовича. Я не бачу такихъ панслав- елюкубрацій вь „Р. Листку“ и прошу Прокура- торію ихъ менѣ указать. Разъ бѣвъ надѣславъ о. Наумовичъ менѣ стихъ, котрый выдался менѣ троха за острый. Я умѣстивъ сѣи стихъ, бо бѣвъ добрый, але сѣи оуцѣньемъ мѣсѣ острыхъ. Впрочѣмъ жадна редакція неѣтмовитъ мѣсѣи писате- лѣи для того, що бѣн такой або нишой вѣры, якъ пр. ко. Стояловскій умѣщує вь своей газетцѣ статіи протестанта Кароля Стальмаха, хочъ ко. С. зовѣсѣмъ далекій отъ протестантской пропа- ганды.

Отъ о. И. Наумовича одержавъ я два ли- сты: вь першѣмъ писавъ менѣ, що годится на- вѣтъ щоби цѣлкомъ непечатати згаданого стишка, а вь другѣмъ писавъ, що выбирався до Варшавы отѣвѣдати тамъ свою дочку, и що буде тамъ ба- читись съ нашими Галичанамъ и може менѣ по- зыскати предпатничковъ; тожъ просивъ прислати „Р. Листокъ“, а такожъ мою фотографію и фото- графій другихъ нашихъ мужѣвъ. Чомужъ я не мавъ сего учинити? Вь томъже нема нѣякого злого?

Робится менѣ закидъ, що мавъ бути у мене М. Добрянскій! Хотѣбы и бѣвъ навѣтъ, — то чижъ могу за те отповѣдати? Чи могу я отпо- вѣдати за те, що бѣвъ моеи просьбы надослано менѣ зъ Женевы соціалистичній писма „Громада“ „Вольное Слово“ etc. и чи я вѣсѣ длятого соці- алистъ? Тожъ еще разъ кажу, що я невиненъ, и що мене дуже скривджено.

Оттакъ отчитано рѣжній листы.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Соймъ угорскій) збѣставъ замѣненный вь су- боту. Нова сесія розпочнѣла дня 5 жовтня с. р. Уильнувшя сесія закончилась дебатою надъ эми- грацією жидѣвъ російскихъ до Угорщины и скан- дальною аферою межи двома депутатскими: И- сточи и Варманомъ. Якъ збѣсно, повѣдъ до дебаты надъ эмиграцією жидѣвъ дала петиція шатмарского комитату, жадаючи, щоби жидѣвъ не впускати вь границу Угорщины. Яке становище заняло правительство и правительствона партія вь той справѣ, мы вѣсѣ писали послѣдного разу, именно поставили засаду: збъ взглядовъ гума- нитарныхъ не боронити жидѣмъ эмигрувати вь гра- ницѣ Угорщины, але старатись вѣсѣхъ зайшовшихъ жидѣвъ по можности зъ краю вытранспортову- вати. Вь дебѣтъ вь повнѣмъ засѣданю сойму за- бравъ голосъ вь той справѣ такожъ посолъ Источа, неблаганій противникъ жидѣвъ, ко- трый що року говоритъ бесѣды противъ семитѣвъ и все радѣтъ правительству выслати ихъ до Брусалима. Источа, забравши голосъ звернувся передовѣсѣмъ противъ тыхъ, що послугуются та- кими пустыми фразами, якъ „гуманитарность“, „вѣкъ XIX-тый“ и т. д. Правительство росій- ские, говоривъ Источа, предѣвъ разъ рѣшилось на тое — увѣльнити край отъ жидѣвъ. Народъ угорскій такожъ такой думки, якъ се видко зъ петицій шатмарского комитату, попертой такожъ другими комитетами. Инакше глядѣтъ на тую справу мѣста и столица, алежъ они суть мур- авийскими жидѣвъ, котрі захопили вь свои руки торговлю и промыслъ. Жидѣвска праса знає тое добре и для того кадеєся на комитаты. Нанѣмъ

жидовъ до Галичинъ есть фактомъ историческаго значенія, есть сучасною вандрѣвкою народѣвъ; противъ того правительство повинно предпринять энергичныя мѣры, бо вандрѣвка така грозитъ не лишь народамъ европейскимъ, але и мѣсцевымъ жидамъ. Источни думае, що розвязанье питаня жидовскаго есть задачей теперѣшной хвилѣ, бо тое питанье есть нынѣ загальне, міжнародне. Теперѣшня хвиля есть найдѣшевѣйша до зломаня жидовскои всемогучости, котра обьявляеся въ товариствѣ Alliance israelite. Наконецъ Источни воззавъ вождѣ жидѣвъ, чтобы чимъ скорше вынелись до Палестины и тамъ заложили свою державу. По Источимъ забравъ голосъ мос. Верманъ и промовлявъ за внесенемъ комисіи, т. е. чтобы жидамъ позволить хоронитися до Угорщины, але ихъ швидко высылати за границѣ. Въ свой бѣсѣдѣ Верманъ выразился оскорбливо о Источимъ, пменно сказавъ, що Источни не достойный того, чтобы онъ его выводами займався. Источни жадавъ отъ Вермана въ чинальнѣ парламентарной сатираки за образу, забавлявъ его пменно на поединокъ. Верманъ отмовивъ. Тогда Источни ударивъ Вермана въ лице. Се дѣлось еще подчасъ дальшой дебаты надъ питаньемъ жидовскимъ. По томъ фактѣ оголошено на якийсь часъ засѣданье тайнымъ. По откритю на новоявного засѣданя президентъ обьявлявъ, що въ парламентарной будынкѣ одинъ децентованый оскорблвъ чинно своего колегу и воззавъ палату, чтобы Источному за той чинъ высказати нагану. Се и сталося. На слѣдуючѣмъ засѣданю Тиоса забравъ послѣдній слово и промовлявъ за внесенемъ комисіи. Внесенне тое палата остаточно приняла значною большостою голосовъ. — Межи Источимъ и Верманомъ прійшло до поединку, мимо того, що правительство старалось два разы тому перешкодити. Оба противники стрѣляли до себе, але жаденъ не ранивъ другого.

ЗАГРАНИЦА.

Россія. Зъ Петербурга наспѣла въ понедѣлокъ дуже важна вѣдомость: министры внутреннихъ дѣлъ, гр. Игнатьевъ одержавъ димисію. Указъ царскій завѣдомивъ о томъ сенатъ. Министромъ справъ внутреннихъ зоставъ именованый на мѣсто гр. Игнатьева гр. Толстой, президентъ петербургской академіи, бывшій министръ просвѣты за царя Александра II. Димисію гр. Игнатьева голосили заграничныя часописы уже отъ давна, але нѣколи не на певно; що больше, въ послѣднихъ часахъ перестали вже были о томъ писати. Тождѣ димисію гр. Игнатьева наступила несподѣвано, а еще больше несподѣванымъ бувъ выборъ гр. Толстого на наступника гр. Игнатьева. Певна причина, задля якои гр. Игнатьевъ уступивъ, доси не звѣстна. Догадуются лишь, що непорозумѣнье съ Побѣдоносцевымъ было причиною его уступленя. Димисію гр. Игнатьева повитують дуже симпатично Нѣмечина и Австрія; Игнатьевъ же бувъ панославствъ, подѣлявъ погляды ген. Скобелева, бувъ ворогомъ жидѣвъ и Нѣмцѣвъ, и т. д. Однакожъ далеко большу мали бы утѣху, коли б на мѣсто Игнатьева бувъ заименованый не гр. Толстой, але кто иншій, примѣромъ Льюристъ-Меликовъ. Гр. Толстой есть сподвижникомъ Каткова, тожъ можна на певно оказати, що змѣна политики въ справахъ внутреннихъ Россіи съ именованьемъ гр. Толстого не наступитъ. Поляки не любятъ гр. Толстого больше якъ гр. Игнатьева. „Dziennik polski“ выразно каже, що така змѣна выйде Полякамъ въ Россіи „на гѣрше“, бо гр. Толстой вже неразъ заявляе ярлыкъ ворогомъ Поляковъ. Гдѣкы вновь газеты удержуютъ, по именованью гр. Толстого есть лишь тымчасовымъ, щобъ такъ оказати переходнымъ. Гр. Толстой — якъ надѣются — буде мусѣвъ швидко уступити мѣсто гр. Льюристъ-Меликову або гр. Шувалову.

„Правительственный Вѣстникъ“ оголосивъ указъ, котрый съ початкомъ 1883 р. зноситъ податокъ поголовный (подушны) а заводѣть натомиѣтъ иншій податки. Треба замѣтити, що знесенне „подушного“ не мае наступити отъ разу, але постепенно въ протягу обѣмъ лѣтъ.

Нѣмечина. Въ парламентѣ нѣмецкомъ розпочалося въ понедѣлокъ сего тыжня друге чинанье правительственного предложения о монополю тютюну. Дебата мала тревати кѣлька днѣвъ. Въ дебатѣ заразъ першого дня взявъ участь самъ кн. Бисмаркъ и боронивъ монополию, котрый по его думцѣ есть конечнымъ до зреформованя податковъ. Кн. Бисмаркъ заповѣвъ, що парламентъ и сеймови прускому предложить законъ, т. з. Vergewungsgesetz, а колибъ парламентъ и сеймъ его не ухвалили, то бытъ откличеся до народу, с. е. розвяже парламентъ.

Кн. Бисмаркъ заявивъ, що отъ своего проекту не отступитъ, бо хочь зрѣшити Нѣмечину сильною державою. При томъ зойшовъ кн. Бисмаркъ зовѣвъ на поле политичне, заявивъ, що будучица Нѣмечины спочивае въ нѣмецкихъ династїяхъ, котры противъ воакыхъ небезпеченствъ заграничныхъ и въ оборонѣ интересѣвъ династичныхъ лутчае до общѣной дѣльности. Особливо союзъ Нѣмечины съ Австрією учинитъ зъ обохъ тыхъ державъ могущу силу.

Франція. Парламентъ ухваливъ въ справѣ реформы судѣвництва знести засаду неуюваемости судѣвъ и приняла засаду выбирасности судѣвъ. Тому противился министръ правосудія и подаеся навѣтъ до димисіи.

Але Гриви не принявъ его димисіи, бо се рѣчъ певна, що сенатъ не подтвердитъ той ухвалы парламенту.

Египтъ. Дня 11 червня прійшло вже до забурень въ Александріи. Египтяне напали на Европейцѣвъ. Египсека залого войскова въ Александріи прибула доперва въ пять годинъ по розпочатыхъ забуреняхъ и привернула порядокъ. Доси сконстатовано, що въ забуреняхъ згинуло 49 Европейцѣвъ и 5 Арабѣвъ, а раненыхъ было 80 Европейцѣвъ и 28 Арабѣвъ. Конзулъ англійскій Куконъ тяжко раненый, раненъ такожъ конзулъ греческій и вицеконзулъ италійскій. Жѣнка австрійского конзула була на дорогѣ ишоулигована. На засѣданю французского парламенту заявивъ Фрейонъ, що такожъ конзулъ французскій бувъ загроженый. Конзулатѣвъ въ Александріи стереже сильный отбѣлъ войска передъ розъяреною товною. Европейскій подданъ зостаютъ въ великомъ страху, англійскій подданъ хоронятъ на корабель Superb. Рѣвножъ доходятъ вѣсти, що и въ Каирѣ пануютъ безпорядки; и такъ телеграма доносить, що товны арабскіе збавували кѣлька склепѣвъ. Каждый день може принести и найбільшу несподѣванку. Ходить поголоска, що проводники войсковой (партия министровъ войны Араби-паша) намірили удатися до кедава и предложити ему абдикацію, а колибъ кедавъ на тое не приставъ, убити его. — Не диво, що такіе вѣсти насѣвшы въ Египту, а особливо вѣсти въ Александрію мусѣли выкликати велике враженье въ правительственныхъ сферахъ вождѣ державъ европейскыхъ. Першимъ наслѣдкомъ сего буде тое, що воѣ европейскіе державы вышлютъ свои корабли до Александріи для охороны своихъ подданныхъ. Кромѣ кораблѣвъ англійскихъ и французскихъ, котры вже стоятъ въ портѣ передъ Александрією, выслати вже або мають выслати свои военныя корабли другы державы, въ першій линіи Италія и Австрія. Межи убитыми и ранеными въ Александріи было богато Италійцѣвъ.

Турецка комисія пробуеъ вже въ Египтѣ. Начальника комисіи, Дервиша-пашу, отбѣдали генералны конзулы англійскій и французскій. Дервиш-паша заявивъ, що онъ энергично возьмѣе до приверненя ладу въ Египтѣ а въ случаю потребности и самъ обѣе управу министерствомъ войны. Тымчасомъ комисія Дервиша-пашы выдала вже першій овочъ, — кровавы забуреня въ Александріи; корабль англійско-французскій мусѣли безчинно глядѣти на кроваве позорище. По забуреняхъ въ Александрію Европа мусѣтъ швидко дѣлати; Англія и Франція настають на безбѣт-вольчине скликанье конференціи, не оглядаючиъ на тое, чи Порты пристае на ню, чи нѣ. Надѣются, що прійде такъ до конференціи.

НОВИНКИ.

— Звѣстный протестъ бучацкого монастыря оо. Василіанъ подписали монастырь: во Львовѣ, Гомель, Краснопольцѣ, Погоны, Золочевѣ, Добромиль, Дрогобычи и въ Лавровѣ. Нема доси еще вѣдомости зъ монастырѣвъ въ Улашкѣвцяхъ, Креховѣ, Кристынополи и въ Жовквѣ.

— Петицію противъ отданя новиціату и монастыря оо. Василіанъ въ Добромиль патрамъ езуитамъ ухвалили и подписали овященники ходорѣвского деканата на соборчику въ Голдовцяхъ дня 1. л. червня. Заразомъ рѣшили священники тогожъ деканата устроувати въ деканатѣ духовныя мисіи.

— О провинціалѣ Климентѣ Сарницкѣй повезе вже завтра патрѣвъ езуитѣвъ до Добромильского монастыря, чтобы въ асистенціи правительственного комисаря отдати езуитамъ монастырь оо. Василіанъ въ администрацію. О. Сарницкѣй бувъ въ недѣлю на авдѣнціи у намѣстника, а въ понедѣлокъ на бенкетѣ у львовскихъ езуитѣвъ, где, якъ кажутъ, забавляеъ дуже весело. Не сумняеомъ, що такъ само весело буде о. провинціалъ завтра насилѣмъ виводажувати езуитѣвъ въ посѣданье власности василіанской!..

— „Sztandar polski“, котрый все дальше ступае на выбраной послѣдними часами дорогѣ справедливого признаваня Русинамъ принадлежнхъ имъ правъ въ Галичинѣ, умѣтивъ въ послѣднѣмъ, 6-томъ числѣ текстъ протесту Поляковъ противъ отданю новиціату и монастыря добромильского патрамъ езуитамъ, и отозву до вождѣвъ Поляковъ, чтобы якъ численнѣйше той протестъ подписували. Передъ кѣлькома еще днями протестъ бувъ подписаный вже надъ 600 Поляками и число подписѣвъ съ каждымъ днемъ збѣльшаеся. Протестъ уложеный дуже разумно: онъ констатуетъ, що езуиты не мають не лишь межи Русинами, але и межи Поляками найменшой симпатіи. Поляки повинны о томъ памятити, що езуиты съ своимъ фанатизмомъ религіинымъ, були причиною найтяжшихъ лихъ въ давной рѣчиносполитѣй польской. Отданье оо. Василіанъ езуитамъ роздражнать безконечно Русинѣвъ и причинитъ до еще большого роздору мѣжъ Русинами а Поляками въ Галичинѣ. Дальше протестъ представляе борьбу Поляковъ съ езуитами за часѣвъ рѣчнопосполитой: „Академія краковска — пишеть въ протестѣ — мусѣла тяжкій борбы вести съ езуитами, котры хотѣли подступомъ загорнути въ свои руки едукацію въ краю. Свѣтске духовенство подлѣе мусѣло почавши отъ 1583 р. що кѣлька лѣтъ точити новы борбы противъ подступныхъ езуитскихъ замахѣвъ. Король польскій згоднѣ съ волею сенату мусѣли кѣлька разѣвъ звалювати

панскіе булы даны въ користь езуитѣвъ на всякій привилей. Такъ въ 1633 р. соймъ знѣлъ вырокъ Риму на користь езуитѣвъ (Vol. Leg. m. 3. отъ 798). Въ 1661 р. король Янъ Казимиръ мусѣвъ знести привилей даны езуитамъ, бо противъ того запротестували 23 воеводства. Въ 1669 король Михайль на протестъ земель рускихъ заборонивъ езуитамъ закладати школы и узнавъ академію замойскую однокую школою головною на Руси. Въ 1685 р. король Янъ III скасувавъ власный свой привилей даный езуитамъ а подтвержденый панскою булою, а скасувавъ сей привилей длатого, бо, якъ каже, езуиты его „подхопили и вытиснули“ (Рескриптъ королевскій въ 7 марта 1685 р.)⁴. „Множество иншихъ фактовъ — каже дальше протестъ, — оправдуе нашъ голосъ, тымъ больше, що законъ пш. езуитѣвъ нѣколи не бувъ зреформованный, але оставъ законстѣлымъ, упертымъ, диктующимъ часто права самой столицы апостольской, а найвысшою чествоу уважавъ собѣ, коли одинъ зъ его членѣвъ могъ чи то впередъ чи теперъ закликати на самого навѣтъ папу: „Papa, quid facis?“ Подѣть конецъ въ протестѣ сказано: „protestujemy stanowczo przeciwko powierzeniu Jezuitom reformy zakonów ruskich w Galicyi“. — Не потребуемо и згадувати, що той протестъ процагованный польскою нездѣморализованою партією „Sztandar polski-ого“ дуже не до смаку езуитамъ, вслѣмъ станцикамъ и езуитизмомъ замѣтливчымъ редакторамъ „Gazety Narodowej“, „Dziennik a polski-ого“ и т. подобныхъ.

— Выдѣлъ филіи товариства „Просвѣта“ въ Станиславѣвъ запрашуе ВП. членѣвъ и гостей на выклады, котры отбудутся дня 18 лат. червня о год. 3 пополудни въ готелю „подѣть трема коронами“ при улицѣ тысьменицкой. — *Е. Желѣдовскій*, преподаватель. *Др. М. Бучинскій*, членъ выдѣлу.

— Въ Тростянци, пов. добромильского, побережннхъ застрѣлиъ селянина господаря. Побережннхѣвъ було двоухъ; они хотѣли загнати волю двомъ господарямъ за мину шкodu въ лѣсъ. Господарѣвъ не давали волю, а одинъ зъ побережннхѣвъ Маеръ Груметъ застрѣливъ одного господаря кулею зъ пистолету. Груметъ утѣкъ и доси еще не охопленый.

— Трупъ замордованого жидѣ, Іосѣ Лейбѣ Бравна зъ Козлова знайденъ 7. червня при дорогѣ межи Покровнвною и Козловомъ въ повѣтъ бережаньскѣмъ. Увзянено подозрѣного селянина зъ Покровнвною.

— Великіе пожары. Въ пятницу минувшого тыжня лухились два великіе пожары въ вѣсходній Галичинѣ. Въ мѣстечку Хоростковѣ на Подолѣ згорѣло до 100 домѣвъ въ середѣтѣю; 200 родинъ майже самыхъ жидѣвскихъ остало въ великой нуждѣ. Шкода надъ 100.000 зр. Въ мѣстѣ Сокали згорѣло 20 домѣвъ. Огонь повставъ зъ неосторожности въ шой. Страта 34.000 зр., убезпечена на 13.000 зр. Надъ 40 родинъ остало безъ даху и хлѣба.

(У) Зъ Буковины. (Першій загальный зборъ читальнхъ въ Неполоковцяхъ.) Межи нашимъ народомъ на Буковинѣ проявляеся отъ часу до часу что-разъ больше життя и самопознаня. Свѣдѣнствомъ сего може послужити першій загальный зборъ читальнхъ въ Неполоковцяхъ, котре отбулося дня 4. л. червня въ недѣлю. Недавно передъ тымъ намѣстництво подтвердило статуты читальнхъ. Для величаваго святкованя першого загального збору и отвореня читальнхъ запросили Неполоковчане селянъ зъ вождѣвъ доокрестныхъ сѣлъ и руску интеллигенцію зъ Черновца. И дѣйстно бачили мы на зборѣ въ Неполоковцяхъ заступникѣвъ сусѣдныхъ сѣлъ: Оршѣвѣвъ, Омихлѣбѣвъ, Иванковѣвъ, Берегомета, Дубѣвѣвъ, Шипинѣвъ, Пядиковѣвъ, Зеленева и Бардѣвѣвъ. Черновецкѣ Русины выехали на привѣтанье кѣлькохъ старшихъ Русинѣвъ и товарищѣвъ „Союза“. Замѣтити треба, що межи делегатами зъ сѣлъ по большѣй части було и начальство громадске. Цѣлый сей зборъ бувъ правдивымъ торжествомъ народнымъ, котре неодного присутного натхнуло духомъ надѣй и указало, въ чѣмъ мы маемо шукати нашої народнои силы. Зборѣвъ предводивъ господарь Олѣйникъ. Зъ бесѣдникѣвъ промовлявшихъ на зборѣ, велике враженье зробивъ своєю промовою господарь Арѣйчукъ зъ Шипинѣвъ. Арѣйчукъ представивъ станъ руского народу и его просвѣты передъ 1848 р. и порѣвнавъ съ теперѣшнымъ. „Лишь тогда буде у насъ лучше — говоривъ Арѣйчукъ — коли мы воѣ якъ одинъ мужъ разомъ будемо держатися и не дамо загнати хочъ и наименшому братови. Одинъ за вождѣвъ, а воѣ за одного, — се повинно бути нашимъ окликаемъ!“¹⁴ Потѣмъ отбулись выборы до выдѣлу; выбранъ самъ селяне. По засѣданю угощено гостей сердечнѣ. Молодѣжъ забавляеся при музичѣ. О год. 8 вечеромъ гости розпрощались, заохотивши себе взаимно до працѣ и просвѣты. Честь Неполоковчанамъ за ихъ хорошій примѣръ!

— Чи галицийскій князь Данило удавался до папы, чи папа до Данила? Тое спорне питанье было сими днями предметомъ отчуду профессора кѣвского университета п. Дашкевича на засѣданю „исторического товариства лѣтописца Нестора въ Кіевѣ“. П. Дашкевичъ указавъ на тое, що унія, въ малорускихъ земляхъ завсѣгда мала характеръ бѣльше политичный, якъ религіиный. Данило галицийскій першій въ исторіи навязавъ съ папою знѣночь въ томъ направленю, о. е. задля политикѣ. Шытанье теперъ: кому належатъ инициатива въ томъ дѣлѣ: чи Даниловъ, чи папѣ. Питанье тое

историкы рѣшають рѣжно. Одинъ, якъ примѣромъ крик. Петрушевичъ, удержуютъ, що инициатива выйшла отъ Данила, а яко доказъ сего навѣдуть тое, що мовбы то Данило выслать епископа Петра на соборъ въ 1246 роцѣ. Того погляду крик. Петрушевича боронивъ недавно на одномъ зъ попереднихъ засѣданъ „товариства лѣтописца Нестора“ такожъ историкъ Линиченко. Впрочѣмъ тое само голосять и гдѣкотры тенденціи польскіе историкы, не зъ пересвѣдченя але для того, щобъ показати, що пменно Данило шукавъ папы, а не папа Данила. Тымчасомъ проф. Дашкевичъ доказавъ на подѣставѣ жерелъ, що епископъ Петро, котрый бувъ на соборѣ въ 1246 р. не бувъ южнорускимъ (Ruthenus) епископомъ, а лишь православынымъ, и могъ бути або румынскимъ, або угорскимъ або болгарскимъ епископомъ. То певно, що въ описяхъ южно-рускихъ епископѣвъ зъ того часу нѣгде не стрѣчаеся имя епископа Петра. Впрочѣмъ вся политична дѣяльнѣсть Данила була того рода, що не допускае возможности, щобъ онъ давъ инициативу до введеня уніи. Правда, онъ мавъ въ томъ взгляды знѣночь съ папою, але инициатива выйшла отъ самого папы. Папы римскій перавъ удавалъсь до рускихъ князѣвъ, а князѣ вновь глядѣли на папѣ, яко на мѣручыхъ политичныхъ владыкѣхъ. — Замѣтити мусимъ, що п. Линиченко, присуствующавшій отчитови Дашкевича, заявивъ, що доводы Дашкевича переконали его, и бытъ отступивъ отъ своего пересвѣдченя въ томъ дѣлѣ.

— (Дрѣбны вѣсти.) До рады пов. гусатынської выбраный при доповнячѣмъ выборѣ зъ группы сѣльсь господарѣвъ Якимъ Кеба. — Шефъ генерального штабу ген. бар. Векъ прибувъ вчера зъ Вѣдны до Львова задля студій стратегичныхъ въ Галичинѣ. — Во Львовѣ умеръ вчера молодой незвичайно талантливый историкъ др. Станиславъ Люкашъ. Передъ двома мѣсяцами повернувши зъ науковои подорожи въ Парижа, здавъ докторатъ summa cum laude и доставъ стипендію 2500 зр. Задумувавъ габлитуватися на доцента университету въ Краковѣ, та немилосердна смерть перетяла нитку его життя. — Цѣсаръ дарувавъ погорѣлымъ села Ямницѣ, станиславского повѣта 200 зр. — Чорна бѣса пануе мѣжъ дѣтьми во Львовѣ, въ Перемышлѣ и въ Тернополи.

— Именованъ безплатными авскулъгантами практиканты судовъ: Изидоръ Венгриноичъ, Іоанъ Рудиницкій, др. Михайль Король и Володимиръ Несторовичъ.

— (Л. З.) Выдавана въ Оломунцу фахова часописъ „Der Zither-Freund“, помѣстила въ 1 ч. сего року (роцн. IV.) композицію о. Николая Кумановского зъ Пужнякъ п. з. „Въ самотѣ“. О. Ник. Кумановскій знаный у насъ зъ своихъ передѣлѣвшихъ працѣ: „Кадриль зъ рускихъ пѣсень“ Львовѣ 1874, „Думка и коломийки“ Львовѣ 1880, „Кадриль зъ рускихъ пѣсень народныхъ“ Львовѣ 1881. Згадава выше редакция хотяи и дуже перебирае въ задовольныхъ композиціяхъ, зывае нашего автора до дальшой участи и пріймаеся зъ его пера все помѣщувати. До найбольшого числа той часописъ прилагаливъ о. К. шаршу композицію основану такожъ на народныхъ мотивахъ.

— Михайль Вербицкій. Пригадуку ВП. Читателѣмъ „Дѣла“ анонсъ „Чотырогласники“ Вербицкого. Предлѣта 2 зр. 35 кр. съ пересылкою почтового; речинцеъ предлѣта до 16 лат. червня. До цѣлого твору на конци буде долученый портретъ Вербицкого. Предлѣату прошу присылати до рускихъ часописѣвъ. Пята часть чистого доходу призначена на дѣвчѣй бурсѣ въ Львовѣ и Перемышлѣ. По речинци 16 лат. червня предлѣта съ пересылкою подносется значно. Прошу такожъ дуже о присыланье менѣ матеріалѣвъ до житѣвнѣи Вербицкого. — *Лука Кошка*.

— О. Григорій Ясинскій, капелянтъ въ Витковѣ, холѣвского деканату, умеръ въ 70-мъ роцѣ життя а 45-томъ священства. Вѣчная ему память!

— Выказъ Всеч. и Благ. П. Т. жертвователѣвъ на дѣвоче воспиталище подѣ зарядомъ Инокимъ чина св. Василія Вел. зъ Словиты, котрымъ за ихъ жертвы комитетъ заявляе свою щирѣйшу подяку: (Дальше.)

225) Всч. о. Медвецкій, деканъ рогатинскій, отъ себе 100 зр., отъ о. Ярославца зъ Пукова, отъ себе и парохіянъ 10 зр., Макогонскій Іосифъ, съ Липицѣ, Галаревичъ Іоанъ съ Залачева, Сосенко съ Межигорея и Авдиковскій зъ Кунашева по 2 зр., о. Онишкевичъ Іосифъ съ Сернокъ 1 зр. 60 кр., Всч. оо. Филиповскій Никол. зъ Насташина, Неделъскій зъ Сернокъ середѣ, Онишкевичъ Мих. зъ Коростовичъ, Громадка Вас. зъ Скоморохъ, Нарольскій Албинъ зъ Бурштына, Боднаръ Гавр. зъ Свистѣйникъ, Чиревскій Волод. зъ Вабинѣвъ, Зарницкій Мод. зъ Жолчева, Стефановичъ Антоній зъ Потока, Лонциій Левъ зъ Скоморохъ и Пчт. п. Филиповска Анна зъ Насташина по 1 зр. — разомъ 130 зр. 60 кр.

— На „Дѣмъ Народный“ въ Калуши зѣбрано: на вѣсѣлю о. Петра Яцишиного въ Завою дня 7 лют. 1882 18 зр. а. п. А пменно жертвувавши: о. Авдиковскій зъ Мостицѣ 1 зр., п. на Авдиковска 1 зр., о. Кушликъ зъ Вѣстовы 1 зр., п. Кушликъ зъ Кропивникъ 1 зр., п. на Кушликъ зъ Вѣстовы 1 зр., о. Г. Рожанскій зъ Хотѣня 1 зр., о. П. Яцишинъ 1 зр., Родина молодого 1 зр. 92 кр., п. Вацлавикъ зъ Завою 50 кр., п. Гордѣвскій зъ Завою 1 зр., п. Давидовичъ 50 кр., п. Стефановъ

Выходить во Львовъ що Среда и Субота (крѣмъ рускихъ святъ) о 4-ой годнѣ пополуни. Литерат. додатокъ „Библиотѣка найзнам. повѣстей“ выходитъ по 2 печат. архушѣ кожного 15-го и послѣдняго дня кожного мѣсяца.

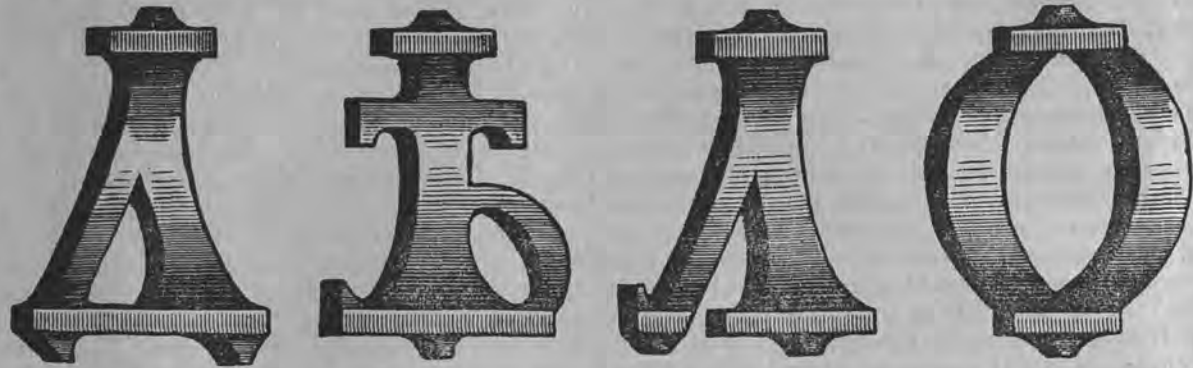
Редакция, администрация и экспедиция пошл. Ч. 8 ул. Академична.

Всѣ листы, посылки и рекламации належитъ пересылать по адресу: редакция и администрация „Дѣло“ Ч. 8 ул. Академична.

Рукописи не возвращаются только на попереди застережено.

Подписное число стоитъ 12 кр. в. в. Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. в. в. отъ одной строчки печатной.

Рекламации неопечатанной вѣдѣ отъ порта. Предплату належитъ пересылать франко (налучше почтовымъ порученіемъ) до: Администрации часописи „Дѣло“ ул. Академична Ч. 8.

Предплата на „Дѣло“ для Австріи:		Для России	
на цѣлый рокъ . . .	8 зр.	на цѣлый рокъ . . .	8 рубл.
на полъ року . . .	4 зр.	на полъ року . . .	4 рубл.
на четверть року . . .	2 зр.	на четверть року . . .	2 рубл.
съ дол. „Библиотѣки“:		съ дол. „Библиотѣки“:	
на цѣлый рокъ . . .	12 зр.	на цѣлый рокъ . . .	12 рубл.
на полъ року . . .	6 зр.	на полъ року . . .	6 рубл.
на четверть року . . .	3 зр.	на четверть року . . .	3 рубл.
на самѣ додатокѣ:		на самѣ додатокѣ:	
на цѣлый рокъ . . .	5 зр.	на цѣлый рокъ . . .	5 рубл.
на полъ року . . .	2 зр.	на полъ року . . .	2 р. 50з.
на четверть року . . .	1 зр.	на четверть року . . .	1 р. 25з.
Для Заграницы, окрѣмъ России:			
на цѣлый рокъ . . .	10 зр.		
на полъ року . . .	5 зр.		
на четверть року . . .	2 зр.		
съ дол. „Библиотѣки“:		на самѣ додатокѣ:	
на цѣлый рокъ . . .	14 зр.	на цѣлый рокъ . . .	6 зр.

ВН. Читателѣвъ въ Россіи просимо мати на увазѣ, що въ вымовѣ **п=ji, ѓ, ѓ=і, и** (въ серединѣ и на концѣ слѣвъ)=**ы, и** (на початку слѣвъ)=**і, ѓ** (на початку слѣвъ)=**ѳ**.

Процесъ

Ольги Грабаръ и товарищѣвъ.

(Дальше.)

Першій день розправы 12 червня.

(II засѣданье по полудни.)

Обжалованный Изидоръ Трембицкій зъ Коломый (отповѣдаєвъ початку по руски, оттакъ на просьбу присяжныхъ по польски) заявляє на дотычаще пытанье председателю: Чуюсь невиннымъ и актъ обжалованія не наводитъ нѣякихъ фактовъ, котрыбы говорили противъ мене. Отъ р. 1875 чи 76 зостаю въ Коломый яко народный учитель, теперь суспендованный. Я не есмь панславистомъ, не знаю и не читавъ я тыхъ писемъ Фадѣева и Погодина, о якихъ згадує актъ обжалованія и передъ цѣмъ, а именно и передъ Черняшевскимъ и передъ Голлендромъ не выступавъ я яко панславистъ. Я выдаю часописъ „Пріятель дѣтей“. Содержанье сего часописи есть науковое, отповѣдає до дитинного вѣку. Я не одержавъ дебиту и не стараюсь о него и до сѣй часу о томъ не знаю. И въ объявленіи предплатъ на р. 1882 нема згадки о дебитѣ въ Россію. До Россіи выслалъ я въ листопадѣ або грудню 1881 р. цѣлый комплектъ „Пріятеля дѣтей“, „Switla“, „Старообрядца“ и „Русской Рады“ на руки Маркова, бо онъ писавъ менѣ, что „якійсь панъ“, хоче мати тѣ часописи и що заплатитъ за нихъ. За тѣ часописи доставъ я 8½ зр., а еще написавъ менѣ Марковъ, чтобы я выслалъ бракующей до комплекта Ч. 4-а „Пріятеля Д.“ просто до Петербурга до Пободоносца. Съ Марковомъ не стоявъ я въ истойной перепискѣ, только щось два разы писавъ я до него въ справѣ процесу о образѣ чести противъ Яна Добрянскаго редактора Gazet-ы narod.

Якось при концѣ лѣта р. 1881 доставъ я отъ Маркова завѣзванье ѣхати якъ найскорше до Львова, хочьбы и послѣднимъ поѣздомъ, бо „якійсь панъ“ хоче бачити зѣ мною, а кошта подорожи будутъ менѣ звершени. Я не могъ поѣхати и написавъ Маркову, чтобы менѣ сказавъ, що се за панъ. Марковъ отписавъ менѣ, що жаль, що я не приѣхавъ на часъ, але сей панъ буде въ Коломый и побачити зѣ мною. Було се якось съ початкомъ жовтня. Коли я приѣхавъ до дому вечеромъ, сказала менѣ жѣнка, что бувъ якийсь панъ до мене и лишивъ билетъ въ ковертѣ. Билетъ бувъ отъ Маркова, чтобы я сейчасъ ѣхавъ до Станиславова, а тамъ на перонѣ побачуся съ „тымъ паномъ“. Въ ковертѣ съ билетомъ было 6 зр. Кто сей панъ бувъ, я еще не знавъ тогда. Але будучи у мене, сказавъ мой жѣнцъ, що я его легко познамъ по жовтыхъ камашкахъ. Я поѣхавъ, бо щожъ, думаю, суть гроші на дорогу, то я поѣду. Заразъ на другій день поѣхавъ я рано до Станиславова и справдѣ заставъ того пана на перонѣ.

Председатель: И щожъ вы говорили съ собою?

Обж. Трембицкій: Та такъ, нѣчо! Выпили мы по двѣ оклянки пива... (Смѣхъ въ залѣ.)

Председатель: Якежъ се? Вызвалъ васъ якийсь незнакомый перше до Львова, потому до Станиславова, въ ѣдете, стрѣчаетесь и нѣчо не говорите, только „такъ“?

Обж. Трембицкій: Се бувъ Мирославъ Добрянскій; онъ казавъ, что есть зѣ Вѣднѣ и проситъ мене, ѣдте зѣ мною до Львова, то по дорогѣ поговоримо. Потому казавъ, что дѣтъ есть зѣ Россіи и служить при министерствѣ внутрѣшнихъ справъ. Я поѣхавъ съ нимъ до Львова. Потомъ я слышалъ его, чего хоче отъ мене. Онъ отповѣтъ: я маю просьбу до васъ, чтобы вы доносили менѣ о тугешныхъ социалистахъ и нигилистахъ, и якъ який нигилистъ зѣ Россіи сюда приѣде, чи есть яка звязъ между ними, чи одинъ другимъ помогаютъ; а якъ яка особа зѣ Россіи сюда приѣхала, то чтобы я ему написавъ.

Председатель: Чи вы приняли ту мисію?

Обжалованный: Принялъ.

Председатель: Чтобы се робити, требовъ знати. По чѣмъ жежъ познати нигилиста?

Обжалованный: Якъ приѣде який зѣ Россіи... отъ людей...

Председатель: Чижъ каждый зѣ Россіи вже нигилистъ? Отъ теперь приѣздитъ только жидовъ зѣ Россіи!

Обжалованный: Та такъ, якъ люди говорятъ... Я маю писати такожъ о социалистахъ.

Председатель: Чи въ Коломый суть социалисты? Обжалованный: Суть въ Коссовѣ, Павликѣ, Павликовнѣ и иншій. Председатель: Та се вже старій рѣчи и Мир. Добрянскій не потребуєвъ сего ажъ отъ васъ дождуватися, а вы о томъ ему писати. Але вернемся еще до по дорожи зѣ Мирославомъ. На чѣмъ жежъ скончилось?

Обжалованный: На дворѣ во Львовѣ давъ менѣ 20 зр. яко рѣшту на кошта подорожи и объявъ менѣ мѣсячно платити по 25 зр., якъ буду ему писати о социалистахъ и нигилистахъ. Я казавъ, что буду писати. Я писавъ ему 2—3 листы. Въ першомъ листѣ написавъ я ему, что у насъ социализмъ и нигилизмъ не має подставы, что у насъ суть выравдѣ социалисты въ Коссовѣ, сѣмѣ, але сумнѣваюся, чтобы они мали звязи съ нигилистами, бо я, анѣ нѣкто о томъ не знає (всехлѣтъ). Я не займаюсь тымъ, я выдавалъ „Пріятеля дѣтей“ и властиво нѣчо не знавъ.

Председатель: Зѣ откижъ вы дознались о томъ познѣйше? Обжалованный: Такъ говорили; не знаю, чи то мало яку подставу.

На дальшій пытанья отповѣдає: Мирославъ Добрянскій казавъ адресувати тѣ листы на имя Франциса въ Вѣднѣ, бо казавъ, что не все есть въ Петербургѣ, то листъ може его не застати. Подъ тою адресою послалъ я два листы: той першій о социалистахъ, а другій съ квитомъ на гроші за мѣсяцъ, бо онъ казавъ все напередъ, передъ першимъ, прислати квити, то гроші достану. Я не маю отповѣди и рекламувавъ на почтѣ. Листъ отъ М. Добрянскаго доставъ я въ половинѣ сѣчня 1882, на Львовѣ. Писавъ менѣ, чому я не пишу нѣчо и не присылаю квити. Пише такожъ, что мои дальшій корреспонденци могу высылати ему такожъ на адресу Ольги Грабаръ во Львовѣ. Я на то нѣчо не отписавъ, мене то якось вдарило, что змінивъ адресъ... я жѣнщина... щось то... Незадолго одержавъ я отъ него другій листъ такожъ на Львовѣ. Пише менѣ, чтобы я ему конечно щось написавъ. Я отписавъ коротко, что я вже писавъ ему. Въ третомъ листѣ приславъ менѣ 25 зр. черезъ Львовѣ.

Председатель: За що? Обжалованный: Я ему писавъ о социалистахъ. Предс. Колько разѣвъ? Обжал.: Разѣ... Предс.: И за то, что вы ему написали такой одинъ артикулъ о томъ, что у насъ нема подставы для социалистовъ, маю вамъ платити тѣ гроші? Обжал.: Я писавъ недбало, бо онъ неправильно плативъ. Я писавъ не радъ. Думаю собѣ, щось то подозрѣло... яже жѣнщина — на ея адресу листы высылать... Предс.: Але якъ черезъ ту жѣнщину вы достали гроші, то се не выдалось вамъ подозрѣлымъ? Обжал.: Онъ выповѣтъ менѣ познѣйше ту службу. Писавъ менѣ: видко не маєте охоты, то бувайте здоровы. Предс.: А гдѣжъ той листъ? Обжал.: Жаль дуже, щего не маю. Предс.: И я тоже жалую. Цѣла та мова о слѣдженіи социалистовъ чи нигилистовъ, котрыхъ вы не могли слѣдити и не слѣдили, выдаєсь только выкрутомъ. Обжал.: Але есть фактомъ. И я самъ не радъ се робить и для того збрывъ я всяку переписку съ Мирославомъ. Предс.: Для чогожъ вы доперва въ слѣдствѣ потайною дорожкою писали картку до М. Добрянскаго, чтобы вамъ власноручно написавъ листъ, „что выповѣдає вамъ службу“? Обжал.: Я жадавъ только, чтобы приславъ менѣ копію листу, який менѣ въ томъ взглядѣ писавъ.

Председатель: Отчитує дотычну картку, писану Ис. Трембицкимъ зѣ визницѣ и представляє обжалованому, что зѣ той картки власне выходятъ противе, именно, что было о то, чтобы М. Добрянскій написавъ такой листъ теперь, але надавъ ему форму копіи давняго листу, съ давною датою, чтобы черезъ то надати позѣвъ правды толкованно обжалованого.

Дальше пыталъ председатель: Чи говорили вы вашѣй жѣнкѣ або кому иншому, что у васъ бувъ М. Добрянскій?

Обжалованный: Нѣ, не говоривъ, бо я въ загалѣ нѣчо не говорю заразъ жѣнкѣ. Предс.: Се власне представляє вашъ зношеня съ Мирославомъ подозрѣлыми, бо скоро въ томъ не было нѣчо злого, то не было причины таити. Але всежъ таки вы говорили гдѣжъ другимъ особамъ, только зовѣмъ иначе. Обжал.: Я не видѣвъ причины о томъ трубити. Я згадавъ Вѣлоусови, что маю кунити коня-гуцула для одного пана зѣ Россіи, бо менѣ казавъ М. Добрянскій, что потребує такого гуцула, не знаю, чи для себе потребує, чи для кого иншого. Предс.: Се дивна рѣчь, чтобы зовѣмъ незнакомый человекъ и то заразъ за першимъ разомъ удавался до редактора, чтобы ему вышукать коня. Обжал.: Я не виджу въ томъ нѣчо дивного, се орудка зѣ крѣпости. Предс.: Для чого вы при ре-

визии старались укрывъ нотесъ? (Ся книжочка находится въ судовыхъ актахъ.) Обжал.: Тамъ были рѣжній адресы — адресъ Ольги Грабаръ — думаю собѣ, на что то маю кто знати, что я маю адресъ жѣнщины. — Предс.: Отже были вы въ обавѣ задала адресу Ольги Грабаръ? Обжал.: Чоловѣкъ въ нещастіи ратуюсь, якъ може. Предс.: Для чого написали вы по отбѣтѣ у васъ ревизіи до редакціи „Пролома“ карту корреспонденціи, что у васъ не найдено жадныхъ „листовъ зѣ Россію“? Обжал.: Се было зовѣмъ невинне и правдиве донесенье, бо я знавъ, что шукать листовъ зѣ Россію або до Россіи. Власно то, что я о томъ явно зѣбѣвавъ, показує, что я не почувався до нѣякой вины.

Председатель: Вычисляє, что при ревизіи у обжалованого найдено: „Посланный св. Володимира“, „Громада“ (выдавана въ Женевѣ), „Народный русский исторический катехизмъ“ и „Вольное Слово“ (газета зѣ Женевы). Въ тѣ письма суть сконфискованъ. Обжалованный: по-ясняє, что „Посланный“ и „Ист. катехизмъ“ набывъ еще передъ ихъ конфискацію, а „Громаду“ и „В. Слово“ доставъ, не просио о то, „въ за-мѣну“ (якъ се и написано на тыхъ книжкахъ) тожъ само передъ ихъ конфискацію, что зовѣмъ не думавъ ихъ ширити, что только пишуци до М. Добрянскаго о социалистахъ, черпавъ вѣдомости о нихъ съ женевокой „Громады“ — а что впрочѣмъ пошла уставы каждому вольно мати у себе по одному экземпляру сконфискованныхъ книжочъ.

Потомъ отчитує председатель письмо, писане рукою Ис. Трембицкаго, тожъ само найдено при ревизіи, котре пошла поясненія обжалованого не было назначено до нѣякого ужитку и не має жадного значенія, а пошла гадки председателю выглядает на якъсь вымѣнѣ — слѣдующаго содержания: „Excellency! Doromagam Polakom naucoycielom i chociaj są winni, ja zgrzeznie przekraczając fakta, staram się ich uniewinniać. Stalem się z Rusina Polakiem i niedopusciłem, aby, jak ehciano, zgnieść tutaj Polaków. Owszem przesładuję Rusinów na każdym kroku, każę im ruskie dumki spiewać na nutę krakowiaka, suspen-duję nieposłusznym Rusinów na każdym kroku — czyż nie zasługuję za to zostać drugim Sawozyn-skim albo Czerkawskim? Nie należą do żadnych ruskich towarzystw, mówię po polsku i miewam patryotyczne odczuty.“

На пытанье, чи знає, кто есть „Русская Салдатка“ отповѣдає обжалованный, что чувъ, что се есть поетка и называется Левицка. Съ нею я не переписывался. Передъ двома роками — каже обжал. — бувъ въ Колом. бурѣи ученикъ Петро Ниневскій, котрый несправедливо (задала секатуры поль. учит.) доставъ бувъ злу клею и для того мусѣвъ платити, школьную оплату, а не маю зѣ чого. Въ „Р. Радѣ“ объявлено, что есть бѣдный а добрый ученикъ, котрый не має зѣ чого запла-тити школы. оплаты. Тогда то на руки М. Бѣлоуса приславъ зѣ Варшавы Л. Цыбыкъ 12 рублѣвъ для того ученика лишици, что 10 руб. дала Левицка (Салдатка) а Л. Цыбыкъ отъ себе 2 руб. До листу була долучена фотографія „Салдатки“ и стихи для ученика. Понеже сей ученикъ бувъ вже розстарався въ иншій дорожѣ о школу, оплату, про то обжалованный, яко тогдѣшній на-стоятель бурсы, не давъ ему воіхъ тыхъ гро-шей. Зѣ той причины Ниневскій будучи вже въ Станиславоѣ въ учит. семинаріи упоминаєвъ у Трембицкаго о тѣ гроші, портреты и стихи два разы листовно грозачи выявити цѣлу справу прилюдно. Трембицкій каже, что и до сѣй по-годавъ сѣи справы для того, что не могъ отшу-кати рахункѣвъ, пошла котрыхъ мѣбѣбы обчислити, кѣлько еще Н-му належит. На томъ отрочено дальше переслуханье о 1½ 8 год. вечеромъ.

Другій день розправы 13 червца.

(Засѣданье ранне.)

Початокъ о 1/9 год. Заразъ по открыттю засѣданья забравъ голосъ защитникъ дръ Искриц-кій и отчитавши статью Gazet-ы Narodow-on (Ч. 133 зѣ 13 червца 1882) подѣ зар. „Proces o zdraćde stanu“, (въ котрой говорится, что росси-ске правительство въ р. 1863 воставило съ сво-ей етатѣ 100.000 рубл. на удерживанье въ Гали-чинѣ агентѣвъ и россииской пропаганды, что на субвенцію „Слова“ назначено рѣчно 7.000 руб., а кѣльканаяцѣ тысячѣ для иншихъ личностей и что цѣла та пропаганда мала мати на цѣли я-късь близкѣе забуренье р. 1881) указує на от-ра-зливу тенденціи такою стати, чтобы выплунути на присяжныхъ въ некористномъ дуѣ для обжа-лованныхъ, — тожъ такъ въ интересъ обжалованя якъ и обороны, въ интересъ выясненія правды, вносить, чтобы судъ вѣзавъ Яна Добрянскаго, отвѣчальнаго редактора Gaz. Nar., яко свѣдка до

розправы, чтобы онъ доказавъ правду наведенныхъ въ той статіи мнимыхъ фактовъ, бо оборона на-дѣсь, что скоро буде доказано, кто бравъ тѣ рублѣ и кто были тѣ агенты, то тогда упаде само собою цѣле обжалованье, бо между тими не буде обжалованныхъ. — Тожъ само — говоритъ дръ Искрицкій — особа Мирослава Добрянскаго являєсь якоюсь мистичною, есть се что наименше якійсь авантюристъ, что хотѣвъ надати собѣ яку-сь роль, убраться въ пера, котрыхъ не має. Доси нема нѣякого урядового свѣдоцтва, кто есть сей Мирославъ Добрянскій и яке мѣсто займає онъ въ Россіи, хочъ се дуже легко дознатися че-резъ австр.-угор. амбасаду въ Петербургѣ. Дятого вносить дръ Искрицкій, чтобы урядово сконста-тувати, кто есть Мирославъ Добрянскій, его становивъ въ Россіи, якъ такожъ чтобы урядово сконстатувати, чи и якъ славянскій комитеты суть въ Россіи и якъ ихъ статути и цѣли.

Тымчасове рѣшенье трибуналу надъ сими трема вѣснями подали мы вже въ Ч. 42.

Потомъ приступлено до переслуханья обжал. Ис. Трембицкаго. На дотычащій пытанья предсѣ-дателя, оттакъ прокуратора, защитниковъ и присяжного Маєра отповѣдає обжалованный: Я думавъ, что маю писати артикулы о социалистахъ и нигилистахъ, бо М. Добрянскій писавъ менѣ въ листѣ: „напишітъ менѣ что для мои газетѣ“. Я не знавъ, яка се газета. Мой кругъ бувъ повѣтъ Коломый и Коссовѣ. О социалистахъ пыталъ я такожъ людей якъ пр. о. Сабата. Листы до М. Добр. вкладавъ я въ другу коверту адресовану до Франциса або до О. Грабаръ. На адресу Фран-циса въ Вѣднѣ выслалъ я 2 листы, а на адре-су Ольги Грабаръ тожъ 2 листы. Квити на гро-ші писавъ я цѣлкомъ просто: „одержавъ 25 ру-блѣвъ“. Листы до мене присылали были иншимъ писавъ, а иншимъ адресованъ. — Кто бувъ Мир. Добрянскій, добре не знаю, але якимъ урядни-комъ; — въ его пашпортѣ стояло „працюючий въ министерствѣ“. Съ Мир. Доб-имъ поѣхавъ я зѣ Станиславова до Львова, але заразъ зѣ дворѣ-ца во Львовѣ вернувъ я назадъ. — На мою ча-сопись „Пріятель дѣтей“ маю я 150 предплатни-ковъ; предплата рѣчна 2 зр. 50 кр.; зѣ предпла-ты маю я 375 зр.; одно число коштувало мене 12 зр. Чи выдатки покрывалось доходами, не зна-ю на певно, але мусѣли покрыватися. — Гроші — 20 зр. — на перонѣ во Львовѣ давъ М. До-брянскій менѣ зѣ власной инициативы, я его не просивъ о то. До Львова я не ѣздивъ, только 2 разы въ моиъ процесѣ съ редакторомъ Gazet-ы Narodow-on.

На пытанье защитника дра Дулембы по-ясняє обжал. о. М. Огоновскій: На „Родимый Листокъ“ маю я предплатниковъ р. 1879 — 200, р. 1880 — 300, а р. 1881 — 400 зр. Предпла-та по 5 зр. рѣчно. Выдатки выносили 1500 зр. а понеже преумерата приносила 2000 зр. отже вы-датки были покрыты, тымъ болѣше, что я нѣкому не плативъ гонорарія а самъ не глядѣвъ жадно-го зыску.

Третій зѣ ряду обжалованный п. А. Полонъ Ничай на дотычне пытанье председателю отпо-вѣдає въ загалѣ, что не почувався до нѣякой вины. Дѣло съ Мир. Добрянскимъ было такъ: „При концѣ жовтня мин. р. приѣхавъ до мене до хаты въ Станиславоѣ молодой человекъ и предста-вився менѣ яко Мир. Добрянскій. Коли я бувъ еще въ гимназії въ Дрогобычѣ, дождѣваясь, что Ад. Добр-ий есть рускимъ патриотомъ; что хочъ заможный, займаєсь выключно народомъ и про-свѣтою. Тогда я почавъ поважаю того человекъ; я купивъ собѣ навѣтъ его портретъ, але я ду-мавъ, что той патриотъ вже давно не жиє. Дня 1 жовтня 1879 почавъ я выдавати часопись „Господарь и Промышленникъ“, а будучи въ Ко-ломыи и дождавшись отъ Лабаши, что Ад. Добр-ий, котораго я уважавъ умершимъ, жиє еще въ Чер-тежи, я вернувши до Станиславова выслалъ сей-часъ подѣ его адресою свою часопись и отъ тогды высылалъ ея точно. Тожъ коли въ жовтня 1881 р. зголосясь до мене Мир. Добр-ий и за-явивъ, что онъ есть сыномъ Адольфа, я принявъ его радѣстно, якъ сына поважаю патриота. При-томъ случаю я дождався першій разѣ, что Ад. Добр-ий має родину. Мирославъ Д. оповѣдавъ менѣ, что пробыває постоянно въ Петербургѣ а теперь на часъ приѣхавъ до своего отца въ Чер-тежи, что выбрався въ коротку подорожъ по Га-личинѣ а потомъ верне назадъ до Петербурга. Замѣтивъ, что отбыває подорожъ съ пашпортѣмъ, — а я думавъ, что съ пашпортѣмъ австрийскимъ. Розмова наша тревала недолго. Зѣ початку була бесѣда о сельскомъ господарствѣ, потомъ Ми-рославъ звернувъ бесѣду на иншій тематъ, а именно почавъ говорити о нигилистахъ и зрѣбавъ менѣ предложение, чтобы я доносилъ ему о починахъ и агитаціяхъ нигилистовъ въ Галичинѣ. Я отки-нувъ тоє предложение, заявивши, что не могу такою справою заниматься, бо не маю часу. Ми-

рослав Д. посягнув тогди до кишені, добув пулярест а зъ него спін банкноты (10-рублѣвки, прим Ред.) и гостомъ давъ познати, що моя робота буде отвѣтно вынагороджена. Але я тогды такожъ гостомъ отвѣтивъ, що заплати не приймаю, бо не буду доносити о нигилистахъ.

Мирослав Д. почавъ потѣмъ намаляти мене, щобъ я бувъ корреспондентомъ до его часопису въ Россіи и надославъ картинки зъ житя селского народу въ Галичинѣ. Я и того не хотѣвъ поднятиса, вымолвлючись будучи недостаточенъ часу, а въ дѣйствости я не хотѣвъ прияти жадного зъ тыхъ предложенъ, бо я не знавъ чоловѣка, котрый менѣ ихъ чинивъ и не знавъ тенденцій письма, до котораго бы мавъ дописувати. Мирослав Д. отвѣхавъ отъ мене съ нѣчимъ и я его болѣше не бачивъ. Такожъ не знаю, зъ отки бы прѣхавъ до Станиславова, чи зъ Львова, чи зъ Черновецъ.

Дня 9 жовтня мин. р. доставъ я зъ Львова листъ отъ п. Ольги Грабаръ. Ажъ въ слѣдствѣ довѣдавъ я, що листъ той бувъ властиво отъ Мирослава Д. Въ листѣ томъ проситъ мене авторъ, щобъ я доносилъ Мирославу Добр-ому о починкахъ нигилистичныхъ въ Галичинѣ, що робота моя буде отвѣтно вынагороджена, що я могу добати нагороду а моя часопись субвенцію. Я не маючи часу не отвѣтивъ на той листъ. Дня 13 сѣчня с. р. я одержавъ другій листъ отъ п. Ольги Грабаръ, котра „на желанье брата Мирослава Добр-ого завѣдомила мене, що мой „Господаръ и Промышленникъ“ одержавъ дебитъ почтовый въ Россію по цѣнѣ 2 рублѣ 50 копѣекъ“. Мене тогдѣ доносене здивовало, бо моя часопись яко чисто-господарска мала вже отъ давна вхѣдъ до Россіи. Але оба листы насунули менѣ думку, що остаточно въ тыхъ предложеняхъ и въ той крѣпости Мирослава Добр-ого „щось“ непевного, тожъ я хотѣвъ написати листъ до него черезъ п. Ольгу Грабаръ, котрой адресъ бувъ менѣ вѣдомый, але стала менѣ на перешкодѣ недостава часу зъ причины великой экспедиції моей газеты и всѣлѣ.

„Актъ обжалованя удержуе, мовбы то я бувъ агентомъ Мирослава Добр-ого, мовбы то я знавъ, що маю дѣло съ чоловѣкомъ небезпечнымъ, мовбы то я приобѣщавъ высылати корреспонденцію и дѣйстно корреспондуювъ съ Мирославомъ Добрянскимъ. Я се рѣшучо перечу. Такожъ протестую противъ слѣвъ акту обжалованя, мовбы то я бувъ „ославленнымъ“, „окричаннымъ“ панславистомъ. У насъ въ краю есть звычай, що членѣвъ рѣжныхъ сторонницъ рускихъ называемо то „москалѣйлами“ то „украинцами“ и т. д. Отжежъ выразъ „москалѣйль“ або „панславистъ“ може что наиболѣше значати чоловѣка, належачого до якогось сторонництва, але требави доверва поставити доказъ на то, что сей або той „панславистъ“ або „москалѣйль“ поновинивъ якійсь чинъ карыстоуваній, коли его потягають до отвѣчальности. Въ конституційной Австріи есть свобода думокъ такъ само, якъ свобода религій и обряду; зъ того выходитъ, что треба судити по силѣ того, что цо чинить, а не по тѣмъ, что кто мыслить. Я не сповнивъ нѣчого, что заслугувало бы на кару. О жадной конспирації я нѣчого не чувъ и не маю о томъ понятия.

На поособеній пытаня, задаваній зъ рѣжныхъ сторонъ, отвѣдае обжалованый, что не пригадуе собѣ дня, въ котромъ именно отвѣдавъ его Мирослав Д. Добр-ий; не памятае, якъ бувъ одягненъ; уважавъ его чоловѣкомъ приватнымъ; о руху нигилистичномъ въ Станиславовѣ нѣчого не чувавъ.

Предсѣдатель: коли комисаръ п. Махневичъ предпринимавъ у васъ ревизію, то жѣнка ваша отозвалася до васъ: „казала я тобѣ, чтобы ты не вдавася...“ Що тѣ слова жѣнки мали значати?

Обжалованый: Жѣнка моя думала, что я маю неприятели зъ той причины, что выступаю яко ревнй Русинъ або что выдаю руску часопись.

На пытаня о тенденціи и грошевомъ станѣ его часописи, заявляе обжалованый, что часопись есть чисто господарско-экономического содержания; что всяка политика зъ ней выключена; „Господаръ и Промышленникъ“ выходитъ два разы на мѣсяць, мае 700 предплатниковъ и приноситъ навѣтъ зыскъ. Наконецъ обжалованый перечить закидъ, мовбы то онъ бувъ „окрытый москалѣйль“. Мирославъ Д-скій зайшовъ именно до него въ Станиславовѣ, бо знавъ его заповню яко редактора руской газеты.

Предсѣдатель отчитавъ опѣсала письма и брошюры, забранъ у обжалованого. Знайдено брошюру подъ заг. „Конституция чи безправіе?“, откритыя письма М. Павлика до посла о. Озаркевича, друковане въ Женевѣ; дальше брошюру: „Господарю Лорисъ-Меликову“, манифестъ до росейского народа съ начеркомъ конституції для Россіи и манифестъ „До магистрату гмсти Варшавы“ съ воззваньемъ, чтобы уоунали династію Романовыхъ въ Россію; — обѣ тѣ брошюры написанъ однимъ авторомъ, Коробовымъ, а друкованъ въ Женевѣ. Дальше забрано 15 чиселъ „Вольного Слова“, выходячого въ Женевѣ. Въ тѣ брошюры и письма оутъ забороненъ въ Австріи.

Обжалованый толкуе, что тѣ брошюры и газету „Вольное Слово“ достававъ почтою зъ Женевы, не просивши нѣкого о то. Однакожъ тыхъ брошюръ не дававъ нѣкому читати а навѣтъ замкнувъ ихъ въ оловѣт мешканю, чтобы кому не выпали въ руки. (Въ томъ мѣсцѣ перервано о год. 12-той розправу зъ причины заслабленя присяжного п. Рыльского.)

Защитникъ (аръ Дулемба) до обжалованого: Мѣжъ иншимъ закинуто памъ, что вы мали ширити агитацію панславистичній тихцемъ а осто-

рожно, при продажѣ насѣня. Прошу выслати, въ який способъ вы зближались до народу и въ чѣмъ лежала ваша дѣяльність мѣжъ народомъ?

Обжалованый: Я належу до товариства бурсы въ Станиславовѣ и до филіи товариства имени Качковского. Ту и тамъ я есмь касиромъ. Такожъ выдаю „Господаря и Промышленника“. Зъ того, что здѣлалъ тѣ три институты въ Станиславовѣ, — то вправдѣ не богато, а все таки досыгъ припадае на мене. А коли въ ихъ дѣяльности показеся что злого (поднесенны голо сомъ) то вся вина нехай снаде на мене! Я охочо беру ея на себе. Що до бурсы, то всякими заходами прибиралоса зъ крейцарѣвъ гарный грошъ; куплено за 8.000 каменію, потѣмъ добувалося грохи, — при вѣсѣмъ томъ я самъ робивъ планы и управлявъ будовою. Маетокъ бурсы выносивъ теперь до 15.000 зр.; есть на томъ и довгъ, але при огляднѣй господарѣ можно выйти. Се моя чинность касирска въ бурѣ. Коли зъ нѣчого — щось зработася, то певно можна казати, что тѣ грошѣ московскій, але и то правда, что одинъ чоловѣкъ мае такую натуру, что розголоше свои дѣла, а другій дѣлае безъ розголошу, въ тишинѣ. — Що до мои дѣяльности въ филіи товариства им. Качковского, то въ р. 1879 въ устроено господарско-промысловой выставки въ Станиславовѣ велика часть трудовъ принала менѣ. Товариство постаралоса, чтобы можно закладиати склѣныя громадскія, хотѣло такожъ выдавати „Господаря и Промышленника“ на власну руку, але статуты того не дозволяли, тожъ я перенявъ тогдѣ дѣло на себе. Товариство уклало такожъ статуты для кружковъ господарскихъ, чтобы ширити промыслъ и рациональну господарку мѣжъ народомъ и поднести ихъ. При продажѣ насѣня я не ширивъ идей панславистичныхъ, якъ се безъ жадного казу удержуе прокураторъ. Вирѣчимъ можна казати, что я и газеты свои уживавъ въ той цѣли, — бо чого не можна казати? Але я не почувавося до нѣякой вини.

Обжалованый Владимиръ Наумовичъ (тожъ само говоритъ на просьбу присяжныхъ по польски) отвѣдае на актъ обжалованя въ сей способъ: Не чувюся виннымъ головною зрады, яку закидало менѣ въ актѣ обжалованя. Не знаю, чимъ могъ бы я такъ провинитиса. До гимназій ходивъ я въ Коломый и во Львовѣ. Въ Вѣднѣ бувъ я два мѣсяця и слухавъ философію; я прѣхавъ тамъ 1 жовтня, а 20 грудня отвѣхавъ на свята до дому. Съ початкомъ лютого прѣхавъ я зновъ до Вѣднѣ, а 10 лютого мене увинено и привезено до Львова. Въ актѣ обжалованя робитоса менѣ закидъ, что я вже будучи въ Москвѣ набравъ тамъ панславистичныхъ тенденцій. Отже на те мущу казати, что я бувъ въ Россіи маючи лѣтъ 12, а (съ усмѣхомъ) не знаю, чи 12-ти лѣтъ дитина способна переняти въ загаль якими небудь идеями, а тымъ болѣше панславистичными тенденціями, котры мали бы бути Носчевгата. Въ Москвѣ бувъ я цѣлый рокъ. Се було передъ 8 чи 10 лѣтами, якъ я бувъ въ 2 кл. гимн. Княгиня Черкаса виробила менѣ мѣсце въ Никольскомъ Лицеумѣ въ Москвѣ. О. Терлецкій зъ Житомира чи Головацій (зъ Вильны) написавъ до отця моего, что може менѣ виробити мѣсце, якъ только мой отецъ сего хоче и имъ напише. Отецъ згодився и отписавъ, что добре. Я не радо ѣхавъ, але нашъ маестровъ стосунки були зли и се була причина, что я поѣхавъ, бо отецъ казавъ, что не буде посылати мене до школы. Въ Россіи бувъ я рокъ, а потому вернувъ я назадъ, бо я не хотѣвъ тамъ добѣтати и почасті отецъ такожъ не хотѣвъ. Було дуже далеко, инший свѣтъ, чужина. По укѣченю гимназій, съ концемъ червня 1881 поѣхавъ я до Скалата на вакації.

Предсѣд.: Чи бувъ тамъ въ мѣсяцъ линию Мирославъ Добрянскій? Обжал.: Бувъ, але не пригадуе собѣ добре коли. Предсѣд.: Чи вы знали Мир. Добрянского? Обжал.: Такъ есть, знавъ. Я познавъ его передъ тымъ въ Чертежи. Предсѣд.: А то якъ? Обжал.: Було се такъ. Я бувъ слабый на груди и потребувавъ гдѣсь выѣхати на свѣжій воздухъ — въ горы. Отецъ радивъ менѣ поѣхати до Чертежа. Отецъ знавъ Адольфа Добрянского, знавъ Чертежъ — Предсѣд.: Якъ? Чи бувъ тамъ? Обжал.: Такъ зъ положеня, знавъ, что се въ горахъ и радивъ менѣ тамъ ѣхати. Такъ я поѣхавъ. Въ Чертежи бувъ я 5—6 день. Предсѣд.: Ну, видите, то якось дивно. Щожъ се поможѣ для хорого на груди ѣхати такъ далеко — зъ Скалата до Чертежа — и бути тамъ 5—6 день. Якъ на лѣтъ, то за мало. Чи застали вы тамъ Мирослава Д.? Обжал.: Въ Чертежи я вже заставъ Мирослава Д. Онъ выѣздивъ въ часъ моего побуту два разы, а лишивъ его въ Чертежи. Я отвѣхавъ назадъ до дому, бо мене змучивъ той побутъ. Предсѣд.: Чи вы розмывляли межъ собою о политичѣ? Обжал.: Нѣ, мы такъ о звычайныхъ рѣчахъ; о политичѣ о стѣлько, о скѣлько онъ оповѣдавъ о мадарекскихъ отношеніяхъ, котрыхъ я не знавъ, а бувъ цѣкавий дознатиса. Поручень не дававъ менѣ Мирославъ нѣякихъ. Пытавъ мене только, куда думаю пойти на дальшій науки. Я сказавъ, что еще не знаю, на який университетъ удатиса, что може буду мусѣвъ пойти на теологію. Онъ говорилъ, что дуже легко може менѣ виробити росейское стипендію. Я не дуже бувъ радъ тому, бо я знавъ, что въ такомъ случаѣ треба зобовязатиса на 10 лѣтъ до службы въ Россіи. Мирославъ Д. казавъ менѣ, что виробитъ стипендію безъ сего зобовязаня. Я отвѣхавъ зъ Чертежа и лишивъ ему мой адресъ, где буду мешкати въ Вѣднѣ. Я еще вправдѣ не знавъ, чи буду въ Вѣднѣ, але на случай, якбы я бувъ въ Вѣднѣ, знавъ я вже напередъ, где буду мешкати: тамъ где мешкавъ мой отецъ будучи послан-

до рады державной — у Тапфого. — Незадовго, по томъ писавъ менѣ М. Добрянскій, заеася менѣ — зъ Львова, — что стипендіюмъ есть певно. Предсѣд.: Въ який квѣтъ? Обжал.: Стипендіюмъ 300, 400 а може 500 руб. Потѣмъ выѣхавъ я до Вѣднѣ съ початкомъ мѣсяця жовтня. Зъ самого початку побуту въ Вѣднѣ доставъ я листъ отъ М. Добрянского. Онъ писавъ менѣ: „стипендіюмъ буде, але и теперь могу вже вамъ дати забезпеченъ, будете могли побрати певну ремунацію.“ Онъ писавъ менѣ, что есть зайнятый при газетахъ и потребуе корреспонденцій о социалистахъ и нигилистахъ. Я собѣ выставлявъ, что хоче мати корреспонденцію для газеты. Онъ писавъ, чтобы я ему доносилъ о социалистахъ въ Вѣднѣ, о ихъ отношеніяхъ съ росейскими нигилистами и т. д. Я написавъ 2—3 корреспонденцій о социалистахъ, что у насъ нема такихъ террористѣвъ, якъ въ Россіи, что нашъ социалисты не стрѣляютъ, не забиваютъ. — М. Добрянскій бувъ дуже недоволеный зъ того. Я хотѣвъ ему вже отписати, что не буду ему болѣше писати. Въ томъ прѣхавъ до Вѣднѣ Рышевскій, зъ Россіи, — предтавивъ менѣ — просто — яко Рышевскій, говоривъ менѣ, что знае М. Добрянского и пытався, чи буду писати до М. Добрянского. Я отвѣтивъ, что хочу власне писати, а онъ просивъ мене написати М. Добрянскому, чтобы и ему прислать грошѣ. До Мирослава Добрянского написавъ я, что не буду доносити о социалистахъ и не хочу займатиса шингуновомъ. Онъ отписавъ менѣ: то добре, маю другого; але менѣ треба иншихъ вѣдомостей; потребуе знати о вашихъ студентскихъ товариствахъ и знаменитшихъ личностяхъ, о складѣ тыхъ товариствъ, ихъ направленю и поведеню. Я отписавъ, что не зроблю сего и отписавъ ему отмовно, бо все те выдалоса менѣ подозрѣлимъ. Онъ казавъ собѣ посылати листы рекомендованъ и такъ, чтобы листъ бувъ прирѣпленый до конверты; чтобы бувъ безъ подпису, а съ датою. Разъ навѣтъ докорявъ менѣ въ листѣ, что одинъ мой листъ бувъ нерекондованый. Потому писавъ менѣ, чтобы я для своихъ особы вышукать яку иншу адресу пр. до господинѣ. Се все менѣ выдалоса якось подозрѣлимъ и я зъ того часу не стоявъ въ жадныхъ отношеніяхъ до М. Добрянского.

Предсѣд.: Въ слѣдствѣ вы перечили, что бы вы мали отношеня съ М. Добрянскимъ — для чого?

Обжал.: Бо я давъ ему слово чести, что задержу все въ тайнѣ, что передъ нѣкпмъ, навѣтъ передъ батькомъ о томъ не скажу. Онъ жадавъ сеи тайны отъ мене бо казавъ, что могъ бы бути наравеный на неприятели. Предсѣд.: Въ слѣдствѣ признали вы только до одного листу съ донесеньемъ на пытанье М. Добрянского, чи Личакъ есть въ Вѣднѣ. Обжал.: Такъ було справдѣ. Предсѣд.: Доверва побѣдѣше, якъ забрано паперы и коли судъ дознався, что вы побирали грошѣ за тѣ услуги, коли вамъ представлено доказы, вы признали. Обжал.: Бо я зобовязавъся до тайны словомъ чести. Въ судѣ подавъ я, что писавемъ корреспонденцію о социалистахъ. Предсѣд.: Въ судовомъ протоколѣ писаномъ вами власноручно, вы самъ такъ написали: „что касаетса зрады стану то побѣла перенятыхъ паперѣвъ можнабы справдѣ щось подѣбною внести.“ Такъ вы самъ написали. Обжал.: Я для того такъ написавъ, что у мене знайдено дуже мало паперѣвъ и власне для того задля неоповѣстообразу того, что я писавъ можнабы выводити Носчевгата, хочъ инакше есть на дѣлѣ. Предсѣд.: Въ вашомъ протоколѣ написали вы власною рукою: „Добрянскій казавъ что дастъ менѣ добру роботу, але подѣ условіемъ наибольшой тайны, такъ чтобы о томъ не знавъ анѣ Адольфъ Добрянскій анѣ навѣтъ мой отецъ.“ Щожъ вы на се. „Якажъ се „робота“?

Обжал.: М. Добрянскій писавъ менѣ, что буде прислать 50 руб. мѣсячно за корреспонденцію. Корреспонденція мавъ я писати щ. найменше 3 разы на мѣсяць. Выплата йшла зъ долу. Я доставъ за трѣ мѣсяця по 50 руб. — въ жовтню — за вересень, въ листопадъ за жовтень и въ грудню за листопадъ. Напередъ посылавъ я квиты. Форма квитѣвъ була менѣ приписана, коротка: „Присланий черезъ васъ 50 руб. одержавъ я.“ Подпису не треба було, только дата. Предсѣд.: Чи мали вы яку инструкцію, якъ и якій корреспонденціи мате писати. Обжал.: Я мавъ писати о социалистахъ, о ихъ зязи съ нигилистами и доносити о особахъ, якъ приѣздитъ зъ Россіи до Вѣднѣ. Предсѣд.: И робили вы які кроки, чтобы о томъ довѣдѣтиса? Обжал.: Я не робивъ жадныхъ кроковъ. Я писавъ, что знавъ въ загаль; я написавъ, что у насъ нема террористѣвъ; потѣмъ написавъ я о ироцесахъ социалистѣвъ и о иншихъ рѣчахъ. Предсѣд.: На якийже подставѣ вы то писали, скоро не розвѣдувалистеся? Обжал.: Я писавъ только загально, бо днѣ хотѣвъ мати матеріялы для якогось газеты. Предсѣд.: Въ слѣдствѣ вы зѣнали, что доносилисте такожъ и о поодинокыхъ особахъ якъ пр. о Остапѣ Терлецкомъ. Обжал.: Се вже було въ другой частіи мои дѣяльности, коли я не хотѣвъ вже писати о социалистахъ, а онъ мене просивъ, чтобы я ему писавъ о товариствахъ, о ихъ статутахъ, складѣ и т. д. Я мавъ слѣдити отношеня росейскихъ студентѣвъ перебувающихъ въ Вѣднѣ и доносити о ихъ поведеню. Предсѣд.: Якежъ могли вы се робити, яко новіціюшъ, незнаючи Вѣднѣ, першій разъ тамъ на брукъ? Обжал.: Я зъ початку не могъ сего робити. Предсѣд.: Отже брали вы рублѣ за щось иншого? Обжал.: Менѣ помагавъ друиій. — Предсѣд.: Чи ваші письма мали форму дописей, чи форму матеріяловъ до обробленя? Обжал.: М. Добрянскій говорилъ менѣ, что пише до „Новое Время“, тожъ думавъ я, что хоче мати ко-

респонденцію, але потому я, домиркувавъ, что тутъ ходитъ о иншій ужитокъ. На ластахъ своихъ писавъ: „von der Redaction Nowoje Wremia.“ Предсѣд.: Якъ розумѣли вы тѣ слова? Обжал.: Я мысливъ, что се газета. Предсѣд.: Въ листѣ М. Добрянского до насъ зъ 26 сѣчня 1882 (котрый переданаго) пише онъ такъ: „Geehrter Freund! Haben Sie meinen Brief nebst Holograph von der Nowoje Wremia erhalten?“ Якъ вы се розумѣли? Обжал.: Я розумѣвъ подѣ тымъ его шефа. Предсѣд.: Въ слѣдствѣ вы говорили инакше, что подѣ „Новое Время“ розумѣте урядѣ, въ котромъ служивъ Мирославъ Добрянскій. Обжал.: Такъ. Предсѣд.: Въ писомѣ листѣ пише до васъ: „Ich weiss nicht, soll ich Ihnen das Buch am 1/2 senden?“ — Що се значитъ, „das Buch“? Обжал.: Das Buch — значитъ грошѣ. Предсѣд.: А зъ откижъ вы се знали? Обжал.: Я догадываю бо я вѣднѣ пишого не мавъ отъ него добѣтати. Онъ уживавъ въ своихъ листахъ такихъ слѣвъ не для всѣхъ зрозумѣлыхъ, такъ что й я неразъ не знавъ, что бы пише. Предсѣд.: Отже видко, что М. Добрянскій уживавъ такихъ слѣвъ, чтобы закрыти властиву мысль, а се власне показуе, что переписка була тайна.

Предсѣдатель отчитуе протоколъ нересудхана обжал. Вол. Наумовича въ слѣдствѣ, въ котромъ Вол. Наумовичъ признавъ, что его задачею було дѣйствовати, чтобы открити инши акъ выжуть росе, нигилистѣвъ съ социалистами въ Австріи и Швайцаріи, что онъ въ той цѣли робивъ знакомства съ социалистами въ Вѣднѣ и розвѣдувавъ о нигилистахъ пробувающихся въ Вѣднѣ и въ Женевѣ. На допытаній пытаня предсѣдателя признае обжалованый, что Мирославъ Добрянскій на подставѣ его дописей жадавъ рапорты своимъ настоятелямъ, что обжалованый мавъ слѣдити своихъ колеговъ и давати вѣсти о поведеню росейскихъ студентѣвъ, что навѣтъ посылавъ фотографіи. Дальше говоритъ обжалованый: Мой переписка була вымѣрена только противъ зла нигилистѣвъ, а не була анѣ панславистична, анѣ напросейска, анѣ противъ Австріи. Та моя переписка тревала до початку грудня 1881. Предсѣд.: Показуеся однакожъ, что вы и побѣдѣше переписувалися, а пменно писали вы до него еще въ сѣчнѣ р. 1882 о отбуготѣ ревизіи у вашего отця. Обжал.: Се було вже приватно. Предсѣд.: Дивна рѣчь, что ревизія у вашего отця обходила М. Добрянского. Колько лѣтѣвъ одержали вы отъ М. Добрянского? Обжал.: Отъ половины жовтня до половины грудня одержувавъ я менше болѣше что тыждня листѣ.

Предсѣдатель отчитуе выказъ почтового уряду вѣденского — Neuban-Zieglergasse, зъ котораго оказуеся, что обжал. В. Наумовичъ въ часѣ отъ 20 жовтня до 19 грудня 1881 (когда выѣхавъ зъ Вѣднѣ до Скалата на свята) одержавъ всего 10 листѣвъ рекомендованыхъ, межъ тымъ 8 зъ Россіи а 2 зъ Збаража.

Предсѣд.: Чи не одержували вы листѣвъ отъ Мирослава Добрянского дорожно на Львовъ? Обжал.: На Львовѣ одержавъ я отъ М. Добрянского черезъ Ольгу Грабаръ два листы, пробуваючи въ Скалатѣ. Предсѣд.: Для чогожъ се тою дорожно. Обжал.: Добрянскій говорилъ менѣ, чтобы не дауватиса, коли буду черезъ кого иншого одержувати листы отъ него, бо се дѣлаго, чтобы не звернули уваги, что падохитъ богато листѣвъ. Въ Вѣднѣ тожъ само одержавъ я одинъ листъ отъ Ольги Грабаръ, а зновъ я доставъ два листы отъ М. Добрянского въ Вѣднѣ: одинъ для Ольги Грабаръ, другій для пос. Кулаковского. Листы до переслания присланіи были все адресованъ, только листъ до Кулаковского не бувъ адресованый, заеася, не знавъ его адресы.

На пытанье предсѣдателя подае обжалованый, что вертаючи на свята до дому вступивъ во Львовъ до Адольфа Добрянского, але заразъ вечѣрнимъ потогмъ поѣхавъ дальше; та что зновъ вертаючи потѣмъ зъ Скалата до Вѣднѣ вступивъ до Ад. Добрянского и бачивъ такожъ съ Ольгою Грабаръ.

Дальше говоритъ обжалованый: мои листы до Мирослава посылавъ я просто. Предсѣд.: А черезъ третій особы? Обжал.: Разъ будучи въ Скалатѣ побѣлавъ я листъ (до М. Добр.) до Вѣднѣ мому одному колезѣ, а сей замѣстъ отдати его на почту давъ его мому знакомому Андрѣеву, котрый его забравъ съ собою и въ Варшавѣ кинувъ на почту до Добрянского. Було се зъ самого початку лютого 1882. Въ томъ листѣ писавъ я о отбугушѣ у моего батька ревизіи (4 лютого) что було дуже много жандармѣвъ, что нѣкого не знайдено и что такжъ ревизія отбугуеся такожъ по иншихъ мѣсцахъ Галичины.

Предсѣд.: Вы говорили о своей мисіи наглядати за студентскими товариствами и за социалистами „въ загаль“. Показуеся однакожъ, что вамъ М. Добрянскій вѣнзулавъ поимено тыхъ, котрыхъ вы мали слѣдити пр. Югоосъ Кравчинского? Обжал.: М. Добрянскій писавъ менѣ, чтобы я довѣдѣся о якѣмъ Кравчинскомъ, что онъ мае бути убійцею ген. Мезенцова, что имѣвно прибуде онъ до Вѣднѣ подѣ иншимъ назвискомъ и появитоса межъ социалистами, тожъ чтобы я вѣйшовъ съ нимъ въ стосунки. Я не бачивъ на очі сего Кравчинского, се выда-лося менѣ подозрѣлимъ и я отписавъ ему, что не хочу.

На дальшій пытаня поимено обжалованый, что М. Добрянскій имѣвно для того удавался до него о подаванне вѣстей о студентскихъ товариствахъ, что товариство „Сѣчь“ а товариство „Букovina“ належатъ до двухъ противныхъ партій, что отже онъ яко новыи, не належачій до жадной партіи могъ бувати въ одномъ и другомъ товариствѣ и дѣйстно бувъ членомъ одного

и другого товариства, бував в них по 2—3 рази на тиждень, розмаляв ст студентами, але в загаль мало уділявся.

Оттак отчитано листи и письма найдені при ревизіи у Вол. Наумовича. Перше письмо — есть листъ Митрополита Добрянського до В. Наумовича в 14 жовтня 1881:

„Залучаю для васъ гроші и для Р. (яшев-ского) такожъ высылаю. Въ сихъ дняхъ при-шлю програму. Прошу довідатися о Кравчин-скомъ; сими днями мавъ онъ бути во Львові; кожда відомість о нѣмъ есть мені дуже важна, бо есть се убійца Мезенцова и для того появи-тись бути въ „Сльці“. Їде онъ підъ иншимъ, назискомъ. Думаю, що вамъ не буде тяжко, додати его фотографію, бо такі багатири бува-ють у нашихъ. Старайтесь бути найпильнѣйши-ми и найпожиротчѣйшими — я говорю съ ха-раємъ (посля объясненъ обжалованого маюся підъ „справозд.“, розуміти шефъ М. Добрянського. Прим. „справозд.“, а за учинен мені услуги дождає „Васъ світла будучности. Долучений листъ „прошу выслати підъ адресою Кулачковаго.“

Обжал. отповідає, що того Кравчинського не слѣдѣть. Пред. поясняє, що програма, о ко-трій агадуєся въ томъ листѣ, есть выказомъ тыхъ предметівъ, які потрібні въ Россіи для дипломатичной служби. Суд. переводчикъ М. Креховецкій отчитує ту програму, котру тожъ само найдено при ревизіи межі наперами Вол. Наумовича.

Обжал. поясняє, що М. Добрянскій за-хочувать его, чтобы способины до службы дипло-матичной, говоривъ, що має великі вилури с. е. знаєсь съ вилуриными особами въ Россіи и въ той спосібъ може виробити обжалованому світле становище.

Дальше отчитано билетъ „Русскон Салдат-ка“ з 19 грудня 1881 до Івана Григоріевича (Наумовича) съ желаніями святъ и нового року и такий же самъ листъ отъ о. Волод. Терлецкого з Житомира. Оттак отчитано листъ (чи радше бреліонъ листу), який писавъ обжал. Вол. Наумовичъ до М. Добрянського, а тожъ само знайде-ний при ревизіи.

Вѣдень 1 (20) листопада 1881. Милости-вый Государь Митрополитъ Адольфовичъ! Посы-лаю Вамъ малу статію о „Сльці“. Незадовго „буду мѣгъ дозвѣстити много тайныхъ рѣчей о „нихъ, бо мой товаришъ має у нихъ велике по-важанье и ходитъ часто до О. Терлецкого. По-сылаетъ такожъ квитъ и статію „Deutsche Zei-ting“ о Верещанинѣ. Недавнѣ вышло Вамъ „статію о головномъ органѣ галицкихъ пили-отівъ „Сльці“. — (Сльці“ есть се литературно-научно-политична часопись, издавана во Львові шомѣсячно въ рускомъ языкѣ, правописею фоне-тичною, посвящена майже выключно руской ли-тературѣ и науцѣ, а въ значно меншій части и политикѣ Русинівъ).

Предс.: Вы казали, що вы збравли съ М. Добрянскимъ и не писали нѣчого о пилиотствахъ и социалистахъ, а тутъ показуєся, що вы еще въ листопадѣ не только пишете, але й заповѣдаєте еще дальшій „артикулы“ (статіи)? Обжал.: Се вже належить до другой части моей дѣятельности, коли Митрополитъ жадавъ отъ мене донесень о поодинокихъ товариствахъ. Вирочѣмъ я того листу не высылаю. Предс.: Въ слѣдствіи при-знали вы, що се бреліонъ листу, який вы высылали до М. Добрянського.

Дальше отчитано бреліонъ другого листу обжалованого до М. Добрянського слѣдующого содержания:

„Сльці“ зостає въ постійныхъ отношеняхъ съ пилиотами во Львові и Женевѣ. Особливо отзначають О. Терлецкій, котрого удержує „Драгомановъ, Полянскій, Косъ и Ика-ловъ... Якъ важнымъ мѣсцемъ есть мало-руска „Сльці“, доказомъ сего есть то, що коли „тутъ недавно прибыл въ Россію одинъ ни-гилистъ, заразъ удавалъ до „Сльці“. Недавно бувъ „одинъ зъ нихъ у Икаловича, котрый ему недо-вѣрѣлъ и пилиотство удавалъ въ початкахъ жовтня „до Болгаріи на агитацію. Организации не ма-ють жадной, а только громадають около пооди-нокихъ людей, якъ Терлецкій въ Вѣднѣ, а Франко „во Львові и для того багато молодыхъ людей „пристає съ ними. Коли бы мали организацию, „то большабы съ ними приотавати. Вирочѣмъ „буду глядѣть и може бути, що знайду. Нового „не ма нѣчого, только въ Краковѣ бувъ новый „процессъ социалотівъ. Въ газетахъ не ма нѣчого „нового о російскихъ справахъ. Въ Сяноку при „выборахъ до рады мѣской выбрано только 4 По-„ляковъ и 11 Русинівъ. Поляки хочутъ теперь „завести польскій языкъ на желѣзницяхъ въ Га-„лицинѣ. „Сльці“ есть газета несоциалистична, „але есть органомъ Франка.“

Обжал. отповідає, що и сего листу не высылаю. Вотантъ сов. Маевскій представляє об-жалованому, що съ сего листу оказуєся, що онъ доносилъ М. Добрянскому не только о социали-стахъ и пилиотствахъ, але и о отношеняхъ краю, якъ пр. о выборахъ до мѣской рады въ Сяноку. Обжал. Яко корреспондентъ хотѣлъ и въ загалѣ донести щось цѣкавого.

Въ концѣ еще отчитано листъ Вол. Наумо-вича до матери писаный зъ Вѣднѣ въ початку лютого 1882 възглядомъ уваженію о. Ивана Нау-мовича и д-ра Николая Наумовича и о отбыв-шій ревизіи у Володимира Наумовича.

Предсѣдатель перерыває розправу о 1/4 8 год. вечеромъ.

Третій день розправы — среда 14 червця.

Початокъ о 1/2 9 год. рано. Дальше пере-слушанье обжал. Володимира Наумовича.

Заступникъ прокураторіи задає об-жалованому численніи пытанія, котры однакожъ мало что выясняютъ справу. На пытанье, для чего, коли другіи люди на становищу доставаля отъ М. Добрянського только 25 зр. мѣсячно, об-жалованный побравъ два раза такую пенсію и за-то, якъ самъ подає, выславъ лише 3 корреспон-денціи, отповідає обж. В. Наумовичъ, що яко но-вый человекъ въ Вѣднѣ потребуєть помощи и плативъ одному своему товаришю за відомости зъ тыхъ грошей, які самъ одержуєть. — Дальше поясняє обжалованный, що М. Добрянскій для того вѣдѣть такую загадочну корреспонденцію и змѣ-няєть адресы, понеже на случай выясненя сего перепискомъ обжалованъ неперемѣнотъ для себе въ Австріи, а не въ Россіи; поясняє дальше, що Ряшевскій самъ пришювъ до него и представилъ ему яко Полякъ зъ Варшавы, и що Ряшевскій знаєть о перепискѣ обжалованого съ Добрянскимъ. Дальше говоритъ заст. прокуратора: Шпи-гунство социалотівъ и нигилистівъ не есть остаточнотъ рѣчею карыдостотнотнот, але шпигуєть своихъ власныхъ колѣговъ есть просто підлю рѣчею... Дрѣ Искрицкій выказує свой жалъ зъ причинъ что ино высказанныхъ словъ проку-ратора и на подставѣ §. 235 проц. кар. звертаєся до предсѣдателя съ просьбою, чтобы перестерѣ-гавъ сей принципъ уставы. Заст. прокура-тора оправдує, що не относилъ сего слова до особы, але до самой рѣчи; впрочѣмъ откланує выразъ котрый ему вырваєся въ горячѣ.

Нѣмъ приступлено до дальшого переслуша-ня обжал. Волод. Наумовича, забравъ заст. дрѣ Искрицкій голосъ, подносячи, что въ актѣ обжа-лованя нема наведенныхъ нѣякихъ фактовъ, зъ котрыхъ малибы обжалованый оправдуватися; зъ той причинъ ставилъ дрѣ Искрицкій внесенне, чтобы судъ звернувъ ц. к. прокураторіи актъ обжалованя до допущенія, — нащо зашла отмова ухвала суду, якъ се вже было подано въ Ч. 42 „Дѣла.“ Дальше хотѣлъ дрѣ Искрицкій пояснити справу выборовъ въ Сяноку, яко тамошній жи-тель однакожъ предсѣдатель перерыває тутъ ува-гою что поясненя має давати обжалованый а не защитникъ. Потомъ приступлено до дальшого переслушаня обжал. Володимира Наумовича. На пытанія дра Искрицкого отповідає обжалованный, что не допустисья нѣякого чину змѣряющаго до оторваня Галичины, Букованы и юбнотичной Угор-щины отъ Австріи, что не старался нѣчимъ вы-звать якогъ небезпеченства зъ выѣ для Австріи або повстанія и войны домашно у внутрѣ; що есть филологомъ, знає языкъ рускій, польскій, нѣмецкій и російскій добре, языкъ французскій англійскій и италійскій слабо, а теперь училъ языкъ турецкого и персого и въ той цѣли уча-щавъ до ориентальной академіи въ Вѣднѣ. Гово-ритъ дальше, что будучи въ Вѣднѣ пересылаю-валъ рано въ университетъ на науки, что до кавирѣ ходилъ дуже рѣдко — только на друге свиданье, коли дуже мало людей, а вечерами ча-сомъ выходилъ съ своимъ господаремъ Тапфе-ромъ до близкой реставрации, где збиралъсь нѣмецкій стоваришени демократичный. На дальше пытанье дра Искрицкого, для чего послыли гро-шевъ зъ Россіи до него могли послѣ его думки розбудити подозрѣанье. отповідає обжалованный: „Во всемъ Русиномъ а гдѣяки — с. е. суть бодай подозрѣанъ, что гдѣяки много звязъ съ Россією и перешоуєся. Дальше пытає дрѣ Искрицкій, чи не было замѣру, с. е. чи отецъ не подавалъ об-жалованому мысли, чтобы онъ по укѣнченныхъ студіяхъ оженился съ Вѣрою Добрянскою, доч-кою Адольфа Добр., и чи не для того казавъ бу-вати у Добрянскихъ? Обжалованный отповідає: „нѣ, нѣколи немавъ я той мысли.“ Оттакъ по-ясняє обжалованный, что писавъ свой протоколъ въ слѣдствіи въ дуже змученіи и майже неприто-мномъ станѣ, бо коли его увязнено, везено цѣлу добу и онъ не спалъ двѣ ночи, а потомъ достава-еще до зимной цѣли, — тожъ и ті слова въ про-токолѣ: „що зъ моихъ паперѣвъ можная мати подозрѣанье о чѣмъ такѣмъ“ (с. е. о головной здрадѣ) не могутъ мати ваги, писаній безъ роз-ваги и свѣдомости, что есть головна зарада. На-конецъ на пытанье заст. дра Лубинского поя-вля обжалованный, что М. Добрянскій выдавалъ ему человекѣмъ легкимъ, авантюрикомъ, що лю-битъ багато хвалитися и мыслитъ очи; дальше поясняє, что въ загалѣ знаєть о осуществленіи славянскихъ комитетѣвъ, але дочерва Ряшевскій сказавъ ему, что Митрополитъ Добрянскій есть членомъ славянского комитету въ Петербургѣ. (Дальшій тѣгъ въ додатку.)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Россійскій амбасадоръ въ Вѣднѣ) Убриль збѣставъ именованный членомъ державного совѣту и має удалитъ до Петербурга. О томъ завѣдо-милъ вже правительство австрійское. Кто буде его наступникомъ, доси не вѣдомо.

(Князь Александръ болгарскій) прибылъ дня 14 червня до Вѣднѣ и замешкавъ въ цѣсарскомъ замку.

ЗАГРАНИЦА.

Россія. Димисія министра дѣлъ внутрѣш-нихъ, гр. Игнатъева, есть найважѣйшимъ фактомъ въ теперѣшномъ станѣ внутрѣшнихъ отношенъ Россіи. Розумѣсь, что о той справѣ не могутъ російскіи газеты говорить всеи

правды; звѣстно, въ Россіи нема такой свободы печати, якъ где инде. А все таки цѣкаво буде знати, что о томъ пише либеральныи дневникъ „Голосъ“. Подаємо содержанье статіи „Голосъ“: „Гр. Игнатъевъ не щадилъ энергій, чтобы утихо-мирить російскую суепопѣность, потрясенію вы-падкомъ 1-го марта (с. е. замордованьемъ царя Александра II.) О томъ свѣдѣть: упадокъ мно-гихъ дневниковъ и журналѣвъ (мѣжъ иншими „Порятокъ“) завѣшуванье дневниковъ и журна-лѣвъ, заведенный станъ облоги (т. з. „положеніе объ охранѣ“ особенно въ южнотурскихъ губер-ніяхъ); нове „положеніе о поднадзорныхъ“ (над-зоръ полиціи — далеко острѣйшій, якъ бувъ перше), и т. д. Въ томъ направленіи працюєвъ гр. Иг-натъевъ дуже ревни. Не менше ревни поднимавъ гр. Игнатъевъ и справы дотыкающіи внутрѣшного стану державы, якъ: пытанье о выкупѣ плате-жей, пытанье о продажи горячихъ напоєвъ, пы-танье о переселеніи селянъ и т. д. Зъ того вы-ходитъ — замѣчає саркастично „Голосъ“, — що нѣкто не може отмовити гр. Игнатъеву иници-ативы и энергій. Однакожъ коли зятіи въ купу всеи чинности гр. Игнатъева за 12 мѣсячно его руководство внутрѣшнюю политикоту Россіи, то треба сказати, что край (суепопѣность) не лишь не вышювъ зъ стану напруженнаго ожиданія, але може бути елементѣвъ тревоги нагрома-дилось навѣтъ больше. Розумѣсь, что ре-зультаты управы гр. Игнатъева не могутъ бути ставленіи въ вину ему одному: крѣмъ него вина была метода, котра полягала на томъ: внутрѣшніи недостатки и заколоты полагоджувати старыи средствами, признанными въ другихъ краяхъ яко несправдливъ. Зъ пытанъ, дотыкающихъ внутрѣш-ного стану Россіи, гр. Игнатъевъ выдвигавъ на порядокъ дневникъ пытанія такия, что могли на-часъ звернути на себе увагу, але въ загалномъ своемъ значеніи не дотыкали тыхъ условий, ко-трѣ суть причиною суепопѣльныхъ недугѣвъ. Дятого то цѣлый рѣкъ управы гр. Игнатъева можна уважати дармо пропущенымъ, хочъ много пытанъ поднято, и предпринято много мѣръ. Въ томъ то и заключался причина утом-ленія гр. Игнатъева: нѣчо такъ не утомляє, якъ бесплодна работа.“ Въ той статіи „Го-лосъ“ много сказано, а многого можна дочитатися еще и зъ помѣжъ стрѣчочекъ. Не менше непри-хильно приняла либеральная печать російска имено-ванье гр. Дмитрія А. Толстого наступникомъ гр. Игнатъева. Послухаймо, что о томъ пише кievскій „Трудъ“: „Ново-назначенный ми-нистеръ управляетъ черезъ 14 лѣтъ министерствомъ народной просвѣты. Дѣяльнотъ его на томъ по-ли была такъ довга и скончалася такъ недавно, что згадувати о характерѣ той его дѣяльноты бу-долобы лишнимъ. Нѣ о одномъ зъ государствен-ныхъ дѣятедѣвъ не писалъ такъ много, (розумѣ-еся: неприхильно) якъ о буюшомъ министрѣ на-родной просвѣты. Всеи статіи о нѣмъ читались съ невычайнымъ интересомъ, бо дотыкали най-жизненнѣйшого предмету — выхования молодежи. Большотъ той молодежи теперь являєся вже яко суепопѣный дѣятедѣ. Такимъ чинномъ гр. Толстому, яко министру внутрѣшнихъ дѣлъ, принадлеа рѣдка и завидна доля мати сотрудниками и помѣщи-ками своихъ выхованцевъ. Наша газета („Трудъ“) неразъ высказуєлася о гр. Толстомъ, яко госу-дарственнотъ дѣятедѣ. Тос дає намъ подставу, при случаю нового его именованія обмежитисъ лишь на сей короткой згадцѣ.“ Прочитавши ті слова „Труда“ можна такожъ богато догадатися зъ помѣжъ стрѣчочекъ; анѣ одного доброго слова, сказаного въ користъ нового министра, анѣ одного слова надѣтъ на его будущу дѣяльноту.

„Правительственный Вѣстникъ“ оголосилъ вже потвержденный царемъ „статутъ крестьян-ского (селянского) банку земельного“. Дѣяль-нотъ крестьянского банку не розпростираєся на Сибѣрь, Закавказскій край и на губерніи польскіи и прибалтійскіи.

Цѣкаво буде розглянутися, якъ отнеслись до змѣны министра дѣлъ внутрѣшнихъ въ Россіи газеты австрійскіи, передовѣѣмъ же газеты сто-личной. Neue fr. Presse значає передовѣѣмъ, что Игнатъевъ нѣчого не здѣлавъ для подущенія вну-трѣшнихъ отношенъ въ Россіи, — противно, они за него погорѣли. Але гр. Игнатъевъ лишь зъ назвы бувъ министромъ дѣлъ внутрѣшнихъ, онъ головнотъ вышювъ на дѣла заграничныи. Онъ не бувъ анѣ либеральнымъ анѣ консерватнымъ, а бувъ патригантомъ, значить: тымъ, якимъ буває дипломатомъ; нынѣ такъ, завтра инакше, разна-разъ думаючи лишь о томъ, якбы то противника подбѣти зрадою. Дятого то онъ и зразивъ собѣ всеи партіи. Министеръ справъ заграничныхъ Гирсъ вправдѣ все заявлявъ, что стоять за мир-ною политикоту заграничною, але поки гр. Игна-тъевъ бувъ министромъ, поти Гирсъ все бувъ нимъ вязанный. Нена fr. Presse надѣеся, что новый министръ гр. Толстой не буде мѣшатся въ справы заграничныи и не буде перешкоджувати Гирсови. Се на всякій спосѣвъ есть вже крокъ напередѣ, — хочъ гр. Толстой не сотворитъ но-вой еры. И годѣ. На либеральнѣ въ родѣ Льо-ристъ Меликова, Абазъ, Милотина, Валуєва еще не насѣвъ часть. — Стара Presse думає, что упа-докъ Игнатъева есть для Европы новою порукою удержанія мира, о скѣлько на тоя Россія може мати вилувъ. Presse вычислює всеи неповодженія поли-тики Игнатъева; ті неповодженія и личній непо-розумѣня (съ Катковымъ и Побѣдоносцевымъ) були причиною его упадку. Presse думає, что Тол-стой не отповѣдний на становище министра дѣлъ внутрѣшнихъ особливо въ теперѣшныхъ та-кихъ тяжкихъ часахъ. Онъ буде лишь орудемъ въ рукахъ Побѣдоносцева и Каткова, котры мають теперъ великій вилувъ; толькожъ ретроградная политика не есть средствомъ до выгоны хоро-шо

россійскихъ. Wiener Allg. Zig. рѣвножъ твердитъ, что уступленъ гр. Игнатъева есть користне для цѣлой Европы. Пока онъ бувъ министромъ, поти Европа все недоувѣряла Россіи. Особливо въ сѣра-хъ правительственныхъ въ Вѣднѣ его димисія мусѣла бути сипатично принята. Рѣвножъ Wien. Allg. Zig. не надѣеся нѣякихъ либеральныхъ ре-формъ по гр. Толстою, бо се — „старорусскіи чи-стои крови“.

Франція. Парламентъ французскій принявъ въ друготъ читаніи проектъ закона о роз-водахъ. — Комисія бюджетова парламенту от-кинула кредитъ для французского посольства при Ватиканѣ.

Нѣмеччина. Вчерашній телеграмъ зъ Бер-лина принѣсъ намъ вѣсть, отверджуючу нашѣ здогады о судьбѣ правительственного предложєня о монополю тютюну. Мимо того, що кн. Бисмаркъ самъ лично бравъ участь въ дебѣтѣ, промовлявъ ажъ два рази и то тономъ дуже рѣшучимъ, мимо того парламентъ откинувъ мо-нополю тютюневый дуже значною большо-стею голосѣвъ, бо 276 голосами противъ 43 голосѣвъ.

Египтъ. Справа египска черезъ кровавыи оценки въ Александріи, о котрыхъ мы доносили минушого разу, все еще не сходять зъ першого плянѣ въ области заграничной политики. Въ Па-рижѣ и Лондонѣ отбулись конференціи министрѣвъ и на нихъ ухвалено, что Англія и Франція по вы-падку въ Александріи и на случай неудачи мисіи турецкого повномочника Дервиша-пашѣ не по-зволятъ, чтобы Турція интервеніовала въ Египтъ яко держава суверенна, але згодотъ на интер-венцію Турція зъ мандату европейскихъ державъ. Колибъ Турція не приняла на себе той мисіи, то Англія и Франція самѣ подѣлются интервенціи въ Египтъ а навѣтъ готовѣ дѣлати на власну руку, чтобы удержати порядокъ и status quo въ державѣ надильской. То само заявляли амбаса-доры англійскій и французскій гр. Кальнекомъ у Вѣднѣ. Въ загалѣ Франція и Англія домагаются безпоровочного скликанія конференціи. Теперъ, якъ доносятъ зъ Константинополя, вже навѣтъ большотъ турецкихъ министрѣвъ готится на конференцію, противный їй только султанъ, все надѣючисъ на успѣхъ мисіи Дервиша-пашѣ. По-слѣ французскій и англійскій въ Константинополи, поперть всеми другими державами нашрують на Порту, чтобы пристала на збѣранье конференціи. Справа александрийска была предметомъ интер-венціи въ парламентахъ англійскомъ и француз-скомъ. Французскій министръ дѣлъ заграничныхъ Фрейсине отповѣдавъ въ сенатѣ. Онъ заявивъ, что войска египотскіи выступили противъ забурєнъ въ Александріи вправдѣ не спѣшно, але все таки сновили свой обовязокъ. Теперъ сяду зброѣну скрѣплено, есть отже надѣя, что спокѣи вже не буде больше нарушеній. Причина кровавыхъ заколотѣвъ въ Александріи была чисто случайна, безъ характеру религійного або политичного (?). На всякій случай однакожъ правительство фран-цузске починило отповѣдніи кроки для забезпечєня своихъ подданныхъ. Въ англійской палатѣ низ-шой отповѣвъ на дотычнѣ интервенціи Дялке, что въ Александріи вже зновѣтъ спокѣбно. На розказъ турецкого повномочника Дервиша-пашѣ скрѣплено войсково залогу Александріи до 12.000 людей. Доси не сконстантовано на певно цифры убитыхъ. Самъ кедивъ съ Дервишемъ-пашою удалися до Александріи. Вирочѣмъ на разѣ не мѣгъ Дялке нѣчого больше въ той справѣ ска-зати. Правительство греческе рѣшило на завѣ-данье конзуля выслати свой корабель до Але-ксандріи. Австрійска флєгата „Landon“ достава-лакавъ безпоровочно удалитъ до Александріи. Въ недѣлю має прибыти до Триєсту 1000 Евро-пейцевъ, утѣкающихъ зъ Александріи.

НОВИНКИ.

— На протестъ Добромильскаго монастыря оо. Васи-ліанъ внесенный такожъ и до ц. к. Намѣстничства, от-повѣло ц. к. Намѣстничство, что отданъ новіиця-ти и зарядъ жаетку Васильянского монастыря въ Добромиль въ руки патрѣвъ езуитѣвъ послѣ-дувало въ порозумѣннотъ римской курии съ найвы-шшими властями правительственными (розумѣєся, противъ волѣ нашої верховной власти духовной), что отже ц. к. Намѣстничство не видится въ по-ложеніи выступити противъ сего зарядженія. Якъ зачуваємо зъ достовѣрнотъ жерела вносять оо. Василіанъ зъ Добромиля рекурсъ противъ сего рѣшенія ц. к. Намѣстничства, а то тымъ больше, что фундація Добромильскаго монастыря побѣла до-тыкающихъ актѣвъ фундаційныхъ выражено есть за-стережена противъ чѣи небудъ посторонной инге-ренція, а выражено и выключно предназначена и фун-дована лише для самыхъ Добромильскихъ оо. Васи-ліанъ.

— Мужественне поступованье оо. Василіанъ такъ до-стойне нашего чину св. Василія, и наглядно до-казуєть дѣлѣтѣ нашихъ оо. Василіанъ о добро-вого чину и гр. кат. церкви, вызвало загальне одобренье и одушевленье въ цѣлой Галицкой Руси. Зъ всѣхъ сторонъ доходятъ насѣ численніи вѣсти о такихъ доказахъ повного довѣрѣя и под-носитсѣ гадка, переслати адресы довѣрѣя муже-ственнымъ защитникамъ нашего чина св. Васи-лія, нашего обряду, а посередно и нашої народ-ности. Честь, кому честь.

Протестъ противъ отданя оо. Василіанъ въ руки пп. езуитамъ внесли много громады подгаецкого по-вѣтѣ.

Въ четверть отданю добромильскій монастырь пп. м. При отданю были присутніи: правитель-ственный комисаръ, провинціалъ оо. Василіанъ

Сарниці, провінціалъ єзуїтовъ патеръ Яцковскій і будучий ректоръ василіанського новіціату пат. Шенковскій зъ Ново-веси. Новіціатъ буде отворений доперва въ вересні, а тимчасовъ відбуватись буде репарація монастиря.

— **Vorübergehende Massregel — nur 25 Jahre!** Говорять, що Віреосъ, нашъ митрополитъ бувъ при конці минушого місяця у міністра віроисповіданъ п. Конрада і говоривъ съ нимъ въ справі відання новіціату і монастиря добромилського шп. єзуїтамъ. — „Das ist eine vorübergehende Massregel, welche nur — 25 Jahre dauern wird!“ — сказавъ п. міністеръ. Двадцять і п'ять лѣтъ! — кругла цифра.

— Преосв. єпископъ Іоанъ Ступницький виїхавъ зъ Перемишля дня 9. л. червня до купелей въ Карлюбадъ на 6 тижнів.

— Речинець для конуреу парохіального призначений на дни 28 і 29 червня о. р. отрочені для важнихъ причинъ на познійше. Прошеніа о призовлені податися испитові вже рѣшені; важні будуть і на новий речинець, котрий познійше буде визначений.

— Куренда до руского духовенства въ справі видавництва „Wzory przemysłu domowego na Rusi“. Митрополита консисторія заважала повторно духовенство, щоби надіслало всьміхъ вѣдѣхъ домигого промыслу (гафты, вишивки, малюнки, писанки і т. д.) до мѣско-промислового музею во Львові, котре видає ті вѣдѣхъ въ рускомъ, польськомъ і французькомъ язицѣ і тымъ чинимъ причинює до ознакомлюваня ширшого свѣта съ красивимъ промысломъ домашнімъ. Вѣдѣхъ належить присылати на адресу заряду мѣско-промислового музею во Львові.

— Розрухи антижидовскі въ Пдгайцяхъ. Зъ Пдгайцъ пишуть намъ: Въ недѣлю, дня 11 л. червня о мало не були ми свѣдками подібного погрому жидівъ въ нашій мѣстѣ, якій бувъ на Україні і въ Польщі. Лішь незвичайної енергії пдгайцеского бурмистра, п. д-ра Цвикли-цера треба завдячити, що неорядки скінчилися на малій. Причиною неорядківъ була безгра-нична жидівська напасть. На вчорашній розправі карної въ пдгайцѣмъ суді представився фактъ такъ: Селянинъ Олекса Джулиньскій зъ Сельця коло Пдгайцъ прийшовъ до рѣзняки Лейби Рейтмана і просивъ розмѣняти ему 10-крейцаровий срібникъ на двій. Лейба Рейтманъ отповѣвъ: „не маю“. Селянинъ на то: „коли не ма, най і не буде“ і пошовъ далше до другої і до третьої крамниці, щоби розмѣняти штокку. Лейба Рейтманъ въ слѣдъ за Олексо Джулиньскимъ зайшовъ до третьої крамниці і тутъ ударивъ его кулакомъ въ лице такъ сильно, що бѣдний селянинъ ажъ повалився на землю. Тоджъ Рейтмановъ синъ вхопивъ въ руки желѣзний однокучовий тигаръ і почавъ нимъ окладати Джулиньского. Не досытъ на томъ; товня жидовъ саранкою завітлася, впала до крамниці, зачепила за собою двері і товкля Джулиньского ажъ до безпритомности; потѣмъ еще златого кровію волочила передъ крамницею. Такий жидовскій героїзмъ мусѣвъ очевидно викликати роздраження мѣжъ християнськимъ народомъ, котрий якъ звичайно въ пополуночній порі въ недѣлю чинило збирася на мѣстѣ. І отъ наразъ надъ 1000 народа християнського въ одній хвилі поломали мѣскі страгани і уруживши въ складові часті страганівъ, почали ними окладати жидівъ, не пытаючи ані на полъ ані на вѣкъ. Въ битцѣ було легко покалѣченихъ а влостиво покривавленихъ кѣлѣхъ селянъ, а кѣлѣхъ жидівъ — не знати; жиди що свлы утѣкали до хатъ, а раненихъ заносили въ „беты“. Самі жидовскі свѣдкі збѣгали въ суді, що жидова пдгайца достала того дня добру пам'ятку. Розумѣєть, що неорядокъ, якъ вже вище сказано, бувъ мавъ далеко горшій наслідства, колибъ бурмистръ д-р Цвиклицеръ не бувъ наказавъ полиціямъ добути оружя і тымъ отъ разу заобѣгчи великимъ кровавимъ сценамъ. Жандарми не мѣшали до бійки. Жиди збѣгали въ суді, що поодинокі християне заохочували другихъ, щоби били жидівъ, „якъ въ Россіі“ і намібрали ударити въ дзвони на тревогу, щоби тымъ похпнути народъ до кровавихъ ексцесівъ. (Се, здаєть ся, лишъ жидівська видумка.) Одинъ жидъ, Ворухъ Брайнєсъ зложивъ свѣдоцтво въ суді, що звѣстний нашъ купецъ п. Теодоръ Досинчукъ намовлявъ народъ до розруху. П. Досинчукъ виїсѣ сьогодні до ц. к. прокураторіи въ Золочеві — куда отсылаются акта судові зъ недѣльного розруху, жалобу, що Ворухъ Брайнєсъ зложивъ фальшиву присягу. Цѣла та справа пдгайца буде вестися въ Золочеві. Надѣяться, що въ свѣтмъ часѣ повѣдомлять Вп. Читателѣвъ „Дѣла“ оъ токомъ тої справи. А. Т. Осиповичъ.

— Неорядки въ Перемишлі. Въ четверъ рано і въ вечеръ бувъ Перемишль видовищемъ уличнихъ неорядківъ, котрі задля швидкості і енергичної інтервенції властей не мали жаднихъ нещасливихъ наслідствъ. Причину до неорядківъ дала мѣска полиція. Полиціане побили сторожа одної камениці за невизвезене смѣтѣ такъ ольно, що бѣвъ въ наслідствѣ того побитя доставъ епилептичний нападъ і мусѣвъ бути отвезений до шпиталю. Той случай викликавъ вѣкпе роздраження мѣжъ жителями Перемишля і вже рано велика товня народу згромадилася передъ будинкомъ уряду громадского і почала голоснимъ крикомъ обвѣляти свое невдоволення. Староста выславъ одного урядника і той наклонивъ товну розойтися. Але вечеромъ чинений товня народу почали перебѣгати съ крикомъ і свистомъ улицъ. Урядникъ староста ані жандармерія не могли повздержати тихъ демонстрацій. Тоджъ староста зажадавъ асистенції войскової а рѣвночасно самъ

въ товаристві бурмистра удався на мѣсце неорядківъ. Збѣговиско скінчилися, а інтервенція войскова обмежилася лишъ на патруляхъ по улицахъ. Двохъ найголовнѣйшихъ ексцесивівъ арештовано. Староста перемишльскій, заразъ на першій вѣдомості о надбужитю полиції мѣскою, отнісся до прокураторіи для выточеня слѣдства і судъ вже арештувавъ двохъ полиціянѣвъ.

— Зъ Тысьмениць пишуть намъ: Бѣтъ надѣя, що наше мѣсто зачне будуватися красними домами, бо рада громада ухвалила позволити будувати дома лишъ муровані і бляхою покриті. Щоби погорѣльцямъ прийти въ помѣчь, рада громада заложила власну цегельню, зъ котрої погорѣльці можуть купувати цеглу по цѣнѣ выробу. Зъ добровольнихъ жертвъ для погорѣльцѣвъ зборано досі около 4000 зр. і троха матеріалѣвъ. Пдѣ у мѣстнимъ руководствомъ нашого сотрудника о. Вас. Мотюка почавъ розвиватися у насъ херъ свѣту церковного і свѣтского. Надѣємося, що о. Мотюкъ вытравеє при своій дотепершній усердності въ томъ дѣлѣ, а наше свѣтолюбиве мѣщанство не занежає користати зъ безплатної науки свѣту.

— Зъ надъ Стрыя пишуть намъ: Въ селѣ Ясени до парохіи Устрики долний до єпархії перемишльскої належачимъ выставлена нова корона церковъ съ 3 копулами побѣхъ лат. костела на мѣсце старенької, вѣкомъ похилої церковцѣ за стараньемъ о. Теодора Карника пароха устрицкого, ч. Івана Пужака начальника громады Ясени і ч. громадянъ Ясенинскихъ руского обряду. Нова церковъ єсть тенеръ окрасою цѣлої окрестности. О. Теодоръ Карникъ помню свого короткого урядования умѣвъ вилынути на своихъ парохіянъ до ч. Ісєня такъ, що тіи помню всьміхъ перепонъ зъ стороны противниківъ нашого св. обряду і народа въ протягу 5 мѣсѣцѣвъ зимовою порою выставили церковъ, котра 25 лат. марта 1882 збѣтала поблагословлена і на службу Богу отдана. Честь нашимъ дѣятелямъ, честь такимъ громадамъ.

— Зъ Залозецъ пишуть намъ: Въ наслідствѣ всьміхъ польскихъ агитацій, звѣстныхъ читателямъ „Дѣла“ зъ попереднихъ дописей, напастливѣсть поодинокихъ исповѣдниківъ лат. обряду проявляєсь, жалъ сказати, при всьміхъ случаяхъ. Такъ і минушій недѣль підчасъ походу рускою процесіи допустився одинъ латинникъ образы руского обряду, стараючися викликати неорядки въ процесіоннѣмъ походѣ. Священникъ рускій, бравшій участь въ походѣ, внесуть на ексцесива жалобу въ судъ.

— Духовній місії руского духовенства отбудутся въ деканатѣ стрийськомъ 1) въ Семігинѣвъ на празникъ Воздвиженія Ч. Креста; 2) въ Покровцѣ на Покровъ преосв. Дѣвы; 3) въ Дашавѣ при конці жовтня. Въ деканатѣ богородчанськомъ: 1) въ Марковій въ день св. Іоана Крестителя; 2) въ Гороховинѣ на празникъ Покровы пресв. Дѣвы; 3) въ Богородчанѣ въ день Успенія пресв. Богородиці.

— Руска читальня мѣщанська въ Бродѣхъ. Якъ доносять намъ мѣщане зъ Бродѣвъ, заложили они свою читальню і сего мѣсяця побѣлали статуты читальні для потвердження до ц. к. намѣстництва до Львова. Въ писмѣ до насъ признають мѣщане єсть влостиво заслужені заходи оо. Сѣрка зъ Гайвъ Старобродськихъ і крыл. Лотоцкого зъ Бродѣвъ около заложеня читальні. Мѣщане заложителѣ читальні мають надѣю, що такъ численна руска интелігенція въ Бродѣхъ покаже мѣщаньской читальні свою помѣчь.

— Кѣлѣко теперь російскихъ жидѣвъ въ Бродѣхъ? Урядова „Gazeta lwowska“ подає слѣдуючі дані: Пѣсля конскрипції львовского комитету було дня 2. л. червня въ Бродѣхъ 12.467 ємигрантѣвъ; комитетъ бродскій списавъ отъ 3 до 12 червня 1.606; — разомъ отже було 14.073 російскихъ жидѣвъ. Зъ того числа выправлено до Америки: 12-тымъ транспортомъ 106; 13-тымъ 266; 14-тымъ 246; 15-тымъ 255 а 16-тымъ 266. Завершено назалъ до Россіи черезъ Радзивиловъ 199 а черезъ Волочиска 27; примусово выдано зъ краю 40. Въ загалѣ выправлено за границю 1.405. Лишилось отже дня 12. л. червня 12.668 жидѣвъ російскихъ въ Бродѣхъ. Въ наслідствѣ нового розпорядженя правительственного всѣхъ жидѣвъ російскихъ отягачуть зъ краю до Бродѣвъ. Громады, въ котрыхъ такі неорядки готѣ укрываються, повинні заразъ заведомляти о томъ политичній власті; инакше самі черезъ свое недбалство потерять шкodu. Во Львові бѣтъ теперь около 400 ємигрантѣвъ, велику часть вже вывезено до Америки.

— Зъ Збаража доведѣмося, що тамашня публіка циро повитала нашъ театръ рускій і численно учаща на представленя. Замѣдова публіка досі ще слабо була заступлена. Досі представлено 4. л. червня „Ксантиу зъ надъ Полтвы“, 6-го „Назаръ Стодоля“ съ апотеозою Шевченка, 8-го „Фалшивники банковѣвъ“, 10-го „Ревизоръ зъ Петербурга“, 11-го „Бѣдна Марта“, 12-го „Подѣряне“, 13-го „Капралъ Тизко“, 14-го „Сватань на Гончарѣвъ“. Въ суботу (14-го) отограно на доходъ шп. Пясецкихъ „Французскій селянинъ“, а въ недѣлю (18-го) „Золотый Моисѣвъ“. Откликуюсь до окрестной публіки, щоби громадою участю поперала нашъ театръ, котрий лишъ до конця сегомѣсяца має отати въ Збаражѣ.

(о) Рускій театръ въ Тернополі. Въ четверъ 25. л. мая отограно на XV, зъ черги представлено добре звѣстну цѣлої галицкой публіки оперетку Котляревского „Наталка-Полтавка“. Хочъ вже отѣлѣко развѣвъ представлявано сю, такъ сказати бѣ, обограну оперетку, а всежъ она находить щиріхъ любителей. Сценічне представлене вышло хорошо, лишъ п-нѣ Стефуракова въ ролѣ Наталки спадала часто зъ тону; зѣ взгляду на чи-

сленній свѣтъ була бѣ та роля пѣсля нашой думки отѣтнѣйша для п-нѣ Пясецкой. Що до участі публіки, то се представлене було найслабѣе обсажене. — Дня 27. л. мая выведено на XVI-те представлене давню французску мѣлодramу „Трицѣть лѣтъ житя шулѣра“. Мимо дуже доброй игры артистѣвъ, въ котрій именно знаменито вызначились пп. Виберовичъ (Оскаръ), Гриневецкій (Вягнеръ) і Плошевскій (Жерманъ), п-нѣ Виберовичова (Ульрилька) і Стефуракова (суджена Оскара) не заняла ся штука публіки. Въ загалѣ мусимо замѣтити, що того рода сензаційні творы не мають вже успѣха на сценѣ і належало бѣ ихъ заступити оперетками або комедіями. Публіки і сими разомъ небагато згромадилось. — Въ поне-дѣлокъ Зеленихъ свѣтъ отограно на доходъ рускою бурсою тернопольскою по другій разъ комичну оперетку Млаки „Золотый Моисѣвъ“. Салѣ була переповнена а бачилисьмъ такожъ досѣтъ Русинѣвъ зъ окрестности. Сценічне представлене удалось дуже добре. Зъ представлення сего передала Дирекція выдѣлову рускою бурсою 62 зр. 69 кр. яко половину чистого приходу. Съ признаньемъ поднести мусимо, що такъ дирекція, якъ і цѣле товариство радо поднималося труду на рускій народній цѣли, чимъ собѣ збѣднали цѣру выдаку у Русинѣвъ въ Тернопольщинѣ. — Пѣслѣдѣе пращальне представлене (въ четверъ 1. л. червня) було справленимъ тріумфомъ нашого театру. На доходъ велимъ заслуженого нашего артиста п. Ив. Гриневецкого представлено 3-актову комедію „Ксантиу зъ надъ Полтвы“, котра належить до лучшихъ творѣвъ нашего репертуару і вѣрнимъ начертаньемъ характерѣвъ, якъ і живою акцією будить интересъ у публіки. Сценічне представлене вышло дуже гарно, тожъ зентузізована публіка по кѣлѣка разѣвъ выкликавала нашихъ артистѣвъ. Публічність переважно мѣсцевѣ заняла воѣ крѣсла і лѣжки а партеръ бувъ набитый, такъ що ще нѣколи, иѣ теперь, иѣ за давнѣйшихъ часѣвъ нашого театру салѣ не була такъ переповнена. Було се вымownымъ доказомъ симпатіи, яку собѣ збѣднали нашъ театръ въ Тернопольщинѣ, а заравномъ щедрою нагородою за невсмынуці труды многозаслуженого артиста і режисера п. Гриневецкого. Театръ рускій лишивъ по собѣ мн. омиону не только у Русинѣвъ, але і у иншихъ народностей здобувъ собѣ признанье і по-важанье.

— Неорядки въ Загребѣ. Дня 13. с. м. въ ночи прійшло до кровавой авантюры межи студентами, котрі съ свѣтами повертали зъ бенкету проводника либеральной хорватской партіи Старевича, а полицію. Въ битцѣ було тяжко раненихъ 2 полиціянѣвъ і 7 студентѣвъ. Сѣмнадцать студентѣвъ увязнено.

— Пам'ятникъ Богдана Хмельницкого въ Києвѣ буде докѣнченій, якъ доведѣсь „Заря“, съ концемъ вересня с. р. Теперь кончатся подкладка фунда-ментѣвъ подъ курганъ, а на другій тѣдѣнь почнеся робота коло укладу самого кургану.

— Именованя і перенесеня судовыхъ урядниківъ: Министеръ справъ внутрѣшнихъ именовувѣвъ адьюкнта суду повѣтового зъ Сянока Кирила Менцѣньского судію повѣтовымъ въ Бурштинѣ; адьюкнтиво суду пов. зъ Валогорода Людвикова Брожиньского позволявъ перенести въ томъ самѣмъ характерѣ до Сянока, а адвокытанта Людвика Ейзелта именовувѣвъ адьюкнтомъ суду повѣтового въ Валогородѣ.

— (Дробні вѣсти.) Шефъ генеральнаго штабу ген. бар. Фридрихъ Бекъ выїхавъ зѣ Львова на провинцію на осмотръ стратегичній. — На за-помогу погорѣльцѣвъ Хоросткова жертвовувѣвъ гр. Семеньскій 500 зр. і 50 кѣрцѣвъ зѣбжа. — Каме-нецко-подѣльскій окружній судъ засудивъ чотырохъ жидѣвъ, розграбившихъ коствѣль въ селѣ Тарнорудѣ на 12 лѣтъ сылки въ каторгу. — Трупа театральна панѣ Теофілѣ Романовичъ перебуває теперь въ Равѣ Руской. — Въ Черни-ховѣ, прославского поѣта, лучшая слѣдуючій нещасливый случай: мати-селянка лишила въ хатѣ кѣлѣкамѣючну дитину подъ дозоромъ 4 лѣт-ного хлопцяны. Безрога увѣлила въ хату і отгрызла дитанѣ обѣ руки. — Дня 13 червня царица повела дочку въ Петергофѣ. — Намѣстництво низшо-австрійское развозало т. зв. „яѣмцеко-австрійску читальню въ Вѣдні.

— Банкъ „Славія“. Дѣятельность і грошева фреквенція за мѣсѣць сѣчень, лютый і марець 1882. Въ протягу того часу завязано въ всѣхъ секціяхъ убѣзпечень (I—IV) на житье і въ огневѣй новыхъ убѣзпечень разомъ 12573 на капиталъ зр. 11.741.025.03, зъ котрыхъ преміи і побѣдній на-дежности выносятъ зр. 345.682.38. Вынагород-женъ за шкody выплачено въ томъ періодѣ въ всѣхъ секціяхъ зр. 123.276.89. Въ протягу тыхъ трехъ мѣсѣцѣвъ вложено до касъ задатковъ зр. 235.972.74 і пожичено на гипотеки зр. 661.437.71. Грошева фреквенція въ центральной касѣ за мѣсѣць сѣчень, лютый і марець 1882 выносила зр. 1.117.108.24. Пожарными сикавками об-дѣлено двѣ громады въ Чехавѣ.

Неменьше вкладаетъ банкъ „Славія“ капиталы і до галицкихъ касъ задатковъ. До того часу вложивъ: до Товариства галицкой касы задатко-вой во Львові, Товариства залочкового въ Дро-гобичи, въ Бирчи, въ Роздолѣ, въ Радомыслѣ, Закличнѣ, „Надѣя“ въ Миколаевѣ і товариства залочкового въ Вохнѣ.

Автономичне товариство для убѣзпечень до-ходѣвъ і пенсий для хлѣборѣвъ, ремѣнниковъ, урядниковъ і т. п. тѣшится щоразъ болѣшимъ взяткомъ у публіки, і чимъ разъ болѣше пропн-кає тою мыслею, а важность того рода убѣзпеч-ченъ єсть узнаюно въ всѣхъ верстанѣхъ суспѣль-ности. Найлѣпшій доказъ того єсть число членѣвъ того товариства; зголосилось бо до конця марта

1882 вже 490 членѣвъ, субскрибованіи вкладки досагали зр. 354.172, — а убѣзпеченіи доходы і пенсий зр. 88.202.82.

Пенсійный звязокъ заступниковъ числявъ до 31 марта 1882 3765 участникѣвъ, а фондъ пенсійный досагнувъ высоты зр. 24.672.51 въ готѣвъ і эффектахъ.

Вѣсти єпархіяльны.

Зъ Аѣпархії Львовской.

Презенту regiae collationis на приходъ въ Соколовцѣ, дек. косошовского, получивъ о. Т. Добрянскій зъ Акрышоръ; 2) на приходъ По-ловцѣ получивъ презенту о. И. Лотоцкій, та-мощный такі завѣдатель.

Душпастварку посаду, именно завѣдатель-ство прихода Мельничѣ получивъ о. А. Гринев-ецкій.

Ординаріатскими комиссариами школьными поставлені: 1) о. Григорій Словяцкій (на мѣсце о. Кирила Левиньского) компсаремъ бускимъ; 2) о. Юліанъ Сембратовичъ бускинскимъ; 3) о. Алек-сандеръ Петровичъ болохѣвскимъ (на мѣсце о. Петра Турчановича).

Упокоились оо. 1) Григорій Яѣньскій, ка-пеланъ въ Витковѣ, дек. холошовского; 2) Іоанъ Дудкевичъ, парохъ зъ Любнѣ, дек. городецкого.

Зъ Єпархії Перемишльскої.

Въ пропозицію а) на парохію Вокутичѣ дек. старобольского прійняті слѣд. кандидаты: I) Ем-илій Вачиньскій; II) Іосифъ Подлускій; III) Ем-илій Менцѣньскій; по тернѣ I) Михайлѣ Кокуре-вичъ; 2) Іоанъ Мацѣвичъ; 3) Волеславъ Калуж-няцкій; 4) Андрій Тимкевичъ; 5) Кирилъ Ру-давскій; 6) Антоній Волощакъ; 7) Юліанъ Низовый; 8) Теофілѣ Левицкій; 9) Іоанъ Тато-миръ; 10) Іоанъ Подлускій; 11) Алексѣй Ива-сѣвка; — б) на парохію Тросянѣвъ дек. добромилського слѣдуючі кандидаты: I) Андрій Габла; II) Емилій Вачиньскій; III) Іоанъ Ко-закъ; по тернѣ I) Онофрей Дрималикъ; 2) Ми-хайлѣ Ладьянскій; 3) Геронимъ Косыстань-скій; 4) Александръ Чайковский; 5) Петро Ту-становичъ; 6) Кирилъ Яєницкій; — в) на капеланію Борятинѣ дек. судо-овишенського слѣдуючі кандидаты: I) Іоанъ Отто; II) Василій Мацюракъ; III) Михайлѣ Кручковскій; по тернѣ: I) Корнилій Гинилевичъ; 2) Григорій Левъ.

НАУКА, ШУКА І ЛІТЕРАТУРА.

— Товариство „Просвѣта“ выдала брошюру „Повѣданье про житье святого великомученика і мѣнаря Пантелеймона“ книжочка друкована кирилицею і обнимає 52 стороны 16-ки.

Переписка Редакції и Администрации.

Вп. К. въ Римъ: „Святой Боже“ Вамъ вже давно высладо: на „Чотырогласникъ“ передано грошѣ накладцевъ; чи і коли выйде, не знаємо а дальшой отѣчальности не можемо на себе брати. Вп. о. Н. въ К. О скѣлко знаємо зъ „Сте-нографичныхъ записокъ“ вышло досі 2 аркушѣ, обймаючі болѣшу половину акту обжалованя въ нѣмецкомъ язицѣ. Вп. А. Сѣв. Т. Теперь мы такъ заявляі, що мусимо Васъ і всѣхъ запѣчующихъ просити о терпѣливости на отповѣдь. Якъ бачите, подаємо о скѣлко можна повне оправданье. Спра-возданя польскихъ газетъ мимо обширности суть въ многѣмъ неточны.

Подяка.

Пѣдписаній складає прилюдно щире Спаси-Богу Хв. Дирекції і Вп. артистамъ руского на-родного театру за устрѣенне представлення на ре-ставрацію могилы Т. Шевченка, зъ котрого выли-нуло на ту цѣль 62 зр. 27 кр. а другого на до-ходъ рускою бурсою, для котрой пришло 62 зр. 69 кр. а. в.

Въ Тернополі 1. л. червня 1882.

Дрѣ В. Лучаковский.

Подяка.

Не маючи иншого способу мои чувства влостиво выразити, складаю публично усердну подяку Всен. Драмѣ Галущиньскому і Мроцковскому зъ Станиславова, котрі въ мой слабости мною щиро і безинтересно ва-нялись, і только черезъ швидку і щасливу опе-рацію мое житье урагували, а черезъ тоє жену отъ вѣдѣтова, а дѣти отъ сирѣтства і остатної нужды увѣличили. — Най Всевишній нагоро-дитъ Ихъ щирѣ труды.

Посѣчь дня 13 червня 1882.

Павелъ Дурбакъ,
капеланъ въ Посѣчи.

Подяка.

Въ тяжкомъ горю, якимъ дѣткнула мене во-ля Всевишнього черезъ смерть моего мужа похороненого дня 12 червня въ Рогатинѣ, складаю щирѣсердечну подяку Вп. о. поч. крпл. Деревя-чеви зъ Рогатина, Вп. о. совѣт. конс. Чировско-му зъ Бабинѣвъ, Вп. о. деканови Рудницкому зъ Черча, Вп. о. Лопачиньскому зъ Высны, Вп. о. Кучиньскому зъ Лучинѣвъ, Вп. о. Гургулѣ зъ Путатинѣвъ, Вп. о. Яворовскому зъ Потоцкѣ, Вп. о. Чеховскому лат. свѣщ. зъ Рогатина, що зво-лилъ ласкаво прибути і причащати своимъ тру-домъ до похоронного обряду. Велике спасѣбѣъ Имъ, за прислугу, яку зробили б. п. Теодора, подаючи позѣбавшимъ отраду і потѣху въ часѣ найбільшого смутку і горя.

Рогатинѣ, дня 17 червня 1882.

Павлина Трусовичъ съ доі : Ольгою, Вѣрою, Теодорою і Марією.

— Богослуження в Гниличках. — Дня 30 л. мая т. е. вв'єторок по Сомештїю відбулось в Гниличках торжественне богослуження вв'єспосб дужє оказали. Поводом до того було вв'єбито поставленє памятникя тверезости. Кажу нбѣ, бо у громадянъ тои мѣстности розбуджений рускій духъ, розбудженє почутє людского достоинства, подученє съ чувствомъ религійнымъ. Про то и тверезость вв'є тѣи громадѣ не нѣмѣ тамъ заведена, а заведена она скорѣе якъ вв'є другихъ громадахъ, а и поставленє того памятникя було поводомъ тѣлько формальнымъ и поверховнымъ, а властивый поводъ до того богослуженя було завленє громады передъ властями, що хотѣть перейти на православїе. Тое ихъ завленє набрѣло галасу, котрого ехо и по за границами отбѣлось, а цѣла и властива рѣчь задежала вв'є тѣмъ, що громадяне старались о мѣсцевого свѣщенника, коли того не могли получати, то позорно для оклонєня правительства заявили готовность до перєходу на православїе. Той ихъ крокъ потягнувъ за собою зовѣмъ инші наслѣдства, якъ они сподѣвались, бо отъ власти духовной: комисіи, мисіи єзуитѣвъ и урочисте богослуженє, якъ оно відбулось на дню выше сказаномъ. Духовна комисіа осангула своє намѣренє, бо громадяне, якъ и сподѣвались належало, отступили отъ намѣреня скоро, якъ тѣлько зроблено имъ надбѣ, що получить мѣсцевого свѣщенника; не менше осангуло цѣль и устроєнє тамъ богослуженя, бо при сподѣвности богослуженя оказавъ збраний колькатысячный народъ съ церковными походами, съ усердіємъ до сповѣди и слуханя проповѣдей, о околѣко узападненє поосудженє свѣщенства нашого о нечистѣсть и недбалѣсть, и о околѣко насильє и єзуитѣвъ було потрібнє. Але чи осангули цѣль и є. єзуиты своими цукерками, якъ межѣ дѣтей роздавали, роздаванємъ шкапѣрѣвъ и корункѣвъ помежи народъ грєч. к. обряду, проповѣдами, якими вв'є соблазняющій способъ православїе и церковь понижали — то ожаке будучности.

Що до заявленя громадянъ вв'є Гниличокъ аложенного вв'є власти духовной, то того, взявши рѣчь обєктивно, послѣ буквѣ закона зовѣмъ було непотрѣбно, послѣ уставъ конфєсійныхъ досытъ, коли таке заявленє зложитѣ у власти политичной. Колижъ видимъ, що громадяне и у власти духовной зложили свое заявленє, то чижъ не пробиваєся тутъ ихъ цѣль, зневодити ординаріятъ до підпоможєня ихъ намѣреня: мати мѣсцевого свѣщенника?

Но кромѣ того єсть вв'є тѣмъ поступку и рѣчь друга, котра кидає підозрѣнє, чи не подана мысль православїю громадянамъ вв'є Гниличкахъ отъ людей злонамѣреныхъ, чтобы у духовной власти вымогчи власть мѣстную вв'є зарядъ церкви грєч. к. обряда? — Що підозрѣнє таке не безосновнє, то свѣдѣть дѣла закону и є. єзуитѣвъ отъ самого повстаня ихъ Ордєна. Перевели руске дворянство на обрядъ латинскій, нѣмѣ видѣть, що тѣмъ Руси не убави, треба имъ кинути на народъ. То, що попередъ дѣлали Сѣриковскій, Анкивѣ, найновше дѣлає то само Гиршлерѣ, чого свѣдѣствомъ єго курєнда о приминаню людей грєч. к. обряда на обрядъ латинскій. То само дѣлають и латинскій свѣщенники, котрі часто предпринимать побѣдки по принадлежнѣхъ до ихъ приходѣвъ сєлахъ и тамъ вв'є церквахъ правятъ богослуженя нѣбито для своихъ парохіанъ, дѣйствитѣльнє для того, чтобы людей грєч. к. обряда съ латинскимъ набоженствомъ освоити и поволи на свѣдѣ обрядъ перетягати. Во щожъ значать, пытаю, тѣи капицѣ, якъ по сєлахъ по при рускихъ церквахъ будують, а такихъ вв'є нашон Збаражчинѣ поставлено колька, якъ вв'є Подволочискахъ, Меднѣ, Кошлякахъ, Яцѣвахъ. Пенѣвѣцахъ а вв'є Сѣнявѣ каплиця на укрѣпленю, а церковь на упадку, вв'є Стрыбѣвѣ каплиця будують, вв'є Сухѣвахъ а може єще и по другихъ сєлахъ мають будуватися... Чи они католицизмъ чи латинизацію мають на взгядѣ? Поминаю интернатъ учительскій, котрый такожъ устроєнє не для иншої цѣли, але вв'є якъ поминутіи Мєртвєхъ вѣстанцѣвъ, котрі ордєна и є. єзуитѣвъ суть лишь другимъ виданємъ, а куда стрємитѣ справа, то свѣдѣть замахъ здѣланный такъ хитро докторомъ Сарничинимъ на оо. Василянѣ. И вв'є такихъ обстоятелствѣхъ насылає митрополитъ Ординаріятъ єще и є. єзуитѣвъ съ ихъ мисіями, котрі цукерками, роздаванємъ шкапѣрѣвъ и корункѣвъ помежи рускій народъ заманують єго вв'є таборъ латинскій. А вое тоє, зновъ пытаюся чи оно має на взгядѣ побожность людей, чи латинизацію? Чому тѣи и є. єзуиты не наворачаютъ жидѣвъ, котрыи и такъ заляла Галичина, а днесъ ихъ вв'є Россіи єще болѣе напылає, колькожъ съ тѣхъ до вв'єры христованя привели они? Най вѣсь ихъ на обрядъ латинскій заберутъ, Русины и повѣ словомъ противъ того не озвуютъ, но тѣмъ побожнымъ рабѣмъ хотѣтъ не о намеренє до Христованя вв'єры, але о латинизованє Русинѣвъ, чтобы черезъ знищенє обряду инициати и народность и на єи розвалинахъ збудувати Польщу. Реставрація Польщѣ, то єсть цѣль остаточна, а латинизація до того средствомъ. Тай сумно про тоє, коли и межѣ свѣщенниками знаходять такі, що кажутъ своимъ людямъ польскій кандидѣтъ при выборахъ підперати, сумнѣше єще, що и выше власть духовна позволєнємъ мисіи и є. єзуитѣвъ до такихъ ихъ цѣлей помѣщу прикладає руку. Но дармо — передъ такимъ напоромъ намъ шю нагинати годѣ, зрадинокѣвъ и грѣшникѣвъ лишю на боцѣ, людѣ розбудженнѣ вв'є значной части оборонитъ народность, а класа образована най причиняєся каждый своею лєнтою

обовязку народного, а поконаємъ замахи, якъ намъ напасать.

ПРОЦЄСЪ ОЛЬГИ ГРАБАРЬ И ТОВАРИЩЕВЪ.

Третій день ролпавы — среда 14 червця.

(Дальше.)

По перєслуваню Володимира Наумовича приступлено до перєслуваня обж. Венедикта Площаньского, редактора „Слова“.

На допытанє пытанє предѣдателя отповѣдає обжалованный, съ актомъ обжалованя вв'є рукахъ (тожъ само на просьбу присяжныхъ — по польски): Я читавъ актъ обжалованя, довго застановляюся надъ нимъ и не нахожду вв'є нѣмъ нѣчого, що моглобы мене обвинити вв'є закинемъ злочинствѣ головной зрады. Забрано у мене при ревизіи пачку паперѣвъ и на тѣи подѣставѣ поставлено мене передъ судѣ. Вв'є папєрахъ, котрі у мене знайдєно, нема нѣчого, що компрометувалобы мене. Я хочъ редакторѣ, але я жадной корреспонденци не продававъ; се може длиннымъ буде здаватися, але єе правда. Я не маю часу, а навѣтъ не маю охоты отповѣдати на корреспонденци. Мирославъ Добрянскій писалъ до мене зъ Петербурга хотѣвъ завязати зѣ мною переписку. Але я єму не отписавъ на жадєнъ листѣ. Я не знаю, якъ онъ тамъ займаєстановище, а якъ я чувъ, высокоєго становища не може займати. Я нѣколи не доверювавъ, чтобы онъ могъ такую ролю отгравати, я дождѣлся о тѣмъ доперва зъ акту обжалованя. Зъ тои причини я и признавъ отъ разу, що онъ бувъ у мене, а я отдавъ єму визиту. Будучи вв'є Петербургѣ вв'єступивъ я такожъ до него. Що до справы гниличков, то я вв'є вв'є слѣдствѣхъ оказавъ, и признаюся на Бога, що я жадной участи вв'є справѣ гниличкой не бравъ и, даю слово чести, нѣчо о нѣи не знаю. Такъ само и що до Збаража. То правда, що бувъ у мене передъ двома чи тремя лѣтами Залускій съ прошенємъ, чтобы я написавъ єму протєстъ противъ выбору рады громадской вв'є Збаражи, а що адвоката Добрянского не могъ застати дома, то я казавъ написати той протєстъ. Тогда то я дождѣлся, що громада збарака готова перейти на православїе, если о. Коостенскій не буде зъ Збаража усунєннѣй. Я порадиъ Залускому удатисъ до о. Малиновского, котрый тую справу залагодивъ. По якѣмъ часѣ доствѣ я завѣдомленє, що громада збарака погодилася съ о. Коостенскимъ и отступила отъ намѣреня перейти на православїе. Я тую вѣдомость умѣстивъ вв'є вв'єступнѣи статіи „Слова“ и похваливъ згоду Збаражачъ съ о. Коостенскимъ. Що до справы гниличков, то я доперва вв'є слѣдствѣхъ дознался, що Шундеръ маюъ бути у мене и я маюъ єму давати якѣсь инструкци. Я кланюся Богомъ, що того не було, — даю оловочести. Могъ онъ бути у мене съ своимъ сыномъ, чтобы щось раздобути отъ Ставропигійского институту. О намѣреню переходу громады Гниличковъ на православїе я дождѣлся доперва зъ „Газетъ и Кѣлѣвскон“. Ажъ коли польскій газетъ тую справу взяли за надто остро и дужє выступили противъ митрополита, о. Малиновского а навѣтъ намѣстника, тогда ажъ була помѣщена вв'є „Словѣ“ статія, що вв'є Австрій каждый може исповѣдувати религію, яка єму подобаєся, если лишь вв'є легальный способъ завѣдомитъ власть о змѣнѣ своєи религіи. Я отже не дававъ жадной рады, а вв'є жадной корреспонденци не писалъ. Вв'є слѣдствѣхъ я просивъ, чтобы мене конфронтували съ Залускимъ и Шундеромъ вв'є той справѣ, але судія слѣдчій отговѣрявъ мѣнѣ тоє. Я прошу о конфронтации, — прошу бодай теперѣ.

Що до закиду будучности я вв'є 1866 р. надавъ „Слову“ выразе направленє панславистичнє и будучности мое личнє поступованє и мой нувшѣсть кидали на мене сильнє підозрѣнє, що я вое ношуся съ панславистичными идеями, то мушу отповѣсти, що отъ 1863—1867 р. я учивъ вв'є Ольвѣ сына дѣдича Гарапиха и ажъ вв'є 1868 р. вв'єступивъ якѣо сотрудникъ до „Слова“. Програму газетъ я вв'є заставъ готову и вв'є тѣмъ душъ мусѣвъ я ажъ писалъ дальше. Подѣставъ вакѣи будучи єще на сѣлѣ, я звидѣвъ монастырь въ краю, чтобы збѣрати матеріалъ для укладу монографіи о монастыряхъ. Знайдєно у мене листъ Вишека зъ р. 1875, послѣ котрого я маюъ належати до тайного комитета для знакомого Славянъ въ Босніи и Герцеговинѣ. Рѣчь була така. Вишекъ завѣзавъ мене, чтобы я старався утворити комитетъ для збѣраня окладѣкъ на Славянѣ. Але я Вишекови нѣчого на тоє не отписывавъ, а онъ видѣвши, що я не дужє до того спѣшусь, самъ написавъ поданє до намѣстничества. Намѣстничество отговѣрило, бо казало, що вв'є краю нема грошей. Такъ отже не було жадного комитета. Я могу вв'є той справѣ покликати на адвоката д-ра Иванѣ Добрянского.

Дальше закидає мѣнѣ прокураторія, що по поводу якогось обходу вв'є Москвѣ я выславъ до славянського комитета тамже телеграму „вв'є доказъ духовной єдности съ великорусскимъ народомъ“. Вв'є Москвѣ ставлено тогда памятникъ Пушкинову, пріятелю Мицкевича. На тоє торжєство завѣзавъ комитетъ редакцію „Слова“. Я выславъ телеграму, хочъ слово чести даю, не памятаю теперѣ, якоє содержаня, але певно не стояло тамъ съ „великорусскимъ“ народомъ, а лишь съ „великимъ рускимъ“ народомъ, — а се рѣзняца.

Дальше закидає прокураторія, що „Слово“ побѣрає субвенцію зъ заграничѣ. О тѣи субвенциі говорять ажъ дужє отъ давна; а чувъ навѣтъ, що я побудувавъ свѣдѣ домъ на Городецѣ

комѣ за московскій рублѣ. Дальше сказано вв'є актѣ обжалованя, що я вв'є слѣдствѣхъ самъ признаюся, що я зъ Холму доставъ черезъ посередничество адвоката Ив. Добрянского 100 рублѣвъ. Съ нашими ємигрантами-свѣщенниками вв'є Холмѣ але обходатѣся, прислали отже мѣнѣ черезъ адвоката Ив. Добрянского двѣдцѣть и колька-аркушову статю для помѣщеня вв'є „Словѣ“ а понеже тѣя статя могла бути печатана лишь въ додатку, то они прислали на тоє 100 рублѣвъ. Вв'є наслѣдство той статіи почали вв'є Холмщинѣ перєслѣдувати мнимыхъ авторѣвъ той статіи, сконфисковано чѣсло „Слова“ и була о бава дебитъ. Мене намовляли вв'є Варшавѣ поѣхати до Петербурга до прокуратора и до шефа департамєнту правового. Корєспонденці отъ Терлецкого зъ Житомира и отъ проф. Будиловича зъ Варшавы я вв'є „Словѣ“ не умѣстивъ.

Стоить ту такожъ вв'є актѣ обжалованя, що вєпомогала мѣнѣ статиями вв'є дусѣ панславистичнѣмъ Леонтьєва Левинька. Єсть то стара вдова, котра отгравє ролю пріятельки Славянъ, а не маючи дѣтей розлюбувалася вв'є писаню стихѣвъ и каждого ними трактувє, съ нимъ лишь познакомитѣся. Стихи, котрі мѣнѣ присылала, я читавъ другимъ, але не друкувавъ ихъ.

Закладає мѣнѣ дальше, що Мирославъ Добрянскій вв'є лѣстѣ до Ольги Грабарѣ згадає о програмѣ „Слова“. Я не знаю о тѣмъ нѣчого и мене нѣчого не обходить, що кто собѣ писалъ. Що тѣи особы Ольга Грабарѣ и Мирославъ Добрянскій писали и думали о „Словѣ“, се мѣнѣ дужє мало що обходило. Прозю не одержувавъ я зъ Россіи нѣякихъ дописѣ.

„Слово“ було млавє и рѣдко коли єго конфисковано. Минувшого року сконфисковано „Слово“ вєсео одинъ разъ и то за статію перєначєтану зъ нѣмецкой часописи (N. fr. Presse) о Босніи и Кривошинѣ. Я вв'єтерѣгався конфискує, бо се тѣлько кошта робитъ, — и нарѣкано на те, що „Слово“ млавє.

Дальше закидає мѣнѣ, що я стоявъ вв'є звязи съ славянскими комитетами. Я не стоявъ и не стою вв'є звязи съ нѣякими комитетами славянскими анѣ съ русскими правительствомъ. Зъ кѣевского комитета я доставъ грошѣ, щось 300 чи колька тамъ рублѣвъ, за книжки, бо писалъ мѣнѣ, чтобы имъ тутка закупити рѣжныхъ книжокъ; я купивъ и выславъ. Отъ того часу не стоявъ я вв'є нѣкой звязи съ тѣмъ комитетомъ и вв'є загалѣ навѣтъ не знаю, чи той комитетъ єе существуетъ.

Такъ само закидає мѣнѣ, що „Слово“ має дебитъ вв'є Россіи и выводатѣся зъ того, що оно панславистичнє и що я пронагулю панроссійскій тенденциі, „Слово“ має дебитъ отъ самого початку є. є. отъ р. 1861. Дебитъ до Россіи мають и инші газетѣ при Gazeta Lwowska, хочъ она не єсть панславистична. Такъ само має дебитъ N. fr. Presse, — Presse и инші газетѣ — и вв'є загалѣ дебитъ достає каждая газетѣ, котра не вв'єступає завязто противъ Россіи.

Єще мушу сказати, що до славянскихъ комитетѣвъ, що то суть комитетѣ гуманитарный и якъ вєюды, такъ и тутъ то само повтораєся. Славянскій комитетѣ набрѣло багато шуму и галасу: збѣдѣду, наговорѣтъ богато, а потому нѣчо. Вв'є часѣ турецкой войны було болѣше руху. Збѣрано складки, послано дазновы до Болгаріи, бо за часѣвъ турецкихъ не можна було вв'є церквахъ мати дазновѣвъ и т. д. Але теперѣ все кѣнчитѣся на мовѣхъ. Передъ мѣмъ увѣзєнємъ вычитавъ и навѣтъ, що петербургскій комитетъ розвязався. Славянскій комитетѣ суть по головныхъ мѣстахъ Россіи, вв'є Петербургѣ, Москвѣ, Кѣвѣ, Одєсѣ, а навѣтъ вв'є Варшавѣ. Про комитетъ вв'є Москвѣ я доси нѣчого не чувъ, а о другихъ дужє мало, або такожъ нѣчого.

Предѣд.: Послѣ „Газетъ Гатцукѣ“ отбудѣсь засьѣданє славянського комитета, где вв'єставлено програму сполучєня вѣсьхъ Славянъ подѣ проводомъ Россіи?

Обжал.: Вѣрю вв'є пангерманизмъ, — але вв'є панславизмъ не вѣрю, а бодай се дужє, дужє далеко до того; треба цѣлыхъ вѣковъ и Австрій не має чого боитисъ съ сєи стороны. Вв'є така славянська натура, каждый тягнє до своего.

Вв'є Нѣмєчинѣ давно приняи одинъ языкъ, — у Славянъ сєго не буде, — у насъ болѣше якъ 20 языковъ, славянська натура ажъ така, що тягнє до роздроблєня, а не до сполучєня. Тожъ не вѣрю иъ жаднѣи теоріи Погодина, Фадѣєва и не виджу вв'є тѣмъ небезпєченствѣ для Австрій.

Що до статіи „Славянскій вопросъ“ то я не могу и за то отповѣдати. До редакциі надосылають рѣжнѣи статіи; мѣнѣ прислали, пригаду собѣ, навѣтъ отзову отъ польского революціонного комитета вв'є Парижи и богато иншихъ статей. Я звичайно навѣтъ ихъ не читаю. А що до статіи „Славянскій вопросъ“, то якъ собѣ пригадує, було се такъ. До редакциі зголосився бувъ якѣсь ємигрантъ Полякъ, що готовъ писати для „Слова“ статіи, чтобы вв'є той способъ собѣ заработать. Я казавъ єму, чтобы написавъ мѣнѣ що для пробы. Онъ принявъ мѣнѣ ту статію „Славянскій вопросъ“ и я казавъ єму, чтобы пріишовъ за колька день по отповѣдѣ. Але онъ не пріишовъ и статія осталася. Она не була призначєна до печатаня, я не годився съ тою статією и отложилъ єи на боцѣ. Пр. прокураторъ покликуюся на статію „Слова“ що вв'є нихъ проповѣдуєся панславизмъ и панрусизмъ.

Я не єсмь панславистомъ и панрусистомъ, програмою „Слова“ єсть оборона правъ руского народа, а скоро прокураторія не конєскуєла статей „Слова“, то не розумѣю, якъ теперѣ може покликуюти на то, що сама пропустила. Чомужъ не конфискуєла? Я бы бувъ єи за те

дужє влѣчный. Я и такъ вв'єтерѣгався всего, що моглобы бути сконфисковано.

Предо. Чи знали вы Адольфа Добрянского? Обжал.: Адольфа Добрянского знавъ я зъ имени вв'є давнѣше, але лично познавъ я єго доперва во Львовѣ. Зробивъ мѣнѣ визиту, я єму отдавъ визиту. Онъ бувавъ у мене 2—3 разы на тыждєнь и то тѣлько зъ початку; бувавъ звичайно коло 6-ои години вечерамъ йдуци на „Касино“. Розмовлявъ о потребѣ сполучєня газетъ, чтобы не було за богато, говоривъ о згодѣ партій. Та справа була поднесєна „Рускою Радѣ“ и обговорювалася на зборахъ и тогда то подѣнѣсь А. Добрянскій гадку приняи церковный языкъ, коли вв'єже не хочутъ приняи общє-русского. Вирѣчимъ не виджу вв'є тѣмъ нѣчого противузаконного, що у мене бувавъ А. Добрянскій. Бувавъ якъ у редакциі, — бо то фирма, — вв'єпрѣчимъ для пріємности буваня вв'є моємъ домѣ. (Д. б.)

Процєсъ Ольги Грабарѣ и тов.

Перєслуханє Площаньского, котрє, якъ вв'єже звѣщальнось, розпочалося вв'є сєреду и трєвало єще вв'є четвєртъ до години 1-шои пополудни. Площанскій, котрого початокъ зѣзнанъ вв'є нѣмѣнѣмъ числѣ подаємо, не почуваясь до нѣякой вини, вв'єступивъ до редакциі „Слова“ доперва вв'є 1868 р., отже не маюъ нѣякой участи вв'є програмѣ „Слова“ зъ 1866 р. и мусѣвъ, заставши єи готовою, дальше продовжати. Дальше пояснєлѣ, що для недѣстачи часу не могъ вєсти жадной корреспонденци, що навѣтъ на письма до редакциі дужє часто не отповѣдавъ и вв'є загалѣ стоявъ на боцѣ отъ всякихъ перєосравъ у годовыхъ и лишнихъ. Признає, що вв'є Галичинѣ не можна писати языкомъ великорускимъ, и що „Слово“ выдає вв'є языкѣ малорускомъ, застєсованомъ до понятя интеллигенциі. Стоить за унєсє, а неразъ выступавъ противъ православїа. При кѣнцѣ перєслуханя обжалованого на пытаня д-ра Искрицкого отповѣдає, що підозрѣвавъ о. Наумовича о участѣ вв'є переходѣ Гниличковъ на православїе и що припускає, що Мирославъ Добрянскій могъ мати якѣсь поручєну мисію вв'є Галичинѣ.

Потѣмъ приступлено до перєслуханя обжалованого Иосифѣ Маркова, котрый точка за точкою выказує вв'є неосновность обвинєня єго о головну зраду. Перєслуханє Маркова трєвало дальше цѣлый слѣдуючій день, пятницю, отъ год. 8-ои до 2-ои, при чѣмъ перєглянєно а по части и отчитано вѣсь листы и статіи, збѣраннѣи при ревизіи у него. Нынѣ, є. є. вв'є субѣту розпочалося розправа о год. 8-мой перєслуханємъ Маркова, котрє скѣнчилось о год. 11-той.

Потѣмъ приступлено до перєслуханя Ольги Грабарѣ. Передъ вв'єходомъ єи до салѣ судового запанувала тишина; така сама тишина трєвала черезъ цѣлый часъ, якъ Ольга Грабарѣ вв'єступила вв'є салю, одгнєна вв'є черну одѣжѣ, съ заплетєнными двома довгими косами сичущєными на груди, заведѣнована, опираючисъ на парасольку. За призволомъ предѣдателя сѣла отъ разу вв'є фотель и на пытаня почала отповѣдати дужє тихимъ голосомъ по нѣмєцки; предѣдатель кожду отповѣдъ єи повторявъ голосно. По колькахъ пытаннѣхъ заявила обжалованя, що она вв'є причини слабости не може отповѣдати на вѣсь пытаня предѣдателя, а буде отповѣдати лишь на такі, на котрі „мусятъ“ отповѣсти. Предѣдатель заявивъ, що онъ не може знати, на котрі пытаня она „муситъ“ отповѣсти, а на котрі нѣ. Тогда зачитаннѣи дѣи Лубинскій поставивъ вв'єнесенє, чтобы Ольгу Грабарѣ не пытали такъ якъ другихъ обжалованныхъ, але читати протоколъ єи зъ слѣдства, и она если буде уважати що потрібнымъ додати або змѣнитѣ, то тоє учинитѣ. И справдѣ вв'є такой способѣ поступлено. Вв'є загалѣ треба сказати, що Ольга Грабарѣ отмовляє вѣякихъ высносєвъ на листы писаннѣи нєю и до нєи и стоитъ на тѣмъ, що вѣсь листы до нєи и отъ нєи суть чисто приватной натуры. Дальше заявляє Ольга Грабарѣ, що особю, назначєною вв'є листѣ Мирослава початковою буквою М., для котрой то особы старанося о мѣсцє вв'є Кѣвѣ або вв'є Одєсѣ, не єсть єи мужъ; рѣжнѣи заявляє, що „русскимъ свѣщенникомъ зъ Галичинѣ“, старавшимся о мѣсцє вв'є Россіи, не єсть о. Наумовичъ, — якъ се прокураторія догадуєся. Такъ буква М. якъ и „русскій свѣщенникъ“ зъ Галичинѣ означаютъ людей зовѣсь иншихъ. Кто се тѣи людє — она отмовляє дати отповѣдъ трибуналовѣ, такъ само якъ отмовила вв'є слѣдствѣхъ, — але и вв'є слѣдствѣхъ и на розправу заявила, що може се сказати тѣлько намѣстниковѣ Галичинѣ и то лишь вв'є чєтыри очѣ.

Вєячина.

— Жєна угорского писателя Юка згинула страшною смертію и то слѣдствѣмъ припадку, котрый повстанъ зъ неосторожности. Умерла попарившись, коли запылился спиритусъ вв'є поностѣ до запусканя подлоги. Мѣсто Коморно дало Юкаєви почєстнє обывательство, за котрє поѣхавъ бувъ подяковати. Єго жєна добра и запопадлива газдиня хотѣла вв'є єго неприсутности отновити єму помѣшканє и коли власнє приряджувала покѣстъ до подлоги, запалился спиритусъ и имилися на нѣи сукнѣ. Нещаслива умерла вв'є колька годинъ по поворотѣ мужа.

— Казка о вѣчнѣмъ жидѣ має вв'є видѣ реальный. Вв'є Австрій умеръ недавно вв'є шпиталѣ одинъ Нѣмєцъ, именемъ Христіанъ Шаферъ, котрый

Выходитъ во Львовѣ въ Среда и Суббота (крѣмъ рукописныхъ) о 4-ой годичной пополуни. Литерат. додатокъ „Библиотекѣ найзнам. повѣстей“ выходитъ по 2 печат. аркушѣ каждого 15-го и послѣдняго дня каждого мѣсяца.

Редакция, администрація и экспедиція по 3 ул. Академична.

Вѣстники, послышки и рекламации належить пересылать по адресу: редакция и администрація „Дѣло“ Ч. 8 ул. Академична.

Рукописи не звертаются только на попередние застереженья.

Подлинное число стоитъ 12 кр. а. в.

Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.

Рекламации неопечатанной вѣсткой отъ порта.

Предплату належитъ пересылать франко (наилучше почтовымъ переводомъ) до: Администрація часописи „Дѣло“ ул. Академична Ч. 8.

ВП. Читатель въ Россіи просимо мати на увазѣ, що въ вимовѣ *л=лї, ѓ, ѓ=і, и* (въ серединѣ и на концѣ слѣвъ)=*и, и* (на початку слѣвъ)=*і, ѓ* (на початку слѣвъ)=*ві*.

Процесъ

Ольги Грабаръ и товарищѣвъ.

(Дальше.)

Третій день розправи — середа 14 червця.

(Конецъ.)

По повгодинній перервѣ приступлено до дальшого переслухання *Венедикта Площанского*.

Предсѣд. Вы були, якъ кажете, співробітникомъ „Слова“ отъ р. 1868, а редакторомъ отъ р. 1871, що вы редагували „Слово“ въ томъ самѣмъ дусѣ, якъ его редагувано передъ вашимъ вступленіемъ до редакції. Прощу менѣ сказати, яка була ваша програма? — Обжал. Оборона правъ Русинівъ.

Предсѣд. Однакъжъ зъ програми, яку приняло „Слово“ дня 27 червця 1866, а котру вы, якъ самі кажете, приймали такожъ за свою, виходить зовсѣмъ що иншого; въ той бо програмѣ сказано такъ: (*читає*) „Вѣдъ усилия дѣла мація и Польщѣ здѣлати зъ насъ особный народъ Рутенцѣвъ и Унітѣвъ, осталося безъусильными; Русь галицка, угорска, московска, тобто сѣка — есть въ географичномъ, этнографичномъ и обрядовомъ понятіи одно и то само. По нашему мнѣнію бубы вѣ часѣ переступити Рубиконъ (предсѣ. кладе напѣсокъ на розотрѣленіи слова. *Пр. справ.*) и откровенно заявити свѣту: мы не можемо отлучивати себе отъ другихъ частей русскаго (с. е. русскаго) — поясняя предсѣ. свѣта по вѣрѣ, языцѣ, литературѣ и народности; русь не Рутенцѣвъ р. 1848 — мы настоящи Русскіи“ (с. е. Россіане) — поясняя предсѣ. Дальше пише „Слово“: (*читає*) „если мы 1848 року для позысканія собѣ благооконности правительства заперили, что мы Рутенцѣвъ, а не Русскіи, то всевѣтна исторія проститъ намъ навѣрно тую неправду, бо колибъ мы були сказали правду, то намъ булыбы не позволили бути Русскими“.

Отже видите се вже дуже ясна програма и въ той програмѣ нема вже мовы о оборонѣ правъ Русинівъ, але о Русскихъ с. е. Россіанцахъ. Отже чи вы держались сей програмы? Обжал. Мы въ Галичинѣ есмы галицкими Русинами. Есть Русь мала и велика, Русь бѣлая, червона, чорная, — онираюся въ томъ взглядѣ на Делевеля, Мацевѣвскаго. — Мы належимо до Малаго Руси — до Южноу Руси. Где есть мала, тамъ муситъ бути и велика, якъ есть Мала Польша и Велика Польша. Мы уважаемою частою Малаго Руси. Въ теоріи бубы я за однимъ литературнымъ языкомъ, але только такъ, въ теоріи, бо въ практицѣ не дасться перевести; я самъ того не державо въ практицѣ, — то такъ була собѣ теорія, якъ много лишнихъ теорій. (Обжалованыи робитъ рухъ рукою, якы указуючи марность вѣсѣхъ тыхъ теорій). Я нѣколи не мавъ на гадѣ политичного сподученія, и не писавъ и не пишу русскаго языка. Впрочемъ, якъ я вже сказавъ, не могу отповѣдати за ою статью чи програму зъ р. 1866, я еи не писавъ, не знавъ, я бубы тогда зовсѣмъ где инде, на селѣ у Гарапѣха. Припускаю, що есть тутъ непорозумѣня. Хотѣлося сказати, что мы не Рутенцѣвъ, бо Рутенцѣвъ высѣявъ еще Сафиръ говорачи о новой добѣ — ерѣ вынайденя Рутенцѣвъ р. 1848. Припускаю такожъ, что се могло выйти такожъ зъ горячки, зъ обуренія зади напастивного выступленія польскихъ газетъ противъ Русинівъ; накинудись, заперечаютъ права, обѣмѣваютъ, — се обурюе, отже въ отповѣдъ на такій напасті — въ горячцѣ — пишеся не одно, что при холодной розвазѣ не написалосьбы; такъ и тутъ написалось больше, якъ треба, щобъ отгрозитись, показати себе великимъ... Се не разъ такъ дѣлалось и дѣлается. А впрочемъ правительство было въ р. 1866, якъ се напечатано въ „Словѣ“, знало о томъ, могло конфискувати, противъ того выступити, — а не выступило, отже я не видѣвъ въ томъ нѣчого злого, противузаконного; правительство не мѣшалось тогда до исторіи, до литературы, до языка. Найбы было правительство дѣлало и перестерѣгало.

Предсѣ. Тожъ правительство и уважало на то: до школы и до урядовъ не допустило иншого языка, какъ только русскаго, и русскаго языка не мае сего вступу. Але тутъ въ той програмѣ говорится не только о языцѣ, але выразно сказано: „что въ переступити Рубиконъ“, а се значитъ вже политично звучити? Обжал. Я нѣколи не думавъ сего такъ. Се невозможно. Въ теоріи може бути еднѣсть, а

въ практицѣ не дасться перевести. Впрочемъ не могу отповѣдати за то, что я не писавъ.

Предсѣ. Есть тутъ такожъ мова о змѣнѣ вѣры. Обжал. На то суть уставы. Предсѣ. Показуется такожъ, что вы одерживали и корреспонденцію писанъ въ дусѣ повисошой програмы. Такъ пр. о. Емилианъ Левицкій пише въ листѣ зъ 31 грудня 1877 (*читає*) „Поляки заводячи унію церковную, посягнули на нашу свободу совѣсти; Россія старалась направити. Галицка Русь була и все буде православна. „Слово“ муситъ бути редагувано въ томъ дусѣ, чтобы у Русинівъ разбудити сочувствіе для православной церкви, и повинно бути готове посвятити для русскаго (предсѣд. поясняя, что се значитъ стѣлько, что русскаго) идеи народной“. Зъ цѣлого ряду статей „Слова“ показуется, что вы пошли за сею радю о. Е. Левицкаго.

Обжал. Не пригадую собѣ... Я такихъ листѣвъ достававъ багато, се листы отъ предплатниковъ, каждый пише свое, свои рады, востроиле свои два дутки, — але я того навѣтъ не читаю. Менѣ ходитъ о предплату, се головное, а что тамъ собѣ каждый пише, се мене не обходитъ. Не маю навѣтъ часу читати такихъ листѣвъ и не пригадую собѣ. Слово чести даю, что не знаю. (Пригнувшись листови) якъ бачу есть сей листъ зъ самого конца року, коли я занятый администраційными дѣлами. Не пригадую собѣ такожъ жадныхъ статей за православіемъ. Що було въ „Словѣ“, се читала прокураторія и чому не конфискувала. Найбы була дала инструкцію, что можна писати, а что не можна, — а то не знати что? Напишеся, напечатается, пустятъ, а потому кажутъ отповѣдати! У насъ все такъ дѣлается. Даютъ напѣсокъ за границу, а потому пытають, чого ты дѣлаешь? (*Веселѣсь*). Пропустятъ статью, а потому пытають, ва что ты напѣсавъ и есть обжалованіе о „зраду“ стану“. Уже лучше въ Россіи, тамъ даютъ инструкцію, что можна а чого не можна писати; даютъ перше и друге остереженіе, а потомъ завыщаютъ газету. Я все выступавъ за унію, а часто противъ православія. Я часто выступавъ въ оборонѣ уніи на Буковинѣ. Я выступавъ противъ православія въ Холмщинѣ и черезъ то наравался. Тамъ есть двѣ партіи: одна мають австрійске выхованіе, другі домашне, першихъ называютъ домашними езуитами и не люблять ихъ. То такъ буває всюды; чловѣкъ приѣде до Россіи — богато ему не подобается, выдается дивнымъ. Такъ буває. Власне въ тыхъ довгихъ статьяхъ присланныхъ зъ Холмщины на руки адв. дра Добрянскаго, печатанныхъ въ особньихъ додаткахъ „Слова“ выступавъ и противъ тамошнихъ отношеній и порядковъ православія. Тѣ статьи пропадали по почтахъ въ Россію, ихъ забирали, чело не доходило и се было причиною моего подорожия до Россіи. Я хотѣвъ се представить прокураторови — въ Варшавѣ; я мавъ замѣръ ѣхати только до Варшавы, але потому тамъ порадили менѣ ѣхати до Петербурга. Заходила навѣтъ обаво, что менѣ отберутъ дебитъ. Се показуе наилучше, что я не вѣвъ нѣякою право славной пропаганды. Я, якъ жавъ, неразъ выступавъ въ оборонѣ уніи а прочивъ православія; то только несчастіе, что религія служитъ плачликою политикой.

Предсѣдатель. Се власне було въ „Словѣ“, бо мимо того всего, что вы тутъ теперь говорили, остается фактомъ, что „Слово“ постоянно писало въ дусѣ листъ о. Ем. Левицкаго, фактомъ есть дальше, что „Слово“ выступало противъ уніи и что остаточно Гнилицы перешли на православіе и при той нагодѣ „Слово“ тожъ само выступало въ дусѣ православія.

Обжалованыи: Я даю слово честного чловѣка и могу се присягою потвердити, что я нѣчого не знавъ о томъ, не мавъ нѣякою участи въ переходѣ Гнилицы на православіе и что я о томъ доведавоа доперва зъ Газетъ въ Краковѣ-о-и. Я нѣколи не вѣривъ, чтобы въ Гнилицкахъ и у насъ въ загалѣ могло щось подобнаго статись. У насъ въ загалѣ невозможно агитация въ томъ направленіи; жандармы ходятъ по церквахъ, — то — то не возможно.

Предсѣдатель. А не присылавъ вамъ кто якихъ статей въ томъ предметѣ? (Обжалованыи мовитъ). Чи не было въ „Словѣ“ такихъ статей? Обжал. (по хвилѣ): Не пригадую собѣ. Може такъ, яка полемика съ польскими газетами. Предсѣ. А чи не надѣлалъ вамъ статей о томъ Наумовичъ? Обжал. Не пригадую собѣ. Предсѣ. А та статья, где говорится, что селяне Гнилицы переходятъ на лѣво вѣры „отцѣвъ своихъ“ и т. д.? Обжал. Не пригадую собѣ... (по хвилѣ) Може бути, — се было щось отъ дра М. Наумовича — заявленіе. Предсѣ. А иншихъ статей не было? Обжал. Може бути, але познѣйше, якъ выступили польскіе газеты; они то дуже остро брали, то въ „Словѣ“ була отповѣдъ. Я вже отъ колькохъ лѣтъ не пишу только читаю написанъ статей до „Слова“.

Предсѣдатель. Вы говорили, что вы зовсѣмъ не корреспондировали съ Мирославомъ Добрянскимъ. Тымъ часомъ при ревизіи у васъ найдено листы Мирослава Д. Першій зъ нихъ ось такий: (*читає*) „С.Петербургъ 13/VI 1880. „Милостивый Венедиктъ Михайловичъ! Посылаю вамъ статью проф. Ант. Семеновича Будыловича, „писаную въ оборонѣ Галичанъ. При той нагодѣ „доженъ я васъ повѣдомити, что превозношена „вами газета „Востокъ“ есть органомъ Грековъ „борющихся противъ Славянъ въ загалѣ, а противъ „Болгаръ въ особенности. — Таке направиленіе „Востока“ огорчило противъ него всѣ „славянофильскіе круги Россіи. Тожъ подумайте „собѣ, яке враженіе зрѣлабы ваша уваго, выхалюча „Востокъ“, на выше згаданіи круги, „якыбы они случайно еи прочитали. Що до перепечатанія статей холмскихъ Галичанъ въ „Востокъ“, то сего не вчинено зъ милости або спѣху до сихъ послѣднихъ; противно редакторъ „Востока“ знавъ добре, что бѣтъ нанесе имъ „только шкоду печатаючи ихъ яру статью, але „вчинивъ се только, щобъ добѣти славянофильскіи „и скѣлько можна отняти имъ симпатію у Галичанъ. На щастье „Востокъ“ дуже мало розповсюдженый и для того, може бути, статья Галичанъ перейде незамѣченою. Инша справа, якъ „кто небудъ зъ тутешныхъ с. е. староправославныхъ „возьме ихъ въ оборону. Се не буде для „самодѣльности а може для того добре и успокоючю дѣлати. Колибъ авторы выше згаданой „статии приложили еи на мои руки, то я найшовъ „бы тутъ когось зъ найзнаменитѣйшихъ личностей, „котрабы подписала ономъ именемъ тую статью „и замѣтила еи на видѣмъ мѣсяцъ въ котрой зъ „шоденныхъ газетъ. Такимъ чинномъ моглибы та „статья дѣйстно принести хосенъ, такъ якъ я „сега надѣюсь по статіи Будыловича. Простѣтъ, „что я забравъ вамъ часъ, але я вважавъ ономъ „обязковомъ, звернути вашу уваго на статьи „справы тутъ, что вамъ, може бути, не зовсѣмъ „вѣдомый. — Я проживаю тутъ вже другій рокъ „и только маю й работы, что наглагоу за правсоу „и сусѣбною и тому безъ надменности думаю, что вже знаю тутешныя отношенія. Наробивъ „я собѣ вороговъ и другѣвъ, але мене знаютъ „тутъ и я знаю ихъ. Я маю мѣсто въ министерствѣ внутреннихъ дѣлъ чиновника по особымъ „порученіямъ и буду постоянно проживати въ Петербургѣ. Колибъ я могъ вамъ въ чѣмъ статися „помѣчимъ, то прошу, розпоряджайте мною. „Пріймѣтъ ето. ето. М. Добрянскій.“

„Р. S. Якъ маєте які вилыпы на нашихъ „холмскихъ братьевъ, то буболю дуже пожалѣно, „чтобъ вы наклонили ихъ приступити „въ члены петербургскаго общества славянофильскаго. Оплата стоитъ на рокъ 10 руб. „Грошѣ слѣдуе прислати просто до „Славянофильскаго благотворительнаго общества“. О одного „еще члена поддерживающаго кандидатуру, а бажано „ючого вступити въ члены славянофильскаго комитета, я постараюся. Злишно й говорити, якій вилыпъ „може мати вступленіе нашихъ Холмчанъ въ „члены славянофильскаго комитета“.

Обжал. Я справдѣ самъ не знаю, якимъ чинномъ тѣ письма до редактора набрали такой ваги. Цѣле несчастіе — те „Слово“! — фирма, до котрой каждый удався. Напише кто небудъ и что небудъ, а я маю отповѣдати! Але я ручу словомъ честны, что я тогда навѣтъ цѣлого не читавъ и доперва теперь дознаюся о его содержаніи. Я вважавъ Мирослава Добрянскаго за молодого чловѣка, что любитъ богато о собѣ говорити и хвалитися, за чловѣка, на которого не маю уваженія, за авантюриста, — моя жѣнка може се поспѣдичи подѣ присягою, якъ М. Д. бубы у насъ. Я ему навѣтъ не отписавъ нѣчого на сей листъ и бѣтъ гнѣвався за те на мене. Я тѣ листы багатеизувать собѣ, якъ ихъ автора. — Впрочемъ можна у мене найти рѣжніи листы. Редакция то фирма. Такъ пр. зывавъ мене якійсь, чтобы зложити комитетъ „для истребленія жидѣвъ“ (*веселѣсь*). Чи можнабы мене за то посуджувати, что я организуую погромы жидѣвъ. Заручаю словомъ честны, что я тыхъ листѣвъ, якъ сотки пншихъ навѣтъ не читавъ и кидавъ до коша.

Предсѣ. Есть тутъ еще и другій листъ Мирослава Добрянскаго до васъ въ Петербурга 23 листопада 1880: (*читає*) Милостивый Государь Венедиктъ Михайловичъ! Мы, здѣся, мусѣли певно чатати телеграмъ *Голосу*, статью и телеграмъ *Нового Времени*, рѣшожъ якъ и телеграмъ и вступну статью *Россіи* о Вашѣмъ торжествѣ, а радше о галицко-русской манифестации.

Я радъбы дуже знати Вашу галку о нихъ и доведатись, что на нихъ Вы похваляете а что нѣтъ, чтобы на будущее бубы я въ силѣ, занятію нашою нуждою и дѣлами. Я хотѣвъбы о скѣлько менѣ се буде возможно поддерживать въ тутешной сусѣбноности интереса галицко-русского народа, заступленъ вашимъ много поважаемымъ органомъ *Слово*. Загаломъ прошу Васъ съ довѣріемъ звер-

Предплата на „Абло“ для Австріи: Для Россіи на цѣлый рокъ . . . 8 ар. на цѣлый рокъ . . . 8 рубл. на полъ року . . . 4 ар. на полъ року . . . 4 рубл. на четверть року . . . 2 ар. на четверть року . . . 2 рубл. съ дод. „Библиотекѣ“ : съ дод. „Библиотекѣ“ : на цѣлый рокъ . . . 12 ар. на цѣлый рокъ . . . 12 рубл. на полъ року . . . 6 ар. на полъ року . . . 6 рубл. на четверть року . . . 3 ар. на четверть року . . . 3 рубл. на самъ додатокъ : на самъ додатокъ : на цѣлый рокъ . . . ар. 5- на цѣлый рокъ . . . 5 рубл. на полъ року . . . ар. 250 на полъ року . . . 2 р. 50к. на четверть року . . . ар. 125 на четверть року . . . ар. 250 ар. съ дод. „Библиотекѣ“ : на самъ додатокъ : на цѣлый рокъ . . . 14 ар. на цѣлый рокъ . . . 6 ар.

татись до мене съ всякими порученіями або орудками, якій моглыбы черезъ мене бути тутъ для васъ залагодженъ.

Головна цѣль моего тутешнаго побуту полягае (якъ Вамъ се вже певно звѣстно) въ томъ, заступати и боронити тутъ, въ печати въ сусѣбноности и где только покажется се потрібнымъ и пожаданымъ, интересѣвъ нашихъ угорскихъ Русскихъ. Проте есть менѣ доконечне, удержувати близкій зносныи съ печатю и съ „Обществомъ св. Василія“, а такожъ и знакомости въ вышнихъ кругахъ, и ненастанно слѣдити за всѣмъ, что тутъ чинится, а при такихъ обставинахъ не трудно буболю менѣ зрѣбити дещо и для галицкой Руси, котра, хотя тутъ есть богато Галичанъ — всежъ таки не есть заступлена, позаякъ они смотрятъ только на свою власну корысть, а о своѣй родинѣ (якъ Вы самі безъ сумнѣву доостоверно и оособисто переовѣдичились) и знати не хотять.

А буболю пожаданымъ, чтобы русскаго сусѣбноности познакомилася посредствомъ печати съ положеніемъ галицкой Руси и на переимѣну галицко-руска съ Россією. Отъ часу моего побуту въ Россіи я на власну руку старався знакомити тутешну сусѣбноность съ положеніемъ галицкой Руси. Вы яко той, что слѣдитъ русскаго печатю, безъ догаду се вже и замѣтили. Однакъжъ не маючи зноснѣтъ съ Вами и не знаю докладно, въ якѣмъ направленіи дѣлати, на що звертати уваго, о чѣмъ промовчати, чтобы подмагати Вашу политику. На кождо рѣчь можна дивитись въ рѣжнихъ сторѣнъ; бути може у Васъ такий поглядъ, а у мене иншій. Тому то, коли Вамъ загаломъ будутъ пожаданъ мои услуги, жертвованъ Вамъ безкорыстно, то буболю пожаданымъ, чтобы я отъ часу до часу бубы повѣдомленъ о Вашихъ поглядахъ и замѣрахъ и щобъ одержувать частѣйшій корреспонденціи зъ Львова и зъ иншихъ сторѣнъ галицкой Руси для помѣщенія въ тутешныхъ часописяхъ. Дописа могутъ бути писанъ навѣтъ въ нѣмецкомъ або въ польскомъ языцѣ. Я ихъ тутъ перевожу, прилагоджу до печати, а гонораръ, коли такий буде выданный, вышлю дописователю въ рекомендованомъ листѣ австрійскими банкнотами. Бути може, найдете Вы охотниковъ до того!

Далеко отвѣтнѣйше писати въ нѣмецкомъ або польскомъ языцѣ, котрымъ нашъ русскій, жалъ, владають лѣпше, якъ литературнымъ русскимъ языкомъ.

Може Вамъ звѣстно, что *кто-то хотѣвъ выдвати въ Чернівцахъ руску политичну газету* въ форматѣ *Слова* але въ чистѣмъ литературномъ языцѣ. Господици той *подавъ просьбу о заповѣду* и о *зложеньи кавѣци до нашего комитета*, где показалось въ выдѣлѣ за нимъ сильна партія.

Справа збѣтала менѣ придѣлена для высказанія гадки. Я радѣвъ отказать, а то зъ причины, что якъ видко зъ програмы и тону письма, часописъ ся мала намерѣнне, *робити конкуренцію Слову*, котре съ принадлежымъ тактомъ и дуже добре стремитъ до тыхъ самыхъ цѣлей, якій суть выраженъ въ програмѣ проистека, въ наслѣдокъ чего нова часописъ може принести шкоду, ослабляючи *Слово* поминаючи антагонизмъ межъ букварьскою православною а галицкою унітскою Русією. Затѣмъ отмовлено просьбѣ.

Чи я добре понявъ дѣло, не знаю, але высказавъ я мою гадку отвѣтно до моего переконанія.

Порозумѣтися съ Вами не було анѣ часу, анѣ возможности. Розумѣся, что ся вѣдомѣсть *призначена только для Васъ и повинна остатись въ тайнѣ*.

Посылаю листъ студента Козловскаго, котрый готовый есть для Васъ робити выписки зъ тутешныхъ газетъ послѣ вашихъ инструкцій. Розумѣся, что бубутъ они Вамъ доставляванъ и и принадлежно отписанъ безъ похлѣбкы.

Такъ отже еще разъ повтаряю своѣй проектъ: заступати и боронити тутъ безкорыстно интересы галицкой Руси отвѣтно до поручень, якій одержу отъ Васъ. Коли мѣй предлогъ буде пріятный, я розумѣюся, буду дуже щасливый и буду выконувати всѣ Ваші порученія. Що тычится моего особистого становища, то оно усталися сими днями въ министеріи внутреннихъ дѣлъ. Пересылаю мои поклонны для Вашей подруги и для Ивана Антоновича Добрянскаго, а такожъ и для всѣхъ моихъ знакомыхъ...

Мирославъ Добрянскій (Караванна).

Обжал. Сей листъ власне показуе, что я не отписавъ на першій. И сей другій листъ зложивъ я до коша такъ само якъ и першій, и нѣчого не отписавъ на него. Я уважавъ Мирослава за благаго, что прѣйхавши зъ Петербурга хотѣвъ тутъ имѣновати, — а за больше нѣчо. Такъ само можнабы зъ мене зрѣбити польского конспиратора, бо менѣ присылаю якъ и до иншихъ редакцій отзову отъ польского комитета „odbudowania Polski“, або социалиста, бо и социалистичны книжки и брошюры присылаю менѣ зъ Женевы

Соціалістичні брошури відсилає я до поліції.

Предс.: З'я сего послідного листу виходить, що панславистичний комітетъ въ Петербурзі роздає на видавництва значніші заходи, складає кавціи и т. д.

Обжал.: Я нічого не знаю; (з усмішкою) багато шуму, крику, а пожитку мало. Предс.: Скажано тутъ въ тій листі, що одинъ якийсь, въ листі не поименований, хотівъ видавати въ Чернівцях газету въ російськомъ языкі и удавався до комітету о заможу и о кавцію и що тільки Мирославъ Д. відхиливъ комітетъ від того, щобъ уважити його просьбу, але що була за нимъ сильна партія. Чи знаєте що о тій? Обжал.: Бути, бути такий; знаю. — То такъ собі одинъ съ другимъ думає, що комітетъ дає гроші кождому, хто тільки подасть; — и пишуть, подають, але комітетъ не дає такъ зарізъ кождому. Предс.: Не знаєте може, хто се бувъ? Обжал.: (з усмішкою) Легкованнимъ махає рукою) Знаю, знаю, — се Купчанко. Онъ бувъ въ Чернівцях, бувъ въ Відні, бувъ и тутъ во Львові, а теперъ въ Лондоні! Купчанко хотівъ въ Чернівцях видавати руску газету и жадавъ заможу и кавцію для той газети від славянського комітету. Але комітетъ такому п. Купчанкові не дасть, — не дасть кому небудь. Вирочімъ нічого о тій не знаю, бо тихъ листівъ я, якъ кажу, не читавъ.

Предс.: Але кієвський комітетъ, якъ ви признали, давъ вамъ 500 рубл. Обжал.: То не була субвенція. Вже собі не пригадую чи 300 чи 400 — чи може менше, се було напечатано въ справозданні, але се було за книжки. Проф. Задирацький, членъ комітету, просивъ, щобъ закупити імъ ріднихъ рускихъ и польскихъ книжокъ; я закупивъ, виславъ и мені звернули гроші.

Предс.: Въ листі пише вамъ М. Добрянський, щобъ ви наклонили холмських Галичанъ вступити до славянського комітету. Чи ви робили що въ тій виглядъ? Обжал.: Даю слово чести, що я о тій вѣсти нічого не знаю, що я того листу не читавъ и доверва тутъ о тій вѣсти довідуся. Холмскі Галичане зовсімъ не дають о насъ и нашихъ справахъ, кождий радъ, якъ має яку посаду и ручу, що кождий зъ нихъ радий вернутъ назадъ сюди, якби тільки мѣгъ тутъ достати яку посаду. Тамъ ихъ не люблять и переслідують предлатниківъ „Слова“ и мнѣхъ авторівъ статій „Слова“ о холмських отношеняхъ.

Предс.: Ви їздили до Росії? Обжал.: До Росії їздивъ я — разъ до Києва р. 1875 на етнографічний з'їздъ. Я їздивъ тогди для товариства проф. Калужнянського. Мене вѣзавъ гр. Уваровъ — и такий звѣзавъ мусѣли достати и другі — редакції. Предс.: А р. 1881? Обжал.: Р. 1881 їздивъ я такъ, щобъ провѣритися. Цѣле лѣто сидѣвъ я во Львові. Я виїхавъ звѣзавъ въ грудню; замѣривъ первѣтню їхати до Житомира. Терлецький писавъ, що дуже слабый, умирає и просивъ мене, его відвѣдати. Я поїхавъ на Варшаву. Предс.: Чи жъ се по дорозі? Обжал.: Чи сюди, чи туди — до Житомира не на руку. Треба їхати напередъ до Києва, а відтѣмъ вертатися до Житомира. Предс.: Але ви були и въ Петербурзі? Обжал.: То задля тихъ додатківъ до „Слова“. Я боявся, що відвернуть дебитъ. О. Цыбыкъ въ Варшаві порадивъ мені їхати до Петербурга. Въ Петербурзі віддавъ я виступу Мирославу Добрянському, а пожема мавъ я тільки 22 рублівъ на поворотъ, тожъ пожитивъ я у М. Добрянського 10 руб., на їзду назадъ до Варшави, и тихъ 10 руб. мавъ я віддати его сестрі О. Грабаръ — а може відслати, — не пригадую собі. Дебиту „Слову“ не відбрано.

Предс.: Въ „Московскихъ Вѣдомостяхъ“ замѣщена була статія, въ котрій говориться, що „Слово“ побирає від рос. министерства просвѣты рѣчно заможу 500 руб. Обжал.: Даю слово чести, що се выдумки. Закладає навіть, що я самъ мавъ написати ту статію. — Въ каварни роблено мені сей закидъ, що я бувъ авторомъ сей статії въ „М. Вѣд.“ То хіба який ворогъ мѣгъ се написати, — я не писавъ, даю слово чести. Якби я мавъ вже що писати, то вѣдѣвъ бы я вже щось для „Слова“ написати. (Загальна веселість). Щось тамъ мало бути въ „Слові“ але я „Сіона“ не читавъ; годі читати вѣд газети. Вирочімъ така субвенція малабы що помогла. Якби я въ „Слові“ писавъ языкомъ російськимъ (Обжалованый все розрѣзняє: język roszyjski i język ruski. Прим. старе), а не латинськимъ языкомъ, то въ Росії мавъ бы я що найменше о 1,000 предлатниківъ більше.

Предс.: Яка була причина, що Марковъ виступивъ въ редакції и заложивъ свою газету „Проломъ“? Обжал.: Онъ бувъ незадоволений, хотівъ більшою плати, нарѣкавъ, що „Слово“ слабе, хотівъ, щобъ острѣйше виступити. Предс.: Якъ се розумѣти: острѣйше виступити? Обжал.: То єсть — онъ живѣйшого темпераменту, молодий, якъ звичайно. Я зновъ бувъ більше молодий, бо воясь конфискувати, бо то коштує, а хѣбна нема. Онъ хотівъ, щобъ острѣйше виступити въ бѣжучихъ справахъ краєвыхъ. На просьбу о. Михалевича почавъ Марковъ видавати „Проломъ“ и „Вѣче“ — хотівъ бути редакторомъ. Може бути, що виступивши въ редакції „Слова“ мавъ яку задрѣту в звязавъ съ иншими. Предс.: Съ кимъ? Обжал.: Марковъ більше зносився (обоюва) съ А. Добрянськимъ. Въ „Проломѣ“ писавъ острѣйше с. є. судити по его темпераменту а впрочімъ по скѣлькости конфискувати. Я „Проломъ“ не читавъ, то не знаю, але такъ зъ конфискувати — прокуратурія повинна більше о тій знати. Предс.: Бували ви у Адольфа Добрянського?

Обжал.: Дуже рѣдко; всего два рази віддавъ я виступу, а другій разъ такъ въ якійсь дѣлѣ, дуже коротко. Ольгу Грабаръ я бачивъ, але нічого съ нею не говоривъ; може всего два слова — такъ о нѣчѣмъ. Съ А. Добрянськимъ охотився я въ „Рус. Касяні“, куда вінъ ходивъ на карты; але я тамъ я дуже рѣдко бувавъ, бо не маю часу. Знаю тільки, що А. Добрянський хотівъ погостити обѣ партіи, що въ тій цѣли відбувалися на радѣ. Довго раджено, але нічого не ураджено, не могло прийти до згоди и тогди А. Добрянський предложивъ прийняти церковный языкъ, щобъ усунути языковий споръ. Се вызвало невѣрѣ до него у многихъ с. є. що не вѣрено въ сей проектъ на серію, то бувъ жартъ; я уважавъ се за жартъ и другій такъ думавъ, бо се такъ якъ тажко нашимъ Орменамъ накинати ихъ литургічний языкъ, щобъ его въ письмѣ уживали, такъ само годі намъ приймати церковный языкъ. Я смѣявся зъ сего и такъ до нинѣ о тій думаю, що се бувъ жартъ.

Предс.: Мала такожъ послѣдувати фузія газетъ — въ якій дусѣ? Обжал.: М. Добрянський загдувавъ мені кілька разѣвъ о сполученю газетъ. Ходило о то, щобъ не було багато газетъ. „Проломъ“ во Львові и „Русская Рада“ въ Коломыч мали упасти, а удержатися „Слово“. Не пришло до того. Я не пристає на сполученю газетъ.

Що до М. Добрянського поясняє обжалованый, що се була личність для него загадкова. Я не довірявъ ему — вже маю таку натуру, що все и вѣсѣхъ підозрѣваю. Якъ хто на улиці окрикнув, я думаю, що се мене дотичить. (Веселість). Може бути, що я несправедливо підозрѣвавъ М. Добрянського, — але вже така моя натура.

Що до справи збараской и гнилицкой обжалованый наново звѣрѣє, що не мавъ въ тій найменшій участі. Въ загалѣ мусу сказати, що селяне и такий индивідуа, якъ Залуский дуже рѣдко коли бувають у мене, але я не входжу съ ними въ стосунки. „Слово“ не для хлопцѣвъ. Хлопцѣ може читати собі газету якъ „Русская Рада“ и т. п. але я не маю съ хлопцями нѣякого дѣла. — Обжалованый зновъ просить о конференцію съ Шпундеромъ и Залускимъ.

На тѣмъ перервано розправу о 2¼ год. по полудни.

Четвертый день розправы, четверг 15 червця.

Початокъ о 8¼ год. рано. Предс.: Предсѣдатель приступає до дальшого переслухання обжал. Венедикта Площанського. На дотычащій питання предсѣдателя відповѣдає обжалованый: Програма „Слова“ я не змінявъ, р. 1886 я не належавъ до редакції, ажъ доверва від р. 1868, я заставъ вже готову програму и мусѣвъ того держатися, що вже було. Моя цѣла програма була: боронити правъ Русинѣвъ. Я ніколи не бувъ противникомъ унії, я не пропонувавъ православію; противно, власне въ послѣднихъ часахъ я атакувавъ православіє. Се мое поступованье споводувало проф. Макушева, що въ своїмъ справозданні зъ своей подорожѣ до Галичини виразно говорить, що „Площанскій открещивается отъ православія и монархической Россіи“.

Предс.: Ви казали, що не писались статією за православіємъ. Однакожъ Марковъ говорить, що о. Наумовичъ писавъ о православію до „Слова“? Обжал.: То може такъ въ загалѣ, але не въ тій тоні, щобъ ширити православіє въ Галичині. Пригадую собі, що разъ писавъ, що православій суть менше патріотичніи від уніятѣвъ. Предс.: Отже була тутъ звязъ политична? Обжал.: Писавъ, що уніяти мають більше почутія патріотичного, якъ православій пр. въ Буковині. Предс.: Ви знаєте о. Ів. Наумовича? Обжал.: О. Наумовича знаю від давна, онъ бувъ корреспондентомъ „Слова“ — безплатнымъ. Звичайно підписувався своимъ именемъ підъ статіями. Я не все мѣстивъ его статію, бо бували за острѣ, а я обавляясь конфискувати. Предс.: Якъ се розумѣти: за острѣ? Обжал.: Були за острѣ до критики краєвыхъ отношенъ. Предс.: Чи о. Наумовичъ надсылавъ вамъ статію о релігійныхъ питанняхъ? Обжал.: Разъ, але я не умістивъ. Предс.: Се не годится съ корреспонденціями, найдеными у васъ, а назначеными до „Слова“. Обжал.: Бували рѣжній корреспонденції; я уважавъ тільки на то, щобъ нічого не було противъ уставу. Вирочімъ були рѣжній гадки, стиралися съ собою, була досѣть широка свобода; що за надто, сего не мѣстивося. Въ послѣднихъ часахъ писавъ о. Наумовичъ статію „Назадъ къ народу“ въ дусѣ зближенія интеллигенції съ людомъ. Що давнѣйше писавъ, не пригадую собі. — Чи писавъ о Гнилицкахъ, не памятаю, — може бути. Знаю, що о. Качала писавъ до „Дѣла“, тожъ припускаю, що о. Наумовичъ мусѣвъ писати до „Слова“. На се не можу присягнути. Я просивъ его о корреспонденцію, але на певно не знаю. Тільки онынь дръ Мик. Наумовичъ приславъ заявленье, а о. Наумовичъ просивъ умістити заявленье своего сына, що перейшовъ на православіє и бере вину на себе.

Предс.: Якъ звѣзавъ Малиновичъ, що коли громада Гнилицькохъ переходила на православіє, якийсь редакторъ мавъ обѣщати Гнилицянамъ 50 руб. „за православіє“. Обжал.: Я не знаю; не знаю Малиновича. Православіє не могло прийнятися у насъ въ Галичині. Не маю на стѣлькѣ фантазіи, щобъ я мѣгъ щось подобного припускати. Може бути була бесѣда о якійсь складці — на церкву, але щобъ я обѣщавъ 50 руб. „за православіє“, сего не було. Дальше поясняє обжал.

Площанскій, що его подорожъ до Росії минувшого року тривавъ около 2 недѣль, що вернувъ 18 грудня и що не може поняти, длячого о тій подорожѣ писали вѣд: Марковъ, О. Грабаръ, Будыловичъ и ин., коли вінъ самъ не знавъ, що буде въ Петербурзі. Такожъ не розумѣю, яку звязъ може мати та подорожъ съ тѣмъ, що въ тій самѣй часті агитація за православіємъ въ краю велася широко; членомъ „Р. Касяна“ єсть для того, що дає „Слово“ за дармо, и за те вѣселяють его въ членѣ, але дуже рѣдко буває. А. Добрянського выбрали на предсѣдателя, бо то чоловікъ старий, съ становищемъ; впрочімъ се товариство для забавы: грають въ карты и читають газети. Значеня политичного не має.

Предс.: Въ одному листі Мир. Добрянського до О. Грабаръ єсть мова о програмѣ „Слова“. Яка се програма? Обжал.: Не знаю, може бути, що имъ не подобалося „Слово“. Съ Ольгою Грабаръ бачився я всего два рази и сказавъ всего два слова — о погодѣ — (веселість) больше нічого, а не о якій програмѣ.

На питання предсѣдателя о станѣ маетку відповѣдає обжал. Площанскій: маю реальность номинально мою. Р. 1871 чи 1872, незадовго по моїй женитбѣ, купивъ я реальность за 3.600 зр. дѣмокъ съ городомъ при центральній улиці. Я заплативъ 2.500 зр., рѣшта осталъ яко довгъ. Коли настала горячка будованя домѣвъ, намовивъ мене Т. Вѣлоу съ будовати домъ. Я пристаєвъ підъ условіємъ, коли пожититъ мені 5000 зр., якъ мавъ у мене. Такъ почавъ я будувати. Потѣмъ пожитивъ я на сей домъ 5,000 зр. въ банку гіпотечной, а въ Ставрополю 2,000 зр. Оттакъ пожитивъ я въ щадничій касѣ 8,000 зр. котрыми сплативъ я 5,000 зр. банкови гни. На сипатъ довгу Ставрополю продавъ я 1/3 городу. Прочі довги сплатувавъ я зъ доходѣвъ, бо се були лучші часы, не було конкуренції рускихъ газетъ. Пѣзнійше продавъ я реальность за 17.000 зр. и купивъ реальность при Скарбовскій улиці за 23.000 зр.

Предсѣдатель: Чи знали ви Ів. Соколова? Обжал.: Бувъ тутъ лѣтомъ м. р. приїхавъ въ Кракова, представивъ мені ако профе соръ зъ Петербурга, просивъ мене вышукати дешеву гостиницу, я вышукавъ; я запровадивъ его до библиотекі Осоловскихъ. Не знаю, чи бувъ историкъ чи филологъ. Бувъ во Львові цѣль мѣсяць; куда виїхавъ, не знаю. Предс.: Чи знали ви Пальмова? Обжал.: Знавъ. Предс.: Якъ ви позналися? Обжал.: Приїшовъ до редакції — се фірма — та редакція „Слова“ се цѣле нещастье. Онъ приїхавъ по Соколовъ и зносився съ нимъ. Ручу словомъ чести, що я не мавъ ніякихъ близнихъ зносинъ съ Соколовымъ и Пальмовымъ.

Дальше відповѣдає обжалованый на питання що до телеграмы, высланої до Москвы на Пушкинскѣ торжествѣ, що не пригадує собі, чи ся телеграма була навіть выслана.

Предсѣдатель: Що значить листъ о. Наумовича о якійсь статіи „съ гальваническимъ потребениемъ“, якого „Русъ“ отъ часу до часу потребує? Сей листъ (оказує) найдену у васъ при ревизіи, статія не знайдено. Яка се була статія? Обжал.: (з усмішкою): Кольосальне дручество, кольосальне дручество. (Веселість). Була се розмова двохъ священникѣвъ въ вагоні. Одинъ не говоривъ нічого мудрого, а другій еще менше. (Веселість). Ту статію я читавъ, але не цѣлу.

Предсѣдатель: Отцятує уступитъ статіи „Славянскій вопросъ“ (найдену у П. при ревизіи): „Наша будущность въ рукахъ судьбы и „нашихъ: а будущность чиста, лѣна якъ сонце. „Будемо творити одну велику славянську семью — 120 миллионѣвъ Славянъ, маючи на чолѣ велику, могучу монархію Росію повинні добитися „славной будущности — але коли? Поки велика „идея не проникне вохъ Славянъ, поки релігійні споры не уступлять на другій планъ, поки „воє, просвѣщеніи и темні не навчатся понимать и чувствовати по славянськи — доти останемося „вѣтвю, отломомъ, киненымъ въ чужій руки. „Тожъ прочъ съ сумнѣвомъ, смѣло напередъ, где насъ схопить могуча рука!“

Обжалованый дає таку саму відповѣдь, якъ вчера, що се була проба емигранта Поляка, що ся статія обжалованому не подобалася и відложивъ єи на бѣкъ.

Дальше відчитує предс. два листы о. Емилиана Левицкоу зъ Майдану — одинъ зъ р. 1877, другій зъ р. 1879. Въ листѣ (съ предплатою) находится „Примѣчаніє“ о. Лев.: „Що тамъ панславизмъ, що православіє, мы сего не знаємо, а то тільки знаємо, що мы русскіє и що нашъ обрядъ греко-католичскій. Сей обрядъ бувъ нашъ першій, потому приїшовъ латинскій, а потому унія. Зробили єи Поляки, щобъ знищити русскихъ — а дурій Нѣмцѣ и Французы думаютъ, що римска церковь — апостольска.“ — Обжал.: поясняє такъ само, що не читавъ тихъ листѣвъ. Въ другімъ листѣ о. Ем. Левицкоу сказано: „Славяне въ Австріи, а особливо Русины не мають ясного понятія о просвѣтѣ Великой Руси. „Имъ здаєся, що Росія въ тій виглядѣ стоить „позаду. Редакція (Слова) добребы вчинила, чтобы „подавала нотатки въ руху литературно-церковного въ Росіи и хвалила тамошну литературу.“ — Чи сповняли вы се порученіє? — Обжал.: Я не сповнявъ тихъ поручень, не подававъ вѣдомостей, — я навіть не читавъ. Унія се за високе понятіє для нашего хлѣна. Предс.: А підъ виглядомъ литературнымъ? Обжал.: Я уживавъ лучшего языка, але не російского. Я писавъ „мѣшаниною“.

Предсѣдатель: Чи стояли вы въ перепискѣ съ Леонтіевою Левицкою т. з. „Рус. Соц-

даткою“? Обжал.: Бѣтъ се, яка я вже казавъ, стара вдова, що має пасію писати етхи и кождою їхъ читати, ажъ заунудитъ. (Веселість). Кого тохъ зобачитъ заразъ пише оду. (Предсѣдатель читає уступъ оды Русской Солдатки до Венедикта Михайловича.) Обжал.: (машинирующе) Прислала мені свою фотографію и оду. Прислала мені досѣть поезій. У себе має цѣлу пачку. Гдѣсь було печатано въ „Слові“, але почали дуже критикувати, смѣятися, и я переставъ печатати.

Предсѣд. оказує обжалованому статію „Листы зъ угороку Русіи о священническихъ бородахъ“. Обжал.: (з усмішкою) 21 аркушѣвъ о бородахъ. Все о бородахъ (веселість).

Дальше выписує обжалованый, що їдучи до Росії мавъ паспортъ „in alle Staaten Europas“, що Л. Цыбыковы виняє 200 зр., подає, що „Слово“ мало 800 предлатниківъ, зъ того 700 правильныхъ, на що предсѣдатель заявляє, що ся справа буде еще пѣзнійше выяснена. Защитникъ дръ Дулемба: Въ актѣ обжалованія закидаєся вамъ, що вы приняли въ „Слові“ языкъ російскій и стараетесь его тутъ вкоренити. Чи се правда? Обжал.: Я не пишу въ російськомъ языкі. Въ „Слові“ пишу въ малорусськомъ языкі — (по хвилі) въ пристосованю до понятій интеллигенції. Дръ Дулемба: Чи розсылали вы „Слово“ даромъ, якъ се вамъ закидаєся? Обжал.: Сего я не робивъ, бо се коштує (веселість) марки, штемпель... Брошуръ я жадныхъ не розсылавъ. На селѣйскій народъ „Слово“ не може мати впливу. Скажано такожъ въ актѣ обжалованія, що я переписувався съ обжалованными. Свѣдуща вѣсьма, що я на жадѣть листъ имъ не відписувавъ. О. Огоновскій писавъ 2 рази до мене, я ані разу не відписувавъ. Що Митрополитъ выдавъ куренду противъ „Слова“, то була причина сего така, що въ „Слові“ въ фелетоні появлялось статія о благословенствѣ пави Пія IX. „Слово“ выказувало, що много людей благословленныхъ черезъ Пія IX понало въ нещастье пр. Наполеонъ III, Максимілианъ въ Меконку, Шарлота и др. (веселість). Були еще и инші причины. Одинъ крылошанинъ хотѣвъ, чтобы „Слово“ выходило въ языкі русськомъ и нѣмецкомъ и то нѣмецкій текстъ на чершѣ а рускій на другой половинѣ стороны та щобъ епархіальні вѣсти йшли на самѣмъ передѣ (веселість). Закладаєся въ актѣ, що и підомычувавъ ненависть до Поляковъ. Я не знаю, якъ се могла написати прокураторія. Ненависть противъ Поляковъ — бодай я ніколи не ширивъ и не піддержувавъ. Покликуюсь на мое житіє приватне.

Защ. дръ Искрицкій: Чи ви справѣ переходу громады Гнилицькохъ на православіє дѣлала яка чужа рука, чи се було вышльвомъ ихъ релігійного перевѣдченія. Обжал.: Я мѣгъ підозрѣвати о. Наумовича, що мавъ свою руку въ Гнилицькахъ. Предсѣд. Для чого? Обжал.: Бо вінъ вже давнѣйше зносився съ Шпундеромъ, поручавъ мені Шпундера, просивъ прийняти его сына до бурси. Вирочімъ я багатеизувавъ ту справу. Дръ Искрицкій: Вы оказали тутъ, що уважливосте Мирослава Добрянського, ако чоловіка легкого, авантюриного, за блатера. Чи по прочитаню акту обжалованія зміняли вы те свое мѣніє о нѣмъ, чи противно позбѣстѣе при тій и вважаєте его и теперъ за такого самого. Обжал.: То минуло вже тому два лѣтъ, онъ ставъ старшимъ чоловікомъ; бачу, що щось хотѣвъ тутъ зробити — приусако, що мѣгъ мати якусь мисію поручену. Прокураторъ: Прошу се занотувати до протоколу. Дръ Искрицкій: Поже зъ відповѣдей, якъ давъ мені п. редакторъ вылажу, що онъ не єсть въ стані відповісти навіть на такі питання, на котрі и мала дитина може відповісти, а приписую се его великому умученю черезъ кількогодіанне переслухуванье, протѣ здержуюсь від дальшого ставляня питанъ и прошу ВП. предсѣдателя перервати розправу. Обжалованый (звертаючись зачудований до дря Искрицкоу): Я не знаю, що п. меценатъ від мене хоче. Предс.: Чи хочете, чтобы перервати переслуханье, чи чтобы докінчити ваше переслуханье? Обжал.: Я прошу мене дальше слухати, я не змученый (веселість).

Предсѣдатель и вѣнтанъ задають еще кілька питанъ обжалованому, почимъ послѣдувала пѣвгодина перерва.

По пѣвгодинній перервѣ открыто дальше засѣданье. Обжал.: Пгощанскій заявляє, що бувъ передъ тѣмъ дѣйстно умучений и для того відкликую то, що сказавъ о Мирославѣ Добрянськомъ и обѣтає при своимъ давнѣйшомъ твердженю, що М. Добрянскій єсть після его гадки блатеръ и авантюриникъ. Предс.: То вамъ не поже; що сказано було разъ, се єсть вже записане до протоколу. Вы самі жадали тогди, чтобы вась дальше переслухувати.

Оттакъ приступлено до переслухання обжал. Осина Маркова, редактора „Пролома“. Обжалованый тожъ на просьбу присяжныхъ відповѣдає по польски: Не почуваясь зовсімъ до вини заклиненої м. нѣ въ актѣ обжалованія. Передовсімъ закидаєся мені, що я бачився съ Мирославомъ Добрянськимъ. Онъ приїшовъ до мене яко до редактора яко гѣсть и чужій чоловікъ. Чи жъ мавъ я его може выкинути за дѣрѣ? (веселість). Предсѣдатель мені яко сынъ Адольфа Добря и казавъ, що проживає въ Петербурзі. Просивъ мене, чтобы я ему давъ прощестъ польскихъ соціалістѣвъ въ Краковѣ. Я обѣщавъ и не обѣщавъ, бо я не мавъ нічого підъ рукою и мусѣвъ о то неострачѣ. Въ якій цѣли жадавъ сего, не знаю. Потому просивъ мене о рекомендацію до Трембичкоу въ Коломыч. И въ тій такожъ не бачивъ

я нічого дивного, тож дав я йому рекомендацію. — Даліше заклада мені прокуратура в своїм акт, що появилася „Пролом“ і „Віче“, і що „es scheint“, що я побіраю субвенцію з Росії. Я не знаю, як можна так писати. (Голосистіше) Прокуратура не потребує жувати, най тратьте турбю явно. Прокуратура була в моїх хаті, робила ревізії, бачила, як мешканці, знає як жити; забрала мені всі книжки адміністраційні і рахункові, книжку пренумераційну, а навіть забрала книжочку з виказом поштових марок. Тож могла все добре обчислити: стільки коштує хата, стільки паніфр, стільки друку, стільки на життє, на одіж, стільки есє предплатників, і могла чорно на білому виказати чі „бере чи не бере субвенцію“ а не говорити „es scheint“ (всесвідомість). — Даліше заклада мені прокуратура, що я доводився отъ о. Книгничного, а коли не достав отъповіді, то через о. Наумовича хотів дознати о правді або неправді поголоски о будові фортифікацій і о увязненню кількох селян і свідаників. Не знаю в загаль, чи маю ту справу брати на серію? (всесвідомість). Предс. Прошу вас брати се цілком на серію, ціла сирава єсть дуже серіозна. Обжал. Я пытався о. Книгничного, чи будуть фортифікації коло Заліщиць, отже вже з того виходить, що я навіть не знаю, чи там єсть фортифікації. Була се проста цікавість редакційна дознати пранди о томъ, що звѣщає лійсь анонимъ о арештованях — може бути для жарту. — Даліше стрічаю в акт обжалованя закиди, що я в Чертежі кнонав лійсь заговорі, чи що, та що я укривав мій кількденний побут тамже. Я був вже давніше в Чертежі — передь роком і говорив я, що маю замър і на другій рік бути в Чертежі, а що не можу на те покликати жадного свѣда, то зовсім природно, бо п. прокуратор був би його зараз казав замкнути (всесвідомість), а не хочу нікого наражати на таку пріємність. — „Пролом“ і „Віче“ видаю отъ р. 1881 два рази на місяці. Через 3 місяці з початку був головнимъ сотрудникомъ „Пролома“ Ор. Авдіковскій. За то я йому платив — всего взяв 100 ар., бо я еще тогда працював при „Слові“. Отъ р. 1871 аж до кінця цвітня р. 1881 був я сотрудникомъ „Слова“. Головною причиною, для чого почав я видавати „Пролом“ і „Віче“ — було народне віче Русинів, яке відбулося при кінці року 1880 в Львові. „Пролом“ і „Віче“ мали репрезентувати ту згоду, яка буда об'являлась на томъ вічу межі обома партіями с. е. партією ліберальною, поступовою, або так званою українською і партією консервативною — старорускою. Р. 1880 оголосив я проєктъ „Пролому“ в „Слові“ і в „Ділі“. Я хотів зробити з „Пролома“ щось тижденне, або і частіше, я тоді мав вибирати: або остатися вічнимъ сотрудникомъ, або заложити газету і забезпечити собі будучноту і рѣшивши на се поспіше. Я мав достати кавцію отъ одного з наших, але не достав. „Пролом“ і „Віче“ осталися двотижневимъ письмомъ. Отъ сего року нового побільшив я форматъ „Пролому“ виходити на переміну з „Вічемъ“. — До Чертежа їхав я враз з п. Героковимъ зятємъ п. Ад. Добрянського — на Великий свята і мав я на думці заговорити з А. Добрянськимъ о кавці на газету, але я коє не згадував я о томъ. Не пригадую собі, щоби я в Чертежі пізнав Мірослава Добрянського. Отъ був тоді за границею. Першій раз пізнав я его в липці 1881 р., коли приїшов до мене до редакції. Говорив мені, що їде з заграниччя до дому, що забавити один місяць в краю, і що зараз їде з Львова. Говорив мені, що хоче купити в Галичині гуцульського коня і в той цілі хоче удатися до Коломиї до Вілоуса або до Трембицького.

Предс. Зъ отки жъ редактори мають знати на гуцульських конях? (всесвідомість) Обжал. Нї. Але жъ до кого мав удатися чужий чоловік, як не до редакторів, котрі знають місцеві відношення? По хвили однакж надумався і сказав, що не може їхати, бо его переїжджують Steckbrief-омъ (гонимий листомъ) і просять, щоби я написав лист до Трембицького, щоби зараз приїхав до Львова, а кошта подорожі ему звернені. Я зараз написав картку і кинув на пошту. Потімъ однакж розрадився Мир. Добрянський, казав, що не може ждати, що зараз мусить до Чертежа їхати, а якби приїхав Трембицький, то просивъ ему зателеграфувати до Чертежа і що тоді приїде знов до Львова. Зъ тимъ отъїхав М. Добрянський. Трембицький не приїхав, а тільки отписав, що се за нань і що хоче. Я ему отписав, що сей пань самъ буде з нами бачитися. Предс. Для чого жъ ви писали Трембицькому, що се „дуже важна справа“, а чому ви не написали, що та справа „важна“ — се конь гуцульскій? Обжал. Бо тоді був Трембицький не приїхав. Предс. Ціле то толкованье дуже дивоглядне: приїздити незнакомий, першій раз видити сь вами, хоч купувати коня, зыває Трембицького поспішимъ поїздомъ з Коломиї, потімъ не чекає а їде до Чертежа, каже по себе телеграфувати і готовъ другій раз їхати до Львова — і все то задля коня 40—60 ар. вартости, тимчасомъ коли ти кошта їзди і телеграму разомъ більше виносять! Се тымъ давніше, що ви „зъ слѣдотв“ нічого не згадували о томъ коні. Обжал. І дознався о коні доперва в Чертежі. Предс. В Чертежі? А передъ хвилею ви говорили, що днѣ вже в Львові говорив вамъ о томъ коні? Коли були ви в Чертежі? Обжал. До Чертежа поїхав я в вересню і був я тамъ 6 днѣ. Я мав тамъ бути еще в серпні, але по-

заяк я не зобразив тихъ матеріалів о крадіжцѣхъ процесѣ, не хотів я стрѣтитися тамъ з М. Добрянськимъ. Приїхавши до Чертежа застав я его еще тамъ і вертаючи з Чертежа лишив я его тамъ. В Чертежі був єсть Будилович і Володимир Наумович. В розмові говорив М. Добрянський все о соціалістахъ і нигілістахъ, казав, що се его інтересує, що хотів би мати списъ тихъ людей, бо в Росії єсть така думка, що соціалісти пробувають в Галичині і зъ отси роблять екскурсії до Росії. Еще будучи в Львові говорив мені, що готовъ заплатити с. е. звернути видатки, якби ему кто зробивъ такий списъ і витягъ зъ процесу крадіжцѣхъ соціалістів. Мені видалося дивнимъ таке жаданье. Чи Мирославъ був в Станиславіві і в Коломиї я тоді не знав; знав я тільки, що був в Скалаті у о. Наумовича, бо самъ М. Добрянський говорив мені о томъ будучи в липці у мене. Предс. В якій цілі був в Скалаті? Обжал. (зъ усмішкою) Правдоподобно і тамъ шукав за соціалістами. Предс. В якій цілі приїшов Адольф Добрянський до Львова? Обжал. Ад. Добрянський приїхав в вересню 1881 до Львова влаштувати тільки на кілька днѣ, підчасъ зборів „Народного Дому“. Тоді то просило его кілька кѣхъ, — котрихъ не вимѣню, бо можеби п. ихъ увязняли прокуратор —, щоби збавивъ тутъ і яко чоловікъ сь становищемъ зайнявся переведеннямъ згоди і сполученнямъ рускихъ газетъ, бо вже зъ давна нарікали в краю, що виходить за багато газетъ. В той мѣрѣ відбувалися конференції сь Площанськимъ і зо мною, але не довели до цілі. Також і що до згоди відбувалися народи і тутъ пропонував Ад. Добрянський церковний языкъ, коли не можна було погодитися на світський. Що до газетъ то тутъ ходило о фузію „Слова“ і „Пролома“.

Понеже обжалований чуюсь змученимъ, отъ рочено розправу до слѣдуючого дня.

Пятый день розправы — пятница 16 червня.

Початок о год. 8¼ рано. Предсѣдатель приступает до дальшого переслухання *обжал.* *Осипа Маркова.* Обжалованый отъповідає: Закладаю мені в акт обжалованя, що я належав до комітету за помочи для Босняків і Герцеговинців і що в той вже об'являлися мій панславистичні переконання. Се було р. 1875. Тоді повстали Босняки і Герцеговинці противъ Турції і хоронилися на австрійську територію і сама Австрія тоді підпомагала тымъ виселеннямъ, бо ихъ кормила у себе. Тоді то приїхав зъ Відня до Львова одинъ виселеникъ і не тільки в рускихъ, але і в польскихъ редакціяхъ наставляв на те, щоби утворився комітетъ для за помочи нещаснихъ. В надѣї, що намістництво позвалять збирати оскладки, завзяв бувъ такий комітетъ і внісъ поданье до ц. к. намістництва, — отже бувъ то явний комітетъ, а не лійсь тайний. Намістництво не дозволило збирати оскладки, бо сказано, що в краю єсть голодъ, і комітетъ перестав ділати, а не може отъвѣчати за те, що на попередъ обвѣщену вѣдомість о завязанню комітету доставъ присылки оскладокъ. Даліше заклада мені прокуратура, що в програмѣ „Пролома“ я заповівъ оборону „des russischen Volkes“! В програмѣ виразно отовѣтъ: „защита правъ руского народа в Галичині, Буковині і Угорщині“ — отже не „des russischen Volkes“.

Даліше виводить прокуратура, що сконфіскований ч. 4 „Пролома“ мають в собі закляти панславистичній тенденції. Я дуже перепрашаю прокуратуру, — можна отчитати всѣ сконфісковані ч. 4, а не ма тамъ нї найменшого згадки о панславистичныхъ тенденціяхъ. Конфісковано ихъ зъ иншихъ причинъ, а именно для того, що тамъ була критика на надбужити в краю, пр. було тамъ откритіе писмо до Г. Е. гр. Настильникова (обжалованый починає вычисляти поодинокі случаи, обговорені в сконфіскованихъ статяхъ, однакжъ предсѣдатель перериває ему у вату, що содержанье сконфіскованихъ статей не може бути тутъ роз'яснюване і зыває обжалованого обмежитися на саму оборону.)

Обжал. Прокуратура каже даліше в своимъ актѣ, що панславистична тенденція выступила в „Проломѣ“ якравіше доперва по приїзді М. Добрянського до Львова. Отже мущу сконфісковувати, що „Пролом“ передъ приїздомъ Мир. Добрянського бувъ 6 рази сконфіскований, а по его приїзді тільки 2 рази. Не знаю, прошу панів, що єсть якравіше і більше: чи 2 чи 6? До того еще мущу додати, що „Віче“ складалося по більшій часті зъ надсланихъ статей, я працювавъ денно 12—14 година, бо я бувъ і при „Слові“, тожъ тяжко дивуватися, що я надсланихъ чужихъ статей не все перечитувавъ і що могло тамъ щось велизнутися, що могло видаватися панславистичне. Я бувъ редакторомъ, коректоромъ, администраторомъ і еконедиторомъ — разомъ вь одній особѣ, тожъ не можна сему дивуватися. Вирочимъ що до содержанья статей „Пролома“, котрі относилися до справъ краєвихъ, мущу заявити, що я сходявся неразъ зъ найгорячішими Поляками, мій розмовляв і вѣсто мені не перечивъ, що маю рацію, а за ту рацію маю теперъ ставати тутъ передъ судомъ (голосъ обжалованого *прибѣрає тонъ плачливости*). Предс. Тожъ на те маєте теперъ право говорити, щоби оправдатися; на те єсть розправа. (по *желт*) Чи вѣдомо вамъ, що „Слово“ змінило р. 1866 свою програму і чи знає вамъ та програма? Обжал. В р. 1866 бувъ я в 3-тій класѣ, тожъ не мѣгъ і читати такихъ такихъ статей якихъ програма „Слова“ зъ р. 1866 і не можу за се отъповідати.

Защ. др. Лубинський вносить, щоби отчитати дотычащу статью в „Слові“ ч. 59 зъ 27 липця (8 серпня) 1866 — яко допись: „Отъ Львова“. Защ. др. Искрицкий констатирует, що прокуратура не тільки блудно зачитувала в акт обжалованя ту статью — якобы зъ дня 27 червця походячу, але надто зробила зъ дописи — програму і то еще подбляла на двѣ статі, — зъ чого виходить, що прокуратура навіть не читала сеп статі вь оригиналѣ, але черпала свою вѣдомість зъ звѣстной бесѣды пос. Гавзнера вь радѣ державній. За с. прокураторія застерѣгає противъ слѣвъ дра Искрицкого і простую похибку вь актѣ обжалованя.

Отгакъ отчитано цілу ту допись „Отъ Львова“ зъ ч. 59 „Слова“ зъ р. 1866.

(По отчитано) Предс. Що маєте сказати на ту статью „Слова“. Обжал. Я не писавъ сеп статі, тожъ не можу за не отъповідати, не можу говорити анѣ за, анѣ противъ і еслибы я мавъ высказати мою гадку вь томъ виглядѣ то мусѣвбы я добре надуматися.

Предс. Яка була причина, що ви выступили зъ редакції „Слова“? Обжал. Заложенье „Пролому“ було безпосереднюо причиною того выступлєня. Лѣта йшли, а якажъ ждала мене будучнотъ? Або остатися вічнимъ сотрудникомъ, або заложити свою газету. Предс. Чи не було иншої причини? Обжал. Були і инші причини, бо я мавъ писати до „Слова“, а нїколи не мавъ на часъ газету і не мѣгъ черезъ то нічого писати. Предс. Але ви хотѣли такожъ острѣйше выступити? Обжал. Острѣйше хотѣвъ я выступити тільки противъ кривдъ і надбужити вь отношеніяхъ вь краю, а не вь дусѣ панславистичногѣ. Бо пр. ктоє на сѣдѣ читавъ „Исторію Руси“ выдану „Просвѣтою“ — „Исторію“ котру пропустила прокуратура, а навіть кр. рада школьна вычислила ей до книжокъ пригожихъ для шкѣльнихъ бібліотекъ, а за читанье сеп „Исторію“ арештують чоловіка і держать 5 недѣль вь вѣзницѣ, якъ се у насъ сталося, — то супротивъ такого факту я выступавъ остро і здаєся мені, що мавъ я до того повне право. Если вь Бродскѣмъ новѣтѣ вь часѣ конскрипції громада Пониква хотѣла выновити конскрипцій аркушѣ по руски, а мала до сего повне право, бо на тыхъ урядовыхъ аркушахъ було напечатано і по руски і мь Русины тутъ во Львові безъ всякой перешкоды выповняли ті аркушѣ по руски, — а Бродскій староста загрозивъ громадѣ, що нашіе єи жандармѣ вь войско, якъ буде выповняти ті аркушѣ по руски а не по польски, то я мавъ право выступити противъ того остро і чижъ не мѣгъ я тутъ унести? Я боронивъ програму „Пролома“: — „оборона правъ руского народа в Галичині, Буковині і Угорщині“ — і буду боронити єи все, черезъ ціле життє, хочьбы ви мали мене за то повѣсити. Предс. Вчера вы такъ само обурилися на акт обжалованя, що тамъ єсть мова о субсидіяхъ для „Пролома“. Але зъ листу самого о. Наумовича до васъ показуєся, що тамъ єсть мова о такихъ субсидіяхъ і що прокуратура мала підставу до сего твердження. Обжал. Якъ зъ цілости вырвати одно слово, то єсть справдѣ тамъ мова о субсидіяхъ, але взявши слово вь звязи сь цілостею, показуєся, що о. Наумовичъ говоривъ о субсидіяхъ на случай побільшеня „Пролому“. Кожда газета потребує зъ початку такой підмоги. Такъ вѣдомо, що для крадіжеской „Reform“-ы давъ одинъ лѣкаръ 100.000 ар. закладового капитала. Предс. Але вь слѣдствѣ вы сами признали, що суть субсидія, а толкували вы се тымъ, що разумѣти треба тутъ субсидія зъ краю. Обжал. Такъ єсть зъ краю.

(Конецъ буде.)

Шестой день розправы — субота 17 червня.

Початок о 8¼ год. зъ рана. Даліше переслухуванье Маркова.

Предсѣдатель отчитавъ корреспонденку Маркова до Трембицького зъ дня 27 липця 1881. Марковъ завязыває Трембицького, щоби вь дуже важной справѣ приїхавъ до Львова, коли можна і поспішимъ поїздомъ, такъ щоби завтра бувъ у Львові, бо справа важна. Кошта будуть ему звернені. Обжалованый. Мирославъ Д. казавъ мені написати, я написавъ. Я не смѣвъ такъ отъ разу писати до Мирослава, на що ему потрібно Трембицького. Мирославъ бувъ моимъ гостемъ, тожъ я учинивъ ему крѣчнотъ. Я написавъ „важна справа“, дялтого, щоби Трембицький приїхавъ, — але я й самъ не знавъ, яка то справа. Я чоловікъ отвертый; колибъ я бувъ знавъ, о яку справу ходити, я бувъби написавъ выразно Трембицькому. Мирославъ бувъ у мене около 1-шю години по полудни. Сов. Бушакъ. Якъ же то погодити, що ви писали до Трембицького, щоби приїхавъ на другій день, а онъ самъ поїхавъ до Чертежа і каавъ вамъ телеграфувати? Обжал. Мирославъ надумавъ, що мусить выїхати зъ Львова, бо его глядять „Steckbrief-омъ“, і казавъ себѣ телеграфувати до Чертежа. Бушакъ. Дялчогожъ ви писали до Трембицького, коли онъ вамъ оказавъ, що его глядять „Steckbrief-омъ“? Обжал. Онъ мені сказавъ се ажъ тоді, якъ я карту написавъ і кинувъ у скринку. Предсѣдатель. Вь другой картѣ до Трембицького пишете: „Листъ вашъ прилѣстѣся. Ваша присуотность була конечна. Хотѣвъ бачитися одинъ нанѣ вь важной справѣ. Поговоримъ о томъ устно або вь Коломиї або у Львові“. Чому вы снмъ разомъ не написали вже, что той „панъ“? Обжал. Я на корреспонденці не мѣгъ се писати. Предс. А щожъ се значить „устно“ поговоримо вь важной справѣ? Обжал. Се отъносилось до другой справы, именно до того ли-

сту, котрый, якъ я писавъ „менѣ придасться“. Предс. отчитує корреспонденцію Маркова зъ о. Наумовичемъ. Вь одній листѣ доносить Марковъ о. Наумовичу о пробѣ помирєня рускихъ партій; наряди не довели до доброго кінця. Вь другій листѣ пише, що „Иванъ Ем. Левицкий, котрого „Дѣло“ справедливо згнѣбило, написавъ двѣ статі до „Пролома“... О. Книгничный писавъ до мене я показалося, що деканъ говоривъ правду... Вь „Академическомъ Кружкѣ“ добрый духъ, але не видко вѣякой дѣяльности — Schlegel-ian. Вь „Кружкѣ“ философѣ майже нема; философѣ майже всѣ украинфилы, вь „Лихвяри“ богато дѣлають. Вь „Акад. Кружкѣ“ Лагола єсть Петромъ зъ Амієну“. Що до паспорта — маєте правду. Писати о томъ (вь „Проломѣ“) не варто; телеграфуйте до Мирослава, а онъ накаже конзулеви і т. д. Отже зъ того виходить, що Мирославъ велика особа вь Росії, коли „накаже“ конзулеви? Обжал. Я того „накаже“ не розумѣвъ буквально. Я то розумѣвъ, що днѣ „походить“ за тымъ дѣломъ. Предсѣд. Вы писали часто до Мирослава? Обжал. Одинъ разъ, чи выробить „Проломѣ“ дебитъ. Предсѣд. Зъ откижъ вы знали его адресу? Обжал. Я ему посылавъ „Проломѣ“ на адресу, яку мені разъ подали вь домѣ Адольфа Добрянського. Предсѣд. Аложъ бо зъ листу Мирослава виходить, що вы не разъ писали. Тамъ стоить: „Markow schreibt immer Newski“. Обжал. То значить: все адресує тамъ „Проломѣ“. Вирочимъ се „immer“ свѣдчить на мою користь, бо колибъ я бувъ стоявъ зъ Мирославомъ вь частой корреспонденції, то я знавъбу бувъ его кождочасный адресъ. Предсѣд. отчитує даліше листы Маркова до о. Наум. Вь одній листѣ Марковъ доносить, що „Проломѣ“ має до 30 ар. довгу за паніфр, а 400 ар. виний ему предплатники. „Дѣло“ мало — пише Марковъ — 800 предплатниківъ, а дефициту 600 ар., — се найлучшій доказъ, що у насъ при браку аноновъ газета не може удержатися безъ помочи. Обжал. (перевѣряючи): Що до „Дѣла“ і бувъ тоді еле поинформований. „Дѣло“ вь р. 1880 р. не мало дефициту, противно мало еще доходъ. Предсѣд. Вь листѣ до о. Наум. зъ 31 марта 1881 высказує Марковъ обаву, щоби „Проломѣ“ не упавъ; заявляє, що вь р. 1881 „Наука“ буде мати менше предплатниківъ, а то черезъ небалѣсть Щербана; якъ такъ даліше поїде, то „Наука“ може і упасти. Крыл. Шведзкий мимо волѣ выборѣць накинувся на кандидата на посла вь львовскѣмъ окрузѣ выборѣць, — всѣ предвиджуютъ зъ той причины фиаско. Я бувъ вь редакції „Слова“ — пише Марковъ. Заставъ я тамъ о. Юстина Желеховского зъ Перемишля. Площанскій говоритъ: „Наумовичъ хоче убити „Слово“!... Юст. Желеховскій обѣщавъ написати о Вашихъ статяхъ вь „Слові“... Вы знаете, я православный... Я не раджу выдавати даліше „Посланиковъ“...“ Предс. Чому вы не радили выдавати „Посланиковъ“? Обжал. Бо „Посл. св. Володимира“ бувъ сконфіскований. Отже колибъ жандармъ подбавъ вже і якого другого „Посланика“ хочъ не сконфіскованого, то замкнувбы хлѣна до арешту. Такъ було вь Сокальскѣмъ. Предс. Чому вы пишете „я православный“? Обжал. То отъносилось до розмовы сь о. Юст. Желеховскимъ. Вирочимъ се нїчо злого. Предс. Вь листѣ пишете до о. Наум., що Шпундерови і Залускому выслали вы на жаданье о. Наум. цілий рѣчникъ „Пролома і Віча“? Обжал. Такъ єсть. О. Наум. писавъ мені, щоби я выславъ. Нїчо злого. Предс. Вь листѣ зъ цвітня 1881 р. пише обжал. до о. Наум.: „Проломѣ“ не має доси 400 предплатниківъ, на провинції хвалять... И. Добрянскій і Явдыкъ були вь Холмѣ. Наші казали, що якъ бы не встѣдливо, то вернулибы назадъ до Галичины, хочьбы і на найгѣршій капеляніи... Вь статі „Христѣосъ воскресъ“ я описувѣ уступъ о православію. Кузачковскій казавъ, що „Проломѣ“ всѣ одушевляються... „Слово“ має 300 предплатниківъ (обжал. *Площанскій залопотано усмѣхаєся*), а „Проломѣ“ 400. Треба старатися, щоби наша партія не упала. Обжал. замѣчає, що число предплатниківъ „Слова“ подає завждо мало. Предс. Вь листѣ зъ 5 грудня 1881 пише обжал. до о. Наум., що Ив. Ив. сидить вь Чертежі. Даліше зыває о. Наум., щоби отъповідъ о. Качалѣ на его допись вь „Ділі“. Наконецъ просить о. Наум., щоби писавъ до о. Книгничного вь справѣ фортифікацій вь Заліщицахъ. Др. Лубинський. Вь актѣ обжалованя уступъ о фортифікаціяхъ эле переведено. Марковъ пише: „какія укрѣпленія тамъ стоять: мѣстъ ли укрѣпленій, или что такого...“ Прокуратура перевела такъ, що будьто Марковъ пытає: „чи мѣстъ збѣставъ вже уфортифікований?“ — тымчасомъ Марковъ пытає: „що будують? „чи фортифікований мѣстъ, чи що друге?“ Ли не треба брати вь польскѣмъ значеню *слу*, але вь значеню *и*. А се важна рѣчь: бо колибъ брати такъ, якъ невѣрно перевела прокуратура, то виходилобы, що Марковъ хотѣвъ входити вь подробности фортифікацій, — тымчасомъ зъ слѣвъ листу сего се вышло. Предс. заявивъ, що сл рѣчь выслѣдѣя познійше. Прок. арѣкаєся читаня гдеякихъ маловажныхъ листѣвъ. Предс. О. Наум. вь листѣ до Маркова жалує, що онъ не помятивъ его поезіи „О иннокризі“, бо прѣцъ і Шевченко писавъ такий рѣчи. „Вамъ треба — пише о. Наум. — пустити той стихъ вь цѣлѣстѣ до семинаріи (духовной)... до нѣхъ вартѣбы уложити ноты...“ Обжал. Се выяснить самъ о. Наум. Я до семинаріи той поезіи не давъ; она єсть вь рукописи мѣжъ актами судовыми. Предс. О. Наум. пише до Маркова: „Напишѣть мені, що вь Росії пишуть о нашомъ вічу? Знаю вже, що пише „Herold“. Вь „Проломѣ“ помѣстѣть вступну статью

в 1 ч. „Руси“ Аксакова. Въ иншомъ листѣ лише о. Наум. „Напишѣтъ о Перемышлѣ“. Що се значить? Обж. Се объяснитъ самъ о. Наум. Я не знаю, о що ему ходило. Предс. О. Наум. пише до Маркова о ревизіи въ своемъ домѣ. Забрали книжки и письма, такожъ листокъ „Садатки“ знайшли въ его кишені, але нічого зъ того не буде. „Прийшло до того — пише о. Наум., — що Русини мусять терпѣти, а се вийде на добре.“ Въ дальшихъ листахъ о. Наумовичъ говорить, що „такими книжечками (посланиками) перевернемо все“. Обж. О. Наум. розумѣвъ тутъ, що переверне наслідства езунтскихъ баламутствъ, котрі справдѣ доводять до дуже сумнихъ наслідствъ мѣжъ нашимъ народомъ. Предс. Въ другомъ мѣсці о. Наум. пише противъ жидовъ. Обж. Я предложу судови чч. „Вѣча“, где о. Наумовичъ въ статяхъ виступавъ за тымъ, чтобы народъ не дався порвати страстями и не пошовъ за примѣромъ народу на южній Руси. Дрѣ Искрицкій. Я застерѣгаю собі такожъ предложити пѣзніише многі числа выдаваної о. Наумовичемъ „Науки“, где покажеся, якъ чисто гуманитарій засады въ пытаню жидовскѣмъ бѣт пропагуе. Предс. У обжалованого знайдено такожъ статью о. Наум. п. заг. „Клеветникамъ Россіи“. Обж. Та статья была признана на зніщеніе; самъ о. Наум. въ пѣзніишомъ листѣ писавъ, чтобы еи зніщити. Та статья была п. Ор. Авдыковского; бѣт со мною мешкавъ, тожъ та статья легко могла знайти мѣжъ моими паперами. Предс. Дирекція почтъ выкаже, що на имя Маркова надійшли за часъ отъ 1 липня до 31 грудня 1882 — два листы рекомендацїи въ Угорщины а одинъ въ Россію. — Кѣлько коштувало васъ выдавництво „Пролома съ Вѣщемъ“? Обж. Одно число 50 зр. въ 1/4 аркуша. На рѣкъ 1300 ар. Предплатникѣвъ мавъ я пятьсотъ кѣлканайтитъ 4 зр. рѣчно и 2000—3000 зр. зъ анонсовъ. На тѣмъ предѣдатель скѣнчавъ переслухуванье Маркова и давъ голосъ прокураторови. Прок. Въ якѣмъ часѣ и чого прїѣздивъ мн. року о. Наум. до Львова? Обж. Бувъ 3 разы: на зборѣ „Народного Дому“; на збѣдѣ въ справѣ фузіи газетъ рускихъ; митрополитъ вызивавъ его раздъ до Львова. Прок. Площанскій выѣздивъ до Россіи? Обж. Разъ чи два. Прок. Соколовъ доставъ черезъ васъ листъ? Обж. Отъ своєї нареченої, коли выѣхавъ бувъ зъ Львова. Прок. Чи Адольфъ Добр. згадувавъ вамъ въ Чертежѣ, що хоче перенестися до Львова? Обж. О тѣмъ менѣ нічого не казавъ. Прїѣхавши на коротенько першій раздъ до Львова, бувъ на зборѣ „Народного Дому“. Тамъ его просили гдѣкй Русини — кто, не скажу, — щобъ зѣставъ во Львовѣ. Менѣ все здавалось, що бѣт прїѣхавъ лише на кѣлька днѣвъ. Прок. Адольфъ Добр. зѣзнавъ, що прїѣхавъ до Львова, чтобы спокѣйно жити. Маєте вы яку свою власну думку? Обж. Я вже оказавъ. Прок. Вы сказали, що Мирославъ Добр. выдавъ вамъ легкодумствъ. А предѣт такой человекъ, якъ Соколовъ, корреспондувавъ съ нимъ. Обж. Се толкувати не належить до мене. Прок. Кто бувъ у Ад. Добр.? — Якъ я бувъ, то нікого не було. Прок. Чому вы пишучи до о. Наум. о Соколовѣ писали: „Ив — Ив —“ а не повне имя? Обж. Я, яко редакторъ, не маючи часу часто скорочувавъ имена въ корреспонденціяхъ. Прок. При толкованю справы залѣщикои вы сказали, что листъ до о. Книгиницкои вы показывали 6 особамъ, але не хочете тѣ особы выявити, чтобы не були арештованъ. Я вамъ ручи п. предѣдатель се вамъ подтвердить, что нічого тымъ особамъ не станесъ. Можете подати ихъ имена? Обж. Порадуюсь съ своимъ защитникомъ. Прок. Знаете о. Андрѣйчука? Обж. Лишь зъ имени. Прок. О. Наум. пише: „Андрѣйчукъ напѣвъ баламутства“. Обж. Листъ о. Андрѣйчука бувъ дописанъ до часописи, не мавъ жадной звязи съ залѣщиками. Впрочѣмъ о. Наум. може дасть на тоє повѣише высьненіе. Прок. Якимъ чиномъ достався вамъ „Шематизмъ клиру“ до Адольфа Добр.? Обж. Я ему пожичивъ. Прок. На що? Обж. Писавъ якусь статью статистичну чи церковну. Прок. Въ шематизмѣ гдѣкй имена позачеркувані колѣровымъ оловцемъ. Обж. Се я позачеркувавъ, позначивъ собі предплатникѣвъ. Прок. Знаете Будилевича? Обж. Я познался съ нимъ. Шожъ, я не знавъ, що за кожду знакомѣсть могу бути потягнений суда. Прок. У васъ знайдено его билеты визитовъ. Обж. Се такій звичай. Я могу и съ п. прокураторомъ обмѣнятися билетами (Веселѣсть). Прок. Чи вы бачились съ Мирославомъ Д. подчасъ другого его побуту во Львовѣ? Обж. Нѣ. Прок. Чи довго бавивъ тогды Мирославъ во Львовѣ? Обж. Я навѣтъ не знавъ о тѣмъ, чи бѣт ту бувъ. Дрѣ Лубинскій насампередъ ставитъ слѣдуюче высьненіе: Богато тутъ говорится о справѣ залѣщикои, а опирается все на листъ о. Книгиницкои и о. Андрѣйчука. Листъ того другого есть протѣй оиесъ околицѣ Дорошовецъ, дятого прощу той листъ отчитати. Предс. Той листъ буде отчитаный пѣзніише при лучшей случайности. Лубинскій (до обжалованого): Чи вы посѣдете якъ вѣдомости зъ инженеріи? Обж. Пожалься Боже, нѣ. Луб. А о. Книгиницкій и Андрѣйчукъ знаютъ на инженеріи? Обж. Скорше на кадилъниці. Луб. Чи и инші газеты подаютъ вѣдомости о будовѣ фортификацій? Обж. Подаютъ все газеты. Луб. На що? Обж. Для цѣлковости читателѣвъ. Задачоу газеты есть подавати читателямъ якъ наибѣльше вѣстей. Луб. Що потрібно доводитися другой державѣ: чи о будовѣ чи о плянѣ фортификацій? Обж. Очевидно, що о плянѣ, бо вѣдомости о будовѣ фортификацій подаютъ телеграммы: нѣмѣцкй газеты прим. достаютъ явнй телеграммы зъ Франціи, які тамъ отроются фортификации. Колибъ се було не

безпечно, то французскій урядъ конфискувавбы такі телеграммы. Луб. Колижъ такъ, то до кого буйибъ вы удалися, колибъ вы були наѣбрали зрадзувати фортификации? Обж. До инженеріа, а не до священника. Луб. Чи острѣише яке слово въ вашей газетѣ малѣбъ значить, что вы ворогъ народности польской? Обж. Я вже разъ сказавъ, что для мене всяка народнѣсть своя. Шобъ правду сказати, мы въ борбѣ газетной дошли вже до той перфекции въ Галичинѣ, що котра польска газета болѣше цѣкуе на Русинѣвъ, тымъ она дѣлѣша, тымъ болѣше мае предплатникѣвъ; такъ само и руска. Въ р. 1873 Русини стояли дѣпше — теперъ часы змінились и мы поїшли въ отставку. Тогды болѣно намъ було писати на раду школяну, а теперъ и на жандарма не можна нічого оказати. Гдѣкй урядовй газеты польскй болѣше цѣкуютъ на Русинѣвъ, якъ мы на Поляковѣвъ. Луб. Чи вамъ може вѣдомо о тѣмъ, что бувъ часъ, коли особы навѣтъ дуже выливовй захожували рускй газеты, чтобы цѣкували на Поляковѣвъ? Обж. Я дуже вѣдичный п. защитники за те пытае. Справдѣ, коли Русини були въ горѣ а Поляки въ долині — (Предс. хоче перервати бесѣду обжалованого, але той каже: я поставлю свѣдѣвъ и говорить дальше) — то губернаторъ Бавмгартенъ приходивъ до Клемерговича до Ставропигійскои друкарни и говорить ему: „das ist gut, schreiben Sie noch besser!“ Въ 1876 р. коли руска делегация у Вѣдны была сильнѣйша, а польска слабѣша, якъ нынѣ, поставивъ селянинъ-Полякъ зъ Шлезка, Ценцала, высьненіе, чтобы делегация польска поставила въ радѣ державной справу рѣвноуравненя языкового въ Шлезку. Коло польске ухвалило тогды не пошрати того высьненя, бо даючи рѣвноуравненя Полякамъ въ Шлезку, требабъ дати рѣвноуравненя и Русинамъ въ Галичинѣ. (Президентъ отбирѣе обжалованому голосъ). Дрѣ Искрицкій (до обж.): Якъ газеты суть рускй въ Галичинѣ, скѣлько и якй партіи? Обж. выносите дневники и партіи. Искр. Чи обѣ партіи борются съ собою? Обж. Борются. Искр. Тожъ въ якѣмъ значеню вы говорили о Лаголѣ? Обж. Въ значеню партійномъ. Искр. Мущу объясни пп. присяжнымъ, что „Дѣло“ назване въ актѣ обжалованя „Djeło“ — а се „Dilo“, газета руска, а не російска. Дрѣ Дулемба (до обж.): Вы сказали, что уважали Мирослава Д. „благеромъ“ вчера, что уважали Мирослава Д. „благеромъ“ нынѣ зновъ вы сказали, что Мирославъ мавъ якій небудь впливъ, яко урядникъ. Шобъ прокураторіа не добачила суперечности въ вашихъ зѣзнаняхъ, тожъ скажіть при якѣмъ поглядѣ на Мирослава Д. вы зѣстаете? Обж. Мѣй вчорашный судъ есть мѣродайный. Дрѣ Лубинскій. Актъ обжалованя закидусъ вамъ „панславизмъ“. Чи есть лишь одинъ родъ панславизмѣвъ. Обж. Суть всякй панслависты. И мѣжъ Поляками суть панслависты. П. Тадеушъ Романовичъ, дрѣ Смольскъ — залѣлял, что они панслависты. Краковскій „Славъ“, тамтого року такожъ голосивъ панславизмъ австрійскй. По мой думкѣ, панславизмъ есть мѣрѣно (mѣрка). Я зачисляю себе до панславистѣвъ федеративныхъ, котры не хотѣтъ нарушеня границъ державныхъ. На тѣмъ скѣнчили переслуханье обж. Маркова. Передъ переслухуваньемъ Ольги Грабаръ Площанскій вынявше еще двѣ позиции грошей (400 франковъ и 160 франковъ) котры доставъ зъ Россіи. Перша позиция — то переслани на его руки отъ о. Цыбыка зъ Варшавы купоны на цѣли добротини и предплату львовскихъ газетъ; друга позиция — то кѣлька предлатъ присланныхъ въ купѣ.

По обѣдѣ инной черѣвъ приступивъ трибуналъ до переслуханя обжалованой Ольги Грабаръ. Якъ мы вже минушого разу писали, Ольга Грабаръ очевидно хора, ослаблена, отъ разу сѣла за призвѣномъ предѣдателя въ фотель и отповѣдала дуже тихо, такъ что предѣдатель мусѣвъ воѣ еи отповѣди повторяти голоснѣйше. Она отповѣдала по нѣмѣцки. На перше разаръ пытанье, чи чусѣя винною закиненого тѣ въ актѣ обжалованя злочинствѣ, отповѣдае: „Ich fühle mich vollkommen unschuldig. Предсѣдатель. Коли вы пробовали въ Чертежѣ? Обж. алована. Я пробовала въ Чертежѣ отъ 1871 чи 1872 р. Передъ тымъ була я въ Пештѣ, мешкала я такожъ въ Сигетѣ. При конци гювтия 1881 я спровѣдилася до Львова. Я именно прїѣхала до батька, котрый скорше о 6 тыжднѣвъ тутъ прибувъ. Предс. Що за причина була, что батько перенѣся до Львова? Обж. Зовѣмъ проста. Батько и мы воѣ хотѣли тутъ жити, тутъ же есть моя сестра за Геровскими. Предс. Алежъ батько мавъ у Чертежѣ господарство; и полищивъ его? Обж. Я слаба, не могу отповѣдати на воѣ пытаня, буду отповѣдати лишь на тѣ, на котры „мущу“ дати отповѣдъ. Предсѣдатель залѣщикои; залѣляе, что бѣт не може предѣт вгадати на якй именно пытаня обжалована „муситъ“ отповѣдати. Дрѣ Лубинскій выноситъ, чтобы обжалованой отчитувано лишь протоколъ зъ слѣдства, а она нехай слухаетъ и робитъ свои уваги, зѣмны чи докладки тамъ, где буде уважала се за потрібне. Предсѣдатель годится на тоє и поясняе оу рѣчь обжалованой; обжалована годится на тоє. Протоколынтъ почавъ отчитувати протоколъ обжалованой зъ слѣдства. Обжалована отповѣдала въ слѣдствѣ на дотычній пытаня такъ: Я не належала до жадного товариства, котре хотѣлобъ оторвати Галичину Буковину и часть Угорщины отъ Австрій. Я львовѣа обывательска державы; тоє свѣдичитъ и моя минувшѣсть. Я писала до російскихъ газетъ корреспонденціи, але не о политичѣ, а о дѣлахъ зовѣмъ рѣвнодушныхъ. Въ корреспонденціи съ Мирославомъ Д. стояла я яко съ братомъ. Корреспонденция моя съ нимъ не была противузаконна або небезпечна державѣ а чисто приватной натуры. Постѣдний разъ бачилася я

съ Мирославомъ въ Чертежѣ. Онтъ прїѣздивъ до Чертежа лишь для того, чтобы отвидѣти родину. Листы я хотѣла спалити дятого, бо менѣ се було вѣльно; въ тѣмъ я не бачу нічого злого. О. Наумовича познала я во Львовѣ; съ нимъ я и корреспондувала въ приватныхъ дѣлахъ. (На розправѣ заперечила обжалована, мовбы то и въ дѣлахъ приватныхъ корреспондувала съ о. Наум. Въ слѣдствѣ зѣзнала такъ, бо була дуже взрушена). Що до моихъ переконанъ, то я хочъ добра Славянка, але при тѣмъ и львовѣльна; противъ цѣсаря и державы не предпринимала я нічого. До о. Огоновского писала я около 6 листѣвъ, приватныхъ; лично его не знаю. Мѣжъ листами, котры я выслала ему, бувъ одинъ чи два отъ Мирослава, а прочй отъ мене. Такъ листы Мирослава якъ и мои относились до дебату. (На розправѣ обжалована зѣмняе свои зѣзнаня въ тѣмъ взглядѣ; каже, что она въ своихъ листахъ до о. Огоновского въ Черновцахъ писала выключно свои уваги о статяхъ умѣщенныхъ въ „Родимѣмъ Листѣку“). Листы свои я мабуть подпосувала. О. Огоновскій менѣ не отписувавъ. Чи о. Огон. просивъ, чтобы ему выстарати дебѣтъ для „Родимѣмъ Листѣку“, того собі не пригадую. Мирославъ въ своихъ листахъ до мене нічого не писавъ о о. Огоновскомъ. Я не знала, что старанье о дебѣтъ — есть рѣчене не приватной натуры. Я одержувала дуже часто зъ Россіи листы, головно отъ брата, але воѣ листы были приватны. Доносили менѣ, чимъ занимаеся, что пише корреспонденци до угорскихъ дневниковъ, але нічого не позволеного або противузаконного анѣ менѣ не писавъ анѣ я ему не писала, бо бѣт того нѣколи отъ мене и не жадавъ. Мирославъ пересылалъ черезъ мене листы и до другихъ особъ, частею отворенй, частею залѣненй або и запечатанй. Въ листахъ его не було нічого противузаконного. Мирославъ присылалъ листы на мой руки для того, бо не до каждого доходили листы зъ Россіи. А я его сестра, отже на мою адресу могли безпечнѣйше листы доходити. Я була въ Россіи 2 разы; оба разы ѣздила я въ Чертежѣ. Першимъ разомъ передъ 2 1/2 роками бавила я въ Россіи 5 тыжднѣвъ, другимъ разомъ передъ рокомъ 5 мѣсяцѣвъ, 2 тыжднѣ була я въ Петербургѣ. Цѣль мои подорожи була — отвидѣти своихъ сыновѣвъ и умѣстити ихъ въ школахъ. Мужа своего въ Россіи я не бачила и съ нимъ не говорила; въ загалѣ я не знаю, где мой мужъ находится. Сыновѣвъ своихъ я отдала на науку до Россіи по перше для того, что я не мала грошей удержувати ихъ сама въ школахъ, а по друге, что они въ школахъ мадарскихъ булѣбы змадаризувалися. О умѣщеніи моихъ сыновѣвъ въ Россіи старався мужъ мои сестры, проф. Будилевичъ зъ Варшавы. Я не одержувала отъ брата анѣ не удѣляла братови жадныхъ информаций о другихъ особахъ. Съ Гезою Мочаримъ, властителемъ добръ и по сломамъ, Мирославъ знавалъ еще зъ Чертежа; бѣт живъ съ нимъ въ прїязни. Мирославъ приславъ черезъ мене листъ до Гезы Мочари, — я его ему передала. Геза Мочари есть патриѣтъ мадарскій, тожъ не можна навѣтъ подумати, щобъ бѣт давався въ якй панславистичный агитации. Впрочѣмъ зъ того одного листу Мирослава до Гезы Мочари я бачу, что Мирославъ удавався до него въ справѣ дописуваня до якоисъ мадарской газеты. Съ о. Гушалевицемъ позналася я во Львовѣ; бѣт бувъ щось 2 разы въ ихъ домѣ, — але близшихъ знѣшенъ обжалована съ о. Гушалевицемъ не мала. Мирославъ приславъ черезъ мене одинъ листъ до о. Гуш. Я ему сама листъ доучила. (Предѣдатель констатуетъ, что о. Гуш. зѣзнавъ, что не Ольга Грабаръ але Адольфъ Добр. доучивъ ему той листъ). Листъ Мирослава до о. Гушалева. отнесился до того, что о. Гушалева просивъ Мирослава о присылку російскихъ поевей. О. Раковского зъ Изы я знаю отъ дѣтячихъ лѣтъ, именно отъ 6-го року жия, бѣт еи учивъ религии; въ Пештѣ бувъ давно редакторомъ якоисъ урядовой часописи; отвѣдувавъ насъ такожъ въ Сигетѣ. Въ лѣтъ минушого року отвѣдывъ нашу родину въ Чертежѣ. Я переслала два листы Мирослава до о. Раковского; листы тѣ мусѣли бути приватной натуры, бо о. Раковский старенькй вже и слабоосильный человекъ, зовѣмъ не мѣшася въ политику. Правительство угорске каже розпечатувати на почтахъ листы до Русинѣвъ, особливо писанй зъ Россіи; о. Раковскому ставолъ такій случай, отже братъ пересылалъ листы черезъ мене. Такожъ листы Раковского до неи и до брата были чисто приватны; до брата носылавы листы черезъ еи руки дятого, бо коли самъ надававъ на почту, то пропадали. Що до буквъ С. В. въ листѣ Мирослава, то я не знаю кого они маютъ значить; може бути, что значить Вайнберга, газетного корреспондента въ Петербургѣ. Въ тѣмъ листѣ есть згадка, о Годоваку, что хоче купувати добра: Годовай то мой кузинъ, профессоръ гимназій, бѣт купивъ собі добра подѣ Тулоу. Предѣдатель (до обж.): Въ листѣ зъ 30 грудня 1881 р. Мирославъ пише до васъ: „отшлюи листъ до С.“ Чи се не значить до Станислава? Обж.: Не знаю. Предс.: Чи вы сами писали адреса на листахъ, чи братъ самъ? Обж.: Я сама. Предс.: Чѣт до буквъ Л. въ листѣ? Обж.: Не знаю. Уступу въ листѣ брата: „жиды не достанутъ болѣше, хѣба до важного донесутъ“ обжалована не вытолковуе, бо въ загалѣ она сама не все зъ лѣстовъ брата разумѣла. Дальше зѣзнавала въ протоколѣ слѣдчѣмъ: Я не знала о цѣли подорожи о. Наум. до Варшавы. Знаю лишь, что правительство російске не визнае папшортовъ католическйхъ священникамъ, бо боятся, чтобы езуиты не втѣскались въ Россію. Володимиръ Наумовичъ отдаеся студіямъ языковъ, панславистичныхъ идей не мае. Въ Чертежѣ бавивъ 2 тыжднѣ. Мои ко-

рреспонденция съ Вайнбергеромъ мали зовѣмъ неполитичный предметъ: я писала о рускомъ театръ, о Сарѣ Бернгардъ во Львовѣ, о пожарѣ Ringtheatru. „Program für Sl.“ значить програму для „Слова“; пишучи до брата я обѣщала ему прислати вступну статью „Слова“ подпосану буквами В. М. П. (Венедиктъ Мих. Площанскій). Обж. П. л. о. а. н. с. к. й (перерывае): „Може бути...“ Дальше зѣзнала обжалована въ слѣдствѣ, что уступъ въ листѣ брата: „постараюсь о добре мѣсѣ для М. въ Кіевѣ або въ Одессѣ, будете мати сильну протекцію“ — есть родинною тайною и она нѣкому еи не выявитъ, хѣба лишь наѣмѣстники въ чотыри очы; до явного вѣдомости та справа не квалификуеся. Такожъ не хотѣла выслати, кто крѣсье подѣ буквою М. въ другѣмъ листѣ. Предѣдатель догадусъ, что се зѣбрѣненіе ии еи мужа (Мапо Emanuel); обжалована перечитъ. Дальше въ слѣдствѣ зѣзнала, что до Ницая писала о дебѣтъ, а уступу зъ листу брата: „Noch sagt Markow: Я вамъ доставъ“ — сама не розумѣе. До Кулачковского я писала лишь раздъ: а то дятого, бо Мирославъ на два листы не доставъ отповѣдй, казавъ менѣ отже заургувати. Кулачковского лично не знаю; бѣт менѣ не отписавъ; я подала ему адресъ брата и свой. Згадка въ листахъ о Яновичу, Секерѣ и Хироничу на Угорщинѣ отнесился до интересѣвъ чисто родинныхъ; воѣ тѣ особы прѣятелѣ нашего дому. Предсѣдатель (до обж.): У васъ знайдено рѣшеніе на листѣ до „Грабарова въ Бгорьевску въ Россіи“, се зѣдасъ вашъ мужъ? Обж. Нѣ, я не знаю где бѣт. Грабаровъ се зовѣмъ хто нашій. Предс. отчитуе концептъ листу до якогось священника (того листу въ слѣдствѣ не хотѣла обжонити, хѣба лишь наѣмѣстники): „Высокопоставжамый Отче Иване! Обж. (перерывае): Титулъ той не мае жадной звязи съ нязше написаннымъ листомъ. Предс. (читаетъ): „Братъ мой одержавъ вашъ листъ. Справа иде добро. Только змиауйтеся!“ Обж. (перерывае): „Пожалуйста“ не значить „змиауйтеся“, але „прошу васъ“. Предс. (читаетъ дальше): „Змиауйтеся, не чинѣтъ жадного рѣшучого кроку, поки не одержите вѣдомости отъ него. Завѣсно завѣсно васъ, чтобы вы прїѣхали на его коштъ. О папшортъ не потребуете клопчатисъ. Тамъ можете все обговорити.“ Обж. Я зновъ кажу, что титулъ на брѣлюнѣ того листу писаный коля инѣдѣ, а лишь случайно подѣ тымъ титуломъ написала той листъ, — бѣт отже не бувъ писаный до о. Наумовича. Предс. (до протоколянта): Прошу отчитати зѣзнанье обжалованой въ слѣдствѣ. Протоколянтъ (читаетъ): „Es handelt sich um einen Pfafter“ Обж. (перерывае): „um einen Fall“. Предс. (до протоколянта): Прошу нынѣшне спротогованье записати до протоколу. — Дальше зѣзнала обж. въ слѣдствѣ, что листъ еи батька до Побѣдоносцева мѣстивъ отповѣдъ на жадане присылки галицко-рускихъ часописей; Побѣд. приславъ пѣзніише за тѣ газеты 38 рублѣвъ. Въ домѣ батька булѣвы рѣжнй особы, имена не подае, але каже: пытайте вы мене о имена, а я вамъ буду казати, чи бувъ кто чи нѣ. Ивана Соколова знала, яко прѣтеля брата. О. Волод. Терлецкй живъ давно коло Чертежа и зъ отсы знакомѣтъ. О. Терлецкй бравъ участь въ польской революціи въ 1830 р., пѣзніише вступивъ до Василианѣвъ, потѣмъ перейшовъ на православіе въ Мункачи, перенѣся до кѣвѣвои Лавры, зѣ оттамъ до кн. Демидова Санъ Донато, а теперъ перебуває въ Житомирѣ. О. Терл. вже старецъ мае около 80 лѣтъ. У неѣ знайдено брѣлюнѣ розночатоу листу до о. Терл. Предсѣд. хоче отчитати. Обж. замѣчас, что се не листъ до о. Терл. але початокъ дописи до однои газеты. Предс. (читаетъ): „Хочу вамъ донести о жителѣхъ Гниличокъ, котры заявили охочу перейти на православіе“ — дата 23 грудня; пѣзніише доведѣается дятого дата та важна (бо Гнилички заявили змѣну вѣроповѣданя ажъ 25 геср. 26 грудня 1881). Обж. а. л. Дата подана поѣля юліанского календаря, значить: о десѣтъ днѣвъ по заявленю громады гниличковъ.“ — Въ слѣдствѣ зѣзнала обжалована, что листъ о. Книгиницкои, писаный до Маркова о фортификаціяхъ залѣщикои знайшла на подлѣзѣ въ своемъ домѣ, очевидно згублений, и сховала въ столякѣ. Предс. О. Знаете о. Андрѣйчука. Обж. Нѣ. Предс. Зѣ откижъ взялся у васъ и его листъ съ описомъ околицѣ залѣщикъ? Обж. Я знайшла его вдома на столѣ и сховала до столика, думаючи, что може кто упѣиася. Предс. Въ слѣдствѣ вы о тѣмъ нѣчо не згадували. Обж. Я забула. Впрочѣмъ я була дуже роздражена и не могла зѣбрати мыслей. Предс. констатуетъ, что справдѣ подтвержует тоє судія слѣдчій на конци протоколу.

На тѣмъ окнчилося 6-те засѣданье о гонднѣ 2 1/4.

Самый день розправы — понедѣлокъ дня 19 червця.

Въ понедѣлокъ дня 19 червця розпочалася розправа о год. 1/4-9-ой дальшимъ переслухуваньемъ обжал. Ольги Грабаръ.

Предс. пытае, чи обжалована одержувала листы отъ М. Добрянского черезъ третй особы? Обжалована дае на те и многй инші пытаня заперечуючы отповѣдъ. В. Наумовичъ бувъ въ Чертежѣ около 2 недѣль, але може бути, что бувъ только 6 дѣнь. Во Львовѣ бувъ 1—2 въ дома у Добрянскихъ. До В. Наумовича посылала листы отъ брата. Францѣоского знае еще зъ Пешту передъ 14 лѣтами. Зъ того часу не бачила его болѣше. Листѣвъ отъ брата не посылала до Францици. Предс. предтавляе обжалованой, что еи переписка була надѣбно оживлена. Обжал. отповѣдае, что зовѣмъды переписувалася дуже живѣ,

Переслала також і другі листи, бо, як казала до протоколу, много особь не радо одержує листи впродовж з Росії, а нинішня розправа дає найлучший доказ, як тут небезпечно доставати листи з Росії.

Предс. обтічує знаний вже спис 107 листів висланих за рекомендацією через обжаловану (за 2½ місяців). Обжал. питає, чи може зборено так живо перенесуватися? На дальше питання предс. відповідає, що зазвичай так живо перенесувалося. Між численними листами було і 3 від батька, ім. до Пободоносцева, до Рибана в Триєст. Дальше поясняє, що отець рідко писав, а она сама занімалася вишивкою. Листи відносилі на пошту льокай. Обжалована сама подала була всего лише щось 2 рази листи на пошту.

Предс. обтічує відомий спис рекомендаційних листів, які в часі від 9 листопада 1881 до 31 січня 1882 надійшли під адресою Ольги Грабарь і Адольфа Добрянського — всего 37 листів. Обжал.-на поясняє, що отець знав, о тій переписці і навіть викидає її около 3 рази великий видатки на ту кореспонденцію.

На зам'ячанье, що обжалована читала одержані листи при зачиненні дверей, — заперечає, щоб так робила, а впродовж, якби кореспонденція була противозаконна, то булаби їх давно знищила.

Дальше поясняє, що в часі ревізії кинула ті листи від М. Доб. в огонь не задля ревізії, але так, як се кождому служити право з своїми листами так зробити.

На представленье предс., що єи переписка була після всего дуже таємнича і підозр'яла, відповідає обжалована, що не видить в тій нічого таємного, а що декотрих листів не може пояснити, то для того, що они для неї самі були незрозумілі. Впродовж відмовляє всяке значенье листам у неї знайденим. „Мои отношения с братом зовсім не були кардинальними, я надто людяна, щоб щось такого робити“.

Брата переслідували гонимі листами для того, що він застрелив корову. Коли він був тут, то я думала, що вже те поступованье карне против него знесене. До Соколова вислала я один лист, бо брат не знає, чи Соколов вже від'їхав і думаю, що я могу его листи додати С.-ву. До Раковского переслала я листи Мирослава для того, що один лист до него був отворений на пошту.

Се може бути, що Площанський доручив мені як гроші (10 руб.), котрі був позичив у Мирослава.

Отець був один раз в Росії перед кількома літами (може бути р. 1875). О Гнилицях дізналася я доперва з газет.

Предс. представляє суперечність в з'ясуваннях обжалованої, що она раз признала переписку с о. Наумовичем, і подала навіть, що се була приватна переписка а оттак заперечила, що зовсім не кореспондувала.

Обж. поясняє, що єи здавалося се зовсім рівнодушним.

Листи датувала звичайно підсл старого стилю — именні листи з Росії.

Обжал. Ничай, з причини, що Ольга Грабарь дізнала, що вислала ему кілька, отже більш як 2 листів, а обжалованій признає лиш, що одержав 2 листи, (один о надосланні справоздань о соціалістах а другий дотично дебету для часопису), — стараєсь пояснити тую суперечність, — дальше в те, що підб. Н. ужитом в листі Мирослава не можна розуміти его (Ничая).

Предс. представляє обж. Ничая тую суперечність, що обжалованій в слідстві дізнав, що перші листи о надосланні справоздань о соціалістах писала сама Ольга Грабарь, а тепер говорить, що сей лист був від самого Мир. а не О. Грабарь, і що с тими з'ясуваннями з'остає в суперечності з'ясування О. Грабарь, і обтічує уступні протоколи, где обжалованій категорично говорить, що ті листи походили від Ольги Грабарь і що се Ольга Г. а не Мирослав писав ті листи. — Обжалованій не уміє пояснити сєи суперечності і припускає, що мусів помілитися, і що тяжко ему тепер що сказати.

Предс. представляє з'ясування обж. Ничая обж. Ользі Грабарь, (що єи она писала о справозданях про соціалістів і о заплаті за се до Ничая), нащо Ол. Грабарь відповідає, що не знає нічого о тій.

Дальше представляє предс. суперечність між єи з'ясуваннями, а з'ясуваннями Вол. Наумовича, що именні Вол. Наумович признає, що 2—3 листів від Мирослава Добрянського вислав до Ольги Грабарь. Обжал. Грабарь обстає при своїх з'ясуваннях, що не дістала жадного листу від Мирослава на руки Вол. Наумовича. Обж. Вол. Наумович заявляє, що, о скільки собі пригадає, не рекомендував тих листів, отже могли пропасти на пошту.

Др. Лубинський заявляє именем Адольфа Добрянського, що сей жадає отеніграфичного списави его з'явань. (Заставляє тривати далше.)

ПЕРЕГЛЯД ПОЛІТИЧНИЙ.

Австрійсько-Угорська Монархія.

(Нова австрійсько-німецька партія народна) р'їшила зібратися дня 29 червня або 2 липня. На тій зборі Фішгоф і Вальтерспрехер вискажуть і сформулюють програму і ціль нової пар-

тії. На слідуючій сесії ради державної партії народна уконститується вже в окремий клуб.

(Амбасадором російським) в Відні іменованій, на місце уступившого Убрила, кн. Лобанов-Ростовскій. Правительство австрійське згодилось на тое іменованье.

(Спільні делегації) зберуться, як доносить Neue fr. Presse, в другій половині жовтня в Будапешті. Перед делегаціями будуть скликані сойми. Рада державна не розішле окорше сесії, як около середини падозиста.

(Калій) спільний міністер в скарбу вийде в другій половині липня в подорож инспекційну до Воссні і Герцеговини.

(Першим шефом секції) в міністерстві діл заграничних на місце Калія іменованій гр. Гойос, бувшій посол в Букарешті. Другим шефом іменованій Szögenyi-Margesh.

(Сойми краєві) Сторія, Тирол і Горіції від тижня вже радять. До сего тижня заняті були головно формальним уконституванням своїм і вибором комісії. Сего тижня аж мали почати обрання. В першій половині липня будуть ті сойми замкнені.

(Віща селянські, робітничі і народні.) Посл'їдними діями відбулось кілька віщ. В Берн відбулось віще селян з Моравії і Шлезка. Депутатів від громад моравських і шлезких було більше Нїмців, тож і розприви велись по нїмцях. На порядку денном того віща стояло питання становища селян моравських до партії вірноконституційної. Резерент обтічує дотичний реферат, в котрім заявив, що селянство моравське не хоче мати жадного діла с партією вірноконституційною, а головною цілю віща єсть — утворити селянський зв'язок, котрий лишав би на боці всякі національні спори а мав би на оці виключно лиш інтереси селянські і старався о тое, щоб до союму і ради державної вибрати лиш таких людей, котрі можуть і схочуть годно заступати і боронити інтересів селян. Резолюцію в тій дусі прийняло віще однодушно. Крім того ухвалило віще резолюцію жадаючу безпосередніх виборів до союму, побільшеня числа послів з сільських округів і трілітнього мандату посольського. — В Відні відбулось в минушій неділю два віща: одно робітничий, друге селянське. На віщу робітничий раджене о татарах податкових, о несправедливих розділ'їх податків і о подорожжю гденяких артикулів живности з причини нових тарифів цлов. Розприви були дуже бурливі. На віщу селянськом ухвалено дві резолюції: одна жадає заложения чеських шкіл в низшій Австрії, друга заложения чеського театру в Відні.

ЗАГРАНИЦЯ.

Египт. Конференція держав європейських для р'їшення египетської справи все єще противиться Порту. Всякі заходи амбасадорів англійського і французького в Константинополі не можуть наклонити Порту згодитися на конференцію. Турецький міністер справ заграничних відповідає амбасадорам, що по удачній мисії Дервшапаш не бачить потреби конференції. Відповідає та єсть вже уважана за категоричну відмову. Росія, Німеччина, Австрія і Італія заявили свою згоду на конференцію.

Англія. З Ірландії надходять до Лондону дуже алармючі вісти. Мав там завязатися загворб для вымордованя значітїших достоянників ірландського правительства. Вице-король не вийде з дому без войскової ескорти і жадає скріплення гарнизону в Дублін. До Ірландії прибуло много фенійських агентів з Америки.

Нїмеччина. Міністер финансов Биттер подає до димісії. Наступником его правдоподобно буде іменованій секретар стану канцлерского уряду Шольц.

Нїмецькі газети доносять о відкритті, що в нїмецькій міністерстві маринарки выкрадено ілїяні в уїдлені Росії. Газети лиш догадують, що правительство російське перекупило виновників крадіж. Один керманч, именем Медлінг, від кількох тижнів вже сидить у в'язниці за тую крадіж.

НОВИНКИ.

— Арештованье. В неділю пополудні ув'язнила поліція во Львові урядника руского банку, „кредитового заведеня для Галичини і Буковини“, п. Мазура. Перед ув'язненням відбулась у него строга домова ревізія; забрано у него много писем і дружок. Що містять в собі ті писма, того досі ніхто не знає. В одній лиш „Gazet-я Narodow-ий“ подібумь близші вісти о безпосередній причині его арештованя. Ось що пише „Gaz. Nar.“: Мазур мешкав під Высоким Замком. Одна пані, мешканка в тій самій домі, робила гніздо в голубнику і знайшла там листи, писані по руски. Листи ті забрала і віддала Мазурові, сміючись єще з него, що любовні писма переходять в голубнику. Мазур мав дуже змішаний і спитаний єи, чи она не читала тих листів. Она відповіла, що по руски не уміє. Мазур знов спитав: „То вы сєи певно не читали?“ В тій змішані Мазура почала пані єи вже підозр'ївати, розповіла цілу р'ч в домі, ну, і знайшовся зараз ктось такий, що доп'їсє поліції. Поліція вив'їдалась зараз о відносинах Мазура і вислала комисарі Майдінгера с агентами і поліціантами до

помешканя Мазура зробити ревізію. О 4-тій годі пополудні в неділю прийшов комисар Майдінгер до мешканя, але не застав Мазура, мешканє було замкнене. Комисар обставив все дороги агентами. За пів години вертає Мазур з Высокого Замку. Два агенти придержали его. При ревізії писма і друки знайдено на стріху. По відчитанні кількох листів ув'язнено Мазура, а всі забрані папери віддані прокураторі, котра тепер перезирає їх і сортує. На конєц „Gaz. Nar.“ твердить, що арештований Мазур стояв в зв'язі с судженими тепер Русинами і допускає можливість, що тепершній процес може бути з тї причини засинований. — Подання ті вісти о ув'язненні п. Мазура, мы не берем на себе відповідальности за всю або хочби часть правды, а чиним сєи лиш з простого обов'язку денникарского. Може бути, що вскорі доведеться гдене з урядової газети, досі однак урядова газета мовчить.

— Впресе, митрополит Іосиф пообіцяв від 7-ого до 16-ого лат. червня більш часть парохій збарского повіту. Як в самім Збаржі, так і по селах витали жителі митрополита сердечними об'явами почести і любові. В привіттах брали участь ісповідники обох обрядів; в Збаржі навіть репрезентанти жидівської громади. В многих містечкостях взношено в честь достойного гостя брами тріумфальні, омаювано дорогу і закидувано цвітами. Впр. митрополит сповняв свій архієпископський обов'язок с неутомимим усердієм; бував занятий від 5 години рано до пізної ночі. Денно звиджував по три парохії а всюду на богослуженю промовляв до народу і катихизував молодіж. Для 16-го червня удався митрополит з Клебанівки до Сурачівки в пов. скалатського.

— Цесар уїдлив громад'ї Негбаць пов. калуського 100 зр. запомогти на будову церкви; погор'їлцям Хоросткова 800 зр. запомогти; громад'ї Черемшаня 100 зр. запомогти на реставрацію церкви і гр. кат. комитетови парохіальному в Сїдлїска х, пов. яворівського 200 зр. на відбудованье будинків приходських.

— З Жовки пишуть нам: В самий день Вознесєня приїхав краєвий инспектор шкільний п. Мандыбур з инспектором жовківским до Верхрат і в тое велике руске торжество в саме полудне наказав скликати діти до школи, зовсім не пытавши о тое містечкового священика о. Вас. Пшекевича, чи на тое позволено. Не потребує багато о тій говорити, що з тї причини повстало в селі велике невдоволенье; громадяне намібрають внести на п. Мандыбура жалобу до консисторії і до Цесаря.

— З Торон пишуть нам члени тамошньої Читальні: „Знов маєм донести Вам щось доброго з нашого села. У нас відбулась дня 8 лат. червня мисія тверезости. Наш отець духовний о. Я. Кориньскій запросив був на тое торжество много священиків, але они не могли прийти задля лучшого а як раз на той день похорону священика в Витков. Прибув лиш один о. Ємил. Левицький з Тартакова. В красі пристроєній церкві зібралось множество народу. О. Левицький отпривив службу божу, в проповіді указав на одинокє спасєніє народу — в просвіт і тверезости, а по скінченій службі божій присягло над 100 селян з Торон не уживати горячих напоїв. Треба зважити, що ціле село Торки числит заведо 500 душ. Читальня наша хорошо розвиваєсь. Як Вам звістно заложили єи самі молоді люди; тепер вступило до Читальні вже і кільканайцять старших господарів. Лиш читальні треба закладати, щоб они украсили нашу Русь, як ті зорі голубе небо, — а щезне темрява і піянство між нашим народом!“

— З Балигорода доносять нам, що там прибуло кілька жидів і жидівок з Росії і влодчотас по міст. Один жид ходить від дому до дому і збирає від жидів гроші, кажучи, що він рабін.

— (Ч.) З Калуша пишуть нам: Нині, с. є. 20 червня іду я нашим містом і бачу повно возів с худобою множество християнського миру, парубків і дівчат, дітей найперших господарів-мещан калуських. Накидують на вози землю з окопів по при дорозі і везуть — гадають хто: на поле? — нї, тою землею підвозять жидівськ хати... „Доборолася до самого краю!“ — прийшли мені на думку слова Шевченка.

— П.М.Франциси, зв'їстний з акту обжалованя в процесі Ольги Грабарь і тов. зав'язаний яко свідок, оголосив в вїдєнськой „Neue fr. Presse“ своє заявленье, що не був ані безплатним ані платним агентом Мирослава Добрянського, поїслав ему лиш кілька вир'їзків з нїмецьких газет о соціалістах і нигілістах і переслав два листи з поручєня Мирослава Д. до третих особь.

— Арештованье соціаліста. В Кракові, як доносить краківська „Reforma“, арештовано перед кількома діями одного старця, підозр'їлого о пропаганду соціалістичну.

— На засіданні виділу общества имени Мих. Накваша з 27 мая (8 червня) с. р., під проводом дра Савицького, прийнято до вїдомости, що телеграму по причині загальн. зібраня філії в Сокалі вислано; по прочитанні надосл'ївших писем від філії і по поручєню відомити їх жадає препоручено відповісти п. Чиньскому, медіонікарев з Ярославя, що товара єго общество зарекомендує крамницям; також просити его о инсераті до книжочк общества. Передано рукопис: „Десять заповідей божих в повістях“ редакційному комитетові. Наконєц р'їшено спитати філію самоборку, чи не моглиб відбитися

тамт сего года загальне зібранье общества. Наконєц прийнято 3 нових членів.

— Загальний збір коломийского віділу товариства пчлїнично-огородничого відбуєся дня 29 лат. червня с. р. о 9 год. рано в Королівцях у Вп. предс. товариства; з оттак вийдуть члени до саду в Замулинцях. Заряд відділу запрошує П. Т. всіх членів товариства до участі. — Коломия дня 19 червня 1882. Гр. Куличий, заступник предс. діла, Букоємскій, секретар.

— Перенесєня урядників. П. к. намістництво перенєсло комисарів староства: Володимира Лавровского з Жидичева до Колобушови, а Винк. Поля з Кольбушови до Жидичева.

— П. єзуїти з Тернополя розішлють 24 л. червня свої мисії в Красній, пов. скалатського!!

— Звертаєм увагу на уміщений в нинішнім числі конкурс виділу бурі тернопільської, один з найлучше ведєних бур руских в краю.

— Град знищив засєви дня 9 л. червня в 18 громадах львівського повіта.

— З Дрогобича. Виділу товариства бурі св. Іоана Крестителя в Дрогобичі має честь запросити всіх П. Т. Членів і всіх желающих приступити до того товариства на загальний збір річний, котрий відбуєся в четвер, дня 17 (29) червня с. р. о год. 3 по полудні в салі ради повітової. На порядку денном буде річне справозданье виділу і рахунків, вибори нового виділу і внесеня членів. — Від виділу бурі. А. Торонський.

— Ревізія за рускими книжками і газетами і конфіскація „Батьківщини“. Один предплатник „Батьківщини“ з Жовківщини прислав до редакції тиж часопис слїдуюче писмо: „Прошу Вас о пораду в такій справі. Я Вашу газету отримую четвертий рік, читаю єи все сам і дружим даю читати, та не мав єи з того ніякого клопоту, аж тепер. Дня 3 мая по службі божій новиходили люди з церкви та починають собі розмовляти от як звичайно. Той каже: я підорвав конати, той тєе а той сєе і ідемь собі дорогою. А я кажу: „газета пише, щоб нинішній день лишє святкувати, як до тепер, бо сего року обходять також столітню пам'ятку знесеня підданчон неволі“, і розказувєть такою о затьмїні сонця. А наш оком П. і З. (жид) стояли на дорозі і виділи, що я тримаю газету і подали мене до ц. к. староства в Ж. Староство заложило ц. к. жандармів до мене на ревізію. Жандарми забрали мені книжки і газети до перегляду; ц. к. староство переглянуло і звернуло мені назад книжки, а газети зостали і жандарми мовили мені, що я за сєе достану термін. Отже прошу Вас, пане редактор, о пораду, як я маю сєи тїм собі поступити, та налішть мені, як ласка Ваша“.

— Батьківщини ч. 2 сконфіскувала в неділю ц. к. прокураторія державна за два початкові уступні вступні статії, під заг. „Не дамося!“ В понеділок напечатано і розіслано предплатникам другий наклад.

— (Дрбний вісти.) П. Николай Витюшинський, капіталіст львівскій жертвував на „Народний Дом“ 50 зр. — Першим ректором нового чеського університету вибраний проф. Томек. — Ректором краківського університету вибраний проф.: теологичного факультету, др. Пельгар.

Процєс Ольги Грабарь і тов.

В понеділок (19 с. м.) докінчено переслуханье обжал. Ольги Грабарь, о чїм подаємо повнєше справозданье. Потім приступлено до переслуханя Адольфа Добрянського. Задр. Дубинський вносить именем свого клієнта, щоб з'ясування А. Добрянського були з уряду стенографично списані і що обжалованій сам понєсе кошта стенографа. На стенографа предкладає п. Полинського. Понєже заст. прокуратора згодився на сєе внесенє, трибунал ухвалив зарядити стенографичне списанье з'явань А. Добрянського з уряду. До салі входить Ад. Добрянскій с актом обжалованя і книжками під пахоу, котрі складає на крісл. Середнього вірсту, сухорлявий, Ад. Добрянскій, мим 66 лїт об'являє велику живість в руках; очі живо споглядають, а лице черстве, волосє добре шпаковате. Обжалованій відповідає в нїмецькій язиці плавно і поправно як Нїмець з роду. На вступі просить, щоб суд позволив єму відчитати свої нотатки, бо в своїй обороні мусити сягнути подальше 30 лїт в минушость, отже може пам'яті его лишити в гдєчї, а не хотїв би багато розводитися. На слух неувважання просьби застерїгає собі зажалєнє неважн. Сєе внесенє поірає також зац. др. Дубинскій. Заст. прокуратора спротивляєся тоему, бо карне поступованє має бути після уставу, не тільки явне, але і устне. Др. Дубинскій реплікує, що устава не забороняє відчитувати оборону, особливо, коли она писана самим обжалованим, і що через те розправа не стаєє письменною. Трибунал по нараді відмовляє жадану Ад. Добрянського з причини, що устава не знає чітаної оборони; впродовж може обжалованій користати з своїх записок. — Др. Дубинскій зголошує з тї причини зажалєнє неважности. Обжал. Ад. Добрянскій розпочинає загальними выводами о минушости Австрії, о питанні націоналізм, о унії і гр. кат. обряд, а оттак черерваний кілька разів через предс. діла упоминєє, щоб державє самого обжалованя, переходить точка за точкою цїлий акт обжалованя і виокazuje его суперечности. Переслуханье обжал. Ад. Добрянського продовжалося оттак через цїлий час розприви вó второк від 8—2½ год, а скінчалося

нынѣ рано. Дрѣ Лубинскій подноситъ разичу и уже въ другій разъ подчасъ сего процесу заявлену тенденційность *Gazet-y Narod*, котра въ вчорашнѣмъ члѣ зновъ подала будытобы Ольга Грабаръ передъ 3 лѣтами была коло Горюха зойшлася съ своимъ братомъ (Мирославомъ Д.) и мужемъ и тамъ уклала заговоръ, дальше, будытобы Маазуръ, увязанный сеи недѣлѣ, „выхався въ домѣ Ад. Добрянского на Moskala“ — вноситъ возвати редактора *Gaz. Nar.* для доказанья правды тыхъ минимыхъ фактовъ. Прокураторъ противится сему внесено, але узнае неответственность и наганыость поступованья *Gazet-y Nar.* почѣмъ дрѣ Лубинскій отступае отъ своего внесення.

Потѣмъ приступлено до переслуханья обж. Олександра Залуского, который заявляе, что не умѣе говорити по польски и проситъ, чтобы его переслухивали по руски. Предсѣдатель заявляе, что буде толкувать его отповѣди присяжнымъ на польске; показуея однакожъ незадовго, что въ сѣ присяжныхъ зовѣмъ добре розумѣютъ по руски, а только для того просили попередныхъ обжалованныхъ говорити по польски, бо думали, что они будутъ отповѣдати по русски. При ставленю пытанъ до обжалованого дрѣ Искрицкій, поклянувшись на что ино заявлену черезъ обжалованого вѣрность для Цѣсаря и Австрій, заявляе, что уважае актъ обжалованья за „атентатъ“ на рускый народъ. Прокураторъ протестуе, заявляе, что ачейже 11 обжалованныхъ нѣкто не може брати за цѣлый рускый народъ и проситъ судъ удѣлти дрѣ Искрицкому нагану. Дрѣ Искрицкій откликнуе свой выразъ „атентатъ“, что ему въ горячѣ вырвался. Трибуналъ по нарядѣ удѣляе дрѣ Искрицкому нагану. Оттакъ переслухано обж. Ивана Шиндлера. Завтра переслуханы о. Ив. Наумовича.

(Надѣслане.)

Свѣтла Редакціо!

Въ головной розправѣ, котра въ сихъ дняхъ ведеся передъ ц. к. карнымъ судомъ у Львовѣ перешаный были подчасъ переслуханья пана Володимира Наумовича, его донесеня, котри подписанныхъ представляють въ совѣстѣ неправдивомъ свѣдѣлѣ. Хотѣ п. Волод. Наумовичъ тѣ свои донесеня заразъ таки признавъ фальшивыми, то всежъ подписаный уважаетъ за свой обовязокъ, каждый за себе выразно и урочно запротестувати противъ тыхъ донесенъ въ цѣлой ихъ основѣ и тенденціи и осповѣдають особливо, что подана въ злѣй вѣрѣ зѣвѣстка будытобы подписаный жили „на утриманю Драгоманова“ и мали зношеня съ русскими „нигилистами“, есть зовѣмъ безпідставна и неправдива.

Тов. Икаловичъ по причинѣ слабости своего отца мусѣвъ выѣхати зъ Вѣднѣ и ажъ побѣйше буде мѣгъ прилучитися до нашего заявленя. Простимо ласкаво въ интересѣ правды помѣстити наше сprostованье.

Вѣднѣ дня 17 червня 1882.

Съ глубокимъ поважаньемъ *Иванъ Косъ* медикъ, *Василь Полянский* медикъ, *Останъ Терлецкий*, правникъ.

ТРИЕСТЕНСКА

Льотерія Выставова

1000 выигранныхъ = зр. 213,550.

ГОЛОВНА ВЫГРАНА 50.000 зр.

Одинъ лѣосъ 50 крейцарѣвъ.

Кто хоче принять продажъ лѣосѣвъ нехай удасться заравъ до льотерійного **отдѣлу Триестенской Выставы**, Piazza Grande Nr. 2. въ ТРИЕСТѢ. (1—1)

ГОСПОДАРСТВО и ТОВАРОВА.

— Новѣ австро-французскіе товариства асекураційны и фузія съ ними триестенской „*Azienda-y assicuratrice*“ и товариства „*Ojczyzyski bank*“. Доносилисьмо въ своемъ часѣ, что панове: Жигмонтъ Качковскій и Джемсъ Клянга получили отъ правительства концессію на заложенье двухъ акційныхъ товариствъ асекураційныхъ. Оба тѣ товариства выносаженъ капиталомъ: кожде по 6,000,000 франковъ т. е. 2,400,000 гульд. ав. в. уконституовались, въ мѣслѣ и правительственной комисіи, 13-го мая с. р. слѣдующимъ образомъ:

„*Azienda*“ австро-французское товариство заекурации ренти и капиталовъ на жизнь (Société franco-autrichienne d'assurance sur la vie) буде заниматься выключено заекурацією на жизнь и ренти; а „*Azienda*“ австро-французское товариство асекураційное отъ шкѣдъ элементарныхъ и припадковъ (Société franco-autrichienne d'assurance contre l'incendie, grele, transports et accidents) приняла на себе зъобовязанья, по части заекурации отъ огня, граду, припадковъ и заекурации транспортѣвъ.

До управленія рады „*Azienda-y*“, австро-французского товариства заекурации на жизнь и ренти, вѣйшли: Кароль князь Яблоновскій, яко предсѣдатель и панове *Henricomte de Gauville*, Жигмонтъ Качковскій, Владиславъ Ситаній властитель добръ, Денисъ Сѣнкевичъ директоръ асекураційного заведеня, Кароль дрѣ Бѣль властитель дневника и Алоизій дрѣ Милиничъ адвокатъ

вѣднѣнскій. Генеральнымъ директоромъ помянутого заведеня именовано Джемса Клянга бывшаго до нынѣ генеральнымъ директоромъ товариства „*Ojczyzyski bank zabezpieczeń życiowych w Wiedniu*“. До управленія рады „*Azienda-y*“ австро-французского товариства отъ шкѣдъ элементарныхъ и припадковъ выбрано тыхъ самыхъ павѣвъ, зъ прилученьемъ Джемса дра Клянга и Войтѣха Брандейсъ, а съ вынатокомъ панѣвъ Владислава Ситаного и Дениса Сѣнкевича; которого именовано генеральнымъ директоромъ сего заведеня.

Одновременно съ уконституованьемъ своимъ, вѣйшли тѣ товариства съ „*Azienda-y assicuratrice*“ и товариствомъ „*Ojczyzyski bank ubezpieczeń życiowych w Wiedniu*“ въ такую сдѣлку, послѣ которой приняла на себе цѣле положенье ихъ заекурацие зѣ всѣми тяготѣющими на нихъ зъобовязаньями. Именно приняла „*Azienda-y*“, австро-французское товариство заекурации ренти и капиталовъ на жизнь, портфель асекураційного товариства „*Ojczyzyski bank zabezpieczeń życiowych*“ якъ такожъ и всѣ заекурации на жизнь триестенской „*Azienda-y assicuratrice*“, коли „*Azienda-y*“, австро-французское товариство заекурации отъ шкѣдъ элементарныхъ и припадковъ всѣ остальные зъобовязанья „*Azienda-y assicuratrice*“ окромъ заекурации на жизнь и ренти, на себе приняла.

Оба тѣ новозаложенны австро-французскіе товариства явились подѣ дуже часливому зѣбдою „въ асекураційномъ свѣтѣ, бо розпоряджуютъ незычайнымъ закладовымъ капиталомъ и обнявши въ наслѣдку вижъ помянутой угоды або сдѣлки, одинъ зъ наибѣйшихъ портфельныхъ австрійско-угорской монархіи, дають вже при самѣмъ зародѣ своимъ кліентамъ такъ сильну поруку бесечности интересѣвъ, яку едино таке товариство асекураційное предложить може, котре якъ они на такъ широкихъ подвалинахъ основалось и заекупечилось.

Самое-особою розумѣея, что съ днемъ выше помянутой сдѣлки кончится дѣятельность триестенской „*Azienda-y assicuratrice*“ и товариства „*Ojczyzyski bank zabezpieczeń życiowych*“, а поруку ихъ зъобовязанъ для асекурованныхъ, въ товариствахъ сихъ берутъ на себе: австро-французскіе „*Azienda-y*“, котри принялись безплатно вымѣнати асекураційны документа выданъ уступающими товариствами на новы, отъ себе выставленны полиціи. Угоду, что ихъ до того зъобовязуе, затвердило — по докладномъ осмотру — правительственное технично-асекураційное бюро; и застерегло якъ наяснѣйше права лицъ третьихъ; особливо права заекупеченныхъ; въ томъ направленю что въ новыхъ полиціяхъ мусѣтъ задержатися тѣ самы условія асекураційны та сама преміева стопа, и тѣ самы въ користи заекупеченныхъ застереженя, котри въ давнѣйшихъ угодахъ контрагентамъ признаны были, уступающими товариствами. Думаемъ, что не потреба намъ доказувати користи вышечисленныхъ зъ той трансакціи для давнѣйшихъ заекупеченныхъ въ „*Azienda-y assicuratrice*“ и въ товариствѣ „*Ojczyzyski bank zabezpieczeń życiowych*“, бо относыны новы, въ котри они вступаютъ, не только что не змѣняютъ условій давнѣйшей ихъ угоды, але что важнѣйше: отчиняютъ имъ можливостѣ користи зъ сильной поруки новыми товариствами заекупеченой кліентамъ.

Зъ тыхъ причинъ було нашою повинностю перестерегти кліентелю уступившихъ заведеній передъ затѣями конкурирующихъ съ нами товариствъ, что завыстнымъ окомъ опозираючи на совершившуся фузію, покванталяе ввести въ блудъ заекурованныхъ и отградити имъ отъ несправности полиціи, чтобы ихъ для себе пробрѣсти. Слухачи такихъ подшентѣвъ причинились собѣ асекурованыи самъ шкѣду, котра завсе бувае неотзовнымъ наслѣдкомъ передчасового збраваня асекураційной угоды. Те относыны особливо до асекурованныхъ въ „*Ojczyzyski bank-y*“, бо заведеніе то опиралось на засадахъ взаимной поруки. Для того зверне конкуренціи, бесперечно, въ той бѣкъ свои затѣи и користаючи зъ экономичной неспѣдмости большой части интересованныхъ представити фузію въ найчортѣйшихъ краскахъ насильи правъ замѣреного на шкѣду асекурованныхъ.

Тымчасомъ есть то рѣчь ясна що: хочъ засада взаимной поруки берущимъ участъ въ товариствахъ на нѣй опертыхъ и на широко заложенныхъ и розвиненныхъ дае беспечны користи, то бувае она такожъ часто для интересованныхъ жереломъ многихъ негодностей; особливо въ товариствахъ достаточно не розвиненныхъ. До того нема сумнѣву, что товариство опирающис на засадахъ взаимной поруки, при нынѣшнихъ обставинахъ въ державѣ австрійской, мусѣвъ такъ жертвы и высылена понести и котрыхъ оно въ жаденъ способъ выдержати не булобъ въ станѣ. И чомужъ то реорганизациа *Ojczyzyski* банку, черезъ фузію съ выше помянутыми акційными товариствами, есть едино користною для еи асекурованныхъ, бо она ихъ увѣличила отъ довжностей взаимной поруки а мимо то удѣлила имъ якъ наибесечнѣйшу гаранцію интересѣвъ.

Подвеса въ конци и то до общої вѣдомости, что управляюща рада того заведеня помянуты трансакціи въ мѣслѣ ухвали и повномочіи 11-го загального збору на подставѣ §. 28 точки 1-ой обовязующихъ статутѣвъ совершила; и до такой ухвали и сдѣлки совѣмъ управненою була.

Конкурсъ.

Для желающихъ вслушати до руской Бурсы въ Тернополи въ р. шкѣлѣ 1883 вызначуея въ мѣслѣ регулямину речинець до дня 29 липця (10 лат. серпня 1882 съ примѣчаньемъ, что послѣ сего дня надѣйшовшій подана не будутъ приняты подѣ наряду выдѣлу.

До поданій належитъ додати:

1. Свѣдоцтва шкѣльны, а приватисты заекупеченье, котру класу скончили.
2. Свѣдоцтво убожества.
3. Свѣдоцтво крещенія.
4. Заявленье, сколько могутъ родичѣ або опѣкуну доплачувати за желающа быти принятыми до Бурсы, такожъ, чи грѣшми чи нашеню и въ якихъ речиняхъ.

5. Докладне означенье мѣсца и послѣдней почты, куда имъ має бути заслана вѣдомость о рѣшеню что до ихъ поданя, а желающій одержати залучники назадъ, такожъ 20 кр. почтовыми марками, прочй же картку кореспонденціи.

Кромѣ того подаея до загальної вѣдомости: 1. Що при вступѣ до Бурсы належитъ зложити доплату за одинъ мѣсяць зъ горы отъ мѣсячно доплачующихъ, за прочихъ першу рату зъ горы.

Щасливо до Брауншвайгъ!

Державно гарантована, на 6 класъ подѣлена 93 герцогская брауншвайгская Льотерія красва устроена для граца щасливо, бо она має 100,000 лѣосѣвъ, а предѣлѣ 50,000 выигранныхъ, отже половина лѣосѣвъ мусѣтъ выиграти.

Нема тутъ мѣсца вычисловати тѣ многы и великы выиграны, котри въ той льотеріи прихѣдять до лѣосѣваня; о томъ переказуея каждый граць одержуочи урядовый планъ льотерійный.

1-а класа буде тягнена певно 13. 14. липня с. р., въ той цѣли переказуея я правдивый оригинальный лѣосы за присланымъ лѣосѣваніемъ або послѣдплатою.

1/2 лѣосы 1 класа коштуе 2 зр. 48 кр.
1/2 " " " " 4 " 95 "
1/2 " " " " 9 " 90 "
(включено съ належитостю державно-стемпелю).

Планы, якъ такожъ урядовы листы выигранныхъ пересылаются швидко.

Louis Königsdorf,

Obereinehmer der Braunsch. Landes-Lotterie.

Braunschweig, Gausstr. 29.

2-6

Концессіоноване Бюро учительске Зузанны Крижановской ВО ЛЬВОВѢ

ул. Гродницкихъ ч. 13.

маючи численны зносыны въ краю и за границею, препоручае учительски, гувернантки и бонны Польскы, Нѣмкинѣ, Францужанки и Англичанки.

2—12

Теофилъ Копыстинскій

артистъ-маляръ,

образовавшійся за границею, звѣстный зъ краевъ. выставъ штукъ красныхъ, выконуе портреты, якъ такожъ религіи образы рѣжонны величинны.

Поручающис ласкавымъ взглядомъ, проситъ о занотоване адресу: *Теофилъ Копыстинскій* во Львовѣ, ул. Краковска, ч. 20. (9—10)

ТРИЕСТЕНСКА ВЫСТАВОВА ЛЬОТЕРІЯ.

1000 выигранныхъ въ варт. 213.550 гульд.

Перша головна выиграна въ зол. або готовыми зр. 50.000 а. в. Друга головна выиграна въ зол. або готовыми зр. 20.000 а. в.

Дальше всякы выиграны по гульдѣмъ 10,000, дальше по гульдѣмъ 5,000, 3,000, 1,000, 500, 300, 200, 100, 50 и 25.

Каждый лѣосъ лишь 50 крейцарѣвъ.

Лѣосы можна набути въ каждой конторѣ вымѣны, ц. к. трафикахъ тютюну, въ колекціяхъ льотерійныхъ и т. д. и т. д. австр. уг. монархіи — и при **отдѣлѣ льотерійномъ Триестенской выставки** (Piazza Grande Nr. 2) въ ТРИЕСТѢ, где такожъ мають удаватися неѣ тѣ особы, котри хотять заняться продажею тыхъ лѣосѣвъ.

Мимо подвысшеного цѣла

на сколько запасы выстанутъ — поручае торговля

КАРОЛЯ БАЛЛАБАНА во ЛьвовѢ

Гербаты Конго 1/2 кил. зр. 2—1/2 к. Куба . . . —88
" родинной . . . 3— " " большой . . . —92
" Melang de Moskau . . . 4— " " Цейлонъ дроб. . . —96
" Empreal . . . 5— " " " грубозерн. 1—
" наилуч. высѣйшій . . . 1-70 " " " наилучшій 1-04
Кавы, на сколько запасы выстанутъ найдешевше.
1/2 киль Сантош . . . —68 " Перловой . . . 1-04
" " Гутамала . . . —72 " Мока . . . 1—
" " Лагуайра . . . —84 " Явы золотой . . . 1-04

Свѣчки церковны чисто стеариновой безъ жадного сурогату 500 грамѣвъ або 1/2 киль — за 50 киль зр. 52.

2. Подана належитъ присылати оплаченъ на руки п. дра Лучаковского.

3. Вѣднѣныхъ буде 4 мѣсца за доплатою 35 зр. а прочй за доплатою 60 зр. рѣчно.

Отъ выдѣлу руской Бурсы. — Въ Тернополи дня 5 червня 1882. — *Дрѣ В. Лучаковский.*

Нынѣшне ч-ло „Дѣла“ выдаемо въ 1/2 аркуша.

Товариство „ПРОСВѢТА“

при зближающихся испытахъ въ школахъ народныхъ подае до вѣдомости Радѣ школьныхъ, священниковъ, катихѣтѣвъ, учителей и родичѣвъ, что книжки зъ накладу товариства, приволенны Радѣю школьною на преміи для учениковъ, красно опривленны, можна набути въ канцеляріи товариства, ул. цѣя краковска ч. 14. по слѣдующей цѣнѣ:

Перекотиполе	20 кр.
Ластѣвка	22 "
Добре роби, добре буде . . .	19 "
Розказы про силы природы . .	22 "
Оповѣданя о житію св. Ворпса и Глѣба	22 "
Повѣстки для дѣтѣй	27 "
Сестра	17 "
Вайки	24 "
У пропасть дорога ховзѣка . .	30 "
Зоря	24 "
Зѣвѣрта шкѣдны и пожиточны .	42 "
Молитвенникъ народный	20 "
Исторія Руси Ч. I	27 "
Исторія Руси Ч. II	25 "
Исторія Руси Ч. III	30 "
Паша, душа въ господарствѣ . .	37 "
О користномъ ужитю неужитковъ	24 "
Де-що про здоровье	22 "
Житѣ св. Кирила и Методія . .	24 "

Всякы замовленя высылать ся скоро и точно.

(2—7)

Въ добрахъ гр. кат. Митрополи Львовской есть **заразѣ** до обсаженя посада урядника рахункового (рахмайстра) обозначенного съ манипуляцією лѣсовою.

Подана съ прилогами въ отписѣ до

Заряду гр. кат. Добѣр Митрополитальныхъ въ Перегінску — дня 12 Юнія 1882.

2—3

Екстрактъ Орѣховый

до фарбованя сивого волоса

вынайшовъ перфумеръ

А. Мачускій

по Вѣднѣ, Kärntnerstrasse, 26.

Ц. к. выключено упривил. *средство* тое до фарбованя волоса, на дающе сивому волосу тревалу барву *корну, брунатну* або *блондъ*, вытворене лишь зъ субстанціи рослинной, т. е. зъ душины зеленыхъ орѣховъ, не есть при томъ нѣ крытыхъ шкѣдныхъ анѣ здоровлю, анѣ волосу, и фарбуе волосъ въ протягу 15 минутъ хорошо и тревало на черно, брунатно або блондъ, такъ что навѣтъ при умываню фарба не сходитъ.

1 флаконъ екстракту орѣхового пльннго зр. 3—
1 пуделочко съ 6 пробными флаконъ орѣхового молока на отрѣбъ волоса 3—
1 флаконъ орѣховой помады для нафарбованя волоса 2—
1 флаконъ орѣховой оливы для тон пѣлы, якъ выше 2—
1/2 флаконъ орѣховой оливы ditto 1—

Въ правдивомъ гатунку набути можна

въ парфумеріи Мачуского въ Вѣднѣ, Kärntnerstrasse, 26.

Во Львовѣ у Зиг. Рукера, аптекаря, такожъ у купцѣвъ: Каміла Стшишковского, Мартина Миллера и Леона Седлика. (15—30)

Выходить во Львовъ що Среда и Субота (крѣмъ рускихъ святъ) о 4-ой годнѣ пополуночи. Литерат. додатокъ „Библиотека найзнам. повѣстей“ выходитъ по 2 печат. аркушѣ каждого 15-го и послѣдняго дня каждого мѣсяца.

Редація, администрація и ексцендиція подѣ Ч. 8 улича Академична.

Всѣ листы, посылки и рекламации належитъ пересылать подѣ адресомъ: редація и администрація „Дѣло“ Ч. 8 ул. Академична.

Рукописи не звертаются только на попередне застереженіе.

Послѣднее число стоитъ 12 кр. а. в.

Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.

Рекламации неопечатанной вольной отъ порта.

Предплату належитъ пересылать франко (налучше почтовымъ переказомъ) до: Администрація часопису „Дѣло“ ул. Академична Ч. 8.

ВН. Читателѣвъ въ Россіи просимо мати на увазѣ, що въ вымовѣ $n=ji, \delta, u=i, u$ (въ серединѣ и на концѣ словъ) $=y, u$ (на початку словъ) $=i, \delta$ (на початку словъ) $=vi$.

Процесъ

Ольги Грабаръ и товарищѣвъ.

(Дальше.)

Пятый день разправы — пятница 16 червця.

(Конечъ.)

Дальше переслуханье *обжалованого* *Ог. Маркова*.

Предс. Прокуратура подноситъ и то, что вы сами охарактеризовали свои панславистичный тенденци въ власноручномъ письмѣ до Я. Головацкого въ Вильнѣ. (Предсѣдатель отчитуе листъ, который уложилъ Марковъ а мавъ бути писанный Щербаномъ яко вставляющимъ до Я. Головацкого, чтобы сей выстарався для Маркова мѣсце при архивѣ въ Вильнѣ. Въ томъ листѣ говорится, что Маркову замкнута въ Австріи всяка карьера урядова, бо есть политично але записанный и загално называютъ его „Москалемъ“. Зъ той причины не може быти найти таково нѣякой службы при автономичныхъ урядахъ. Есть онъ щиримъ приклонникомъ православия и панславизму, майже всѣ статіи въ „Словѣ“ походятъ зъ его пера, але тутъ не мае жадной будущности, бо Площанскій платитъ ему за 8—12 годичъ деннои працѣ ледво 50 зр. мѣсячно и еще каже, что робитъ ему ласку та хотѣбы, чтобы Марковъ зъ тыхъ 50 зр. еще самъ оплачувавъ канцелярскій выдатки: овітло, опадъ, папѣры, газеты и т. п. Супротивъ того не лишаеся Маркову нѣякого ишого, якъ вступити до котрой небуде польскои редакци и польскій дневникаръ, его особистіи приятелѣ, вже заохочуютъ его, чтобы вступити або до Газетъ и Naгод. або до Dziennika. Чтобы не дати Маркову пойти на польску службу, проситъ въ листѣ, чтобы Я. Головацкій вырѣшилъ Маркову мѣсце опороженне при архивѣ въ Вильнѣ (посля смерти Кислевского).

Предс. Отже въ томъ листѣ вы сами пишете, что васъ загално называютъ и знаютъ яко „Москаля“? Обжал. Въ томъ листѣ есть богато пересадъ. Я бувъ въ прикрѣмъ положенію, було опороженне мѣсце, а въ такій случаю павшес такъ, чтобы мѣсце достати. У насъ называютъ „Москалемъ“ вже каждого, кто лише говоритъ и пише по руски и хоче бути Русиномъ, а не Полякомъ. Отъ пр. „Дѣло“ не есть московске, а руске, а мимо того „Слово“ все называе „moskiewskie Dilo“. У насъ во Львовѣ появились рускій вывѣски (шильды), а заразъ почали кричати на нихъ, что се „московскій“ и накинудло за те на кушцѣвъ нашихъ. Впроче, якъ кажу, не можна сего листу брати дословно, есть въ нѣмъ дуже пересадъ, нема въ нѣмъ $\frac{1}{10}$ або и $\frac{1}{100}$ части правды. Предс. Отчитуе листъ о. Ив. Наумовича о замѣренной фузіи газетъ. (Въ томъ листѣ пише о. Наумовичъ, что не мавъ великой надѣи на реорганизацию дневникарства („Слова“, „Науки“ и „Пролома“) а тымъ самымъ и цѣлои партіи, а всежь таки думавъ, что булобы добре звучити „Проломъ“ съ „Словомъ“ такъ, чтобы „Проломъ“ звинути, а удержалося „Слово“, котра має овою исторію и яко таке есть страшнымъ оружіемъ противъ Поляковъ. При „Словѣ“ малыбы звучитъ всѣ силы „Слова“ и „Пролома“ именно такожь и Марковъ, малыбы дальше до „Слова“ постобно писати др. В. Савицкій, Геровскій и Кулачковскій, а фелетонъ мавбы обняти Иеронимъ Анонимъ. Также требавъ перевести фузію популярныхъ газетъ. Только въ той способъ можнабы запобѣгти дальшому ширеню „Дѣла“ и „Батьковщины“, бо ей послѣдній газеты починаютъ вже навѣтъ тамъ шпиритися, где ихъ зъ початку не хотѣли навѣтъ до рукъ брати. Цѣлою фузіи газетъ було обаленне „Дѣла“ и „Батьковщины“. Скоро фузія не буде переведена — пише дальше о. Наумовичъ — и скоро „Слово“ и дальше лишится въ рукахъ Площанского, то годѣ буде натягнута и на 500 предплатниковъ. Але скоро вже не можна перевести сев фузіи (зада унору Площанского), то треба бодай такъ робити якъ, можна. „Проломъ“ мѣгбы выходати разъ въ тыждень, робити свою прислугу для справы, а „Слова“ не можна кидати, бо оно має свою исторію и есть страшне оружіе на вороговъ. Чтобы зломати опѣръ одного человека на школу справы цѣловъ, треба великой силы, а та сила есть изъ вѣѣ. — Щобъбы такого сталося, якъбы Бенедиктъ Михайловичъ (Площанскій) вѣйшовъ въ колебѣ праціюючи для оидьной справы безъ ущербу своєї грошевой користи. Дальше говорится о субсидіяхъ для „Пролома“. — Предс.

Що маея розумѣти подѣ тыми „субсидіями“? Обжал. Се було сказано про будущность и я думавъ тутъ запомогти зъ краю, отъ нашихъ людей-патріотѣвъ.

Предсѣдатель. Знайдено у васъ при ревизіи такожь корреспонденци Арсенича; есть се именно листъ зъ 23/10 1876 (читаетъ): „Дуже мене зачудувавъ результатъ выборовъ. Зъ всего, „що сталося, видко, що Галичка Русь смитъ „своимъ усопшого и не задае собѣ навѣтъ труду, „принесть матеріяльну користъ для колькохъ о-„собѣ черезъ выбѣръ до сойму, а о моральній „користи не ма вже що и говорити. Для чего? „Се тобѣ вѣдомо, нема головъ, только толубы и „т. д. Свободу треба окупили тяжкими жертвами; „безъ сего не можна зрѣбити и кроку. Россійска „(русска) суспѣльность готова до всякихъ жертвъ, „але она сама нѣякого не зрѣбитъ при бездѣль-„ности и рабѣццю 18 миліонной славянскои на-„родности въ Австріи. Россійска суспѣльность „страшно розъярена на Австрію и выжидаетъ хви-„ли, чтобы розвѣрзати ей въ куски. Тутъ ро-„днѣбъ значий приготования до войны, але чи Ав-„стрія пойдѣ съ Россією, чи противъ ней, не „знаю. Давбы Господь се послѣдне“. Предс. Сей листъ Арсенича характеризуетъ вашъ переконанія, бо Арсеничъ не писавбы вамъ щось такого, коля бы не знавъ, что вы подбляете его погляды? Обжал. Арсеничъ есть мой добрый приятель зъ Буковины, который оттакъ выбѣхавъ до Россіи и съ того часу я съ нимъ не переписувався, хочъ онъ до мене писавъ. Есть се передовѣтъ листъ еще зъ р. 1876, а по друге, не хочу боронитися голыми словами, — въ моймъ куферку, что нахо-„дится въ судѣ, есть другій, познѣйшій листъ „Арсенича, зъ которого ясно выхадитъ, что я съ нимъ не переписувався отъ коли переѣхавъ до Россіи. Прощу казати отшукати сей листъ, есть онъ на самѣмъ верху. Въ томъ листѣ стоитъ вы-„разно: „Писавъ я до тебе 2 разы, а отъ двоихъ „лѣтъ не одержавъ нѣякой отповѣди, для того зры-„ваю всаку дальшу переписку.“

Предс. заявляе, что каже отшукати сей листъ и отчитаетъ его познѣйше. Дальше представ-„ляе обжалованому суперечность его теперѣшнихъ „звѣнанъ о Мирославѣ Добрянскомъ а дотычающимися „звѣнанми въ слѣдствѣ. Въ слѣдствѣ не говорили „вы нѣ слова про коня, противно сказали вы, что „навѣтъ не знали, якій интересъ має М. До-„брянскій до Трѣмбичного, та что вы не давали „ему ані листу ані билету, — а теперь вы ска-„зали, что вже во Львовѣ при першій стрѣчи го-„воривъ вамъ про коня и что вы дали ему вашъ „билетъ до Трѣмбичного. Обжал. Я вже собѣ „не пригадую подрѣбно, але тямлю, что при пер-„шій стрѣчи була вже бесѣда про коня. Билетъ „до Трѣмбичного давъ я ему дошера въ Чертежи. „Предс. Чи пытали вы Мирослава Добрянского „про цѣль его подорожи? Обжал. Выразно не „пытавъ я, але зъ боку я студіювавъ его. Онъ „хвалился передо мною, что займае высоке стано-„вище, має вышвы и т. п. Тымъ часомъ помѣтивъ „я, что се становище не муситъ бути такъ дуже „высоке, скоро не давно, якъ я знавъ, высылано „ему грошѣ зъ дому. Тожъ подумавъ я собѣ: по-„жди, благоушь ты, заблягую и я — и считавъ „я его, чи не має онъ якои высокои мисли „политичной въ нашѣмъ краю? Я не одержавъ нѣякой „отповѣди на се, бо онъ змѣркувавъ, что я собѣ „жартую зъ него. Менѣ выдалося подозрѣлымъ его „поступованье. Я думаю однакже, что онъ тутъ „не мавъ нѣякой мисли, бо я познавъ его яко бля-„гера, легкодуха и фанфарона оттакъ, якъ якій „польскій шляхтичъ. Предс. Однакожь выхадитъ „зъ вашихъ словъ, что вы подозрѣвали его о якусь „мислю. Якажь могла се бути та мисля? Обжал. „Найперше жадавъ выгугу — оправдания зъ про-„цессу краковскихъ социалистѣвъ. Мавъ я ему та-„кожь подати мѣсце, где каждый зъ нихъ пробу-„вае. Се мене обурило, бо не маю квалификаци „на шпіона, и власне се розбудило мое подозрѣнне „до него. Цѣла справа выдалася менѣ дивною, „тымъ болѣе, что хотѣвъ платити зъ горы. „Предс. Чи хотѣвъ платити только за написанье „о социалистахъ и нигилистахъ, чи такожь и за „ихъ высѣдженье? Обжал. Плативъ и за напи-„санье и за ихъ высѣдженье.

На дальшій пытаніи предсѣдателя поясняе „обжалованный, что Адольфъ Добрянскій лишился „во Львовѣ на просьбу колькохъ людей на зборахъ „Народного Дому“, чтобы перевести фузію газетъ „и згоду партій, что бувавъ у Ад. Добрянского „2—3 разы на тыждень, що впровадивъ до его „дому академика Лаголу, которого длытого называвъ „въ листѣ до Наумовича — Петромъ зъ Амьентъ, „понеже Лагола ходивъ всюду и збиравъ членѣвъ „для „Академич. Кружка“. Треба бо знати, каже „обжалованный, что „Акад. Кружокъ“ бувъ р. 1876 „появивъ въ руки социалистѣвъ, что его члены ста-„вали тутъ передъ тымъ самымъ судомъ, где мы „теперь стоимъ, и что доперва познѣйше назавъ „вышшовъ „Кружокъ“ зъ рукъ социалистѣвъ и что

то Лагола занявся дуже горячо збирати членѣвъ „для „Кружка“. У насъ бо було такъ, что якъ „Русины пошли на сѣдѣ, то о однихъ говорю, „что потягнули до социализму, а о другихъ гово-„рено, дивляться за границу. Перше судили однихъ, „а теперь судятъ другихъ. „Кружокъ“ бувъ у-„павъ, а Лагола его подбѣлъ.

(Послѣднее повѣдоинна перерва.)

По повѣдоинній перервѣ обжалованный Мар-„ковъ забравъ голосъ и подае слѣдующе спросто-„ванье: „Зъ неуваги въ роздраженію высказавъ „я тутъ слова, котрі, обавляюся, могутъ бути зле „понятіи. Кажучи про Мир. Добрянского, что онъ „есть легкодумомъ, вѣтрогономъ и блягеромъ до-„бавивъ я нерозважно: „осъ примѣромъ, якъ цѣль-„скій шляхтичъ“. Обавляю рѣшучо, что не мавъ „я найменшого замѣру обжати польскую шляхту, „котру я шаную и поважаю, для котрой чувствую „почитанье, бо есть се шляхта патріотична и за-„значила кровію своій патріотизмъ. (Голосы: bravo!) „(Предсѣдатель заявляе, что велитъ сей часъ „выпорожнити салью, скоро будутъ поновлятися „подобній неумѣстной ознаки удовольенія). „Словъ „тыхъ употребивъ я въ значенію англійского дже-„нглемена и чтобы не були зле понятіи, откинуку „ихъ яко высказаній нерозважно.“ Предс. пока-„зуеся, что послѣдними часами запанувавъ межъ „Русинами великій рухъ въ напрямѣ ширеня пра-„вославия. Обжал. О сколько менѣ вѣдомо, бувъ „только одинъ случай апостазіи въ Галичцахъ. „Скажу широ, что справа не така страшна. Бувъ се „рухъ за православіемъ, але не такій, „якъ его представяе актъ обжалованья, „не було нѣякой программы и не ма ея. Докажемъ „на те сугъ листы о. Наумовича, въ котрыхъ пи-„ше выразно, что не думаетъ пронагувати на серію „православия, а хоче только пустити „торнеды“ „для постраху на Римъ, чтобы не насылавъ намъ „езуитѣвъ. О. Наумовичъ не агитувавъ за право-„славіемъ, були се только, якъ самъ выражався „„торнеды“. Предс. А вы розсылали тѣи торне-„ды. Также згадуе о. Наумовичъ въ своихъ до-„писяхъ щось о новаціяхъ. Обжал. Не були се „(переходъ на православіе) новаціи а радше „ветеранци“ (всеслѣбств). Драженнѣ зъ одной сторо-„ны выкликне драженнѣ зъ другой стороны. Коли „мы принимали унию, то папскій булѣ давали намъ „поручку, что обрядъ нашъ буде точно захованный. „Тымчасомъ зломлено сей договоръ. О. Сембрато-„вичъ або о. Мудрыкъ, коля проживаютъ въ Ри-„мѣ носятъ бороды, а коля приѣзжаютъ до Гали-„чины, то заразъ ихъ голятъ, для того только, „что русскіе духовенство носить бороды и ву-„сы. Суть то отже старіи рѣчи а не новы; перво-„бытній нашъ обрядъ бувъ той, которого придержи-„жуются ще нынѣ православный и только недоде-„ржанье условій уни зачестило нашъ споконѣч-„ный обрядъ; теперь въ нѣмъ много латинскихъ „новостей.

Предсѣд. Коли васъ въ слѣдствѣ пытано „про те, то вы сказали зовѣмъ что ише, именно „что православіе становитъ у о. Наумовича ипе-„идеѣ фикс; что скоро только появлятоя где езуиты, „о. Наумовичъ выстунае заразъ съ статією, и что „статіи сѣи були неуловимы. Впроче, факта до-„казуютъ, что не були то страхи, а что существо-„вала православна пропаганда; цѣла громада гни-„лищца заявила, что переходить на православіе. „Обжал. Цѣлый той рухъ въ Галичцахъ ставъ „выкликанный соймовою ухвалою о подмѣвъ для „Змартвухвстанциѣвъ, котрыхъ Русины уважаютъ „за езуитѣвъ. Коли ведаю дискусію надъ сего „справку, заявивъ о. Качала, той самъ, которого „колись саме польске дневникарство выносило по-„дѣ небеса, что Русины ставятъ Полякамъ „двѣ альтернативы: або згода безъ Змартвух-„встанциѣвъ, або Змартвухвстанциѣвъ и война съ Ру-„синами. Подѣ впечатлѣннѣмъ сев бесѣды хотѣвъ „о. Наумовичъ выказати фактами практичній на-„слѣдки соймовой ухвалы. Предс. Тѣ наслѣдки „выкликавъ о. Наумовичъ, а не ухвала сойму. По-„казалося бо, что при отпустѣ гнилицкихъ гро-„мады не градо роль переосвѣдченье, котре нѣякъ „не булобы карыдостойнымъ. Були тамъ дружи-„ны иншіи днгалта, тенденція политична, чтобы „приспособити почву для другой державы, чи якъ „то называютъ панславистичній программы, чтобы „объединитися подѣ взглядомъ религійнымъ съ „Россією. Обжал. Въ принятію православия че-„резъ гнилицкихъ селянъ не могу добавити нѣя-„кой користи для Россіи а школы для Австріи. „Предс. Въ слѣдствѣ вы высказали зовѣмъ что „ишого; вы сказали, что колябы рускій селяне въ „Галичинѣ почали еп masse переходить на право-„славіе, то повсталобы отси небезпеченность для „Австріи, а Россіи малыбы подготовленый для себе „терентъ въ Галичинѣ. Обжал. Такъ, я сказавъ „се справдѣ, але опѣлая я се откланявъ, бо заста-„новившиися блнже надъ справкою, я переконався, „что Австрія не грозитъ жадне небезпеченность,

Предплата на „Дѣло“ для Австріи: Для Россіи
на цѣлый рокъ . . . 8 зр. на цѣлый рокъ . . . 8 рубл.
на полъ року . . . 4 зр. на полъ року . . . 4 рубл.
на четверть року . . . 2 зр. на четверть року . . . 2 рубл.
отъ дод. „Библиотека“: отъ дод. „Библиотека“:
на цѣлый рокъ . . . 12 зр. на цѣлый рокъ . . . 12 рубл.
на полъ року . . . 6 зр. на полъ року . . . 6 рубл.
на четверть року . . . 3 зр. на четверть року . . . 3 рубл.
на самѣ додатокъ: на самѣ додатокъ:
на цѣлый рокъ . . . 5 зр. на цѣлый рокъ . . . 5 рубл.
на полъ року . . . 2 зр. 50 на полъ року . . . 2 р. 50к.
на четверть року . . . 1 зр. 25 на четверть року . . . 1 р. 25
Для Заграничъ, окрѣмъ Россіи:
на цѣлый рокъ . . . 10 зр.
на полъ року . . . 5 зр.
на четверть року . . . 2 зр. 50
отъ дод. „Библиотека“: на самѣ додатокъ:
на цѣлый рокъ . . . 14 зр. на цѣлый рокъ . . . 6 зр.

навѣтъ въ такѣмъ случаю, колябы мы всѣ перей-„шли на православіе. На Буковинѣ есть около „четверть миліона православныхъ Русинѣвъ, а всежь „таки нѣ одинъ изъ нихъ не гравитуетъ до Россіи. „Коли я говорю въ о небезпеченность, то я думавъ, „что въ случаю, колябы въ краю почалася аги-„тація за православіемъ, то подѣ тымъ покрыва-„ломъ моглибы агенты шпирити иншіи небезпечніи „идеѣ въ духу политичномъ. Предс. Чи о. На-„умовичъ бувавъ у Адольфа Добр. часто и въ якій „цѣли? Обжал. Бувъ зъ мною два разы и роз-„мовляли мы о фузіи дневниковъ. Предс. Чи вѣ-„домо вамъ, что съ концѣмъ мин. року о. Наум-„мавъ ѣхати до Варшавы? Обжал. Вѣдомо, бо „писавъ самъ о томъ до мене, замѣчаючи, что не „хочутъ ему дати „визы“ на пашпортъ по той „причинѣ, что есть униатомъ; хотѣвъ отже, чтобы „написавъ я о томъ въ Вѣчу. На те отѣтвѣвъ „я, что цѣлый свѣтъ буде смѣяться, если такому „патріотѣ, якъ о. Наумовичу, не хотять подписати „пашпортъ; заравомъ радѣвъ я, чтобы съ сѣмъ дѣ-„ломъ удатися до Мирослава Добр., а онъ прика-„жетъ консулеви сповинити волю о. Наумовича. „Предс. Власне иде тутъ о те слово „прикаже“. „Вы казали недавно, что уважали вы Мирослава „Добрянского за блягера, за човѣчка немаючого „жадного виднѣйшого становища, а въ листѣ до о. „Наумовича представляете его яко човѣчка, ко-„трой може повелѣвати консулемъ. Обжал. Се „слово выражало менѣ въ поспѣху; впроче, кто „важитъ слова въ приватномъ письмѣ? Предс. „Проломъ и Выже редагуете вы вже другій рокъ. „Чи мають сѣ часописы приступитъ до Россіи и „коли се сталося? Обжал. Высылаю ихъ отъ „першой хвилѣ до Россіи подѣ опаскою на вхрестъ. „Переходили отже черезъ границу яко листы. „Будучи въ Чертежи, чувъ я, что Мир. Добрян-„скій хвалитъя своими знакомствами, своимъ зна-„ченнѣмъ; ставъ я отже выступати противъ Рос-„сіи, что есть державою ретроградною, что отгоро-„дилася отъ цивилизованого свѣта хинскими му-„ромъ, что навѣтъ европейскій часописи до ней при-„ступу не мають и т. д. Мирославъ Добрянскій „хотачи починатися передо мною своимъ минимымъ „значеннѣмъ, сказавъ менѣ, что постарается для мене „о почтовій дебитъ до Россіи. Уложивъ менѣ „отже поданье до рос. министерства внутр. справъ, „я его поблавъ и одержавъ дебитъ, который при-„дѣлавъ менѣ 15 предплатителѣвъ. Предс. Якъ „се було, что вы збирали всѣ рускій часописи, съ „цѣлею высыланя ихъ въ Россію, зъ отки прійшло „опѣсла позволенье для нихъ всѣхъ? Обжало-„ванный. Ся справа малася ось яка. Ад. До-„брянскій просивъ мене, чтобы высадъ я всѣ „гал. рускій и польскій часописи до Побѣдоносцева. „Я збравъ спору пачку друковъ и передавъ ихъ „Адольфу Добрянскому. Менѣ видителъ, что се за-„жадавъ котрыхъ зъ рос. ученыхъ, чтобы напи-„сати о тутешной публицистичѣ статью до якого „мѣсячного журнала и велѣвъ собѣ ихъ прислати „на руки Побѣдоносцева. Гдѣякъ зъ побланныхъ „газетъ одержали, правда, дебитъ опѣсла. На даль-„шій запытаня отѣвѣае обжалованный, что повѣдо-„иленье о дебитѣ для „Пролома“ и „Вѣча“ одер-„жавъ устно отъ Ад. Добрянского на подставѣ „листу Мирослава, писаного до тогожь. Соколо-„ва познавъ онъ черезъ Площ. въ кофейнѣ. Зб-„равши научковъ матеріялы поблавъ сев опѣсла „до Чертежа. До о. Наумовича писавъ Марковъ „о Соколовѣ. О. Наум. мавъ до него дѣло взгля-„дамо выданъ Пылина и Савосича. О Пальмо-„вымъ заповѣнае обжалованный, что пробувавъ онъ „тутъ въ цѣляхъ выкликну науковыхъ. Обжало-„ванный доставъ отъ него его книжочку п. заг.: „„Вопросъ о чаши“.

На численній пытаніи предсѣдателя дотычно „шпигованства заѣличныхъ фортификацій обжалов. „обясняе: Менѣ ктось доносъ, что подѣ Залѣщи-„ками уязнено 3 священниковъ и 8 селянъ за шпи-„гованье фортификацій. Я опытавъ листомъ о. „Книг., чи се правда; онъ довго не отписувавъ, „я удався до о. Наумовича; что такъ було, на те „маю отѣвѣкъ, але не скажу. Заки о. Наум. менѣ „отписавъ, надѣлишовъ листъ отъ о. Книг. а по-„томъ и отъ о. Наумов. съ долученнымъ листомъ „отъ о. Андрейчука. Въ всѣхъ листахъ нема нѣ-„якого подозрѣлого.

Предс. Чомужь всѣ тѣ листы найдено у „Ольги Грабаръ? Обжал. Може бути, або Ад. Добр. „взявъ отъ мене, або въ его домѣ я згубивъ, або „и то найвѣроятнѣйше, я давъ ихъ Ад. Добр.-ому „въ пожиченій книжцѣ Polen und Ruthenen Шуй-„ского.

Потѣмъ предс. отчитавъ всѣи письма най-„денъ у Маркова, который въ загалѣ заявляе, что „за чужій письма, хочбы въ нихъ и что було, не „отѣвѣае. На самѣмъ концѣ отчитано статью, знай-„дену у Маркова, подѣ заг. „Потребны и жаданы „Русинѣвъ“. Мѣжь иншими стоитъ тамъ: Подѣвъ „Галичины на руску и польску. Окремій соймы: „для Русинѣвъ во Львовѣ для Поляковъ въ Кра-

ковѣ. Русинъ терпѣть теперь болѣе кривду, якъ Босняки подъ Турками. Съ Русинами обходится горше, якъ съ Болгарами Турція.

Семый день розправы — понедѣлокъ дня 19 червця.

(Конецъ.)

Защит. дрѣ Лубинскій. Теперь намѣряе выекой Судъ приступити до переслухана п. Адольфа Добрянскаго. Я вношу именемъ моего кліента, чтобы его оборона была списана стенографично и залучена до протоколѣвъ. Пытанье коштовъ стало вже залагоджене въ дорожѣ приватной съ проф. стенографіи Я. Полинскимъ, такъ що отси не уростуть для державы нѣякі выдатки.

Трибуналъ пристае на те, чтобы подѣ сими условіями оборона п. Ад. Добр. была списана стенографично и залучена до протоколѣвъ.

До салѣ входить п. Адольфъ Добрянскій съ купкою книжокъ и наперѣвъ въ рукахъ. На запытанье предѣдателя одвѣчае онъ по нѣмецки, что не почувался до нѣякой вини. Дальше заявляе, що говорити по нѣмецки для того, що хотѣбы, чтобы его оборона была читана въ найширшихъ кругахъ и въ найвысшихъ сферахъ.

„Въ цѣломъ актѣ обжалованя“ — говоритъ обжалованный на вступѣ — „не добавчу нѣ одного обжалованого мене поважного закиду, и елибѣ не йшло о мою нарушену честь, моя оборона булабы коротка. Не отвѣчаю я по просту на закиды, будучи певнымъ, що суди не найшовши потверждения здѣланныхъ менѣ обвинень, узналибы мене невиннымъ. Однакожь честь моя вымагае обороны и томуто прошу въ мыслѣ \$... (иде до лавки, на котрой зложивъ книжки). Предѣд. Мы знаемо параграфы. Обж. Нехай менѣ буде вольно отчитати мою оборону. Обжалованье есть обьемисте, а человекъ старшій; колибы бувъ молодшій, то мѣлобы отвѣчати за памяти. Хотѣбы я про те обговорити и характеризувати цѣлу рѣчь при помочи записокъ. Защ. Дрѣ Лубинскій. Отвѣдно до желаня обжалованого вношу просьбу: Выо. Трибуналъ зволити порѣшити, чтобы обжалованому было дозволено отвѣчати въ своихъ запискахъ. Уставъ сего выразно не заборонюе, а коли зважимо, що йде тутъ о облегчене обороны обжалованому, то сѣдѣе прихилились до повышого желаня. Прокураторъ. Я не могу згодитись на то; я устаюбо каже выразно, що оборона мае бути выложена устно. Подставою цѣлоу розправы есть явность и устность, и приписано выразно, що обжалованный мае отвѣчати устно а не пося записокъ на кожде пытанье. Защ. Дрѣ Лубинскій: Засада явности и устности не отане нарушена, если обжалованный выложитъ оборону устно по слѣд записокъ. Советъ. Дрѣ Маевскій (до обжалованого). Чи записки иланіи вами власноручно? Обжалованный. Не знаю. (Показуе значку „нуль паперѣ“).

Трибуналъ по наредѣ не прихилился до просьбы обжалованого а отосно защитника позвалъ однако, чтобы обжалованный, скоро ему память не доппе, користався въ своихъ запискахъ. Дрѣ Лубинскій и А. Добрянскій застерѣгають собѣ съ сего причины зажаданье неважности.

Посѣя сего вступу починае обжал. Адольфъ Добрянскій свою загальну оборону и говорить отъ 1½ до 2½ години, съ повгодинною перервою, значить повчетверта години.

Обжалованный переходитъ сразу дуже подробно исторію пытаня національного, кажучи, что оно было вже за часѣвъ Асирійцѣвъ, Феникій и т. д., а не выродилось, якъ удержуе актъ обжалованя, доперва около половины сего вѣку; потомъ переходитъ исторію Австріи и ея народѣвъ та отношеня Австріи до оусѣдовѣвъ, поясняе, что давнѣйшій часъ абсолютный были лучшій отъ теперѣшнихъ именно подѣ взглядомъ финансовымъ. Дальше розводитъ исторію Славянъ, переходить до Руси и до уни и вычисляетъ воі папскій булѣ дотычно уни. Въ тыхъ историчныхъ выводахъ черерывае ему предѣдатель кѣлька разѣвъ безѣду, упоминаючи, чтобы державалъ предмету. Оттакъ приступае обжалованный до обговореня акту обжалованя; читае отже тѣи воі мѣсця, где находится зажадане его имя и отвѣчае при сѣи нагодѣ на переважну часть чиненныхъ ему закидовъ, хочъ декуды вдоволяеся на разѣ только побѣжнымъ опроверженіемъ выводовъ прокуратора и лишеа ихъ собѣ очевидно до спецальной обороны. Головнымъ оружіемъ обжалованого противъ акту обжалованя оутъ его заслуги около Австріи въ р. 1848, 1849, его политична и льюальна дѣяльність на Угорщинѣ въ корысть тамошнихъ Славянъ ажъ до р. 1867, выплываюча зъ сего ненависть Мадярѣвъ до его особы и сѣа обстановка, что актъ обжалованя покликуеся на свѣдоцтво политичныхъ противниковъ.

„Передъ вступленіемъ Россіи въ Угорщину были тамъ два сторонництва. Одно Мадярске або дебрециньске подѣ начальствомъ Кошута; до него належавъ межи иншими теперѣшній президентъ министровъ Коломанъ Тисса; другое руссофильске, се есть руссофильске (пріязне Россіи — Russenfreundlich) о стѣлько, что тогда Россія помагала Австріи и кто бувъ за Австріюо бувъ и за Россію, а до сего сторонництва належавъ обжалованный. Коли прійшли Россіяне и почала Мадярка зѣ подѣ ногъ усувати земли, ихъ сторонництво здало власть на руки Дьердя съ порученіемъ, чтобы передати угорску корону рос. царви. Колибы отже — какъ обжалованный — рѣчи были пошли на думцѣ мадарскихъ републиканцѣвъ, Угорщина не булабъ нынѣ Угорщиною.“ — Тисса каже въ своимъ рескриптѣ (свѣ-

дѣствѣ о Ад. Добрянскомъ), что не хоче близше обговоривати мою дѣяльности на Угорщинѣ, — какъ великодушность! — и заневняе, что Чертежъ чинивъ я за російской рублѣ. Мои дѣяльности яне заираюся, анѣ стыжуся. Я дѣлавъ яко урядникъ зъ наказу правительства; я проводивъ російску армію, убѣдывавъ зъ остроговѣ и темницѣ воіковѣ и офицерѣвъ, устанавливалъ власти тамъ, где ихъ не було, хоронивъ людность перѣдъ терроризмомъ. Все те чинивъ я въ интересѣ монархіи и если оттакъ кажутъ, что я служивъ Россіи, а сѣя Россія спасла монархію, то радо пріймаю на себе закидъ нелюальности. Я бувъбы пріянявъ отъ Россіи грошѣ, колибъ ихъ только было дала; та дарма, замѣстъ грошей достава я только ордеры и нѣчо болѣше. Чертежъ купивъ я въ р. 1863, а предложенный табулярный выгачъ докаже, въ якій способъ набувъ я сѣю маестность.“

Предѣдатель замѣчае, что може булобы лѣйше отложити уваги надѣ рескриптомъ угорско президента министровъ на часть, коли сей рескриптъ буде отчитанный. Коли еще нѣкто не знае сего акту, то годѣ дорожѣмъ о чѣмъ беѣда.

Обжалованный продолжаетъ дальше оборону. Отцѣ министра Тиссы належавъ до сторонництва російского. Хорый подъялся онъ зъ лѣжка, чтобы пріити подякувати обжалованому за его дѣяльність въ вѣсходно-полудневой части Угорщины. Тамъ занимался я регуляціею рѣки Тисы, подмагавъ рольництво, торговлю и промыслы, тамъ будувалъ я желѣзній дороги. За сѣю дѣяльність, узнана отъ кождого, безъ рѣжницѣ народности, одержавъ я ордеръ желѣзной короны III класи. А пѣммо того запевняе министр Тисса, что мое лѣстопованье было нелюальне. Се хѣба сѣтира.“ Предѣдатель упоминае обжалованого, чтобы мѣркувался въ своимъ пересерѣдо.

Дальше розкрывае обжалованный въ довѣгомъ выводѣ историчномъ исторію церковной уни. Покликуючи на римскихъ папъ, на достойниковѣ церкви, науочныхъ и дѣла ученыхъ приходить онъ до тверженя, что уни не була обрядовою, а догматичною.

Актъ обжалованя закидае менѣ — говоритъ дальше обжалованный — что Побѣдоносцевъ пріянявъ менѣ свою книжочку; такъ оно не есть; я оказавъ только, що зробивъ онъ менѣ честь присылкою одного примѣрника своего дѣлца. Оттакъ закидае менѣ папъ прокураторъ бракъ патриотизму; сѣй закидъ мене не чѣпаея такъ само якъ и те, что сынъ мой панславистичный и папше до панславистичныхъ дневниковъ; чому не называе папъ прокураторъ сѣихъ часописей? Также ушевняе папъ прокураторъ, что только панславистичный часописи мають дебитъ въ Россію, а рѣцѣи вѣдомо, что и „Дѣло“ мае также дебитъ, тѣмъ чѣе есть письмомъ панславистичнымъ.“

Продолжаячи загальну критику акту обжалованя приходить обжалованный до закиду, что купивъ онъ Чертежа за російскій грошѣ. Закидъ сей нарушае мою честь, тому отповѣмъ на него обширѣйше. Сей закидъ опертый также на рескриптѣ екоц. министра Тиссы, выставаномѣ до тутешнѣго суду.“ Обжалованный розказуе теперь исторію 1848 и 49 року. До р. 1848 не бувъ онъ нѣколи въ Россіи анѣ навѣтъ въ Галичинѣ. Першу подорожу до Россіи предпріянявъ онъ въ р. 1875. Мавъ звыли и зисонны съ розличными народностями; любивъ працювати науково а навѣтъ вынайшовъ нѣчу горничу машину, въ наслідокъ чого отбывжували его Французы, Англичане, Нѣмцы и т. д. Надѣйшовъ р. 1848. Маноци за собою довѣри найвысшихъ сферъ ставъ онъ именованный военнымъ комисаремъ при російской арміи. Передъ сѣимъ однакожь мусѣвъ онъ вѣткати зъ Угорщины и ажъ коли генералъ Шлякъ вступивъ въ Угорщину, вступивъ обжалованный въ звязъ съ латинскими духовенствомъ, подписавъ адресъ съ просьбою, чтобы его поставлено подѣ начальство галицкихъ властей и чтобы ему вольно було подмагати австрійску армію. — Хотя говорится въ актѣ обжалованя, что подсеудный стався божищемъ угорскихъ Славянъ, то зазначае онъ фактъ, что не мавъ нѣколи способности зѣткнути съ Славянами, бо служивъ нерезавно въ столицахъ (комитатахъ) съ населеніемъ мадарскимъ, оттакъ въ Буда-Пештѣ при намѣстничствѣ, а на концѣ въ придворной канцеляріи въ Вѣднѣ. Яко урядникъ не могъ онъ нѣякъ заниматься агитаціею.

О. Володимира Терлецкого познавъ онъ въ Краснобрѣдѣ монастырѣ коло Межи-Лабрицѣвъ (въ оусѣдовѣвъ Чертежа). Житѣе сего священника есть однимъ тягомъ найдвинѣйшихъ зворѣтовъ. Въ р. 1831 бувъ онъ лѣкаремъ польского войска. Скомпромитованный политично, схоронивъ до Франціи. Тамъ вступае онъ (по смерти жены) до ордена Смартовхвѣтанцѣвъ, робитъ докторатъ богословіи въ Римѣ и иде наперати Болгарѣвъ на унию. Неуспѣвши въ сѣмъ дѣлѣ и зломленный духомъ, пріѣзжаетъ до Галичины, а прогнанный отси жѣе довѣйшій часъ яко Василіиницъ въ Краснобрѣдѣ на Угорщинѣ. Выдаленый и зъ оттакъ, выбраеяе собѣ амнестію у царя, переходить на православіе, жѣе въ Флоренціи а наконецъ въ Житомири. Отъ сего предмету переходить обжалованный на свою дѣяльність въ р. 1868—1881 на Угорщинѣ. Въ р. 1868 ставъ онъ выбранный посломъ на угорскій сеймъ. Мадяры боилися его беѣды въ сеймѣ, бо знали, что буде вымвно боронити получея сѣ Австрію и агитувати проти дуализмови. Почалися отже интриги. Помимо того выголосуе онъ свою беѣду. Сѣа беѣда, рѣвно якъ и подѣ р. 1848 и тогдѣшна его дѣяльність споводували неприклонность министра Тиссы до его особы. По сѣихъ замѣткахъ стараея обжалованный доказати, что есть и бувъ найлучшимъ патриотомъ и что тверженя въ угорскомъ рескриптѣ

опираются лише на поголооскахъ и прикрашеніи фразесомъ: „Прилюдна гадка голосить“. Мѣжъ тымъ прилюдна гадка помыляея, бо обжалованный бувъ и есть вѣрнымъ своей народности, религии и державѣ.

Подѣ конецъ нагадуе обжалованный, что два разы наставано на его житѣе; разъ бувъ агентавъ звернений прямо противъ ему самому, другой разъ противъ сына. Коли у угорскихъ судѣвъ домагався онъ покарания винныхъ, сказано ему, что то зайшла помылка, бо и перше посягательство було вымѣрене противъ сына за те, что допустился злочинства обиды маестату. Обжалованный просивъ, чтобы въ такомъ случаю потягнено его сына до отвѣчальности, сказано ему, что сына не можна найти, бо утѣкъ до Россіи. Мѣжъ тымъ выѣхавъ онъ до Россіи въ р. 1880 и то за угорскимъ паспортѣмъ.

На томъ закончилась понедѣлкова розправа.

Осьмый день розправы — второкъ 20 червця.

Обжалованный освѣдчае, что въ попередной оборонѣ забувъ обезсилити гдѣякі закиды свѣдоцтва угорского президента министровъ Тиссы. И такъ товариство св. Василія въ Ужгородѣ завязалося безъ удѣлу обжалованого; бувъ вправдѣ много лѣтъ предѣдатедемъ того, але ажъ до року 1868 не бувъ на жадномъ засѣданю. Маю числену родину, але она вже забезпечена. Зѣ акту обжалованя и зѣ свѣдоцтва выставаного Тиссою можнабы набрати переконаня, что я живѣ выставно надѣ станѣ; — я живѣ выгодно въ достатку, але не въ збытку, — вина на моймъ столѣ не было. Коли я доходивъ справы нападу на мене, то заступалися тымъ, что се було вымѣрено на моего сына, который мавъ допуститися образы Маестату. Акта инакше переконуютъ — ходило о то, чтобы мене зъ Ужгорода выгнати и досагнули ту цѣль. Потомъ поясняе обжалованный, какъ правительство было на Уграхъ лѣйше, и каже, что абсолютне, до котрого онъ належавъ, було найлиберальнѣйше; свѣдоцтво угор. мин. предпріяе, пережить се, але я запевняю, что перше не було только тягарѣвъ, податковъ и пересѣдованъ. Въ Уграхъ заборонено Славянамъ витатись отвѣчнымъ „Христосъ воскресъ“ и „Слава Іисусу Христу“.

Предѣдатель переривае обжалованому своєю увагою, что се не належитъ до розправы.

Защ. дрѣ Лубинскій: Прошу записати до протоколу, что обжалованому ограничаея возможность обороны.

Обж. Поддаюся жичено предѣдателя а указую на возрастачу эмиграцію Славянъ зъ Угорщины въ доказъ степеня пересѣдованя Славянъ на Уграхъ, — рѣчь нечувану, чтобы зъ мало залюдненыхъ краѣвъ людность выходила. Загально сѣхарактеризовавъ я свѣдоцтво угор. мин. президента, бо той наступае на мою честь и на мою добру славу.

Актъ обжалованя стр. 82 каже, что Площанскій змусивъ мене до участи въ поеднаню партій. Примусу не було зъ жадной стороны, а радивъ воі розстрѣлѣны силы Русинѣвъ зобрати и такимъ способомъ розвинути сильнѣйшу акцію для уморальненя людю и поднесеня его добробыту. Але при нарадахъ выйшло пытанье фильологичне и я хотѣвъ противникѣвъ тымъ успокоити, чтобы хѣба пріяняли церковный языкъ за сѣбѣльный. Отпирало той закидъ, якобы подѣ моею егидоу велася корреспонденція съ моимъ сыномъ Мирославомъ. Доказомъ сего те, что доки не було во Львовѣ моеи дочкы Ольги, не було жадной корреспонденціи и она почалася доперва по еи пріѣздѣ до Львова.

Оттакъ поясняе обжалованный справу ордерѣвъ.

Закладуютъ, что сторонництво панславистичне въ Россіи ворогуе противъ Австріи и то въ письмахъ. Але подобна ненависть противъ Австріи объявляеся въ письмахъ сербскихъ, румынскихъ, английскихъ, французскихъ, нѣмецкихъ. Зѣ Швейцаріи идуть брошюры соціалистичны о независимости Польщѣ — противъ монархизму. Не дивно, что и въ Россіи появляються письма неприхильны Австріи. Головы неприхильный правительству и ширячи панславизмъ, отзываются также и въ соймахъ. Не насъ за се карати, але прокураторъ повиненъ такій письма конфисковати, а правительство отняти дебитъ. Обжалованье подносить, что мене обжалуютъ подорожи сына Мирослава и его тайна корреспонденція. Я знавъ ино только, что онъ пріѣхавъ до Чертежа, чтобы отбѣдати родичѣвъ. Цѣлею его подорожи — говорится — мали бути панславистичный, державѣ неприязни замѣры. Менѣ здася, что цѣлею его була инша справа. Вѣдомо, что есть нигилизмъ, але не знаа анѣ его оущности, анѣ подстава его быту. Тымъ то есть нигилизмъ необотаню справою и интересе кождого. Вчитавшись въ корреспонденцію сына въ взынцѣ, здаея менѣ, что цѣлею его подорожи було высѣдити сущность нигилизму на тутешномъ грунтѣ. Яко дневникъ бувъ до того покликаный, хотя допускаю, что студіовавъ сѣ пытанье нигилизму также на те, чтобы другимъ доставити матеріалу. Але обжалованье каже, что ту ходило о сѣдженье нигилистѣвъ; тымъ часомъ о томъ бесѣды не може бути, бо на то сѣдѣтся за нигилистами, чтобы ихъ схопити, узвизити або нешкодливимъ учинити, чого анѣ Трембицкій, анѣ Вол. Наумовичъ не могли учинити, бо не мали власти полиційной. Я гадаю, что тутъ ходило о наукове высѣдженье нигилизму, а се доказуе и самъ актъ обжалованя, где сказано, что Мирославъ наставлялъ доиссавѣтельнѣ, очевидно на то, чтобы ему въ дневникъ своихъ рапортахъ задавали справу зъ своихъ замѣченъ. Обжалованье каже, что тутъ нема ниги-

листѣвъ, по що только часу и грошей тратати, по що платати такъ высокій гонораръ. Найлучшимъ доказомъ, что тутъ суть нигилисты, — процесъ краковскій и кѣлька процесѣвъ львовскихъ. Зѣ тыхъ процесѣвъ видно, что суть нигилисты, але не розвиваютъ акцій, тожъ не потреба за ихъ особами сѣдити ино науково саму kwestію пояснати. Ходить о кошта подорожи? Чѣжъ нигилизмъ такъ мало интересе, чтобы на его высѣдженье не варто выкинути кѣлька тысячѣвъ зр.? Але п. прокураторъ запитае: зѣ отки взявъ Мирославъ только грошей на ту цѣль? Дала ему редакція, котрой служивъ, давъ якій ученый, котрый на подставѣ збираного матеріалу могъ похвалятися передъ министромъ: ото я высѣдѣвъ оущность нигилизму.

Але въ сѣдженю kwestіи нигилизму треба бути осторожнымъ и особы, котрой того подобяются, мусѣтъ заховати найболѣшу тайну. Сего не треба доказувати. Якъ таємница зрадоты, вытручаея оружіе зъ рукъ тымъ, котры хотѣтъ высѣдѣти тую справу въ наочного переконаня. Дальшимъ доказомъ, что Мирослави ходило ино о наукове сѣдженье нигилизму есть то, что дуже жива переписка розпочата въ листопадѣ, ослабла въ грудню, а скончилась въ сѣчню, бо по еи высѣдженю перестали переписуватися. Закладуютъ дальше, что надбуживали мы свободы прасы въ направленю фильологичныхъ студій.

Алежъ свободу прасы гарантуютъ основныи законы; есть то kwestіи цѣломъ наукова и не есть карыдостойною, — або якъ есть, то може бы треба змѣнити уставу. Пытанье языкове не мае нѣякой сильности съ политичнымъ сполученіемъ. Гляньмо на Швайцарію. Суть тамъ Французы, Нѣмцы, Итальяне, але жаденъ Швайцарѣ не наклонился до сполученя съ сѣбѣдными державами.

Закладуютъ намъ руссофильство. Взглядомъ сѣбѣа есть неподобноу рѣчею бути нидеферентнымъ. Фильосъ — значить пріятель. Дивно выгладялобы говорити о родоивчѣмъ Нѣмцу, что есть германофиломъ, о Полаку, что есть польонофиломъ. Ажъ до року 1879 учено насъ бути руссофилами. Въ тыхъ часахъ мои земляки выходили зъ Угоръ громадами, где робили каріеру. Тамъ есть мой сынъ, мои дочкы и внуки, бо есмы руссофиломъ, а каже менѣ бути нинѣ горячий патриотизмъ австрійскій, аличность за рокъ 1849, а до того есмы кавалеромъ не только австрійского ордеру але ордерѣвъ російскихъ. Закладуютъ менѣ, что належу до Славянскихъ Бесѣды въ Вѣднѣ. Такъ есть. Маю честь до неа належати, а належати до неа представлятъ воіхъ племенъ славянскихъ, засѣдае въ нѣй такъже ки. Чарторыйскій. Бѣомъ членомъ того товариства, але нѣкому не снілося, чтобы панславизмъ розводженый тымъ товариствомъ бувъ грѣзнымъ. Не есть онъ грѣзнымъ, доки нема передъ нимъ слова „политичный“. Але се слѣдце не стоитъ. Панславизмъ Славянскихъ Бесѣды мае на цѣли зѣднанье Славянъ подѣ взглядомъ культуры, чтобы тымъ лекше подбійнати борѣу съ Заходомъ. Въ панславизмѣ того товариства нема нѣчого карыдостойного, отъ коли сильно починае шпритиса „панславизмъ духомъ и вѣрѣ“. Нынѣ не ма навѣтъ ила для политичного панславизму. Въ исторіи выступае онъ грѣзно ино разъ и то въ Польщѣ, коли еи границы сѣгали отъ моря до моря и коли въ своихъ границахъ мѣстѣа Поляковѣ, Угорѣвъ, Русѣвъ (Руссен), Поморянъ, Чехѣвъ, Сасѣвъ, Сербѣвъ и т. д. Ты часы политичного панславизму минули безповоротно. Що до Гнилицько стою ту на становищу правномъ. Основныи законы позволяють поодинокимъ обывателямъ и цѣлымъ громадамъ змѣняти образъ и вѣроисповѣданье. Свобѣдно навѣтъ агитовати въ томъ направленю. Въ цѣлоу справѣ гнилицькой нема отже нѣчого карыгѣдного. Маея панове въ рукахъ мои документа, можете переконатися, якъ повныхъ заслугъ була моя дѣяльність, якъ нагороджувано за ню не только найвысшими почестями, але также додаткомъ особистымъ, похвалами и ремунерациями. Самъ п. Тисса утверждае, что я, выступивши зѣ уряду, справувався черезъ 20 лѣтъ задивляючо (australend) опокѣино и что я стоявъ подѣ дозоромъ полиційнымъ, отже не могъ я зрѣбити щось карыгѣдного. Мавъ я только еще вытолкнутися зъ моего 3 мѣсячного побуту во Львовѣ. Що до того признаю, что я корреспондендувавъ, что я ходивъ съ ордерѣми по визитахъ, бувъ членомъ „Касина“, ходивъ на засѣданя „Дому Народного“, агитувавъ за сполученіемъ сторонницѣвъ и дневниковъ рускихъ, але нема нѣкого на свѣтѣ, которыйбы могъ мене засудити на подставѣ тыхъ чинѣвъ за злочинство головной зрады. Колибы мене засуджено, настаლობы обуренне въ цѣлоу Австріи, что засуджено чловека, который перестерѣгае законы основныи.

Предѣд. Коли выѣхавъ п. Мирославъ до Россіи? Обж. Былъ собѣ добре пригадуу въ роцѣ 1880. Предѣд. Въ сѣдѣствѣ сказали вы передъ 2 ч 3 роками. Обжал. Може бути. Предѣ. Буду старатися намъ пригадати. Чи бувъ (Мир.) еще въ Чертежи, коли Марковѣ тамъ перебувавъ? Обж. Бувъ. Предѣ. Отже бувъ еще на Великденъ 1880 р. Впадае то тымъ болѣше въ око, что вже въ осени того самого року ише до Будиловича, что вже мае посаду въ министерствѣ. Такъ скоро добився каріеры? Обж. Не памятаю сего. Предѣ. Выходить то также зъ корреспонденціи писаной нимъ 13 червця до Площанского. Обж. Може бути. Предѣ. Чи пригадате собѣ, въ якѣмъ часѣ пріѣхавъ минувшого року до Чертежа? Обжал. Могло бы бути подчасъ вакацій, бо пригадуу собѣ, что рѣвночасно бувъ въ Чертежи также профессоръ Будиловичъ зъ Варшавы, который на 6—8 тѣждѣвъ пріѣзжавъ тамъ все на вакаціи. Предѣ. Якъ довго перебувавъ Мирославъ въ Чертежи. Обж.

брыхъ отношеняхъ; я выясняю, якъ було въ книжцѣ.

О Гниличкахъ доведася я доперва отъ Шпундера. Онъ прѣхавъ до мене съ 3 другими господами, чтобы переписать ему поданье о переходе. Яко причину переходу подавали, что Гнилички парохъ, о. Гарасимовичъ, кривдитъ ихъ, не дождае до ихъ церкви, побивъ парохіянину, не хотѣвъ дитину крестити и такъ д. — Я переписавъ 3 поданья въ концентъ, одно до старосты, другое до гр. к. консисторіи во Львовѣ, третье до консисторіи въ Черновцахъ. Я пытавъ ихъ, въ отки взяли концентъ; они отповѣли: Вамъ нѣчо до того; а прѣшли до мене тому, бо мы также хотѣли перейти на православіе. Впрочемъ Шпундеръ бувае у мене. Концентъ заравъ у мене сдѣлалъ Шпундеръ. Переписанъ поданья я мавъ отдати тому, кого Шпундеръ пришле. Коли зѣбала комисія зъ Намѣстництва до Гниличокъ, прѣхавъ Шпундеръ до мене, и дивуався, що въ того може бути бѣда. Мы поѣхали оба до о. Наум. а онъ намъ сказавъ, не боится нѣчо и сказати: вже такий бувъ, що написавъ концентъ. Менѣ давъ тогда о. Наум. 1½ корця збѣжа. Шпундеръ казавъ менѣ, що коли Гниличане не одержуть своєї церкви, то достануть гроші на церковь православу. (Въ слѣдствѣ казавъ Залускій, що Шпундерови говоривъ о. Наумовъ, що гроші на нову церковь дадутъ народъ православный въ Буковинѣ и Россіи.) Впрочемъ Шпундерови обѣщавъ гр. Della Scala, що поѣде на Буковину, привезе священника православного, и по старався, чтобы священникъ мавъ удержанье въ греч. оріент. фонду религіи.

Межи людьми жалувася я на Шпундера и згадувавъ за „Ивановъ хату“ (арештъ), бо по заявленю Гниличавъ захватилъ мене о. Костецкій до себе и оказавъ: Мусишь зѣ мною ѣхати до Гниличокъ и наклонити Гниличавъ, чтобы поцѣлуи поданье, бо коли не поѣдешь то чекас тебе „Иванова хата“. Я жалувася передъ людьми, що замѣсть нагороды, котору обѣщавъ менѣ Шпундеръ за написанье поданья, чекас мене кара. Для того я жалувася передъ братомъ и людьми. Я бувъ при комисіи котору переводили о. дек. Малишевскій, о. Качала и о. Дръ Костецкій; онъ давъ менѣ 10 зр. на дорогу, чтобы я намовлялъ Гниличавъ вернути до уни. Я намовивъ. Комисія була 2 дни 11 и 12 сѣчня; першого дня Гниличане не хотѣли слухати комисіи, другого дня отступили, якъ каждого пытали зъ особна. Я хотѣвъ перейти на православіе зъ переовѣдченія, бо знаю, що православіе було вѣрою нашихъ батьковъ, а не перейшовемъ погодившися съ о. Костецкимъ.

Ассесоръ Литвиновичъ почавъ выпытывать про церковный комитетъ и про потребу будовы мешканія парохіального. Обж. отповѣвъ, що комитетъ складася зъ 3 членовъ, що 2 члены стояли за о. Костецкимъ намовленъ черезъ него на шкоду громады, а одинъ членъ за громадою. На дотычнѣ пытанье предсѣдателя отповѣвъ обж., що кѣлька збараскихъ латиникѣвъ подписало также переходъ на православіе; другіи казали: „якъ буде добре, то и мы поѣдемъ за вами“.

Прок. (по польски): Чи далеко отъ васъ до Почаева? Дръ Искрицкій. Прошу вые. трибуналу възвати п. прокуратора, чтобы шанувавъ законъ о языку и пытавъ обжалованого по руски. Прок. запытавъ те саме по руски. Обж. 4 милѣ. Прок. а до Киева? Обж. До 50. Прок. Чи вы были въ Почаевѣ и Киевѣ? Обж. Я постановивъ собѣ поѣхати до Киева, якъ лишь буду мати гроші. Въ Почаевѣ я бувъ. Прок. И вы были на обѣдѣ у гвардіяна. Обж. Я бувъ у гвардіяна и просивъ, чтобы опровадитъ насъ по церквахъ (е тамъ десять). Одинъ священникъ Галичанинъ доведася, что я зъ Галичины, запросивъ мене на обѣдъ. Прок. Вы и другихъ намовляли ходити до Почаева. Такъ зѣзнавъ Трачъ. Обж. Нѣ, Трачъ зѣзнавъ для того, бо я ему казавъ въ Почаевѣ цѣловати мощи „Юва“, а онъ не хотѣвъ, бо, какъ, я латинского обряду. (веселѣтъ.) — Дальше зѣзнавъ, что на подорожи до Львова давала ему громада гроші, что брошурку „Полоникъ Владиміра“ давъ о. Кост., что не має жадного маетку а до 350 зр. довгу; что агитовавъ за выборомъ о. Наум. до рады державной, за что доставъ 10 зр.

Дръ Искрицкій складае на столѣ брошурку „Подорожъ до Риму“, просить о ея отчитанье, а отбѣля звертаеся до Залуского по польски „Ranie Zaluski, proszę mi teraz na moje pytania odpowiadać po polsku.“ — Предс. Недавно доминировали вы, чтобы п. прокураторъ говорилъ по руски, а теперь пытаете по польски. Дръ Искрицкій каже, что то входитъ въ систему его обороны и въ дальшѣмъ доказуе, что Залускій не умѣе по польски и не разумѣвъ пытанъ судій слѣдного. Потому пытае Залуского по руски, чи знае, о що бувъ обжалованъ. Обж. а. Нѣ. Дръ Искрицкій. Обжаловано васъ, что вы противникъ цѣсаря и хотѣли съ нами край отъ него оторвати. Обж. Я служивъ Наполеонѣ. Пану 12 лѣтъ въ войску вѣрно и сѣмь готовъ кровь мою за Него пролити. Дръ Искр. просить о записанье того въ протоколъ и каже: „Супроти такой лжѣльности уважаю цѣлый актъ обжал. атенатомъ на народъ рускій.“ На задивавася предсѣдатель поправляеся, что думаетъ атенатъ на лжѣльность люду руского. На дальшѣмъ пытанія дря Искр. каже обж., что зъ исторіи Дѣдичкога и зъ Науки о. Наум. доведася, что вѣра правосл. есть вѣрою нашихъ предковъ, что о. Наум. не одного ратувъ въ бѣдѣ и для того и онъ удавался до него о помощи и порадѣ, и что въ слѣдствѣ пытаню его по польски.

Потомъ каже прокураторъ, что до те перъ не хотѣвъ перерывати защитниковъ, але что не може поминуть мовчки высказанія, что актъ обжалованъ есть атенатомъ на народъ рускій. Хочъ и защитникъ его цѣнуе, однакъ онъ просить, чтобы трибуналъ на подст. §. 236 пост. карн. удѣливъ защитниковъ нагану або засудивъ его на кару. „Мене то дуже чудує“, закончивъ прокураторъ, „що п. защитникъ идентификуе цѣлый народъ рускій съ 11 обжалованными“. — Дръ Искр. ще разъ цѣлае свое нерозважне перше слово „атенатъ на народъ“, ба навѣтъ цѣлае слова „атенатъ на лжѣльность люду“. Трибуналъ удався на нарану и за ½ годины удѣливъ п. Искрицкому нагану. При дальшѣмъ пытаню показалося, что Залускій не достававъ жадныхъ брошуръ „московскихъ“ отъ п. Плож. и що зъ поможѣ 11 обжалов. знае лише троихъ: о. Наум., его сына и Плож. — Дръ Лубинскій подноситъ съ притискомъ, бо актъ обжалов. говоритъ о тайнобѣ „звизнѣ“ мѣжь обжалованными. (Конечъ буде.)

Десятый день разпрывы, четверть дня 22. червця.

Початокъ о 8¼ год. рано. Дальше переслухание обжалованого *Ивана Шпундера*.

Предс. Чи говорили вы съ о. Наумовичемъ давнѣйше, что хотите перейти на православіе? Обж. а. Мы говорили посля того, якъ вже гр. Деля Скали намъ говорили и о. Гарасимовичъ знали о нашѣмъ замѣрѣ; тогда и вже посля сего говоривъ о томъ и о. Наумовичу. Они сказали „якъ хотѣтъ люде (перейти на православіе) то можутъ“. Якъ зайшла бесѣда про церковь, то говорили о. И. Наумовичъ, что зъ Буковины и зъ Россіи можутъ дати гроші на церковь, якъ бы тутъ не хотѣли намъ дати нашей церкви. Въ Буковинѣ, казали, есть великій фондъ религіи. о. Наумовичъ нѣ гнали и хвалили нашего замѣру. Предс. Чи знаете вы, что православіе? Обж. а. Мы то такъ дозналися то зъ книжкѣ, то зъ газетѣ. Мы знали, что се вѣра нашихъ батьковъ и що се все одно. Предс. Якъ то все одно? Обж. а. Що набоженство однако правитосъ. Предс. Чи зѣрили вы кому съ вашнимъ замѣромъ, чи казали вы о томъ вашому пан-отцеву заравъ зъ разъ? Обж. а. О. Гарасимовичови мы не говорили, чтобы не перешкодили намъ. Кромъ о. Наумовича мы больше нѣкому не говорили по за селомъ, что хочемо перейти на православіе.

Предс. Чи о. Наумовичъ не говорилъ вамъ, что онъ самъ перейде на православіе и стане на чолѣ вашей громады. Обж. а. Довѣдно сего не могу сказати.

Предс. Чи була бесѣда о 50 руб.? Обж. а. Якъ мы вже подали поданье, то тогда казали о. Наумовичъ, что якбы намъ церковь не дали, то тогда зѣ Львова дасть кто 50 зр. на церковь.

Предс. Казали вы, что просились о. Наумовича, чтобы вамъ написавъ поданье и что заравъ се зробивъ. До протоколу вы иначе говорили. Обж. а. Мы были два разы у о. Наумовича. Разъ съ Вашевскимъ, и о. Наумовичъ казали, что „зробится“, а другій разъ съ другимъ чловѣкомъ и тогда дали о. Наумовичъ намъ поданье.

Предс. Вы говорили зъ початку въ слѣдствѣ, что се дръ Николай Наумовичъ написавъ поданье. Обж. а. И ямъ давъ слово, что нѣкому не скажу. Перше казали, чтобы сказати, что се кто въ Тернополи. Потому, якъ почали насъ при комисіи дуже допытывати, я поѣхавъ порадитися до о. Наумовича, и тогда сказали менѣ: „скажѣтъ, что се той сынъ, докторъ написавъ се поданье“. Предс. Чи читавъ вамъ кто тѣ поданья? Обж. а. О. Наумовичъ читали менѣ, але менѣ було се байбарзо, бо то предсѣ мало йти до уряду, то не було съ чимъ таитися, а они знали лѣпше, якъ то треба написати.

Предс. отчитуе листъ писанный Залускимъ въ имени Шпундера до о. Наумовича дня 10. сѣчня 1882, по томъ казуе обжалованому 3 поданья 1) до Старосты, 2) до львовской консисторіи и 3) до консисторіи въ Черновцахъ о переходе на православіе съ множествомъ подписѣвъ, котры то поданья узнае обжалованый за тѣ самы, котры своего часу были поданы. Предс. Чи вы доставали якъ газеты? Обж. а. Громада мала „Батьківщину“, а менѣ присылали „Науку“, „Проломъ“ и „Вѣче“. За „Батьківщину“ громада платила, а за „Науку“ и „Проломъ“ я не плативъ. Я просивъ о. Наумовича, чтобы казавъ присылати менѣ „Науку“ зъ ласки, бо не маю зъ чего платити. Предс. Чи о. Наумовичъ не выступавъ передъ вами противъ яду, чи не нарѣкавъ, что тутъ гнетуть? Обж. а. Я собѣ такъ не пригадую, я не чувъ такого нѣчо.

Предс. До протоколу вы иначе сказали, вы сказали, что о. Наумовичъ говорили вамъ „что насъ тутъ утискаютъ, что до выборовъ не допускаятъ, что факторы намъ наслаютъ“. Обж. а. Та то такъ было, говорили.

Дръ Искрицкій вноситъ, чтобы отчитати протоколъ. Предсѣд. заявляе, что не видѣтъ причины теперь отчитывати протоколъ и просить (поднесеннымъ голосомъ) защитника не мѣшати въ его права предсѣдателя, означенъ въ процедурѣ. Дръ Искрицкій (стоячи коло предсѣдателя подѣ портретомъ цѣсаря): Прошу о голосѣ. Предсѣдатель: (По хвалѣ поднесеннымъ голосомъ до дря Искрицкого) „Прошу йти на мѣсто и тамъ будете мати голосъ.“ Дръ Искрицкій заявляе, что не заслуживъ собѣ на такое трактованье отъ предсѣдателя и застерѣгае ся противъ такого „легковажявого“ трактованья зъ

стороны предсѣдателя. Дръ Лубинскій въ своемъ имени заявляе, что не дознавъ такого трактованья зъ стороны предсѣдателя, что противно тойже совѣстно сповняе свои обовязки, а коли ему — умученому надѣйною працею — вымкнѣся яке слово, то се годѣ за зле брати, такъ якъ се предсѣдатель и защитникамъ не бере за зле, якъ имъ вымкнѣся яке слово въ горячѣ.

Трибуналъ удаеся на уступъ и по наранѣ ухвалюе сказати дря Искрицкого на гривну 50 зр. въ мыслѣ §. 235 проц. карного за его выразъ „lekceważące traktowanie obrońców ze strony przewodniczącego“.

Предс. (до И. Шпундера) Вы маете грунтъ? И довги маете, якъ вчера казалисье?

Обж. а. Грунту маю около 40 морговъ. Довгу маю около 2.000 зр. Бѣтъ мѣжь тымъ и довгъ у о. Наумовича 250 зр. Тыхъ 250 зр. виненъ я и Залуза разомъ. Мы выкупляли грунты у жидѣвъ, я закупивъ наибольше грунту и для того мусѣвъ я зажити. Я довгу о. Наумовичови не отдавъ.

Предс. представиле обжалованому зѣзнанья обж. Залуского, котры Шпундеръ подтверждаетъ. Дальше отчитуе предсѣдатель листы найденъ у Шпундера при ревизіи, а именно 1) листъ дика Андр. Соѣ до Ив. Шпундера, въ котромъ пише, что посмале „Мѣсяцословъ“ для Шпундера и др. — даромъ; 2) листъ Залуского; 3) листъ сына Стевана Шпундера зъ 29. грудня 1881 зѣ Львова.

Прокураторъ задае обжалованому кѣлька пытанъ, на котры тойже дае заперечающіи отповѣди. Предс. на внесенне дря Искрицкого отчитуе уступъ зъ зѣзнанъ Шпундера въ котрыхъ стоить: „Говоривъ менѣ о. Наумовичъ, что можете перейти назадъ на унию, а православіе само прійде. Въ Перемышлѣ вже російскій инжениеры зѣймаютъ пилны — а Россія буде тутъ цѣло занята.“ — Предс. констатуетъ, что при вторашнѣмъ переслуханю обжал. Шпундеръ зѣзнавъ, что ему говоривъ о. Наумовичъ „Россія тутъ прійде и займе.“

Пложанскій заявляе поновно, что нѣколи не займалъ высылкою брошуръ, але что бувъ своего часу предсѣдателемъ общества им. Качковского и подписывався на книжочкахъ яко отвѣдальный редакторъ, тожъ може бути, что высылка тыхъ книжочекъ дѣлалася подѣ его фирмою, але безъ его вѣдомости.

Оттакъ присутнило до переслухання обжал. о. Ивана Наумовича.

Предс. Панъ-отецъ чули актъ обжалованья, что маете на се сказати и чи почуваетеся до вини? Обж. а. (дуже тихимъ голосомъ). Заклино менѣ головной зрады не чуюсь виннымъ. Предс. Можете говорити по руски, маете до сего повне право. Власне вчера при переслуханю о. Залуского заявили присяжніи, что разумѣютъ по руски с. е. той языкъ, якимъ въ нашѣмъ краю говоритосъ. Обж. а. (по польски). Бѣлибы се мало протягнути справу... Предс. Противно, якъ кажу, заявили всѣ присяжніи, что разумѣютъ рускій языкъ; звертаю вашу увагу, что Залускій и Шпундеръ отповѣдали по руски и всѣ ихъ разумѣли безъ толкованья. Можете отже говорити по руски, такъ якъ народъ говоритъ. Обж. а. (зновъ по польски). Коли вже мои попередніи товаришѣ говорили по польски то и я буду по польски говорити. Впрочемъ буду мусѣвъ ужити не одного высшого выразу, а на те въ львовѣмъ языкѣ не знайдю слова, тожъ буду говорити по польски (дуже тихо и смирно). Предс. Можете говорити, якъ хочете; я только констатую, что вамъ служить повне право говорити по руски и по рускій языкъ, якій есть въ народѣ и въ школахъ, тутъ зрозумѣлый для всѣхъ. Обж. а. Буду отповѣдати по польски. (Оттакъ ведесе розправа зновъ по польски, хочъ не было нѣ одного выразу, которого не можнабы отдати рускимъ словомъ.) Предс. Вамъ служить право дати на актъ обжалованья повну загальну и звязлу отповѣдь. Чи хочете дати таку отповѣдь, чи може хочете, чтобы вамъ задавати пытанья. Обж. а. Прошу менѣ давати пытанья, а я буду отповѣдати. Предс. Отъ давня знаете Адольфа Добрянского? Обж. а. Лицо отъ р. 1875. Будучи тогда посломъ до рады державной познавъ я Адольфа Добрянского въ Вѣднѣ. Бувъ у мене, мы позналися, говорили съ собою, просивъ мене отвѣдати его въ Чертежи. Познѣйше бачився я съ нимъ доперва ажъ во Львовѣ минушого року, здаеся менѣ, два разы. Будучи у Львовѣ отвѣдавъ я его. Предс. а Мирослава Добрянского знаете? Обж. а. Мир. Добрянского познавъ я, коли въ лицю або сѣрнию мѣяущего року прѣхавъ до мене до Скалата. Предс. а передъ тымъ? Обж. а. Нѣ. Предс. Шожъ его спонукало ѣхати ажъ до Скалата? Обж. а. Наверно не знаю, але здаеся менѣ, что прѣхавъ до мене якъ до знаного писателя. Знавъ мене зъ имени, зъ моихъ писмъ — працъ литературныхъ, прѣхавъ познати мене особито. Предс. О чѣмъ же була мовѣ? Обж. а. Мы говорили о всѣмъ, о литературѣ, о госнодарствѣ, о родинѣ, якъ звичайно. Предс. Чи не говорилъ вамъ, въ якѣй цѣли прѣхавъ? Обж. а. Говоривъ, что дуже займаеся справою социалістѣвъ и нигилистѣвъ, что се есть его спеціальностею... такъ въ цѣляхъ научныхъ, публицистическихъ. Говоривъ, что яко спеціальностѣ студию ту справу, що хотѣбы цѣло о томъ написати, дознатися; хотѣбы знати, чи тутъ нема социалістѣвъ и нигилистѣвъ, чи социалізмъ и нигилизмъ не вникае въ народъ, чи не ширится межъ людомъ. Ударило се его — говоривъ менѣ Мирославъ Д. — что въ тутешныхъ социалистическихъ процесахъ выступали сыны селянъ, что отже пропаганда може пускати корѣнь мѣжь народъ. А що богато нашихъ лю-

дей ходитъ роѣчно на зарѣбки до Россіи, то легко моглыбы статися, что такимъ чиномъ та пропаганда моглыбы перенестися и мѣжь народъ въ Россіи. Я ему сказавъ, что нема чого обавляти, что у насъ народъ моральный, религіиный, богобоязливый, что социалистична и нигилистична пропаганда не має тутъ поля... Предс. Чи не просивъ васъ Мирославъ Добрянскій, чтобы вы ему подавали якъ вѣдомости, вѣсти, донесенія о социалистахъ и нигилистахъ? Обж. а. Просивъ мене, чтобы я ему списавъ свои погляды въ тѣй справѣ. Я ему отповѣвъ, что не маю на се часу, бо я занятый и госнодарствомъ и ишими литературными працами, — и я ему нѣчо не написавъ.

Предс. О чѣмъ же еще була розмова? Обж. а. Мы говорили о литературѣ. Пытавъ мене о статьѣ нашей литературы. Я пояснявъ ему нашъ станъ литературы, что она мало помало щоразъ больше развиваеся, двигаеся, что есть у насъ много, за много газетъ; говорили мы о потребѣ фузи газетъ. Оттакъ говоривъ я ему о просвѣтѣ народа, о популярной литературѣ. — Вы тамъ въ Россіи — кажу ему — не беретеса до просвѣта народа; народъ у васъ темный. Мы тутъ у насъ працюемо, у насъ вже дуже богато книжкѣ для народа, — се и у васъ приладосбы, якъ бы вы пустили нашѣ книжки черезъ границу. У мене есть цѣлый складъ моихъ книжкѣ популярныхъ, мѣглыбъ я ихъ тамъ розпродати. На те бѣтъ менѣ каже: „се не може бути: у насъ конституція — у насъ абсолютизмъ, у насъ унию — у насъ православіе; вы пишете о вашей радѣ державной, о соймахъ, о радахъ повѣтовыхъ, о свободномъ житю — а се не може бути у насъ, чтобы такъ книжочки йшли межъ народъ, бо се розбуджуе думку...“ Я его сыгравъ, чомужъ не донесаютъ въ Россіи нашихъ книжкѣ навѣтъ до интеллигентныхъ люде? — отъ я самъ бувъ высылалъ мои книжки „Науку“ моимъ знакомымъ въ Россіи, прослии мене о томъ, я выславъ, а книжки звернено зъ російской границѣ и написано: Refuse! Онъ казавъ менѣ, что постараетса о то, чтобы сего не було, чтобы мои книжки пускали черезъ границу до интеллигентныхъ люде, — что выдѣнае имъ дебитъ. Предс. Чи Мирославъ Добрянскій бачився въ Скалатѣ съ вашимъ сыномъ Володимиромъ? Обж. а. Нѣ. Предс. Чи знавъ его? Обж. а. Нѣ, с. е. бѣтъ только пытавъ мене о мою родину; я сказавъ ему о моихъ дѣтяхъ, говоривъ ему, что маю сына Володимира, котрый скѣничивъ теперь гимназію, має велике замилованье для языковъ, что я думая его дати на философію. Предс. Чи была яка бесѣда о якѣй заомѣзѣ, о стипендіи для сына? Обж. а. Нѣ — не було жадно.

Предс. Довго бувъ Мирославъ Добр. у васъ въ Скалатѣ? Обж. а. Кѣлька годинъ; того самого дня отѣхавъ. Предс. Куда отѣхавъ? Обж. До желѣзницѣ; говоривъ, что ѣде отвѣдати родичѣвъ. Предс. Чи говоривъ може, что хоче объѣздити Галичину? Обж. а. Нѣ; згадавъ менѣ только въ розмовѣ о тутешныхъ и заграницныхъ знаменитостяхъ; еще говоривъ о социалистахъ, что краковскій мусѣтъ бути сынами львовскихъ и просивъ, чтобы я свои погляды переславъ ему писменю. Я ему отмовивъ, бо я мавъ иныи працѣ. Предс. представиле обжалованому суперѣвѣстѣ его теперѣшнихъ зѣзнанъ съ зѣзнаньями въ слѣдствѣ. — Для чого вы въ слѣдствѣ нѣчо не говорили о Мирославѣ, выпиралосъ его знаменитѣ, и доперва, коли вамъ предложено доказы, что Мирославъ бувъ у васъ, признали вы, что справдѣ бувъ. Обж. а. Бо бѣтъ просивъ мене о тайну, чтобы я нѣкому о томъ не говорилъ. Предс. а Се для чого? Обж. а. Зѣ обавы передъ террористами; оказавъ, что маю бы неиремности, что скоро се сталобы загально зѣвѣтныи, то не можнабы дойти до жерела нигилизму и социализму.

Предс. Чи вы переписывались съ Мирославомъ Д.? Обж. а. Я писавъ до него разъ, чтобы менѣ выстарася о візо на пашпортъ до Варшавы, бо годѣ було сего допроситися. Въ тѣй самѣй справѣ пашпортѣвой писавъ я также вѣрность до министра „иностранныхъ дѣлъ“. Я хотѣвъ въ Варшавѣ отвѣдати мою дочку, котра есть у о. Цыбика. До Россіи не хотѣтъ священникамъ визувати пашпортѣвъ, (чтобъ не перекрадалися вѣзучи), и я вже другій разъ все за пѣзно достававъ візо.

Предс. Для чого вашъ сынъ Володимиръ бувъ въ Чертежи? Обж. а. Онъ бувъ слабый на груди, лѣкарѣ радили ему ѣхати въ горы, и хотѣвъ его выслати до Доры до Т. Влоњского, але оттакъ пригадавъ я собѣ на Ад. Добрянского, что бѣтъ вже неразъ запрашувавъ мене до Чертежа. Тожъ выславъ я теперь бодай моего сына. Предс. И довго бѣтъ тамъ бувъ? Обж. а. Шось около двухъ недѣль. Предс. Якъ знаемя зъ его власныхъ зѣзнанъ, бувъ онъ тамъ всего 5—6 день. Обж. а. Але на подорожи бувъ около 2 недѣль и вернувъ значно здоровѣй. Предс. Чи писали вы въ тѣмъ часѣ листъ до Чертежа? Обж. а. Я пославъ листъ съ грѣшми для сына. Предс. На чію адресу? Обж. а. На адресу п-ти Ольги Грабаръ. Предс. Чомужъ не на адресу сына и зѣ отки вы знали, что тамъ есть п. Грабаръ? Обж. а. Я се дознавъ, здаеся менѣ, отъ п. Геровского во Львовѣ, а може бути и самъ Мирославъ згадувавъ менѣ о томъ. Я писавъ на еи руки, чтобы листъ невѣйше дойшовъ. Предс. Чи одержали вы якій листъ отъ Мирослава Д.? Обж. а. Одинъ листъ зъ Чертежа. Предс. О чѣмъ? Обж. а. Мирославъ Добрянскій писавъ, что виробить субвенцію для моего сына Володимира. Предс. Зѣ отки жъ назавъ нѣ зъ сего нѣ зъ того приходитъ Мирославъ съ

сею пропозицію, коли, як се ви передь хвилиною самі сказали, ваша розмова з нимъ въ Скалаті не уповажалась до такої пропозиції з якою небудъ субвенцію? Обж. л. Може Мирославъ Д. говоривъ що о тѣмъ з Володимиромъ въ Чертежи. Предс. Чи ви знали о тѣмъ, що вашъ синъ Володимиръ набирає плату зъ Мирослава Д.? Обж. л. Я дознався о тѣмъ ажъ познійше въ грудню м. р. Предс. А знали ви, за що бере гроші? Обж. л. За якось кореспонденцію до газети, за яку не знаю, бо не мѣшаюся въ дѣла дѣтей.

Обж. Марковъ писавъ до мене, що его ктось очевидно змистифікувавъ якимись фортіфікаціями въ Залѣщанихъ, що писавъ въ тій справі до о. Книгиницького, але той ему нічо не відповівъ, очевидно якъ незнайомому. Просивъ отже мене, щобъ я відъ себе удався до о. Книг. Підъ той часъ заїхавъ до мене о. деканъ Глиньскій зъ підъ Залѣщанихъ. Я ему показувавъ листъ Маркова и пытавъ его, чи то правда, але о Гл. нічого о тѣмъ не знавъ. Зъ того, що въ тій мистифікації Маркова була мова о якихъ арештованіяхъ, я вносивъ, що може зъ причини сира въ гнилицю наступили які арештованія. Пред. Якъ же такъ ви могли вносити? Кореспонденція о Залѣщанихъ єсть зъ початку грудня а Глинячани вносили подане о переході на православіє при кінці грудня? Обж. л. О намѣрѣ Глинячанъ давно вже було звѣдомо въ околиці. — Отповѣди о. Наумовича въ справі фортіфікацій залѣщанихъ були згодні зъ знаннями Маркова. (Конецъ буде.)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНИЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Въ внутрішній політиці Австрій) науе теперь загальна тишина: кѣлька лишь сойомъвъ въ полудневныхъ провинціяхъ радить надъ своими краевыми справами. Не диво, що при такій загальній тишині процесъ львівскій о зрадѣ державы появляється однимъ зъ важѣйшихъ фактѣвъ бѣжучої хвилі. Австрійскіе газеты слѣдятъ пильно за ходомъ процесу. Рекрутация въ Босніи отбывається всюду безъ перешкодъ; цѣкава рѣчь, що навѣть много зголошуются охотниковъ. Въ Герцеговинѣ положеніе загально поправилось. Эмигранты вертають въ свои селѣтвѣ и складаютъ оружіе. Войска заняты фортіфікаціями до рѣгъ и важѣйшихъ пунктовъ стратегическихъ въ краю. Въ краю запановує що-разъ болѣйшій порядокъ.

ЗАГРАНИЦА.

Россия. Потвердилась вѣдомость, подана передъ кѣлкома днями, що въ Петербургѣ открыто на дѣлѣниці Васильевскій Островъ одинъ а на улицѣ Фортнари другій кружокъ нигилистовъ. Арештовано много особъ. „Gazeta lwowska“ одержує телеграму зъ Петербурга, що мѣжъ арештованными находится также одинъ зъ проводниковъ террористѣвъ, оцифривъ отъ марки, Островскій. Приготовувано замахъ на царя на часъ коронаціи въ Москвѣ. При ревизіи у Островского найдено пилнѣ катедры коронаціи въ Москвѣ и приписъ изготовляваны новыхъ ексильдующихъ бомбъ. На Васильевскомъ Островѣ найдено 80 фунтовъ такихъ бомбъ. До раскрытия нигилистовъ въ Петербургѣ послужило арештованіе подозрѣнныхъ оцифровъ въ Ревели. Министеръ справъ внутрѣшнихъ выдаетъ отзову до губернаторовъ, котрою чинить ихъ отвѣчальными за всѣя погромы жидѣвъ и въ загаль за всяку антижидовскую демонстрацію.

Графъ Игнатъевъ уступаючи зъ своего становища, прощающъ отъ урядма министерства внутрѣшнихъ дѣлъ и при тѣмъ случаю выголошувъ промову, въ котрой насампередъ подкучувавъ чиновникамъ за ихъ помѣчь и оповѣданье а потѣмъ сказавъ: „Становище министра внутрѣшнихъ дѣлъ дуже тяжке и отвѣчальне. И лишь той, кто привыкъ самъ работи и трудитися, може годно оцѣнить ваші труды и усердіе, мои панове. Я служивъ съ вами одинъ рокъ. За такій короткій часъ не можна було зробити що-небудъ закончене въ такъ важномъ урядѣ. Але и въ протягу того невеликого часу, якъ вамъ звѣстно, немало пожиточного здѣлано, подготовлено и розпочато.“

„Новое Время“ доносить о намѣренныхъ реформахъ науки въ русскіихъ университетахъ. И такъ: На математическихъ факультетахъ будутъ устроены окремѣ техничній отдѣлы для студентѣвъ окончившихъ курсъ а желающихъ поступити въ спеціальныя заклады. Профессоры университетовъ будутъ могли объявлять выклады або практичній занятія съ студентами не лишь зъ того предмету, котрого она катедра занимають, але также зъ другихъ предметѣвъ. Факультеты будутъ укладывать что року пилнѣ выкладѣвъ зъ всѣхъ предметѣвъ; той планъ буде затвердженъ министромъ. Студентамъ буде лишено ихъ волѣ слухати ті предметы, які они уважають пожиточными. Студенты будутъ могли выдавати литографованні выклады профессорѣвъ лишь подъ тѣмъ условіемъ, що увѣдутъ въ продажу.

Имеччина. Мы вже доносили о судьбѣ Бисмаркова улюбленого проекту о монополю тютюну, въ берлинскомъ парламентѣ. Проектъ той, якъ звѣстно, откинувъ парламентъ значною болѣеюстью голосѣвъ. Подчасъ дебатовъ надъ монополемъ самъ Бисмаркъ мавъ двѣ бесѣ-

ды за монополемъ. Але якъ звичайно, такъ и сѣмъ разомъ Бисмаркъ въ своихъ бесѣдахъ запускавъ въ политику, длатого то особливо перша его бесѣда має подѣль тѣмъ взглядомъ навѣть историчне значеніе. Понизше наводимъ дотычній уступъ его бесѣды.

„Мы предложили парламенту монополи, — говоривъ кн. Бисмаркъ, — бо мы уважаемъ се кориснымъ и потребуемъ его откинення, чтобы показать, что мы черезъ то не дамо застрашиться. О популярности я не дбаю. Я жажду свободы и дѣлаю не глядя на те, что подобаєсь выборцамъ, не глядя на фракційныя и локальныя вліянья. Также не далекий той часъ, коли монополи станаєть популярнымъ. Говорится о робѣтникахъ. Говорится, что монополи тютюну зъаберуєть теперѣшній индустріи 110.000 робѣтниковъ, а коли такъ, то чому вы не говорите о робѣтникахъ въ промыслѣ жѣлѣза, котрыхъ пожертвовано передъ кѣлкома роками мольбѣмъ свободной торговли. Слово „соціализмъ“ мене не перестрашує; также освобожденные селяны черезъ Штайна и Гарденберга було соціалистичне. Мы мусимо въ загаль додати державѣ кѣлька капелъ соціалистичной оливы. Сколькѣ кранель, не знаю, але на всякій способъ будѣть великимъ недѣльствомъ не стремити сегодня до реформы. Коли я говорю за монополемъ, то предлагаю вамъ тую одну дорогу; а вы предѣль можете выбирать. Коли откинете монополи, то зъ того не выйде жадна перизия. Я пересвѣдченъ, что та думка таки наконецъ пробѣ собѣ дорогу. Черезъ откиненіе проекту вы не усунете разъ на завѣдѣмъ анѣ пытанія тютюневого, анѣ реформы; правительство не дастся збити зъ своей дороги. Непереведенные монополи тютюневого будѣть дуже болѣть цѣсара, але я не перестану шукати средствъ, чтобы улегшити терпѣніе моихъ собѣвыбывателей. Я бащу себе передъ обручомъ фракцій, котрой або зовѣмъ не хотѣть поипирати правительство, або лишь подѣль условіями. Мы могли бы мати подіору у дѣякоя фракцій, коли бы мы отдалісь въ еи службу, коли бы мы хотѣли пойти до либеральной Каносы. И Генриха IV. примусивъ центрифугальный элементъ накутывать съ вѣрою силою. Коли бы бытъ ускорився передъ великими и сессіонистами, ахъ, что, передъ низшо-саксонцами, — то до Каносы не потребуемъ бытъ вандрувати.“

Имеччина єсть роздѣлена на 25 суверенныхъ державъ; а тѣ зновъ розсѣканы на численныя фракціи. Правительство стоитъ независимо супротивъ того фракційного партикуларизму, але навѣть коли одна партія пріишла до правительства, то и тогда вамъ нічого не поможетъ. Въ Имеччинѣ не можливе жадне правительство партійне; хороша фракційна єсть лихомъ, котре мы терпимо и мабуѣть черезъ него загинемо. Кто не чуетъ въ собѣ политичного поклонія заступати одностѣльность державы, той вступаєть до якои фракцій и має еще тую выгоду, что не потребуєть мати жадной власной думки, бо все значить — число членѣвъ. Але зъ другой стороны выходитъ велика шкода для нашихъ политичныхъ отношеніе, коли кажется: фракція має первенство передъ державою. И вже не маю анѣ силы анѣ охоты розломити той фракційный обручъ; я доволенъ, коли я оповнивъ свой обовязокъ. Я сходяжу тогда зъ оцѣны и переходжу въ ролю зрителя, котрый знає, якъ дѣла развиваются, и мой судъ має якъ-разъ стѣлько вѣрности, что судъ каждого иншого. Що вы дозволяете, то дозволяете не менѣ; але державѣ. Вы можете питати: Що примуєть того слабого старца продолжать дальше свои замана? Ну, я чиню те лишь зъ личныхъ обовязковъ, які я вѣняю монархови; менѣ предѣль, ей Богу, лучше на селѣ, якъ межъ вами, хочъ які вы выѣхали (веселѣсь). Въ р. 1877 обѣщано менѣ дати позволеніе отойти. Пріишовъ р. 1878. Коли я по атентатѣ Нобилинга побачивъ мого папа и короля лежащего въ крови, тогда я сказавъ собѣ, что я противъ воли короля, котрый житѣе свое жертвуєтъ, не пойду зъ его службы. Друга рѣчь, котра мене вдержує, се то, что я съ обавою гляджу въ будущность. Наша безнечность основана на династіи; она єсть тѣмъ скрѣпляющимъ китомъ еднѣсти монархіи. Тая еднѣсть дає намъ повагу за границей. Передъ безнечностью заслоняѣть насъ лишь династія; и вѣрю, что династія захватуюѣть политичну и военну еднѣсть и тѣмъ убѣзпечуѣть державу передъ безнечностью, які могли бы оправдати фракцій въ парламентѣ. Я васъ вызываю, панове, покиньте идеи фракційныя а майте на оцѣ идею національную.“

Сербія. Король указомъ уповаживъ министра справъ внутрѣшнихъ предлажати окупшій проектъ ограниченія свободы печати. Якъ видно, починаєсь вже въ Сербіи реакція.

Конференція въ справѣ египетскій. Мимо протесту Порты всѣ державы згодились на конференцію въ Константинополи. Державы дали мандаты своимъ амбасадорамъ брати участь въ конференціи. Перше засѣданье мало отбутись дня 22 с. м. Конференція має зятти подѣль образу справы, котрой дотыкають лишь Египту; всякій другій справы выключенъ.

НОВИНКИ.

— Въ справѣ адресѣвъ вѣрности галицко-русского духовенства. „Gazeta Narodowa“ зъ откись доведуетъ, что руске духовенство въ цѣлой Галичинѣ подіиоує адресѣвъ вѣрности до Риму и Вѣдны, чтобы тѣмъ чинимъ, ибѣля информацией той газеты, задемонструвати противъ отдана оо. Василіанъ ил. езуптамъ и противъ львовскому процесову. Тая вѣдомость, хочъ якъ низше покажемъ, несправдана, дуже не на руку „Gazet-ѣ Narodow-ой“ и она

сѣ безпамятною злобою и безвѣдностью голоситъ, что адресамъ вѣрности руского духовенства не повѣряѣтъ анѣ въ Вѣдны анѣ въ Римѣ, бо ту и тамъ теперь нишій люди. „Мы знаемъ, кляче „Gaz. Nar.“, якъ то пишутся такіе адресы!“ — Мы зъ своей стороны мусимо заявити, что не маемъ вѣдомости о тѣмъ, чтобы галицко-руске духовенство подіиоуєло якіе адресы вѣрности до Риму чи до Вѣдны. Вирѣчимъ, хотіли бы и обявилась була ту и тамъ охота до послыания куда не будъ якихъ тамъ адресѣвъ, завѣряющихъ Римъ чи Вѣдны о вѣрности, то теперь по заявленію п. прокуратора Гиртлера на розправѣ судовѣй всякій адресы показались бы вліяшными. П. прокураторъ выразно сказавъ въ отповѣди на замѣтъ п. дра Искрицкого, что актѣ обжалованія подаєть въ подозрѣніе лѣальность лишь однациати особѣ, сидячихъ на лавѣ обжалованныхъ, а не лѣальность цѣлого народу руского. А понеже актѣ обжалованія дотыкаєть такъ политичной якъ и религіиной стороны, то п. прокураторъ признаючи лѣальность цѣлого галицко-русского народу признаѣтъ тую лѣальность такъ подѣль взглядомъ политичнымъ, якъ и религіинымъ. По такѣмъ заявленію п. прокуратора очевидно упадає потреба якихъ небудъ адресѣвъ. Такъ само думаєть и загаль нашего духовенства, котре ніколи не дало поводу до якого небудъ подозрѣнія чи недѣвѣрія въ его лѣальность политичну чи церковну. Що такъ дѣйствиєть, о тѣмъ пересвѣдчуєть насъ отбывшійся недавно збѣръ священниковъ деканату городенецкого. На соборчику городенецкого деканату ухвалило цѣде деканальны духовенство не подіиоуєти жадного адресу вѣрности, бо се значило бы вмовляти въ самыхъ себе якусь нѣлѣальность, тѣмчасомъ духовенство не почуваша до найменшой вины въ нѣякомъ взглядѣ. Священство отже городенецкого деканату поручило своему деканови, котрого выслаєть яко отпоручника на зѣздѣ деканѣвъ до Львова, чтобы тамъ заявивъ, что слѣдуєть: „Збѣраній отцѣвъ деканату городенецкого ухвалили одностѣльно не подіиоуєти адресѣвъ вѣрности, позаякъ не почуваша до жадной вины, котра заколебала бы ихъ вѣрность; адресы послужили бы лишь нашимъ противникамъ до насмѣшковъ. (Оно такъ и сталося вже въ „Gazet-ѣ Nar.“ Red.). Але мы подіиоуємо два пропамятній письма (меморіалы), одно до Риму, другое до Вѣдны; въ тѣхъ меморіалахъ выскажемъ нашъ кривды и будемъ просити о охорону нашихъ правъ.“ Въ кѣнци уповажили мы нашего декана, чтобы „порозумѣясь съ другими деканами, чи не мож-на бы выготовити пропамятне письмо, котре подіиоуєли бы всѣ деканаты.“

— **Гр. Делла Скаля** выбѣвъ бувъ во второкъ сего тыждня прошеніе до львовского краевого суду карного, розправу въ его процесѣ правосѣмъ о образу чести противъ о. Качалы и Володимира Барвѣньского отложити зъ 28-го лат. червня на познійше Отложению розправы спротивилась противна сторона, именно адвокатъ дръ Люка, защитникъ о. Качалы, и Володимиръ Барвѣньскій. Изабранныя рѣшила не прихилитисъ до прошенія гр. Делла Скаля, — розправа отже отбудетъ таки 28-го лат. червня.

— **Мисіи духовны въ Косовѣщинѣ.** Священники косовского деканату рѣшили дня 4 (16) Червня на соборчику въ Барвѣнковой устроювати въ своемъ деканатѣ духовны мисіи, въ болѣйшій храмовый праздникъ. Яко мисіонерѣвъ-проповѣдниковъ выбрано оо.: Т. Лѣсевича зъ Старыхъ Кутъ яко предѣль-дателя; Т. Коржильского зъ Жабы; Л. Вѣликевича зъ Краснойлы; І. Вѣлоуєа зъ Вѣлоберезки; В. Пасановича зъ Жабы-Илца; З. Романовского зъ Ростокъ; І. Назаревича зъ Ясенева и М. Колянковского зъ Кутъ. Митрополитчій ординарієтъ удѣливъ свое архіерейское благословеніе всѣмъ участникамъ тѣхъ мисіи и поручивъ завѣдомити о тѣмъ ц. к. староство въ Косовѣ.

— **Бар. Бекъ**, шефъ генерального штабу подорожуючи по Галичинѣ приняѣтъ гостину у руского священника о. Левничкого въ Сѣвцѣ, пов. калуцкого, а отѣздячи жертвуєтъ на церковь въ Сѣвцѣ 11 зр.

— **Зъ Залозецъ** пишуть намъ: Великій клопотъ мають Русины съ тутешнымъ почмайстромъ; не хоче анѣ выдавати рускихъ друковъ анѣ писати по руски. Я подававъ два разы до дирекціи почтъ жалобу на почмайстра и доперва на другу жалобу добѣставъ я письмо слѣдующее: „Ja nie będę pisać po rusku, niech ksiądz skarży mnie do Dyrekcji“. (На те єсть рада — удатисъ съ новою жалобою до дирекціи почтъ. Red.)

— **Зъ Довгомошнѣ** пишуть намъ: Спѣшимъ подѣлитисъ радѣстною вѣстою съ Вами, а именно, что у насъ дня 18 с. м. отворено читальню головню за стараньемъ двоухъ господарѣвъ Ивана и Стефана Цѣруховъ. До читальни вступило вже надѣ 40 членѣвъ.

— **Жидамъ въ Россіи** и прочимъ нехристіанамъ заказано обѣщаннымъ вже царскимъ указомъ торгувати всякими церковными потребами.

— **Спротозванье.** Загальній збѣръ товариства „бурсы св. Іоана Крестителя“ отложено зъ 29 лат.

червня на 3 лат. липня о 5 годінѣ пополудни. Отъ Выдѣлу. А. Торонскій.

— (Арбѣній вѣсти.) Въ Петербургѣ умеръ сими днями писатель Сологубъ. — П. Володимиръ Заричкій, родомъ зъ Сорочка, подучивъ степень доктора правъ на львовскомъ университетѣ. — Старый 5-гульденѣй банкноты будутъ приниматься въ обѣгу еще лишь до кѣнца сего мѣсяца; 10 гульденѣй банкноты до кѣнца сего року.

Вѣсти епархіальны.

Зъ Епархіи Львовской.

Душпастырскіе посады одержали оо.: 1) Михаилъ Царь, завѣдатель Сорочъ, дек. щирецкого одержавъ завѣдательство Любѣна, дек. городецкого; 2) Іоанъ Джулинскій парохъ Полотни одержавъ ех сurrento завѣдательство Подусова; 3) Тадей Галайчукъ одержавъ завѣдательство капеляніи въ Глинкахъ; 4) Евгений Андруховичъ одержавъ завѣдательство капеляніи въ Долгомы; 5) Климентій Дзєровичъ одержавъ ех surrento завѣдательство Чаняжа.

На конкурсѣ розписаній слѣдующій опорожненій посады: 1) парохія Дмитровъ, дек. холѣвского, надна цѣсарского; 2) Капелянія Виткѣвъ, дек. холѣвского, надна приватного; 3) парохія Любѣнъ, дек. городецкого, надна приватного; 4) капелянія Сѣлецъ, дек. буского надна приватного. Речинчѣ вношеня поданы на всѣ чотыри посады до дня 7 лат. вересня с. р.

Презенту получили оо. 1) Михаилъ Мармаровичъ на капелянію Илемъ, дек. перегиносского; 2) Теофиль Бородайкевичъ на капелянію Городыще, дек. тернопольского.

Упокоились оо. 1) Іоанъ Дуткевичъ, парохъ зъ Любѣна, упокоився дня 2. червня; 2) Григорій Ясѣньскій, капелянъ зъ Виткова, упокоился дня 6 червня с. р.

Завѣдательство въ Любѣнѣ, дек. городецкого одержавъ о. Антоній Стефановичъ.

Введенный въ душпастырство: о. Іоаннъ Глиньскій въ завѣдательство Подусова, дек. наравьского.

До испыту конкурсового припущенъ оо.: Іоанъ Гордѣевскій; 2) Ант. Стефановичъ; 3) Емилъ Дольничій; 4) Іоанъ Ярымовичъ; 5) Касіанъ Куничкій; 6) Іоанъ Вергановскій; 7) Іоанъ Подлѣсскій; 8) Григорій Воеводка; 9) Діонизъ Еліасевичъ; 10) Мх. Царь; 11) Густавъ Дроздовскій; 12) Іосифъ Панасевичъ; 13) Конст. Ярымовичъ; 14) Юліанъ Серотковский; 15) Евгений Левничкій; 16) Іоанъ Глиньскій; 17) Іоанъ Снодарыкъ; 18) Теодозій Авдикевичъ.

Новы посады для приватныхъ сотрудниковъ платныхъ зъ религіиного фонду креуются въ Барыши дек. буцацкого и въ Заваловѣ, дек. Подгаецкого.

Пожалуй удѣлити на найближѣмъ соборчику декану и священникамъ городецкого деканату за точну управу жертвами для вдовичо-сиротинского фонду, — ухвалила консисторія.

Зъ Епархіи Перемыслов.

Презенту получили оо. 1) Николай Котысь, завѣдатель парохіи въ Райсковѣ, дек. затварницкого, получивъ презенту на тую парохію; 2) Василій Цюкѣ, завѣдатель капеляніи въ Баличахъ получивъ презенту на тую капелянію.

Душпастырскіе посады. О. Іоанъ Рыбачевскій, приватный сотрудникъ въ Жапаловѣ, дек. олесницького одержавъ завѣдательство парохіи въ Нагачевѣ дек. яворовского.

Личный додатокъ зъ фонду религіиного по 100 зр. на три роки одержавъ о. Іосифъ Мерена, парохъ въ Грабю, дек. дуковського.

Упокоились оо.: 1. Мх. Гавришкевичъ, парохъ въ Нагачевѣ дек. яворовского упокоився дня 22 мая с. р. въ 75 роцѣ житя а въ 45 священства; 2. Іоанъ Ганкевичъ, парохъ въ Краковцѣ, дек. яворовского упокоився дня 11 червня с. р. въ 68 роцѣ житя а въ 42 роцѣ священства; 3. Павелъ Жегестовскій, парохъ въ Тѣсонѣ дек. балгородского упокоився дня 24 мая с. р. въ 72 роцѣ житя а 50 роцѣ священства. — Вѣчна имъ память!

Конкурсъ съ речинчѣмъ для вношеня поданъ до 2 вересня с. р. розписаній: 1) на парохію Нагачѣвъ дек. яворовскій; 2) на пар. Тѣсона дек. балгородского и 3) на кап. Щирецъ дек. любачѣвского.

ПОСМЕРТНІЙ ВѢСТИ.

— **О. Павло Ясиницкій**, профессоръ и катихитъ гимназіальный въ Самборѣ, посолъ краевого сойму зъ куріи сельскихъ громадъ турчаньского повѣту, бушпій членъ рады повѣтвой, членъ „Народного Дому“, предѣльщикъ филіи товариства имени Качковского упокоився дня 8 (20) червня с. р. въ 59 роцѣ житя а 34 священства. Покойный бувъ загально поважаемымъ не лише отъ своихъ але и отъ чужихъ; бо онъ отзначуєвалъ яко катихитъ великимъ тактомъ и дѣлавъ по отѣвски о шкѣльну молодѣжь — яко Русинъ бувъ звѣстный изъ своего твердого, постѣйного характера и щирого патриотизму — яко посолъ соймовый выступавъ онъ часто и смѣло, на нѣкого и нічо не оглядаючисъ, въ оборонѣ правъ народныхъ, яко защитникъ справъ селянскихъ и бувъ однимъ зъ тѣхъ немногихъ пословъ рускихъ, що вповниъ зрозумѣвъ свои дожнѣности посольскіи и складувавъ своихъ выборѣцѣвъ, зносився зъ ними и складавъ справозданья изъ своей посольской дѣальности. Черезъ смерть покойника понесла Русь неотжаловану страту. Вѣчная ему память!

Виходить во Львовъ що Среда и Субота (крѣмъ рускихъ святъ) о 4-ой годѣ по полудни. Литерат. додатокъ „Библиотека найнам. повѣстей“ виходить по 2 печат. аркуші кожного 15-го и послѣдняго дня кожного мѣсяця.

Редакція, администрація и экспедиція полъ Ч. 8 улича Академична.

Вѣст. листы, посылки и рекламации належить пересылати по адресу: редакция и администрация „Дѣло“ Ч. 8 ул. Академична.

Рукописи не возвращаются только на попередне застереженіе.

Полдюшко число стоитъ 12 кр. а. в.

Оголошенія приважаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. бѣт. односторонки печатной.

Рекламации неопечатаній вѣдѣтъ отъ порта.

Предплату належить пересылати франко (налучше почтовымъ переводомъ) до: Администрація часопису „Дѣло“ ул. Академична Ч. 8.

III. Читателѣвъ въ Россіи просимо мати на увазѣ, що въ вимовѣ $\pi = j, i, \delta, \alpha = i, u$ (въ серединѣ и на концѣ слѣвъ) $= y, u$ (на початку слѣвъ) $= i, \delta$ (на початку слѣвъ) $= v, i$.

Процесъ

Ольги Грабаръ и товарищѣвъ.

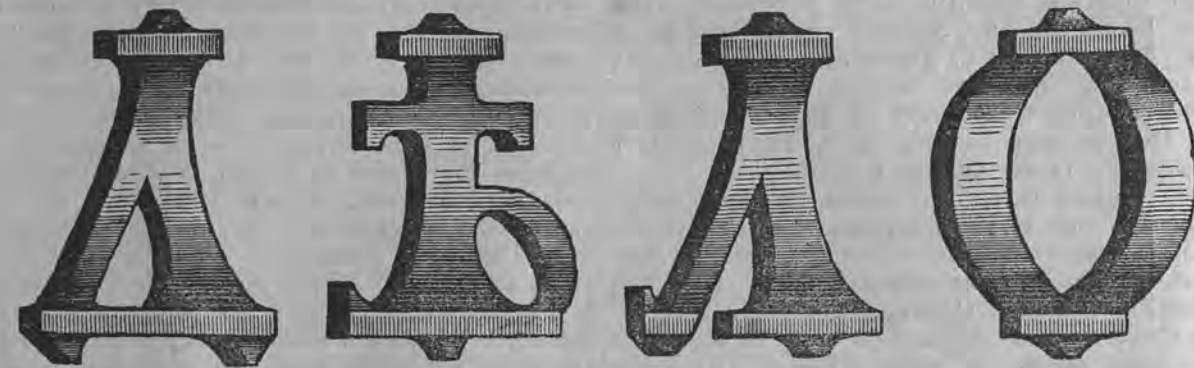
(Дальше.)

Девятый день розправы — среда 21 червца.

(Конечь.)

Обжалованій Иванъ Шпундеръ боронителъ въ рускомъ языкѣ. Его загална оборона звучитъ: Громада Гнилицькы малъ має окрему церковь, але не має священника, и належить до парохіи Гнилиць великихъ, где парохомъ есть о. Герасимовичъ. Уже бѣтъ р. 1877 старались мы (селяне въ Гнилицькы малыхъ) о окремого душпаствыря, бо не було кому крестити дѣтей; о. Герасимовичъ старшій чоловікъ іздивъ до насъ рѣдко, обходивъ але съ людьми. На наше поданье до львовской консисторіи зъ р. 1877 не дѣтали мы до нынѣ нѣякомъ отповѣди. Разъ, коли одинъ священникъ бѣвъ у насъ, мы згадали про сего невинуго и сей священникъ намъ те признавъ и сказавъ: можебы вы дѣтали особног душпаствыря, колибъ вы перейшли на православіе. Почали мы отже роздумувати надъ тымъ, що се такъ православіе? Пришло будувати нашому панъ-отцю отайно. Я, Гринякъ и Сеникъ были якъ разъ тогды на работѣ у гр. Делля Скаля и згадали о тѣмъ, що маємо причинитися до будовлѣ стайнѣ а зъ священника не маємо пожитку, — запытали мы отже графа, чи не добре булобы перейти на православіе. Графъ отповѣвъ: Коли хочете, то переходѣтъ; я привезу вамъ священника зъ Буковины. Минувъ зновъ який часъ; я ставъ войтомъ и кажу до громады: „чи не добре булобы почати збирати складки на побѣдшеніе нашей церковцѣ?“ Громада приста на те; мы зобрали невеличкій „фундушъ“, а якъ дѣзналася о тѣмъ громада Великихъ Гнилиць, велѣла намъ отдати ей грошѣ на ея церковь. Тогды постановили мы, що нема нишой рады, якъ перейти на православіе, чтобы достати особну церковь и своего священника. А що мы не знали, якъ вѣзти до дѣла, то пошлы мы до о. Наумовича по раду. Першій разъ іздивъ я и Вавешевскій до Скалата. О. Наумовичъ сказавъ намъ, що коли хочемо, то маємо перейти на православіе. Другій разъ бѣвъ я у о. Наумовича самъ съ порученіемъ, попросити ихъ, чтобы намъ написали поданье. О. Наумовичъ написалъ се поданье, велѣли дати его переписать Залускому а оттакъ уничтожити „концептъ“. Я зробивъ такъ, якъ менѣ велѣли о. Наум., Залускій переписавъ поданье. Предсѣд. А кто уничтожитъ концептъ? Обжал. Я его не уничтожитъ. Доставши поданье и сказавъ людямъ въ сѣбѣ, что мусятъ его подписати; сходились отже люди у мене, у войта Гриняки Глушки и у Малиновича и подписували поданье. Замикъ еще громада почала подписувати, бѣвъ я зновъ вразъ съ Бринякомъ у гр. Делля Скаля. Панъ графъ сказавъ менѣ тогды, коли маешь друге поданье, то дай менѣ; я поѣду въ сѣхъ днѣхъ до Черновецъ, занесу до православной консисторіи и коли буде треба, попрошу, чтобы священники дали удержаніе зъ правосла. религіозногъ фонду. Сю розмову съ п. графомъ я розказавъ громадѣ; люди почали бояться, что панъ графъ не заравъ поѣде до Черновецъ, а ту треба було спѣшитися. Тому ухвалили, чтобы я заравъ іздивъ до Львова и отдавъ поданье въ консисторію. Дали менѣ грошѣ на дорогу; я поѣхавъ до Львова. Одно поданье посылалъ я черезъ сына до консисторіи, а друге занѣсъ я самъ до о. Митрофановича, правосл. священника во Львовѣ.

Предс. Чи у о. Митрофановича были тогды першій разъ? Обжал. Нѣ, бѣвъ я уже разъ передъ тымъ. Я прїхавъ бѣвъ до сына, а що въ громадѣ бѣвъ заодно мова о православіи и Садовскій въ Збаражи згадувавъ менѣ було о православномъ священнику во Львовѣ, тому пошловъ я до о. Митрофановича и спытавъ его, що чинити, чтобы перейти на православіе. О. Митрофановичъ сказавъ менѣ: Коли хочете, то можете перейти на православіе, скоро маете такі хлопцы съ вашими священникомъ — додавъ однакъ, что коли громада хоче мати особног священника, то мусятъ цѣла громада переходити на православіе, бо для кѣлькохъ селянъ консисторія окремого священника держати не буде. Предс. Чи вы были передъ тымъ у о. Наумовича. Обжал. Бѣвъ. О. Наум. сказавъ менѣ въ разговорѣ, что православіе то вѣра нашихъ батьковъ, але не намовляла до переходу. Предс. Щожъ вы чинили съ поданіемъ до о. Митрофановича? Обжал. Я его ему отдавъ. Предс. Длaczego опѣсала отступили

вы бѣтъ замѣру перейти на православіе? Обжал. Коли мы вже подали до старосты и до консисторіи, прїхавъ зъ Збаража панъ староста и почавъ насъ намовляти, чтобы мы отступили. Сказавъ такожъ, что мажнбы ще те выробити, чтобы громада дѣстала особног священника. Коли мы те почувли, сказали мы пану старостѣ: „Добре, якъ дѣстанемо особног священника, то лишимся при униі“. Коли п. староста отѣхавъ, пошлы мы до о. Наумовича. Онъ сказавъ намъ: „Добре, оставитесь при униі“. Та слова о. Наум. повтори мы цѣлой громадѣ, тожъ заки прїхала духовна комасія, були вже въ громадѣ двѣ партіи, одній голосовали за православіемъ а другій за униію. Ти, що були за православіемъ, казали: „Держимся вже одного, бо якъ будемо вѣчно хотѣти чого иншого, то нѣчого не дѣстанемо“. Зѣхала оттакъ духовна комасія, а съ нею прїхавъ такожъ Залускій и ставъ намовляти громаду, чтобы лишились при униі. Комасія сидѣла два днѣ. Першого дня не хотѣвъ нѣкто отступити отъ подана, а на другій день, коли стали пытати кожного зъ особна, згодилися все, что зѣстанется при униі.

Предсѣд. Нынѣ не говорите такъ ясно, якъ давнѣйше. Впердѣ розказували вы иначе отъ примѣромъ: что сказавъ вамъ о. Наум. коли вы были у него, чтобы его повѣдомити, что хочете отстатися при униі? Обжал. Нѣчо. Предс. Пригадайте собі добре... Обжал. О. Наум. сказавъ: „Добре... лишѣтся; православіе прїйде само собою“. Предс. А колижъ то мало прїйти православіе „само собою“? Что казавъ дальше о. Наумовичъ? Обжал. Не памятаю. Предс. Пробуйте може и те пригадаете собі! Обжал. Що прїйде, якъ Россія забере край. Предс. А що казавъ про инженировъ? Обжал. Не памятаю. Предс. Пробуйте еще пригадаати собі и то. Обжал. Казавъ: Уже теперъ звалили въ Перемышля русскіи инженировъ, котрі знимали планы фортецы. Предс. Чи вы были тогды самъ у о. Наумовича? Обжал. Нѣ, я бѣвъ съ Залукою. Предс. А щожъ Залука на то? Обжал. Нѣчо, только слухавъ; мы оба слухали! Коли мы оттакъ вертали до дому, Залука каже до мене: „Слухай по Иване! Зъ того може бути бѣда; комасія за комасію“. А я ему на те: етъ что за бѣда, перейдемъ на униі. тай конецъ. (Всѣмъ голосомъ.) Предс. Чи знаете Сою? Обжал. Се дѣкъ о. Наумовича. Предсѣд. Чи прїхавъ бѣвъ до васъ до Гнилицько? Обжал. Прїхавъ разъ въ ночь. Предс. А по що? Обжал. Сказавъ: тримайтесь православія (було се передъ духовною комасію) бо то вѣдно а будуть и грошѣ отъ церквы. Сою прїхавъ съ собою „Слово“. Предс. Чи пытали вы его, чому днѣ тожъ прїхавъ въ ночь? Обжал. Нѣ. Предс. Чи бѣвъ бѣтъ коли передъ тымъ у васъ? Обжал. Нѣ. Предс. Тожъ не впадо вамъ въ очи, что се, рѣчь дивна; Сою іздитъ по ночи съ „Словомъ“. Обжал. мовитъ.

Предсѣдатель откладаетъ розправу до слѣдующаго дня.

Десятый день розправы, четверг дня 22. червца.

(Конечь.)

Дальше переслуханье обжалов. о. Ив. Наумовича.

Предс. Чи вы переписувались съ о. Андрейчукъ? Обжал. Досытъ рѣдко, бо я не маю часу, а зновъ о. Андрейчукъ пише дуже рѣдко, але за те богато, а при тѣмъ любить все фантастично писати. Я писалъ до него, чтобы менѣ приславъ свою фотографію и фотографіи другихъ Буковинскихъ Русинѣвъ, якъ Продана и др., чтобы я будучи въ Варшавѣ могъ ихъ дати о. Цыбовки, котрый дуже любитъ фотографіи. Предс. Якимъ же чиномъ дѣстаетъ лѣсть о. Андрейчука писаній до васъ приватно — до руки Маркова, а властиво до рукъ п. Ольги Грабаръ? Обжал. Того справдѣ не могу собі выдумувати; належу до такъ званныхъ „забудковъ“, не разъ ажъ по мѣсяци читаю лѣсть, до мене писаній. Такъ и тутъ чтось собі пригадую, что лѣсть о. Андрейчука читавъ я доверва на желѣзницѣ ідуци до Львова. Тожъ може бути, что я передавъ сей лѣсть оттакъ Маркови. Предс. Въ якѣй же цѣли дали вы сей лѣсть Маркови, скоро днѣ бѣвъ чисто приватный? Обжал. (по хвилѣ) Уже собі не пригадую; — може бути для ужитку въ его газетѣ.

Предс. Чи знаете Олексу Залуского? Обжал. Залуского знаю може бѣтъ якийсь лѣтъ. Передъ кѣлькома лѣтами заложивъ онъ въ Збаражи руске товариство ремѣсниковъ „Надѣя“. Ходило о то, чтобы Збараскій шевѣ могли потягати свой матеріалъ просто отъ фабрикантовъ, а не бѣтъ посередниковъ. Залускій прїбѣвъ до мене пытаючи порады, отки оправдывати матеріалъ

и просивъ, чтобы для „Надѣи“ присылали „Науку“. Я бѣвъ тогды посломъ въ Вѣднѣ, показавъ имъ знакомого фабриканта скоры, але они сировали за дорогій матеріалъ, стратили и товариство унало. Жаль менѣ було, что я самъ стався причиной ихъ страты. Предс. Що вѣдомо вамъ, панъ-отче, о переходѣ Збаражанъ на православіе? Обжал. О переходѣ Збаражанъ на православіе дѣзнавъ я отъ Залуского. Залускій и другій, что были съ нимъ у мене, жалились на о. Костецкого, что дуже остро выступалъ противъ шизмы, заказуе имъ читати рускій книжочки, прозываетъ ихъ шизматиками и т. д.; говорили менѣ такожъ, что они были уже неразъ въ Почаевѣ и прїглянувшись тамъ, что се така сама вѣра, такій самъ церкви, священники и т. п. До того еще говорили менѣ, что мають якусь велику кривду за будынки парохіальны, что хотѣтъ увѣлынитися отъ тыхъ тягарѣвъ и замѣрили перейти на православіе. Предсѣд. Чи вы, п. отче, говорили имъ, что се вѣдно? Обжал. Такъ есть; я говоривъ имъ, что се вѣдно въ Австріи, бо тутъ конституція, але я имъ не радѣвъ сего, кажучи, что мажнбы бути трудностями, бо не знати, чи навѣтъ больша половина громады схоче перейти на православіе. Впрочѣмъ отъ давна мавъ я вже ту гадку, чтобы наша Русь показала Римови, что и нашъ права треба шанувати и что не мажнбы ихъ нарушувати. Православіе уважавъ я яко демонстрацію. Предс. Що говорили вы, п. отче, имъ о православіи. Обжал. Що се вѣра дозволено, что колись нашъ предки были такожъ православны, — что се вѣра отцѣвъ нашихъ. Предс. Чи Залускій не пыталъ васъ о раду что до переходу? Обжал. Нѣ. Говорили менѣ, что іздили въ той справѣ до Львова, что были — вже не пригадую собі — чи у Плоцанского, чи такожъ у о. Малиновского. — Я имъ объявлявъ, что колись схотѣли добровѣльно перейти на православіе, то се не булобы противъ мого переконанія. Предс. и православіе есть вѣра христіанская, есть вѣра отцѣвъ святыхъ, а догматы о панѣ не есть подряднымъ догматомъ с. е. не есть первоуряднымъ и найголовнѣйшимъ, якъ се суть другі догматы.

Предс. Чи не говорено о политичныхъ причинахъ переходу, о утинокъ и гнетѣ Русинѣвъ черезъ Поляковъ? Обжал. А гдѣжъ о тѣмъ не говорится? Воюда. Говорится и тогды говорено, якъ звычайно, бо се рѣчь загално вѣдѣтна. Где только збѣдуютъ Русины, то о тѣмъ говорятъ. Предс. Чи се була такожъ одна зъ причинъ до переходу на православіе? Обжал. Нѣ, се не въ той мысли говорено, але такъ въ загалѣ, въ розмонѣ. Предс. Зъ зѣзванъ обжалованныхъ власне выходить, что лучше утискъ и пересѣдованье Русинѣвъ съ переходомъ на православіе? Обжал. Бути може, не виджу въ тѣмъ нѣчого злого. Предс. Мали вы, панотче, говорити: „насъ утискають, прозываютъ шизматиками, тожъ наилучше перейдемъ на православіе“. Якажъ есть связь мѣжъ однимъ а другимъ: „утискають — отже перейдемъ на православіе“? Обжал. Се була мова только о религіи. Предс. Залускій зѣзнавъ тутъ до протоколу: „О. Наумовичъ казавъ менѣ, что не только вѣдно перейти на православіе, котре есть вѣрою отцѣвъ нашихъ, але надто вѣдно наклонити до переходу на православіе и агитувати въ тѣмъ направленю“? Обжал. Я не думаю, чтобы се значило агитувати, якъ кто выповѣдае свои переконанія. Предс. Залускій зѣзнавъ тутъ вчера, что пытался васъ, чи переходѣтъ на православіе не противитесь нашимъ уставамъ? Обжал. Може бути, что пытался и я могъ ему отповѣтити, что при конституціи змѣна обрядъ и вѣрсировѣданія есть дозволено. Предс. Чи не говорили вы Залускому о Россіи, что тамъ добре, свобода и т. д.? Обжал. Я не потребувавъ ему говорить, самъ тамъ бѣвъ, то знае, якъ есть. Предс. Залускій бѣвъ только въ Почаевѣ и то коротко, только по церквахъ, а впрочѣмъ не мавъ случайности познати тамошнихъ отношенъ. Обжал. Я говоривъ, что и тамъ знесена панщина, что отже народъ есть свободный. Предс. Чи давали вы, п. отче, Залускому книжки и брошюры? Обжал. Дававъ, бо мавъ я ихъ недостаткомъ. Пишу, выдаю книжки для просвѣты народа, маю ихъ доволѣ у себе, тожъ и даю, на те суть книжки. Мшу однакожъ спростувати то, что сказано въ актѣ обжалованія, будытобы я роздававъ книжки и брошюры тысячами. У насъ ледво цѣлѣй накладъ одной книжки выносивъ ледво тысячъ экземпля. — отже не могъ я роздавати тысячами. Предсѣд. Въ якѣй цѣли давали вы книжки? Обжал. Въ такій, въ якѣй ихъ выдаеся — для просвѣты народа. Предсѣд. Зъ якого титулу давали вы Залускому якій грошей заимоги и збѣдо? Обжал. Зъ титулу милосердія — якъ бѣдному. Нарѣкавъ на свою бѣду, просивъ о заимомъ, и я дававъ, по 1 зр., 2 зр., то збѣжа, коли написавъ менѣ коладу въ стихахъ. — Слѣдуетъ пѣвгодина перерва.

Предплата на „Абло“ для Австріи: Для Россіи на цѣлый рокъ . . . 8 зр. на цѣлый рокъ . . . 8 рубл. на полъ року . . . 4 зр. на полъ року . . . 4 рубл. на четверть року . . . 2 зр. на четверть року . . . 2 рубл. съ дол. „Библиотеки“: съ дол. „Библиотеки“: на цѣлый рокъ . . . 12 зр. на цѣлый рокъ . . . 12 рубл. на полъ року . . . 6 зр. на полъ року . . . 6 рубл. на четверть року . . . 3 зр. на четверть року . . . 3 рубл. на самъ додатокъ: на самъ додатокъ: на цѣлый рокъ . . . 5 зр. на цѣлый рокъ . . . 5 рубл. на полъ року . . . 2 зр. 50 на полъ року . . . 2 зр. 50 на четверть року . . . 1 зр. 25 на четверть року . . . 2 зр. 50 руб. Для Заграничъ, окрѣмъ Россіи: на цѣлый рокъ . . . 10 зр. на полъ року . . . 5 зр. на четверть року . . . 2 зр. 50 руб. съ дол. „Библиотеки“: на самъ додатокъ: на цѣлый рокъ . . . 14 зр. на цѣлый рокъ . . . 6 зр.

По пѣвгодинной перервѣ дальше переслуханье обжал. о. Наумовича.

Предс. А теперъ переходимо до справы Гнилицько. Чи знаете Шпундера? Обжал. Знаю его отъ р. 1874 або 1875. Прїйшовъ менѣ тогды сказати, что въ опѣдѣ съ другими выкупивъ въ Гнилицькахъ грунта отъ жида, але что не стаетъ ему на тое грошей. На се кудно пожитивъ я ему 250 зр. на вексель, легализованный у нотаря. За тое дѣло похвалявъ я его и подаючи его портретъ въ „Науцѣ“, похвалявъ я его яко чоловіка морального, тверезого, працовитого и поставивъ его за взѣръ для другихъ. Еще передъ тымъ мавъ я съ нимъ грошеву справу таку: Вразъ съ Залукою пожитивъ бѣвъ у мене 150 зр. на заплаченье раты банковской. Ся грошѣ отдавъ бѣвъ менѣ опѣсала, такъ завязалось межъ нами знакомство, прїязнь, и сказавши правду, я полюбивъ его якъ брата за его гарній душевній свойства. Много разѣвъ іхавъ до Скалата на ярмарокъ, вступавъ до мене на порадѣ въ справахъ господарскихъ. Предс. Якакъ маеся справа съ Гнилицьками? Обжал. Розкажу заравъ цѣлый фактъ. Насампередъ отпираю рѣшучо, будытобы переходѣтъ Гнилицанъ на православіе стоятъ въ связи съ побутымъ Мирослава Добраньского въ моѣмъ домѣ. Въ тѣмъ нема нѣ словечка правды. Однакожъ съ Шпундеромъ говоривъ я о тѣмъ предметѣ, а способності до того подава менѣ бѣсѣда о. Качалы въ соймѣ минувшого року, бѣсѣда, котре кончилась словами: „згода або интернатъ“. После мои гадки треба було закончити: „интернаты або православіе! Откижъ берутся у насъ Змартвѣхстанцѣ! чого они ту хочуть? (зворушенимъ) я унитъ съ переконаніемъ... (по хвилѣ). Розказувавъ я отже Шпундеру о тыхъ Змартвѣхстанцахъ и добавивъ, что надходить для насъ тяжка пора, что повертають часы гоненія. На тое отповѣвъ Шпундеръ: „Тодѣ се такъ лишати, треба що чинити!“ Оттакъ розказавъ менѣ, что коли разъ бѣвъ у графа Делля Скаля и зговорились о православіи, то панъ сей отозвался до него словами: „Моя мати була православною, а була невѣста загално и всюда поважава“...

Пытавъ мене въ концѣ Шпундеръ, что я о тѣмъ думаю? Я отповѣвъ: „робитъ собі, что хочете. Тутка маємо свободу, православіе не есть намъ вѣрою чужою, бо есть вѣра нашихъ батьковъ“. Шпундеръ отѣхавъ, а опѣсала дае менѣ знати, что громада Гнилицьки задумала перейти на православіе. Ся гадка сподобалась менѣ. Уважавъ я ея за демонстрацію противъ Римови, котрый насилае на насъ езунтовъ. Давнѣйше не була униі такою, якою есть нынѣ. Уже еликокошъ Полянскій сказавъ, что обрядъ нашъ годѣ вже назвати вѣходнымъ. Ся демонстрація отже сподобалась менѣ и я собі подумавъ: Коли Римъ дѣзнаеся, что у насъ починають переходити на православіе, то зачне доходити за причинами, скличе може синодъ и тамъ буде мажнба справу пояснити и заявити, что униі зѣстала здеформована, что обряды змѣнились. Подумавъ я еще дальше: „Римови треба показати зубы; нехай знаютъ, что маємо где дѣтись...“ Тому то сказавъ я Шпундеру: „Коли хочете, робитъ“. Опѣсала написавъ я самъ декларацию и отдавъ ея Шпундеру. Отъ и годѣй фактъ, не жалую того, що чинивъ я.

Предс. Чому Ваше Преп. сказали въ слѣдствѣ, что гнилицька громада намовивъ сыны до переходу на православіе и что то бѣвъ написавъ заявленье? Обжал. Я пошловъ за волею родины, котре обявляючию немалыхъ наслѣдковъ, велѣла зложити вину на сына лѣкаря, чоловіка независимого. Предсѣд. Чи Шпундеру велѣли Преп. Отецъ задержати въ тайнѣ автора заявленія? Обжал. Такъ, велѣвъ. Предсѣд. Чи доведувались опѣсала, якъ стоитъ справа? Обжал. Довѣдувався черезъ дѣла Сою. Предс. Чи знали о тѣмъ, что 11 сѣчня мала надѣхати духовна комасія? Обжал. О тѣмъ я нѣчого не знавъ. Предс. А о тѣмъ, что была комасія политична? Обжал. Се дѣзнаеся я отъ Шпундера и Залулѣ; прїйшли до мене и доносили менѣ, что при комасіи наставано дуже на нихъ, чтобы выявили, кто имъ написавъ декларацию; прїйшли отже порадитися.

Предс. Познѣйше приходили до Скалата тѣ селяне съ повѣдомленіемъ, что 11 сѣчня мае еще отбѣтиса комасія консисторіальна и что громада хоче и надальше остатися при униі. Шо панъ-отецъ имъ тогды сказавъ? Обжал. О тѣмъ, что я имъ тогды будытобы сказавъ, дѣзнаеся я доперва зъ актъ обжалованія. Мавъ я имъ нѣбѣто сказати: „Най и такъ буде: православіе прїйде само собою, коли Россія забере сей край; вже теперъ притримано въ Перемышляхъ русо. инженировъ, котрі знимали планы твердинѣ“. Бути може, что въ разговорѣ порушивъ я и сю справу, але въ иншѣмъ замыслѣ. Могъ я мати на мысли брошюру „La Pologne et les Habsbourg“, въ котрой авторъ на сторѣнѣ 43 (кладъ брошюру на стѣнѣ преподавателя) говоритъ о отступленю Россіи вѣходной части Галичины въ замѣнъ за королѣв-

ство польске. О переходе Гнилицан на православие находится рукопись моего авторства, хочь писана рукою сына. Я язык писати богато. Предс. запитує, що означали слова сказані недавно: „я хотів, щоб в Римі знали, що маємо где уткати“? Обж. Се значить, що скоро надалше условия унії не будуть шановані и додержані, то маємо перейти на православие. Предс. Тит Весолювскій збѣднать яко свѣдокъ, що В. Преп. сказали разъ до него: „Религія се дуриця, если не служить до цѣли политичныхъ“. Обж. (голосно и съ достоинствомъ) съ погордою отпираю сей закладъ. Я, що цѣле житє служу религіи, мавши я еи такъ оксериати? Я не фарисей, а привязаний серцемъ и душою до мои вѣры, а тутъ закладу менѣ п. Весолювскій, що вѣ мене не ма нѣякой вѣры. Мои дѣла посвѣдчають противне. Предс. А якъбы мѣгъ мати Весолювскій причины, выдумувати подобні рѣчи? Обж. Бо я не державъ съ Турками въ р. 1878. (съ унесеньемъ) Я и коранъ? Предс. Який межъ вами отношеня? Обж. Весолювскій бувъ колись Русиномъ. Его теперѣшня дѣяльність на экономичнѣйшій полѣ заслуге на признание що я не разъ подносивъ навѣтъ въ „Науцѣ“, але за тоєсть бѣть моимъ политичнымъ противникомъ. Я емь Русиномъ душою и тѣломъ и се емо власне не подобалося. Неразъ говорили мы о политичѣ. Я ему доказавъ, що подѣ взглядомъ этнографіи, языка и гуманізму мы звязані съ Россією. Предс. Гуманізмъ лудить насъ и съ Кафрама и съ Готентотами. Предс. Вы мали ему сказати, що существованье Руси безъ Россіи есть химеро. Обж. Ал. Подѣ языковомъ взглядомъ рѣчи такъ стоятъ полова моего пересвѣдченія. Скажу навѣтъ фактъ. Спѣтивши разъ Весолювского сказавъ я ему: „задратьте“. — Ш. се таке, закрывай бѣтъ — *ksiadz jeste Moskale*. И мусѣвъ я ему толковать, що се слово находится въ Несторѣ, который прещѣ не ухаживать за „Москаля“. Предс. Чи не було передъ сѣдаными бесѣды о церкви въ Гниличкахъ? Обж. Була. Я сказавъ Шундерови, що колибы громада перейшла на православие, то ямвѣрно религіиный фондъ на Буковинѣ, выслаючи священника, дабы емо удержанье. Казавъ я ему также, що бувъ я у Площанского и що на церковь збиралибы мы складку. У насъ все стоитъ складами. „Народный Дѣмъ“ зѣ складокъ, все зѣ складокъ, ... теперъ и на насъ обжалованныхъ збирають складки. Предс. Чи также в Россіи мала причинитися складами на гнилицку церковь? Обж. А чи бѣтъ насъ не идуть всякі складки на публичнѣй цѣли до Россіи? Такъ то взаимность чисто людская! Предс. Прошу намъ вынести брошюру „Посланикъ Володимира Великого“. Обж. Ал. Се я авторомъ сѣи брошюры, але Щербанъ выкинулъ изъ неи много речей а повставлявъ наторѣшъ иши въ „исторического катехизма“ и такъ повстала брошюра, котра збѣтала познѣйше оксификована. Предс. Сѣи брошюра подбурке Русинѣвъ противъ Поляковъ. Обж. Ал. Якъ то звичайно чинить оппозиціи соймовой меншости противъ болѣшности. Оппозиція представляе завѣсгды отношеня въ некорыстнѣмъ свѣтѣ. Коли оппозиціи противъ надуживаню власти зѣ стороны болѣшности була за рѣзка, то чому некорыстнѣвала прокуратура? Предс. В. Преп. сказали, що не були нѣколи въ Россіи. Обж. Ал. Не бувъ ані разу. Предс. Чи часописъ „Наука“ має дебитъ въ Россіи? Обж. Не знаю.

Предсѣдатель читаетъ теперь кѣлька вже знаныхъ намъ листѣвъ Мирослава Добр. до Ольги Грабаръ, о. Ив. Наумовича до Маркова и на отвѣторѣ. На концѣтѣ листу Ольги Грабаръ съ надписомъ: „Высоко уважаемый Отецъ Иване!“ каже обжалованный, що сѣи листъ писанный мабуть до него, бо говорится въ нѣмъ о нашпортѣ. „Що же тычится згаданого дѣла, въ котромъ не треба предпринимати нѣчого рѣшаючого безъ попередного порозумѣня, то се рѣчь дуже проста. Ходило тутъ о продажѣ моихъ речинковъ „Науки“, котрыхъ маю близько 2000 примѣрниковъ; треба отже було на те позволеня въ Россіи“. Предс. Въ томъ листѣ говорится однакожъ: „щобъ вы прѣйхали на его (Мирослава) рахунокъ“. Зѣ того видко, що згадуєся тутъ про якусь иншу справу. Обж. Ал. Що мене то обходить, що бѣть хоче мене мати у себе? Зѣ чужой услужливости я скорыстаю щѣбъ ѣхати хочьбы ажъ и до Нового Йорку. Нема въ томъ нѣчого надзвичайного. Впрочемъ така дорога до Петербурга не стоитъ такъ богато. Цѣны на желѣзницѣхъ тамъ дуже низькі. Совѣтникъ Бушакъ. Але по одностороннѣмъ свиданюсъ о. Мирослава. Ваше Преп. не могли брати на серію такого предложенія. Обж. Чому же нѣ. Предс. то сичъ моего друга, великого руского патриота. Предс. Чи дѣтавали коли листы съ грѣшныи зѣ Россіи? Обж. Ал. Два разы. Разъ отъ Левинко изъ Варшавы, котрой выславъ я на желанье речинки „Науки“ съ заштѣкою, що жертвую їй тѣи выданы безплатно яко руской литератѣ. Помимо того прислала она менѣ 25 рублѣвъ (100 франковъ) къ „любому употребленю“. Предс. А другій разъ? Обж. Ал. Другій разъ я доставъ рубля одного за выслану брошюру: „Церковь св. Пантелеймона“. Такъ отже доставъ я (голосно) всего разомъ 26 рубл. зѣ Россіи и то за книжки (всегодѣтѣ). Предс. Кромѣ сего доказуе выказъ почтовый, що Ваше Преп. доставили въ р. 1880 дня 20 мая 48 рубл.; вага пересылки 11 грамѣвъ. Обж. Ал. Не могу собѣ пригадати; може то фотографіи, або предплата за часописы, або може также за які книжки.

Слѣдуюе дальше чтанье забранныхъ обжалованому листѣвъ. Гдѣкій зѣ нихъ относится до проектованой фюзіи дневниковъ, именно „Слова“ съ „Проломомъ“, котрымъ взрѣбѣтъ и уснѣхъ

„Дѣла“ показаво не на руку. Два листы дотычатъ принятія сына Шундера до бурсы во Львовѣ. Также доноситъ Залускій коресп. карткою о. Наумовичеву, что въ Гниличкахъ наступила (11 сѣчня о. р.) згода якъ передъ тымъ и що „все стоитъ добре“. Въ листѣ зѣ Варшавы выражае о. Цыбыкъ свою радость, що о. Наум. прѣде и просить о идеяи книжки и ноты.

Оттакъ читаетъ предсѣдатель знакомый листъ Маркова безъ даты, въ котромъ каже: „Вѣдома справа еще не рѣшена зѣ причины немилыхъ приключенъ, за котрымъ теперъ слѣдять, щѣбъ вынайти виновника“. Обж. Ал. Сего справдѣ не разумѣю и не могу сказати до чего то относится — може также до фюзіи. Предс. Чи знали панъ-отецъ Соколова? Обж. Ал. Соколова познавъ я въ вѣденской кавярнѣ и говоривъ съ нимъ заведи 5 минутъ, бо намъ перешкодывъ о. Пор. Бажанскій. Соколовъ повитавъ мене яко руского литерата и публициста. — Потѣмъ читають непечатану статью о нигилизмѣ Поляковъ, недокончену и незвѣстнаго автора. Обж. Ал. каже, що прочитавши вступъ, познавъ заразъ, що се якась фантазія и кинувъ до коша. Такими статьями бувають засыпуваніи всѣ редакціи.

Подѣ конешъ сегоднешней розпрывы ставляе за щ. др. Лубинскій внесенье, щѣбъ завѣзвати до розпрывы двѣхъ знатокѣвъ въ справахъ церковныхъ, именно профессора догматики и профессора церковной исторіи, щѣбъ пояснити присажнымъ, въ чѣмъ рѣшится православие отъ уніи. „Многъ зѣ насъ“ — каже бѣтъ — „не має властивого понятія, що то унія, а що православие, а передовѣсѣмъ присяжнѣ суднѣ молсеевого вѣроисповѣданя не могутъ знати о томъ нѣчого. Прокур. супротивляеся тому и заповняе, що суть то рѣчи вѣдомы каждому просвѣщенному чловекови. Др. Лубинскій. Осъ я докторомъ правъ и маю адвокатскій дипломъ, а помимо того мущу заявити, що доперва въ сѣй салѣ дознавася, що флорентійскій соборъ заповручивъ обряды уніятамъ, та що унія есть только догматична а не обрядова. Легко отже може бути, що и другі панове находятся въ подобномъ положеню, або що гѣрше може суть обаламученіи дневникарскими статьями. Щѣбъ отже усунути всякі оумѣтвы, прошу, щѣбъ Выс. трибуналъ ухваливъ жадане мною покликанье знатокѣвъ.

Трибуналъ не рѣшае на разѣ нѣчого зѣ причины цѣновъ поры (1/23).

Предсѣдатель откладаетъ розпрыву до слѣдующаго дня.

Одинадцатый день розпрывы — пятница 23 червця.

(Початокъ о. год. 1/49 зѣ рана). Дальше переслуханы о. Наумовича.

Обжалованный Наумовичъ заявляе: не представлено менѣ въ слѣдствѣ протоколу Коша, который говоривъ, що я мавъ сказати: „треба всѣхъ жидѣвъ вырѣзати“. Се фальшь, я нѣколи такъ не говоривъ. Я люблю всѣхъ; жиды также христіане, хочъ не крещеніи, бо и у нихъ есть заповѣди, „любѣ ближнѣго якъ самого себе“. (Постарѣе тѣи слова по гебрійски.) На вѣдомѣсть о смерти бл. п. дра Байера посѣпшнѣ бѣтъ нарочно до Львова, щѣбъ зложити честь мощамъ сего справедливого „христіанина“. Дивнымъ способомъ въ актѣ обжалованя, выданѣмъ черезъ Газ. Narodow-у находится навѣтъ несхожа съ нѣмецкимъ текстомъ поправка сего акту въ дусѣ Кошового обвиненя, бо сказано тамъ, що „ks. Naum. w istocie z kazalnicy mówił, iż należą wyrzucić żydów“.

Слѣдуюе дальше чтанье забранныхъ при увѣзненю документѣвъ. Насампередъ отчитуютъ проектъ Богд. Дѣдичко подѣ загл.: „Слово до братѣи литератѣвъ Галицкой Руси“. Говорится тамъ о утвореню комитета зложеного зѣ Ив. Добрянского, Дѣдичко, Шараневича и Вол. Барвинского въ цѣли выкористаня фонду пок. Качковского, признанного до литератѣвъ. Сей проектъ не бувъ еще напечатанный. Кромѣ сего находится въ актахъ кѣлька рецензій, 13 коресп. картѣкъ и нашпортъ на 2 мѣсѣцъ до Россіи для о. Наумовича, который заявляе, що сѣи подорожѣ хотѣвъ отбѣйти въ цѣляхъ научныхъ, а также щѣбъ отбѣдѣти славу, бо 1500 уліѣвъ, обнимающую наобѣку одного Россіанина, который его яко звѣстнаго почляря запросивъ бувъ до себе.

Др. Искрицкій просить о отчитанье коресп. карты о. Менциньского зѣ Сяночского, тому що карта сѣи есть характеристична для перешиски о. Наумовича. Предс. читаетъ сѣи карту, въ котрой корреспондентъ выпусте дуже подробно, въ какой землѣ и якъ садити картофель? (всегодѣтѣ).

Др. Искрицкій просить еще о отчитанье листу ко. Стояловского зѣ 25 вересня 1879, въ котромъ ко. Стоял. перепрашае о. Наумовича за статью въ „Wieścu“, за котру о. Наум. бувъ его заскарживъ до суду о образъ чести.

Предсѣд. Отчитаетъ листы и документы знайдены при ревизіи у о. Наумовича. Статья съ надписомъ: „Листъ до редакціи“, подѣ котрымъ подписанный др. Мик. И. Н., сынъ о. Наумовича. Статья сѣи написана послѣ его признаня, самымъ о. Наум. але не мала бути печатана. „ВН. Пане Редакторъ! Я мущу просити васъ о замѣненіи въ вашей многочисленной часописѣ тыхъ кѣлька словъ въ справахъ громады Гниличокъ малыхъ, котра объявила недавно свою волю повернути до своєї праотцѣвской православной церкви. Нѣколи не думавъ я служить моимъ слабымъ перомъ публицистѣ, понеже маю другое поле, на котромъ бажаю я працювати и бути пожиточнымъ отчинѣ. Але признаюсь, справа Гниличокъ почалася и доврѣла тамъ безъ всякой посторонней агитаціи, просто зѣ народно религіиного инстин-

кту жителѣвъ, подѣ каждымъ взглядомъ дѣльныхъ и разумныхъ, зацѣкавила мене въ высокомъ степеніи, для того що вже на давахъ школьныхъ думавъ я о томъ, що нашѣи терпѣливіи Руси не дождае ведеся съ еи дѣдичнымъ опортунизмомъ, т. е. гипокризією и сервиллизмомъ, котріи у вороговъ будуть лишь взгору — що їй треба було давно взяти дѣло за корѣнь, якъ тоє учинила громада Гниличокъ, и кинути пострахъ на завистныхъ нашихъ неприятелѣвъ. О намѣреню громады Гниличокъ доведася я случайно отъ одного зѣ еи членѣвъ, который бувъ у мене за порадою лѣкарского, а не смѣвъ того открити нѣкому иншому. Не мѣгъ я отказать ему ані симпатіи ані рады, але скажу правду, я не вѣривъ, щѣбъ справа могла дойти до официалнаго заявленя, щѣбъ въ громадѣ знайшлася така збѣднѣсть всѣхъ еи членѣвъ, яка есть вже вѣдомою нашѣи публицѣ „Слова“. Такъ несподѣвано сталося то дѣло, внакла страшная бомба, переражающая Польнію, почалася нагѣнка за виновникомъ и помощникомъ, якыи справа була такъ отращио переступиною, якыи она не повстала въ самыхъ Гниличкахъ, але была только наслѣдкомъ постороннихъ агитаціи. Для мене было се цѣкавымъ — приглядатися тревожѣ той нещасной партіи, узнаючи себе такъ могучою и непоборимою а тѣмъ оуточивъ на одно слово сказане маленькою громадою: „православие!“ Цѣкаво было также читати въ дневникахъ тѣи лаконичнѣй телеграммъ, що удалося навернѣти Гнилички назадъ до уніи, але якъ тоє дѣлалася, того не треба знати польской публицистѣ. Она якъ струосъ схватила голову подѣ крыло, щѣбъ не видѣти ворога, наиболѣшого врага — православие. Але я позволяю собѣ поставити пытанье. Чи скѣнчена справа въ Гниличкахъ? Ледо. Чи може Русь кинути въ свои историчнѣй акта въ огонь и жати въ тѣи единѣи цѣли, щѣбъ служить порогамъ всюдѣи и все сповнати ихъ волю? Имъ подобаеся унія, отже Русь повинна восхитаться нею, бо унія — то Польша (vide Холмъ). Але имъ хочеся уоовершити нашу унію на взорѣе Холмичныи и съ великою любовью они насъ обдурывали Змартвыхъстанціями. Яке намъ не восхитаться Змартвыхъстанціями? Такъ намъ належитъ восхитаться и патронатомъ и цѣловати святи узы уніятской церкви съ польскою политикою. Все, все треба робити послѣ указу той политики и пыльно молчать, слухати, смирно резонувати? На тоє мы Русь. Але щѣмъ мы зробимъ, коли народъ схоче ити за своимъ народно-историчнымъ инстинктомъ и забавне православію. Одержимо великіи транспорты Змартвыхъстанцѣвъ, отворимо имъ дверѣи церквъ, будемо цѣловати край ихъ рызы. На тоє мы Русь, на тоє маємо практичну пословицу: „Скажи враже, якъ панъ каже.“ А исторія? То дурица! Сколькѣ то зѣбѣхненъ и салѣвъ коштовало навернене нашего Ставропигійского Брацтва на унію, а кѣлька золота оно булѣбы дало, коли бѣ могло отримати таке право, зѣ котрого мы нынѣ можемо користати — право свободы совѣсти. Кто зѣнѣтъ лѣвѣску уснѣнскую церковь, кто зѣложивъ и въ какой цѣли еи брацтво. Чи мы забули? Чи не пригадуемо собѣ того? Якихъ правъ уживало еще за Польшѣ Ставропигійское Брацтво. А нынѣ? Якъ еи вежа камѣнна, твердо стоитъ она при уніи. Можемо... А доки то буде, слава Гниличкамъ, котріи поднесли колѣсальну руску мысль безъ тревоги. И мысль тая не пропаде, а исторія нашѣи жадна сила не повдержитъ въ могучѣмъ еи походѣ. Чи скорше, чи познѣйше, цѣла Русь по самѣи Татры повинна бути православною. Др. Мик. И. Н.

Предсѣдатель пытае о. Ив. Наум., чи схоче тая вынесена. Обж. Колибъ я хотѣвъ на тоє отповѣсти, мусѣбъ вынесити не лишь справу гнилицку, але надто цѣлу исторію уніи и православия. Сумѣваюся, чи выс. трибуналъ згодивъбыся на тоє...

Предс. заявляе, що вольно обжалованому наводити на свою оборону все, що только стоитъ въ звязи съ обжалованьемъ.

О. Наумовичъ просить о терпѣливѣсть и такъ каже: „Вѣдомо, що вѣра христіаньска ширилася силно еще за цѣсарѣвъ римскихъ. Першѣи 3 вѣки были вѣками пересѣдованъ, але чимъ болѣй они были, тымъ сильнѣйше корѣнилася нова вѣра, такъ що императоръ Константинъ Вел. бувъ незволений узнати еи за вѣру лануючу. Вѣдомо также, що римске имперіумъ подѣлилося на вѣходнѣи и захѣднѣи; отже въ обохъ частяхъ выробилися два обряды: вѣходнѣи и захѣднѣи. Церковь вселенська мала тогды 5 патриархѣвъ, котрой они были репрезентаантами; найвышшою властею церковною были вселенскіи соборы. Межи иоодинокими патриархатами было отношене федеративное. Такъ было ажъ до полова IX столѣтѣи, коли папы повзвали мысль сцентрализувати церковь. Понага папъ была тогды велика и то не только для того, що сидѣли въ Римѣ въ столицѣ цивилизованого свѣта, але также длатого, що въ лѣнѣи своимъ малѣи много людей ученыхъ и людей великихъ, котрыхъ церковь выислила въ лѣнѣи свѣтлыхъ. Мысль тую по добивавъ Николай I, а мысль сама не была злою, бо тогды централизувалася всѣи организми политичнѣи, якъ: Нѣмцы, Польша, Русь. Отже той духъ огорнувъ также церковь, бѣтъ старався сполучити, щѣбъ тымъ дѣльнѣйше нести свѣтло науки Христа на Вѣходѣи далекіи и на пѣвнѣи, тогды бо прабѣцъ нашѣи прѣймали науку Спасителя. Але тоє поле направленье не знайшло отголосу въ Царгородѣ. Тамашный патриархъ выробивъ собѣ особнѣи обряды и не хотѣвъ поддатися приматови римскихъ патриархѣвъ. До того спору прибуло еще кѣлька пытанъ догматичной натуры, котріи дуже утрудняли порозумѣнье.

Наступило тогды отлученье вѣходного па-

триархату, а тоє отлученье названо тогды „шизмой“. Але и на той тематѣ точився споръ: Римъ удерживавъ, що Греки отлучилися отъ общаиной церкви, а Греки утверждали, що Римъ отлучився отъ нихъ, что они стоятъ на основѣи собѣорѣи и боронятъ ихъ традиціи. Такъ отже, на нещастье нашѣи вѣры христіаньской, повстанъ великій розбратъ въ церквѣ.

Ослабло то дуже еи повагу на вѣнѣ въ оцахъ поганѣ, котрыхъ намѣрено навертати. Отже нѣчого дивнаго, що папы докладали всѣхъ старанъ, щѣбъ наново церковь зѣединити. И такъ въ роцѣ 1105 выславъ тогочасный папа делегатѣвъ до галицкаго князя Романа Мотислава съ предложеньемъ — приступити до уніи съ Римомъ. Мисія тая не повелася, бо Романъ уважавъ тую справу за чисто церковну и належала до собѣорѣвъ. Наслѣдникъ его Данило Романовичъ бувъ приклоннымъ мысли зѣединеня, принявъ навѣтъ королѣвску корону зѣ рукъ папы, але мимо того не прѣйшло до уніи, бо бувъ то замѣхъ на собѣоры. Папы римскій взялися до иншихъ средствъ. Скликано до Флоренціи въ 1439 собѣоръ вселенскій. Прибувъ мѣжи иншими митрополитѣи кѣиовскій Изидоръ и много достойникѣвъ зѣ княжества московского. Принято тамъ кардинальну засаду, що Римъ не жадае златинщина вѣходной церкви; по оставленю засады, що обряды зѣбѣднѣтъ и дальше отрубными, а наступитъ только зѣединенье подѣ взглядомъ вѣры. Але и ухвалене той засады не принесло жаданыхъ наслѣдѣвъ, хотѣи Изидоръ, вертаючи зѣ Флоренціи, выдавъ въ Будапештѣ листъ пастырскій въ томъ дусѣ. Мысль уніи не знайшла симпатіи.

Тогды панувала Польша а на порядку дневнѣи были розличнѣи уніи. Еще передъ собѣоромъ була унія городеleysка, а по собѣорѣи унія лоблинская, котра м. ж.и Польшѣю а Русею, межѣи церковною вѣходною а захѣдною мала утворити тревалу звязи. Але унія тая не осыгнула намѣреню цѣли, бо вже въ 20 лѣтъ по еи заключеню почалася повстаня козацкѣи. Въ тыхъ часахъ знайшлася заразъ и Бзуиты, котрыхъ до Польшѣи спровадивъ кардиналь Гозіушъ. Бзуиты резновали по своему перепроваджувати унію церковну въ вѣходнѣи части Европы. Въ тѣи цѣли поѣхавъ до Москвы бзуитъ Поссевинъ. Повертаючи назадъ заставъ на Литѣи и Бѣлой Руси кѣлька епископѣвъ въ непорозумѣню съ Константинопольемъ. Скориставъ отже зѣ того непорозумѣня и наслѣдствомъ того була унія берестеysка въ р. 1595. До Берестя зѣѣхалася много епископѣвъ, сторонникѣвъ уніи и еи противникѣвъ. Бзуиты однакъ вмѣшалася въ тую справу и перепровадили унію. Представителѣи вѣходного духовенства Рагоза, Кирилъ Терлецкій и Поцѣи прѣймаючи унію подписали 2 грудня 1594 *Decretum de liberationis*, въ котромъ застерегли собѣи нестыкальнѣсть ритуалу, звичаѣвъ и sacramentѣвъ вѣходной церкви. Съ тымъ декретомъ удаленіи епископы: Поцѣи и Терлецкій до Риму и тамъ записали унію передъ папою Климентіємъ VIII. Папа зѣ своей стороны выдавъ въ р. 1595 булю „Magnus Dominus“, котра заключала декретъ поручающий нестыкальнѣсть обрядѣвъ. Належитъ признати, що въ першихъ часахъ уніи держанося дуже строго взаимныи зѣобязанья. Той практикѣи тримаються и до нынѣи декорѣи дієцезіи. И такъ въ Вязендорфѣи въ Семигородѣи есть дієцезіи уніятска где обряды захованіи въ перѣбѣтнѣи своей чистѣи. Бувъ я на такѣмъ богослуженю въ церковь св. Варвары въ Вѣднѣи, священникѣи уніятскій носѣи борода, вусы и одѣжъ подела старого крою греческого. Тѣи уніяти не прѣйняли дотеперъ навѣтъ до символа апостольского *filio que*, хотя слово тоє есть ессенціалнымъ въ догматѣи католицкой церкви. А мимо того священники тѣи суть христіаниами, а папы узнають ихъ завѣдгы за такихъ. На Ливанѣи есть рѣвножѣи така церковь уніятска. Священники зѣ Ливану квестували въ роцѣ 1851 по Галичинѣи, были также и у Найлонѣишого Пана и достали значну квоту на выпечатанье гр. уніятской библии по арабски. Инакше малася рѣчь съ унією тутъ знаую. Припускаю, що панове знаютъ тую часть польской исторіи, на котру съ радостею поглядати не возможна. Поступованье съ унією сталося тутъ причиною кровавыхъ стычѣвъ и допривадило Польшу до упадку. Ширенемъ уніи, до котрой мѣшалася также точи политичнѣи, занимавоа дуже ревню Зигмунтъ III. Насиліємъ притягано до уніи, а историкѣи польскіи признають, що орудствѣи тѣи были неистовѣи и згубили отчину. Найревнѣйше заходився коло ширеня уніи епископъ полоцкій Лосафатъ Куцевицъ, котрого замордовано въ Витебску. Смерть его сталася знакомъ до пересѣдованя. На Русь кинулися бзуиты якъ на побѣиту прованцію. Допускаю тутки найтяжѣйшѣи злочинѣствѣи: рабуваню, мучено, забивано. Тоє пересѣдованье выликало войнѣи козацкѣи, — выступуеа Хмельницкій. Украина выселюеся, а за тоє провидѣицѣи цѣрѣвъ — богато бы о томъ говорить... Було потому что одно повостане козацкѣи, а потому — розбѣръ Польшѣи! При першѣи розбѣръ тая часть Польшѣи досталася Австріи. Цѣсаревна Марія Тереза загварантувала намъ нашѣи права. Виравѣи же въ тѣи часѣи лѣвѣйскіи архіепископѣи Сѣраковскій чинивъ представленя, що Русь есть для Австріи безбѣзпечною, бо гравитуетъ до Россіи и до шазмы, але Цѣсаревна не услухала тыхъ представлѣнѣи, и дала, що могла, церковцю св. Варвары въ Вѣднѣи. Цѣсаръ Іосѣфъ II. заявляе нами щиро, старався о тоє, щѣбъ наше свѣтѣе духовенство получило вышшу просвѣту. Але въ р. 1809 переважили иншіи вилывы. Богословѣи почали вже выкладати по латынски, Поляки, котріи хотѣли зѣбѣгати епископами рускими, вступили до оо. Васидіицѣи, бо были вже въ грѣи цѣли политичнѣи. Уже тогды втиснулося въ нашѣи кнѣ-

жкі церковні рожні налетілости, суперечні є давніми обрядами. Доки був кляр темний, не видів того; тін, що по латинські училися богослові, не уміли навіть відчитувати літургію по старославянськи, а на берегах книг писали собі текст латинськими буквами. Тоді запанувати цівковий упадок народний і обрядовий. Тимчасом на Литві і по Києві, де тільки дієцезія Могилевська зосталася при православ'ї, по прилученню тих країв до Росії упала унія сама з себе і ісповідники її перейшли на православ'я. Невелика частина, вірна унії, покинула її в році 1839 за царя Миколая. Тільки одна дієцезія Холмська в Королівстві держалася Унії.

Такий стан речей зневолив Рим до чиннішого виступлення. Заложено в Рим інтернат, в котрому мали виховуватися духовні просвітителі унії. Але схилено цбл. Один з таких плеканців, о. Черлунчакевич, викладаючи в р. 1862 догматику на львівському університеті, отоварився в той спосіб: *In Eucharistia schismaticorum sedet diabolus*, а далі: *Ecclesia schismaticorum est spelunca diaboli*. А преді по один Бог, одна віра, один обряд. Зробили прелегентова демонстрацію і розпочалася агітація обрядів. Уже в р. 1848, коли серед галицьких Русинів будилося дух народний і коли кляр розгладився по своїх старих книгах церковних, повстала думка очистити обряд. В руху тоді брав і я чинну участь. Митрополит п'ять разів прикликав мене тоді до себе. Був то муж честний і учений. Вислухавши мене, признав мені правду, але казав, що реформа обряду не єсть тепер на часі і що хотівши її переірадити, треба скликати собор. Казав мені лише списати свої погляди. Списав я їх, цитуючи всі булі папські і куренди єпископів. Майже цбл кляр станув по моїй стороні. Взятися до діла чищення обряду. Митр. Яхимович просив мене, щоб я залагодив справу, а він постарався о скликання собору. Тимчасом закінчила його смерть. Але ще за життя його видав Пій IX бреве, в котрому писав до него: „Не знаю, що там у вас діється; тільки знаю, що маєте як книжки і едукцію? Чи книжки ваші суть потверджені? Будь ласкав, Митрополоте, приїдьте до мене і оповідайте мені о всьому. А в Римі оповідають тимчасом виданий ще за Бенедикта XIV збірник обрядів гр. к. церкви. До синоду не прийшло. По Яхимовичу наступив Литвинів, котрого цбле було — статуї рух обрядові; засуджувати на реколекції. Я сам пересидів 2 тижні. Потім наступили репресії, запроваджено право презентів, все тое фатально відбувалося на кляр, котрий перестрашався того гнету. Значна частина тутешнього уніатського духовенства виїхала до Холму, щоб там працювати над очищенням обряду. Не було мислено царя Александра II запровадити православ'я в єпархії холмської, хотів він очистити обряд від налетілости латинських і в той дус розмовляв з єп. Куземським. Але против тому очанню обряду видав Пій IX бреве, в котрому каже, що всі ті налетілости мають і на даліше позбавити. То дало Попелеви юридичну підставу до покинення унії, він сказав, скоро бреве Пія IX маже всі давні булі папські, проті нього насть не виже з Римом. Отти датується непорозуміння, сказано, що ми прийняли обряд схизматичний, але такого обряду цблом нема. Тепер нехай буде мені вільно заняти, що було поводом, що ані унія єлорентійська, ані берестейська не допала цбл, що і у нас кляр тільки терпить, але не іде за пересвідченням? Ідея унії єсть свята, велика, могутня, особливо нині, коли людскість закладає народні свары, коли народи подають собі братній долоні. Сама тоді унія єсть ділом великим, святим і чому не дознала повожденя. 1,200 мільйонів єсть ще до навернення, але меж нами нема ладу, бо підстави унії були фальшиві. Церкові виходна не приступала але сестра до сестри, але тільки яко підданка, улягла деопотичній волі Риму, яко слуга волі пана. Бєлі підстави унії мали бути правдиві, то належало би їх так урядити, як унія Австрії з Уграми. Церкові виходна повинна бути принята як сестра. Жаль, що так не єсть. Чи Отець св. отримав коли літургію по грецьки? Ні! А хто заряджує в Римі грецькою церквою? Нїхто! Гдєж єсть єв правий репрезентант, амбасадор? Нема! От в р. 1862 знаходиться вправді в Римі інституція *de propaganda fide*. Для чого *fide*? *Fides* єсть. Я гадав би отже, що — *de opinione*. Але гдє наш репрезентант в той інституції? Нема його! Кардиналами єть Італійці, Нїмці, Французи — Греки, Русини нема! То не заряд! Нема нашого амбасадора, нема отже тревальшого підстав до унії. Був я отже пересвідчений, що треба щось зробити; гадав я, що демонстрація гнильця, збарака допровадити до скликання собору; а демонстрував також в листках публичних на рбч православ'я, щоб допровадити до скликання собору. Тимчасом що дієсь? Доброміль віддають Єзуїтам! за короткий час перейдуть певно і інші монастир в їх руки. Митрополитові нашому виначати аліментацию, а самі прийдуть до св. Юра. Унія не має отже будучности. Така єсть моя відповідь на отчитаний лист.

Предо. Содержанье того листу не єсть чисто релігійне — єсть і політичне; релігія дучається з політикою. Обж. У нас обряд і релігія идуть рука в руку, а обряд єсть ідентичний з народністю.

(Конець буде.)

ПЕРЕГЛЯД ПОЛІТИЧНИЙ.

Австрійсько-Угорська Монархія.

(Анкета для реформи гімназій) отбула в четверть минушого тижня нове засідання під предсідательством міністра просвіти бар. Конрада. Головним предметом наради була наука і звичка німецького в гімназіях. Особливо звернено увагу на тое, що ученики німецьких гімназій в Галичині, в Чехах і в Далмації мало учаться по німецьки. Предложено, щоб кандидати учительські, котрі мають викладати в гімназіях німецькі, складали з німецького языка окремішні пошты. Але навть в німецьких гімназіях ученики не роблять таких поступів в науці німецького языка, як належало би. Предложено для того побільшити число годин на науку німецького языка, именно в той спосіб, щоб в V класі призначити замість 2 годин — 3 години; не побільшючи однак загального числа годин; то значить, що число годин на німецький язык побільшиться коштом другого якого предмету, вбродно коштом всемирної історії. Даліше анкета застановлялась над відношенням гімназій до шкіл реальних; рішено, що план реальної гімназії треба як найбільш зближити до плану гімназії вищої. Анкета застановлювалась також над внесенням жадаючим, щоб до I-шого класу гімназійної примітки учеників скінчивших найменше 10 лєт; в той справі нічого не рішено, бо се могло би установити лише установа, а правительством не уважає теперішню хвилі за відповідну до видання нової уставу гімназійної. Під кінець анкета занімалась питанням, як зарадити би тому, що директори гімназій занадто заняті діловимством канцелярійним. Щоб тому зарадити, предложив хтось — установити секретарів при гімназіях; анкета однак не згодилась на тое, бо се потягнуло б за собою великі кошти, а скарб державний тепер не в олі зреалізувати подібне предложення.

(Пацифікація Герцеговини.) Ген. Іованович видав розказ денний, в котрому звещає, що в мисль цбсарского рішеня складає дня 1 лат. лиця коменду над войсками в Герцеговині; всі ті войска будуть підлягати від того дня генералови Далеови, головному комендантові в Сераеві. Ген. Іованович обіняв був коменду над войсками в Герцеговині і Далмації дня 29 січня с. р. В згаданім розказі деннім ген. Іованович славить хоробрість і пожертвування всіх підластных йому войск підчас війни в Герцеговині і Далмації.

Неполагоджена дои справа повороту тих повстанців і їх родитів, котрі скоронились на територію чорногорську. Князь чорногорскій бажав повнутися того баласту і в той справі правительством чорногорске порозумівалось з міністром резидентом австрійським, бар. Темелем. Однак дои не прийшло до порозуміння і в загалі до него єще далеко. Кривошіяне заявляють, що поодинокі не хотять повертати, але жадають, щоб правительством австрійське видало загальну амністію, увільнило їх від служби войскової в ландвер і відбудувало їм опалені доми. При тих умовах обстають Кривошіяне і ніяк не даються наклонити намовами чорногорского правительства — повернути до краю без оспорення правительством австрійським тих умов. Міністер резидент Темель має в той справі приїхати до Відня.

(Суды винятковий в Далмації) в округах Катаро, Рагуза і Мєншиць продовжені розпорядженням цбсарським на дальших шість місяців.

ЗАГРАНИЦЯ.

Росія. Петербурскій кореспондент до віденської Presse доносить, що в Петербурзі арештовано в останніх часах до 80 нигилистів. Найважливішими арештованими нигилистами єть: крім єнцера від маринаркі, Островського, єще Бурцевич і Биковскій. В мешканях всіх арештованих на Острові Васильєвськєм, на Пєвках, над каналом катеринським і в Фанарієв Пєреулку мали знайти оружє, отруту, експлозуючий бомби і плани мбци в Москві, гдє має відбутись коронація царя. Доділено, що нигилисти получили свої мешканя телефоновими дротами, щоб як найкорше порозуміватись.

Нигилисти переслали вел. князям Володимирові і Алексєю листи з погрозами.

Начальник варшавського округу жандармерії ген-майор Оршєвскій іменованій помічником міністра справ внутрішніх, гр. Димитрія Толстого.

Сербія. Скупштина ухвалила для 24 лат. червня більшою голосом ограничити свободу печати в Сербії. Тогож дня вечером король санкціонував новий закон а на другий день був вже обіщений в урядовім дивані. Реакція, як бачим, в Сербії вже розпочалась.

Конференція в справі єгипетській. В п'ятницю минушого тижня відбулось перше засідання конференції в Константинополі. Амбасадор італійскій, Корті, предсідав конференції. Члени зобов'язались держати наради в тайні, длатого то на певно не звістало, що ухвалила конференція. Порто не бере участі в конференції і все їй противиться. Амбасадори турецький в Парижі і Лондоні доручили дотичним правительствам формальний протест Порты

против конференції. Рєпрезентанти шести держав в Константинополі підписали меморіал до султана, в котрому сожальють над тим, що Порто не хоче брати участі в конференції, і высказують надію, що правительство турецьке може єще змінити своє постановленє в той справі. На другім засіданні конференції підписали репрезентанти всіх держав протест без інтересовности. Потім розпочалась загальна дискусія о положенні Єгипту. Третє засідання мало відбутись позавчера.

Єгипт. В Єгипті запанував вправді спокій, але нікто не певний, чи не зайде який небудь слухай, котрий стане причиною нових розбурхув в роді різні в Александрії, або і єще чогось далеко гіршого, навть повстання. Кєдив єгипетскій прислав до Рагиби-баші листом, в котрому звертає его увагу на сумні наслідства різні в Александрії 11 лат. червня. Після слів Кєдива в наслідство александрийского розруху много європейських купців і ремісників опустило Єгипт, інтереси торговельні попали в застой, кредит держави нарушений. З того виходить для держави необищалима шкода. Кєдив жадає від Рагиби-баші, щоб перевів строге слїдство против виновників різні і строго их покарав. „Теперішня ситуація довго не може тривати; треба ужити всіх средств, щоб привернути спокій і обновити приязні відношеня між єгиптянами і європейцями“.

Дєвняки розсєли недавно сензацийну вброду, що Араби-баша має євентуальний план збурити торпедами динамитовими часть суецкого каналу. Правительство англійське рішило наперед вже постаратись о тое, щоб на случай потреби запобігти тому. В той цілі удалось два англійскі кораблі військові до Гибралтару і Мадрид, щоб в оттам в потребі забрати войска і перевести их на оборону каналу суецкого. Султан надав арабскому міністрови війни Араби-баші ордер „Меджіліє“ першокласу а кєдивови дарунок украшений діамантами. — Генеральний консул французскій в Каїро, Сїнкевич, має приїхати до Парижа.

НОВИНКИ.

— Судова розправа в процесі гр. де ля Скаля против о. Качалы і редактора „Дєла“ о образі чєсти розпочалась сєгодня о год. 9 рано перед судіями присяжними. В слїдуючих чч. „Дєла“ подамо токє сєи розправи.

— Розправу в процесі „Ольги Грабарь і тов.“ перервано вчєра до понедїлка з тєи причини, що на сєгодня визначено розправу в процесі гр. де ля Скаля. Процєс сєй протягнєсь 2—3 днї. В понедїлок послїдує в процесі Ольги Грабарь дальше перєслухуванє свїдків.

— Зїзд деканів і отпоручників вдовичо-сиротинського фонду. В понедїлок і в втєрок рано прибуло на зїзд до Львова околє 80 деканів і отпоручників. Впрєсєв. митрополит вернув з сємотру дек. збарского в недїлю. Вчєра рано аложили деканы присягу. Всї деканы і отпоручники були на обїдї у Вир. митрополита. На вчєрашнім першім засіданні отпоручників вдовичо-сиротинського фонду адвокат дрь Яминьскій, синдик вдовичо-сиротинського фонду, адвокат дрь Горецкій і совїтник ц. к. намістництва п. Децєкевич здавали своє добромільє о предложєних реформах вдовичо-сиротинського фонду, а вглядно о прєктєванім „Товаристві запомогти для священничих вдов и сирот“.

— Слїдство в справі увязненого п. Мазура, урядника при рольничо-кредитовім заведенні для Галичини і Буковини, вєдє судіи слїдчїй, п. Кригєсєйєнц. На скілько арештованє п. Мазура стоїть в звязі з обжалованими 11 ма Русинами, не звєстно; то лишє звєстно, що всіх тих обжалованих перєслухувано в той справі минушого тиждня.

— Зв підз Зборова пишуть нам: В дєнь св. Онуфрія 24 л. червня с. р. відбувсь собор деканальний Зборівського деканату, на котрому кондекальні душастєрї одноголосно ухвалили:

1) вислати до Гєо Вирєсєв. нашого митрополита адресу, дакуючи єму, що за духовєнством і вїрними своєи Архидієцєзиє вєставляє у вишєих властєй духовних і мирських, і прєдставляє нашє відношєня і наше положєнє в правдливєм свїтлї; а

1) долучити прєшеня, щоб і тепєр вєставив у дотичних властєй і у прєстола Римского, щоб папска була, віддаюча чинь оо. Василян в опїку патрив єзуїтв була откликана, а реформа Василянського чина була поручєна Гєо Високєпрєосвященному митрополиту Юсєпову.

— Духовєнство пєстыньского деканату рішило на соборнику в Стопчатові прєслати в адрес папу, щоб, якє male informatus, откликавсь було віддаючи оо. Василян пп. єзуїтам, а Гєо Вєл. Цєсаря в адрес вїрности прєслати, щоб на підстав основних законів (§. 15) отняв сєй були плєсєтєв regium.

— Що забрали пп. єзуїти у оо. Василян в Доброміль? Єзуїти уміли вибрати собі монастир — Доброміль! Ну, розумієсь, Доброміль монастир найбільшій! Оо. Василяне добромільскі прєдали в руки єзуїтв крім трєх свєлє єще 85.000 в цїнних папєрах, а 18.000 в готівї, разом 103.000 гршми, а крім того монастир єсть цблєм устроєнєм, богату церквою, инвєнтарь господарскій, всего на 250.000. р. Ну, добычє не мала, єсть чимь понаєстєся.

— О віданні монастиря добромільского пп. єзуїтам пишуть з Перемьши до „Слав-у“: „Мимо прєтєстєв оо. Василян против папской булї, монастир добромільскій віданий вєже по волї пап мбцевим старостою пп. єзуїтам дня 15 лат. червня. Того самого дня пп. єзуїти дали величній обїд, на котрий запросили мбцевих прєдставитєлєв властєй і игумена Василянського, о. Тєлїшєвского. О. игумен з-разу отмовивсь тому запрошенню, але цбзвїше надумався і прїйшов на обїд. О. Тєлїшєвского призначєно на игумена в Улашківцях; двєм прочимь оо. Василянм Козарєви і Макарєвичєв дано отпєвдї субсидіа на дорогу до монастиря в Лаврові.“

— Трєтє рускє єпископство в Станиславові. Газєты польскі довідують, якє кажуть, з найвєродєстєйнішого жєрєла, що латинськє єпископство в Тарнові має бути знесєнє а тарновска єпархія має бути сполучєна з краковскою. Сє, якє звєржють польскі газєты, сталось длатого, щоб ратувати загрожєну унію між Русинами в Галичині. — „Щож за звязь причинова між знесєнєм латинської єпархії в Тарнові на мазурах а мнимим загрожєнєм унії на Русі?“ — спытає читатєль. На тое дають польскі газєты такє отпєвдї: Єпископство в Тарнові рішєно знеси для того, щоб єго фонды обернути на заложєнє трєтєго руского єпископства в Станиславові. Не завдїт замїтити і тое, що польскє дєвнякарство уважає знесєнє єпископства тарновского нечастєм для Польщї, а тарновска газєтка „Рогой“ зыває тарновських Поляків, щоб вислала депутатію до цбєсаря єв прєшенєм о удержанє єпископства в Тарнові. Через знесєнє єпископства піддувало би мбєто.

— Похорон б. п. о. Павла Яєницкого, посла, руского катихита в Самборі, упокоившогося вчєром 20 лат. червня, отбувсь минушєи п'ятницє 23 червня. На похороні прибуло до 50 священників, гдєкотрі навть з дальших єсторін. Домовину покійника украсили три вїнцї: один от учителя гімназії самборской, другий от молодежи, третій от филії товариства имени Качковскаго. Проповідь прочувальну в церкві вголосив мбцевий сотрудник, о. Москалик, а на кладбищі о. Козєневич.

— О. Польскій, засадєний і загальнє поважаний директор гімназії в Перемьши, обхєдїв вчєра 25-лїтній ювілєй своєго уряду директорского.

— Русий народний театр під дирекцію п. Бибєровича дає в Збаражє єще 3 прєдставлєня: в чєтєрть, в суботу і в недїлю. Зв отти виїздить до Тєрєбов лї. В перших днєх лїня даєть першє прєдставлєнє.

— Проф. Соколов, доцент петербурского університету, замїшаний в процесі „Ольги Грабарь і тов.“ і прєсєлїдований гончим листом в Австрії, надслав з Вїлгороду лист до „Нового Врємєня“, в котрому заявляє, що він пробував в Львові, подобно як в Кракові і Пєштї, виключно для студії наукових з історії і филології славянської; жадної мєи жадного російского комитету не має. Соколов покликєсь на кушєтєбє бібліотєкє університєтв краковського і львівского; нехай они посвїдчать, що він прєсїдїдує в тих бібліотєках. Во Львові запобавє в правдї є гдєякими учєними Русинами, але лишє якє є учєними. „Жалую, що не можу лично обєяснити львовєй прєкураторі“ — пише Соколов — „чим то я „небезпєчєним“ для Австрії занимаєсь во Львові“. Впрєчєм дарєцїя поліції львовєй зывала Соколова і комисарь п. Собольєк его индїгуєвав і з пояснєнє єго був вдоволєний; заявив лишє, що поліція боялась, чи проф. Соколов не єсть „российским нигилистом“.

— Справоздавцям німєцких газєт з львівского процесу дучають дужє часто комічїй непорозумїєня. Такє напримѣр на розправі дужє часто мово о сконяискованій брошурі „Посланик Вєлєдїмїра“, а корєспондєнти пишуть: „Konfiscirte Brochure Ploszczanski Vladimir“.

— В справі ємиграції жидєв російских. Комитєты Alliance Israélite оповїстєли жидам в Росії, що дальших ємигрантєв не будут вєзєвывозити до Амєрики, але ємигранты будут прєсто отослани назад до Росії. До Бродєв ємигранты вєє єще прибувають, але далеко меншє. Правительство австрійськє і німєцкє учинили прєдставлєня правительству російскому в справі ємиграції жидєвской. Тї прєдставлєня не остави без наслідств; якє ми вєже доносили, новий министр справ внутрішних розслав до губернаторєв царскій указ против вєяких рухєв антижидєвских.

— Ректором львівского університету на рєкшкблний 1882/83 вибраний дрь Радзїшєвскій, прєсєрєсє хємїї. Деканом правничого віддєлу вибраний дрь Леон Вїлянскій.

— Опа ширитєя єпидємієно в Перемьши. З тєи причини замкєнєно там школи відбєлову і народну. Перемьскій „San“ нарєкає на недбалу дєзїнфекцію домєв і на недбальство уряду санітарного. Одна дївчина без службє закорувавши на бєну прєлєжегла два днї під голым небом на цєвнтарі, бо нїдє, навть до шпиталю не хотїли єї прїняти; друга дївчина прєлєжала кїльканайцє днїв в хлїбї, гдє прїходить щодня богато дїтєй за молоком.

— З Гайєворони коло Вишєвєчки. Для 30 л. мїа отбулосєся в Гайєвороні посвєщенє церкві через Прєсєв. єпископа Сильвєстра. Величава церковь тая мурована і прєкрасно малєвана отроєлася через дєсєть лїтєв. Пострєв єї будєвни-

чий п. Іосифъ Геносеревскій зъ Бережанъ а вымалювавъ и у внутрі украсивъ маляръ п. Яковъ Хомикъ, проживаючий теперъ въ Їблорекниці, коло Підгаєць; само вымалюванє церкви коштувало 2.700 зр. На тое жертвували: господарь Максимъ Бочанъ 1000 зр., братъ его Филипъ а взгладно его дѣти Марія Мазуръ и Настя Козловска 400 зр., дѣдичъ п. гр. Юліанъ Тышковскій до 500 зр.; на дѣдичъ жертвувавъ стрий п. Юліанъ Тышковского, бл. п. Антоній Тышк. 500 зр. Теперъ управляється цѣла церковь изъ вѣи съ всякими орнаментами, гизмами и фигурами въ родѣ копулохъ за 1000 зр. На тое зновъ пожертвовали: Максимъ Бочанъ 400 зр., Марія Мазуръ 200 зр.; п. гр. Тышковскій 150 зр. Сама церковь почалась строити зъ инициативы о. Володимира Багрянцова, тогдѣшнього сотрудника въ Вишневичу у своего тестя бл. п. о. Григ. Винницкого. Тогды то о. Багрянцовъ такъ здумавъ загріти парохіанъ Гайворонки до будовы церкви, що въ одномъ дни збравъ 1200 зр. О. Багрянцову судилося довершити розпочате дѣло, оставши парохомъ въ Вишневичу по смерти своего тестя. Честь громадянамъ и гр. Тышковскимъ за ихъ безпримѣрну жертволюбность, честь о. Багрянцову за его щиръ заходы!

— Въ тяжкихъ часахъ майже загальнои апатіи нашихъ богатѣйшихъ земляковъ — добрымъ прикладомъ присвѣчує нашъ патріотъ Вл. Миколай Витшинскій, который заинтересовавшись щиро нашими народными справами, сими днями щедро одаривъ нашъ рускій институтъ, лѣтъ „Домъ Народный“, „Общ. Качковского“, „Вургу руску“ и др. высокими жертвами грошевыми. Честь жертволюбному патріоту!

— Дуже сензаційный процессъ авантюриста и обманщика на миліоны Кароля Гофмана точился черезъ два тыждѣи во Вѣднѣ и скѣчился засужденіемъ обжалованого на 7 лѣтъ тяжкой взынцѣи.

— Крадѣжъ въ судѣ повѣтовѣ въ Бучачи. Якійсь невысѣдѣнный злодѣй влѣзъ окномъ до канцелярїи суду повѣтового въ Бучачи и закрывъ зъ трехъ столѣвѣи грошѣи карий и ексекційный въ квотѣ до 200 зр.

— (Арбѣи вѣсти.) Цѣсаръ удѣливъ громадѣ Торгановичѣ, пов. самборского, 200 зр. на постройку погорѣвшей церкви.

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— Отъ Куликова доносятъ намъ, що збоже въ тамошній околицѣи дуже подемѣло: Пшеница въ осени платилась 11 зр., теперъ 9 зр. 50 кр.; жито въ осени 7.50, теперъ 5.20; ячмѣнь въ осени 7, теперъ 5; горохъ въ осени 8, теперъ 5.45; просо въ осени 6, теперъ 5; бульба въ осени 1.60, теперъ 1.20 — 0.80; овесъ трохи подорожѣвъ: въ осени 3, теперъ 3.30. Сегодѣшний урожай въ окрестности Куликова въ загалѣи дуже гарный.

ПОСМЕРТНЫЙ ВѢСТИ.

— О. Іосифъ Чирковскій, приходникъ въ Кальномѣ, золотѣвского дек., упокоився въ 36 роцѣи житя а 10 священства. Вѣчна ему память!

— Марія Емануила Мѣльнича, монахиня въ Словѣтѣ, умерла минушого вторка въ 46 р. житя, а 22 р. монашества. Вѣчная еи память!

Процессъ Ольги Грабаръ и товарищѣв.

Переслухуванє свѣдѣвѣи.

Дванадцатого дня розправы, т. е. въ суботу дня 24 лат. червня укѣчено переслухуванє обжалованыхъ и приступлено до переслухуваня свѣдѣвѣи. Повне справозданє зъ збѣнанъ свѣдѣвѣи подамо пѣзѣише, теперъ можемъ подати о томъ лишь загално.

Насампередъ розпочато переслухуванє свѣдѣвѣи до справы гнилицкой.

Въ 12-томъ дни розправы переслухано першого свѣдѣа о. Костецкого зъ Збаража, дальше мѣщанъ: Франц. Гаргулинського (лат. обр.), Павла Савучинського и Стефана Ванковича; потѣмъ о. оциціа Мях. Малиновского и наконецъ Нак. Димитріевича капелана воєвского зъ Буковины. О. Костецкій въ загалѣи признавъ, що основною причиною до переходу на православіє громады збараской були непорозумѣи конкуренційный. О. Малиновскій розказавъ все, що знавъ о переходѣ Збаражанъ и Гниличанъ на православіє; заверчивъ, будѣи выразився передъ збараскою депутаціею о. Костецкомъ: „А то римскій пѣнъ, — противно, онъ стоявъ все за о. Костецкимъ, онъ его пропонувавъ навѣтъ на парохъ въ Збаражи. Признавъ, що митрополитъ взывавъ о. Наумъ, чтобы розважѣише писавъ въ „Науцѣи“. (О. Малиновскій присягавъ и збѣнавъ по польски).

Въ 13-томъ дни розправы были переслуханы свѣдѣи: Григъ Гашукъ, Василь Зазуля, Марко Малиновичъ, Стефанъ Яворскій воѣи зъ Гнилицкой. Въ загалѣи свѣдѣи мѣщанъ зъ Збаража и селяне зъ Гнилицкой не збѣнали нѣчого важного, чого не выказало бы свѣдѣство и переслухуванє обжалованыхъ. То важне, що воѣи подтверждаютъ, что до переходу на православіє заохочувавъ ихъ гр. дѣля Скаль.

Въ 14-томъ дни розправы переслухано дальше двоухъ селянъ зъ Гнилицкой Ивана Пиличука и Максима Гоцалюка. Потѣмъ переслухано парохъ зъ Гнилицы о. І. Гарасимовича. Онъ незаприсяженный збѣнавъ, що мавъ непріятности зъ Гниличанами длатого, що хотѣи мати окремого священника, що найбільшій вилывъ мавъ

Шпундеръ, що селяне не мали понятя, что то православіє. На тое заявивъ о. Наумовичъ, что противно, Шпундеръ и другіи Гниличане знали „идею“ православія. Що нынѣ выпраются, се не диво. Въ вязыни людѣи слабуютъ. И Петро вырѣкоя Христа. Потѣмъ переслухано гр. дѣля Скалю. Онъ збѣнавъ, що жартувавъ съ селянами говорячи, що привезе имъ православного попа, что хотѣи выдурити отъ нихъ подани и отдати о. Гарасимовичу. Дальше переслухано Андрѣя Сою, дѣля зъ Скалату, православного священника зъ Львова о. Митрофановича, Титуса Весоловского, секретаря рады повѣтовой въ Скалатѣ и другого урядника тоиже рады Ксаверога Гицьковича. Два послѣдніи свѣдѣи збѣнали, что о. Наумъ выразивъ о томъ, що Россія забере Галичину въ приватномъ розговорѣи на касинѣи подчасъ войны російско-турецкой.

Въ 15-томъ дни розправы переслухано свѣдѣвѣи: дра Ив. Добрянского. Се бѣвъ послѣдній свѣдѣкъ въ справѣи Гнилицкой. Потѣмъ переслухувано свѣдѣвѣи въ справѣи фортификаціи Залѣишкѣи: о. Александра Книгиничкого парохъ зъ Залѣишкѣи, о. дек. Глинського зъ Камѣнкоя и о. Е. Андрѣйчука зъ Дорошовецѣи. Зъ збѣнанъ ихъ не выказалося нѣчого нового. На конецъ переслухано п. Шербана, редактора „Науки“.

Процессъ гр. дѣля Скаль

противъ о. Качалы и Володимира Барвѣиьского

Сегодня розпочалась розправа подѣи проведомъ сов. Маевского отчитанемъ акту обжалованя и инкриминированыхъ черезъ обвинителя двоухъ статей зъ чч. 2-го и 8-го „Дѣла“. По томъ приступлено до переслуханя обжалованыхъ.

Переслуханє о. Качалы трвало отъ год. 10¹/₂ до 12³/₄, а переслуханє Вол. Барвѣиьского отъ 1³/₄ до 3¹/₄ години пополудни. Завтра послѣдую переслуханє свѣдѣвѣи а продовженєи и правдоподобно конецъ розправы въ суботу.

(Надѣслане.)

(Статіи въ рубрицѣи „Надѣслане“ не походятъ отъ Редакціи.)

Свѣтла Редакцію!

Поданє въ Вашѣи поважающей членисьи збѣнанъ п. Володимира Наумовича, якобы я отоявъ въ постоянныхъ отнѣсинахъ съ російскими гнилицами, може, яко цѣлкомъ безпѣдѣстване, впровадити въ блудъ читающу публичность, а мене представити передъ нею въ неправдѣиомъ свѣтлѣи. Протестую длатого публично противъ доносовъ п. Володимира Наумовича, въ цѣлѣи основѣи и тенденціи тыхже и прошу о выпечатаньи сего сprostованя въ Вашѣи поважающей членисьи.

Съ глубокимъ поважаніемъ Константинъ Икаловичъ, медикъ.

Красна 22 л. червня 1882.

Дня 15 с. м. получивъ я отъ Всч. гр. кат. уряду деканального письмо слѣдующего содержания: „Ч. 204. До Всчестного отца Теофила Петровского, гр. кат. сотрудника въ Москальвѣи. Ц. к. Староство въ Коссовѣи зъ дня 4 с. м. Ч. 74 донесло тутъ и до Выс. ц. к. предѣдѣлѣиства Намѣстниства, що Всчестность, помимо конексторіального приказа зъ д. 30 марта с. р. ч. 1252 дотично одежи клерикальной, замѣтъи обѣищика уживаетъ все еще цивильной краватки и колѣиричь. Задержуючи собѣи дисциплинарне дослѣдженєи въ сѣи справѣи, взываю Вашу Всчестность подѣи загроженіемъ строгои отвѣчалности, чтобы Вы отъ теперъ приплѣи выше наведенного конекстор. приказу точно выповняли. — Ст. Куты, дня 8 червня 1882. Т. Лѣевичъ, деканъ коссовскій.“

На повыше скажу на теперъ лишь тое, що кромѣи обѣищика такъ впередъ якъ особенно отъ часу выдана дотичной куренды, нѣякого иншого убраня на шію не уживаю. Покликуюся въ томъ взглядъ на мого сусѣда, о. Кароля Дулика, рим. кат. парохъ въ Москальвѣи. Зъ отки взято подѣиставу до повышого доносу — не знаю.

Теофилъ Петровскій,

гр. кат. сотрудникъ въ Москальвѣи.

Комитетъ занимающийся выданіемъ повѣстей Геронима Анонима заявляе ПТ. предлѣиатникамъ, що експедиціи III-го тому тыхъ повѣстей наступитъ доперва по укѣиченю процессу „Ольги Грабаръ и тов.“, бо ц. к. Судъ карный забравъ книгу предлѣиатникѣи и дооп еи не звернувъ. Просимъ о терпѣливѣи. — Отъ комитету.

— Выказъ жертвѣи и членскихъ вкладокъ на бурсу дѣлѣиачъ въ Перемышляхъ, за котрѣи П. Т. Дѣлѣиамъ сердечну подяку складаеся (дальше за часъ отъ 28 цѣвтія — 31 мая 1882): Вл. оо. дек. олешицкого 5 зр. именно: зъ Цѣвкова, Дакнова, Старого села по 50 кр., зъ Олещицѣи, Дикова по 1 зр. зъ Сухой волѣи 25 кр. зъ Жапалова 1 зр. 25 кр. П. А. Паславскій, богословъ складку на прѣиэнику въ Кривѣи 5 зр.; п. Н. Клишъ въ Перем. 1 зр.; оо. дек. высчаньского 50 зр. въ складкѣи участвовали: оо. Лятошинскій, Петровскій, Пасѣишникъ, Хлопѣицкій, Созанскій, Неостеровичъ, Полянскій, Вачинскій, Куновскій, Чайковский, Саламонъ, Кокотайло; оо. дек. Мокраньского: 48 зр. 9 кр. (поименного выказу не получилсь); оо. дек. Жовківского 38 зр. 80 кр. (поименного выказу не получено прим. згаданъи ототки ро-

зѣишлися на канцелярїиный выдатки комитету); оо. дек. перемышского: 34 зр. 10 кр. въ складкѣи участвовали: оо. М. Лукашевичъ, Криницькій, Л. І. Рейнаровичъ, Хотинѣицкій, Гайдукевичъ, Е. Козаневичъ, Крававичъ, Воднаръ. Разомъ 181 зр. 99 кр. На рахунокъ членской вкладки на р. 1882 зложили: Вл. Н. Лноиковичъ зъ Ж., о. Ем. Паславскій зъ Т., о. дек. Я. Лукашевичъ и п-ѣи Теофила Лукашевичъ зъ Г. воѣи по 3 зр., разомъ 12 зр. ав.

Въ Перемышляхъ, дня 27 н. с. лютого 1882. — Отъ Выдѣлу Бурсы для дѣлѣиачѣи.

Лѣвъ Кордасевичъ, предѣдѣлѣи.

Заг. Подлѣишскій,

секретарь,

Куцерибѣи.

касиеръ.

— Выказъ Всч. и Благ. П. Т. жертвоватѣи въ на дѣиаче воспиталище подѣи зарядомъи Инокимъ чина св. Василия Вел. зъ Словиты, котрымъ за ихъ жертвы комитетъ заявляе свою щирѣишу подяку: (Дальше.)

226) Всч. о. Фортуна, деканъи скольскій, отъ Всч. о. Гуменного Григорія зъ Рожанки выжной и отъ церк. брацтва тамже по 1 зр., отъ церк. брацтва въ Яленковатѣи 2 зр. — разомъ 4 зр.

Переписка Редакціи и Администраціи.

Руска голова. Вѣдоме письмо удѣлили мы збѣианымъ до ужитку — и можете бути певніи, что не лишится оно не зъужиткованымъ. Скоро збѣианъи ухвалѣи предѣистванєи на подѣиствѣи сего матеріалу, буде оно обвѣищено у воѣихъ часописѣихъ.

— Съ симиъ числомъ розсылаеся Вл. предлѣиатникамъ „Библиот. найзн. повѣстей“ 5 и 6 аркушѣи повѣстѣи Диккенса „Новорѣиный Дзвонъ“.

Подяка.

Въ тяжѣиомъ горю, якимъ дѣткнула мене воля Всевышнѣиго черезъ смерть моюи жени, Филиппа, похороненои дня 20 червня въ Николаевѣи, складаю ширѣисердечну подяку Вл. о. декану Хоминовскому, Вл. о. В. Лопатинскому зъ Роздолу за его прекрасне надгробне слово, Вл. о. Любѣинецкому зъ Розвадова, Вл. о. мѣицевому администратору Волошиньскому, Вл. о. К. Домбкевичу лат. пароху мѣицевому, Вл. о. Свистельницкому капеланови закладу дороговьского, Вл. о. Аргимовичу администратору и Вл. о. Бѣилякевичу сотруднику щирѣицкому, Вл. о. Юрику сотрудни-

ку въ Дороговьжи, Вл. о. Іосифу Грабовеньскому зъ Стольска, якъ такожѣи п. Воронцу, укѣиичену богослову — що зволили ласкаво прибути на обрядъ похоронный; Всч. парохіианамъ, брацтву церковному, шкѣиольной молодежи и пп. Настоятелямъ, за численный удѣлъи при томъ сумнѣиомъ походѣи. Велике „опакоибѣи“ за прислугу яку зробили Вы бл. п. Филиппинъ, подаючи позѣистваню отраду и едину потѣху въ часѣи найбільшого смутку и горя.

Николаевъ дня 20 червня 1882.

Володимиръ Леонтовичъ, вразѣи съ своею маленькою сирѣиоткою, Стефанікою.

Щасливо до Брауншвайгъ!

Державою гварантована, на 6 класѣи подѣилена 93 герцогскіи брауншвайгскіи Лѣиотеріи красна устроєна для грачаи щастливо, бо она має 100.000 лѣиосѣи, а предѣи 50.000 выиграныхъ, отже половина лѣиосѣи муситъ выиграти.

Нема тутъи мѣися вычислювати тѣи многи и великийи выиграныи, котрѣи въ тѣи Лѣиотеріи прихѣиодѣи до лѣиосѣи; о томъ переконаеся каждыйи грачъ одержуючи урядовыйи планъи лѣиотеріиныйи.

1-а класѣиа буде тягнєна певно 13. 14. липня с. р. въ тѣи цѣили пересылаєи и правдивыи оригинальиыи лѣиосы за присланіемъи належитости або послѣи платѣио.

1/4 лѣиосу 1 класѣиа коштує 2 зр. 48 кр.
1/4 „ „ „ „ 4 „ 95 „
1/4 „ „ „ „ 9 „ 90 „
(включѣио съ належитостєю державно-отѣиоплатѣио).

Планыи, якъ такожѣи урядовыи листыи выиграныхъи пересылаєи швидко.

Louis Königsdorf,

Obereinnahme der Braunschweig. Landes-Lotterie.

Braunschweig, Gausstr. 29.

4-6

Учитель.

Укѣииченный кандидатъ мужеской учительской семинаріи у Львовѣи, зробившійи матуру съ отличными успѣихомъ, дуже добрый педагогъ, бажаєи обнятии приватну лекціюи въ горахъи або на подѣиорюи на цѣилыйи роцъ, а еслибыи такои не було, принаймѣи на часъи вакаціи. Интересованыйи родитѣии зводѣиати отнѣиоситисяи скоро до о. Стефановича, катехитѣи при учит. семинаріи въ Львовѣи (улицѣи руска, ч. 3), подаючи заразомъи высокѣистьи надгродыи, якуи моглибыи учителяи дѣиавати.

Концессіоноване
Бюро учительске
Зузанны Крижановской
ВО ЛЬВОВѢ
ул. Гродзицкѣи ч. 13.
маючи численныи знооиныи въи краюи и за границею, прѣиопручаєи учительки, гувернанткии и бѣиныи Полькии, Нѣимкини, Францужанкии и Англичанкии.
3-12

Въ добрахъи гр. кат. Митрополіи Львовской естьи заразѣи до обѣидаженяи посадаи урядникаи рахунового (рахмѣиистра)и обѣианкомленогои съ манипуляціеюи лѣиосѣио.
Подѣианѣи съ прилогамии въи отпѣиотъ до
Зарядуи гр. кат. Дѣиобръи Митрополитальныхъи въи Перегіньску —
дня 12 Юніа 1882. 3-3

Любовь
УБОГОГО МОЛОДЦА,
повѣстѣи Октава Фейлетѣи, зъи французского. Цѣина 1 зр. 20 кр., съ пересылкоюи 1 зр. 40 кр.
Дѣиостатии можнаи въи администратіи „Дѣила“и абои въи книгарнии Ставроингіиьскойи.

ТРИЕСТЕНСКА ВЫСТАВОВА ЛЬОТЕРІЯ.

1000 выиграныхъ въ варт. 213.550 гульд.

Перша головна выиграна въ зол. або готовыми зр. 50.000 а. в.
Друга головна выиграна въ зол. або готовыми зр. 20.000 а. в.

Дальше всякійи выигранъи по гульдѣиновѣи 10.000, дальшеи по гульдѣиновѣи 5.000, 3.000, 1.000, 500, 300, 200, 100, 50 и 25.

Каждыйи лѣиосъи лишь 50 крейцѣиртѣи.

Лѣиосыи можнаи набутии въи каждойи конторѣи вымѣиныи, ц. к. тѣирафикахъи тѣиотюну, въи коллекціихъи лѣиотеріиныхъи и т. д. и т. д. авѣистр. уг. монархіи — и при отѣидѣи лѣиотеріиномъи Триестенскойи выставѣи (Piazza Grande Nr. 2) въи ТРИЕСТѢи, гдѣи такожѣи маютьи удаватисяи веѣи тѣи особыи, котрѣи хотѣиати занѣиятисяи продажеюи тыхъи лѣиосѣи.

Мимо подѣивышенногои цѣиа на скѣилькои запасыи выставѣиуть — поручаєи торговля
КАРОЛЯ БАЛЛАБАНА
во ЛьвовѢи

Гербатыи Конгои 1/2 кил. зр. 2- 1/2 к. Куба . . . —88
„ родиннойи „ 3- „ „ „ большойи . . —92
„ Melang de Moskau „ 4- „ „ „ Цейлонъи дрѣи. . —96
„ Emperial . . . 5- „ „ „ „ грубозерн. 1-
„ найлуч. высѣишковѣи „ 1-70 „ „ „ „ найлучшойи 1-04
Кавыи, на скѣилькои запасыи вы- станутьи найдешевше.
1/2 кильо Сантоѣи . . —68 „ „ Перловойи . . . 1-04
„ „ Гутамалѣи . . —72 „ „ Мокѣи . . . 1-
„ „ Лягуайра . . —84 „ „ Явыи золотойи . . 1-04

Свѣичкии церковныи чистои стѣиариновѣи бѣитъи жадногои сурогатуи 500 грамѣиовъи або 1/2 кильо — ва 50 кильо зр. 52.

(6-2)

Цѣио. выключѣио
корол. упрѣиивѣи.

Екстрактъ Орѣиховый

до фарбованяи сивогои волосаи
вынайшовѣи перѣиумеръи

А. Мачускійи

во Вѣиdni, Kärntnerstrasse, 26.

Ц. к. выключѣио упрѣиивѣи. сред- ствои тоєи до фарбованяи волосаи, на- дающеи сивомуи волосуи травѣиуи бар- вуи черну, брунатнуи абои блѣионду, вытворєиныеи лишьи зъи субстанціии рослиннойи, т. е. зъи луиныи зеле- ныхъи орѣиховъи, неи естѣи при томъи нѣи крытыи шкѣиднымъи анѣи здоро- влю, анѣи волосуи, и фарбуи волосѣи въи прѣитягуи 15 минутъи хороши и травѣиуи на черну, брунатнои а- бои блѣионду, такъи чтои навѣитъи при умыванюи фарбаи неи сходитъи.

1 флаконъи екстрактуи орѣиховогои пѣишногои . . . зр. 3-
1 пудѣилои съи 6 пробнымии фл. „ 3-50
1 флаконъи орѣиховогои молокаи наи отбѣиотъи волосаи . . . 3-
1 флаконъи орѣиховойи помадыи дляи нафарбованяи волосаи . . . 2-
1 флак. орѣиховойи омыиыи дляи тои цѣили, якъи вышеи . . . 2-
1/2 фл. орѣиховойи омыиыи ditto . . 1-
Въи правдивѣиомъи гатункуи набутии можнаи

въи парфумеріи Мачускогои
Во Вѣиdni, Kärntnerstrasse, 26.

Вои Львовѣи у Зиг. Лу- ги- карѣи, такожѣи у Куцѣицьи: Ка- Отѣи- жовского, Мартина Миллераи Тѣи- Седляка. 4-1

Выходъ въ Среда и Субота (крѣмъ рукописныхъ свѣдѣній). Библиотечный кустъ копейки. Редакція Академическая. Все листы, послышки и рекламации напечатать переименовать подъ адресомъ: редакція и администрація „Дѣла“ Ч. 8 ул. Академическая. Рукописи не возвращаются только на поперечные восторженности. Подписное число стоитъ 12 кр. а. в. Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одной строки печатной. Рекламация неоплаченной вѣдѣль отъ порта. Предплату напечатать переименовать франко (налучше почтовымъ поручениемъ) до: Администрація записки „Дѣло“ ул. Академическая Ч. 8.

Предплата на „Дѣло“ для Австрій: Для Россіи на цѣлый рокъ . . . 8 р. на цѣлый рокъ . . . 8 р. на полъ року . . . 4 р. на полъ року . . . 4 р. на четверть року . . . 2 р. на четверть року . . . 2 р. съ дод. „Библиотечный“ съ дод. „Библиотечный“ на цѣлый рокъ . . . 12 р. на цѣлый рокъ . . . 12 р. на полъ року . . . 6 р. на полъ року . . . 6 р. на четверть року . . . 3 р. на четверть року . . . 3 р. на самыя dodatky: на самыя dodatky: на цѣлый рокъ . . . 5 р. на цѣлый рокъ . . . 5 р. на полъ року . . . 2 р. на полъ року . . . 2 р. на четверть року . . . 1 р. на четверть року . . . 1 р. Для Заграницы, окрѣмъ Россіи: на цѣлый рокъ . . . 10 р. на цѣлый рокъ . . . 10 р. на полъ року . . . 5 р. на полъ року . . . 5 р. на четверть року . . . 2 р. на четверть року . . . 2 р. съ дод. „Библиотечный“ съ дод. „Библиотечный“ на цѣлый рокъ . . . 14 р. на цѣлый рокъ . . . 6 р.

III. Читатель въ Россіи просимо мати на увазѣ, що въ вымѣнѣ $n=ji, \delta, u=i, u$ (въ серединѣ и на концѣ слѣдъ) $=y, u$ (на початку слѣдъ) $=i, \delta$ (на початку слѣдъ) $=vi$.

Съ днемъ 1 (13) липня розпочинається третій кварталъ сегоднѣшняго выдавництва „Дѣла“. III. Предплатники наші, котрі зложили предплату лишъ за третю четверть року, просимъ, щоби завчасу поспѣшили съ присылкою дальшої предплати.

Процесъ

Ольги Грабаръ и товарищѣвъ.

(Дальше.)

Одинадцатый день разправы, пятница 23 червця.

(Конечъ.)

(Початокъ о годъ 1/49 зъ рана). Дальше переслужаю о. Наумовича.

Передъ отчитаньемъ корреспондентъ о. Наумовича найденъ у Маркова просить дръ Искришского о чтитанье зъ пачки С ласту о. Менцѣвского зъ Сянока. Листъ той по думцѣ зачитанника мае кидати свѣтло на отношенія обжалованого до пишущихъ священниковъ. Предс. читаетъ картку корреспонденту, въ которой о. Менцѣвский радится о. Наумовича, якъ мае садити картку.

Потѣмъ слѣдъ отчитанье листѣвъ забраныхъ у Маркова: Въ 1-омъ листѣ доноситъ о. Наумъ, что „Посланника“ рождается и рано читаются. Въ 2-омъ листѣ, что наміренъ перестати выдавати „Науку“. Неприемна рѣчь, что украиняны будутъ триумфовать. Дальше пытаю о сполученіи дневниковъ русскихъ. „Слово“ зблывши съ „Проломомъ“, лишъ о. Наумъ до Маркова, могобы утримати равновѣсїю съ „Дѣломъ“ и „Батьковщиною“. Все писавъ я вамъ, что „Дѣло“ съ каждымъ днемъ роете въ значеніи и предплатителяхъ. Щобъбы сталося, якъбы Венедиктъ ввійшовъ въ кругъ соборобитниковъ безъ ущербу. „Вѣче“ редагувавъ я якъ найревнѣйше. Конкуренцію „Слова“ и „Пролома“ не уважаю за пожиточну. „Проломъ“ могобы утриматися, якъбы побиравъ субвенцію и помѣчь изъ внѣ.

Обжал. поясняе, что ту ходило о субвенцію отъ русскихъ товарищѣвъ „Ставроградъ“, фонду „Кавказского“ а при томъ и субсидію отъ богатшихъ людей, а изъ внѣ стараносъ позискати предплатителей, доносителей и соборобитниковъ, якъ Головацкого и иншихъ. Въ подобный способъ толкуе обжалованный уступъ листу, въ которомъ сказано: „Щобъбы зломати опѣръ одного человека (Площаньского) на користь загальною справу, треба большою силы а тая есть изъ внѣ. Бесѣда есть тамъ дальше о томъ, что треба напригати все силы для отчины и великою народною идеи. Листъ бувъ признанный только для добреныхъ. Обавляеся въ нѣмъ обжалованный, щоби статя его печатана въ „Словѣ“ и заг. „Назадъ до народу“ не мала злыхъ наслѣдствъ. Обж. поясняе, что въ статіи той писавъ, что то не по христѣянски и не по братерски, жити далеко отъ людю; людъ повиненъ въ насъ видѣти не панѣвъ, але братѣй; тимчасомъ и посередъ духовенства есть много, котрі людъ зъ горы трактуютъ и зъ далека отъ себе тримають. Обж. повѣдае, что мыслъ до написаня тыхъ отатей повязавъ въ часѣ посѣщенія одного протестантского духовного коло Берлина. Видѣвъ, якъ тамъ пасторы жиютъ близко съ людями. Жадана свои отосилъ до свяченниковъ и до интеллигенціи въ загаль. Въ 5-омъ листѣ хвалитъ о. Наумъ стихъ Устѣяновича п. з. „Розбратѣ“ и каже, что неопотрѣбно вынудили вы въ стиху моѣмъ уступъ о гипокризїи и радитъ, щоби стихъ въ цѣлости пустити до семинаріи и межъ молодѣжь. О бесѣдѣ Качалы замѣчае, что надто широко уніятоса. Бесѣду тую возмю до Науки въ цѣлости. Утворила она розбратѣ; цѣла тал партія прилучитъ до насъ... Що до гипокризїи объясняе обж., что мавъ на мысли тыхъ фарисеевъ, котрі на теперъ не признаются до народности рускои, а коли однакъ взможемоса, то и они прилучатся такъ якъ козаки, котрі служили у панѣвъ а потому ишли до бою до повстанія. Той стихъ есть друкованный и не сконфискованный, отже не мѣстятъ нѣчого карыдостойного въ собѣ. „Въ концѣ не знаю уставы, котра заказувалабы писати патристичныя стихи рускои. Бесѣду Качалы уважаю за сильно отповѣдь на брошуру „La Pologne et les Habsbourg“.

Предс. читаетъ дальшій листъ до Маркова: „М. П. Г. Вчера була у мене строга ревизія, цѣлкомъ такъ якъ у васъ, але не найшли нѣчого особлившого. Вашъ листъ одинъ зъ р. 1880 и о-

динъ листокъ Салдатки, и отъ тымъ я дуже занепокоился, хотѣя тамъ такъ нѣчого нема. Але взяли листъ доктора Миколая до Шиндера, въ котромъ онъ заохочуе ихъ и зывае, щоби, если ихъ мучити будутъ, сказали, что се онъ писавъ. Онъ именно отверто тое говоритъ. Другій листъ мой изданный для „Слова“ въ имени Макалая, въ котромъ онъ такъже зывае, остро але льбяльно. Забрали много книжокъ, рукописей старыхъ и новыхъ, все що руске брали, ихъ було 4-охъ: Майдингеръ, староста, комисаръ и секретаръ; все не умѣють по руски читати и н. пр. „Шематизмъ діецеції Перемысли“ читавъ одинъ Петербургскій и гадали, что мають красну зубочку. Думаю, что не буде нѣчого компрометиющего. Я писавъ завете, бо сынъ учивши безъ мѣстоимости такій крокъ, муситъ консеквентно триматися, признатися до всего и т. д. Вирѣшѣвъ треба терпѣти и терпѣти будемо. Я рѣшениый на все, але не учинитъ нѣчого особлившого. Казали менѣ навѣтъ все выдати зъ кешенѣ и тамъ бувъ листокъ „Салдатки“. Але гадаю, что нѣчого особлившого. Такъ прійшовъ часъ, что Русь повинна отбывати мужество и того намъ треба. Чому не прійшло „Слово“. Кѣнчу, бо часъ на почту. Посылаю статю. Цѣлую васъ, Наумъ.“ Обж. говоритъ, что въ попереднихъ выводахъ его мѣстятъ такъже потрібне выясненіе того листу.

Предсѣд. читаетъ иншій листъ: „Статія Качалы читаю; слабѣ, видно, что мають нечисту совѣсть. Они суть in circulo vitioso. Дятого посправъ я вамъ о томъ статейку, але вы еи закончили такъ: Самъ о. Качала не сподѣвае, щоби згода такъ скоро наступила. О то ходитъ: Поляки ради такому языку якого уживають нашій мягкї, имъ то на руку, дятого они готовѣ все простити о. Качалѣ, кобы лишъ поддерживавъ такий языкъ, котрый для нихъ не есть небезпечнымъ. Такъ „Narodowa“ похваляе статію о. Качалы помѣщенъ въ „Дѣлѣ“. Але заходитъ питанье: чи добре те, что Полякамъ есть миле, чи те, что они не любятъ? Поляки тое намъ даютъ и тое похваляютъ; что намъ шкодитъ, такъ якъ теперъ интернаціи; а что намъ служить, они противъ тому выступаютъ всѣми силами. Намъ служить единѣсть съ всею Русею, языкъ книжный, твердый, дятого они суть еи неспризнанъ, а власне оно повинно насъ научити, якого языка маею триматися. То бѣлка, что твердый языкъ незрозумѣлый для людю. Мы давали людювати читати „Дѣло“ и онъ его такъже не розумѣе: не языкъ, але рѣчь, переходящій его понятіе. Мы цивилизували на языкѣ нѣмецкомъ и уцивилизували — и Мазуры не учатся на словѣ мазурекѣмъ нарѣчїю, але на польскѣмъ книжкомъ языкѣ и въ Польщѣ немѣ партія, котра хотѣлабы цѣлою простотою людювати бесѣды просвѣтити людю. Дякувати Богу, нашій мягкї вже зачинають тое поймаѣти, вже покинули гдєкотрї свои смѣшности и постанутъ въ направлєніе згоды. Бажаемо сердечно, щоби якъ найскорше перенялися правдивою рускою идеєю и отгородилися отъ Польщѣ въ писемѣмъ, маючи такъ богате жерело всеславянскє и руске, старій церковный и цивилизованный рускій языкъ; теперъ часъ не назидѣти на радѣсть Польщѣ але напередъ на радѣсть цѣлою Руси. Вирѣшѣвъ тѣшуся, статію Качалы выкликали полемику. Политика обудитъ все и мы переможемо. То добре, что се при концѣ року поднесено збѣстало. Буде предметъ до писаня. Въ олдѣмъ числѣ „Пролома“ позвольте мѣбца на статю въ томъ предметѣ. Наумовичъ“.

Въ 6-омъ листѣ пытае о. Наумовичъ Маркова, что пишутъ о нашѣмъ вѣчу Іосифинськомъ въ Россіи и радитъ написати вступну статю „Русъ“ Аксаклова подѣля „Петербургскѣмъ Вѣдомостѣмъ“. Въ 7-омъ высказуеся о Шиндерѣ яко о своемъ найлюбленѣйшѣмъ прїятелю. Есть тамъ уступъ: „о Перемысли належитъ оголосити, бо то додасть духа“. Обж. объясняе, что ту ходило о розголошеніе дару о. крылош. Кордасевича въ Перемысли, котрый жертвовавъ 3000 на бурсу для дѣвчатъ. Въ 8-омъ листѣ каже, что не мыслитъ на серію о православїю и что хотѣлъ только показати зубы. Обж. подноситъ тое выразно. Въ XII-омъ листѣ пише: „Такими брошурками переведемъ все до горы погань“. Обж. поясняе, что въ крѣйцаровыхъ брошуркахъ якъ „Царю небесный“, „Отче нашъ“ ходило при выкладѣ правды вѣры о выкорѣненіе блудѣвъ... Консисторія, котра тѣ книжочки задержувала, не церцувалабы предѣсь жадною революціонною брошуркою. Въ XIII-омъ листѣ пише: „О православїю не думаю, але хочу подложити торпеду. Що чувати о колпакѣхъ; чи робити ихъ кто и якъ? Обж. поясняе, что торпеды — то демонстрація гнильця. Въ XV-омъ листѣ: „Писуть зъ Россіи, что ждѣмъ отоборати права — бѣти жидѣвъ, але позбавити ихъ правъ найлучше якъ въ Россіи. Довгожь бо они панували

а не робили нѣчо. Нашій людє охотно тое слушають“. Обж. каже, что о постановленяхъ въ Россіи что до жидѣвъ довѣдаеся зъ „Газетъ Narodow-on“.

Предс. Отчитаетъ теперъ листъ о. Наумовича до Ор. Авдыковского сотрудника „Пролома“. „Найдорожшій Оресте! Не перечитавши Пелеша исторіи, не знаете, яке то страшне оружїе противъ Руси, а знаете нашъ клиръ и нашій семинарія, только дурнѣвъ теперъ выходятъ. Не могобы выдержати, щоби не написати сєи брошурки, котрою можемо всѣхъ Римлянъ и Змартвухвстанцѣвъ in den Grund bohren. Ты независимый, бери на свое имя и выдай малу брошурку. Розхочѣтъ тысячами примѣрниковъ и она выкине полемику, котрою Русь оживитъ якъ колѣсѣмъ пытаньемъ обрядовымъ. Теперъ власне пора до дѣла. Намъ треба борбы, але на широкомъ поли, а ту буде поле европейске. Россія не помине мовчки той брошурки. Але заховай се въ тайнѣ, бо я выступити еще не могу. Смѣшно буде, что „Сіонъ“ напише. Але тайна мае бути така строга, щоби и до друкарнѣ нешла моя рукопись. Перепиши все, поправъ языкъ, але змыслу не нарушай. Каждє слово важно. На тое выйдє курєнда, бо нашій богобѣды тымъ страшенно затревожатся, а по той брошурѣ пустимо знову реплики. Они побѣдити не могутъ. Мы побѣдимо знаменито. Зъ того выйдє до весны цѣлый обрядовый собѣръ въ повной силѣ. Нашій часописи будутъ мати предмету по уха. Сейчасъ берися до дѣла, шкода каждой години. Перепиши и дай друкувати такою маленькою брошурою, якъ „Посланника“. Отъ бѣды я залатыви и печатно. Сама Россія возьме тысячу примѣрниковъ и больше. Еслибы ты не хотѣвъ взяти на себе, то отшли менѣ заразъ рекомендованнымъ листомъ. А я тобѣ кажу, что по брошуркѣ вєславилося, бо собѣръ межъ Римомъ и Вєходомъ вже починаеся. Теперъ напишу цѣле „Вѣче“, завтра вышло, въ понедѣлокъ будетъ мати все. Площанскій на мене загнѣванный, на 2 листы нѣчого менѣ не отписавъ — навѣтъ въ переписѣ нѣ. Теперъ пишу ему статю. Еще разъ тебе прошу о прѣсѣхъ. То буде шъ а la Huss. И само Motto буде чудесно! Прокураторія чи не сконфискуе? А въ такомъ случаѣ треба собѣръ порадити. То вартѣбы и на польскій языкъ перевести. Берися до того. Я о моѣмъ планѣ написавъ до Россіи и тамъ съ нетерпѣливостею выжидають того. Зъ той причины требабы языкъ поправити, але завождѣ збѣстѣти ему крої галицкій. Отпиши заразъ, але въ конвертѣ“.

Обжал. Въ повѣдомѣмъ листѣ есть мова о брошурѣ, котру я написавъ п. н. „Клеветникамъ восточного обряду“. Въ загалній оборѣнѣ и въ чинѣннихъ моѣхъ выводахъ высказавъ я вже щирю правду, что ходило менѣ о демонстрацію голосяну, котра звернулабы увагу Риму на отношенія нашей церкви и споводувала столицю апостольскую до зараженія злѣму. Признаю однако, что брошурка, о котрой была бесѣда въ статіи листѣ, була занато остро написана, дятого цѣлѣнѣвъ я еи я прошу уважати еи за небувшу и неважну. Понеже не була печатана, про тое не могла розойтисъ по Россіи. Я побѣхъ до Львова и оказавъ, щоби зничили рукопись; показалося, что не зничили. Слова „я писавъ до Россіи“, значить „до знакомыхъ и колеждѣвъ, котрыхъ тамъ маю“. Просивъ я Авдыковского о захованье тайны, бо тогда еще не бувъ я рѣшучо здецидованный вынобѣти борбу Змартвухвстанцѣмъ“.

Предсѣд. значае, что знайдено такъже листъ о. Терлецкого зъ Житомира, въ котромъ есть бесѣда о якѣйсъ пересылѣ и о пачцѣ. Обж. толкуе, что ходило о образы для нової церкви рускои, збудованой въ Скалатѣ. Я удаеся до него съ зачитаньемъ, чи въ Житомирі не доставѣмъ образѣвъ поємѣ стили бизантиского? О. Терлецкій писавъ, что нема, але знайшовши гдєсь на складѣ кілька старыхъ образѣвъ, переславъ ихъ на моделѣ. Тыхъ 5 образѣвъ були депонованъ въ Почаевѣ, зъ отки для ухиленія подозрѣнія привезли ихъ моя жена йдучи желѣзницею черезъ Броды.

Прокураторія вноситъ, щоби брошура „Клеветникамъ прав. вѣры“ була отчитана на засѣданю тайномъ“.

Судія Литвиновичъ (до обж.): Если такъ были поглядѣи вашъ на унію, дятого не выступили вы съ ними въ своей громадѣ? Обж. Дятого, что въ Гнилицкахъ було вже все готове. Я не сотворивъ тамъ ситуація, але приходивъ до готового“.

Суд. Литв. Змѣряю до того, что въ справѣхъ религіонныхъ демонстрацій не знаю. Тымъ горше, что уживано людю, котрый на томъ не розумѣеся. Обжал. Щоби людъ такъ зъ переконанъ бувъ уніятскї, не знаю. Суд. Литв. Зависитъ то отъ провадження. Обжал. Нѣ, я жывѣ надъ границею буковинскою и российскою; парохіанє мои ходили на православный отпусты и богоуслуженія. Я самъ говоривъ имъ: „что такого робите?“ — „Тамъ руска вѣра и ту“, — отпо-

вѣдали. — „Тамъ тамъ бороды носятъ и иншія заховують обряды“, — сказавъ я. — „И вы, егомосѣ, не голѣте черезъ 3 недѣль, а выросте вамъ борода“. Суд. Литв. Треба постанути о-осторожно. Обжал. Робитє такъ, але се рѣчь исторіи“.

Въ одномъ въ дальшихъ листѣвъ згадує о. Наумъ, что при конскрипціи жиды выносятся яко Русины — мають добрый поєтъ“. Обж. Не виджу въ томъ нѣчого дивного. Жиды середъ руского народу и зъ него жиютъ, хотѣтъ видко съ нимъ симпатизувати“.

Въ панерахъ Площаньского найдено картку о. Наумъ, въ котрой сказано: „Може вы не охотѣте того выдрукувати въ „Словѣ“, але вы не поймаеѣте може достялости той статіи. Буде то ударомъ въ само сердце Риму и Польщѣ. Россія розрадуєся. Погадайте, что нашій дрѣмающій Руси треба такихъ гальваничныхъ струй, щоби пробудилася. Обжал. объясняе, что статія та дотыкає справѣ религіонныхъ и обрядовыхъ“.

Дръ Искр. проситъ о отчитанье дотычного уступу въ оригиналѣ (листы отчитываютъ въ переводѣ польскѣмъ). Предсѣд. читаетъ: „Россія розрадуєся“. Обж. поясняе, что тутъ треба розумѣти Русинѣвъ въ Россіи“.

По повѣдоманній перервѣ предсѣд. отчитавъ уступъ зъ листу „Салдатки“, котрый звучить: „Пересылаю матерїалъ для вѣдомой цѣлѣ“. Обжал. заявляе, что той уступъ дотычить знаню справы священниковъ холможскихъ. Въ листѣ до о. Грабаръ пише о. Раковский зъ Изы на Уграхъ: „Змѣна мешканя Мирослава Добрянского занепокоила мене, бо недавно писавъ я до него о важныхъ справахъ“. О. Рак. обавляеся, что листъ его не дойде и залучає новий листъ до Мирослава и заповѣдає, что онъ теперъ буде користати зъ посередничства Грабарової, бо одинъ зъ попереднихъ листѣвъ до Мирослава розпечатанный гдєсь на Уграхъ. Соколовъ пересылає на руки О. Грабаръ листъ до Мирослава и пише: „Кверты отворити вѣльно; секретѣвъ не ма“. Въ концѣ отчитавъ предсѣд. листъ о. Терлецкого писанный до Грабарової а поданный въ цѣлости въ актѣ обжалованя; въ томъ листѣ мова о дикихъ Мадярахъ, котрі утонутъ въ мори славянськомъ, если только Бисмаркъ або его наслѣдники перестанутъ опѣкуватися Австрїєю“.

Предсѣд. зачинає читати листы о фортификаціяхъ Залѣщичскихъ. Листъ о. Кнѣгиницкаго до Маркова: „Наоколо Залѣщичъ есть 40 шанцѣвъ выкопанныхъ въ роцѣ 1855. Отъ мѣста отдаленъ 1/2—1 милѣ. Людє и паны откупили собѣ. Бар. Бруницкій два розкопавъ цѣлкомъ и засыпавъ. Засыпанє одного коштувало до 1000 зр. Самъ австрійскій офицеръ призналъ, что при теперѣшній далекости оружїя мало приносили пожитку. Намъ бар. Бруницкій оказує велику ревнѣсть для польскої справы. Збудувавъ власнымъ коштомъ охоронку для бѣдныхъ дѣтей рускихъ и польскихъ, прїрѣкъ на завождѣ дати удержанє и дає для 4 законныхъ-Феліціанѣвъ и 20—30 дѣтей. Мѣсцевый душпастырь видѣлъ, что очевидно тая охоронка отъ 5 лѣтъ поначувала дѣвчатка рускїи молитѣвъ польскихъ съ занебавнымъ рускихъ явно заборонивъ парохіанамъ посылати тамъ свои дѣти. Але дѣти слугѣ и люкавѣтъ якъ и гдєякихъ парохіанъ учають тамъ миню заказу“. Предс. Дятого о. Кнѣгин. пише о собѣ въ третій особѣ? Марковъ. Во хотѣвъ, щоби тая статія була выдрукувана и стилзувавъ еи такъ, щоби можна еи отдати до друку“.

Предс. Другій листъ о фортификаціяхъ походитъ отъ о. Андрейчука на Вуковинѣ до о. Наумъ. Есть онъ дуже обширный; оєъ лишъ характеристичный уступы: „Але, щобибыє мали характеръ о положеню топографичномъ моєи парохіи, треба порѣвнати еи съ знаню вамъ околици мѣста Залѣщичъ съ тымъ мѣстомъ историчнымъ, понеже крещатикій начальникъ, кинувши конфедератку въ Днѣстеръ, давъ Руси Апостола. Якъ вамъ вѣдомо, мѣсто Залѣщичъ лежитъ на повѣстоєвъ заносѣмѣ на лѣвѣмъ кѣ Галичинѣ. На полудневой сторонѣ береги зносятся въ гору просто на кількадесятъ сажѣвъ, а може бути и кількасотъ, але о що ходитъ? Я хочу сказати, что дорога ведуча черезъ Днѣстеръ помежи горы гдє на лѣвѣмъ боцѣ Крещатикъ (къ вєходѣмъ), а на правѣмъ Звнѣвичъ (на захѣдѣ), тягнєся только 1/4 милѣ, закимъ выйдє на рѣвнину, а я зъ Дорошовець ажъ до Товтрѣ йду 3/4 милѣ закимъ выйдє на рѣвнину. Такой выхѣдъ той на ширшій свѣтъ, але на поля я борше выходжу, хотѣя скалєста дорога якъ въ Городницѣ. Якъ зъ Кадобецкой горы, т. е. найвысшого пункту на дорожѣ ведучей зъ Залѣщичъ видно ажъ до Черновѣць, а на лѣвѣмъ кѣ Галичины, такъ видко зъ скаль Дорошовецкихъ далеко въ Галичину. Вамъ вѣдомо, что въ часѣ крымскѣи войны были урядженіи валы такъ на Крещатикъ якъ и на Звнѣвичу, гдє

були Кроаты воюли. Миколай Гакманъ и вуй Ва-
славъ були у Юрія Пуркановича въ гостини и
зійшлися съ Кроатами, не могли безъ слёзъ попроща-
тися и „живію“ товарищию отбѣздили гостямъ
далеко — далеко, а воздухъ наповненный кликами
радости; шапками кидали въ гору и носили до-
стойниковъ на рукахъ“.

Обж. заявляе, що не розумѣе самъ того
листу и не побімае, якъ онъ дѣстався до Марко-
ва. Подѣбного содержания листѣвъ о. Андр. писавъ
до мене въ 20. Мае днѣ такий способъ писана.
Мушу при тѣхъ случайностяхъ объяснити, що въ 1848
р. носивъ я конфедератку будучи гр. к. семина-
ристомъ во Львовѣ и належавъ я до товариства
„бгасі“. Була то хвиля шалу. Бувши на вака-
ціяхъ въ Зальцбургу прійшовъ я разъ на мѣсто
въ конфедератцѣ а побачивши на мостѣ много
селянъ, станувъ я на серединѣ и зачавъ преле-
гувати съ запаломъ о Польщѣ. Нагло виджу, що
зъ мене смѣются а зъ другой стороны (отъ Бу-
ковины) зъявився бурмистръ зъ Крещатику збѣ-
нявъ менѣ конфедератку и кинувъ до Днѣстра.
Тоджъ перейшовъ я до пересвѣдченя, що съ лю-
домъ треба цѣлкомъ иначе поступати; замѣсть
благіи треба праці. Згадаю о арміяхъ польской въ
листі о. Андр. есть такожъ дуже неодоленой
натуры. Пожичено ей до стрѣляна на отпустѣ и
она пукала, о тѣмъ пише о. Андр. (О. Андр. ти-
тулею о. Наум. „Равно Апостольный Отче Иване“).
Обж. о. Огоновскій поминае, що власне зъ
поводу той оцены на мостѣ зальцбургскій зъ 1848
р. мѣсто той названий въ листѣхъ историчнымъ.
Сцена тая зробила польского патриота рускимъ
патриотомъ, а я выдаючи життєнисъ о. Наум.
описавъ все тоє.

Предс. (до о. Наум.) Чи въ околицяхъ
Скалатъ суть социальсты? Обж. Стыкаюся
съ народомъ, народъ до мене пише; зъ того маю
способностей доводиться о стремленіяхъ межъ лю-
домъ и длатого власне Мирослава мѣгъ до мене
удатися въ тыхъ дѣлахъ. Предсѣд. Бѣтъ подо-
зрѣнне, що Мирославъ Добрянскій яко референтъ
запомогъ въ комитетѣ славянскѣмъ прїѣздивъ до
васъ въ иншій цѣли. Обж. л. Першій разъ чую,
що онъ бѣвъ референтомъ фондѣ комитетовыхъ.
Предс. Сынъ вашъ одержувавъ отъ него по 50
рубл. мѣсячно и одержавъ 150 рублѣвъ, Трем-
блщій 2 разы по 25 руб. Бѣтъ велике подозрѣ-
нне, що грошѣ були черпані зъ фондѣвъ комите-
ту русско-славянского. Обж. Я про те не
знавъ — чувъ лишь, що мой сынъ побиравъ
грошѣ за який статіи чи тамъ матеріалы для
дневниковъ. Въ Петербургѣ теперь заче выхо-
дити часописъ польскя „Kraj“, а буде она безне-
речно мати дописувателѣвъ зъ Львова и буде ихъ
платити рублями. То нѣчого дивного, дописува-
тель въ платосѣ добре. Предс. Сынъ вашъ мавъ
навѣтъ доносити на колебѣвъ. Обж. О тѣмъ нѣ-
чого не знаю, и навѣтъ будѣвъ се менѣ дуже не-
приятнымъ, колибъ се була правда. (Предсѣд.
подае о. Наум. очевидный денунцицій, писаній его
онымъ зъ Вѣдн до Петербурга). О. Наумовъ,
(по тихомъ и уважкомъ ихъ отчитаню): Съ тяж-
кимъ жалею мушу сказати, несподѣвався я того
по моимъ сынѣ. Бувъ то добрый хлопецъ, неспо-
собный до чогось подобнаго.

Предс. Вы писали зъ визницѣ до жены
листвъ; слѣдчий судія долучивъ его до актѣвъ.
Обж. л. Благальнымъ голосомъ просить, чтобы
того листу не читано, бо се листъ довѣрочный,
писаный до жены въ гистеричномъ успособленю
пѣтъ враженьемъ визницѣ. Прокураторъ же
дае отчитаня одного уступу. Защитники спроти-
вляются, бо листъ мѣститъ въ себѣ лишь враже-
ныя сличенія а не факты. — Трибуналъ по
довшій нарадѣ ухвалить листъ отчитати.

„Пречудный день! Жій и розкошуйся бо-
жій свѣтомъ! А я ту сиджу Богъ знае, за що,
хоба за мой нерозумъ. Нѣ. Якесь фатуи гонятъ
мене въ политику и то въ таку безрозумну, що
за нею самъ передъ собою мушу вистадитися.
Кобы якъ найкорше скобичаюся тѣ испитанье,
котрымъ Богъ мене навѣстивъ, видимо для того,
чтобъ я ту глубоко застановився надъ моимъ
нерозумомъ. Постановляю вернути до моего чест-
ного труда, якъ колѣсь, коли вѣрно служивъ я
народови, церквѣ и державѣ, підносячи добро
люду въ чистѣмъ австрійскѣмъ патриотизмѣ безъ
вѣсѣ безумныхъ выходокъ. Тоджъ мене всѣ
любили и поважали высоко, а польскій часописъ
мене хвалили. Не знаю, якъ мѣгъ я зійти зъ той
такъ розумной дороги. О, теперь маю досить
часу въ самѣмъ збрядѣти собѣ все тоє. Вѣрь
мнѣ, читаючи ту книжку не могу знести анѣ
кѣлька стихѣвъ, трактуючихъ о политикѣ; такою
отразою пересяка я до нею. Моимъ знаньемъ бу-
ло просвѣтити народъ наукою, не писати о поли-
тицѣ. Свѣтъ великій: то предметъ чудесный а не
вычерпанный. Такъ коли мене Богъ уволѣннѣтъ, не
умою иѣколи пера анѣ до политичныхъ анѣ до
религійныхъ спорѣвъ. Обж. л. заявляе, що пи-
савъ се въ гистеричномъ успособленю де жены,
чтобъ ей успокоити и откликнуе все. Вѣрь
мнѣ, чувъ дуже засоромленнымъ: онъ про-
водитъ народу а такий малодушный.

Сов. Маевскій замѣтивъ, що повodomъ
визиты Мирослава Д. мусяло бути предѣлъ щось
иного, якъ выслѣджуванье нигилизму, которого
въ Скалатѣ нема; социализмъ далеко выдѣлѣннѣтъ
давынѣ студіювати въ Франціи або въ Нѣмеч-
чинѣ. Обж. л. Я о тѣмъ не маю своей думки.
Фактъ однакъ фактомъ.

Двадцатый день розправы, субота 24 червца.

Дальше переслуханье обжалованого о.
Наумовича.

Прокур. Скалатъ лежатъ 3 милѣ отъ же-
лѣзницѣ а 2 милѣ отъ границъ русскій; зъ

отки то походить, що Мирославъ Д. замѣсть на-
писати удаеся лично до васъ, чтобы поговорити
лишь о нигилистахъ? Обж. л. На тоє мѣгъ от-
повѣсти Мирославъ Д., але я не бачу въ томъ
нѣчого дивного; не лишь въ интересъ власной
мнѣи, але такожъ хотѣвъ онъ мене отбѣднати яко
литерата и дневникаря и зложити менѣ свое по-
важанье. Прок. Чи вы одержали листъ писаный
просто зъ Петербурга зъ дня 4 сѣчня о. р. а адре-
сованный выразно: о. Ив. Наум. Обж. Жадного
такого листу я не одержавъ. Прок. Коли вы
дали остатну поличку Шпундеру и Зазуль? Обж. л.
Передъ 4 роками. Прок. Який вашъ
отношеніи маеквой? Обж. л. Я господарю на
200 моргахъ и хотѣвъ выхванье моихъ дѣтей
много коштуе, то однакъ я теперь стою добре.
Кромѣ 2 сыновъ маю 4 дочки; зъ тыхъ одна бу-
ла въ Кіевѣ 2 роки на выхваню, а друга есть
теперь въ Варшавѣ въ домѣ о. Цыбыка. Прок.
Якимъ способомъ могли вы Шпундеру, чолові-
кови простому и неопитному правити такий рѣчи,
что православіе прїиде само зъ себе, что Россія
може що ту займе, и якимъ способомъ годится
то съ вашимъ твержденьемъ, что вы добрый у-
чѣникъ? Обж. Шпундеръ не есть зовѣмъ такъ
темный, якъ и. прокуратору здаетъ. Онъ не есть
мужикъ, але обыватель австрійскій, отже можна
говорити съ нимъ о такихъ рѣчахъ. А що до
демонстроваия православіемъ, то я стремлю власне
черезъ православіе до уніи, бо только тымъ спо-
собомъ можна очистити образъ зъ домѣшкѣмъ ла-
тинскихъ. Прок. Чи вы одержали листъ отъ
О. Грабаръ дотично загадочной справы, остерѣ-
гающей васъ, чтобы не робити нѣякого рѣшучого
кроку? Обж. Нѣчого такого я не одержавъ.
Прок. Для чего въ слѣдствѣ заперечували вы
авторство деклараций о переходѣ на православіе
Гнилячъ и доверна въ половинѣ марта призна-
лись вы до того, а черезъ тоє наразили вы сына
Миколая на догву взынцю; Шпундеръ предѣлъ
уже попередъ бувъ вызванъ, якъ було. Обж. л.
Я собѣ не припадаю, чтобы мене заразы зъ по-
чатку о те чытали; коли мене запытали, я при-
знавъ. Прок. Отъ того зависло и вчаснѣйше
увѣдомленье сына и кѣлькохъ селянъ, котрі
оказали невинными, бо ктось иншій влиывавъ на
нихъ? Зъ отки то походить, что вы на невѣной
ковертѣ записали собѣ адресу Мирослава Д.
добрѣнькимъ письмомъ? Обж. Було то въ домѣ
п. Ад. Добрянского. Я мавъ вѣхати до Варшавы
и тамъ менѣ подано адресу Мирослава. Я тому
не виненъ, що у п. Ад. Добрянского дуже то-
пичный пера (веселѣсть) и для того нотатка вы-
пала такъ дробною, а особливо, що я пишу все
дробно. Прок. Мене дивуе те, что всѣ спѣль-
ники доносятъ собѣ покванно о ревизіяхъ у нахъ
отбуктыхъ? Обж. То зовѣмъ природно. Мы му-
симо удѣляти собѣ такий рѣчи, котрі мають на-
родное значенье. Прок. Вчера перечили вы ин-
синуации о вырѣзаню живѣтъ. Тымчасомъ въ од-
номъ листѣ до Маркова написали вы, чтобы до-
носить въ „Проломѣ“ о ограниченіяхъ правъ жи-
дамъ въ Россіи и додае „бо то народъ радо
читаетъ.“ Обж. л. Ходило о донесеніе факту цѣ-
кавого и важного. Всѣ дневники о тѣмъ писали,
отже и въ „Проломѣ“ повинно було бути. Не всѣ
жиды свѣты. Я самъ часто выступаю дуже остро
противъ лихихъ сторонъ навѣтъ нашего народу
русского. Прок. Чи се властивымъ було робити
демонстрацію православию противъ евизизмовъ,
уживати до того люду непривѣчного и неком-
петентного оцѣнки факты; предѣлъ отбѣднѣйше
було порушити тоє напередъ въ сферахъ духов-
ныхъ? Обж. Я перечу, мовбы то тая справа
доперва теперь стала на порядку дневныхъ. Отъ
часу, якъ Галичина дѣталася пѣтъ панованье
австрійске, розпочався споръ обрядовый. Подѣль
его мѣжъ иншими архієпископѣмъ Сѣраковскій. Я
самъ писавъ о тѣмъ фоліаля, котрі знаходять
въ Римѣ. Все було вычерпано. Прок. Завѣдгы
однакъ здавалося, что поступаючи легально,
належалобъ ужити иншихъ способѣвъ до демон-
строваия. Обж. Статями и розиравами въ тѣмъ
предметѣ списанными, можнабы въ грубѣ запалити!
Прок. Часописъ „Наука“ есть для люду при-
значена, а однакъ дуже мало тамъ пишете о от-
ношеніяхъ господарскихъ, переважно звертала
она увагу на минный гнетъ на надѣлжита. Обж.
Всѣ нашъ часописъ русскій суть оппозиційный. Мы
кривдженъ пѣтъ взглядомъ народнымъ и конфе-
сійнымъ. Дѣзнаемо розличныхъ прикростей, нѣ-
чимъ неузасадочныхъ. Наведу одинъ примѣръ.
Въ роцѣ 1868 два господарѣ зъ Сорочка спрова-
дили собѣ библию святу, аспробовану синодомъ пе-
тербургскимъ. И сталася рѣчь нечуванна. Библия
оказалася рѣчью забороненою! Ц. к. старство
выточило слѣдство и обохъ селянъ прїняимъ за
колыртажу дѣлъ засуджено, хотай они спрова-
дили тѣ книжки для себе. Одинъ зъ нихъ назы-
вался Сусель, другого не памятаю вже. „Боли
слова божого не можна вже мати, то предѣлъ
вѣльно муситъ намъ бодей йокнути, нехай стонъ
той учуе Монарха. Однакъ я о тѣмъ не интере-
суюсь въ Радѣ державной, въ котрой я тогды
засѣдавъ. Вирѣчимъ нехай п. прокураторъ за-
вѣжитъ, что ту не ведутъ теперь справы правовы,
але цѣлкомъ инакшій. Коли статіи „Науки“ были
подбурюющими, то треба було ихъ конфискувати.
Що селяне еи читають, то не змѣняе рѣчи; мы
маемо, Богу дакувати селянъ дуже свѣтлыхъ.

Дрѣ Лубинскій: отповѣдае, отче, на
все отверто, и часто навѣтъ не оцѣняете досла-
вности своихъ выразѣвъ. Згадуючи вчера о обра-
захъ византийскихъ спровадженыхъ до церкви
окалитою, вы забули, что слово „византийскихъ“
дуже подозрѣль и онинія до понята „византизмъ“
прїянуе значенье непервотности, фальшу и не-
пѣвно безбездочно пропаганды. Чи въ костелахъ
католическихъ не знаходять образы византийскі?

Обж. л. А зъ отки жъ мы взяли нашу вѣру? Въ
одномъ сѣдѣ коло самого Вѣднъ суть самы визан-
тійскі образы. Суть они въ Римѣ, въ Венеціи.
Не можна застосовуватъ до поглядѣвъ тыхъ
людей, котрі нѣчого не розумѣють. Переворотнѣсть
византийска относила только до стану душѣ, до
политики, але не до дѣлъ штуки. Дрѣ Лубин-
скій. Подля акту обжалованя вы отче и товари-
шѣ мали чувствувати симпатіи для Россіи. Про-
шу менѣ сказати, чи вѣдомый вамъ хочѣбы одинъ
актъ правительственъ австрійского, котрый бувъ
Россіи неприязный? Обж. л. Доперва зъ обжа-
лованя доведася я, что Австрія мае бути непри-
язною Россіи. Предс. Въ актѣ обжалованя того
нема; прошу васъ, пане защитнику. — Дрѣ Лу-
бинскій. Актъ говорить о державѣ повѣнчѣной
судѣной, съ котрою обжалованъ мали симпатіи
звѣдати; отже природно есть рѣчью пытати, чи
Австрія есть съ тою державою въ антагонизмѣ.
Прок. простое значенье выводу своего въ актѣ
обжалованя. Есть тамъ только бѣсѣда о комите-
тахъ панславистическихъ и о ихъ агитаціи. Дрѣ
Лубинскій. Подля акту обжалованя Россіи
скій министръ справъ заграничныхъ Игнатъевъ
бѣвъ сиружною тыхъ агитаціи. Есть тамъ бе-
сѣда о Зальцбургахъ и о мурованныхъ фортіфика-
ціяхъ. Предс. не подобно приуточати, что побу-
диль на власну руку хотѣли робити выправы во-
енны и отрывати провинціи отъ державы для се-
бе. Хочу про тоє запытити побудительного, чи
противно, не выдѣль онъ у правительственъ австрій-
ского безперерывный интенціи прїязни для Россіи
и чи не знаходился пѣтъ тымъ взглядомъ въ зго-
дѣ съ правительствомъ? Предс. Я ухилию се
пытанье, понеже не стоить въ жалдой звязи съ
интенціями акту обжалованя. Прошу дальше пы-
тати. Дрѣ Лубинскій. Не маю нѣчого
болѣше.

Дрѣ Искрицкій. Прошу о сконстатова-
ннѣ зъ протоколу, чи Шпундеръ збѣзнавъ, что о.
Наумовъ, говоривъ, что самъ перейде на православіе
и буде у нихъ парохомъ. Предс. Шпундеръ
збѣзнавъ, что о. Наумовъ въ остатныхъ часахъ
о тѣмъ не говоривъ. Дрѣ Искр. дальшимъ пы-
таньемъ о. Наумовича старався сконстатувати,
что рухъ гнилицкій выйшовъ зъ збарского а о.
Наум. не выкликавъ его, але его заставъ и знай-
шовъ вже приготавленнымъ зъ поводѣвъ локаль-
ныхъ. На дотычнѣ запытанье дра Искрицкого по-
новно заявляе о. Наум. что знайдено у него ста-
ти, представляюща Поляковъ яко авторѣвъ ниги-
лизму и мордерцѣвъ царя Александра II не на-
писана черезъ него; се чужій елаборатъ; таку
думку автора о. Наум. засуджуе. На дальше пы-
танье дра Искрицкого оновдѣ обжалованый свою
розмову съ княгинею Черкаскою. Бѣсѣда була
лишь о его сынѣ Володимирѣ, о збѣднѣностяхъ сына
до науки языковъ. Дальше дрѣ Искрицкій ста-
рався зрѣбити правдоподобнымъ, что фонды, ко-
трѣ молодой Наумовъ побиравъ въ Вѣдн, могли
походить отъ княгини Черкаской; она була про-
текторкою его въ школахъ русскійскихъ. Дрѣ И-
скрицкій заявляе, что хотѣвъ внести, чтобы завѣ-
звати книжницю на свѣдка въ тѣмъ дѣлѣ, але зъ
обычу, что се буде невозможнымъ, написавъ до
неи листъ. На разѣ хотѣвъ дрѣ Искр. поставити
пытанье обжалованю, але предсѣдатель увѣнавъ
пытанье въ такой формѣ суггестивнымъ (подда-
ваннымъ), отже самъ запытавъ о. Наум.: „Чи не
чули вы, отче, чтобы кн. Черкаська въ тѣмъ часѣ,
когда сынъ вашъ бувъ у Вѣдн, присылала ему яку
грошеву помощь?“ Обж. Не чувъ я нѣчого о
тѣмъ. Дрѣ Искрицкій: Яке становище займа-
ли вы яко редакторъ, посолъ и чловѣкъ въ пы-
таню славянскѣмъ: чи есте славянофиломъ чи
руссофиломъ, чи що? Обж. Не подлігае сумнѣ-
ву, что я есмь славяниномъ, отже и славянофи-
ломъ. Ще въ р. 1848 бувъ я головнымъ спів-
роботникомъ „Зорѣ Галицкой“, где отъ всѣхъ
Славянъ надходили дневники и книжки. Читаъ
я Шафарика „Старожитности“ и Коляра „Пѣсенъ
и сонетовъ“. Они то запалили въ менѣ любовь до
идеѣ славянскѣмъ. (Тутъ о. Наумовъ декламуе
однѣ стихъ Коляра, написаный въ дуѣхъ восла-
влянскѣмъ и додае, что бувъ завѣдгы поэтичного
успособленя и для того перенявъ тою мыслею).
Користаючи зъ вакацій вадрувавъ я по краю и
постановлявъ працювати для люду, и старався
вкѣрѣновати идею збратанья всѣхъ Славянъ.
Въ тѣмъ не ма нѣчого небезвѣчного для Австріи,
въ котрой раса славянська есть наибѣднѣйшій,
Австрія мавъи Угровъ, Нѣмцѣвъ и Славянъ есть
незначе великою Швайцарією, где Итальян-
цѣ, Нѣмцѣ, Французы суть добрыми патриотами
швайцарскими. Тую идею славянско-австрійску
проповѣдувавъ я въ своиѣмъ часѣ на конгрессѣ сла-
вянскѣмъ въ Празѣ. Яко панславистъ завѣдгы
я обурываю тымъ, что Поляки не признавали до
взаимности съ другими Славянами. (Тутъ обжа-
лованый цитуетъ уступъ зъ брошюры „La Pologne
et les Habsbourg“, котрый о тѣмъ свѣдчитъ). Въ
Россіи до р. 1846 уходила идея панславизму за
дуже підорыву. Тоджъ розвязано братство сла-
вянское заложено Шевченкомъ, Кулѣшомъ и Ко-
стомаровымъ. Полякобѣмъ не бувъ я иѣколи,
але выступаю только противъ той партіи поль-
ской, котра хоче русскій народъ згнести, котра
минушого року выдала въ Краковѣ знамя: „Не
ма квестіи руской, нема Руси!“ Колибы соймъ
бувъ прїнявъ въ роцѣ 1869 внесенные князя Юрія
Любимирского о згодѣ, то уніа не булабъ только
на „кѣнци“. Але я не обвиняю нѣкого, то суть
наслѣдства выхваня. Народнѣсть руска въ Га-
лицинѣ гнетена; она боронитъ ся, але не съ бун-
товничими якими небудъ планами противъ Ав-
стріи. Въ роцѣ 1869 прїимеся въ мысли згоды
съ Поляками, услованой бл. н. Лавровскимъ, але
заразы по першѣмъ засѣданю пѣзнавъ я, что нѣ-
чого зъ того не буде. Сказали тамъ намъ Поляки:

„Мы маемо силу“. То насъ споводувало станути
въ оппозиціи и ратувати нашъ святощѣ отъ за-
глады. Люблю все, что славянское. Моимъ есть
Пушкентъ, Лермонтовъ, моимъ Корженевскій,
Шевченко, Стефановичъ, Пуркинѣ. Бѣтъ то звѣдъ
духова. Але по за стовны граничній не сягаю о-
комъ, такъ само якъ Тирольскій, котрый духово
есть полученый зъ элементомъ нѣмечскимъ, Ав-
стріи завѣдгы есмь отданный. Я стремлю до чи-
стои уніи съ Поляками якъ на поли церковномъ
такъ и на поля политичномъ; оппозиціи моя мае
на цѣли змусити братѣвъ-Поляковъ до згоды. Але
треба, чтобы на той копечѣ ишовъ насампередъ
Качала, а потому Смоляка, а не Смоляка и Смо-
ляка! Политика нынѣшного правительственъ есть на
добрѣй дорожѣ, понеже не край коронный але по-
динокъ народы хоче ушаслявати. Любѣмъ — се
цѣль идеѣ славянскѣмъ (о. Наум. попадае въ
экстазу).

Предс. Прошу спокойно говорить.
Обж. л. вартѣе до предмету и говорить
спокойно о своихъ нереконаныхъ славянско-ав-
стрійскихъ, але предсѣдатель прерывае широкій
выводы. Мимо того о. Наум. говорить дальше о
загальныхъ пытаньяхъ политичныхъ, именно мно-
го собѣ общѣе зъ новымъ сторонничествомъ людо-
либеральнымъ.

Прок. Идеалы идеалами. Верѣмъ до дѣйст-
ности, księże proboszczu! Якже панславизмъ тутъ
теперь представленный годится съ словами нашими
въ брошюрѣ „Посланикъ св. Владиміра?“ (Про-
кураторъ цитуетъ слова; повторити ихъ не можн
бо були сконфискованы). Якъ погодити свои
погляды съ статією въ Петербургѣ о графѣ
Голуховскѣмъ, друкованю въ „Славян-
скѣмъ Сборникѣ“, где знаходится доказъ, что
Русь не мае чого сподѣватися въ Австріи и отъ
Австріи, и якъ погодити австрійскій панславизмъ
тутъ вами представленный, съ тымъ воимъ, что
вы говорили передъ Весоловскимъ, Шпундеромъ?

Дрѣ Искрицкій. Застѣрѣгаючи противъ
формы выступленія п. прокуратора; то ослабляе
враженье словъ о. Наумовича, то подобне вже на
plaidoyer.

Предс. Не виджу нѣчого невластивого въ
формѣ.

Обж. л. (въ отповѣдь на пытанье прокура-
тора) Все те я дѣлавъ въ оппозиціи, такъ якъ ко-
гда оппозиціи дѣлати муситъ. Хотѣвъ я звернути
увагу правительственъ на нашу кривду. Оппозиціи
выступавъ все окрайно, есть се звычайна тактика.
Поляки, коли домагалися своихъ правъ въ Гали-
чинѣ, не попереставали на смиренныхъ заявле-
нїяхъ, але поклякували на права цѣлого народу,
цѣлой Польщѣ. Такъ само чинимо и мы. Положе-
нне наше есть о столько горше, что иѣколи не
можемо мати большости голосѣвъ — не можемо
отже числити на сповненіе нашихъ бажанъ въ той
дорожѣ. За правительствѣ абсолютичныхъ малъ мы
болѣше правъ въ Галичинѣ, якъ нигдѣ, за Консти-
туціи.

Прок. Отже и въ „Сборникѣ“ петербур-
скѣмъ звертали вы увагу австрійского правитель-
ства на кривду Русскѣмъ? Обж. Такъ есть, тамъ
маемо нашего амбасадора!

Дрѣ Дулемба. Въ актѣ обжалованя заки-
даеся, что підсудный маюгъ симпатіи до народу
русскійского и его представителѣвъ. Чи и инші
народы славянскі навѣтъ замешкали въ Австріи
такыхъ симпатій не мають? Обж. Знаю суть то
рѣчи. Вѣдомый н. пр. симпатіи до Россіи, Чехѣвъ
и полудневныхъ Славянъ австрійскихъ. Чехи бра-
ли удѣлъ въ памятникѣ зъѣздѣ на выставу въ
Москвѣ. Я самъ бувъ запрошеный на ту выставу.
Въ обавѣ, чтобы мене не поудуживали о над-
мѣрне тисненье до Россіи, я не побѣхавъ. Ба и
нынѣ я есмь такимъ агентомъ московскимъ, что
не могу визы достати до Россіи!

Присяжный Рыльскій запытае обжа-
лованого, где учався передъ рукоположеньемъ,
дальше про рѣжницю мѣжъ церковю востѣмъ-грече-
скою, до котрой належали предѣки теперѣшнихъ
уніатѣвъ а православіемъ русскійскимъ? Обж. по-
ясняе, что въ догматахъ есть единѣсть, въ іерархіи
автономія, впрочѣмъ церковь православно-русскій-
ска може бути уважана яко росколъ іерархичный
отъ церкви востѣмъ. Обжалованый не отрѣмѣвъ
до православія русскійского. Тал оборона прибрала
характеръ великой бѣсѣды политичной, котру слу-
хала вся публика съ напряженою увагою. При-
сяжный Рыльскій пытае дальше о поглядѣ обжа-
лованого на народъ польскій. На тоє отповѣвъ
обж., что тоє, что писавъ о Полякахъ, мае отно-
ситься только до певной партіи; для цѣлогожъ
народу польского чувтуете обжалованый живій
симпатіи. Прис. Рыльскій вызвае обжалованого,
чтобы навѣтъ свои писма, въ котрыхъ выказанъ
суть симпатіи для Поляковъ. Обжалованый покля-
куеся на „Науку“ и на „Слово“, але не наво-
дитъ спеціально нѣякой статіи. Дрѣ Искри-
цкій заповѣдае, что постарася о представленіи
лавъ присяжныхъ тыхъ симпатичныхъ писемъ въ
остатномъ своимъ выводѣ.

Дрѣ Искрицкій пытае обжалованого до-
тчно стиха пересланого Маркову о гнилицкахъ,
— что значить сопоставленье руской семинаріи
духовной съ 1848 рокомъ? Обж. л. отповѣдае,
что онъ бажавъ, чтобы статію въ цѣлости бувъ
знаный въ семинаріи. Пригадую собѣ часы своей
молодости и роцѣ 1848, коли львовска уніатска
семинарія була огнищемъ либерализму, зъ котро-
го вышло багато патриотѣвъ польскихъ, а навѣтъ
мучениковъ. Ходило о тоє, чтобы въ семинаріи
уложили ноты до стиха.

Пытаня судій присяжного Маера, ассессора
Литвиновича п. др. не выказали нѣкого нового.

На томъ окончилось переслушанье о. Наумовича, а взглядомъ всё же обжадованныхъ. Приступлено до переслушанья свидѣльствъ.

Першимъ свидѣкомъ бувъ о. дръ Геронимъ Костецкій, гр. к. парохъ въ Збаражѣ отъ 1876 р., числясь 42 роки, женатый. Теологію укнчивъ въ Римѣ. Присягу и збзнаня складавъ въ языцѣ польскѣмъ.

На запытанье предѣдателя отпѣвае о. Костецкій такъ: Першій разъ довѣдавъ о томъ отъ Дуки Титиника, що гдекотрі мої парохіане підписують декларацію на православіє. Коли я прийшовъ до Збаража, то замешкавъ я вынайнятый дѣмъ Бохеньскихъ, за котрый плачено 300 зр. Комитетъ церковный ухваливъ купити тую релігійность за 3,300 зр., а староство затвердило тую ухвалу. Але що дѣмъ той бувъ дуже въ лихѣмъ станѣ, тожъ на мою просьбу ухваливъ доплатити комитетъ оставити новый дѣмъ за 6,000 зр. Тая ухвала запала въ маю 1879 р. и щобъ не накласти великого тягару на парохіанъ, просивъ я о стиганьє даткѣмъ конкурентныхъ доперва въ 1880 р. Мимо того однакъ було въ сѣн ухвалы комитету велике незадоволенє межъ прихожанами и они намагали до православія. Зъ той причини просивъ я, чтобы занехано дальше стигати раты.

Предс. Чи лишъ сѣ одна справа була причиною агитації за православіємъ? Свидѣк. Головною причиною була конкуренція, але може бути, що и були які инші причини. Предс. Сказано ту, що вы розгнѣвалсь на Залуского за якійсь тамъ книжки и прилюдно назвали его шизматикомъ, отступникомъ и т. п. Свидѣ. Пригадую собі, що я побачивъ гдесъ брошурку „Подорож до Риму“, котра противилась задуманій подорожні Русинѣвъ, где авторъ вымѣшавъ тѣмъ вандрѣвкѣ и выстунавъ строго противъ митрополита. Я перестерѣвъ по проповіді моїхъ прихожанъ, чтобы той брошурки не куповали, а если еи ктѣ має, нехай сѣй-часъ кине еи до огня. Але не пригадую собі, чтобы я коли-небудь назвавъ Залуского шизматикомъ; я выстунавъ лишъ противъ шизмъ въ загалѣ и противъ удаванья до Пачаева. Такожъ неправдана вѣдомость въ „Словѣ“, чтобы я мавъ сказати, що въ евхаристіи шизматикѣмъ видить чортъ.

Дальше говорить свидѣк: Въ мѣстѣ була агитація за православіємъ; се сказавъ менѣ Титиникъ. Найбѣльше мавъ агитувати Залускій; дѣятого я закликавъ его до себе и почавъ его отводити отъ той гадки. Онъ переносивъ мене и общювавъ поправу, а оттакъ написавъ до мене листъ (складае его до рукъ предѣдателя), где просивъ мене о прощенє, бо якъ самъ тамъ пише: „Явъ я чужій хлѣбъ и мусѣвъ сѣвати чужу ибѣню.“ Предс. Чи подчасъ той агитації не говорено о гнѣтѣ народнѣмъ? Свидѣ. Говорено о гнѣтѣ Русинѣвъ черезъ Полякѣвъ, але тая справа була зовсѣмъ отрубана и она не була причиною намѣреного переходу.

Предс. Скажіть намъ, що вамъ вѣдомо о вѣдѣ Залуского до Львова, где обжаловувавъ васъ передъ консисторією. Свидѣ. Залускій вѣдѣвъ до Львова кѣмъ разѣмъ. Насампередъ скарживъ мене тамъ передъ консисторією, але тая жалоба була фальшива. Оттакъ вѣдѣвъ се протестомъ выборцѣвъ до рады громадской, о чѣмъ менѣ оповѣдавъ, коли вже прійшло мѣжъ нами до згоды. Казавъ менѣ, що коли прійшовъ до „Народного Дому“, тамъ здыбалю его двоухъ незнакомыхъ панѣвъ и намовляя его на православіє. По сѣмъ мавъ одержувати листы зѣ Львова съ пытаньємъ, чому не розпочинавъ дѣла. Показувати мавъ такожъ селянамъ листы мовъ-то писані зѣ Львова, а котрі онъ самъ фабрикувавъ, въ котрыхъ стояло: „не бойтєся, нѣчого вамъ статися не може.“ По моїхъ рефлексіяхъ ставъ Залускій зовсѣмъ вынимъ чѣловѣкомъ, ходивъ пыльно до церкви. Тимчасомъ довѣдавъ я, що Залускій агитусъ за православіємъ въ Гниличкахъ, а коли я его о те запытавъ, онъ заявивъ, що робить се для зарѣвку. Коли консисторія выслала на комисію до Гниличокъ мене, декана Малишевского и о. Качала, то я представилъ о. декану, чтобы заволовъ Залуского, котрый може наклонити селянъ до занеханя о православію. Предс. Чи не чинили вы Залускому въ сѣй справѣ якій отбѣнцѣ або не грозили ему? Свидѣ. Нѣ, хотъ я оттакъ читавъ въ газетахъ, мовъ-то грозивъ я ему *Ивановою га тою*. Я давъ ему за „фатигу“ 10 зр. и дававъ отъ часу до часу малыя замоги; разъ навѣтъ въ церквѣ зобрѣвъ я зѣ складаки для него 2 зр. Предс. Чи онъ намовлявъ Гниличанъ до збѣстѣ при уніи? Свидѣ. Казавъ, що цѣлу побѣ ихъ на то намовлявъ. Предс. Чи не згадувавъ, кто ему давъ декларацію для Збаражѣмъ? Свидѣ. Казавъ, що якійсь панъ у Площанского. Предс. По откритію цѣлоя sprawy о православію мавъ казати Залускій до своего брата, что „если его теперь не возьмутъ въ оборону, то всё же выдастъ.“ Свидѣ. Та тамъ мавъ говорити, якъ такожъ и то, что „голый разѣомъ не боится.“

Дръ Искрицкій. Чи вѣдомо вамъ, що парохіане заявили, что они перейдутъ и на обр. латинскій зѣ тыхъ самыхъ причинъ, что и на православіє? Свидѣ. Дѣйстно такъ говорили, а причиною были выдатки на намѣрену будѣву. (Сензаци.) Дръ Искр. Дакую. Дръ Дулемба. Чи въ той агитації за православіємъ была обдумана безирерывность? Свидѣ. Явна агитація розпочала въ 1880 по выборахъ до рады громадской, а коли я погодивъ се Залускимъ, агитація устала. Судія п. Латвиновичъ. Чи може и латинники хотѣли перейти на православіє? Свидѣ. Про се не знаю.

Теперь наступила конфронтация. Обж. Залускій (по руски). Тамъ вы, Всечестнѣйшій, называли мене шизматикомъ, фарисеемъ и то еще

прилюдно въ проповідяхъ. Свидѣ. (по польски). То неправда. Я говорилъ лишъ о томъ, что занимаея тыми брошюрками и хотъ сказавъ я, что то ремѣникъ, але не вывѣивъ имени. Обж. Залускій. Такъ, вы не вывѣили имени, безчестныя мене, бо такъ описали вы мене, что каждый лишъ на мене вскакувавъ пальцемъ. Предс. (до Залуского). Въ листѣ до о. Костецкого написали вы: „Я въ чужій хлѣбъ“. Чѣмъ то бувъ хлѣбъ? Обж. Залускій. Савчучиньского.

Свидѣкъ Францишокъ Гаргулинскій, обр. рим.-кат., селянинъ зѣ Збаража, заявляе подъ присягою: Коли передъ двома лѣтами были выборы до рады громадской, двенкій выборцѣ внесли телеграфично до Намѣстництва протестъ. Поневже однакъ отпѣвъ не надходила, тожъ выслала громада депутацію, до котрой входивъ я, Залускій и Савчучинскій. Во Львовѣ не застали мы п. намѣстника. Залускій сказавъ: Ходѣмъ до „Слова“. Такъ мы и пошли. Тамъ описавъ Залускій п. Площанскому цѣлу справу съ протестомъ, а той казавъ намъ ити до адвоката Добрянского. Пошли мы до адвоката Добрянского, и онъ выслушавши насъ, сказавъ, что не має часу и отославъ насъ зновъ до п. Площанского. У п. Площанского не було жадной бесѣды о православію, лишъ Залускій жалувался на о. Костецкого. Тогда сказавъ п. Площанскій: Идѣтъ съ тою жалобою до о. Малиновского. Такъ мы и пошли. Предс. А по-щожъ вы тамъ яко латинники ходили? Свидѣ. Або я знаю (веселѣсть). Предс. И щожъ тамъ было у о. Малиновского? Свидѣ. Залускій говорилъ тамъ на о. Костецкого, сказавъ, что онъ держитъ съ Поляками, а о. Малиновскій збрѣвъ съ крѣсла, кинувъ перомъ въ столъ и сказавъ: „А то римскій ксьондзъ!“ — Оттакъ пошли мы до п. Площанского, котрый давъ Залускому „Слово“ и таку (показуе руками) пачку книжочекъ. Предс. Щожъ сталося съ тѣми книжочками? Свидѣ. Въ Збаражѣ казавъ я до Залуского, что то предѣл для насъ вѣсѣхъ тѣ книжочки (веселѣсть), а Залускій давъ менѣ лишъ одну, бо казавъ, что тамъ тыхъ не годится читати. Предс. Читали вы тую книжочку? Свидѣ. Нѣ, бо була писана московскимъ друкомъ (веселѣсть). Предс. Чи Залускій агитувавъ за православіємъ? Свидѣ. Про се нѣчого не знаю. Предс. Въ слѣдствѣ казали вы, что щось кричали. Свидѣ. Ага правда; якъ люди разъ напали его на рынокъ и начали чѣпати: а где маешъ ксьондзъ? где маешъ церковь? — то онъ тогда скликавъ около себе цѣлу купу людей, показавъ пальцемъ на небо и сказавъ: „Ось тамъ ксьондзъ!“... а оттакъ указавъ рукою на землю въ рынокъ и сказавъ: „А се церковь!“...

Свидѣкъ Павло Савчучинскій, го сподаръ зѣ Збаража, лѣтъ 50, стану вольного, заявляе: Передъ выборами до рады громадской не снілося нѣкому переходити на православіє. Дперва по выборахъ огорчені селяне, що священникъ мѣшавъ непотрѣбно въ такі рѣчи, якъ выборы, почали радитися, якъ бы позбутися такого священника. Такожъ и черезъ то зробивъ собі о. Костецкій неприхильниковъ, що домагався конче нового дому. Я самъ належу до комитету церковного и протестувавъ противъ намѣреной будѣвы, але другі два члены переоголосували мене. Зъ того такожъ и цѣла громада була дуже незадоволена. Съ протестомъ противъ выборовъ до рады громадской выслано мене, Гаргулинского и Залуского до Львова.

Тутъ оповѣдае свидѣкъ о визитѣ у п. Площанского такъ само, якъ и свидѣкъ Гаргулинскій и додае лишъ, что протестъ написавъ якійсь панъ у Площанского. Предс. Щожъ говорено у о. Малиновского? Свидѣ. Залускій казавъ, що якъ не возьмутъ зѣ Збаража о. Костецкого, то мы перейдемъ на православіє. Предс. Щожъ о. Малиновскій на то? Свидѣ. Кинувъ перомъ въ столъ и сказавъ: „Отъ то римскій ксьондзъ!“ Предс. Чи передъ тѣмъ не були вы у п. Площанского? Свидѣ. Не памятаю; та якбы то чѣловѣкъ бувъ знавъ, что оно ажъ до того прійде, что треба буде ставати тутъ...

Дальше оповѣдае свидѣкъ, что тои декларация не подписывавъ, хотъ въ его хатѣ подписывали другі и що еи принѣвъ зѣ откосъ Залускій. Предс. Залускій каже, что то вы намовляли до подписыванья. Свидѣ. И? та на що? Предс. Бо вы маєте гарный грунтъ. Свидѣ. (здивованій). То они мають на мой грунтъ подписывати, чи що? Предс. Тому, что вы маєте найбѣльшій грунтъ въ Збаражѣ, тожъ вамъ ходило о те, чтобы не платити на конкуренцію. Свидѣ. Най мене Богъ боронитъ! Предс. Сказано, что Залускій робивъ то, что вы хотѣли, бо въ вашъ хлѣбъ. Свидѣ. Най мене Богъ боронитъ! Дръ Искрицкій. До протоколу казали вы, щось хотѣли перейти на обрядъ латинскій. Свидѣ. Та такъ, бо то великій выдатокъ въ Русинахъ (веселѣсть).

Свидѣкъ стае коло лавокъ дневникарскихъ съ дуже поважною миною и скѣлько разы якій новый свидѣкъ заприсягае, онъ складае руки мовъ-бы до молитвы и побожно крестится.

Свидѣкъ Стефанъ Ванкевичъ, го сподаръ зѣ Збаража, заявивъ подъ присягою, что гадку переходу на православіє подавъ Залускому народный учитель зѣ Тернополя. Онъ самъ (Ванкевичъ) жаловался передъ Залускимъ, что треба богато платити на конкуренцію. Залускій мавъ агитувати за православіємъ и дѣржавъ свидѣкови, что онъ пѣбы приставъ до Ляхѣвъ и держитъ съ „попомъ“. После словъ того свидѣка хваливъ Залускій отношеня въ Россіи, зѣ чого его названо „москалемъ“. Обж. Залускій перечить тому въ цѣлости и говорить, что предѣ свидѣкѣ мусѣтъ знати лѣбше относныя русскій, бо бувъ „за перепрошеніємъ высокого трибуналу простымъ нацкаремъ“ (веселѣсть).

Свидѣкъ крылош. о. Мих. Малиновскій заявивъ подъ присягою (въ языцѣ польскѣмъ): Пригадую собі, что була у мене депутация зѣ Збаража съ жалобою на о. Костецкого. Я не хотѣвъ вѣрити, чтобы тая жалоба була зовсѣмъ правдива, бо говорено примѣромъ, что о. Костецкій ганибитъ парохіанъ на проповіді, называе ихъ чортами, шизматиками и т. п. При слѣдженію сѣи справы показалося, что властивою причиною до жалобы була домагана будѣва дому парохіального зѣ стороны о. Костецкого. Я сказавъ депутації, что о. Костецкій есть добрый священникъ, дръ теологіи, что бувъ довшій чѣсъ въ консисторіи и ту були зѣ него задоволені. На желанье депутації выславъ епископъ-суфраганъ Сембратовичъ до Збаража о. Фортуну на комисію и показалося, что замѣты депутації были пересажены. Депутація не грозила передо мною, что перейде на православіє, если о. Костецкій не буде усунуеный. Предс. До протоколу казали вы, отче пралатъ, что грозила переходомъ. Свидѣ. перечить тому, якъ и тому, чтобы сказавъ въ гнѣвъ: „А то римскій ксьондзъ!“

Дальше заявивъ свидѣк: Въ консисторіи не знавъ нѣкого о справѣ Гниличкой, ажъ доперва въ грудні — было то въ поведѣлокъ — сказавъ менѣ протоколистъ Грабовичъ, что якійсь хлопецъ принѣвъ подане Гниличокъ съ заявленіємъ, что переходить на православіє. Тое подане занѣвъ я до о. митрополита, котрый выделегувавъ комисію зѣ оо. декана Малишевского, Качала и Костецкого. Комисія выѣхала на мѣсце и другого дня заявили селяне, что остаются при уніи. Сисанный комисією протоколъ выслала консисторія до намѣстництва, а въ Гниличкахъ малыхъ поставлено сотрудника на кошѣ о. Гарасимовича. Отъ того часу все тамъ спокійно. Додати мущу, что въ поданю до консисторіи заявлено мѣжъ иншимъ, что громаду склоняе до переходу на православіє такожъ пересѣдованье зѣ стороны о. Гарасимовича. Еще р. 1877 просили Гниличане о окремого священника, але просѣбъ ихъ не вдоволено, бо приписоу кажутъ после возможности концентрувати парохіи. Тая концентрація робить намъ богато клопоту и оперався на декретъ цѣсаря Юсефа II. Отъ р. 1780 до р. 1840 сконцентровано 800 парохій.

Предс. Чи може и въ иншихъ мѣстцевостяхъ есть агитація за православіємъ? Свидѣ. Нѣ, лишъ что до обряду суть непорозумѣнія. О. Митрополитъ наказавъ зѣ той причини курендоу, чтобы въ цѣлой архіепископскій державѣ обрядѣвъ, якъ суть въ митрополитанской церквѣ во Львовѣ. Ксестію обрядѣвъ подѣльсь першій о. Волод. Терлецкій и зѣ того поручивъ пана, чтобы скликати синодъ для упорядкованья обрядѣвъ. Предс. Чи були давнѣйше случаи, чтобы громады гр. кат. обряду переходили зѣ причины конкуренціи на иншій обрядъ? Свидѣ. Се сталося дѣйстно въ Малогодахъ, Новѣмъ-Селѣ и Доробанѣцѣ, котрі то громады перейшли на латеранизмъ, чтобы оттакъ перейти на латинизмъ, бо после папского breve Concordia не можна греко-католикамъ переходити впросто на латинизмъ.

Сов. п. Маевскій. Зѣ отки походятъ тѣ инновации въ обрѣдахъ? Свидѣ. Архіепископъ львовскъ складае зѣ частей рѣжнихъ епархій, якъ лункой, холмской, перемыской, житомирской и львовской, а въ каждой такой епархій были инші обряды, котрі опирались на мѣсцевыхъ звчальхъ и традиціяхъ. Зѣ отсю у насъ и приновѣдка: *Що подѣ, то обрѣдъ*. Пана Григорій XVI жадавъ вже навѣтъ отъ кардинала Левинского выясненъ въ той мѣрѣ. Сов. Маевскій. Чи Римъ накидавъ такі новости обрядѣвъ? Свидѣ. Нѣ, самі епископы ихъ заводили за згодою Риму.

Прокураторъ. Чи о. митрополитъ выдалъ коли яку куренду въ справѣ рускихъ газетъ? Свидѣ. Выдавъ три: двѣ противъ „Слова“, а одну противъ „Пролома“. Прок. Зѣ якимъ причиною? Свидѣ. О. Митрополитъ воззавъ нѣкои духовенство, чтобы не предлачували тыхъ газетъ, бо въ нихъ доглянувъ о. митрополитъ щось противъ католической вѣры. Що до „Науки“, то вызавъ разъ о. митрополитъ о. Наумовича о болѣшу розвагъ, бо въ одномъ цѣлѣ вычитавъ о. митрополитъ, что „квѣркы суть наилучшими католиками.“ Прок. Чи о. Наумовичъ удавался коли до консисторіи въ справѣхъ религіиныхъ? Свидѣ. До каноникѣвъ нѣ, але знаю, что коли еще бувъ приходникомъ въ Перемышлянахъ, за часѣвъ митрополита Яхимовича, то писавъ меморіалы въ справѣхъ обрядѣвъ, зѣ чого индаговано о. Наумовича и онъ обѣщавъ, что вже болѣше не буде мѣшати въ тѣ справы. Прок. Чи вѣрою предѣвъ нынѣшнихъ уніятѣвъ было православіє? Свидѣ. О. дае тутъ обширне выложеніє, почавши отъ першої еры христіанства, зѣ чого выхоло, что вѣра предѣвъ нашихъ взяла свой початокъ въ Римѣ. Обж. Адольфъ Добрянскій высказавъ при той случайности свои погляды, гдекотрі противны выводымъ о. Малиновского, опираючись на рѣжнихъ догматахъ, булахъ, ухвалахъ синодальныхъ и т. п., при чѣмъ съ повнымъ признаніемъ знаеиъмъ говорилъ на память всякій латинскій цитаты и критикувавъ було *Magnum Dominum*.

(Конецъ буде.)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНІЙ.

Австрійско-Угорскій Монархія.

(Цѣсарь) надавъ генералови бар. Далеяюви и генералови Іовановичови великій крестъ ордену Леопольда съ декорациєю военною за за-

мѣнтіи заслуги при пацификаціи Герцеговины и Далмачіи.

(Министры): гр. Фалькенгайнъ, рѣльництва, дръ Пражакъ, правосудія, и бар. Конрадъ, просвѣты, одержали рескриптомъ цѣсарскимъ въ днѣ 26 л. червца ордеры желѣзної короны першої класы. Печать автономична приняла дуже симпатично вѣдомость о отзначеніи высокими декорациями трехъ министровъ зѣ кабинету гр. Таафого. „Presse“ каже, что се есть доказомъ великого довѣрія, яке має у монарха цѣлый кабинетъ и его политика. После „Presse“ министры Пражакъ и Фалькенгайнъ удостоились декораций за те, что, хочъ люди съ политикою партійною, охотѣли и зѣумѣли вжитися неначе въ свой урядъ и застосуванію до политики президента министровъ. Бар. Конрадъ одержавъ зновъ декорацию болѣше зѣ того powodu, что сего року кончить 40 вѣй рокъ службы, хотъ не можна сказати, чтобы цѣсарска декорация не значила такожъ признанія монаршого тому министрови за его дѣяльність; се такожъ значить, что вѣсти о дѣисіи министра бар. Конрада суть безпѣдоватны; до змѣны министра просвѣты не має причини. Вѣдѣньска „Tribüne“, органъ Пражака, съ натискомъ подноситъ заслуги бар. Конрада яко министра просвѣты; „его имя — имя Tribüne — связано неразлучно съ организациєю чешского университета; жадеиъ министръ просвѣты не зробивъ только добраго для нѣмѣцкихъ народностей Австрій, якъ Конрадъ. (Вынявши Русинѣвъ, для котрыхъ бар. Конрадъ не мавъ случая зробити что небудь на поли школьництва). — Праса вѣроконституційна говорючи о декорированіи трехъ министровъ мусить признати, что фактъ той свидѣчить о сильной позиции кабинету гр. Таафого.

(Почтовой касъ шадничъ) будутъ выведенъ въ житье, надѣяться, вже 1 сѣчня 1883. Директоромъ уряду тыхъ касъ въ Вѣднѣ именованный вже дръ Кохъ, звѣстный зѣ своихъ студій надъ почтовыми касами ошадности.

(Обава передъ антижидовскими розружками на Угорщѣ.) Министръ внутрѣшнихъ дѣлъ розославъ до подвластныхъ властей циркуляръ, въ котромъ предкадае гдекій мѣры осторожности противъ антижидовскихъ розружѣвъ въ Угорщинѣ. Наказуе такожъ властямъ, чтобы о всякомъ подобномъ провѣдѣ ему сразу доносили. Въ кѣмъ-кохъ мѣсцахъ вже и лучились дробнй зачѣпки жидѣвъ. Причиною роздражненія угорского народу проти жидѣвъ есть невыясненіи досѣ докладно случая смерти молодой христіанской дѣвчаны Естеры Солимоосы зѣ Тисы-Боларъ. Суть гдекій важный подѣзрѣнія, что тую дѣвчину зарѣзали жиды, чтобы кровь еи ужити на мацы. Въ Тиса-Боларъ арештовано до теперъ вже 30 жидѣвъ, мѣжъ ними рабина Розенберга и кошерного рѣжника. Одинъ молодой хлопчаина збѣнавъ, что бачивъ черезъ дѣрку отъ ключа, якъ въ божицѣ рѣзали Естеру. Сестра Естеры зѣнае такожъ, что послѣдній разъ бачила еи передъ божицею. Злочинцѣ хотѣли ошукати власти и убрали въ одѣжъ погубишю Естеры другу дѣвчину и вкинули въ воду. По десяти дняхъ вода выкинула трупъ дѣвчины; але розбѣзано, что се тѣло не Естеры, лишъ еи одѣжъ. Се ще болѣше розъярило народъ. Якъ дѣло скончится, не занекаемъ довести.

ЗАГРНИЦА.

Россія. Вже и самъ „Правительственный Вѣстникъ“ донѣвъ, что полиція удалось выкрыти и узвѣстити въ Петербургъ и Москвѣ много нигилистѣвъ. Ось якъ о томъ пише „Правит. Вѣстникъ“: „По арештованію важныхъ злочинцѣвъ политичныхъ въ Петербургъ и Москвѣ розпоряджено, чтобы гдекій особы, подѣзрѣлы о належнѣе до тайного звязку, взяти подъ тайный дозоръ полиційный. Тѣмъ чиномъ выкрыто, что группа петербурска чинила приготоованія до новыхъ злочинствѣвъ. По выслѣдженію еи личного складу и лѣокалю, въ котромъ велись приготоовительныя работы, арештовано днѣ 17 с. 18 особѣ, въ помѣжъ котрыхъ 5 особѣ мали фальшивыя пашпорты. Ревизія мешканя выкрыла наростатъ до фабрикаціи динамиту и иншихъ експлодующихъ матеріалѣвъ. Въ наслѣдство порозумѣнія полиціи петербурской съ тайною полицією московскою, арештовано и въ Москвѣ нигилистѣвъ; подчасъ того однакъ знякши зѣ Москвы три особы, заосмотренъ въ фальшивы пашпорты; въ мешканіи ихъ знайдено тайну друкарню, въ котрій очевидно друкувались письма революційны.“ Ось такъ говоритъ урядовый дневникъ о новѣйшихъ арештованіяхъ въ Петербургъ и Москвѣ. Розумѣсь, онъ всего не каже. До „Kölnische Zig.“ доносить зѣ Петербурга, что арештована петербурской группы нигилистѣвъ выказали, что нигилисты стояли въ звязкахъ съ однимъ вышнимъ урядникомъ въ министерствѣ справъ заграничныхъ Волковымъ, котрый зраджувавъ имъ все секретны донесенія зѣ заграницѣ. Урядникъ той мавъ побирати отъ нигилистѣвъ велику плату. Нигилисты доставали отъ него все тайны денешъ вже отшифрованы. Волкова мали узвѣзнити.

Дотеперѣшный шефъ секціи чужихъ (неправославныхъ) вѣроисповѣданъ, Мосоловъ, именованный губернаторомъ въ Вологдѣ. Сей фактъ має дуже важное значеніє и стоить въ непосредной звязи съ именованіємъ гр. Димитрія Толстого министромъ справъ внутрѣшнихъ. Якъ звѣстно, Мосоловъ довго провадивъ переговоры съ курією римскою и допрывадивъ бувъ вже до того, чтобы блязко вже було до рѣшучою угоды съ Римомъ. Мосоловъ поробивъ бувъ Римомъ великій уступства, особливо, что до холмскихъ уніятѣвъ. Коли гр. Толстой, якъ звѣстно, одномышленникъ Каткова, зѣоставъ министромъ справъ

внутрішніх не мого стери́ти, щоб католицтво достало в Росію такий обширний права, як се постановляла угода Мосолова. Гр. Толстой отже збрав угодю з Римом, — се доведуться з вбродостойного жерела всі польські газети. Що так мусить бути, свідчать о томъ усунення Мосолова з уряду шефа чужих вброисповіданъ и назначення его губернаторомъ Вологды. Пана мавъ вже покла укладовъ съ Мосоловомъ именовати трехъ епископів польскихъ въ Росію на консисторию дня 13 липця. Очевидно що тепер по збравню укладовъ, се не зможе наступити.

Въ Балтѣ, въ томъ вѣстномъ мѣстѣ зъ страшного погрому жидовского, отбулося кілька днівъ тому въ окрестностяхъ суду естачна розправа надъ головѣйшими виновниками розрухъ анти-жидовскихъ. Шість обжалованихъ остро покарано.

Нѣмеччина. Димісія министра финансовъ Виттера збавлена принята. Вѣроятно самъ кн. Висмаркъ въ теперішній важкій хвилѣ, коли стоить на порядку денномъ реформа податкова, обійме теку министра финансовъ, подобно якъ свого часу обнявъ бувъ теку министра торговель. Підсекретарь стану Шольцъ буде отвѣчальнимъ заступникомъ кн. Висмарка яко министра финансовъ.

Загальне тренування службъ войсковой (въ лініи, резервъ и ландверъ) въ Пруссіяхъ выносило до теперъ 14 лѣтъ. Найновѣйшимъ розказомъ кабинетовымъ знижено почавши отъ осени 1882 р. загальне тренування службъ въ войску на 12 лѣтъ.

Египтъ. Доси вѣдомо намъ о чотирьохъ засѣданяхъ конференціи въ Константинополі въ справѣ египетской. На третомъ засѣданні державы прирели собѣ, що вздержатся отъ всякой самостойной акціи въ Египті підчасъ тренування конференціи, хіба колибъ було загрожене безпечности Европейцѣвъ. Що Европейцѣвъ не дуже безпечно въ Египті показується и зъ найновѣйшихъ вѣстей. Коло Каира замордовано двоохъ Грековъ. Потверджується такожъ вѣдомость, що Араби-наша намѣряє ушкодити каналъ суецкій, колибъ Англія высидила свои войска зъ кораблівъ на землю египетскую. Найновѣйша телеграма зъ Александріи доносить, що тамъ запанувавъ зновъ великій пополохъ міжъ Европейцями. Европейцѣвъ позамикали склени и реставрації а гроші и цінніи предмети переносили на кораблі торговельні.

Сербія. Въ скупщинѣ сербской внесло правительство проектъ ustawy, покла котрой депутатова, складаючи безъ причины мандатъ, чтобы лишь декомплетувати скупщину, мають бути караніи гривною 1000 денаровъ (франковъ). Сей правительственный проектъ, треба признати, есть дуже хитро обдуманный и свѣдчить о реакціи въ молодомъ королевствѣ сербскомъ, якъ се мы вже зазначили послѣднимъ разомъ, говорячи о ухвалѣи ограничена свободы печати въ Сербіи. Приглашувались той оригинальной уставѣ о караніи послѣвъ складающихъ мандатъ побачимо ось який хитрый підступъ правительства. Въ скупщинѣ оппозиція есть численна, але все менша отъ партіи правительственной; се впрочѣмъ и не диво, зваживши, что часть послѣвъ именуе самъ король. Оппозиція може бодей о стѣлко въ важкой якій справѣ опертисъ правительству, что зложитъ мандаты и декомплетуе скупщину. Въ такомъ случаю розпущаются новы выборы, а коли оппозиція войде до скупщины все еще въ такой силѣ, что може декомплетувати палату, въ такомъ случаю повинна наступити отвѣдна зміна кабинету. Але въ Сербіи не дѣеся такъ, якъ повинно дѣятисъ въ конституційной державѣ. И отъ правительство сербское, чтобы зановѣичи декомплетуваню палаты съ стороны послѣвъ радикальныхъ, оппозиційныхъ, внесло проектъ ustawy о караніи складана мандату гривною 1000 франковъ. Разумѣеся, что се буде вже отстрашачиномъ средствомъ, зваживши, что радикальныя послы сербскіи звичайно люди не надто маючі. Ось такъ значеніе має той оригинальный проектъ.

Иранія. Телеграмы доносятъ о новомъ мордерствѣ аграрномъ, котрого жертвою пали лордъ Баярикардъ, его агентъ Блекъ и его управитель Кинъ. Мордерцѣвъ не раскрыто.

Болгарія. Зъ Осніи доносятъ, что правительство болгарское заказало дневникъ „Братство“, выходящій въ Руцуку за те, что оголосило социалистичну программу, зачѣмъ князя, выше духовенство и армію.

НОВИНКИ.

— Збравне отпоручниковъ вдовичо-сиротинского фонду. Въ дняхъ 27, 28 и 29-го черца отбулося збравне отпоручниковъ до фонду вдовичо-сиротинского Архиепископіи львовской въ заведенію св. Юра подъ председательствомъ преосвященного епископа Сильвестра. По отворенію засѣданія председателемъ, считавъ секретарь справозданіе зъ дѣяльности комитета за часъ отъ послѣдняго збравня. Потомъ наступило справозданіе касіера, зъ которого выказалося, что фондъ кореннымъ поумножился о 4.150 гульденовъ. Приотушено до выбрана 4 комісії администраційныхъ, юстиційной, статутонной и касовой, котры радили дня 28-го въ особняхъ саяхъ и предложили свои внесенія загальному збравню. Зарядъ мажеткожъ оказався якъ найточнѣйшій и найсовѣстнѣйшій, за що удѣлено комісії не только абсолюторіумъ але и цѣловите узнаніе. Починено кілька конечныхъ постановъ що до администрації и маніпуляцій. Доконано зміни въ провизоричныхъ ста-

тутахъ зъ р. 1869, чтобы покла всказанія юридиче и въ мыслѣ интенцій Намѣстництва, оставше урегулюваніе институцій подъ взглядомъ правного существованія на подготовѣ закона о товариствахъ зъ 26-го надолости 1352 ояснуги. Петиціи о надзвичайной помощи отступленю комісії до можливого увзглядненія. Выбрано комісію на дальшій три роки до котрой войшли: о. крыль, Шведицкій, о. деканъ Меруновичъ, о. Вѣлечичъ, о. Д. Танякевичъ, а яко секретарь о. Гордѣвскій. Яко заступники выбраны: о. Лопатинскій зъ Львова и о. Полянскій префектъ семинаріи. Касіеромъ на дальше выбрано о. дра Крижановского, а контролѣромъ о. дра Бартошевского. На томъ закончено засѣданіе.

— Зарядъ вдовичо-сиротинского фонду для архидіеціи львовской выдать друкованую брошюру справозданіе зъ стану фонду за рокъ 1881. Председателемъ того фонду есть Преосв. еп. Сильвестеръ Сембратовичъ, касіеромъ крыль. дра Гаврииль Крижановскій, контролѣромъ дра Іоанъ Бартошевскій. Зъ справозданія того вынимаемъ гдѣи даи: коренный фондъ съ концемъ року 1881 выносилъ 258.477 зр. 54 кр. Приходы. Въ 1881 р. было зъ вычѣиныхъ датковъ отъ духовенства черезъ урядъ деканальный и отъ поодинокихъ лицъ 12.369 зр. 48 кр.; надзвичайныхъ (за увольненіе отъ пенситу конкурсового, при каноничной институції, при женитбѣ съ цивильными, отъ пресвитеровъ) 1.934 зр. 89½ кр. Отсочки отъ капиталовъ приносили 9.199 зр. 60 кр.; отъ ефектовъ 7.800 зр. 89 кр. и т. д. Загальна сума приходовъ въ 1881 р. выносила 33.006 зр. 76 кр.; зъ року 1880 перенесено на 1881 рокъ 25.969 зр. 29½ кр. — разомъ 58.976 зр. 05½ кр. Приходы въ р. 1881 выносили 29.260 зр. 73 кр. По оттягненію загальнои сумы розходотъ отъ приходовъ остало съ концемъ 1881 р. въ касѣ 29.715 зр. 32½ кр.; суму туго перенесено на р. 1882.

— Обуреніе нашихъ монаховъ и духовенства зъ наслаиваніемъ езуитовъ вразило дуже немилу ти сферу, котрой сю справку затѣяли. Такъ якъ затишеніе нашего клира оказалось рѣшучо неможливымъ, постановлено тамъ — доложити всѣхъ силъ, чтобы протесты руской церкви не прибрали бодей западотъ яскравой барвы. Якъ зачуваемо, вѣдѣнскій нуцій на першу вѣсть о протестѣ бучащихъ оо. Василіанъ, повзавъ нашего митрополита (котрого въ сѣбѣ справѣ такъ згнорювано!), чтобы подъ загроженіемъ найтяжшихъ каръ заказавъ оо. Василіанамъ бучающего монастыря занимающа протестомъ противъ бузъ „Singulare praesidium“. Митрополитъ сповнивъ уже поручене собѣ дѣло, але позволявъ оо. Василіанамъ подати смиренне прошеніе просто до папы, въ котромъ могутъ представити свою невѣдомость и неспризнаніе на предложеніе своего прототипумена въ дѣлѣ реформы своего чину, и просятъ, чтобы по возможности гдѣи точи были зміненіи або усунуеніи. По нашій гадцѣ, и такъ смиренне прошеніе має значеніе, бо хотий и не отнеслобы пожаданого успѣха, то сповнимо мы нашъ обовязокъ, бо поставимо намятникъ, что мы тому противляемъ. Такимъ чинномъ спаде пляма теперѣшного замаху церковного на — кого пишого...

— Тенденційность гдѣи тохъ львовско-польскихъ газетъ въ справкахъ русскихъ есть вже зъ давна и загально вѣстною. Перше мѣсце займають Газета Narodowa, котра въ часѣ процесу Ольги Грабаръ и тов. довела свою тенденційность до скверной и отразившей виртуозности, наплетеной навѣтъ вже въ судовій салѣ по кілька разѣвъ. Анѣ загальне обуреніе на такую зовѣсть нечестности для редакторовъ, крайну тенденційность, анѣ ти упоминяи нѣчимъ не вылапули на поправу. Справозданія Газетъ Narod. и Dziennikа pol. въ процесѣ гр. делла Скаля противъ о. Качалы и В. Барвѣнского грѣшатъ вже въ каждой стрѣчѣ разячою тенденційностью и неправдою и представляють цѣлый процесъ въ свѣтлѣ не до познания блудной и тенденційно-фальшивомъ. Поминувши вже то, что такъ оборона обохъ обжалованныхъ якъ и збѣжия овѣдокъ представлений въ Газетѣ Нар. и Dziennik-u pol. зовѣмъ перекурено и неправдиво, что все важнѣйше зъ обороны обжалованныхъ зъ замѣру пропущено, — поусунались отъ той львовско-польскій газетѣ остаточню навѣтъ до того перекуренія правды, будучи обжалованъи предлагали обвинителии угоду!! Тымчасомъ рѣчь маеся зовѣмъ противно, бо власно обжалованый не приняи два разы зробоного имъ черезъ дра Яцковского предложѣнія згоды, а то зъ той причины, что не почувачисъ до мѣякопъ вини, написавши въ „Дѣлѣ“ только ширю правду безъ инсинуванія гр. делла Скаля якъ небудъ нечестныхъ замѣровъ, не можуть теперъ нѣкакъ згодитисъ на акъ небудъ откывуванія статей, котры покла ихъ думки не заключаютъ въ собѣ нѣякои образы чести.

— Повно справозданіе зъ процесу гр. делла Скаля противъ о. Качалы и В. Барвѣнского выдано особною брошюрою, а въ „Дѣлѣ“ подано справозданіе только коротко. Выданіе повного справозданія есть особливо зъ взгляду на крайну тенденційность польской прасы дуже важне. На теперъ еще не можемо подати цѣны сей брошюры, бо годѣ еще въ той хвалѣ обчислитъ еи объемъ.

— Найновѣйшу руску народну комичну оперету Дамія Малия „Молода зъ Босніи“ збороняло ц. к. Намѣстництво рескриптомъ зъ 24 черица с. р. Ч. 6560 представляти на русскихъ сценахъ въ Галичинѣ. Причины зборонны не поданъ въ рескрипті.

— Подорожъ намѣстника гр. Адольфа Потоцкаго до Вѣдн. Въ галичинѣ польскій газеты голосятъ згѣдо, что гр. Адольфъ Потоцкій вѣзаетъ до Вѣдн, завизаваный президентомъ-министромъ гр. Таффе,

чтобы пояснявъ теперѣшний станъ отношенъ русскихъ въ Галичинѣ. П. намѣстникъ бузъ и на авдѣи зъ цѣсаря.

— Арештованіе. Угорскій газеты доносятъ, что на стациі Мезе-Лаборъ (на лунковской желѣзной дорожѣ недалеко Чертежа) комисаръ полиційный Юлій Турчинскій арештувавъ молодого чоловіка пасерба п. Ольги Грабаръ, кадета отъ улановъ.

— Зъ езуитского натихизму. Въ книжочкѣ выданій патрами езуитами въ Краковѣ подъ заг. „Poslaniec apostołstwa Serca Jezusowego“ за мѣсяць лютыи 1882 р. находимъ на стор. 53 слѣдуючу религіозно моральну науку:

Питанье: Що треба робити невѣжшому-ся до испыту на доктора правъ, чтобы здати той пенсы?

Отп. „Byłem w wielkiej obawie przed złożeniem egzaminu, bo czułem z jednej strony, że niedostatecznie jestem przygotowany, a z drugiej nie mogłem go odłożyć. Podałem tedy prośbę do Kalendarzyka, odprawiłem nowennę do Najśw. Serca Jezusowego i za łaską Boga szczęśliwie egzamin złożyłem, za co Najśw. Sercu Pana Jezusa niniejszem podziękowanie składam. L. M. doktor praw.“

А въ „Poslaniec Serca Jezusowego“ за мѣсяць май 1882 на стор. 151.

Пит. : Що треба робити злодѣи, чтобы спастись отъ кари?

Отп. „ZG. Już w stycz. 1881r. oskarżony od prokuratora o nieprawne przywłaszczenie sobie rzeczy, uczynilem sobie wotum, że jeśli mi Najśw. Serce P. Jezusa wszechmocną siłą dopomogło do szczęśliwego uwolnienia od zagrożonej mi kary, ogłoszę to zdarzenie w Kalendarzyku Apostołstwa, a odprawisz kilka razy nowennę do Najśw. Serca P. Jezusowego sercem skruszonym, otrzymam dziś właśnie wiadomość, że jestem od обвинителя, od kary i od kłótni uwolnionym. Za łaskę tę najczulsze składam i składać będę dzięki. Ch. Kr.“

Ось маея религію и моральность патровъ езуитовъ! Ось якъ они выховують народъ! И такимъ учителямъ поручено нашихъ неукѣвъ оо. Василіанъ!

— Зъ Цириха въ Швайцаріи пишуть намъ, что тамъ славянское товариство „Славія“, котрого председателемъ отъ довгихъ лѣтъ есть нашъ землякъ архитектъ п. Василь Нагорный, устроюе сегодня концертъ на доходъ закупающаю касы товарищеской. Въ програму концерту взято, двѣ рускѣ пѣсни: одну отпѣваа хоръ всѣхъ студентовъ олавянскихъ именно пѣною: „Ой не гараздъ Запорожцѣ, не гараздъ вчинили“ и дуеъ „Стоитъ гора высокая“.

— Послѣдне 12-те число „Зеркала“ ц. к. прокураторіи оконфузувала. Сатирично-гумористична ся часопись зъєднала собѣ въ протигу бти-мѣлочного своего существованія живу симпатію всѣхъ Русскихъ, такъ черезъ добрый гуморъ и быстрому сатиру якъ и черезъ становище объективне, на котромъ она стараея удержатисъ. Редакція „Зеркала“ обѣщѣ подати въ 13-омъ Ч. портреты обжалованныхъ о головну зраду и свѣдѣвъ той справы. У Львовѣ продаеъ „Зеркало“ едино въ трапѣцѣ на руской улицѣ коло Валооской церкви; порядно бубоы, особливо для приѣзжихъ, чтобы администрація той часописи не отараласъ еще о еи кольнортажу и о продажѣ на двѣрихъ желѣзничныхъ.

— О. дра Черныианевичъ, профессоръ выдѣлу теологичного на университетѣ краковскомъ, дѣстатъ димісію. Мотивѣвъ димісіи не подаютъ краковскій газеты, хотий се знати бубоы дуже цѣкавою рѣчею.

— Почтмайстеръ въ Болеховѣ, п. Гелчинскій, одержавъ зъ львовской дирекції почти наказъ, чтобы якъ найкорше научивъ руского языка якъ въ словѣ такъ и въ писмѣ. О томъ дня 11 червня заплѣмидла Дирекція почти покривдѣного черезъ того почтмайстера академика пана И. Ф.

— Выоыну російскійи жидѣвъ до Америки застановивъ комитетъ бродскій, понеже послѣ донесенія зъ Америки 3000 эмигрантовъ жидѣвъ остае тамъ безъ занятія и удержанія

— Б. п. Павло Ясеничій родився въ Дрогобычи на передмѣстію задрѣианьскомъ 25 лютого, 1823 р. зъ отца Григорія и матери Катерины зъ Косовѣ. Першій науки побиравъ въ дяковской школѣ въ Дрогобычи. Найстаршій братъ покойного Изидоръ, еремонахъ чина св. Василія въ Бучачи, зваивъ его до себе. Въ Бучачи док. Павло Ясеничій скончавъ въ 1831 р. головну 3-классову школу яко 1-шій преміантъ. Отъ 1836 до 1841 скончавъ 6 классъ гимназіальныхъ, въ каждой классѣ першій раемію donatus; дня 15 го черица 1841 р. одержавъ похвальну отпустку зъ бучацкой гимназіи. Въ 1842 р. вступивъ на студія философичній университету львовского, котры уклѣчивъ отлично въ лѣтъ 1843 р. Потомъ наступивъ въ духовну генеральну семинарію въ Вѣдн, где въ 4-охъ рокахъ уклѣчивъ съ отзнаніемъ богословіе; абсолюторіумъ одержавъ 18 лютого 1847 р. Въ першихъ двухъ лѣтахъ, своего пробуванія въ Вѣдн звернувъ на себе увагу своихъ настоятелей; на третій роцѣ богословія бузъ назначеній аубпрефектомъ питомцѣвъ малого конвиту; той чинъ сповнявъ ажъ до уклѣченія богословія, якъ стверджуе свѣдѣноту директора ц. к. мѣского конвиту зъ дня 15 лютого 1847. Въ томъ роцѣ въ надолостѣ покойный подружився бузъ съ Сабіною зъ дому Ивановскихъ. Въ марѣ 1848 ординувався во Львовѣ. На першій разъ бузъ администраторомъ прихода Каликовика. Вскорѣ однакъ одержавъ сотрудицтво въ Ярославі, где остававъ до цѣтня 1850 р. Въ серпніи 1850 р. бузъ именованый сотрудицникомъ въ Самборѣ и въ томъ же самѣмъ мѣсяці провизоричнымъ

катихитомъ гимназіи самборской. Въ лютомъ 1858 р. министерство именувало его дѣйствителъ катихитомъ, а въ 1861 р. министерство затвердило его на той посадѣ. Въ грудніи 1861 р. еп. Іоанъ надѣлявъ его за довголѣтній заслуги одежою крылопаньскою. О дѣяльности покойника яко соймного посла мы вже згадували послѣднего разу. Ще разъ съ жалемъ подносимъ, что черезъ смерть б. п. Павла Ясеничского Русь понесла велику отрату.

— До иллюстрації поеднанія партій русскихъ въ Галичинѣ подаемъ такой фактъ: Въ середу сего тыжня на засѣданію „Ставропигіиского Института“ було на порядку денномъ принятіе одного зъ загально поважаемыхъ Русинѣвъ, п. Даміяна Гладиловича, профессора руской гимназіи. При голосованіи було 8 голосѣвъ противъ принятію а 5 голосѣвъ за принятіемъ. Пытаемъ, длячего не принятію того, якъ сказано, загально поважаемого Русина-патріота, котрого дѣяльність въ той нашій институції бубоы дуже корисна? Га, на те не маемъ отвѣди, — совѣтъ не обовязанный подавати мотива! На всякій особѣвъ фактъ той дуже наглядно иллюструе „идею“ помирѣнія партій русскихъ, „идею“, о котрой такъ часто згадуеся въ бѣжучомъ процесѣ о зраду державы, а котрой Польки такъ дуже лякаются!..

— Обманчивъ на миллионы. мнимый баронъ Кароль Гофманъ, збавъ заасуджений у Вѣдн на 7 лѣтъ тяжкою взынцѣ. Чтобы читателѣ нашѣ мали понятіе о нечуваномъ зухвалѣствѣ и безчельности того обманщика, подаемъ для характеристикѣ лишь одинъ фактъ. Въ р. 1877 Гофманъ зголоосился до репрезентантовъ однои фабрики желѣзной въ Англіи съ предложеніемъ, что быт одержавъ концесію на будову новои желѣзной дороги въ Каринтіи и хоче заключити съ фабрикою контрактъ о достану пиятъ до цѣлой дороги, але подъ условіемъ, что фабрика пожичитъ ему 20.000 фунтовъ штерлинговъ (220.000 гульденѣвъ), котрыхъ бубѣмъ то потребуе на кавію до одержаной концесіи. Фабрицѣ мусѣвъ быт дати, розумѣея якус гипотеку на жадану пожичку 200.000 зр. Що быт чинитъ? Довѣдуеся, что бар. Генкель властители великихъ добръ Вольфсбергъ въ Каринтіи хоче ти добра продати. Удаеся отже Гофманъ до бар. Генкеля, заявляе, что быт хоче Вольфсбергъ купити, але мусѣвъ впередъ ти добра докладно оглянути. Бар. Генкель очевидно, не мавъ нѣчого противъ ему и завѣдомивъ управителя Вольфсбергу, что купецъ Гофманъ прибуде тамъ оглянути добра, и поручивъ ему, все Гофманови показати. Одержавши те позволеніе, Гофманъ дае англійской фабрицѣ желѣза за жадану пожичку 220.000 зр. гипотеку на добрахъ Вольфсбергъ, кажучи, что се его добра; имено дае гипотеку на недвижностяхъ тыхъ добръ, складающихся зъ богатыхъ лѣсовъ, покладѣвъ угля, желѣза и т. д. Фабрика англійска высидла двоохъ своихъ директорѣвъ и адвоката до Каринтіи. Гофманъ завѣзъ ихъ всѣхъ трехъ до Вольфсбергъ и черезъ цѣть дѣвъ осправаджувавъ ихъ по великихъ добрахъ бар. Генкеля, яко по своихъ власныхъ. Нѣкто ему не суперечивъ показувати отпоручника англійской фпрмы будынки, лѣсы, поля и фабрики вольфсберскіи, бо, якъ сказано бар. Генкель завѣдомивъ бузъ напередъ управителя, что прибуде до Вольфсбергъ купецъ. Сце й тое було на руку Гофманови, что всюду въ добрахъ вольфсберскихъ бузъ на табличкахъ нацѣпѣлъ Н. — бо имя властителя „Генкель“, зачиналось тою самою буквою, что „Гофманъ“. Отпоручники англійской фабрики оглянули Вольфсбергъ и бузъ зѣ всего такъ задоволены, что въ кілька дѣвъ позыбѣше заключили съ Гофманомъ контрактъ въ консулатѣ англійскомъ у Вѣдн на пожичку 220.000 зр. Случави лишь мали подякувати, что не дали Гофманови бытъ разу цѣлой сумы, але лишь 51.000 зр. Разумѣеся еще, что Гофманъ не мавъ нѣколи жаднои концесіи на будову желѣзницѣ въ Каринтіи. Такихъ обманствъ Гофманъ допускаеся не разъ, выманювавъ колосальныя сумы зъ рѣжнихъ сторѣвъ, а мимо того лишивъ довгъ на 200.000 зр. Живѣ справѣ по княжески быт лѣтъ десять, удававъ магната, предпріемчика будовы желѣзницѣ, дипломата, пріятеля князя Валіи (англійского престолонаследника) и иншихъ князѣвъ, а навѣтъ такъ умѣвъ пойдѣти правительствомъ Сполученныхъ Державъ американскихъ, что именовало его своимъ консулемъ въ Варшавѣ. Гофманъ бузъ вже дѣстѣвъ ехекуагъ отъ правительства російского, але самъ побывавъ остати въ Варшавѣ, бо тамъ могли вывѣститъ рѣжій его обманства. Переслѣдованный полиціями рѣжнихъ краѣвъ быт все дальше проваживъ свои ремесло съ незвичайною зухвалостію. Такъ само зухвало заховувався передъ судомъ въ Вѣдн. Въ крутарствѣ показався бытъ недостаточнымъ майстромъ; бытъ старався вмовити въ судѣвъ присяжныхъ, что все, что зрѣбитъ, маѣвъ право зрѣбитъ, что все дѣлавъ легально и въ доброй вѣрѣ. Гофманъ числитъ теперъ 41 лѣтъ, есть симомъ шкляра зъ Карльсбаду, не мае навѣтъ середного образованія.

— Краева рада школьна вчисила до книжокъ школьныхъ: „Учебникъ всемирной исторіи для высшихъ классовъ среднихъ школѣ. Написавъ Антонъ Гяделъ. Зъ шестого выданія передоживъ на рускій языкъ В. И. Часть III. Часть новый. Во Львовѣ, 1882. Накладомъ фонду краевого. Зъ друкарнѣ товариства имени Шевченка. Цѣна 1 зр. 30 кр.“

— (Дрѣбній вѣсти.) Намѣстникъ гр. Потоцкій повернувъ въ четверъ зъ Вѣдн до Львова. — Цѣсаръ удѣлявъ громадѣ Ланы въ пов. стрійской 100 зр. запомогти на будову церкви, громадѣ Максимѣвка въ пов. долиньской 100 зр. и громадѣ Угринѣвъ старый въ пов. скалатской 100 зр. на украшеніе церквей; громадѣ Черну-

швиця в пов. львівському 50 зр. на будову школи; громад. Стрільська, пов. мостиского, 100 зр. на будову церкви. — Театр під дирекцією п. Омеляна Бачинського дає тепер представлення в Яолі.

Вісти епархіальні.

Зв. Епархії Львівської.

Душпастирські посади получили оо.: 1) Іоанн Воднарь, сотрудник з Стрия, получив завѣдательство въ Межиріччѣ, декан. роздольского; 2) Нестор Соневицкій завѣдатель зъ Бабинця, получив завѣдательство капеланія Путилова на Буковині; 3) Леонцій Коперницькій сотрудник зъ Вучача, получив сотрудничество въ Тереховлі.

Испытание конкурсовому поддаться получив позволение о. Іоаннъ Горюхій зъ Пасичной.

Упокоились оо.: 1) дня 20 лат. червня о. р. о. Іосифъ Чировскій, парохъ зъ Кального; 2) дня 25 лат. червня о. Николай Чарнецкій, парохъ зъ Шманковецъ, дек. чортківського.

На конкурс розписані душпастирскі посади: 1) парохія Чернихівцѣ (съ Верняками), дек. збараского, надана приватного; 2) парохія Енеснѣ (съ Кривчицями) дек. львівського, над. приватного; 3) капеланія Маріяміоль (съ Волчковомъ) дек. устешского, над. приватного; 4) парохія Мшана (съ Суховогомъ) дек. городецкого, надана прив.; 5) парохія Медпнѣ (съ Пенковцями и Воробіівкою) дек. збараского, надана ординаріатского; 6) парохія Стариьска, дек. городецкого, над. прив.; 7) парохія Звнпнчѣ (съ Скоморошемъ) дек. чортківського, над. приватн.; 8) парохія Петранка долѣшна (съ Петранкою горішньою) дек. калушского над. цѣсарского. На всѣ тія посади речинець д. 1 (13) вересня 1882 р.

Откликаний конкурс на капеланію Сѣлеще, дек. буского.

Презенту получилъ о. Ілія Пиндусъ на Невочинѣ.

Зв. Епархії Перемишльскої.

Въ пропозицію на парохію Сторонна дек. старосамбурского приплаті слѣдуючі кандидати: I) Едвардъ Куснѣрь, II) Димитрій Венгрияновичъ, III) Димитрій Калко, но терні I) Юліанъ Шихъ, 2) Стефанъ Кишиць, 3) Петро Тустановичъ.

Куренда. Повеже св. папа римскій въ найновѣйшомъ часѣ розпорядивъ, чтобы просьбы о розрѣшеніи отъ каноническихъ супружескихъ перешонъ сватства въ рѣшѣніи I-омъ степені бочныхъ лній и въ степені II-омъ досягаючѣмъ I-го бочныхъ лній позволеного сообщенія лишь посредствомъ конгрегации де проганданда fide предклати, протѣ препоручаеъ заявити подвладному ч. духовенству въ деканатахъ, чтобы дотычній прошенія уклады въ латинскій языкъ, и наводили такъ важныя причины, котры моглибы ошодувати св. папу римского удѣлти розрѣшеніе; тія прошенія посылати черезъ тутешній еп. Ординаріатъ и на покрытѣе выдѣтковъ почтовыхъ залучити потрібній выдатки.

Подались I) на парохію Дубровиця дек. ярославского оо.: 1) Антоній Маслянянскій, 2) Петро Годованскій, 3) Левъ Мацускій, 4) Стефанъ Кишиць; II) на парохію Деревня, дек. жовківського оо.: 1) Андрей Тимкевичъ, 2) Емилій Заремба, 3) Володимиръ Левачій, 4) Юліанъ Мальчевскій, 5) Іосифъ Рейнаровичъ, 6) Ілія Крайчикъ, 7) Емилій Власевичъ, 8) Михаилъ Залитачъ, 9) Теодоръ Савула, 10) Володимиръ Подольскій, 11) Іоаннъ Чапельскій; III) на парохію Макова дек. добромилського оо.: 1) Емилій Бачинскій, 2) Іоаннъ Гинилевичъ, 3) Антоній Вѣржинскій, 4) Теодиль Глушквичъ, 5) Іосифъ Подлускій, 6) Володимиръ Лисаць, 7) Василій Метикъ, 8) Іоаннъ Гриняць, 9) Левъ Паничъ, 10) Іларій Туна, 11) Василій Мацоракъ, 12) Михаилъ Стецѣвъ, 13) Іоаннъ Чапельскій; IV) на капеланію Волюшнова дек. старосамбурского подавалъ о. Григорій Вѣлянскій.

Розправа въ процесѣ гр. деля Скаль противъ о. Качалы и Володимира Барвѣньского о образѣ чести.

Трибуналъ оудейскій складають: совѣтники Маевскій яко предсѣдатель, совѣтникъ Ялокурскій и секретарь рады Кривогайзень яко вонаты. Протоколяють п. Фединскій.

На лавѣ присяжныхъ засѣдають пп. Ликендорфъ, Душпастырскій, архивистъ выдѣлу краєвого; Чачинскій; Бачевскій; Мих. Бегинскій; Ант. Гиняке; Петръ Вѣлещій, Ів. Кіаць; Іос. Скарбекъ; Ферд. Маеръ; Анд. Руцкій; Криштофъ Кенпель; Порадовскій Кароль (заступникъ).

Гр. деля Скалю заступае яко обвинитель адв. дръ Яцковскій; обжалованыхъ боронить адв. дръ Люка.

На свѣдѣковъ покликано: о. Матрофановича православногъ святи. во Львовѣ; о. Малишевского декана Збараского; о. дра Костецкого парохъ зъ Збаража; о. Дроздовского парохъ въ Клебановцѣ о. Чикалока парохъ въ Терпиловцѣ, Гриня Глушву войта зъ Гнилиць, Максима Гоцалюка дяка зъ Гнилиць, Івана Шпундера господаря зъ Гнилиць и Олексу Залуского мѣщанина зъ Збаража. Оба послѣдній увязнені яко оскаржені въ сподудѣ о голову зраду.

Предсѣд. поволяє, що гр. деля Скаля оскарживъ бувъ такожъ о. Малишевского и о. дра Костецкого, але вышій судъ вибѣ актъ обжалованя противъ нихъ.

Предс. заряджуе отчитанье ухвалы вышого суда краєвого, увольняючу оо. Малишевского и дра Костецкого отъ обвиненія, почмѣ слѣдуе отчитанье статіи въ Дѣла Ч. 2 р. 1882 подъ заголовкомъ: „Справа православія въ Гнилицькахъ“, котра дада позволѣ до сего процесу.

Дръ Яцковскій жадае перекладу на языкъ польскій сей статіи, або о дозволеніи, чтобы днѣ предложивъ сю статью въ польскѣмъ перекладѣ, позаякъ языкъ „Дѣла“ незрозумѣлый для пп. присяжныхъ, бо есть языкъ російскій. (Се дивоглядне сказанье вызвало голосный смѣхъ проницный у всей многочисленной публики, переважно рускою збранной въ салѣ.)

Дръ Люка противится тому, чтобы дръ Яцковскій предклатывъ свой переводъ.

Обжал. Барвѣньскій освѣдчаеъ въ загалѣ противъ переводовъ, а то зъ причины, що языкъ рускій есть языкомъ тукаревымъ, отже повиненъ бути знанымъ судіямъ. Дальше протестуе противъ инсинуацій, будтобы языкъ „Дѣла“ бувъ языкомъ російскимъ; языкъ „Дѣла“ есть рускій языкъ якимъ говоритъ и пишеть у насъ въ Галичинѣ, а инсинуація заст. обвинителя есть только обчислена яко „забервертъ“ на судіѣ присяжныхъ, — що ось то „Дѣло“ — moskiewskie. Для того рѣшѣно противитися внесенію дра Яцковского.

Дръ Яцк. обстае при жадаю переводу, бо п. Креховецкій перекладчикъ заприсяженный для російского языка зъ роду Русинѣ, а „Дѣло“ мѣститъ въ собѣ попри рускій слова такожъ великорускій выразы (голосы зъ салѣ: а де компетенція до того?).

Обжал. Барвѣньскій заявляе що Креховецкій е лише перекладчикомъ для російского языка а не для руского. Дальше каже: мавъ я способность прислухатися при розпранѣ о голову зраду толкованіи п. Креховецкого, а въ того вношу, що языкъ рускій есть ему зовсѣмъ чужій. Що п. Креховецкій має бути Русиномъ, — се для мене новина. Еще разъ протестую противъ инсинуацій, будтобы „Дѣло“ писало по російски, або запозичалося російщиною, бо нашъ языкъ рускій на столько богатый, що се былобы злишнимъ; есть се языкъ не только луды и нашей интеллигенціи, языкъ съ тысячелѣтною минушостою. Суть въ „Дѣлѣ“ вправдѣ выразы незрозумѣлы для селянина, але се не задалъ языка але задалъ понятій вышшихъ понадъ свѣтоглядъ селянина, о якихъ селянинъ и не знае такъ само якъ и для польского луды не все есть зрозумѣле, що писано въ польскѣмъ языкѣ; суть такожъ и слова, котры въ російскѣмъ мають впростѣ противне значеніе, якъ въ рускомъ языкѣ, тожъ и п. Крех. мѣгбы знайти ся яко заприсяженный перекладчикъ въ томъ прикрѣмъ положеніи, що бы невѣрно переложивъ оригиналъ. Въ конці мушу зъ горы отмовити п. дрови Яцковскому всякой компетенціи судити о языкѣ рускомъ въ загалѣ позаякъ п. дръ Яцковскій немае до того нѣякой квалифікаціи.

Предс. Маевскій (до обжал. Барвѣньского): Може вы знаете якого заприсяженного перекладчика для руского языка и можете намъ его представити?

Обжал. Барвѣньскій: Нѣ, не знаю тутъ нѣякого зап. перекладчика для языка руского, бо въ загалѣ устава не припускае, чтобы для краєвого языка въ краю треба було ажъ перекладчика и се мабутъ першій случай — дивный — непредвидженный анѣ въ уставѣ, анѣ въ нашѣмъ судѣ.

По короткій нарадѣ ухваляе трибуналъ възвати п. Креховецкого, а взглядаю п. комис. полиціи Соболяка на перекладчика для руского языка, а то зъ причины, що записи. перекладчикъ для руского языка справдѣ нема, а приускаи можна, що п. Креховецкій, яко Русинъ зъ роду и жіючи въ томъ краю буде знавъ языкъ рускій.

Обжал. Барвѣньскій. Въ такомъ случаю предложивъ я вже запросити дра Ом. Огоновского, профессора руского языка въ тутешномъ университетѣ, яко найкомпетентѣйшого.

Предс. Маевскій: А, — ухвала вже зашла.

По хвилѣ показуея однакожъ, що п. Креховецкій занатѣ занятый въ урядѣ не може подѣлится перекладу, а п. Соболяка нема во Львовѣ. По томъ годятся стороны и трибуналъ на то, чтобы обжал. п. Барвѣньскій приняеъ толкувати такъ инкриминовану статью, „Дѣла“, якъ и иншія статіи и протоколы въ рускомъ языкѣ писаніи, на польское.

По отчитаніи въ рускомъ языкѣ статіи ч. 2. р. 1882 „Дѣла“: „Справа православія въ Гнилицькахъ“, отчитано еще спростованье о. Качалы подане въ „Дѣлѣ“ и „Dzienniku polski“ на спростованье уміщене гр. деля Скаль въ Dzienniku polski мѣ.

Дръ Люка вноситъ, чтобы предсѣдатель казавъ выйти въ салѣ присутному гр. деля Скаля, позаякъ оборона може еще потребовала възвати его за свѣдка, а свѣдокъ до часу его переслухання не повиненъ находитися въ салѣ розправа.

Дръ Яцковскій противится тому, чтобы обжалованъ въ салѣ голосъ гр. деля Скаль до дра Люки: Zrobić Panu tę przyjemność. (Гр. деля Скаля възванный предсѣдателемъ до порядку, выдѣляеъ салѣ.) Трибуналъ ухваливъ не налягати на те, чтобы гр. деля Скаля вышелъ въ салѣ, бо днѣ яко обвинитель має право, хоть боронитъ черезъ заступника, бути присутнымъ при цѣлой розправѣ.

Оттакъ почавъ предсѣдатель переслухувати о. Качалу.

Предсѣдатель просить обжалованого, чтобы представивъ въ языкѣ польскѣмъ цѣлу справу, позаякъ не всѣ судіѣ присяжны его зрозумѣють, а черезъ перекладъ на польскій языкъ цѣла справа дуже бы протягнулась.

Обжал. о. Ст. Качала. Отъ мого права боронитися менѣ въ рѣшѣніи языкѣ нѣякою мѣрою отступити не могу; але вневнякъ, що буду говоривъ чистымъ рускимъ языкомъ, а сей повиненъ пп. судіямъ присяжнымъ рожденымъ на рускій земли бути знанымъ. (Звернувшись до судіѣ присяжныхъ): Предѣ рѣшѣете панове, то що я говоривъ?

Голосы судіѣ присяжныхъ: Будемо розумѣти, будемо! а одинъ голосъ навѣтъ: панимаю.

О. Качала заявляе, що зовсѣмъ не почуваетъ до закинутой ему образы чести гр. деля Скаля. Яко членъ духовной комисіи уважавъ о. К. своимъ обовязкомъ еще передъ комисією по возможности понеформуватися въ тѣй справѣ; отже дознаеъ, що луде зъ Гнилицькохъ не таятеъ съ тымъ, що гр. деля Скаля подавъ имъ гадку перейти на православіе и что остаточно съ тымъ и самъ гр. деля Скаля не таетъ. Такі вѣсти були вже передъ комисією загално розширені. Тожъ само и другі члены комисіи о. Малишевскій и о. Костецкій дозналися еще въ Збаражѣ, що Гнилицкій луде признали, що гр. деля Скаля подавъ имъ ту гадку. Духовная комисія приѣхала отже дня 10 оціни до Гнилицькохъ вже съ немнымъ данымъ матеріаломъ, що до авторства гадки переходу Гнилицькохъ на православіе. Комисія вважала цѣлу справу яко церковну а за свою найблизшу задачу: навести Гнилицькохъ назадъ до уни. Дальшій доходженіа: зъ аконъ причины, якъ и за чією намовою они перейшли на православіе, лежали вже влѣвисто поза задачею комисіи, и дотычній питанія ставлялись при комисіи лише для того, что были поставлені въ консисторіальномъ писемѣ о переведеніи сей комисіи. Тожъ не було причины кого намовляти — такъ або иначе на тѣ дальшій питанія говорити. Наверненіе гнилицькой громады до уни.шло дуже упорно. Въ часѣ перервы переговоровъ комисіи съ громадою, зажадали громадяне 14 днѣвъ часу до намыслу, бо, казали, „не маемо отповѣди отъ графа зъ Черновца“. На другій день комисіонары — на питанье: „кто подавъ имъ гадку переходу на православіе“, отповѣди безъ всякого намыслу: „графъ деля Скаля“. Тожъ не заходила потреба наклонити селянъ, такъ або иначе говорити. Обжалованый о. К. тымъ менше мѣгъ тутъ якъ небудь выльвати, бо онѣ анѣ не диктувавъ, анѣ не писалъ протоколу, а бувъ только ассесоромъ, отже и не мѣгъ мати навѣтъ великого выльву на протоколъ. Есть отже фактомъ, что Гнилицкій селяне безъ наименьшого выльву зъ чіей небудь стороны, а именно зъ стороны обжалованого, подали гр. деля Скалю яко такого, котрый имъ подавъ гадку переходу на православіе, а взглядаю утвердивъ ихъ въ томъ замѣрѣ. Поцарва, якъ чинили селяне пѣзнѣйше до протоколу, суть уміщені въ протоколѣ и такожъ подані въ отповѣди обжалованого о. К. гр. в. деля Скаль на его спростованье и зовсѣмъ не обезсилюють того, что было первѣстно въ протоколѣ а оттакъ и въ „Дѣлѣ“ подано.

Тымчасомъ польскій газеты подняли задалъ Гнилицькою справу страшный крикъ о противудержавныхъ агитаціяхъ и агитаторахъ, клеветали на всѣхъ Русинѣвъ, денунціовали всѣхъ, а именно Сзас и Gazeta Narodowa денунціовали о. Качалу и о. Курковского яко такихъ агитаторѣвъ. Въ томъ дусѣ писанный такожъ и актъ обжалованя (внесенного графомъ деля Скаля) и говоритъ, что я политическій другъ о. Наумовича и его сторонникъ. Що у насъ суть партіи се вѣдомо, якъ не менше вѣдомо, что обжалованый о. К. належить до той партіи, до котрой о. Наумовичъ не належить. Отже не можна обжалованого звати политическимъ и партійнымъ другомъ о. Наумовича. Обжалованый належить до той партіи, котра узнае самостоятельность и отрубность руского народа такъ отъ російского, якъ и польского, — борясь за равноуиравненіе Русинѣвъ, правце и має надѣю, що правда борше чі пѣзнѣйше муситъ по обидити. — Вызванный такимъ способомъ польскою прасою мусѣвъ обжалованый станути въ оборонѣ своей особности и священнои чести, бо се була денунціяция и то денунціяция фальшива. Тожъ описавъ обжалованый о. К. цѣлый фактъ вѣрно якъ онѣ представился въ духовной комисіи и подавъ се поясненіе до „Дѣла“. Що не було тутъ наименьшого замѣру образати або навѣтъ помалвати гр. деля Скалю о якій противудержавній агитація, — се свѣдѣтитъ устувъ въ инкриминованой статіи: „Не хочемо гр. деля Скалю поосуджувати о злій замѣрѣ, якъ до факту привязуютъ Польски и т. д.“ Своимъ сирозовданьемъ хотѣвъ обжалованый только себе очистити отъ фальшивой денунціяции. Дальше поясненяе обжалованый справу спростованя гр. деля Скаль, въ котромъ мѣстѣ замѣтъ сфальшованя протоколу духовной комисіи, — и всю отповѣдь на се спростованье. Самъ графъ признаеъ до подѣлания гадки о православіи, а хотъ обертавъ се въ жартъ, то въ такихъ случаяхъ съ святощами не годится робити жартѣвъ. Впрочеъмъ ходило о то, якъ селяне зрозумѣли слова п. графа, а сѣ взяли ихъ не за жартъ але за правду. Дальше еще разъ поясненяе обжалованый переходъ переговоровъ и списаня протоколу до духовной комисіи, выказуе недостовѣрность т. з. „уридовыхъ“ досѣдженъ, — и поясненяе слова статіи въ ч. 2 „Дѣла“ — „отъ вѣмъ агитаторъ за котрымъ дармо шукають межъ Русинами“ яко отповѣдь звернену до польской прасы, а не до гр. деля Скаль. Поясненяе оттакъ, что анѣ вѣдомо, анѣ фальшиво не обвинивъ гр. деля Скалю о я-

кій небудь чинѣ нечестный. Дальше перерыванный предсѣдателемъ поясненяе обжалованый справу мнимою панславистичною агитаціи, — поясненяе тенденційностьъ акту обжалованя и отдае себе съ повнымъ спокоємъ подѣ судѣ присяжныхъ.

(Конецъ буде.)

Въ четверть приступивъ трибуналъ до переслухання свѣдѣковъ покликанныхъ черезъ обжалованыхъ для переведеня доказу правды: Ів. Шпундера, Ол. Залуского, Максима Гоцалюка, Гриня Глушки, о. дек. Малишевского и дра Костецкого. — Въ пятницю переслухано о. Дроздовского, о. Чикалюка и о. Митрофановича. Оттакъ отчитано перекладъ (В. Барвѣньского) статіи ч. 2 „Дѣла“ „Справа православія въ Гнилицькахъ“ на языкъ польскій. Обвинитель не має нѣчого закинути противъ сему перекладови. Дальше отчитано отзову ц. к. суду повѣтового въ Новѣмъ Селѣ, після котрой възванье для свѣдка п. Мечковского зъ Терпиловки не могло бути доручене.

Дръ Яцковскій вноситъ 1) възвати 2 свѣдѣковъ (обыкатѣльв) зъ Буковины, котры мають потвердити, что гр. деля Скаля давъ дѣтокъ на католицьку каплицю на Буковинѣ, что отже попирае католицьку пропаганду, 2) на доказанье, что обжалованый свѣдомо и фальшиво обвинилъ гр. деля Скалю яко агитатора за панславизмомъ и за противудержавнымъ заворушеніемъ — възвати свѣдѣковъ о. Гарасимовича зъ Гнилицъ, судію Альфреда Ковальского, старосту Кавчикого зъ Збаража, коменданта жандармеріи Крушиньского, обыв. Едварда Каньского, дальше селянъ Максима Бриняка, Михайла Сеника, Василя Зазулю и Ярошиньского и 3) отчитати протоколы переслухання въ свѣдѣствѣ (въ справѣ Ольги Грабаръ и тов.) Ів. Шпундера, О. Залуского, Гоцалюка, Глушки, о. Ів. Наумовича и дра М. Наумовича — въ цѣли, чтобы выказати супречности ихъ збнанъ.

Обжалов. В. Барвѣньскій сиротивляеъ сему внесено въ всѣхъ его точкахъ. Що до первой точки, то есть се зовсѣмъ рѣвнодушно, чи и що давъ гр. деля Скаля на якусь тамъ каплицю, и се не має нѣякой звязи съ нынѣшнюю справою, а навѣтъ не выключаетъ, чтобы гр. деля Скаля не мѣгъ рѣвночно подѣлти Гнилицькамъ гадки переходу на православіе. Дальше застерѣгаеъ обжалованый Барвѣньскій въ имени своѣмъ и о. Качалы противъ инсинуацій дра Яцковского, котрый въ своѣмъ законопотаніи силится вмотиви въ обжалованыхъ и въ инкриминованой статіи „Дѣла“ то, что тамъ зовсѣмъ нема, что обжалованый нѣколи не писали и не говорили, именно будтобы гр. деля Скаля мавъ бути якимъ антидержавнымъ и панславистичнымъ агитаторомъ: „Наша оборона ясна и правдива отъ первой хвилѣ до теперь, мы не обвиняли гр. деля Скалю о нѣякій чинѣ нечестный, мы сконстатували только правдивый фактъ результату духовной комисіи, въ чѣмъ только фантазія п. дра Яцковского могла доглянути образу чести, але не може еи доглянути судъ безсторонной и незаблѣненной оціни публичной“. Для того противится обжалованый такожъ и дальшимъ двомъ точкамъ внесена, бо обвинитель мавъ повъ року часу постаратися вчасно о доказы для себе, а не въ послѣдней хвилѣ вытѣгати новыхъ свѣдѣковъ, котры нѣчого не поясняютъ, але провоцируютъ справу ad infinitum. Наконецъ рѣшучо противитися отчитаніи протоколѣвъ зъ иншой справы (Ольги Грабаръ и тов.), котра не має и не може мати нѣякой звязи съ нынѣшнюю справою. Обвинитель бувъ при переслуханіи сихъ свѣдѣковъ (Ів. Шпундера, Залуского и др.) отже мѣгъ выяснати тогды мнимы „супречности“ въ ихъ збнаняхъ.

До сего заявленя прилучаетъ о. Качала и дръ Люка.

Предсѣдатель (до дра Яцковского): То по томъ всѣмъ може бы вы перестали на томъ поясненіи и на такой сатисфакціи, бо не знаю, о что тутъ може дальше ходити?

Дръ Яцковскій: То требабы приватно porozumѣтисъ.

Предсѣдатель заявляе, что трибуналъ удаеся на устувъ, чтобы повзяти ухвалу що до поставленыхъ внесень, а въ часѣ перервы можуть обѣ стороны porozumѣтисъ.

Угода порушена зъ стороны обвинителя не прійшла въ дѣло, бо о. Качала и В. Барвѣньскій не приняли предложеніи имъ угоды.

По томъ обѣсѣтивъ трибуналъ ухвалу, котрою откинено першу точку внесения въ цѣлости, зъ свѣдѣковъ въ точцѣ 2-ой покликанныхъ откине по покликанье о. Гарасимовича и Ковальского, а прочихъ свѣдѣковъ ухвалено възбавити, бо они могутъ послужити обвинителю до переведеня противоводу; що до третьей точки повдержавъ трибуналъ свое рѣшеніе на пѣзнѣйше. Задалъ покликания тыхъ новыхъ свѣдѣковъ отровичъ трибуналъ розправу на часть неозначенныя.

Дръ Люка зголошуе зажаленіе неважности.

ГОСПОДАРСТВО И ТОРГОВЛЯ.

— Цѣна хмелю за 100 кил. отъ 150 — 165 зр. — Спиритусу за 10.000 литеръ процентъ отъ 32 — 33 зр. Дня 27 червця пригнано на вѣденскій торгъ 1555 штукъ галиц. свиней, сеноретяжнихъ угорскихъ 1150, тяжкихъ багонѣвъ 969 разомъ 3674. За галицкій плачено 38 — 40 и 45 зр. середно тяжкій угорскій 44 — 50 зр. тяжкій багоны 50 — 52 и 54 зр. за 100 кильо живои ваги.

Выходитъ во Львовѣ шо Среда и Суботы (крѣмъ рускихъ свѣтъ) о 4-ой годинѣ пополудни. Литерат. додатокъ „Библиотека найзнам. повѣстей“ выходитъ по 2 печат. аркушѣ каждого 15-го и послѣднего дня каждого мѣсяца.

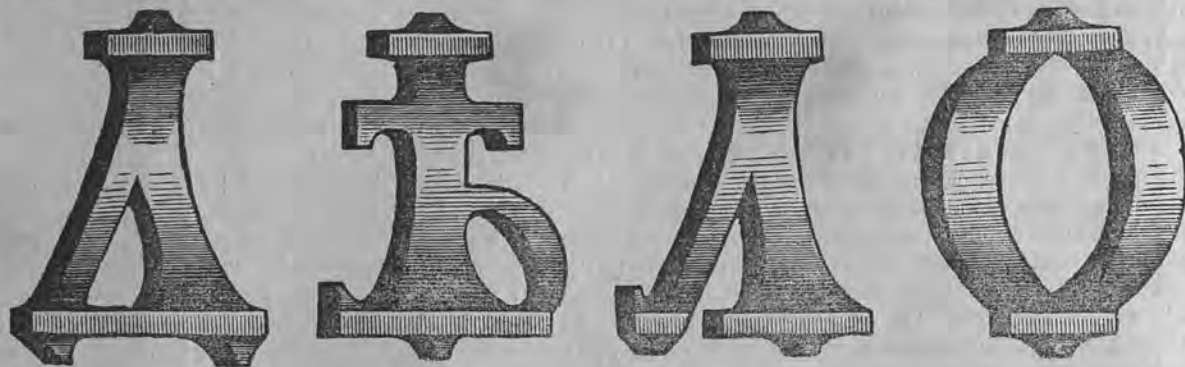
Редакція, администрація и экспедиція пѣтъ Ч. 8 улича Академична.

Вѣст. листы, посылки и рекламациі вѣселятъ пересылати по адресу: редакція и администрація „Дѣло“ Ч. 8 ул. Академична.

Рукописи не звертаются только на поперечное застереженіе.

Подписка число стоитъ 12 кр. а. в. Оголошенія принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. бѣтъ одной строчки печатной.

Рекламациі неопечатаніи пѣтъ отъ порта. Предплату вѣселятъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрація записки „Дѣло“ ул. Академична Ч. 8.

ВП. Читателѣвъ въ Россіи просимо мати на уважѣ, що въ вымовѣ $n=ji$, δ , $i=i$, и (въ серединѣ и на концѣ слѣвъ) $=y$, и (на початку слѣвъ) $=i$, δ (на початку слѣвъ) $=vi$.

Съ днемъ 1 (13) липня розпочинається третій кварталъ сегодѣшного видавництва „Дѣла“. ВП. Предплатниковѣмъ нашихъ, котрымъ предплата кончиться, просимо, чтобы завчасу посѣщились съ присылкою дальшій предплаты.

Ново приступающій предплатники на „Библ. найзнам. повѣстей“ доставлять початокъ повѣстей „Праця та грошъ“ безплатно.

Безодня клеветы.

Не отъ нынѣ нападеа галицко-польска праса, а передовѣсьмъ Gazeta Narodowa, Dziennik polski и Czas на наше духовенство руске, на Г. Е. Митрополита, на обѣ гр. кат. консисторіи и ихъ поодинокіхъ членовѣ — въ способѣ про наименѣе неприличній и до крайности обуркочій. Куренда Г. Е. Митрополита о тыхъ польскихъ газетахъ, выдана передъ двумя мѣсяцами, була только дуже лагѣдно посерединою отповѣдено на таке поведѣніе галицко-польской прасы. Однакожъ замѣсть опамятати безпаметныхъ напастьниковѣ, она видимо только еще болѣе розвѣлила розухваленихъ, що посунулись до тои безвѣстности, задля своихъ клеветѣ отгрозуватися процесомъ противъ Г. Е. Митрополита. Та грѣшба була, разумѣясь, только новою банкою мыланою, але за то безпаметна клеветливостъ посунулась еще дальше и своими каламутными филиями позривала вѣсзаставки всякой приличности, совѣстности, правды и права.

Съ глумокимъ жалемъ мусимо сказати, що вже майже отъ двухъ мѣсяцѣвъ, а именни отъ часу, коли справа оо. Василянѣвъ станула у насъ на порядку дневномъ, руске духовенство, рускіи достойники церковніи, не выключаячи наивѣтъ Г. Е. Митрополита и Г. Е. еписк. Іоана Ступницкого, сталися играшкою и предметомъ скверныхъ насмѣшковъ, клеветѣ и обвиненіи въ галицко-польской прасѣ. Съ донго тлумленымъ обуреньемъ приглядаясь мы, якъ краковскій Czas въ дописѣхъ и въ вѣтупныхъ статяхъ съ вѣзвучною профанацією осмѣлювалися, якъ якому ученику своему, удѣлювати лекціи Г. Е. Митрополитови въ справахъ строго теологичныхъ и церковно-административныхъ, якъ Gazeta Narodowa, въ способѣ только хибѣ уличникамъ властивый, рѣвняла крыл. о. Малиновского съ Сорокою и накидалась на цѣлу руску іерархію, якъ тѣ и другіи галицко-польскіи дневники обидали руске духовенство всякими возможими клеветами и подавали его въ публичну погорду и въ загальне посмѣховиско.

Однакожъ вѣтъ тѣ клеветы и напады блѣднѣють еще супротивъ того, що написавъ Dziennik polski въ вѣтупной статіи Ч. 119 „Lwów 1 lipca“. Мы ледво хочемо дати вѣру нашимъ очамъ, ледво можемо повѣрити, що се писано у насъ подѣ обовязуючою силою законѣвъ! Г. Е. Митрополитъ Іосифъ представлялся тутъ же яко такий, що зломавъ „słowo kapłańskie“ супротивъ ц. к. правительствѣ, що курендо заохочуе духовенство до „позицій противъ найвышней власти духовной“ и до вношенія протестовѣ, що не только тымъ допускаясь „dwulicowego postępowania“, але „z taką samą dwulicowością“ отнѣсается до лат. Архiep. Верххлейского и въ часѣ, коли завѣрѣяе сего послѣднего о своѣй сердечности для него, вносить до римской куріи на него скаргу „awierając same fałsze“, — що въ загальнѣ поступованіи Г. Е. Митрополита есть „niestowownem i niecierpiącym z roważa atakowania“ и що навѣтъ гр. Таффе мавъ звернутись до нунція msgr. Vanutteli-ого съ запытаньемъ „czyli nie uznaje za stosowne złożyć ks. metropolite Sembratowiczowi z urzędu“. Дальше говорится въ той самѣй статіи, що „rozbił zagona pomiędzy klerem ruskim agitacją, podsycającą przez gr. katol. konsystora lwowski, przyjęła już takie rozmiary, że rząd krajowy został nią zapierokojony“, — кидается клеветѣ на Преосв. Еп. Ступницкого, що днѣ для того только выѣхавъ до Карлсбаду, чтобы вѣбѣтъ „niechcąc się mieszać do nieczego“ бѣтъ розрѣшати „agitacy przeciw reformie bazylikańskiej“ и подати змогу Впр. крыл. Гр. Шашкевичови „урядово выставувати („kilkunastu arkuszone“) меморіалы и протеста до правительства и папы“ и выѣздити „на другѣмъ конуку т. зв. душехватѣвъ“ и протестувати противъ папекон

булѣ, розсылати урядово тѣ меморіалы и протеста по вѣсѣхъ деканатахъ перемыской діецеви и „звѣсѣтъ явно вызвати до протестовѣ“. Наконѣцъ помавляеся въ той статіи руске духовенство, що „otwarcie sympatyzuje z prawosławiem i szcynami dokumentuje niechęć dla religii, której służy.“

А все то пише Dziennik polski не только безъ наименшого доказу правды, а бѣдай правдоподобности, але въ зломѣвѣнѣйшій супречности съ загально знаными фактами, якъ пр. тымъ фактомъ, що обѣ консисторіи выдали куренды, въ котрыхъ выразно отклонюють и остерѣгаютъ духовенство отъ вношенія „протестовѣ“ и т. д.

Не потребуемо надъ тымъ розводитись, що выше агадана и въ короткомъ содержаніи подана статія Dziennik-a polsk-ого мѣститъ въ собѣ не только найявнѣйшу образу Г. Е. Митрополита, Г. Е. еписк. Ступницкого, крыл. Гр. Шашкевича, але и обѣхъ капитулѣ и нашего духовенства и що се есть явне побурюваніе публичной опиніи до погорды и ненависти противъ достойниковѣмъ нашей церкви, а заразомъ и достойниковѣмъ державныхъ, и противъ нашихъ духовныхъ урядовѣ и руского духовенства. Мы можемо только дивуватись и надъ тымъ болѣти, що ц. к. прокураторія, бѣдай доси, не вважала отповѣднымъ въ мыслѣ Арт. V уставы въ 17 грудня 1862 N. 8 Д. у. д. р. 1863 въ урядѣ выступити, хочѣбы черезъ конфискации, въ оборонѣ противъ напасти на честь духовно-державныхъ урядовѣ и достойниковѣмъ и противъ такъ явного побурюванія до ненависти противъ руского духовенства.

Не доводилось намъ навѣтъ чути, чтобы гденебѣ можно було въ подобный способъ публично накидаться на честь, повагу и характеръ цѣлой класы обывательскѣмъ державы, а тымъ болѣе на цѣлый духовный урядъ и его членовѣ и представителѣвъ, — чтобы въ такъ явный способъ можно було побурювати до ненависти и погорды противъ цѣлаго духовенства яко народности. Досѣтъ, ствердити, що навѣтъ рабины и кагалы нѣколи не доаналя подобной публичной наруги и що навѣтъ часы Бродовича блѣднѣють супротивъ тыхъ напасть на наше духовенство и нашу народность въ XIX вѣцѣ.

Дуже радо попересталибъ мы на одномъ отклику до адономыслихъ умѣвъ, але розяреніе умѣвъ дойшло вже до того, що такий откликъ муситъ оставити невыслушанымъ. Публичная опинія у насъ вже не въ силѣ подати сатисфакціи обидженнымъ и повѣржати розбурханій филѣмъ страстей и клеветѣ. Тутъ вже треба спѣдѣлани вѣсѣхъ, кто може и кому на томы вѣзлѣтитъ, здержати тѣ оргіи безпаметного и злосливого дневникарства. Чи може урядъ мовчкотѣ пропустити те, що Dziennik polski, Gazeta Narodowa, Gazeta Krakowska и т. д. инсинуують гр. Таффе, гр. Поточкому и цѣлому правительству? Чи може державная власть мовчкотѣ придивляться, якъ понижается и осекверняется честь и повага такъ власти духовной якъ и державной, якъ цѣсаремъ настановленій достойники подаютъ въ публичну погорду и то нѣбѣи по подѣвѣмъ мнимыхъ подѣвъ, якъ мали отбѣтись въ найвысшихъ сферахъ урядовыхъ? Чи може наше духовенство и духовный достойники нашей церкви перенести на собѣ спокойно тѣ такъ систематично киданій обиды и чи не мають они права откликаться до охоронѣ обовязующихъ законѣвъ? Чи може наше духовенство позволити, чтобы такъ клеветливый и его разъ наразъ ображающій и понижаящій дневники ширились мѣль нашихъ власныхъ духовенствомъ и сѣяли отрую по нашѣмъ краю?

Не сумнѣваемось, що наше духовенство готово вступитись за свою честь и повагу; не сумнѣваемось также, що и загальнѣ Русинѣвъ крѣпко стане по сторонѣ нашего духовенства противъ тыхъ атакѣвъ вымѣренныхъ посередною на цѣлу нашу народность и въ дальшій развѣдѣ. Однакожъ Русины мусѣлибы бути павами-господарями въ краю, чтобы такъ дѣлаться самои лише руской суверѣнностью выстарчала для устороненія зла. Що такъ не вѣтъ, що Русины не въ силѣ самѣ про себе здержати розбурханныхъ филѣмъ страстей и ненависти — се загально вѣдомо. Настигла послѣдняя пора такъ для ц. к. прокураторіи якъ и для вѣсѣхъ властей краевыхъ и державныхъ, доказати на дѣлѣ правду слѣвъ высказанныхъ прокур. Гиртлеромъ при теперѣшній развѣдѣ о головну зараду въ имени правительства: „що правительство и нѣкто въ загальнѣ не може брати теперь подѣсудимыхъ за одно съ прочими Русинами и съ цѣлымъ рускимъ народомъ“; — насѣла пора показати, що руске духовенство и Русины въ загальнѣ мають въ напѣмъ краю на дѣлѣ ту самую правну охорону якъ и

друге духовенство и другіи народности и що фальшивій вѣсти о мнимыхъ подѣвахъ въ найвысшихъ сферахъ урядовыхъ не могутъ служити дневникамъ за подѣставу до ложного клеветанія и обвиненія та пониженія такъ нашихъ духовныхъ и державныхъ достоинствѣмъ и властей, якъ и нашего духовенства. Насѣла пора для нашихъ властей, дати на се доказъ видимый, который едино може здержати дальшій безконечный взрѣстъ страстей и ненависти.

Мы для того въ правѣ выжидати отъ дотычающихся властей и отъ урядовыхъ органовъ автентичного розясненія фальшивыхъ вѣстей, розѣвѣванныхъ злосливыми дневниками, а представителѣмъ нашего духовенства мають повне право въ причины тыхъ такъ скверныхъ и безпаметныхъ напасть галицко-польской прасы удатись до Г. Е. министра спаредливости и генерального прокуратора Г. Е. дра Глазера о правну охорону своѣи обидженной чести и поваги, якъ и чести и поваги нашего духовенства.

Розправа въ процесѣ гр. делля Скалѣ противъ о. Качалы и Володимира Барвѣньского о образу чести.

(Далѣе.)

По переслуханю о. Качалы черезъ предѣдателя, звертаеся обв. дрѣ Яцковскій до обж. о. Качалы съ пытаньемъ: „Прошу менѣ сказати, чи вѣсъ выслала редакція „Дѣла“ чи гр. кат. консисторія до Гниличокъ?“

О. Качала (съ обуреньемъ). На такий пытаніе не буду отповѣдати.

Дрѣ Яцковскій хоче еще дальше задавати пытаня о. Качалѣ, однакожъ сей заявляе, що на пытаня дра Яцковского не буде отповѣдати.

Оттакъ приступлено до переслуханія обж. Володимира Барвѣньского, который на актѣ обжалованія заявляе, що слѣдѣе:

Передовѣсьмъ мущу заявити, що зовѣсьмъ не думаю користати зъ фѣрточки, котру п. обвинитель бѣвъ лаокать менѣ розтворити, указуючи въ актѣ обжалованія на Арт. III уставы зъ дня 15-го грудня 1868 Ч. 142 с. е. на переступство заведенна редакторскихъ обовязковѣвъ, — фѣрточки, котрою, правду сказати, ажъ надто часто любятъ редакторы вымыкаться зъ подѣ отвѣчальности и зъ вязницѣвъ, — котрою я однакожъ зовѣсьмъ не думаю хѣбнуватись и нею вымыкаться. Противно, признаюся, що умѣтѣвъ я инкриминований и обвинитель статіи въ „Дѣлѣ“ съ цѣлою свѣдомостею ихъ змѣту и мою отвѣчальности за ихъ правду. Нелюблю и не навѣтъ я мѣстити въ „Дѣлѣ“ якихъ небудь статей, особливо такъ важныхъ статей якъ инкриминований, не читавши ихъ, а хочъ ния Вп. о. Качалы, самъ его подѣписъ на статіи завѣсѣды бѣвъ, есть и буде для мене найвѣнѣйшою порукою святой и широй правды того, що въ статіи тымъ загально такъ поважаннымъ и менемъ подѣписанѣй мѣститъ, то всежъ таки и тутъ сповнѣвъ я при вѣсѣй надѣбѣрности моихъ занятій свѣдомѣю мой обовязокъ редакторскій с. е. я читавъ тѣ инкриминованіи статіи передъ ихъ обвѣщеньемъ, вновѣ згодився съ ними и съ повною свѣдомостею отѣдавъ ихъ до друку. Дякую отже п. обвинителю за его уважливость для мои особы, однакожъ заявляю, що не хочу прийняти предложенного менѣ добродѣтства затылочно фѣрточки и приймаю на себе повну, уставною означену отвѣчальность за инкриминованіи статіи.

Звычайно стають передъ судомъ въ такихъ случаяхъ, якъ нынѣшній, двѣ супротивныя непріязні а навѣтъ ворожій партіи противъ себе. Ниякъ однакожъ мущу сказати, що стаю передъ вым. трибуналомъ не только безъ вражды, але навѣтъ съ певного рода вяччности для п. обвинителя, що вносячи своѣй актѣ обжалованія подавъ менѣ змогу розяснити тутъ на томѣ мѣсці дуже важну справу, котрой розясненіе по правдѣ и повнотѣ уважаю при дотеперъ практикованомъ баламучено публичной опиніи нашего краю, а навѣтъ и ширшого свѣта за конѣне для добра нашего краю, обѣхъ народѣвъ — руского и польского, а навѣтъ и для добра нашей державы, — почуваясь до певного рода вяччности п. обвинителя, — о сколько, разумѣясь, мимовѣльнѣя прислуга заслуге на вяччность! — що подавъ менѣ змогу, станути тутъ прилюдно въ оборонѣ не только мои особы, въ оборонѣ мои часонпис „Дѣло“ и еи правдомовности, не только въ оборонѣ чести нашего дорогого и на вѣсѣй Руси высокоповажаного патриота о. Качалы, — але и въ оборонѣ чести нашего народа руского, — бо власне задля тои справы, о котру нынѣ роаходится, дякуючи крайній тенденційности — чтобы не сказати болѣе! — переважною части краевой журналистики польскон — пишеся

Предплата на „Дѣло“ для Австрій:		Для Россіи	
на цѣлый рокъ . . .	8 ар.	на цѣлый рокъ . . .	8 рубл.
на пѣтъ року . . .	4 ар.	на пѣтъ року . . .	4 рубл.
на чверть року . . .	2 ар.	на чверть року . . .	2 рубл.
съ дод. „Библиотеки“:		съ дод. „Библиотеки“:	
на цѣлый рокъ . . .	12 ар.	на цѣлый рокъ . . .	12 рубл.
на пѣтъ року . . .	6 ар.	на пѣтъ року . . .	6 рубл.
на чверть року . . .	3 ар.	на чверть року . . .	3 рубл.
на самѣ додатокъ:		на самѣ додатокъ:	
на цѣлый рокъ . . .	ар. 5-	на цѣлый рокъ . . .	5 рубл.
на пѣтъ року . . .	ар. 2-50	на пѣтъ року . . .	2 р. 50к.
на чверть року . . .	ар. 1-25		
Для Заграничнѣ, окрѣмъ Россіи:			
на цѣлый рокъ . . .	10 ар.		
на пѣтъ року . . .	5 ар.		
на чверть року . . .	2-50 ар.		
съ дод. „Библиотеки“:		на самѣ додатокъ:	
на цѣлый рокъ . . .	14 ар.	на цѣлый рокъ . . .	6 ар.

на листѣ проскрипційной и волочится мутными филиями клеветливости черезъ ту журналистику не только насъ тутъ, що теперь стаемо передъ вым. трибуналомъ, але и цѣлу нашу партію руску, цѣлу руску интеллигенцію, ба навѣтъ цѣлый рускій народъ.

Нѣмъ однакожъ приступлю до сѣи головной, политической стороны нынѣшней справы, хочу сказати кілька слѣвъ зъ правничого становиска.

П. Обвинитель, взглядо актѣ обжалованія обвиняе насъ о то, що мы допустились образы чести гр. Бронима della Scala черезъ то, що въ инкриминованныхъ актѣмъ обжалованія статяхъ „Дѣла“ мають мѣститись противъ особы гр. Делля Скаля такий замѣтъ, котрѣи на случай ихъ правды въ высокомъ степеніи ублѣжаютъ его особитои чести и спосѣбній подати его на погорду и посмѣховиско въ публичной опиніи.

Коли розберемо отчитанный актѣ обжалованія зъ его пребогатой шаты суперлативовѣмъ и громословѣвъ (т. зв. Kraftausdrücke), зобранныхъ съ безприкладною старанностью въ усею словесного и граматикального богатства, якимъ только въ силѣ поведѣчати польскій языкъ и польска грамматика, — то сама фактична сторона сего акту обжалованія представится ось якъ:

„Дѣло“ обвѣстило публично, що передъ духовною комисією зѣсланною до Гниличокъ задля ихъ переходу на православіе протоколярно слуханій громадинѣ подали до протоколу, що се гр. Делля Скаля подавъ имъ тую гадку черезъ переходъ на православіе зѣвѣнѣтись отъ утяжливыхъ тѣгарѣвъ конкуренційныхъ и выеднати утвореніе зъ Гниличокъ особной парохіи, взглядо капеляній, — що отже несправедливо кричатъ польскіи газеты о москвитскихъ агитаторахъ въ Гниличкахъ, бо тутъ дѣлали впливы экономичной а не политической натурѣ. Зъ того робився ось який выводѣ въ „Дѣлѣ“: перестанте въ, безпаметній дневникарь польскій, называти Гнилички — крѣвавою Герцоговиною и на бѣдныхъ селянѣхъ наклиcati жандармовѣ, а возмѣтѣсь, скоро вы хочъ крытку добросѣвѣтній, до працѣмъ открыти очи вашихъ читателей на тѣ экономичны кривды и нужды, задля котрыхъ страдае народъ.

Се есть цѣлый фактъ. Отже повстае передовѣсьмъ чисто правничѣ пытаніе, чи есть се образа чести, коли я на кого скажу, що бѣтъ подѣвѣ сему або тому с. е. ч. фнзичной, чи моральной особы гадку переходу на православіе, або иншими словами, чи таке сказаніе есть само про себе такимъ закидомъ, который може ту особу подати въ погорду и посмѣховиско въ загальной опиніи публичной и въ высокой мѣрѣ ублѣжае еи чести, — повстае отже пытаніе, чи подданіе кому небудь гадки переходу на православіе есть само про себе такимъ нечестнымъ, або неморальнымъ чиномъ, который по мысли §. 488 у. к. есть способній подати ту особу въ публичной опиніи въ погорду або понижѣніе?

Передовѣсьмъ мущу заявляти, що ходитъ тутъ о таку опинію публичну, якъ еи устава разумѣе, с. е. о опинію здорову, безпристрастную, оперту на истинующихъ уставахъ и загальнымъ представителѣмъ, а не о опинію партійну, заслѣплену сторонничою страстею, національною ненавистею, або религіишкою нетерпимостею; що тутъ не ходитъ и не може ходити о опинію, котрабы перечила истинной уставы и выводила свѣтоглядъ, рѣшучо и просто противный теперь обовязующимъ уставамъ, о опинію, котрабы называла нечестнымъ и погордливымъ дѣломъ то, що устава, а именни устава основна (das Staatsgrundgesetz) не только дозволяе, але выразно узнае за право обывательское, за право свободы, за право конституційне.

А не може устава разумѣти подѣ публичною опиніею — опиніи противной уставамъ, лише разумѣе подѣ тымъ опинію згѣдну съ уставомъ и оперту на истинующихъ уставахъ для того, що та опинія муситъ бути сама моральная и честная, скоро має судити надъ неморальными и нечестными дѣлами, а навѣтъ ними погорджувати и обурювати, а подруге для того, що уставы суть заразомъ выразомъ моральности, примусовою санкціею правилъ моральныхъ — бо устава есть якъ сказавъ вже Гегель — die Objectivierung des Sittengesetzes, такъ, що опинія противна обовязующимъ уставамъ есть заразомъ опиніею неморальной, зѣпсованою, отже не може бути тою публичною опиніею, о котрой говорятъ §. 488 у. к. и цѣла наша устава карна, котра має засѣсти на лавѣ судий и судити о найвысшихъ дѣлахъ людскихъ.

Шѣла розпорядженія зъ 20 червця и 13 жовтня 1781 и 24 сѣчня 1850 No. 39 Д. у. д. належитъ православіи такъ зване греко-восточне вѣроисповѣданіе до вѣроисповѣданъ у нашѣй державѣ правно узнанныхъ и рѣвно правныхъ. Зъ знесенія уступу о), и части уступу д), §. 122 уст. кар. арт-ломъ 7 уставы зъ дня 25 мая 1868 — дальше per argumentum a contrario зъ §. 304 уст. кар. п. послѣ Арт. VII, XIII и XIV уставы

основной въ 21 грудня 1867 Н. 142 Д. у. д. — не подлягае пѣякому сумнѣнью, что такъ православно ятъ кожда правоузнана церква має повне право, въ законный способъ шприти свое вѣроисповѣданье, якъ въ другой стороны кождому обывателю державы вольно агитувати за православіемъ, такъ само якъ за униєю, за латинизмомъ, протестантизмомъ и т. д.

А скоро се есть вольно, скоро каждый обыватель має до сего повне право, — то така агитация отъ когось она нѣ походила — скоро она только держится въ правныхъ границахъ, скоро не ведесе насиліемъ, подступнымъ перехитрянствомъ, — яко право дозволено не може вважатись чиномъ погорды достойнымъ, ганьблячимъ, неморальнымъ. Тымъ самымъ не може се кому съ ублжити на чести, если я скажу, что онъ агитувать за православіемъ. Агитация за православіемъ могла быти только тогда нечестною и ганьблячою, колибъ самъ переходъ на православіе и само православіе было чимъ нечестнымъ и ганьблячимъ, чого не только не можна сказати, але такъ сказанье бубоги образно православною церкви и поднадалобы карѣ §. 303 у. кр. Предсѣ не можна забувати, что не вчисляючи войска, мѣжъ котрымъ есть много православныхъ, посля найновѣйшихъ выказовъ статистичныхъ въ Галичинѣ маемо майже тысячъ православныхъ, а въ самомъ Львовѣ маемо болѣе православныхъ (219) якъ Орменъ (182), маемо тутъ православною церкву и чимъ се все має заслужувати на публичну погорду и поэмѣховиско, а тѣ нашъ свѣдѣватели мають быти проскрибованными?

(Дальше буд.)

Процессъ

Ольги Грабаръ и товарищѣвъ.

(Дальше.)

Тринайцатый день розправы, недѣля 25 червця.

Початокъ 1/2 9 год.

Защ. дръ Лубинскій пригадуе свое внесеніе о завожанье двухъ процесоровъ теологиче до условій униі и сущности гр. кат. обрядъ, а пожеме такъ справа вже черезъ о. Наумовича и Ад. Добрянского збѣдала достаточно выяснена, проте отстунаетъ защитникъ отъ своего внесенія. Проситъ только о. Наумовича, чтобы поновить, якъ завилися на приматъ папы, бо въ попереднихъ збѣданахъ могли бы выдаватися, что обжалованный не узнае сего примату, а бодай не достаточно пояснивъ сию справу. Обжал. о. Наумовичъ поясняетъ, что узнае приматъ папы, а попередъ сказавъ только те, что се есть другорядный догматъ, а не первостепенный, але все есть догматомъ. Тожъ само обж. Ад. Добрянскій поясняетъ, что приматъ папы має свою историчну подставу; представляе дальше отношеніе мѣжъ царгородскимъ а римскимъ патриархатомъ. Навѣтъ греко-восточна церква узнае приматъ папы, с. е. о столько, что римскому патриарху признавали первенство. Цининова даровизна была подставою великого взрослоу папского примату и установленія догмату о приматѣ папы.

Дръ Лубинскій (до о. Наумовича). Вчера было тутъ сказано, что вы дуже выхваляете вѣроисповѣданье квяковъ? Се дивно выглядаетъ въ устахъ гр. к. священника. Прощу се пояснити близше. Обж. о. Наумовичъ. Я бувъ разъ справдѣ цитованный передъ о. Митрополита за статью о квякахъ въ „Науцѣ“. Я тамъ представивъ, что нашъ люде по ярмаркахъ дуже часто кленутся, отже сущитивъ того указувавъ я на родови на христ. секту квяковъ, чтобы не клялися такъ разъ наразѣ, але чтобы говорили: что такъ — то такъ, что нѣ — то нѣ! якъ се роблятъ квяки. Я пояснивъ ту справу о. Митрополитъ, о. Митрополитъ бувъ доволенъ и справа была залагоджена.

Оттакъ вѣзвано свѣдка Грицька Глушку. Свѣдокъ входить съ привѣтомъ „Слава Иисусу Христу“, — отповѣдае на пытанія председа-теля по руски.

Дръ Искрицкій вноситъ, чтобы сего свѣдка не запрашивать, бо поперше бувъ онъ 2 мѣсяцѣ въ вѣзницѣ, и бувъ подозрѣльн о злочинство головною зрады. Прокураторъ жадае запрашениа. — Трибуналь ухвалюе на подставѣ §. 170 проц. цив. запрашгнути свѣдка. Почѣмъ свѣдка запрашено.

Свѣд. Грицька Глушка збѣнае, что гадка перейти на православіе повстала передъ 3 лѣтами задля тягаровъ конкуренційныхъ и великой отдалености отъ вел. Гнилицъ, что громада хотѣла мати своего священника. Передъ 5 лѣтами подали громадине до консистора просьбу о священника, але не достали жадной отповѣди. Громада мала неперимности за те отъ о. Гарасимовича; оттакъ настала собѣрка задля дака, громадине жадали иншого дака, а о. Гарасимовичъ сказавъ громадѣ: идѣть собѣ до чорта. Дальше вычисляетъ, якъ о. Гарасимовичъ еще при иншихъ нагодахъ ганьблявъ громадинѣ и самъ казавъ, что хоба, якыи громада перейшла на иншій обрядъ, то досталабы своего священника. Такожъ и гр. Делля Скаля казавъ громадѣ, что можна перейти на православіе. Ив. Шпундеръ говоритъ, чтобы громада перейшла на православіе, бо и панъ (гр. Делля Скаля) казавъ, что можна перейти. А якъ еще сказали, что въ В. Гнилицяхъ треба конче церкву будувати, а на то треба 12,000 зр., такъ тогда цѣла громада сказала, что хоче перейти на православіе. Дальше оповѣдае исторію переходу на православіе. У гр. Делля Скаля бувъ Шпундеръ и Бри-някъ радитись и кождого разу казавъ панъ, что, якъ громада перейде на православіе, то намъ

постараея о священника въ Черновець. Оповѣвши исторію переходу на православіе, поленіе свѣдокъ якъ громада вернула назадъ на унию. „Якъ до насъ о. Качала промовивъ о отлученію отъ униі, та якъ мы зде зробили, то менѣ ажъ зимно зробилося въ серединѣ.“

Свѣд. Василь Зазуля яко швагеръ Ив. Шпундера заявляетъ, что не хоче свѣдѣти и користае зъ прислугующего ему права. Переослуханный подѣ присягою что до обставинъ не тыкающихъ особы Шпундера збѣнае, что о. Наумовичъ казали, что можна перейти на православіе. Якъ бувъ свѣдокъ другой разъ у о. Наумовича, чтобы поради-тись задля кары штемполовой, то тогда казавъ о. Наумовичъ, что „хочъ вы отъ православія перей-дете до униі, то православіе само колѣсъ прїѣде“, казали, что ползали въ краю російскихъ инжи-неровъ, что якыбъ планы збѣмали, казали, что въ Россіи добры священники, что Россія хоче заняты край.

Предсѣ. отчитуе протоколъ переослухання свѣдка въ слѣдствѣ где свѣдокъ збѣнае: „говори-въ намъ о. Наумовичъ — само православіе прїѣде, нынѣ вже инжины збирають планы въ краю, что фортеца будуетъ и въ Россіи займе сей квалокъ.“ Свѣдокъ подтверждаетъ се и каже, что тогда переликался, але се для того, что тогда всѣ: п. староста и ксѣнды дуже кричали на право-славіе, а п. староста казали, что насъ здерутъ, будутъ великій кошты и т. д.

Обж. о. Наумовичъ замѣчае, что не при-гадуе собѣ сего факту, але что если говорить чтось подобного, то только въ той мысли, что „м оже“ — „колись“ за 500 — 1000 лѣтъ може прїйти Россія, а не въ той мысли, что Россія заразъ и силою оружія займе Галичину.

Свѣдокъ Марко Малиновичъ збѣнае, что причиною переходу на православіе была спра-ва конкуренційна и что цѣла громада охочо пере-ходила на православіе, что Шпундеръ говорилъ ему, что редакторъ „Слова“ обѣщавъ на церкву 50 зр. — а не за переходъ на православіе.

Свѣдокъ Стефанъ Иворскій лѣтъ 63 тицъ руского селянина добродушного и правдо-любного та говорливого, збѣнае, что причиною пере-ходу на православіе были тягари конкуренцій-ный и отдаленіе отъ вел. Гнилицъ и тымъ сно-водованій недогодности.

Чотырнайцатый день розправы — понедѣлокъ 26 червця.

Початокъ о год. 8 1/2.

Свѣдокъ Иванъ Пилипчукъ зъ Гнилицъ подае такъ само якъ и попередъ свѣдкѣ, что причиною переходу на православіе были кон-курентційны тягари и инші недогоды выплываю-щій съ парохіальною звязи Гнилицъ съ Гни-лицами. Свѣдокъ чувъ поголоску, что ктось зъ Льво-ва мавъ общити 50 зр. на церковь, якъ громада перейде на православіе.

Свѣдокъ Максимъ Гоцалюкъ, дикъ зъ Гнилицъ, згодно съ збѣданными попереднихъ свѣдѣковъ подае, что причиною переходу Гнилицъ на православіе были недогоды парохіальной звязи съ Гнилицами, тягари конкуренційны и тымъ вы-рождена гадка Гнилицанъ, мати своего священника. Свѣдокъ нѣчого не знае о томъ, чтобы Шпундеръ дѣлаеъ зъ намовы о. И. Наумовича. Свѣдокъ чувъ чтось о грошевой помочи зъ Буквинны на случай колибъ громада перейшла на православіе. При комисіи духовной, коли читано описанный прото-колъ, озвалось зъ помочи селянъ гудѣть голоса, чтобы поправити уступъ протоколу о гр. Делля Скалѣ, что граеъ не „намовляеъ“ але въ „розмо-вѣ“ говорилъ о переходѣ на православіе и что одинъ зъ священниковъ казавъ, что то „поправитъ“. Свѣдокъ подае такожъ, что дикъ Соля (зъ Скалата) прїѣздивъ въ нощи до Гнилицъ. — Обж. о. Наум. простуе много баламутныхъ збѣ-данныхъ свѣдка.

Свѣд. о. Иванъ Гарасимовичъ парохъ зъ Гнилицъ (незаприсяженный) поленіе от-ношенія межи Гнилицами а Гнилицами и довго-лѣтній заходъ Гнилицанъ, чтобы одержати своего власного священника. Свѣдокъ рѣшучо заперечаетъ, будтобы подбавъ Гнилицанамъ гадку перейти на православіе. Гнилицане не доверили свѣдкови и тайлися передъ нимъ съ своими замѣрами. До-перва отъ гр. Делля Скалѣ дождаеся свѣдока, что Гнилицане переходять на православіе. Шпун-деръ мавъ великій выливъ въ громадѣ. Въ гро-мадѣ читали „Науку“, „Проломъ“, „Ватѣковщину“ и т. д.

Свѣдокъ Геронимъ гр. Делля Скаля збѣнае, что селяне говорили ему, что хотѣлибы пе-рейти на православіе, чтобы одержати своего свя-щенника, и что свѣдокъ отповѣвъ имъ: „добре, добре, я поѣду до Черновца и привезу вамъ пона съ бороною по самъ ноясъ“ (веселость), однакожъ свѣдокъ каже, что говорилъ се только въ жартѣ. На збѣданахъ Гнилицанъ свѣдока, кот-рый подали, что гр. Делля Скаля и другой разъ казавъ селянамъ: „дайте паперѣ, а я самъ поѣду съ тымъ до Черновца и привезу пона“ и т. д. заявляетъ свѣдокъ, что хотѣвъ въ той способъ вы-дѣстатъ отъ нихъ тѣ подана и вручити тѣ подан-я о. Гарасимовичу.

Свѣдокъ Андрей Соля, дикъ зъ Скалата, подае, что бувъ два разы въ Гнилицкахъ, разъ 18 сѣчня с. р. зъ порученіа о. Наумовича, чтобы дождаеся отъ Шпундера, „якъ та рѣчь стоитъ“, а другой разъ съ дромъ М. Наумовичемъ, котрый ѣздивъ до хорыхъ. Що мало розумѣтисъ подѣ „та рѣчь“, сего свѣдока не знае, мавъ се дознатисъ отъ Шпундера, але Шпундеръ самъ отповѣвъ ему, „не знаю“. Свѣдокъ писавъ а радше пере-писавъ одинъ листъ до Гнилицанъ, якій ему по-давъ бувъ о. Наумовичъ. (Листъ сей отобравъ

жандармъ зъ почты и отдавъ до суду.) Обжал. о. Наумовичъ констатуетъ нарушеніе тайны ли-стовой, а что до сего листу заявляетъ, что хотѣвъ собѣ збѣтити жартъ, — чи пробу, чтобы показати наглядно, якъ у насъ на почтахъ перелануютъ листы. — Потѣмъ отчитано сей листъ зъ даты Скалатъ 9 сѣчня 1882:

„Szanowny Panie Bracie! Wy idziecie na prawosławie — to bardzo słusznie — tylko zaczynając szcześliwie. Wczoraj ja czytałem polską *Narodówkę*; tam stoi co namiestnik Potocki mówił: Mają prawo! Nikt im nie może zabronić. A mnie mōwił, co was bardzo naciskają, żeby wy powiedzieli, kto wam pisał. Durnie co tak pytają, a wy na te pytania odpowiedzcie: „My nie odpowiadamy, to nie należy do rzeczy. A jak koniecznie pytać was będą, powiedzcie: My na nic nie będziemy odpowiadać. My stoimy przy swoim“. Ja cieszę się, co Namiestnik tak powiedział. Oni nie śmieją was *kuniarować*. Ja sam czytałem, co Polaki gniewają się na Potockiego, co tak powiedział: „Mają prawo i koniec!“ To wy nie dajcie się zbałamucić. Nasi ludzie pytali co to jest prawosławie? A ja mówię: że to nasza wiara ruska, a u nia na pół polska, ni pies ni baran. Pósluchajcie mnie, dobrze będzie, co te łacinniki bardzo sobie rozbiegają i zakazują do cerkwi chodzić, a tak wam! Pomoc będzie ze wszystkich stron, bo was wszyscy chwala co wy *krepko* sobie zaradzili. A byłaby hańba, gdybyście teraz odstąpili. Sława, sława, sława! *Michajło*“.

На пытанье дра Искрицкого, что обжа-лованный розумѣе подѣ выразима „народъ рускій“, велика идея руска, поясниае о. Наум., что подѣ „народомъ“ рускимъ розумѣвъ „людь“ рускій, а „велика идея руска“, се любовь маетъ, для которо-го онъ цѣле житие трудился. Сов. Масевскій (до обж.): Чи до той великой „идеи руской“ потрібнй такій выражения о религии „ni pies ni baran“? Обж. Се значить: „нѣ се, нѣ те“. Вирочѣмъ се lapsus sa-lami. Не такимъ се лучшее генимъ.

Свѣд. о. Діонизій Митрофановичъ, православный священникъ зъ Львова збѣнае: Пе-редъ тремя роками прїишло до мене болѣка го-сподарѣвъ зъ Збаража и просили мене показати имъ церковь. Коли я ихъ опровадивъ по церквѣ, они заявили, что хотять перейти на православіе. Я сказавъ имъ на те, что кожда вѣра христіан-ска добра, бо кожда провадять до спасенія. Але они обставали при своемъ, тожъ я зъ обавкою своего донѣсъ о томъ фактѣ до консисторіи въ Черновцахъ. Въ зимѣ минувшого року прїишли зновъ до мене люде зъ Гнилицъ съ заявленіемъ, что хотять перейти на православіе. Пытали та-кожъ о священника; я имъ отповѣвъ, что то вже не належитъ до мене, але до консисторіи черно-вецкой. Они заявили менѣ, что о священника по-стараетъ для нихъ ихъ дѣдичъ (гр. дѣлла Скала). О томъ случаю я зновъ донѣсъ черновецкой кон-систоріи. Въ вѣлико латинского Рождества Хр. я бувъ въ гостяхъ у знакомыхъ. Селяне зъ Гни-лицъ прїишли зновъ до мене съ готовымъ по-даніемъ. Я черезъ моего сына переказавъ имъ, что поданіе до консисторіи въ Черновцахъ недо-кладно наисане. Познѣйше заѣздила мене та-жъ консисторіа, что селяне гнилицкій отстунили вже отъ своего намѣрена. На пытанье судіѣвъ прїисланныхъ заявляе о. Митрофановичъ, что за-чѣсь его 13 лѣтнюю побугу въ Львовѣ вѣразъ зголошувались поодинокіи особы съ охотою пере-йти на православіе, але не цѣлы громады. О при-чины такой охоты свѣдокъ нѣколи не пытаеъ. Дальше выписываетъ свѣдокъ, что православна цер-ковь въ Буквинѣ и Галичинѣ зовѣмъ незави-сима отъ Россіи; російска православна церковь есть зовѣмъ окреме тѣло. О тѣ подробности вы-пытывали свѣдка майже воѣ судіи присяжны жи-ды.

Сѣмнадцатый свѣдокъ п. Титъ Весо-ловскій, 65 лѣтний кавалеръ, секретарь рады повѣтовъ въ Скалатѣ збѣнае: „Подчасъ войны російско-турецкой было въ Скалатѣ казино. Я тамъ сходилъся щоденно съ о. Наумовичемъ. Мы вели дуже горячій дебаты о войнѣ. О. Наум. все бувъ той думки, что Русь може бути щасливою лишь подѣ Россію; онъ выхваляеъ отношенія російскій, казавъ, что нема рѣшнѣи мѣжъ униєю а православіемъ, разъ выразивъ навѣтъ, что ре-лигия має лишь тогда значеніе, если служить до цѣлей политичныхъ. Подчасъ войны російско-турецкой о. Наум. зъ разу говорилъ, что Россія забере Галичину по Санъ, нѣмцѣ заберутъ рѣшту а Австрія буде вычеркнута зъ ряду державъ евро-пейскихъ; Познѣйше говорилъ вже о инакшомъ мѣжъ державами уложеніемъ планѣ, а именно: Ав-стрія мала дѣстатъ Боснію, Герцеговину и Аль-банию, а за те мала отстунити Галичину Россіи; мало се наступити заразъ по войнѣ“. На запы-танье прѣдсѣдателя якого рода були тѣ розмовы, выписывъ п. Весоловскій, что се была звычайнй, довереннй диспутъ маломѣстоковыхъ политиковъ. Якихъ небудъ чинѣвъ, котрі стремлибъ до осу-щѣни планѣвъ голошенихъ о. Наумовичемъ свѣ-докъ не бачивъ. Дальше заявляетъ свѣдокъ, что о. Наум. бувъ взорѣвымъ душастыремъ, прїіле-лемъ народу, працювавъ надѣ просвѣтою людей, помагавъ имъ завѣжды радою и дѣломъ, захо-чувавъ до праці, ошадности, твердости, мораль-ности — и зъ того становища поважае свѣдокъ о. Наумовича дуже высоко. На дальшій пытанія защитника и прокуратора заявляетъ свѣдокъ, что онъ подбавъ войны державъ съ Турками, съ Рос-сією мѣжъ держати лишь „зарганіеъ“, что мѣжъ скалатскимъ народомъ нема проявоъ гравитациі до Россіи; что о. Наум. нѣколи не казавъ, что Галичину треба насилѣмъ оторвати отъ Австріи, а казавъ лишь, что державы добровольно уложили мѣжъ собою такій планъ; что нѣколи не чувъ,

чтобы о. Наум. ширивъ ненависть до державы чи династіи, або чтобы свои погляды ширивъ мѣжъ народамъ.

О. Наумовичъ протестуетъ противъ збѣпа-ния свѣдка, будтобы онъ выразився такъ оскор-бляюще о религии. Се не може бути, онъ нѣколи не мѣжъ о религии такъ выразитисъ. На доказъ, якъ онъ высоко ставитъ религію, отчитуе одинъ уступъ зъ „Науки“. (Свѣдокъ выписале, что о ре-лигии въ такой способъ выразився о. Наум. под-часъ дебаты о переослѣдованіи холможихъ уни-тѣвъ.) О. Наум. заявляетъ, что може бути, сказавъ чтось въ томъ змыслѣ, что религія граеъ важну-ролю въ политикѣ державы, але нѣкимъ чиномъ не мѣжъ сказати, что „религія тогда добра, коли служить за средство до осягненія цѣлей политич-ныхъ“. Рѣвножъ перечить о. Наумовичъ, якобы говорилъ о вычеркненіи Австріи зъ ряду державъ европейскіихъ; противно онъ годится цѣлкомъ съ выреченіемъ Палацкого въ 1848 р., что колибъ не было Австріи, належалобы ей сотворити. На-конецъ перечить о. Наум., якобы говорилъ о томъ, что Россія забере Галичину по Санъ; п. Весолов-скій муситъ мати коротку память.

Сѣмнадцатый свѣдокъ п. Коаверъ Гаць-кевич и урядникъ выдѣлу повѣтового въ Скала-тѣ збѣнаеъ лишь те, что чувъ въ касинѣ, якъ о. Наумовичъ хваливъ отношенія російскій якъ „лѣп-ше“, але не ганьвъ австрійскій; о. Наум. го-воривъ, что въ Россіи есть „свобода и конститу-ція“. Зъ того свѣдока бувъ переослѣдченій, что о. Наум. есть загорѣлымъ прихильникомъ Россіи. — Въ загалѣ треба сказати, что збѣдана послѣд-нихъ двухъ свѣдѣковъ вышали далеко не въ неко-ристь о. Наумовича.

На переослухання п. Коав. Гицькевича закон-чено 14-тый день розправы.

Пятнадцатый день розправы, — второкъ 27 червця.

Девятнадцатый свѣдокъ дръ Иванъ До-бранскій, адвокатъ зъ Львова не пригадуе собѣ чтобы коли приходили до него Збаражане въ спра-вѣ переходу на православіе. Зъ Гнилицъ бувъ Шпундеръ; той оновѣвъ причину, задля которо хотять перейти на православіе, тогда свѣдокъ отдражувавъ ему, кажучи, что се може опрова-дити якій подѣрѣня; але розрада така була вже опѣзнена, бо Шпундеръ мавъ вже подана готовѣ. Свѣдоки нѣчо не вѣдомо о томъ, чтобы Пло-щанскій дѣставаеъ якій запомогъ отъ славян-скихъ комитетѣвъ въ Россіи. Въ р. 1881 свѣдоки надѣслали зъ Холму велику статію о тамошнихъ духовенствѣ и просили его, чтобы занявъ выпе-чатаніемъ той статіи въ „Словѣ“ або въ окремихъ брошурѣ. Площанскій зъ разу не хотѣвъ пе-чатати въ „Словѣ“, але потѣмъ, коли я ему давъ 100 рубл. присланныхъ на ту цѣль зъ Холму, напечатавъ. Свѣдока дальше збѣнаеъ, что Площ, неточно плативъ ставропиг. друкарни за друкъ „Слова“ и мавъ тамъ значный довгъ; теперъ инситутъ наказавъ платити за кожде число „Слова“ правильно, ну, и платитъ. Свѣдокъ знае, что Площ. своего часу пожививъ бувъ грошѣ отъ п. Теод. Вѣлогоуа на сплату довгѣвъ за ку-пленнй домъ. Чого Площанскій ѣздивъ въ зимѣ мин. р. до Петербурга свѣдоки не звѣстно. Свѣ-докъ признае, что Вишечкѣ хотѣвъ подчасъ повста-нія герцеговинского въ 1876 р. збирати складки на Герцеговинцѣвъ. О фузи партій рускихъ знае лишь те, что о томъ раджено. У Адольфа Добр. буваеъ, але нѣколи не чувъ, чтобы говорено тамъ о политикѣ; говорено лишь о домашнихъ от-ношеняхъ.

Свѣдокъ о. Александеръ Киѣгиниц-кій, парохъ зъ Залѣщикъ, свѣдѣчитъ въ справѣ фортификацій залѣщичскихъ: „Я дѣстаеъ листъ отъ Маркова олдѣвучого содержания: „Не знаючи вась лично, але знаючи вась зъ руского патри-стизму, прошу донести менѣ, чи въ Залѣщикахъ правительство будоуе фортификаціи, бо о томъ го-ворять во Львовѣ“. Я довѣиъ часѣ не отпису-вавъ, бо бувъ хорый. Познѣйше я отписавъ, бо думавъ, что ему того потрібно до его газеты. Я донѣсъ ему о фортахъ, будованныхъ въ 1854 р., а познѣйше розобранныхъ и розороданныхъ“. Свѣ-докъ не пригадуе собѣ, чи була въ листѣ Мар-кова згадка о мостѣ и чи писавъ тамъ что о а-рештованю священниковъ и селянъ. Свѣдокъ по-ложено фортовъ не описувать. Предсѣ. отчитавъ листъ о. Киѣгиницкого до Маркова, справозданіе залѣщичского старосты и отзову генер. коменды во Львовѣ. Коменда, якъ звѣстно, заявляетъ, что фортификаціи залѣщичкіи можуть бути на случай войны съ Россією зреставрований и мати важне значеніе стратегичне. Дръ Лубинскій кри-тикуе отзову генер. коменды и заявляетъ, что на-случай войны всякій догодный пунктъ терену може бути важный, вноситъ длитого, чтобы судѣ запытавъ еще ген. коменду, чи Залѣщики вхо-дять въ систему фортификацій въ Галичинѣ и чи въ войнѣ не рѣшае битву кожда мѣстоность въ за-галѣ? Прок. противитъ тому, бо въ актѣ оскар-женія закидаеъ шпѣгованіе на подставѣ §. 58 зак. к. Не иде о фортецы, але о предметахъ маю-щій звязъ съ войсковою обороною державы.

Свѣдокъ о. Климентій Глинскій, па-рохъ зъ Камянокъ, пов. скалатского, деканъ. Прок. вноситъ, чтобы о. Глинского не запраш-вано, бо онъ въ слѣдствѣ збѣнаваеъ два разы суперечно. Защитники противитъя тому. Трибуналь ухваливъ запрашгнути. О. Глин-скій збѣнае, что о. Наум. не писавъ до него о фортификаціяхъ, але коли разъ по дорожѣ всту-пивъ до него, згадувавъ ему о томъ мимоходомъ; говорилось о всащнѣй, збѣшла мова и на те. О. Наум. казавъ, что ся вѣдомость потрібна для ру-скихъ часописовъ, что чи Марковъ чи Щербавъ

Львів щод Середи и Суботы (крѣмъ рѣдкихъ годичныхъ пополнѣнъ). Литерат. додатокъ **«Льв. вѣстникъ»** выходитъ по 2 печат. арго и послѣднего дня каждого мѣсяца. Институтъ и екедѣція похъ Ч. 8 улича.

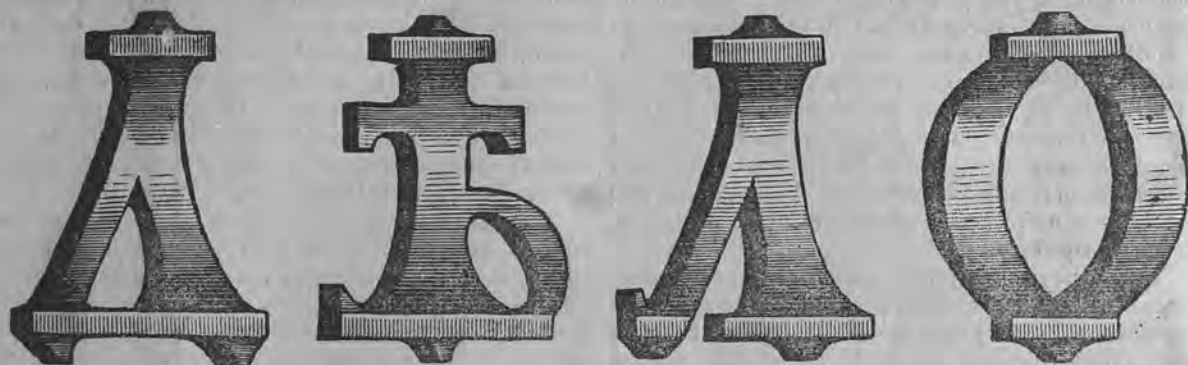
Всѣ статьи, послѣлки и рекламѣи належить пересылать похъ адресу: редакція и администрація **«Льв. вѣстникъ»** Ч. 8 ул. Академична.

Рукописи не возвращаются только на попереднее застереженье.

Полдюшко число стоитъ 12 кр. а. в. Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. отъ одной строчки печатной.

Рекламѣи неопечатанъ вѣдѣи отъ порта.

Предплату належить пересылать франко (налучше поштовымъ переказомъ) до: Администрація часописа **«Льв. вѣстникъ»** Ч. 8.

Предплата на «Льв.» для Австрій:		Для Россіи:	
на цѣлый рѣкъ . . .	8 ар.	на цѣлый рѣкъ . . .	8 рубл.
на похъ року . . .	4 ар.	на похъ року . . .	4 рубл.
на чверть року . . .	2 ар.	на чверть року . . .	2 рубл.
съ дол. «Виблютеки»:		съ дол. «Виблютеки»:	
на цѣлый рѣкъ . . .	12 ар.	на цѣлый рѣкъ . . .	12 рубл.
на похъ року . . .	6 ар.	на похъ року . . .	6 рубл.
на чверть року . . .	3 ар.	на чверть року . . .	3 рубл.
на самѣ додатокъ:		на самѣ додатокъ:	
изъ цѣлый рѣкъ . . .	5 ар.	на цѣлый рѣкъ . . .	5 рубл.
на похъ року . . .	2 ар.	на похъ року . . .	2 р. 50к.
на чверть року . . .	1 ар.		
Для Заграничъ, окрѣмъ Россіи:			
на цѣлый рѣкъ . . .	10 ар.		
на похъ року . . .	5 ар.		
на чверть року . . .	2 ар.		
съ дол. «Виблютеки»:		на самѣ додатокъ:	
на цѣлый рѣкъ . . .	14 ар.	на цѣлый рѣкъ . . .	6 ар.

ВП. Читателѣвъ въ Россіи просимо мати на увазѣ, що въ вымовѣ **л=ji, ѣ=i, и** (въ серединѣ и на концѣ словъ)=**ы, и** (на початку словъ)=**і, ѣ** (на початку словъ)=**ві**.

Съ днемъ 1 (13) липня розпочинається третій кварталъ сегорѣчного издавництва «Льв. вѣстникъ». **ВП. Предплатникѣвъ нашихъ, котрымъ предплата кончиться, просимо, чтобы завчасу поспѣшили съ присылкою дальшої предплаты.**

Ново приступающіе предплатники на «Льв. вѣстникъ» получатъ початокъ повѣсти **«Прѣца та грошъ»** безплатно.

Процесъ

Ольги Грабаръ и товарищѣвъ.

(Дальше.)

Сѣмнадцатый день разпрѣвы, — второкъ 4 липня.

Першій свѣдокъ того дня Володимиръ Курбасъ, студентъ выдѣлу философичного во Львовѣ, членъ «Акад. Кружка». Прокураторъ и защитники не домагаются заприсяженія свѣдка. Свѣдокъ оповѣдає, що познавъ Ив. Соколова у Маркова, бачивъ его лишь кілька хвиля и не пытавъ, за чимъ до Львова прихавъ; чувъ лишь отъ людей, що прихавъ задля студій науковыхъ.

Дальше того дня мавъ бути переслуханный другій членъ «Акад. Кружка» Иосифъ Грабинскій, студентъ выдѣлу правничого. Однакъжь вѣзванье не могло бути ему доручено, бо выхавъ до Решова. Прокураторъ и защитники годяться на те, чтобы того свѣдка на ново не зывати, а отчитати его збѣзання протоколярны. Свѣдокъ бачивъ Соколова два разы на вечерку въ «Народномъ Домѣ» и въ кавярни; чувъ отъ другихъ, що прихавъ до Львова задля студій науковыхъ.

Свѣдокъ о. Иванъ Литвинювичъ, катихитъ гимназій въ Станиславѣ. Свѣдокъ знає Апол. Ничай отъ 10 лѣтъ, отъ коли прихавъ до Станиславова. Мирослава Добрянскаго бачивъ въ осенѣ 1881 р. въ руской крамницѣ, котрою управлявъ Ничай. О. Литвинювичъ такъ оповѣдає отъбчу съ Мирославоу Д. «Рано передъ 8 ою годиною я выхавъ въ дому до церкви, а що мешкаю на похвѣ въ той крамницѣ, где крамниця, тожь я переходивъ черезъ крамницю. Въ крамницѣ прислуга доверва спрятывала, Ничай еще не было. Я заставъ въ крамницѣ якогось молодого чоловіка, видко подорожного; онъ менѣ не представивъ а я сказавъ до него лишь кілька словъ, звичайно якъ до незнакомаго гостя. Тымъ часомъ надѣйшовъ Ничай и я заразъ выхавъ въ крамницю до церкви. По поворотѣ въ крамницю; подорожного я вже не заставъ. Я считавъ Начая, кто се такій бувъ; Ничай отповѣвъ: «Се мае бути сынъ Адольфа Добрянскаго. Ждавъ отъ мене, щобъ я доносилъ ему о социалистахъ. Я ему отмовивъ, у мене не ма на тоє анѣ часу, анѣ до такихъ рѣчей я неспособный, вы мене знаете». До протоколу свѣдокъ збѣзнавъ, що Ничай розказуе ему о Мирославѣ, выказався о о нѣмъ, що подаєе на агента полиційного).

Предсѣдатель опытавъ свѣдка, лже становивъ занимавъ Ничай въ Станиславѣ? Свѣдокъ заявивъ, что Ничай въ политику нѣколи не вдавался, что все головну вагу клавъ на поднесенье экономичне народу; въ всякихъ агитаціи выборовъ просто смѣялся. Онъ выдавалъ факсову часослѣз господарку, самъ плакавъ и роздавалъ селѣнамъ на розлодокъ всякій насѣбия заграичный, се однакъ чинивъ зовѣмъ не для панславистичной агитаціи, якъ здаєсь прокуратору въ актѣ обжалованія. Въ загалѣ замѣтивъ свѣдокъ, що якбы такій чоловікъ, якъ Ничай, явився у другихъ народѣвъ, то вой на рукахъ носилибъ его, бо то чоловікъ працѣ, пожертвованія и любви до народу. Свѣдокъ простує такожъ актъ обжалованія въ томъ мѣстѣ, где сказано, що Ничай бувъ предсѣдателемъ братства ов. о. Николая; онъ не бувъ предсѣдателемъ, бо на выраже жаданье митрополита предсѣдателемъ того братства, котре удержуєе бурсу, мае бути священникъ и есть нимъ парохъ Станиславова о. Шанковскій. Ничай занимавъ лишь администраційными справами товариства, а що занимавъ ревню и совѣство, тожь товариство удѣлило ему 200 зр. рѣчнои платы за его великій трудъ и заходъ.

На пытанье прокуратора, длячого Ничай усунуно въ посады учителя, заявляє свѣдокъ, що безпосередно для того, что не зрѣвивъ поху, а посередно для того, что сынови одного высокопоставленого человека дасть злу класу. Дальше

заявивъ свѣдокъ, что Ничай бувъ все патриотомъ австрійскимъ; яко музикъ и спѣвакъ онъ устроювавъ вечерки декламаций въ 25-ту рѣчницю вступленія цѣсаря на престолъ, въ такую рѣчницю вѣнчання цѣсарского и т. д., такожъ бравъ участь въ вечеркахъ устроюваныхъ Поляками.

О. о. Ник. Огоновскій оповѣдає свѣдокъ, що подчасъ своего поху въ Станиславѣ не мѣшався въ политику, не бувъ русофилъ и т. д.

О. Ник. Огоновскій почавъ задавати пытанія свѣдкови: 1) Чи звѣстно ему, що проф. Евг. Желеховскій есть его личнымъ ворогомъ? 2) Чи звѣстно ему, что дръ Игн. Каминскій хотѣвъ ему выстарати презенту въ добрахъ гр. Дѣдушицкого? 3) Чи звѣстно ему, что онъ бывавъ на визитахъ у ко. Исаковича, теперѣшняго орменского архіепископа. Свѣдокъ подтвердивъ всѣ тѣ пытанія. Надъ першымъ пытаньемъ розводился досытъ широко: заявивъ, что проф. Желеховскій сировадивъ полемику литературну на чисто-личну и что еще до теперѣ неприяны лична не выгасла. О. Ник. Огоновскій забравъ тутъ самъ голосъ и почавъ розводитися надъ неморальными и противрѣлиными гдѣкими повѣзиями Шевченка и зложивъ на стѣлѣ той рочникъ «Сіонъ», где була умѣщена его полемика съ проф. Желеховскимъ.

Свѣдокъ о. Александръ Стефановичъ, катихитъ при педагогичной семинаріи во Львовѣ, поклянутый на свѣда за той причины, что въ «Сіонѣ» въ ч. 4 зъ 1880 р. помѣтивъ бувъ статью въ отповѣдь «Московскимъ Вѣдомостямъ», котрѣ въ одной дописи п. заг. «Многострадальная газета» представили «Слово» яко одинокой органъ въ галицкой Руси, котрый застуає 3-миліонный народъ руской, показує любовь до Россіи, признає единѣтъ русского народу, пише языкомъ мало рѣжнячимся отъ литературного русского языка. Митрополитъ Сембратовичъ представивъ въ той статьи яко «горячий польофиль». Розказано дальше въ дописи «Московскихъ Вѣдом.» что «Слово» мае доходу 7000 зр. рѣчно, а розходъ 16.000 зр. Недоборъ 9.000 зр. покрывавъ до теперѣ частею самъ редакторъ «Слова» п. Площанскій, частею одноразовы запомоги въ Россіи, н. пр. русское министерство просвѣты выдає на «Слово» рѣчно 500 рублѣвъ. Кромѣ одного «Слова» — пишеє дальше въ «Моск. Вѣд.» — всѣ газеты выходящѣ въ Галичинѣ, такъ польскій, якъ и украинно-фильскій, неприязни до Россіи, мають рѣжній улекшеня и значній субсидіи. Недоборъ въ издавництвѣ «Слова», выносивъ теперѣ 10.000 зр. Существованье «Слова» моглобы бути забезпечено черезъ выначене ему постоянной рѣчнои запомоги въ означеной рѣчной квотѣ. Въ отповѣдь на сю дописъ «Моск. Вѣдомостей» о. Стефановичъ помѣтивъ статью въ «Сіонѣ». Авторъ станувъ въ оборонѣ митрополита, представивъ шкѣдливость политики пропаганды «Словомъ», политика, котра по-разъ большу копає пропастъ мѣжь партіями рускими въ Галичинѣ и подає Русинѣвъ въ подѣрѣнье у правительства, наконецъ зъ словъ самыхъ «Московскихъ Вѣд.» констатує, що «Слово» жѣе фондами русскими а статья «Многострадальная газета» въ Моск. Вѣдомостяхъ» мада на цѣли выторговувати у русскаго правительства и у приватныхъ товариствъ запомогу для «Слова». Отповѣдь въ «Сіонѣ» въ загалѣ написана дуже рѣшучо.

Запытаный предсѣдателемъ о. Стефановичъ отповѣвъ, что на певно не знає, чи Площанскій побиравъ субвенціи зъ Россіи; вѣдомо ему лише зъ справозданія кіевского славянского комитета, что доставъ зъ оттамъ 250 рублѣвъ, и зъ дописи въ «Моск. Вѣдомостяхъ», о котрой власне писано въ «Сіонѣ». Предс. Въ статьи въ «Сіонѣ» вы закинуу «Слово» пропаганду русофильскую. Якъ то разумѣтъ? Свѣдокъ. Я не мавъ на думцѣ политичной гравитаціи до Россіи, а лишь гравитацію до сполученя языка и литературы. Предсѣд. Але зъ статьи видко, что вы именно говорите о гравитаціи политичной выразно о томъ бесѣда? Свѣд. Се было писано въ наибольшѣмъ розгарѣ страстей партійныхъ; тогда именно Рада Руска не хотѣла прияти въ члены зголошавшихся патриотѣвъ рускихъ зъ народной партіи. «Слово» агитувало противъ приниманія до Руской Рады Русинѣвъ зъ народной партіи. Я хотѣвъ статью въ «Сіонѣ» показати публичъ руской «Слово» въ правдивѣмъ свѣтѣ и я зъуживъ до того цѣлый матеріалъ, який менѣ бувъ звѣстный. Однакъжь еще разъ кажу, что статья въ «Сіонѣ» была писана въ наибольшѣмъ розгарѣ страстей партійныхъ; познѣйше, по холоднѣйшій розвазъ я бубы того не написавъ; и теперѣ кажу: не могу сказать, что «Слово» и п. Площанскій гравитуете до Россіи подъ взглядомъ политичнымъ; я головно мавъ на думцѣ лишь гравитацію подъ взглядомъ языковымъ и литературнымъ.

Защитники пытаніями завдавалимъ свѣдкови старалосъ звести цѣлу рѣчь на те, что о. Стефановичъ статью въ «Сіонѣ» хотѣвъ проложити до

рогу «Льв. вѣстникъ». На те свѣдокъ отповѣвъ, что статью свою зовѣмъ не потребувавъ проложувати «Льв. вѣстникъ» дорогу, бо «Льв. вѣстникъ» вже почало було выхадити; ему ходило головно о здемаскованье «Слова». Може бути, что такое здемаскованье «Слова» вышло и въ користь другой газетѣ, але се не было мимѣ намѣреньемъ. Дръ Искрицкій. Що закидувала партія «Слова» партіи народной? Свѣдокъ. Закидувала намъ польофильство для того, что признаєсь до руского народного языка, а не хочемо признати единѣтъ языковой и литературной съ Россією. Дръ Искр. Чи праєа польска закидує такожъ народной партіи русофильство? Свѣдокъ. Закидує. Коли почало выхадити «Льв. вѣстникъ» заразъ окричали его москальфильскимъ на рѣвнѣ съ «Словомъ». Дръ Искр. Значитъ, у польской прасѣ каждый Русинъ — Москаль? Предс. Се вже ваша власна конклюдия.

О. Стефановичъ по оконченоу допытуванъ еще разъ застерѣгся, что въ своей статьи закинуу «Слово» вправдѣ гравитацію до Россіи, але се разумѣ не въ значеніи политичномъ, але языковымъ и литературнымъ. Дальше о. Стеф. звернуувъ увагу, что актъ обжалованія въ кількохъ мѣстахъ невѣрно и то на некортѣ обжалованныхъ передавъ слова статьи въ «Сіонѣ»; такъ н. пр. въ «Сіонѣ» стоитъ: «Правительство готове воспріяти Русинѣвъ въ ихъ народномъ розвоу и отдати имъ справедливыя, але на перетворенье Галичины въ рѣдъ русскаго губерніи нѣколи не позволитъ»; актъ обжалованія перекрутивъ ей слова такъ: «правительство не позволитъ чтобы Галичина стала ся губернією русскаго». Се велика рѣжняца толкувавъ о. Стеф., — я мавъ на мысли, что правительство австрійское не допуститъ, чтобы въ Галичинѣ заведенный бувъ языкъ русскаго.

Подчасъ переслухана о. Стефановича забравъ голосъ обж. Площанскій и заявивъ, что авторомъ дописи въ «Моск. Вѣд.» онъ не бувъ вже задля того, что не признавалъбысь до субвенціи зъ русскаго министерства просвѣты. Субвенцію 250 рубл. зъ Киева доставъ въ отъ славянского комитета, але за книжки отъ проф. Задерацкого. Дальше Площ. зачавъ съ «Словомъ» въ рукахъ доказувати, что минувшого року мѣстѣ въ «Словѣ» статьи навѣтъ за унією а не противъ уніи. (Предсѣдатель перерыває бесѣду Площанского, заявляючи, что тѣ замѣты буде могъ чинити при читаніи статьи).

Панѣ Площанска, жена редактора «Слова» заявила, что користає зъ прислужногого ей права и арѣкаєсь свѣдчити въ справѣ мужа.

Свѣдокъ Григорій Варановскій, люкай Адольфа Добрянскаго во Львовѣ збѣзнавъ, что часто приходили листы до Ольги Грабаръ, рѣдше до Адольфа Добр. Листы наибольше приходили зъ Петербурга; до Адольфа Добр. частѣйше зъ Мезе-Ляборчъ, зъ Петербурга рѣдко. Ольга Грабаръ писала наибольше листѣвъ до Петербурга, Ад. Добр. лишь до Мезе-Ляборчъ. Листы найчастѣйше были рекомендованы. Коли Ольга Грабаръ перечитала листы, то замыкала ихъ до бюрка; часомъ подчасъ читала листѣвъ замыкала ся.

Той фактъ, что Ольга Грабаръ «замыкалася» при читаніи листѣвъ, свѣдчивъ дуже въ некортѣ обжалованой, тожь велику сензацию выкикала отповѣдь свѣдка на пытанье дра Искрицкого, что «замыкалася» значитъ «не на ключъ» а лишь «запирала дверь». Предс. Ажѣ вы сказали, что дверь были замкненъ и вы мусѣли черезъ саллонъ вхадити до той комнаты, где п. Грабаръ читала листы. Свѣдокъ. Коли панѣ зачинила дверь лишь на ключъ, то я, люкай, вже не смѣвъ тымъ дверми вхадити. Судія присяж. Панара. Чи п. Грабаръ не казала вымъ, чтобы въ подчасъ читанія листѣвъ нѣколи не впускали? Свѣдокъ. Нѣ, нѣколи того не казала.

Дальше свѣдокъ збѣзнавъ, что сходящѣ у паньства Добрянскихъ не бывало; больше особѣ было на именины. Поодинокіе гостѣ приходили: свѣдокъ пригадуєе собѣ Маркова и о. Наумовича. Селяне нѣколи не приходили, нѣкто въ домѣ п. Добр. не почувавъ. Гостѣ вели розмову и при свѣдкѣ, говорили по руски, але свѣдокъ «такого» языка не разумѣвъ.

Свѣдокъ Сава Дуда, екедѣиторъ «Слова» отъ марта 1881 р. Онъ збѣзнавъ, что «Слово» мае около 800 предплатникѣвъ, зъ того 103 въ Россіи. Кілько высылалосъ безплатно, того свѣдокъ не знає, бо онъ мае лишь екедѣцію. Дальше заявляє, что не може знати, кѣмъ коштуєе друкъ «Слова», бо не знає, кѣмъ коштуєе папѣръ, — доси фабрика не доручила рахунку за папѣръ. Але на всякій способъ свѣдокъ думає, что «Слово» приноситъ до 1.2000 зр. доходу. Площ. мимо того жалуваясь, что «Слово» не несє ему столько зыску, свѣдокъ другой газетѣ. О субвенціяхъ зъ Россіи свѣдокъ нѣчого не знає. Марковъ выступивъ зъ редакціи зъ чисто приватной причины. Адольфъ Добр. приходивъ неразъ самъ до екс-

педиціи, бравъ «Слово» и отхонивъ, не бачивъши навѣтъ съ редакторомъ; впроче мъ свѣдокъ не знає о томъ, чи мавъ якѣ розговоры съ редакторомъ. Мирослава Добрянскаго свѣдокъ бачивъ коротенько лишь вступивши въ комнату Площанского; розговору его не чувъ, але отъ разу познавъ, что Мирославъ бувъ немовъ зъ-ума-сшедшій. (всселдѣсть). Предс. То дивно, якъ вы дуже скоро се познали; другі далеко довше були съ Мирославоу и того не замѣтили. Площанскій замѣчає, что Мирославъ справдѣ такъ поводился у него, что можна було узнати его такимъ на умѣ нездоровымъ.

Свѣдокъ Михаилъ Клемертовичъ, сотрудникъ «Слова» на дотычній пытанія, збѣзнавъ: «Я асьмѣ сотрудникомъ «Слова» отъ 15 лѣтъ, вступивши еще за редакторства Дѣдицкого. Марковъ выступивъ зъ редакціи зъ чисто приватныхъ причинъ; о непорозумѣняхъ его съ Площанскимъ дотычно программы «Слова» менѣ нѣчого не звѣстно. Доходы «Слова» покрывають выдатки; часомъ, правда, Площанскій жалуваясь, что зле ему йде, особливо въ четвертомъ кварталѣ. Нѣчо менѣ не вѣдомо о томъ, чтобы Площанскій побиравъ якѣ субвенціи зъ Россіи. До Россіи заѣзавъ два разы: разъ въ 1874 р. на конгрессъ археологичный до Киева, а минувшого року до Петербурга; въ «Словѣ» була напечатана статья о холмскихъ священникахъ, — въ той статьи выступивъ авторъ противъ православныхъ епископѣвъ холмского и варшавского. Буда овава, что правительство за ту статью отберєе дебитъ «Слову», длятого то Площанскій побѣхавъ до Петербурга. Адольфа Добр. я въ редакціи «Слова» нѣколи не бачивъ, я впроче мѣшкаю окремо и дуже рѣдко захожду до Площанского. Мирослава Добрянскаго я навѣтъ на очи не бачивъ. Шпундера разъ лишь бачивъ я коротенько на подѣворѣ Волоской церкви, коли прѣѣздивъ въ справѣ прінятія сына до Ставропигийской буреи; я асьмѣ членомъ Ставропигіи, отже и мене просивъ, чтобы я вставивъ за прінятьемъ его сына въ бурею; больше нѣкогда я Шпундера не бачивъ! Залуко-го зовѣмъ не знаю».

Предс. Коли «Слово» змінило свою программу? Свѣдокъ. Я нѣчо не знаю о якѣйнебудь зміни программы.

Дръ Лубинскій. Чи не вѣдомо вамъ, чтобы высокопоставленъ личности заохочували коли «Слово» писати въ дусѣ неприязни до Поляковъ? Свѣдокъ. Було се въ р. 1863 чи 1864, досытъ, что въ часѣ повстанія польского. Тогда бувъ въ Галичинѣ намѣстникомъ гр. Менсдорфъ, бывшій передъ тымъ посломъ въ Петербургѣ, великій ворогъ Поляковъ. Гр. Менсдорфъ ходивъ тогда по цѣлѣмъ Львовѣ, зайшовъ разъ и до руской кингаріи, заинтересуєеа его руска написъ надъ кингарнею и рускѣ книжки, бо онъ знавъ по сербски. Подъ той часъ заставъ мене въ кингаріи и почавъ выпытувати, что пишутъ рускѣ газеты про польске повстанье. Я сказавъ, что «Слово» выступаєе остро противъ Поляковъ, а онъ на те сказаъ: «Ja, schreiben Sie nur gegen die Polaken, schreiben Sie!»

Дръ Искр. Чи вы не чули о поголоскахъ, что «Слово» брало рублѣ? Свѣд. О томъ можна читати подья въ польскихъ газетахъ. Скоро лишь якій Русинъ мае гульдена въ кешени, заразъ газеты польскіе кричатъ: «Ого, взяли рублѣ!» (всселдѣсть).

Обж. Площанскій завдавъ свѣдкови кілька пытанъ, а именно: 1) Чи писавъ я въ «Словѣ» коли противъ уніи? Свѣд. Нѣ; противно вы все наказували сотрудникамъ писати о уніи якъ набойлидѣйше, оминати всякій дражливый пытанія. 2) Чи были въ «Словѣ» друкованіи статьи о Терлецкого, Будиловича и Левицкой? Свѣд. Статьи двохъ першыхъ нѣколи не было въ «Словѣ» а Левицкой-Салдатки було лишь кілька стшкѣвъ. 3) Сколькѣ разѣвъ въ р. 1881 ексановисовано «Слово»? Свѣд. Лишь одинъ разъ.

Дръ Искр. Чи «Слово» выступаєе зачѣнно противъ дневникѣвъ польскихъ, чи отпорно? Свѣд. Завсѣгды лишь отпорно; то не въ натурѣ руской зачѣпати кого; тожь и «Слово» все лишь боролосъ.

Свѣдокъ Богданъ Дѣдицкій, 55 лѣтъ, женатый, батько троихъ дѣтей, властитель реальности въ Жовквѣ, агентъ двохъ банкоу, рольничо-кредитового для Галичины и Буковины и «Славинъ». Зъ фонду имени Качковского побирає 300 зр. рѣчнои дожитовнои платы. Отъ 1861 до 1871 бувъ редакторомъ «Слова». За часъ своего редакторства мавъ 12 процесѣвъ прасовыхъ, всѣ за статьи писаны корреспондентами; два разы бувъ засуджений: на 50 и 100 зр. кары. Зъ обжалованныхъ знає лично о. Наумовича, Площанского и Маркова. По заприсяженію проситъ п. Дѣдицкого дръ Лубинскій въ имени всѣхъ защитникѣвъ, чтобы отповѣдавъ по польски, бо его збѣзнавъ будуть, надѣятисъ, дуже важній, чтобы отже суди присяжніи кожде слово зрозумѣли. Предс. Про-

шу розповідати нам, коли „Слово“ і як було закладено і яка була його програма. Свѣд. Я був редактором „Слова“ з 5 лютого 1861 р. до половини липня 1871 р., отже звыш 10 лѣтъ. „Слово“ заложив пок. Мих. Качковскій, совѣтникъ судовый зъ Самбора. Онъ то заводивъ мене, щобъ я обнявъ редакцію рукою политичнои часописи. Я посвящавъ студіямъ философичнымъ и поезіи и зъ разу бувъ навѣть противный политичной газетѣ и не вѣривъ, щобъ она удержалась. Але Качковскій конче напиривъ на мене, зложивъ 3000 зр. на кавцію и обовязавъ що мѣсяця давати 100 зр. заномогн. И сталося такъ, що заразъ въ першомъ кварталѣ зголошлось стѣлько предплатниківъ, що покрывався накладъ, а навѣть лишався чистый дохѣдъ. Я написавъ Качковскому, що запомога его вже злишня и спытавъ его, що маю чинити съ дохѣдомъ. Онъ отписавъ, що весь дохѣдъ нехай иде менѣ, а колибъ съ часомъ показався недобѣръ, то бѣ все готовъ помочи. Я отчитую програму „Слова“ зъ 1861 въ власномъ польскомъ перекладѣ. (Предс. позволяе и п. Дѣдицкій отчитуе програму, котрой основою єсть: миръ и згода въ краю, ширити просвѣту, подносити народъ морально и материально.)

Предс. Чи тая програма не була нѣколи змѣнена? Свѣд. Була змѣнена на стѣлько, на скѣлько вимагали того воакъ обставины. Заразъ въ першомъ роцѣ свого существованія на „Слово“ нападала польска праса. Головнымъ вопросомъ „Слова“ бувъ Феликсъ Рацацкій, редакторъ „Przeegląd“. Тая борба мѣжъ Рацацкимъ а мною була ведена не о засаду а була просто борбою о существованье. Коли я нынѣ въ „Словѣ“ похваливъ митр. Яхимовича, „Przeegląd“ завтра его замаскувавъ. Такъ середъ безнастанной борбы минувъ першій роцъ „Слова“. Съ щирою радостю довѣдавъ я въ р. 1862, що во Львовѣ повставъ другій дневникъ польскій „Dziennik polski“, заложивъ его адвокатъ дръ Флоріанъ Земляковский. Я думавъ, що усядѣся менѣ заключити компромисъ съ тымъ новымъ дневникомъ и що онъ схоче зрозумѣти мою щирю и отверту програму. Черезъ того знакомого Шашевского, депендента у Земляковского, я зайшовъ до тогожъ меценаса, основателя „Dziennika polsk-ogo“ и предложивъ ему свою програму. Онъ принявъ мене оотро; закинувъ менѣ, що „Слово“ выдаея рукою мѣжъ нами горяча дебата, я розгорчився и закликавъ: „Мы заключили съ собою двѣ уніи: любельску и берестейскую! Та уніи для насъ святѣ, бо они загарантували намъ равнѣ права. Жадна зъ тыхъ уній не казавъ намъ бути Русинами, але змѣнилася въ Поляковъ. Равнѣ съ равными, вольнѣ съ вольными, — се покликъ тыхъ уній. Не мы домагалися тыхъ уній, але вы; вои королѣ польскій шанували си, длачогожъ теперъ мы малибы вирішати нашего языка, нашой правописи, нашего обряду? Земляковский признавъ менѣ правду и сказавъ, що лишае менѣ повну свободу въ рускомъ языкѣ и писмѣ и обѣцявъ, що въ рускѣй справѣ религіи не буде мѣшати. Въ наслѣдство той конференциі наступило доповненье програмы „Слова“ о стѣлько, що я выписавъ на его прапорѣ: „Згода въ имени Славянина“. (П. Дѣдицкій просить председателя, чтобы ему позволено отчитати три сонети написаніи нимъ и напечатаніи въ „Словѣ“, котры заключаютъ въ собѣ именно тую програму, — але председатель заявивъ, что вѣрствѣ свѣдковни на слово и почавъ пытати дальше.)

Предс. Въ р. 1866 появилась въ „Словѣ“ допись подписана „Одинъ въ имени многихъ“, котра мѣститъ въ собѣ погляды незгоднѣ съ выказанною нами туть програмою. Прощу намъ выяснити, задля яконъ причины вы уместили тую допись и о скѣлько она вылинула на змѣну програмы „Слова“? Свѣд. Въ 1866 р. „Слово“ было однокимъ писемомъ русскимъ. Группували кодо него всѣ партіи рускѣ. А было ихъ багато: gente Ruthenus — natione Polonus; gente Ruthenus — natione Slavus — natione Russus — natione ucrainophilus — natione Hungaricus — natione Bucovinensis — natione, panie laskawy, Austriacus (Всеславянск.). Я старавъ годити всѣ тѣ „нации“ и для того отворювавъ стовпцѣ „Слова“ для всѣхъ корреспондентѣвъ. Згаданой корреспонденциі я не писавъ и она не єсть статією програмовой; дальше замѣчу, що она але переведена и фальшиво была интерпретована п. Газнеромъ — въ радѣ державной. Статія та было вымѣрена противъ т. зв. „Рутенцѣвъ“, котрый то народъ повставъ въ р. 1848 такимъ способомъ: Гр. Стадлонъ закликая до себе знаменитыхъ Русинѣвъ и спытавъ ихъ: „Чимъ вы властиво єсте?“ — „Мы Рутенцѣ“ — отповѣли. — „А може вы Россіане?“ — „Нѣ, хорони Боже“. — „А ежежъ ваше писмо?“ — „Мы маємо старе писмо церковне, verbiſch-russische Cyrilschrift.“ — „Може вы пишете гражданкою?“ — „Хорони Боже.“ Словомъ выперлися всего. Запытавъ ихъ потѣмъ Стадлонъ: „А чи пристаете на те, чтобы, заки выобразуете вашъ языкъ, учить васъ въ школахъ по нѣмцки?“ — „Пристаемо, спасибѣ!“ Такъ то повставъ народъ Рутенцѣвъ; онъ скомпрометувавъ всѣхъ Русинѣвъ, бо отъ тогды звано насъ „шварцгельберами“, „святоторцами“ и т. д.

Статія зъ 1866 р. была отже вымѣрена противъ тыхъ Рутенцѣвъ. Выразъ „мы русскіи“ єсть зовсѣмъ правильный; adjectivaliter „мы русскіи“ значитъ то само, що „мы Русины“ — а не „мы Россіане“, якъ толкуе актъ обжалованія. Тая статія не значала змѣны програмы „Слова“. Въ 1871 я отдавъ редакцію Площанскому. Въ протягу 10 лѣтъ я зложивъ собѣ 7000 зр. Всякія споры партійнѣй знеохотили були мене дуже и я

рѣшився покинути редакцію „Слова“, тымъ болѣе, що я мавъ матеріальный бытъ заперенный; я мѣгъ остаточно жити вже и азъ процентовъ. Площанскій вступивъ до редакциі „Слова“ въ въ 1868 на мѣсто Ник. Лѣвковича; въ р. 1866 отже его еще не было. Марковъ также еще за мене вступивъ до редакциі сразу яко помѣщикъ до экспедициі, за що достававъ 2 зр. на мѣсяць; познѣйше написавъ колька статейскъ и я побавивъ, що онъ выработавъ.

Дальше вынуживъ председателя и прокуратора свѣдка о бл. п. Емилию Коссаку, помершомъ недавно игуменѣ оо. Василіанъ въ Креховѣ. (Прокураторія закликая, що черезъ пок. о. Ем. Коссака шли грошѣ зъ Россіи). Свѣдокъ давъ слѣдуюче выясненье: О. Коссакъ бувъ священикомъ 50 лѣтъ; въ 1880 обходя въ 50-лѣтній юбилей. Я бувъ съ нимъ посовѣченный черезъ о. Крайчика. О. Ем. Коссакъ бувъ давно до 1848 чи 49 р. профессоромъ, познѣйше директоромъ гимназиі въ Бучачи. Въ гимназиі бучачской учились сыны вельможныхъ родитѣ; мѣжъ ними наибѣстнѣе гр. Голушковскій бувъ ученикомъ Коссака. При испыткахъ вельможѣ робили о. Коссакову дарунки по 25, по 50 дукатовъ; зъ тыхъ дарункѣвъ укладывавъ собѣ о. Коссакъ капиталъ 15—20.000 зр. Въ 1862—63 р. онъ уживъ часть того капитала на основанье стипендіи для школьныхъ молодежи; познѣйше давъ своему любимому своякови о. Крайчику до 3000 зр. А въ р. 1880 жертвовавъ на „Домъ Народный“ 1000 зр. и на львовску бурсу 1000 зр. При его смерти въ Креховѣ я не бувъ, але были: о. Крайчикъ, о. Крапницкій и господиня покойного, п. Юхеръ. По его смерти заразъ присутіи замкнули вои шафы и шуфляды, въ котрыхъ были паперы, а ключѣ на другій день отдали провинціалови о. Сарницкому, котрый прѣйхавъ бувъ до Крехова съ братанкомъ покойного, п. Михайломъ Коссакомъ. Они замкнули въ кельяхъ покойного и довго тамъ робили порядки. Дня 10 марта перевезено до Львова два кошѣ писемъ о. Коссака, въ Креховѣ анѣ одного шматка паперу не осталось; докладнѣйшій вылопненіи може дати о. Крайчикъ. Пок. о. Коссакъ провадивъ найдокладнѣйше рахунки и що важнѣйше лѣтописъ монастыря и въ загалѣ лѣтописъ сучасныхъ фактовъ зъ цѣлою галицкой Руси; се знае о. Крайчикъ, знаю я, и многіи другіи. Се все забравъ о. Сарницкій до Львова. (Прокураторія не могла достати позбѣталыхъ писемъ по пок. Коссаку, бо о. Сарницкій мавъ понятии ихъ, яко компромитуючій законъ оо. Василіанъ.) Коли покойникъ достававъ якѣ грошевѣ листы и посылки зб Львова, то се было отъ его братанка, славного маляра Юліана Коссака въ Варшавѣ.

На томъ перервано 16-тый день розпрывы.

Осѣмнадцатый день розпрывы, среда 5 липця.

Початокъ о 8½ г. рано.

На самомъ вступѣ заявляе дръ Искрицкій, що зголошавъ до него о. І. Бѣлинскій зъ Илава въ Скалатѣмъ съ выясненьемъ, что онъ не разумѣе своихъ збнанъ такъ, якъ ихъ представлено въ актѣ обжалованія. Заразомъ предлагае дръ Искрицкій трибуналовъ листъ о. Бѣлинского съ такимъ поясненьемъ и просить, чтобы сего свѣдка сей часъ переслухати, бо небавомъ отбѣждае. Прокур. не противится сему, отже трибуналъ заводивъ о. Бѣлинского. Тымчасомъ приступлено до дальшого переслухана п. Богдана Дѣдицкого.

Свѣд. заявляе, что хоче докончити свою вчерашню бесѣду. Дръ Лубинскій. Що до справы руской? Свѣд. Такъ. Дръ Луб. Обжалованымъ закидаеся, что они бажали змѣнити свою вѣру; что знаете про се? Предс. ухилиае тое пытанье. Свѣд. Нѣмъ сказавъ я что про тое, мушу впередъ выказати гдѣщо о бл. п. Коссаку, бо то рѣчь дуже важна, бо до неи ваятуютъ такъ званіи рублѣ московскіи. Що до тыхъ рублѣвъ, то суть одні дѣйствнѣ, другіи выдуманы. О дѣйствнѣмъ рублѣхъ я самъ писавъ своего часу въ „Словѣ“. Еще 1862 р. пошловъ зъ Галичины до Россіи Костѣвъ, профессоръ гимназіальный, и одержавъ тамъ добру посаду, зъ оттамъ писавъ до своихъ товаришѣвъ и заохочувавъ ихъ до такого выходу зъ краю. Въ слѣдъ за симъ, именно 1866 р. зголошлось до службы руской въ Холмѣ чотырехъ профессорѣвъ-Русинѣвъ, котры достали на тое декреты. Я про се нѣчого не знавъ, ажъ ось одного дня въ грудни 1866 р. прѣйхъ менѣ листоношъ листъ съ 800 рублями, але ба! листъ бувъ роспечатаный. Видно, що листоношъ але прочитавъ мое имя и занѣсъ сей листъ до гр. Володимира Дѣдушицкого до сойма, котрый роспечатавъ его въ присутности колькахъ посѣловъ. Отобравши такъ роспечатаный листъ, бувъ я очевидно увѣренный, що гр. Дѣдушицкій чатавъ его и тому помѣстивъ я сей листъ дословно въ „Словѣ“. Грошѣ я передавъ тымъ 4 профессорамъ. Се бувъ однокій случай о дѣйствнѣмъ рублѣхъ, котры надѣлоно черезъ мене зъ дирекциі въ Свѣдльци, а подлинный бувъ на томъ листѣ Витте. Але „Gazeta Narodowa“ помѣстила заразъ потѣмъ корреспонденцію съ нападами, що ось то приходится до насъ ruble moskiewskie, опираючися на сѣмъ однокѣмъ фактѣ. То было причиною, що гр. Голушковскій не казавъ тымъ 4 профессорамъ выдати нашпортовъ эмиграціонныхъ, поки не звернутъ всѣхъ стипендіонныхъ грошей, котры побирали черезъ студіи гимназіальнѣй и университетскіи. Они не маючи зъ отки отдати тыхъ грошей, писали до Россіи съ запытаньемъ, что мають робити? Зъ оттамъ отписано имъ, чтобы заплатили, а тое буде имъ въ Россіи звернено. Тогды они звернули до мене, чтобы я имъ пожичивъ грошей. Я

зложивъ за нихъ кавцію въ акціяхъ оттакъ довѣгъ часть мусѣвъ а казататъ, чѣмъ отобравъ свои акціи, хотѣ грошѣ зъ Россіи надѣлшш. Отте дѣйствнѣ рублѣ, а что до рублѣвъ выдуманныхъ вычитавъ я першій разъ 1873 р. въ „Tygodnik-u Niedzielnym“ (додатокъ до „Gaz. Narod.“), що выдѣлъ „Радѣ Руской“ во Львовѣ одержавъ мовѣто зъ Россіи 16.000 рублѣвъ. „Радѣ Руской“ выдала за се процесъ редактори п. Добжаньскому, котрый програвъ и мусѣвъ заплатити 100 зр. кары, бо не мавъ доказѣвъ на свое донесенье. — Теперь что до справы бл. п. Коссака. Дня 13 чѣвѣта с. р. довѣдався я отъ комисаря, котрый робивъ у мене ревизию, что то ходитъ о паперы бл. п. Коссака, котры будтобы мали звысъ съ процесомъ Ольги Грабарѣй и товаришѣвъ. Въ той самой чѣлѣ была ревизія у моего шурина о. Ванковича въ Смерковѣ. Ходило туть также о рублѣ московскіи и длатого я оповѣвъ въ горѣ дѣщо о тыхъ рублѣхъ. Мене дуже болѣло, что такъ честного и патриотичного чоловіка, якъ бувъ нашъ бл. п. Коссакъ, подозревають о якѣй агитаціи в рублѣ. Всѣ документы по бл. п. Коссаку суть у о. Сарницкого и п. Мих. Коссака, тожъ можна предѣсъ зъ нихъ довѣдатися о мнимыхъ агитаціяхъ. Познѣйше довѣдався я, що о. Барусевичъ говоритъ передъ опатомъ Новаковскимъ въ Жовквѣ, что бл. п. Коссакъ лишивъ по собѣ паперы, котры свѣдѣли о рублѣхъ агитаціонныхъ и что онъ (о. Барусевичъ) спаливъ тѣ паперы збъ взгляду на добру славу небѣщника межи Русинами. Я въ тое зовсѣмъ не вѣривъ и пытавъ о. Барусевича, на-що было палити. Другій разъ говорилъ о. Барусевичъ передъ дромъ Дрималикомъ, что то были листы съ субвенциями для нашихъ священиковъ, котры шли до Холма. Я заразъ сказавъ, что то неправда, бо бл. п. Коссакъ бувъ абсолютно противный такой эмиграціи нашихъ священиковъ, а впрочѣмъ знаю, что русскіе правительство не давало такимъ свѣдѣникамъ анѣ одного шельога на дорогу. Третій разъ сказавъ о. Барусевичъ у о. Глинского, что мѣжъ ними найшовъ по смерти Коссака одиный листъ губернатора сѣдлещкого Громеки съ грошми для К. и Т. Я догадався, что то были нѣмѣто грошѣ для Василіанъ Корытка и Турекого зъ Дрогобыча, котры дѣйствно пошли до Россіи. Але я въ оубайку не увѣривъ, бо се дѣлалось въ р. 1874, а губернаторъ Громека еще р. 1871 перенѣлся зъ Свѣдльци на другу посаду, якъ также, что и бл. п. Куземекого не было вже тогды въ Холмѣ. Впрочѣмъ, якъ я вже сказавъ, такъ якъ плачено профессорамъ-эмигрантамъ, такъ такимъ же священикамъ по р. 1864 не давано на дорогу нѣчого. Отой неправдѣ вѣсти стоять въ звыахъ, а навѣтъ дали причину польскѣй прасѣ до галасу о rublach moskiewskich, якъ се учинила „Gazeta Narodowa“ на вступѣ нынѣшного процесу. Предѣсъ тятнено вже слѣдство отъ о. Сарницкого въ справѣ бл. п. Коссака. Тогды то чекать о. Барусевича на о. Тарчанина, чтобы довѣдатися отъ него, что збзнае о. Сарницкій въ слѣдствѣ. Божижъ о. Барусевичъ знавъ такъ добре содержанье всѣхъ паперѣвъ по бл. п. Коссаку, то на что было довѣдуватися отъ о. Сарницкого. О. Сарницкій мавъ зновъ збзнати, что не найшовъ по бл. п. Коссаку нѣчого подозрѣлого, а лишь писма и брошюры религіонной содержания и что онъ тое все спаливъ. — Въ актѣ обжалованія єсть згадка о Фадѣвѣ и о субвенціяхъ, удѣлюваемыхъ черезъ комитеты панславистичной мѣти цѣмъ олавянскимъ. Тогды, коли Фадѣвъ писавъ свою брошюру, было сѣмъ такихъ матицъ. Я бувъ тогды членомъ нашей „Руской Матицѣ“, але анѣ я анѣ жаденъ зъ членѣвъ не зналъ анѣ не знаемо о тыхъ 70.000 рублѣхъ, котры мовѣто одержала наша „Матица“ отъ комитету панславистичного.

Туть перервавъ дальшу бесѣду п. Дѣдицкого новый свѣдокъ, котрый станувъ до переслухана.

Свѣдокъ о. І. Бѣлинскій, гр. кат. парохъ зъ Илава, лѣтъ 61, вдовецъ, бездѣтный, на пытанія збзнае въ языкѣ польскомъ (приложивъ также по польски), что належитъ до умѣркованныхъ, что тримае все съ Поляками, чого доказываетъ, что вже третій разъ выбрано его маршалкомъ рады повѣтвой. Межи свѣдомъ а обж. о. Наумовичемъ не было мирного отношенія, бо о. Наумовичъ набиралъ разъ свѣдка за се, что въ своей церкви завѣвъ органы. Предс. Въ протоколѣ написали вы, что межи вами а о. Наумовичемъ бувъ антагонизмъ и назвала вы о. Наум. „ultrasinism“. Чи се разумѣе подѣвъ взглядомъ политичнымъ чи ритуальнымъ? Свѣд. Се тому, что о. Наумъ выступувавъ за остро, а противный тымъ, что остро выступують. Але за слова „ultrasinism“, то я туть не мавъ на гадѣ жадныхъ политичныхъ тенденцій. Дръ Искрицкій. Чи органы новѣсть, за що вамъ докорявъ о. Наумъ? Свѣд. Нѣ, органы можна уживати. Дръ Искр. Але чи у Русинѣвъ суть органы? Свѣд. Нѣ. Дръ Искриц. Отже то была у васъ новѣсть. Вы сказали въ протоколѣ, что о. Наумъ выкидалъ органы; что подѣ тымъ разумѣте? Свѣд. Я самъ не писавъ протоколу и тое слово откликую теперъ.

По сихъ вылопненяхъ заводвано зновъ свѣдка п. Б. Дѣдицкого.

Дръ Луб. Кто выкликавъ рухъ обрядовый? чи не яка была панска? Свѣд. Була нѣ... Прок. Прощу п. председателя ухилиаи тое пытанье, позаякъ се стоить туть свѣдокъ, а не якій факховый знатокъ. Предс. (до свѣдка) Кто выкликавъ той рухъ? Свѣд. Еще 1854 р. три Россіане (свищеники), Гагаринъ, Мартиновъ и Балабинъ, перейшовши на католицизмъ и вступивши до закону Бзунговъ, выдали книжку по русскіи, нѣмцки и француски, въ котрой подѣла гадку, чтобы прилучити цѣлу восточную цер-

кву до уніи католиковъ. Россіане однакъ не были зовсѣмъ склонны до такой уніи, бо знали, что то потягае за собою и змѣну обряду, якъ се сподѣялось по части у насъ. Длатого твердили тѣ Бзунты въ своей книжцѣ, что Римъ не ждавъ нѣколи змѣны своего обряду, а чтобы еще болѣе наклонити своихъ племянниковъ до принятия католиковъ уніи, поднесли они потребу очистити нашъ обрядъ уніятскій зъ латинскихъ инноваций, котры нанесли самовольно свѣщеники та епископы.

Дръ Луб. Въ актѣ обжалованія закидаеся обжалованымъ, что суть руссофилами; что то суть тѣ руссофилы? Свѣд. Се „руссофилизмъ“ не має жадной звызи анѣ съ правительствомъ анѣ съ народомъ. Се выказуе исторія... Предѣсъ. Перерывае дальшу бесѣду свѣдка. Дръ Луб. Яка єсть рѣжница межи партіями рускими въ Галичинѣ? Свѣд. Рѣжница єсть лише что до правописи, але не что до языка; о языкѣ русскѣмъ нема туть бесѣды. Одна партія уживае етимологию, друга фонетику. Такихъ самыхъ документовъ я жерелъ языковыхъ уживаючь въ школахъ во Львовѣ, якъ въ Москвѣ, Киевѣ и т. д. Недавно появилася хрестоматія дра Огоновского опираеся на тыхъ самыхъ документахъ, якихъ уживаючь въ всѣхъ научныхъ закладахъ въ Россіи. Самъ Лелевель опираеся на тыхъ документахъ, котры суть одѣлнѣйшѣ и цѣлѣй Россіи.

Дръ Дулемба. Чи передъ прѣйдомъ п. Ад. Добрянского до Львова мали якѣ газеты дебитъ до Россіи? Свѣд. Мали; „Слово“ мало вже 1863 р. Дръ Дул. А другіи? Свѣд. Мали и другіи, якъ пр. „Gazeta lwow.“, „Czas“, колька газетъ зъ Полянского, гдѣякія газеты чешскіи и нѣмцкіи. О той дебитѣ анѣ я анѣ другіи не просили. О дебитѣ для „Слова“ довѣдався я зъ друкованого выказу, котрый надѣлоно менѣ въ Варшавѣ. Тогды оголошавъ я въ „Словѣ“ пренумерату для Россіи и почавъ тамъ высылати свою часопись.

Дръ Дул. Чи была туть яка агитація перѣзжихъ профессорѣвъ русскіихъ. Свѣд. До мене заходило досѣтъ профессорѣвъ зъ Россіи съ просѣбою, чтобы имъ вказувати такѣ мѣста, якъ бібліотека Оссолинскихъ, университетска и т. и. Я мавъ зъ того взгляду не мало клопоту, бо треба было гостити, а часомъ неоднѣи и грошѣ пожичивъ, якъ ему не стало. Але о политичѣ не было нѣколи бесѣды, ба такіи профессоры мали отъ своихъ властей строгій наказъ, чтобы въ краяхъ славянскихъ поза Россією съ нѣкимъ не вдалася въ жаднѣй политичнѣй бесѣды. Дръ Дул. Где має панславизмъ свой початокъ и кто бувъ его отцемъ? Предс. Свѣдокъ не єсть туть яко знатокъ заводиваный; тое пытанье ухилиаю. Дръ Дулемба. Чи кромѣ Фадѣва и Погодина звѣстнѣйшѣ еще и другіи агитаторы панславистичнѣй? Свѣд. Ось туть книжка о збѣдѣ славянскѣмъ въ Москвѣ, въ нѣй помянуты ясно панславизмъ. Була се выставка этнографична и збѣдѣ славянскій въ Москвѣ 1867 р., на котрой были Руины, Чехи и другіи Славяне. Австрійскіи Славянѣ тѣмъ тѣмъ 81 и се были панслависты австрійскіи. Читаю ихъ справозданія, а побачимо, что жаденъ Русинѣ анѣ другіи австрійскіи Славянѣ не скомпрометувавъ своєю лѣальности для нашего правительства. Дръ Дул. Въ якѣмъжѣ дусѣ была представлена теорія панславистична въ „Словѣ“? Свѣд. Власне въ дусѣ такого панславизма австрійского. Панславизмъ — се идея велика и красна, якъ пангерманизмъ, котрый доперва теперъ ставовъ неосимпатичнымъ, коли Биомаркъ хоче его пичирати насильно. Нынѣшнѣе правит. австрійское стоить власне на становищи такого панславизма. Боли же кто законѣ кому панславистичну агитацію, то каждый честный панславистъ австрійскій отпре се съ погордою, бо се упокорюющая рѣчь.

Дръ Дул. Колько предплатниковъ мало „Слово“ за вашою редакциі и колько треба было предплатниковъ, чтобы удержати часопись? Свѣд. Въ початкахъ 500 предплатниковъ было достаточно, познѣйше поболѣвшись форматъ „Слова“, тожъ треба было болѣше предплатниковъ. Я мавъ ихъ все только, что и зыскъ бувъ зъ того и ще мѣгъ я давати частіи додатки до „Слова“, а навѣтъ зъ грошей пренумерацийныхъ выдавъ я кольканацѣтъ окремыхъ книжокъ. До сего починалися и тѣ обставины, что я не плативъ нѣколи корреспондентамъ; было ихъ колькасотъ и вои доброохотно надсылали доноси, а навѣтъ спомогали часомъ редакцию грошевыми датками, чтобы лишь помѣщати ихъ доноси. Предс. А въ 1871 р. колько было предплатниковъ а колько было потреба до удержанія „Слова“? Свѣд. Я оставивъ тогды до 1000 предплатниковъ, а 600 до 700 выстарчало до удержанія „Слова“. Дръ Дул. Чи теперъ змѣнились отношенія „Слова“? Свѣд. Про се нѣчого не знаю. Дръ Дул. Чи зъ вашою редакциі было яке намаганье до змѣны обряду? Свѣд. Тую kwestію порушила панска була, выдана 6 сѣчня 1862 р., котрою пана выдавъ мовѣто санкцію до очищенія обряду уніятского. Дня 8 чѣвѣта 1862 р. выдавъ зновъ пана листъ пастырейскій до нашихъ епископѣвъ съ заводиваньемъ, чтобы надсылали свои уваги до намѣреного очищенія для ужитку утвореной тогды институциі de propaganda fide. Епископы рускѣ выдали на той подѣтавъ дня 25 мая 1862 р. куренду, въ котрой зывали руске духовенство, чтобы надсылали свои уваги на 14 точекъ, dotycающихъ очищенія нашего обряду, а котры то уваги мали бути пересланы институциі de propaganda fide. Межи тымъ 14 точками было пр. такѣ пытанье: Якіи неправильности заведено черезъ нерозумну заощадливѣсть до обрядѣвъ гр. кат. церкви, чтобы лишь приподобитися Полякамъ и латиникамъ? Всѣ мали надѣю, что такимъ стараньемъ очистится нашъ обрядъ, а дорога до того была законна, навѣтъ зъ горы вказана. Митропо-

лито Яхимовичь окликавъ навѣтъ комисію, котра мала зайняти управлѣннѣ нашъ обрядъ, бо тогды було дѣйство такъ: *що помык по титикъ*.

Дрѣ Дул. Чи за вашої редакціи не доставили вы коли якої пристрастной дописи, въ котрій авторъ выступувавъ противъ потнутому порядку. Свѣд. Такої кореспонденци не одержавъ я ніколи; всѣ дописи були писані въ дуѣхъ католицькомъ. Предс. Але може въ дуѣхъ политичномъ були за острѣ? Свѣд. Нѣ. Дрѣ Дул. П. Площанскій толкувавъ, що до кождої редакціи надходять подобні кореспонденци, та що лишъ редакция не помѣщає ихъ. Свѣд. За мене того не було, бо мои кореспонденты добре знали, що „Слово“ не бавито въ „высшу“ политику, а лишъ затупає головою справы домашній. Дрѣ Дул. Чи приходили до васъ які брошуры побуряющего содержания? Свѣд. Брошуры приходили въ рѣжнихъ языкахъ и въ рѣжнихъ краѣхъ. Дрѣ Дул. Чи вы помѣщали въ „Словѣ“ всѣ надосланы статіи? Свѣд. Не всѣ, бо такого чола не було можливимъ уміщати. Дрѣ Дул. А може вы не помѣщали ихъ задля содержания? Свѣд. Нѣ.

Дрѣ Дул. Сказано, що „Слово“ приняло 1866 р. языкъ російскій; чи се правда? Свѣд. Нѣ, языкъ все бувъ малорусскій, такий, якогю интеллигентна часть уживає. Всѣ нашѣ газеты писали и пишутъ такимъ языкомъ, а рѣжница есть только въ правописѣ. Дрѣ Дул. Въ актѣ обжалованія сказано, що „Слово“ роздавано даромъ межѣ людѣ за агитацію. Свѣд. За мене не було сего ніколи; я мавъ самыхъ платныхъ предлатниковъ. Суд. Литвиневичъ. Чи вы читаете „Слово“ отъ часу своего выступления въ редакціи? Свѣд. Рѣдко коли. Суд. Литв. Чи вы годитеесь съ нынѣшнимъ его направомъ? Свѣд. Не могу на тое отнѣсти, бо мене се не занимає. Дрѣ Искрицкій. Актъ обжалованія закладає власне вамъ, що вы були агитаторомъ въ „Словѣ“. Мене дивує, що вы тутъ не заобдате на лавѣ обжалованыхъ... Предс. ухилиє се пытанье и перестерегає дра Искрицкаго, щобъ залививъ такий уваги, бо може подпасти высказаному послѣдній разъ загроженю. Дрѣ Искр. Чи споры языковы были за вашої редакціи заострой? Свѣд. Нѣ; я помѣщавъ въ „Словѣ“ рѣжнороднѣ кореспонденци, навѣтъ зъ Украины и то дословно, хіба щомъ змѣнявъ правописъ. Дрѣ Искр. Яке становище занимало „Слово“ въ лѣтахъ 1862, 1863 и 1864? Свѣд. Тогды було „Слово“ переповнене справми нашего обряду а я радъ бувъ, що на реляціи зъ повстанія не було мѣста. Дрѣ Искр. Чи „Слово“ выповѣдало тогды гадку забраня Галичины черезъ Россію? Свѣд. Такої гадки ніколи не було. Дрѣ Искр. Яке становище занимало „Слово“ тогды, коли бл. п. Лавровскій хотѣвъ погостити народности? Свѣд. Гадку бл. п. Лавровского принявъ я съ наибольшимъ удовольствиемъ. Въ „Словѣ“ писавъ я тогды много о той справѣ и помѣщавъ условия преговореної згоды. Дрѣ Искр. Яка то була справа що до російского ордеру, котрого вы не приняли? Свѣд. Коли обходжено въ Новгородѣ 1000 лѣтну рѣжницю основанія російской державы, признано 40 ордерѣвъ для австрійскихъ Славянъ. Мѣжѣ тими жертвовано и менѣ ордеръ св. Анны III класи. Я то ордеру не принявъ, а навѣтъ написавъ въ „Словѣ“ статію, котрою правительство російское могло справдѣ уразити. Въ кѣлька тыждѣвъ потѣмъ були у м. не Лесковъ и польскій поетъ Кондратовичъ (Спрокомля). Лесковъ пыталъ мене, чи я дѣйство не хочу принять згаданого ордеру и навѣтъ докоривъ менѣ, що я выступивъ такъ остро въ той справѣ въ „Словѣ“. Я сказавъ, що я не принявъ жадного подобнаго ордеру, чтобы мене не поосуджвано, що я дѣлаю шоофъ для постороннихъ взглядовъ.

Дрѣ Искр. Що се за люди: о. Цыбыкъ, о. Головацкій, Фадѣевъ, Погодинъ?... Свѣд. О. Цыбыкъ бувъ катехитомъ гимназ. во Львовѣ, оттакъ пошовъ до Тернополя, а зъ оттѣмъ перенѣся до Варшавы. Що тамъ робить — не знаю; я не стою съ нимъ въ жадной перепискѣ. Головацкій бувъ профессоромъ руского языка въ гимназиі бернардинской во Львовѣ, оттакъ на университетѣ, а потѣмъ перенѣся до Вильны, где есть членомъ археологической комисіи. Погодина знаю лишъ зъ его праць историчныхъ; о политичныхъ его трудахъ менѣ нічого не звѣдомо. Фадѣева не знаю зовсѣмъ. Дрѣ Искр. Чи вы принимали той закладъ акту обжалованія, що мовѣ-то вы занимались квестією славянской и що уважались ей за се самое, що наслѣдствѣ? Свѣд. Я занимаюсь тою квестією и я съемъ панела вистѣ, але панславистъ австрійскій а не російскій. Дрѣ Искр. Чи така борба, яка панує нынѣ межѣ прасою рускою а польскою, була и за вышнихъ часѣвъ и чи тогды выступували вы за чѣнно, чи отпорно? Свѣд. Русины, яко слаба партія въ краю, не выступували противъ Поляковъ зачѣнно. Мы ніколи не перечили нічого Полякамъ, а навѣтъ въ мовчаніи глядѣли мы на те, що Поляки уживають широкой свободы автономной на галицкой Руси; ихъ языкъ въ школахъ, урядяхъ... Мы не хотѣли нічого, якъ только уживанія своихъ правъ, признанныхъ намъ законами. Коли праса польская почала отъ 1864 р. тѣжко на насъ нападати, мы все держались отпорного становища.

Присяж. п. Рыльскій. Чи вы думаете, что языкъ малорусскій на подѣлѣ историчныхъ жерелъ не може въ будущиіи зацѣпости въ литературномъ развоѣ и чи муситъ може стремити до языка російского? Свѣд. Отцѣмъ панславизму лингвистическогъ есть чешскій ученый Дубровский, котрый подѣлилъ языки славянскій на три громады: вѣхѣдну, заходну и полудневу. До вѣхѣднѣи громады належать языки великорусскій, ма-

лорусскій и бѣлорусскій, до заходной языки польскій и чешскій, а до полудневой языки сербскій, болгарскій и др. Дубровский опирає свой подѣлъ, котрый есть нынѣ загално принятый, на томъ, що въ одной громадѣ находятся такі властивости языковъ, котрыхъ въ другихъ громадахъ зовсѣмъ нема. Такъ пр. слово „смотрѣти“ подыбуетъ лишъ въ вѣхѣднѣи громадѣ, а противно слово „патрѣти“ лишъ въ заходнѣи. Зъ отси иде и подѣлъ литературы славянской. Въ своимъ починѣ була одна литература руска и то именно на Малѣй Руси. Зъ той литературы користала Русь Велика и на вѣй выразувала свой языкъ. Языкъ малорусскій образуєсь на тыхъ самыхъ подставахъ, на котрыхъ виробився языкъ російскій, се е. на Несторѣ, Правдѣ Руской и другихъ жерелахъ. Исторія отже подає вѣхѣднѣи факторы, тому языки ой чимъ больше образуются, тѣмъ больше зближаются до себе. Прис. Рыльскій. Але я пытаю, чи языкъ малорусскій мае отрубѣсть отъ языка російского. Свѣд. Рѣжница межѣ обома языками есть и то немала рѣжница, именно въ выговорѣ.

Обж. о. Наумовичъ. Тутъ мовѣ о языкахъ російскомъ и малорускомъ. Я позволю собі оказати гдѣсь въ той справѣ. Не кожда бѣсѣда есть языкомъ; суть языки и нарѣчія и мѣжѣ ними заходять рѣжницы. Славный Шафарикъ роздѣливъ въ языки славянскій на языки, нарѣчія и поднарѣчія. Не можна оказати, чтобы якое нарѣчіе або поднарѣчіе не мало основы до развоѣ. У Нѣмцѣвъ наукуіи литературный языкъ есть Hochdeutsch; се языкъ Гетого и Шилера. Але тамъ находимъ также много нарѣчій, а пр. нарѣчіе повѣнчно-нѣмецке мае свою отрубѣу, богату литературу, въ котрой широко звѣхѣтны Гансъ Бргель занимає почетне бѣсе. Навѣтъ въ Вѣднѣи выходила часописъ людова, издавана чисто мѣсцевымъ выговоромъ. Нарѣчіе нѣмецке въ Швайцаріи рѣжнито такъ отъ загалного языка литературного, що значюи той послѣдній, годѣ еще зрозумѣти швайцарского Нѣмца. А и въ Франціи суть рѣжнѣи нарѣчій, котрі значюи отъ себе рѣжнѣи. Навѣтъ въ польскій литературѣ подыбуетъ таку рѣжницю; такъ пр. иншимъ языкомъ нише Шуйскій, а иншимъ Вельогловскій, котрый уживавъ нарѣчія мазурского. Читаючи нынѣ пр. рѣжнѣи терминологичныи выразы въ языцъ польскомъ, подивляти треба ихъ красоту, а предѣвъ они утвореніи зъ языка старославянского, зъ которого и Чехи, тѣ великіи пуриты языковъ, черпають все для творенія словъ въ своимъ языцѣ.

Обж. а. Площанскій. П. Дѣдицкій сказавъ, що до него не надходили жаднѣи кореспонденци, котрыхъ бы не мѣгъ бувъ уміщати задля ихъ содержания. Я зновъ не могу ручити, чи не надослано менѣ такихъ кореспонденци, але и не могу за се отпѣвѣдѣти. Впрочѣмъ я не читавъ всѣхъ надосланныхъ кореспонденци, тожъ не знаю, что тамъ писано. Редакция — то забѣднѣи дѣмъ: кождый пише, что самъ хоче. Мужу еще згадати, що „Gazeta Lwowska“ а може и другой подають невѣрно справозданія зъ розправы; пр. сказано въ „Gaz. Lw.“, будтобы я мавъ оказати, шомъ не приймивъ той програмы „Слова“, яку лишивъ менѣ п. Дѣдицкій. Я того не говоривъ, и „Слово“ овоеи програмы не змѣнило. Що те перъ „Слово“ не мае только пренумерантовъ, що за п. Дѣдицкаго, то не дивниці. Тогды було больше одушевлѣнне межѣ Русинами; „Слово“ выходило лишъ два разы на тыждѣн, тожъ було дешевѣе и могло мати больше предлатниковъ; впрочѣмъ не було такой конкуренци, якъ нынѣ, где другіи газеты вылынули значно на зменшенне числа предлатниковъ „Слова“. Що до вѣчерашного пытанія, скѣлько выносилъ чиншъ, где мѣстѣи администрація и ексекциія „Слова“, то могу подати нынѣ точиі суммы. Ось давнѣи чиншовники за тѣ комнаты платили разомъ 216 зр. рѣчно.

Обж. А. Д. Добрянскій (до свѣдка). Чи отъ 1848 р. выходили въ Галичинѣ книжки и брошуры въ языцѣ російскомъ и чи кто выступувавъ противъ тому? Свѣд. Выходили, пр. „Семейная Библиотека“ и нѣкто противъ того не выступувавъ. Я самъ написавъ малый поематъ „Конюшій“ по російски и надрукувавъ его въ 2.000 примѣрникахъ. Вправдѣ не знаючи еще тогды добре російского языка, полисавъ я тамъ не мало похибокъ языковыхъ и навѣтъ побѣйше скритикувавъ мене остро Россіинѣи Громека, выказавши въ „Конюшомъ“ величезное число блудѣвъ. Мимо того цѣлый наклады розбѣшорѣи вскорѣ до послѣднего примѣрника. Обж. Маркѣвъ. Чи въ тыхъ часахъ, коли выходили по російски исторія Зубрицкого и вашъ „Конюшій“, була конституція чи абсолютизмъ? Предс. ухилиє тоє пытанье. Обж. Огоновскій. Тогды була вже борба межѣ „Словомъ“ а другими рускими газетами, якъ „Мета“, „Нива“. Свѣд. Такъ, але тѣ борба була тогды въ своимъ починѣ, безъ значенія. Я впрочѣмъ не вдавався въ таку борбу.

На сѣмъ скѣпчено переслуханье свѣдка п. Богдана Дѣдицкого.

Свѣдокъ ц. Корн. Устыяновичъ, родомъ зъ Волкова, гр. кат., лѣтъ 43, стану вольного, редакторъ „Зеркала“, заприоженный зѣзнає въ языцѣ рускомъ. Предс. Чи знаете всѣхъ обжалованныхъ. Свѣд. Знаю, кромѣ пп. Залуского, Шпундера и Волод. Наумовича. Предс. Коли вы п. Ад. Добрянского познали? Свѣд. Я познавъ его еще передъ 20 лѣтами въ Вѣднѣи. Предс. При какой случайности? Свѣд. Сего не тямлю добре. Предс. Въ протоколѣ сказали вы, что при мальованю. Свѣд. Я сего не сказавъ, бо я его мальовавъ побѣйше.

Предс. Коли потѣмъ выдѣлись вы съ п. Ад. Добрянскимъ? Свѣд. До перваго теперъ, коли п. Ад. Добр. прѣхавъ до Львова. Першій разъ побачивъ я съ нимъ въ „Рускомъ Касинѣ“. Предс. Чи бувалисье взаимно у себе. Свѣд. Такъ; я бывавъ у п. Ад. Добр., а онъ бывавъ у мене. Предс. Чи говоривъ вамъ п. Ад. Добр., на якъ довго прѣхавъ до Львова? Свѣд. Говоривъ, что може на все остане во Львовѣ, если только поладитъ свои матеріалы дѣла въ Чертежи. Я отдражувавъ ему се и показывавъ ему на прикрѣи обставины, посередѣ котрыхъ буде мусѣвъ жити, не значюи нашего народного языка. Але п. Ад. Добр. отпѣвѣвъ на се, що тамъ на Уграхъ еще прикрѣйшій отнѣшенія, а тутъ предѣвъ не Мадары, але Славяне, Поляки. Предс. Въ протоколѣ сказали вы, что п. Ад. Добр. для того прѣхавъ до Львова, чтобы тутъ на старости лѣтъ скѣнчити онокѣно свое житье. Свѣд. Була и така бѣсѣда.

Предс. А чи була бѣсѣда о помиреню партій. Свѣд. Була. П. Ад. Добрянскій говоривъ, что Русины повинны закинути свои неосущимъ идеями, а кинутись радше на поле экономичне, чтобы поддѣлгнуги свой народъ матеріально и морально. Я казавъ, что ему годѣ довершити се дѣло, бо до того треба чоловіка, котрый бы знавъ кардинальнѣи основы и мотивы обохъ партій и мавъ у нихъ миръ. Була также бѣсѣда о фюзіи русскихъ газетъ. Предс. Чи була бѣсѣда и о панславизмѣ? Свѣд. Нѣ. Предс. А въ Вѣднѣи? Свѣд. Въ Вѣднѣи була часто бѣсѣда о панславизмѣ. П. Ад. Добр. и другой знаменитшій мужъ славянскій говорили, что Славянамъ треба погодити и зрѣчиє частинныи своии индивидуально, такъ чтобы въ такой федерационѣи духовѣи звязи кожде племя славянское могло свободно отрубѣи розвиватись. Про се говорено въ способѣ велими льохливый. Однѣ хотѣли, чтобы приняты языкъ російскій за оидѣльный языкъ славянскій, другой хотѣли доперва такий оидѣльный языкъ сформировати. Гдѣи панславизмъ, якъ проф. Вѣбера бажали осягнути сю цѣль духового сподученія черезъ заведенне въ школахъ языка старославянского, котрый бы помѣгъ до зрозумѣнія всѣхъ языковъ славянскихъ. Прихильники той гадки выдумали навѣтъ таку кириллицу правописъ, за помочюю котрою мѣгъ кождый Славянинъ читати побѣа своего выговору. П. Ад. Добрянскій похваливъ тоє. Противъ той гадки истнує панславизмъ російскій, але я не сходясь съ его основѣдниками. Панславизмъ російскій хоче для всѣхъ Славянъ одного языка російского, а здеся, и однои вѣры православной. Предс. А чи була про тоє все бѣсѣда у Львовѣ. Свѣд. Нѣ.

Дрѣ Искрицкій. Шо розумѣть подѣ словомъ „народъ“, згадуючи про те, что п. Ад. Добр. зывавъ Русинѣвъ, чтобы дали лишъ о матеріальнѣи и моральнѣи поддѣлгнѣнне своего народу. Свѣд. Подѣ словомъ „народъ“ розумѣвъ я людѣ. Дрѣ Искр. До якої партіи вы належите? Свѣд. До партіи народнои. Дрѣ Искр. Вы написали поэзію „Розбратъ“, помѣщену въ „Проломѣ“, а о. Наумовичъ похваливъ васъ за се въ „Науцѣ“. Чи въ той поэзиі було что противъ реляціи? Предс. О. Наумовичъ была экономичкована, отже содержание еи не потребує бути намъ вѣдоме.

Свѣд. о к. завлѣе, что будучи кѣлька разѣвъ у п. Ад. Добрянского и не заставши его дома, мавъ случайность розмовляти съ п. Ольгою Грабарѣ. Въ сѣй розмовѣ не тыкано ніколи жадныхъ квестіи политичныхъ.

Дрѣ Лубинскій. Якъ называютъ одну и другую партію и чи тѣя такъ прозывана „святоюрска“ есть руссофильскою? Свѣд. Одна партія есть автономистична, другая централистична. Шо до „руссофильства“ противно намъ партіи съ російскимъ правительствомъ нічого не знаю. Дрѣ Луб. Чи уважаете прихильниковъ противной вамъ партіи за отступниковъ своего народу? Свѣд. Про се мѣгбы я высказати хіба свои индивидуальныи погляды... Предс. ухилиє се пытанье, позаякъ свѣдокъ не стоитъ тутъ въ характерѣ фавоного знатока.

Обж. Огоновскій. Вѣдомо вамъ, що великий нашъ геній Шевченко писавъ и по російски, якъ пр. свой дневникъ, гдѣи лѣсты и побѣсти. Свѣд. Такъ, писавъ. Обж. Огон. А чи звѣхѣтны нашъ поетъ-писатель Николай Устыяновичъ, вашъ отецъ, писавъ что по російски? Свѣд. Нѣ. Обж. Огон. А я окажу вамъ, что писавъ по великоруски. Я маю кѣлька его поевѣкъ, писанныхъ въ томъ языцѣ. Свѣд. Мой отецъ не знає языка російского и если что писавъ, то, то або по малоруски або такимъ ломанымъ языкомъ, якимъ пишете вы, „Слово“, „Проломъ“ и др. Обж. Огон. Чи моя часописъ писана по російски. Предс. А она писана языкомъ малорускимъ, а лишъ етимологією. Свѣд. Ну, але етимологією пише и „Зеркало“, „Дѣло“, „Батьківщина“ и др. Обж. Огон. Нѣ, моя часописъ есть етимологична, а „Дѣло“, „Зеркало“, „Батьківщина“ и др. етимологично-фонетичныи.

Суд. Литвиневичъ. Чи знаете Мирослава Добрянского? Свѣд. Нѣ. Обж. Маркѣвъ. Яке враженье зробила на васъ торѣчна ухвала оному що до субвенциі для „Змартнихвстанцѣвъ“? Предс. ухилиє се пытанье.

О год. 12 наступила побѣгодина перерва, по чѣмъ оголосивъ предѣдатель ухвалы трибуналу що до покликанія новыхъ свѣдѣковъ, представленныхъ подчасъ розправы черезъ зацѣпниковъ.

Отмовлено внесено дра Искрицкого, чтобы завѣзвати п. Яна Добрянского, редактора „Gaz. Nar.“, котрый подавъ въ ч.ѣ 133 своей газеты вѣсть о субвенціяхъ російскихъ. Отмовлено внесено дра Искр., чтобы въ дорогѣ уря-

довѣи засягнути информацией що до особы Мирослава Добрянского. Отмовлено внесено дра Искр., чтобы засягнути урядовыхъ вѣстей що до отановища и объѣму дѣлѣи комитетѣвъ славянскихъ. Отмовлено внесено дра Лубинского, чтобы зновъ запытати генеральной комедии що до значенія фортификаціи залѣщичицкихъ. Згождѣи ся на внесенне дра Искр., чтобы покликати оо. Сарницкого, Загайского, Барусевича и Амалию Іохеръ, а въ здержаню ся съ ухвалою що до покликанія о. Красницкого. Отмовлено внесено дра Искр., чтобы завѣзвати о. Петрушевича, пп. Асбота и Буденца на утверждение, що п. Соколовъ отбывавъ лодорожѣ въ цѣлѣхъ научныхъ. Шо до отчитаня уступу „Влажажа“ зъ „Народныхъ Новинъ“ прокураторія еще не оголосила своего внесенія. Отмовлено внесено дра Луб., чтобы завѣзвати п. Желеховского зъ Станиславова въ справѣ обж. о. Огоновского. Отмовлено внесено дра Дул., чтобы завѣзвати пп. Каминского зъ Станиславова и Барановского зъ Львова въ справѣ обж. о. Огоновского. Отмовлено внесено дра Искр., чтобы предложено статуты и списъ членѣвъ низшо-австрійского товариства въ Вѣднѣи „Бѣсѣда Славянска“. Сконстатовано на внесенне дра Луб., що п. Кулачковскій въ протоколярныхъ зѣзнаняхъ своихъ называвъ дѣйство Мирос. Добрянского „flatterhaft“.

Дрѣ Искрицкій. Нѣмъ трибуналу приступить до отчитаня документѣвъ и зѣзнанъ урядовыхъ и поученыхъ, я мущу заявити, что застерѣгаю собі право сопротивити ся читаню гдѣикихъ зѣзнанъ, о чѣмъ своего часу зроблю внесенне.

Насампередъ отчитано справозданье директора полиціи во Львовѣ до президіи намѣстництва що до предпринятой ревизіи у п. Ольги Грабарѣ дня 23 сѣчня с. р. Въ томъ справозданю поданіи самѣи звѣхѣтны факты, а мѣжѣ иншими пр., что тогды пасербъ обж. Ольги Грабарѣ бувъ стаціонованъ въ Тарновѣ, що о. Наумовичъ выбирался безъ австрійского паспорта до Россіи, що „Проломъ“ здвигненый фондами о. Наумовича и т. п. Дрѣ Искрицкій проситъ о сконстатованье, что гдѣи факты въ томъ справозданю суть несправдливо поданіи. Обж. А. Д. Добрянскій проситъ также о сконстатованье неправдиво поданныхъ фактовъ, якъ пр. се, що о. Наумовичъ мавъ безъ австрійского паспорта ѣхати до Россіи за стараньемъ его сына Мирослава. Обж. о. Наумовичъ говоритъ, что комисаръ мавъ наказъ забрати у него лишъ кореспонденци краевѣи и заграничній, але онъ поступивъ собі самовольно, бо забравъ книжки, брошуры и т. п., а навѣтъ ревизувавъ по кишенихъ. Обж. Маркѣвъ заявляє, что се неправда, мовѣ то „Проломъ“ повставъ фондами о. Наумовича и зъ забраныхъ въ слѣдствѣ книжокъ можна було пересвѣдѣхити, що „Проломъ“ повставъ о власныхъ свѣдахъ.

Отчитано справозданье полиціи зъ ревизіи у о. Наумовича и таке справозданье зъ ревизіи у Ад. Добрянского. Справозданія тѣ подаютъ звѣхѣтны факты.

Справозданье старосты коломыйского, подающе реляцію о Трембицкомъ, представляє его яко небезпечного агитатора, котрый вже будучи молодцемъ въ школѣи стремѣвъ до того и дѣлятого укѣнчивши гимназію и кѣлька семестровъ филозофію, поішовъ на учителя народнодоного, чтобы тѣмъ лѣйше агитувати межѣ людомъ и молодежю, что дѣйство робивъ. Онъ вразъ съ суд. адъютантомъ п. Ад. Решетилевичемъ и съ кѣлькама профессорамъ гимн. стоявъ на чолѣ „мюскалѣфилской“ партіи, а будучи шкодливымъ для державы, бувъ заразомъ шкодливымъ для народности польской. Дѣлятого то по переведеню съ нимъ дисциплинарного слѣдства внесло староство до краевой рады школьной, чтобы его конечно перенести, бо иначе не можъ затамувати его небезпечной агитации. Справозданье комисаря Лянкевича о отбугтой ревизіи у Трембицкого подає мѣжѣ иншими, что хотѣ не найдено у него кореспонденци зъ послѣднихъ часѣвъ, то се тѣмъ болѣшій доказъ, что обжалованый мусѣвъ тѣ паперы спалити або поховати. Найдено одакѣ портреты родины царскои, Горчакова и Игнатѣева. Дрѣ Лубинскій. Хочъ я поважаю кожду власть, то одакѣ дуже сумно мене ударе, что староста коломыйскій, яко державный урядникъ мѣгъ свои нѣчимъ неоправданый субпозици вкладати въ документъ урядовый. Я самъ стававъ тутъ передъ 20 лѣтами, обжалованый о голову зраду и знаю, якъ се болитъ, коли кидается на чоловіка такий тяжкій подозрѣнїи и то еще отъ власти. Ставлю внесенне, чтобы завѣзвати тутъ на свѣдка старосту коломыйского, нехай наведе факта на свое поосудженье. Прок. противитъ тому внесеню. Дрѣ Луб. Оборона могла вправдѣ противити ся отчитаню того протоколу, але мы хотѣли показати, якъ тенденціи не поступуютъ собі властью политичной, котрий вже зъ горы хотѣли засудити обжалованныхъ. Предс. дає напану дру Луб. за ужитье слова „тенденціи“. Обж. Трембицкій. Я не знаю, чому мене п. староста представивъ въ такомъ чорномъ свѣтлѣ, хотѣ анѣ разу не заглянувъ до мои клясы, якъ я тамъ агитую. Кажѣ п. староста, что я шкодливый для польской народности — такъ! ось прошу выданіи мои польскій книжочки, исторію австрійской державы и минералогію. На сѣмъ опирає певно п. староста мою шкодливѣсть для польской народности.

Справозданье старосты въ Станиславѣ высказує, что у обж. Ничая не найдено вправдѣ нічого подозрѣлого и что онъ все поступує такъ осторожно, что годѣ его на чѣмъ зловити. Але се вже такий сиритный чоловікъ (Всѣдѣсть). Подозрѣлїи письма мусѣвъ онъ певно

переховувати у якоїсь третей особи. Онъ належить до партіи „москальської“, до котрої належать пп. Евг. Желеховскій, др. Вучинскій, Л. Заклинскій і др. Всі вони дбали про те, щоб не було жодної опортуністичної констатувати, що пр. п. Желеховскій не належить зовсім до партії „москальської“.

Справозданье старости збаражского розводится обширно о справе переходе Гниличок на православие. Подозревает о. Гаришова также о агитацию, бо онъ пересиджував часомъ у нагнанного капитана російскихъ обзвчнкѣвъ. Говорить про те, что селяне збаражскі були у о. Малиновского съ жалобой на о. Костецкого и о. Малиновскій сказавъ имъ: „Ось маєте римского ксьондза! знаю я его, знаю!“ Навязуючи до того говорить староста, що о. Малиновскій хотѣвъ, видно, мати въ о. Костецкомъ такого ксьондза, який єсть самъ... Дальше робить староста п. Кавчикъ вношення, щобъ тихъ „московскихъ агитаторѣвъ“ увязнити, если маємо перешкодити дальшій агитації православной. Др. Искрицкій. Тоє справозданье примуше мене до поставленія вношення, щобъ завітати тутъ за свѣдка п. Кавчико, котрий вже зъ горы называє о. Наумовича, Шпундера и др. „московскими агентами“. Понеже актъ урядовий має великій впливъ, то я справедливо боюся, щобъ такі нѣчимъ неоправдані посудженія п. Кавчико не пошкодили моимъ клієнтамъ. Дальше збаражскій староста, що въ грудні и сѣчні обов'язувала ще уставка о тайнѣ листѣвъ, а онъ єи засистувавъ. А понеже въ описѣ актѣвъ находится згадка, щобъ отчитано збаражскій староста п. Кавчико, то я жадаю, щобъ лично тутъ стававъ. Прок. противится тому вношенію.

На сѣмъ скѣнчилась нинѣшня розправа о 2½ год. зъ полудня.

Девятнадцатый день разправы — четверг 6. липца.

Початокъ о ¾9 год. рано. На вступѣ забирає голосъ заст. ц. к. прокуратора що до вчерашнього вношення дра Искрицкого и отступаетъ отъ жаданія отчитуванія збаражскій староста — Збаражского старосты.

Др. Искрицкий противится занежанію читанія збаражскій старосты Кавчико и обетеа при своемъ вношенію, щобъ завітати Кавчико на свѣдка.

Обж. И. Наумовичъ: хотѣвъ бы я такожъ починити гдѣкай уваги, що до вчерашнихъ актѣвъ. Сидимо вже шестій мѣсяць въ вѣзницѣ и пытаємо себе: за що? До вчерашнього дня мы сего не знали. Доперва вчерашній актъ сказали намъ, що насъ треба було для того увязнити, щобъ Гнилички отступили отъ православія, щобъ поійшовъ пострахъ по краю: що за православіе треба сидѣти 6 мѣсяцѣвъ въ криминалѣ! А гдѣже, пытаюся, суть основні законы, где свобода совѣсти? Тѣ отзовы старостѣвъ суть противні основнимъ законамъ, они компрометируютъ насъ и Австрію передъ цѣлою Европою. Говорится въ нихъ, що се велике злочинство, що ширится книжочки, що ширится провѣтка, закладаются читальні, роздаются насѣны. И ото те се все єсть тымъ великимъ злочинствомъ? На щожъ тутъ говорити о конституції, о свободѣ, о арт. XIX. основ. зак.? И за то кажутъ насъ старосты арештувати?!

Предс. простуетъ, що старосты постановили лише вношеніе на введеніе карного слѣдства. Обж. А. Наумовичъ: Я власне се сказавъ. Такий урядовый актъ, не опертій на нѣякихъ фактахъ, суть для насъ явно кривдою! Мы не можемо навѣть листу безпечно надати на почту, бо у насъ противъ уставы перехоплюють листы съ почты. П. Староста не встыдаєся говорити о „шизмѣ“ въ конституційной державѣ, где єсть греко-оріентальне вѣроисповѣданье, але не якась „шизма.“ „Шизмы“ не ма. Менѣ здаєся, що власне такий актъ єсть злочинствомъ зрады стану...

Предс. перерыває и упоминаєе обжалованого здержати отъ такихъ словъ — „вы, канове, маєте власне толкуватися зъ сего замѣту.“

Обж. А. Наумовичъ (по хвѣт). Заклине-но менѣ тутъ браться сердца для власного сына, що давъ я зъ власной вины ему сидѣти тутъ до вѣзницѣ. Обжалованый поясняє, що власне допущувавася суди слѣдчого, за що его сынь сидѣти въ вѣзницѣ и не мѣгъ сего дознатись и до нинѣшняго дня не знає, бо жъ за православіе не можна нѣкого вѣзнати.

Обжалованый звертаєся до прокуратора съ запытаньемъ, прошу менѣ дати отповѣдь: За що тутъ сидѣвъ мой сынь въ вѣзницѣ? — Прокураторъ не дає на оє нѣякомъ отвѣдѣ. Предс. замѣчає, що оє можна дознатись зъ актѣвъ слѣдства.

Оттакъ приступлено до отчитанія поданъ громады Гниличокъ, а именно: 1) поданье до ц. к. Староства въ Збаражи (25. грудня 1881) о переходѣ на православіе; (725 подписѣвъ) — (поданье поціонованье); 2) поданье до львовского духовнаства православнаго и до грек. оріент. консисторіи въ Черновцахъ (дня 13. (25.) грудня 1881) — и справозданье о. Митрофановича въ тѣй же справѣ до гр. ор. консисторіи въ Черновцахъ; 3) поданье Гниличокъ до гр. кат. консисторіи во Львовѣ о тѣмже переходѣ на православіе.

Др. Искрицкий просить, щобъ сконстатувати, що побѣла дотепершнього матеріалу доводого сєи розправи оказуєся яко фактъ доказаный, що сє последние поданье Гниличокъ громады до львовской гр. кат. консисторіи, въ котрой мѣстятася острій уступы о Римѣ, папѣ, Полякахъ, католицизмѣ и т. п., — не було зъ своего змѣсту

знане Гниличанамъ и що анѣ Шпундеръ, анѣ нѣкто иншіи не читавъ сего поданія публично Гниличкимъ громадянамъ. Предс. Отбѣняєє силъ поодинокихъ доводѣвъ не належить до мене, але до судѣвъ присяжныхъ и я не могу констатувати, що єсть доказане або не доказане.

Обж. А. Наумовичъ: Сє последние поданье Гниличанъ до гр. кат. консисторіи було написано зовсімъ побѣла моего пересвѣдченія. Тѣлько уступъ дотычащій примату бувъ обчислений на демонстрацію. Ходило о то, щобъ Римъ дознавася о тѣмъ, щобъ познавъ причины, задля котрыхъ уніа не може удержатисѣ. Причиною написанія сего поданія була розпочата борьба съ Эмартыхвстанціями, а поводомъ була бесѣда нашего знаменитого патриота о. Качалы въ соймѣ о Эмартыхвстанціяхъ. Тамъ то о. Качала выказавъ исторично цѣле нещастье, всю блудность и згубность политики съ Езуитами. Езуиты нѣкого не зробили добраго. Где тѣлько приходили, тамъ приносили нещастье. Замыкано церкви, вынаймано жидамъ; все, что лише могло бути найбільшою соблазною для свѣта, всего того они допускалися. Побѣла моего найглубшого переконанія Езуиты не суть апостолами правды и вѣры, але проповѣдниками ненависти, Езуиты хотѣли розорвати всѣ натуральні звязи чловека. Обжалованый поясняєє поступованье Езуитѣвъ и ихъ выхованцѣвъ, дальше исторію, якъ приймали на Руси унію, що не можна було нѣ молитисѣ за т. зв. шизматикѣвъ, нѣ навѣть ихъ похоронити. Поясняє, что черезъ унію повыкидано воѣхъ святыхъ, якъ были вже побѣла роздвоєна церкви въ востѣдной церкви. Пытаюся: чи жъ така уніа могла удержатисѣ, коли ледно тѣлько трехъ Святыхъ (Антоній Печерскій, Несторъ, Теодозій) пересовзнулося черезъ унію до насъ? — Уніа востоду и заходу теперь не возможна, бо нема любви, а вѣра безъ любви не возможна; щобы була уніа правдива, муситъ послѣдувати цѣлковита перемѣна, перемѣна радикальна — до любви. Ото мали вы тутъ православнаго священника (о. Митрофановича) до него то были прийшли селяне Гниличкѣ съ предложеньемъ, що хочутъ перейти на православіе, — и щожъ онѣ имъ сказавъ? Чи нападалъ на католицизмъ? Нѣ! въ словомъ! Онѣ имъ сказавъ: кожда вѣра оперта о Христѣ веде до спасенія. Вѣра востѣдная була власне тою любовію християнскою перейнята. Любовь — се основа востѣдной церкви. Обж. поясняє, что и въ литургіи молимося не тѣлько о православныхъ, але и о всѣхъ еже во Христѣ братіи, отже о всѣхъ, кто лише вѣрять въ Христа и Христову любовь. Дальше поясняє, якъ то езуиты поучаютъ о религіи, що езуиты суть специалистами до пекла, до географіи пекла, на мѣсяцѣхъ говорить езуиты, что чистилище єсть щось дуже страшного, що тамъ треба бути 500.000 лѣтъ, а коли вже душа має выйти по тѣмъ часѣ зъ чистилища, тогда являєся ангелъ и звѣщає, что вышла ошибка въ численію, що не 500 тысячъ а 500 миллионѣвъ лѣтъ треба сидѣти; говорятъ дальше езуиты по мѣсяцѣхъ дуже богато о пеклѣ, що пекло має бути 4.000 миль подъ землею, описуютъ якъ географы те пекло — (всеслѣдствіе) и чижъ диво, что люде, якъ се лучилось и теперь, дурѣютъ а навѣть божеволѣютъ отъ такихъ мѣсий и наукъ езуитскихъ?! До чого веде езуитизмъ, показуєє нинѣшня Франція, котра єсть атеистична. Коли у насъ прийшли Эмартыхвстанцѣ, и о. Качала говоривъ свою бесѣду въ соймѣ, я вже знавъ, що на щось заносится. Я въ интересѣ любви, поступи и правды подпоясавъ борьбы противъ езуитѣвъ и Эмартыхвстанцѣвъ. Езуиты збурили Русь и Польшу, якбы не езуиты, то Польша и Русь творилибъ найпотужнѣйшу державу. И нинѣ Русинѣ, коли вже умирає, а коли ему скажутъ, что иде езуиты, то еще встане зъ смертельного ложа — такъ, бо мы перебули тяжку школу историчну мукъ и страданъ зъ ласки езуитѣвъ, и знаємо, что се езуиты. Они теперь забирають вже навѣть нашъ монастырь и нашъ маєтки. Я бувъ за реформою нашего обряду, я бувъ за реформою церкви въ душѣ любви, милости. Я хотѣвъ уможливити сполученіе востѣдной и заходной церкви на основѣ любви. Се были причины, для чого я сє поданье такъ написавъ.

Прокураторъ задає обж. о. Наумовичови кілька пытанъ. Мѣжъ иншими отповѣдає о. Н. прокураторови: „нѣколи не розтягавъ я мою любовь на езуитѣвъ — „я яко добрый приятель Риму не закрыває, а открыває его численній блудъ, щобы ихъ поправить — и я маю надѣю, что теперь Римъ направитъ тѣ блуды, щобы удержати решетки тои уніи, котра при такомъ дальшомъ блудномъ поступованію муситъ упасти“.

Суд. прис. Рыльскій каже, что судіямъ присяжнымъ не ходитъ о догматы, але о то, чи обжалованый дѣлавъ въ доброй чи въ злой вѣрѣ и запытує о. Наумовича, чи знане було ему переслѣдованье старообрядцѣвъ въ Россіи. Обж. А. Наумовичъ каже, что знає о тѣмъ, але думає, что переслѣдованье було больше зъ причинъ державныхъ, якъ зъ религіиныхъ. О Хомищинѣ має овое особне пересвѣдченье, але думає, что переслѣдованье уніятѣвъ въ Хомищинѣ настало для того, что тутъ вышлася политика.

Потѣмъ отчитано протоколъ зъ 4 лютого 1882 что до ревизіи судово-полиційной у Ад. Добрянского. Комисія застала Ад. Добрянского занятого писаньемъ статьи: „Ueber Galizien ist der Ausnahmezustand verhängt“.

Забрано такъ ту статью, якъ и рецензію на дѣло дра Шуйского „Die Polen und Ruthenen in Galizien“. Обж. А. Добрянскій заявляє, что тѣ статьи назначеніи до печатанія. Защ. др. Лубинскій сопротивляєся частковому отчитанію тыхъ статей, а жадає або занеханія всякого читанія або читанія въ цѣлости.

Отчитано оттакъ статью „Der Ausnahmezustand in Galizien“. Въ тѣй статьї поясняєся геремонично-терористичній стремленіи Поляковъ якъ и Мадаръ, подаяєся переглядъ исторіи Галичины отъ часу прилученія до Австріи, представляєся численній повстаніи Поляковъ противъ Австріи а вѣрность Русинѣвъ; оттакъ представляєся новѣйшій кривды Русинѣвъ на цѣломъ поли конституційного житя — и що теперь на дѣлѣ заведено станѣ облоги противъ Русинѣвъ, що ревизіи домовѣ стоятъ на дневномъ порядку и отбуваютоя зовсімъ противъ приписѣвъ законѣвъ; описуєся ревизіи у о. Наумовича въ Скалатѣ и подаютоя спеціальні надѣжжия при тѣй ревизіи; поясняєся оттакъ тенденція колонизації и латинизації и въ тѣмъ указуєся головна причина тыхъ сумныхъ подѣй der polnischen Wirtschaft и канонѣвъ острѣгаєся передъ наслѣдствами сєи „польской госнодарки“. Дальше обговорюєся справа православія въ загалѣ а переходѣ Гниличокъ на православіе въ особности и представляєся дивоглядна тактика, съ якою Поляки и польска праса а навѣть и старосты и намѣстничство отнеслося до громады Гнилички, якъ заразъ зѣслано до сєла цѣлу масу жандармѣвъ, якъ грозѣбами старавою староста змусити селянъ до отступленія отъ поданія, якъ и въ цѣломъ селѣ на дѣлѣ заведено станѣ облоги — якъ наложено 4.000 зр. кары стемпльовою на громаду (т. зв. Befund отъ поданія), якъ наконецъ, коли и сє не помогло, староста почавъ на поодинокихъ селянъ кричати и ганьбити и т. д. Поясняєся такожъ дѣяльнѣсть духовной комисіи консисторіальной въ Гниличкахъ и политической комисіи делегованой черезъ ц. к. намѣстничство. Статья кѣнчитася основнымъ выказуваньемъ блудности и згубности дотеперѣшной политики такъ для краю якъ и для державы и династии, — и вызває до рѣшучого звороту отъ сєи политики.

Обж. Ад. Добрянскій заявляє, что єсть авторомъ сєи статьи, признає, что она мѣсяцами може за остра, але онъ писалъ єи тогда подъ взырушеньемъ великимъ, бо писалъ сє вже по отбѣтѣ у него ревизіи и въ часѣ завязатыхъ напасть польскихъ газетѣ. На пытанье прокуратора отповѣдає, что хотѣвъ ту статью послати до N. fr. Presse, хочъ впрочѣмъ не стоятъ въ нѣякой звязи съ сєю редакцію.

По пѣвгодинній перерывѣ. Прокураторъ отступаетъ отъ жаданія читанія рецензій на дѣло дра Шуйского „Die Polen und Ruthenen in Galizien“.

Отчитано оттакъ отзову ц. к. Староства въ Скалатѣ зъ 4 лютого 1882.

Отчитано отзову ц. к. Староства зъ 5 лют. 1882 въ Станиславѣ о увязненіи Ан. Ничая; отзову ц. к. дирекції телеграфѣвъ, телеграму М. Добрянского зъ Петербурга до Геровского зъ 6 лютого с. р., о увязненіи Ад. Добрянск. и Ольги Грабаръ; отзову ц. к. дирекції полиціи во Львовѣ зъ до увязненія А. Добрянского и О. Грабаръ и протоколъ ревизіи у о. М. Огоновского въ Черновцахъ; протоколъ ревизіи у о. М. Огоновского черезъ судову комисію; протоколъ зъ 7 лютого 1882 въ судѣ ц. к. кравѣмъ карнымъ о отвореніи листѣвъ до п. Елеоноры Добрянской отъ Мир. Добрянского и отъ дочки; отчитано листѣ Мар. Добрянского до п. Елеоноры Добр. 3 лют. 1882; листѣ дра М. Наумовича до Ив. Шпундера; отзову ц. к. Староства въ Коломыѣ до ц. к. президіи суду кравего карного о ревизіяхъ у Трембицкого и М. Бѣлоуса.

Др. Дул. поновляєє вношенье, щобы възвати ц. к. старосту зъ Коломыѣ. Прокураторъ сопротивляєся сему вношенію.

Отчитано листѣ невѣдомой особы до о. Цыбыка въ Варшавѣ, щобы удаєся о помощь „где треба“ противъ тероризму польского и нѣмецкого и о помощь отъ царя и Россіи — писанній невѣдомымъ „галицизмъ Русинѣмъ“; отзову ц. к. староства въ Збаражи зъ 6 лютого 1882 о ревизіи и увязненіи Ол. Залуского, Гр. Глушки, Засулѣ и Шпундера.

Др. Искр. хоче ставити пытанье до Залуского, въ який способъ его увязнено и якъ надѣжжия дѣялись при его увязненіи и везеніи зъ Збаража до Львова.

Предс. ухилиє сє пытанье.

Отчитано отзову ц. к. вѣдѣнской полиціи що до ревизіи и увязненія Вол. Наумовича; листѣ Мир. Добр. зъ 4 лютого 1882 (писаный до одного зъ польскихъ дневникѣвъ о присылку газетѣ Мирославови на руки ген. губ. Дренделена), а удаленній тымже дневникѣремъ ц. к. прокуратори; отзову ц. к. дирекції почты во Львовѣ; отзову ц. к. дир. полиціи во Льв. зъ 19 лют. 1882 о визитахъ А. Добр. майже у всѣхъ Русинѣвъ львовъ; отзова до ц. к. суду пов. карного въ Вѣднѣ зъ 10 лютого о увязненіи Вол. Наумовича и отзова комисаріату ц. к. полиціи въ Вѣднѣ въ тѣйже самой справѣ; отзова ц. к. староства въ Самборѣ до ц. к. президіи ц. к. Намѣстничства, о подорожжї Ад. Добрянского, о донесеніи бур. Каспарка и кап. Лозинского, котрый послѣдній мавъ оповѣсти старостѣ, что коли Ад. Добрянскій бѣжавъ въ товариствѣ двоухъ священникѣвъ, витали его священники по двѣрцѣхъ стаціи желѣзницѣ, а именно въ Завѣровѣ и Устрикахъ витали его большій громады людеи. Староста додає еще зъ своєи стороны увагу, что не довѣряє кап. Лозинскому, бо сє Русинѣ, а яко такий очевидно не хотѣвъ цѣлои правды выливити!!

Обж. А. Добрянскій заявляє, что сє очевидно все неправда, бо нѣкто не мѣгъ его витати по двѣрцѣхъ позаякъ нѣкто не знаєвъ о тѣмъ, що бѣде. — На вношенье дра Лубинского отчитано такожъ протоколъ збаражск. кап. Лозинского.

Отчитано отзову ц. к. уряду почтового въ Збаражи; протоколы листѣношѣвъ, котры отнеслися листы до Ад. Добрянского и Ол. Грабаръ, и протоколъ збаражск. служницѣ Анны.

Др. Искрицкий просить сконстатувати, що були ревизіи на реквизицію ц. к. львовского суду кар. въ Дорошѣвахъ и въ Пшѣвчу. Предс. констатуваетъ сє.

Отчитано отзову ц. к. полиціи угорской о мужу п. Ольги Грабаръ и протоколъ переслѣдованія агент. полиц. Терлецкого и комп. Бляйма о ревизіи у Ад. Добрянского.

Обж. Ольга Грабаръ по отчитанію протоколу Терлецкого, где описує, якъ выдобувъ зъ огню листы, котры тамъ вклянула О. Грабаръ и що тогда мали руки вѣстисѣ Ольгѣ Грабаръ, — заявляє, что тогда думала, что має дѣло єе божевѣльнымъ чловекомъ, що наразѣ незнати зъ отки вскоичивъ до хаты, бо зовсімъ не знала о его присутности, коли прийшовъ бувъ ком. Бляймъ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЬЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Намѣстникъ дальматинскій) бар. Іовановичъ выдає въ послѣднихъ дняхъ червца прокламацію, котрою вызває жителѣвъ Кривошіи, щобы до 14 лѣтѣвъ повернули до своихъ осєль и поддалася судовому слѣдству. Розумѣєся, что такого завоєванія Кривошіяне не услухаютъ. Мы вже доносили, что Кривошіяне охоронившися до Чорногоры не то, що домагалося повной амнести, але еще жадають, щобы правительство австрійске не брало Кривошіянъ въ рекруты (до ландверы) и побудувало имъ понищеній домовки. Переговоры австрійского правительства съ чорногорскимъ, котре очевидно хотѣлобы якъ найскорше позбутисѣ эмигрантѣвъ кривошіинскихъ зъ своего краю, доси еще не доведенъ до кѣнця, — бодай часописъ нѣчо въ тѣй справѣ незгадуютъ.

(Ассестерунокъ въ Босниѣ) иде дальше зовсімъ въ ладѣ и безъ нѣякихъ перерывѣ.

(Зъ збунтованой области) доносятъ: При концентричнѣмъ маневрѣ залогія калиновачко-улокои и апольскои противъ Дамосъ-Планинѣ въ половинѣ червня отдѣль зъ 80 повстанцѣвъ почавъ зъ горы Ослѣваца острѣлювати отдѣль стрѣльцѣвъ зъ 30 воєковѣвъ. Войско отогнало повстанцѣвъ и гоняло ихъ до вѣдъ. Повстанцѣ сгратили трехъ убитыхъ и кількохъ раненыхъ; по сторонѣ войска не було жадной страты. — Зъ того донесєня видко, что повстанцѣ знаходятся еще на збунтованѣмъ терѣтѣ и ходять навѣть такими большими отдѣлами, якъ сєй зъ 80 людеи, о котрымъ говорятъ повыше донесєня. — Побѣла другого донесєня до Polit. Corpsgr. була стычка мѣжъ повстанцами а отдѣломъ 71-го полку пѣхоты коло Бєлєны. Войска мали здобути отъ повстанцѣвъ 66 коней, по большій части забранныхъ повстанцами у жителѣвъ зъ окрестности. Донесєня до Polit. Corpsgr. не подає числа повстанцѣвъ, але вже зъ того, что войско здобуло 66 коней, видко, что повстанцѣ мусѣли бути численній.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Царъ затвердѣвъ ухвалу правительственного совѣта, щобы языкъ російскій впровадженый бувъ яко урядовый до комисій рекрутационныхъ въ провинціяхъ надбалтійскихъ — съ вынатокомъ тыхъ округѣвъ, въ котрыхъ на теперь булобъ не возможно.

Journal de St. Petersburg. доноситъ, что султанъ ратификувавъ конвенцію заключену съ Россією въ справѣ сылатъ коштѣвъ послѣдній войны.

Той самъ пѣвоофициальный органъ заперечує поданій европейскими газетами вѣдомости, будтобы выкрыто, что вышій урядникъ при министерствѣ справъ внутрѣшнихъ Волковъ стоялъ въ звязи съ нигилистами, и будтобы у новоименованого помѣчника министра дѣлъ внутрѣшнихъ Оржевоского знайдено корреспонденцію съ шваецарскими социалистами.

Якъ доносятъ до заграничныхъ газетѣ, ревизіи актѣвъ особѣ зѣланныхъ административнымъ путемъ и зѣстаючыхъ подѣ дозоромъ полиційнымъ вже скѣнчена; число увольненыхъ має выносити около 70 процентѣвъ.

Зъ Петербурга телеграфуютъ, что мѣжъ министромъ внутрѣшнихъ справъ гр. Толстымъ а его помѣчникомъ ген. Оржевскимъ мали зайти важрй непорозумѣня. Оржевскій яко начальникъ полиціи жадає, щобы мѣжъ лично окладати рапорты цареви, а гр. Толстой тому противится.

Франція. Проектъ о допускаемости разводу въ законодательствѣ французкомъ, ухваленый палатою посѣловъ переданный до розсмотрѣ комисіи сенату. Комисія сенатска, котрой прирѣшено розмотрѣнье того проекту, складаєся зъ двоухъ третихъ частей членѣвъ, противныхъ разводамъ.

Дня 24 лѣт. червня французска палата посѣловъ радѣла надъ проектомъ закона о реформѣ присяги на судѣ. Парламентъ мавъ выбирати мѣжъ тремя формулами присяги а всѣ три мали за цѣль — запобѣгчи, щобы осторонити религіиный характеръ въ дотеперѣшной формулѣ присяги. И такъ: 1) правительство було за тымъ, щобы лишити дотеперѣшну формулу, але по при дотеперѣшну установити еще другу формулу для тыхъ, котры не хотѣлибъ окладати присяги въ формулѣ дотеперѣшной; друга формула не малабъ и слѣду характеру религіиного; 2) комисія вы-

брана для розмови про справи представляла, що би присяга була виголошена простими потвердженням або обіцянням, — а слово „клянуся“ викинути, бо то єсть насиле надь совѣстою; наконець 3) посла Жюль Рош и Жозеф Фабр предложили, чтобы в дотепершню формулу выкинути слова „передь Богомъ и людьми“, чтобы нѣчей совѣсти не вязати. Большинство 338 голо-
овъ противъ 108 парламентъ ухваливъ лишити въ присягѣ слово „клянуся“ а выкинути слова „передь Богомъ и людьми“. — Наконець пос. Жюль Рош поставивъ внесенне, чтобы въ кля-
сахъ школьныхъ и въ комнатахъ урядовъ не были выставлюваніи жадніи религіиніи емблемата (кре-
сты, образы и т. д.). Противъ того внесена вы-
ступивъ помочникъ секретаря министерства спра-
ведливости, кажучи, що законъ того не прини-
мае, отже нема що и заказувати, а належить тоє по-
лишити волѣ администраціи. Однакомъ парламентъ
ухваливъ внесенне Жюль Роша малою большо-
стю голосовъ.

Справа египска. Кто бы то еще съ по-
чаткомъ сего року бувъ сподѣвався, що до поло-
вины сего року справа египска ажъ такъ заос-
трится, що леда хвиля може прийти до войны.
Сегодня діла такъ стоять, що справді не можна
бути певнимъ, чи завтра-позавтра въ англій-
скихъ панирникахъ не почнутъ летѣти кулі на
валы александрийскій и чи кораблі англійскі
а то французскі и турецкі не висадять войска
на територію египтскую. Въ дотепершню
ходу діла въ Египтѣ и въ отвѣдъ европейской
офіціальной прассы видко, що справа египска
взята державами за справу загально европейску,
не часто турецку, або англійску и французску.
О томъ свѣдѣють и конференціи европейскихъ
державъ (съ выняткомъ Порты) въ Константи-
нополи — колижъ такъ, коли справа египска
загально признава справою европейскою, то го-
дится розглянути, якъ групують поодинокі
европейскі держави збъ взгляду на питанье
египтское. Отже напередъ мусимо зазначити, що
головный интересъ въ приверненію порядку
въ Египтѣ, т. е. въ покоренію національной пар-
тіи Араби-наши, котра голосить: „Египтъ для
Египтянъ“ — має Англія. Она мусить за-
безпечити собі проходъ въ Персію и въ Индію —
мусить забезпечити собі суецкій каналъ съ при-
легающими до него берегами и мусить усто-
рочити все, що моглобы загрожувати и загрожу-
вати ей тую дорогу. Національна партія Араби-
наши бажає освободити ся отъ чужоземного ярма,
именно отъ ярма англійского а въ части и фран-
цузского, але легко се задумати, а тяжко вы-
полнити. Англія задля выше згаданныхъ своихъ
интересовъ подѣ нѣлкимъ условіемъ не дасться
выперти зъ Египту; найбільшій впливъ въ Египтѣ
— сѣть для Англіи необходимою конечностю
и она не зречеся его, хочбы їй пришло и вою-
вати не лишъ съ Египтомъ, але и съ его суверен-
ности султаномъ турецкимъ. Звѣдомо Араби-наша
старается опертись на султанъ, а султанъ отбавляе
его ордеромъ „меджидіе“ и высылаетъ Дервиша-пашу
до Египту яко комисаря Порты для приверненія
ладу въ звороченій краю. Але Англія має
на столько силы, що моглабы справитися и съ
Египтянами и съ султаномъ. Алежъ, якъ сказано,
европейскі держави узнали питанье египтское
справою европейскою; навѣтъ сама Англія узнала
те, выславши на конференцію въ Константино-
поли своего отпоручника. Колижъ бы Англія схо-
тила выступити до войны съ Египтянами, то
лишь тогда, колибъ безпеченство еи подданныхъ
въ Египтѣ було загрожено. Але загроженье без-
печенства подданныхъ — рѣчь дуже взгляда;
Англія въ кожій хвили може сказати, бо по
рѣзни въ Александріи могла вже сказати, що
безпеченство еи подданныхъ въ Египтѣ загрожено.
Въ виду того Порты старается о опору на якійсь
сильной европейской державѣ. Она опираєсь на
Нѣмеччину; за Нѣмеччиною идуть Австрія и Ита-
лія. Такъ отже бачимо въ тепершній хвили таке
угрупованье державъ збъ взгляду на питанье
египтское: по одной сторонѣ Англія и Франція,
по другой султанъ а за нимъ стоятъ Нѣмеччина,
Австрія и Италия. Для Россіи питанье се за-
далеке, тожъ бодай доси не вызначила она лаво
своего становища; то лишь певно, що Россія
стоитъ за тымъ, чтобы справа египска была
узнавана справою европейскою и була рѣшена
за згодою всѣхъ державъ европейскихъ.

Сербія. Скуштина дня 3 л. лица ухва-
лила черезъ акламацию, предложенный министромъ
финансовъ законъ о монополю соли. — То-
гожъ самого дня по полудни король закрывъ
окушину тронавою промовою. Въ промовѣ ко-
роль сконстатувавъ приязніи отношенія Сербіи съ
всѣми европейскими державами, агадавъ о заклю-
ченыхъ трактахъ торговельныхъ и выказавъ на-
дѣю, що новіи законы, особливожъ тѣ, що стре-
млять до рѣшенія питанья аграрного, причинятся
до добра краю.

НОВИНКИ.

— Доповняючі выборы до сойму правого зъ групъ
громадъ сельскихъ отбудутся дня 29 серпня с. р.
въ округахъ выборчихъ: Турка-Борня, Теребо-
вля-Золотинки, Добромилъ-Устрики-Бѣрча и Крос-
но-Дукля-Жмигородъ.

— Митрополича консисторія выдала куренду, ко-
трою визнає всѣхъ душастырьбъ, чтобы на бу-
дущее подавали що року вѣдомости, чи въ ихъ
приходахъ не пробують якъ вдовы и сироты
по свѣщенникахъ, малой право побирати запомоги
зъ вдовичо-сиротинского фонда. Тымъ способомъ
архиєпископъ недогдопостямъ, що часто вдовы и

сироты зголошуются о запомогу за позоно, часомъ
по роцѣ або ажъ по двохъ, и зъ той причини не
можуть получить въ часть належачою имъ запо-
моги, а кромѣ того безпотрѣбно сироваджують
великій замѣшавъ въ зарядѣ фонду.

— Впревос. митрополитъ Іосифъ Ёде нынѣ вечеромъ
до Риму. Товаришъ ему дръ Теофіл Сембра-
товичъ.

— Впревос. митрополитъ выѣздивъ во второкъ дня
4 лат. червня до Унева. Консисгорска сесія мала
отбудити сегодня.

— Паперы знайдены у кадетъ Белъ Грабаря, пасерба
Ольги Грабаръ въ Мезе-Ляборчи, переслало угор-
ское правительство львовской прокуратурѣ дер-
жавной. Письма тѣ переводить записанный пере-
водчикъ во Львовѣ до ужитку прокуратурѣ.
Доси еще не звѣстно, чи въ тыхъ письмахъ буде
щось компрометиующее для Ольги Грабаръ, що
моглобы бути ужито до бѣжущою процесу. Са-
мого Бело Грабаря мала переслужувати власть
войскова въ Тарновѣ, але, якъ доносятъ польскі
газеты, не добила нѣчого противузаконного.

— Вѣдѣнскій „Vaterland“, органъ католическій, въ
статіи, видимо походящій зъ круговъ пп. езуи-
товъ, отарася упокоити Русь що до предпри-
ятости т. зв. реформы оо. Василіанъ, але якъ не-
совѣстно при томъ поступає, на доказъ сего не-
хай послужить фактъ, що въ хвилю, коли руске
духовенство стануло въ оборонѣ уніи и давній-
шихъ булъ папскихъ, езуитскій инспираторъ „Va-
terland-y“ осмѣляеся помозлати наше духовен-
ство о „шизматико-россійскій стремленія“. — На
се мы можемо сказати: противъ езуитско пер-
сиди kämpfen auch die Götter vergebens.

— О. Василь Ильницкій, директоръ руской (акаде-
мичной) гимназій во Львовѣ и членъ краевой ра-
ды школьной обходявъ въ четверъ сего тыждня
30-ту річницю своєї учительской службы. Въ
той день устроила руска молодежь и тѣло учи-
тельске гимназій свѣтле торжество въ честь юви-
лята, при котромъ проф. Полянскій въ знамени-
той промовѣ, принятой съ невысказаннымъ одуше-
вленьемъ, поднесъ заслуги ювилата на поли на-
шого школьничества, литературы и народного житія
и при той нагодѣ неоспоримою логикою выка-
завъ цѣлковиту безъосновность всѣхъ злобныхъ
напастей на выдавничество русскихъ книжокъ
школьныхъ, поясняючи ихъ велику вагу для на-
шого розвою культурного. Въ имени молодежи
промовивъ дуже гарно матуристъ Мих. Коосъ.
Проф. Скобельскій отдекламувавъ свой нѣмцкій
перекладъ „Гамаліи“ Шевченка, а проф. Луча-
ковский отчитавъ свою розправу „О Сократѣ и
софистахъ“. Въ уступкахъ отпѣивавъ хоръ учени-
ковъ дуже гарно кілька пісень, а при конціи
подакувавъ ювилатъ о. Ильницкій воімъ широко
сердечною промовою. Тогожъ дня вечеромъ от-
будує въ „гостинницѣ Жоржа“ пиръ въ честь
ювилата, въ котромъ взяло участь около 40 особъ
знакомыхъ, друговъ и бувшихъ учениковъ юви-
лята. На сей пиръ насилъ много телеграмъ зъ
провинцій, котріи вразъ съ сердечными промовами
и щирими тостами, поднесенными на томъ пирѣ
въ честь ювилата, причинились дуже свѣтло до
сего торжественного обходу въ дружномъ кружѣ
почитателѣвъ.

— Гимназію въ Перемишлѣ замкнуто еще передъ
рѣчицею вакаціоннымъ зъ причини пануючю е-
пидемією боны.

— Комнаты адвокатскі въ Перемишлѣ, Станисла-
вовѣ, Самборѣ и Львовѣ намѣрає министерство
справедливости сполучати въ одну комнату адво-
катамъ во Львовѣ.

— Стипендію зъ фундаціи мѣста Николаева въ
квотѣ 60 зр. річно надало ц. к. намістничество
Петрови Петрицѣ, ученикови 1-шой класы рус-
ко гимназій во Львовѣ.

— Матуру въ мужеской учит. семинаріи збробила
слѣдуючіи Русины съ означеніемъ: Иванъ Го-
микъ, Дмитрій Дмитерко, Ілія Зубатый, Сте-
фанъ Обертасъ и Ілія Чижъ, — съ добрымъ ус-
пѣхомъ: Олекса Вербянскій, Симеонъ Гомикъ,
Димитрій Дубицкій, Едвардъ Кобыляньскій, Ва-
силь Ковтунюкъ, Симеонъ Кочеркевичъ, Иванъ
Максимовичъ, Іларій Олексинъ, Иванъ Паслав-
скій, Василь Романовъ, Іосифъ Плешкевичъ, О-
мелья Скоробогатый, Иванъ Филиповичъ, Мар-
тинъ Чапранъ, Юрій Шумскій, Василь Олексюкъ,
Михайл Яворскій, Мошъ, Вербянскій, Зелинь-
скій, Волянскій.

— Батьківщини ц. із оконфискувала, якъ се дуже
часто буває, ц. к. прокуратурія за статейку
„Письмо зъ Подгѣрѣ“. Того самого дня редакція
выготвила другой накладъ и розбалаа своимъ
предлатникамъ.

— Наші товариства академичній „Дружный Ли-
хваръ“ и „Академ. Кружокъ“ оголосили на своихъ
табличкахъ на университетѣ слѣдуючіи зая-
вленія: „Его Магнифиценція Ректоръ университе-
ту выказався рѣшучо противъ якогось то ни було
заявленія рускою акад. молодежи противъ булъ
„Singulare Praesidium“, заявивъ завѣзваннымъ до
себе представителѣмъ обохъ руск. акад. това-
риствъ, що всѣ подписавшіи таке заявленье под-
падутъ дисциплнарнымъ карамъ, взглядно вы-
ключеню зъ университету, а завѣзавшіи тыхъ-
же представителѣвъ до противодѣйства всѣмъ
такимъ починкамъ, здѣлавъ ихъ въ першій ли-
ніи отвѣчальными. Се подаєсь до вѣдомости всѣхъ
пп. товаришѣвъ, чтобы до сего по добромънѣю
застосовувалися. Отъ Видьмъ“.

— Кардиналъ Симеони — якъ доносить Сзас —
переславъ Вар. Митрополитови листъ, въ котромъ
старается ослабити замѣры противъ папской кон-
ституціи о реформѣ оо. Василіанъ. Судачи побѣда
содержаня сего листу представляєсь онъ яко от-
повѣдь на протестъ, котрый вчерашна Gaz. Na-
rodowa умістала подѣ вар. „Protest przemyski“
а удѣлений їй шмоврно via Римъ. Не хочемо

вдаватися въ близшій розбѣръ сего листу, котрый
видимо не хоче знати нѣчого о фактичныхъ от-
ношеняхъ въ нашомъ краю и о злонамѣренныхъ
заходахъ протонгумена оо. Василіанъ, дѣлающего
противъ волѣ цѣлого Чину и нашої краевой вер-
ховной власти духовной. Справа цѣла выдасея
намъ о столько оконченою, що єсть фактомъ окон-
чатованнымъ и загально вже звѣстнымъ, що такъ
звана реформа оо. Василіанъ а именно отдѣленіе
монастыря пп. езуитамъ послѣдувало противъ
волѣ такъ оо. Василіанъ и нашого духовенства,
якъ и цѣломъ нашої Руси. Ходило только о окон-
чатованье сего факту для памяти исторіи. Противъ
насилія дальша борба злишна и неможлива.

— За пѣсно! Замѣстъ Dziennika pol. обзвасяла
Gazeta Narod. въ отповѣдь на нашу статью „Безо-
дня клеветы“ — розумѣєсь въ властивый собѣ
способѣ перекручуваня фактовъ, промовчуваня
всего, що еи не мѣле, и не на руку и т. д. Та-
мѣше о те, слава клеветливости и крутаныни
Gazet-y narod. вже ажъ надто усталена и мы
завѣмъ не думасмо задля сего заводити полеми-
ку съ Gazet-ою. Одно только дивне. Gazeta Nar.
силится наразъ вдлгнуги на себе шату честноты,
котра однакомъ зовѣмъ не годится до еи лица. Gaz.
Narod. съ емпазою кличе: „nie wiemy, jakto na-
zwalyby Dilo, Slowo, Prołom i t. p. gdyby któ-
rykolwiek z polskich dzienników pozwolił sobie
podobnego apelu do prokuratury“. Поминувши
дивне сопоставленье „Діла“ съ „Словомъ“, „Про-
ломомъ“, чого доси не бувало, мы можемо только
подивляти коротку память Gazet-y Nar., котра
уже забула, якъ не только накликала на рускі
газеты конфискации (vide статью дра Ясенского
въ фелетонѣ Gaz. Nar. „pal mi w lech maszuga-
niech się nie męczy długo — konfiskować 25 razy
każdy numer i da sarpo al fine), але якъ денун-
ціювала всѣхъ Русиновъ, накликала цѣлы полки
жаидармовъ и войска на нашу Русь, оклевету-
вала навѣтъ невинныхъ селянъ, а найновѣйшими
часами въ часѣ самого процесу выступила съ
тяжкими обвиненіями противъ обжалованныхъ, не
почуваяючися навѣтъ до того обовязку, на возна-
не оборонѣвъ, подати судови доказы своихъ
поданъ денунціи. На все те и сему подобне
забула Narodówka и радабъ теперь втагнути
на себе шату невинности супротивъ насъ, коли
мы доказуємо, що напасты польскихъ газетъ на
наше духовенство, на нашихъ духовныхъ достой-
никовъ и на руску народность переходять вже
всякій границѣ законной и коли мы апелю-
ємо о правну охорону для духовенства и для на-
шой народности! Za różno, ptaszkę, za różno stro-
isz się w piórka spotliwości!

— „Трудъ“, газета выходяща три разы въ тыж-
дни въ Кіевѣ перестала выходить. Съ жалемъ
приходится намъ доносити о томъ фактѣ, бо
„Трудъ“ за весь часъ своего существованья засту-
павъ гѣдно интересы южной Руси а дуже часто
выказавъ разумне и щире слово о насъ, галич-
скихъ Русинахъ.

— Якъ доносить „Трудъ“, цензура російска
позволила печатати другій выпускъ композицій
Николаи Лисенка до славы Шевченкового „Кобзаря“. Дру-
гій выпускъ буде мѣстити слѣдуючіи утворы: 1)
solo думки и піснѣ: „Якбы менѣ черевичи“, „Не
тополю високою“, „Ой крикнули сѣри гуся“, „Чи
мы се збѣдемось знову“, „У перетику ходила по
горѣхъ“, „Учѣтсеа браты мои!“, 2) дуеты: „Мы
заспѣвали, роздѣлились“, „И широкую долину“,
„Зацѣбла въ долині червона калина“. 3) Квар-
тетъ: „За сонцемъ хмаронька плыве“ и 4) чо-
тырехголосный мужескій хоръ: „Ой нема, нема нѣ
вѣтру нѣ хвилѣ изъ нашої Украйны“ (зъ Гамаліи).
„Кто знакомый съ першымъ выпускомъ „Коб-
заря“ п. Лисенка, — нише „Трудъ“ — для то-
го не буде новостею, коли мы скажемъ, що лю-
бителей сѣбѣ стрѣтятъ въ перечисленныхъ ком-
позиціяхъ и богатство и сердечность мелодій и
той правдивонародный колоритъ, якіи п. Лисен-
ко умѣе надавати своимъ композиціямъ“.

— Перемишльскій епископъ, ординаріатъ заказавъ под-
властному оному духовенству вносити куда небудь
и акнебудь протесты противъ папской булы о
реформѣ чину св. Василія. Посля словъ куренды,
була не дотыкає мирового клира, а лишь мона-
ховъ; постанова стала вже правосильно рѣшена
такъ церковною якъ и свѣтскою найвысшею вла-
стею, а внешне протестовѣть моглибы въ тепе-
ршнихъ для Русиновъ тяжкихъ ча-
сахъ лишь сконпромитувати наше духовенство.

— Рѣшене спору о имѣчъ церковній. Якъ звѣстно,
кс. Домбровский, лат. катихитъ гимназіальный въ
Самборѣ присвоивъ бувъ собѣ ключъ до руской
парохіальной церкви, где молодежь гимназіальная
обохъ обрядовъ ходитъ въ недѣлѣ и свята на бо-
гослуженье. Зъ того повставъ споръ мѣжъ рус-
кимъ парохомъ а кс. Домбровскимъ. Лат. консисторія
спѣръ рѣшила въ той способъ, що нака-
зала кс. Домбровскому безпроволочно отдати
ключъ отъ церкви рускому пароху, або зложити
въ ц. к. старостѣвъ. Дальше лат. консисторія на-
казала кс. Домбровскому, чтобы не присвоивавъ
собѣ жадного права до закрестія назначеной для
ужитку гр. к. пароха, а выключно остававъ при
закрестіи лат. катихита.

— Макарій, митрополитъ московскій и коломен-
скій упокоився 9 (21) червня с. р. въ селѣ Чер-
кизовѣ коло Москвы. Смерть митрополита Макарія
не годится намъ промовчати длгятого, бо се бувъ
одинокій оунасный „ученый“ архипастырь въ
Россіи и его труды науковъ относятся также до
исторіи церковной Малоруси. Пок. митр. Макарій
родився въ 1816 р. въ селѣ Сурковѣ, курской
губерніи; отецъ его бувъ сельскимъ священникомъ.
Макарій въ мирѣ мавъ имя Михайл Булгаковъ.
Семинарію духовну окончивъ въ Кіевѣ въ 1837
р. а академію склѣпивъ вже яко монахъ въ 1841
р., бувъ высвященный въ іеромонаха и остававъ

при академіи кievской бакалавромъ исторіи ру-
ской церкви. Въ 1843 бувъ перенесенный до пе-
тербургской академіи яко профессоръ догматики;
въ 1849 именовано его инспекторомъ академіи.
Въ 1851 р. бувъ достойникомъ при епископѣ
винницкомъ, въ 1859 именованный епископомъ
винницкимъ, а въ 60-тыхъ рокахъ епископомъ
харьковскимъ; пѣзніише зоставъ именованный епи-
скопомъ литовскимъ и вильнскимъ на мѣсто у-
мершого еп. Іосифа Озмашка. Въ 1879 р. на-
онецъ занявъ епископъ митрополитъ въ Москвѣ.
Митр. Макарій написавъ дуже багато цѣнныхъ
трудовъ историчныхъ о руской церкви; въ томъ
онъ авторитетъ. Першимъ его ученымъ трудомъ
була „Исторія кievской Академіи“; дальше слѣду-
вали: „Исторія христіанства въ Россіи до равно-
апостольного князя Владимира“ (въ р. 1846);
„Взглядъ на исторію русской церкви до наше-
ствія Татаръ“ (1847 р.); „Православное догмати-
ческое богословіе“ въ 5 томахъ (1848—1852) за той
трудъ получивъ авторъ Демидовску премію;
дальше выдѣвъ въ р. 1855 „Исторію русскаго
раскола“ а пѣзніише „Исторію русской церкви“
въ 11 томахъ. Пок. митр. Макарій бувъ членомъ
кѣлькихъ ученыхъ товариствъ. Въ 1867 р. по-
жертвовавъ капиталъ въ сумѣ 120.000 рубл. на
фондъ стипендіальный его имени на преміи за най-
лучшій труды богословскі. Той капиталъ зобрѣвъ
покойный зъ продажи своихъ творбовъ. Въ 1869
р. пожертвовавъ знову на ту саму цѣль 25.000
рубл. кievской духовной академіи.

— Зъ подѣ Снятинъ пишуть намъ. Цѣкаво Вамъ
буде довідатися гдѣсь о Снятинцѣхъ. Съ пріят-
ностею мущу насампередъ ствердити, що народъ
въ нашой околиці выдубуєсь помалу зъ жи-
довскою лихвы; до того найбільше причинились
тверезость. Кобы лишь троха щиро хотѣла наша
интеллигенція попрацювати надъ сельскими касами
пожичковыми та читальными, то незабавомъ наше
Покутье булобы вызволено зъ подѣ ига жидов-
ского. Уже теперь жиды-лихварѣ продають грун-
ты, котріи отъ селянъ были повыманували и вже
бачуть, що съ тверезымъ „гоємъ“ нема „га-
шефту“; другой жиды, що сядятъ таки по селяхъ,
починають учити самі робити коло хлѣба: мо-
жна вже бачити жиды, якъ ходитъ за плугомъ и
сапає. Живѣ сего року надѣмось добрыхъ. Вирав-
дъ озимина зъ причини довго тревачою посухи
мала, але здаєсь буде выдатна; обавъ однакъ о
кукурузѣ; если въ коротцѣ не потеплѣе, то гото-
ва хибнути, бо и такъ вже мѣсцями починає
жовкнуты. — Въ самомъ Снятинѣ отъ смерти
лат. пароха Нѣвѣнского и по перенесеню ц. к.
поборца податкового п. Шедера, затихъ шовинизмъ
польскій въ Снятинѣ. Окружный инспекторъ
школьный п. Говорка до того злоскредитувався,
що ухвалою загальною збору снятинского капи-
на вѣставъ зъ казина выключеній. Надѣ повъ
року урядує въ Снятинѣ новый ц. к. судія по-
вѣтовый п. Колябінскій; своимъ тактомъ и без-
сторонностею зѣднѣвъ собѣ въ короткомъ часѣ
таке загальне поважанье и довѣрїе, що выбрано
его членомъ рады повѣтовой и председателемъ
казина снятинского. Его и лат. администратора,
кс. Новобельского примѣръ (оба они мазуры) єсть
новымъ доказомъ, що родовитъ Поляки скорше
згодятся съ Русинами и признають имъ ихъ пра-
ва, якъ Поляки родженіи на Руси, непевного по-
ходження. Не безъ вины и наша руска интеллиген-
ція. Уже другой рокъ существуетъ въ Снятинѣ рус-
ка читальня мѣщанска съ хоромъ сѣбѣвакомъ, за-
ложеннымъ бл. п. о. Теофілемъ Кобрянскимъ, а
нѣкто зъ интеллигенціи руской въ Снятинѣ не то
що не приступивъ до той читальни, але навѣтъ
не загляне до неѣ. Єсть въ Снятинѣ адвокатъ
сов. Ильницкій, родовитый Русинъ и все яко Ру-
синъ выступає, а якъ зъ достовѣрного жерела до-
вѣдуємось, зъ его канцеляріи нѣколи не выходятъ
поданія руской. Шо бѣльше, снятинскій нотаръ п.
Пишкѣ, зъ роду Чехъ, поиринимавъ самыхъ
Русиновъ за депендентовъ и заявивъ, що всѣмъ
Русинамъ буде писати всѣ акты по руски. И
що жъ? — съ насмѣшкою оповѣдавъ, що Русины,
навѣтъ патриоты его просили, чтобы писавъ имъ
по польски а не по руски. Соромъ тай годѣ! Бу-
дусея вже отъ давна обѣщывана школа народна
на передѣлѣ „Балки“ въ Снятинѣ, а отъ нѣ-
кого зъ руской интеллигенціи снятинской не мо-
гли мы довідатися, якіи буде языкъ выкладовый
въ той школѣ. Зъ всего видко, що интеллигенція
наша въ великой части не поняла еще своихъ вы-
сокихъ задачъ народнои. А пора бѣ была вже се
поняти!

— Переиладъ псалтыря. О. А. Слюсарчукъ па-
рохъ въ Серетѣ на Буковинѣ переклавъ „Псал-
тырь“ або книги хвали божи“ зъ церковно-сло-
вельского языка на народный языкъ рускій и до-
давъ до тексту обширній поясненія. Свой перекладъ
предложивъ о. Слюсарчукъ до затвержденія льво-
вому митрополитомъ ординаріатови. По затвер-
жденю „Псалтырь“ буде печатанный.

(Ж.) Зъ Збаража пишуть намъ. Вчера, с. е. дня
4 л. яиня оуспѣвъ наше мѣстечко по цѣломъ-
снѣжмѣ побуть руско-народный театръ подѣ ди-
ректією п. Виборовича, отбѣжавши до Теребовля.
Народный театръ давъ у насъ 19 представлень;
уже само число представлень показує, що театръ
въ нашомъ мѣстечку и знайшовъ матеріальну
пѣдмѣгу и вдовольняє нашу публичность, котра въ
своимъ патриотизмѣ оказала велику прихильность
и любовь до руского слова на сценѣ. Мущу съ
пріятностею зазначити, що и польска публичность
учащала численно до руского театру. Трупа п.
Виборовича на сценѣ и поза сценою заслужила
собѣ повне признание и поважанье, тожъ всѣ Зба-
ражане съ жалемъ прощали любого гостя и же-
дали ему равносердечного пріятія въ Теребовлѣ
и въ всѣхъ сторонахъ нашої Руси.

— (Дрѣбніи вѣсти.) Брусалимскій патрирхъ Геро-

Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка, пѣдъ зар. К. Беднарского

Виходить во Львовъ що Середи и Суботы (крѣмъ рускихъ святъ) о 4-ой годнѣ пополудни. Литерат. додатокъ „Библиотека найзнам. повѣстей“ виходить по 2 почат. аркушѣ кожного 15-го и послѣднього для кожного мѣсяця.

Редація, администрація и експедиція пошл. Ч. 8 уліца Академична.

Вѣд. листы, посылки и рекламации належить пересылати пошл. адресомъ: редакція и администрація „Дѣло“ Ч. 8 ул. Академична.

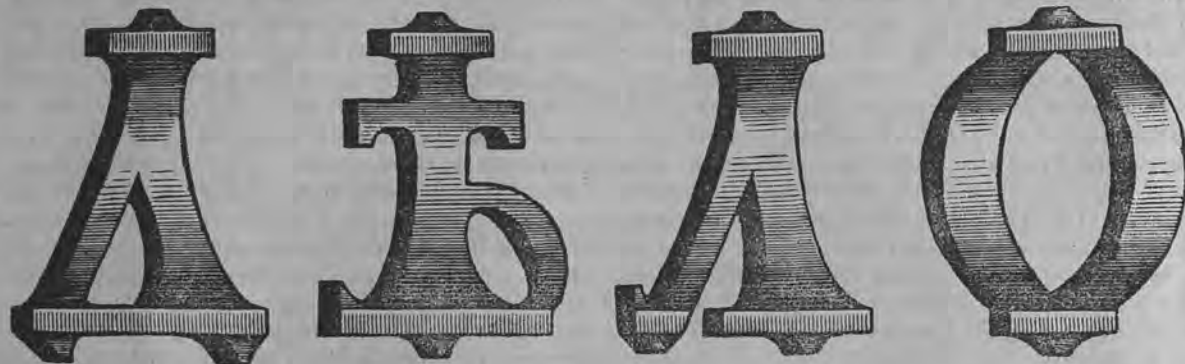
Рукописи не звертаються тільки на попередню застереженню.

Подручное число стоить 12 кр. а. в.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. въ одинъ строкъ печатной.

Рекламации неопечатаніи вѣд. отъ порта.

Предплату належить пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрація часопису „Дѣло“ ул. Академична Ч. 8.

Предплата на „Дѣло“ для Австріи: Для Россіи

на пѣтый рокъ . . . 8 ар.	на пѣтый рокъ . . . 8 рубл.
на пѣты рокъ . . . 4 ар.	на пѣты рокъ . . . 4 рубл.
на чверть року . . . 2 ар.	на чверть року . . . 2 рубл.

отъ дод. „Библиотеки“:

на пѣтый рокъ . . . 12 ар.	на пѣтый рокъ . . . 12 рубл.
на пѣты рокъ . . . 6 ар.	на пѣты рокъ . . . 6 рубл.
на чверть року . . . 3 ар.	на чверть року . . . 3 рубл.

на самѣ додатокъ:

на пѣтый рокъ . . . 5 ар.	на пѣтый рокъ . . . 5 рубл.
на пѣты рокъ . . . 2 ар.	на пѣты рокъ . . . 2 рубл.
на чверть року . . . 1 ар.	на чверть року . . . 1 рубл.

Для Заграниччя, окрімъ Россіи:

на пѣтый рокъ . . . 10 ар.	на пѣты рокъ . . . 10 рубл.
на пѣты рокъ . . . 5 ар.	на пѣты рокъ . . . 5 рубл.
на чверть року . . . 2 ар.	на чверть року . . . 2 рубл.

отъ дод. „Библиотеки“:

на пѣтый рокъ . . . 14 ар.	на пѣтый рокъ . . . 14 рубл.
на пѣты рокъ . . . 7 ар.	на пѣты рокъ . . . 7 рубл.
на чверть року . . . 3 ар.	на чверть року . . . 3 рубл.

ВП. Читателѣвъ въ Россіи просимо мати на увазѣ, що въ вимовѣ $n=ji, \delta, \alpha, u$ (въ оерединѣ и на концѣ слѣвъ) $=y, u$ (на початку слѣвъ) $=i, \delta$ (на початку слѣвъ) $=vi$.

Съ симъ числомъ кончить першій пѣтырокъ сегодѣняшняго видавництва „Дѣло“. ВП. Предплатниківъ нашихъ, котрымъ предплата кончить, просимо, чтобы завчасу посѣдѣлись съ присылкою дальнейшей предплаты.

Ново приступаютъ предплатники на „Библ. найзнамен. повѣстей“ доставитъ початокъ повѣсти „Праця та грошъ“ безплатно.

Панславистичный стремления Русинѣвъ.

Загально поважана австрійска „Allgemeine Zeitung“, одна зъ найважѣйшихъ нѣмецкихъ газетъ, замѣстила въ Ч. 184 на першомъ мѣсяці многоважну статью п. заг. „Die panslavistische Bestrebungen der Ukrainer“. Съ статьи означенныя глубокими, а у нѣмцѣвъ рѣдкими знаньемъ отношеня нашего народа, его историчной минушности и теперѣшняго становища; тожъ думаемо, не буде безъ интересу для нашихъ читателѣвъ, подати ту статью въ ея повнѣмъ содержаннѣ, тымъ больше, що панславистичный стремления Русинѣвъ а Россіянъ, сталися теперъ не тільки предметомъ загальнои розмовы прилюдной у насъ, але такожъ и предметомъ судовою розправы.

„Скільки нѣ писано и печатано доси про панславизмъ“, пише Augsburger Allg. Zeitung, „а всежь такі скрѣзь панують еще доси неясні понятія про се пытанье. Те, що доси звичайно розумѣся по дѣ панславистичнымъ рухомъ, есть только одно направленье панславизму, именно те, яке виходить зъ Москвы. Однакжъ попри московскѣмъ панславизмѣ вже зъ давнѣ давна було и нынѣ есть друге панславистичное направленье, котре не только зовсѣмъ рѣзняеся отъ московскаго панславизму, але есть ему въ многѣмъ якъ разъ противне и вороже. Се послѣднѣ панславистичное направленье мае свѣй осередокъ на Руси (на Украинѣ) и такимъ то чинномъ оба панславистичный направлення отповѣдають обомъ найголовнѣйшимъ славянскимъ народамъ, котры творять російску державу. Есть се московскій або великорусскій народъ, числячий теперъ около 40 миліонѣвъ, и русскій (украинскій) або малорусскій народъ, що въ самой Россіи числять около 15 миліонѣвъ, а въ Австро-Угорщинѣ (въ Галичинѣ, Буковинѣ, Угорщинѣ) 3 миліоны. Московскій панславизмъ звертае на себе увагу Европы своими голосными, гласными объявами далеко больше якъ русскій панславизмъ, котрый подозрѣвается о сепаратистичной тенденціи и есть подклененный по дѣ набоистрѣйшій припѣвъ цензуры, а задля того его голосъ въ прасѣ поневоли мусить отъ часу до часу зовсѣмъ замовкати. А що кромѣ того сей першій панславизмъ часто густо осягае на вѣтъ и правительственный круги въ Петербургѣ, то очевидно стае бѣ черезъ те важнымъ факторомъ политичнымъ, передъ котрымъ русскій панславизмъ уступае“.

„Тымъ немѣнше существованье особнаго панславистичнаго направлення въ (Малѣй) Руси есть фактомъ и се направленье набирае зъ року на рокъ щоразъ больше силы и ваги. Такожъ не можна сумнѣватися, що сей русскій панславизмъ появляеся въ рѣшачую хвилью на политичномъ побоищи и тогды имовѣрно буде остоювати свое поле съ далеко большою вытравляестью якъ его побратимъ въ Москвѣ. Се выхотѣ ясно зъ розважанья географичныхъ и этнографичныхъ обставинъ Руси (Украины), котра по дѣ для панславизму далеко прирѣдѣйше и плодѣйше поле якъ Великороссія. Русь (Украина), коли по дѣ тымъ именемъ розумѣемо въ землѣ заселеніи Русинами, розтагася по Чорне море и уйотѣ Дунаю, поза Карпатами протягася ажъ по Словацку землю, на лѣвѣмъ берѣзѣ Сяну и заходного Вугу сусѣдують Русины съ Поляками: Русь (Украина) есть отже правдивымъ осередкомъ всѣхъ краѣвъ славянскихъ. Также саме посерединѣ становище займае она межъ тими краями такожъ по своимъ климатѣ, що зновъ надзвичайно підпомагало заоновуванье и теперъ еще численныя польскихъ, сербскихъ, болгарскихъ, чешскихъ а навѣтъ и великорусскихъ осадѣ на Украинѣ, — тымъ часомъ коли климатъ и природне положенье Великороссіи есть навѣтъ для заходныхъ Славянъ за остре, а для полудневныхъ Славянъ несимпатичне и майже невыносиме. Такожъ и русскій языкъ — цѣла Боденштета, знаменитого знавця російскои литературы и перекладчика Пушкина, Лермонтова и украинскихъ пѣсенъ народныхъ — „наймилѣзвучнѣйшій мѣжь всеми славянскими языками“ — есть далеко больше опорѣдненый съ языками

заходныхъ и полудневныхъ Славянъ, якъ языкъ Великороссіи. Въ послѣдній російскій войнѣ противъ Туреччины прості солдаты украинской породы могли далеко легче и лучше порозумѣтисъ съ сербскими и болгарскими селянами, якъ ихъ великорусскій товаришѣ“.

„Вже передъ вѣками, коли Великороссія, будучи еще въ зародку, жила еще въ повнѣмъ отособненнѣ отъ европейского заходу, стояла Русь (Украина) вже по дѣ великими князьями кѣвскими въ отношеняхъ до заходныхъ и полудневныхъ Славянъ. Тая звязъ перервалася на якийсь часъ черезъ рубящую нападѣ Татаръ въ XIII вѣкѣ. Але за панованья Гедиминичѣвъ, династіи Гедимина, побѣдоносного великого князя литовского, що протягалося ажъ до другои половини XVI вѣку, піддержувала Мала Русь тѣ звязи далше. Русскій доброволецъ йшли по дѣ проводомъ своихъ князѣвъ у помѣч чешскими Гуситами на початку XV вѣку, численній русскій доброволецъ брали участь въ походѣ короля Володислава III по дѣ Варну противъ Туркѣвъ (1444), а сей походъ може вважатисъ першимъ панславистичнымъ походомъ для вывободженя Болгаръ зъ по дѣ турецкого ярма. Цѣлый XVI и XVII вѣкѣ се цѣлый рядъ военъ украинскихъ козацкихъ противъ Туркѣвъ, котры не давали розвинути Украинѣ у самостійну державу. Въ всѣхъ тыхъ войнахъ мали Русины не разъ случайность, вступати въ отношеня съ Болгарами и Сербами; такожъ много Сербѣвъ, а особливо Болгаръ переселилося на Украину и отае козаками“.

„Спомяни о тыхъ часахъ, а именно о славныхъ лицарскихъ войнахъ Кіева съ Татарами, що були справдѣ народными войнами, переходящими въ безчисленныя думакъ и пѣсняхъ руского народа. Многѣ зъ нихъ жиють еще и нынѣ такъ живо въ памяти народа, що они пр. за послѣдній російско-турецкой войны переходили по Украинѣ зъ устѣ до устѣ. Духовна академія въ Кіевѣ, основана въ XVII вѣкѣ при монастырѣ Спаса була школою, где виховувалися и выучувалися духовный и учителя для балканского поновления. Отъ часу, коли Украина въ половинѣ XVII вѣку заключила союзъ съ тогдѣшнимъ московскимъ царствомъ, настала и для великорусскихъ царѣвъ пора, взяти участь въ борбѣ противъ Туркѣвъ, до чего не долѣвъ быть доси наклонити противотурецкій союзъ заходной Европы. Християне придумалися краѣвъ и въ Царгородѣ привитали сей союзъ Малороссіи съ Великороссією яко „першій лучъ“ зорѣющего зъ обѣднѣ вывободженя Славянъ зъ по дѣ турецкого панованья. Сама Русь-Украина, навкруги обсажена захланними сусѣдами, була сама собою за слаба, щобъ успѣшно подати помѣч своимъ славянскимъ братьямъ за Дунаемъ. Але сильнѣйшій союзникъ скоро давъ почувти Украинѣ свою перевагу; великорусскій воевода тяжко угнетали Русинѣвъ а мало, що зважали на ихъ права и привилѣи. Щобъ московскій царѣ були въ силѣ съ успѣхомъ боротисъ противъ Туркѣвъ, треба було имъ ставити „твердую ногу“ на полудни; але станути „твердую ногою“ по звичаю думныхъ лѣдокъ и дукѣвъ Москвы значило стѣлько, що звести союзничій народъ и теперъ доперва стали Украинѣцѣ поймати, що промѣнявши турецке панованье на московске, не богато на тѣмъ зыскали“.

„Толькожь въ мѣру, якъ Русины яко духовный, учитель, писатель и урядники достигали влияния въ московскій сусѣбности, почала щоразъ больше загально пробиватисъ думка, що російска держава мае серіозну повинность вывободити зъ по дѣ чужого ярма одновѣрцѣвъ и одноплеменникѣвъ и еще й нынѣ не кто иншій, якъ передовѣсь украинскій проводникъ на поля науки, политикѣ и религій будучи и піддержують давній славянскій традиціи и первѣтній начала „братнѣго сполученя всѣхъ Славянъ“ съ збереженемъ дотичныхъ племенныхъ властивостей въ дотичныхъ краяхъ. Се заслуга украинскихъ ученыхъ, що въ Россіи положено основы наукового языкознанства славянскихъ языковъ, що его выплекано и розвинуто; зъ харьковского и кѣвского университета вышли перші слависты Россіи. Въ они починали свою литературну дѣяльність отъ выучуванья украинскихъ пѣсенъ и казокъ народныхъ, коли тымъ часомъ мѣжь московскими учеными виробляеся реакційна школа, котрой головою вважася Шишковъ, прямо противна и противорѣчна украинскій школѣ. Се послѣдняя основуеся и розвиваеся на жывѣйшій народной, а московска школа повернулася до „старого стило“ с. е. до мертвого старославянского языка церковного, який переховався въ найдавнішихъ переказахъ библіи и въ богослужебныхъ книгахъ; она откидае все, що питомо народное, якъ и въ новѣйшій переломъ зъ заходно-европейскихъ языковъ, въ чѣмъ стае въ оппозиціи навѣтъ противъ творцѣвъ новои російской литературы, якъ Карамзинъ, Пушкинъ и др.“

„На политичномъ и религійномъ поли вызначилася та сама прова. Реакційный тенденціи Шишкова, що въ початкахъ правленя Николая I бувъ министромъ „народного просвѣщеня“, выявились въ строгѣй, справдѣ инквизиторскѣй цензурѣ противъ руского писменства на Украинѣ; божъ основный начала руского народа, що зъ давнѣ давна стремѣтъ до автономіи, въ сущности демократичный и дуже противный автократичному и деспотичному правленю. Мѣжь всеми именами, які зъ противной стороны надавано національному и панславистичному рухови Русинѣвъ, найвѣрнѣше характеризуетъ его имя, якимъ въ 60 рокахъ сего вѣку польскій аристократы старались его осмѣяти. Они прозывали его „хлопаніємъ“. И справдѣ, по дѣ тыхъ злощастныхъ часѣвъ, що закончилися подѣломъ Руси мѣжь Россією, Польшою и Туреччиною, прилучились высшій классъ Русинѣвъ съ малыми вынѣтками то до великоруской то до польской, або мадарской и румынской народности. Только селяне и малі ремѣсники заховали вѣрно свои русскій власности народный. Тожъ зовсѣмъ понятно, що они залюбки берутъ за предметъ своихъ праць и творѣвъ „простый народъ“ и задержали „простый“ языкъ народный“.

„Въ двадцатыхъ лѣтахъ сего столѣтя розбудилася мѣжь украинскими Русинами политична самовѣжа републиканско-демократичного настрою, що ясно выказалася въ тѣмъжѣ часѣ въ „Исторіи Русѣвъ або Малороссіи“ невідомого автора, дуже широко розповсюдженій въ рукописяхъ. Тажъ сама свѣдомѣсть національна выступае еще сильнѣйше въ сороковыхъ рокахъ въ огнистыхъ поемахъ и пѣсняхъ Тараса Шевченка“.

„Такъ мы вже знаємо грунтъ, на котромъ засѣлился въ Харьковѣ и Кіевѣ панславистичный идеѣ. Панславизмъ Украинѣ мусѣтъ по природѣ и по дѣ историчныхъ переданъ розвинути въ систему демократично-федеративныхъ идей и представитисъ яко движня для питомыхъ национальныхъ стремленъ. Сей именно характеръ мало Кіевске (Кирилло-Методіевское) брацтво, заложене Костомаровымъ, Шевченкомъ и Кулѣшомъ. Цѣль сего брацтва була: праця коло народнои просвѣты, вывободженя селянъ зъ крѣпачства, воскрешеня Украинѣ въ панславистичномъ духѣ, сполученя всѣхъ Славянъ въ одну велику федерацию. Молоді „славянскій апостолы“, якъ они себе звали, звернули очевидно на себе увагу полиціи. Одинъ ученикъ, сынъ тайного полицейского, зрадивъ ихъ р. 1847 и ихъ планы и письма попались въ руки полиціи. Костомарова и Шевченка обвинено о головну зраду, першого заслано въ Саратовъ, другого покарано тяжше, яко поэта и автора поемы „Кавказъ“, его заслано яко солдата въ стѣны надъ аральскимъ озеромъ, где его держано 9 лѣтъ и зборонено писати и риувати; доперва р. 1857 по вступленю на престолъ Александра II уласковано обоимъ. Панславистичный стремления кѣвского кружка були зовсѣмъ отмѣненъ отъ московскихъ стремленъ панславистичныхъ. У Костомарова и Шевченка нема нѣ слѣду той византийской нетолеранціи въ дѣлахъ религійныхъ, нѣ слѣду той жадности за панованемъ и гегемонією, яко власне означася московскій панславизмъ. Панславизмъ Русинѣвъ выявленый въ своей правдивѣйшій постатѣ въ поемѣ Т. Шевченка „Брегикъ“ або „Иванъ Гусъ“ зъ р. 1845, где сказано: „щобъ усь Славяне стали добрыми братьями и сынами сонца правды и еретиками отгакими, якъ Констанскій еретикъ великій!... Миръ мирови подарують и славу во вѣки“. Порѣвняймо съ тымъ славословный спѣвъ, який выспѣвавъ великорусскій панславизмъ, поетъ Хомяковъ до „Орла Московъ“. Въ фантазіи Москвитянина суть славянскій народы орлами, що покляканы свѣтъ опанувати; а що не все они однако силы, то поконе ихъ всѣхъ одного по другѣмъ найсильнѣйшій орелъ „отъ полунощи“; сей одинъ буде языками и громами надавати свѣтвы законы! Таке великоруске, спеціально московске самовластво и самодурство мессіинѣ вищипало навѣтъ въ социализмъ Герцена и Бакунина“.

„Мимо всѣхъ тяжкихъ злидѣвъ, які ударъ за ударомъ спадали на Русь (Украину), мимо неустойной журбы и борбы о существованье въ краю, где два разы (р. 1863 и 1874) зовсѣмъ проскрибровано въ русскій книжки, дѣяльність панславистичныхъ проводникѣвъ (мало-) руского направлення все таки не ослабла. Они плекають идеѣ федеративной державы славянской, въ котрой сполученіи народы моглибы свободно розвивати свои питомый свойства племенныи, удержуватисъ въ своей первѣтній силѣ, а пыльный розглядъ всего того, що дѣеся такъ въ Россіи, якъ и въ Австріи не може не замѣтити, що именно теперъ сей своеобразный панславизмъ починае рухатисъ. Австрійска часть Руси, що зъ року на рокъ вступае въ щоразъ тѣснѣйшій отношеня съ Украиню, творить природну браму, крѣзь котру (мало-) русскій

панславизмъ вступае практично въ акцію для интересѣвъ заходныхъ братѣвъ славянскихъ“.

„Яко практичне пробне поле для панславистичныхъ стремленъ Русинѣвъ набирае Галичина зовсѣмъ немаловажного значеня, тожъ и зовсѣмъ арозумѣла та висока увага, яку именно теперъ будять галицкій справы въ Европѣ, мимо важности внутрѣшнихъ справъ Нѣмеччины и мимо заколотѣвъ въ Александрію“.

Процессъ

Ольги Грабаръ и товаришѣвъ.

(Дальше.)

Двадцатый день розправы — пятница 7 липця.

Початокъ о год. 8½ рано.

Предсѣдатель приступаетъ до поясненя того факту, якимъ чинномъ въ хвилѣ, коли ком. полиціи Бляймъ прійшовъ до помешканя Ад. Добрянского шукати за Мирославомъ Добрянскимъ, листы Мирослава Добр. напшлися въ рукахъ Ольги Грабаръ, котра ихъ кинула до печи; чи Ольга Грабаръ учинила се случайномъ, чи съ замѣромъ, именно зъ страху передъ ревизією; чи бачила она ревизора Ю. Терлецкого въ хвилѣ, коли ком. Бляймъ глядѣвъ за Мирославомъ? Обжал. Ольга Грабаръ якъ попередъ такъ и теперъ поясняе, що звичайно падитъ непотрѣбні листы, що отже и тогды, зовсѣмъ не знаючи о присутности ревизора въ сусѣдній комнатѣ, случайно взяла листы брата Мирослава и кинула до огню и доперва, коли въ ту хвилью вкочили Терлецкій якъ божевольный до комнаты, дозналася, що есть якийсь чужій чоловікъ. Заст. прокуратора вноситъ, чтобы для поясненя сей справы вѣзати свѣдѣковъ: ком. Бляйма и рев. Ю. Терлецкого. Дрѣ Лубинскій годится на се внесенье съ тымъ додаткомъ, чтобы тыхъ свѣдѣковъ еще сегодня завѣзвати. Отгакъ приступлено до дальшого читаня актѣвъ. Зъ актѣвъ перемиского суда окружного показуеся, що цѣле злочинство публичного насилія, якого мавъ допуститисъ Мирославъ Добрянскій и за котре бувъ переслѣдованый гончими листами, почивало въ тѣмъ, що бы на грунтахъ своего батька стрѣлявъ колька разѣвъ на худобу селянъ зъ Ясиелки, котры робили шкodu и що зранивъ одного быка и застрѣлявъ одну корову. Надто виѣтъ властитель сей худобы за явленье до суда, що Мирославъ Добрянскій не допустився на дѣлѣ нѣякого надзвужитя и що про те отступаетъ отъ своей жалобы.

Обж. Ад. Добрянскій поясняе, що его сынъ Мирославъ не бувъ навѣтъ нѣколи вызваный до суда, хочъ пробувавъ въ границахъ австр. монархіи. Дивна такожъ рѣчь, — замѣчае обжалованный — що гончий листъ выслано доперва по откиданю жалобы.

Отчитано отзову п. к. дирекціи полиціи во Львовѣ о побутѣ проф. Ивана Соколова во Львовѣ. Соколовъ прибывъ до Львова 22 жовтня 1881 а отѣхавъ 29 листопада до Чертежа; въ паспортѣ була выразна дописка, що бѣ въ цѣлахъ науковыхъ; во Львовѣ пересиджувавъ Соколовъ въ библиотѣцѣ и зносился съ рѣжними Русинами: Ад. Добрянскимъ, Площанскимъ, Геровскимъ, адв. дромъ Ивановъ Добрянскимъ и т. д.

Адв. Ив. Добрянскій (присутній слу- чайно межъ слушачами въ салѣ): Се фальш! Предс. Прошу не отзвѣчатисъ.

Отчитано свидѣтельство п. к. дирекціи полиціи въ Вѣднѣ о Володимирѣ Наумовичу, котрому не мае нѣякого закинутя; тожъ само збѣнаня господаря, у котрого мешкавъ и его дочка, посвѣдчають, що В. Наумовичъ живъ спокойно и мало выходивъ зъ дому. Пос. Василь Ковальскій, слуханый еще въ Вѣднѣ протоколярно збѣнавъ, що пѣзнавъ А. Добрянского р. 1863—1864 въ Перемышлѣ, а Мирослава Добрянского пѣзнавъ минушого року, коли тойже во Львовѣ зробивъ ему визиту. Пос. Ковальскому выдаваъ Мирославъ Д. легкодухомъ (flatterhaft). — Отчитано рапорта жандармеріи о отношеняхъ селянъ до о. Наумовича. Въ тыхъ рапортахъ подноситься мѣжь иншими яко щось дуже небезпечного и грѣзного, що помежи селянами суть розширеній русскій книжки, образки и т. д.; такожъ звѣщася, що селяне прійздили до о. Наумовича оглядати его взорцеву пасѣку и самі у себе заводили отгакѣ пасѣки и т. д. Обж. о. И. Наумовичъ дивуеся, що навѣтъ такі рѣчи подносять въ рапортахъ жандармеріи яко щось небезпечного и противузаконного. Се дуже сумно.

Отчитано збѣнаня рѣжнихъ свѣдѣковъ зъ Угорчины, зъ котрыхъ лише Geza Moesary збѣнае, що пѣзнавъ Мирослава Добрянского р. 1871 въ домѣ его отца Адольфа Доб., будучи тамъ за интересомъ, що отъ того часу переписувалися съ собою; послѣдній разъ пробуваючи въ Чер-

тежу розшитував Мирослав Добрянський свідка про соціалістів та нигілістів і просив його о дотриманні інформації. З того то причини отримав свідок від самого начального прокуратора Козми в Пешті, але там не роздобув свідок ніяких матеріалів. Позитивне перенесував Мирослав свідком в справах дієвничарських і прислав був навіть одну для Pester Lloyd'a, бажаючи стати доповідачем своєї газети в Петербурзі. Обжал. Ад. Добрянський констатує по відчитанню збірання угорських свідків, що навіть Мадяри посвідчують його лояльність до династії і його особистий характер. — Отчитано збірання Юлія Дудинського з Угорщини, який між іншими подає, що Ад. Добрянський ненавидить Мадярів і радий їх вичеркнути з поміж живих народів. В відчитанні отозві ц. к. дирекції поліції краківської говориться, що Іван Соколов був в Кракові в осені р. 1881 і учав в угайлонської бібліотеки, а Іван Пальмов був в Кракові в січні с. р. і зводив костьол. — В відчитаних протокольних збіраннях членів рус. товариства „Свѣт“ в Вѣдні — Коса, Полянського, Озаркевича і др., дають тілі члени Вол. Наумовичи свідомство тихого товариша, которого часами відвідували в дома (не догадуючись, що писав о них Вол. Наумович в своїх рапортах до Мирослава Д.). — В відчитанні отозві львівської ц. к. дирекції поліції з 29 марта с. р. говориться, що можна припускати, що Іван Соколов і Іван Пальмов мали під плянком науковий поїздку політичну місію. — Отчитані отозви ц. к. прокураторії в Станиславові і Коломиї займаються лінгвістичним питанням, чи „Господарі і Промисленники“, видаваний обжал. Нічаєм, і „Пріятель дітей“, видаваний обжал. Трембіцким, — писані в язиці руському — чи в язиці російському, і видають свій суд, що ті газети видавані в язиці руському „с незначною домішкою російських слів“. Др. Дул. і др. Іскрицькі висказують своє здивування, що ц. к. прокураторії в загальні некомпетентні власті і особи вдаються в суди лінгвістичні. — Отчитано збірання о. Юстина Желеховського, катихита в Перемишлі що до его знакомства з Адольфом і Мирославом Добрянськими. Богдан Волод, Ост. Терлецький і Михайло Латинський збірають протоколярно, що нічого не розмовляли з Вол. Наумовичем, о соціалізм, нигілізм і панславизм. Заст. прокуратора (до обжал. Вол. Наумовича): В вашій обороні говорили ви, що малисте доносити Мирославу Добрянському о соціалістах; тимчасом з збірань ваших товаришів виходить, що ви зовсім не говорили з ними о тій. Чомуж ви не говорили о тій з Останом Терлецьким, который, не згадуючи о лінгвістичній справі, займався студіями над соціалізмом і єсть дуже добре поінформований о соціалістичній руху? Преде. (до Вол. Наумовича) Видите, ви писали о них, а навіть не говорили з ними... Обжал. Волод. Наумович: Я вже говорив в обороні, що до інформації о соціалістах служив мені один мій товариш. Он подавав мені відомості, а я списував їх і вислав Мирославу. Отчитано далі нічого важного не висказуючи збірання о. Юлія Ставровського, приходника з Чертежа і о. Ант. Венгріновича з Борині.

По півгодинній перерві.

Заст. прокуратора предкладає один лист Мирослава Добрянського до Ольги Грабарь, который досі не находився в актах судових, але в поліції. Обжал. О. Грабарь унімулася була о сей лист доперва вчорашнього дня нагадуючи, що ком. Ваймь перебирав сей лист з почты, предложивши его Ол. Грабарь для підпису рецензії, а оттак по прочитанню забрав его с собою. Через цілий час свідства судового не находив сей лист в руках суду і доперва тепер одержав его прокуратор в короткій дорозі від директора поліції. Лист сей датований Мирославом „Петербург 14 (оттак поправлено на 12) січня (26, вглядно 24 січня 1882 нов. стилу); на коверті суть печатки петербурского почты з 15 (27) і 16 (28) січня 1882. Лист доручено О. Грабарю для 31 січня с. р. В тій лист жаліся Мирослав Добрянський, що крім бюрової праці дуже занятий також працями при своїй газеті, котрої єсть сотрудником. (Як се газета — сего не сказано в листі.) Далі описує долю сотрудника газетного, вихваляє, що „Новое Время“ добре платити своїм сотрудникам, а его газета платити мало, описує тяжку задачу кореспондента з таких Krähwinkel як Львів, Грлиця і т. п. Питаєся сестри про відношення родинні, оттак згадує про перехід Гнилиць на православ'я і пише: Warum darüber nichts geschrieben. Hätte ich davon gewusst, so würde ich einen Zeitungsartikel hierüber geschrieben und würde einen schönen Rubel verdient haben. „Czas“ schreibt davon Schaudergeschichten. Die Polen müssen böses Gewissen haben, oder aus Angst für ein Bischofen Herzogowina den Kopf verloren haben. Ich bin böse, dass du mir so lange nicht schreibst... В конці говориться еще о погоді і о відношеннях родинних.

Заст. прокуратора підозрює, що сей лист антидатований і писаний Мирославом Д. намысоне для того, щоб закрити так само сестру О. Грабарь і батька, як і себе самого і змилити свідство судове через те, що предствляє себе лише яко кореспондента часопису, а затане свою властиву місію. Се своє підозріння опирає прокуратор на тій, що Мирослав До-

брянський мого вже дня 24 (26) січня 1882, як писав сей лист, бути повідомленим о предпринятій дня 10 (22) січня с. р. ревізії в домі батька, отже власне писав сей лист в тій цілі, щоб дити понависав в руки властей і закрити властивий слід правдивої агітації; — далі опирає прокуратор своє підозріння і на тій, що жалі Мирослава, вказаний в листі, для того Ольга Грабарь так довго ему не пише, не годиться сь фактичним станом, бо власне в ті часи О. Грабарь писала, після свідства почтового уряду, дуже часто до брата в Петербург, що отже і тут сей лист мав на цілі закрити правду.

Обжал. О. Грабарь і А. Добрянський в отповіді на се замічають, що не отбутой у них ревізії, після вказу почти і телеграф. уряду, не вислали жадного письма або телеграми до Мирослава, що отже Мирослав пишучи сей лист, не знав о тій, що тут була ревізія.

Оттак приступлено до переслухання завізаних свідків: комисара поліції Карла Блайма і ревізора Юлія Терлецького. Оба свідки описують подробицю цілу ревізію в домі Ад. Добрянського за Мирославом Добрянським, однак в тій описі не зовсім годиться сь собою і навіть зариджена конфронтація обох свідків не могла пояснити тих суперечностей, а іменно пояснити, чи Ольга Грабарь могла відіти ревізора Терлецького чи ні, коли кидала листи до огню. Рев. Терлецький збірає почасти отмінно від того, як збірає в слідстві, іменно, що Ол. Грабарь ходила по хаті отмінно і витягувала листи з за пазухи і кинула їх свідку в огонь, що коли свідок вбів до кімнати і витягнув листи з огню, поплісав собі руки, Ол. Грабарь збіла (а не тріскала) єї руки, як збіла в слідстві, подає далі свідок, що О. Грабарь кинула ті листи в огонь вже після того як ком. Блайм отбув ревізію помешкання за Мирославом, — однак в тій збіраннях, як і в отповідях на питання дра Іскрицького так помешався, що отповідєє остаточо: „Rap Meowas zadaje mi pytania, a ja, przepraszam, nie mam informacji z tego pytania“ — на що др. Іскрицький отповідєє: „a to dajmy sobie spokój!“ На тій переслуханню перервано розправу до слідуєчого дня.

Двадцять першій день розправи, — субота 8 липця.

Початок о год. $\frac{3}{9}$ рано.

На вступі розводиться між заст. прокуратора і заступниками широка і довга спірка над вчерашніми листом Мирослава Добрянського з 12 (24) вглядно 14 (26) січня 1882. Заст. прокуратора піддержуючи заміть, що сей лист єсть антидатований, просить председателя откопировати з листів М. Добрянського, перехованих в судових актах, що Мирослав Д. правильно надавав свої листи того самого дня а найдаліше на другій день по їх написанню на почту, тимчасом коли поперед згаданий лист, колиб дати втру его датованню через Мирослава Д., мавби бути отданий на почту доперва в 3 дні по его написанню.

Преде. констатує, що єсть лише 3 листи, з котрих переховалися коверти, і що ті листи справді отдані на почту або того самого дня або слідуєчого по дню написання.

Др. Іскрицький стараєся ослабити вводи прокуратора і ставити внесенє, щоб зажадати від ц. к. дирекції поліції пояснення, для чого сей лист придержала у себе аж до тепер, і не предложила его ачасно суду. — Трибунал рішчить над сям внесенєм позитивно.

Оттак приступлено до дальшого читання актів. Заст. прокуратора отступає від жадані отчитування кільканадцять менше важних протоколів збірань свідків. Др. Іскрицький годиться сь тій часті, обістає однак при жаданню отчитання гдекотрих протоколів. — По тій отчитанню збірань рожних свідків, між тими переважно селян, а також і жидів, относячись до особи о. Наумовича і Ол. Залуского. Як відомо, свого часу отбів свідків судія Ляхавець рожні сторони Галичини, а між тій також Збаражчину і Скалатчину і переслухав над 300 свідків. З тій збірань свідків вибрано що найважливіш. Однак і ті вибрані збірання не багато причинаються до розяснення справ. Гдекотрі свідки збірали, що Ол. Залуский доставав багато руських книжок з Львова, що був рухливий і діяльний в агітаціях, що часто зносив сь Ів. Шпундером, що одержував якб іноспірації з Львова і от о. Наумовича, що був великим почитателем монастиря в Почаєві, куда волив людей цілувати мощі Іова Криницького, которого народ вважає за святого. Ревізор поліції Ген. Цисер в Збаражі не знає нічого ценного сказати о політичній настрою душевній Залуского, каже тільки, що загально называно его „Москалем“ і додає от себе, що Залуский при привітанні все говорив замість звичайного „Слава Ісусу Христу“ — лише „почтение“ і що Зал. читав руські книжки і газети. Збаражський староста тож само не знає нічого позитивного сказати о Ол. Залускому а згадує лише о его „свобольних“ агітаціях против о. Коостекого.

З скалатських свідків подає Філіпп Васаравич, б. вийт в Скалаті, що о. Наумович вызвав неугоду між Русинами а Поляками в Скалаті, однак не подає, в якій сь спосіб сталося. Обжал. о. Наумович заявляє, що ті збірання не годяться за правдою. Лат. кс. Моронг рим. кат. парох з Збаража збірає, що

о. Наумович був яко священник дуже прикладний і тактовний, поучав народ в господарстві і лінгвістичних хорих гомеопатією. О позитивній агітації о. Н-ча свідок нічого не знає. Свідок Теофіл Копальський збірає, що о. Наумович улаш при послідних виборах мав сказати: приде ще до того, що на руських церквах позавіщують польські ордени. Свідок Мисей Айхенкац, учитель в Скалаті, не чув о тій, що о. Наумович пропагував в скалатській школі ненависть до Поляків. Свідок Влохович, бувшій посол сеймовий подає, що о. Наумович був все „захмурений“ при Поляках (всесвіт). Свід. Лейба Френкель, агітатор при виборах, подає, що о. Наумовича уважано за больше сиріючого Росії як Австрії. Свід. Анцель Левитер чув гдєсь, що о. Наумович має вибиратися до Росії до царя в якійсь пильній справі (всесвіт).

Далі отчитано рожні збірання свідків що до Гнилицької справи, котрі не подають ніякого нового матеріалу в тій справі.

Між іншими отчитано також збірання конциписти львівської поліції Володимира Янкевича; свідок був членом „Рус. Касина“ во Львові і бував там майже що вечера, а виступав з него доперва по увізненнях в люті с. р. Там познав свід. Ад. Добрянського, который хоч зачислюва до т. зв. „твердых“ Русинів, однак розмовляв звичайно по німечки. Звичайно розмовляв о бжучих справах; політики не дотикав. Сь свідком розмовляв Ад. Добрянський ломаним лінгвом російським сь примішкою словачини, так що свідок, хоч знає по російськи, сь початку тажко мого зрозуміти Ад. Добрянського. Ад. Добрянський свідок сь початком року визит у але свідок не ревізитував Ад. Добрянського. Задля поможного вїку і становища вибрано Ад. Добрянського председателем „Касина“. Ів. Соколов був кілька разів в „Касині“ і розмовляв сь Ад. Добрянським о церковній історії. Площанського знає свідок от кількох лїт; его уважано загально за „москаляфила“. Свідок мав те пересвідченє, що „Слово“ побирає субвенцію з Росії, а прийшов до сего пересвідченя по обчисленню доходів і розходів „Слова“. „Слово“ друкує в 700 примірниках, а має що найбільше 400 платних предплатників, що дає доход до 6000 зр. От самого Щербана чув свідок, що сам друк і папєр „Слова“ коштує річно 8,000 зр., з чого свідок вносить, що „Слово“ мусіло побирати субвенцію з Росії, як сь впротчі і fama голосила, а то тій більше, що Площанський потребував на удержанє дому річно около 4,000 зр. Свідок вносив також перед Марковим своє підозріння, що „Слово“ побирає субвенцію, а Марков не отповідєє на се нічого. Промовляла за тій (за побиранєм субвенції) також часті поїздки Площанського до Росії. В часі одної такої поїздки Площанського до Росії появилася відомостя в „Московських Відомостях“ сь горькими жаліми на сумний стан „Слова“ і о побираню субвенції Площанським. Свідок говорив о тій сь Геровським, на що тойже отповідєє: „То сам Площанський пописав такі дурячества“. Маркова свідок знає от шкільних лїт; он писав стишки, жаліся, що Площанський мало ему платив, говорив о собі, що єсть „твердым Русином“ і що Русин в Москалі сь все одно. Ближих отношенє Маркова свідок не знає.

Отчитано збірання крыл. Павлюкова і крыл. Як. Шведницького, котрі подають, що Ад. Добрянський поводився в „Рус. Раді“ зовсім лояльно.

Отчитано між іншими також справозданє авокул. Шидловського о „Родимом Листку“, издаваном о. М. Огоновським. Шидловский замічає в своїм справозданню, що часопис „Родимый Листок“ зраджує „русифікацій тенденції“, бо в одній статії говориться там о „сполученю Русинів сь Росіянами підь взглядом етнографичним“, заповідаєся уміщенє портретів і біографій російських писателів а вкоонець для того, що „Р. Листок“ пише „русский“ а не „русский“. Обжал. М. Огоновский в довшій промові отпирал заклики Шидловського, поясняє, що пише тільки етимологично, що умістив лише 3 портрети російських писателів, а всі прочі суть малоруські писателі, заявляє що ніколи не думав ідентифікувати Русинів сь Росіянами, і тільки задля лїт. цензури таких неоплаканих людей як Шидловский сидить вже 6 місяців в вязниці. Далі вказує обжалований, що в своїй часописі уміщував портрети Архкн. Рудольфа і Архкн. Стефанія, портрет о. Митрополита і що був завжди лояльним для Австрії і цбс. дому. Др. Дубинський і др. Дулемба противитя читанню цілого справозданя Шидловського, прокуратор обістає при читанню; трибунал ухвалєє по довшій нараді отчитати гдеяк важнішій уступы сего справозданя.

Двадцять другій день розправи — понеділок 10 липця.

Початок о год. $\frac{3}{9}$ рано.

Председатель приступає до переслухання свідків, призваних на нинішній день: о. Барусевича, о. Загайського, Амалия Іохеря і н. Євгенія Желеховського.

Першій свідок о. Іван Барусевич, игумен василіанського монастиря в Крехові, лїт 63, записаний, збірає по польськи: В вересню р. 1881 обстав я игуменом в Крехові по смерті о. Коссака. О. Косак умер 7 марта 1881 а я прийхав на сам похоронь 10 марта. От марта до вересня завідував креховським монастирем о. Загайский. Я тільки прийхав на похорон, а потому зараз отххав і доперва в вересню прибув я знов до Крехова. Преде. Як помешканє зайняли ви, о. игумен, в Крехові? Свід. Те саме, що займав о. Косак. Преде. І щож ви, отче, там найшли? Свід. Множество листів і паперів, так багато, що се мене аж здивувало. Преде. Гдєж були ті листи? Свід. В закамарках, в столиках, в кривках, в столиках були кривки. Преде. Яким жеж чином знайшли ви ті папєри, скоро они були в кривках? Свід. Я все порядкував, пересушувал, давав направляти меблі в тій спосіб открити кривки. Преде. А гдє еще були листи? Свід. В бібліотечній шаф, за книжками, в книжках. Преде. А в комоді? Свід. Були — підь підлогою в кривках. Преде. Як жеж ви открити ту кривку? Свід. Як отсуєнено комоду, то підь підлогою була кривка. На підлозі були гачки і по тій було знати, що підлога підносилася. Я підняв підлогу і показав кривку так на 15—20 фляшок вина, на докоті заглубки, так що з 20 фляшок вина може там вигідно станути. Я там хотів робити гнздо для фляшок вина. Там було сміття і також листи з давнішніх часів. Я думав, що там може єсть які документи, записи, і для того шукав. Преде. Як жє се були ті листи? Свід. Богато, богато, зовсім незрозумілих, помешаних. Преде. Але от кого були ті листи писані? Свід. Я не знаю от кого, бо на листах були тільки або такі закриті (робити крутий знак рукою), або підписи: Миколай, Гаврило, Гриць і т. п. Преде. А якже жє були ті листи писані? Свід. По руски — але такою якою твердо рушчиною, що годі було их розуміти. Преде. Чи ви читали ті листи? Свід. Читав — переглядав. Преде. І щож ви, отче игумен, з них дізналися. Свід. (тихшим голосом) З тій листів дойшов до мене, що небицько о. Косак інтересувався тими священниками, що поїли з Галичини до Холму. Було там багато листів, гдє ему дякували, звідчили, як им поводитя, гдє кто хвалив соб, що ему там добре. Був там, пригадую собі, один лист сь підписом П. Р. В тій лист було з початку по руски так: „Замыслию перейти на шизму“ — а далі вже було по німечки: „aus folgenden Gründen: 1) ich glaube nicht, dass der Papst das Haupt der Kirche sei, 2) ich verwerfe das Fegefeuer, 3) ich glaube nicht an die Herkunft des heiligen Geistes von Gott dem Vater und dem Sohne.“ Далі вже знов було там щось по руски писано і підпис П. Р. На тій лист був додаток рукою небицько о. Коссака: „Боже благослови“. Преде. Чи було що більше в тій листах? Свід. В тій листах не було нічого против нашого правительства, борони Боже, не було там нічого о особах замешаних в тій тепершній процес.

Преде. Як там були еще інші папєри; чи не було там згадки о яких грошах. Свід. Була книжка рахункова; були списані всі видатки. (Позитивне поясняє однак свідок, що се не була книжка рахункова, але звичайні папєр, позивзаний шнурочками, гдє було зверху написана певна квота пр. 2,000, 5,000, 3,000 зр. а в середині було написано на що видано ту квоту.) Були там видатки — для „Дому Народного“ — тільки а тільки — здаєся менш 1,000 зр. — для бурсы тої — тільки, для бурсы сен — тільки, для М. тільки, для Д. тільки, — для Х, У, Z і т. д. по 150 зр., по 200 зр. — всьляко. Покойний о. Косак був дуже знаменитий і щирий патріот руский, такий патріот, якого нині ціла Галичина не має. Он заволав всі бурсы, всі руські інституції товариства, запомагав учеників. Се був дуже світлий, дуже учений чоловік, се було світло нашого чину о. Василія. Колиб був прожив — о то було світло наше.

Преде. Чи не відомо вам, о. игумен, з отки бл. п. о. Косак брав гроші на ті видатки? Свід. Не знаю; я думав, що се побирав от ототки от своїх капиталів. Але як игумен того самого монастиря, гдє був бл. п. Косак, мушу для чести его памяти сказати, що ні крейцаря не брав на се в монастирських грошей і доходів. Я отавши игуменом в Крехові, переглянув всі давні рахунки монастирські, сконтролював, і всі рахунки були в як найбільшій ладі, не бракло ні крейцаря. Преде. Чи не було межі листами яких листів зь Росії? Свід. Були тільки от священників, що вийшли до Холму. Преде. А не було якого листу от російського генерала? Свід. Був один лист так в велику чертку, по російськи писаний, на долі був підпис великими буквами: „воинный генерал-губернатор Пржема“. Самого листу того не мого отчитати, не знаю, до кого був сей лист писаний, бо коверти не було і адресу не було ніякого. Преде. А якже зачинався сей лист, якій був титул? Свід. І титулу не було жадного. Письмо се виглядало як яка Beilage — яка яка прилога. Преде. Кілько выносили всі видатки о. Коссака на ціл гуманитарний? Свід. Всі видатки о. Коссака выносили після тій списків яких 16—17,000 зр. Преде. Чи не було

тамъ якихъ писемъ релігійного содержания? Свѣд. Були, було кілька брошуръ; одна була о торжествѣ канонизаціи св. Іосафата (Кунцевича) въ Римѣ; було тамъ благожеланье Галичинъ такого святого, були етипки и т. д. Муху сказати, що бл. п. Коссака бувъ свѣдѣломъ нашого чину, але пришовши до Крехова въ послѣднихъ лѣтахъ степричѣвъ, оксаився. Поляковъ не любивъ; бороня Воже, щоби кто заговоривъ до него по польски; на рідного брата бувъ розгнѣвався и не знати що зробивъ, якби заговоривъ до него по польски. Въ Креховѣ позитравъ вѣс латиньскій и польскій написи а покрисливъ на нихъ якійсь рускій. На старість сфискуванъ въ томъ пунктѣ и вже тільки въ шизмѣ бачивъ спасеніе. Предс. Кілько було всѣхъ тихъ наперѣвъ? Свѣд. О багато, такъ на мѣру було въ цѣль крѣпцѣ (всеслѣдствѣ); я все то переглядавъ и мало по мало паливъ.

Сов. Бушакъ. Зъ ѳтқи пок. Коссака мавъ стѣлько грошей? Свѣд. Заощадивъ собі зъ корепетицій въ Бучачи и яко провинціалъ мавъ 1400 зр., а бувъ провинціаломъ 4 роки. Прок. Въ протоколѣ збѣдали ви, що паперы по о. Коссаку знайдено въ мебляхъ. Свѣд. Я думавъ: въ шуфлядахъ. Прок. Чи були позиціи и на рубенці для рускихъ газетъ? Свѣд. Не знаю, може бути. Др. Искрицкій выпитувавъ свѣда, якъ то були „крийки“, въ котрыхъ знайдено паперы, где були тѣ „крийки“. Показалося зъ ѳтповѣдей свѣда, що тѣмъ „крийками“ були „шуфляды“. Предс. Не позволявъ дру Искр. завдавати далѣше такий подрѣбный пытанья.

Свѣдокъ о. Загайскій не заприослженный збѣнавъ, що по смерти Коссака ажъ до прїѣзду о. Варусевича бувъ въ Креховѣ и мешкавъ въ келіяхъ игумена. Свѣдокъ не переглядавъ „крийвокъ“ и не знае, чи було въ нихъ що, чи не було. Такожъ не знае, кѣлько пок. Коссака мавъ грошей и ѳтқи ихъ взявъ; нѣчо не знае о мнѣмыхъ грошахъ въ Россіи, о мнѣмой ненависти до Поляковъ а склонности до шизмы.

Мала бути переслухана еще п. Іохеръ, кухарка пок. Коссака, але обзѣнялася. Мавъ стати якъ свѣдокъ такожъ о. Сарницікій, але не станувъ, бо выѣхавъ на визитаціи монастырѣвъ и звѣзанье не могло бути ему доручене. Др. Искр. заявляе, що ѳтсупае ѳтъ переслухана о. Сарницікого. Прок. жадае ѳтчитана збѣнанъ о. Сарницікого, бо др. Искр. закинувъ ему фальш. Др. Искр. заявляе, що не о. Сарницікому, але о. Варусевичу закинувъ и закидае фальш. Предс. (до дра Искр.) Прощу не ображати свѣдѣвъ. (казавъ завдѣвати о. Варусевича). Предс. (до о. Варус.) Публично при трибуналѣ др. Искр. закинувъ вамъ фальш. Чи жадаете сатиѳакціи? Др. Искр. Я не закинувъ фальшу вышнимъ збѣнанъ свѣда. Предс. Вы сказали въ загалѣ, що о. Варус. збѣнавъ фальш. О. Варус. Я присягъ разъ и другій разъ присягну. Др. Искр. Менѣ иде о честь о. Варусевича, я ему дамъ сатиѳакцію. Предс. Зваживши, що разнаразъ повторяють такий сцену, я користаю зъ приослугуючого менѣ права и ѳбтираю голосъ дру Искрицкому, усуваю его ѳтъ обороны и зываю обжалованыхъ, щоби собі выбрали и шшого защитника, а нѣ, то судъ имъ надасть.

Наступила майже цѣлогодична перерва. По перервѣ заявивъ въ имени обжалованыхъ Адольфъ Добр., що коли неможливо, щоби др. Искр. мѣгъ ихъ боронити, то они не хотять нового, котрый не мѣгъ обзѣнатися съ цѣлою справою и може бы ще й пошкodikъ; обжалованъ дѣлаго годотся, щоби оборону всѣхъ перенали два позѣставшій адвокаты: др. Лубиньскій и др. Дулемба. Адвокаты и трибуналъ годотся на тое. По томъ пнтермеццо трибуналъ ухваливъ на вносене дра Луб. не ѳтчитувати збѣнанъ о. Сарницікого и не слухати далѣшихъ свѣдѣвъ въ справѣ пок. о. Коссака.

Свѣдокъ Евгений Желеховскій, проф. гимн. въ Станиславовѣ. На дѣтничъ пытаня предсѣдателя ѳтповѣдае, що о. Ник. Огоновского знае въ Станиславовѣ, але не остававъ съ нимъ въ близшихъ зношеняхъ. Свѣдокъ хотѣвъ въ р. 1877 заложити въ Станиславовѣ філію „Просвѣты“; о. Огон. выступивъ противъ того. Свѣдокъ мавъ мати ѳтчитъ въ рѣчницю смерти Шевченка „о Шевченку“. О. Огон. закававъ ученикамъ педагогичной семинаріи яти на вечеръ за Шевченка. Потѣмъ о. Огон. написавъ до „Сіона“ допись, въ котрой неприхильно высказався о ѳтчитѣ свѣда. а такожъ нападъ на Шевченка за его гдѣякій поезіи. „Я помѣстивъ ѳтповѣдъ въ „Сіонѣ“, въ котрой я обставъ за Шевченкомъ, хочъ и признавъ я о. Огоновскому, що ѳт гдѣякими замѣтами его я годжуся. На тее о. Огон. написавъ другу статью до „Сіона“, въ котрой накинута вже и явно на мене, писавъ и. пр. що въ рускихъ казисъ въ Станиславовѣ мене лишъ „толеруютъ“; л, очевидно, выступивъ по томъ зъ касина. Въ Станиславовѣ були дѣлѣ партіи Руиниовъ: одна народна, групувалися коло „Просвѣты“; друга коло товариства им. Качковского. О. Огон. не належавъ до той партіи, до котрой я належавъ, тожъ на дѣтничъ пытанье суди слѣдую: „чи о. Огон. належить до той партіи, що я, чи до противной?“ — я очевидно мусѣвъ оказати загално вѣдому правду, що належавъ до противной партіи; ое все, що я сказавъ передъ судією слѣдчимъ. Фактѣвъ жадныхъ о агитаціяхъ мѣдичныхъ о. Огон. не знаю, о политикѣ съ нимъ нѣколи я не розмовлявъ. Назва „русосиль“, москалѣфиль“ ѳтноситя лишъ до пытанъ литературныхъ та языковыхъ, а не до политичныхъ. Наконецъ проф. Желеховскій запротестувать противъ того, що староста станиславовскій въ ѳтзовѣ своѣй ѳтчитаной на розправѣ назвавъ его „русосильномъ“.

По пѣвгодичной перервѣ забравъ голосъ прокур. и поставивъ новѣ внесена до ухвалы трибуналу, ѳтчитати: 1) ѳтзову консисторіи во Львовѣ забороняючу „Слово“, „Проломъ“ и „Вѣче“ и три куренды противъ иноваций въ обрядѣ; 2) ѳтзову прокураторіи въ Угелѣ на Угряхъ съ спискомъ листѣвъ забраныхъ у Белѣ Грабара; зъ тыхъ ѳтчитати 6 листѣвъ; 3) для обясненя уваги въ актѣ обжалованя, що въ краю въ наслѣдство панславистичной агитаціи показались вже небезпечный проявы, вносять прокураторъ, щоби ѳтчитати на розправѣ: а) ѳтзову прокураторіи въ Самборѣ въ справѣ Семена Ворони; б) ѳтзову прокураторіи въ Станиславовѣ въ справѣ Василя Мороза, обжалованого о образу маестату; в) ѳтзову суду пов. въ Збаражѣ въ справѣ Н. Мотя; г) ѳтзову прокураторіи въ Коломѣ въ справѣ о. Ореста Кноблевского, обжалованого о образу маестату; д) ѳтзову прокураторіи въ Черемислѣ въ справѣ Тимка Годза и Федька Шатулы о образу маестату; е) актѣ обжалованя противъ Петра Андрусика въ Станиславовѣ; ж) ѳтзову прокураторіи въ Золочевѣ въ справѣ карной Ивана Лотоцкого и Андруха Розничного, обжалованыхъ о злоч. публ. насиліи. (Разомъ съ тѣми ѳтзовами вносить прокур. ѳтчитати такожъ акта процесу и збѣнанъ свѣдѣвъ, а все те ивъ засѣданю та й нѣмъ. Всѣ тѣ процессы были провадженъ або провадятся сего року); 4) далѣше вносить прокураторъ, щоби на сѣй розправѣ ѳтчитати на тайномъ засѣданю гдѣякій акты зъ веденого процесу противъ Адриана Мазура, обжалованого о зраду державы и звѣзати Мазура яко свѣда. Зъ актѣвъ дѣтничихъ Мазура вносить прокураторъ ѳтчитати: ѳтзову львовской дирекціи полиціи и протоколѣ ревизіи; збѣнанъ Мих. Вѣлоука; корреспондентію съ Аксаковымъ, о. Вол. Терлецкии, Мих. Вѣлоукомъ; билеты Соколова; нотатки Мазура о Ольгѣ Грабаръ и Адольфѣ Добрянскомъ; листъ о Наумовича, писаный 14 мая с. р. до Мазура; ѳтзову комитету панславистичного; нотатки списанъ Мазуромъ въ календаряхъ зъ рр. 1876 и 1878; рецензіи на листы высланъ до Ольги Грабаръ, до адъюнкта Решетляковича и до пншихъ особъ; броштуру „Докладъ совѣта петербургскаго комитета“; два стенографичны справозданя зъ засѣданъ того комитета, ѳтбухныхъ 29 жовтня и 3 грудня 1878; листъ Адольфа Добрянского до Мазура писаный 2 сѣчня 1879“. Наконецъ просить прокураторъ, щоби дискусія надъ пытаньемъ, чи розправа мае бути явна чи тайна, ѳтбулася на засѣданю тайномъ. Др. Лубиньскій противится воѣмъ вносенямъ прокуратора, бо не знае, що въ тыхъ актѣвъ мѣстится; просить предсѣдателя, щоби позволявъ защитѣ переглянути акта и ажъ по еп заявленю новзавъ ухвалу. Др. Дулемба ставить подобне вносене. Предсѣд. заявляе, що защитники могутъ переглянути акта черезъ второкъ (зъ той причины во второкъ не ѳтбувалася розправа).

По томъ наступило далѣше читанье актѣвъ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫИ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Министеръ просвѣты) бар. Конрадъ выдавъ розпорядженье въ справѣ испытѣвъ правническихъ на университетѣ чекѣмъ въ Прагѣ. Пѣсля того розпорядженя правники чекского университета могутъ здавати испыты або по нѣмцки або по чекки, але коли здавались по чекки, то мусѣтъ найменше одинъ предметъ здавати по нѣмцки. Се розпорядженье выкликало дуже велике недовѣленье въ кругахъ чекскихъ; дневники чекскы выступають дуже горячо противъ министерскому розпорядженю, закидаючи ему ярушенье закона основного, „правительство — голосать они — не може салувати чекскихъ студентѣвъ, щоби они мусѣли знати языкъ нѣмецкій и здавати испыты такожъ и въ языкѣ нѣмецкомъ. Оно здаваლობы, що Чехи выступаючи противъ того розпорядженя мають правду, але заживши, що въ Чехахъ народность нѣмецка гуто помѣшана съ чекскою, и урядникъ державный мусѣтъ урядувати такожъ и по нѣмцки, то треба признати, що розпорядженье министерске не чинить кривды чекскому языку, розпоряджаючи, що студентъ Чехъ лишъ о дѣиъ предметъ правнической мусѣтъ здавати по нѣмцки.

(Сойми краевѣ), ѳтже и соймѣ галицкій мають бути скликаны на 6 лѣт. вересня с. р. Соймови галицкому буде предложенъ правительственный проектъ о урегулованю фонду индемнизацийного.

(Пропамятне письмо шлезкихъ Поляковъ.) Польскы послы до рады держ., якъ звѣстно, при концѣ мин. сесіи удавались до гр. Таффе въ справѣ рѣвноуправленя Поляковъ на Шлезку (а есть ихъ тамъ не богато). Гр. Таффе ѳтповѣтъ приватно польскимъ посламъ, що въ Шлезку отношеня національнѣе дражливѣе, що бы самъ не може нѣчого предпринимати, але новѣйшъ памѣтниківъ Шлезка, Бакегемъ, буде старатися жаданымъ національнымъ славянскихъ народностей въ Шлезку удовлетворити. Дня 1 лѣдця внесли два польскы послы до сойму шлезкого, Ценцля и кс. Свежи, пропамятне письмо до намѣстника Бакегема, въ котромъ домагаются: 1) щоби польскій и чекскій языкъ бувъ рѣвноуправленый въ судахъ и щоби суды принимали поданы въ славянскихъ языкахъ и ѳтговѣдали по славянски; 2) въ школахъ щоби учено по славянски а лишъ въ высшихъ кѣлькохъ класахъ по нѣмцки; 3) щоби въ Цѣшинѣ утворити семинарію педагогич-

ну съ польскимъ языкомъ выкладовымъ, або евентуально, щоби бодай два предмета были выкладаны по польски; учителями педагогичной семинаріи мають бути лишъ Славяне; 4) щоби во всѣхъ политичныхъ урядахъ и судахъ настановляти лишъ такихъ урядниковъ, котры умѣють по польски а евентуально по чекки. Пропамятне письмо кончить словами: „Мы домагаемся того урочисто; протестуемо противъ насилій германизму и будемъ такъ довго домагаться нашихъ правъ и о нихъ боротися, доки ихъ не получимъ“.

(Зѣздѣ монархѣвъ.) Якъ що року такъ и на сѣй рокъ мають зѣхатисъ зѣстанучъ въ союзѣ монархи Австро-Угорщины и Нѣмеччины — въ Ишль. Кромѣ того цѣсаръ Францъ-Иосифъ має зѣхатисъ съ италійскимъ королемъ Гумбертомъ. Зѣздѣ цѣсара австрійского съ королемъ италійскимъ въ Италіи бувъ ѳтъ давна уважанный зовѣмъ природнымъ ѳдданьемъ визиты по выѣздѣ короля Гумберта въ Вѣдны. Далшого то газетѣ не приписуютъ зѣздыви цѣсара австрійского съ королемъ италійскимъ значеня заключеня союза Австрій съ Италією. Одно лишъ хѣба значенье политичное може мати зѣздѣ сѣй: именно цѣсаръ выѣде до Италіи въ Триесту, где сего лѣта буде обходжена торжественно 500-та рѣчниця прилученя того мѣста до Австрій; зѣздѣ ѳтже монархѣвъ непосредно по такѣмъ торжествѣ може мати значенье протесту противъ всѣхъ забѣговъ партіи „Italia irredenta“, вымѣреной противъ Австрій. Шо до зѣздѣ цѣсара Францъ-Иосифа съ цѣсаремъ Вильгельмомъ, то зъ початку голошеня, що монархамъ будутъ товаришты министры: гр. Кальноки и гр. Таффе съ одной стороны, а кн. Бисмаркъ съ другой. Новѣйшы вѣсти подаютъ, що монархи зѣздуютъ самѣ, безъ супроводу министровъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Ген. Михайлъ Дмитріевичъ Скобелевъ умеръ нагло дня 7 лѣт. лѣдця въ Москвѣ въ готелю Дюссѣ. Мих. Скобелевъ бувъ онымъ ген. Дмитріемъ Скобелева, звѣстнымъ вождѣмъ козаковъ зъ послѣдней турецкой войны. Дѣдъ Скобелева мавъ бути тамбуромъ и въ р. 1812 за проявленю хоробрѣсть бувъ вынесеный царемъ Александромъ I на ступень офицера. Помершій Мих. Скобелевъ родился 1840 року; войскову науку побиравъ въ школѣ кадетской въ Петербургѣ. Яко офицеръ штабовый ѳтзначився въ рр. 1871 и 1872 въ Туркестанѣ; въ 1873 р. яко майоръ генеральнаго штабу бравъ участь въ выѣздахъ военной на Хиву; въ 1874 бувъ именованный губернаторомъ въ Ферибанѣ и въ 1875 р. генералъ-майоромъ. Въ р. 1877 одержавъ Скобелевъ команду дивизіи четвертого корпусу, и командувать тою дивизією подѣлавъ российско-турецкой войны. Его имя стало славне насампередъ черезъ взятые штурмомъ Ловчи дня 3 вересня 1877 р. Познѣйше поручено ему чернувати Плевну. Онъ вызначивъ тутъ невычайно смѣлостю; самъ на передѣ сѣдѣвъ все на бѣдѣмъ кони противъ ворога; частые мавъ, що нѣколи не бувъ раненый. Съ войсками бувъ все дуже популярный и они его обожали. По упадку Плевны Скобелевъ яко командантъ корпусу бравъ участь подѣ ген. Радечкии въ взятю до неволѣ арміи зъ Шинки и вызначився при здобутю Адрианополя. По ѳтдѣнѣ войнѣ оставъ Скобелевъ яко командантъ корпусу при российской арміи въ вѣходній Румелии. Уже ту почавъ Скобелевъ свою ораторскую дѣяльність, заявляючи завѣдды, що Россіянѣ иѣ коли не покинутъ позицій за Балканомъ. Повернувши до Россіи, Скобелевъ почавъ въ неадаку, по ѳтдѣнѣ войнѣ можна было вже ѳтбитися безъ непогамованныхъ „зѣзѣтовъ“ (такъ звано молодшихъ генералѣвъ, котры здобули собі славу въ центральной Азіи), а салновѣи генералы почали зновъ грати родю. Ажъ коли въ 1879 р. выприва военна противъ Текинѣвъ ѳтключилася кровавою неудачею для Россіянъ, тогды пригадано собі Скобелева. Въ мартѣ 1880 р. бувъ пок. Мих. Скобелевъ именованный начальнымъ командантомъ выѣправы и тутъ то Скобелевъ зложивъ доказы справдѣ великой здѣбности вождѣ арміи. Онъ почавъ тутъ свою дѣяльність насампередъ придбаньемъ ередствъ транспортныхъ: закупивъ 20,000 верблюдовъ, заправдавъ пароходы на мори каспійскомъ и почавъ будову желѣзницѣ. Въ лѣдню 1880 р. предпринявъ самъ Скобелевъ лично реконсансъ на 120 верстовъ въ глубъ краю Текинѣвъ ажъ до Геокъ-Тепе, головной твердинѣ Текинѣвъ. Въ падолѣсть выступивъ зачино першій разъ противъ Геокъ-Тепе, зъ початку грудня другій разъ, а съ концемъ грудня третій разъ. Дня 24 сѣчня 1881 р. Скобелевъ здобувъ приступомъ Геокъ-Тепе. Въ Россіи а ѳтсобаво въ Москвѣ бувъ Скобелевъ принятый якъ триумфаторъ, навѣтъ одинъ пароходъ на каспійскомъ мори названо его именемъ. Але зъ причинъ англійского правительства, котре бачило въ Скобелевѣ будущаго покорителя Индіи, ѳткликано его за каспійского краю и именовано его командантомъ четвертого корпусу въ Миньску. Съ початкомъ сего року имя Скобелева роздѣилось нагло по цѣломъ свѣтѣ, а въ Россіи черезъ кѣлько мѣсѣцѣвъ было его имя поклкомъ панславистѣвъ. Се сталося зъ причины Скобелевой бесѣды на бенкетѣ въ память здобутя Геокъ-Тепе. Ся бесѣда звѣстна нашимъ читателямъ зъ „Дѣла“.

Российске правительство, не хотѣчи брати на себе ѳтвѣчальности за смѣлу бесѣду славного генерала, дало ему ѳтпустку и ѳнъ поѣхавъ до Парижа. Але тамъ Скобелевъ пріймлючи дня 16 лютого депутацію сербскихъ студентѣвъ, выговоривъ еще выразнѣйше те, що сказавъ въ Петербургѣ на бенкетѣ. Тутъ и познѣйше въ Вар-

шавѣ выступавъ Скобелевъ противъ Нѣмцѣвъ, яко вороговъ Славянъ, разумѣючи подѣ Нѣмцами, — Нѣмеччину и Австрію. Повернувши зъ Парижа на Женеву, Вѣдѣн, Варшаву до Петербурга мавъ Скобелевъ въ Гатчинѣ розмову съ царемъ. Царъ мавъ ему згнати его выступленя, але не выпустивъ его зъ своей ласки, чого доказомъ те, що Скобелева выславъ назадъ яко коменданта корпусу въ Миньску. Зъ родинныхъ ѳтношенъ пок. Скобелева мы пригадаемъ нашимъ читателямъ, що мати его була въ осени 1880 р. замордована въ вѣходній Румелии лейтенантомъ Узатисомъ; до Румелии ѳдѣла она для благотворительныхъ цѣлей. Пок. Скобелевъ оженился бувъ головою зъ намовы матери съ княжною Галичинѣ, але по роцѣ розвѣзавъ съ нею. Одна его сестра повѣнчалася съ княземъ ляхтенберскимъ, и черезъ те покѣйный бувъ посвояченый съ царскимъ домоу. Скобелевъ умеръ нагло; ѳтъ довшого часу ѳтдававъ на розширенье жилъ правон ноги. Кѣлько дѣвъ передъ смертю богато ѳдѣвъ верхомъ и жила сильно наповнилася кровію. Дня 7 лѣт. лѣдця жила бедрова пукла и смерть заразѣ наступила.

О смерти ген. Скобелева заговорили воѣ европейской газетѣ дуже обширно. И не даво. Кѣлибъ Скобелевъ бувъ умеръ минуваго року, передъ своимъ сегодѣшнымъ бесѣдами, то газетѣ буилибъ згадали о его смерти далеко коротше, сказалибъ: умеръ вытѣзъ зъ Шинки и Геокъ-Тепе. Але Скобелевъ ѳтѣ сѣчня с. р. выступивъ яко политикъ, яко апостолъ панславизму, яко проповѣдникъ войны Славянъ противъ германизму, и на кѣлько мѣсѣцѣвъ заколотивъ бувъ довѣрѣ въ мирѣ европейскій. Пок. Скобелевъ належавъ до группы молодшихъ российскихъ генералѣвъ, якъ Черняевъ и Фадеевъ, котры были войками а заразомъ политиками и стояли за идею российскаго панславизму. Одна нѣм. газ. такъ характеризуетъ згаданныхъ трехъ генералѣвъ политикѣвъ: Фадеевъ — писатель брошуръ, Черняевъ — писатель въ дневникахъ, а Скобелевъ — бесѣдникъ. Скобелевъ проповѣдывавъ войну противъ Нѣмеччины и Австро-Угорщины а союзъ Россіи съ Францією. То само проповѣдывали печатно передъ нимъ Черняевъ и Фадеевъ. Але оба послѣдній не вызначились такъ въ войнахъ, якъ Скобелевъ, котрый за свою хоробрѣсть и завѣзѣность ставѣя народнымъ ридаремъ. И ось дѣлаго то такъ занепокоеные послѣдувало по его смѣлыхъ бесѣдахъ въ Петербургѣ, Парижѣ и въ Варшавѣ. Смерть Скобелева оплакуе головою партія панславистична въ Россіи; для неи Скобелевъ бувъ тымъ яко генералъ, чимъ есть гр. Игнатѣвъ яко дипломатъ. Пок. Скобелевъ бувъ типомъ российскаго панслависта.

Похоронъ Скобелева ѳтбувся въ присутности великихъ князѣвъ Николая, Алексѣя и Ляхтенберга, генералѣвъ, губернаторѣ и министры войны. Великій князь и генералы вынесли зъ церкви домовину. Указомъ царскимъ надано корветѣ военной „Витѣзъ“ назву „Скобелева“. Зъ Петербурга телеграфуютъ, що мѣжъ народомъ въ Москвѣ роздѣлилася була вѣсть, що Скобелева строили Нѣмцѣ. Народъ мавъ бути страшно взбуреный. Полиція предприняла средства осторожности противъ евентуальнымъ безпорядкамъ.

Въ Москвѣ, якъ доносятъ найновѣйшы телеграммы, мали ѳткрыти пять новыхъ минъ подѣ улицами, ведучими до Кремля.

Египтъ. Вчера рано розпочали англійскій корабль ланцирн Alexandria, Sultan и Superb бомбардувати форты александрийскы. Батеріи египскы зарѣзъ ѳтповѣли стрѣлами; кули однакъ не досягали кораблѣвъ. Небавомъ почала вся англійска флота брати участь въ бомбардованю. О годинѣ 7¼ рано стрѣлы зъ канѣнъ зъ одной и другой стороны были надѣслѣйшѣи. Въ двѣдцать минутъ замовкли два александрийскы форты; форты Фаросъ, здаеся, зѣставъ сильно ушкоджений; корабль англійскій не потерялъ нѣякой шкоды. Въ понедѣлокъ адмиралъ англійской флоты Сеймуръ заѣдомивъ бувъ губернатора Александрии, що во второкъ о 4 годинѣ рано розпочне бомбардованье. Конзулъ англійскій зновъ заявивъ першому египскому министрови, що правительство англійске зрывае зношеня съ правительствомъ египскимъ и въ томъ писомѣ учинивъ турецкого комисаря Дервиша-пашу ѳтвѣчальнымъ за безпеченство кедина. Конзулъ удався потѣмъ на англійскій корабль.

Болгарія. Въ першихъ дняхъ сего мѣсяця князь уложивъ нове министерство; складъ того нового министерства показуе, що князь не думаетъ покинути своего абсолютного правленя, котре розпочавъ по тамтогорѣднѣмъ замаху на болгарску конституцію. При складѣ того кабинету князь зовѣмъ не уважливѣвъ домаганъ либеральной оппозиціи; до министерства не поклкавъ анѣ Валабанова, анѣ Икономова, анѣ Бурмова, анѣ жадного ишого зъ либеральной партіи. Министромъ справъ внутрѣшнихъ именовувъ зновъ российскаго генерала, хочъ Болгарѣ радѣиъ на томъ становищи бачити Болгара. Далѣйшимъ признакомъ часу въ Болгаріи есть те, що правительство заказало выдавати послѣдній либерально-оппозиційный дневникъ въ Болгаріи „Вратство“ и на ново зачало арештувати Цанкова, проводира либералѣвъ. При змѣнѣ министерства дотенерѣшныи министръ просвѣты ученый историкъ, Чехъ др. Константинъ Иречекъ, утративъ черезъ интриги ретроградной клики свой портфель; ѳнъ зѣставъ лишъ яко совѣтникъ въ министерствѣ просвѣты. — Такъ бачимо, що въ балканскихъ славянскихъ краяхъ свобода, яка була у нихъ зарѣзъ по российско-турецкой войнѣ съ лѣтами починае щоразъ болѣше уступати мѣсце абсолютизму. Князь болгарскій пануе вже самовладно, авторитарно ѳтъ двохъ лѣтъ, екасувавши скупшину болгарску, а король сербскій розпочавъ сего року

ити слѣдомъ князя болгарскаго и хочъ еще не окаявъ скупщини, але сильно еи понѣвчати. Побачимо, що зъ того вийде. Намъ здасть, що славянскі народы на балканскѣмъ пѣвостровѣ не схотятъ довго терпѣти самоволі своихъ князѣвъ, якъ не хотѣли терпѣти самоволі Туркѣвъ.

НОВИНКИ.

— На соборинку деканальномъ въ Микунинцахъ отбутомъ дня 22 лат. червня, ухвалило духовенство однодушно не підписувати адресы вѣрности до свят. престола и цѣс. трону для того, бо якъ все руске духовенство такъ и весь народъ не перестали бути вѣрными тымъ найвысшимъ властямъ, тожъ за вѣруванье о той вѣрности булобъ злишнімъ и неумѣстнимъ.

— Протестъ здоровомыслящихъ поляковъ противъ отданню монастыря оо. Василіанъ въ Добромиліи пп. езуитамъ, выготовлений редакціею „Sztandar-u Polsk-ogo“ числить вже, якъ доносить згадана редакція, кілька тысячъ підписовъ.

— Кореспондентъ львівскій до країнськомъ „Reform-y“ дуже добре характеризує теперішній сезонъ „plotek“ во Львовѣ. И такъ підносить, що мѣжъ польскою суспільністю во Львовѣ колынується выдумка, очевидно обчислена на средство агитаціею, що мовить то зъ Росіи надійшли грубі сумы рублівъ для тыхъ колыканати обывательствъ, котрі мають рѣшити тяжку и важну справу. Дальше выдумано якусь угоду, котру „ктось“ хоче „где-о“ не знати съ кимъ заключити; ба була вже й така сенсаційна байка, що кто-о где-о съ кимъ якусь угоду заключивъ. Нарештѣ запанувала велика радість мѣжъ поляками во Львовѣ, якъ якійсь тамъ „великій чоловікъ до малыхъ интересовъ“ выдать охикъ; „Jeżeli to wyborni pedagogowie!“ — „Нѣ, пише кореспондентъ „Reform-y“, здасть, що мы захорували небезпечно въ послѣднихъ грѣхъ тыждняхъ. Отъ многихъ лѣтъ всѣ т. зв. либеральні часописи польскі высылали езуитовъ на мѣсто до Каарловъ, Зулубовъ, доказували навѣтъ, що булыбы найлучше, колибы всѣ ученики Лойоль щезли зъ лица землі, а нынѣ тѣ езуиты мають насъ оцати, мають уратувати унію“.

— П. А. Кулѣшъ выдать у Відни нѣмѣцку брошуру подъ заг. „Die Vergewaltigung der Basiliener in Galizien durch die Jesuiten“. Тая брошура має вийти и по руски въ Липску.

— Руско-народный театръ подъ дирекціею п. Биберинова дасть въ день св. Іоана Крестителя перше представленье, „Ксантина зъ надъ Полтвы“, въ Теревольнѣ.

— Въ Золотникахъ розпочалася робота дупаня камины на мурованье церкви заходомъ мѣщевца парохя, о. Іосифа Воцюрка, котрый дуже щиро словомъ и заохотою працює коло розпочатого дѣла.

— Въ Теревольнѣ запечатано божницю дня 27 лат. червня въ причины, якъ кажуть, якихъ зачутыхъ заговорѣвъ (?) мѣжъ жидами.

— Студенты школы ветеринарии во Львовѣ можуть, въ мыслѣ постановы министерства войны, користати зъ институту однорѣчної службы войсковой. Въ томъ взглядъ зрѣнано студентѣвъ львівской школы ветеринарии съ вѣденскою.

— Въ Черновицѣхъ отбудея сего року дня 26 лат. липця синодъ греко-восточного обряду, въ котромъ возмуть участь духовні и свѣтскі особы. Правительственнымъ комисаремъ на томъ синодѣ буде самъ намѣстникъ Буковины, гр. Алесани.

— О. Тома Полянскій, директоръ перемышской гимназии обидѣвъ во второкъ минувшого тыждня 25-лѣтній юбилей своего директорства. Рада мѣста Перемышля почтила высокопоставленого и заслуженного юбилата наданьемъ ему почетного обывательства мѣста Перемышля. Въ юбилейный день рано удалася рада мѣста in gremio до дому юбилата и высказала ему свои желанія и признанье за многолѣтній плодотворный трудъ. По томъ складли желанія юбилатуи всѣ профессеры гимназии и зложили ему на памятку свои фотографіи угрунованъ артистично въ одинъ образъ; въ имени профессоровъ промовлявъ о. катих. Желеховскій. Дальше складли свои желанія юбилатуи товариство педагогичне и учителя педагогичной семинарии. Вечеромъ тогожъ дня даный бувъ въ честь юбилата пиръ, въ котромъ взяло участь надъ 60 особъ.

— Загальний зборъ академичного товариства „Дружний Лихваръ“ отбувалъ въ недѣлю. На зборѣ правительственный комисаръ не позволилъ радити надъ выдвинутымъ „Антологіи народныхъ пѣсень“. При концѣ збору явився и ректоръ университета, п. дръ Пентакъ и завывавъ еще разъ товариштвѣ „Дружного Лихвара“, щобы не підписували протесту противъ панской конституціи о отданню оо. Василіанъ пп. езуитамъ.

— Зъ Галичанъ пишуть намъ: У насъ мало що не пришло 7 липця с. р. въ часѣ ярмарку до подобногъ заворушеня противъ жидѣвъ, якъ недавно въ Підгайцахъ. Одинъ парубокъ зъ Потвы крутився черезъ якійсь часъ коло одного жидѣвскон крамницѣ съ хлопками чоботами. Жидъ не мѣгъ дорукаться одною парю чобѣтъ и чи справедливо чи несправедливо почавъ парубка чѣпатись, що ему укравъ чобѣты; носыпались агордні слова, повставъ крикъ а жидѣва збѣглася мовъ на даный знакъ зъ всѣхъ бѣговъ и почала окладати хлопця „жѣбѣхами“ и „зецами“ въ груди и живѣтъ, ажъ поки той не повалился закровавленный и безиритомный на землю. Обуреный

народъ почався вже товщати и отпрожувати на жидѣвъ, та въ самъ часъ пришли жандармы, забрали побитого парубка на фѣру, закували жидѣ и завезли обохъ до суду.

— Вп. П. Миколай Витошинскій, котрого щедрѣ жертвовательность въ короткомъ часѣ стала загальнозвѣстною на нашій Руси и зѣдала собѣ узнаенье и славу у всѣхъ нашихъ земляковъ, жертвувать зновъ на нашъ руки: 100 зр. для Русинѣвъ-погорѣльцѣвъ Доброгосова дорожыцкаго повѣта, для увязненыхъ о. Ів. Наумовича 25 зр., для О. Маркова 25 зр., для Ап. Нича 20 зр., для Из. Трембицкого 20 зр., для Ів. Шпундера 10 зр., для Ол. Залуского 10 зр. — разомъ 110 зр. — для „Народного Дому“ 63 зр. 90 кр. съ отс. въ книж. щаднич. мѣс. Стан. Честь и слава великодушному жертвователю!

— Открытыя земного воску въ Трускавци. Въ мѣсцевости „Помѣрки“ на годину дороги отъ Трускавця п. Маріянскій повномочникъ спѣлки, на котрой чолѣ стоить кн. Адамъ Сапѣга, открывъ въ глубинѣ 7 саживъ стѣлько богато воску, що отъ разу выдобуто 200 сотнарѣвъ. Въ 8-мѣ сажини загинула выправдѣ жила, але понеже подъ нею знаходится покладъ илового лунку, який и въ Боровславѣ подыбуеся мѣжъ жилами воску, то есть надѣя, що подъ сподомъ буде вѣсокъ въ еще болышомъ богацтвѣ. Около 50 кроковъ отъ того мѣсца знаходится другій шибъ п. Глинського и спѣлки; зъ глубины 100 саживъ выдобуваеся много болышихъ и меншихъ кавалковъ воску такогъ хорошого, жѣтого, якъ въ Боровславѣ. Глинскій выкопавъ другій свой шибъ о 15 кроковъ отъ шибу Маріянського и въ глубинѣ 9 саживъ знайшовъ щедрый покладъ воску. Оба предприемцѣ почали копати зновъ два новы шибы — и надѣются на успѣхъ.

— 13-го Ч. „Зеркала“ вийде ажъ 18 с. м., бо редакція его пригтовляе до 13-го числа велику картину: „Обжалованіе поредъ судомъ“. По сѣй причинѣ буде продаватись те число для непередплачуемыхъ по 50 кр.

— Духовній мисіи. Въ Жидачѣвскѣмъ деканатѣ маі отбути ся сими днями мисіи: въ Жидачевѣ, въ Городиловѣ и въ Славнѣ. Въ Жидачевѣ отбулася мисія заходомъ о. Стефана Ленкавского и тревала три днѣ: 9-го, 10-го и 11-го лат. липця; въ Городиловѣ (прилученѣмъ до Жуличъ) въ днѣ 4, 5 и 6 липця устроена о. Н. Пачовскимъ; а въ Славнѣ въ днѣ 10-го и 11-го липця. Всѣмъ тымъ мисіямъ Вир. митрополитъ удѣливъ свое благословенье. — Дня 30 лат. липця отбудея духовна мисія въ Цѣскахъ, дек. олеского.

— Дръ Ник. Зыбикевичъ, маршалокъ красивый, выхавъ на кѣлька тыждѣвъ до Швайцарии.

— Испытъ на катихѣвъ для цѣлоу вышомъ гимназии зложили оо.: Изидоръ Сзорокій, катихѣвъ въ Золочевѣ; 2) Гр. Ярема, заступникъ катихѣвъ въ Бродкахъ; 3) М. Семеновъ, катихѣвъ учительской семинарии въ Станиславѣ; 4) М. Гаскевичъ и 5) М. Веселовскій.

— Школа надѣтъ въ Львовѣ на наказъ министра войны буде розвизана въ сернии с. р., а ученики еи будутъ придѣлены до школъ кадетскихъ въ Відни и въ Празѣ.

— Стипендію запомогу 50 зр. рѣчно зъ фонду бл. п. еп. Мих. Куземского удѣливъ совѣтъ „Народного Дому“ ученикови 2-гои класы нѣмѣцкой гимназии, Павлоу Калинському, сынови священника зъ Воляничъ.

— (Дрѣбні вѣсти.) Отъ минувшой недѣлѣ открыта выставка образовъ въ сали львівской политехники. — На выставѣ сегорѣшній въ Перемышліи буде выставлена электрична лѣхтарня, отзнана на выставѣ париской золотымъ медалемъ. — Гр. Романъ Потоцкій, сынъ намѣстника, заручився съ графинькою Изабеллою Потоцкою, дочкою Станислава Потоцкого зъ Бережанъ. Наречена, якъ кажуть, дѣстане въ посагу ключъ бережанскій, вартости 6 миліонѣвъ зр. — Цѣсаръ удѣливъ громадѣ Переводѣвъ въ повѣтъ сокальскѣмъ 100 зр. запомогі на будову школы.

Только 50 крейц. коштуе одинъ льосъ великой ТРИЕСТЕНСКОЙ ВЫСТАВОВОЙ ЛЬОТЕРИИ

Тѣ льосы можна набути въ всѣхъ конторахъ вымѣны, въ ц. к. трафикахъ тытуневыхъ, въ коллентурахъ льотерійныхъ и у прочихъ продавательствъ въ австро-угорской монархii.

Тая такъ богато вывѣнована льотерія має 1 голов. выграна 50.000 зр. готѣвъ. 1 „ „ 20.000 „ „ 1 „ „ 10.000 „ „ 1 „ „ 5.000 „ „ 1 „ „ 3.000 „ „ 1 „ „ 1.000 „ „ 1 „ „ 500 „ „ 1 „ „ 200 „ „ 100 „ „ 50 „ „ 25 „ „

въ загалѣ тысячъ оевціальныхъ выграныхъ въ вартости

Гульдѣнѣвъ 213.550 Гульдѣнѣвъ. Дальше многои инші дуже пѣтний выграны въ предметахъ выставовыхъ, жертвованныхъ выставателями

О перенятѣ продажи треба завазъ звернутись до отдѣлу льотерійного триестенской выставки, 2. Piazza grande, въ Триестѣ.

При закупкѣ поодинокыхъ льосѣвъ треба долучити 15 кр. на выдатки почтовой.

Во Львовѣ можна набути тѣ льосы у хваленого „Рустикально-Кредитного Банка.“ 2—2

Вѣсти епархіальны.

Зъ АЕпархii Львівской.

Грамоту на заведателя капелланіи въ Петриковѣ, дек. тернопольского, получивъ о. И. Калиновичъ, новооставленный пресвитеръ.

Введенъ въ душпастьерскі посады оо. 1) В. Лукашевичъ, яко системизованный сотрудникъ въ Березовѣ; 2) И. Калиновичъ яко заведатель Петрикова; 3) И. Стеблецкій, яко системиз. сотрудникъ въ Коронци.

(Надѣслане.)

(Статii въ рубрицѣ „Надѣслане“ не походятъ отъ Редакціи.)

Выдѣлъ читальнѣ въ Довгомостискахъ складае щиро подяку хваленому товариству „Просвѣтъ“ за присланный їи даромъ книжки и за добры желанія. — Отъ выдѣлу читальнѣ въ Довгомостискахъ. — Василь Бѣлобрамъ, предсѣдатель.

Выдѣлъ товариства „Дружний Лихваръ“ складае за удѣленъ ласкаво запомогі ВП. Добродѣямъ: п. Миколаю Витошинскому, п. Ивану Штокалеви, о. Латоровскому и тов. Дзериновичи. — Отъ выдѣлу товариства.

Съ симъ числомъ розсылаеся Вп. предплатникамъ „Библиот. найзн. повѣстей“ конецъ и окладинку до повѣстки Диккенса „Поворѣтний Дзвонъ“ и першій 2 аркушъ повѣсти въ трехъ томахъ зъ шведского „Грошъ а праця“.

Цѣс. выключно корол. упривил.
Екстрактъ Орѣховый
до фарбованя сивого волоса
вынайшовъ перфумеръ
А. Мачускій
во Львовѣ, Kärtnerstrasse, 26.

П. к. выключно упривил. сред. сиво тое до фарбованя волоса, надяюще сивому волосу тревалу барву чорну, брутнату або блондъ, вытворенье лишь зъ субстанціи розсидной, т. е. зъ луныны зеленыхъ орѣховъ, не есть при томъ нѣ крыхты шкѣднымъ анѣ здоровлю, анѣ волосу, и фарбує волосъ въ протягу 15 минутъ хорошо и тревало на чорно, брутнато або блондѣ, такъ що навѣтъ при умываню фарба не сходитъ.

1 флаконъ екстракту орѣхового пыльного „ 3—
1 пуделочко съ 6 пробными фл. „ 3-50
1 флаконъ орѣхового молога на отрѣзъ волоса „ 3—
1 флаконъ орѣховон помады для нафарбованя волоса „ 2—
1 флаконъ орѣховон омыны для тои цѣли, якъ выше „ 2—
1/2 фл орѣховон омыны dito „ 1—
Въ правдѣмъ гатунку набути можна въ парфумеріи Мачуского

Во Львовѣ у Зиг. Рукера, аптекаря, а головной складъ въ Кіевѣ у А. Кудрина, парфумера. (20—30)

ПОХОДЪ СОВЕСКОГО

подъ Вѣдѣнь р. 1683.
Написавъ Стефанъ Качала.
Цѣна 20 кр.
Дѣстати можна въ администраціи Дѣла.

Концессіоноване
Бюро учительске
Зузанны Крижановской
ВО ЛЬВОВѣ
ул. Гродзичкиа ч. 13.
маючи численній зносны въ краю и за границею, препоручае учительскі, гувернантки и бѣны Польскі, Нѣмкинѣ, Францужанки и Англичанки. 5—12

Теофиль Копыстинскій артистъ маляръ,

образовавшійся за границею, звѣстный зъ краев. выставъ штукъ красныхъ, выконує портреты, якъ также религіин образы рѣжонъ величины.

Поручаючися ласкавымъ взглядомъ, просить о занотованье адресу: Теофиль Копыстинскій во Львовѣ, ул. Краковска, ч. 20.

„МЕРТВІ ДУШѢ“

гумористична повѣсть Миколая Гоголя съ портретомъ автора и „Словомъ отъ Выдавицтва“ (278 сторѣвъ великой 8 кп).

Цѣна 1 зр. 80 кр.; съ пересылкою почтовою 2 зр.

Дѣстати можна въ администраціи „Дѣла“ и въ книгарни Ставропигійской.

Мимо подвысшеного цла

на скѣлько запасы выстануть — поручае торговля

КАРОЛЯ БАЛЛАБАНА во Львовѣ

Гербаты Конго 1/2 кил. зр. 2— 1/2 к. Куба „ „ „ —88
„ родинной „ 3— „ „ „ большой „ —92
„ Melang de Moskau „ 4— „ „ „ Цейлонъ дрѣб. „ —96
„ Imperial „ 5— „ „ „ грубозерн. 1—
„ найлуч. высѣвковъ „ 1-70 „ „ „ найлучшой 1-04
Кавы, на скѣлько запасы выстануть найдешевше.
1/2 кильо Сантосъ „ —68 „ „ Перловой „ 1-04
„ „ Гутамала „ —72 „ „ Мока „ 1—
„ „ Лагуайра „ —84 „ „ Явы золотой „ 1-04

Свѣчки церковны чисто стеариновой безъ жадного сурогату 500 граммѣвъ або 1/2 кильо — за 50 кильо зр. 52.

(10—?)

Переписка Редакціи и Администраціи.

ВП. нашимъ предплатникамъ, приславшимъ черезъ „Дѣло“ на общество имени Качковского: Въ грошѣ присланны на общ. им. Качковского мы передали выдѣлову, на що мы получили и дотычній повѣтованя. Просимо протое удаватись протое до выдѣлу товариства. Се саме отнѣсится такожъ до присланныхъ черезъ насъ грошей на „Стенографичный Записки“ зъ процесу Ольги Грабаръ и тов. Администрация „Дѣла“ складае сердечну подяку П. Т. Предплатникамъ котры надѣслали намъ наддатки за надзвычайный прилогі до „Дѣла“. Именно надѣслали: Вп. К. въ Рад. 1 зр., Веч. о. Т. М. въ Д. 50 кр., Веч. о. Е. Л. въ Лешн. 2 зр., Веч. о. И. Б. въ Псар. 1 зр.

Ф. Д. НОВИЦКІЙ

улиця Галицка ч. 52

поручае свою щедро въ свѣжій корѣнный товары заосмотрену торговлю.

Якъ такожъ

**Кортѣръ, Вино, Пиво,
Конякъ, Горѣлку, Розолісы**

такъжъ

ОКРЕМУ КОМНАТУ

ДО СНѢДАНЬ.

(Замовленя зъ провинціи заагаджує найстараннѣше отворотною почтою и числячи все якъ найтаньше.)

4—4

„ДЫМЪ“,

повѣсть Ів. Тургенева. Цѣна 1 зр. 50 кр., съ пересылкою 1 зр. 70 кр.
Дѣстати можна въ администраціи „Дѣла“ або въ книгарни Ставропигійской.

„СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ“

повѣсть знаменитого англійского писателя К. Дикенса. Цѣна 30 кр., съ пересылкою 35 кр.
Дѣстати можна въ администраціи „Дѣла“ або въ книгарни Ставропигійской.

И. ГОЛЬДМАНЪ

зигармистръ

при улиціи Галицкой ч. 21

Поручае золоты и сѣбный зигарки кишенивъ просто зъ фабрикъ жевевокихъ, зигары стѣнный, зигары будячй и т. д. 1—4

ТОРГОВЛЯ

МИХ. ДЫМЕТА

во Львовѣ

поручае крестики нагрудны св. Тверезости по 50 кр. за тузинъ. 1—3

Цѣлкомъ свѣжій транспортъ

зѣ збору 1881/82 р.

найдоборѣйшой

черезъ „Суесь“ опроважденон

ГЕРБАТЫ хиньской

1—4 а именны: цѣна за пудъ кильо
Ч. 1. Ташу жѣвотѣтна аромат. зр. 4-40
2. Юнточанъ блѣднѣтн „ 3-60
3. Нандзинъ чорна аромат. „ 3—
4. Сухонгъ мало наркот. „ 2-50
5. Конго чорна семейна „ 2—
6. Высѣвки зъ гербаты „ 1-40
7. „ зъ найлучш. гербаты „ 1-70

Мимо такъ значно подвысшеного цла отъ гербаты, я подвысшивъ, и то незначно, лишь найнижшій числа, иншижъ лишьа еще опо давныхъ цѣнахъ, поки выстануть моя таншій запасы.

Ст. Маркевичъ

во Львовѣ, оз Рынку ч. 42.